[illegible]

[illegible]

[illegible] (۲) [illegible]
[illegible] (۳) [illegible]
[illegible] (٤) [illegible]
[illegible] (٦) [illegible]
[illegible] (٨) [illegible]
[illegible] (٩) [illegible]

[illegible]) کوندارلر [illegible]
[illegible] "[illegible]" [illegible]

سناتن ڌرم پرچارڪ پتر

با تصوير ماهوار اخبار

پڙهندڙ ڀائرن کي هڪڙي ڌرمي اخبار آهي جا ٽائيپ ۾ سٺن پنن
تي خوبصورتي سان ڇپجي تيار ٿئي ٿي. هن جي منڍ ۾ (بمبئي کان آيل
بلاڪن جون) ايشور اوتار وغيره جون خوبصورت مورتيون ڏجن ٿيون.
پوءِ شروع صفحي تي هڪ ننڍي رس ڀريل ڀڄن ڏبي آهي جو
پاٺ ڪرڻ ڏاڍو وڻندو، جنهنڪري من کي شانتي اچي وڃي. تنهنکانپوءِ
سناتن ڌرم جون ڌرمي ڳالهيون، ڪرم، موکش جون ڳالهيون،
مهاڀارت، رامائڻ وغيره پراڻن مان عمدا عمدا مضمون ڪڍي
ڇپبا، نيتيءَ جا شلوڪ، مهاتمائن جا پد، اسعوي ڌرم جون وارتائون
تندرستيءَ تي ليک، عجيب خبرون ۽ ٻيون ڪيتريون موهيندڙ ۽ دل
مان دلپسند وارتا، ڪرسٽ ... انيڪ ڪرامتي، وغيره
ڳالهيون ڏجنديون. مطلب ته جنهن پڙهندڙ جو جنهن پاسي من
لڳي، سو تنهن پاسي جو فائدو ... وٺي سگهندو. نه رڳو ايترو
پر سال جي آخر ۾ ڪي عمدا عمدا ... ۽ ڌرمي
ڪتاب ... پستڪ ... ڏجي ٿو. تنهن هوندي به اخبار جو ماهوار
سال ... ڪراچي وارن کان ... ٻاهر وارن کان هندستان جي
اندر ... هندستان جي ٻاهر ادائي رپيا ورتا وڃن ٿا. ڪارڊ
لکڻ سان نمونو گهرائي ڏسو. اخبار جو سال مارچ کان شروع
آهي ... گراهڪ کي اُن مهني کان سڀ اخبار
گهرائڻيون پونديون جنهنڪري ... مليل جو حقدار ٿي سگهندو.

(لکندڙ ...) مهاراج ... رام ... شرما،

منيجر سناتن ڌرم پرچارڪ پتر ڪراچي.

شريمد ڀاڳوت پڙهڻ جو ڦل

ورڻن ڪري، هري چرڻن ۽ ڏيان اڳ ٿي، سيئي جيون تي ديا
ڪري، پڇندي آهر دلو جان سان اپڪار ڪري ۽ اهوئي منش جنم
وِڌطِ جو ڦل آهي. جنهن شڪديو مهاراج جي ڪرپا سان موڪش اهان
ڪي هيءَ امرت روپي ڪٿا پڌائي آهي تنهنڪي مان وارون وار نمسڪار
ڪريا ٿئو. براهمڻ کي بيٺو چئن ويدن جي پڙهڻ سان ڦل ملي
ٿو، اهوئي شريمد ڀاڳوت جي پڙهڻ سان ملي ٿو. ڪيترئي هي
بڌطِ يا پڙهڻ سان هيءَ ٽمي ٿي، وِنش ڪي واپار لاڀ ٽمي ٿو
۽ شودر سيئي پاپن کان ڇٽيو وڃي.
۽ مرطِ ڪانپوءِ مڪتي ٽميٿي. ۽ ڏيان ديوتائن، رشين
جي رشيو! ڀڳوان جي جن چرڻن جو سمرڻ ۽ پوڄن ڪيو پر تنهن
منهن هردي ۾ رکي، رات ڏينهن، اهڙي ايشور کي مان وارووار
هوندي ڀ. اُنجو پٺو ڪين ڪوڙ پيو. شلوڪن ۾ ذارائطِ برهما کي پڌايو
ٿيا ان ٿيو. جن ڀاڳوت جو تت چئن ويد وياس، ارڙهن هزار
برهما ذارد کي، ذارد ويد وياس کي ۽ ويد وياسر ڪئي. ذارائطِ
شلوڪن ۾ سڀڪي حال وسٽار سان لکيو ۽ جنهن ويدن جو تت آهي. جنهن
جا چئي بيٺو ڏنن ڪيو. جن پراڻ ۾ سيئي ذارائطِ وڌ آهي، تنهن هي
گنگا، تپسوين ۾ مهاديو ۽ ديوتائن ۾ اوهان ۽ منهنجو هي
ندين ۾ آتر آهي. هماڄي پڙهڻ ڪري
پراطِ سيئي ۾ جنهن امرت پيئڻ سان امر ٿيو وڃجي، تنهن سڀمان
مڪتي ٿيندي. امرت روپي ڀاڳوت پراڻ کي ساڄي من سان
۾ جي منش، جن ڪندا، تنهنکي ڪوبه دنيوي دکه نه
پڙهي ۽ ٻڌي آنٽي وشواس ڪين ستا ٿيندو ۽ انڪي
رسندو ۽ نر ڪوپوت پريت ئي
پڇڙن گرهن جو ڦل ئي مٿن ٿيندو.."
هري اوم

شانتي !!!

شانتي !!

شانتي !

ا امرت روپي موڻ اوهانکي ٻڌائي، تنهنجو شروع کان آخر تا
ب ليا ۽ ڇريتر پرميشور جا لکيل آهن. ڇريا، ويد وياس ۽ نارد جي
ارتالاپ، تنهنڪالهوء راجا پريکيت بابت احوال تہ ڪٿن هڪي
شرنکي رشي سراپ ڏنو هو، پوءِ شڪديو جو راجا پريکيت وٽ اچڻ ڪيا،
جو ورتانت، نارد ۽ برهما جي کيان گوشٽ، اوتارن جي
ودر ۽ اڌو جي ملاقات، متيري رشي جو ودر کي برده‌لال جي
آتهي بابت ٻڌائي، پکوان جو وارهہ اوتار ڌارڻ ڪرڻ ۽ هرڻاڪشيپ
بو مرڻ، ڪپلديو جو اوتار ولي پنهنجي ماءُ ديو هوتي کي کيان
ٻڌائڻ، ستي جي ديهہ تياڳڻ جو ورتانت، دکش پرجا پتي جي
يکيہ جي ڪٿا، ڌروہ، پرٿو، پراچين برهي، پرلچن ۽ پريورت
جي ڪٿا، نرسنگهہ اوتار ولي پرهلاد جي رکيا ڪرڻ، گجيندر موکش
چوڏهن منونترن، سمنڊ ولوڙڻ جو آکاڻ، راجا بلي ۽ وامن اوتار جي
ڪٿا، راجا پرو ۽ اروشي جو چريتر، پرشرام ۽ شري رامچندر جا
راجا دشيدت ۽ شڪنتلا جي ڪٿا، راجا ۽ ديوداني، ددونس
شري شيام سندر جو جنم، گهو اوتار ولي گوڪل ۽ ورندابن ۾ ليلائون
۽ ٻين ٻروا سيب کي سڪ ڏيڻ، راجا ڪنس، جراسنڌ ۽ ٻين
اڪرمن کي ماري ڪري ماڙ، دوارڪا پوري وسائڻ، رڪمڻي
۽ ٻين راڻين جي پرڻجڻ جو احوال، ٻرهما سرڪي ماري سورڻن جا
ڪسڌان ڪنيا آڻڻ، اهن سان ورواء ڪرڻ، ڪوروڻ ۽ پانڊون
کان مهاڀارت ڪرائڻ، ارجن جي اداڻ پاڻڊون کي دروا رشي
جي سراپ ڏيڻ سان آپس ۾ ڪرائڻ، شيام سندر
وٺڪنٺ ڌام ڏانهن پڌارڻ ادا سب ڪٿا "شريمد ڀاڳوت" ۾ آهي
سنسار مشڪل کي واهپ آهي تہ اتي مهر زبان سان ٻڌ
جو ذالہ ولي، ڪٿن سان آکي ڪٿا ٻڌي، واراڻ جا ڪٽڻ ۽

ويراٽ روپ جو ورڻن

ڀڳوان جي ويراٽ روپ ڏانهن هليو ويو.
ڏيئي شو جي مهاراج اندر ڏان تي ڪيلاس پروت
سنڪادڪ رشين سوت جي کان پڇيو ته ”مهاراج!
پرميشور جن پوڄا ڪرڻ جي وڏي ڪهڙي آهي ۽ شنک، چڪر،
ڳدا، پدم، ويجينتي مالا ۽ پيتامبر، جيڪ انتي پهر نارائڻ ڌارڻ
ڪريشو سي سڀ ڇا آهن؟“ سوت جي چوڻ لڳو ته ”هي رشيو!
هي سارو برهمانڊ ڀڳوان جو روپ آهي. پرٿوي سندس پير،
آڪاش سر، سورج اکيون، وايو نڪ، ڏهه ڏسيون ڪن، لوڪپال
ٻانهون، چنڊ رما من، يمراج ڏند، وڻ شرير جا روم، پهاڙ
هڏيون، سمنڊ پيٽ، نديون نسون آهن. مطلب ته سنسار جو
ساڳيو وهنوار ان ويراٽ روپ ۾ سمجهڻ گهرجي. جو منش ان
ويراٽ روپ جو ڌيان ڌري سگهي جيون ۾ پرميشور جي شڪتي
ڪ جهڙي ڏسي ٿو سو ڪام، ڪروڌ، لوڀ ۽ موه وغيره جي وس
نٿو ٿئي، اُن جي ڪنهن سان به مترتا يا دشمني نٿي رهي.
ڪئي سڀ مٺي نارائڻ جي جوت ۽ ويجينتي مالا، پيتامبر چاڙهي
ويد، چڱيو اونڪار، ڪپل سانکيه شاستر، يوگ شاستر، مڪتي
برهم لوڪ، شيش ناگ سندس وهڻ جو سنگاسڻ، پدم ستوگڻ،
ڳدا پراڪرم، شنک جل تتو، سدرشن چڪر اگني تتو، ترار آڪاش تتو،
رشا نگه ڏنش ڪال روپ سان پرميشور جي ترڪش ۾ سڀئي
جيون جو ڪرم پڙيل رهي ٿو. وئڪنٺ پرميشور جو ڇٽر، ڪرڙ
ويد روپ، لڪشمي شڪتي ۽ پا رشد سندس وڀوتي آهن. تنهن
ڪري نارائڻ پنهنجي ڀڳتن تي پرسن ٿي زيورن ۽ ڪپڙن سميت
ڪين درشن ڏئي ٿو. جيڪو نت صبوح جو اٿي نارائڻ جي اهڙي ويراٽ
سروپ جو ڌيان ڪريشو تنهنکي هو جلد خوش ٿي ڪرتارٿ ڪريشو
سوت جي سنڪادڪ رشين کي چوڻ لڳو ته ”جي

پوڄا ڪئي. پوءِ هٿ جوڙي وينتي ڪري هن لکيو تہ ”هي
ديناناٿ! تو جهڙين سيني ديوتائن جا مالڪ ۽ ڪٿ سان ڀرپور آهيو.
مون منجهہ اهڙي سمرٿي ڪاٿي جو آءٌ اوهانجي ستوتي ڪري
سگهان. جڏهن توهان ديال ٿي درشن ڏنو تنهن ڪري ڪرپا ڪري
پنهنجي اچڻ جو حال ٻڌايو.“
شري پرماتما کاس هن لکيس تہ ”هي مارڪنڊيہ! جنهن
مهان پرش ۾ سڀ ڪجهہ ناس ٿي ڪجهہ بہ ڪين ٿو بچي، اُن
مهان پرش کي تو ڏٺو تنهنڪري آءٌ تنهنجي درشن لاءِ آيو آهيان.
مونکي برهمڻ، ڀڳت ۽ ساڌو جيترو پيارا آهن اوترو اندر ۽ ٻيا
ديوتائن بہ نہ آهن. آءٌ پنهنجي ڀڳت ۽ شيام سندر جي سيوڪ
کي ڪڏهن ٻيار ڪريان ٿو. ڪيائي کي مون ۾ وشواس جي ڀڳتن
۾ ڀيد رکڻ نہ گهرجي. جيترو تو جهڙي جوڳي ڀڳتن جي درشن ڪرڻ
ڪري سنساري آدمي، پوتر ٿين ٿا، اوترو تيرٿ سنان يا
ديو درشن ڪري بہ شڌ نٿا ٿين. ڀلي توکي ڏسڻ ۽ رکڻ وارو
سو ثابت ٿيو تہ منهنجو درشن نشفل نہ ٿيو آهي.“
ايترو ٻڌي مارڪنڊيہ مهاديو ۽ پاروتي کي ڏنڊوت ڪري
وينتي ڪئي تہ ”هي مهان پرڀو! اوهين سڀ جا ايشور آهيو. جنهن
ڪلپ ۾ ڪنهن جيڪي آدمي پنهنجي من جو سڀ ڪجهہ
ضرورت پائيندو ۽ تنهن توهانجي درشن ڪري ڪا بہ اڻا ٿي رهي.
مان فقط هي ور ٿو گهران تہ منهنجي وشڪت ناٿ ۽ اوهان جي
چرڻن ۾ ڀڳتي هميشہ قائم رهي“ پرماتما آشيرواد ڏيئي چيس تہ
”تون ڪڏهن ڪلپ تہ چرنجيو رهي جوان رهندين ۽ توکي سدا
منهنجي ۽ ناراڻ جي ڀڳتي بني رهندي. نہ رڳو ايترو پر اوهان پراڻ
مان ڪرو پراڻ تنهنجي نالي پرڪهت ٿيندو.“ ائين وردان

پاروتيءَ جو شنڪر کي مارڪنڊيہ لاءِ پرارٿنا ڪرڻ

طاقت آهر پنهنجي وڏو ننڍو هرڪو
ڀڳوان جي مهما ڳائڻ واسطي سگهي. جنهن
محنت ڪريٿو، پرڪو بہ اُن جي ڀيد کي نٿو سمجهي تائين ڪو بہ پهتو
بہ اُن ڀيد جي ڳائڻ لاءِ ٿيءِ هئي، تنهنجو اڄ هڪ ڳالهہ ٻڌائڻ ٿو.
ڪونهي. هاڻي مارڪنڊيہ رشيءَ بابت ٻيءِ بہ ڪيترا ڳڻ
هڪڙي ڏينهن مهاديو پاروتيءَ سان بيل تي چڙهي ڪري ڀڳوان جي
ڌيان ۾ لڳڻ ڪري پاروتيءَ مارڪنڊيہ کي واٽ تي ڏٺو
ساڻ ڪري ٻيءِ ويو تہ واٽ تي پاڻي دوار
ڌيان ۾ اهڙيطرح لين ڏٺو، جنهن سمنڊ جو هٿ جوڙي
چرندو پرندو تہ آهي. پاروتي تڏهن مهاديو کي مهاديو
مارڪنڊيہ کي تپسيا جي ڦل ڏيڻ لاءِ وينتي ڪئي. اڃا ڪانهي.
چوڻ لڳس تہ پيارا ري! هنگي ڪنهن شيءِ جي ڪجهہ نٿو
ڀڳتي ۽ هري چرڻن جي ڌيان ڪانسواءِ هو مولکي بہ
سمجهي، پر تنهنجي چوڻ ڪري مان هلي تو ساڻس ڳالهہ ٻات چيت
ڪريان، جو جو ساڌن ۽ مها تمائن جي سنگ ڪرڻ مان فائدو ٿي
ٿيندو." جڏهن مهاديو پاروتيءَ سميت مارڪنڊيہ وٽ آيو،
تڏهن هو ڀڳوان جي ڌيان ۾ اهڙو تہ لين ٿي ويو هو جو هنگي سندن
اچڻ جي ڪا بہ سمڪ نہ رهي. مهاديو تڏهن سندس هردي ۾ گهڙي،
جنهن چترڀڄ روپ شيام سندر جو هو ڌيان ڪري رهيو هو تنهنکي
لڪائي پنهنجو پرڪاش ظاهر ڪيائين. جڏهن مارڪنڊيہ کي
پنهنجي هردي ۾ اهو چترڀڄ روپ ڏسڻ ۾ نہ آيو پر هڪڙو سفيد رنگ
ڏهن ٻاهن، ٽن اکين وارو شينهن جي کل ۽ منڊ مال
پهريل، ترشول هٿ ۾ اهڙو پرش ڌيان ۾ آيو، تڏهن ڊچي اکيون
کوليائين تہ سندس نظر مهاديو جيءَ ۽ پاروتيءَ تي پيئي. اُنهن کي
پنهنجي سامهون بيٺل ڏسي مارڪنڊيہ يڪدم اُٿي ڏنڊوت
ڪري پرڪرما ڪئي ۽ ڏاڍي آدر ڀاءَ سان آسڻ تي وهاري سندين

ڪئين بہ ريت اِن وڻ وٽ پهچاءِ تہ مان سندس ڏاري جهلي پاڻ بچايان."

جڏهن مارڪنڊيہ ڀڳوان جي ديا سان اُن وڻ وٽ پهتو، تڏهن ڇا ڏسي تہ ڪڙي اُن جي ٽيل دوئي ۾ ڪڪڙو پاڙهن تيرهن ڏينهن جو ڄاول ٻالڪ شيام رنگ، چندر مک، ڪمل نين، تمام سندر ليٽيو پيو، پنهنجي پير جو آڱوٺو پنهنجي مُٽ سان جهلي وات ۾ وجهي چوسي رهيو آهي. جڏهن مارڪنڊيہ اُنوٽ پهچي سندس سوڀيا ڏسڻ لڳو، تڏهن ٻالڪ روپ ڀڳوان پنهنجا شواس ڇڪيا جنهن ڪري مارڪنڊيہ اُنجي مک ڪان اندر گهڙي ويو ۽ اُتي پرٿوي، آڪاش، سورج، چندرما، ست ديپ، نو کنڊ، ڏهہ ڏسيون، وڻ، تلاءُ، شهر، سمندر ۽ پهاڙ مطلب تہ ساري دنيا جون سڀ شيون ڏسي عجب ۾ پيو. جڏهن شواس ڇڏڻ وقت مک کان ٻاهر نڪري آيو ۽ جنهن ٻي پاليا تہ ٻالڪ کي هنجھ ۾ ڪڻي پيار ڪريان، تڏهن اهو ٻالڪ روپ ۽ مايا روپ جل وغيرہ سڀ انترڌان ٿي ويا ۽ پاڻکي ساڳئي طرح ندي جي ڪناري تي ڏٺائين ۽ سمجهيائين تہ هن گهڙين کان وڌيڪ وقت نہ لڳو هوندو.

هاڻي مارڪنڊيہ مايا روپي مهان پرليءَ جو تماشو ڏسي ڏيان ۾ ناراڻ کي وينتي ڪئي تہ ”هي ديناناٿ! مونکان اپراڌ ٿيو جو اوهانجي مايا ڏسڻ لاءِ ور گهريم. پالا! جنهن مايا کي برهما ۽ ٻيا ديوتا بہ نٿا ڄاڻي سگهن ۽ وڏا وڏا رشي منش گياني ۽ مهاتمائون اِن مايا ۾ ڦاٿل رهن ٿا، اُتي منهنجي ڇا مجال آهي جو اوهانجي مايا جو ڀيد ڄاڻي سگهان. آءٌ اوهڻي وردان گهرڻ ڪري ڏکو ٿيو آهيان، اللہ منهنجو اپراڌ ڪميا ڪريو." ائين خيال ڪندو هو ڀڳوان جي ڌيان ۾ ليِن ٿي ويو."

ايتري ڪتا ٻڌائي شري سوت جي چيو تہ ”هي رشيشرو!

کي تپسيا ڪندي گذري ويا، تڏهن نرنارائڻ وٽس آيا ۽ کيس پڇيائون تہ ”جيڪي گهرجي سو گهر.“ مارڪنڊيہ کين ڏسي پرڻاما ڪري ستوتي ڪئي ۽ چوڻ لڳو تہ ”هي ديناناٿ! مون کي ٻي ڪنهن بہ ڳالهہ جي اڇا ڪانهي، پر رڳو اوهانجي اُن مايا جو ڏورو تماشو ڏسڻ گهران ٿو، جنهن سان اوهين سڀني جيون کي پيدا ڪري وري ناس ڪريو ٿا.“

نرنارائڻ چيس تہ ”چڱو! اڄ کان ستين ڏينهن مان تو کي پنهنجي مايا ڏيکاريندس، پر ياد رک متان موهہ ۾ وساري ويهين، جو جو پلاجي وڃڻ ڪري تنهنجو پتو نہ لڳندو.“ ايترو چئي نرنارائڻ ڀڳوان ور ڏيئي انترڌان ٿي ويو ۽ مارڪنڊيہ پنهنجي استان تي موٽي آيو. ستين ڏينهن جڏهن نديءَ جي ڪناري تي ويٺي تپسيا ڪرڻ وقت مهان پرليءَ جو تماشو ڏسڻ ۾ آيو، تڏهن ڇا ڏسي جو ڏکڻ ڏس کان اونده ۽ واچوڙو شروع ٿيو. اهو حال ڏسي مارڪنڊيہ من ۾ چيو تہ ”اڄ ڏاڍو مون ڏٺي اونده ڪانہ ڏٺي.“ ايتري ۾ چئني طرفن کان پاڻي وڌڻ لڳو. ايتري قدر جو منڪي ٻہ کهلي ويو. اُتي پاڻ غوطا کائڻ لڳو جنهنڪري ڪنهن مهل پاڻيءَ ۾ ٻڏي ٿي ويو تہ ڪنهن وقت مٿي نڪري ٿي آيو. جڏهن مارڪنڊيہ جي من ۾ اها سندس حالت ڏوارن ورهين تائين سمجهہ ۾ نہ آئي، تڏهن هو شرمندو ٿي من ۾ چوڻ لڳو تہ ”مون ناحق اهڙو ور ڏان گهريو جنهنڪري هيءَ حالت ٿيم.“ پوءِ ڀڳوان کي وينتي ڪري چوڻ لڳو تہ ”هي ڪرپانڌ! ديا ڪري هن خوفناڪ پاڻيءَ کان ڇڏايو ٻاهر ڪڍيمر.“ ڀڳوان جي ڌيان ڪندي ئي مارڪنڊيہ کي اُن مهل مايا روپ پاڻيءَ ۾ ڏکڙو ٻڙ جو وڻ نظر آيو. تڏهن خوش ٿي ڀڳوان کي پرارٿنا ڪيائين تہ ”ديناناٿ!

نالو مارڪنڊيه رکي ڏاڍيون خوشيون ڪيون. جڏهن چوڪر ٻارهن ورهين جو ٿيو، تڏهن سندس ماتا پتا وهي روئڻ لڳا. مارڪنڊيه اُنهن پنهي کي روئندو ڏسي ڪانئن روئڻ جو سبب پڇڻ لڳو. انهيءَ تي هو چوڻ لڳس ته "هي پٽ! تنهنجي مرڻ جا ڏينهن ويجها اچي پهتا آهن انهيءَ لاءِ ٿا روئون." مارڪنڊيه تڏهن چوڻ لڳو ته "اوهو ڪو اُپاءُ آهي جنهن ڪرڻ سان مان بچي سگهان." ماتا پتا وراڻي ڏنيس ته "ٻچا! نارائڻ جي ڪرپا سان ڪيو جا سب ڪرراس ٿي سگهن ٿا." ايترو ٻڌي مارڪنڊيه ان رهليو ويو جتي وهي ڀڳوان جي تپسيا ۽ ڌيان ڪرڻ لڳو. جڏهن انهن ڪندي ڪنڊي ڪيس چهه منونترڪذري ويا، تڏهن اندر ۽ ٻين ديوتائن ڪنهن براهمڻ جي تپسيا ڪري منهنجو اندر آسڻ کسجي ويندو جنهن ڪري مارڪنڊيه جي تپسيا ڀنگ ڪرڻ واسطي ڪامديو، بسنت رتو، گندرو ۽ اپسرائون موڪليا. پراڻ ڪال جو جڏهن مارڪنڊيه اکيون ٻوٽي ويٺو، تنهن مهل اپسرائون سندس سامهون اچي ناچ ڪرڻ لڳيون. گندرو ساز وڄائي قسمين قسمين راڳ ڳائيڻ لڳا. ڪامديو ڪوئل جو روپ ڌاري ڪاررو ٻاٽ هلايو ۽ بسنت رت جي ڪري باغ باغيچا بهار ٿي ويا. ٿڌي ۽ خوشبودار هوا جي هير لڳڻ لڳي. نچندي ٽهندي ڪن اپسرا جو ڪپڙو مٿي کڄي ويو ۽ هو اُگهاڙي بدن کيهون اُچلائيندي مارڪنڊيه وٽ اچي پهتي، پر مارڪنڊيه جو ذرو ٻر چت چلائمان نه ٿيو. جڏهن گهڻين تجويزن ڪرڻ سان ڪامديو ۽ اپسرائون ڪجهه ٻر ڪري نه سگهيا، تڏهن سراپ جي ڊپ کان ڪنبندا اندر وٽ موٽي آيا ۽ اچي ٿي چوڻ لڳا ته "مهاراجا! اسانجو ڪو ٻر رشيءَ تي ملي نٿو سگهي." انهيءَ وقت ڪيترا ورهيه مارڪنڊيه

١٦ - برهمانڊ پراڻ، ١٧ - نرسنگهه پراڻ ۽ ١٨ - ڀاڳوت پراڻ. انهن
سڀني پراڻن ۾ پرميشور جا گڻ ورڻن ٿيل آهن. شريمد ڀاڳوت ۾
خاص ساتوڪي ڌرم ۽ ڀڳوت گڻ ويد وياس جيءَ ورڻن ڪيو آهي،
سو سڀ مون اوهانکي ٻڌايو هاڻي وڌيڪ ڇا ٻڌڻ گهرو ٿا؟"

سنڪادڪن رشين اهڙو ٻڌي پڇيو ته "هي سوت جي مهاراج!
اوهان ڀڳوان جا گڻ ۽ چرتر ٻڌائي اسانکي ڪرتارٿ ڪيو، شل گهڻو
وقت جيئرا رهو. هاڻي اهو ٻڌايو ته اسانجي ڪُل ۾ مارڪنڊيہ
پرميشور جي ڪهڙي مايا ڏسي شيامسندر جو درشن پاتو؟ ۽
ويد وياس ويدن کي ڪيئن ڌار ڌار ورڻن ڪيو؟" سوت جي
جواب ڏنو ته "هي رشيشرو! جڏهن برهما ڏٺو ته ڪلجڳ ۾ آدمي
پنهنجي عمر ٿوري هئڻ سبب سڀ ويد پڙهي نه سگهندو، تڏهن
برهما جي وينتيءَ تي نارائڻ، ويد وياس جو اوتار وٺي سڀني ويدن
جو تت ڪڍي انهنجو جدا جدا نالو رکي پنهنجن شِشن کي پاڙهيو."
اهو ٻڌي رشي چوڻ لڳا ته "مهاراج! ڀريا" اسانکي اهو ٻڌايو ته
مارڪنڊيہ هيڏي وڏي عمر ڪيئن پاتي؟" سوت جي چوڻ لڳو
ته "مرڪنڊ نالي هڪڙو رشي هو جنهنکي ڪو اولاد ڪونه هو.
جڏهن هن اولاد واسطي ديوتائن جي نالي هوم هون ۽ تپسيا ڪئي،
تڏهن ديوتائن کيس درشن ڏيئي چيو ته "هي رشي! تنهنجي
نصيب ۾ پٽر سنتان لکيل ئي ڪو نهي، پر توجا هيتري تپسيا ڪئي
آهي انجي پرتاپ سان توکي هڪڙو پٽر ٿيندو پر هو ٻارهن ورهين
جي عمر ۾ مري ويندو." اهو ٻڌي رشيءَ وينتي ڪئي ته "مون
کي پٽر سو پيدا ٿئي سڄي پورو ٻارهن ورهين جي عمر ۾ مري
ويندو ته حرڪت نه آهي. آءٌ انوقت صبر رهندس." جڏهن
ديوتائن جي آشيرواد سان مرڪنڊ کي پٽر ڄائو، تڏهن اُن سنڌس

سڀ ناراڻ جي وس آهي ۽ ٻئي ڪنهن ۾ طاقت ئي ڪونهي آهي جو دز ڏئي سگهي.“

ورسپتي جو اهو اپديش ٻڌي راجا جنميجي کي گيان پيدا ٿيو ۽ براهمڻن کي ٻڌڙيءَ جي آهوتيءَ ڏيڻ کان روڪيائين. تنهن تڪشڪ کيس اهو وردان ڏنو ته ”هن کان پوءِ تنهنجي ۽ منهنجي ڏالي جو جيڪو سمرڻ ڪندو تنهنکي ڪو به ناڳ نه ڏنگيندو.“ پوءِ اندر ۽ ورسپتي، تڪشڪ سميت راجاڪان موڪلائي روانا ٿيا.

شري سوت جي شونڪاد ڪن رشين کي چوڻ لڳو ته ”اندر ۽ ٻين ديوتائن کي ٻڌوان جي آڪيا آهي ته منش جهڙو به ڪوي تهڙو کيس سورگ ڏيو ۽ پاپ ڪندڙ کي ڏرمراج ڪرمن موجب نرڪ موڪلي. جي منش ٻڌوان جو ٻچن ۽ سمرڻ ڪندا تنکي برهم لوڪ ۾ جاءِ ملي ٿي، پر ٻڌوان جي نرڪ پوڃا ڪندڙ ونڪنٺ ۾ وڃي مها پرلي تاءِ سک پرکيں ٿا. راجا پريکيت ۾ ڀاڳوت پراڻ ٻڌڻ ڪري شيام سندر جي پريم ۾ مگن ٿي آخر ڪتي کي پراپت ٿيو. جيڪي به يگيه، تپسيائون، ٻچن ۽ ڪيرتن سمرڻ سنساري منش ڪن ٿا تن مان ڪي ته ڪنهن مطلب پورو ٿيڻ جي ارادي سان ٿين ٿا ۽ ٻيا سواءِ ڪنهن مطلب جي آهن. مون اوهان کي ٻنهي قسمن جو حال ٻڌايو. ارڙهن پراڻن ۾ ”شريمد ڀاڳوت“ سڀني کان اُتم آهي. هاڻي ارڙهن پراڻن جا نالا به تو ٻڌايان، جي هي آهن. ۱ــ برهم پراڻ، ۲ــ پدم پراڻ، ۳ــ وشنو پراڻ، ۴ــ شو پراڻ، ۵ــ لنگ پراڻ، ۶ــ ڳرڙ پراڻ، ۷ــ نارد پراڻ، ۸ــ اگني پراڻ، ۹ــ اسڪند پراڻ، ۱۰ــ ڀوشيه پراڻ، ۱۱ــ برهم ونيورت پراڻ، ۱۲ــ مارڪنڊيه پراڻ، ۱۳ــ واراه پراڻ، ۱۴ــ متسيه پراڻ، ۱۵ــ ڪورم پراڻ،

ڪندا ته اندر تڪشڪ سميت اگنيءَ ڪنڊ ۾ وڃي سڙي مرندو."

ورهسپتيءَ تڏهن آستيڪ کي وٺي يڳيه شالا ۾ ويو جتي يڳيه ڪرائڻ وارو انگرس براهمڻ، جو سندس ڪُل مان هو تنهنکي چيائين ته "آهوتي وجهڻ ۾ ٿوري دير ڪري پورڻ آهوتيءَ جي ڏڪڻا جنميجيءَ کان گهُر جنهن ڪري تڪشڪ ۽ اندر جا پراڻ بچن."

ورهسپتي ۽ آستيڪ کٽيءَ وڏائي ڪرڻ ڪانپوءِ جنميجيءَ کي چيو ته "هي راجا! براهمڻ جي سراپ ڪري پريڪيت جو مرڻ اٽل هو ان ۾ ويچاري تڪشڪ جو ڪهڙو ڏوهه؟ تڪشڪ امرت پيئڻ ڪري مري نٿو سگهي ۽ توکي جو اهو وهم ويٺل آهي ته تڪشڪ جي ڏنگڻ ڪري راجا پريڪيت جو مرتيو ٿيو سا ڳالهه گيان کان ٻاهر آهي. جنم ته مرڻ جيئڻ، ڏک سک، هاڃي لاڀ سڀ ايشور اڇا ۽ پنهنجي نصيب موجب ٿئي ٿو. ڏسو سنساري جيو باهه لڳڻ، پاڻيءَ ۾ ٻڏڻ، هٿيارن سان مرڻ، نانگن جي ڏنگڻ، ڏڪ ڦٽ لڳڻ، جاءِ ڪرڻ، زهر ملڻ ۽ ٻين به ڪيترن قسمن سان جنم سندن نصيب ۾ لکيل آهي، مرن ٿا ۽ ڪو نه ڪو بهانو مرڻ وئي ٿئي ٿو جنهن مرتيوءَ جو ڪو به ٽالو ڪو نه ٿو وٺي. ساڳيءَ ريت تنهنجو پتا به پرارٻڌ موجب تڪشڪ نانگ جي ڏنگڻ سان مري وڃي مڪتيءَ پد کي پهتو. تو بيگناهه هڪڙي تڪشڪ جي بدلي ڪروڙين نانگ ساڙائي ماريا، جو تو جهڙي ڌرماتما لاءِ واجب نه هو. هاڻي ڪرپا ڪري پنهنجو ڪروڌ ڍرو ڪريو ۽ اهو يڳيه نه ڪريو. پريڪيت جو مرتيو سندس پرارٻڌ کان سمجهي باقي نانگن کي نه ساڙايو. ويچار ڪريو ته ڪو به ڪنهنجي مارڻ سان نٿو مري. آدميءَ کي جو اهو ايمان رکڻو ته مون فلاڻي کي ماريو يا جيئيو سو اها اُن جي ٻي سمجهي آهي. اهو

مان ڪيس پنهنجو دشمن ڄاڻي پنا جي عيوض وٺڻ لاءِ نانگن جي سڄي ذات کي اهڙي طرح ساڙيندس جو وري نانگن جو پچ بہ دنيا ۾ نہ رهي." پوءِ براهمڻن ۽ وشين کي گهرائي چيو تہ "اهڙو ڪو يگيہ سڻيو جنهنڪري دنيا مان نانگ نانگ جي ذات ختم ٿي وڃي." براهمڻ تڏهن سرپ يگيہ ڪرڻ جي صلاح ڏنيس جنهن ۾ سيپي ئي نانگ پاڻ کان ڀاڄي اچي سڙي ويندا. جنميجي تڏهن ڏڪڙي ودوان براهمڻ کي آچاريہ بنائي اهو يگيہ شروع ڪيو ۽ منترن جي اثر ڪري آهوتي ڏيڻ وقت هزارين نانگ هتان هتان اچي اگني ڪنڊ ۾ ڪرڻ ۽ سڙڻ لڳا.

جڏهن اهڙيءَ ڪروڙين نانگ اُن يگيہ ۾ سڙي مئا، تڏهن تڪشڪ پنهنجي پراڻن جي ڊپ کان اندر جي شرڻ وڃي لڪو ۽ يگيہ شالا ۾ نہ آيو. جنميجي براهمڻن کان پڇڻ لڳو تہ "مهاراج! بيا سڀ نانگ سڙي مري ويا، پر تڪشڪ جو اچا ئي پتو ڪونهي سو ڇو؟" براهمڻ جواب ڏنس تہ تڪشڪ اندر راجا جي شرڻ ورتي آهي، تنهنڪري ايا تاءِ نہ اچي سگهيو آهي."

جنميجي – تڏهن اندر ۾ اسانجو دشمن ٿيو، جنهن تڪشڪ کي آسرو ڏنو آهي؟ پوءِ ڇا اوهانجي منترن ۾ اهڙي طاقت ڪانهي جو اندر تڪشڪ سميت اچي هت سڙي مري وڃي؟

براهمڻ – ايشور ڪرپا سان منترن ۾ هرڪا طاقت آهي. هاڻي فڪر نہ ڪريو، اسين اوهانجي چوڻ موجب ڪم ڪريون ٿا.

جڏهن ئي براهمڻن اهو منتر پڙهي اگني ڪنڊ ۾ آهوتي وڌي تڏهن ئي راجا اندر سنگاسڻ سوڌو، جنهن هيٺ تڪشڪ لڪو ويٺو هو، اڏڻ لڳو. اهو حال ڏسي واسوڪي نانگ جي ڀائي آستيڪ ورسيتي کي چيو تہ "مهاراج! جيڪڏهين هن وقت ڪا سهائتا نہ

راجا پريڪيت جي تڪشڪ جي ڏنگڻ ڪري مڪتي

ڪشيپ– بيشڪ ائين ڪرا!

تڪشڪ تڏهن هڪڙي ٻڙ جي وڻ کي ڏنگيو جو ڏنگ جي زهر سان مٿئون ٻري، ڪان سڙي رک ٿي ويو. هينئر ڪشيپ جڏهن ٿي جل جو ڇنڊو هنيو، تڏهن رک مان ئي ساڳيو وڻ ٻئين ٽارين سوڌو تيار ٿي ويو. اهو حال ڏسي تڪشڪ ناڪ ڏٺي ڪشيپ کي چوڻ لڳو ته ”مهاراج! توهين جا جي اميد رکي پريڪيت جو زهر لاهڻ وڃو ٿا؟“

ڪشيپ– اڙي براهمڻ! هڙي ڌرماتما راجا کي، جنهن کان ڪيترن منشن جو ڀلو ٿيندو، جيترو ڪري منهن گهريل ڌن حاصل ڪندس.

تڪشڪ– مهاراج! اوهان کي جي ناڻي جي گهرج آهي ته مونکان وٺو.

تڪشڪ، ڪشيپ کي من گهريو ڌن ڏنو جو وٺي ايترو جي گهر موٽي آيو.

دو پنهنجي هڪڙي ڪينئين جو روپ ڌاري تڪشڪ دستڪاپور ۾ وڃي راجا پريڪيت کي ميڻائين. ڏنو ۽ اڌو ڦل براهمڻ ويٺو ۽ پنهنجي هڪڙي ڦل ۾ وڃي ڪينئين روپ ڌاري تڪشڪ ڦل مان نڪري جڏهن ئي پريڪيت کي ڏنگيو، تڏهن سندس شرير سڙي رک ٿي ويو ۽ سندس مکتي اهو حال ڏسي آتي ويا. پوءِ تڪشڪ آتان هليو ويو. سپ روئڻ لڳا. جنميجي پنهنجي پتا جو شاستر موجب ڪريا ڪرم ڪرڻ لڳو جنهن بعد منترين ڪيس تخت تي وهاريو. جڏهن جنميجي کي ٻارهن سال گادي تي ويٺي ڪدري ويا، تڏهن وزيرن کان پنهنجي پتا جي مرڻ جو حال تڪشڪ ناڪ جي دواران ٻڌي ڪاوڙجي چيو ته ”شرنگي رشي جي سراپ ڪري تڪشڪ منهنجي پتا کي ماريو تنهن ڪري ته سندس ... تان مونکي ... ڪشيپ کي جو ڏاڍو ڏيئي وات ...

چڙھائي اُڌار ڪيو. سچ آهي تہ مہاتمائون اڪيالي منش ڪي، جو
مايا ۽ استري روپي موھ جي اگهي کوھ ۾ پيو آهي، ڳيان روپي
رسيءَ سان ڪڍي پورساڪر پار اُتارين ٿا. هن پاڪوٽ، جنھنجي
وچ ٿوري آهي ۾ شريڪرشڻ ڀڳوان جا فوٽو لڳل آهن، سي
هڏي منھنجو من حري چرڻن ۾ ليني ٿي ويو آهي تہ هڪري داڳي مون
کي تکشڪ جي ڊنگڻ ۽ پنھنجي مرڻ جو ڪو بہ شوڪ ڪونهي.
داڳي مونکي آڪيا ڪريو تہ مان ڪالڪاظ پولڪاظ بند ڪري
شري شيام سندر جي چرڻن جو ڌيان لڳايان." شري شڪديوجي مہاراج
راجا جي اها ڳالھ ٻڌي کيس اُتبن ڪرڻ لاءِ آڪيا ڪئي.
ايترو ٻڌي راجا پريکيت اکيون بند ڪري شريڪرشڻ جو
ڌيان ڪرڻ لڳو. شري شڪديوجي ۽ ٻيا رشي اُتان اُٿي پنھنجي
پنھنجي استان ڏانھن هلڻا ويا. جڏھن مہل تکشڪ ناگ براھمڻ جو
روپ ڌاري راجا کي ڏنگڻ لاءِ نڪتو، اُنوقت ڪشيپ رشي
بہ سڀ اُوشڌيون (دوائون) ساٿ کڻي راجا پريکيت کي ڇڳي
ڀلي ڪرڻ لاءِ گهران نڪتو. واٽ تي تکشڪ روپ براھمڻ
ڪشيپ کي ڏسي پڇڻ لڳو تہ "ڪيڏانھن ٿو وڃين؟" ڪشيپ
وراڻي ڏنيس تہ "تکشڪ ناگ راجا پريکيت کي اڄ ڏنگيندو،
تنھنڪري اُنجي زهر لاهڻ لاءِ مسڪندا پورو وڃانٿو." مايا روپ براھمڻ
تڏھن ڪشيپ کي چوڻ لڳو تہ "توهان تکشڪ جي ڏنگيل
کي چڱو ڀلو ڪري سگهندا ؟"
ڪشيپ — تکشڪ تہ ڇا پر ڪنهن بہ قسم جي ناگ ڏنگيل
کي چڱو ڀلو ڪري سگهان ٿو.
تکشڪ — ڀلو! مان هن وڻ کي ڏنگيان ٿو تنھنکي جيڪڏھن
وري ساوو ڪيو تہ سمجهندس تہ پريکيت جو زهر لاهي سگهندين.

ڀڳوان جي ليلا

شريمد ڀاڳوت ۽ ڀڳوان جي ليلا ۽ شريو ڪي
سورج جو نالو ٿيو ٿي، پرماتما کي سورج روپ ۾ ڪرم اندرين،
ڪرڻ سماڄ کيو جي. جي بدن پنجن ڪرم اندرين، پنجن گيان اندرين،
پنجن تتون، سورجن من ۽ سترهين پڌي سان سماڄ کيو جي.
تيار ٿيندو پڌي کي گاڏي ۽ من کي ان جو گهوڙو سمجهڻ گهرجي ۽
ماڻي ڪٿي سان شريو پرڪاش ڪري ٿو
ايشور پرڪاش ڪري ٿو. جڏهن اهو پرڪاش گهرائي
ڪاڻ جي سمرتي ٿي ٿي. جڏهن ڪرم اپائي جو نتو ٿيو ٿو.
وڏيءَ شريو موڙ ٿي، ڪهڻ ڪرم اپائي جو ڪاڻس
لاءِ تون شريو کي مايا جو جوڙيل سمجهي، من کي ٿڪل سان
سمجهه ۽ پراڻ جي سراپ ڪري ٿو. ڪري ٿو
ٿيندو ۽ اهو ٿيو آتما جو شريو

اهنڪار ۾، اهنڪار مهه تتو ۾، مهه تتو مايا ۾ ۽ مايا پرميشور جي
روپ ۾ سمائجي وڃن ٿا، فقط نارائڻ وڃي رهيو. جاڳڻ، سمهڻ،
سک ۽ سنساري اُتپتي مايا جي ڪري ڪان جو ڳڻن ڪوڙي ۽ آدي پرش
ڀڳوان کي گيان روپي درشتيءَ سان ڏسڻ ڪري مايا روپ سنسار
ڪوڙو ڀاسي ٿو. جيئن ڪوڙي ۾ سَت جي تند ڏسي ٿي، تئين
سڀني جيون ۾ پرميشور جي شڪتي موجود رهندي. اِس ! جيئن
اوگيان سمجهيو ڏسجي مردي ۾ ڪام، ڪروڌ ۽ لوڀ جو اندازو
لڳو رهي ۽ اهو سڀني منشن، پشن ۽ جيوجنتن کي هڪ جهڙو
سمجهي ٿو. جيئن ٻتيءَ پوڻ سان تيل گهٽجي گهٽجي اُجهامي
وسامي ويندي آهي ۽ تيل جي گهٽجڻ جو سبب معلوم نه
ٿيندو آهي، تئين ڪال پرش جيون جي عمر ٿورو ٿورو آهستي آهستي
گهٽائيندو ڪين ماريو ڇڏي. اڪيائي پنهنجو مرڻ ياد ڪيو رکي.
الله جنهن کي ڪال روپي واڳ جي وارت مان ڇٽو ڏسجي،
تنهن کي مرڻ ٻهون ۽ سمرڻ ڪري ڀوساگر لنگهي پار وڃڻ گهرجي."

هي راجا پريڪست! شريمد ڀاڳوت ۾ ڀڳوان جي ليلا ۽ سندس
[illegible] آهن، تنهنڪري انهي ڀڳوان جو روپ سمجهڻ
گهرجي، [illegible] تڪشڪ ناگ جي ڏنگڻ ۽ پنهنجي مرڻ
جو [illegible] رکي، سڀ هنڌ پرماتما کي موجود ڏسي. سنسار
جو [illegible] ۽ سمجهه ۽ اوناشي پرش کي [illegible]
[illegible] ڪري ڪنهن کي ڏنگي ٿو. [illegible]
ڀڳوان ۽ پرميشور [illegible] منش، آدمي جو جيئڻ مرڻ سمجهي
[illegible] آهن، [illegible] آتما سدا امر آهي. شرير مايا
[illegible] سان ٿئي [illegible] سان پيدا ٿين ۾ [illegible]
[illegible] پوڻ بعد

ڪلجڳ ۾ سنساري منشن جو اڌار ڪئن ٿئي؟

تي وڌڪ ڌيان ڏيو، تن ڪلجڳ جا آدمي ايشور نام جپيندي
سڀني پاپن کان ڇٽي پوتر ٿي ويندا. جيئن يڳن ۾ اڌرم گهٽ
هو ۽ جڏهين ڪنهن کان ڪو پاپ ٿيندو هو ته هو انجو پرائشچت
ڪندو هو، پر ڪلجڳ ۾ گهڻي اڌرم ڪرڻ سان نه پرائشچت
ڪرڻ جو ضرور ڪونهي ۽ رڳو ايشور نام سمرڻ ڪري سندس
پرائشچت ٿي ويندو. آه! اهڙي سهولت هوندي به ڪلجڳي
اگياني منش سنساري سک ۾ اپنجي دڪڙي ساعت به ڀڳوان
کي ياد نٿا ڪن. هوڏانهن ته پنهنجي ڏينهن زبان مان اچايو ڪن
پيا، مگر ڀڳوان جو نالو وٺڻ کين، تپ ٿو چڙهي. ڪلجڳ ۾ فقط
ايشور نام وٺڻ، مري پچڻ ڪرڻ ۽ انجي ڪٿا پڙهڻ ڪري سنساري
لوڪن جو سڀ دکن پاپ ۽ اگيان ناس ٿي ويندو. جڏهين
نارايڻ ڪرپا سان سندن مرديءَ ۾ گيان روپي ڏيئو ٻري ٿو،
تڏهين هو مايا روپي اوندهه کان ٻاهر نڪري مکتي پائين ٿا.
هي راجا! تون به تڏهين شري ڪرشڻ جي سانوري صورت جو
ڌيان هردي ۾ اڳاءِ ته چترڀج روپ ٿي ويندين. تو ڪلجڳ
جي ماڻهن جي اڌار بابت پڇيو هو سو هي آهي ته سنسار روپي سمنڊ
مان پار لنگهڻ واسطي ايشور نام جپڻ ۽ سندس ڪٿا ڪيرتن کي
جهاز سمجهڻ کپي. بس! ان کان اتم ٻي ڪا به تجويز ڪانهي."
هي راجا پريکيت! پرليءَ هئڻ سان سڀني جيون جو ناس ٿئي
ٿو. پرليءَ کان سؤ ورهيه اڳي ڏڪار پوي ٿو، جنهنڪري سڀ
جيو بک ڪري مري وڃن ٿا. آڪاش ۾ سورج ديوتا پنهنجو تيج
وڌائي لوڪن کي جلايو ڇڏي. وري برسات وسڻ ڪري پرٿوي
تي جل مئي کان سواءِ ٻيو ڪجهه به ڏسڻ ۾ نٿو اچي. پوءِ جل
اگنيءَ ۾، اگني هوا ۾، هوا آڪاش ۾، آڪاش شبد ۾ ۽ اهي پنهنجي تتو

آفت اچڻ مهل نوڪر مالڪ کي ڇڏي ويندا ۽ هرڪو مطلب جو يار ٿيندو. مايا جي لالچ ۾ ٻوڙن پرڻن جي پوڄا ٿيندي. ڌن حاصل ڪرڻ لاءِ پٽر ماتا پتا کي دکه ڏيندو. ڪاڏي جي لالچ تي (ڏڪار ڪري) ماڻت سنتان وڪڻندا. شودر سنياسين ۽ مهاتمائن جو ويس ڌڪي براهمڻن کي اپديش ڪندا ۽ ٻاڻ مٿي سنڪاسڻ تي ويهي براهمڻن کي ڌرم وڌائيندا. مطلب ته اهڙي طرح ڪهٽبڻي باب سنسار ۾ ٿي، هري ڀڄن ۽ سمرڻ گهٽجي ويندو."

"هي راجا پريکيت! دروز منش جي شريرن ۾ چئن ئي يگن جو ڦل پرڪمت ٿيندو. جنهن مهل من، جپ تپ ۽ ڌرم پاسي لڳي، اُن وقت ست يگ جو ڌرم سمجهڻ گهرجي. جنهن وقت لوڀ ۽ ترشنا من ۾ پيدا ٿئي، تڏهن تريتا يگ جو ڌرم ڄاڻڻ گهرجي. جنهن وقت ايمان، ڪام ۽ موه پرڪمت ٿئي، ته اُن مهل دواپر جو ڌرم سمجهڻ گهرجي. پر جڏهن ڪوڙ، هنسا ۽ ڪروڌ آڻي ٿئي، تڏهن ڪلجگ جو ڌرم سمجهجي."

ڪلجگ جا لڇڻ ٻڌندي راجا پريکيت وري پڇڻ لڳو ته "هي سوامي ناٿ! جڏهن ڪلجگ جو اهڙو ڌرم آهي ته پوءِ سنساري جيون جو ڪئن اڌار ٿيندو؟. شري شڪديو جي وراڻي ڏني ته "هي راجا! ڪلجگ ۾ يگيه، تپسيا ۽ يوگ وغيره ڪجهه به ٿي نه سگهندو، پر هڪڙي ڳالهه تمام عمدي آهي جو ٻين يگن ۾ منش سچار، ڌرماتما ۽ دياوان ٿيڻ تي به ڪيترن ورهين تائين يگيه، تپسيا، پوڄا، پاٺ ۽ تيرٿ سنان ڪرڻ سان مڪت ٿيا ٿي، پر ڪلجگ ۾ فقط ايشور نام ڌيان ۽ اُنجي ڪٿا ڪيرتن ڪرڻ ۽ گنگا جي جي سنان ڪرڻ سان ڀوساگر پار لنگهي ويندا. جئن آجاميل مها پاپي مرڻ وقت "نارائڻ" نالي پنهنجي پٽ کي سڏ ڻ

اچايو مونکي پنهنجو سمجهي ڀاڻ ۾ وڌهي مرڻ ٿا ڏين جو خبر
ڊُ آهي ته ڪهڙو حال ٿيندو! ان لاءِ منش شرير ڌاري پنهنجو
من سنسار مان ورڪت رکي پرميشور جي ليلا ۽ ڪٿا ٻڌي،
هري چرڻن جي پريت پيدا ڪرڻ گهرجي.“ هي راجا! تون به هيئنئر
ورڪت ٿي هري چرڻن ۾ ڌيان لڳاءِ، ڇو ته هي سنساري وهنوار
ڪوڙو آهي ۽ هري ڀڳتن جي ڦل ڪانسواءِ ٻيو ڪي به ساڻ نٿو هلي.“
ايترو ٻڌي راجا پريکيت چوڻ لڳو ته ”هي مني ناٿ!
چئن يگن جا ڪهڙا ڌرم آهن ۽ ڪلجگ ۾ ڪهڙي تجويز ڪرڻ
سان هري چرڻن ۾ پريت ٿئي ٿي سو ڪرپا ڪري ٻڌايوم؟“
شري شڪديوجي وراڻي ڏني ته ”هي راجا! ست يگ ۾ ڌرم
جا چارئي پير سنئين، ديا، تپسيا ۽ دان قائم هوا ۽ سڀئي ننڍا وڏا
پنهنجي ڌرم ڪرم تي پورا رهندا هوا. تريتا ۾ سڀ ڌرم نيم ته
ڪندا هوا، پر رڳو پرائي استري سان ڀوڳ ڪرڻ ڪري ڌرم جو
هڪڙو پير ٽٽي پيو. دواپر ۾ منش پنهنجي ڪيرتي ڪيڻ لاءِ
يگيه پوڄا ڪندا هوا، پر ٻئي جي ڌن هرڻ (کسڻ) ۽ پرائي استري
گمن ڪرڻ سان ڌرم جو ٻيو پير به گم ٿي ويو. هيئنئر ڪلجگ ۾
ٽي حصا پاپ ۽ هڪڙو حصو پُن هئڻ ڪري ڌرم جو هڪڙو پير وڃي
رهيو آهي ۽ اها هڪڙي پڻي پاڇي جي به ڪلجگ جي پڇاڙيءَ ۾ ويندي
ڌامي ۽ جنهنڪري ڪوڙا لوڀي ۽ اپاڪي پيدا ٿيندا، جي هڪڙي دمڙي
واسطي ڪنهنجي پراڻ ڪيڻ ڪان به ڪين مڃندا. ڪُليئن استريون
پرپرش سان پريت رکنديون ۽ جيسين پئي وٽ ڌن
هوندو تيسين سندس آگيا ۾ رهنديون، پر غريبي اچڻ مهل ڪيس
ڇڏي ڌنوان جي چاهنا ڪنديون. سڀ منش عمدي ٻوڄن ۽
سندر استري جي خواهش رکندا. سنياسي گرهستين جو ڌرم پاليندا.

ساڻن ڪجھ به نه ويو. افسوس! هي شرير مرڻ کان پوءِ ڪنهن به ڪم نٿو اچي پرخاڪ ٿيو وڃي. جيڪي منش ان ناس ٿيندڙ شرير کي ٿڌي - مٺاريءَ ڀڄڻ واسطي جيو ماري کائين ٿا، تن کي ڪيتري قدر نه مورک سمجهڻ گهرجي. جڏهن ههڙا ههڙا پرتاپي راجائون به گهري مري ويا ۽ رڳو ڪيرتي يا اپڪيرتي پٺيان رهجي وئي، ۽ هي شرير جو اڪن تجويزن ڪرڻ تي به قائم نٿو رهي، تڏهن منش کي گهرجي ته شرير ۽ سنسار جي پريت ڦٽي ڪري، اهنڪار تياڳي هري جي چرڻن ۾ ڌيان لڳائي ۽ پرميشور جو ڀڄن، سمرڻ ۽ ڌيان ڪري ڀوساگر پار لنگهي. اهڙي منش شرير ڇڏڻ جو ڪل آهي، نه ته پوءِ ڏاڍو پڇتائڻو پوندو. هي راجا! توهان وڏو ڀاڳوان آهيو جو اڃا به سڀ پرميشور جي ڪٿا ۽ ليلا پڙهڻ ۾ من لڳو ٿيئي."

هي راجا پريڪيت جيڪي راجائون پهرين جي راڄ ڀوڳڻ ڪرڻ جي اڄا رکي يا پتا پتر ۽ پاتر پاڻ ۾ وڙهي مران ٿا، تن تي پرٿوي کلي ٿي ته "ڏسو، ڪيڏا نه مورک آهن جو منهنجي ماٽي لاءِ پاڻ ۾ وڙهي موت جو گراس ٿين ٿا." منهنجي وڏن جو مرڻ ڏسي به [illegible] ترشنا ڇڏين. جيتري محنت، دولت ۽ [illegible] واسطي ڪري منهنجي پرائي جي ساڃهه نه رکي [illegible] وڃن ٿا، اوتري ڪوشش جيڪڏهن [illegible] ڪري [illegible] زبردست دشمن کي جيتي [illegible] ته ڪيترو نه جيڪر اڌار ٿئي وڃن [illegible] پنهنجو پنهنجو ڪري گهري [illegible] ويس. پيا! تڏهن [illegible] [illegible] ڪيو ۽ پراڪرم نه ڪري

ڪاڄڪي منشن جي حالت جو ورڻن

وڏو آچار سمجهيو . جيڪو به ڪم ڪندا سو اڄڪو ڄڻهن سنسار
ر ناموس ٽئي . پنهنجي سونهن واسطي مٿي تي سينڌ ر ڪائيندا .
ڏکيو ڪهڙا پيدا ٿي سيڄي ڪي ڏکيه ڏيندا . راڄاڻون
چور ۽ ڏکڻ سان ملي پوڄا جوڙن ڪائيندا . ڏهن ورهين
جورن ۽ ڏکڻ ڇوڪريون ڀار ڇڏيندیون . ڪاهين استريون ارڙهن
جي عمر ۾ ڇوڪريون ڪي ۽ ڪيتري آن ڪري ڏکيه
جي اڄا رکنديون . ڪيترا منش انڌ رهندو . گرهستي
ڏسندا . وڻ وڏڻ چڏي ڏيندا ۽ ڏواڻن ۾ استري ساڻ سهريءَ ڇڏي ماڻهن کي ڏکي پوڄان پوڄان
پنهنجي ماڻا پتا ۽ مٽين ماڻهن کي چڏي سهري ۽ وشواس نه ڏکي پوڄان پوڄان
آڪيا ۾ رهندا . پروارن تيرٿن تي وشواس ڪرڻ جو
تيرٿ ڪرڻ ويندا ، پر تيرٿن تي سنان ۽ درشن ڪرڻ جو ڏيندا ۽ ان ۽ ڇڏي پرا ڏمڻن
جيڪو ماڻهو تنهنتي وشواس نه ڪندا . ٿڻ ڇڏي پرا مان ڏاڻ ۽
ڪا رائط وڏو ڏرم سمجهيط ۾ ايندو . منشن جي دلين ڪي ۾ مشڪل
ڏرم ايتري قدر ترڇڏائي ويندو جو ڏڪري پوڄان ڪري ڏکو پاڻوڻيس ٻڌ
ڪاڏو ڏيٺي سگهندا . سنياسي پنهنجو ڏرم ڪري ڏکو ڪهڙو باب
ڪي ٿي سمجهي خوش ٿيندا . دي راڄا چڏهن ايترو ڪوڏو ڏمڻن
ٿيندو ۽ ڏڏهن ڀڪيو ان ڏرم جي رکيا ڏشنهن ڏيس ۾ ڪي ڀاڙي
جي گهرو ڪاڪي اوڏار وٽندو ۽ ڏاڙن راڄاڻن ۽ ڏاڙهن آڏمي
ناس ڪندو . چڏهن آنڄي درشن ڪري باقي ڀاڄيان واڄڻ
ڪي ڪيان ٿيندو ، ڏڏهن هو ڀاپ ڪرم ڇڏي ڏرم سان
ان ڪان پوءِ ان سڙ ورهين بعد ست يڪي ايندو ڄڻهن سڀ ٿڏ
وڏا ڏرم ڪندا رهندا . ست يڪي جي شروع ۾ راڄا ڏيوا ڀڄ
بدريڪا شرم ۾ ۽ راڄا مروٽ جو مندر ان ڏوٽ ڏيا ڀڄڻ
ڪن ، سي چندرونسي ۽ سورج ونسي ڪان ڪي پيدا ڪندا
هيترا وڏا وڏا راڄائون تي مٿي ۾ ڀاڳ وڏا . ڀاڻي ڀڳائي ڪاڏ

اسڪند ٻارهون

راجا پريڪشت شري شڪديو جي مهاراج کي چوڻ لڳو ته
”هي سوامي! اوهان ٻڌايو ته جڏهن ڏينهن کان شري ڪرشڻ
ويڪنٺ پڌاريو، تنهن ڏينهن سان ئي ڌرم سنسار مان هليو ويو ۽
اُن ڪانپوءِ ڪوبه اهڙو ڌرماتما راجا ڪونه ٿيو جو ڌرم کي قائم رکي.
هاڻي ڪرپا ڪري ٻڌايو ته پوءِ ڪڏهن ڪنهنجي ونس ۾ راڄ گذي
رهي؟“ شري شڪديوجي مهاراج چيو ته ”هي راجا پريڪشت!
شيام سندر جي پڌارڻ کان پوءِ ڪلجگ آيو ۽ منجهس جيڪي راجا
ٿيا تن ڌرم ۽ سچ تياڳي ڇڏيو. ٿوري عمر سبب ڪو چڱو ڪرم
ڪري نه سگهيو. شري ڪرشڻ جي ويڪنٺ پڌارڻ بعد پانڊون جي
ونس ۾ ٽون چڪرورتي راجا ٿئين ۽ تو کان پوءِ وچڙاپ ۽ جنمجيءِ راجا
ٿيندا. جرا سنڌ جي ونس ۾ پرجت نالي راجا ٿيندو جنهنجي ڪال
۾ بندي نالي شودر اڻي مان پٽر پيدا ٿي زبردستي سڀئي کيترين
جو ڌرم بگيڙيندو. کيترائي کتري ڀڄي وڃي پنجاب ۾ رهندا
۽ آپرندي طرف وارا کتري شودر ڌرم پاليندا. پوءِ کيترن
هزارن ورهين تائين کتري راڄ رهي مسلمانن جي راڄ جو وارو ايندو.
ڪلجگ ۾ راڻيون پنهنجو ڌرم ڪرم ڇڏي استريون، ٻالڪن ۽
گئو براهمڻن جي هتيا ڪندا، پرائي ملڪيت، استريون ۽ پرٿوي
زبردستي کسيندا ۽ پاڻ ڪام، ڪروڌ، لوڀ ۽ موهه ۾ لٽل رهندا.
راجائن جو اهڙو حال ڏسي پرجا به ويڪ ڌرم ڪرم تي نه رهي
ڪيترو پاپ ڪندي. ڌرم ڪرم کان ڌار رهڻ ڪري منش جي

ديوڪي ۽ راجا اگرسين شيام ۽ بلرام کي نه ڏٺو، تڏهن هاءِ هاءِ ڪري اٿيئي مري ويا. رڪمڻي، ستيڀاما مطلب ته اٺئي پٽ راڻيون مرلي منوهر جي ۽ ريوتي بلرام جي چکيا جوڙي پاڻ کي ساڙڻ لڳيون. پردِيومن ۽ ٻين جوڌن جون استريون پڻ پنهنجن پتين سان ستيون ٿيون. جڏهن ارجن اهي اهو حال ڏٺو ۽ دارڪ جي واتان شيام سندر جو اپديش ٻڌو، تڏهن اهڙو شوڪ ڪيائين جنهن جو حال ڪري نٿو سگهجي. پر شيام سندر جيڪو گيان گيتا ۾ ٻڌايو هوس سمجهي من کي ڌيرج ڏنائين. سڀڪنهن پنهنجي پنهنجي گهر وارن جو شاستر موجب ڪريا ڪرم ڪيو. جنهنجي ڪُل مان ڪوبه ڪونه بچيو هو تنهنجو ڪرياڪرم ارجن ڪرايو. پوءِ ارجن باقي ٻچيلن کي وٺي هستناپور روانو ٿيو. ان وقت شري ڪرشن جي سنگاسڻ (ويٺڪ واري استان) کان سواءِ ٻي سڄي دوارڪا سمندر ۾ ٻڏي ويئي.

جڏهن ارجن هستناپور ۾ پهچي يڌشٽر کي سمورو احوال اچي ٻڌايو، تڏهن پنهنجي راڄ گدي پرڪيت کي ۽ اندرپرست ۽ مترا جو راڄ وڄرناڀ کي، جو شري ڪرشن جي ڪُل مان بچيو هو، ڏيئي پاڻ پنهنجي پائرو ڪت تي اُتر دشا ڏانهن هليا ۽ هماليه ۾ گري مڪتي پد کي پهتا. هي راجا پرڪيت! جنهن ڏينهن کان شري ڪرشن وئڪنٺ ڌام پڌاريو هو، تنهن ڏينهن کان ستيه ۽ ڌرم به سنسار مان هليو ويو. پر جيڪو هن اسڪنڌ کي من لائي ٻڌندو ۽ پڙهندو سو ڪٺن جنم جي ڦاهي کان ڇٽي مڪت ٿيندو.

هري رام هري رام، رام رام هري هري

هري ڪرشن هري ڪرشن، ڪرشن ڪرشن هري هري

هي دارڪ! سچو ماڻهي منهنجي چرڻن جو ڌيان ڪندو رهجانء. تون ٻه منهنجي پاڇن ۾ سمرڻ ڪري مڪت ٿيندين." اهو ٻڌي دارڪ روئندو شريڪرشن کان موڪلائي دوارڪا ڏانهن روانو ٿيو." ۽ مهاڻي کي وماڻ ۾ هي راجا پريکيت! پوء ديوتائن ۽ ڏٺائون ته سڀ پنهنجن وماڻن ۾ چڙهي وڪنٺ ڏانهن ويندو ڏٺو، ڏٺائون ته پيتا جتي اچي آئي گائيندا وڄائيندا ۽ گل وسائيندا وڪنٺ ناٿ ڏاڍي وڪنٺ اچيتو ۾ چڙهي ته ترلوڪي ناٿ انهيءَ لاءِ ته پوء اهڙي سندر شريڪرشن ويٺو هو. ڪريون، ته پوء ديوتائن کي ۽ هلي سندس مورت جو درشن ڪٺن آهي. شيام سندر ڪري روپ جو درشن ڏاڍو آتما جو ڌيان لڳائي اکيون بند هليو ويو جو آڪاش ۾ ڏسي پنهنجي اهڙي طرح وڪنٺ ناٿ شرير ماڻ ٻجليءَ وانگيان چمڪي آيو. هي راجا! وڪنٺ ناٿ ڪنهن کي به سندس سروپ ڏسڻ ۾ نه آيو، پرسپڪو پنهنجي طاقت آهر ڪٺن آهي، ڪنهن ڪنهن جو ڌيان کي هي مهاڀارت ڏاڍي ڀڳوان ڪان وٺي پڻ آتما گيان ٿيو. ڏسو! آيو هو، سواءِ وڪنٺ ڌام ماري گروءَ جا منش پٽ پرپوريءَ ڪري ٻاڻ اڳيان ڪري ٻيو منش شرير ڌارڻ ڪري جو ونس سنسار ۾ نه رهيو، ڏٺائون پڌاريو. پوء شريڪرشن جو سنڪادڪ رشين کي ڪير سنسار ۾ جنم وٺي مرڻ کان ڇٽندو."

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري سوت جي وسديو ۽ اگرسين چوڻ لڳو ته "پوء دارڪ دوارڪا ۾ پهچي وڪنٺ ڌام پڌارڻ جو ڪي يادون جي مرڻ ۽ شيام ۽ بلرام جي ڏاڍا چيڪي آڌي هوا سمورو احوال ٻڌايو، پوء سڀ نندا ڏاڍا ۽ آڌي پهچي سمنڊ روئندا ويا ڪال تي ٻرهاس ڪيتر ڏانهن ڊوڙيا ۽ پوء ڏٺائون وسد جي ڪناري تي سيني جا لاش ٻول ڏڏئون.

ارادي ويجهو آيو، تنهن تي شيامسندر جي پيغام ڪهاڻي ڏسي پيالو تي ويو ۽ ڊڄندي ڪنبندي هٿ ٻڌي چوڻ لڳو ته ”هي ديناناٿ! مون جهڙو اپراڌي جڳت ۾ ٻيو ڪو نه هوندو جو لڪشمي پتيءَ کي تير هڻي دک ڏنو اٿم. ان پاپ ڪري منهنجو اڌار ڪنهن به طرح ٿي نه سگهندو، تنهنڪري پنهنجي هٿ سان ماريو ما جو پوءِ منهنجي سزا پاڻ جو حال پڌي اکين ٻيو ڪو به سنت مهاتما کي نه سمجهائي. هي مهان پرڀو! جڏهن برهما ۽ ٻيا ديوتائون به اوهانجي مايا کي جاڻي نه سگهيا، تڏهن منهنجي ڪا مجال آهي جو اوهان جي مهما کي سمجهان.“ اهڙي طرح مهاڻو ڏاڍا ورلاپ ڪري مرلي منوهر جي چرڻن تي ڪري ننڍڙي ٿيو. شيامسندر کلي چوڻ لڳو ته ”ڀائي! تون ڪو به فڪر نه ڪر. منهنجي مرضي سان ئي اهو ڪرتبو آهي ته برهمڻ جو سراپ ڪوڙو نه ٿئي. تون ڌيرج رک تنهنجي واسطي ويڪنٺ مان وماڻ اچي ٿو. اهڙي شيامسندر جي مکارونده مان اهي وچن نڪتا مس ته ڏٺو ته وماڻ آئي اچي بيٺو جنهن ۾ مهاڻو چڙهي ويڪنٺ وڃي پهتو.“

اينتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪشت! ڏس جيڪو ٻڌڙي ڏين ڏيال جي شرڻ ورتي ٿي جو ڀروسو ڪري ٿو، تنهنکي وڏو موڪر سمجهڻ گهرجي. مهاڻي جي وڃڻ کانپوءِ مرلي منوهر داروڪ رٿ ڪاليندر کي چيو ته ”تون دوارڪا ۾ وڃي وسديو ۽ ٻين کي يادون جو حال ٻڌائجانءِ ۽ کين سمجهائج ته هاڻي دوارڪاپوري سمنڊ ۾ ٻڏي ويندي، ان ڪري جلدي پنهنجي مال ملڪيت سميت ارجن سان گڏ جي هستناپور هليا وڃو. ارجن کي پڻ سمجهائج ته منهنجي ويڪنٺ وڃڻ ڪري شوڪ نه ڪجي، پر ڪيتا ۾ جيڪو گيان سمجهايو اٿانءِ سو

شري ڪرشڻ جي آڪيا پر ماڻهن ياد ون جو پرڀاس ڪيتر اچڻ ۽ آڙي مرڻ

ٻڌي ڏيئڻ ايشور ليلا موجب سڀ يادو شراب پي مست ٿي
سمند جي ڪناري تي ويٺي ڏرڪو پيئڻ جي وقتي ڪرڻ
وڙاڻي ڪندي ڪندي سڀان ڪرڻ وقت
ڪي چندا هٽي وڙهڻ لڳا، ٻر ٻور ۽ ٻاهر ڪري تير ۽ تلوارون
وڙهڻ لڳا. جڏهن شيام ۽ ٻلرام جي سمجهائڻ تي به نه
تڏهن هو پريان بيهي تماشو ڏسڻ لڳا. وڙهندي وڙهندي سمنڊ
سڀ هٿيار پاڻي پيا ۽ گهوڙا مري ويا. پوءِ اوڪاڙا ڦٽي
ڪناري تي اُن اوڙ جي ڇوڙي ڪري سراپ
ڪي مارڻ لڳا. درواسا جي سراپ ڪري سڀ يادو مرڻ لڳا. جڏهن
ڪرڻ لڳو، جهنڪري سڀ يادو مرڻ آهي، تڏهن
پر پوش ڪي ڏسي لڪي ويندي
ليڪ سان سڀني يادون جو ستو ڪلي ۽ ڪيان
ڏاڙي ٻڌي پيدا ٿيندي ٻئي پٽ ۽ ڏاڙو ٻاهر وڙهي
ويا. جڏهن شيام ۽ ٻلرام ڪلسواه ڪوه
تڏهن شيام سنڌ ر ٻلرام ڪي ٻڌي
ويو، اتام ڀڪدم ونڪنت
سڀ ڪجها آهي لنگوٽي ٻڌي سمند جي ڪناري
دواران انبرڏان تي ويو، شيام سنڌر
ڪدا ۽ پدم سميت ڏڪري
اُتي ليٽي پنهنجو ساٿو
جو ارادو ڪيو، تڏهن
ڏنهن ٻاڻ ڪڍي وجهي
ڏڪرو تير ڏسيو. اُهو تير
ڀڳوان جي

ڌيان ڪجهه ته تنهنجي مڪتي ٿيندي."

اِهو ٻڌي ۽ شري ڪرشن جو وڇوڙو ڄاڻي اُڌو ڏاڍو دکي ٿيو، پر پوءِ اُنهي آڪيا موجب، ڏنڊوت ڪري اُن موهڻي مورت جي پرڪرما ڪئي. ۽ پوءِ اُهو آنند سروپ پنهنجي هرديءَ ۾ رکي ڀڳوان ڪان موڪلائي بدريڪا آشرم ۾ وڃي ترلوڪي ناٿ جي آڪيا موجب ڌيان ڪرڻ لڳو. جنهنجي پرتاپ سان ٿورن ڏينهن بعد اُهو شرير ڇڏي مڪتي پد کي پهتو."

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي ترلوڪي ناٿ جو ڌيان ۽ ڏنڊوت ڪري، راجا پريکيت کي چوڻ لڳو ته "هي راجا! ڏس، شري ڪرشن سڀني ويدن جو تت امرت روپي گيان ۽ ڀڳتي ڏئي اُڌو کي ٻڌايو. جيئن ته ديوتائن ۽ دئيتن سمندر ولوڙي چوڏهن رتن ڪڍيا هوا، تيئن ويد وياس ۾ سڀ ويد ۽ شاسترن سي اُنهجو تت "شريمد ڀاڳوت" ڪڍيو آهي."

راجا پريکيت اتي پڇڻ لڳو ته "هي شڪديو جي مهاراج! شري ڪرشن ترڀون پتيءَ جي جيتري مهما ٻڌايو ۽ جنهنکي سڀڪجهه ڪرڻ جي سمرٿي هئي تنهن هوندي به ڀلا پوءِ هن يادون کي سراپ کان ڇڏائي مڪتي ڇو نه ڪئي سو چئو؟" شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا پريکيت! ڀڳوان جي ڄاڻ يادون کي ناس ڪرڻ جي مرضي هئي، تنهنڪري اُنهنکي براهمڻ جي هٿان سراپ ڏيارائين."

جڏهن اُڌو بدريڪا آشرم ڏي هليو ويو، تڏهن شري ڪرشن ويچار ڪيو ته دوارڪا پوريءَ ۾ ته سراپ اثر ڪري ڪين سگهندو، انڪري سڀني يادون کي پرڀاس کيتر ۾ هلڻ واسطي چيائين، جنهنڪري اُهي سڀ راجا اُگرسين ۽ وسديو کانسواءِ جلدي اچي پرڀاس کيتر ۾ پهتا ۽ سنان دان ڪري ورت رکي اُهو ڏينهن اُتي ٽڪي پيا.

ڙڏوڇي شريڪرشڻ کي سنديس چرڻن ۾ من اگهط لاءِ پرارٿنا ڪرط ۽
منگل ۾ رهي منهنجو پڇن ۽ سمرط ڪري. سدا ۽ جيون
ي ديا رکي ۽ جيترو ٿي سگهيس اوترو هٿن جو اُپڪار ڪري. اهو
ايمان ڪڏهن به نه رکي ته مان آدم ذات ۽ وڏو آدمي ٿي ڪنگال
۽ شودر کي کتن پاڻي پياريان يا کاڌو ڏيان. جيستائين منش
ايشور جو پرڪاش براهمڻ ۽ چنڊال ۾ هڪ جهڙو نه سمجهندو تيستائين
اُنکي گياني نه ڪوٺبو. هي اُڌو! اهو جيڪو گپت گيان پڙايو
اٿمانءِ سو چڱيءَ طرح ياد رکجِ، جنهنڪري تنهنجي مڪتي ٿيندي،
۽ ٻون وري اهو گيان هري ڀڳتن، سَت پرشن ۽ مهاتمائن کي
پڙائجي. جنهن امرت پيط ڪري ٿي ڪنهن به دوا جي ضرورت
نٿي رهي، تنهن هن گيان سمجهط ڪري ٿو ساگر پار لنگهڻ واسطي
ٻي ڪا به وات ڳولط نه گهرجي. جيڪو هري ڪٿا ۽ ڀڳتي سڄيه
من سان ٻڌي ۽ ڪري ٿو ۽ ٻين کي اهڙو آ... ڏٺي ٿو، تنهن
کي آءُ پيراج جي ڦاسيءَ کان ڇڏائي پرم پد ڏيندس.”
ايشري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چوط لڳو ته ”هي
راڄا پريڪيت! اُڌو اهو سڀ گيان ٻڌي اکين ۾ پاڻي آڻي شريڪرشڻ
جي اڳيان هٿ جوڙي ويٺي ڪري چوط لڳو ته ”هي مها پرڀو!
اوهان ديا ڪري گيان جو ديپڪ منهنجي هردي ۾ روشن ڪريو
اهڙيءَ طرح مايا روپي اونده ڇڏائي، جهڙيءَ طرح سورج نڪرڻ سان
تارا گم ٿي ويندا آهن. اوهانجي ڪرپا سان منهنجو من ورتت
ٿي. استريءَ ۽ اولاد جو پريم ڇڏي ڏنو. هاڻي اوهانجي چرڻن ۾
وارون وار ڏنڊوت ڪري اهو وردان گهران ٿو ته منهنجو من اوهانجا
چرڻ ڇڏي ٻي پاسي ڪڏهن به نه وڃي.”
ايترو ٻڌي شريڪرشڻ چيس ته ”هي اُڌو! تون هتان
بدريڪا شرم ۾ وڃي ڪنڌ موڙ قل قول ڪاٿي منهنجي چرڻن ۾

به سڀني کان الڳ رهيتو. انهيءَ منش کي گهرجي ته پنهنجو من
مايا جي ڪٽڻ کان پري رکي ۽ هري چرڻن ۾ اڙو ته ڌيان لڳائي،
جو ڪنهن به سنساري شيءِ جي اڇا نه رهيس. جئن دوا کائڻ
ڪري بدن جي بيماري ڇٽيو وڃي، تئن من ۽ اندرين کي وس
رکڻ ڪري سنساري ترشنائون ۽ پريت ڇٽيو وڃي. جڏهن من
۽ اندرين کي وس نه ڪيو تنهنجو جپ ۽ تپسيا سڀ اجايو آهي.
جڏهن منش پرميشور جي ڌيان ۾ لين ٿي وڃي ٿو، تڏهن نه ته
ڪس بدن جي سڌ رهي ٿي ۽ نڪي سنسار ۾ ئي پريت لڳي ٿي.
جئن سورج نڪرڻ ڪارڻ اونده ناس ٿي وڃي ٿي، تئن منهنجي
ڀڳتي ڪرڻ سان اگيان دور ٿيو وڃي. گيانيءَ ۽ يوگيءَ کي گهرجي
ته آتما جي پاسي ڌيان لڳائي سنساري مايا موهه ۾ نه ڦاسي. اهڙي
منش تي اڳوڻي حشر جي ڪري ڪو ڏک ڪٽي دوي. جو ته مان
آنجو اهو دور ڪريان ٿو.“
ايتري ڪٿا ٻڌي اُڌو پڇڻ لڳو ته ”هي ديناناٿ! تو جان
جو چيو ته من کي روڪڻ گهرجي سو اهو من هوا کان به زياده تيز
آهي تنهنڪري روڪڻ ڏاڍو ڪٺڻ آهي، انهيءَ اهڙي ڪا تجويز
ٻڌايو جنهنڪري اهو من روڪجي ۽ هري چرڻن ۾ پريت پيدا ٿئي.
اوهانجي مايا سنسار کي اهڙو ته ڀلائي ڇڏيو آهي جو ڪو به اوهان
جي ديا ۽ ڪرپا کانسواءِ ان مايا روپي ڄار کان ڇٽي نٿو سگهي.
پيا! جتي برهما ۽ ٻين ديوتائن کي به توهانجو پد ڄاڻڻ ڪٺڻ آهي،
اُتي سنساري منش جي ڪهڙي مجال آهي؟“ شري ڪرشڻ چوڻ لڳو ته
”هي اُڌو! جيڪو سنسار ۾ جنم وٺي منهنجي چرڻن جو ڌيان
۽ سمرڻ ڪريٿو، تنهنجي آهستي آهستي سنساري پريت گهٽجيٿي.
تيرٿن تي جتي منهنجا ڀڳت ۽ گياني پرش رهن ٿا، اُتي جو اُهنجي

چرڻامرت وٺي. پوءِ ٺاڪرجيءَ وارو پرساد پوڄڻ ڪري وشڻوسهسرنام جو پاٺ ڪري، منهنجي ڪٿاءِ ليلا پڙهي، ڪجهه وقت ڀڄن ۽ سمرڻ ڪرڻ ۾ لڳائي. هي اُڌو! مان ڀڳتيءَ ۽ پريم جي ڀاو سان جيترو فقط جل چاڙهڻ ڪري خوش ٿو ٿيان، اوترو ڀڳتيءَ بنان ڪروڙين رپيا مندرن ۾ لڳائڻ ۽ دان ڪرڻ سان به پرسن نٿو رهان. جيڪو منش سچي من سان هر روز انرت منهنجي پوڄا ڪريٿو، تنهن وٽ ارڙهن ئي سڌيون موجود رهن ٿيون. هي اُڌو! گيانيءَ کي ڪنهنجي به شتوتي يا نندا ڪرڻ نه گهرجي. سڀني جيون ۾ پرميشور جو چمتڪار ڏسڻ ۽ سمجهڻ گهرجي. نندا ڪرڻ وارو ضرور نرڪ ۾ پوي ٿو. پوڄا ڪرڻ وقت ته هڪ پڪ چاهڻ گهرجي. هڪڙي پاسي ئي ڌيان لڳائڻ گهرجي. پرميشور سنسار کي پيدا ڪريٿو، پاليٿو ۽ ناس ڪريٿو. انهن ڳالهين تي ڌيان ڏيڻ سان سندس من ورڪت ٿي ٿو، تڏهن سنساري خيال ڪرڻ بعد جڏهن آتما، من ۽ اندرين سان ملي وڃي ٿو، تڏهن سنساري وهنوار سڀئي جهان ڪوڙو ڀاسڻ لڳندو. سنساري پدارٿن جي پريت ۾ ڦاسڻ نه گهرجي. هي سنسار ڪوڙو آهي، فقط ڀڳوت نام سچو آهي. نه ڪي مهاپراڻي ۾ ٻي ڪا پريت ڪرڻ گهرجي. تماشي وانگر ڪوڙو آهي. نه اڳي هو ۽ نه پوءِ رهندو، اِئين منش کي اُن مان اندرين کي وس ڪرڻ گهرجي. جڏهن سنساري مايا ڇڏي منهنجي من ۽ اندرين ۾ سمان آهن. جڏهن سوڻ مان تڏهن پوءِ گهر ۽ جهنگ ۾ رهڻ هڪ سمان آهي. جدا جدا جيو وهن، بروري ٻاڌن گهڻن زيورن تيار ڪري ٿا اِمي، تڏهن سنسار جي شروع ۽ آخر تي اُهو سون جو سون ٿيو پوي، جڏهن آڪاش سان ڪوڙو نراڻ ٿي نراڻ وڃي رهي. جڏهن ٻادل وڃي وڃن ۾ نڪر جو ٻيا آڪاش ۾ رهي، تڏهن اڪيلو نشا رکن.

شري ڪرشن مهاراج اُتر ڏنو ته ”هي اُڌو! منهنجي پوڄا جو
انت ڪونهي، پر تنهن هوندي به توکي مختصر ٻڌايان ٿو. يعني
منش کي صبح جو اٿي منهنجي ۽ پنهنجي گروءَ جي چرڻن جو ڌيان
ڪرڻ گهرجي. پوءِ سنان، سنڌيا ۽ جپ ڪري واندو ٿي منهنجي
سڳڻ روپ جي پوڄا ڪرڻ گهرجي. منهنجون اٺ مورتون
آهن يعني هڪڙي پٿر جي، ٻي ڪاٺ جي، ٽي ڌاتوءَ جي، چوٿين
مٽيءَ جي، پنجين چٽر جي، ڇهين ريتي جي، ستين جواهر جي
۽ اٺين من جي، انهن جي پوڄا ڪرڻ گهرجي. انهن مان ڪي ڙيون
چر آهن ۽ ڪيئي اچر. مورت جا سنگاسڻ تان کڻي سنان ڪرائي
ورئي به سنگاسڻ تي وهاري پوڄجي ٿي، تنهنڪري چر مورتي
سمجهڻ گهرجي. پوڄا ڪرڻ واري يا مندر ۾ اهڙي طرح سٿاپن
ڪيل آهي جا کڻي نٿي سگهجي، تنهنڪري اچر ڪوٺجي ٿو. انهن
ٻنهي قسمن جي مورتن کي سنان ڪرائي چندن لڳائي کيٽا ۽
وستر پهرائي واس ڌوپ ڪري گلن جي مالا ۽ تلسيءَ جو ڏل چاڙهڻ
گهرجي. ڪاغذ يا مٽيءَ جي مورت کي سنان نه ڪرائي
رکو ڪپڙي سان اگهڻ گهرجي. جيڪڏهن ڪو منهنجي
مانسي پوڄا ڪرڻ چاهي، ته من ۾ منهنجي روپ جو ڌيان
ڪري. کاڌي جون جيڪي شيون کيس پياريون هجن سي لاڏي
لاڪر کي ڀوڳ لڳائي. پر جيڪڏهن هر روز اهڙو ڀوڄن تيار ٿي
نه سگهي، ته کيس وڏي ڏينهن ضرور ڪاهي. هوم ڪنڊ ۾ اگنيءَ
۾ منهنجو ڌيان لڳائڻ گهرجي. جل ۽ سورج کي به منهنجو روپ
سمجهڻ گهرجي. پوڄا ڪرڻ وقت منهنجن چرڻن ۾ من لڳائي
هٿ جوڙي عرض ڪري ته ”هي پريو! مان تنهنجي شرڻ آيو آهيان،
موکي داس ڄاڻي منهنجو اُڌار ڪر.“ انهيءَ هر روز پوڄا ڪري

ان اڳ ۾ ديوانن ۾ پيس جو جٿي اندر جهڙا ديوتائون ۽ مهاتمائن
اڳيان سر نمائين، اُتي آءُ ڪڙي استري اڳيان سر نمائي بيٺس
۽ ڏسُ منهنجو ايمان جيتي پاڻي چڙهيو. مون اُن جي پريت ۾ ڦاسي
پاڻکي اڳ ۾ ته پاڻي چڙهيو، جو اُروشي جي سمجهائڻ تي به مونکي
ڪو گيان نه آيو. آها! جنهن شرير کي پالڻ پوشڻ ۾ ڏيترا ڏکي
ڏاڪڙا ڏٺم، سو مرڻ ڪانپوءِ ڪتن ۾ ڪر نشو اچي. ورې ڪڙو
ڏيئڻ ۾ ڪيڏو ۾ دکڻ ڪونه ٿو پائيس، ڇو ته اِن شرير جو اڙو
حال، ڏٺو ڇو ته آنهان موهه ڪيڏي هري پاڻ ڪري مڪتي پائجي.
دي آ. ڏو! استري ۾ مڻ اڪائڻ ڪري پکيه، تپسيا، تيرٿ،
ورت ۽ دان ڏوهه وغيره ڪي ۾ ڦائدو نٿا ڏين. جيڪي پهنجي
اڳيان ڪري سنسار روپي سمندر ۾ غوطا کائي رهيا آهن، تنکي
پوساڪر پار لنگهڻ واسطي ست سنگ ڪڙي ٻيڙي آهي. اڳيان
اندي ڪي ست سنگ ڪڙيون اڳيون آهن. جڏهن مالت اوڏو
جو پلو ڪيون ٿا، تڏهن ست سنگ سنساري منهن جو پاڻو ڪندڙ
آدي. جيسين مايا روپي دولت ۽ استري جي ترشنا نشي وسري،
تيستائين سڀني ۾ ڪيان نٿو ملي. دکين ڪان ڦٽائط واري ڦندا
منهنجي پڪي آهي، تنهنڪري جنهنکي ترڪ جو ٻپ تني سو
ست سنگ ڪري، جنهنڪري جو گيان تي مڪتي پائيندو.
ايتري ڪٿا ٻڌي اوڌو ڀڳت جوڙي ... ته ...
ديناناٿ! ٻرهمچاري ۽ وانپرست جو ڌرم ... ۽ تپسيا ...
سڀ ڪٿا آهن ۽ توهانجي ... سواءِ شرير ...
جيتو ڪيڪ رشين، منين ۽ ويدن ... شاسترن اوهانجي ...
ڪيٽيون ... ڏسيون آهن، ٻڌ ... ڪري ... ڪا ...
وات ڏسيو جنهنڪري سنساري ... اڪني ...

سنگت ڪرڻ نه گهرجي، ڇو جو اهڙن جي سنگ ڪرڻ سان نرڪ پوڳڻو
پوي ٿو. تنهنڪري سدا اُستم پرشن ۽ مهاتمائن جي سنگ ۾ رهڻ گهرجي،
جنهنڪري جيءَ جو ڪلياڻ ۽ پرڀوءَ پد پرائپت ٿئي ٿي. راجا پرورا، اُروشيءَ اپسرا
جي سنگ ۾ ڦاسي خراب ٿيو هو، تنهن سنساري ماڻهوءَ ۽ استريءَ ۽
ٻين جي صحبت ۾ رهي، پنهنجو پرلوڪ بگاڙين ٿا. هي اوڏو!
پرورا کي اُروشي اپسرا کان ڪيئن گيان مليو سو ٻڌايان ٿو.
جڏهن راجا پرورا ڪنڊرو لوڪ ۾ رهي هزارن ورهين تائين اُروشيءَ
سان ڀوڳ ولاس ڪيو ۽ سندس مٺ ۾ ترپت نه ٿيو، تڏهن
ڪنهن ڏينهن منهنجي ڪرپا سان من ۾ ويچار آيس ته "هيترا ورهيه
ڪامديو جي وس ٿي سنساري سک ڏٺم، پر منهنجي اِندرين جي
خواهش پوري نه ٿي. پاڻ جهڙن پاڻ ۾ ڪيهه وجهڻ ڪري جيئن
وڌندي آهي، تيئن اِندرين کي وشيه سک ڏيڻ ڪري وشيه
اِڇا وڌي ٿي ۽ ڪڏهن به سنتوش نٿو اچي. آها! مان ڪهڙو نه
ٻوڙو آهيان جو راجا ٿي اُروشيءَ جي وڃڻ وقت اُڌ ۾ اگهاڙو ٿي
اهڙيءَ طرح ڊوڙيس، جيئن ڪنهن ڪامي جي وس ٿي ڪڏهن جٽ جان
پوندو. افسوس! هن اپسرا مونکي اهڙو ته وس ڪري ڇڏيو هو
جيئن بازيگر باندر کي وس ڪري ڇڏين ٿا. مان اُن ڀوڳ ولاس
۾ اهڙو ته انڌو ٿي ويس جو مونکي ڪنهن ڪان به شرم
نٿي آيو. سڀ راجائون جي منهنجي آڏين هوا سي به منهنجي
بيوقوفيءَ تي کلڻ لڳا. مونکي رات ڏينهن گذرڻ جي به سمجهه
نه رهي. سچ پچو ته ڪامي پرش استريءَ جي وس ٿي ڇڪ ۽ ڀا
ٻيءَ جو ڪو به خيال نٿو رکي ۽ سڀ تڇ، ٻار، گيان
۽ ڌرم ڪرم ناس ٿي وڃي ٿو هليو. افسوس! ڪهڙو ماس جو پتلو جنهن
۾ مل مُوتر، رت، هڏا، چمڙي ۽ دُرگنڌ سان ڀريل آهي اُن تي

شريڪرشڻ جو اُڌو کي گڻن جا لڇڻ ڀڌائڻ

پاڻکي ''مان'' سمجهڻ اها ڳالهه ٽنهي گڻن گڏجڻ سان جڙي ٿي.
پرمهماجي ڀڄن ۽ ڌيان ڪرڻ واري کي ستوگڻ جي پرتاپ سان
ڪا به اڇا نٿي رهي. اهي ٽي گڻ سدا هڪ ٻئي لڳا رهن، پر گهٽجن
وڌن پيا. ستوگڻ وڌڻ سان من ۾ خوشي ۽ گيان پيدا ٿئي ٿو،
رجوگڻ وڌڻ تي سنساري سک جي خواهش ٿئي ٿي ۽ تموگڻ وڌڻ
سان ڪاوڙ، ننڊ ۽ آلس وڌن ٿا، جنهن ڪري جيو کي هاڃا ۽ اڌرم
ڪرڻ جي اڇا ٿئي ٿي. جاڳڻ ستوگڻ، سمهڻ ۽ خواب ڏسڻ رجوگڻ،
۽ اُداس ٿي رهڻ تموگڻ جا لڇڻ آهن. ساڌو ۽ ٿورو کائڻ ساتوڪي،
چڱو گيهه پڻ ۽ کائڻ راجسي ۽ ٻڪ ڪري گهڻو کائڻ، جنهن مان
بدهضمو پڻ ٿئي، اُهو تامسي کاڌو ڳڻجي. آتما انهن ٽنهي گڻن
سان ملل، پر سڀ کان الڳ ٿئي ٿي. ستوگڻي سورگ ڀوڳين
ٿا، رجوگڻي دک سک ڀوڳين ٿا ۽ تموگڻي چوراسي لک جوڻين ۾
پيدا ٿي نرڪ جا دک پائين ٿا. ورڪت ٿي منهنجي چرڻن جي
ڌيان ۽ ڀڳتي ڪرڻ وارا موڪت پهچن ٿا، گرهست ڇڏي ٻن ۾
رهڻ ستوگڻ، شهر ۽ گرهست ۾ رهي سنساري سک جي اڇا رکڻ رجوگڻ
۽ مدرا پيئڻ، جوا ڪرڻ، پرناري گمن ڪرڻ ۽ ٻاڇڙي سنگت تموگڻ
آهي. ديوتائن ۾ وڃڻ، تيرٿ يا ترا ڪرڻ، ڪٿا وارتا ٻڌڻ
ستوگڻ آهي، شراڌ وغيره سنساري ڪرم ڪرڻ رجوگڻ آهي ۽ جيو هاڃا
۽ پاپ وغيره ڪرڻ تموگڻ آهي. هي اُڌو! اهڙيءَ طرح سڀني
ڳالهين ۾ ستوگڻ جا لڇڻ رهن ٿا، ڪوبه جيو انهن ٽنهي گڻن کان
ٻاهر نه آهي. انهن ٽنهي کان جيڪو الڳ ٿي منهنجي پريم
پوڄا ۽ ڀڳتي ڪري ٿو سو موڪت پهچي ٿو."
هي اُڌو! جنهنکي موڪت اچڻ جي اڇا ٿئي، تنهنکي ڪڏهن
... ٽڪيا، اوپئي، جواري، سنساري پريت ڪندڙ ۽ آڌرمين

رهن ٿا، تيستا ئه ڪجهه به پرڪمت نٿو ٿئي. جڏهين منهنجي شڪتيءَ سان اِهي سڀ ملي وڃن ٿيون، تڏهن برهمانڊ روش پيدا ٿي ڪيتريءَ مدت تائين پاڻيءَ ۾ شيش ناگر تي پرمڻ ڪري ٿو. اِهو برهمانڊ روپ منهنجو آهي. اِن روپ جي نابيءَ (ڌُن) مان ڪنول جو گل نڪري ٿو، جنهن مان برهما پيدا ٿي رجوگڻ سان سڀ ديو پيدا ڪري تنهن لوڪن جي رچنا ڪري ٿو. ديوتائون سورگ لوڪ ۾، دئيت داڻو پاتال لوڪ ۾ ۽ منش وغيره مرتيو لوڪ ۾ رهي پنهنجي ڪرمن موجب سورگ جا سک ۽ نرڪ جا دک ڀوڳين ٿا. برهما جي سمهڻ ڪري ڪوبه لوڪ نٿو رهي ۽ سڀ سنڌس مرڻ بعد پاڻيءَ کانسواءِ ٻيو ڪي به نٿو رهي.

هي اُڌوا مان توکي ستوگڻ، رجوگڻ ۽ تموگڻ جا لڇڻ ٻڌايان ٿو. يعني جو منش من ۾ ديا رکي، پنهنجي اِندرين جي وس ڪري، چڱي ڀڄڻ ڪرم جو ويچار ڪري، ڪنهنجي به گارين کمد ڏيڻ سان نٿو ڪاوڙجي، ايشور سمرڻ ۽ ڏيان ڪندو رهي ٿو ۽ سدا سچ ڳالهائي ٿو، سڀ ڀرڪ ڏيوچ رکي ڪنهن به شيءِ جي اِڇا نه ڪري ڏکي پوڄا ۽ شيوا ۾ من لڳائي ٿو، اِهي لڇڻ ستوگڻ جا آهن. جيڪو سنڌر استريءَ، چڱن ڪپڙن، ڪپڙن، محلن ۽ باغن وغيره سنساري سکن جي اِڇا رکي، ايمان ڪري ڪنهنجو ڊوڙ نه مڃي، جيڪو به ڪم ڪري تنهن پنهنجو ڏاو ڳولي ٿو ۽ هميشه دولت ۽ وڏائيءَ وڌائڻ جي تجويز ڪري ٿو، تنهن کي رجوگڻي سمجهڻ کپي. جيڪو کڻي ڪاوڙ ۽ لوڀ ڪري ٿو، ڪوڙ ڳالهائي ٿو، ڪڪرم ڪرڻ ۽ جيو هتيا تي ٻي شرم تي ماڻهن سان جهيڙو ڪري ٿو، الٽي ٻير آلسي ٿي کٽي ننڊ ڪري ٿو، اِهي لڇڻ تموگڻ جا آهن، سڀ ڪا شي پنهنجي سمجهڻ، منهنجو تنهنجو ويچارڻ،

ڪري دنيا ۾ بدنامي کٽي مرڻ ڪانپوءِ سڌو نرڪ ۾ وڃي دک ڀوڳڻو
پوي ٿو. آها! ڀڳوان ڪهڙو چڱو ڪيو جو منهنجي سڀ ملڪيت
کسي ورتائين. جنهن مايا ۾ ڪيترا اوگڻ ڀريل آهن سا ته چڱي ڪرم
۾ خرچ ڪرڻ سان ئي سڦل ٿيندي. جنهن ڏينهن جي حياتي لاءِ
مايا جي آس ۾ منشن سان دشمني ڪرڻ ڪهڙي نه ڀُل آهي.
جيڪي آدمي منش شرير پائي دولت، استري ۽ اولاد جي زينت
۾ ڦاسي خراب خوار ٿين ٿا، تنهنجو سنسار ۾ جنم وٺڻ بيڪار آهي.
ديوتائون به اهڙا ڀاڳ رکن ٿا ته جيڪڏهن ڀارت کنڊ ۾ انسان جي
منش جو جنم ملي ته جلدئي جيڪو موکش ڏي وٺون. هاءِ
افسوس! هيستائين ورڌ ٿيڻ ڪري ۽ اندرين جي طاقت گهٽجي
وڃڻ ڪري، مان ڪو به چڱو ڪرم ڪري نٿو سگهان. تنهن
ڪري باقي حياتي جو وقت جيڪي بچيل ڏينهن پرميشور جي سمرڻ
۽ ڌيان ۾ خوش رهان. اهو ويچار ڪري هو ورڪت ٿي سنياس
وٺي هڪ هنڌ وهي پرميشور جو ڀڄن ۽ سمرڻ ڪرڻ لڳو.

جڏهن اهو براهمڻ شهر ۾ ڀکيا پنڻ ويندو هو، تڏهن شهر جا
ماڻهو کيس ستائي اڳين ڳالهين ياد ڪري ڏاڍا ڏک ڏيندا هئس.
يعني ڪو کيس گاريون ڏيندو هو، ته ڪو ڌڪا ۽ ڪرمنڊل
کسي رسي سان ٻڌي ڇوڙيندو هو ته "هي وڏو شوم آهي ۽ ڪنهن
ٿي هيستائين ڀڳو ڀڳت بڻيو آهي." اهڙي طرح هو براهمڻ ڪيترن
ڏکن ڏسڻ تي به ڪجهه به نه سمجهي، پنهنجي من ۾ چوندو
هو ته هي ڪنهنجو ڏوهه ڪونهي پر سڀ منهنجي قسمت ڪري
آهي. هيءُ جيڪو ڪم چڱو يا خراب ڪري ٿو، تنهن جو ڦل دک
سک ڀوڳڻو پوندو. جنهن من وس ڪيو آهي تنهنکي ڪو به دک ڏئي
نٿو سگهي. پڪ ڏيتساوغيره ڪرمن ڪرڻ جي ضرورت ٿيندي،

ڀر ڏاڍو شوم

کائڻ ۽ پهرڻ ۾

پوندو هو. ٻيو ته ڇڏيو پر پنهنجي کٽنب جا آدمي بہ

هوندو هو. اِن شوم پڻي ڪري سندس دولت هوندي آهي

دشمن ٿي پيس. نہ تہ هون جنهن وٽ دولت، ديوتائن ۽ پٽرن ۽

تنهنجي آتما پرسن رهندي آهي ۽ کٽنب، ديوتائن پٽرن ۽

آتثين کي سک ملندو آهي، پر شوم هئڻ سبب اهي پنهنجي براهمڻ

جا ڪتر ويري ٿيا. ڇڏهين هو براهمڻ پڻو ٿيو ۽ واپار ڪرڻ جي

سمرٿي نہ رهيس، تڏهين مٿين پنهنجي جي سراپ ڪري ڀاڱو ۽

سڙڻ، چورن جي قرڻ، راڄا جي لٽڻ ۽ قرضدارن جي هضم ڪري

وڃڻ سان سڀ مال گم ٿي ويس. ٻيو تہ ڇڏيو پر جيڪا مايا زمين

۾ پوري ڇڏي هواءِ سا بہ هٿ نہ آيس. داڻي هو براهمڻ ڏاڍو

دکي ٿيڻ لڳو ۽ ذات وارا بہ کيس بي آبرو ڪرڻ لڳا. هڪڙي

ڏينهن ويٺي ويٺي خيال ٿيس تہ افسوس! مون ڏيٽرو ڏکن گڏ

ڪري بہ پراوڪس لاءِ جو ڪو بلو پيٽي ڪونہ ڪيو ۽ نہ تہ هن لوڪ

۾ ئي ڪ سک پيو ڪيم. سچ آهي تہ شوم جو مال اجايو ويندو آهي

ترشنا جي ڪري آدمي جا سڀ گڻ ناس ٿي ويندا آهن. جنهن

سهڻي آدمي جي منهن تي ڪوڙهہ جي داغ هئڻ تي هنڌجي سڄي

سونهن چٽ ٿي ويندي آهي، تئن لوڀ جو تيانجہ وڃي هليو ۽

ڪوبہ کيس چڱو نٿو ڪوٺي. افسوس! جنهن دولت ڪي مِنش

ڏيٽرو چڱو سمجهن ٿا، سا اڌڙي تہ ٻري آهي جو پهرياءِ واپار ڪرڻ

وقت پنهنجي ۽ پرائي جي ساڃاڻپ ڀلائي، ڪوڙ ڳالهائڻ سان ملي

ٿي. وري رات ڏينهن سندس سنڀالڻ جي چنتا ۽ چورن ۽ را

ڪان لڪائڻ وڃڻ جو ڀپ رهيٿو، جنهنڪري پوري ننڊ بہ نصيب

نٿي ٿئي. اِن دولت اچڻ تي ڪيترا نہ مها پاپ يعني وِشيا گ

شراب پيئڻ، جوا ڪرڻ، جيو هتيا وغيره ڪڪرم ٿين ٿا،

ڏوريندو. اِللاءِ من کي شرير کان سدائين الڳ سمجهڻ گهرجي. جنهن
من وس ڪيو تنهن اندرين کي اڳ ئي هٿ ڪيو. آءٌ سترگڻ سان
ملي رشي ۽ ديوتائون، رجوگڻ سان ملي دئيت ۽ آدمي، تموگڻ
سان ڀوت پريت ۽ پسون وغيره پيدا ڪريا هئا. جنهن ڪري هنن
پنهنجي وات مان چار ڪتاب وري ڪڍي ورتا، تنهن آءٌ ته
پنهنجي شڪتي سيتي جيون ۾ رکي مرڻ بعد مون ڏانهن آڻيندو هئس
وڃان ٿو. جنهن ٻيڙيءَ ۾ هلڻ سان ڪناري جا وڻ هلندا ڏسڻ ۾
ايندا آهن يا پينگهه لوڏڻ وقت پرٿوي ۽ آڪاس ڦرندا نظر ايندا
آهن، تنهن سنسار جا سڀ شيءِ ۽ آشيءِ ڪرم منهنجي مايا ۽ ليلا
سان آهن، پر منش جو ٿيو ته ڏي ڪرم مون کي آرپي. اِللاءِ
گياني کي گهرجي ته پنهنجي پرلوڪ ڏاهڻ لاءِ ڪام، ڪروڌ، من
وغيره کي پنهنجي وس رکي ڪنهن به گارين ڏيڻ تي به ڇڙڻ نه گهرجي."
اهڙو گيان ٻڌي اڌو چوڻ لڳو ته "هي مهاراج! اها ڳالهه
ڏاڍي ڪٺڻ آهي جو ڪنهن جون گاريون ۽ ڪشور وچن ٻڌي ڪميا
ڪجي." شري ڪرشڻ ورائي ڏني ته "هي اڌو! تون سچ چئين
ٿو. تيرن وار جو گهاءُ ماري ڪڍڻ سان ڇٽي وڃي ٿو، پر ڪشور وچن جو گهاءُ
جو دل ۾ جڳهه لڳي ٿو سو وري ڇٽي نٿو سگهي. پر اها سڀ ڳالهه من جي
ڪري آهي جنهن پنهنجي من ۾ اهنڪار کي وس ڪيو تنهن کي اِن ڳالهه
جو ڊپ نٿو ٿئي. جيڪي من جي وس رهن ٿا تن کي ئي گارين
ڏيڻ تي ڪروڌ پيدا ٿئي ٿو. اِن بابت هڪڙو مثال ٿو ٻڌايانءِ.
ته اُجين شهر ۾ هڪڙو براهمڻ وڏو واپاري ۽ شاهوڪار رهندو هو،
اهڙو ته لوڀي ڪنجوس ۽ ڪامي ڪروڌي هو جو ڪڏهين به پنهنجي
نيات يا ساڌو براهمڻن وغيره کي پنهنجي زبان سان پڇڻ ڪرڻ
واسطي نه چيائين. هڪڙي ڪوڏيءَ واسطي دوست جو دشمن ٿي

شر ڪرشڻ جو اُڌو کي تتون بابت ... اُتمو پڌا انيهي سي
پرڪرت جي اُٺين ٿي ٿي. ڄاڻي جيڪي ... ٨ - آڪاش،
آدن: ١ - پرش، ٢ - مهتتو، ٣ - اهنڪار، ... - مايا. ٻارهن تتو
٥ - وايو ٦ - اگني ٧ - جل ٨ - پرٿوي؛ ٩ - ... ٢ - اکيون
جيڪي پڌا انهي سي ... آدن يعني. ١ - چمڙي
٣ - نڪ ٤ - ... ٥ - زبان (گيان اندريون) ٦ - پير ٧ - هٿ
٨ - لنگ ٩ - گدا ١٠ - وات (پنجئي ڪرم اندريون) ٻارهون
... ڪري تتو ڪرسو، ... معلوم ڪري
من. چمڙي جي ... سان سنگهي، ڪنن سان
سکي ... اکين سان ... سان ... [illegible]
... زبان سان ... سواد ... سان ... [illegible]
... ڪرم ... سان ... وات سان ... [illegible]
ڪري، گدا سان ميل ... اُڌوا ... اندريون،
... ڪري ... سڀ ڪرتون ... جيڪي
اهنڪار ... سان ... آڪاش (پنجئي ... آهيا)
[illegible]

تي سمهڻ سان بوسن رهن ٿا، تنهڪي سواءِ دک جي سک ملڻو ڪونهي. سنساري ترشنائن ڪي، جي سڀئي دکن جي ٻاڙ آهن، ڇڏڻ واري خوش گذاريندا ٿا. جيئن سنسار ۾ اهائون سڀئي دکن جي ٻاڙ آهن، تئين سورگ ۾ تي شيون دک ڏيندڙ آهن. ڏڪري اُها جو ٻئي کي ٻاهڻ کان مٿي ويل ڏسي حسد پيدا ٿئي، ٻي ٻاهڻ سان گڏ وڌڻ واري سان جهڳڙو ٿئي ۽ ٽي ٻاهڻ کان هيٺ وڃڻ کي ايمان جي نظر سان ڏسجي. جيڪو منش سنساري سک ۽ سورگ جون اهائون ڇڏي، هري چرڻن جو ڌيان ڌري ٿو، سو مها ٻڙاڻ ٿا؟ وئڪنٺ ۾ سک ڀوڳي وري جنم نٿو وٺي. هي اُڌوا! جو منش موکي ٻکوان جاڻي ڪي دفعو به سچي من سان منهنجو سمرڻ يا ڌيان ڪري ٿو، تنهنکي مان ڪڏهن نٿو وساريان. اِلاءِ اُنکي ڪهڙي ٿر سدا منهنجن چرڻن ۾ پريت اڳڙائي جنهن ۾ سندس اُڌار ٿئي."

ايتري ڪٿا ٻڌي اُڌوَ هٿ جوڙي عرض ڪيو ته "هي وئڪنٺ ناٿ! موهن چوويهن تتون جو حال ٻڌو، پر ڏسائيو ته ڪي رشي ئي، ڪي ڇهه، ڪي ڏوڙ ڪي ٻارهن تتو ٻڌايا آهن. اُنلاءِ جيڪي براير جي سو ٻڌايو ترشڪاور تتن گڏجي" شيام سندر وراڻي ڏني ته "هي اُڌوا! سنساري مايا کان ڪي تڪي تورڻي رشي ڪو به نٿو ٻجي سگهي. جو جيڪي چون ٿا سو سچ آهي، ڇو جو منهنجي مايا جي ڪري هنکي انيڪ واتون نظر اچن ٿيون. جيستائين منهنجو ڀيد نه سمجهيو اٿن، تيستائين ڏڪري گيان تي ڀر سندن من قائم رهي نٿو سگهي. جنهن به گيان جي وات سان موکي سڃاتو ته اُهنجي من جي اولڌ ٿي ويئي، منهنجي مايا جي ٽن گڻن يعني ستو، رجو ۽ تموگڻ جي گهٽجڻ ۽ وڌڻ سان

وهيٿو، اُنکي منهنجي ملڻ جي وات ڏسڻ ۾ ايندي.
سوڌي ڪپڙو ڌوئڻ سان پوتر ٿئيٿو، پر ريشمي ڪپڙو ڏيسٽاءُ شڌ آهي
جيسٽاءُ ڪ ڪاڪوس ۾ پهري ٿنو وڃاجي، يا پوڄڻ وقت ۽ سوڌ تڪ
۾ ٿنو پهرجي. پٿل جو باسڻ ڪتاڻ ۽ زکہ سان ملڻ ڪري شڌ ٿئي
ٿو، چانديءَ جو برتن رکو ڌوئڻ سان ۽ سون جو هوا لڳڻ سان پويتر
ٿميٿو. جيڪڏهن ڪنهن برتن يا ڪپڙي کي ڏوري پيشاب جو
شپرس ٿئي، پوءِ جيسٽاءُ منجهانس بانس يا رنگہ نہ ويو آهي، ڏيسٽاءُ
اُهو پويتر نہ آهي. منش جو شرير سنان، سنڌ يا، ٿريڻ ۽ هوم ڪرڻ
سان شڌ ٿميٿو. گياني آدميءَ کي سڀڪا شيءِ ڏاڪرجيءَ کي ڀوڳہ
لڳائي پوءِ پوڄڻ ڪرڻ گهرجي. ڀوڳہ لڳائڻ ڪانسواءِ ڪاٻہ شيءِ ڪائڻ
مانس سمان آهي. رسوئي ڪرڻ مهل هميشہ ائين چوڻ گهرجي
تہ ”ڏاڪرجيءَ لاءِ پوڄڻ تيار ڪريو.“ اهڙيءَ طرح اپياس ڪرڻ
ڪري سيني پاپن جو مول اهنڪار چٽي ويندو. پنڄن ورهين
جي اندر ٻالڪ کي پاپ پڄ ٿنو لڳي. ڇهن ورهين ڪان وٺي
پارهن ورهين جي اندر ڪاهنيا ٿي وڃي تہ اُنجو پرائشچت ماڻا پٽا کي
ڪرڻ گهرجي. اُن ڪانپوءِ جيڪو ٻہ پاپ ڪندو تنهنجو پرائشچت
ڪيس ڪرڻ گهرجي. روپت اچڻ مهل اڌرم سان پيٽ پالڻ ۾
پاپ ٿنو لڳي، پر سپ ڪجهہ سهوليت هئڻ تي بہ ڌرم ڇڏي
ڏيڻ ۾ مها پاپ آهي. سيني ڌرمن جو ويچار ڪرڻ براهمڻ جو
وڏو فرض آهي، ڇو جو ڪڏ تي سمهيل آدميءَ کي هيٺ ڪرڻ
جو ڍپ آهي. پر پرٿويءَ تي سمهندڙ کي ڪهڙو ڍپ آهي؟ انلاءِ
جيٺرو ٿي سگهي اوترو پاڻ کي اڌرم کان بچائجي، ڇو جو جيٺرو
پاپ گهٽ هوندو اوترو جيوجي لاءِ چڱائي آهي. جي منش سنڌ راسترکي
ڌسڻ، عطر وغيره سنگهڻ، چڱي پوڄڻ ڪائڻ ۽ ڪومل سياڄ

ٿيون ڪيان مي ۽ آهي تہ منش جو شريرپيڙي مثل سمجهي ڳروڪي
پيڙي هلائيندڙ ڄاڻڻ گهرجي. اها پيڙي سمنڊ ۾ پيل رهي ٿي
جنهنکي ٻوا روپي منهنجي چرڻن جو ڏيان ڪناري تي پهچائڻ
وارو آهي. سو جيڪو پيڙيءَ روپ منش شريرپائي ڀوساگر پار
لنگهڻ جي تجويز نٿو ڪري تنهنکي وڏو مورکہ آتم گهاتي
ڄاڻڻ گهرجي. جيستائين منش گيان جي واٽ سان من کي
ڪمارڪر وڃڻ کان نٿو روڪي، تيستائين ڪيس ڪهڙن قسمن
جو دکہ ملندو. اِنڪري چنچل من کي ڪرم ڪرڻ کان آهستي
آهستي روڪيو تہ ڪجهہ ڏينهن ڪانپوءِ ساڌنا ڪرڻ سان چت
الڪہ ٿي سگهي ٿو. پوءِ جڏهن اُهو من منهنجي طرف لڳيندو، تڏهن
سنساري مايا موهہ ۾ نٿو ڦاسي، ۽ هروز سندس هردي ۾ منهنجي
ڀڳتي وڌي ٿي. هاڻي جيڪو اِن ڳالهہ تي ڀروسو رکيندو تہ ٻڌي جو ڪڻ
جي ڏڍن ڌرڻ ڪري سنساري مايا ڇڏي ويندي، سو ضرور
مڪتي پائيندو. هي اُڌوا ڀوساگر پار لنگهڻ واسطي ڀڳتي ٻيڙي
هي ڪا آهي پيڙي ڪانهي. جنهنجي مان ڪرپا ڪريان تو اُنکيءَ
ڀڳتي حاصل ٿئي ٿي.

هي اُڌوا جيڪو آدمي اهو سمارگ ڀڳتي ۽ گيان جو رستو
جو هيٺ پڌايو مانءِ، ڇڏي ٻئي پاسي من لڳائيندو تہ اُهو ٨٤ لک جوڻين
۾ وهي ڏاڍا دک پائي آواگمن کان نہ ڇٽندو. جو آدمي منش شرير
پائي پرميشور جو ڀڄن ۽ سمرڻ نٿو ڪري، تنهن کي وڏو مورکہ
۽ اپاڳي سمجهڻ گهرجي ۽ پر جو اُٿي پر پنهنجو موت ويجهو
سمجهي شاستر موجب ڌرم ڪرم ڪندو رهيتو، اُهڙي جو جنم
وٺڻ سڦل آهي. پنهنجي ڌرم ڇڏي ڏيڻ جهڙو ٻيو ڪو مهاپاپ
ڪونهي. جيڪو پنهنجي ورڻ آشرم موجب ڪرم ڪري آچارسان

شري ڪرشڻ جو اُڌو کي گيان اُپديش ڪرڻ

ٻڌ اُڌا. ٽي وات گيان آهي ٻي ڪرم ۽ ٽي ڀڳتي. جنهنکي
گيان مليو سو سنساري مايا موه ۾ نٿو ڦاسي، پر جيڪو سنسار جي
پريت ۾ ڦاٿل آهي تنهنکي شُڀ ڪرم ڪرڻ گهرجي. پر جو منش
پنهنجو من ڪجهه گيان ڏانهن لڳائي سنساري مايا ۾ ڦاسي ٿو،
تنهنکي ڀڳتي ڪرڻ واجب آهي. جيستائين اُنکي منهنجي ڪٿا
ٻڌڻ ۾ پريت نه ٿي سندس من سنساري مايا کان الڳ نه اٿي،
تيستائين هو شاستر موجب ڪرم ڪندو رهي ۽ سنساري سکه ملڻ
جي ڪجهه خواهش نه رکي. منش کي گهرجي
۾ سورگ ۾ وڃڻ جي ڌيان رکي شُڀ ڪرم ڪندو رهي.
ته اُٿي پهر پرميشور جو ڌيان رکي تيستائين ته سڀ ڪرم ڇڏي
جيستائين اِندرين ۾ سامرٿي رهيل آهي طاقت گهٽجي
جيستائين اِندرين ۾ ورڌاپڻ ۾ اِندرين جي
ريت ٿي سگهن ٿا، پر نٿو سگهي، تنهن ڪري
وڃڻ ڪري ڪوبه ڪرم چڱيءَ طرح ٿي نٿو سگهي، سنسار جا سکه
ڪڏهن به اهو ويچار ڪرڻ نه گهرجي ته جوانيءَ ۾
ڀوڳي وٺان ۽ پوءِ پيريءَ ۾ پاڇيءَ پهر ايشور سمرڻ ڪندس. منش
جو بدن وڻ مثل آهي جنهنکي رات ڏينهن ڪو ڪپي رهيو آهي
۽ خبر نه آهي ته ڪهڙي وقت ڪري پوي. آدمي کي دنيا جي
محبت کان جو آجو رهي، رات ڏينهن موت کي ياد رکڻ ۽ منهنجي
چرڻن جو ڌيان ڌرڻ واجب آهي، جنهن ڪري ئي مڪتي ٿيندي پس.
هاڻي پيو گيان ٻڌ: ته ڪهڙي وڻ تي ٻه پکي آکيرو
ٺاهي رهندا هوا. جڏهن اُن وڻ کي ڪو ڪپڻ لڳو،
ڏاڍي رهندا هوا. جڏهن هڪڙو پکي اُڏامي هليو پر ٻيو اُنهي
ٽڙ مٿ ڏکڙو پکي چوڻ لڳو ته پڇيو ۽ ويهي رهڻ واري
اُڏامي وڃڻ وارو ڇٽو ويٺو رهيو. مايا ڇڏي ڏيڻ سان مڪتي
گهڻو ڏک پاتو. تهڙي منش سنساري آواگمن کان نٿو ڇٽي.
ٿو ۽ انسان ڪنهن جي رهڻ ڪري

نير ڪولجي ٿو ۽ دان اُنجو ڦالو آهي جو ورڪت آدمي ڪُڪرم ڇڏي من سان، واڻي سان ۽ ڪرم سان ڪنهنجو بہ برو نہ چاهي ۽ گرهستي ٿي ڪاڌو ڪپڙو وغيره شيون دان ڪري. تپسيا اُها آهي جو استري پورکہ جو سنگ ڇڏي ڏجي. ۽ گياني اُهو آهي جو شاستر موجب رستو وٺي پنهنجي مُڪتيءَ جو ويچار رکي. جنڪو پراڻن کي وساري پنهنجي ئي شرير جي پالنا ڪري ٿو، اُهو وڏو اگياني سمجهڻ گهرجي. منهنجي چوڻ موجب ڪم ڪرڻ اها اُتم وات آهي ۽ اُنجي برخلاف هلڻ ڪُمارگہ ۾ وڃڻ چاهڻ. جو منش سنسار ۾ ڪنهن بہ شيءِ جي اِڇا نہ رکي منهنجي چرڻن جو ڌيان برابر سان ڪري ٿو، تنهنکي سورگہ ۾ سمجهڻ وارو سمجهہ. ۾ سنساري پريت رکندڙ، لوڀي ۽ ڪوڙي آدمي کي نرڪ ڏانهن ويندڙ ڄاڻ. جو گياني منهنجي ڀڳتي سچي من سان ڪري ٿو تنهنکي ڌنوان، پر جنهنکي سنتوش نہ آهي تنهنکي ڪنگال سمجهڻ گهرجي. جيڪو مورکہ کي اُپديش ڪري ڀوساگر پار لنگهائڻ جو خيال ڪري ٿو تنهنکي داتا سمجهہ، پر جو پنهنجي من ۽ اِندرين کي نہ جيتي اُنهنجي وس رهي ٿو تنهنکي شُودر ڄاڻ. هي اُڌوا منهنجي حُڪم وچڻن ۾ جيڪو دوسري کي هات ڪندو سو من اوڪ توڙي پراوڪ ۾ سکي رهندو."

اُڌو وري بہ وينتي ڪري چيو تہ "هي ديالوٽ! مون اوهان ڪان سڀ گيان ڀڳتيءَ اُنهان اِهو مطلب سمجهيو تہ سنساري مايا موهہ ۾ ڦاسڻ بيڪار آهي ۽ ورڪت رهڻ اُتم آهي، تنهنڪري اوهين اهڙي ڪا تجويز ٻڌايو جنهنڪري سنساري منش مايا ۾ نہ ڦاسي." اِهو ٻڌي ڀڳوان چوڻ لڳو تہ "هي اُڌوا مون تن قسمن جا رستا سنساري جيون جي ڀوساگر پار لنگهڻ واسطي تو کي

شري ڪرشن جو اُڌو کي گيان اُپديش ڪرڻ

پڙهايل. ڏڪري وات گيان آهي بي ڪرم ۽ تي ڀڳتي. جنهنڪري
گيان ملڻو سو سنساري مايا موھ ۾ ڦاٿو آهي، پرجيڪو سنسار جي
پريت ۾ ڦاٿل آهي تنهنکي ٿپ ڪرم ڪرڻ گهرجي. پرجو منش
ڪچو گيان ڏاڙن اکائي سنساري مايا ۾ ڦاٿل آهي، تو،
پنهنجو من ڪچو گيان ڏاڙن اُنکي منهنجي ڏڪيا
تنهنکي ڀڳتي ڪرڻ واجب آهي. جيستائين اُنکي منهنجي
پڙڻ ۾ پريت ته آهي سنڌس من سنساري مايا کان الڳ ته اٿي،
ٽيستائين دو شاستر موجب ڪرم ڪندو رهي ۽ سنساري سکن ملڻ
۾ سور گهرجي وچڻ جي ڪجهه خواهش ته رکي. منش کي گهرجي
ته اٿي پهر پرميشور جو ڌيان رکي ٿپ ڪرم ڪندو رهي.
جيستائين اندرين ۾ سامرٿي رهي ٿي ٽيستائين ته سڀ ڪرم ڇڏڻ
ريت تي سگهن ٿا پر ورڌاپڻ ۾ اندرين جي طاقت گهٽجي
وچڻ ڪري ڪوبه ڪرم ڀڳي طرح ٿي نٿو سگهي، تنهن ڪري
ڪڍڻ به اهو ويچار ڪرڻ ته گهرجي ته جوانيءَ ۾ سنسار جا سک
ڀوڳي وڏن ۽ پوءِ پڇاڙيءَ ۾ پاڪيزي پيو ايشور سمرڻ ڪندس. منش
جو بدن وڻ مثل آهي جنهنکي رات ڏينهن ڪو ڪپي رهيو آهي
۽ خبر ته آهي ته ڪهڙي وقت ڪري پوي. آدمي کي دنيا جي
محبت کان جو آڄو رهي، رات ڏينهن موت کي ياد رکڻ ۽ منهنجي
ڇرڻن جو ڌيان ڌرڻ واجب آهي، جنهن ڪري ٿي مڪتي ٿيندي پس
هاڻي پيو گيان ٻڌ: ته ڏڪري وڻ تي ٻه پکي آڪهر
اُن وڻ کي ڪو ڪپڻ اچي
ڏاڍي رهندا هوا. جڏهن اُڏامي هلڻجي پر پيو اُڏ
تڏهن ڏڪرو پکي ڇوڙ لڳو ته ڏسان اُڏامي ٻچڙو ۽ ويهي رهڻ وا
وينو رهيو. اُڏامي وڃڻ وارو ڇڙو مايا ڇڏي ڏيڻ سان مڪ
گهٽو ڏکر پاتو. تڏهن منش سنساري آواگمن کان ڇٽ
ڏو ۽ انسان ڪنهن جي رهڻ ڪري

نبر ڪونجي ٿو ۽ دان اُنجو نالو آهي جو ورڪت آدمي ڪُڪرم ڇڏي من سان، واڻي سان ۽ ڪرم سان ڪنهنجو به برو نه چاهي ۽ ڪردشٽي ڏي ڪاڏو ڪپڙو وغيره شڀون دان ڪري. تپسيا اُها آهي جو استري پُرش جو سکر ڇڏي ڏجي. ۽ گياني اُهو آهي جو شاستر موجب رستو وٺي پنهنجي مُڪتيءَ جو ويچار رکي. جنهن کي ڀڳوان کي وساري پنهنجي ئي شرير جي پالنا ڪري ٿو، اُهو وڏو اگياني سمجهڻ گهرجي. منهنجي چوڻ موجب ڪم ڪرڻ اُها اُتم وات آهي ۽ اُنهي برخلاف هلڻ ڪُمارگ ۾ وڃڻ چئبو. جو منش سنسار ۾ ڪنهن به شيءِ جي اِڇا نه رکي منهنجي چرڻن جو ڌيان پرپرسان ڪري ٿو، تنهنکي سورگ ۾ پهچڻ وارو سمجهه. جو سنساري پرپت رکندڙ، لوڀي ۽ ڪوڙي آدمي کي نرڪ ڏانهن ويندڙ چئجي. جو گياني منهنجي ڀڳتي سچي من سان ڪري ٿو، تنهنکي ڌلوان، پر جنهنکي سنتوش نه آهي تنهنکي ڪنگال سمجهڻ گهرجي. جيڪو مورک کي اُپديش ڪري ٿو سوداگر پار لنگهائڻ جو خيال ڪري تو تنهنکي داڻا سمجهه، پر جو پنهنجي من ۽ اِندرين کي نه جيتي اُنهنجي وس رهي ٿو تنهنکي شوم چئجي. هي اُڌو! منهنجي هنن وچنن ۾ جيڪو پورو رکي دات ڪندو سو من لوڪ توڙي پرلوڪ ٻنهي ۾ سکي رهندو."

اُڌو ورڻ به وينتي ڪري چيو ته "هي ديناناٿ! مون اوهان کان سڀ گيان ٻڌي اُنهان اِهو مطلب سمجهيو ته سنساري مايا موهه ۾ ڦاسڻ بيڪار آهي ۽ ورڪت رهڻ اُتم آهي، تنهنڪري اوهين اهڙي ڪا تجويز ٻڌايو جنهنڪري سنساري منش مايا ۾ نه ڦسي." ايترو ٻڌي وُٺڪنٺ ناٿ چوڻ لڳو ته "هي اُڌو! مون ٽن قسمن جا رستا سنساري جيون جي ڀوساگر پار لنگهڻ واسطي تو کي

شريڪ شط جو آوڏو کي ڀڳتن جي اڇوتن ذات پڙهائڻ
نشا رکن. پڙهين ڀڳتي ڪندڙ کي مان مٿين تنهي قسمن جي
ڀڳتن کان گهڻو پيارو سمجهان ٿو. هي اوڏوا يگير، تپسيا، دان،
ڌرم، تيرٿ ۽ ورت ۽ وغيره شڀ ڪرم چڱا آهن، پر ڀڳتيءَ ۽ گيان
جهڙو ٻيو ڪجهه به ڪونهي. تون به گيان دواران سنساري اڇا
چڏي منهنجي ڀڳتي ڪرين ٿو، تنهنڪري پنهنجي مڪتيءَ ۾
شڪ نه سمجهه. منش کي پنهنجي وڏائي ڪرڻ واجب ڪينهي،
اهنڪار ڪان ٻري پڇڻ گهرجيس. نڪ، ڪن، زبان، اکيون
۽ چمڙي اهي پنج گيان اندريون آهن. هٿ، پير، وات، لنگ
۽ گدا اهي پنج ڪرم اندريون آهن ۽ يارهون من. اهين سڀني
کي جو منش سنساري سکه ۾ لڳائي ٿو، تنهنکي اگياني سمجهڻ
گهرجي. سنسار جي اڳيان پڇاڙيءَ ۽ وچ ۾ پرميشور جو ڌيان ڌارڻ
ڪتان رمسان پڏي. جيڪا شيءِ کائڻ يا پيئڻ واسطي ملي
منهنجي نالي ارپڻ ڪري پوءِ پاڻ ورتائي. ٿلهو، ڪو[illegible]
سا پهريائين منهنجي ناي ارپڻ ڪري ترهي ڌرم ارٿ ڌهرائي تنهنجو قبل موٽکي
باغ ۽ ڌرمشالا وغيره جيڪي به ڌرم ارٿ ٺهرايا آهن
ارپڻ ڪري. ٻاهين پاڻجي ۾ ايمان نه ڪري ترهي سڀ مون ٺهرايا آهن
ايشري ڪتا پڏي آوڏو وري به چوڻ لڳو ته ”هي نا
تپسيا، دان، نيم ۽ سنجم جو حال پڌايو. ڪهڙي گياني ڪنهنکي
ڪولجي، شڀ آشپ ڪرڻ واري ۽ سوزگ نرڪ وڃڻ وار
ڌنوان ۽ ڪنگال، دانا ۽ شوم جو حال پڌايو.“ شريڪ
آتر ڌنو تر هي اوڏوا جيو هتيا، چوري وغيره پاپن ڪرڻ
ٻچو رهڻ، سچو ڳالهائڻ، گروءَ ۽ ايشور ۾ پريت رکي وڏ
۾ پيروسو رکڻ، مطلب کانسواءِ گهڻو نه ڳالهائڻ، سڀني جيو
ديا رکڻ، جو سنجر آهي. هٿ پير مٽيءَ سان ملي ڌوئڻ،
سنڌيا، پوجا، يگير، تپسيا، شراڌ، تيرٿ ۽ ورت

ڌارڻ ڪري سنياسي ٿي ڪونہ سگهبو. ٻچن ڪرڻ ۾ اندر ۾
پيا ديوتائون وکهن وجهن ٿا، تنهنڪري تپسيا ڪرڻ وقت مَن کي
استر رکجي. جيڪي منش پنهنجي ڌرم ڪرم ۾ رهن ٿا تن کي
اوس مکتي ملندي ۽ ڌرم تياڳيندڙن کي گهور نرڪ جا ڏک
سهڻا پوندا ۽ الاءِ سڀني ورڻن ۽ سڀني آشرمن کي سچي مَن سان
منهنجي ڀڳتي ڪرڻ گهرجي جنهن سندن ڪلياڻ آهي."

ايترو گيان ٻڌي اُڌو پڇڻ لڳو تہ "هي ديناناٿ! هن
سنساري منش ڪال روپي ناڳ جي وات ۾ پيو رهي ۽ روز
پنهنجو سک گهري ٿو، تنهن مونکي ۽ سمجهايو تہ ڪو سولو وات
ڀوساگر پار لنگهڻ لاءِ ٻڌايو." شيام سندر وراڻي ڏني تہ
"هي اُڌو! جو گيان پيشر پتا مهاراجا ڀڳشٽر کي ٻڌايو هو سو تون
ڪن ڏيئي ٻڌ: يعني سنساري منش کي ڇهن طرحن سان گيان
مليو. ٻريون ٻراڻي ٻڌڻ ڪري، ٻيو منش جو مرڻ
ڏسي پنهنجي موت جو ويچار ڪرڻ ڪري، ٽيون سادن ۽ مهاتمائن
جي سنگت ڪرڻ ڪري ۽ چوٿون سنساري وهنوار ڪوڙو
سمجهڻ گهرجي. ڪتا پور سان ٻڌي ۽ مونجهس اعتبار رکجي.
باقي منهنجي نرگڻ روپ جي ڌيان ڪندڙن کي ها مکتي
ملي ٿي. تنهنجا لڇڻ ٻڌ. يعني جنهن ڌرم ڪرڻ سان مون
کي ڀائين ٿا اُن ڪرم جو ڦل مونکي ڏيئي ڪجهہ خواهش نٿا
رکن. سنسار ۾ چئن قسمن جا ڀڳت ٿين ٿا، هڪڙا ڏوهت ۾ ڏڪ
۽ بيمار ٿيڻ سان منهنجي ڀڳتي ڪن ٿا، ٻيا گيان ماڻڻ ۽ ڀوساگر
پار لنگهڻ جي اِچا رکي ڀڳتي ڪن ٿا، ٽيان دولت، سنتان ۽
سنساري سکن واسطي منهنجو ڌيان ڪن ٿا ۽ چوٿان گياني، جي
مونکي ڀڳوان ڄاڻي ڀڳتي ڪن ٿا ۽ اُنهي عيوض ڪجهہ ۾ اِچا

ڇڏهن پنهنجو آدمي ته ڏوهه جوهي ٿو پرست وان أڏوا أوڏوا ته ٿو اڳهي ۽ ڏواکهه ۾ سنڌ ۾ ٿو تڏهن جو عمر مٿي ڪان ورهين پرميشور ۽ جو رهي ۽ جهوپڙي ۾ رهي ۽ سوڏو ٿي استري پهنجي تي زمين وڌائي ۽ چتائون تي مٿي . رهي ڪندو سهرڻ ۾ پاڻ پڇن جيتري ڪپڙي ۾ سردي ۽ تاپي ۽ اگني پنهنجي ۾ گرمي . سهي پوکيل تي زمين ۽ ڪري تپسيا ويهي ۾ ميدان ۾ برسات ۽ پيهي تي ڌيرو بدن ڪري ڪرڻ تپسيا انهيءَ ڇڏهن . ڪائي نه اناج ڪرمنڊل ۽ دلاءِ ، هوا سوا انهيءَ وقت . وٺي سنياس تڏهن ڇڏي پٽ ڪپڙا وات جلندي زمين ته رکي . پاڻ وٽ ڪين ۾ پيهو ڪي جي پير جهڙو تنهن ۾ ڪو ڪري جهڙي لانگوٽي ۽ ڏيندو رهي ، جنهن ڪي دشمن اندرين ۾ ڪي رکي ۽ ۾ پنهنجو ڪي . دوڙي نه ڏي ۽ استري پاڻ يا استري ۾ ڪاڻ ته ڪري مري ڏانهن نه ڪري سواد آهي وري ماڻهن عهدو يا جتان ۽ ڪي نه رکي . انگو سگهه سهي ڪهڙو جيئن ڪندو ڪرڻ ۽ ڏيان . ستارن جي ڪڏهن ڪائي وڙيو ۽ پرماتما ڏيان ڪندو ٻي . ايڪانت ۾ اتهي پاڪندي ڪندو رهي . يا تيرٿ سهندي ، ڏانهن ٿيو نه رهي ، پرس هٿ رهي پنهنجي رهي . هيڪ ڪٿي ڪان پوري پاڻي ، سدا نه رکي . سدا پرمي آدمي هي سان سگهه دوستي يا دشمني نه ڪري ڏک ۽ سگهه واسطي ڪهڻيان . پاڻ يا ڏاڍي ۾ ڪيڏا ۽ رهي پرميش وارو رهي ، ڪڏهن ڪين پنهنجي نه ته جو پاڻ سڃاڻي واسطي وڃي . ڏيان ڪندو رهي . پنهنجي ڪري . پاڻ جو ڏيان ڪندو رهي . آپيشد هو ڪري جي اوڙي ۽ نه ڪڏهن سڃاڻي ، ته پاڻ جيئن ۾ سنياسي جا پاڻ ڪري ، پرمي ڪرڻ ۽ ڪري وڃي ڪي سنياسي جا پاڻ ڪرڻ ۽ وارڪي ڪري

خالي نه موٽائي ڪڍجي."

ٻاهتي گرهست آشرم ۽ براهمڻ جو آشرم ڌرم ٻڌ: اُڌو هي آهي ته "اُتاڇ لُٽڻ کان پوءِ جيڪي داڻا بچن ۽ ڪريا پيا هجن اُهو چونڊي اُنمان پورڻ ڪري ۽ جيڪو ڪيس خوشيءَ سان بکيا ڏئي تنهنڪان ولي اهي ڪٽنب جي پالنا ڪري. ٻيو ڌرم سندس هي آهي ته وديا پڙهي، ڪٿا واچي ۽ يگيه ڪرائي تنهن مان جيڪي ملندو، اُن تي گذاري. پر جيڪڏهن مٿس ڪا آفت اچي پوي ته پوءِ لاچاري حالت ۾ کيتي، واپار يا نوڪري ڪري پنهنجو ڪٽنب پالي. براهمڻ کي ٻاهڻ کان گهٽ ورڻ جي سيوا نه ڪرڻ گهرجي. برهمچاريءَ کي وديا پڙهڻ بعد جيڪڏهن گرهستي ٿي نه رهڻو هجي ته ٻن ۾ وڃي ڀڳوان جو پوڄن ۽ تپسيا ڪري. جيڪي ڪشتري يا وئش پنهنجي براهمڻن، روپ غريب براهمڻن کي کاڌو ۽ ڪپڙا ڏئي سچي من سان سيوا ڪن ٿا، تنهن مان ڏاڍو پرسن رهان ٿو ۽ کين من گهريو ڌن دولت ۽ سنتان ڏيان ٿو. ڪشتري راڄا، پرجا جي اولاد وانگر پالنا ڪري ته پوءِ مرڻ بعد ڪيس شُڀ گتي ملندي. ڪشتريءَ تي وپت اچي پوي ته پوءِ لاچار واپار ڪري ۽ ٻاڪل لاچاري حالت ۾ بکيا ڪري پيٽ پالي. ۽ جي وئش تي ڪا وپت اچي پوي ته لاچاري صورت ۾ شودر جو ڪم ڪري پنهنجو پيٽ پالي. براهمڻن کي دروز سنڌيا، ترپڻ، ٺاڪر پوڄا، شراڌ ۽ اتٿي سيوا ڪرڻ واجب آهي. استريءَ ۽ اولاد سان گهڻي پريت نه رکي، پنهنجي چرڻن جو ڌيان ڪندو رهي. انريت پنهنجي ڪرم ڌرم تي رهڻ وارو مڪتي پائيندو. پر جيڪي سنساري مال ۾ اپتجي ڌرم ۽ اڌرم جو ويچار نٿا ڪن تن کي ضرور نرڪ ڀوڳڻو پوندو."

پهچ آهر دان ڪري، براهمڻن ۽ مهاتمائن ۾ ڀڳتي رکي سڀني من
سان اُنهنجي سيوا ۽ ٽهل ڪري. ويش جو ڌرم آهي واپار ۽ کيتي
ڪري پنهنجو ڪٽنب پالڻ. انهيءَ پر پيسن (مايا) پيدا ڪرڻ ۾ من
رکي، پڄندڙ آهر دان ڪري، ساڌن ۽ براهمڻن جي سيوا ڪندو
رهي. شودر جو ڌرم آهي ته براهمڻ، کتري ۽ ويش انهن ٽنهي
ورڻن جي سيوا ڪرڻ سان جيڪي ملي سو تنهن تي پنهنجو گذارو
ڪري ۽ گهڻي خواهش نه رکي. پر چئن ئي ورڻن کي گهرجي ته
ڪنهن به جيو جي هنسا نه ڪن، چوري وغيره ڪڪرم کان پري
رهن ۽ پاڻ کي ڪوڙ نه ڳالهائين. ڪام، ڪروڌ، لوڀ ۽ موهه
کي وس ۾ رکي اهڙا ڀلا ڪرم ڪن، جنهن ڪري سنساري جيو
من جهان خوش رهن ۽ ڪو به ڪين ٻرو نه ڪوٺي.

چئن آشرمن جو هي ڌرم آهي جو برهمچاري گروءَ جي گهر رهي
دل وجان سان اُنهي سيوا ۽ آگيا ۾ رهي. گروءَ کي پرميشور سمان
سمجهي. استري جي بدن کي ڪڏهن به نه ڇهي ۽ نه ته ونس اکيلو
وهي. جيڪا ڀکيا پني اچي سا سڀ آڻي گروءَ جي اڳيان رکي ۽ پوءِ جيڪي
اُو ڏئي سو کائي نه ته اُنکان گهري نه وٺي. ڪامديو کي پنهنجي
وس اهڙو ته رکي جو ويرج جو ڦرو به ڪرڻ نه ڏئي. جيڪڏهن
سپني ۾ ويرج پات ٿئي ته سنان ڪري ڏهه هزار گائيتري منتر
جپي. ڪا به آشڌ شيءِ نه کائي. وديا پڙهي رهڻ بعد گرو دڪشنا
ڏيئي ڪانس موڪلائي پوءِ وڃي گرهست ڪري ۽ پاڻ کان ننڍي
عمر واري ڪنيا سان شادي ڪري. استري ڌرم اچڻ بعد چوٿين
ڏينهن جڏهن هوءِ شڌ ٿئي، تڏهن ساڻس ميلاپ ڪري. گرهست
جو ڌرم ... جيڪو اپياگت يا ڪو سنياسي اچي ته کيس ڪجهه
و ڏيئي پرسن ڪري ڪڍجي، پر ڪڏهن به

مون توکي پنهنجو ڀڳت ڄاڻي تورو احوال ٻڌايو آهي، انڪري تون پنهنجي من کي وس ۾ رکي منهنجي ڀڳتي ڪندو رهندو پوءِ آڏي ادي سڌيون پاڻهين تو وٽ اچي حاضر ٿينديون."

ڏيٺري ساري مهما ٿريون ٻڌڻ جي پڇي اُڌو پڇيو ته "ديناناٿ! ڇڏڻ ڀڳتن ۾ ڪهڙو ڌرم وڏو ۽ ماڻهو ڪهڙن رهندا هئا." شيام سندر وراڻي ڏني ته "ست يگ ۾ هنس روپ رکي ۽ ڪرڻو ويد هو، براهمڻ، کيتري، وئش ۽ شودر چارئي ورڻ ان روپ جو ڌيان ڪندا آهن ۽ ڪرڻي ويد موجب ڀڳت ڪندا هوا. تريتا يگ ۾ يگيه اوتار جو ڌيان لڳائي يگيه ڪرڻ ۾ ابتدو هو ۽ ڪرڻي ويد مان چار ويد يعني رگ، يجر، سام ۽ اٿرويد ٿيا. ٻئين ٽن جي ڪريا موجب يگيه ڪندا هوا ۽ اٿرويد فقط منتر شاستر جاڻڻ واسطي آهي. مون پنهنجي مکه مان براهمڻ، ٻانهن مان کيترين، جنگهن مان وئشن ۽ پيرن مان شودرن کي پيدا ڪيو. سنياسي ڌرم منهنجي سر مان، برهمچاري ڌرم هردي مان، وانپرست ڇاتي مان ۽ گرهست ڌرم جنگهن مان پيدا ٿيا آهن. براهمڻ جو ڌرم آهي ته هو پنهنجي من ۽ اندرين کي وس رکي شد آچار سان رهي. تورو يا گهڻو جيڪي به ڌرم جي ڪمائي سان ملي تنهنجي سنتوش رکي منهنجي تپسيا ۽ دان ڪندو رهي. ڪو چار گاريون ڏيئي وڃي ته دل ۾ نه ڪري ۽ نه ته گهڻي ترشنائي رکي. ڪو ڪي ته ڪڏهن ويجهو به نه وڃي. بس! جنهن ۾ اهي لڇڻ هجن تنهن کي ئي پنهنجي ڪرم تي پورو براهمڻ سمجهڻ گهرجي. کيتري اُٿي ڌرمي جنهنجي منهن ۾ تيج هجي ۽ شرير پهلوان هجيس. من ۾ ڏيرج ڌاريندو ۽ بهادر وري اهڙو هجي جو ڏڪ اکڙ سان مرجي نه وڃي. نوڪري يا زميداري سان پنهنجو ڪٽنب پالي،

شريڪرشڻ جو اُوڌو کي ايشور جي وڀوتين ٻابت ٻڌائڻ

اپسرا، ۽ وشوواس ذاتي گنڌرو، اپسرائن ۽ پوروچتي آهي. ٻاهدرن ۾ ارجن، ڪوين ۾ شڪراچاريه ۽ ٻراطين ۾ واسديو آهيان. استريءَ ۽ پرش جي ميلاپ ڪري جو سنتان اُتپن ٿئي تنهنجو ڪارڻ وڏيه تنهن ۾ آءٌ آهيان. جي منش وڏائيءَ جي لاءِ رکي گيان سان چڱو ڪم ڪن ٿا، انهن اپاءِ گيان ۾ مان آهيان. جيڪي ڪپٽ جون ڳالهيون آهن تن سڀني ۾ وڏيڪ جوا ۽ مايا روپ لڪشمي ۾ مان آهيان. مطلب ته سڀني جيون جي پاڻ مان ئي آهيان ۽ منهنجي شڪتي ڪانسواءِ ڪجهه به ٿي نٿو سگهي. جيڪڏهن ڪوئي ته شرير جا وار، آڪاش جا تارا ۽ برسات جون بوندون ڳڻي وٺي، پر منهنجي روپن جو شمار ڪري نٿو سگهي. هي اُوڌوا سنسار جي اُتپتي، پالنا ۽ ناس سڀ منهنجي وڀوتي سان ٿيئو ۽ ٿي جيڪي شيون ڏسين ٿو، تن سڀني ۾ مان آهيان، جو ڪجهه ڏاڍو ڪٺڻ آهي. ٿيءُ جو تنهنڪري منهنجو پيدا ۽ مهما سمجهڻ ڏاڍو ڪٺڻ آهي. جيڪڏهن آدمي گيهه ۽ اناج وغيره اگنيءَ ۾ هون ڪن ٿا، تن کان جيڪڏهن ڪي ڪاٺ ۽ ڪروڌ جي وس ٿي ٻاهرين جو پنهنجي لاءِ ڪي، جي اگنيءَ ۾ جلائي ڇڏين ڪرمن ڏانهن ڌوڙن ٿيون، گيان روپي تنهنڪي ڏنون ته سمجهجي، ته بهتر آهي. جنهن رت ڳڻو ڏن آهي اُنکي ڏنوان سمجهجي ته پر جو منهنجي ڀڳتيءَ ۽ پوڄرد ڪندڙ آهي اُنکي استريءَ کي آگيا ۾ رکن ٿا وڏيڪ چڱو آهي. جي منش پنهنجي ڪ ڪرمن کان تن کان وڌيڪ اُنهنکي سمجهڻ گهرجي، جي ڏڪ سهي ٻاهر آهن. جي منش لڙائيءَ ۾ پاڻن ۽ تلوارن جا سمجهط ٻاهر لڙائي ڪن ٿا، تنهنکي ٻهادر سمجهط بدران شورٻير اُنکي سمجهط گهرجي، جو پنهنجي ڪام، ڪروڌ، لوڀ، موهه، اِندرين ۽ اُنهنجي وس نٿو ٿئي. هي اُوڌوا دشمن من کي جيتي

ڪورون ۽ پانڊون جو مهاڀاري لشڪر اچي گڏ ٿيو هو، اُو وقت ارجن پنهنجي گرو ۽ ڪٽنبين کي دريوڌن جي طرف ڏسي يڌ ڪرڻ کان انڪار ڪيو. اُن مهل مون پنهنجي ٿوري مهما ارجن کي ٻڌائي ۽ وراٽ روپ ڏيکاري اُنجو موهه ڇڏائي مهاڀارت ڪرايو. هاڻي اُهو حال تو ٻڌايان، جو ڌيان ڏئي ٻڌ:

جو منش اگيان جي وس ٿي نيڻي هوءَ ۽ منهنجو پرڪاش نه ڏسي سگهي ته منهن شڪل ۾، جنهن جا لالاوڻان ٿو، ضرور منهنجو چمتڪار سمجهي ڪري جيس. سيني جيون ۾ آتما (ڪاله نظر جي شڪتي) مان آهيان. وشنو ڏاي سوريه، مريچ ڏاي هوا مان آهيان. ڏرن ۾ چندرما، جن ۾ ويدن ۾ سام ويد، ديوتائن ۾ برهما، اندر، ورڻ، ڪبير، سوامي ڪارتڪ، يمراج، شنڪر ڏاي مهاديو، اگني، شمسر روت، ڪامديو، آرياان پتر، دڪش پرجاپتي، جن ورڻن ۾ برهمڻ، جن جي آشرمن ۾ سنياسي، ندين ۾ گنگا، راڳن ۾ ديپڪ، ڌاتن ۾ سون، هاٿين ۾ ايراوت، گهوڙن ۾ اُچ شروا، پکين ۾ گيان ڳنا، پروهتن ۾ وسشٽ، استرين ۾ شت روپا، راج رشين ۾ سوايمبهو منو، يگن ۾ ستيه چڪر، سوگن ۾ هنومان، ڪٿا واچيندڙن ۾ ويد وياس، داين ۾ بلي راجا، جوڌن ۾ ڪنڀڪرن مٿي، ڪانن ۾ جپ، ڏين اندرين ۾ ڏارون من، نون گرهن ۾ ورهسپتي، رشين ۾ نيرڪو، مندرن ۾ اوم ڪار، وڻن ۾ نيم، ديو رشين ۾ نارد مني، وشنين ۾ ڪپل ديو، ستن سمندرن ۾ کير سمند، مڇن ۾ راجا ناڳن ۾ شيش ناگ، دئتن ۾ پرهلاد، مرڳن ۾ شينهن، پکين ۾ گرڙ، شوديرن ۾ نرشوام، ويد شاستر ۾ گائتري، ۱۲ مهينن ۾ آگاڙ، رتن ۾ بسنت رت، گلن ۾ گلاب، سچ ڳالهائيندڙن ۾ سچائي، گهنڌ روئن

م آنند سان رهن ٿا ۽ پرميشور جي شويت (اڇي) روپ جي
يان ڪرڻ سان پري جي ڳالهه ٻڌڻ ۾ اچي ٿي. سوريه روپي
رميشور جي ڌيان اکائڻ سان هزارن ڪوهن جي شيءِ ڏيکاري
ڏيئي هوا روپ ڀڳوان جي ڌيان ڪرڻ سان جتي وڻيس اُتي
ڪ ساعت ۾ پهچي سگهيٿو. يوگ اڀياس ڪري اگنيءَ ۾ ڀسم
ٿي سگهيٿو. پنهنجي
اکائڻ ڪري پنهنجو روپ جهڙو وڻي تهڙو ٿاءِ سگهيٿو. پنهنجو پراڻ
آتما جي ڌيان اکائڻ سان ٿئي جي شرير ۾
هردي ۾ ڌيان ڪرڻ سان جيئمسان وڻيس تنهن
وهي سگهي ٿو. سترڳڻ جي ڌيان ڪرڻ سان پنهنجي من ۾ ڪ
سان وچار ڪري سگهي ٿو. جو منش انهي ٻڙ پنهنجي ٿي تنهنکي
ويچار ڪري ٿو ته سڀڪا ڳالهه ايشور جي اپا سان ٿئي ٿي
درڪو ماڻهو ٿو. يوگ اڀياس سان پنهنجا پراڻ برهمرندر ۾ چاڙهڻ
ڪري گذريا، هلندڙ ۽ ايندڙ ٿيندي وقتن جون ڳالهيون معلوم
تين ٿيون، اگني، جل وغيره پنجن تتون جي ڌيان ڪرڻ سان
پرندڙ پاڻ ۽ وڻندڙ جل کي روڪي سگهي ٿو. جو منش لاڏ ڪيب
ڪري ٿو، تنهن جو ڌيان ڪري ٿو، تنهن
وس ڪري سڀ ڪنهن سان ساڻس هلي ٿو. ٿيون، پرياڻ
وت سپ ئي سڌيون وهي جوڙي حاضر رهن
ري ته انهن سڌين جي سڪه ۾ ڦاسندڙ خراب ٿي موڪلي ٿو پاڻي.
جو منش منهنجي چرڻن ۾ ڌيان اڳائي سڌين جي پرواهه ٿيندڙ
سگهي ڪي ... ۾ ڏيو ليکي، سو پنهنجي من ڪاما پاڻي پراڻن
ڇڏڻ بعد وڪنٺ ۾ واسو ڪريٿو."
ارڙن سڌين جو احوال ٻڌي اُڌو وري ۽ پڇڻ اُٿيو
وغيره ۾ ڪٿي
"هي ديناٿ! انهن ديوتائن ۽ درختن
ڙاجو ٿا سو ڪرا ڪري ٻڌايو." شري ڪرشڻ ورايو
"هي اُڌو! ... وقت ... جو ... ٿي جيئن ... ڪري

جي ڪري ٻئي جي من جو حال ڄاڻي سگھجي ٿو ۽ ڪا ۾ گرمي
سردي اثر نٿي ڪري. ارڙهين سڌيءَ جي ڪري ٻئي ڄڻي
وڏندڙ ٻاڻي روڪي سگھجي ٿو. انهن ارڙهن سڌين ڪانسواءِ ٻيون
چار ٻه روڪ ساڌن ڪري ملي سگھن ٿيون. يعني ڏکڙي
جنم سڌي، اوشڌي سڌي، تپسا سڌي ۽ ٻيون منتر سڌي.
جنم سڌيءَ وارو جهڙي وقت آتي جنم وٺي سگھي ٿو. اوشڌي سڌيءَ
وارو جهڙي جيڪا دوا ڏئي سا امرت جو ڪر ڪري سگھي ٿي.
منتر سڌيءَ وارو منتر پڙهي جيڪي چوي سو اهڙا ڪري پوري ۽
تپسا سڌيءَ واري جي تپسيا ڪو به ٻگاڙي نٿو سگھي.

هي اوڌوا اهي سڀ سڌيون ڏکڙو ڪرڻ ذکندڙ آهن
۽ آءُ انهن سڀني سڌين جي ڳالهه ڪريٽ وارو آهيان. هاڻي ٻڌ
سڌيون وس ڪرڻ تن جو آءٌ ٻه ٻڌاءِ ٿو. ٻريون اڳني ۾ گرمي،
پاڻي ۾ سردي، ٿبو ۾ ٿويي ۾ ڪلوريٽ، چوڏهون هوا ۾ شبش
(ڇوٽ)، پنجون آڪاش ۾ شبد اهي پنجئي ڳالهيون منهنجي
ڪريل آهن. جيڪو انهن پنجن وسن ۾ ڌيان لڳائي سگھي من
سان منهنجي مهما سمجهي ٿو تنهنکي مون سڌي پراپت ٿئي
ٿي. پنجئي ڀوت آتما، آڪاش ۽ اڳني وغيره جو جيڪو ڌيان
ڌري ٿو تنهنکي ئي سڌي ملندي. منهنجي وراٽ روپ جي
ڌيان ڪرڻ سان ٿي سڌي ملندي. منهنجي چترڀج روپ جي
ڌيان ڪرڻ سان جو ٿين سڌي حاصل ٿئي ٿي. ميانڌو روپ جي
ڌيان ڪرڻ سان پنجين سڌي ملندي. اهنڪار روپ جي ڌيان
ڪرڻ سان ڇهين سڌي ملندي. آتم روپ جي ڌيان ڪرڻ
سان ستين سڌي. واسديو روپ جي ڌيان ڪرڻ سان اٺين
سڌي ۽ نرآڪار روپ جي ڌيان ڪرڻ وارا سنساري اٺا ڏٺي

ايهڙي ڪٿا ٻڌي اوڌو شري ڪرشڻ مهاراج کي وينتي
ڪئي ته هي پرڀو! توهان جيڪو تريوگر ساڌڻ ۽ اِندرين کي
وس ڪرڻ ڪري اٺئي سڌيون ٻنيون رهن ٿيون؛ سو ڪرپا ڪري
سمجهايو ته اُنهن سڌين ۾ ڪيترو گڻ آهي؟ شري ڪرشڻ اُتر
ڏنو ته هي اوڌو! آٺ سِڌيون وڏيون ۽ ڏهه سڌيون ننڍيون آهن.
اُنهن مان هڪڙي سڌي جي گڻ رکندڙ آهي ته ڪوبه پيرمرد آدمي
پانئي ته پاڻڪي پاڪ ٻڻائي سگهي ٿو. ٻي سڌي ننڍي شرير
کي وڏو ڪري سگهي ٿي. ٽين سڌي ۾ اها طاقت آهي جو پنهنجو
شرير ڪپهه جهڙو هلڪو ڪري جيڏانهن وڻيس اوڏانهن اُڏامندو هليو
وڃي. چوٿين سڌي هلڪي مان ڳورو ڪري سگهي ٿي. پنجين
سڌي ۾ اها ڪرامت آهي جو هزارن ڪوهن جو حال هڪ هنڌ ويٺي
ڏسي سگهي ٿو. ڇهين سڌي سان هزارن ڪوهن جي ڳالهه گهر
ويهي ٻڌي سگهي ٿو. ستين سڌي جي ڪري جيڪا شئي جتان
گهرجي اُها اُتان گهرائي سگهجي ٿي. اٺين سڌي سان سڀ ديوتا
وس ٿي سگهن ٿا. نائين سڌي سان شرير ٻيو وانگر ٿئي. ڏهين سڌي
جي ڪري جنهن هنڌ من چورائجي اُتي هڪڙي ڪن ۾
پهچيو وڃي. يارهين سڌي سان ٻئي جو روپ پاڻ ٺهي سگهيٿو
ٻارهين سڌي سان پنهنجو پراڻ ٻئي جي پراڻ ۾ داخل ڪري
سگهيٿو. تيرهين سڌي سان جڏهن وڻيس تڏهن مري سگه
ٿو. چوڏهين سڌي جي ڪري جهنسان جٿي وڃڻ جي اِڇا ٿئيس
اُتي وڃي سگهجي ٿو. پندرهين سڌي جي ڪري جنهن شئي
گهرج هجي اُها اُنهيءَ وقت اچي ملي. سورهين سڌي جي
جهنڪي جيڪا به آگيا ڪجي سا مڃجي وڃي ۽ گڏ ريل،
توڙي ايندڙ ٽنهي وقتن جو حال ڄاڻي سگهجي. سترهين

شرڪ رشط جو اوڏو ڪي ڏڪوان ۾ مڻ آڻجي وري ترمان ٿو ڪبري ٿيط خراب
اري مايا ۾ ٻڌائجي ڪان ڪرمرڪرڻ سجايان
ب ۾ ڪيان جو ڳالهه ڪري ڪبس ڪري ڪيش روڻ ٿا، آهن
ب ڏڪيت وري ڏٺا ڳڌڙ وقت پوءِ بر پوجي
وب بڪ وري نڪري وڃيو ۽ آئينجو مودو شدڻ ٻيو
باب اوڪن جي صورت ۾ نڪري وڃڻ ان ڇوڙيب اي
ي. ڏڪيتي ڪرط سان مان ڇوڙو چالد ملان ٿو، سندس عمل
بنهجي وات ڪائي. چڱن سون ڪي راه ۾ وڃڻ سان سندس
ڪرو وڃي، ٿڻن ڏڪيتي ڪرط سان باب ڏڏان ۾ ٿو رهي.
ادا سب ڳالهه ڄت جي وس آهي ۽ اڄو من سنساري مايا ۾ قاسي
خراب ٿيڻو. وڏڙي ڏڏان اگهاڙط وارو منش سب من مراد وان
پاڻي الت ۾ ڏڪنن ڏام وڃيو. اڻاءِ منش ڪي استري ۽
ڏڪيه ڊيش جي سڪت ڪرط ڪان سداءِ ٻوڙي رهط ڪيو جي ڇوڙو ته
منش ڏو ڪيان آئينجي سڪت ڪرط ڪري جلد ڏڪوڙي ٿو، ٿوڙو
ٻجي طرح تو ٿئي. ڏاڪي مان توڪي ڏڪوان جي ڳالهه من اگهاڙط
جي وات ڏڏايان ٿو سادڙان ڏڏهي ڏڏ ٻعضي دوريا اڪيلو وڃي
پنهنجي من ۾ ڪي ڳالهه ڪري ٿو، پنهنجي ڪمان رهي وردي
منهنجي ڀتروب (موريي) جو ڏڏان اگهاءِ جڻن پو ٻهن ڏي
ي ڪاڻي شطدار ڏورن جي ڪاٺي وڃي ڏو ڏپ رهيلو
سندال ڪرط مان جڏهن اڏو وڏو درخت ٿي ٿو وڃي، ٻڌ هن ڏالي
هوڙو زوردست ڏاڙو ۾ ڪيس اُکوڙي ٿو سگهي. ساڳي رہت
دروز منهنجي سورط ۽ ڏڏان ڪرط سان سنساري مايا ڏٿي
جڏهن وط روپ ڏٺي ورڏي ۾ ٿاڙ ڊهلي وڃيٿي، ڏڏ دن ورق
ڪيتجي رتي ۽ پوءِ يوڳ، ايپاس ساڌط ۽ الدرين ڪي وس ڪري
سان آن سگهيون بنيون رڏن ٿيون. هي اوڏو اتون بر سڏب
سان منهنجي ڏڪتي ڪندو ۾ ترتيبنجي من جو مطلب بر ...

شري ڪرشڻ جو اُڌو کي ڀڳتن جي پوءِ جنهنکي ڇهڙو گيان
دنيئن، گنڊون ۽ ٻين کي سيکاريو ۽ پوءِ افسوس! جو آن ويد
دو تنهن اوترو سمجهي دنيا ۾ پکيڙيو ۽ ته ڪڏهن ڏسو ته
جي اصل مطلب کي ڪونه ڪونه پڇيو. يعني ڪڏهن ته ورتي ويگهه
منش ڪاٻر، ڪروڌ، استريءَ ۽ اولاد کي، ڪڏهن دان ڌرم کي ٻگو
۽ تپسيا کي ۽ بعضي تيرٿ ورت يا ڪنهن آدمي پرساگر ٻار ٿو لنگهي
چاهين ٿا ۽ ٻر آنهن سڀني ڪرڻ سان ڏسڙ ۾ اپڻ ڏيوان ڏنهنجو
سگهيا ۽ ٻو جو جيڪي ۾ شيون سنسار ۾ ڏسڻ ۾ اچن ٿيون سڀ
ڪڙي ڏينهن ضرور ناس ٿيڻو آهي. جيڪي منش ٻرمهشور جي
سمرٽ ۽ ڏيان کي اُٻر سمجهي آن ۾ پنهنجو من لڳائي رهن ٿا،
سي سنساري شين جي خواهش نٿا رکن بلڪ ايندر لوڪ جي سکه
کي ۾ ڪي ڪين ٿا سمجهن. پيو ته ٻڌيو ٻر هري ڀڳتن جي
ڀڳتي ڪالسواءِ مڪتي پدارٿ ۾ نٿا گهرن. چاهي جيڪي منش
سواءِ ڪنهن اِڇا جي منهنجي ڀڳتي ڪن ٿا ۽ سڀ ڪي پنهنجو منتر
چاهي ڪنهنسان ويرڀاءُ نٿا رکن ته اهڙا لڇڻ ٿو ٻڌايان؛ ته ٻه ٻو
آنهن جيون کي جيڪڏهن اڻمي سڏيون ڪٽي ملن
آنهن ڏانهن نٿا نهارين ۽ اڻمي ٻر منهنجي سمرٽ ۽ ڌيان ۾ اڳيا رهن
ٿا. مان آنهن کي سڀني ديوتن ۽ تنهي لوڪن جو راج ڏو ڙي مڪتي پد
۾ ڏيان ته ۾ نٿا وٺن. ڏڪهن آءُ ۾ شرمندو ٿي آنهنجي پٺيان
پٺيان پيو ڦران، انهيءَ لاءِ ته ڪڙي ئي شيءِ ڪين ڏيئي آنهنجي
سيوا ڪان مڪت ٿيان. اهڙو ڀڳت جنهي پنهنجو شرط رکيو ته
آني جي ڏوڙ ڪٽي پنهنجي بدن کي لايان ٿو، انهيءَ لاءِ ته موٽي
جي ڪروڙين برهمانڊ جا جيو آهن سي ۾ آن ڏوڙ جي لاڳڻ سان
پويتر ٿيندا. هي اُڌو! اهڙن ڀڳتن جهڙو پيارو مان پنهنجي بدن
کي ۾ نٿو سمجهان. جڏهن منهنجو ڀڳت

شراب جي نشي ۾ آهي متوالو ٿي پنهنجي شرير ۽ ڪپڙن جي سڌ
نٿو رکي، تئين جي ڀڳت منهنجي ڌيان ۾ لين ٿي پنهنجي شرير
جي خبر نٿا رکن. آءٌ سڀڪنهن کي سندس ڪرمن موجب ڦل
ڪان مرڻ تائين ڪڏهن وغيره ڏيان ٿو. هي سنت ڪمارو! منش
جو من ڪڏهن به ترشنائن کان جلد ڇڙهڻ وارو ڪونهي. مون
مسيح اوتار ڌاري راجا ستيه ورت کي گيان اپديش ڪيو جنهن
ڪري سنساري منش اهو ٻڌي منهنجو سمرڻ ۽ ڌيان ڪن ۽
سنساري ترشنائن جڏهن ڇڏي ڏئي ڇرڪن ۾ بريت لڳائين. جڏهن
سنسار ۾ ابرلدي، اهمدي، اتر ۽ ڏکڻ ڄڻي پاسن وڃڻ لاءِ رستا اهڙيل
آهن، تئين يگ، تپ، دان، ڌرم، تيرٿ، ورت، ستسنگ،
يڳي ۽ ٻيا به ڪيترا رستا مون وٽ پهچڻ لاءِ آهن. منش کي
جيڪا وات وڻي تنهن تان جيڪڏهن سچي من سان هلندو ته
ضرور مون وٽ اچي پهچندو."

سنڪارن ۽ ٻين اهو گيان ٻڌي انهي ٿي پنهنجو ايمان
وساري ڇڏيو ۽ هنس روپ ڀڳوان کي ڊنڊوت ڪري سندس
ڪيتي ستوتي ڪرڻ لڳا ۽ پوءِ موڪلائي پنهنجي استان ڏي روانا
ٿيا. آءٌ به انهن جو ايمان توڙي ونڪت ڏي هليو ويس."

ايتري ڪٿا ٻڌي اڌو وري به وينتي ڪري چوڻ لڳو ته
"هي ديناناٿ! اوهان مٿي چيو آيا ته مون وٽ پهچڻ جون
ڪيترين ئي واٽون آهن، پر انهن سڀني ۾ ڪهڙو سهنجو رستو
جهڙي سو ٻڌايو." شري ڪرشڻ اتر ڏنو ته "هي اڌو! جڏهن
برهما ڪمل جي گل مان پيدا ٿيو تڏهن اُن ويد، جي منهنجا
سواس آهن، منهنجي ايا سان حاصل ڪري پرڳٽ ڪيا ۽ پنهنجن
پٽن ٻئن کي ٻڌايا. رشين وري انهن جو ارٿ دنيا ۾

ڏيئي، گهڻن ڏينهن کي سيکاريو ۽ پوءِ جهڪي هيٺ ڪيائين
جو تنهن اوتو سمجهي ڏنيا ۾ ڦهلايو ۽ پر افسوس! جو اُن وڏي
جي اصل مطلب کي ڪوبه ڪونه پهتو. يعني ڪڏهن ڪو تہ
منش ڪار ڪروڌ، استري ۽ اولاد کي، ڪڏهن تہ ورهي پکيہ
۽ تپسيا کي ۽ ٻين ڪيترن ورت يا ڪهڙن دان ڌرم کي ڀڳتو
جاڻن ٿا ۽ پر اُهي سڀئي ڪرم سان آدمي پرساڪرتا ڏانهن لڳي
سگهي ۽ نہ جو ڀڳتي بہ شيون سمسار ۾ ڦاسڻ ۾ اهي ڄاڻن ڦاسندو
ڪاري ڦٽين ضرور ناس ليکو آهي. ڀڳتي منش پرمشور جي
سروپ ۽ ڌيان کي اُتر سمجهي اُن ۾ پهنجو من لڳائي رهي ٿو،
سو سنساري شين جي خواهش نٿو رکي بلڪ اُنهن لوڪ جي سکہ
کي بہ ڪجهہ ڪين ٿو سمجهي. پوءِ تہ ڇڏيو پر هري درشن جي
ڀڳتي کان سواءِ مڪتي پدارٿ بہ نٿو گهري. حاصل ڀڳتي منش
سواءِ ڪنهن ايا جي منهنجي ڀڳتي ڪري ٿو ۽ سڀ کي پهنجو مثل
جاڻي ڪنهن سان ويرڀاءُ نٿو رکي تنهنجا لڇڻ تو ٻڌايان ٿو:

اُهي جيون کي ڀڳتي الهي سڀني ڪنهن ماڻهن تہ بہ جو
اُهين ڪاڻهن نٿا لهارين ۽ الهي پر منهنجي سروپ ۽ ڌيان ۾ لڳا رهن
ٿا. ماڻ اُهين کي سٺن ڏينهن ۽ ٽئي لوڪن جو راڄ تہ ڪي مڪتي بہ
بہ ڏيان تہ بہ نٿا وٺن. ڇڏهن آءُ بہ شرمندو ٿي اُنهنجي پٺيان
پٺيان پيو ڦران، انهي لاءِ تہ ڪاري ڪي شين ڪين ڏٺي اُنهنجي
سيوا کان مڪت ٿيان. اهڙو ڀڳت جي پنهنجو پرڻ رکيو تہ
اُنهي جي ڌول ڪٿي منهنجي بدن کي لايان تو، انهي لاءِ تہ مونکي
جي ڪروڙين برهمانڊ جا جيو آهن سي بہ اُن ڌول جي اڪڙڻ سان
پوتر ٿين. هي اُڌوا اهڙن ڀڳتن جو پيارو ماڻ پهنجي بدن،
ايشور ۽ مهاديو جي کي بہ نٿو سمجهان. ڇڏهن منهنجو ڀڳت

شراب جي نشي ۾ آهي متوالو ٿي پنهنجي شرير ۽ ڪپڙن جي سڌ
نٿو رکي، تئين ڀري ڀڳت منهنجي ڌيان ۾ لين ٿي پنهنجي شرير
جي خبر نٿا رکن. اهڙا ڀڳت ڪي سنڌس ڪرمن موجب جنم
کان مرڻ تائين ڪاٺ وغيره ڌيان ٿو. هي سنت ڪمارو! منش
جو من ڪڏهن به ترشنائن کان جلد ڇٽڻ وارو ڪونهي. مون
متسيه اوتار ڌاري راجا ستيه ورت کي گيان اپديش ڪيو جنهن
ڪري سنساري منش اهو ٻڌي منهنجو سمرڻ ۽ ڌيان ڪن ۽
سنساري ترشنائون ڇڏي ڀري چرڻن ۾ پريت لڳائين. جڏهن
سنسار ۾ اپدرب، الهندي، اتر ۽ ڏکڻ چئني پاسن وڃڻ لاءِ رستا اهڙيل
آهن، تئين يگ، تپ، دان، ڌرم، تيرٿ، ورت، ستسنگ،
ڀڳتي ۽ ٻيا به ڪيترا رستا مون وٽ پهچڻ لاءِ آهن. منش کي
جيڪا وات وڻي تنهن تان جيڪڏهن سچي من سان هلندو ته
ضرور مون وٽ اچي پهچندو."

سنتڪمارن ۽ ٻين اهو گيان ٻڌي اچي ٿي پنهنجو ايمان
وساري ڇڏيو ۽ جنس روپ ڀڳوان کي ڏنڊوت ڪري سنڌس
ڪرتي ڪندڙي ڪرڻ لڳا ۽ پوءِ موڪلائي پنهنجي استان ڏي روانا
ٿيا. اهو به اهو جو ايمان توڙي ونڪت ڏي هليو ويس."

ايتري ڪٿا ٻڌي اوڌو وري به وينتي ڪري هٿ لکو ته
"هي ديالو! اوهين مون کي آيا ته مون وٽ پهچڻ جون
ڪيتريون ئي واٽون آهن، پر اهي سڀئي ۾ ڪهڙو به سهنجو رستو
آهي سو ٻڌايو." شري ڪرشڻ اتر ڏنو ته "هي اوڌو! جڏهن
برهما ڪمل جي گل مان پيدا ٿيو تڏهن اٺ ويد، جي منهنجا
سواس آهن، منهنجي ايا سان حاصل ڪري پرڪاش ڪيا ۽ پنهنجن
پٽن کي ٻڌايا. رشين وري انهن جو ارٿ ڌرتيءَ

[illegible] ڪي [illegible]

ھنس روپ ڳالھ ۾ سنت ڪبير جي [illegible] ([illegible]) [illegible]

اسي ڪان [illegible] ۾ [illegible] واسطي [illegible]
وٽ [illegible] آئون ھي [illegible] اھان [illegible]
"[illegible] ؟" [illegible] تي سنت ڪبير [illegible] آئون [illegible]
آيو؟" جواب [illegible] آيا [illegible]
شرڌ جي [illegible] ڪبير آپ [illegible]
ستسنگ [illegible] آيا [illegible]
[illegible] آيو [illegible] آدمي [illegible]
[illegible] لوڪن [illegible] آدمي [illegible] ان جي [illegible]
سنت ڪبير [illegible] آپ [illegible]
[illegible] سڀ [illegible] سنسار [illegible]
[illegible] واسطي [illegible]
[illegible] ڪري [illegible]
[illegible] ٻئي [illegible] ڪي [illegible]
[illegible] شرڌا [illegible]
[illegible] آيا [illegible]
روپ [illegible] ڪبير [illegible]
[illegible] ڪري [illegible]
[illegible] سمنڊ [illegible]
[illegible] سنسار [illegible]
[illegible] آپ [illegible]
[illegible] سنسار [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ايترو ٻڌي اوڌو پڇڻ لڳو ته ”مهاراج! تڏهن ڀلا اوهان
سڀني ڀاڄين کي ڇو نه مٽي ڇڏيو؟ ڪڙي تي ڏيا ڪرڻ سڀني
کي ايڪي ڇڏڻ جو ڪهڙو ڪارڻ؟“ شيام سندر چيس ته ”هي
اوڌو! آءٌ توکي اڳيئي ٻڌائي آيو آهيان ته گيان ۽ اگيان اناديءَ
رستا آهن. جيڪڏهن ڪڙو رستو بند ڪجي ها ته ڪنهن کي ڀلو ڇڏ
ڪو ڏيپ تي ماڻهن کي ڏري ڀڄڻ ۽ ڀئي پريت لڳيس ها، ۽ ڇگي
ڀڄڻ ڪرڻ ۽ نرڪ سورڳ جو ڏيپ رهي ها. هي اوڌو! سنسار ۾
ٽن قسمن جا منش آهن ڪڙا آتمارام ۽ ٻيا ڀارام. آتمارام اهي آهن
جي اٺئي پهر ڀڳوان جي سمرڻ ۽ ڌيان ۾ لڳا رهن ٿا. ڏنو ۽ سنساري
سکر ملڻ تي ڪا خوشي ڪانه ٿي ٿئين ۽ نه ته انهيءَ وڃڻ ڪري
ڪو ارمان ٿي ٿئين ٿو. ڀارام اهي آهن جي سنسار ۾ ڏنو،
سندر استري، اگيا ڪري اولاد ملڻ ڪري پرسن رهن ٿا ۽ انهيءَ
وڇوڙي ڪري ڏک سمجهن ٿا. الله گيان کي ڪهڙي ته ڀلنديءَ
ورڻ ۽ آشرم جي ڌرم موجب هلت رکي ڀلنديءَ ڪريا ڪرڻ کي
نه ڇڏي. ڀلنديءَ ڌرم کان قرڻ ڪري برهم ڀٽا جيترو پاپ
ٿئي ٿو. هي اوڌو! ڪڙي دفعي سنت ڪمارگيان جو ايمان رکي
برهما کان پڇڻ لڳا ته ”سنساري آدمي جو من ڀلنديءَ
ڀوت آتمائن کان ڪئن الڳ ٿئي ٿو؟ اسان سڀني ڀوتن جو سنان
ڪري اٺئي پهر پرميشور جي ڪٿا ۽ املا پاٺ ڪندا رهون ٿا؛
تڏهن به اسانجو من سنساري چاهنائن کان الڳ نه ٿو ٿئي تنهنجو
ڪهڙو سبب آهي؟“ جڏهن برهما ان جو اُتر ڏيڻ نه سگهيو ۽ ڀيا
ديوتا ۽ جيڪي اُتي ويٺل هوا سي مٿس ڪلڻ لڳا، تڏهن برهما
لاچار ٿي موکي ياد ڪيو ۽ آءٌ اُن جي ڳالهه ٻڌڻ واسطي اُتي
۽ منس (برهما جي سواري جو پکي) جو روپ ڌري

[illegible]

[illegible] وقت [illegible]

[illegible] آپ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

سنساري جيو موڪي سڃاڻي ٿو، جهڙڪري اڄ ورلي ڏو
آواڪمن کان ڇٽيو وڃي. ڏس جهڙن راجا ٻلي، پاتاسر، سگريو،
هنومان، جامونت ۽ جٽايو وغيره اهڙا ڪيترائي جيو منهنجي ڀڳتيءَ
۽ درشن ڪرڻ سان ڀوساگر پار لنگهي ويا. سوري، لشد ۽ ٻيا
ڪيترائي نيچ ٿوڙي اوچ ذات جا ڀڳتي ڪرڻ ڪري مڪتي پد
پائي ويا. اجهو ڏس! گوپين ڪو به ويد شاستر نه پڙهيو نه ڪي تيرٿ
ڪيائون يا ورت نيم رکيائون ۽ نڪا منهنجي مهما جي ئي خبر
هين، پر موهه اهڙي سچي پريت هين جو منهنجي وڇوڙي ۾ ڪڙي
ساعت ۾ منهنجي ورهيه ٿي معلوم ٿي. جڏهن مهمن ڏاڍا راس ليلا
ڪرڻ جي وقت ڪي ڏينهن ڪل سمان گذريو سمجهيو. بس!
اهڙي پريتيءَ ۽ ڀڳتيءَ جي پرتاپ سان ڏو ديسٽر اڪيهي روپ ٿي
وڪئين ۾ واسو ڪن تيوان. جهڙن ڪو مسس جاڻي ٻجهي يا
اڻ جاڻپ سڀ امرت پي وڃي ته آمر ٿي وڃي ٿو، تڏهن جاڻط
يا نه جاڻط ڪري به منهنجي ڀڳتيءَ ۾ پريت رکڻ وارو منش
سنسار ۾ سکه پائي جنم مرڻ کان ڇٽي وڃي ٿو، پر اهو گيان گرو
جي ڪرپا يا ست سنگ ڪرڻ کانسواءِ معلوم ٿي نه سگهي. انڪري
سنساري منش کي گرو جي سيوا ۽ ڀڳتي ڪرڻ بلڪل ضروري آهي."
ايتري ڳالهه ٻڌي اوڌو ٻه هٿ ٻڌي عرض ڪيو "ڀڳوان!
جڏهن ڀڳتي جي اهڙي وڏي بزرگي آهي، تڏهن پوءِ اوهان ڀڳتي،
ٿيا ۽ ٻين ڪيترن قسمن جا ڌرم جو ٻڌايا؟" شري ڀڳوان ورائي
ڏني ته "هي اوڌو! انهن ڌرمن ڪرڻ سان ڀڳتي حاصل ٿئي ٿي
۽ انهي ڪري ڌري جڏهن ڀڳتي پيدا ٿئي ٿي. پر جڏهن
ڀڳتي پراپت ٿي وئي، تڏهن ٻئي ڌرم ڪرڻ جي ضرورت ڪانهي.
اوڌو! ماڻهن جا ساٿي، راڄس ۽ تامس ٽي گڻ آهن ...

ڙو نٿو سمجهي، منهنجي شڪتي سڀني جيون ۾ ڪجهڙي سمجهيئو
ٽو ڪيترن ٻڌڻ ۾ ٻرسن رهي
ڇڏيندي آهر ۾ اُپڪار ڪري ٿو، ايشور ڪتا ڪيرتن ٻڌڻ ۾ ٻرسن رهي
ٿو، عمدا منڌ رهه ديوتائن ٿيرائي ٿو، ٺاڪر پوڄا لاءِ ٻگا باغ باغيچا
لڳائي ٿو، جيڪي ۾ وٽس آهي سو پنهنجو نہ سمجهي ايشور ڪان
ملپل چاهي ٿو ۽ جيڪا ۾ ڀڳي شي ڪاڻ واسطي ملپس ٿي سا
پهريائين ڪري ٿو پوءِ لڳائي ٿو پوءِ اُن مان براهمڻ ۽ پنهنجي ڪٽنب
وارن کي ڏيئي ٻاڻ ڪائي ٿو، هر روز سج ديوتا ڄي کي نمسڪار
ڪري ٿو، اڪنئي ۾ هون هوم ڪري ٿو، پنهنجي طاقت آهر براهمڻ
ڪي ڪاراني سنتشت ڪري ٿو ۽ گئو سيوا ۾ پريت رکي ٿو، هر منڌ
منهنجو سروپ ڏيان ۾ ڏسي ٿو، سدا ديوتائن جي ڏالي هوم ۽
پتران جي ذلي تريط ڪري ٿو، جيوان جي آرام لاءِ تلاءُ، کوهہ ۽
ڏرمشالائون ٺرائي ٿو، سادن ۽ مهاتمائن جي سڌ سماڌ ابي ٿو،
۽ پاڻ جي ۾ ڪڏهن ابو ايمان نٿو ڪري تہ جي سڀ ڪم هون
ڪيا آهن ۽ ٻڌو جو منطهو ڀڳو ڪم ڪري پنهنجي من سان
چوي ٿو تہ انهيءَ ٻي باهيو وهي هي اوڌوا اهڙيءَ طرح جي
ڏرم ڪرڻ واري ڪان آءِ خوش رهانٿو پر ياد رکہ تہ
ست سنگ کان سواءِ اهڙو ڪيان ڪڏهن ۾ نٿو ملي. سادن ۽
مهاتمائن جي سنگ ڪرڻ ۽ منهنجي ڏيان ڌرڻ سان منش ڪيان
پائي پوسا ڪرپار لنگهي وڃي ٿو. هاڻي ست سنگ جي مهما ۾
ٻڌايان ٿو جنهن مان پڪي پيدا ٿئي ٿي.
جي اوڌوا مونکي جهڙو ست سنگ پيارو آهي ۽ جهڙو پڪي
ڪرڻ سان من چاهي پرسن ٿيان ٿو تهڙو ويد پڙهڻ، يوگ ابياس
ساڌڻ ۽ ورت وغيره رکڻ وارن کان خوش نٿو ٿيان
ست سنگ ڪرڻ سان هون ۾ جهڙي پڪتي پيدا ٿئي

ڏيڻ وارا آهن. اڪيلائي ۾ ڪي سڪ ۾ ڪڏهن به ملي ڪونه
پرميشور جي شرط وجهه ڪري گيان پراپت ٿيندو. جهن جو
خوشبوءِ توڙي بدبوءِ پنهنجي قسمن جي شين تي لڳي ٿي، پر رهي
پنهنجي ڪان الڳ ٿي. تهن گياني پر نه ته ڪنهن جي وڏائي ڪرڻ
تي خوش ٿيندو ۽ نڪي ڪنهن جي ٺٺولي تي ڏکي ٿيندو. جي منش
پنهنجي ڪٽنبن کي ڏکي ڏسي وچار ۾ غلطان رهن ٿا سي
مورک آهن، جو جو انهن ڪرڻ ڪري ڏاڍو ته ڪوبه ٺيڪو ڪونهي.
دک سک سڀ پنهنجي ڪرمن سان ملندو. الله گيانيءَ کي واجب
آهي ته دک سک پرميشور جي اڇا توڙي واڌڪي ڪنهن به ڳالهه جو
ڪندڙ نه سمجهي. جيڪو ويد شاستر پڙهي به ڏکوان جي ٻڌي
نه ڪري تنهنجو اهو پڙهڻ وڃون آهي. جيڪي منش دولتمند
ٿي به دان ڌرم ۽ بين ڀڳتن ڪرمن ۾ ڪجهه خرچ نٿا ڪن، ...
انهي ڌن جو ملڻ يا نه ملڻ سڀ ڪجهه آهي. الله پڪايمان
ڌن ڀائي ڀڪي، نمرتا، دان ۽ ڌرم ڪري ۽ آتما کان ايشور کي
ارپڻ ڪري، جنهن ڪري سنسار جي لوڪ توڙي پرلوڪ ۾ سڌرن."

ايترو گيان ٻڌي اوڌو ويندي چيو ته "هي مهاراج! اوهين
پهت ڀاون آهيو، رکو هري ڀڳتن کي ڀوساگر کان پار لنگهائڻ واسطي
اوتار ورتو ٿا، هاڻي مڪتي ملڻ جي به ڪا تجويز ٻڌايو. اهو
ٻڌي ونڪنٿ ناٿ چيو ته "هي اوڌا! جو گرهستي ماڻهو به سنساري
ورتن ۾ پنهنجو من موهه لڳائيندو، ۽ مولڪي پنهنجو مالڪ ۽ پيدا
ڪرڻ وارو سمجهي ٿو ڪنهنجو پرو نه گهري ڪهڙي ترشنا نه
رکي، ۽ گروءِ جو سيکاريل منتر جپي ٿو، دک سک کي برابر سمجهي
ڪام، ڪروڌ، لوڀ، موهه، بک ۽ پياس جي وس نٿو ٿئي،
سواءِ هري ڀڳتيءَ جي ٻي ڪا به اڇا نٿو رکي، ڪنهنجي به گارين ڏيڻ تي

شريڪرشڻ جو اوڌو کي مايا کان نرلپتا جو اپديش

استري ڌيئر اولاد سان گهڻي پريت ڪرڻ واجب نه آهي. پرماتما
کي هن شرير کان سدا الڳ سمجهڻ گهرجي. جڏهن ڪاٺي ۾ باه
لڪل رهندي ۽ تجويز ڪرڻ تي پرگهٽ ٿيندي ۽ ڪاٺي جلي
وڃڻ بعد اگني اُن کان جدا ٿي وڃي، انسان نٿي رهي، تڏهن
پرميشور جو پرڪاش سيئي جيون ۾ رهندو ۽ جڏهن جو پهنجي
شڪتي بدن کان ڇڪيو ولي، تڏهن بدن مرده ٿيو ۽ اُن لاش
کي جلائڻ سان آتما کي ڪجهه به ڏک نٿو ٿئي. پرماتما جو
پرڪاش سيئي جيون جي شرير ۾ ڪجهه ڏسڻ سان جيڪو ڏسڻ ۾ اچي
ذوق نٿو ٿئي، پرتفاوت سمجهڻ ۾ گهڻو فرق آهي. سنساري مايا
رهندو تنهنڪري آتما کي سڀ جڳهه حاضر ڄاڻي اوڌو! اهڙي
کان ڇٽڻ واسطي اٺيون پهر تجويز ڪرڻ گهرجي. جي
تسر جي گيان ڌيان ۽ واڌو ماڻهو مڪتي ٿيندو." ادا مايا موهڪي
سنسار ۾ ڏک ۽ سک مايا جي گهڻن ڪان ٿيندو ۽ ڏک
نٿي ڏسجي. جڏهن سڀني ۾ آدمي کي ڪجهه به ڏسڻ ۾ ٿي
۽ ڪليش ڏسي ٿو ۽ جاڳڻ بعد ڦڪي
اچي. تنهن ڪري سنساري وهنوار ۾ ڪوڙو آهي ۽ پرميشور جي
سڀ سچو پيو پاسي. جيڪو آتما سيئي جي شرير ۾ مهمان آهي
شڪتي آهي سو هميشه ائين آهي جيڪو موهڪي نٿو سڃاڻي، تسڪين
موهڪان الڳ رهندو ۽ مهمان جيئن چاهي واڌو مهمان آهي
اهڙي طرح ليون تيو وڃي، جڏهن شيشي ۾ واڌو ڏيکاري
۽ ٺاهي ڪرڻ سان اُهو روپ نٿو ڏسجي. اڳياني آدمي
وري اپٽي ڪرڻ سان اُهو پيو سمجهي ۽ ڪيائي گرهست آهي
ڪيا سڀ ٻالڪي موهڪان جدا پيو سمجهي ۽ پهنجي
۽ ڏکي ڪرڻ سيئي ڪنڌي ۾ ۽ هو
۽ ترڪڻ ۽ جنت جي سيئي گيان ۽ وڏائي
۽ ڏاڍ ۾ نٿو ڦاسي. گيان
دنيا ۾ سنساري

۽ مرتيو لوڪ ۾ جنم پائي اڌور ڪرڻ ڪري ترڪ پوڳطو پريس ٿو
جيستائين مڪتي نٿي ملي تيستائين جيو آواگمن ۾ ڦاسي ڪيترن
قسمن جا ڏک پائيندو. انڪري پرساڪرپار لنگهڻ جي واسطي هري پڄڻ
۽ ست سنگ ڪان سواءِ ٻيو ڪوبه اُتم اُپاءُ ڪونهي. توهان جو چوڻ
ته ڪنهن مونکي پاڻ سان وٺي هل جهڙي توڪان نه وڇڙان، سوهي
اوڌوا ڪيان براءِت ڪنهن سان وڇوڙي جو ڏک نٿو ٿئي. توهان
سنسار ۾ هيڪي جيو ڏسڻ ٿو سي سڀ برهماڪالولي ماڪوڙي
تائين مرندا، فقط مان جنم مرڻ کان رهت آهيان. خود آءٌ به
ورٿوي جي بار لاهڻ لاءِ اوتار ورتو، اڄ مونکي به سگهو روپ
ڏيڻو پوندو. جهڙي توکي گهرجي ته سدائين پنهنجو من منهنجي
سمرڻ ۽ ڌيان ۾ لڳائي منهنجي چرڻن جي ڌيان ۾ لڳن رهه ته وڇوڙي
جو ڏک نه رهندو. هي اوڌوا گنائي ان شريرکي وڃڻ وارو
ڄاڻي اُنکي ۾ ٻئي ويتا سمجهي ٿا. جن مان ڪهڙي ٻئي کي
توڙي ڇوڻ ڪانهندي ۾ گهڻي سموري آهي. انهن ٻنهي کي پرماتما
سمجهڻ گهرجي جو ڪام، ڪرودهه، لوڀ، موهه ۽ اهنڪار جي سڀ
سان ڪوبه واسطو ڪونه رکي ۽ ٻيو ٻئي گهڻي ڪاٺ ٿي ۽ ڦري ۽
رهندو ۽ سنساري سکن ۾ ڦاڻو خوش رهندو، اُنکي جيو آتما سمجهڻ
گهرجي، جو اِستري، ڌن ۽ سکن ماڻڻ سان ڦاڻو خوش ٿو ٿئي ۽
اُنهنجي جدا ٿيڻ تي ڏک ٿو ڄاڻي. جنکي اها ڳالهه نٿي پوي
ته ڏک سک سڀ ڏيکاءُ جي اجا سان ٿيندو ۽ آن ۾ ٻئي
ڪنهن جو وس ڪونٿو هلي. هي اوڌوا سنساري آدمين کي
پرساڪرپار لنگهڻ واسطي جيڪا تجويز ڪرڻ گهرجي سا مان توکي
پڌائيندو: يعني من ۾ ڪنهن ڳالهه جو ايمان رکڻ، ٻڌڻ وڃڻ ڇڏڻ،
پاپ کي ڏانهن ڌسي رسم، ڪرڻ، ٻڌان مطلب گهٽو ڳالهائڻ ۽

شري ڪرشڻ جو اوڌو کي مُڪتي مارڳ بابت اُپديش

ڪرڻ ڏين جو ڏين ۽ ٻه ملي سگهي ٿو. اڪيچي پاڻي پيئي رکيل
پاد و سائڻ واسطي ڪراچي ٿو، پرباد اڪيلي وقت ڪوه ڪوڙين ادا
ڪا ڏاڍ ڪاٿي ۽ نر تر ائين ڪرڻ سان ڪا ٻاڍي وساميندي.
هي راجا! مان پرميشور جو چمتڪار سڀني جيوڻ ۽ ڏڪ جهڙو ڏسي
خوش رهائشو، ٿو کي ۽ سڀني سنساري جيوڻ کي ڏن جنم ۽ مڪتي
مارڳ واسطي تجويز ڪرڻ واجب آهي، نر تر سواءِ ٻهڪائڻ جي ٻيو
ڪجهه ۽ هٿ ڪين ايندو."
هي اوڌوا دتاتريه اوڌوت گيان راجا يدو کي ٻڌائي تيرٿ ياترا
ڪرڻ لاءِ هليو ويو ۽ راجا انهيءَ گيان جي پرتاپ سان مڪتي
پد پاتو. انهاءَ تون ٻه اهو گيان من ۾ پڪو رکي سنساري مايا موه
کي ڇڏي ڏي. هي اوڌوا سنساري منش کي گهر جي ته پنهنجي
ورڻ ۽ آشرم جو ڌرم شاستر موجب قائم رکي ڪين ڳالهه جي اڃا
نه رکي، يگيه، شراڌ، ديو ۽ پتر ڪرم ڪري گروءَ جي سيوا ۾
پريت رکي ۽ انهي ڳالهه سان جي مڪتي، تون ٻه ڇڏي ڏين پنهنجو من
سنساري مايا کان الڳ ڪري ڏڪ ڇڏو ڏيندو ڏين، ڏڪ ڏين گروءَ جو
آپديش تنهنجي هردي ۾ پرويش ڪندو. هي شرير شپ ۽ آتما
ڪرم ڪري گهٽا جنم پائيندو، تنهنڪري منش جنم ۾ آتما کي
شرير کان الڳ سمجهي سنساري سکن ۽ وڌنوار کي ڪوڙو ڄاڻي
گهر جي. سو ٻنان هرڪي جي يڳتي ۽ آتما کي شرير کان الڳ ڄاڻي
جي مڪتي ڪڏهن ۽ ملي ڪين سگهندي. اڄاڻ، جواني
پيدا ٿئي ادي تيئي حالتون شرير سان لاڳو آهن ۽ آتما سدا ڏڪ ڇڏي
آپ. منش پنهنجي اگيان ڪري ڏکي ٿي سڪ مارڳ جي ڏڪ
ڪين ٿو ڪري. يگيه، تيرٿ ۽ ڏان شپ ڪرم ڪري سنسار
جيڪو ديولوڪ ۾ وڃي سک ڀوڳيندو ۽ اهو وقت گذرڻ بعد ۾

۲: دقانوسي جو منشيه جوڙ ملڪ جي اُتما بابت ورڻن ڪرڻ 71

يا موه ۾ قسط واڌ ڪيئي. منش جنم رکيو ايشور سمرٿ؟
ڏان ڪرڻ لاءِ مليو آهي ته جو ٻچ ڪيئن ۽ دوڙ ۾ ادو ب
ٿيو سگهي. جو منش جنم پائي دري ڀڄي نٿو ڪري، سو انهن
۾ اکه جو ڪٿين ۾ اڄ ڏاڍا دکر سهيٿو. جڏهن جيو ڪي منش جنم
ماليو، تڏهن ڪيس سمجهڻ گهرجي ته جو پنهنجو وڪرو ٻيو نه ساگر
پار لنگهائڻ وارو ٻيڙي ٿي رکي چڪو پوءِ جڏهن ان منش جنم ۾
شب ڪرم ڪيو سو جڻ ته آڏي ٻيڙي ٿي پيو ٻيڙي ڪي ٻڌي ساگر پار لنگهي
ويو، نه ته ان ٻيڙيءَ مان ڪري ته هڪ جو ڪٿين ۾ ادي ڏاڍا دکه سهڻا
پولدس. شريو جو ڪٿي حال ڏسو ته ڪڏهن ڏيرو ته ڪڏهن ڦلهو،
ٿيندڪري اوڙي شرير جو موهه رکڻ ڏاڍي ڀل آهي. جي منش شرير
اولاد ڌن ڪي پنهنجو جاڻي انهن سماڪهن ۾ آنت سمي دوسب
منهنجي سهائتا ڪندا ته آهي ڏاڍي ڀل نا ڪن ۽ آنت سمي لرڪ
جا دکه پورگها پولدان. ڏن جهنجهان من ڪي ڪنهن ۾ پنهنجي وس
رکڻ گهرجي ته ته جهڙن ته جيه ڦير ڪڏو حواس دوراڻي حسن ته ٿيڻ
ڪري ڀاڳيه واري مثال تڏن سب اندرين پنهنجي پنهنجي سکه
پورگهڻ واسطي من ڪي پاڻ ڏانهن ڇڪي اڪيلو لرڪ ۾ ودهن ڪيون ؟
آڪيائي آدمي اُنهنجي وس ٿي ڏاڍو ڪلبش پاڻ لو. جهڙن
سنسار ۾ گهڻين استرين ڌارو ڏاڍو خراب خوارڻبڻو تڏهن هي جهنجهان
من آندرين جي وس ٿي ڏاڍا دکه سهي ديو دکوان پيا، پڪيئن ؟
وطن وغيرهن ڪي پيدا ڪرڻ ڪري پرسن ته ڪيو پر جڏهن منش
جو شرير ڇڏيو تڏهن خوش ٿي چوڻ اکيو ته "جهڙن شرير ۾
اتهن ٿيڻ ڪري جو ضرور مڪتي پد پائيندو" سو هي ڀا!! دي
منش جنم ڦنڌا ڪيوت ڀڄي ڪرڻ لاءِ مليو آهي، ان لاءِ منش ڪي
سنساري مايا موهه واسطي نه گهرجي. بست پوڻ، دو ڪ وال

ڪوڙ مفت سو ويئي لنگهي اکيان توسان ڏامڙو ڏاڍو
سواري ڇڏڙي ڏامر ڏومر سان تو اکيان لنگهي ويئي! آءٌ تيرن ڏاهڻ ڪابر سمڪ ڪان
ڇو تو ڳالهائين؟" جن جواب ڏنو ته "هي مها تما! لنگهڻ جي
ته مشغول هوس جو موڪي سواريءَ جي ڪيءَ ۽ ان ريت
رهي." مون تڏهن پنهنجي من ۾ چيو ته گيانيءَ کي ڌيان ڪرڻ گهرجي.
سڀ اندريان وس ۾ رکي ايشور جو سمرڻ ۽ ڌيان ڪرڻ واسطي
پاويهون گرو منهنجو ڏانگ آهي. هو پنهنجي رهڻ واسطي
گهر نه ڏاهي ڪوئن جي ٻرن ۾ رهيو. انکي ڏسي مون ويچار
ڪيو ته گيانيءَ ۽ ساڌوءَ کي ٻه گهر ڏاهڻ واجب ڪينهي، جيئي رات
پوي اُنهيءَ پنهنجو گهر سمجهڻ گهرجي. هو تند پنهنجي وات
ٽيويهون گرو منهنجو ڪوريتڙو آهي. انکي ڏسي مون ويچار ڪيو ته
مان ڪڍي وري گهيو وٺي. اڪر ڪسڻ جا
پرميشور کي ۾ اهڙي ريت چاهڻ گهرجي جو چوراسي
جو اُنمان پيدا ٿي پالڻي آنت ۾ اُنهن سڀني جو جيو آتما سندس
روپ ۾ سماڻجي وڃيو. گيانيءَ کي ۽ دل وچان سان اهڙي
گهڻ گهڻ وٽ پڪوان جي سمرڻ ۾ اين رهڻ واجب آهي.
چوويهو گرو منهنجو گهريتڙي آهي جو سندس روپ ڪان
هيو ڏکيندون ۾ سندس روپ ٿيو وڃي. مون ويچاريو ته گيانيءَ
کي ۽ گهرجي ته اُن ريت پرميشور ۾ من لڳائي جيئن ڪري
اُن جهڙو روپ ٿي وڃي." ڏتاتريه چوڻ لڳو ته "هي را
ايترو سڀ گيان ٻڌي مون توکي سر
چوويهن گرن کان سکيو گيان سکيس سو ڌيان ۽ سمرڻ ڪ
پڌايو. ان گيان کي سمجهي پرميشور جو ڌيان هي راجا! ۸۴ اڪر جا
رهه ته تنهنجي ۾ مڪتي ٿي ويندي. چهنڪري سن

منش جنم ڏڏي مشڪلات ڪانپوءِ مليتو،

پيو نروار ٿيائين، خوش رهڻ لاءِ باقي پيا ته سڀ ڏک سُک بي قابل رهندا.
وڃون ٿا گروءَ سنهنجي ڇوڪري ڪنواري ڪنيا آهي. ڇوڪري ڏينهن
ماڻ ڇوڪري براهمڻ جي گهر بکيا ٻنڌ ويس، جتي ڏاڍو ته ڇوڪري ڪنواري
ڪنيا ويٺي هئي ۽ سڀ سندس گهر جا ذاتي ڪيڏاهين ٻاهر ڪري
ويا هوا. انوقت ٽي ڇٽا پيا ته اچي آئي سمجهيا، جي ڪي ن ڇوڪري
جي مکه جو ڏيکار ڪٽي آيا هوا. ڇوڪري انهن سيٺي کي آدر ڀاءُ
سان ويهاريو ۽ پاڻ اندر وڃي چانورن تيار ڪرڻ سبب هڻڻ لڳي.
ڇڙهن هڻڻ ڪري انجي ٻانهن واريون چوڙيون کڙڪڻ لڳيون،
ڏڪي هن ويچاريو ته مهمان ڪوڪو ٻڌي سمجهندا ته هن وقت
ڇوڪري ڏينهن جو ڪاڏو نه موجود ڪونهي ۽ سو لڄ وچان هن ٻه پڪڙيون
ٻانهن ۾ پاتي باقي ٻيون سڀ ڀڃي وڌا. سو انهن ٻن جي ٻهڪ
ٿي ڪوڪو بند ٿيو، ڇو ته هن ڇوڪري وري نه ڀڃي ڇڏيا ٻانهن،
جنهنڪري ڪوڪو بند ٿي ويو ۽ چانور ڇڙهي مهمانن کي کارايا.
اهو حال ڏسي مون سمجهيو ته گهڻن ماڻهن جي سنگت ڪرڻ
سان جهڳڙو فساد ته ٿيندو، ٻن ماڻهن گڏ رهڻ سان به
شانتي ڪانهي ۽ اڪيلو رهڻ ٿي، جنهنڪري ڌري ڀڄڻ ٿي
ٿو سگهي. ايتاهه گرائي کي ڪنهن سان نه پريت رکڻ واجب
ڪانهي ۽ اڪيلو ڌري ڀڄڻ ڪرڻ گهرجيس.
اڪيهون گرو سنهنجو تيرن ڏاڍو وارو آهي. ڇوڪري ڏينهن
ڏاڍو ته ڇوڪرو آدمي تير لاهي رهيو هو ۽ انوقت راجا جي سواري ڏاڍي
ڌوم ڌام سان اتان اچي لنگهي. ٿوري دير بعد ڇوڪري ماڻهو
اچي پڇيس ته ”ڀائي! هتان ڪا راجا جي سواري ويندي ڏٺي؟“
جنهنجي جواب ڏنائينس ته ”مونکي ڪا خبر ڪانهي.“ مون
اچي ٿي ڏسڪي چيو ته ”ڇڱا ماڻهو! اها سنهنجو سامهون راجا جي

دفتريه جو سورت ٢ يڠ سمبه ڤاتيك كان مالل ايديشن جو ورقن

يڠ راجا اڠڬي ملوح جوه ونشيا كڤد دير تا كيان جون اكاي

ويجاري ڤاريك يڠ سمبه رحس ٢ اين [illegible] كاتولي هري [illegible] ولن

جو [illegible] سورت كرن اكي . سندس اكو [illegible] تمس مان اين

[illegible] سورت ٢ دڤان جي [illegible] ڤرميتور جي [illegible] سورت ٢

كاتولي سنساري ماي ڤدي [illegible] خواهش دكيله سان وقتو دكه

مكن دان تو . سلڤه [illegible] ته سنساري [illegible] كرن ٢ اڤو سكر ملي تو

ملي تو ٢ ترنتا ڤدي [illegible] ٢ هري [illegible] كرن وانشيا كي ملي .

٢ ڤڠاري [illegible] ڤرابت [illegible] هري [illegible] تقدير ته

اردون كرو [illegible] سورت آدي . [illegible] سولڤون ٢

سورت ماس [illegible] كاتي اڤا [illegible] . [illegible] سان [illegible] [illegible] .

كاتمس اكو [illegible] كسيله ٢ كمس [illegible] ٢ [illegible] سان [illegible] ته

[illegible] دو سورت خيال كرن اكي ته [illegible] [illegible] ماڤن

دڠ ٢ دشمن كادي [illegible] ماس [illegible] [illegible]

تولن . اكو خيال كري [illegible] سورت [illegible] [illegible] [illegible]

دو [illegible] سولڤون [illegible] اكو تمسي [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] . [illegible] سب دشمن كن [illegible] اين [illegible] .

سان كتب [illegible] كادي [illegible] [illegible] [illegible]

شي ڤاله وقت [illegible] [illegible] سمبه [illegible] اكو [illegible]

اولڤون كرو [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ٢ [illegible] [illegible] اكو [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] كرن كان [illegible] [illegible] [illegible]

وارن سان ٢ كا ايتري [illegible] كوالي [illegible] [illegible]

[illegible] اكي [illegible] [illegible] [illegible]

رڠ ترشڠ [illegible] [illegible]

دروازا ٿين ٿا، تنهن شريور برلڪ، ڪن ۽ اکيون وغيره کهڙيون
دروازا آهن ۽ سڀجهائون آشڪ وستو نڪرڻ ٿيون. مون سمجهيو
ته هن ڪيو جيڪو آنند ڏيندڙ پيو ڏليا پر ڪوڙي، پر جيڪو سمجهيم
ته هن ڪلپت سنسار پر سواءِ ڏک جي ڪجهه به سک نٿو ملي ۽ فقط
ايشور ڏيان ۽ سمرڻ ڪرڻ ئي هي لوڪ توڙي پرلوڪ سڌري ٿو.
آها مون جيترا سيڪار ڪري گرادڪن کي رڇجهاڻ لاءِ جيترا پئسا
ڪيائي، انهن مان ٿورا به ڪري جيڪر ترپون پتي کي رڇهايان
ها ته منهنجو جيڪو نيتارو ٿي وڃي ها. افسوس! جيڪي منش مايا
روپي رسي سان پڌجي پنهنجي ڏکر پاڻ وياڪل آهن، تن سان
موڪتئي پراپت مان پنهنجو سک کهڙان ٿي، پر ڪيان، وڏوا کهڙ ۽
سنساري پنڌن ڪاٽڻ واري سان ڪجهه به پريت نٿي لڳايان.
پس! اڄ آءُ! سنساري مايا ڦٽي ڪري پرڻ ٿي ڪريان ته هن
کان پوءِ سدا سک ڏيندڙ وڪنت ناٿ سان پريت لڳائي موچون
ماڻينديس ۽ سنساري ماڻهن ڏانهن، جي ڏک پر ڪتب ٿيا آهن،
ڪڏهن اک کڻي به ڏ نهاريندس. ۽ ته ڪڏهن ڏکوان کان
سواءِ ٻئي ڪنهن کان ڪجهه گهرنديس ۽ جو جو مهاتمائن جو ڍنڍ
آهي ته منش کي جيڪي به گهرجي اُنهاءِ پرميشور کي سوال ڪري.
پرميشور جي سدا ٻلا ٻلا ٿيندي آهي ته شل ڪو مولکان ڪجهه
گهري، پر سساري آدمي پر اهڙي سامرٿي ڪانهي جو سڀئي جي
ٻچا پوري ڪري سگهي. هاڻي جيڪڏهن ڪٿي انهن مهجي ته
ڪنهن به گراهڪ ڏ اچڻ ڪري ۽ رپين ڏ ملڻ ڪري مولکي دي
ڪيان پراپت ٿيو ته اريت کهڙيئي پيرا موٽوت گراهڪ ڪوڙ آيو
دوادو ۽ منهنجو من اُداس ٿيو هوندو. پر اڄ خمر ڏ آهي ته ڪهڙي
خمر جي پڇ سهاءِ ٿيڻ ڪري من ۾ جوگيان اُتپن ٿيو آهي."

دڪاتريه جو ٻنگلا وِشيا ڪان مليار، اوڊيش جو ورڻن

سواد تي ڇڙهو تي موت ڏرائي ٿو ٻڌڻ ت
تڏهن هي ٻڌش ته ڇپ جي سگهندا آهن، ته ڇپ
ڪاڏي نه ڪري چاڏئي اِندريون روڪي ڪاڏي
ڪي جيڀي ڪينڪي سگهندا آهن. ڇاڪاڻ ته ڇپ جو اوپ اِندريون
تياڳڻ ڪري وڏندو ويندو آهي. ڪو ماڻهو ڪٽي سپ ڪيس
جيڀي، پر جيسين هن ڇپ کي نه جيتيو آهي، تيسين ڇپ
اندريه جيت ڇٽي نٿو سگهجي. انهن ڇاڪاڻ گهرجي ته جڏهن
جيڀي، تڏهن سپ جيتيو. ڇاڪاڻ ته ڪاڏو ڇڏي ڏجيتو،
ڏڏهن سپ اِندريون وس ۾ اچي وڃن ٿيون، پر سواد جي اِندري
ڪجهي ٿو ته ٻڌن سهڄي
وڃي وڏندي ۽ جي موت تي ٻڌن
اِندريون ۾ اوپ ٿئي ٿو. انهي ڪري سواد کي ڇڏي.
سترهون گرو منبهڄو ٻنگلا ڏاڪي وِشيا آهي. وڏڙي ڏيهن
ڏڻهر ته اِڏا ٻنگلا سورهن ٿيي سينگار ڪري ڪنهن گراهڪ جي آشا
اڏرات ڏاءَ ٻيهڄي دروازي تي ويٺي رهي. ٻر جڏهن ڪوڻ
۾ گراهڪ نه آيس، تڏهن ڏا اُميد تي وڃي پلنگ تي ڇڏهي رهي، ٻرڪار
جي وس تي هنڪي اڏا سڄي رات ننڊ نه آئي، جهنڪري هنکي
اُهڙو گيان پيدا ٿيو جو جيڪر ڏهن هزارن ورهن تپسيا ڪرڻ سان
۾ ڪين ٿئي. هن وِشيا اُهو وڃاريو ته ”افسوس آهي جو مون
ٻيهڄو سڄو جنم اجائو وڃائي ڇڏيو جو سهرڻ ڏاڏوان نرڪيءَ
۽ سڄي مالڪ ٻرماتما جو ٻڌو ڇڏي سنساري آدمين سان پريت
ڪيم، اِنلاءِ مون جهڙو مورک ٻيو ڪو ڪونه هوندو. مون
جهڙي اندي ۾ ٻي ڪا ڪانه هوندي جنهن ٻيهڄي ٻالڪ کي
شرڻ ۾ موجود آهي، ٻالڪي ۾ ڪاڏهن نه ڏٺو. جنهن جي شرڻ
ٻالي، جنهن ۽ ڏڏن مان ٿيي ڏاس روزي وسين سان ڏڪ آهي
تڏهن ڪاڻ جو ٻرڪو وسيءَ سان ٻڌي ٿئي ٿو. جنهن ڪنهن

تنهن مني بہ بنڌن ۾ بڌجي پوندو. جئن پهلوان هاٿي پڻ جيتامڙن
ڏانئن کي ماري ناس ڪندو آهي، تنهن جي استري بہ ڏاڍي پهلوان
آهي ۽ آتما جي ناس ڪرڻ واري آهي. انڪري سباڳي ماڻهوءَ
کي ان استريءَ جي ويجهو نہ وڃڻ گهرجي. جئن ماکيءَ جي مکہ
ڏرو ڏرو ڪٺو ڪري ماکيءَ جو مانارو ڏاهيندي آهي، پر مانارو لاهيندڙ
اُها ماکي کڻي وڃندو اٿس، جهڙڪري ماکيءَ جي مکہ کي
ڪجهہ بہ ڦر حاصل نہ ٿيندو آهي، تنهن جيڪي لوڀي ۽ ڪنجوس
آهن سي ڪوڙ ۽ پاپ ڪري دولت گڏ ڪندا آهن ۽ اهي مان
نڪي ڪجهہ دان ڪندا آهن ۽ نڪي ڪي پنهنجي ڪم ۾ ئي لڳائيندا
آهن، پر هنن جي دولت ٻيا ڪري ويندا آهن، جهڙڪري هو ڏاڍا
وياڪل ٿيندا آهن. جئن ماکيءَ جي مکہ پوربائن پڻ مکين کي
ماکي کارائيندي آهي، تئن گرهستيءَ کي بہ گهرجي تہ پوريائن
سنياسيءَ ۽ برهمچاريءَ کي ڀوڄن ڪرائي پوءِ پاڻ کائي، ڇاڪاڻ
تہ سنياسي ۽ برهمچاري رڌل اَن جا سوامي آهن. پر جيڪو پوريا
آهن کي ڀوڄن نہ ڪرائي، سو مها پاپ ڪري ٿو.

پندرهون گرو منهنجو ڪرڪي آهي. جئن ڪرڪي ڀي ۾
ٻڌي ان تي موهت ٿي موت پراپت ڪندو آهي، تئن سنياسي،
جو ٻن ۾ گهمندو ڦرندو آهي، تنهنڪي بہ راڳ تي موهت نہ ٿيڻ
گهرجي، نڪي ڪي ٻڌڻ گهرجيس. جئن مرگيءَ جو پٽ رشيءَ شرنگہ
ويشائن جي گڏ ۽ ناچ تي موهت ٿي هنن جي قيد ۾
ڦاسي ويو، تنهن سنياسيءَ کي بہ پاڻ ڦاسائڻ نہ گهرجي.

سورهون گرو منهنجو مڇي آهي. جئن مڇي ڪنڊيءَ
۾ اٽي جو ڏرو ڏسي ان جو سواد چکي مٿس موهت ٿي هنن جي ڪانٽي
۾ ڦاسندي آهي، پر ڪانٽي شرڙا اَن ۾ ڦاسي ساهہ ڇڏيندي آهي،

هاٿيءَ کان مليل اُپديش جو ورن

تاتريه جو پوٽ ماکي جي مکه ۽ مارجي وڃيتوءِ عقل آڏ اميد
اچا ڪريتو ڄڻهنڪري سندس چت ڪري ناس
وڃي. انهي ڪانپوءِ هو هنلجي وس تي انڌي ڪوهه ۽
تي وڃيتو. اها وديا مون پتنگ کان پرائي آهي.
ٻارهون گرو منهنجو پونر آهي. جيئن پونر جيڪڏهن هڪڙي
ڪنول گل تي ويهي واسنا وٺندو آهي ته اُن ۽ بند ٿي ويندو آهي.
تنهن منئي کي ٻه هڪ هنڌان ڀيڪ ڪرڻ نه گهرجي، ڇاڪاڻ ته اُئين
ڪرڻ ڪري گرهستيءَ کي ڏکه پيدا ٿيندو. جيئن پونر سيڻي
گاهن جي سگهڻ ماڻيندو آهي، تنهن منئي کي ٻه گهرجي ته سيڻي
شاسترن جو سار ڪڍي وٺي. پوءِ اُهي شاسترنجا اهڃاڻ اٿوا وڏا ڏيکاريندو.
تيرهون گرو منهنجو ماکيءَ جي مکه آهي. جيئن ماکيءَ جي مکه
ماکيءَ ۽ رهندي آهي ۽ پوءِ پاڻ لاءِ گڏ ڪري ڪينڪي رکندي
آهي ۽ لڪي ڪي ٿي ڏيهن جي چنتا ڪندي آهي، تنهن منئي کي
ٻه گهرجي ته جيڪي ماس تنهنتي پنهنجي آجيوڪا ڪري ۽ ٿي
ڏيهن جي چنتا نه رکي ۽ لڪي ڪي ٿي ڏيهن لاءِ ڪاٿي گڏ
ڪري رکي. جيئن ماکيءَ جي مکه گاهن جي رس مان، ماکي
جوڙيندي آهي، جيئن ماکيءَ ڪري انيڪ روگه ناس ٿي ويندا
آهن، تنهن منئي کي ٻه گهرجي ته شاستر مان سار ڪڍي ماڻهن
جي مايا روپي روگه کي ناس ڪري. جيئن ماکيءَ جي مکه جڏهن
مانارلي ۽ موهت ٿي پيٽي هولدي آهي، تڏهن اُنيءَ ناس ٿي
ويندي آهي، تنهن جي منئي ٻه موهت ٿي گڏ ڪندو ويندو ته
آن ۽ ناسي پولدو.
چوڏهون گرو منهنجو هاٿي آهي. منئي کي ٻه گهرجي ته جيئن
ڪاٺ جي پتليءَ کي ٻه پيرسان نه ڇهي. پر جي ڇهندو ته
هاٿي ڪاٺ جي هاٿياڻيءَ کي ڏسي لاڏڻ سان ٻڌ جي ٻوندو آهي.

۲۰ ء دنا توبه جو اجکو، سمند ۽ پتنگر کان مليل اُپديش جو ورلن لاء ورلن
ججي يا کهٽو، مٺو ججي يا کڙو. جو رکو شوير جي هلائڻ اجکو لالکو
کهوجي ۽ سيني کان اُداس رهڻ کپرجي. جهڙي ريت
رهندو آهي. ڪنهن ڏينهن جي ڪاڏو نه به ملي ته به آنند ۾ رهڻ
کهرجي ۽ بنا ن ڪاڏي ڏينهن گذارڻ کهرجي، ته پوء ايشور پاڻ ڏياري جي ن
اجکو کي ڪاڏو ڏياري ٿو تنهن منشيه کي به ڏيا ريندو. ان بابت
سدا ڌيرج ڌارڻ کهرجي ۽ سچا ڪري رهڻ کهرجي ۽ آندر مان چاهنا
ڪاڏي ڇڏڻ کهرجي. بس! ادوني سڀني مان اجکوکان سکيو آهيان.
ڏوون گرو منهنجو سمند آهي. جنهن سمند جو پاڻي نشچل آهي،
تنهن منهن کي به سنتوش ۾ رهڻ کهرجي. سمند جنهن مهاگنڀير آهي ۽ اٿاهو
ٻه. لاڳيتو دائم. ٿيو سگهي، جهڪي ڪو لتاڙي نٿو سگهي، لڪو
رهڻ کهرجي. جنهن چوماسي (سالوٽي) ۾ ڇڏون آڪهڻي ندين
اچي پون ٿيون ته نه اُتل نٿو ڪائي ۽ سارين ۾ سڪي نٿو
وڃي، تنهن منهن کي به جڪي ملي تنهنتي راضي رهڻ کهرجي.
پر جي نه مليس، ته ان بابت خيال نه ڪري. مطلب ته هين
سيني وشين کان پاڻ بچائي رکو ڪ ناراڻ ۾ من لڳائڻ کهرجيس.
ٽيون گرو منهنجو پتنگر آهي. اندرين جون پنج وشيون آهن.
روپ، گنڌ، سپرش، شبد ۽ رس. انهن ۾ قابو ڪري هي جيو
ناس ٿي وڃيو. جنهن پتنگر، پولو، هاٿي، هرڻ ۽ مڇي، وشين ۾
ڦاسي ناس ٿي ويندا آهن. انهن پرواه پتنگر جو سڀڪاريل سڀني پڌ
جنهن پتنگر پاهر کي ڏسي مٿس موهت ٿي ڏيئي سڙي ڪامي
ويندو آهي، تنهن جي پرش به ڏسي جا استري روپي مايا آهي
سولهوي ٻڌو ۽ وشمي وستر وغيره جي مايا جا رنگ آهن، انڌا
استري کي ڏسي ۽ ڏنگي سوڻ تي ديوانو ٿي پئي پوڪط

سڀ سڀوڙ ڪبوتر ڪبوتري ڪان مليل اُپديش جو ورق جو

ڏاڍو ڪم ڪم، اوت ڪم گڏ ڪير سو سمورو هي ڪل ونتي ۽ پنهنجي

ڏسندو ته پتي ڄاڻي ڄاڻي ۽ ڪري لاءِ ڏيندو، اوت ۽ ڪم گڏجي استري جي، پنهنجي پاڻ پنهنجي پاڻ پنهنجن ٻچن

گهر ڏانهن تي وڃي، پنهنجي استري اڪيلو ڇڏي پاڻ پنهنجن ٻچن

ڀتي ساڄ موڪلي هن سڄي گهر ۾ اڪيلو ڇڏي سڀ ڇڏي

ڀتي سا اڄ موڪلي هن ساڄي گهر ۾ ڪري ڇڏي ۾ موڪلي سڀ ڇڏي

سميت وڃي سو گهر واسي تي. ڪالهه ڄڻن موڪلي؟ گهٽي ڀيڻ

ويا آهن، تڏهن مان انهن ڪسواءِ رهي ڪا ڪندس؟ ڪندو

ڪري گهٽو ڏکر سهندس." انهيءَ طرح هو ڪبوتر ورلاپ

پنهنجي استري ۽ ٻچن کي ياد ڪري مرندو ۽ تڪسي پاڻ کي ماري

جي اڳيان ڇڏي ڪٽي ڦاسايو. انهي ڪري دشت ماري ڪبوتري ۽ ٻچن ڪي

مطلب ته رو ڪري هن ڪبوتر، ڪبوتري ۽ ٻچن کي اڳيان ڇڏي ڪٽي اٿي

ٿيو." اها ڳالهه پوري ڪري، ڪتاب جي سنگهه لاهي

گهر پهتو. ڪبوتر پنهنجي ڪتاب جي پاڻ ۾ وڌو سڪر تو

هي رنجايو وڃڻ هي ٻارڪن جي پاڻ ۾ وڌو سڪر ڪڏهن

ڏکي ٿيو، تڏهن هي پرش ۾ پنهنجن ٻارڪن جي سڪر ڪڏهن

سمجهي، پرنيت ۾ ڪبوتر وانگي ڏکي ٿو ٿئي، سڪر ۽ ڪڏهن

۾ ٿيو پراپت ڪري. جو پرش هن مڪتيءَ ڏواران لوڪ ۾ اچي

ڪبوتر وانگي ڪتاب ۾ ڦاسي پوندو، سو آتم گتي پراپت ڪري

۾ انڌ گور ۾ پوندو. ڪتاب جو موهه پکين ۽ مرن کي ڪيئي ڪجي؟ اها

ڪيو ڇڏي. تڏهن ماڻهن جي وري ڪهڙي ڳالهه ڪجي؟ آءٌ هنڪي پنهنجو

ودياءَ مان ڪبوترن کان سکيو آهيان جنهن ڪري

گرو ڪري مڃانيو. هي راجن! جن پرشن کي

ڏاڏون گرو منهنجو اڳگر آهي. هي راجن! جن پرشن ڪي

ديهه جو ايمان آهي سي ڏانڌ ريڻ ڇا سڪر نرڪ ۾ پوڳين ٿا، جڏهن

اچا بنا ۾ ڏکر پيدا ٿئي تو تڏهن سڪر ۾ پيدا ٿئي ٿو. انهي ڪري

سياڻي ماڻهوءَ کي ڏکر واڳر سڪر جي ڇاهنا نه ڪرڻ گهرجي. اُدير

بنا جيڪي مان تنهنجي راڻي ڏڄڻ گرجي، پوءِ اُدو ڪٽي تو ورو

 دڏاتريہ جو ڪبوتر ۽ ڪبوتريءَ جي سنبنڌ جو ورڻن ڪرڻ

ڪنهن ڪرجوندي جيس تر ڪري ايندو هو. مطلب
ڪبوتر ڪبوتري سمورو وڻي ڪبوتريءَ جي وڻ تي ويهي
ڪاله جو تہ هو ڪبوتر سمورو وئي ڪبوتريءَ جي وس ۾ ڪبوتري
ڏوري ڪبطي ڏينهن هود ڪبوتري ڪريطي ٿي. پوءِ هو شڪتي
پنهنجي ڪوره پنهنجي پٽي جي اکيان آڏ لاٿا. دڪ جي
سان ڪن ڏينهن ڪالهوء انهن آڏن مان هڪڙن پورن سان ٻچا
لڳي برڪهت ٿيا ۽ ڇڙون جيئون ڪري رونق اڪا. ڏينهون
ڏينهن ڏن دوڙي جو ويو ٻچن سان ڏيهن وڌندو ۽ هوڪيطي سنيال
سان انهن ٻچن جي پالنا ڪرڻ لڳا. هو جڏهن پنهنجن ٻچن جا
مکر ونڇ ڏيندا هوا، تڏهن ڏاڍا خوش ٿيندا هوا. جڏهن انهن
کيپ ڪين لڳندا هوا، تڏهن آنند ۾ مگن ٿي ويندا هوا. انهن
دو ستدر مکر ڏسي ۽ انهن جي پنهنجي ويچهہ ايندو ڏسي دو ٻار
ٿي ويندا هوا. ڀڳوان جي مايا ڪري دو ڪ ٻئي ٿي ادوو تہ
موهت ٿي ٻيا جہ دو آڏون ٻڌي سان پنهنجن ٻچن جي پالنا
ڪرڻ لڳا. ڪوي ڏينهن جي حوالہ پنهنجي ٻچن جي ڪاج جي
ڪولا ۾ ڪيڏانهن دو ڪيڏانهن ويا. پڻبان دو ڪو
ماري آيو تنهن ڄار وڇايو ڪن ٻچن کي قاسائي ورتو. ڪبوتري
دير ڪالهوء جڏهن ڪبوتر ۽ ڪبوتري ڪاج لهي موٽيا، تڏهن
پنهنجن ٻچن کي ڄار ۾ ڦاٿل ڏسي روئندو ڏسي ٻاڻ ۾ ورلاپ
ڪرڻ لڳا. سنديہ ۾ وڃي ڪبوتري پنهنجن ٻچن کي ڏکي
ڏسي ڪيان ودت ٿي ٻاڻ کي ۾ ڪٽي ڄار ۾ قاسايو. انهي ڪالهوء
دو ڪبوتر پنهنجي پياري استريءَ ۽ ٻچن کي ڏکي ڏسي ٻاڻ ۾
دکہ ۾ وياڪل ٿي ورلاپ ڪرڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو تہ ”هاءِ هاءِ!!
مان ڪهڙو ڪمبخت ۽ مورک آهيان، جو جيترا ڏوکہ ڏو ڪيمٽ
تڏهن ۾ ٿوت نہ ٿيو. اڙي! ڏسو تہ سهي جو موان ڏکو ٻچ ڪي

دتاتريه جو سورج ۽ ڪبوتر کان مليل اُپديش جو ورڻن

ته لڪي جهڙي نڪي مري. آهي. جيئن سورج
ستون ڪرو. منهنجو سورج پاڻ تي ڇڪي وٺندو
پنهنجي تيجهه سان پاڻي سڪائي ڪيرائيندو آهي ۽ ٻين ۾
آهي ۽ مينهن ڪري ورهائي اُهو پاڻي ڏيئي سو ٻيو وٺي، پر
موهه نٿو رکي، تنهن ڪري جيڪي ملي، سو ڪري ته اماڪ
ڪنهن مهل ڇڏو ڪري ڇانو اٿي کانئس اڌا شيءِ. جيئن
اڌا جهڙي ڏيکارجي ۽ ٻين ۾ رهندو آهي ۽ ٻڌائي دوئدو
سورج آسمان ۾ پنهنجي روپ ۾ رهندو آهي ۽ ڪٿي ايندو
آهي ۽ پر پاڻي وغيره ۾ طرحين طرحين روپن وارو ڏسڻ ۾ ڪيول
آهي، تنهن آتما به ايشور جي سروپ ڪان نرالو نه آهي، ٻڌو.
موهه ڪنهن ڪي ديهي ۾ ويٺل انيڪ روپن وارو ڏسڻ ۾ اچي
الوان ڪرو منهنجو ڪبوتر. آهي. ڪنهن به وستوءَ سان گهڻو پيار
نه ڪرڻ گهرجي ۽ ڪنهن ۾ به موهه نه رکڻ گهرجي ڇو ته جي ڪنهن
سان پيار ڪبو ته پوءِ ڪبوتر وانگي اُن وستوءَ جي وس ٿي
سهڻو پوندو. ان بابت مان توکي ڪري ڪبوتر جو ڪاهه ٻڌايان ٿو:
ڏڪرو ڪبوتر ڪنهن وڻ تي آکيرو ڏاهي منهنجس پنهنجي
استري ڪبوتري سان گڏ رهندو هو. ڪين آتي ڪيترائي ڏينهن
ڪبوتري جو پاڻ ۾ ايترو ترڪي سنڌ
گڏ ري ويا. اتي ڪبوتر ۽ ڪبوتري ٻئي ڏک تي ويا. مطلب
ٻيو جو سنڌان نيتر، هردا ۽ من سڀ ڏک تي ويا. پاڻ ۾ گڏ سمهندا دو
ته سيڪي ايڪ ملي ڏک تي وڃن. پاڻ ۾ گڏ ويهندا به گڏ دوا. راند
۽ گڏ رهندا دوا. اڏامندا گڏ دوا ۽ کائيندا به گڏ دوا. ڏک
ڪندا دوا ته ڪائيندا به گڏ دوا. مطلب ته ڪڏهن به
ڪان جدا نه ٿيندا دوا. اهڙي طرح ٻه ڪبوتر پنهنجي
سڄي وٺندا ۽ من موهيندا ۽ وچڻن تي اهڙو ته موهت ٿي

جنهن جل مٺو ٿيندو آهي، تنهن منهنجي کي به مٺا وچن ٻولڻ گهرجن. ۽ جنهن تيرٿن جو جل پاڻين کي پوتر ڪندو آهي، تنهن منهنجي کي به گهرجي، ته پنهنجي درشن، سپرش (ڇهڻ) ۽ ڪيرتن سان ماڻهن کي پوتر ڪري. اهو گڻ مان جل کان سکيو آهيان.

پنجون گرو منهنجو اگني آهي. جنهن اگني تمام تيجوان ۽ جلائيندڙ ٿيندي آهي ۽ ڀرڻ لاءِ ڪو به ٿانءُ نه رکندي آهي. سو سڀ ڪجهه کائي ويندي آهي، اهي ٿيندي به پاڻ پوتر ڪندڙ آهي. ساڳيءَ طرح منهنجي کي به ڪرڻ گهرجي. جنهن اگني ڪٿي گپت ٿيندي آهي ته ڪٿي پرگهٽ، ۽ جڏهن ڪو ماڻهو پنهنجي ڀلي لاءِ هن جي پوڄا ڪندو آهي، تڏهن هوءَ ڏيندڙ جي اڳيان ۽ پوئين ڏکن کي ساڙي ڇڏيندي آهي ۽ سندس ڏوهن کي ساڙي ڇڏيندي آهي، ۽ اهڙيءَ طرح منهنجي کي به وهنوار ڪرڻ گهرجي. جنهن اگني هڪ روپ آهي، پر ڪٺين ڪاٺين ڪري وڏي ۽ ننڍين ڪاٺين ڪري ننڍي ڏسڻ ۾ ايندي آهي، تنهن جيو آتما به هڪ آهي، هو لڪي وڏو آهي ۽ لڪي ننڍو، پر اگيان ڪري هن ديهه ۾ وڏو ۽ ننڍو پاڻ ۾ اچي ٿو. اهو گيان مون اگنيءَ کان پراپت ڪيو.

ڇهون گرو منهنجو چندرما آهي. جنهن چنڊ جو منڊل هميشه سڄو ئي آهي، پر هو ڪڏهن وڏو ۽ ڪڏهن ننڍو ڏسڻ ۾ اچي ٿو. جاڪاڻ ته جڏهن هو سورج جي ويجهو ۽ هيٺ ٿيندو آهي، تڏهن ننڍو ۽ جڏهن پري ۽ مٿي ٿيندو آهي، تڏهن وڏو ڏسڻ ۾ ايندو آهي. ساڳيءَ ريت آتما به هڪ روپ آهي. هو لڪي گهٽجي ٿو ۽ لڪي وڌي ٿو ۽ جنم مرڻ کان رهت آهي. جنهن اگنيءَ جا اُلا ڏسڻ ۾ ويندا آهن، پر اگني ته ڏسڻ ۾ نه آهي، تنهن هن آتما جو جنم مرڻ جو ڀاسڻ ۾ اچي ٿو سو رڳو ديهه جو جنم مرڻ آهي. آتما

ٻاهرين هوا ڀيا پراڻ. جئن پراڻ ٿوري کاڌي تي پرسن ٿيندا آهن
۽ اندرين جي ڀوڳن جي چاهنا نه ڪندا آهن، تئن مُنيءَ کي به گهرجي
ته ٿوري تيئي سنتوشي رهي ۽ وڌيڪ جي چاهنا نه رکي. جئن
پَوَن سڀ ڪنهن هنڌ پيو ڦري ۽ ڪٿي به موهت نٿو ٿئي، تئن
يوگيءَ کي به گهرجي ته جي هو سردي، گرمي يا ٻيا انيڪ ڀوڳ ڀوڳي
ته اُنهن تي موهت نه ٿي پوي، ۽ گڻ دوش رهت ٿي اُنهن کان
نِڪِي الڳ رکي. جيئن ٺيڪ اِئين ڌرتي ۾ اچيتو ته پَوَن سڳنڌ
سان ملي ويندو آهي، پر سچ پڇ ته هو سڳنڌ سان ملي نٿو وڃي ۽
چاڪاڻ ته سڳنڌ هوا جو گڻ نه آهي پر پرٿويءَ جو. ساڳئي طرح هيءُ
آتما جو ديهه ۾ ويٺل آهي ۽ ديهيءَ جي ڌرمن جو اثر آهي سو اُنهن
سان ملي نٿو وڃي پر هميشه الڳ ٿو رهي. اِنهيءَ ڪري گيانيءَ
کي سڀ ڪنهن هنڌ آتما ڌسڻ گهرجي.

ٽيو گرو آڪاش سڀ هنڌ وياپڪ آهي ۽ تمام وڏو آهي، پر هو
پڌيءَ سان پيدا مٽ ۾ ننڍڙو پڻ ڏسڻ ۾ اچيتو ۽ جئن مٽ ۽
آڪاش جو ڀاڱو ۾ لاڳاپو نه آهي، چاڪاڻ ته آڪاش نروڪار
آهي ۽ هيءُ آتما جا سروياپڪ آهي ۽ سڀني پراڻين ۾ ويٺل آهي، سو هن
ديهيءَ ۾ تمام ننڍو ڏسڻ ۾ اچي ٿو. جئن جل، تيجه ۽ مٽيءَ سان
پيدا ٿيل ڪَکر جڏهن آڪاش ۾ ڊوڙندا آهن، تڏهن اِئين معلوم
ٿيندو آهي ته هو آڪاش سان لڳا پيا آهن، پر سچ پڇ ته اِئين
نه آهي، چاڪاڻ ته هو آڪاش جو نرليپ آهي، سو ڪَکرن کان
دُور آهي. ساڳئي طرح هي نرليپ آتما جو ڪال ڪري پيدا ٿيل
پنجن ڀوتن جي ديهيءَ ۾ رهيتو سو ديهيءَ کان الڳ آهي.

چوٿون گرو منهنجو جل آهي. جئن جل پنهنجي سڀاءَ ڪري نرمل هوندو
آهي، تئن مُنيءَ کي به نرمل ٿي سڀني سان پيار ڪرڻ گهرجي ۽

آنند جو سبب پهنجي ديا پالي ڪري ، انهي آهين ، روپ ...ند
وان ڪڍڻ جا اوڏوا "" ٿو هي اکو ورط چھ ر ند شطھ ڪو شري "؟ ڊايو
ورط چھ ڪي راجا اوڏوت تڏهن ، ڪئي وينتي ايريت پد وه راجا
ڪهڻي سان وسيلي هي پڍي پهنجي اوان اڄ را "" هي ڪر ...
لوڪ هن تي مڪت ڪري پرابت ڪيان جنمان آهن ڪيا گرو
دل ، آڪاش ، وايو ، پرٿوي ، پڏ اتا جا گڙان اهن ، ڦران پيو
پتنگ ، سمنڊ ، اکر ، ڪبوتر ، سورج ، چندرما ، اڳني
پالڪ ، سرط ، پکر ، ڪڪ ، درط ، اڙر ، مالي ، مکر ، جي ماکي
(ڪورو تڙي) پرنگي ۽ ڪوريئاو ، ڏانگر ، دوزيندڙ ، پاط ، ڪماري
جات حلت آهنجي ۽ آهن ڪيا موان گرو ويه ۽ پدوا راجا هي
ڪي ... سا ... آڻ دانب ... سڪا جيڪا مان
ڏرتي ڪو حنوطي . آهي پرٿوي ... ڪرو ... پهوان
هميشه ، ڏڍي لئي ... پهنجو ... تڏهن ... ماڻهون
ڪهڙجي ۾ ڪي برش ڏيوڙان ۽ سياطي تڏهن . تي رهي ... صبر
اڳين پهنجي ڪي انهن ، تڏهن ، وڏيئن ... دڪ ڪيس ... ڏهن
ڏهن ڪڏهن حالت پهنجي ڪيس ۽ رهي صبر سمجهي تي جو ڪرهن
پرٿوي . آديان سکيو ڪان پرٿوي مان ابو . ڪهڙجي ... پدائط
جنهن . چاٻيل سان وطن ۽ ... ڪڙي آهي ... ڏن
ڪي برش سياطي تڏهن ، آهي ... جن جهو قانن جي وطن ۽ جهان
جنهن لڳائي ... آڪار پر سبب وستو ... پهنجي ته ڪهڙجي ۾
ڪوڪٽي ته پر ، آهي ... پيندو هاروئن اڻوا ... پهندو ڪي وطن ڪوڪٽي
ڪهڙجي ساڍط ادو سان پر ... سڏو تڏهن ، آهن سهندا سان صبر حالت
... آهي جو ... سان صبر ڪيس ته براي اڻوا ڪري پالئي
... پڪارن ... واڪو آهي ، واڻ ... پهنجو ڪرو اڄو

راجا يدو جو دتاتريه کان سنياس اوڌوت ٻڌي بابت پڇڻ

ڏس راجا يدو جو دتاتريه کان سنياس اوڌوت ٻڌي بابت پڇڻ ڏي. ڏس
چڱي مٿي کان الڳ رهي سنساري مايا کي ڇڏي ڏي. ڏس
جئن چندرما جي ڪلا هرروز وڌي ۽ گهٽي ٿي تئن ڏي شرير سدا
ڦيرو نٿو رهي. جئن سورج ديوتا پنهنجو پرڪاش زمين،
پروت ۽ پاڻيءَ تي ڦيرو ڪري ٿو، ڪنهن سان به پريت يا
پريم نٿو رکي تئن تون به سڀني جي پريت ڇڏي پنهنجو من الڳ
رک. جئن ڪبوتر ۽ ڪبوتري پنهنجن ٻچن جي پريت ۾ ڦاسي
خراب ٿيا هوا، تئن سنساري آدمي ۽ استري ۽ اولاد جي ڪري دک پائين ٿا.
ڪري پراچين ڪتا پڙهايان ٿو جنهن ۾ راجا يدوءَ
اوڌوت
ڏک اوڌوت جو وديا کيان آهي. گرو دتاتريه جي، جو
هميشه جوانيءَ جي اوستا ۾ پنهنجي
جو ويس ڪري مهاپنڊت بڻجي ۽ ڪري ٻيو ڏسي
تنهنکي ڌرماتما راجا يدو
ڪانئس، پڇڻ لڳو ته "هي براهمڻ! تون اِها آڪرتا ڪٿي ڪٿان مٿ
آهي جنهن ڪري تون ٻالڪن وانگر ٻيو پيو سنسار ۾
ڪٿي ڪمنا گهمين؟ گهڻو ڪري ماڻهو ته ارٿ، ڌرم، ۽ ڌن جي پراپت
جي وشين ۾ لڳي ويندا آهن ۽ وڏائي، ناموس ۽ ڪنهن به شيءِ جي چاهنا نه
ڪرڻ ۾ رڌيل رهندا آهن؛ پر توکي نه ڪنهن به شيءِ جي سمرٿي آهي،
آهي. جيتوڻيڪ توکي سڀني ڪرمن جي ڪرڻ جي سمرٿي آهي،
نه ڪو ڪرم نٿو ڪرين، پر مست ۽ ديواني وانگر چڻ ته ڪا
وستو آهين. مطلب ته تون پورڻ گياني ۽ مها سندر آهين ۽
جڙ ماڻهون ته ڪام ۽ لوڀ
تنهنجي مٿي واڌي من موهيندڙ آهي. گنگا نديءَ ۾ بيٺو
جي اگنيءَ ۾ پيا جلن، پر جئن هاٿي جڏهن
هوندو آهي، تڏهن ڪيس باه جي تپت اثر ڪري ڪين سگهندي
آهي، تئن توکي ڪام ۽ لوڀ جي تپت تپائي نٿي سگهي. هي
مهاتما! تون وشين جي ڀوڳڻ کان پري آهين ۽ اڪيلو رهيندو ۽

••• اُوڌو جو شڪريو ڪان سندس

مان ڏور هليو ويندو." اِيا ڳالهه ٻڌي اوڌو روئي ڇڏڻ لڳو تہ
"هي جڳت پتا! موکي اهڙو کيان آپديش ڪريو جو انت وقت
ٻر نہ وسريو" دوارڪا ناٿ ڏڌو، کيس ٻڌو ڏيڻ لڳو تہ "هي
اوڌوا سنسار ۾ جيڪي ڏسين ٿو ٻڌين ٿو سو سڀ ڪوڙو ۽ ناسوار
سمجهي پنهنجو من منهنجي درشن ۾ لڳاءِ. جڏهن تون سڀڪي
من سان منهنجي اوناشي روپ جو درشن ڪندين، تڏهن توکي
منهنجي مايا اثر ڪندي؛ تون موکي اتي پرماتما ڏسندين.
جڏهن ٻالڪي ٻيڻ جي جاءِ تي ڪٻرا مانجهو اچي ڪنهن کان حدا [illegible]
[illegible] تڏهن مي ماتا پتا، استري، [illegible] عزيز ٻورن ڏسڻ
ڏا رمي انت سمي [illegible] سان گڏ [illegible] ڪب
[illegible] ڏيکارڻ [illegible] ڏيندو ووڻ
[illegible] ڪوڙو سمجهڻ گهرجي.
[illegible] وڃتو [illegible]
[illegible] مدد کي گهرجي تہ اٿي ٻر
[illegible] ڪان ڪندو رهي. ڪهڙي
[illegible] مشڪل آهي تہ
[illegible] جوڙ ۾ [illegible]
[illegible] ڪري ڇوڙ لڳو تہ
"[illegible] ڏي ورڪت ٿيڻ
[illegible] کا سمجهي
[illegible] درشن جي
[illegible] ۾ واري
[illegible] ورڻي ڏٺي تہ
[illegible] تڏهن تون بہ

[illegible] ڪر [illegible] ڪر

شاهه سنڌو ۾ اُڏو کي سمجهائي [illegible] ڪرائي وڪف

[illegible] جي [illegible] ڀادون قڻ آيان [illegible] اڄان [illegible]

[illegible] لائي چڪو [illegible] اوچن [illegible] اوڪ [illegible]

وڄان چڪوا [illegible] ڪري [illegible] سڀ [illegible] شوڪرشي [illegible]

[illegible] ڀادي [illegible] ۾ اڪرسچن [illegible] ڪري

ڪڙي [illegible] ۾ [illegible] آپڪي [illegible] آدن

ڀادون [illegible] بوري ۾ [illegible] ٿوان [illegible]

[illegible] ٿو ته [illegible] اوچن سڀ [illegible]

[illegible] اوڪ [illegible] ڪري [illegible] اوچن

سڌان [illegible] ڪره [illegible] آڪيا [illegible] آڏيب [illegible]

اڪرسچن [illegible] شاهه سنڌو [illegible] اوڏو [illegible]

وڄڻ [illegible] ڌاري ڪرڻ [illegible]

[illegible] ڪري اوچن [illegible]

ڀادون [illegible]

[illegible] ڪرائي [illegible]

[illegible]

[illegible] اوڏو شوڪرشي [illegible]

[illegible] شاهه سنڌو [illegible]

[illegible] ڪرائي [illegible]

[illegible] ڀادو [illegible] وڪف [illegible]

[illegible]

[illegible] آڏيب [illegible]

اچڻ سان ٻڌائي

ڪئي ٿي، تنهن انهيءَ وقت مهاراڄن جڙائن سان ڪئي ٿي. هي
مها پرش هي پوڄا ويدن ۽ پراڻن جي منترن سان ڪئي ٿي. هي
واسديو! هي شري ڪرشڻ! هي پردپرمن! هي آوڌ روپ پڪوان!
توکي نمسڪار هجي. هي نارائڻ! هي رشي! هي پرش!
هي مهاتما! هي حڪمت جا اشورا! هي سڀني پراڻين جي آتما! توکي
وارون وار نمسڪار هجي. هي راجن! انهيءَ طرح سڀ اُستتي
دواپر ۾ ٿي. ۽ ڪلجڳ ۾ جن نانا وڌن ۽ اليڪ روپن ۽
پوڄي ٿو سي ڪن ڏيکي ٿو. ڪلجڳ ۾ جو ڪرشڻ ورڻ آهي ۽
سو ٻيا ڪري تمام نرمل آهي. جنهن ڏيان مٿي دمڪندي آهي
تنهن سنڌس الڪ ۽ مردو وغيره چاڪن تا ۽ ديوتائي هٿيارن سان
سيڪاريل آهي ۽ پڪوان پرش سنڌس پوڄا سڪڻدين سان ڪن ٿا
سنڌس اُستتي ڪري چونڊا ٿو ته پراڻين جا ڏکيا ڪندڙ آهن
مها پرش! تنهنجي چرڻارونڊن ۾ نمسڪار هجي. هي چرڻارونڊ
ڌيان ۾ آهوڙ جڙا آهن ۽ انڌرين جي جڏهن ڪي ناس ڪندڙ آهن
۽ مهن جي مراد ۽ ري ڪندڙ آهن؛ ڪيا ۽ آهن تيرٿن جڙا پورڙ
ڪندڙ آهن. شو، برهما ۽ نيا پڙ آهن جي اُستتي ڪندا ۽ جو
اڏين تنهنجي شرط اچڻو تنهنجي تون ڏکيا ڪرين تو ۽ پنهنجي
سيوڪن جي پيڙا ناس ڪريشو ۽ تنهنجا چرڻارونڊ سنسار ساگر جي
ترڻ لاءِ ٻيڙيءَ مثل آهن. هي ڏرماتما! هي شري ڪرشڻچندرا!
ديوتائن ۾ توکي وساري جا سگهن، آهي پر تنهنجي ملڪ جي
ليا ڪن ٿا ۽ توکي ڏين، دولت سيکي ڏيکي، پٺا جي آڪيا
مڃي ڏور جي ڏٺيا لاءِ بن ۾ دلمو ويڄن، ماري سيتا لاءِ مايا
روپي مرڳ جي پٺيان ڊوڙيئن، تنهنجا چرڻارونڊ جي پڪڙن کي
پيارا آهن تنهنکي مان نمسڪار ڪريانٿو. هي راجا جنڪ! انهيءَ

ڪري هو نيائي جو ڏيڻ ۾ اچي ٿو."

انهيءَ ڪان پوءِ راجا جنڪ چوڻ لڳو ته "هي برهمڻ! توهان جو
چيو ته سڀڪي ٻڌائي رکو ڀڳوان نارائڻ جي ڀڳتي ڪرڻ گهرجي سو
ديا ڀالي ٻڌايو ته ڀڳوان جي ڪهڙي وقت، ڪهڙي ورڻ ڪهڙي روپ
ڪهڙي نالي ۽ ڪهڙي وڌيءَ سان پوڄا ڪرڻ گهرجي؟"
تڏهن ڪرپا جن نالي ڏائون رشي اُتر ڏيڻ لڳو ته "هي راجن!
ست جڳ، تريتا، دواپر ۽ ڪلجڳ انهن چئني جڳن ۾ هو نانا ورن،
انيڪ روپن ۽ گهڻي وڌين سان پوڄجي ٿو. ست جڳ ۾ هن
شڪل (اڇو) ورن، چار ٻانهون ۽ جٽا ڌاري، وڻن جي چوڏن
جا وستر پهري، ڪاري مرگ جي کل ۽ يگين جي پويتر ڪندڙ
رُدراڪيه جي مالا، ڏنڊ ۽ ڪمنڊل ڌاري برهمچاريءَ جي روپ
۾ درشن ڏنو. انهيءَ جڳ ۾ ماڻهن شانت، نرويز، سڀڻ ٻڌي،
سڀني ۾ هڪ جهڙي نظر رکي ۽ پاڪائي جهڙي سڀ اندريون وس ۾
آڻي ڌيان ڪرڻ سان هن پوڄا ڪئي ٿي. اُوقت ڪيس هيٺين نالا
ڏيئي سڏ ڪندا هئا، هنس، سپرڻ، ويڪنٺ، ڌرم،
يوگيشور، مڌو، ايشور، پرش، اوڪيت ۽ پرماتما، تريتا ۾ لعل سروپ
چار ٻانهون، تريه ميکلا (چيلهه جي قسم) ڌارڻ
ڪري سون جهڙن وارن، ٽن ويدن سان ڀريل مورتيءَ ۽ سرڪ
۽ سرواجون نشانيون ڌاري درشن ڏنو. جي ڌرماتما ويد جا ڄاڻندڙ
دواسي ويدن ۾ ڏيکاريل وڌيءَ سان تريتا جڳ ۾ ويد روپ ڀڳوان
جي پوڄا ڪندا هوا ۽ سڏ ڪندا هوا، وشنو، يگيه،
پرشني گرڀ، سرو ديو، ارڪرم، ورشا ڪپي، جينت ۽
اُرگ ٿي. دواپر ۾ هن شيام مورتي ڌاري پيتامبر پهري شري وتس
۽ ٻيون نشانيون ۽ ڪوستڀ (مڻي جو نالو) ڌاري، وغيره لڇڻن
سان ڏيکاري ڏني. هي راجن! جنهن ايشور کي ڄاڻڻ جي اڇا

ڏي ني سمجهه ماڻهو تنهن جاءِ تہ استريءَ سان سنگهه ڪرڻ لاءِ جي
رتو دان اچڻ ڪاڻيو ڏيڻ مقرر ڪيل آهن سي فقط سنتان پيدا
ڪرڻ لاءِ آهن، پر تہ ڪام کي راضي ڪرڻ لاءِ؛ تنهن جاءِ تہ
شراب جي سنڪهڻ جي موڪل ڏنل آهي، پر تہ پيڻ جي؛ ماس
ڪرڻ آڪڙ جي حا موڪل آهي سا رکي ديوتائن کي
راضي ڪرڻ لاءِ پر تہ پنهنجي اوپ واسطي. موڙڪ لوڪ انا
ڳالهہ نٿا سمجهن، تہ وشين ۾ ڦاسي اوڙ آشڪ ڪرڻ تہ گهرجي؛
جيڪو انهيءَ ڌرم کي نٿو پڪڙي سو ساڌو تہ آهي؛ جو رکو پنهنجي
پراڻ لاءِ مرن کي ماري ٿو انهن ڪرڻ ۾ جو پنهنجو پلو سماڄي
ٿو؛ پاڪي سياڻو جاڳي ٿو پر شاسترن ۾ تہ انهن جهان آهي تہ
"جو ڏهن جنم ۾ ڪنهن مرونءَ جو ماس کائي ٿو تہ ايندڙ جنم ۾
مرون وري تنهنجو ماس کائيندو." انهيءَ ڪري تہ انهجو داو ماس
وکڻ آهن. جو وسولت ٻڌڻ ڪتب ۾ ڦاسي پنهنجي ڏهيءَ ۾
وڏيان آهنا؛ ٻين جي ڏيهيءَ ۾ وڏيان آهنا جو پيد رکي ٿو، سو مرڻ
ڪالهوءِ ٻڌڪ ۾ ٻڏي ٿو، جو اڳيائي آهي سو گيانوان ٻڌڻ جي
ڏيا سان سنسار ساگر تري پار پوي ٿو، پر جو جهيلو آهي سو لڙڪ ۾
پوي ٿو، جو تتون جو گيان نٿو جاڳي؛ ني سمجهه آهي؛ جو
پنهنجي مطلب لاءِ ڌرم ارت، ڪام وغيره گڏ ڪري ٿو سو
وارون وار جهي؛ مري ٿو جو ٻڌڻ آئي ڪهاڻي آهي؛ ڪڏهن ۾
راضي نٿو ٿئي؛ جو موڙڪن کي سياڻو سمجهي ٿو؛ ڪڏهن ۾ شالت
۾ نٿو اچي، سو جيڪڏهن ڪنهن وقت پنهنجو مطلب نٿو حاصل
ڪري تہ ڏاڍو غمگين ٿئي ٿو؛ جو ٻچوان واسديو ڪان بي مڪ
آهي سو محنت سان گهر، ڪتب، مالت، ڌن؛ ٻيون وستون
سڀ حاصل ڪري ۾ پنهنجي اڳا پوري ڪري نٿو سگهي، اهڙي

پوڪيشور جو راجا جنڪ کي يوڳ باٻت اُپديش

[illegible]

هي ٻي سمجهه ماڻهو تنهن جاڳي ته استري سان سنگهه ڪرڻ لاءِ جي
رتو دان اچڻ ڪاڻيوءِ ڏيهن مقرر ڪيل آهن سي فقط سنتان پيدا
ڪرڻ لاءِ آهن، پر نه ڪام کي راضي ڪرڻ لاءِ؛ تنهن جاڳي ته
شراب جي سنگهه جي موڪل ڏنل آهي پر نه پيڻ جي؛ ماس
کڻڻ آڻڻ جي جا موڪل آهي سا رکي ديوتائن کي
راضي ڪرڻ لاءِ پر نه پنهنجي اوب واسطي. موڙڪ لوڪ اها
ڳالهه نٿا سمجهن، ته وشين ۾ ڦاسي ادو آشڪرم ڪرڻ نه گهرجي.
جيڪو اهڙي ڌرم کي تنهن پڪڙي سو ساڌو نه آهي؛ جو رکو پنهنجي
پراڻ لاءِ مرن کي ماري ٿو اٿين ڪرڻ ۾ جو پنهنجو پلو سمجهي
ٿو؛ پاڪي سياڻو جاڳي ٿو پر شاسترن ۾ نه اٿين جهل آهي ته
"جو هن جنم ۾ ڪنهن مرونءَ جو ماس کائي ٿو ته ايندڙ جنم ۾
مرون وري ڪنهن ماس کائيندو." ايئن ڪري ته اڄڪلهه ماس
رکيو اٿن. جو هاڻوڪت نرش ڪتب ۾ ڦاسي پنهنجي ديهه ۾
ويل آتما؛ پڻ جي ديهه ۾ ويل آتما جو ڀيد رکي ٿو، سو مرڻ
ڪاڻيوءِ لوڪ ۾ پوي ٿو. جو اڪيلائي آهي سو گياتوان پرش جي
ديا سان سنسار ساگر تري پار پوي ٿو. پر جو جهيلو آهي سو لوڪ
پوي ٿو. جو تنهن جو ڪيان تنهن جاڳي؛ ٻي سمجهه آهي؛ جو
پنهنجي مطلب لاءِ ڌرم ارٿ، ڪام وغيره ڪٺي ڪري ٿو سو
وارون وار جمي؛ مري ٿو. جو پرش آتم گهاتي آهي؛ ڪنهن ۾
راضي تنهن جي؛ جو موڙ کي سياڻو سمجهي ٿو؛ ڪنهن ۾ شانت
۾ تنهن آهي، سو جيڪڏهن ڪنهن وقت پنهنجو مطلب تنهن حاصل
ڪري ته ڏاڍو غمگين ٿئي ٿو؛ جو پڳوان واسديو کان ٻي مک
آهي سو محنت سان گهر، ڪتب، مال، ڌن؛ پٽن وسٽون
سڀ حاصل ڪري ۾ پنهنجي اڃا پوري ڪري تنهن سگهي، انهي

چمس) يوگيشور جو راڄا جنڪ کي ڀڳتيءَ ۽ واٽ پڌائڻ

ڪال، انشوربر، هميشه ڏان، اڻڙو
سو وڏو مورکر آهي. اڻڙو پرش ايمان ڪندو آهي. اڻڙو
وديا، دان، روپ، ٻل ۽ ڪرمن جو ترادر ڪندو آهي.
ڪارپرش ايشور ۽ سنتن ڀڳتن جو اطي، ٻاڪاط تر ويدن جو
دشت ماڻهو ويدن جي ارٿ کي ڏڻو ڇڏي، وياپڪ آهي ۽
چوڻ آهي تہ آنما آڪاش وانگر سڀني ديهن ۾ هوندي بہ هي مورکر
اڻي ويد ايشور کي ٻر گهڻا ڪن ٿا. انهيءَ اڻي ڪري. اڻي ڪو
ڌر سمجهي، ڏڳو پنهنجي مطلب جي لاءِ ٻيهر ڪرڻ ۽ ڏيکاري ڏندا
ڪجهي سوال ڪري تہ پنهنجين استرين سان ڀوڳ ڪرڻ ۽ هو وري انهن جي
ديوتائن جو ٻاڻيل ڪاڏو ڪائڻ گهرجي، پوءِ اوڪ ۾ استريءَ سان
جو ڪرڻ گهرجي؟ انهيءَ جو اُتر آهي تہ جن سڀ ڪرم روز ٻيا
سنگر ڪرڻ، ماس ڪائڻ ۽ شراب پيڻ اهي ڪرڻ نہ گهرجي.
ٿين، انهن جي ڪا وڏي آهي، پر انهن ڪرڻ جا موڪل آهي سا رڳي
ٻاڪاط تہ استريءَ سان سنگہ ڪرڻ جي ڇا موڪل آهي، ڪانپوءِ ڪي
ڪن منڙر ڪيا، ڏيهن ڏي. جڏهن تہ رڏو دان اُڻاط ڪرڻ گهرجي
ڏيواڻل ڏيهن آهن، جنهن پنهنجي استريءَ سان سنگہ ڪرڻ ڏٺل آهي، سا
۽ پگهر ميل ماس ڪائڻ ۽ شراب پيڻ جي موڪل ڏٺل آهي جيڪي منڙر
رڳو اُن وقت لاءِ ۽ تہ ڏيهن لاءِ بہ. پر آهي ڏيهن لاءِ آهن. مورکر
ڪيل ڏيهن آهن سي بہ مورکن ۽ ڪامي پرشن ڪرمن ڪان ٻئي اڻڻ
اوڪ رتا سمجهن تہ ويدان جو مطلب انهن ڏرم جو ڦل آهي؛
جو آهي، پر نہ ڪرائڻ جو. ڏزبر تي ڌارڻ ئي ظاهر اهي اڻي
ٻاڪاط تہ انهين ڪرڻ ڪري شانتي ڏيندڙ گيان ۽ ويڻل پرش اڻڙي
گيان پراپت ٿين ٿا. جن ڏهيءَ روپ گهر ۾ جو ڪو وڏا
سکہ ڏيندڙ ڏن کي اڃايو ڪپايو ڇڏي. لہ تہ انهيءَ جو خبر اهي ٿو
ڪري ٿو ۽ ٽڪي ڪي ڪنڌ تي ويڻل ڪال ئي جي

جي جهڙي ۽ ويد اڀياس ڪري ٿو جي پڃڻ ڪرڻ جا وڏيڪ
اڌڪاري آهن، سي ٻين جي ڀلي وارن ۽ ڇڻن تي موهت ٿي ڄاڻي
ٻڇي ۽ ٿو جو ڀڃڻ ڪن، ٻڪرمن ۾ ڦي لڳي رهيا آهن.
اهڙن منجهلن ماڻهن کي پاڻيءَ پنهنجي سڌاري جو ڪو اُپاءُ
ڪرڻ کپي. ڪرمن ۾ ڦاٿل، بي نصيب، مثلا، اگيانيءَ ۽ مورک
ماڻهو، پاڻ کي ڏاڍا ڏاها ڏا سمجهن ۽ موديندا ڪندڙ ويچن ٻولين ٿا.
جو انهن چوندا آهن ته ڀڳين ۽ ڀڃڻ جو ڦل ڦاس ڦٽ جو نه آهي ۽
سورگ ۾ نڪا آند آهي نڪا ڪرمي، نرملتا ڌرم. اهڙا ٻرش وڇڻ
سان پاڻ کي خوش ڪرڻ لاءِ چوندا آهن ته انهن سورگ ۾ اپسرائن
سان سک ماڻيندا سون، اهڙا ٻرش حميشه ڪرمن ۾ ٻڌا ٻڌا ٿيندا
آهن. اهڙن ٻرشن جو ڦل ڦي ٻيهر ڪرمن سان لڳل لڳي
ويندو آهي، ڪنهن ڪري ڪين ڪاڻ ڪروڌ ۽ هٺ وغيره وڌي
ويندا آهن. ۽ انهن ٻڌ جهل آهي تو رڌوڪي ماڻ سنساري ٻداڙن
۾ ٻرات ۽ ورٻيدا ٿئي ته ڪنهن مان خراب ڪرمن جي
ڪرڻ ڏانهن دوڙيو ڪنهن جو ٻرش آڌي ۽ ڦرشا واري-
نانڪو وانگر پنهنجي ڪرود، انهن ۽ ڦيڙي سياه ڪري، اڌ ٻسر
ٿي، ڏارائڻ جي ڀڳن تي ڪلهو آهي. جو وڌن جي ٻدران
استرين جي چاڪري ڪرتو ۽ ٻوڻ ۾ ڦي پنهنجو سک سمجهي،
مصالن جي ٻڌا وساري رکو ڏي ماڻ کر رجهڻو سوخو ۽ مطلب ساٿهو
انهن جو ئو آهي ته اُح موڻ جي حاصل ڪيو ۽ ورڻ ڦاٿو خورت
حاصل ڪندس. اهڙو ٻرش جڳديس ڪهن وقت ڪٿي ڪنهن
ديوتا جي پوڄا ڪندو آهي، ۽ رکو پنهنجي مطلب ٻرا ٻت ڪرڻا
جيو هنيا ڪندو آهي ۽ نڪي ڏان نڪي آن دان ڪندو آهي. جو
ٻرش دسا (موڙن مارڻ) جي دوش کي چڱي طرح نٿو ڄاڻي

سو ڏو ناس ڪيو، جنهنجي ڪرتي سنساري پاپ ناس ڪيو ڇڏي.
اهوئي ساڳيو رگهوناٿ اڄ هتي حاضر آهي. اهي ڪانپوءِ ٻوميءَ جي
بار لاهڻ لاءِ يدوڪل ۾ جنم وٺندو ۽ جيڪي ڪرم ديوتائن کان به نه
ٿي سگهندا سي ڪرم ٻُو ڪندو. تنهنڪانپوءِ ٻُڌُ روپ ڌاري
جي دئيت يگيه جا لائق نه آهن تنکي موهت ڪندو. انهيءَکان
پوءِ ڪلجگ، جي پڇاڙيءَ ۾ ڪالڪي اوتار وٺي شودر راجائن کي
ماريندو. هي مها راجا! اهڙيءَ طرح ڀڳت پٺيءَ ڀڳوان واسديو جا جنم
۽ ڪرم انيڪ آهن. مون تو کي فقط انهنجو مختصر بيان ٻڌايو آهي."
راجا جنڪ پڇڻ لڳو ته "هي يوگيشورو! جنهنجي اندر مان
اجا ڪامنا نه وئي آهي، سي ته ڀڳوان واسديو جو ڀڄن ڪن ئي
ڪونه ٿا. سو ديا ڪري ٻڌايو ته اهڙن پرشن جي ڪهڙي گتي
ٿيندي." تنهنتي چمس نالي اٺون رشي اُتر ڏيڻ لڳو ته "هي
راجن! ستوگڻ ڪري ٻهرئه پرم پرش جي مکه مان براهمڻ پيدا
ٿيا. ستو ۽ رجو گڻ ڪري سندس ٻانهن مان ڪيتري اُتپن ٿيا.
رجو ۽ تموگڻ ڪري سندس پيٽ مان ويش ڄاوا ۽ فقط تموگڻ
ڪري سندس پيرن مان شودر نڪتا. انهن کانسواءِ جدا جدا
ورڻن سميت آشرم پيدا ٿيا. اُنهن چئني ورڻن ۾ جو پرش
پنهنجي پيدا ڪندڙ ايشور جو ڀڄن نٿو ڪري ۽ چاڻي ٻجهي هن
جو نرادر ٿو ڪري سو پنهنجي ورڻ آشرم کان ڀرشٽ ٿي نيچ
گتي پائي ٿو. انهن ۾ ڪي اهڙا آهن جن لاءِ هريءَ جي ڪٿا ٻڌڻ
مشڪل آهي ۽ ڪن لاءِ وري ڪيرتن ڪرڻ ڪٺڻ آهي. اهڙيءَ
طرح جيڪي براهمڻ، ڪيتري، ويش ۽ شودر ڀڳوان واسديو جي
مهما کان اڻ واقف ٿي سندس ڀڄن نٿا ڪن، تن تي ٻُو پاڻ
پنهنجي ديا ڪري ٿو. انهيءَ هوندي به براهمڻ، ڪيتري ۽ ويش

وارتا ڪري ٻڌائي، جا ٻڌي راجا اندر ڏاڍي عجب ۾ پيو ۽ ڪيس
ڏيپ ولي ويو. انهي پرپوءِ جنس جو اوتار ولي سمورو آتم ديو گيان
ظاهر ڪيو. تنهنڪانپوءِ دتاتريه، سنڪ آدي ۽ متهنجي پٽا رشڀ ديو
کي جڳت جي ڪلياڻ لاءِ پنهنجي آتس مان پيدا ڪيائين؛ ۽ انهي
وشنو ڀڳوان ديرگريو جو اوتار ولي مڌوڪيٽ کي ماري ويدن
جو اڌار ڪيو. ڪيپري ڀرلي جي سمنڊ ۾ مڇ جو اوتار ڌاري مڌوءَ
ڀرتوي ۽ اوشڌين (ٻوٽين) جي رکيا ڪئي. وراهه اوتار ولي
هرڻاڪشپ کي ماري ڀرتوي کي پاتال کان ٻاهر ڪڍيو ۽ ڪورم جو اوتار
ڌاري امرت کي ولوڙڻ لاءِ منڊراچل جبل پنهنجي پٺي تي کنيو
تنهنڪانپوءِ ڏاڪڻيل ۽ شرط آيل گجه (هاٿي) کي گراهه (واگهو)
کان ڇڏايو. ڪن دفعي والکلي ڏاڻي رشي ڪشپ واسطي جنگل ۾
ڪاڻين ڪرڻ لاءِ ويو، پر وات تي ڪالڪن جي کر سان ڪوٽيان
ڪڍڻ ۾ جي ٿڪي سان ٻوڙيبون جون اچي ڦٽ لڳيو. ڏٺڻ ۾
وشنو ڀڳوان جي اسمتي ڪئي جنهنتي هن اچي انهن ڏکن سان ٻوڙ
رشي جي رکيا ڪئي. راجا اندر کي جو ورترا ڏاڻي برهمڻ کي مارڻ
جو دوش لڳو تنهنکي انهي ڏک کان ڇڏايائين ۽ ڪيترن ئي پرا ديوتائن
جي استرين کي دنيتن کان ڇڏايائين. انهي کانپوءِ نرسنگهه روپ ڌاري
ڀڳتن کي ڀير ڏيڻ ڪرڻ لاءِ هرڻاڪشپ کي ماريو. منونتر ۾
جي ديوتائن ۽ دنيتن جي جنگ لڳي، تنهن دنيتن جي سيناپتين کي
ناس ڪري سڀني لوڪن جي رکيا ڪئي ۽ وامن اوتار ڌاري راجا
ٻلي کان هن ڀرتوي دان ۾ ولي ديوتائن کي ڏني. پرسوگنڪ ۾
اگني روپ ڌاري پرشرام جو اوتار ولي ايڪيهه ڀيرا کيتريون کي
ڌرتي مٿان کان ناس ڪيو. رام جو اوتار ڌاري سمنڊ
پڇاڙي لنڪا ۾ رهندڙ راڪشس جي راجا راوڻ کي ڪسب

اندروت موتي آهي

نرنارائڻ کان ڌاري ڪامديو جو

ڪي لتاڙي اڇيرتو ڊان سان ملي پو ڄڻڪي پلئه پر ديوتائن کي دعو
تا ڏين تنکي نشا اتڪائين. ڄڻڪي ڀاڳت ته آدم تنکي ڪام ۾
ڪروڌ وغيره وس ڪيو ڇڏين ۽ انهيءَ ته ڄڻڪو منهنجي
پوڄا تو ڪري سو پورو تو پوري ۽ پر جو ڪروڌ جي ورتو ڇڏي سو
وڏو مورکه آهي. ڇا ڪال جو جوڳي ڪه آڄ، سردي گرمي، ميٺين
هوا جي جو سواد، ۽ اندرين جو سوادن سڀني کي جيتي تو سو
جي ڪروڌ جي وس ٿيو ته جو ترڪ ڏڦ سان پهنجي
تپسيا اجائي ڪيو ڇڏي. اهڙو نرش جڏهن آپار سمنڊ تري وڃي پر
ڪانهن جي ڪرن سان ڪوئيل ڪري ٿي پوي.»
ايا آسنتي ٿڌي ٿاوان نارائڻ پهنجي پوڪ پان سان ڪيئن ايڪ
شوڀنيڪ ۽ زيورن سان سينگاريل استريون پيدا ڪري ڪامديو ۽ ان
سڀني کي ڏيکاريون انهيءَ سونهن ڪري استري ۽ ڏسي ديوتا ۽ ٻار
انهيءَ مورت تي ڀڙ ۽ انهيءَ سونهن ڪڍڻ ۽ روپ ڪري سندن
سونهن هاڻي ونس. ڏسي ديوتائن جي ٻڙيون ٿي ڪامديو
۽ انهن ديوتائن کي چيو ته انهيءَ ڪنهن سان، تو جن ۽ وڏا ڪيو،
اهو ٿڌي جو ديوتائن ڇڏيو ايا ته «اسين ٿيون آهيون، ڪٿي به
استريون ڪٿي اسين؟» تنهنجي نارائڻ ڏڦ ۽ «ڪي ڏيڻ
لائق ڏاڍين تنکي ڪرڻ ڪرڻو» ديوتائن

ڇا ۽ اسين ... ته آهيون ...

«ڪري ...

ٿيندي.» ڪامديو ديوتائن ...

شوڀنيڪ ... تنهنجي ...

سڀني ۾ ...

آئي سو ڪهڙو ...

... ڪري ... ديوتائن ...

پر شريشٽ نرنارائڻ جو اوتار ورتو. ڪرم ڪانڊ کي ترڪ ڪري تن
لاءِ من نشڪرم ڪيئن ٿي ڪري؟ تن ٻاهر به اهي ڪرم ڪيا.
انهي نرنارائڻ جي تپسيا بدريڪ آشرم ۾ اڄ ڏينهن سوڌو ڪيترا
رشي مني ڪن ٿا.

هي مهاراجا! ڪو ڏينهن راجا اندر انهيءَ آدي پرش نرنارائڻ
کي ڪٺڻ تپ ڪندو ڏسي من ۾ ويچار ڪرڻ لڳو ته هي جي
تپسيا ڪري ته مونکان راڄ کسي وٺندو. انهيءَ لاءِ هن جي تپسيا
ڀڃڻ وڃڻ گهرجي. ائين ويچار ڪري هن ڪامديو کي وسنت
مددگار ۽ ڪيترن اپسرائن سميت ٻين سان گڏ موڪليو. انهن
ويچارن کي ته ڀڳوان جي مهما جي ڄاڻ ڪانه هئي، سو هنن
اڳيان اچي کيس سونهن تي موهت ڪرڻ لڳا ته ڏينهن ڏٺي ڀڳوان نرنارائڻ ڀڳوان
اندر جو ڏوهه سمجهي سراپ ڪين ڏنائين. ڪامديو ۽
ٻين کي مرڪي چيو ته "هي ڪامديو! هي ديوتائون! ڊڄو ۽ ڊڄو
نه. هاڻي ڪري ۽ سواد ڪاڻي آرام ڪريو. جاڪاڻ ته هتي
مهمانن کي آدر ڀاءُ ملي، سو هتان مسافر موٽڻو نه آهي." هي ٻڌي
ڀؤ ناس ڪندڙ ڀڳوان نرنارائڻ جا اهي وچن ٻڌي هو ڏاڍا لڄايا
۽ سر نمائي چوڻ لڳا ته "هي پرڀو! توهان جهڙي جو تعجب عجب
نه آهي، جاڪاڻ ته توهين مايا کان دور آهيو ۽ نروڪار
آهيو. اسين توهان جي آتما رام چرڻ ڪمل کي نمسڪار ڪريون
اسانکي اهڙي اپراڌ ڪرڻ جهڙي حالت تي عجب نه ڪرڻ
گهرجي جو ته اسانجو سڀاءُ ئي اهڙو آهي. توهان جا جيڪي سيوڪ
آهن سي ديوتائن جو نشان لتاڙي اچي توهان سان ونڊڪت ۾ ماڻهو
۽ جيڪي توهانجي ڀڪتي ڪيا ڪن آهن ۽ توهانجا ڀڳت آهن تن کي
جيتوڻيڪ اندر ۽ ديوتائون مصيبتون ٿا ڏين پر هو انهن ڪين

وقت ۾ سنساري ٻنڌن کان ڇٽي پار پوندو.”

راجا جنڪ پڇڻ لڳو تہ ”هي ڀڳوان! توهان جو چيو تہ جنهن مورتيءَ ۾ مَن لڳي، تنهن مورتي جي پوڄا ۽ اُستتي ڪرڻ گهرجي، سو مونکي تہ نڪا ايشور جي مورتيءَ جي خبر آهي نڪي ڳڻن جي؛ تنهنڪري جي ڪٿي اُستتي ڪريان، نڪي ڪرمن جي جو … جي چرتر هن ڪيا آهن ۽ جي وٺندو ورتا آهن ۽ جي اوتار ڀڳوان واسديو ورتا آهن، سي سڀ ديا ڀالي ٻڌايو.“ تنهنتي درمل نالي ستين … ڀڳوان واسديو جي چريترن جو ڳاڻانو ۽ ڪري پيو سي … رشي اُتر ڏنو تہ ”هي راجن! جو ڀڳوان جي ڳڻن جو ڪو ڪٿي ليکو ڪريٿو سو وڏو مورک آهي؛ ڇاڪاڻ تہ پرٿويءَ جو … ڪوئي ڳڻي تہ ڪري بہ سگهي ٿو، پر ايشور جا ڳڻ ڪوئي ڳڻي نٿو سگهي. انهي هوندي بہ مان توکي اُنهنجو مختصر بيان ٻڌايان ٿو.

جڏهن ڀڳوان واسديو پنجهہ مها ڀوت اُتپن ڪيا ۽ برهمانڊ روپ نگر … ڪرڻ لڳو، تڏهن سندس نالو … لوڪ پيدا … ناڀي آن ۾ ليلا طور واسو … سڌ ڄڻ ۾ آيو. جنهن هي ٿيئي … آدي ديو نارائڻ پرش … ڪري ماڻهن جون انڌريون ٿيون … ڪيا آهن، جنهنجي انڌريون … سڀ ڀوت (پدارٿ) ستوڳڻ آهن، ۽ جنهنجي سروپ مان هي سڀ شڪتي، انڌريون … مان ديه جي … ۽ پراڻن مان … گيان پيدا ٿيو آهي … جي شڪتي ۽ ٻيا سڀ ڪرم وغيره ٿيا آهن. انهي مان معلوم … جڳت جي … هوندو. پهريائين هن جڳت جي رچنا لاءِ رجوگڻ مان برهما پيدا ٿيو، ۽ ستوگڻ مان ڀڳوان وشڻو پيدا ٿيو. جڳت کي ناس ڪرڻ لاءِ تموگڻ مان شو پيدا ٿيو. اهڙيءَ ريت انهي آدي پرش … داتا ۽ ڌرم جو رکپال … ٿي. انهي … جڳت جي اُتپتي، پالنا ۽ پرليءَ … ٿي … کان هن جڳت جي … ڪرپ ۾ رشي … ديو دڪش جي ڌيءَ ۽ ڌرم جي استري مورتي جي ڪرپ ۾ …

ب ڪرڻ گهرجي. هاڻي پوڄا جي پوڄا پڌ:-

جڏهين ايشور من پرش تي ڪرپا ڪري ٿو، تڏهين منکي ستگرو ملي ٿو، جنهن گروءَ کان مورتي جي پوڄا ۽ وڏي پرابت ڪري ٿو. اُنهيءَ ڪاڪپوءَ جا مورتي پاڻ کي پياري مجي تنهن مورتي جي پوڄا ڪرڻ گهرجي. پهرياءَ سنان وغيره ڪري پوترتي اُهي مورتي جي سمڪر ويهي پرڻاڻام ڪرڻ گهرجي. ڌيءَ ڪي اوڌل ڪري پوءِ انت ڪرڻ شڌ ڪجي ۽ تنهنڪاڪپوءَ پنهنجيءَ رکيا لاءِ ڌري پگوان جي پوڄا ڪرڻ گهرجي. پرٿوي صاف ڪري پوءِ گل ڦل وغيره سڀ اڌل ڪرڻ گهرجن. من کي ساوڌان ڪري مورتيءَ کي سنان آدڪ ڪرائڻ گهرجي ۽ چگو آسڻ ڏيئي تنهنتي مورتيءَ کي وهارجي. تنهنڪاڪپوءَ ارگهيه ۽ پنچ شيءِ سان مورتيءَ جي پوڄا ڪرڻ گهرجي. انهيڪاڪپوءَ مردي ۽ ويڻ پگوان واسديو جي پوڄا ڪجي ۽ ساوڌان ٿي ڌيان ڪجي. تنهنڪاڪپوءَ مردي، سر، پاڻن، زرد، ليڙن ۽ هٿيارن جي مول منتر سان پوڄا ڪرڻ گهرجي. انهيڪاڪپوءَ سيني انگن، پارشدن ۽ ديوتائن سميت اُنهي مورتي جي پوڄا پاديه (پيرن لاءِ پاڻي) ارگهيه (منهن لاءِ پاڻي) آچمن (ڪنڌ لاءِ پاڻي) سنان، ڪپڙن ۽ مٺين سان ڪجي. تنهن ڪاڪپوءَ سگند، پشپن، ڌوپ ديپ، مالا ۽ تلڪ سان پوڄا ڪجي. اُنهي ڪاڪپوءَ منترن سان استتي ڪري نمسڪار ڪرڻ گهرجي. انهيطرح وڏي موجب مورتي جي پوڄا ڪرڻ گهرجي. تنهن کان پوءِ اُنهي مورتيءَ جو ڌيان ڪجي. اُنهي ڪاڪپوءَ مورتيءَ کي مٿي تي رکي ديوتائن جي سروپ جو ڌيان ڪري، اُنهيءَ پوڄيل مورتيءَ کي سندس جاءِ تي رکجي. انهيءَ ريت جو اگني، سورج، جل ۽ مهمان جي مردي ۽ ويڻ پگوان واسديو پوڄا ڪندو سو ڌوريشي

آوردو توريه گيشور جو راجا جنڪ کي ڪرم تياڳي ڇڏيو؛ ته ڇونداته جڏهن
سمجهن . انهن کي ڇڄيو ته ڪرم تياڳي ڇڏيو ؟ جي ڪرم
ڪرمن جو ڦل سکر ۽ سوڙگر آهي ، تڏهن ڪرم ڇو ڇڏجن ؟ جي ڪرم
فقط ڪرم رنياڻط لاءِ ڇال آهي سي سڀ مورکن لاءِ آهن ، انهن
جي ڪري ڏره ڪو واقا رو نقو ٿئي . جهڙن ٻاران کي بيماري
وقت مٺائي وغيره جو دلاسو ڏيئي دوا پيارڻ آهي ، پر سٺي
جو ڦل ڪا مٺائي نه آهي ، انهي جو ڦل ته آروڳتا آهي . تهڙن
مورکن کي ڪرم لڳائڻ لاءِ ڪرمن جا ڦل ڏيکاريل آهن ؛
ڇا ڪاڻ ته اهي وشيءَ لوڀي آهن . پر ڪرم ڪرڻ ڪان ڪرم نه
ڪرڻ وڏيڪ آهن . گيان جي وسيلي سان ڪرمن جو تياڳ ڪرڻ
اهو ويدن جو ڏتيرو آهي . پر ڪو ڪٿي چوي ته جيڪي ڪرم
تياڳيل آهن سي شرعات ڪانوني تياڳجن ، ان ۾ گيان وري
ڪهڙو اهي موڙهو آهي ؟ انهي لاءِ چوڻ گهرجي ته ڇورڻ ۽ ماڻهو اڳيائي
۽ آچيت اندريه آهي ، انيڪري جي ڏو ويدن ۾ ڏيکاريل ڪرم
نه ڪندو ته ڏرم جي آپڙ ملڻ ڪري موت جي چڪر ۾ ايندو
۽ سدا ڪال جي مکر ۾ پيو هوندو . انيڪري ڇپل آهي ته
ڪرم ڪرڻ گهرجن ۽ منع تيار ڪرم نه ڪرڻ گهرجن . پر جيڪي
ڪرم ڪهڙن تنهي ڦل جي اڇا نه رکجي ۽ جيڪي ڪرم ڪجن
سي سڀ ڀڳوان واسديو کي ارپڻ ڪجن ، ڇا ڪاڻ ته انهن ڪرڻ
سان ماڻهو مڪتي پائي تو . پر ڪو ڪٿي چوي ته ڪرمن جا
جيڪي ڦل آهن سي ته ضرور ملندا ؟ انهي بابت چوڻ گهرجي ته
ڪرم جڏهن ڀڳوان کي ارپڻ ڪجن تا ، تڏهن ماڻهن جو انهن
ڪرمن مان واسطو لڳيو وڃي . جن ڪرمن سان پيدا ٿيل ڪا ٻي
ڦل ملندا . جو نرو ڪار جيو پاڪي اهنڪار
فقط ڪري . جا ڦل ملندا . جو ويدن ۾ ڏيکاريل ايشور
جي پرڻ ڪان ڇڏائڻ گهرجي تو تهڪي

واسنا ڇڏي فقط ڀڳوان واسديو جي ملڻ جي اڇا ٿي ٿئي، تڏهن ڀڳتي وڌي ٿي ۽ چت ۾ جي ڪٺي ڪرمن ڪري پاپ ٿين ٿا، سي سڀ انهيءَ ڀڳتيءَ ڪري ناس ٿي وڃن ٿا. انهيءَ ڪاڻ ۽ چت شڌ ٿي پرڪيت آتم تتو پراپت ڪري ٿو. جئن نرمل درشتيءَ سان سورج جو پرڪاش ڏسڻ ۾ ايندو آهي."

راجا جنڪ پڇڻ لڳو ته "ڀڳتي ته ڪرمن جي وس آهي، انهيءَ ڪري پهرين مونکي اهي ڪرم پڌايو جن ڪرمن ڪرڻ سان ڪرمن جو موهه ناس ٿي وڃي ۽ پرش نشڪرم ٿي آتم گيان پراپت ڪري سگهي؟ يعني ته جهڙن ڪرمن ڪري سڀ ڪرم ناس ٿي وڃن؟ هي مهاراج! جڏهن منهنجو پتا جيئرو هو تڏهن سڀ ۽ پيا مني اچي گڏ ٿيا. انهيءَ وقت مون انهن کان اهو ساڳيو سوال پڇيو، پر انهن مون کي جواب نه ڏنو. خبر نه آهي ته انهيءَ جو ڪهڙو سبب هو." تڏهن آوي دوتر ڇهون رشي اُتر ڏيڻ لڳو ته "هي راجن! جن ڪرمن جي ڪرڻ جي ويدن ۾ آڳيا آهي سي ڪرم ڪرڻ گهرجن ٿا ۽ جن جي ڪرڻ جي منع آهي سي وڪرم سڏجن ٿا. پر جن ڪرمن جي آڳيا آهي سي جڏهن نه ڪجن، تڏهن اُنهن کي اڪرم ڪري سڏين ٿا. انهن ٽنهي جو ڀيد فقط ويد ڄاڻن ٿا ۽ ماڻهو اُنهن کي سمجهي نٿو سگهي. انهيءَ ڪري ويد ساڪيات ايشور جو روپ آهن. ويدن جو ارٿ سمجهڻ تمام ڪٺڻ آهي، انهيءَ ارٿ ۾ پنڊت لوڪ ۾ منجهي ٿا پون. پرڏون ته اُن وقت ٻالڪ هوئين انهيءَ ڪري جن لوڪن تنهنجي پرشن جو اُتر نه ڏنو. ويدن جو تاتپريه جو نٿو سمجهڻ ۾ اچي، ڇاڪاڻ ته اهي گهڻارڻ سان پڙهيل آهن. انهيءَ ڪري اُنهن جو ارٿ جدا جدا ٿئي ٿو، اُنهن ويدن ۾ ڪرمن کان ٻاهر ڇڏائڻ جا ڪرم ڪيا ويا آهن جيئن ڪر ماڻهو اُهي ڪرم نٿا

آهي. پرڪو ڪٿي چوي تہ گيان تہ هڪ پل ۾ وڌي ٿو ۽ هڪ
پل ۾ گم ٿي وڃي ٿو؟ انهيءَ بابت چوڻ گهرجي تہ پدارٿن جو جيڪو
گيان آهي سو وڌي ۽ گهٽجي ٿو پر برهم گيان ڪڏهن بہ گهٽجڻ
يا وڌجڻ جو نہ آهي. هن برهم گيان کي پراڻن سان پيٽيندا آهن.
اندريون وغيره ڪيول هري کي پرگهٽ ڪن ٿيون. جيئن
مرون ۽ پکي جتي جتي وڃن ٿا، تتي تتي سندن
جيو آتما ۽ پراڻ بہ وڃن ٿا. جيئن پراڻ نروڪار آهن يعني
انهن ۾ ڪو ڦيرڦار نٿو پوي، تيئن آتما بہ نروڪار آهي. پرڪو
ڪٿي چوي تہ ڏسڻ ماڻهوءَ جو جيو آتما وري وڪار وارو ڪيئن
ٿو ڏسڻ ۾ اچي؟ انهيءَ بابت چوڻ گهرجي تہ جاڳڻ مهل اندريون
جي گڏجڻ ڪري ۽ سپني مهل انهڪار ڪري جي آتما وڪار وارو
ڏسڻ ۾ اچي ٿو. پر ننڊ مهل ٻنهي گڏجڻ ۽ انهڪار رهت ٿئي ٿو، نروڪار
رهي ٿو، انهيءَ ڪري لنگ شرير جي وڪار جو سبب آپائي آهي.
پراڻي ڪو ڪڏهن شڪ اٿاري تہ سپني جي ڏسڻ ٿيڻ کان پوءِ وري
ڏي آتما ڪيئن رهي سگهندو؟ انهيءَ لاءِ چوڻ گهرجي تہ جڏهن ڪو
ماڻهو سک سان ننڊ ڪري جاڳي ٿو، تڏهن چوي ٿو تہ انهيءَ سک جي
يادگيري پوي ٿي تہ مان اڄ سکي ٿي سمهيس. پر اها خبر انهيءَ
جي يادگيريءَ کان سواءِ نٿي پوي. انهيءَ ڪري ننڊ ۾ آتما جو
انيو نروڪار آهي. ۽ انهيءَ حالت ۾ وشين جو لاڳاپو نٿو رهي جيئن
ڪري انيو ڪٿي پلٽجن تہ انهيءَ جو جڏهن
سپني ۾ نروڪار انيو ٿئي ٿو تڏهن وري سنسار ڪيئن ٿو ٿئي؟ پ
جي ڪٿي چوائجي تہ اُن جي اوديا اڃا ناس نہ ٿي آهي انهيءَ ڪري
اُن جي واسنا اڃا رهيل آهي. تڏهن پڌاءِ تہ اوديا ڪيئن ڏا
ٿي؟ انهيءَ جو اثر آهي تہ جڏهن ڪڏهن ڪتنب ڏيڻ وغيره

پر جي توهان چيو ته پوءِ ويد وري برهم جو ڪيئن بيان ڪن ٿا؟
ته ٻڌ. ويد ته پرڪهت نه آهن جو ڪاڻ ته ڏو پاڻ قبول ڪن ٿا
ته جيڪي ستول آهي سو برهم نه آهي ۽ جو زبان سان چئي سگهجي
ٿو سو به برهم نه آهي. اهڙيطرح جيڪا ناڪار جي حد آهي سو ئي
برهم آهي. پر جي توهان شڪ آڻيو ته ويد جي سيني جو ڪارڻ
آهن، سي جيڪڏهن چاهين ته سگهندا ته ڇو نه برهم ڏيکاري
ڪو؟ انهيءَ جو اتر آهي ته جيڪي ستول يا سوکشم ڏسڻ ۾ اچي
ٿو انهي ڪري هن سڀني ڏيکئي جو ڪارڻ پرڪرتي واسطو آهي. پر
اُتي جي ڪٿي پهچن ته ڪي برهم سڀني جو ڪارڻ وري ڪيئن
ٿي سگهندو؟ ته ٻڌ. برهم جي قدرت جو اَنت ڪونهي، جو اننت
روپ آهي. پرڪرتيءَ جو ڏکئي ڏکر، پوءِ هن مان ٽن گڻن واري
مايا پيدا ٿي. انهي کان پوءِ جو ڪريا شڪتيءَ جي وسيلي سان
پراڻ روپ ۾ آيو ۽ پوءِ گيان شڪتيءَ جي ڪري مهتتو ٿيو. پوءِ
موٽي اهنڪار روپ ۾ آيو، جنهن اهنڪار ۾ جي سڀ ديو پيدا ٿيا
آهن. انهي کان پوءِ هن اندرين جو روپ ورتو، پوءِ وري
اندرين جي ديوتائن جو روپ ڌاريو. تنهنڪانپوءِ ڪرمن جي
ڦل ۽ سک ڏک ۾ آيو. اهڙيطرح هي سڄو ماياجال جو برهم مان
پيدا ٿيو آهي ۽ هي سڀ برهم روپ آهي. اُتي وري ٿورڪ پڇڻو
پوندو ته هي جي سڄو سنسار سند روپ آهي ته پوءِ هي جڳت
جمي ٿو ته مري ٿو. ان مان معلوم ٿو ٿئي ته برهم جمندو ۽
مرندو هوندو. انهيءَ جو اتر آهي ته هي آتما ڪي مري ٿو نڪي
جمي ٿو، نه وڌي ٿو ۽ نه گهٽجي ٿو. انهيءَ ڪري جو ايندڙ ۽
ويندڙ، لهندڙ ۽ وڌندڙ ڏسڻ ۾ اچي ٿو سو ساکي (ڏسندڙ) آهي.
ساکي کي اهي اوستائون نٿيون ٿين. جو گيان روپ

ڀڳت ڪڏهين روئندا پيا آهن، ڪڏهين کلندا پيا آهن، ڪڏهين آنند ۾ مگن ٿي ويندا آهن، ڪڏهين ڀاڪر ڀري وڃن ٻوليندا آهن، ڪڏهين نچندا آهن، ڪڏهين ڳائيندا آهن، ڪڏهين ڀڳوان جي ليلا ڪندا آهن، ڪڏهين پرم سک ۾ پرچي ويندا آهن ۽ ڪڏهين ته وري ماٺ ۾ رهندا آهن. انهيءَ ريت وشنو ڌرم سروپ جي ڀڳت ٿي رهي. بس! اهوئي آهي هن ڪٺڻ مايا کان لنگهي پار پوڻ جو رستو. ”هي يوگيشورو! هون ته سکي ۽ نارايڻ جو پيارو ڀڳت ٿي رهي.“

راجا جنڪ چوڻ لڳو ته ”هي يوگيشورو! هون ته اهو پڌي راجا جنڪ چوڻ لڳو ته ”هي يوگيشورو! توهان پرماتما، سو نارايڻ جا ٿي نالا پڌا آهن، هڪڙو نارايڻ، ٻيو برهم ۽ ٽيون پرماتما، سو ڏيا پالي پڌايو ته انهن ڪو تفاوت ته ڪونهي ۽ انهن جو مختصر بيان پڌايو ۽ چاڪاڻ ته توهانکي برهم جو پورو گيان آهي.“ تنهنتي پهريائين رشي اُٺر ڏنو ته ”هي راجن! نارايڻ جو هن سرشٽيءَ جي ڏالي پناجي رشيءَ اُٺر ڏنو ته ”هي راجن! نارايڻ جو هن سرشٽيءَ جي رچنا، پالنا ۽ سنگهار جو ڪارڻ آهي سو پاڻ ڪارڻ رهت آهي يعني هناجي هٿ جو ڪو به سبب نه آهي. جو سروپ جاڳڻ مهل يا سپني هر يا ننڊ ۾ ڏسڻ ۾ اچي ٿو سو برهم آهي ۽ اهو پرم تتو آهي ۽ سماڌيءَ مهل جنهنکي مٿي ڏسن ٿا سو به برهم آهي. پر جنهناجي سب پنهنجا پنهنجا ڪم ڪري ڏيهي، اندريون، من ۽ پراڻ اهي سڀ پنهنجا پنهنجا ڪم ڪن ٿا تنهنکي پرماتما ڪري ڪوٺين ٿا ۽ اوئي ڀڳوان جو سروپ آهي انهيءَ ڪري تنهين نالن جي پيد سان ڪٿي تتو چاڳڻ گهرجي. پر جي تون ڪٿي چوين ته انهيءَ ڪري ته برهم کي وشيءِ تتو نالو ڏيٺي سگهبو؟ انهيءَ جو اُٺر آهي ته جئن باه جا ننڍا اُلا نڪي باه کي روشن ڪري سگهن ٿا، نڪي کي اُنکي جلائي سگهن ٿا. تئن واڻي، نيتر، پڌي، پراڻ، من ۽ اندريون سرشٽيءَ جي پرڪاش ڪندڙ برهم کي ڇهي نتا سگهن ۽ نڪي ڪي هنکي سمجهي سگهن

ويدن جو اڀياس، ايمانداري، برهمچريه، اجائي بڪ بڪ نه
ڪرڻ گهرجي. ڪنهن نه ٺڳي، لکي نه ڪجي، سک دک ۾ اوڏا
نه ڪائجن، سڀني پراڻين ۾ آنند روپ برهم ڏسڻ جاڳي انهيءَ جو
ويچار ڪرڻ گهرجي. ايڪانت ۾ رهڻ گهرجي، ڪم وغيره جو
ايمان نه ڪجي، جيڪي ملي تنهن تي راضي ٿجي ۽ ورڪ جي
چاهنا نه ڪجي. جيڪي شاستر ڀڳوان جو مارگ ڏيکارين ٿا تن تي
پڙهڻ ۾ شرڌا رکڻ گهرجي، ٻين جي نندا به نه ڪجي. من،
واڻي ۽ ڪرمن کي پنهنجي وس رکڻ گهرجي. پراڻايام جي
وسيلي سان من کي روڪجي زبان سان ڪوڙ نه ڳالهائجي،
ٻيا ڪرم نه ڪجن، انهن ڪرڻ اوچل ڪجي، اندرين کي
جيتڻ گهرجي. عجيب ڪرم ڪندڙ ڀڳوان جي جنم،
ڪرمن ۽ گڻن جو ڪيرتن ڪجي ۽ اهي سڀ شرڌا سان ٻڌجن.
انهيءَ کان سواءِ جيڪي ڪجي سو سڀ ڀڳوان واسديو کي
ارپڻ ڪرڻ گهرجي. يگيه، دان، تپسيا، جپ ۽ ٻيا ڌرمڪ
پياري وستو جيڪي اهي سڀ ڀڳوان واسديو کي ارپڻ ڪجن،
اهي سڀ ڌرم پنهنجي گهر وارن سان گڏ گهرجن. شري ڪرشڻچندر
جا جيڪي پيارا ڀڳت آهن تن سان مترتا پيدا رکجي ۽ سادو پرشن
جي سيوا ڪرڻ گهرجي. مهاتمائن جو سنگ ڪري انهن
کان ڀڳوان واسديو جا چرتر سکجن ۽ پاڻ ۾ ريس ڪجي ته
ٻين سان پريت ڪرڻ گهرجي. سڀني سان ميل ميلاپ رکڻ گهرجي
۽ هڪ ٻئي کان سکن دکن جي نوارڻ جو رستو سکجي. ڀڳوان جو
سڀني پاپن جو ناس ڪندڙ آهي تنهنجا گڻ ڳائجن ۽ ٻين کان
ڳارائجن. انهيءَ طرح سمرڻ ۽ ڪيرتن ڪرڻ سان پريم ڪشٽ واري
ڀڳتي پراپت ٿئي ٿي ۽ پريم ۾ اچي ماڻهو آنند پائي ٿو. واسديو جا

اهي سڀ مٽيا (ڪوڙا) آهن. اهڙيطرح ڪرمن مان پيدا ٿيل
پرلوڪ ۾ مٽيا ڄاڻڻ گهرجي. ڇاڪاڻ ته جيئن هن دنيا ۾ هڪجهڙن
تي ريس لڳي ٿي ۽ وڌيڪ وارن جي نندا ڪجي ٿي ۽ جيڪي
مهاٻلي آهن تنکان ڊڄجي ٿو، تهڙي پرلوڪ ۾ به پاڻ جهڙن کي
ڏسي ريس لڳي ٿي ۽ پاڻ کان جيڪي وڏا آهن تنکي ڏسي سندن
نندا ٿي ڪجي ۽ سورگ مان ڪري پوڻ جو ڏاڍو ڊپ ٿو رهي،
انهي ڪري هتي وانگر سورگ ۾ به ڏک آهن. جيڪو پنهنجو ڀلو
چاهيندڙ آهي، تنهنکي گهرجي ته پنهنجي گروءَ جي سيوا ڀڳتيءَ سان
ڪري. پر ياد رهي ته گروءَ ۾ ٻه ڳڻ ضرور هجڻ گهرجن. هڪڙو
ته هو ويدن مان چڱيءَ پر واقف هجڻ گهرجي جنهنڪري ٻين جا
شڪ لاهي سگهي. ٻيو ته هنکي پربرهم جي سروپ جو ڄاڻ هجڻ
گهرجي، ڇاڪاڻ ته جي کيس انهي سروپ جو گيان نه هوندو ته
ٻين کي وري ڪيئن ڏيئي سگهندو؟ ٽيون ته هو تمام شانت روپ
هجڻ گهرجي، ڇاڪاڻ ته برهم گيان اُنهنکي اچي ٿو جي شانت روپ
هوندا آهن. ڀڳتن کي پنهنجي آتما ڏيندڙ پرماتما جنهن وشنو ڌرم
ڪري پرسن ٿئي ٿو سو ڌرم گروءَ جي سيوا ڪرڻ سان ملي
سگهي ٿو. گروءَ کي آتما مڃيو چاهجي آندر مان ڪپٽ ڪڍي
سندس سيوا ڪرڻ گهرجي. پهرياڻ پنهنجو من وس اهڙو ته
ڪرڻ گهرجي، جو ڪنهن به شيءِ سان لڳي نه سگهي. انهي
ڪانپوءِ ست سنگ ڪرڻ گهرجي، تنهنکانپوءِ سڀني براڻين ۽ غريبن
سان مترتا پاڻ رکجي ۽ وڏن جو ادب ڪجي. باهرين صفائي رکڻ
گهرجي يعني ته بدن صفا رکجي. تنهنکانپوءِ آندر جي صفائي
ڪجي يعني ته من ۾ ڪپٽ ۽ اهنڪار نه رکجي. انهي ڪانپوءِ
ڌرم جا ڳڻ پراپت ڪرڻ گهرجن، جهڙوڪ کميا، مؤن (ماڻ

آهي سا هوا ۾ آنامي ويندي ۽ پرٿوي گهٽجي رهت ٿي جل ۾ ملي
ويندي ۽ جڏهن جل جو گهڻو رس هوا ڪري سڪي ويندو،
تڏهن جل تيجس سان گڏجي ويندو. پرلي جي اوندهه ڪري
تيجس پنهنجو روپ وڃائي پوڻ ۾ لين ٿي ويندو ۽ پوڻ پنهنجو
ڌرم جو گڻ وڃائي آڪاس سان ملي ويندو. انهيءَ کان پوءِ
آڪاس جي گڻ شبد (آواز) کي ڪال روپ گم ڪري ڇڏيندو،
تڏهن آڪاس تامسي اهنڪار ۾ لين ٿي ويندو. اندريون ۽ ٻڌي
راجسي اهنڪار سان ملي وينديون ۽ من اندرين جي ديوتائن
سميت ساتوڪي اهنڪار ۾ لين ٿي ويندو ۽ ٽنهي گڻن مان پيدا ٿيل
اهنڪار اندرين آدڪ سميت مهتتو ۾ لين ٿي ويندو ۽ مهتتو وري
پرڪرتيءَ ۾ لين ٿي ويندو. پيدا ڪندڙ، پالنا ڪندڙ ۽ ناس ڪندڙ
ديوتائن جي ديئي ته ڪٿي مايا آهي تنهنجو بيان مون توکي
ٻڌايو، هاڻي ٻيو ڪهڙو ٻڌڻ جي اڇا آهي؟"

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا پريکيت! جڏهن
راجا جنڪ منيءَ کي ديا سان ڀريل ڏٺو، تڏهن ڪانئس مايا جي
تري پار پوڻ جو اپاءُ پڇيو ۽ چوڻ لڳو ته "هي ديالو! هيءَ جا ايشور
جي مايا آهي سا اجيت اندريه پرش لاءِ تري پار پوڻ ڏاڍي ڪٺڻ
آهي. انهيءَ ڪري موکي اهڙو ڪو اپاءُ ٻڌايو، جنهن ڪري ديه جو
ابمان ڪندڙ پرش به انهيءَ مايا کان تري پار پوي؟ تنهن تي پرٻڌ
نالي جوڳيشور رشي چوڻ لڳو ته "هي راجن! استري ۽ پرش گڏجي
دک ناس ڪرڻ ۽ سک جي پراپت ڪرڻ لاءِ ڪرم ڪن ٿا. پر
انهن ڪرمن جي ڦل ڪري ميو ڏکو دک پيدا ٿين ٿا. ڪرم سا ڌنا سان
ڌن ۽ غيره ڪڏهن به سک نٿا ڏين. انهيءَ ڪري ڌن، گهر، ڪٽنب،
گهر ۽ مال متاع پراپت ڪرڻ مان وري ڪهڙو ڪارج سڌ ٿيندو؟

...ٿش مان جيون جي مڪتي لاءِ پنهنجن مهاپرشن جي شڪتي سان
...ڀڳي، اندريون، من، بڌي ۽ شرير پيدا ڪيا ؛ ادا شڪتي
مايا جو روپ آهي. اهڙيطرح پنهنجن مهاپرشن جي وسيلي سان
جي سرشتي رهي ۽ سڀني پراڻين جي جوڙي ۽ ڀڳوان انترجامي روپ
سان وڃي ؛ جيون کي ڪرمن ۽ ڦهن اندرين جي وسيلي
سان جدا جدا ڀوڳ ڀوڳائي ٿو. جڏهن جيو انترجامي جي پرڪاش
ڪري اندرين جي وسيلي سان ڀوڳ ڀوڳڻ لڳو، تڏهن مايا مان
پيدا ٿيل شرير کي پنهنجو سمجهي انهي تي ممتا ٿيڻ ٿي
جيو ڪرم اندرين سان واسنا سميت ڪرم ڪري ٿو ۽ انهن ڪرمن
جي ڦل ڪري ڏک ۽ سک ڀوڳي ٿو ۽ ڇڏي نٿو سگهي
ٿني ملي اهائي پرميشور جي مايا آهي.
اهڙيطرح جيو آتما پنهنجي وس ٿي ڪرم ڪري ماڻهو گهڻي مشڪلات
ٿو. جڏهن پنهنجن مهاپرشن جي اچي ۽ ٽاءِ جنمن ۾ سوکير
سڀي ٿو ۽ ڀرلي ٿو، تڏهن ايشور جي سڀاول ڀرلي ٽيڙ
ڏاس ٽيڙ جو وقت ويجهو اچي ٿو. ڏاڍي ڀرلي ٽيڙ
ڇڳت کي آدانت رهت ڪال ۾ ملائي ڇڏي ٿو. ڪين ۽
جوان نشانيون پڌ. پهرياءِ سؤ سالن ٽاءِ ميڻهن پوندو ئي
آنهي وقت ۾ سورج جي آڙي تر تپت ٿيندي جو تيڙي لوڪ تپڙ
لڳندا. آنهي ڪرانپوءِ جوالامکي جبلن مان جي واهر جا آلا ڪرندا
سي هوا ڪري ٻئي طرف پکڙجي ويندا، جنهنڪري انيڪ ٿر ٻلي
پسر ٿي ويندا. تنهنڪانپوءِ ڏاڍي جي سوئي وانگر سانورتڪ ڏاڍي
ٻادل ڪسؤ سالن ٽاءِ زور سان ميڻهن وسائيندو، جنهنڪري سارو
برهمانڊ ٻڏي ڏاس ٿي ويندو. هي راجن! جڏهن ڪالين جي نه
جڙ ڪري ٻاه شڌ ٻاه ۾ ملي ويندي آهي، تڏهن جيو آنما شرير
ٻڏي سو ڪيرتر ٻوٽر ۾ لين ٿي ويندو. سڳندڻ، ڄا ٻرٿوي جو

ورڻ، آشرم ۽ ذات جو ايمان نہ آهي سو ڀڳوان جو پيارو ڀڳت آهي.
جنھنجي چت ۾ آتما ۽ پنھنجي ۽ پرائي جو ڀيد نہ آهي ۽ جو سڀني
پراڻين کي ھڪ جھڙو سمجھي آنند ۾ رھي ٿو سو مکيہ ويشنو آهي.
جو ٽنھي لوڪن جي راڄ ملڻ ڪري بہ واسديو ڀڳوان جي چرڻارونِدن
مان پنھنجي ڀڳتي نٿو گھٽائي ۽ جو ھريءَ جي چرڻن کان سواءِ
ھڪ پل بہ اجايو نٿو وڃائي سو اتم ويشنو آهي.
ڇاڪاڻ تہ جو من سنسار ۾ ھريءَ جي چرڻن کان وڌيڪ قيمتي ٻي
ڪا وستو نٿو سمجھي. جيئن چنڊ جي اڀرڻ سان سورج جي تپت
ناس ٿي ويندي آهي، تيئن جن پرشن جي اندر جي تپت ڀڳوان
واسديو جي چرڻن جي ٿڌاڻ ڪري ناس ٿي ويئي آهي، تن پرشن
جي ھردي ۾ واسنا وغيره پنھنجو ٻل ڏيکاري نٿا سگھن. ۽ جي ھريءَ
جي سيوا ۾ سکہ ڄاڻن ٿا تنھنجو من ڪڏھن بہ نٿو ڀٽڪي، ڇاڪاڻ
تہ جو سڀني پاپن جي ناس ڪندڙ واسديو ڀڳوان جو ھردم ھردي ۾
چنتن ڪن ٿا ۽ تن پنھنجا ھردا پريم روپي ڏوريءَ سان
ھري ڀڳوان جي چرڻ ڪملن سان ٻڌي ڇڏيا آهن."

راجا جنڪ چوڻ لڳو تہ "ھي ڀڳوان! پرماتما جي مايا جي
ڄاڻڻ جي منھنجي اڇا آهي، سو ڪرپا ڪري ٻڌايو. ڇاڪاڻ
تہ ھيءَ مايا وڏن وڏن کي بہ موھت ڪيو ڇڏي. پر جي توھين چيو
تہ مان جي ويشنو لڇڻ ٻڌي نہ ٿو ڍاپان تہ پوءِ ورِي اھڙي سوال
ڪرڻ جو ڪھڙو ضرور آهي؟ انھيءَ جو اتر آهي تہ سنسار جي تپت
کان ناس ڪندڙ ڏرمن جي تپت زياده آهي ۽ انھيءَ تپت جي ناس
ڪندڙ امرت روپي ھريءَ جي ڪٿا جا توھان ٻڌائي، تنھنجي ٻڌڻ
ڪري بہ منھنجو دل ٺرو ڪونہ ٿيو." اھو ٻڌي انترڪش ڏالي
ٽيون يوگيشور چوڻ لڳو تہ ھي راجن! آدي پرش ڀڳوان پنھنجي

هري نالي يوگيشور جو راجا جنڪ کي ڀڳوان جي ڀڳتي بابت ٻڌائڻ ۽ ٢٧

آنند ۽ گڏ ڪتنب ۽ وڻراڪ اچي ٿيئي گڏ ڏکئي وقت پراپت
ٿيڻ ٿا. انهيءَ ريت جيڪڏهن ڪو ماڻهو نت هريءَ جي چرڻا رونددن
جو پوڄن ڪري ٿو ته ڪيس پريم اڪشڻا واري ڀڳتي، ڀڳوان جي
سروپ جو گيان ۽ ويراڳ اچي ٿيئي پراپت ٿين ٿا ۽ انهيءَ ڪانپوءِ
دو پرش پرم شانتي پائي ٿو.»

راجا جنڪ پڇيو ته «هي مني! اتر وشنو ماڻهن
اهو ٻڌي راجا جنڪ پڇيو ته «هي مني! ڀلا هن جو سڀاءُ ۽ حالت چلت
۽ ڪهڙن ٿا هلن؟ ڪهڙو ڌرم پالين ٿا؟ هن جو سڀاءُ ۽ حالت ڪهڙو ٿيندو آهي،
ڪهڙي ٿيندي آهي؟ ۽ هن جو ڳالهائڻ ٻولهائڻ ڪهڙو ٿيندو آهي، ۽ ڪهڙي ريت هو سڀ وستارسان
جنهنڪري ڀڳوان مٿن پرسن ٿئي ٿو. دڃا پالي اهو يوگيشور ڏيڻ لکيو ته
مونکي ٻڌايو؟» انهيءَ جو جواب هري نالي يوگيشور ڏسي ٿو ۽
«جو پاڻ کي هن سڀني پراڻين ۾ وڏن پرم روپ ۾ ڏسي ٿو سو اتر وشنو آهي.
سڀني پراڻين کي پاڻ ۾ وڏن پرم روپ ڀڳتن سان مترتا پيار رکيتو
جو ايشور سان پريم ڀڳوان جي ڀڳتن سان مترتا پيار رکيتو ۽ جيئرن
۽ مورکن تي دڃا ۽ دشمنن کي پيار ڪري ٿو سو پورو ۽ بلو وشنو آهي.
جو پيدا واري ٻڌي سان ڏکيو موڙتي ۾ شرڌا رکيتو، ۽ جنهنڪري جيئرن
۽ هري ڀڳتن ۾ شرڌا آهي سو ڀڳت درجي جو وشنو آهي. جو ڏکيو اندرين
سان وشيءَ ڀوڳي ٿو پر نڪي ڏکاري ٿو نڪي پيار ۽ سمجهي
ٿو ۽ جو انهن سڀني پدارٿن کي ايشور جي مايا مان پيدا ٿيل سمجهي
ٿو اهڙو وشنو اتر ڀڳت آهي. جو سنساري ڌرم ارٿات جنم مرڻ
اندرين جو ڪشٽ سهڻ، پراڻن جي ڏک، من جو ڏپ، ٻڌيءَ
ترشنا ۽ انهن ڌرمن ۾ موهت ٿئو ٿئي ۽ ڏکيو ڀڳوان هريءَ جو سمرڻ
ڪري ٿو سو وشنو، ڀڳتن ۾ مکيه آهي. جنهنڪي من ۾
ڪرود ۽ واسنا ٿئي آئي ۽ جنهنجو من ڪيول واسديو جي
سان رتو پيو آهي سو وشنن ۾ اڳرو آهي. جنهنکي ڪين،

آهي، تڏهن به اوديا ڪري پيائي ڏسڻ ۾ اچي ٿي. خيال پيدا ٿيندڙ
ماڻهوءَ جو من سپنا ۽ ضرورت ڏسندو آهي، انهيءَ سياڻي ماڻهوءَ
کي گهرجي ته مونجهاري پيدا ڪندڙ من کي پنهنجي وس ۾ آڻي
نشچل ڀڳتيءَ سان ڀڄن ڪري ته پوءِ سندس سڀ ڀؤ ناس ٿي
ويندو. جيڪي ايشور جا شڀ ڪرم ۽ جنم آهن ۽ جي ٽالا لوڪن
۾ مشهور آهن سي لڄ ڇڏي ۽ ڪا به چاهنا نه رکي ڳائڻ گهرجن. انهيءَ
ريت ڀڄن ڪرڻ سان پريم لڪشڻا وارو ڀڳتي يوگ پراپت ٿيندو،
جنهن ڪري جنهن جي حالت چلت سنسار ۾ نياري ٿيو پوي. جنهن جي
اهڙي حالت آهي ۽ جنهن ڀڳوان واسديو جي ڏاڍي ڪٺڻ سان پريم وڌي
ٿو ۽ چت نهايت ڪومل ٿيو وڃي سو پورش ڀڳوان کي جيتيو وٺي ۽
انهيءَ ڪانهيءَ جنهن جي اهڙي حالت ٿيندي آهي جو ڀڳوان کي پنهنجي
وس ۾ آڻي ڏسي پيا کلندا آهن. ڪڏهن وري پنهنجو اڳيون
وقت ياد ٿيندو ڏسي پيا روئندا آهن. ڪڏهن پريم ۾ مگن
ٿي واڪا ڪندا آهن، ڪڏهن آنند ۾ اچي مٺي آواز سان ڳائيندا
آهن ۽ ڪڏهن ته پيا نچندا آهن. مطلب ته متوالن ۽ اگياني پرشن
وانگر پيا الوالون ماڻيندا آهن. آڪاش، وايو، اگني، جل، پرٿوي،
جوت، پراڻين، دشائن، وڻن، ندين، سمنڊن ۽ ٻين پدارٿن کي،
جو هو روپ ڄاڻي پرڻام ڪندا آهن. بس اهي آهن ويشنو ڌرم
جا لڇڻ. پر ڪو ڪٿي ڏوي ته اهي لڇڻ يوگيشور لاءِ به ڏراپ
آهن، جي اڪ جنمن ۾ به پراپت ٿي نٿا سگهن، سي وري نامات
ڪيرتن ڪرڻ سان هڪڙي جنم ۾ ڪيئن ملي سگهندا؟ انهي جو
جواب آهي ته جنهن ڪرم ڪانڊ سان، سگهه ۽ طاقت پراپت
ٿيندي آهي ۽ ٻيهت جي پڪ لهي ويندي آهي، تنهن ڀڳوان
جي ڀڄن ڪندڙ کي ڀڳتيءَ جا لڇڻ ڀڳوان جي سروپ جو

راجا جنڪ کي وشنو ڌرم بابت پڌائڻ آدي رشين
ڪري يوگيشور جو راجا جنڪ کي وشنو ڌرم بابت ٻڌائڻ

کري يوگيشور جي مکان ۽ پين آدي رشين
وشنو ڌرم جا لڇڻ ٻڌ. پهريائين منوء ۽ ٻين ... سو ٻڌ. تنهن
جيڪي پنهنجي مکہ سان ورڻ آشرم بابت چيو آهي سو ٻڌ. تنهن
جيڪي پنهنجي سکہ واسطي آتم گيان جي هٿ ڪرڻ لاءِ جيڪي
کانسواءِ اکيانين جي مکہ سان چيا آهن سي وشنو ڌرم ۾ اچي
آپاءَ ڀڳوان پنهنجي مکہ سان چيا آهن سي وشنو ڌرم ۾ اچي
ڪانسواءِ اکيانين جي سکہ واسطي ... ڪڏهين
آپاءَ ڀڳوان پنهنجي. مکہ سان چيا آهن سي وشنو ڌرم ۾ اچي
وڃن. جيڪي ماڻهو انهيءَ ڌرم جو آسرو وٺندا تنکي وگهن ڪڏهين
بہ نہ ستائين. هي راڄن! جيڪڏهين هو اکيون پوري هلن تہ تہ
بہ نہ ڪرن؛ ۽ هو جي پنهنجي ورڻ ۽ آشرم جا ڌرم نہ پالي سگهن
تڏهين بہ منهن دوش نہ آهي؛ ۽ نڪي ڪي هنن جوڳي اجايو وڃئو.
جي شاسترن ۾ ڪرم چيل آهن سي نا رايڻ کي ارپڻ ڪرڻ ڪان
سواءِ اجايا ٿين ٿا. انهي ڪري جيڪي شرير، واڻيءَ، من، ٻڌيءَ
اهنڪار، برهم آتما وغيره سان ڪجي سو سڀ پرميشور کي ارپڻ
ڪرڻ گهرجي. چاڪاڻ تہ ارپڻ ڪرڻ ڪري شرير جي ڪريا بہ
نا رايڻ سنبنڌي ڌرم ٿيو پوي. جيڪي پرميشور کان بي مکہ آهن تن
کي ايشوري مايا ڪري ڀڳوان جي سروپ جو گيان ڪڏهين بہ
پراپت نہ ٿو ٿئي. جڏهين دو سمجهن ٿا تہ ديهہ سان اسين ڪرم
ڪريون ٿا، تڏهين انهن ۾ آهنڪار پيدا ٿئي ٿو. جنهن ڪري ڪين
موت، جو ڊاڍو ڊپ ٿو رهي انهيءَ ڪري انهنکي مايا جو خوف رهي
ٿو. جيڪي سياڻا. گروءَ کي ديوتائن سمان سمجهن ٿا سي ڪهڙي
پريم سان ايشور جو ڀڄن ڪن ٿا. پر اتي ڪو ڪهڙي پڇي تہ جي چت
وشين ڪري پيو پٽڪندو تہ پوءِ وري نشچل ڀڪتي ڪٿان ملندي؟
۽ ڀڪتي جي هٿ نہ آئي تہ پوءِ ڀلا وري ڪٿان ناس ٿيندو؟ انهي جو
آتر هيءُ آهي تہ وشيءَ ڪا سچي شيءِ نہ آهي پر اهو ڪو من جو ڀرم
آهي. انهيءَ ڪري جيڪو من کي وس ۾ آڻي ايشور جو ڀڄن ڪري
ٿو تنهن جو سڀ ڀرم ناس ٿئي ٿو. جيئن ڪو ٺيڪ سچو جاڳت برهم روپ

ٻن ٻوڪيشورن جي ٻن ٻوڪيشورن بابت

۱۲ ڌاري جو وسدو ڪي ڏيکن آهي تو ٻوڪيشور ڪيمندا
آماڪ مايا ويندا هوا. ڪڙي ڏيهن آهي ٻو ۽ ڪڪا پهدت ۽
ٺولدا راجا جنڪ مي سيا ۾ اڻي نڪتا، جتي اڪيمي ۽ راجا جنڪ
ڪياني ويناءِ هنا. انهن ٻوڪيشورن جو چمتڪار ڏسي
سيا سدن سميت آئي بيٺو ۽ نمسڪار ڪري ڇوڙ لڳو ته ”دي
ٻوڪيشورا اوهان وڪشت ڪان ادو تا اڏاڻ مان اوهان ڪي
وشڻو جو بارشد سمجهان ٿو. جنهنجي اڪوڻي جنم جا پاپ سماءِ ٿيا
هجن تنهنکي توهانجو درشن ماهي. ڌاڻي اوهان جو ديال ٿي
منهنجو ڪهو پويتر ڪيو آهي، تنهنڪري مون کي اپديش ڪري
منهنجي من جو سشو ميٽايو.“
ايترو ٻڌي هو ٻوڪيشور ڇوڙ لڳا ته ”هي راجا! توکي جيڪي
ٻرچڻو هجي سو ٻيا ڪان ڌاڙشڪ پڇ.“ راجا جنڪ ڏيڻ ٿو
لڳو ته ”هي مهاراج! سنسار ۾ اهڙي ڪهڙي وسٿو آهي جا سدائين
قائم رهي؟ جي اٽن چئجي ته جهون وت ڌن دولت سيڪهه
آهي ۽ استري، سنتان آڳڪاري آهي، تنهنڪي ڪوبه ڏکر ٿيوٿي ته
منهنجي سمجهه ۾ انهو اچي سدا قائم ٿيو رهي؛ ڇو جو جنهن
مهل ادو ڌن وڃي ۽ استري ٽت مري وڃا ته دو آدمي ڏاڍو دکي
ٿئي ٿو. سڪ اها وسٿو آهي جا سدا قائم رهيٿي ۽ هميشه وڪلدو
رهيٿو. ڌاڻي ڪرپا ڪري ٻڌايو ته اها وسٿو ڪهڙي آهي جنهنجو
ناس اڻ ٿئي ۽ هميشه ڏرم ٿي آهي؟“
جنڪ جو اهو سوال ٻڌي انهن ٻنهي ٻوڪيشورن مان ڪوي
ڏالي وارو سيکان وڏو هو ڇوڙ لڳو ته ”هي راجا! ادهو سکه ان
ڪي ماهي ٿو جو الٿي ٿو ٻڌجي ٿو ٻنهي جي ڪوان جي ڏيڻ ۽ سمرط ۾
اڪيئي وهي ته ۽ ڌن، استري ۽ اولاد وغيره هي تاسوان
آدمي، ڌن مان ڪيهه ۽ دولت ٿيو رکي. ڌاڻي

ڪئي ، پرهو چوڻ لڳو ته "ديناناٿ! اوهانکي اڳيئي سڌ آهي ته ڏڪش پرجاپتي جي سراپ ڏيڻ ڪري آءٌ ڏهن گهڙين کان مٿي ڪٿي ٻه رهي نٿو سگهان." شريڪرشڻ چيس ته "هت دوارڪا پريءَ ۾ تون ڪيترو به وقت رهي سگهين ٿو جيئي توکي ڪوبه سراپ اثر ڪري نٿو سگهي." اهڙو ورڻائي نارد ڏاڍي خوشيءَ سان اُٿي رهي پيو. هڪڙي ڏينهن نارد وسديو وٽ آيو جتي هو سندس ڏاڍو آدر ڀاءُ ڪرڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو ته "هي منيءَ ناٿ! منهنجا وڏا ڀاڳ جاڳيا جو توهانجا چرڻ هت آيا. اسين سنساري آدمي مايا روپي اندي ڪوهه ۾ استري ۽ اولاد جي موهه ۾ پيا آهيون ، تنکي گيان روپي رسي (نوڙي) جي ملڻ کانسواءِ ان کوهه مان ٻاهر نڪرڻ ڏاڍو ڪٺڻ آهي. جي اوهين چئو ته تون وڏو ڀاڳ وارو آهين جو پاربرهم پرميشور تنهنجي گهر اچي جنم ورتو آهي ته انجي جواب ۾ جيڪر هئين چوان ته مونکان ڏاڍي ڀل ٿي جو مون اڳوڻي جنم ۾ تپسيا ڪرڻ وقت ڀڳوان کان اهو ور گهريو هو ته اوهين منهنجي گهر اچي جنم وٺو ، پر مونکي پنهنجي مڪتي گهرڻ کپندي هئي. خير! هاڻي منهنجي اِڇا آهي ته اوهان جي واتان ڀڳوان جا گيتا نواه ٻڌي ڀؤ ساگر لنگهي پار وڃان." نارد چوڻ لڳس ته "هي وسديوا! جيڪڏهن تنهنجي اِها اِڇا آهي ته مان توکي نون يوگيشورن جي گيان گوشٽ جيڪا راجا جنڪ سان ٿئي هئي سا ٿو ٻڌايان ۽ جا ڌيان ڏيئي ٻڌ. رشي ديو کي سؤ پٽ پيدا ٿيا ، جنهان نون کنڊن جا راجا ٿيا ۽ ايڪاسي ڄڻن ويد شاستر پڙهيو. ڀرت نالي وڏو پٽ راج سنگاسڻ تي ويٺو باقي نو پٽ نو يوگيشور سڌ جنمن جي ڏاڍا برهم گياني ۽ ٻال جتي هوندا هئا ۽ مهاتما جي روپ ۾ رٽڻ ڪندا ها. هري ڀڄن جي پرتاپ سان اهڙي منجهن سامرٿي هئي جو جتي چاهيندا هوا

ملڪ جي سموري حقيقت ٻڌائي.

راجا اُگرسين ڀوڳن جي اها ڳالهه ٻڌي يادون سان صلاح ڪرڻ لڳو. پوءِ اُن لوهه جي ٽڪر کي ڀورو ڀورو ڪرائي سمنڊ ۾ وجهي ڇڏڻ جي ڪا تياريون انهيءَ لاءِ تہ سراپ جو اثر نہ ٿئي. اُگرسين تڏهن شريڪرشن کان پڇڻ کيان صلاح بابت پڇڻ لڳو. ڀڳوت پڻ سراپ جو حال ٻڌي من ۾ خوش ٿي چوڻ لڳو تہ ”ڀلا جيڪي سڀني جي صلاح هجي اُهين ڪريو.“ سندس مرضي سراپ ٽارڻ جي ڪا نہ هئي تنهنڪري پاڻ ڪجهہ بہ تجويز ڪا نہ ڪيائين.

يادون اُن لوهه جو ڀورو ڀورو وڃي سمنڊ ۾ اڇليو ۽ ٽڪرو ٽڪر لوهه جو بچيو هو سو بہ سمنڊ ۾ اڇلائي ڪري ڇڏيا آيا. ڀڳوان جي اِڇا موجب اُن لوهه جو ٽڪر هڪڙي مڇي کائي ويئي جا هڪڙي مهاڻي جي ڄار ۾ ڦاسائي ۽ هن جي پيٽ چيريو، تڏهن اُن لوهه جو ٽڪر ٽڪري آيو جنهن کي تير جو مهڙ ٺهرائي ڪاٽ رکي ڇڏيائين. جيڪو ڀورو اُهو اُن لوهه کي وڃي جو سو سمنڊ جو ڪنارو هو ۽ اُتهن ڪريلن ڏورن مان هڪڙي قسم جو گاهہ جمي پيو جنهن مان تڏيون وغيره ٺهنديون آهن.

هي راجا پريکيت! جڏهن دوارڪا ۾ سراپ ڏيڻ سان دوارڪا پوري ۾ گهڻا اپسگن ٿيڻ لڳا، تڏهن شريڪرشن ويچار ڪيو تہ يادو پاڻ ۾ ماريا ويندا، تنهنڪري واجب آهي تہ وسديو ۽ ديوڪيءَ کي ڪجهہ گيان اُپديش ڪري مڪتي ڏيان. پر جڏهن تہ هو موهہ ڪري پنهنجو پٽ ڄاڻي منهنجو چوڻ ڪنهن طرح نہ مڃيندا، انهيءَ ڪري جڏهن ناردجي کين اُپديش ڪندو تہ اُنهن لاءِ ڦائدو ڇڏيو آهي. پوءِ تہ شريڪرشن نارد مني کي ياد ڪيو جنهن ڪري اُهو اُتي اچي پهتو. دوارڪا ۾ کيس ڏسڻ ڪري سڀني ڪچهري لاءِ وينتي

درواسا جي سراپ ڪري يادون جي ناس ٿيڻ جي شروعات ۽ ايڪانت ۾ اوڏانهن هليا ويا ۽ سڀ رشي

ڪريو. اِها ڳالهه ماڳب هو سڀ رشي ڪرڻ لڳا.

پکوان جو پچڻ ڪرڻ لڳا. مايا سبب پرديومن ساهب ۽ ڪي تپسيا ڪري ڏيئي شريڪرشڻ جي ڏيئي شريڪرشڻ جي ڪري تپسيا ڪئي. ڪري ڏيهن شريڪرشڻ جي مايا سبب پرديومن ساهب ۽

پيا يادو شڪار ڪيائڻ لاءِ آن ڪيترو نڪري. ويا ۽ رشين ڪي ماڻهن ڪندو ڏسي پاڻهر چوڻ لڳا ته ”هي سڀ براهمڻ سنساري ڪي ڏکڻ لاءِ ڪوڙي سماڌي لڳائي اچي ويٺا آهن، جيڪڏهن

ڪي ڏکڻ لاءِ ڪوڙي سماڌي لڳائي اچي ويٺا آهن، جيڪڏهن سچا ساڌو هوندا ته ڪين تنهي وقتن جي حال جي معلوميت هوندي.“ سچا ساڌو هوندا ته ڪين تنهي وقتن جي حال جي معلوميت هوندي.“

سچا ساڌو هوندا ته ڪين تنهي وقتن جي حال جي معلوميت هوندي. ته ”مونکي سنکٽيون ڪي چيو ته ”مونکي اها ڳالهه پڏي ساهب، پرديومن ۽ پين سنکٽيون ڪي چيو

اها ڳالهه پڏي ساهب، پرديومن ۽ پين کي ڪپڙا ڪرائي ڪاجهه ماڃون ۽ ڏاڙهي ڪاهي تنهنڪري استري جا ڪپڙا ڪرائي ڪرپ واري ماڃون ۽ ڏاڙهي ڪاهي تنهنڪري استري وٽ هلي پڇون ته هن ڪرپ واري

پيٽ ۾ پڏي انهن رشين وٽ هلي پڇون ته هن ڪهڙو جواب ٿا ڏين.“ استري کي پيٽ ڏيندو يا ڌيءَ؟ پوءِ ڏسون ته هي ڪهڙو جواب ٿا ڏين.“

استري ڪي پيٽ ڏيندو يا ڌيءَ؟ پوءِ ڏسون ته هي دو يادو رشين ڪان پڇڻ لڳا

هٿيار جي وس ۾ پيدا ٿي چڙهين دو يادو رشين ڪان پڇڻ لڳا

ڏهين دو ڪين چوڻ لڳا ته ”اوهانکي شيامسندر جي ونس ۾ پيدا ٿي ڏهين دو ڪين چوڻ لڳا ته ”اوهانکي شيامسندر جي ونس ۾ پيدا نشي ڄڃائي.“ پر ڇڏهين

ڏهين دو ڪين چوڻ لڳا ته ”اوهانکي مسخري ڪرڻ نشي ڄڃائي.“ پر ڇڏهين ٿي براهمڻن سان هنريت مسخري ڪرڻ تي ۾ نه مڃيو ۽ ڳالهه جي

ٿي براهمڻن سان هنريت مسخري ڪرڻ تي ۾ نه مڃيو ۽ ڳالهه جي هدن چوڪرن رشين جي ايتري چوڻ تي ۾ نه مڃيو ۽ ڳالهه جي

هدن چوڪرن رشين جي ايتري چوڻ تي اچا سان درواسا رشي جواب وٺڻ لاءِ هٿ ڪري بيٺا، ته ڏهين ڏري اچا سان درواسا رشي

جواب وٺڻ لاءِ هٿ ڪري بيٺا، ته ڏهين ڏري ڪاوڙجي سراپ ڏيڻ لڳو ته ”انهيءَ پيٽ مان ڏکڙو لوه جو ٽڪر

ڪاوڙجي سراپ ڏيڻ لڳو ته ”انهيءَ پيٽ مان ڏکڙو لوه جو ٽڪر پيدا ٿي شيامسندر ۽ ٻلرام کانسواءِ سڀني يادو ڪُل کي ڇٽ ڪندو.“

پيدا ٿي شيامسندر ۽ ٻلرام کانسواءِ سڀني يادو ڪُل کي ڇٽ ڪندو.“ رشي جي سراپ ڪان پرديومن ۽ پيا اُداس ٿي پاڻهر چوڻ لڳا ته

رشي جي سراپ ڪان پرديومن ۽ پيا اُداس ٿي ڏکيا ڏيئي سراپ

”اسان ڏاڍو بڇو ڪرم ڪيو جو براهمڻن کي ڏکيا ڏيئي سراپ

”اسان ڏاڍو بڇو ڪرم ڪيو جو براهمڻن کي پيٽ تي جب ڪنيوسين.“ ائين چئي پرديومن ساهب جي پيٽ تي جب

پاڻ تي ڪنيوسين.“ ائين چئي پرديومن ساهب جو ٽڪر اندران نڪري ڪپڙا ويڙهيا هوا سي ڇوڙي ڏسي ته لوهه جو ٽڪر اندران نڪري

ڪپڙا ويڙهيا هوا سي ڇوڙي ڏسي ته لوهه جو ٽڪر راجا اُگرسين جي سڀا ۾ آيو. ٽڪر ڏسي هو سڀ ڇوڻ لڳا ۽ سيئي راجا اُگرسين جي سڀا ۾

آيو. ٽڪر ڏسي هو سڀ ڇوڻ لڳا ۽ سيئي ڏکاري سراپ ۽ چئي پيا يادو ويٺا هوا تنکي اهو لوهه جو ٽڪر ڏکاري سراپ

۽ چئي پيا يادو ويٺا هوا تنکي اهو لوهه جو ٽڪر ڏکاري

ٻارهون سڪند

ڏهين سڪند جي ڪٿا ٻڌي راجا پريکيت، شري شڪديو جي
کان پڇڻ لڳو تہ ”مهاراج! يادو تہ ڏرما ٿيا ۽ هري ڀڳت دوا ڏن
ويچارن کي ڇا درواسا رشي جو سراپ ڏنو؟“ شڪديو جي وراڻي
ڏني تہ ”ڪڙي ڏيهن شيام سندر پنهنجي من ۾ ويچار ڪيو تہ هي
مون اوتار ڌرتيءَ جي ڀار لاهڻ ۽ دشٽن کي مارڻ لاءِ ورتو آهي
جهنگري سنساري ماڻهو منهنجي ڪٿا ٻڌي ۽ ٻڌي پار لنگهي
وڃن ۽ ڪنس ۽ جراسنڌ جهڙن دئيتن ۽ اڌرمي راجائن کي ماري
ڪورون ۽ پانڊون جي پاڻ ۾ مهايڌ ڪرائي ڌرتيءَ جو ڀار تہ لاٿم
پر هي ڇپنجاهہ ڪروڙ جي ڏاڍا ڏلوان ۽ زبردست آهن. تن
جو اجا ڌرتيءَ تان ڀار لٿو آهي سڀ منهنجي سنتان ۽ عزيز خويش
آهن ۽ وري مون ئي انهن کي پاليو آهي تنهنڪري پنهنجي
هٿان ڪين مارڻ جڳو ٿو ڀانيان، ڪنهن براهمڻ کان ڪين سراپ
ڏياري مارائڻ کپي. اهڙو ويچار ڪري سندس اِڇا موجب
درواسا، وسشٽ ۽ ٻيا ڪيترا رشي تيرٿ ياترا ڪندا دوارڪا پري
۾ آيا. تڏهن شري ڪرشڻ انهن جو ڏاڍو آدر ستڪار ڪيو ۽
هٿ جوڙي عرض ڪرڻ لڳو ”هي ديا! جڏهن اوهان ڪرپا ڪري
درشن ڏنو آهي تہ ڪجهہ وقت هت رهي منهنجي اِڇا پوري
ڪريو.“ رشي عرض لڳا تہ ”مهاراج! اوهانجو عرض سڄو پر اسانجو
هب، تب هت وڌيڪ سان ڏي نٿو سگهي.“ شري ڪرشڻ صلاح ڏيڻ
تہ ”پنڌرهن ڪيترا ڏينهن ٻالڪن ويچارو آهي آئي رهي هاڻي سمرٿ

سميت هن اشٽ ڀڄا روپ جي سامهون وڃي نمسڪار ڪيو. اهو
ڏسي هو من موهيندڙ روپ ڪلي ڇڏڻ لڳو تہ ”تو سوا سؤ ورهيہ
مرتيولوڪ ۾ رهي پرٿوي جو ڀار لاٿو آهي ۽ منهنجي شڪتي سان
اوتار وٺي گهڻن دئيتن ۽ اڌرمين کي ماريو آهي، گهڻو براهمڻن ۽
ديوتائن ۽ ڌري ڀڳتن کي سکہ ڏيئي مونکي پرسن ڪيو آهي. هن
وقت مونکي تنهنجي ملڻ جي ڏاڍي سڪ هئي تنهنڪري مون
براهمڻ جا پٽر پاڻ وٽ گهرائي ارجن کان ايمان جي ڳالهہ ڪرائي، انهيءَ
لاءِ تہ اُنجي پرتگيا رکڻ واسطي توان هت ضرور ايندين، براهمڻ
جا سڀ بالڪ صحيح سلامت هت آهن جنکي بيشڪ وٺي وڃو.“

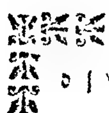
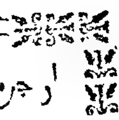
ايترو چئي جڏهن هن اشٽ ڀڄا روپ ڀڳوان شري ڪرشڻ
کي رخصت ڏني، تڏهن هو پاڻ نمسڪار ڪري براهمڻ جي پٽن
کي پاڻ سان وٺي ارجن سميت دوارڪا پريءَ ۾ آيو ۽ ارجن جو
سڀ بالڪ براهمڻ کي ڏيئي پنهنجي شرمندگي مٽائي، پوءِ پنهنجو
سر شري ڪرشڻ جي چرڻن تي رکيائين ۽ سمجهيائين تہ ادا سڀ اُن
ديالو ديو جي ڪرپا تي نہ تہ آءٌ ڇا تي ڪري سگهيس. مهاڀارت
۾ تہ مون انهيءَ ٻل سان ڪيو هو نہ تہ مون ۾ ڪهڙي طاقت
هئي جو ڀيشم پتامہ ۽ ٻين جوڌن کي جيتي سگهان ها.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو تہ ”هي راجا پريکيت! ڪنهن
ايتري طاقت آهي جو شري ڪرشڻ وئنڪٽ ناٿ جا گڻ ورڻن
ڪري سگهي. ماڻهن اهڙي جوتي سروپ کي وارون وار نمسڪار
ڪريان تہ جنهن جي ديا سان مان ۽ تون هن امرت روپ ڪٿا
ڪرڻ ۽ ٻڌڻ سان مڪتي پائيندا سون.“

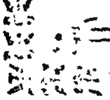
پوءِ اُٿي ٻه ٻڌ ته تنهن لوڪن مان تنهنجا مثل ٻالڪ ڳولي آڻي
ڏيندو وسان ۽ جي انهن ۾ ڪامياب نه ٿيس ته ڀاڻ سوڙي اڳ ۾
جلي مرندس ۽ ڪنهن کي به پنهنجو منهن نه ڏيکاريندس." اما
ڳاهه بواسطي ڪي ڏاڍي ارجن سنان ڪري ڏنش ڏاڙ ڪٽي اُهن
پاڪن آسودگي لوڪ، پاتال لوڪ، جرزي ۽ ڌرمراج جي سنان تي
ڳولا ڪرڻ ويو. مطلب ته چوڏهن ئي لوڪن ۾ ويو پر ڪٿي به پتو
ڪونه پيس، تڏهن ڏاڍي ويچار ۾ پئجي دوارڪا پري ۾ آيو پنهنجن
مائٽن کي ڪاٺين ڪٺي ڪرڻ جو ڏينهن ٻڌائي ڀاڻ ٻرائي جلائي ڀسم ڪريان.

جنهن وقت ارجن چکبا ڏاڍي منجهس تي ڏيئي تي ته اوچتو
شري ڀڳوان پنهنجي سهت سڪاري ڪري پڻ ارجن کي ٻڌي چيو ته
"اي ارجن! تنهنجي ماڻ وڌيڪ ۽ تڪون ڪي ڪوڙي ڏالي تون ڪاڻ جلائين
جو ٿو؟ ويلان ڪڏهن ڏي ته براهمڻ جا ٻار ڳولي اچي تنهنجي پر لکيا
پوري ڪريان." اهو چئي شري ڪرشن ارجن سميت پنهنجي رٿ تي
چڙهي اُتر ڏي پاسي اُتي جتي سمنڊ ويو جتي سواءِ اونداهي جي ٻيو ڪجهه
به ڏسڻ ۾ نه آيو. شري ڪرشن اُن مهل سُدرشن چڪر کي پرڪاش
ڪرڻ جي آگيا ڏني. جڏهن اُن وقت اُهو رٿ تمام تيزي سان ويو
۽ ڪري اونداهي مٽائي پهچي جتي ٻاڪي اونداهي زور سان وهندو
ڏسڻ ۾ آيو ۽ ٻوڙيندڙ ٻڏل نڪرندا هجن، شري ڪرشن پنهنجو رٿ
اُن ٻاڪيءَ مان هڪلي هٿي پاسي ويو. اُتي ارجن پنهنجون اکيون
کولي ڏٺو ته هڪڙو مندر تمام عمدو هيرن جواهرن سان جڙيل
آهي. پوءِ ٻئي رٿ مان لهي اندر ويا جتي ڏٺو ته شيش ناگ
تي وشنو ڀڳوان موهني مورت ڌاري براجمان آهي ۽ ڀرگو
برهما، مهاديو ۽ ٻيا ديوتائون ويٺا ستوتي ڪن. ارجن اهو چرتر
ڏسي پنهنجو سڀ ڀُل ڀاڳي ويو. پوءِ شري ڪرشن ارجن

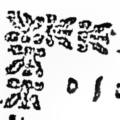

ايترو ٻڌي براهمڻ پنهنجي گهر هليو ويو ۽ جڏهن سندس استريءَ کي پٽر پيدا ٿيڻ جو وقت ويجهو آيو، تڏهن ارجن کي اچي ٻڌايائين. ارجن شري مهاديو کي نمسڪار ڪري ڌنش ٻاڻ کڻي براهمڻ جي گهر جي چوگرد پنهنجي ٻاڻن جو اهڙو ته قلعو ٺاهيو جو هوا به اندر وڃي نه سگهي ۽ پوءِ پاڻ ڌنش ٻاڻ کڻي اُن براهمڻ جي گهر جي چوڌاري ٻالڪ جي پراڻ بچائڻ واسطي پرڪرما ڏيڻ لڳو. جڏهن براهمڻ جي گهر پٽ پيدا ٿيو ۽ رڻ ڪانسواءِ هو خبر نه آهي ته ڪيڏانهن گم ٿي ويو، تڏهن هوءَ استري پتيءَ کي چوڻ لڳي ته "سوامي! اوهان ته ارجن جي ڏاڍي ساراهه ٿي ڪئي ته هو ٻالڪ جي رکشا ڪندو. هاڻ ته پاڻ آءٌ ٻالڪ کي گهڙي به ڏسندي ته هيس، پر هن دفعي اُهو به خير." استريءَ جا اهڙا وچن ٻڌي هن براهمڻ غصي ۾ ڀرجي ارجن وٽ اچي ڪيس اهڙا ته دروچن چيا جو هو ڏاڍو شرمندو ٿي راجا اُگرسين جي سڀا ۾ هليو ويو. براهمڻ به سندس پٺيان آيو ۽ سڀا ۾ پهچي سڀني جي روبرو ارجن کي چوڻ لڳو ته "ڪٿي ڪانڊيو ڌنش ڌاري! تو منهنجي ٻالڪ بچائڻ جو پرڻ ڪيو هو سو هيئنر ڪٿي؟ تون ايمان وڃائي منهنجي ٻالڪ کي بچائي نه سگهئين تنهنڪري تو کي ڌڪار آهي. جيڪڏهن ڪالهه سڀيئي ته جيڪر پاڻي ۾ ٻڏي مرين ۽ ڪنهنکي به اهو منهن نه ڏيکارين. بهتر اٿيئي ته اڄ ڪانوڙي اهو ڌنش ٻاڻ ڦٽو ڪر ۽ بن ۾ هليو وڃ. ٻيا! هڪ سال وراٽ راجا وٽ ڪاٽيو (کدڙي) روپ ۾ رهي آيو آهين سو تو ۾ پهلواني ڪٿان ايندي؟"

جڏهن انرڌت هن براهمڻ راڄ سڀا ۾ وڃي ڪيترائي دروچن ارجن کي چيا، تڏهن هن ڏاڍو لڄي ٿي چيو ته "هي دوجه راڄ! تنهنجيون اهي سڀ ڳالهيون سچيون آهن، پر هاڻي منهنجو هڪڙو

ڇڏي ويو. جڏهن ٽيئن دفعي اُنجي استري کي ٻار ڄائو،
تڏهن هو براهمڻ سڀا ۾ وڃي شيام ۽ بلرام جي روبرو ڏانها ورلاپ
ڪري چوڻ لڳو ته "هي ديناناٿ! ڀڳوان راجا اگرسين جي پاپ کي
ڪارڻ آهي جنهنجي راڄ ۾ پرجا ڏک ٿي ڏسي، تنهنڪان پوءِ ٻي
ڪارڻ اهڙي آهي جيڪي سندس سيوا ۾ رهن ٿا ۽ ٽي ڪارڻ
مونکي ۾ آهي جو اهڙي پاپي جي ديس ۾ رهان ٿو جنهنجي اڳ ۾
ڪوڙ سڀان منهنجا ٻار جنمي مري ويا. افسوس! اوهين
ڪيترين ئي مون براهمڻ جو ڏک نه ٿا دور ڪري سگهو." اهڙيءَ
براهمڻ راڄ سڀا ۾ ٻيون به ڪٺيون اڙٻون ڳالهيون ڪيون.
۽ جڏهن شيام، بلرام، پرديومن يا ٻئي ڪنهن به يادوءَ اُنجو
ڪو به جواب نه ڏنو، تڏهن ارجن جو اُنوقت اُتي ويٺو هو ۽ جو
ڳالهه ٻڌي ڪاوڙ ۾ ڀرجي ويو، تنهن ڪاوڙجي چيو ته "ڏاڍي شرم جي ڳالهه
آهي جو اگرسين ۽ ٻيا مهاراجا ڪوئي براهمڻ جو ڏک ڏاري نٿو
سگهي. جنهن راڄ ۾ ڪٿي براهمڻ ڏک پائين تنهنجو جس ۽ ڌرم
نٿو رهي." پوءِ براهمڻ کي چوڻ لڳو ته "هي ڀوديوا! توهان ڪا چنتا
۽ ڪو سنتوش ڪري پنهنجي گهر وڃو. جڏهن توکي ٻچي
ڄڻڻ جو وقت اچي، تڏهن مونکي اچي ٻڌائجه ته مان پوءِ ٻالڪ
اُن ٻالڪ جي رکيا ڪندس." اِهو ٻڌي هو براهمڻ چوڻ لڳو
ته "هي ارجن! جڏهن شيام، بلرام ۽ پرديومن جهڙا شوربير ماٺ
ڪري ويا هئا، تڏهن تنهنجي ڳالهه تي مونکي ڪهڙو ڀروسو
اچي؟" توکي ڪهڙي طاقت آهي جو منهنجي ٻالڪ کي بچائي
سگهين؟" ارجن ورائي ڏنس ته "مهاراجا! مونکي توهان شريڪرشن،
بلرام يا پرديومن نه سمجهو. مان ارجن ڪنڌيو ڌنش ڌاريندڙ آهيان:
منهنجي روبرو [illegible] اهڙي طاقت ڪانهي جو تنهنجا ٻالڪ ماري سگهي."

منهنجو اپراڌ ڪميا ڪريو. منهنجي ڇاتي ڏاڍي سخت آهي ۽ اِن
لاءِ افسوس اٿم تہ اوهانجي ڪومل چرڻ کي ڏاڍو ايذاءُ رسيو هوندو ۽
مونکي اوهانجي اچڻ جي ڪل پئي ها تہ جيڪر اڳواٽ اچي هٿ
جوڙيان ها. اوهان دَيا ڪري منهنجي لوڪ پويتر ڪرڻ لاءِ هت
اچي هيءَ جا مونکي لت هنئي آهي سو اُن چرڻ جو نشان سدا آءٌ
پنهنجي ڇاتيءَ تي قائم رکندس ۽ اِنهر مونکي ڪا بہ لڄ نہ ٿيندي.“
پرگورشي ڀڳوان جي اهڙي نمرتا ڏسي ۽ سندس مُکان مٺا
وچن ٻڌي ڏڪو ٿيو ۽ پوءِ پاڻ هٿ جوڙي ستوتي ڪرڻ لڳو. لت
هڻڻ مهل لڪشميءَ کي ڪروڌ جاڳيو، پر وئنڪٽناٿ جي ڊپ
کان رشيءَ کي سراپ نہ ڏنائين. پرگو ڀڳوان کان موڪلائي سرسوتيءَ جي
ڪناري تي اچي پهتو ۽ ٽنهي ديوتائن بابت ٻين رشين کي اچي ٻڌايائين.
جنهنتي سڀ رشي وشڻو ڀڳوان جو سمرڻ ۽ ڌيان ڪرڻ لڳا.

هي راجا! هڪڙي ٻي مهما شريڪرشڻ جي ٻڌايان ٿو سا ٻڌ: هڪڙو براهمڻ ڏاڍو شيلوان پنهنجي
ڌرمڪرم تي پورو دوارڪا پريءَ ۾ رهندو هو. جڏهن اُن براهمڻ کي هڪڙو
پٽ پيدا ٿي مري ويو، تڏهن هو پٽ جو لاشو کڻي
راجا اگرسين جي دروازي تي اچي چوڻ لڳو تہ ”هي آدمي!
تنهن جي آڌرم ڪرڻ سبب منهنجا پٽ منهنجي جيئري ئي مري
ويو آهي. دواپر جڳ ۾ ئي ڪلجگ جا لڇڻ اچڻ لڳا آهن. اهي
سڀ راجا جي پاپ سبب ڪري ٿين ٿا ۽ پرجا ڏک ڏسي ٿي.“
گهڻيئي دروچن چئي هو براهمڻ مئل پٽ راجا اگرسين جي دروازي
تي ڦٽو ڪري گهر هليو ويو. اهڙيءَ طرح ست پٽ ڄيا ۽ اُن براهمڻ جي گهر پيدا ٿي مري ويا.

براهمڻ اُنهن جا ٻہ لاش ساڳئي ريت راجا اگرسين جي دروازي تي

ڀريا. برهما جو ڪروڌ به پوءِ سراپ ڏيڻ تي ڇڏيس پر وري
به پنهنجو ئي سمجهي گهڻي شانت ڪيو. پرڪو برهما کي رحم ڪري به
ڏنائين ته سڀ ڪروڌ ڪندڙ ڏسي آڻان آئي ڪيلاش پروت
ڏانهن روانو ٿيو جتي شنڪر مهاراج رهيو ٿي. جڏهن ڀولاناٿ
پرڪوءَ کي ايندو ڏٺو، تڏهن اٿي بيٺو ۽ جهٽ ئي پاڻ ڀيا ته پرڪو سان
ڀاڪر پائي گڏجان، تڏهن ئي پرڪو هٿ لڪس ته "ڀائي!
تون پنهنجو ڪم ڪر ڏور جهڙي مساڻ ڌات ٿيندو ويلو آهين
انڪري موڪلي نه ڇڏ." اهو آيمان پرڪو وڃي ويٺي شنڪر ڀڳوان
ڪاوڙجي ترشول هٿ ۾ کڻي جهٽ ئي پرڪو رشيءَ کي مارڻ ڀانيو،
تڏهن ئي شري پاروتي هٿ جوڙي وينتي ڪئي ته "مهاراج! مي رشي
تو ڏانهن نندي پئي آيو، انهي سنڌس ڏوهه ڪميا ڪريو." جڏهن
پاروتي جي جرڻ تي پرڪو جي جان ٻچي، تڏهن ڀولاناٿ کي
نموڪر ڏيئي ڏسي آڻان وشنو ڀڳوان جي ويڪنٺ لوڪ ڏانهن ويو.

اتي ويڪنٺ ڌام جي ڪهڙي مهما ڪجي، جتي سورج ۽
چندرما جي پرڪاش نه هئڻ تي به رات ڏينهن هڪجهڙي روشني
رهيل. اتي جي پرٿوي ڪهڙي نه سهڻي رهي ٿي. ٻارهن ئي
مهينا اتي ڦل ۽ خوشبودار گل ۽ ڦلدار ڇانوڻ اڳيل رهندا. منجهس
ڏاڍا خوبصورت ڍنڍون آهن، جن جي ڪنارن تي انيڪ قسمن
جا پکي مٺيون آوازون ڪري رهيا آهن. اهڙي سندر ستان تي
پرڪو رشي اچي پهتو ۽ اهڙي سندر محل ۾ ڪهڙي ڏٺو، جتي وشنو ڀڳوان
پلنگ تي سمهيو پيو هو ۽ لڪشمي جرڻ چاپي رهي هيس.
جا ڪيا؟ جو ويندي شرڌا ڪري لت ڀڳوان جي ڇاتيءَ ۾ وڃي هنيائين.
ڀڳوان اهڙا ڪجهه بيهو ۽ رشي کي ڏسي اٿي جهٽ ئي زور سان
هن جا پير ڏنل تي ڪري وينتي ڪيائين ته "هي ٻرهمڻ!

سو تنهنجي ڳالهه تي ٻٽ
مساط ۽ ويهي ڇڏين وا ذڪر ڪلي ۽ ڏسجي ڪان دکش پرجاپتيءَ
رکي تون هيٺرو ڏيجي رهيو آهين. جنهن ڏينهن ڪان وٺي
ان مساطات کي سراپ ڏنو آهي، اُن ڏينهن ڪان ڪٿي. اِنلاءِ سنڌس ور کي
سنڌس ڪابه ڳالهه سڄي هٿي تي هٿ رکي ڏس
آزمائش واسطي ڀريا، تون ناط پنهنجي
ته وڏيڪ هلت ڪر."
پوءِ جي سڀوسمجهيئين ته مُنهنجي ماٿا ۽ منهنجو ڇوط
ايترو وڏي ورشاسر، ڀڳوان جي مايا ۽ منهنجي ناط سڙي پسرڻي
منجهي، جنهن ئي پنهنجي مٿي تي هٿ رکيو تنهن ناط سڙي ۽ وڙون
ويو. دئيت کي پسرتيل ڏسي ڀولانات خوشيءَ جي
قمر ڪي دن ادن ڏيندو آڪاس مان ڦل وسائڻ لڳا. وڪنٺ ذات
ڦيرط لڳو ۽ ديو ڏيئون آئينده ڏيڻان اڏ رهيو ۽
پوءِ مهاديو کي سمجهاڻ لڳو ته وڏي رواڻو ٿيو."
جا ور ڏيڻ ته گهرجن. پوءِ ڀولانات رخصت وٺي وڪنٺ ذات
راجا پريکيت پڇڻ لڳو ته "ٻڌي مهاراج! ڀرگو رشيءَ وشنو لاهيو ۽؟"
اُدو. ته ڪرپا ڪري
کي ڇو ۽ لت ڇو هڻيئي رشي ڀرگو وقت ڪري رشيئين
شڪديو جي ڇوط لڳو ته "ٻڌي راجا! ڪري جهڙا ڪري رهيو هو ته
سان گڏ سرسوتيءَ جي ڪناري تي گيان ڌرچا ڪري
اُن مهل ڪنهن پڇيس ته مهاراجا برهما، وشنوءَ ۽ مهاديو ائين
تنهي مان وڏو ڪير آهي؟ انهيءَ تي ڪن مهاديو کي ڪو وشنوءَ کي
۽ ڪو برهما کي وڏو ڇوط لڳو، ڀرڳو ڇوط لڳو ته "واٽي! آءٌ ته
اُنکي وڏو سمجهندس جو ڪروڌ ڪري ٻڌائيءَ جي عيوض ۾
ڀلائي ڪري. هاڻي آءٌ اِن ڳالهه جي پريکشا وٺڻ وڃان ٿو ۽
توهانکي فيصلي جي سڌ ڏيندس. پوءِ ڀرڳو اُڏان برهما جي سڀا
۾ هليو ويو جتي نمسڪار ڪري سڌو اُنجي آسڻ تي وڃي ويٺو
سنڌس اهڙي هلت ڏسي اُتي سڀ ويٺل رشي ۽ برهمڻ عجب

پنهنجي ڪرمنڊل جو جل سندس بدن تي ڇڙڪيو جنهن ڪري
ورشاسر جو بدن اڳين وانگر ٿي ڪندن جيان چمڪڻ لڳو. پوءِ
مهاديو چوڻ لڳس ته "هي ورشاسر! مان تنهنجي پوڄا ڪان گهڻو
خوش ٿيو آهيان، ڪالهه جيڪي گهرجيئي سو گهر." ورشاسر هٿ
جوڙي وينتي ڪرڻ لڳو ته "هي مهاپرڀو! مون کي اڄ ور
ڏيو جو جنهن جي مٿي تي هٿ رکان سو اُماڪ جلي خاڪ ٿي وڃي."
مهاديو ويچار ڪيو ته هي آدرمي اهو ور پائي سنساري جيون کي
دک ڏيڻ جاءِ ٿو، پر ڀڳا ڪريان جو وچن ڏيئي چڪو آهيان
تنهن ڪري انڪار ڪيس اهو ور ڏنائين، جنهن ڪري ورشاسر
ڏاڍو پرسن ٿيو. جو ادرمي پاروتي جي سندرتا ڏسي
ويچار ڪرڻ لڳو ته پهرياءِ اهو ور مهاديو تي آزمائڻ گهرجي، پوءِ
جي مهاديو جلي وڃي ته پاروتي هٿ ڪري پاڪسان ولي وڃان.
مهاديو منجهي اها منشا جاڻي اُتي پکو ۽ تيئي لوڪ ڊوڙا پائينس.
ليٺ وڪنٺ ناٿ وٽ آيو چوڻ لڳو ته "هي ترلوڪ ناٿ! هي
دک مون پاڻهي پاڻتي ڪيو آهي ڄاڻي اڄو اُپاءُ ٿڻي جو هي پاپي
پنهنجن افعالن ڪري پاڻهي ناس ٿئي." وڪنٺ ناٿ تڏهين
ڪيس ڏيرج ڏيئي براهمڻ جو روپ ڌاري ڪرمنڊل ۽ مرڪ ڇا!!
ڪٽي جتان ورشاسر ڊوڙندو ٿي آيو اُتي وسٽي ۽ ٻيهي ڪيس چوڻ
لڳو ته "هي ورشاسر! تون هن قدر ڇو جپ ۽ ڊوڙندو ٿو وڃين؟
مونکي پنهنجو حال ٻڌاءِ." دئيت تڏهن ڪيس سڀسٽو حال
ٻڌايو. وڪنٺ ناٿ چوڻ لڳس ته "تون وڏو اڪيالي آهين جو
مهاديو جي ڳالهه تي ڀروسو ڪيو آٿيئي. آري! ڏو زور ڪالي ؟
ڏاتورو کهه تي پئي ۽ ڀوتن سان گڏ دي اڪهڙو ڪهي. مڙدن جي

ڪمراڻي جون مالهائون ڳچي ۾ وجهي ۽ ڏانڪن جا هار ڳلي ۾ پري

و شنڪر پڪوان جلد پنهنجن پڪئن تي پرسن ٿئي ٿو
ري ۽ اولاد نه آه ڪريس ٿو، ٿڌهن دو انهن جو پرپر ڇڏي آنند
ن ست سنڪر ڪري ٿو. پوءِ جڏهن آن ست سنڪر ڪري ڪيان
هيس ٿو ۽ رات ڏينهن منهنجي پاڇن ۽ سمرڻ ۾ چت لڳائي ٿو
ڏهن مان آن کي. مڪتي ڏيان ٿو.” دي راجا پريکيت! مهاديو
پيا ديوتائون پنهنجي پوڄا تي خوش ٿي وري پوڄا ڇڏي ڏيڻ
تي ڪروڌ ڪن ٿا، پروئنڪٽناٿ جوادو رستو نه آهي. دوڪڻن
ڪي بر سراپ ڪونه ڏئي. پاٽاسر جي توکي خبر آهي ته هن شوجيءَ
ڪان ور پاتو، پر وري جلدئي ساڙس وڙهڻ آيو، هاٿي هڪڙي هٿي
دئيت جي ڳالهه ٻڌايان ۽ ٿو ته هڪڙي ڏينهن ورشاسر دئيت
مورڪه شڪتيءَ جو پٽ تپسيا ڪرڻ جي اڇا رکي گهرکان پاهرنڪتو.
وات تي نارد منيءَ کي ڏٺو جنهنکي نمي پڇڻ لڳو ته ”مهاراج! مونکي
تپسيا ڪرڻ جي خواهش آهي سو ٻڌايو ته برهما، وشنو ۽ مهاديو
انهن ٽنهي مان ڪير جلد پرسن ٿي ور ڏيئيندو ته مان انجي وجهي
تپسيا ڪريان.” نارد ورندي ڏنيس ته ”دي ورشاسر! جلد
راضي ٿي وردان ڏيندڙ ديوتا ته ڀولاناٿ شري مهاديو سوامي
ايرا ڪرڻ تي ڪميا بر ڪري سگهي ٿو.
اتيڪي. دو ٿوري تپسيا ڪرڻ تي پرسن ٿي هزار پاڻهون
ڏس! هن سهسرارجن کي مهاديو جو پاڇن ڪندين ته
ڏليون. سو جي توان بر ڀڳتيءَ سان ورشاسر انهيءَ وقت
جلدئي ڦل ملندءِ.” نارد کان ايترو ٻڌي شو مورتي ستاپت ڪري دڪرو
ڪيدارناٿ ڏانهن دليو ويو، جتي ست ڏينهن ۽ راتيون
آڳنيءَ ڪنڊ ٿاهي دوم ڪرڻ لاءِ ويٺو. ڪيا ۽ الين ڏينهن
پنهنجي بدن جو ماس ڪاٽي سان ڪپي دوم ڪرڻ ۾ چاڙهيائين،
جڏهن ٿي پنهنجي بدن مان ماس ڪپي دوم ڪرڻ ۾ ڪان جهاڙي
ٿڌ، ٿي ڀولاناٿ اگني ڪنڊ مان ظاهر ٿي ڪيس هٿ

روپ ڀڳوان کي سرشٽي رچڻ لاءِ جاڳائين ٿا."

راجا پريڪشت تڏهن پڇڻ لڳو ته "هي شڪديو جي مهاراج! سنسار ۾ هڪ عجيب ڳالهه ڏسڻ ۾ اچي ٿي جو ڀڳوان لڪشمي پتي ٿي ۽ پنهنجن ڀڳتن کي اهڙو ڪنگال رکي ٿو جو انهن کي ڪکن طرح ڪاڏو ۽ ڪپڙو به ڪونه ملي. هو ڏانهن شري مهاديو جنهنجي ٻڪري ۾ ناڳ ۽ مڙدن جي کوپرين جون مالائون پيل آهن ۽ ساري بدن تي ڀڀوت مکيل رهي ٿي، تڏهن به سندس ڀڳت ڏاڍا شاهوڪار رهي ڏاڍي آنند ۾ وقت گذارين ٿا، ڀلا اهو ڇو؟"

شڪديو جي ورائي ڏني ته "هي راجا! وشڪنت ناٿ سنساري سک کان الڳ رهي ڪنهن به شيءِ جي پاڙ جو اڃا نه رکي، تنهنڪري سندس ڀڳت به ناسوان وستو نٿا چاهين. ۽ لڪشمي پتي ڀڳوان جي اها مرضي ڪانهي ته منهنجا ڀڳت سنساري مايا ۾ لپٽجي خراب خوار ٿين. تو پڇو هوندو ته ڪيئن شو جي ڀڳتن ڪانئس ور پائي وري سائنس ئي دشمني ڪئي آهي. اهو ئي سبب آهي جو مايا جي نشي ۾ آدمي انڌو ٿي ڪيترا بڇڙا ڪرم ڪري ٿو، جنهنڪري ڀڳوان پنهنجن ڀڳتن کي مايا نٿو ڏئي. هي راجا! ساڳي اها ڳالهه راجا يدشٽر شري ڪرشڻ کان پڇي هئي جنهن جواب ڏنو هوس ته "هي ڌرم راج! مايا روپي لڪشمي ملڻ سان، جنهن کهڙيون بڇڙايون پيدا آهن، آدمي سنساري سکن ۾ ڦاسجو وڃي ۽ جيستائين موں کي ياد نٿو ڪري، تيستائين آواڳمن کان ڇٽي نٿو. انهي ڪري آءٌ پنهنجن ڀڳتن کي اهڙو ڌن نٿو ڏيان، جنهنڪري هو سنساري سک ۾ لپٽجي پراوڪ جو ويچار ڀلي وڃن. اهو ئي سبب آهي جو جيڪو آدمي منهنجي شرڻ وٺي ٿو تنهن جو ڌن ۽ دولت آءٌ هٿس ڌيا ڪري کسيو وٺان. جڏهن ترڏن تبلع تي سندس

اوهانکي سپ لوڪ توهانجي مايا سان پيدا ٿين ٿا، ادا مايا اوکن تنهي تو، قائم رهي سدا، پرڪاش اوهانجو لڳي. نٿي سدا، اوهين ٿو. دوندو ڪونہ ڪوبہ رکو سند جو اوهان ۽ سان اچا اوهانجي ناس ۽ اُتپتي جي جيون سيئي ٿا رهو روپ آنند رهو، الڳ سان ڪان سيئي بہ هوندي ملياں ۽ سيئي اوهين تو. منش سان ڪرڻ ڏيان ۽ سمرٿ جنجي آهيو تہ اهڙا اوهين ٿا. ۽ يکيہ نکو يوکہ نکو برابر سمرٿ نام اوهانجي تو. اوهانجي ڪرپا پاني مڪتي اوهانجي آهي. ڪرم شپ وغيره دان يا تيرٿ ڪو نہ تہ هي. سگهجي نٿو ڇٽي ڪان چار مايا جيو سنساري ڪوبہ سواءِ ڪان ڪشپ هرڻ ۽ ڪش هرڻا ۽ راوڻ ڪنس، اُششپال، ديناناٿ ڏيان اوهانجي بہ آهي پر ڪني، دشمني سان اوهان ڪيئن وغيره ۽ ڪٽا اوهانجي جيو ڪيئي ويا. لنگهي پار پوسا سان ڪرڻ ۽ سيئي آيهن ٿا. ڪن رتو سگيا جنم پنهنجو ڪري ڪيرڻ مايا سنساري رکي ڏيان اوهانجو پر اُلٽي جي آهن آهي وڏ پاڪي ٿا اچا بہ جي مڪتي سواءِ ڪان ڪرڻ پڪتي ۽ ٿا رهن چٽل ڪان اوهانجو ڪري اکيان آدمي جو اناٿ نڪنت وي. رڪن مڪتي رهي اتڪيان ۽ آواڪمن سو ڪري نٿو ڏيان ۽ سمرٿ فقط آهي ڪوڙو سڄو ورهواڙ جو جڳت سگهي. ڪري نٿو حاصل ڏيهہ منش ۽ سنسار منش جو آهي. ٿالو سچو ڪڙو وڙ ۽ پرجي پرجي استري، ۽ تو ردي وس جي اندرين اوهانجوئي سمجهائي ڪمبخت ۽ اپائو ڪري، تنهنکي نٿو ڪري پڪتي توهانجي ڏاڏا، پاني جنم ۽ طلين جو اکہ اسي ڇور نيچ اهڙو ڪيهو جي. ڪيو ڄڻ جي شڪديو شري پڏائي ڪٿا ايتري تو'' ڏسي وي ڄاڻي ڪري شتوتي رڻ ان ! راجا پريکيت

'' هي

راجا پريکيت پڇڻ لڳو ته ”هي شڪديوجي سوامي! پلا هي جو ڀڳوان براهمڻ کي جيو ته تون شاستر موجب منهنجو ڏيان ۽ پوڄا ڪندو ڪر، سو ٻڌي شڪ پيدا ٿيو اٿم ته پار برهم ته آڪار آهي پر ويدن ڪهڙي طرح هنجي ستوتي ڪئي هوندي، اهو ڪرپا ڪري ٻڌائي سمجهايو؟“ شري شڪديو جي وراڻي ڏني ته ”هي راجا پريکيت! ويد ۽ وشنو ڪٿا جي ستوتي تمام ڳجهي لڪيل آهي. هونئن سمرتي ڪاهي آن سڀ جي ورڻن ڪرڻ جي، پر مختصر ٻڌايان ٿو ته جنهن آدي پرش جي سڀ ٻڌي، اندريون، پراڻ وغيره جوڙيا آهن سو مهاپرڀو سدا لوڪن رهي پرمانند وچڻ وقت وراٽ روپ ڌاري شيش ناگ تي آرام ڪري ٿو. اما ڪٿا هنريت آهي.

سنڪ، سنندن، سناتن ۽ سنت ڪمار چارئي ڀائر پرميشور جا آوتار سرشٽي هڻڻ کان اڳ برهما جي مرضيءَ موجب پيدا ٿيا آهن. انهنجي سيا ۽ رجوگڻ ۽ تموگڻ ته اصلي ڪو ڪون، سدا ستوگڻي رهن ٿا. انهن مان ڪٿو پاڻ سدا ڀڳوان جي ليلا ۽ ڪٿا ڪندو آهي، پاڻي ٻڌندا آهن. جيڪا ستوتي انهن ڀڳوان جي ڪئي آهي ۽ جا وري ته نارايڻ نارد منيءَ سان سمجهي، ۽ ڪئي سا ساڳي توکي ٻڌايان ٿو. جنهن ڪري پنهنجي وات مان جڙي ڪيئي وري ڪالي ويندو آهي. تنهن هيءَ سڀ سرشٽي اڪ جڳ ۽ پرميشور جي مرضيءَ سان پيدا ٿي وري انجي روپ ۽ سمائجي وڃي ٿي. انوقت مهاپرلي هڻڻ سبب جوڪره باقي هوندو آهي، رڳو آدي پرش ڀڳوان قائم رهي ٿو. ۽ جڏهن وري کيس سنسار رچڻ جي خواهش ٿئي ٿي، تڏهن انجي سواسن مان چارئي ويد پيدا ٿين ٿا جي هن ريت ستوتي ڪن ٿا ته ”هي پار برهم اوناشي پرش! اوهان [illegible] مرڻ کان رهت آهيو ۽ اٿي ۽ جيئن رهو ٿا. هي

اڪيان رکيا ۽ رشين جي پڳوان ۽ سان پرير ڏاڍي آڏي چانور يا جي رشين مان پرير ڏاڍي ۽ شيام سندر آنداءِ لاءِ پيڻ ۽ گنگا جل براهمڻ دت بعد رڌڻ ڪري پوڄن ورتو. پوڄن ڪان آءِ پال اوستا سان گڏ ويهي پوڄن ۽ ڪي هو بنان ڏيان ڏيان ڇڏدن پرپورا '' دي ڪرڻ لڳو ته اوهانجي ڪان تڏهن آهيان ، تيو ڏو جوڙي ويٺي منهنجي ڏيڻي درشن ساکيات مونکي جوتوهان اڄ ڪا هد ڪانه رهي پوکي ڏو تيو اڇيءَ. اڄ جو توهان مونکي ساکيات درشن ڏيڻي منهنجي خوشيءَ جي کين ڌو اڇيو. ڪتي ڇنهنڪري منهنجي ، اوهانجي چرڻن جو درشن اچا پوري ڪئي. ماٺيون سنساري مايا قاسي اوهانجي ۽ جيڪي اوهان جو آهي. جيڪي ماٺيون سنساري ڪو سگهه نٿا پائين ، پر جيڪي اڻاڻ مان نٿا ڪن سي سچي ۽ ۽ ڪو سگهه پائين ٿا. تا سي هردم سچو ڏيان ڪن ٿا سي هر دم سچو

سمرڻ ۽ ڏيان ڪن ٿا سي '' ڪريان ٿو.''

توهانکي واڙون وار نمسڪار ڪريان ٿو.'' شيام سندر جو ڏسي پرير ۽ پڪتي اڏي ڪتي چاڪي پيارو سمجهان ٿو. براهمڻ جي تمام پيارو سمجهان ٿو. نا آنڌيا

راجا ! آءِ توکي پنهنجو ستڪار ڪن براهمڻ جو اها ڪي دوج راجا ! آءِ توکي پنهنجو ستڪار ڪن ٿا. رشي توهي جيڪي آدمي ويد ۽ شاستر پڙهيال براهمڻ جو ڏسي ! سيچي رشي توهي سپ منورٿ مان جلد پورا ڪريان ٿو. ڏيڻ آيا آدن. جڏهن دل درشن ڪرڻ سان آدمي پويتر ديا ڪري ڪيو ويٺي توکي پنهنجو درشن ڪرڻ سان آدمي پويتر ديا ڪري سان ۽ ديو مندر جي ۽ شريو جو سپ پاپ ناس تيرٿ جي سنان ۽ ديو مندر جي ۽ شريو جو سپ پاپ ناس تنيتو ، تڏهن رشين جي چرڻن ڇهڻ سان به شريو سيوا ڪيج. براهمڻ تي وچيتو. اڻاءِ ڏون هنڌاجي چڪيءَ طرح سيوا ڪيج. براهمڻ ڪي تہ آءِ پنهنجي شرير ڪان به وڌيڪ پيارو ٿو سمجهان ٿو شرير ڏيڪري ڏيهن ناس ٿي ويندو ، تنهنڪري ڏون سدا ويد جي آکيا موجب منهنجو سمرڻ ۽ پوڄا ڪندو رهج.'' مطلب تہ اڏڙي طرح ۱۲ ڏينهن هن براهمڻ وٽ رهي بند راڻي پاري ڪيس ، اپديش ڪندو رهيو تنهنڪانپوءِ دوارڪا روانو ٿيو.

پاڻ سان ولي وٺي ۽ ڄاڻي مٿلاڪري ڏانهن هليو. ٻهولاشو راجا
۽ براهمڻ جڏهن ٻڌو ته شيامسندر هتي اچي ويو آهي، تڏهن وڏن
وڏي ڏنڊوت ڪري شريڪرشڻ جي چرڻن جي رج اکين ۽ سرتي
رکي ڪڏ ڪڏ ٻرڻ لڳا. راجا ۽ براهمڻ هٿ جوڙي ڀڳوان کي
وينتي ڪري چوڻ لڳا ته ”هي ڪرپاناٿ! جڏهن اوهان ديال
ٿي درشن ڏنو آهي، تڏهن ڪرپا ڪري پنهنجي چرڻن سان هلي
اسانجو گهر پوتر ڪريو.“ بندرابن بهاري ويچار ڪرڻ لڳو ته
”ٻئي منهنجا پورڻ ڀڳت آهن الله ڀريا، ڪنهن وٽ وڃڻ گهرجي.
جي راجا وٽ ٿو وڃان ته براهمڻ کي ڏو دل ۾ ٿئي ۽ جي براهمڻ
وٽ ٿو وڃان ته راجا ڏو دل ۾ ڪري، الله انهن ڪريان جو ٻئي
خوش ٿين.“ سو ٻه ڪيا، جو ٻه روپ ڌاري ٻنهي وٽ هڪئي وقت
ويو. راجا ٻهولاشو سمجهيو ته ڀڳوان خاص مونوٽ اچڻ جي ڪرپا
ڪئي آهي. ٻيو ته پنهنجي سنگاسڻ تي ويهاري چرڻامرت ولي
وڏي سان شيامسندر ۽ ٻين رشين جي پوڄا ڪيا، ۽ ڏاڍي خوشي
۾ ٻڌي چوڻ لڳو ته ”موان جهڙو ڀاڳوارو ٻيو ڪو به ڪونه هوندو،
جو جن چرڻن جي درشن لاءِ وڏا وڏا يوڳي ۽ رشي ڌيان لڳايو ويٺا
آهن، ۽ ڪو ٻيو ڪونه ٿو ڀوڻ سي اڄ منهنجي منجه ۾ براجمان
آهن. اڄ ونڌڪرٽاناٿ موکي پنهنجو ڄاڻي پنهنجن چرڻن سان
منهنجو گهر پوتر ڪيو.“ راجا جو ايترو ڀاءُ ڏسي ونڌڪرٽاناٿ وٽس
ايڪيهه ڏينهن رهي پيو ۽ گيان اپديش ڪرڻ لڳس.

هيڏانهن سنڪال براهمڻ ڄاڪيو جو دوارڪاناٿ کي ڪٺن
آسڻ تي ويهاريائين ۽ پنهنجي استري سميت پوڄا ۾ اچي لڳو.
ڀڳوان جا چرڻ ڌوئي چرڻامرت ورتائين. دوارڪاناٿ کي ٿاڪ ڏيئي
ٿانوڪي جو ڏاڻ مٿي تي رکيائين ۽ کپا ٿڪا، مٺا ٿڪا ٿال ۽

منهنجي ته صلاح اٿو ته پاڻ ڏاج ڏيئي هستنا پور موڪلي ڏيو.“ اهو ٻڌي ٻلرام تمام خوش ٿي پنهنجو هل ۽ موسل هٿيار زمين تي اڇلائي يادون کي چوڻ لڳو ته ”هاڻي سمجهيم اهي سڀ ڪرم مرلي منوهر جا آهن جو پهريائين باهه لڳائي پوءِ تو پاڻهي کي ووڙي. هو پنهنجي ڀڳتن کي خوش ڪرڻ لاءِ ڪنهن بہ ڪاڻ يا لڄ جو ويچار نٿو رکي. اهو ان طرح ڪٿي ٻاڇي وچن سيکاريو بہ ان ئي هوندس، نہ ته هن جي مجال ڇا هئي جو اهڙي غير واجبي هلت ڪري. خير! آءٌ سندس مرضيءَ جي برخلاف نٿو وڃان. جنهنڪري پانڊوا جتي هو ڇوي ٿين ڪريو.“ ايترو چئي ڪيترا ڪپڙا ڪٺا هاٿي گهوڙا داس داسيون ۽ ٻيو بہ ڪيترو سامان سنڪلپ ڪري هستنا پور موڪليائين. ارجن پنهنجي گهر پهچي شاستر وڌيءَ سان سڀدرا سان پرڻيو.“

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪشت! ڏسو نارايڻ پنهنجي ڀڳتن جو ڪيئن نہ مان ٿو رکي. هاڻي ان نارايڻ بابت هڪڙي ٻي بہ ڪٿا ٿو ٻڌايان ۽:

مٿلا شهر ۾ ٻهولاشو نالي هڪڙو راجا وڏو ايشور ڀڳت رهندو هو. هو ان شهر ۾ شرتديو نالي هڪڙو براهمڻ بہ ڏاڍو هري ڀڳت رهندو هو. گهرڻ ڪانسواءِ آئي پر پرميشور جي سمرڻ ۽ ڌيان ۾ مگن رهندو هو. هر روز جيڪي بہ ملندو هوس سو ڪائي سنتوش سان رهندو هو. ٻئي ڀڳت (راجا ۽ براهمڻ) پاڻ ۾ ويهي ويچار ڪندا هوا ته رات جو ٻئي ڀڳت درشن لاءِ دوارڪا هلي پنهنجو جنم سڦالو ڪنداسين، پر صبح جو آئي نہ وڃي چوندا هئا ته شيام سندر ڪرپا ڪري جيڪڏهن پاڻهي هت اچي درشن ڏئي ته ڏاڍو چڱو. دوارڪانات هنن ٻنهي جي سچي سڪ ڏسي هڪڙي ڏينهن نارد مني، ويدوياس، وسشٽ، آنگرا، آڪستيه، آتري، پرشرام ۽ ٻين رشين کي

ڪنهن وقت شري ڪرشڻ ارجن سان گڏجي دوارڪاپوري
۾ آيل هو. اتي ارجن اهو ٻڌو ته سيدرا وسديو جي ڌيءَ جا
مهاسندري ۽ وواهه جي لائق ٿي آهي تنهنجي ڀاءُ بلرام هن ديوڌن
کي ڏيڻ ٿو چاهي ۽ شيامسندر جي مرضي مون کي ڏيڻ جي آهي.
ان اراده ارجن ويس بدلائي سنياسي ويس ۾ وڃڻ لڳو. بلرام
ڪڏهن ڏٺس ڪيس راڄ مندر ۾ گهرايو ۽ وڃڻ ڏيڻ ڏاڍي پريم
سان پوڄن ڪارايو. جنهن ۾ ارجن جي سيدرا تي اک پيئي تنهن تي
مٿس موهجي پيو ۽ سيدرا به ارجن کي ڏسي موهت ٿي پيئي. ماڻ
هئي جتا اتان نڪري وڃڻ جو رستو ڳولڻ لڳا.

شيامسندر انترجامي ارجن پنهنجي ڀڳت ۽ سيدرا پنهنجي
ڀيڻ جي من جي اِڇا ڏسي سيدرا ارجن کي ڏيڻ چاهي، پر ڀاءُ جي
لحاظ کان وڌيڪ نه ڪڇيا. ڪڏهن ڏينهن وجهه وٺي ارجن
ڪدم سيدرا کي مٿ ڪان جهلي ڪٽي رٿ ۾ ويهاريو ۽ هستناپور
روانو ٿيو. ياڊون کي جڏهن اها خبر پيئي، تڏهن بلرام کي وڃي
ٻڌايائون جو غصي ۾ وڃڻ لڳو ته "مان بيڪاري ڪيرو جو منهنجي
ڀيڻ من ريت جهڙائي ڪڍي وڃي؟ آءٌ ۾ بلرام تڏهين، جڏهين مان
کي سزا ڏيئي سيدرا موٽائي وٺي اچان." پوءِ پاڻ سان ڪيترا
ياڊو وٺي ارجن جي پٺيان وڃڻ لاءِ تيار ٿيو. شيامسندر تڏهين
کيس جهلڻ لڳو ته "ڀائي! ارجن پنهنجي ڦڦي جو پٽ ويجهو
عزيز ذات ۽ ڪل ۾ اتم آهي ۽ وري پاڻ وديا ۾ اهڙو ته هوشيار
آهي جو اسان ياڊون مان ته ڪو ۾ سامهون مٿ ٿي نه سگهندو. سچ !
ارجن غير واجبي ڪم ڪيو آهي، پر تڏهين به پاڻکي انسان ۽ ڏسڻ
واجب ڪين آهي ۽ نه ته ڪري پنهنجي ذات وارن کي ڏک ڏئي.
انهي ڪري ڀلين وڌيڪ غصو نه ڪريو ۽ لکي وري ڳالهه کي ڪٽو ڪجيو.

...تل لوڪ ۾ شري ڪرشن کي آيل ڏسي ٻلي راجا
ته "هي ديناناٿ! جن چرڻن جو درشن ديوتائن کي به مشڪل
ملي، انهن چرڻن سان مون غريب جي جهوپڙيءَ کي پوتر ڪيو
اٿوَ؛ تنهن ڪري مان پاڻ کي ڏاڍو ڀاڳوارو سمجهان ٿو. جڏهن
ڀڳت شرومڻي منهنجو ڏاڏو پرهلاد توهان جي مهما جو انت پائي
نه سگهيو، تڏهن مون اگيانيءَ جي ڪا مجال آهي جو ستوتي ڪري
سگهان. هاڻي ڪرپا ڪري پنهنجي اچڻ جو سبب ٻڌايو."

ٻلي راجا جا اهڙا اڌين وچن ٻڌي شري ڪرشن چوڻ لڳو
ته "هي راجا! هڪڙي ڏينهن مريچ آدڪ برهما جي ڇهن پٽن جوانيءَ
جي ايمان ۾ شري برهما جي مسخري ڪئي هئي، تڏهن برهما مٿن
ڪاوڙجي کين سراپ ڏنو ته اوهين دئيت جوڻ ۾ وڃي جنم وٺو.
انهيءَ سراپ جي ڪري انهن ڇهن ئي ڀيريائين هرڻاڪش ۽ هرڻاڪشيپ
جي گهر ۾ جنم ورتو. تنهن کان پوءِ وري منهنجي ماتا جي
پيٽ مان جنم ورتو. جڏهن راجا ڪنس انهن ڇهن ئي ڇوڪرن
کي ماريو، تڏهن تنهن جي گهر اچي پيدا ٿيا. هاڻي ماتا ديوڪي
انهن لاءِ ڏاڍو شوڪ ڪري رهي آهي ۽ آءٌ هينئر انهن کي وٺڻ
واسطي آيو آهيان." راجا ٻليءَ گهڻي خوشيءَ سان اهي ڇهئي ڇوڪر
آڻي اڳيان ٻيهاريا ۽ شيامسندر انهنکي پاڻسان وٺي دوارڪا پريءَ
ڏي روانو ٿيو. ديوڪي ماتا پنهنجن ڇهن پٽن کي ڏسي ڏاڍو وگدگد
ٿي ته ديوڪيءَ کي هيڪاري ڇڪ ٿي ۽ وسديو ۽ ديوڪي کي
ٿڃ لڳي. هينئر ڀڳوان جي ڪرپا سان انهن
شيامسندر ڀڳوان جو اوتار آهي. جنهن ڪري انهن کي پنهنجي
ڇهن ڇوڪرن کي گيان اُتپن ٿيو، ۽ شيامسندر کي نمسڪار
اڳوڻي جنم جي خبر پيئي ۽ هو پنهنجي ماتا ۽ شيامسندر کي نمسڪار
ڪري ديولوڪ ڏانهن هليا ويا. اهو حال ڏسي ديوڪي ماتا
کي پهرياءِ ته شوڪ ٿيو، پر پوءِ شيامسندر کيس سمجهائي ڌيرج ڏنو."

ته فقط پوتنا جي بار لاڙڻ، ڌيتن ۽ اگهاسر جي مارڻ ۽ هري ڀڳتن
کي سک ڏيڻ لاءِ يدوڪل ۾ اوتار وٺي آيو آهين. ماڻهو
موهه ۾ ڦاسي ڪين ٿا جو آءٌ توکي پنهنجو پٽ ٿي سمجهي آدي پرش
ڀڳوان سمجهان، ۽ جنهن نه اڄاميل جهڙن مها پاپين کي
مڪتي ڏني، تنهن موهتي بر ڏيال تي پوساگر کان پار اُڪاريو ۽
جيسين سنسار ۾ ڦيرو رهان، تيسترائين تنهنجي سمرڻ ۽ ڌيان
۾ رهي مايا جار ۾ نه ڦاسان."

جڏهن شريڪرشڻ اها ستوتي ٻڌي، تڏهن کلي چيائين ته
"هي وسديو! توکي جاڳ جاڳڻ ڪري هتي سا جنتر سمجهي،
تنهنڪري ماڻهو پڪ سمجهه ته توکي منهنجي مايا گمراهه نه ڪندي."
بس! پوءِ اُن ڏينهن کان وسديو کي اهو گيان پيدا ٿيو جو شيامسندر
کي پنهنجو پٽ نه سمجهي ايشور روپ سمجهڻ لڳو ۽ هري چرنن
جي ڌيان ۾ لين ٿي مڪتيءَ کي پراپت ٿيو.

هڪڙي ڏينهن شريڪرشڻ ديوڪيءَ کي چيو ته "ماتا! تنهنجا
موهتي ڪيترا ٿورا آهن. تنهنڪري جيڪي گهرجيئي سو گهر."
ديوڪي تڏهن روئي ڏوڙ لڳي ته "هي پٽ! موکي خبر پيئي
آهي ته تون ڀڳوان جو اوتار آهين، سو جنهن نه پنهنجي گرو جو مئل
پٽ آڻي ڏنو، تنهن منهنجا ڇهه ٻالڪ جي اڳ ۾ ڪنس ماريا
هئا سي آڻي ڏيکار ته شوڪ لهي." ماتا جا ايترا وچن ٻڌي شيامسندر
۽ ٻلرام ٻئي سُتل لوڪ (پاتال) ۾ هليا ويا. راجا ٻليءَ کي جڏهن هنن
ٻنهي ڀائرن جي اچڻ جي سڌ پيئي، تڏهن وٺي اچي چرنن تي ڪري
پيو ۽ ڏاڍي آدر ڀاءُ سان گهر وٺي آيو جتي کين سنگاسڻ تي ويهاري
چرڻ ڌوئي چرڻامرت ورتائين. پوءِ ڦلن جا هار ڳچيءَ ۾ وجهي
ڏاڍي پريم سان پوڄا ورتائين ۽ هٿ جوڙي ستوتي ڪرڻ لڳو.

وسديو جو شري ڪرشن کي ڀڳوان سمجهي ستوتي ڪرڻ اُتلندو
دستور موجب جنهن ماتا پتا کي پيرين پوڻ ويا تنهن
وسديو پنهنجو سر شيام سندر جي چرڻن تي ڪٽي رکيو. اهو حال
ڏسي شري ڪرشن چوڻ لڳو ته ”هي پتا! توهين هيءَ هلت
ڪري مونتي پاپ ٿا چاڙهيو؟“ تڏهن وسديو هٿ جوڙي ستوتي
ڪرڻ لڳس ته ”هي ڪرشن! تون پار برهم پرميشور جو اوتار آهين،
ڪا آهه؟ نه ته تنهنجي واسطو ڪونهي؟ نه ته تنهنجي ڪا نه
جنم مرڻ سان تنهنجو ڪو واسطو ڪونهي؟ نه ته تنهنجي ڏينهن خبر
آنت آهي. مونکي تنهنجي مهما جي هيترا تون ترلوڪي ناٿ آهين؟
هتي، پر هينئر رشين کان سڌ پيم ته تون ترلوڪي ناٿ تنهنجي تيج
سڀني جيون ۾ تنهنجو پرڪاش آهي. سوريه نارائڻ تنهنجي ڏيئو، جال ۽ به
سان روشن رهي ساري جڳت کي سوجهرو ڏئيتو، ڪرڻن مان جو امرت
تنهنجوئي روپ سمجهڻ گهرجي، چندرما جي ڪرڻن مان جو
وسي سنساري جيون ۽ وڻن کي آنند ڏئي ٿو ۽ هوا لڳڻ سان جو
جيون کي آرام پهچي ٿو، سمندر سداءِ پريل رهن ٿا ڪڏهن به
سڪن نٿا، وشنو ڀڳوان پالنا ڪندڙ، مهاديو ناس ڪندڙ ۽ برهما
رچيندڙ آهي، اُنهن سڀني کان به تون اُتم آهين. تنهنجي مايا
اهڙي ته ٻلوان آهي جنهن ساري جڳت کي موهي وڌو آهي، تنهن
ڪري توکي ڪو به سڃاڻي نٿو سگهي. سو سواءِ تنهنجي شرڻ اچڻ
جي سنساري مايا جار کان ڇٽڻ ڏاڍو ڪٺن آهي. جنهن واڃي
وڃائيندڙ من گهريا راڳ راڳڻيون اُن مان ڪڍي ٿو، تنهن تون به
سنساري جيون جي ٻڌي پنهنجي وس رکي، جنهن چاهين ٿو تنهن
اُنهن کان ڪرم ڪرائين ٿو. مطلب ته تنهنجي ڀيد کي ڪو به
چاڻي نٿو سگهي. اڃتاءِ مون پنهنجي اگيان ڪري توکي پنهنجو
پٽ سمجهيو هو، پر هينئر نارد جي چوڻ تي سڌ پيئي اٿم ته تون
نه ڪنهنجو پٽ آهين؟ نه پيءُ؟ نڪي ڪو مائٽ؟ ڪي آهين، تون

سڄي دل سان يگيه ڪري اُن جو ڦل شري ڪرشڻ کي ارپڻ ڪر ته تنهن جي جوڙي مان اڪيلائيءَ جي ڳنڍ کُلي ۽ مڪتي ملي."

وسديو نارد جي اها ڳالهه ٻڌي جواب ڏنو ته "هي مُني ناٿ! جيڪڏهن اوهين آهيو ته اوهين سڀ رشي ڪرپا ڪري اتي يگيه ڪرائيو جنهن ۾ منهنجو منورٿ پورو ٿئي." نارد ٻڌڻ جواب ڏنو ته چڱو! تون تياري ڪر ته اسين سڀ حاضر آهيون." وسديو پوءِ سڀ سامان گهرائي ڪرو پوهتا استان پسند ڪري يگيه جي تياري ڪئي.

جڏهن يگيه شالا ۾ سڀ رشي، ياديو ۽ ٻيا راجائون اچي گڏ ٿيا، تڏهن وسديو ديوڪي سميت ٻين عورتن ۾ يگيه ڪرڻ اچي ويٺو. اڪني ڪنڊ ۾ آهوتي وجهڻ شروع ڪئي شري ڪرشڻ جي اڳيان ديوتائون ٿاهر لئي پنهنجو پنهنجو حصو اچي وٺڻ لڳا. اُن مهل آڪاش ۾ ديوتائن منگلاچار ڳائي گل وسايا ۽ جيت منڊپ ۾ براهمڻ ويد جو پاٺ پڙهي ڪيو ۽ ڪن ڪٿا پڻ ٻڌائي. مطلب ته اُن وقت جيڪو آنند ڀيٽ ۾ ٿي آيو سو ڏوڻ ڪان ٻاهر آهي.

يگيه پوري ٿيڻ بعد وسديو اُن جو ڦل شري ڪرشڻ کي سنڪلپ ڪري ارپڻ ڪيو ۽ يگيه ڪرائيندڙن کي ڍڪي ڏکڻا ڏني ۽ ٻيا ۾ جيڪي اُتي براهمڻ ۽ سادو مهاتما آيا هوا تنکي من گهريا دان ڏيئي راضي ڪيائين، جنهن ڪري هو ڪيس آشيرواد ڏيندا پنهنجي پنهنجي گهر روانو ٿيو. شيام سندر وري ڪوروڻ، پانڊوان ۽ ٻين راجائن کي سندن لياقت سارو ڪپڙا ڏيئي رخصت ... ڏني راجا پريکيت! جڏا ٿيڻ وقت نند ۽ يشودا ۽ ٻين گوپين ... اُپ ئي ڪيا سي مان تو کي ٻڌائي نٿو سگهان. سڀني ... بعد شيام سندر ٻه سڪ سان دوارڪا پوري اچي پهتو.

... ڏينهن شيام ۽ بلرام ٻئي ڀاءُ صبح جو اُٿي هميشه جي

آهيو تنهنجا اسين پٺيءَ لائق نه آهيون. اوهين رڳو هي سنساري جيون جي اُپديش واسطي اسان جي ايتري مهما ڪري رهيا آهيو ته آئينده دو براهمڻن کي اُتم سمجهي اُنهن جو آدر ڀاءُ ڪندا رهن؛ نه ته حقيقتا اسان جو ڪلياڻ انهيءَ ۾ ئي آهي ته پنهنجو ڏيان هردم اوهان جي چرڻن ۾ رکون. اوهان هي جو اوتارو ورتو آهي، سو رڳو ڀڳتن کي سک ڏيڻ ۽ دشٽن کي ناس ڪرڻ لاءِ، نه ته حقيقت ۾ اوهين جنم مرڻ کان رهت آهيو. هي وئڪنٺ ناٿ! اسين ته اها چاهنا ڪري آيا آهيون ته شل اڄ پڇر اوهان جو ڏيان اسان جي هردي ۾ قائم رهي ۽ دري ڪڏهن به پرڀتي نه ڪتا پڏڻ ۾ ڀري. " ايترو چئي جڏهن اُهي مهاتمائون پنهنجي پنهنجي گهر گهڻڻ لڳا، تڏهين وسديو اُنهنجي سامهون هٿ جوڙي چوڻ لڳو ته " هي مهاتمائو! اڄڙي ڪا تجويز ٻڌايو جو هن جنم مرڻ جي ڦيري کان ڇٽي پوءِ ساگرپار لنگهي وڃجي. " اهو ٻڌي سڀيئي رشي نارد ڏانهن نهارڻ لڳا. ناردڌڏهين کلي چوڻ لڳو ته " ڀائرو! وئڪنٺ ناٿ جي مايا اهڙي ته زبردست آهي جنهن ساري سنسار کي موهي ڇڏيو آهي. جئن گنگا جي ڪناري تي رهندڙ ماڻهو پنهنجي وس ڪري ٻين ڪوهه تي سنان ڪندا، تئن وسديو به سنساري مايا ۾ ويڙهيل هجڻ ڪري پنهنجو گنگا جو مهاتم ڇڏي ٻين پٺيءَ جڳت ڪرتا ڪي شيام سندر ٿر يون پٺيءَ ڪان پڇي ٿو." هي وسديو! ٻٽ ڇاڏي مڪت ٿيڻ جي وات اسان کان پڇي ٿو. "هي وسديو! ٻت ڇاڏي مڪت ٿيڻ جي وات اسان سڀئي رشين تر اوکي ذات جي اجان هينئر سامهون ڏٺيءَ ته اسان سڀئي رشين ته اوکي تنهنجو ڪو به شتو تي ڪٽي، تڏهين به تو هنکي نه سڃاتو. پر انهه تنهنجو ڪو به ڏوهه ڪونهي، ڇو جو پرميشور جي ديا کان سواءِ ديوتائون به ڪيس سڃاڻي نٿا سگهن ته سنساري جيو ڪهڙي ليکي ۾ آهي جو اُنجي پيد کي ڄاڻي سگهي. ڄاڻي ڪڙي ڳالهه تو ٻڌايان ته ڪرو ڪيٿره

۾ شريڪرشڻ وٽ ڪيترن رشين جو اچڻ ۽ سندن آدرياد ڳيڻ

ان ڪري نہ سڪهيا، تڏهن ارجن اهو نشان ڏٺي منهنجي پيا
و هڙط پورو ڪيو ۽ مون ورماڻا منهنجي ڪلهي ۾ وجهي وڌي. اهو
ڏسي اتي ويٺل پيا تہ سڀ خوش ٿيا پر دريوڌن ۽ ٻين اڌرمين
ڪان اها ڳالهہ سٺي نہ ويٺي ۽ اهي شرمندو ٿي پنهنجي ڳانون سان
لوائي ڪني ۽ هاراتي پيا. جڏهن ارجن موٽڪي ولي پنهنجي ماتا
وٽ آيو ۽ اهو چيائينس تہ مون ڪري سوڪري آندي آهي،
تڏهن ماتا ڪنتي سواءِ منهنجي ڏسڻ جي چئي ويٺي تہ "ڇڪوهت!
پنهنجي ڀاڻ ۾ ورهائي کائو." ايترو ٻڌي رڪمٽي ۽ ڀوون دروپدي
جي وڏائي ڪرڻ لڳيون. ويٺو جو جني ساڻس
ڪري ڏيهن شريڪرشڻ سيا ۾ ويٺا هواته ان وقت
راجا يڌشٽر پيا پالڊو، ڀادو ۽ ٻيا ڪيترا راجائون ونا شتانند، ڀارداج،
نارد مني، ويد وياس، وشوامتر، ڏاڻ رشي، آڪستيہ، پاراشر، پرشرام ۽
گوتم، وشٽ، آترِي، مارڪنڊيہ، ونڪٽ نات جي درشن ڪرڻ لاءِ آيا. آهنڪي
پيا ڪيترا رشي ونڪٽ نات جي درشن ڪرڻ آيا آڏي آهہ رياد سان
ڏسي شيار سندر سيني راجائن سميت آئي ٻيهي ۽ سندن هڙط ڪ
اٿهن سيني مهاتمائن ڪي ڀوڳي آسڻ تي ويهاريو ۽ سندن جوڙيڪ
هٿ ڪري پوڄا ڪري سان وڏي ۽ پوءِ ورتو وڏا پاڳھ آدن جو ديوا دربپ درشن
ڪري هڙط لڳو تہ "اڄ منهنجا وڏا ڀاڳ آهن جو مون سڀني ڏٺو. دري
پاڻي اهي ٿيا آهن، اڄ بيشڪ منهنجو جنم سڦل ٿيو. ڪني
جي درشن جي مهما اپار آهي جي جنم جنم جا پاپ ڪٽي
جو لستارو ڪن ٿا. سادن جي درشن ڪرڻ سان ڪنگا
ٿي ملي وڃيٿو." جڏهن رشي اها ڳالھہ ٻڌي ويا
شرمائجي ويا، تڏهن نارد مني دوارڪانات کي هٿ جوڙي
لڳو تہ "هي مهاپرڀو! هي جڳا اوهين اسانجي وڏائي ڪري

رات ڏينھن اوھانجي چرڻن جو ڌيان رھيئون." شيام سندر اُنھن
جي اچڻ موجب کين ور ڏيئي ھليو ويو."
شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "ھي راجا پريکيت! ھڪڙي
ڏينھن راجا يڌشٽر پنھنجن ڀائرن، ڪوروَن ۽ ٻين ڪيترن راجائن
سميت سڀا ۾ ويٺي شري دوارڪانات جي ھن طرح ستوتي ڪئي
ته "اوھانجو نالو پرم ھنس آھي، اوھان چار ويد پرڪٽ ڪيا آھن،
ڪئين ۽ براھمڻن جي رکيا لاءِ اوتار ورتو اٿو ۽ سڀ ڪم پورڻ ڪرڻ
وارا آھيو، اننڌ اوھان کي واروَن وار نمسڪار ھجي." ھڪ پاسي
راجائون پاڻ ۾ اھڙيءَ ستوتي ڪري رھيا ھوا ته ٻئي پاسي ڪنتي ۽
دروپدي، رڪمڻي ۽ ٻين پٽ راڻين کان سندن شري ڪرشڻ
سان ڪئين وھانءَ ٿيو تنھن بابت پڇڻ لڳيون. ھو ٻڌيءَ ھر ڪنھن
راڻيءَ جدا جدا طرح پنھنجو حال ورتن ڪيو ۽ سڀ کان پڇاڙيءَ
جو سوره ھزار ھڪ سو راج ڪنيائون ڀوماسر جي زبردستيءَ ڪٽي
وچڻ ۽ شري ڪرشڻ اُنکي ماري ساڻن ڪئين وھانءُ ڪيو ھو سربستو
احوال ٻڌايو. پوءِ سڀيئي چوڻ لڳيون ته "ھي ماتائون! اوھين
اسانکي اھڙي آشيرواد ڪريو، جو اسين سداءِ دوارڪانات جي
سيوا ۾ رھون." ڪنتيءَ ۽ دروپديءَ جڏھن شيام سندر جي ووا ه
جو حال ٻڌو، تڏھن ڏاڍو خوش ٿيون ۽ آشيرواد ڏيئي رڪمڻيءَ ۽
ٻين جي پاڪ جي وڏائي ڪرڻ لڳيون. اُن مھل ستير ياما، دروپديءَ
کي چوڻ لڳي ته "اسان ٻڌو آھي ته تنھنجو وواه پنجن پتين سان
ٿيو آھي، پلا! ھو ڪھڙيءَ ريت؟ ڪرپا ڪري اسانکي سمورو
احوال ٻڌايو." دروپديءَ وراڻي ڏنين ته "ھي پيارين! منھنجي
پتا سويمبر وڏائي ھو پرڻ ڪيو ته جيڪو مڇيءَ کي نشان ڪندو
تنھنکي مان پنھنجي ڌيءَ ڏيندس. جڏھن وڏا وڏا راجائون ھو

ڪهڙي طرح رهين ٿو؟" موهن پياري جواب ڏنو ته "هي ماتا! جنهن
وقت کان مون نند ۽ يشودا جي حق اچڻ جو ٻڌو آهي تنهن وقت
کان منهنجو من انهنجي چرڻن ڏسڻ لاءِ ڏاڍو وياڪل ٿي رهيو
آهي." ايترو چئي نند يشودا کي وڃي ادب لاءِ اکين مليو. يشودا
کي ٻڌڻ ايندو ڏسي ڊوڙي وڃي سندس چرڻن تي ڪري پيو.
انوقت يشودا سندس مٿو مٿي ڪري ڇاتيءَ سان لائي چمڻ لڳس.
پوءِ موهن پيارو نند کي ڏسي پريم وچان ڀاڪر اکين ۾ آڻي انهيءَ
چرڻن تي ڪري پيو. نند به کيس ڏاڍي سڪ منجهان مٿو مٿي
ڪري منجهه ۾ وٺي پيار ڪيو. ان وچ موهن پيارو گوالن سان
ڏاڍي پريم مان ڀاڪر پائي گڏيو. هي راجا پريڪشت! مطلب ته
انوقت موهن پياري جي ملاقات ڏسڻ سان برجواسين کي جيڪو
آنند ٿيو سو آءٌ ورڻن ڪري نٿو سگهان.

انهي کانپوءِ مرلي منوهر سيڌي گوپين کي ايڪانت ۾ وٺي
هنن سان گڏ ويٺل وقت جڏهن ڳالهيون ڪرڻ ۽ هرڻ لڳو ته "هي
پرانڻ پياريون! جو سک ۽ آنند مون اوهانسان اوهانجي وقت ڏٺو سو
آنند هت سڀ طرح جي سامان موجود هجڻ تي به اڃا ڪونه ملي
سگهيو آهي. جيڪو به پريم ۽ سچي سڪ سان مونکي ياد ڪريٿو
آءٌ سدائين ان وٽ آهيان ۽ ڏکڻ ۾ به ڪانئس جدا نٿو رهان. هت
جو مان آيو آهيان سو ڪرڻ سنان جو ته رکيو ٿيو آهي، حقيقت
ڪري اوهانسان ملڻ واسطي ئي آيو آهيان." ايترو ٻڌي گوپيون
هت جوڙي عرض ڪيون ته "هي سوامي! اوڌو جو گيان اسانکي
ان مهل ڏاڍو ڪوڙو ٿي لڳو، پر هينئر اسين ان گيان کي سمجهيون
ٿيون ... هت اچڻ ۽ درشن ڏيڻ اوهان اسانجي اکڙين جنم
... ٿي. دا ٿي تر ديا ڪري اوهان وڌان ڏيو جو

... جيتو ٽيڪ ڏکين جي ڏکه ڇڏائڻ
... ڪڙو پرميشور چاڙهيتو. شيام ٻلرام جيتو ... ڪيو ۽
... ڪجهه ڪونه
... اوتار ورتو آهي ته به منهنجي لاءِ هن
... ڪنهنجو به ڏوهه
... مونتي ڪا به دَيا ڪانه آئي اٿن. پر اداا! اِنهه
... ڏکين ڪيو ڪري ڪوتن ڏينهن اچڻ ڪري خود ڀڳوان به دَيا نٿو ڪري
... ڪو نهي. ڪوتن ڏينهن اچڻ ڪري خود ڀڳوان به دَيا نٿو ڪري
... سگهي ته پوءِ ٻيا ڇا ڪري سگهندا؟" وسديو روئي ڇوڙڻ لڳو ته
... ڪرم جي گتي ڇاتي نٿي وڃي. جنهن
"هي پيڙه! هري اچيلوان آهي ۽ ڪرم جي گتي ڇاتي نٿي وڃي. جنهن
وقت ديو ڏن توکي ڏکه ٿي ڏنا اُنوقت ڪنس مونکي قيد ڪيوهو
۽ منهنجن پٽن جي مارڻ لاءِ جيڪي هن تجويزون ڪيون سي سڀ
تو ٻڌيون هونديون. اڄا هن ڪان ڇٽاسين مس ته ڇڙاسند اڇي
ستايوسين جنهنجي ڏکه ڪان وڃي سمنڊ جي وچهرديامين. بس!
اهوئي سبب آهي جنهنڪري تنهنجي ڪا به سڌ لهي نه سگهيس."
نند ۽ يشودا جي به گرهڻ جي سنان لاءِ اُتي اچي نڪتا هوا،
تن جڏهن ٻڌو ته موهن پيارو ڪٽنب سميت آيو آهي، تڏهن
ساڌسر، گڏجڻ لاءِ ڏاڍو وياڪل ٿيا ۽ ياڏهه ڇوڻ لڳا ته "موهن پيارو
سيٺي دراجائن جو سرتاج ٿيو آهي تنهنڪري ڪيس اسان ڏانهن هينئر
نهارڻ به لڄ ايندي، ۽ وري جتي راجائي ٺاٺ لڳو پيو آهي اُتي اسان
ڳنواڙن کي وڃڻ ئي ڪير ڏيندو." پر جڏهن ڪين موهن پياري
جي ملڻ جي ڏاڍي اُڪير هئي، تنهنڪري ڏيرو پڇائيندا اُتي
اچڻ لڳا. اُنوقت شري ڪرشن کي ڪنهن اچي ٻڌايو ته نند ۽ يشودا
ڪيترن گوالن کي ساڻ وٺي هتي سنان ڪرڻ آيا آهن، تڏهن
موهن پياري ڪان وڏيڪ وڇوڙو سٺو نه ويو جنهنڪري پريم روپي ڳوڙها
وهڻ لڳس. اهو حال ڏسي ديوڪي ماتا ڏڇي ۽ ويٺي پنهنجي
پلو سان اکيون اُگهي پڇڻ لڳيس ته "هي لال! جتي تنهنجي نالي
وٺڻ سان جڳت جو ڏکه ڏاس ٿئيٿو اُتي تو کي ڪهڙو ڏکه پيو آهي جو

کي دوارڪا پريءِ ۾ ڇڏيائون.

جڏهن شيامسندر يادون سميت ڪروڪيتر ۾ اچي پهتو، تڏهن سيئي ننڍا وڏا سوارين تان لهي پيدل هلڻ لڳا، ڇو جو شاسترن ۾ چيل آهي ته تيرٿ ياترا هميشه پيدل ڪرڻ گهرجي، پر جيڪڏهن سڄو رستو ڪي نه سگهي، تڏهن به جتان تيرٿ ستان ڏسڻ ۾ اچي اتان ضرور پيدل هلڻ گهرجي. تيرٿ ستان تي پهچي دوارڪا واسين سان گڏ جي پهريائين برهمڻن ۾، جتان ويد نڪتو هو، سنان ڪيو. پوءِ ڳئون، سون، هاٿي، گهوڙا ۽ وستر وغيره تيرٿواسي برهمڻن کي دان ڪيا. اُن کان پوءِ جتي مهاپرش ۽ رشي رهيا پيا هوا اُتي وڃي اُنهن جو درشن ڪيو. ٻيون ۽ پيا ڪيترا راجائون به جي آتي گرهڻ سنان ڪرڻ واسطي آيا هوا سي شري ڪرشڻ جي اچڻ جو ٻڌي وٽس ملڻ لاءِ آيا. راجا ڀيشمڪ ۽ نگن جت وغيره جي شري ڪرشڻ جا سهرا ۽ سالا سنان ڪرڻ آيا هوا، سي به شري ڪرشڻ جو ٻڌي وٽس ڪيترين ڀيٽون کڻي آيا ۽ ڏاڍي پريم مان مليا. ڪنتي، شري ڪرشڻ کي چوڻ لڳي ته "جيتوڻيڪ منهنجي پٽن تي تنهنجي سدائين دَيا آهي، پر سندن سوتن ڏيوٽن ۽ ڀين جي هٿان گهڻا ڏک ڏٺا اٿن. افسوس! جو تو سندن ڪا به سنڀال نه لڌي، جنهنڪري مونکي ڏاڍو ڏک آهي."

اهو ٻڌي شري ڪرشڻ چوڻ لڳو ته "هي ڀلي! اهو منهنجو ڪو به ڏوهه ڪونهي. ڏک سک سڀ پنهنجي قسمت سان مليتو. هي سڀ جڳ پرميشور جي آڏين رهي پنهنجي ڪرمن جو ڦل ڀوڳين ٿا." ڪنتي پوءِ وسديو کي چوڻ لڳي ته "ڀاءُ! جڏهن کان تو منهنجو وڇوڙو ڪيو، تڏهن کان وٺي منهنجي ڪا به سنڀال ڪا نه لڌي. ... ن جي هٿان مون جيڪي به ڏک سٺا آهن سي ڪهڙا

بنا گهرڻ جي منهنجي اڇا پوري ڪئي آهي. سو ٻئي کي چوڻ لڳي
ته "هي سوامي! اوهين نرسنسي هري جو پوڄن ڪندا رهو." ايترو
چئي ڪيس ڇڳا و ستر پهرايائين ۽ سڳنڌت وستو بدن ۾ لڳايائين.
انريت سنساري سک ۽ هري پوڄن ٻئي هٿ آيس ۽ ديهه ڇڏڻ بعد
ٻئي وئڪنٺ ۾ وڃي شري لڪشمي نارايڻ جا داس ٿيا."

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي
راجا پريکيت! ڏس رگهو چنن مٿين چائورن جي ڏيڻ سان سداما
ايتري اُتر گتيءَ کي پهتو، ۽ جيڪي پريم سان چئين پرڪارن جا پوڄن
پريم سان ڀڳوان کي پوڄ لڳائين ٿا، تنکي خبر نه آهي ته ڪهڙو اُتم سک
ملندو. هاڻي توکي شري ڪرشڻ جي ڪرو ڪيتر ۾ وڃڻ بابت ٻڌايان ٿو."

هڪڙي ڏينهن سورج گرهڻ لڳڻ ڪري شيام سندر ۽
بلرام راجا اُگرسين کي چوڻ لڳا ته "مهاراج! ڪرو ڪيتر ۾ سورج گرهڻ
جي سنان ڪرڻ جو وڏو پنج لکيل آهي ۽ جيڪي اُتي دان
ڪنجي ٿو سو ڏهه هزار ڳڻا وڌيڪ ٿيو ملي." اهو ٻڌي يادو پڇڻ لڳا
ته "ڀلا! اهو مهاتم اُتي جو ڪيئن ٿيو؟" شري ڪرشڻ وراڻي ڏني
ته "ڀائي! اهو استان تمام پراڻو ۽ پوتر آهي. پهريائين اُنجو نالو
سيمنتڪ ڪيتر هو، پر پوءِ جڏهن پرشرام اُتي ڪيترين کي ماريو، خون
جي ندي وهائي ۽ خون سان پترن جو ترپڻ ڪرڻ لڳو، تنهن
کان پوءِ رشين اُتي اچي تمام گهڻي تپسيا ۽ ڀڳوان جو پوڄن ڪيو.
بس! اُن کان پوءِ اُنجو نالو ڪرو ڪيتر پيو ۽ سورج گرهڻ جي سنان
ڪرڻ جو وڏو ڦل نڪتو." ڪرو ڪيتر جي ايتري مهما ٻڌي
اُگرسين ۽ يادو هلڻ لاءِ تيار ٿيا ۽ شري ڪرشڻ پنهنجي ماتا پتا،
رڪمڻي ۽ ٻين استرين کي ساڻ وٺي ڏاڍي ڌام ۽ ڌڌ ٻي سان
ڪرو ڪيتر ڏانهن روانو ٿيو. فقط انرڌ پنهنجي پوٽي ۽ ڪرتورما

رهي آهي ۽ اهڙا اهڙا هيرا ۽ جواهرات کي رهيا آهن جنهن جي تيجھ ڪري ڏني ٻرڻ جي کهرج ئي ڪانهي. هڙو راجسي سامان ۽ ٺاٺ ڏسي سداما حيرت ۾ پئجي ويو، پر تنهن ويو اُداس ٿيندو. سشيلا پتيءَ جي اها حالت ڏسي عجب ۾ پئجي پڇڻ لڳي ته ”هي پراڻناٿ! آءٌ هي ڏڻ دولت ملڻ سان ٻاڻ پرسن ٿيندا آهن پر اوهانکي ڏسان ٿي ته ههڙي اِندرپريءَ جي سک ماڻڻ تي به اُداس ٿيا پيا آهيو، الله ڪرپا ڪري اِنجو ڀيد ٻڌايو.“ سداما وراڻي ڏني ته ”هي پياري! هيءَ مايا تمام زبردست آهي جا ساري جڳت کي موهي ولي ٿي. جنهن غريبيءَ ۾ موڪلان هري ڀڄن ٿي سگهندو هو، تنهن هن دولت ۽ سک ٻائڻ ڪري ڪونه ٿي سگهندو، اِهو سمجهي من اُداس ٿيڻ لڳو آهي. ڏس! شري ڪرشڻ ٻيا گهرئي موڪلي ۾ بيشمار ڏن ڏاو، پر من اِهو به ٿورو سمجهي مکه مان ڳالهه ٻاهر نه ڪڍي، سچ پڇين ته موڪلي هن ڳالهه جي ڪا به خبر ڪانهي. آءٌ ته هيل تائين پنهنجي پراڻي جهوپڙيءَ جو پڇتاءُ ڪري رهيو هوس. سچ آهي ته ڪٺوان ۽ بردبار پتي تي ڪرپا ڪرڻ جو حال زبان سان چئي نه ٻڌائيندا آهن. آءٌ ڏاڍو پڇتايان ٿو جو مون هيتري عمر تائين ترٻون ڀيءَ جو درشن نه ڪري اجائي عمر وڃائي. پياري! تون هن مايا کي پنهنجو نه سمجهي الٽي پر اهو خيال ڪندي رهه ته سڀ سک ۽ ڏن شري دوارڪاناٿ جي ڪرپا سان ٻڌ پيو آهي، جنهنڪري ايمان پيدا نه ٿئي. آءٌ به اَن ونڪنٺ ناٿ کي اِجائي ٿو پرارٿنا ڪريان ته شل جنم جنمانتر ۾ سندس داس ٿي سندس سيوا ۽ ٽهل ۾ لڳو رهان. آها! جو وقت هريءَ کي نٿو سمرجي اُهو سڀ اجايو وڃي ٿو ۽ ڪنهن به ليکي ۾ نٿو اچي؟“

پاڻ جو مول آهي. الاهي ٻر ڏاسي کير کان ٻاهر نڪتس، جنهنجو
ڦل اِدو مليهر جو کير؛ استري ٻئي وڃائي. هي ڦارائڻ! مان داڻي
ڇا ڪريان؛ ڪيڏانهن وڃان؟"

جنهن وقت سداما اِن سوچ ويچار ۾ اٽڪي بيٺو هو، تنهن وقت
سشيلا پنهنجي پٽيءَ کي ڏسڻ لاءِ دريءَ مان بيٺي نهاريو؛ جڏهن ٿي
سداما تي اک پيس، تڏهن ٿي داسين کي حڪم ڏنائين ته وڃي
منهنجي سواميءَ کي اندر وٺي اچو. داسين اهو حڪم ٻڌي سداما وٽ وڃي
ڏنڊوت ڪري کيس اندر هلڻ لاءِ چيو؛ کيس ڇنڊڻ؛ صاف ڪرڻ
لڳيون. سداما اُنهن جو ايترو آدر ستڪار ڏسي دل جي پڇيو ته مان اُهو غريب
براهمڻ ڪي هن راجائي محل ۾ ڇو ٿا وٺي هلو؟" تڏهن داسيون
چوڻ لڳيون ته "هي مهراج! هيءَ جاءِ توهانجي ئي آهي اوهين بنا ڪنهن
شڪ شبهه جي اندر هليا هلو." جڏهن سداما اُنهن تي اعتبار نه
ڪري ڊپ کان ڊڄڻ لڳو، تڏهن سشيلا پاڻ داسين سان گڏ جي
آرتي ڪرڻ واسطي دروازي تي آئي؛ سداما جي چرڻن تي ڪري
هٿ جوڙي چيو ته "هي سوامي ناٿ! ٻاهر دروازي تي ڇو بيٺا
آهيو؟ اوهين ڪنهن ٻه ڦسر جو ويچار نه ڪريو. ڀڳوان شري ڪرشڻ
جي ڪرپا سان وشوڪرما اوهانجي پرڻ اچڻ کان اڳ هي سندر
محل تيار ڪري ڇڏيو آهي."

سشيلا جنهنجو روپ عمدن ڪپڙن ۽ وستون ڀوڻ ڪري
بدلجي ويو هو تنهنڪري سداما ڀوائين ته اُنکي سڃاڻي نه سگهيو
ٿورو ڪجهه وقت بعد کيس سڃاڻي ڀڳوان جي ستوتي ڪئي.
پوءِ سشيلا سان گڏ جي اندر ويا؛ جي ڏسي ته دروازن تي ٻڌا
ٿين جي جهالرن سان لڳا پيا آهن؛ رنگين جهنڊا ڦرڪي رهيا
ڪيترن جا گل پيل آهن، سڀئي کير ۽ اگر ۽ چندن جاڻ جي خوشبوءِ آهي

ڏنل کي ٻه اهڙي سوادي طعام مان ڪجهه آنند وٺائيندا يا نه؟"
جڏهن شري ڪرشڻ ڏٺو ته ٻئي لپ کائڻ ڪري رڪمڻي ناراض
ٿيندي، تڏهن اُها لپ نه کائي رڪمڻي کي چوڻ لڳو ته "هي
پراڻ پياري! هي براهمڻ منهنجو وڏو مائٽ آهي. سنساري سک
دکہ سمان ڄاڻيندو، ۽ انهي پهر منهنجي سمرڻ ۽ ڌيان ۾ لڳو پيو آهي."
جڏهن پهر رات گذري تڏهن دوارڪا ناٿ سداما کي محل
۾ وٺي وڃي پنهنجي پلنگ جي نزديڪ ٻئي پلنگ تي سمهاريو ۽
سندس پير مهٽڻ لڳو. پوءِ اڌ رات تائين سداما سان ننڍپڻ جون
ڳالهيون ڪندو رهيو. جڏهن سداما کي ننڊ آئي، تڏهن انترياميءَ
ويچار ڪرڻ لڳو ته "هن براهمڻ کي پٽسن جي گهرج ته آهي ئي
ڪانه. افسوس آهي جو سندس استري سنساري سکہ ملڻ
واسطي هن کي زبردستيءَ موڪليو آهي. انلاءِ هن کي اهڙو
مالامال ڪري ڇڏجي جو ديوتائون ۾ متس ريس ڪن." اهو
ويچار ڪري وشوڪرما کي ياد ڪيو جو دڪد مراچي سامهون
بيٺو. پوءِ هن کي سداما پوريءَ ۾ دکڙي اهڙي محل ٺاهي اچڻ لاءِ
آگيا ڪئي جهڙو ٽنهي لوڪن ۾ ٻيو ڪونه هجي ۽
اٺ سڌيون ۽ نونڌيون اُتي واسوڪن، جنهنڪري سداما کي ٻي
ڪا به گهرج ڪانه رهي.

رات رهي صبح جو سداما شري ڪرشڻ کان موڪلائڻ لڳو ۽
شيام سندر ساڻس گڏجي اُماڻڻ لاءِ آيو. موڪلائڻ وقت اکين ۾
پاڻي آڻي چوڻ لڳو ته "هي مترا تو پنهنجي ديا ڪئي جو هت
اچي درشن ڏنيءَ، هاڻي ايترو ڪجهه جو دليون نه وسارج." سداما
شري ڪرشڻ کان موڪلائي گهر ڏانهن موٽڻ لڳو. واٽ تي
شيام سندر جو موهني روپ ياد ڪري اکين ۾ پاڻي آڻي چوڻ

اچا نه رکي انهن ڪهڙن ڏو ته انهي ڀرشال اوهان جي ڏيان ۽ سمرڻ ۾ لين رهي سنساري وهنوار سڀئي وانگر سمجهان."

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا پريکيت! جڏهن انهيءَ سداما ڪهڙي ڀنتوتي ڪئي، تڏهن دوارڪا ناٿ ڪلي چيو ته "هي مترا! مان تنهنجي امرت روپي ڳالهين کان ڏاڍو پرسن ٿيو آهيان. ماڻهي پڏا نيئنر ته پاڻ ڪا سوکڙي منهنجي لاءِ ڏني اٿئي يا نه؟" انهيءَ سداما شرمندو ٿيڻ لڳو ۽ ويچار ڪرڻ لڳو ته مٺ ڪن چانورن جي، جا ٿيءَ تمام سڱل آهي، آءٌ هن ترڀون پتيءَ کي ڪئن ڏيان؟ ۽ جڏهن ته ان کان هو چانورن جي ٻڌل بغل ۾ لڪائڻ لڳو تڏهن سڱل ڏوتي سمجهي چانور پٽ تي ڪرڻ لڳا. تڏهن ته نند نندن جڪ ڏيئي آما جو سداما جي بغل مان ڪڍي ورتي ۽ ڏاڍي پريم سان انهن سڱل چانورن جي ڪلپ کائي چوڻ لڳو ته "هي سداما! پريم سان ڏنل ڪڙي ڪل ۽ تلسيءَ جي ڏل چاڙهڻ ڪري جيترو مان خوش ٿيان ٿو اوترو پريم کان سواءِ لکن مٺن مٺاين ڏيڻ ڪري به آءٌ راضي نٿو رهان. ديوتا ڏن مون لاءِ ڏاڍا مال مٺايون پڻايا هوا، پر بنا پريم جي آهي مون کي نه وڻيا. پر وقت پريم جي ڏنل پاڻي به ڏاڍي چاهه سان ڪاڏيو. ان لاءِ تو جيڪي به آندو آهي اهو ٿورو نه سمجهه، ڇو ته پريم جو ٿورو به گهڻو آهي."

چانورن کائڻ وقت شري ڪرشڻ چوڻ لڳو ته "واهه واهه! جهڙو سواد مون کي اڄ هنن چانورن مان آيو آهي، اهڙو سواد ماتا يشودا ۽ ديوڪيءَ جي پڪل کاڌڻ مان به نه آيو." ايترو چئي جڏهن ٽي ڀيرا ته ڪي مٺ به پري کان، تڏهن ٽي رڪمڻي سندس هٿ جهلي چوڻ لڳي ته "مهاراج! اسين به ڪڏهن ويٺي ٿيون ڪريون ته اسين جو اوهان جي چرڻن ۾ رات ڏينهن پيئي آهي

جڏهن کان ودیا پڙهي ٽون ۽ آءٌ پاڻ کان جدا ٿيا آهيون، تڏهن کان وري اڄ ئي تنهنجو ملڻ ٿيو آهي، جنهنڪري مونکي ادڙي ته خوشي ٿي آهي جوسمجهيان ٿو ته ساکيات گروءَ جو درشن ٿيو اٿم“

ايترو چئي سداما جو سنسو مٽيو. پوءِ هٿ جوڙي ويتني ڪري چوڻ لڳو ته ”هي ديَن ديال! اوهين ٽرلوڪي ناٿ ٿي مون کي ايتري قدر ڇو شرمندو ڪري رهيا آهيو؟ جڏهين ويد اوهان جو سواس آهن ۽ تنهي لوڪن جا جيو اوهان جي پوڄا ڪن ٿا، تڏهن توهان فقط سنساري جيون کي واٽ ڏيکارڻ واسطي ئي ودیا پڙهي هئي. توهان جي آد انت ۽ پيد کي ڪوبه نٿو ڄاڻي. اوهين ساري جڳت جا ماتا پتا آهيو ۽ سارو وشوار پنهنجي اڇا سان پيا ڪريو. جيڪي پريرسان او دانجو ڦالو جهي اودانجي ڪتابڪيرتن ڪندا، تنکي هن لوڪ ۾ جس ۽ مليتو پراٿت سمير مکتي پراپت ٿئي ٿي. او هين اڪ ڇڻ ۾ ساري برهمانڊ کي ناس ڪري ۽ پيدا ڪري سگهو ٿا ۽ ساري سنسار جي پالنا ڪريو ٿا، جنهنڪري اودانکي وشومڀر ڪوٺجي ٿو. اوهين پنهنجي اڇا سان منش شريرڌاري سنساري جيون کي واٽ ڏيکارڻ واسطي، جيڪي منش کي ڪرڻ کپي سو ڪم ڪري رهيا آهيو. هي ديناناٿ! جنهن چتر ڀڄ روپ سان اوهين پيتانمبر پهري پينجتي ما لا پائي، شنک، چڪر، گدا ۽ پدم هٿن ۾ ڪڻي گرڙ تي سواري ڪندا آهيو، اهڙي روپ کي منهنجي وار وار نمسڪار آهي. اوهان جي غريبن تي سدا دیا ٿيندي آهي ۽ اهنڪارين جو ايمان ٽوڙيندڙ آهيو. اوهان جو هي سندر ۽ مرڪندڙ چهرو اهڙو ته سونهي ٿو، جنهن جي سوڀيا ورڻن ڪرڻ جي مون منجهه طاقت ڪانهي. منهنجا ته ڪي اڳوڻي جنم جا پاپ ڀيا آهن جنهنڪري اوهان جو درشن پاتو اٿم. هاڻ ڪجهه

آءُ ڪنهنجي وس ڪونہ آهيان. اڙيت ڪيائي بہ سنسار ۾ رهي
پنهنجو من اڪيہ رکن ٿا، ۽ جو منکي خبر آهي تہ سنسار سدا قائم
ڪونهي. هي سداما! ڪهڙي نہ پيار ۽ ديا سان ساڌين ڪروڌ
مونکي سڀ وديا سيکاري، ۽ جنهنجي عيوض جيڪڏهن مان
سندس سڄي عمر ٽهل ڪريان تہ بہ اوري لاهي نہ سگهان. تو بہ
ٻڌڻ لکڻ مهل منهنجي ڏاڍي مدد ڪئي هئي ۽ منهنجي ٻاران
ڪروڌ جي ٽهل ٽڪو وجهي ڪندو هئين. آءُ ڀليان ٿو تہ هيءَ ڳالهہ
بہ وسري ڪانہ وئي هوندي جو جڏهن ڪڙي ڏيهن ڪرو ٻتنيءَ
توکي ۽ مونکي ڪاٺيون ڪرڻ لاءِ جهنگ ۾ موڪليو هو ۽ جڏهن
ڪاٺيون مٿي تي رکي گهر موٽيا سون ٿي، تڏهن وات تي اونڌو
واڌارو اچي لڳو ۽ برسات پيئي هئي جو پاڻ اکين نہ ٿي سگهيا هواسين.
تڏ بہ اُنوقت اوڙي اچي پيئي هئي جو نيٺ تو مونکي پاڻ ۾ لڪايو.
مطلب تہ سڀ تڪليف تو پاڻتي سهي بہ منهنجي زکيا ڪرڻ نہ
ڇڏي. هي مترا آءُ تنهنجي اُن سچيءَ پريت جو ڪيترو ورڻن
ڪريان. جڏهن آءُ ۽ تون اُنوقت گهر پهچڻ مشڪل سمجهي اها
رات جهنگل ۾ رهي پياسون، تڏهن ڪرو، پنهنجي استريءَ تي ڪاوڙجي
پاڻ پٺيان ڪي جهنگل ۾ ڳولهڻ آيو هو ۽ ڏاڍو وياڪل ٿي منهنجو
۽ تنهنجو نالو پڪاري سڏڻ لڳو تہ جٽي بہ سچو اُتان آواز ڏيو تہ
مونکي ڏيرج اچي، ۽ تہ اوهانجي سوچ ويچار ۾ منهنجو پراڻ ٿو
نڪري. اهڙيءَ طرح روئندو سڏ ڪندو ڪرو پاڻوٽ اچي پهتو هو.
۽ مونکي تڏ ڪان ڏڪندو ڏسي ٻوڙي اچي ڪنيو هو ۽ منهنجو
منهن مٿو چمي چيو هوا تہ تو پنهنجي سيوا سان مونکي پرسن
ڪيو آهي، تنهنڪري مان توکي آشيرواد ٿو ڏيان تہ سڀ وديا جا
دارن آئمانءِ سا ياد رهندءِ ۽ ڪڏهن بہ ڪين وسرندءِ. هي سداما!

خبر نه آهي ته ڪهڙو اڙو وڏو تپ ڪيو آهي يا ڪو منجهس اڙو
وڏو گڻ آهي، جنهنڪري تون پنهنجي پاڻ پنهنجن هٿن سان سندس
ايتري سيوا ڪري رهيو آهي." ستيه ڀاما جا ڳالهائڻ جي ڏاڍي چتر
هئي، سا پنهنجي استرين کي چوڻ لڳي ته "ڀينرون! اکي ته شيام سندر
اسان ٽڻان ڏاڍيون وڏايون جون ڳالهيون ڪندو هو، پر هيٺئين
سندس مترن کي ڏسي وٺو ۽ آءٌ نٿي ڀانيان ته ڪو هن سڄي عمر ۾
نئون ڪپڙو سبي پر ڏٺو هجي، پاڻ جي ڳالهه ته اڃا پري رهي.
خبر نه آهي ته هن برهمڻ ديوتا کي ايتري قدر ڪنگالپڻي ڇو اچي
ورايو آهي، پر ڏاڍو ڪو ڀاڳوارو ٿو ڏسجي جو ويڪنٺ ناٿ کي
پنهنجي وس ڪري ڇڏيو اٿس. مون ٻڌو هو ته شري ڪرشڻ ڳائيون
چاريندو هو ۽ ڏڌ مکڻ چوراڻي کائيندو هو، پر هيٺئين سندس مترن کي
ڏسي باقي خاطري ٿيم ته اهي سڀ ڳالهيون سچيون آهن."

سدامان شيام سندر جي ايتري قدر ڪرپا ڏسي من ۾ چوڻ
لڳو ته "شايد شري ڪرشڻ سڃاڻي نٿو ۽ ڀلجي پيو ڪو سمجهي
منهنجي ايتري قدر سيوا ۽ خاطري ڪري رهيو آهي." شري ڪرشڻ
انترجامي اهو حال ڄاڻي سداماجي سنسي مٽائڻ لاءِ چوڻ لڳو ته "اي مترا!
تو کي ياد هوندو ته آءٌ ۽ تون سانديپن گروءَ وٽ پڙهندا هواسون ۽
اُنهن ڏينهن ۾ تنهنجو ورواءُ پڻ ٿيو هو. ڪٿي ڀابي ته خوش ٻرسي
آهي نه؟ هيڏانهن ايندي وقت تي ڪا تڪليف ته ڪا نه رسيو؟
پيارا! ڪيڏن ڏينهن کان مونکي تنهنجي ڏسڻ جي سڪ هئي ۽ چڱو
ڪيئي جو پنهنجو درشن ڏيئي پنهنجن چرڻن سان اچي منهنجو
گهر پوتر ڪيئي. مونکي چڱي طرح خبر آهي ته تون اُنهن ڏينهن
۾ ئي دنيا کان پري رهندو هئين. ٻڌائيم ته هيٺئين تنهنجو گذران
ڪيئن ٿو ٿئي؟ ڏس! سورهن هزار ڪي سوءِ اٺن استرين هوندي به

اوڻائيءَ ڀڄيءَ ڪري رهيو آهي ۽ سداما سندس ڀائو آهي." ايترو
چوندي شريڪرشڻ، جهڙي رڪمڻيءَ سان ٻيون راڻيون به هيون ڪٿي،
سڀڪو سنگاسڻ تان لهي راڻيون ڇڏي پيرين اگهاڙو سداما جي ڪڍ ۾ڻ
لاءِ ڊوڙيو. جڏهن سداما شريڪرشڻ کي ٻاڻ ڏٺائين ايندو ڏٺو،
تڏهن ڊوڙي اچي چرڻن تي ڪري پيو ۽ شيام سندر ڏاڍي پريم
مان کيس اٿاري پنهنجي ڇاتيءَ سان لاتو. ايتري ڪرپا دوارڪاناٿ
جي ڏٺي ڏسي سداما خيال ڪرڻ لڳو ته هي سڀ سچ اٿين ٿي
رهيو آهي يا ڪو سپنو ٿو ڏسان. پوءِ ته دوارڪاناٿ سداما کي هٿ
کان جهلي پنهنجي سنگاسڻ تي ويهاريو ۽ پنهنجي ڄنگهن سان سندس
ڏوڙ ڇنڊي پيرن ڌاڪندڙ ڪي چرڻن ڌوئڻ لاءِ رڪمڻيءَ کان جل گهرايو
۽ سداما کان سندس اهڙي حالت جو سبب پڇڻ لڳو. پيرن ڌوئڻ
وقت سداما لاءِ ڏهن جهن پنهنجو پير لڳايو ٿي، تن تن
ونڪت ناٿ ديال ٿي پنهنجي هٿن سان جهڳي طرح اُنجا چرڻ
ڌوتا ٿي. رڪمڻيءَ ۽ ٻيون راڻيون اهو حال ڏسي چوڻ لڳيون ته
" ڇو نه سداما جي سيوا اسين پنهنجن هٿن سان ڪريون ۽ ڀڳوان کي
پراڻ ٿين کي ايتري محنت ڪرڻي نه پوي." شريڪرشڻ سندن
اها ڳالهه نه مڃي ۽ بدن تي چندن لڳائي ديوتا وانگر سداما جي
وڏي سان پوڄا ڪرڻ لڳو ۽ قسمين قسمين ڀوڄن ڪرائي سداما
کي ترپت ڪيو. پوءِ رڪمڻيءَ ۽ ٻين کي چوڻ لڳو ته " هاڻي
اوڻائيءَ وارو آهي جيترو وڌيڪ پنهنجي هٿن سان سندس سيوا ڪريو."
اُڪريت ڀڳوان سداما جي سيوا ڪري پوءِ ڪانئس ڪشل منگل
پڇڻ لڳو. اهو ڏسي رڪمڻيءَ سميت ٻيا ماڻهو عجب ۾ ٿي
چوڻ لڳا ته " ڏٺي! شاهوڪار ۽ اچي آجري آدمي جو ته ڪو آدر
ستڪار ڪرڻ چاهيندو، پر هن دردي ڪنگال براهمڻ اڪيلي جنم ۾

پيٽ هو تريون پٽي ڏاڍي پيار ۽ سڪ سان سويڪار ڪندو."

استريءَ جي ايتري گهڻي چوڻ تي سداما لاچار اٽا هڙ وٺي ڪڇي بغل
۾ ڪڇي ۽ لوٽو ڏوري ڪلهي تي ڪڇي ڀڳوان جو سمرڻ ڪندو وات
ڪٽي دوارڪا ڏانهن روانو ٿيو. وات تي ويچار ڪندو پئي ويو
ته ڏسجي ڇا ٿو ٿئي. منهنجي ڀاڳ ۾ مايا ملڻ ته لکيل ڪانهي
پر آنند ڪندس شري ڪرشڻچندر جو درشن ملندم ته بہ آءٌ پنهنجو
جنم سڦلو سمجهندس. ڏي وڏو شڪ آهي ته جو ترلوڪي ناٿ
سورهن هزار ڪسوڙ اٺن محلن ۾ رهندو جتي وڏن وڏن راجائن جو پهچڻ
بہ مشڪل آهي، اتي مون ڪنگال کي ڪير اندر وڃڻ ڏيندا ۽
ڪٿن منهنجي خبر هنن کي پوندي. هيئنر شرم کان پنهنجي
ڪٿن منهنجي خبر ... افسوس! مون پنهنجي جهوپڙي،
بہ موٽي وڃي نٿو سگهان. آنند سان وقت گذاريندو هوس، ڇڏي ڏني ۽
جڏهن ۾ بيکہ پني ڏاڍو ڪشٽ تو ڏسڻ ۾ اچيم."

اهڙيءَ طرح سوچ ويچار ڪندو سداما دوارڪا پرپوري اچي
شيام سندر وٽ پهچڻ بہ ڏاڍو ڪٺن آهي. وڏا
پهتو، جتي ڇا ڏسي ته چوگرد سمنڊ سمنڊ لڳو پيو آهي. وڏا
ڏاڍيون سهڻيون عمارتون ٺهيل آهن ۽ ڪهڙا ڪهڙا منگلاچار ٿي رهيا
آهي. جڏهن دوارڪا ناٿ جي محل وٽ پهتو،
تي رهي ڏٺائين ته مٿان کو اندر وڃڻ نہ ڏنيم انڪري هر هر
تڏهن دپ ٿيس ته مٿان ڪو اندر وڃڻ نہ ڏيندو. سداما اهڙو
پٺيان نهاريندو پئي هليو. جيتوڻيڪ شريڪرشڻ جو اندر اچڻ
حڪم هوندو هو ته ڪنهن بہ براهمڻ کي ڪنهن بہ وقت اندر اچڻ
ڪان روڪ نہ هئي. محل وٽ پهچڻ شرط دربان ڏوڙي اچي
شريڪرشڻ کي ٻڌايو ته "مهاراج! هڪڙو ڪنگال براهمڻ اهڙيءَ
حالت ۾ آهي جنهن جي نہ پيرن ۾ جتي آهي ۽ نہ بدن تي ڪو ڪپڙو
اٿس. تمام ڏهرو ڏسڻ ۾ اچي ٿو. هو دروازي تي بيٺو آهي.

ڪري اوڏانکي سک ڪي ملڻو آهي ۽ نہ ڪشٽ. تنهن ڪري هي
پراڻ پتي! آءٌ اوهانکي وري بہ وينتي ٿي ڪريان تہ اوهين هڪ
دفعو وڃي اُن شياماسندر جو درشن ڪري اچو." سداما ورڻ
لڳو تہ "هي پياري! سچ آهي تہ آءٌ شري ڪرشڻ سان متر ٿي رکي
سگھان ٿو، ۽ جيڪڏهن مان وٽس لنگهي ويندس تہ هو مونکي
ڪنگال ڄاڻي گھڻي دولت پڻ ڏيندو، پر اهڙي ترلوڪي ناٿ کان
جو ڏوهہ، ارٿ، ڪام ۽ موڪش چئني پدارٿن ڏيڻ وارو آهي،
ڌن دولت گھرڻ واجب نہ آهي؛ جو جو اها دولت هميشہ رهڻ
واري نہ آهي. آءٌ سمجھان ٿو تہ غريبيءَ ۾ جيڪو ڏيان ۽ سمرڻ
ڀڳوان جو ٿئي ٿو اهو شاهوڪاريءَ ۾ ڪڏهن بہ نہ ٿيندو.
سنساري سک ۾ اهنجي وڃڻ ڪري پرلوڪ جو خيال پلجيو وڃي.
اڳيئي جنم ۾ ڪو دان ڪيو هجي تہ هن جنم ۾ نہ مليو ۽ ٻيا ڏيڻ
هي ماڻھ مشڪل آهي. سچ پڇين تہ هن غريبيءَ ۾ ناڻي ڇڪا ڏيهن
پيا ڪڍون." سشيلا ورندي ڏني تہ "هي سوامي! آءٌ سمجھان
ٿي تہ سنساري سک سهڻي سان آهي ۽ آءٌ اوهانکي ڪنهن بہ لالچ
ڪري اوڏانهن نٿي موڪليان، پر رکو اتاهہ اوهانکي چوان ٿي تہ
اُن ٻاروهہ پرميشور جي درشن ڪرڻ سان مکتي ٿيندي."
سداما تڏهن چوڻ لڳو تہ "چڱو! جيڪڏهن تنهنجي اهڙي مرضي
آهي تہ وڃان ٿو، پر چئو آهي تہ ڪجھہ ۽ سوغات وٽ هٿين خالي نہ
وڃڻ گھرجي. هاڻي مون کي ايتري توفيق ڪانهي جو ٿي
ڪجھہ پيدا ڪري کڻي وڃان."

پتيءَ جا ايترا لفظ ٻڌي سشيلا پاڙي ۾ وڃي ڪنهن ٻار مٺيون
چانورن جون ڀلي آئي ۽ ڪپڙي پراڻي ساڙهي ۾ ٻڌي ڏيئي ۽ ٻڌي سداما
کي ڏيندي چيو تہ "هي سوامي! اسان غريبن جي هيءَ لنئڙي

پرش سنساري سک سڀني سمان سمجهي رات ڏينهن ايشور جي
ڏيان ۽ سمرڻ ۾ رهندا هوا ۽ سواءِ ڪُهرڻ جي جيڪي وٽن هوندو
هو تنهن تي ئي راضي رهندا هوا.

هڪڙي ڀيري اهڙو اتفاق اچي بڻيو جو سداما، سندس استري ۽
ٻچن کي سڄا سارا ٻه ڏينهن ڪاڏي بنا گذري ويا. جڏهن
ٽئين ڏينهن بکن کان ويا ڪل ٿي ۽ ٻچڙن روئڻ لڳا، تڏهن سشيلا
سندس استريءَ کان ٻالڪن جو دک سٺو نه ويو ۽ هوءَ سداما کي
هٿ جوڙي چوڻ لڳي ته ”مهاراج! مون ٻڌو آهي ته شريڪرشڻ
اوهانجو متر ۽ گرڀائي آهي، هو برهمڻن
لڪشميءَ جو پتي ... ڌرڻ لاءِ ئي اوتار
جي رکشيا ڪرڻ ۽ ڀڳتن جي پيڙ
ورتو آهي. جي ائين سچ آهي ته ڀوءِ اوهين ڇو نٿا وٽس وڃو،
جنهنڪري اوهانجو دک دور ٿي وڃي. آءٌ پڪ سان چوان ٿي ته
هو اوهانکي گرهستي برهمڻ سمجهي ايترو ڏن ڏيندو جو وري ڪابه
سنساري اڇا نه رهندي.“ سداما چوڻ لڳو ته ”هي پياري! تنهنجو
عقل خبر نه آهي ته اڄ ڪيڏانهن ويو آهي. جڏهن هيترو وقت
منهنجي حياتيءَ جو سک سان گذري ويو، تڏهن باقي سمو به ايشور
جي ڪرپا سان گذري ويندو. جيڪڏهن هن وقت لالچ ڪري
اوڏانهن وڃان ۽ هو جي وات تي پڌايي ڪري ڏکويا ته هو آچير ۽
ڏڪ گڏ پڇي پونہ، ته ماڻهو ائين چوندا ته سداما لالچ ۾ ڦاسي پيريءَ
۾ پٽ وڃائي.“ سشيلا جواب ڏنو ته ”هي پراڻناٿ! مان اوهانکي
لالچ ڪري اوڏانهن ڪانه ٿي موڪليان پر مون ٻڌو آهي ته مهاتمائن
۽ ست پرشن جي درشن ڪرڻ ڪري سڀ دک دور ٿي ويندا
آهن ۽ سک جي پراپتي ٿيندي آهي. وري شريڪرشڻ وٽ، جو
ترلوڪي ناٿ آهي ۽ برهمڻن تي سندس ڏاڍي ڪرپا آهي، وڃڻ

۽ ٻڌائڻ جا پرسمجهڻ گهرجن. جو مشهوري جي مندر ۾ ديوتائن جي استانن تي يا سادن براهمڻن اڳيان نه لمبو سو بدن تي پوءِ جو سمجهڻ گهرجي. جن اکين شيام سندر جو درشن ظاهري طرح يا ڏيان ۾ نه ڪيو سي اکيون مور پکر برابر آهن. جو گرهستي ونڪت ناٿ جو پوڄا وڪي پنهنجي ورڻ آشرم موجب ڌرم ڪرم ڪري تو ٿنهنکي پوکي، سنياسي ۽ پرم هنس ڪان به اتم سمجهڻ گهرجي. اللاء واجب آهي ته سڀو جنم مري ٻيٺن ۽ ست سنگ ۾ پورو ڪرڻ گهرجي. هي شڪديو جي مهاراج! اوهان تي پڪوان جي خاص ڪرپا آهي، تنهنڪري پاليان ٿو ته موٽکي اهان به وڏيڪ هريءَ جا چريتر ٻڌايو." شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا! تون ڏليه آهين جو هريءَ ڪٿا ٻڌڻ ۾ ايتري پريت رکين ٿو. هاڻي مان توکي سداما ڀڳت جي ڪٿا ٻڌايان ٿو جنهنجي ڏاڍا ۾ (ڪنگالپڻو) شري ڪرشڻ ڇڏائي هئي ۽ اُنکي ڪبير ديوتا جيترو ڌن ۽ راجا اندر جهڙو وڏيرو (سکر) ڏنو هو."

دراوڙ ديش ۾ هڪڙو شهر هو جنهن جو راجا ۽ پرجا ٻئي پنهنجي ڌرم ڪرم تي رهي براهمڻن ۽ ست پرشن جي سيوا ڪندا هوا. اُن شهر ۾ سداما نالي هڪڙو ويد شاستر پڙهيل براهمڻ به رهندو هو. اهو سداما شري ڪرشڻ سان گڏ هڪڙي ئي گرو وٽ وديا پڙهيو هو. اهو براهمڻ اهڙي غريبيءَ ۾ پنهنجو جنم گذاريندو هو جو ڪيس ٻت ڍڪڻ لاءِ به ڪو ڪپڙو ڪونه هوندو هو ۽ نه ته ورچي پيٽ ڀرڻ لاءِ ئي ڪو پورو پورهيو ملندو هوس. ڪڏهن ڪڏهن ته اصل بکيو رهندو هو. ايتري هوندي به منجهو من سدا خوش رهندو هو. سشيلا اُن جي استري ڪاڏي ۽ ڪهڙي نه ماڻڻ تي به پرپرسان سندس سيوا ڪندي هئي. اهڙي طرح اهي ٻئي استري

اچا ايشور اما بلرام ته من بلرام سمجهيا، ته دو ته ٻر تي سمجهائڻ هيٺري
ڪٽي مان ڪٽي."
سمجهي ڪارداري بلرام جاڙي اچا اما جي ڀڳوان تي سمجهائڻ جي شريڪرشڻ
ڪئي وٽي يادون ڪيترن بين ؛ استري پنهنجي آتان ؛ آيو موتي
تيرٿ جو ، پاپ جو برهمڻهتيا ته ويو لاءِ انهي ڪيتر ۽ نيم شاڪتيه
سنڪادڪ اچان. ڏيکاري ڪي رشين سو ويو چڏي سان ڪرڻ سنان
ته لکيا هوڻ ڏيئي آشيرواد ڪيس ؛ ٿيا خوش ڏسي ڪي بلرام رشي
موڪلائي کان انهن پوءِ "ويئي. لهي هيٺر برهمڻهتيا تنهنجي بيشڪ "
آيو. موتي ڏي دوارڪا ڪري ڪرم شپ ڪيترا ؛ بيا دان سنان
مهاراج ! هي " ته لکيو هوڻ پريکيت راجا چڏي ڪيا ايتري
مولکي چڏي ڪتاڻون ؛ ايائون ديتريون ته دوندا سمجهندا اوهين
ڪيا دوي من منهنجو اچان ته پڙهو سڀ ٻر ، دوندو تيو سنتوش
منهنجا ملي. ٿو لئو کانسواءِ پاڪ سنگ ست جو ؛ هو آهي نه ڏانو مان ٻڌڻ
جي پهاڙي جو ٿيا سجاءِ سان مون اهي پيچ کي جا جنم اکوڙي ته
آهي سڀ ڏيهه. درشن جا اوهان تي ڪناري جي ڪنگاجي وقت
اُتي ملي ٿو سنگ ست ؛ ٿئي تي ڪيا جي پرميشور هنڌ جنهن ته
ڪهندو ڏينهن رات ڏسو نارد مني ٿا. اچن کان سرڳ ڏيوتائون
سنگ ست دت سوبه ، اچيس ته ڪو ٽڪاڻو هنڌ ڪري ڪنهن ؛ رهيٿو
پنهنجي پترن منهنجي ته ڏو سمجهان ۽ آ . آهي رهيو ٽڪي اچي ۽
ته ته جي ٻر ، دوندو پاڻ استان ڇڪو ۽ وڪنٺ موجب ڪرمن
آهي ٻڌو کان دولد مکاو جي توهان پاڪوت شريمد جي جيڪو مون
ڪي دولد تي ڪئي ست ضرور جي پترن منهنجي سان پرتاپ تنهنجي
سمجهائڻ هيوان تنهنڪي ٽڪو نه هالو جو پرميشور واتان جي آدمي جنهن
ڏانگ سي ٻڌن ٿا ڪيا ؛ شتوتي جي ڀڳوان ڪن جيڪي . جي ڪبر

ڏسي سمجهيو ويو ته ٻيڪ زبردست آهي ۽ پنهنجي مايا سان ڪم
ني ويو. پوءِ ٻالڪ روپ ۾ مل موتر جهڙي ڪنهن شيءِ وسائڻ لڳو.
ٻلرام پنهنجي هل جي نوڪ سان اُن ٻالڪ کي ڪڍي زمين تي
ٻچا ريو ۽ پوءِ موسل اهڙي ته زور سان ڄاتيءَ ۾ تنهيائيندس، جو
اُنجو پراڻ نڪري ويو، اهو ڏسي سڀئي رشي ڏاڍا پرسن ٿيا ۽
ٻلرام کي آشيرواد ڏيئي کيس ڦلن جو هار گلي ۾ وڌائون، جنهنجا
گل اهڙا ته هوا جي ڪڏهن به نه ڪومائجن. هيڏانهن وري
ديوتائون ڦل وسائي خوشي ڪرڻ لڳا.

جڏهين رشين دئيت جي مارڻ ۽ وڃڻ ڪري بيخوف ٿي
ٻلرام کي موڪل ڏني، تڏهن ٻلرام ڪيترن ئي تيرٿن ۾ وڃي
سنان ۽ دان ڪيو. برابر هڪ سال پرٿوي پرڪرما ڪري هردوار
۾ آيو، جتي اچي ٻڌائين ته پانڊون ۽ ڪورون جي رات ڏينهن ڏاڍي
ٻڌ لڳي پيئي آهي. اهو حال ٻڌي ٻلرام ڪروڪيتر ڏانهن هليو ۽
جنهن وقت دريوڌن ۽ ڀيمرسين پاڻ ۾ وڙهي رهيا هوا اُنوقت هي
ٻه اتي اچي پهتو. ٻلرام کي ڏسي يڌشٽر ۽ ٻين سڀني پانڊون
۽ راجا دريوڌن ڏنڊوت ڪئي ۽ ٻلرام اُنهن سڀني کي آشيرواد
ڏيئي چيو ته ”ڏک جي ڳالهه آهي جو شيام سندر جي هٿن تي ٻه
اوداڻ پاڻون ٻاڻ ۾ هن قسم جي يڌ ڪري پنهنجن پاڻن ۾ ٻين
لکن ماڻهن جو نقصان ڪيو هيٺئر ڀيمرسين ۽ دريوڌن کي لوندو
ڏسي رهيو آهيان، منهنجي نظر ۾ ته ٻنهي ڄڻن جهڙا شورويرآهن،
تفاوت فقط هي ۽ آهي جو ڀيمرسين جا وڙهڻ وقت پراڻ نٿا ٿيندن
۽ دريوڌن وري ترار يڌ چڱي ڄاڻندو آهي.“ ٻلرام ٻنهي کي
گهڻوئي سمجهايو، پر جو ٻنهي هٿ جوڙي کيس چوڻ لڳا ته ”مهاراج!
جنگ جو تي ڏکي مات ڪري ورڻ اساڪان ٻه ڪونه ٿيندو.“ جڏهين

شين جي چوڻ تي بلرام جو اُگرشروا کي گادي تي وهارڻ

...شين جي چوڻ تي بلرام جو اُگرشروا کي گادي تي وهارڻ

...ڪو پرائشچت پڌايوم، جنهنڪري منهنجو شرير شڌ ٿئي؛ هن
...ڪو پرائشچت پڌايوم ته پڌايوم ته اُنکي وياس گدي تي وهارجي."
...سوت جو ڪوپت هجي ته پڌايوم ته اُنکي وياس گدي تي وهارجي." اُتي سنان ڪرڻ
...رشين تڏهن ڪيس رکو تيرٿ ياترا تي وڃي اُتي سنان ڪرڻ
...سان پاپ لهندو. اِها صلاح ڏني؛ پوءِ اُگرشروا نالي روم هرشڻ جي
...پٽ کي اُتي گهرائي وياس گدي تي وهاريو، هي وڏوان ڏنو ته
"توکي بنا پڙهئي سڀ وديا ياد ٿي پوي." اِها ايترو بلرام جي
...مکه مان نڪتو ئي مس ته اُگرشروا کي ڇهن شاستر ارڙهن پراڻ
ياد اچي ويا، ايتري قدر جو هو وياس گدي تي ويهي ڪٿا واچڻ
لڳو. بلرام جي اِها مهما ڏسي سڀئي رشي خوش ٿي چوڻ لڳا
ته "مهاراج! اوهانجي ديا سان سوت جي مرڻ جو ويچار ته
...چڏي ويو، پر بلوَل نالي دئيت باندر روپ ڌاري اُماس،
پورڻماسي؛ پارس جي ڏينهن اچي اسانجي يگيه؛ هوم هون ۾ ڳند
اُڇلائيندو آهي، جنهنڪري اسين ڏاڍا ڏکي ٿا گذاريون. اوهين
جيڪڏهين ڪرپا ڪري اِن باندر جو انت آڻيو ته جيڪري بي خوف
ٿي يگيه ڪندا رهون." بلرام تڏهن ڪين ڏيرج ڏيئي چيو ته "اوهين ڪنهن
ڳالهه جو فڪر نه ڪريو آءٌ اوهانکي انهيءَ کان ضرور ڇڏائيندس."
ڪن رشين جي چوڻ موجب بلرام ڪيترا ڏينهن نيم نشار ڪيه ۾ رهي
پيو پورڻماسيءَ جي ڏينهن جڏهن ڏاڍي اوندهه تي ويئي؛ ڪني
پاڻيءَ جو مينهن وسڻ لڳو، تڏهن رشي بلرام کي اهي سڀ باندر
جي اچڻ جا سانباها پڌائڻ لڳا بلرام تڏهن پنهنجا هل؛ موسل
هٿيار تيار ڪيا. ايتري ۾ هو دئيت به باندر روپ ڌاري اُماس
جيڙو ڪارو، جبل جيڏو ڏگهو، وڏن ڏندن؛ خوفناڪ شڪل
سان ترشول هٿ ۾ کڻي گجندو اُتي اچي پهتو، جنهنکي ڏسي
بلرام پنهنجي هٿيارن سان مٿس اُلر ڪئي. دئيت بلرام کي

نه مڃي. هي رشيو ڏسو وڃنا ته هي وديا پڙهڻ ۾ بي برهمڻ شاستر
موجب هلت نٿو ڪري. ايمان جي نشي ۾ الٽو ٿي رهيو آهي ۽
ٻئي وڏائي جي ڪا سڌ ڪان ٿو رکي. منهنجو جنم خاص
اڳ رميءَ جي مارڻ واسطي ٿيو آهي، انڪري منهنجي روبرو جيڪو
بد هلت هليو تنهنجو ابراڌ ڪيئن نٿو ڪري سگهان." ايترو چئي
بلرام منتر پڙهي ڪڪر ويرهرشڻ ڏانهن اڇليو. جنهنجي
لڳڻ سان اُنجو سر وڍجي ڪري پيو. اهو ڏسي سڀڪا رشي
بلرام کي چوڻ لڳو ته "مهاراج! هي سوت هريءَ جا چريتر پڙهائي ٻاڻ
کي ٻوڌي پڙهندڙن کي ڪرتارٿ ڪندو. ڪڪر اهو پيو ڪن
کي وياس گديءَ تي ويٺي جو اوهان مارڻ سو چڱو نه ڪيو. اسان
کي خبر آهي ته اوهان پنهنجي اڳيان سان اوتار ورتو آهي ۽ هي سوت
برهمڻ ۽ کتري مان پيدا ٿيل اسانجي آڳيان سان وياس گديءَ
تي ويٺو هو، تنهنڪري جو اوهان مارڻ انڪري اوهانکي برهم هتيا جو
پاپ لڳو ۽ جلدي اوهانکي اُنجو پرائشچت ڪرڻ گهرجي.
جيڪڏهن اوهين ان ڳالهه جو ڪو ويچار نه ڪندا ته آئينده پيو
ڪو به برهم هتيا جي پاپ کان نه ڊڄندو. خدا ڀڳوان به برهمڻن کي
تمام آدر ڏيکيو آهي. ڏسو جڏهن شيام سندر توهانجي ڇاتيءَ ۾ لات
کي برگو رشيءَ بيگناهه لت هڻي هئي، تڏهن ڀڳوان رشيءَ جو پير
جهلي پنهنجي هٿ سان مهٽيو هو ۽ پڇيو هو ته منهنجي سخت
هردي هي ڪري توهانجي ڪومل چرڻ کي ته ڪو ايذاءُ ڪو نه
پهتو. انڪري برهمڻ جي پدوي وڏي سمجهڻ گهرجي."

رشين جو اهو چوڻ بلرام کي سمجهه ۾ آيو ۽ چوڻ لڳو ته
"مهاراج! اوهين سچ ٿا چئو. افسوس! مون کان برابر چوڪ
ٿي ويئي جو ڪروڌ جي وس ٿي برهمڻ کي ماريم. هاڻي اوهو

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو تہ ”هي راجا پريڪيت!
جڏهن ڪن ڏينهن ڪان پوءِ پانڊون ۽ ڪورون جي
وچ مها ڀارت جي لڙائي جون تياريون ٿيون، تڏهن شيام سندر
راجا اُگرسين ۽ بلرام کي اُن بابت ٻڌائي صلاح پڇڻ لڳو تہ ”موکي
هن يڌ ۾ ڇا ڪرڻ گهرجي؟“ اها ڳالهہ ٻڌي بلرام ويچار ڪيو تہ
شيام سندر پانڊون جي اِڇا پوري ڪرڻ واسطي هي مها يڌ ڪرائڻ
چاهي ٿو، تنهنڪري جيڪڏهن مان حاضر رهي دريوڌن پنهنجي
شش جي سهائتا ڪندس تہ شيام سندر کي اها ڳالهہ نہ وڻندي ۽
جي شيام سندر جي حڪم ۾ رهندس تہ دريوڌن کي مٺيان لڳندي
تنهنڪري بهتر ٿيندو جو تيرٿ ياترا تي نڪري پوءِ وڻندڪ ناٿ
جي جهڙي مرضي هوندي تئن ٿيندو. اهڙو خيال ڪري
شري ڪرشڻ کي وينتي ڪيائين تہ ”مهاراج! اوهين بيشڪ هستناپور
وڃي جهڙو واجب سمجهو تئن ڪريو، پر مونکي جيڪڏهن ياترا
ڪرڻ لاءِ موڪل ڏيو تہ اُتان ٿيندو پوءِ اچي اوهانوٽ پهچندس.“
شري ڪرشڻ جي مرضي مها ڀارت يڌ ڪرائڻ جي هئي تنهنڪري
بلرام کي نہ روڪيائين. بلرام شري ڪرشڻ جي آگيا پائي ڪيترن
تيرٿن جو رٿن ڪندو نيمشارڻيہ ڪيتر ۾ اچي پهتو. اُتي ڇا ڏسي
تہ هڪڙي پاسي رشي ۽ مني گڏ ٿي يگيہ ويٺا ڪن تہ ٻئي پاسي
ويد وياس جو چيلو روم هرشڻ سنگاسڻ تي ويٺو سنڪادڪ رشين
کي ڪٿا ٻڌائي. بلرام کي ايندو ڏسي سنڪادڪ رشي ڪيس
آجيان ڪرڻ لاءِ اُٿي بيٺا، پر روم هرشڻ پنهنجي وديا جي ايمان
ڪري نہ اُٿيو. بلرام کي انهيءَ تان مٺيان لڳي ۽ چوڻ لڳو تہ
هن شودر کي ڪنهن وياس گدي ڏني آهي؟ هي ڪٿا واچڻ
واسطي اڌرو پڪيت ۽ گياني هجي جنهنکي لوڀ يا اهنڪار تہ اصلي

جيترو بهي ڪير وڃي سو مشڪل آهي." اهڙيءَ طرح چوڻ بعد ڪيترين گهڙين ڪري دنت وڪر پنهنجي ترار شريڪرشن تي هڻي، پر دئيت سنگهارڻ پنهنجي ترار سان هنجي ترار کي ڪيرائي ڇڏيو ته "اي دنت وڪر! تو منجهه جيڪو زور هو سو ته تو ترار هڻي خالي ڪيو. هاڻي خبردار ٿي ويهه جو منهنجو وارو ٿو اچي." ائين چئي دوارڪاناٿ پنهنجي ترار اهڙي ته زور سان هنئين جو دنت وڪر جي ڇاتيءَ ۾ وڃي لڳي ۽ هو مري ويو. انهيءَ ڏرمان جوت نڪري شيام سندر جي مک ۾ سمائجي ويئي.

جڏهن اهو حال ڏسي بدورٿ پنهنجي ترار کڻي شريڪرشن جي سامهون آيو، تڏهن دوارڪاناٿ انجو به سرسدرشن چڪر سان پرٽوي تي ڪيرائي ورتو. اهڙيءَ ريت ٻنهي ڀائرن کي مرندو ڏسي انجي فوج ڀڄي ڀڄ لڳي. ديوتائون ڏاڍا پرسن ٿيا، رشي مني ستوتي ڪري چوڻ لڳا ته "هي ديناناٿ! اوهانجي ليلا اپرم پار آهي. اوهانجي دربار جي وڃي سنڪادڪ رشين جي سراپ [illegible] ڪري جڳ ۾ جنم ورتا ۽ انهن جنمن ۾ دشمني [illegible] ۽ سمرڻ ڪيو ۽ توهان انهنجي اڌار واسطي [illegible] پنهنجي هٿن سان ڪين ماري وري به [illegible] ۽ پڪنڻ هنڪاري اوهان ڪانسواءِ ٻيو [illegible] ڪري شريڪرشن کي ڏنڊوت [illegible] ٻانڌون سميت دوارڪا پري [illegible] سندو اچي پهتو ۽ شالو ۽ ٻين [illegible] کي ڏٺائون. شيام [illegible] ڏٺي ۽ اها پرتگيا [illegible]

شالو جو گهڻي يڌ بعد شريڪرشڻ هٿان مرڻ

شريڪرشڻ! هاڻي ڏٺئي جڏهن پڻهين کي ماريم، تڏهن هنن سڀني يادون کي به ماري سمنڊ ۾ اُڇلائيندس."

شيامسندر اُن مهل ڌيان ڌري ڏٺو ته معلوم ٿيس ته هو مايا روپي وسديو هو جنهنجو شالو سر وڍيو هو. پوءِ ته پنهنجو پانچجنيه شنک وڄائي پنهنجو رٿ شالو جي پٺيان ڊوڙائي ترار سان سندس وهان ٽڪرا ٽڪرا ڪري سمنڊ ۾ ڪيرائي وڌو. اُن مهل شالو وهان ڏان ٽٻي پنهنجي ترار شيامسندر تي هلائي ۽ ڳچ دير تائين اها يڌ هلندي رهي. جڏهن شالو جو مرتيو ويجهو اچي پهتو، تڏهن برندابن بهاريءَ سدرشن چڪر سان شالو جو سر وڍي ورتو. ديوتائن راجا شالو کي مرندو ڏسي خوشيءَ وچون "جيءِ جيءِ ڪار" شبد ڪيا ۽ شريڪرشڻ تي گُل وسايا.

جنهن ڏينهن کان راجا ششپال يڌشٽر جي يگيه ۾ ماريو ويو، تنهن ڏينهن کان دنت وڪر ۽ بدورٿ ششپال جا ڀائر شريڪرشڻ کان بدلي وٺڻ جو ويچار ڪندا رهيا. هنن جڏهن ٻڌو ته راجا شالو اسانجي ڀاءُ جو مترهن وقت شريڪرشڻ سان وڙهي رهيو آهي، تڏهن هو ٻئي گهڻي فوج وٺي دوارڪا تي چڙهي ڪري آيا. ششپال کي مارڻ کان پوءِ شيامسندر اڃا دوارڪا پريءَ ڪونه ويو هو، اُنوقت دنت وڪر ۽ بدورٿ ٻنهي ڀائرن اچي اُتي گهيرو ڪيو. جنگ ڏسي سڀ يادو ڀڄي ويا. دنت وڪر شيامسندر جي سامهون اچي چوڻ لڳو ته "تو منهنجي ڀاءُ کي ماريو آهي، ان لاءِ توکي اڄ يادون سميت يمپوريءَ موڪلي بدلو وٺندس. هاڻي ڀلي تون پنهنجو هٿيار مون تي هلاءِ جنهنڪري توکي اها اڇا رهجي نه وڃي ته مون دنت وڪر تي هٿيار نه هلايو. جيستوڻيڪ تو وڏا وڏا شوروير ماريا آهن، پر تڏهن به تون اڄ منهنجي هٿان

مارجي ويو تنهن تون ٻه ٽڪرا ڪري ٨ اڳاڻي ويندين.“ ايترو
چئي شيامسندر پنهنجي ترار شالو جي سر تي هڻي جنهن ڪري هن
جي وات مان خون وهڻ لڳو ۽ سارو بدن ڏڪڻ لڳس. جيتوڻيڪ
انهن ته ڏيو پر هو پنهنجي مايا ڪري ڪم تي ويو ۽ ٻاهر وسائل
لڳو. پيون انجي اها مايا ڪرڪري ڇڏي ۽ ڪيس وهان سوڏو
پرتوي تي ڪيرائي ڇڏيو. ايتري منتر جي ٻل سان شالو هاڻي
قاصد بنائي هنهن متو متي سان پريل، پڪهر واڻيندو شيامسندر
وٽ اچي روئي چوڻ لڳو ته ”تنهنجي ماتا ديوڪي موڪلي موڪليو
آهي ته راجا شالو، وسديو تنهنجي پتا کي پڪڙي ويو آهي ۽ تون
جلدي اچي انجو بدلو وٺ.“ شيامسندر ٿورو وقت تنهن ٨
پنهنجي ويچار ڪيو ته بلرام جي هوندي راجا شالو جي مجال ڪانهي
جو وسديو کي پڪڙي وڃي. ايتري راجا شالو جڙتو وسديو ڏاڍي
اڳڪي جونئي ڪان جهلي شريڪرشڻ جي سامهون وٺي آيو ۽ مايا روپي
وسديو ٿڪي ۽ روئي شيامسندر کي چوڻ لڳو ته ”هي پترا مان
ته تو کي ساري سنسار جو پيدا ڪندڙ، پالنا ڪندڙ ۽ رکيا ڪندڙ
جاڻندو آهيان، پر اڄ هي راجا شالو موکي تنهنجي اڳيان اڻي
مهنجو سر ڪپڻ ٿو چاهي جنهن کان جلد ڇڏائيندو. اما ڏاڍي شرم
جهڙي ڳالهه چئي جو تو جهڙي پراڪرمي پٽ هوندي آءٌ هيترو ڪرهايان.“
جنهن وقت مايا روپي وسديو ان طرح ورلاپ ڪري رهيو
هو، انوقت شالو للڪاري چوڻ لڳو ته ”هي شريڪرشڻ! ڏس
مان تنهنجي روبرو وسديو کي جهلي آيو آهيان ۽ هاڻي اڳڪي ماريان ٿو
تو کي جيڪڏهن ڪا طاقت آهي ته جلدي اچي ڇڏائينس.“ ايترو
چئي راجا شالو هن مايا روپي وسديو جو سر ترار سان وڍي پالي جي
ٽڪر تي ڪٽي ڇاڙهيو ۽ سڀني ماڻهن کي ڏيکاري چوڻ لڳو ته ”هي

جو شريڪرشن کي ٻاهر ڪڍڻ ۽ ايمان ۾ پڪي ڪرت وڌ

اٿيو، جنهن ڪري سمجهان ٿو ته ششپال جا مددگار دوارڪا پري

وڃي يادون کي ماري ناس ڪرڻ گهرن ٿا. انلاءِ آگيا ڏيو

آئي وڃي انهن جي رکيا ڪجي." راجا يڌشٽر سندس ادا ڳالهه

سان جنهنتي شيام ٻلرام دوارڪا ڏي روانا ٿيا. شهر پهچڻ

ڪان هو ٽي نڪرندي ۽ سامهون ڪٽي کي ونڊو

شرط ڪبي پاسي ڪان هو ٽي نڪرندي ۽ سامهون دوارڪا پري

ادي پهتي اپسگڻ ڏسي شريڪرشن سمجهي ويو ته دوارڪا

تي ضرور ڪا آفت آئي ٿي ڏسجي. ٻلرام کي دوارڪا

شيام سندر راجا شالو جي ڏڏ جي خبر پڙي ٻلرام کي ادڙا ٻاهر

ڏي موڪلي ٻاهر جلدي لڙائي جي ميدان ۾ آيو، جتي ادڙا ٻاهر

شالو جي ومان کي هنيا، جو هو ڪنير جي چڪ وانگر ڦرڻ لڳو.

راجا شالو ڌچي ويو، ۾ ٻڙ ڦرڻي ڪري ٽڪرا ٽڪرا ٿي ڪري پيس.

شيام سندر جي ڪبي هٿ ۾ هنيا، جو ڍڪد ۾ ڏنش ڪري پيس.

اهو حال ڏسي يادو ۽ جي ويا ۽ اداس ٿيڻ لڳا. راجا شالو پنهنجي

اگيانتا ڪري پنهنجي جيت سمجهي ڏاڍي ايمان ۾ پڙهي چوڻ لڳو

ته "اڙي ڪرشڻ اتون اهو آهين نه جو ڪرشڻ کي جنهنجو سگهو ششپال سان

تيو هو، زبردستي کڻي ويئين ۽ يڌشٽر جي يگيه ۾ ششپال کي ماري ڇڏيئي.

داڻي جي پنهنجو پلو چاهين ته جلدي ٻاچي پاسو ڪر نه ته مان اڄ

توکان پنهنجي ان مائٽ جو بدلو ضرور وٺندس، پوءِ مسڪرائي شنڪاسر

۽ پڻ ڏيئين جي ۽ موٽي نه سمجهج، جنگي پڻ ڪپت ڪري

ماريئي." ايترو چئي شيام سندر چوڻ لڳس، ته "هي شالو! شورويرن

پنهنجي وڏائي ٻاهر ته ڪونه ڪندا آهن. پنهنجي وڏائي ٻاهر

ڪندڙ کي ڪو مان ڪونه ٿو ملي. داڻي جيڪڏهين تون ڪو

ٻل آهي ته نڪري نروار ٿي. سچ آهي جنهنجو موت ويجهو اوندو

تنهنکي ٻلي ٻوي جي سمجهه ڪانه ٿي پوي. جڏهن ته ششپال

سارٿيءَ کي ڪهڙي نه وقت لڙائيءَ جي ميدان مان ڪڍي تمام
پري وڃي بيهاري، پر جڏهن ڪلاڪ ٽيئي پوءِ به
ڪنهن به اچي سڄاڻا ڪري. تنهن ڪري جڏهن اوهين بيهوش
ٿي پيا هوا، تڏهن ٿي اوهانجو رٿ هٽ ڪڍي آڻي بيهاريو. الڳ.
هي ڪرپالو! ڪلاڪ ۽ ڪتي منهنجو رٿ نه ٿي رهي وڃي ها
پاڪو ڪيڏو پيو هو ۽ پرس ها يا ڪا رسي وغيره ٽٽي پوي ها ته منهنجو
ڪهڙو ليکو هو، پر ٺوبيت ڪرڻ ڪري آءٌ بي ميار آهيان. خير!
هاڻي اوهين هوش ۾ آيا آهيو، تنهن ڪري ورڻ هلي يڌ ڪريو."
پرديومن ورڻ لڳو ته "هي سارٿي! تو بيشڪ پنهنجي ڪرتي جي
ڪري موجب ائين ڪيو، پر منهنجي ته ڏاڍي گلا ٿي نه؟ هاڻي قسم
ڪرڻ ته اها ڳالهه ڪنهن کي به نه ٻڌائيندين".

ياڌو پرديومن کي بيهوش ڏسي اداس ٿي ويا هوا سي ڏسڻ سان
سندس رٿ ايندو ڏسي اوڏا خوش ٿيا جڻ مرده ۾ ساه آيو
وڃي. پرديومن ايندي شرا سيٺي کي ڏيري ڏيئي پنهنجي
سارٿيءَ کي چيو ته "جلدي جتي ديومان (وزير) بيٺو آهي اتي موڪلي
ولي هل." اتي پهچي پرديومن للڪاري جواب ڏنس ته "اڙي!
ياڌون کي بيگناهه جو ٿو مارين؟ تون ڪا مڙسي ڏيکاري ته مون سان
اچي وڙهه." بس! پوءِ ته ٻنهي ۾ جنگ لڳي پيا ۽ پرديومن تڙتي
ڪري جلدي ڪيس پنهنجي رٿ مان ڪڍي ڏنو. ٻئي پاسي سامب
راجا شالوءَ جي لشڪر کي ماري ڀڄائڻ لڳو. هي راجا پريکيت!
جنهن وقت اها يڌ ٿي رهي هئي اوقت شريڪرشڻ اندرپرست ۾
سهڻو ڏٺو ته دوارڪاپوريءَ کي ڪنهن باهه ڏيئي سڙائي، ۽ پوڙهي
ٻڍڙو آهي ۽ ياڌو رڻ ڀومي ۾ مٿا پيا آهن. اهڙو سهڻو ڏسي شري
ڪرشڻ بدشٽر کي ٻڌائڻ لڳو ته "مهاراج! رات ڏٺو ٻچڙو سهڻو

پرديومن جو سارٿيءَ تي ڪاوڙجڻ ۽ هنجو ڪيس سمجهاڻي

پوءِ هڪڙي ٻاڻ سان
اُڇليو جنهنڪري ڏاڍو سو جهڙو ٿي پيو. ۽ ٻئي سان سارٿيءَ کي ماري
ڏچا پاڇي چڙدي، ۽ ٻئي سان ٿي گهوڙن کي ماري زمين تي ڪيرايائين
شالو جي رٿ جي ٿي سان گهوڙن کي ماري زمين تي ڪيرايائين
هيٺ ڪيرايائين، ٽئي سان گهوڙن کي گهايل ڪري وڌائين.
۽ پوءِ شالو جي ڪيترن شورويرن کي
پرديومن جي اهڙي بهادري ڏسي راجا شالو جي ويو ۽ ٻاڻ ۾ وڙهڻ
جي سامرٿي نہ ڏسي مايا ڪري ڪڏهن وڏو روپ ڌاري تہ
ڪڏهن ننڍڙو روپ ٿي آڪاش مان پٿر اُڇلائڻ لڳو. هاڻي
هڪڙي پاسي راجا شالو پنهنجي يڌ سان يادون کي دکي ڪري
رهيو هو تہ ٻئي پاسي ڪان سندس وزير پرديومن تي ٻاڻ هلائي رهيو
هو. پرديومن پنهنجي ٻاڻ سان اُن وزير کي بيهوش ڪري وڌو،
پر جڏهن هوش ۾ آيو، تڏهن ڪاوڙ ۾ ڀرجي هڪڙي گدا اهڙي
تہ زور سان پرديومن جي سر ۾ هنيائين جو هو رٿ ۾ ڪري
پيو. پرديومن کي بيهوش ٿيندو ڏسي سارٿي لڙائي جي ميدان
مان اهو رٿ ڪڍي ٻاهر هليو ويو. ٿوري دير کان پوءِ جڏهن
پرديومن هوش ۾ آيو، تڏهن پنهنجو رٿ لڙائيءَ جي ميدان ۾ نہ
ڏسي سارٿيءَ تي ڏاڍو ڪاوڙيو ۽ چوڻ لڳس تہ " تو مون تي ڪلنڪ
لڳايو ۽ هاڻي مان شيام سندر ۽ ٻلرام کي ڪهڙو منهن ڏيکاريندس
سڀ يادو مون تي کلندا ۽ مونکي ڪائر ڪوٺيندا. رڪمڻي ماتا
مون جهڙي پٽ ڪري دکي ٿيندي جو مون پنهنجي پتا جو نالو ڪلنڪ
ڪرڻ ڪري گهٽايو. مطلب تہ ساري جڳت ۾ تو منهنجي ڪالڪ لائي."
سارٿي پرديومن جي واتان اهي وچن ٻڌي هٿ ٻڌي ونتي
ڪري نمرتا سان چوڻ لڳو تہ " هي ديندي ديال! اوهان کان
لڙائيءَ جو احوال ڪجهہ ڪونهي. منهنجي ڪروءِ ائين ٻڌايو
هو تہ جڏهين يڌ ڪرڻ مهل يڌ ڪندڙ بيهوش ٿي وڃي تہ اُنو ڪي

دريوڌن جو ڀيمسين جي آپمان ڪري ڪروڌ ڪرڻ سڪل هند کي پاڻي پيل سمجهي
آيا. جڏهن دريوڌن پلاڻجي سڪل هند سڪل زمين سمجهي
پنهنجي ڏوتي مٿي کشتين ٿي ۽ ٻئي هند سڪل ڪٽي، تڏهن رڪمڻي،
اُتان هلڻ ڪري ڪپڙن سوڌو پاڻي پيو ٿي، ڀيمسين ٻه ٽِڪ ڏيئي:
دروپدي ۽ ٻيون استريون کلڻ لڳيون ۽ وڌيڪ گيهه وجهڻ لڳو. راجا يڌشٽر
دريوڌن جي حسد جي باهه ۾ وڌيڪ ڪئي، پر تڏهن ٻه ڀيمسين
ڀيمسين کي ائين ڪرڻ کان منع ڪئي، پر ان مهل ڏاڍو لڄي ٿي پنهنجي
جي کل بند نه ٿي. دريوڌن کان ڏاڍو لڄي ٿي پنهنجي ڳالهين تا. ان
من ۾ پشيمان ٿيڻ لڳو ته هي موٽڪي مور ڪر سمجهي گهر ڏانهن
ڪري ڪاوڙجي وڌيڪ مڪان ڏسڻ ڪانسواءِ پنهنجي شيام سند ڏاڍا
روانو ٿيو. يڌشٽر کي اها ڳالهه نه وڻي پر ڀيمسين کي چوڻ لڳو
پرسن ٿيا. دريوڌن پنهنجي سيا ۾ اهي منترڻ ته ايمان ۾ پرجي ويو
ته ”ڏسو شري ڪرشن جو ٻل پائي يڌشٽر اهڙو ته پيمسين موٽي کلڻ لڳو
آهي جو اڄ آءُ سندن سيا ڏسڻ ويس ته انهن کان اهو بدلو نه
۽ منهنجو اپمان ڪيو. هاڻي آءُ پر جيستائين هي راجا پريکيت!
وٺان تيستائين پاڻڪي دريوڌن نه سڏايان.“ اتيئي. اُن ڏينهن
دريوڌن جي دشمني وڌڻ جو اوئي سبب ڪيا، ڪين جوا ڪرائي تيرهن
ڪان وٺي دريوڌن پانڊون جا برا حال ڪيا، ڪتاما پارت ۾ لکيل آهي.“
و رهيرهنو اس ڏنو. ان بابت و ستارسان ڪتاما پارت ۾ لکيل آهي!
شري شڪديوجي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريکيت! جنهن ڏينهن
ڪان راجا شالو ڪندن پور ۾ وڃي شيام ۽ بلرام ڪان هارائي پڄي
آيو هو، اُن ڏينهن ڪانوڻي هن اڃا پر ڏکيا ڪٿي هئي ته ”جيڪڏهن
مان يادون جو ڄ سنسار ۾ ثابت چڏيان ته پاڻ کي ڪيتري نه چوايان.“
راجا ششپال جي مرڻ جو ٻڌي شالو کي ڏپ ٿيو ته يادو ۽ ڏاڍا زبردست
ٿا ڏسجن سو اُنهن کي بنا ڪنهن ديوتا جي وردان پائڻ جي جيتڻ

ساڻن گڏجي سهنجي کي پاڻسان وٺي آويرت سنان لاءِ ڳنگاجي تي
ويو، جتي سڀ ڪيس واڪا ايون ڏيئي چوڻ لڳا ته ”مهاراجا وڏا
ڀاڳن وارا آهيو جو ڏاڍو ڪٺڻ يڳيه پورو ڪيو.“

ياد و جستناپور جي سڀيا ڏسي چوڻ لڳا ته ”هيل ڏاڍ اسان اڳين
پٽي سمجهيو ته دوارڪاپري جهڙو ٻيو سندر شهر سنسارڀر ڪونه
هوندو، پر هينئر سمجهيون ٿا ته هستناپور کان هو گهڻو گهٽ ٿو ويندو.“

جڏهن يڌشٽر سڀان بعد سڀني براهمڻن ڀڪارين کي دان ڏيئي
رخصت ڏني، تڏهن اهڙي سخاوت ڏسي هرڪو راجا يڌشٽر جي
ڪيرتي ڪرڻ لڳو، پر دريوڌن کي اها ڳالهه نه وڻي. باقي جو
سڀ راجائون يڌشٽر جي سامهون ڏنڊوت ڪرڻ لڳا، تڏهن ته
هيڪاري دريوڌن جي اندر ۾ حسد جي باهه ٻري پئي.

شيارسند ۾ پنهنجن ڀائرن کي ڪنهن ڏهرو پدي جي
سيوا ڪرڻ لاءِ چڱي طرح سمجهائي ڇڏيو هو. جڏهن يڌشٽر پنهنجي
محل ۾ آيو، جو مير دائو ڪيس لاءِ ڏنو هو، تڏهن اپسرائن ۽
گندرون ديولوڪ کان اچي اتي ناچ ڳائڻ شروع ڪيو. انوقت
راجا يڌشٽر جي اهڙي ته سڀيا معلوم ٿي جو ڄڻ اندر امراوتي ۾
اندر آسڻ تي ويٺو آهي. يڌشٽر جي ايتري قدر مهما ٿيندي
۾ هنگي ذرو ايمان نه ڪيو، پر هو انهن ئي سمجهڻ لڳو ته هي سڀ
پرتاپ شيارسند ۾ جو آهي. جنهن وقت راجا يڌشٽر پنهنجي راڄ
سڀا ۾ اپسرائن جي ناچ ڳائڻ ويٺي ڏٺو، اُن مهل دريوڌن ڏاڍي ايمان
ساڻ ڪيترا آدمي ساڻ وٺي اها مير دائو واري لاڌيل سڀا (محل)
ڏسڻ آيو. اُن سڀان جي اهڙي ته رچنا ڪيل هئي جو هنڌ اهڙي
جڳائي ساڻ بلور جا حوض ٺهيل هوا جن ۾ پاڻي ڀريل ٿيو. معلوم
ٿيو. وري ڪٿي خشڪ پاڻي ساڻ ڀريل حوض جهڙي شڪل ٺهي نظر

راجا يڌشٽر جي سنڌس پيءُ پائرن ... احوال هنريت آهي جو ارجن ۽ ڪنهن ۾ ڪرڪرٽ ۾ شرم نشي ڪيو.
آگيا خوشيءَ سان مڃي تہ ۽ ڪنهن ۾ لائقيءَ موجب سي
سيٺي کا لهين جو مالڪ شريڪرشن هو جنهن ڪي پوڄن ڪارائڻ جو ڪم
ڪم راجائن کي وراهي ڏنو هو. پيمسين کي سونپيل هو. خزانو
ڏنل هو ۽ پوڄن پرچڻ جو ڪم درشت ديمن کي ڪرڻ جو ڪم
وغيره راجا دريوڌن جي حوالي ڪيل هو ۽ خرچ ڪرڻ ارجن تي رکيل
ڪرڻ تي رکيو ويو هو. آيلن راجائن جو آدرپاءُ ڪرڻ ۽ براهمڻن
هوسپا ڪي سينگارڻ جوود رتي ڪم ڪيل هو. ديوتائن، رشين ۽ براهمڻن
جو سڌڪار ۽ سيوا ڪرڻ سهديو تي رکيل هو ۽ سامان گڏ ڪرڻ
جو ڪم نڪل تي رکيو ويو هو ۽ براهمڻن جا پير ڌوئڻ اهو ڪم
شريڪرشن پاڻ ڪرڻ قبول ڪيو. دروپديءَ رڪمڻيءَ ۽ ڀيڻ
آيلن جو سڌڪار ڏاڍي پريم سان ڪيو تي. اهڙيءَ طرح شريڪرشن
آگيا موجب راجا يڌشٽر يگيہ جو ڪم جن جن راجائن کي سونپي
جي ڏاڍي پريم سان پورو ڪيو تي. فقط دريوڌن ئي
ڏنو هو، تن سيٺي ڪپٽ ڪري رڇي جي هنڌ ڏهہ رپيا تي ڏنا، انلاءِ
ڪيو هو جنهن راجا يڌشٽر جي گالا تني. پر ڀڳوان جي
تہ رپيا خلاص تي وڃن ۽ راجا يڌشٽر جي تہ ڪين تي اُتلندو يڌشٽر
ڪرپا سان دريوڌن جي اِها منشا پوري تہ دريوڌن جي مٿر چڪر ريکا
ڪيرتي ۽ جس وڌڻ لڳو. سبب تہ دريوڌن جي جيڪڏهين هو ڏڪڙو رپيو خرچ
جي اهڙو تہ پريو هو جو سبب هو، جنهن
هٿ ڪري تہ ڏهہ رپيا پيا پيا اچن. اهوئي دريوڌن اُن چڪر ريکا
ڪري تہ ڏهہ رپيا پيا پيا اچن. پر دريوڌن اُن چڪر ريکا
انتريامي جنهن کي خزاني جو مالڪ ڪيو هو، پر راجا پريکشت! جڏهن يگيہ
جي مهما جي سڌ ڪانہ هئي. هي راجا يڌشٽر بيشمار
چگيءَ طرح ۽ ڏاڍي ناموس سان سماپت ٿيو، تڏهن يڌشٽر دروپديءَ
ڏان براهمڻن کي سنڌن اِڇا موجب ڏيڻي راضي ڪيو.

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پرڪيت چوڻ لڳو ته "هي مهاراج!
شريڪرشڻ شِشپال جي اهڙن ڪئو ر وچن چوڻ تي به ٻرڪ جي
ٻه ران ڪيس مڪتي ڇو ڏني؟ برابر ڪئو آن بد لفظن ٻڌڻ؛
ڪان پوءِ مارڻ جو ڪهڙو سبب هو؟" شڪديوجي ورائي ڏني ته "هي
راجا! اهو حال صورت آهي جو جيءَ ۽ وجيءَ سنڪادڪن جي سراپ ملڻ
ڪري ٽي دفعا سنسار ۾ جنم ورتو ۽ ٽيئي دفعا ڀڳوان سان دشمني
ڪري مڪتي پاتي. پهرئين دفعي اهي ٻئي (جيءَ و جيءَ) هرڻيهڪشپ
۽ هرڻاڪش ٿي ديوتائن کي ڏک ڏنائون، تڏهين نارائڻ وراھ ۽ نرسنگهه اوتار
وٺي انهن کي ماريو. ٻئي دفعي اهي راوڻ ۽ ڪنڀ ڪرڻ ٿي ڄڻيا
۽ براهمڻ کي ڏک ڏيڻ لڳا تڏهين ونڪٽ ناٿ شري رامچندر
جو اوتار وٺي انهن ٻنهي کي ماريو. ۽ ٽئين دفعي جنم ۾ شِشپال ۽
دنتوڪر ٿي شريڪرشڻ کي پنهنجو دشمن ڄاڻي ٻه رات ڏينهن انهن سان
دشمني ڪندا آيا، پر ڀڳوان کين سراپ جي مدت پوري ٿيڻ تي
دشمن سدرشن چڪر سان سر ڪاٽي مڪتي ڏني."

هي راجا پرڪيت! راجا يڌشٽر جو يگيه جڏهن تمام چڱي طرح
سان پورو ٿيو، تڏهن هن ڪوليلن راجائن کي سندن لياقت
سارو ڪپڙا ۽ وستر ڏيئي رخصت ڏني ۽ هر ڪو خوش ٿيندو يگيه جي سارادم
ڪندو اچي پنهنجي گهر پهتو. رکو ديوتائن کي راجا يڌشٽر جي اها
وڏائي نه وڻي ۽ هو حسد ۾ جلندو ۽ ڪروڌ ڪندو گهر ڏي موٽيو."

راجا پرڪيت ايتري ڪٿا ٻڌي پڇڻ لڳو ته "هي شڪديوجي
مهاراج! جڏهن سڀ راجائون اهڙي يگيه ڪري پرسن ٿيا هوا، اتي
دريوڌن جو ڪهڙي حالت ڪئي ۽ ان يگيه جو ڪر ڪٿن جو ڪهڙن
کي ماليو هو؟" شڪديوجي ورائي ڏني ته "هي راجا! توهان ڏيئرآهين
ان جي ڪٿائن ٻڌڻ مان ڌاپين ٿي ڪين ٿو. ڄاڻي ٻڌ اهو

آءُ قسمر کڻي تو چوان تہ مونکي ڪا پاڻ پوڄائڻ جي مرضي ڪانهي،
پر جا ڳالهہ سچي هجي سا چئجي ٿي اٿماڻو. اڙي! جتي ويد وياس
نارد مني ۽ پاراشر جهڙا وڏا وڏا رشي هجن ۽ برهما، مهاديو ۽ اندر
جهڙا وڏا ديوتا ويٺا هجن، اُتي ٻئي ڪرشڻ جي پوڄا ڪرڻ
اهڙي آهي جهڙي هوم جي سامگري ڪتي کي ڏيڻ."
جڏهن ڪيترا بد لفظ ششپال، شريڪرشڻ کي چوڻ لڳو،
تڏهن ڪيترا مها تماڻون، رشي ۽ گياني تہ اُٿي ويا هليا، پر
ڀيمسين، ڌروڻاچاريہ ۽ ارجن، ڪروڌ ڪري ششپال کي چيو تہ
"او مورکہ اپراڌي! توکي لڄ نٿي اچي جو اسانجي روبرو
ونڪنٺ ناٿ جي ننداڪري رهيو آهين. هاڻي بس ڪر،
نہ تہ سر ڌڙ کان جدا ٿيو رکيو هوندءِ." ڀيمسين يڪدم ششپال
کي مارڻ لاءِ ڊوڙيو ۽ ششپال بہ سندس سامهون ٿيڻ لڳو جنهن
ڪري سڀا ۾ ويٺل سڀ ڊڄي ويا. شريڪرشڻ اُن مهل سنگاسڻ
تان اٿي ڀيمسين ۽ ٻين کي سمجهائڻ لڳو تہ "اوهان مان ڪو بہ
ششپال تي هٿيار ڪو نہ هلائي ۽ نہ تہ ڪو کيس بد لفظ ڳالهائڻ کان ئي
منع ڪري. اوهين ڏسندا تہ هو سگهوئي اوهانجي روبرو ماريو ويندو."
جڏهن ونڪنٺ ناٿ جي منع ڪرڻ تي ڀيمسين ششپال کي
نہ ماريو ۽ ششپال هڪ سؤ ان بد لفظ شريڪرشڻ کي چيا ۽ ڀڳشڻر
کي بہ گهڻيون وڏ ڳالهايو، تڏهن شيام سندر پنهنجي سدرشن چڪر
سان ششپال جو سر وڍي ڇڏيو. مرڻ وقت سندس وات مان
هڪڙي جوتي نڪتي جا ڀيرڙا آڪاش ۾ وڃي وري موٽي اچي
شريڪرشڻ ۾ سمائجي ويئي. اهڙو چرتر ڏسي ديوتا شري ڪرشڻ
تي گُل وسائڻ لڳا ۽ رشي مني استوتي ڪرڻ لڳا، ۽ ٻيا راجائون
ششپال جهڙي آدميءَ جي مڪتي ڏسي عجب ۾ پيا."

۽ دتوار ڪريت اُنهن کجي تو." اُو وقت جو آنند ڏسي سڀ
اُتي ويٺل ڏاڍا ڪڏڪڏ ٿيڻ لڳا ۽ ڀڳوان جي ستوتي ڪرڻ لڳا."
اُتي ڪتا پڏاڻي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي
راجا پريڪشت! اُن سڀ ڪا ورائي ڏسڻ ڪري ٻيا ته سڀ
خوش ٿيڻ لڳا، پر ڏڪو ششپال، تنهنکي اِها ڳالهه نه وڻي ۽ هو
پنهنجو موت ويجهو ايندو سمجهي ڪدڙ اُٿي بيٺو ۽ ڪروڌ وچان
سڀا ۾ چوڻ لڳو ته "هي راجا يڌشٽر، اوهين ڏرترا شٽر، ڀيشم پتامه،
۽ درپوڌن ۽ ٻيا! ڪٿي گيائي ۽ ڏرماتما ٿي ٻي سمجهه نه
ٿيو، جو ڏڪري پرکر جي مٿان ٿي ڪرشن جي پوڄا ڪرڻ
قبولي آهيو. اوهه پر اڄ تائين ڪر ڪرو جنهن ڳکيه جو پرساد کنهن
ڳالهه کي ڏبو آهي. اوهه لکي خبر ڪاهي ته هن ڳوڙا ر هميشه
ڳالهين ڏاريون آهن ۽ پرائين استرين سان ڇيڙڇاڙ ڪندي آهي. اچ
تائين اِها ڪنهن کي سڌ ڪانهي ته هو وسديو يادو جو پٽ آهي يا
نند ڳوپ جو؟ پڏايو ته پوءِ هنکي ڪهڙي ورڻ ۾ ڪوليو وڃي؟
عجب ڇهوا جنهن ماڻهو جي ماتا پتا جي خبر نه آهي، تنهنکي
پرميشور جي پدوي ڏيئي رهيا آهيو. اوڙي! اهو ڪرشن آهي
اُهو جنهن اِندر جي پوڄا ڇڏائي ڳووڌن پهاڙ جي پوڄا ڪرائي
هئي. سواءِ ڪيرو ڏهي ۽ دوانڻ جي ۽ ڏورمي ڪنهن ڪرڻ ڪالسواءِ
هن جو ڪو ڏڪو ڪرتو چڱو پڌايو؟ خبر ڪانهي ته هو پنهنجي
دشمن جي ڏپ ڪان ڏڄي پنهنجي جنم ڀومي ڇڏي وڃي سمنڊ
جي وچ لڪي ويٺو هو؟ اُوني اُهو جنهن پندرابن ۾ ڳوپين جا
ڪپڙا چورايا هوا. ٿورا ڏينهن ٿيندا جو هن چاڙهو ورتو آهي،
ته ڪيئن سماڻندو ني ڪيو هو؟ ايترين ڳالهين هوندي به خبر
آهي ته اوهين هو پانجي مڃي پوڄا ڪرڻ واسطي سنڀريا آهيو؟

۽ ٻيا راڄائون جي اُتي آيا هوا، تن کان پڇڻ لڳو ته مونکي صلاح
ڏيو ته هن يگيه ۾ پهريائين پوڄا ڪنهنجي ڪجي؟ اِها ڳالهه ٻڌي
جراسنڌ جو پٽ سهديو اُتي چوڻ لڳو ته ”هي مهاراج! اوهين ڄاڻي
ٻجهي اهو سوال ڇو ٿا ڪريو؟ شري ڪرشڻ کان سواءِ ٻيو دت
ڪير پوڄڻ جوڳو آهي؟ هو جڳت پتا فقط پرٿويءَ جي ڀار لاهڻ ۽
آڌرمين کي ناس ڪرڻ لاءِ پنهنجي اِڇا سان اوتار وٺي آيو آهي،
تنهنڪري اُنکي ئي اگني روپ ۽ يگيه پرش سمجهڻ گهرجي.
جڏهن وڻ جي پاڙ کي پاڻي ڏيڻ ڪري پڻ ۽ ڏارين کي ازخود
پاڻي پهچي وڃي ٿو ۽ ساوا رهن ٿا، تڏهن شري ڪرشڻ جي پوڄا
ڪرڻ ڪري سڀ ديوتائون ترپت ٿين ٿا. خود شري گنگا جي
۾، جا سندس چرڻن مان نڪتي آهي ۽ تنهي لوڪن کي
تاري ٿي. اِنلاءِ هنجي ئي سمرڻ ۽ ڌيان ڪرڻ سان سڀني پاپن
کان ڇوٽڪارو ملي ٿو. پوءِ جڏهن هت اُهو پاڻ ساکيات ٻراجمان
آهي، تڏهن ٻئي ڪنهنجي پوڄا ٿي سگهندي؟“

سهديو جي اِها ڳالهه ٻڌي شري ڪرشڻ کيس اشاري سان
منع ڪرڻ لڳو ته وڌيڪ نه چوءِ، پر اُتي جيڪي به ويٺا هوا سي
سڀ سهديو جي وڌائي ڪري چوڻ لڳا ته ”واهه جي ڳالهه ڪئي
اٿئي اسين سڀ توسان شامل راءِ آهيون.“ راڄا يڌشٽر پنهنجي
اِڇا موجب سڀني جي راءِ ٻڌي شري ڪرشڻ کي سنگاسڻ تي
وهاري چرڻ ڌوئي چرڻامرت ورتو. پوءِ ويڪنٺ ناٿ کي
پيتانمبر پهرائي ڪيسر ۽ چندن جو تلڪ ڏنئي، ڳچيءَ ۾ دپٽو وجهي
هيرن، جواهرن جي مالا ڳلي ۾ وجهي وڌي سان پوڄا ڪئي ۽
چوڻ لڳو ته ”هي ديناناٿ! اوهانکي تنهي لوڪن جي مالڪ
هجڻ سبب ڪابه شيءِ ڀيٽا ڏيڻ اچ جهڙي ڳالهه آهي، پر روڳو سنساري

ڪي نٿو سمجهان. اوهان ڪرپا ڪري پنهنجن چرڻن سان منهنجو گهر اچي پوتر ڪيو، جن چرڻن مان شري گنگا جي نڪري تنهي لوڪن کي پوتر ڪري رهي آهي. سنساري آدمي ڌن ۽ راڄ مڙئي سڀ ڪنهن کي ڀاڳ جو ورتا ليکين، پر اوهين تنهي لوڪن جا ناٿ ٿي به ايتري نمرتا رکو ٿا، جو منهنجي خسيس ڪم ڪرڻ ۾ به ڪا آنا ڪاني نٿا ڪريو. ڪنهن جراسنڌ جي مرڻ جو پڌي چوڻ لڳي ته "هي شيام سندر! حاضر اوهانجي ڪرپا سان راڄسويہ يگيہ چڱي طرح پورو ٿيندو." اهو پڌي پيمسين ڪلي چوڻ لڳو ته "هي ماتا! تون ناحق شيام سندر جي ڪوڙي وڏائي ڪري رهي آهين. جراسنڌ کي مارڻ مون جو هيترن ڏينهن جي سنگرام ڪارڻ منهنجو الٽ آهي." شيام سندر چوڻ لڳو ته "هي ماتا! پيمسين سچ ٿو چوي مون ته رڳو کيس اشارو ڏنو ته جراسنڌ کي ڪيئن مارجي." اهو پڌي يڌشٽر ۽ ٻيا ويٺل ٽهڪ ڏيئي کلڻ لڳا.

جڏهن يگيہ رچنا جو سانباهو ٿيو، تڏهن بيشمار راڄائون پيٽون کڻي هستناپور ۾ آيا. راڄا يڌشٽر اُنهنکي ڏاڍي آدر ڀاءَ سان سندن لياقت سارو ٺاهوڪ رهايو. نڪل کي بيشر ٺاهه، دريوڌن ۽ ٻين ڪورون کي ٺاهوڪ ڪرائڻ لاءِ موڪليو. ٻيا به ڪيترائي رشي مني، گندرو، ڪنر، رکش ۽ لوڪپال اُن يگيہ ۾ ليندڙ ڏيئي گهرايا ويا. راڄا يڌشٽر اُنهن سڀني آيلن جي وڏي سان پوڄا ڪئي. شيام سندر يگيہ جو حرڪو ڪر راڄائن کي ورائي ڏنو. يڌشٽر دروپدي سان پاڻ پلي پڌي يگيہ شالا ۾ آيو ۽ اڳئي ڪنده ۾ آهوتي ڏيڻ لڳو. يگيہ جي اهڙي سوڀيا ڏسي سڀ راڄائون عجب کائڻ لڳا.

جڏهن يگيہ پورو سماپت ٿيو، تڏهن يڌشٽر، بيشر ٺاهه

ري ڪرشڻ جو راڄائن کي جپ ۽ پوڄا جو رستو پڌائڻ ۽ مان اُنکي
کري وري، بہ جيڪڏهن ڪو اڇيو شرط وٺي تہ
ب ڪري وري، بہ جيڪڏهن ڪو اڇيو شرط وٺي تہ
ڀي پريت سان پاڻ وٽ رهايان ٿو."
ايترو پڌي راڄائون وينتي ڪري چوڻ لڳا تہ "هي ڪرپاساگر!
جپ ۽ پوڄا جو رستو پڌايو، جنهن
ڏهن اسانکي پنهنجي ڀوساگر لنگهي پار پئون."
ڪري اوهانجو سمرڻ ۽ ڌيان ڪري ڀوساگر لنگهي پار پئون. هڪ
ڪري اوهانجو سمرڻ ۽ ڌيان ڪري جو چوڻ آهي تہ مونکي
ڀڳوان وردي ڏنين تہ "شاسترن جو چوڻ آهي تہ مونکي سنساري وهنوار
ڪندا پڌندا رهو. براهمڻن ۽
ڪهڙي بہ نہ وساري، منهنجي يگيہ ڪري
کي سڀئي وانگر سمجهو. خوب هون، هوم ۽ پالنا ڪريو ۽
مهاتمائن جي سيوا ڪريو. رعيت جي چڱيءَ طرح پالنا ڪريو ۽
ڪو ڪڏهن نہ ڳالهايو. ڪام، ڪرود، لوڀ ۽ موهہ کي وس ۾ رکو
۽ ٻڇڙي ڪم کان پاسو ڪريو. بس! جيڪڏهن ائين ڪيو تہ
اوهان کي ڪنهن بہ قسم جو دکہ نہ ٿيندو ۽ انت سمي وئڪنٺ ڌام
ملندو. هاڻي اوهين پنهنجي گهر وڃي سگهو ٿا. راجا پڌشٽر
راڄسويہ يگيہ ڪرڻ وارو آهي ۽ اوهان کي اُتي اچڻ جي نينڊ
موڪلي آهي، سو توهين سڀيئي اُتي اچجو."
آگيا موجب هو سڀ راڄائون شيامسندر جو جس ڳائيندا
پنهنجي پنهنجي ملڪ روانا ٿيا ۽ شيامسندر ڀيم ۽ ارجن سميت
پنهنجي پاڻ سان وٺي هستناپور آيو، جتي راجا پڌشٽر کين ڏسي
مهديو کي پاڻ سان وٺي پنهنجي گهر وٺي ويو. پوءِ
ڏاڍي عزت سان پنهنجي خوشيءَ جو پار نہ رهيو."
خوشيءَ ۾ ڀرجي احوال پڌي پڌشٽر جي خوشيءَ جو پار نہ رهيو.
جراسنڌجي مارجڻ جو سمورو احوال پڌي پڌشٽر جي "هي راجا پريڪيت!
شري شڪديو جي چوڻ لڳو تہ "هي راجا پريڪيت! ڀڳوان شري ڪرشڻ جي ڳالهہ ٻڌي شتوتي ڪري چوڻ لڳو
راجا پڌشٽر ٻن هٿ جوڙي شري ڪرشڻ جي شتوتي ڪري چوڻ لڳو
تہ "هي دين ديال! اوهان منهنجي واسطي براهمڻ روپ ڌاري
ٻيکہ گهرڻ قبول ڪئي، تنهنڪري آءٌ پاڻ جهڙو ڀاڳوان ٻيو ڪنهن

سڀ راجائون ڪڏ ڪڏ ٿيڻ لڳا ۽ چوڻ لڳا ته ”هي مهاپرڀو! اوهين
دلير آهيو. اوهين جيڪڏهن چاهيو ها ته دوارڪا ۾ ويٺي ئي
ڄراسنڌ کي ماري اسانکي ڇڏائي سگهو ها، پر هي خاص ڪرپا ڪيو
جو اسانکي درشن ڏيئي ڪرتارٿ ڪيو، جو درشن وڏن رشين
منين کي سون ورهين جي تپسيا ڪرڻ سان به مشڪل ملندو.
اسانجو من هينئر راڄ ڪرڻ نٿو چاهي، الٽو اسان اوهان ۾ التجا پر
اوهانجي ناليءَ جو سمرڻ ۽ ڀڄن جو ڌيان ڪندا رهون جنهن
ڪري سنساري مايا موهه روپي انڌاري کوهه مان نڪري ڀوساگر
پار لنگهي وڃون. اسين سمجهون ٿا ته ڄراسنڌ اسانکي ڀلي قيد
ڪيو، جنهنڪري جپ تپ ڪرڻ ۾ وڌيڪ ٽل ملي اوهان جو
ساکيات درشن ٿيوسون.“

راجائن جي اهڙي سنتوکي ٻڌي شري ڪرشڻ چوڻ لڳو ته ”راجا!
ايمان ڪندڙ جو هميشه ههڙو حال ٿئي ٿو. جيڪو ڪام ۽ ڪروڌ
۽ غرور کي پنهنجي وس ٿو رکي ۽ ٻيهڙو ڪبر نٿو ڪري، تنهنکي
ڪهو ۽ جهنگل ٻئي هڪ سمان آهن. ڏسو اِن ايمان راجا نهوش،
وين ۽ راوڻ جهڙن جو ڪهڙو خراب حال ڪيو. پر جن
اهنڪار ڇڏي منهنجي شرڻ ورتي، جهڙوڪ وسشٽ، هنومان،
آنبريش ۽ پرهلاد وغيره ته اُهي مُڪت ٿي ويا. جڏهن سهسرباهو
کي پنهنجي ٻل ۽ هزار ٻانهن هئڻ جو ايمان ٿيو، تڏهن پرشرام
سندس اهي سڀ ٻانهون ڪهاڙي سان وڍي کيس ماري ڇڏيو.
ڀوماسر، ٻاڻاسر ۽ ڪنس وغيره اِن ايمان جي چنبي ۾ اچي خراب
خوار ٿيا. انهي اوهين سڀ ڏک سک کي سمان سمجهي منهنجو
سمرڻ ۽ ڌيان ڪندا رهندا ته ڪڏهن به هلاڪ نه ٿيندا. جيڪو
مون ۾ چت ڏري ٿو ته مان به سدا اُن وٽ رهان ٿو. سڀجو جنم

جراسنڌ جي مرڻ ڪري سنڌس پٽ سهديو جو تخت تي ويهڻ ۽

ڏيئي سنڌس واڪاڻ ڪرڻ لڳا.

جڏهن جراسنڌ جي مرڻ جي خبر شهر ۾ پهتي، تڏهن سنڌس راڻي رُئندي پٽيندي شيام سندر وٽ آئي ۽ ڏورا ڏيئي چوڻ لڳيس ته "واهه مهاراج! جوا ۽ دانگي پنهنجو سر ڏيئي پنهنجو ڌڻي مارڻ ۾ ڪيئن ڪٺا! هي ٻه راڄا ڀلي جهڙو ڏسو ڪيو." شري ڪرشڻ تڏهن راڻي کي ڌيرج ڏيئي محلات ڏانهن واپس موڪليو ۽ جراسنڌ جو پٽ سهديو شري ڪرشن کي پرميشور ڄاڻي سندس شرڻ آيو، جنهنڪري دوارڪا ناٿ جراسنڌ جي ڪريا ڪرم ڪرڻ بعد سهديو کي راڄ گدي تي ويهاري پنهنجي هٿ سان تلڪ ڏيئي چيو ته "هي پترا تون ڌرم سان راڄ ڪري ڪٿو پرجا جي پالنا ڪندو رهج ۽ راڄائن جي پٽين قيد ۾ رکيا هوا تن کي بعد خلاص ڪر ته تو پنهنجي ديس وڃي راڄ ڪن."

انهيءَ کان پوءِ شري ڪرشڻ سهديو کي وٺي جت سڀ راڄائون قيد هوا اُتي آيو ۽ ڏسي ته ڏکري وڏي قلعي ۾ سڀ راڄائون قيد آهن ۽ ڏاڍا ڏکي آهن. شيام سندر جي آگيا موجب سڀ راڄائون قلعي کان ٻاهر ڪڍيا ويا ۽ سي سڀ هڪدم ڏوري هٿڙن تي ڪري پيا. پوءِ ڏاڍي پريم سان هٿ جوڙي وينتي ڪرڻ لڳا ته "هي ديناناٿ دياڄا ساگرا! توهان اسانجي ڏاڍي ڪرپا ڪئي جو هت اچي اسانکي هن ڪاروڏنڊ مان ڇڏايو، نه ته اسانجو ڇٽڻ ڏاڍو مشڪل هو. اسان هن قيد ۾ ڏاڍا ڏک سٺا آهن، پر دينبنڌو اوهانجي درشن ڪري اهي سڀ دور ٿي ويا." بعد اُن ڀڳوان جي آگيا موجب سهديو اُنهنجون حجامتون ڪرايون ۽ اشنان ڪرائي ڪپڙا پهرائي شري ڪرشڻ وٽ آندو. اُن مهل دوارڪا ناٿ جو ...

واڻي ٻڌيس تہ ”ٻئي اڌ ورڻ ۾ ڪيان جي ڳالھ ٿيائي وڃڻ
واجب ڪينھي. هت تہ جنھن کي وڻي سو ترار هلائي.“

ٻڌي تہ ٻنھي جي يڌ شروع ٿي ۽ وڙھندي وڙھندي شام
ٿي ويئي ۽ جڏھين ڪنھن ٻہ نہ هاريو، تڏھين ٻئي، ڳڏجي راڄ مندر
ڏانھن موٽي آيا. رات جو ٻئي جڻ ولي سمھي پيا ۽ صبح جو وري
ٻہ اٿي اچي والڪوڙ ڪرڻ لڳا. جڏھين اڙيت وڙھندي
ڪين جو ٻہ ڏينھن لنگھي ويا ۽ سڀ ترار ڀڄي پيا ۽ ٻيا شستر ڀڄي پيا
تڏھين ٻاٿ ۾ ڪشتي ڪرڻ لڳا ۽ جراسند ڏکوي مڪ اڏوي تہ
ڀيمسين جي ڇاتي ۾ منٿين جھنڪري جو ۽ ٻاڪل ٿي رات جو
شري ڪرشن کي چوڻ لڳو تہ ”مھاراج اهي ڏاڍو پھلوان آهي ۽ جي
سياڻي اوھين ڪجھ ٻڌ ڪندا تہ مان ڀڄي ويندس، هاڻي
اوهان جو هاڻي هٿ ۾ آهي.“

ڀيمسين جا اهڙا لفظ ٻڌي جڏھن ٿي دوارڪا ناٿ پنھنجو
هٿ سندس ڇاتيءَ تي گھمايو، تڏھن ٿي هنجو سڀ سور هليو ويو ۽
ڀيمسين کي ڇاتي سان لڳائي پنھنجو ڪجھ ٻل ڏيئي سمجھائڻ
لڳو تہ ”وڙھڻ وقت توهان منھنجو اشارو سمجھي جراسند کي مارجو.“
ٻئي ڏينھن جڏھن ٻئي شڪرو ٻڌي وڙھڻ لڳا، تڏھن شري ڪرشن
ڀيمسين کي ڏيکاري ڪکر ڏيکاري چيري ٻہ اڌ ڪري وڌو. اهو
ٻڌ سمجھي شيامسندر جي ٻل ٻاڙ ڪري جراسند کي ڪٽي
زمين تي ڪيرايائين ۽ ٻڌ ڏکوي جنگھ تي پير رکي ٻي جنگھ مٿي
ڇڪي چيري وڌائين. جراسند جو بدن جو وچ ۾ ڪنڌ ٻڌي جو سو
ٻہ اڌ ٿي پيو ۽ هو مري ويو جراسند جي مرڻ ڪري ديوتائن
خوش ٿي ڀيمسين ۽ ٻين تي آڪاش مان گل وسايا ۽ ”جي جي“
جا شبد چوڻ لڳا. شيامسندر ۽ ارجن ڀيمسين جي ٻانھن کي زور

سانئڻ ڪري ڪاوڙائي پراپت ڪانہ ٿيندي، پر اُپڪار ڪرڻ ڪري جس ملندو. اهڙو ويچار ڪري جراسنڌ شيام سندر کي چوڻ لڳو تہ ”هي ڏوج راج! پهرياءِ تہ اوهين بنان ڪنهن ڇل ڪپٽ جي پنهنجو نالو ٻڌايو. تنهن ڪانپوءِ جيڪا شيءِ گهرجيو سا گهرو، تہ پوءِ آئون ماڻ پنهنجن پراڻن ڏيڻ کان بہ نہ گسندس.“ شري ڪرشڻ چوڻ لڳو تہ ”هي راجا! جي تون سچ پچ ائين ڪرڻ چاهين ٿو تہ مان ٻڌايان ٿو. مان شري ڪرشڻ چندر ڄاڻي آهيان؛ هي ٻئي پيمسين ۽ ارجن منهنجي پڦيءَ جا پٽ آهن منهنجي؛ تنهنجي اڳ بہ متراهي پاڻ ملاقات ٿي آهي، تنهنڪري پاڻيان ٿو تہ مونکي سڃاڻندو هوندين. اسين تو وٽ بکيا پنڻ ڪو نہ آيا آهيون، پر يڌ ڪرڻ لاءِ آيا آهيون؛ اُميد تہ اسان تنهي مان ڪنهن هڪ سان وڙهڻ قبول ليندين. بس! اهوئي دان گهرڻ آيا آهيون.“

شري ڪرشڻ جا اهڙا وچن ٻڌي جراسنڌ ڏاڍو خوش ٿيو؛ چوڻ لڳو تہ ”توکي بہ يادگيري هوندي جو هڪ دفعہ مونکان هارائي ڀڄي ويو آهين؛ ڊپ کان دوارڪا وسائي وڃي ويٺو آهين، تنهنڪري تو ڀاڄوڪڙ سان وڙهندي مونکي تہ شرم ٿو اچي. ارجن مونکان عمر ۾ ننڍو آهي، وري هڪ سال ڪليو (ڪدڙو) ٿي ورات راجا وٽ رهيو هو سو اُن سان ڇا وڙهبو. هان! باقي پيمسين مون جهڙو آهي تنهن سان ٻالشڪ وڙهندس، پر انهن سڀني ڳالهين کان پوءِ ٻالشڪ ڏرمريڌ ڪجي.“

پهرين مونوٽ پوڄن وٺو؛ پوءِ ٻالشڪ ڏرمريڌ ڪجي.“

پوڄن وٺي رهڻ بعد جراسنڌ بہ ترارين گهرائي هڪڙي پاڻ کنئي ۽ ٻي پيمسين کي ڏني پوءِ شهر کان ٻاهر وڃي آکاڙي بہ بيٺا. اُتي جراسنڌ چوڻ لڳو تہ ”هي پيمسين! منهنجي گهر براهمڻ روپ سان آيو هئين تنهنڪري پهرياءِ ترار تون هلاءِ“ پيمسين

پوري ڪريو، جو جو شوروين کي پنهنجي سر ۽ دانين کي پنهنجي پراڻ ڏيڻ ۾ ڪا به آنا ڪاني ڪانہ ٿيندي آهي. دانين ۾ راجا رنتيديو، راجا رنتيديو ۽ ٻلي راجا جهڙن ڪتائون ئي ڪان کي ڪهڙن ڪين آهن. ٻلي راجا ته ويچارو شري وامن ڀڳوان کي سڀ ڪجهه ڏيئي ڇڏيائين جو تن ڏيڻ لاءِ به تيار ٿيو، جنهنجو نالو اڄتائين روشن آهي. راجا شبيءَ ڪبوتر جي عيوض پنهنجي بدن جو ماس وڍي ڏنو هو. اُداڪ رشي جو جيئن ڇيئن ڀڪشي پوءِ ورندو هو، تنهن پاڻ نه کائي پنهنجو سمورو پوءِ مهمان کي کارائي پاڻ وري به بکيو ئي رهيو. اهڙي دان ڪرڻ ڪري اُن کي ويڪنٺ نصيب ٿيو. ڏڌيچ رشي پنهنجي بدن جون هڏيون اندر ۽ ٻين ديوتائن کي ڪر اچڻ لاءِ ڏنيون. هي راجا ڄراسنڌ! انهن کان سواءِ ٻيا به ڪيترائي داني شخص ٿي گذريا آهن جن پنهنجي پراڻن ۽ مال ڏيڻ ۾ ڪا به ڪهتائي ڪانہ ڪئي آهي ۽ انهن دانت ڪيترو بڌائي ڪيترو بڌايا آهن. جئن اڳوڻي سمي ۾ اهڙا ڌرماتما ٿي گذريا آهن، تئن هن وقت تون داتا ساماڻو آهين، سو جيڪڏهن تون اسانجي آسا پوري ڪندين ته تنهنجو جس به ساري سنسار ۾ ڳائبو رهندو."

ايتري ٻڌڻ بعد ۽ انهن جي مکن جي ڪرانتي ڏسي ڄراسنڌ کي شڪ پيو ته هي براهمڻ نه آهن، پر ڪي راجڪنور ٿا ڏسجن. انهن جي ٻڌي پاڻ گهرندا ته به ڏيڻ کان منهن نه موڙيندو جهڙي منهنجو ڌرم قائم رهندي اچي. ڏسو راجا ٻليءَ کي سنڌس گرو شڪراچاريہ وامن ڀڳوان کي ٽي پير پوٽي ڏيڻ جي ڪيتري منع ڪئي، پر هن پنهنجي ڌرم قائم رکڻ لاءِ انهن ڪيو، جهڙي ڪري تنهن لوڪن جو راج ڪيس ۽ اڄتائين سندس ڪيرتي ڳائبي اچي. اِن ناسوان شرير کي

پيمسين سان گڏ جي جڙاسند وٽ وڃڻ

شري ڪرشڻ جو آرجن ۽ پيمسين اٿو، تيستاءِ اوهانجو پڳيه نروگهن پورو
تيستاءِ جڙاسند کي نه جيتيو اٿو، تيستاءِ اوهانجو پڳيه نروگهن پورو
ٿيڻ مشڪل آهي ۽ چو جو هو اهڙو ته زبردست ۽ پڇسي وارو آهي
جو هنکي جيتڻ ڪا سولي ڳالهه ڪانهي. خود اوهين ٻه هنکان
ڪتي نه سگهندا. هڪ تجويز آهي جا جيڪڏهن ڪريو ته وقتي
فتح هند تي پوندا. اها هيءَ آهي ته شيامسندر، ارجن ۽ پيمسين
ٽي پاڏسان وٽي براهمڻ جو ويس ڪري جڙاسند وٽ وڃي. هو
ٻاڏو داني آهي جيهڪري هنجي ناموس چوطرف پکڙيل آهي ۽
هميشه هن گهرندو دان ڏني ٿو. ايتري قدر جو جيڪڏهن سندس
گهرجيس ته اُن ڏيڻ ۾ ٻه ديرڪندو سو اُنکان وڃي هي ٿيٽي ٻکيا گهرڻ."
اها ڳالهه ٻڌي راجا يڌشٽر چنتا ته ٿيو جو ڏسي شيامسندر
ڪيس چوڻ لڳو ته "اوهين ڪا ٻه چنتا نه ڪريو. اوهين اوڏو جي چوڻ
موجب هتي پائر همراهه ڏيوم ته جڙاسند جو ڪم تمام ڪري اچان."
بس! پوءِ راجا يڌشٽر جي آگيا سان ارجن ۽ پيمسين ساڻ ڪري
شري ڪرشڻ جڙاسند جي راڄڌانيءَ ڏانهن هليو. جڏهن ڪن ڏينهن
ڪانپوءِ هو جڙاسند جي دروازي وٽ اچي پهتا، تڏهن هڪڙي دربان
راجا کي وڃي خبر ڏنائي ته "مهاراج! هڪڙا ٽي تيجسوي براهمڻ
توهانجي ملڻ لاءِ ٻاهر دروازي تي بيٺا آهن، حڪم ٿئي ته اندر وٺي
اچان." جڙاسند ڏاڍو خوش ٿي پاڻ دروازي وٽ اچي تنهي براهمڻن
کي پاڏسان وٺي اندر آيو ۽ ڪين ڏاڍي آدر ڀاءُ سان سنگاسڻ تي
وهاري چوڻ لڳو ته "هي مهاراج! جڏهن ڪرپا ڪري هت اچي
اوهان منهنجو گهر پويتر ڪيو آهي، تڏهن هلي پوڇڻ وٺو ته اوهانجا
چرڻ ڌوئي پنهنجو پرلوڪ سڌاريان." جڙاسند جا اهي وچن ٻڌي
شيامسندر چوڻ لڳس ته "هي راجا! اسين تنهنجو نالو ٻڌي تمام
پري کان هت آيا آهيون سو جنهن لِڇا لاءِ آيا آهيون اُها اسانجي

جڏهن اهڙيءَ طرح ڪيترائي مهينا شيام سندر کي اتي گذري
ويا ۽ ڪا به يڳيه جي ڳالهه ڪانه ٿي، تڏهن ڪنهن ڏينهن راجا
يڌشٽر شريڪرشڻ کي چوڻ لڳو ته ”هي مهاراج! جن اوهان
جو درشن وڏن وڏن رشين ۽ يوگيشورن کي به مشڪل ٿئي،
تن ڪرپا ڪري مونکي ساڪيات درشن ڏيئي ڪرتارٿ ڪيو
آهي. هاڻي منهنجي اڇا آهي ته آءٌ راجسوي يڳيه ڪريان، پر اوهان
جي ڪرپا بنا اهو ڪنهن يڳيه پورو ٿي نه سگهندو. اوهان اڳ به جڏهن
ڪيترائي دفعا مشڪلاتن اچڻ وقت منهنجي سهائتا ڪئي آهي،
تنهن ڪري هن به پنهنجي مهر جي نظر سان منهنجو اهو سنڪلپ پورو
ڪريو ته آءٌ اوهانکي ارپڻ ڪري ڀوساگر پار لنگهان. مونکي
پڪ آهي ته اوهانجي جيڪو شرط آيو تنهنجا سڀ منورٿ سڌ ٿيا.“
اهو آڏيو ٻڌي واسديو چوڻ لڳو ته ”هي راجا! آءٌ
هر طرح حاضر آهيان. اوهان مونکي پنهنجي پريم جي ڏوريءَ ۾ وس
ڪري ڇڏيو آهي، جنهنڪري راجسوي يڳيه ته ڇڏيو، پر ٻيو ڪو
مشڪل ڪم جي ته به ڪرڻ لاءِ تيار آهيان. ارجن ۽ ڀيا اوهان
جا ڀائر اهڙا ته زبردست آهن جو ساڻن ڪنهنجي به پهچڻ جي واهه
ڪانهي، انهن کي حڪم ڏيو ته چوڌاري وڃي سڀني راجائن کي
جيتي، گهڻي دولت کڻي اچن ته پوءِ يڳيه آرنڀ ڪجي.“ اهو ٻڌي
يڌشٽر پنهنجن ڀائرن کي چئني طرفن روانو ڪيو، جي ڪيتري
وقت بعد سڀني طرفن جي راجائن کي جيتي بيشمار مال متاع
کڻي آيا ۽ اچي يڌشٽر کي ڏنائون. راجا يڌشٽر تڏهن شريڪرشڻ
کي وري چوڻ لڳو ته ”مهاراج! هاڻي حڪم ڪريو ته ڇا
ڪرڻ گهرجي؟“ اهو ٻڌي اڌو راجا يڌشٽر کي چوڻ لڳو ته ”مهاراج!
سڀني ملڪن جي راجائن کي تسر تنجان جا ڀائر جيتي آيا پر

سنڀال واسطي ٻلرام کي اُتي ڇڏي پاڻ گهڻا شور ويڙهه ۽ يادو وڙهي
اندرپرست ڏانهن هليو ويو ۽ اٺ پٽ راڻيون ٻه پاڻسان ڪنيائ
جڏهن شري ڪرشڻ راجا يڌشٽر جي شهر جي ٻاهر اچي پهتو، تڏهن ايڏي
وڏي فوج کي ڏسي ڪيترن وڃي راجا يڌشٽر کي ٻڌايو ته "مهاراج!
اوهانجي ڪو دشمن ڪاهي آيو ٿو ڏسجي." راجا يڌشٽر نڪل ۽
سهديو پنهنجن ٻن ڀائرن کي خبر ڪڍڻ لاءِ موڪليو، جن جلدئي
اچي يڌشٽر کي شري ڪرشڻ جي اچڻ جو احوال ڏنو. يڌشٽر کي
اهو سماچار ٻڌي ڏاڍي خوشي ٿي ۽ پوءِ ڀڳوان جي اڳواڻيءَ لاءِ ڏاڍي
ٻرير ۽ ٻسڪ سان ارجن، ڀيمسين ۽ ٻين ڀائرن، ويد پاٺي براهمڻن
۽ شهر جي مکيه آدمين سان گڏجي ڪيترين ڀيٽن ڪڻي هليو.
جڏهن ئي راجا يڌشٽر شري ڪرشڻ وٽ پهچي سندس چرڻن تي پوڻ
پاتيو، تڏهن ئي دوارڪانات اُنکي پنهنجي ڇاتيءَ سان لائي ڪيس
پنهنجو وڏو ڄاڻي اُنجي چرڻن تي مستڪ نمايو. پوءِ ڀيمسين جي ۽
تنهنکانپوءِ ارجن نڪل ۽ سهديو سان گڏيو. اُن بعد جيڪي ٻيا
براهمڻ ۽ مکيه ماڻهو آيا هوا تنهنجو ٻه يٿا يوڳيه آدرستڪار ڪري
وهاريائين. جڏهين راجا يڌشٽر ڏاڍيءَ خوشيءَ سان شيامسندر کي
پنهنجي شهر اندر آندو، تڏهن شهر جا سڀ استريون پرش شيامسندر
جي درشن لاءِ پنهنجن دروازن وٽ اچي بيٺا ۽ لنگهڻ وقت پنهنجا
نيتر ٺاري شيامسندر ڏي پشپ اُڇلائڻ لڳا. هاڻي جڏهن مرلي منوهر
محلات اندر اچي پهتو، تڏهن ڪنتي ڏاڍي اُڪير سان ڪيس ڏسڻ
لاءِ ڊوڙي آئي ۽ شيامسندر سندس چرڻن تي ڪري پيو. هيڏانهن
شري ڪرشڻ جون پٽ راڻيون سڀدرا ۽ رڪمڻي وغيره ٻه ڪنتيءَ
کي پيرين پيون. مطلب ته اُن وقت جي آنند جو ڇا ورنن ڪجي!
اهڙيءَ طرح شري ڪرشڻ جي اچڻ ڪري اندرپرست ۾ گهر گهر آنند ٿيڻ لڳا.

جي ڀار لاهڻ واسطي اوتار ڌاريو آهي سو جراسنڌ پاپيءَ کي ماري اوهان
جي ٻڌڻن کي ڇڏائيندو. هي اوهان ونڪٽ ناٿ آهي، جنهن ڪنج
(ڏاڏي) جو ڪرام (واڪيو) ڪان جو ٽڪارو ڪيو ۽ ڪنس کي ماري ماٺاٿا
جو ڪشٽ نواريو." سو ٻڌو! اڄ جي رات ڏينهن ٿوڙا لڪي ڏيائي
رهيا آهن انهيءَ ڪري ملي سگهجي. راجا يڌشٽر فقط ٿوڙائيءَ
پورسي راجسويه يگيه ڪيو آهي ته تو جو ٻڌايا سيئي راجائن کي
ٻنهيءَ پراڪرم سان تابع ڪري ها، تنهنڪري ۽ اهڙي ڪاڻ يگيه
جو سنڪلپ ڪري ها. جيستائين جراسنڌ ماريو نه ويندو تيستائين
راجسويه يگيه ٿيڻ ڪاڻ آهي. جراسنڌ جي مارڻ وڃڻ ڪري ٻه
ڪارج سڌ ٿيندا. هڪڙو ته راجا يڌشٽر جو يگيه چڱيءَ طرح پورو ٿيندو
۽ ٻيو ته ويهه هزار ايڪ سو راجائون قيد مان ڇٽي راجسويه يگيه جي ڪم
ڪار ۾ مدد ڪار ٿيندا، ۽ ٽئون ٻيئڙا راجائون ڪاڻ ٿيڻ ٿا جو مشڪل
آهي. سو ٻڌايا لئه پرسٽ ۾ هلي پانڊون سان ملاقات ڪري جيڪو جهڙو
مناسب ڄاڻو تيئن ڪريو. جراسنڌ ڪيو ۽ براهمڻ جو ڀڳت اهڙو ته داني
آهي جو سندس دروازي تان ڪوبه سوالي خالي نه موٽيو هوندو."

اوڌو جي اها صلاح سندر ڪري شيام سندر ناره کي چيو ته
"مهاراج! اوهين منهنجي پاران پانڊون کي وڃي چئجو ته اسين
جلدي اچون ٿا آهيون" ۽ براهمڻ کي به موڪل ڏيئي چيو ته
"مهاراج! راجائن کي وڃي ڏيئو ڏيو ۽ چئجون ته آءٌ جلدي سندن
ڇوٽڪارو ڪندس." جڏهن اهو براهمڻ اچي سيئي راجائن کي
شري ڪرشن مهاراج جو نياپو ٻڌايو، تڏهن جو سڀ خوش ٿي ويا
۽ ... ڏينهن ڪري ... ڏيکائڻ ناره اندر پرسٽ ۾ وڃي
شري ڪرشن جو نياپو راجا يڌشٽر کي ٻڌايو. شري ڪرشن راجا اگرسين
وٽ وڃي پانڊون وٽ هلڻ جي آگيا ورتي ۽ دوارڪا ...

آهي پوءِ ٻه جو مونکان ٿا پڇو سو خاص اوهانجي مونتي ڪرپا آهي. مان هينئر سڌو پانڊون وٽان ٿو اچان ۽ ڏٺو سڀ ڀائر اوهانجي يادگيري ڪري رهيا آهن. هنوقت ڏٺو راجسوير يگيه ڪرڻ جي اڇا ڪري رهيا آهن، پر سمجهن ٿا ته اوهانجي ديا ڪانسواءِ سندن منورٿ پورو ٿيڻو نه آهي.“ اڃا اهي پٽي ڳالهيون هليون ته يڌشٽر وٽان نينڊ جي چٺي شيام سندر کي آئي، جنهن ۾ لکيل هو ته ”هي مها پرڀو! براهمڻن مونکان راجسوير يگيه جو سنڪلپ ڪرايو آهي، پر اوهانجي اچڻ ڪانسواءِ منهنجو منورٿ پورو نه ٿيندو ۽ تنهنڪري منهنجي لڄ اوهانجي هٿ وس آهي.“

شيام سندر چٺي پڙهي يادون سان صلاح ڪرڻ لڳو ته ”ڀائرو! ڏڪ پاسي جراسنڌ جي قيد ڪيل راجائن پنهنجي ڇوٽڪاري جو نياپو موڪليو آهي ۽ ديوتائين نارد مني پانڊون وٽ هلڻ لاءِ چوي ٿو، هاڻي ٻڌايو ته پهرئين ڇا ڪرڻ کپي؟“ انهيءَ تي ڪن جو رايو ٿيو ته پهرئين راجائن کي هلي ڇڏائجي ۽ ڪن چيو ته پانڊون وٽ هلڻ کپي. شيام سندر تڏهين اوڌو کان پڇڻ لڳو، جو هٿ جوڙي چوڻ لڳو ته ”هي ڪرپالو! منهنجا وڏا ڀاڳ آهن جو اوهين انترجامي ٿي ٻه مونکان صلاح ٿا پڇو. جڏهين ائين آهي تڏهين منهنجي سمجهه ۾ آهي ته پهرئين پانڊون کي هلي ڌيرج ڏجي، ۽ پوءِ اُتان ڀيمسين ۽ ارجن کي پاڻسان ڪڍي جراسنڌ کي مارڻ لاءِ وڃڻ کپي. جراسنڌ کي ڏهه هزارن هاٿين جو زور آهي، جنهن سان برابري ڪرڻ وارو ڀيمسين ئي هڪڙو آهي. ٻي هي ونڪن ذات! قيد ڪيل راجائن جا ٻالڪ روئي جڏهين پنهنجن پتائن کي ياد ڪن ٿا، تڏهن انهنجون ماتائون کين ڌيرج ڏئي سمجهائين ٿيون ته ”اوهين رئو نه، ڀڳوان شري ڪرشن ڇڏائيندو

سان ڳالهيون ٻڌائيون پئي ڪيائين، تڏهن اُوقت ڪري براهمڻ
دربانن کي اچي چيو ته ”اوهين شري ڪرشڻ مهاراج کي وڃي ٻڌايو
ته هڪڙو براهمڻ اوهان سان ملڻ جي واسطي دروازي تي بيٺو
آهي.“ دوارڪاناٿ اهو ٻڌي دربانن کي آڻ براهمڻ کي
اندر وٺي اچڻ لاءِ چيو. براهمڻ کي سامهون ايندو ڏسي شيامسندر
سنگاسڻ تان هيٺ لهي نمسڪار ڪري وٺي اچي پنهنجي پاسي ۾
ويهاريائين، پوءِ پڇڻ لڳس ته ”هي مهاراج! اوهين ڪٿان ۽ ڇو
۽ ڪٿي آيا آهيو؟“ براهمڻ شيامسندر جي اهڙي نرمائي ۽ مٺا وچن
ٻڌي چوڻ لڳو ته ”هي پربو! جراسنڌ پنهنجي ٻل ۽ پراڪرم جي
ڏاڍي وڏائي ڪندو آهي. اُن ويهه هزار اٺ سؤ راجائون پڪڙي
قيد ڪيا آهن، جن موڪلي اوهان ڏانهن لکي ڏيئي موڪليو آهي
ته اوهان جو پورڻ آهي ته جڏهن جڏهن ڌرتي ۽ ڌرمي ڌري ڀڳتن
کي ڏک ڏيندا آهن، تڏهن تڏهن اوهين سگڻ روپ ڌاري ڀڳتن
جي رکيا ڪندا آهيو. انهيءَ ڪري هن وقت اسانکي آڏين چاڙهي اسانکي
ڏک کان ڇڏايو ۽ ڇوٽڪارو ڏيو. اسانکي رات ڏينهن توهان جي
درشن جي اڀلاشا آهي.“ اهڙا دين وچن ٻڌي ديناناٿ آڻ براهمڻ
کي چيو ته ”مهاراج! اوهين هنن کي ڌيرج وڃي ڏيو ته هان
اوهانکي ڏک کان ڇڏائيندس.“

ايتري ۾ نارد ٻين وڄائيندو اُتي اچي پهتو. شيامسندر
کيس نمسڪار ڪري سنگاسڻ تي پاڻ سان گڏ ويهاريو ۽ پڇڻ
لڳس ته ”هي مني ناٿ! ڪا نئين ڳالهه هجي ته ٻڌاءِ. ٻڌ شهر ۾
ٻين پانڊون جي حال جي ڪا سڌ هجيو ته اُهو ٻڌايو ته جو ڪيترن
ڏينهن کان سندن سماچار ڪونه ٻڌا آهن.“ نارد ورلدي
ڏني ته ”هي انترايامي! اوهانکي سڀني جڳت جي حال جي خبر ۾

ونڪٽ ناٿ نارد کي سندس اِڇا موجب وردان ڏيئي موڪل ڏني. تڏهن هو بين وڄائيندو ۽ هري گڻ ڳائيندو ستيه ڀاما وٽ آيو ۽ اچي ڪيس چيائين ته "شري ڪرشڻ مهاراج توکان وڌيڪ رڪمڻي کي پيار ٿو ڪري، تنهنڪري تون شيام سندر مونکي دان ڏيئي وري ملهه سان وٺ ته پوءِ هو تنهنجي وس رهي." اهو ٻڌي ستيه ڀاما ڪيس شيامسندر کان آگيا وٺي ڪيس نارد مني کي سنڪلپ ڪري ڏنو. جڏهن نارد شيام سندر کي وٺي هلڻ لڳو، تڏهن ستيه ڀاما ڪيس شري ڪرشڻ جي تور جيترو سون ڏيڻ لڳي، پر نارد سون جي بدلي تلسي ڏل وٺي شيام سندر ڪيس موٽائي ڏنو ۽ پاڻ آنند سان برهم لوڪ ڏي روانو ٿيو.

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا پريکيت! ڀڳوان شري ڪرشڻ سنسار جي جيون کي وات ڏيکارڻ واسطي جنهن وقت جيڪو ڪم ڪندو هو سو ٻڌايان ٿو: ته جڏهين ٻه گهڙيون رات رهندي هئي ۽ پکي ٻولڻ لڳندا هوا تڏهين شيام سندر ڏندڻ سنان ڪرڻ بعد سنسار جي ماڻهن وانگر پنهنجو نج روپ ڌاري پنهنجي آتما جو ڌيان ڪندو هو. سورج نڪرڻ بعد سنڌيا ترپڻ ۽ گائيتري جپيندو هو. چئن گهڙين ڏينهن چڙهڻ بعد براهمڻن کي دان ڏيئي آنهن جي آشيرواد وٺي پوءِ پوڄن ڪندو هو. جيتوڻيڪ شيام سندر کي ڪنهن به ڪرم ڪرڻ واسطي نت نيم ضرور ڪونه هو، پر لوڪ مريادا قائم ڪرڻ واسطي ڪندو هو. شري ڪرشڻ ڪٿا ٻڌندو هو. آن کان پوءِ راجا اُگرسين وٽ اچي ... ڪڏهن به ڪا بيماري ... جي ڪرپا سان دوارڪا پوريءَ ۾ ... سڀ ننڍا وڏا ٻڌي رهندا هوا ۽ ياد ڪار ڪونه پيو، جنهنڪري ... ونڪٽ ناٿ سڀا ۾ ويٺو هو ۽ ياد ... ڪري ڏينهن جڏهن ...

درلڀ آهي. هاڻي اوهانجي ڪهڙي سيوا ڪريان جو منهنجو ڀلو ٿئي."

ڀڳوان جا اهي وچن ٻڌي نارد ويهي ڪري چوڻ لڳو ته

"هي ديندبال! مان پاڻ اوهانجي درشن لاءِ آيو آهيان، ڇو جو اوهانجي درشن ڪانسواءِ سنساري جيو ڀوساگر پار لنگهي نٿو سگهي. گنگا اوهانجي چرڻن مان نڪري ساري سنسار کي سک ڏيئي رهي آهي. مان ڪنگال براهمڻ ڪهڙي قطار ۾ آهيان جو اوهانجي ستوتي ڪري سگهان. هاڻي ديال تي اهڙو وردان ڏيو ۾ جو اوهانجو سمرڻ ۽ ڌيان مونکان نه وسري." اهڙيطرح ستوتي ڪري نارد ٻئي پٽ راڻيءَ ستيه ڀاما جي گهر ويو. اُتي ڏسي ته شري ڪرشڻ اوڌو سان چوپڙ کيڏي رهيو آهي. اُتان اُٿي وري جامونتي ٽئين پٽ راڻيءَ جي گهر ويو، جتي شري ڪرشڻ کي تيل قليل لڳائيندو ڏسي ٻنان ڪندڻ جي ٿي موٽي آيو. پوءِ چوٿين راڻيءَ ڪالنديءَ جي محل ۾ ويو، جتي شيام سندر کي پلنگ تي سميل ڏٺائين. ڪالندي نارد منيءَ کي آيل ڏسي شري ڪرشڻ جي چرڻن کي زور ڏيئي جاڳايو، جنهن تي ڀڳوان ڏنڊوت ڪري چيو ته "هي منيشور! تيرٿ روپي سادن جي چرڻن ڪهائڻ ڪري سنساري جيون جو گهر پوتر ٿئيٿو. چڱو ڪيو جو ديا ڪري درشن ڏيئي ڪرتارٿ ڪيو." نارد آشيرواد ڏيئي متروندا جي گهر ويو، جتي ڏسي ته شري ڪرشڻ براهمڻن کي ڀوڄن ڪرائي رهيو آهي. نارد کي ڏسي شري ڪرشڻ هٿ جوڙي چوڻ لڳو ته "هي براهمڻ ڪل ڀوشڻ! ڏاڍي ديا ڪيوَ جو هنوقت آيا. هاڻي اوهين به ڀوڄن ڪائي جوٺ مونکي ڏيو ته اُنجي کائڻ ڪري پوتر ٿيان." نارد وراڻي ڏني ته "هي ديون جا ديو! اوهين براهمڻن کي کارايو ته مان اچهو ٿو موٽي اچان." ائين چئي نارد ستيا ڇهين راڻيءَ جي گهر ويو، جتي

سمنڊ ڀوڙا ري ڪنچن ڪري رچيا آهن. دوارڪا جي سوني قلعي کي
آهوئن دوان ڇاليون ڦٽي رهيو آهي. استريون طرحين طرحين جا
وستر ۽ پوشاڪ پهري ميڙي ڊوڙي کهمي رهيون آهن. نارد اهڙي
سوڀيا ڏسندو شهر جي اندر ويو، جتي دوڪان ڏاڍي سڌائي ۽
سهڻائي سان سينگاريل هوا. گهر گهر ۾ هري ڪٿا ٿي رهي هئي،
۽ يادو شيام سندر جو جس ڳائي رهيا هئا. هنڌ هنڌ هوم يگيه ۽ ڀڳا
ڇڳا ڪري رهيا هئا. يادو ڏاڍي پريم سان ڇڳا ڇڳا پداوت
براهمڻن کي ڪانئي اُهڃي آشيرواد پائي رهيا هوا. جتي هن ادو
آنند ڏسندو نارد رڪمڻي جي محل ۾ ويو، ڏٺائين انجي ڏڪرو
اهڙو ڊاڍو سگهاسڻ ڏٺائين، جنهنجي تجلي ڪري سندس سامهون
اک ڪٽڻ ٿي مشڪل هئي. جنهن تي کتوران ۽ پکين جا اڏوا
تہ ڄڻ ترڪندا هئا جو جهنگلي پکي ٻوڙي اڏي اچي ويندا. مشڪ
۽ عنبر جي دولهي کي ٻاول سمجهي مور خوشي سان نچڻ لڳا.
موتين جون ڇالرون دروازن تي پئي لٽڪيون. مطلب تہ
رڪمڻي جي محل جي سوڀيا ورڻن ڪرڻ " ڇوٽا منهن اوڏڙي ٻات"
وارو تصوليندو. نارد اتي ڏٺو تہ شري ڪرشڻ مٿي تي مڪٽ رکي
پيتامبر پهري ريشمي پوشاڪ ڪنن تي ڪري نُرا تي ڪيسر جو
تلڪ لڳائي ڪنن ۾ ڪنڊل وجهي ڳچيءَ ۾ مالا پائي پهري
روپ ٻڌي سيجا تي ويٺو ڪانءِ چؤري ڪن داسيون دولڻي ٻري رڪمڻي
پاڻ بيٺي پکو هڻي. شري ڪرشڻ نارد کي ايندو ڏسي اٿي
ڏنڊوت ڪري سگهاسڻ تي آڻي ڪيس ويهاريو ۽ سندس چرڻ
ڌوئي وڏي سان پيتا ڪيئي. پوءِ هٿ جوڙي ڊنڊ
" مني مهاراج! اوهان ڏاڍي ڪرپا ڪئي جو هن غريب
... اڄ اچي پوتر ڪيو. اوهان جو درشن مارڳ

ته "هي ديناناٿ! اوهين ڌرم جي مورت، سي ڪيئن ايترو ڪروڌ ڪريو؟ ڌريوڌن اڪيلائيءَ جي ڪري ساري هستناپور کي ناس ڪرڻ ڪو نهي ٿو؟ اسين هميشه لاءِ راجا اُگرسين جا تابع دار آهيون."

جڏهين ٻلرام پيشر پتامه ۽ ٻين سڀا سدن جا اهڙا وچن ٻڌا تڏهين پنهنجو ڪروڌ شانت ڪياءِ. ڌريوڌن هاٿي ڏرو ٿيو ۽ سانب کي چڱا ڪپڙا پهرائي لڪشمڻا پنهنجي ڌيءَ سميت ٻلرام وٽ وٺي آيو ۽ هٿ جوڙي چوڻ لڳو ته "هي ناٿ! مون تنهنجي مهما نه ڄاڻي جيڪي ٻه ڪهت وڌ ڇيو تنهنلاءِ مونکي ڪميا ڪريو. اسين اوهانجا داس آهيون ۽ داسن تي سداءِ ڪرپا جي نظر ڪجي."

اهڙيءَ طرح ڌريوڌن ڪيتري ستوتي ڪري لڪشمڻا جو وواهه وڌي سانب سان ڪرايو ۽ ڪيترو ئي ڏاج، رٿ، گهوڙا، داس، داسيون ۽ ٻيو سامان ڏيئي گهوٽ ڪنوار کي ٻلرام سميت دوارڪا روانو ڪيو. دوارڪا ۾ پهچي ٻلرام سربستو احوال اُگرسين ۽ شري ڪرشڻ کي اچي ٻڌايو ۽ ٻئي سڀ ڪورون جي ايمان پڇڻ جو حال ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيا."

هي راجا پريکيت! ڳالهه ٻڌينئن. نارد مني امراوتي پوريءَ ۾ چيا ڏٺي ته راجا اندر جون ٻئي استريون پاڻ ۾ پيئون ڪو نقسن. تڏهين ويچار ڪياءِ ته جتي ٻن ساڃهن جو اهڙو حال آهي ته پوءِ شري ڪرشڻ، جنهنکي سورهن هزار هڪسو اٺ استريون آهن اُتي ڇا وهندو واپرائيندو هوندو! وري شري ڪرشڻ وٽن واري سان ويندو آهي يا ڪيئن؟ اهو حال ضرور ڏسڻ گهرجي. ايترو ويچاري نارد دوارڪا ۾ آيو، جتي ڇا ڏسي ته اُتي ڏاڍا عمدا باغ آهن، جن ۾ جيڪي وڻ آهن سي سڀ ڦلن ڦلن سان ڍمڪار ٿيو بيٺا آهن. قسمين قسمين پکي مٺيون وڻي ٻوليون ڪري رهيا آهن. ڍانڍن ۾ بيشمار ڪنول کلي رهيا آهن، جن تي ڀنورا رس پيڻ لاءِ ڏاڍي

لکيو ته ”اوهين هن اڪيلائي ۾ اپمان دريوڌن کي ڪهڙيو ته آءٌ
سائنس ڏک ڏنائي ڪريان ، ڇو جو سمجهان ٿو ته ڏيٺو مائٽي ۾
محبت ڇڏي ارائي ڪرڻي پوندي.“ پوءِ جڏهن ڀيشم پتامه
جي ڪهاڻي سان دريوڌن ٻوڙي سڀا ۾ آيو، تڏهن ٻلرام هيٺ لکيس
ته ”دريوڌن! ڪيائين ۾ اڪيلائي هن طرح تو سمجهاتو وڃي، جو ڪيائي
سڀ ڳالهه جي آد انت ويچاري اهڙو ڪر ڪندو آهي جنهنڪري
ڪيس پوءِ شرمندو ٿيڻو نه پوندو آهي ۽ اڪيلائي ٻنا سمجهه جي
ڪر ڪري سزا پائي پوءِ پڇتائيندو آهي. تون ڪهڙو ”جيستائين
سوار جي هٿان ڇهڪ لٿو ڪاڻي نيستائين“ ڇگو پنڌ لٿو ڪري. تو اپمان
۾ پوڄي ڪو به ويچار نه ڪيو ته ڇا تو پوڄ ۾ اپمان ڪرڻ توکي
مناسب نه هو. مون تو سان پريم جون ڳالهيون ڪيون ٿي، پر
تو اهڙو جواب ڏنو جو جيڪر ڪنهن نوڪر کي به نه ڏجي. منهنجي
مرضي ڪالهه هئي ته تو ۽ مون پنهنجي جوڙي ارائي ٿئي، پر تو بد لفظ
چئي مونکي ڪروڌ ڏياريو آهي جنهنڪري پنهنجي ڪئي جي
سزا پائي شرمندو ٿيندين. توکي ايترو به خيال نه آيو ته ڇا
جي ڳالهه پنهنجي وڏائي ڪرڻ چڱي نه آهي. اڙي! توکي پنهنجي
ڏي شري ڪرشن جي هٿ کي ڏيڻ ڪان لڄ ٿي اچي؟ ڇا توکي
اُن وڪرمرت جي پدوي جي خبر ڪانهي؟ جنهنجي هرڻن
جي رٿ اندر ۽ ٻيا ديوتائون پنهنجي سرتي جهڙو سان پنهنجي وڏائي
سمجهن ٿا. اڙي اپمانيءَ! پڪائيندو ته اهڙي پدوي اوهان جي
ڪل ۾ ڪهڙي ملي آهي جو اِن ريت ٿو هٿ ۾ ڳالهائين؟“
اِئين چئي ڪروڌ ۾ ٻڙجي جڏهن ٻلرام پاليو ته هستناپور کي
ڪريان، تڏهن ڀيشم پتامه ڌرتراشٽر ۽ ٻيا جيڪي اُن سڀا ۾
سي اچي ٻلرام جي هٿ جوڙي وينتي ڪرڻ لڳا

۽ گوالن سان رهندو هو ۽ هي ته آسانجي ڪيس راڄ گدي ڏيا ري،
تڏهن سندس ڳاٺاتو راڄائن ۾ ٿيو. واهجو ڀلائي جوڦل مليوسين!
اڙي! ايتري ڀلائي ڪنهن ٻئي سان ڪريون ها ته هو جنم تائين
اسانجو احسان نه وساري ها. شرم جي ڳالهه ڇئي، جو ياد و اسانجا
زيردست ٿي اسانجي ئي ڇوڪرين سان شادي ڪرڻ گهرن.
ڀائي! آڪاش مان ڀاڪي بدران پٿروهي نٿا سگهن. هي ته اسانجوئي
پرتاپ آهي جو اسانسان مانئي گڏجڻ ڪري ڀيا راڄائون ۾ سندن
آدرڀاءُ ڪن ٿا، نه ته ڪين ڪيرپڇي ها؟ سانپ، جي بيشرمي ته ڏسو
جو سوير ورمان زوري منهنجي ڏيءُ ڪڍي ويو. اسين جيڪر
ڪيس اُتي جو اُتي ماري ڇڏيون ها، پر وري ۾ مٿي مائٽي جي
لحاظ ڪري ائين نه ڪيوسين. افسوس! جو اوهين هنجي
سفارش ڪرڻ آيا آهيو. خود اندر کي ۾ سمرٿي ڪانهي جو
اسان سان سامهون اچي وڙهي سگهي. اهو سڀ ڏوهه ڀيشم پتامه،
۽ ڌرتراشٽر اسانجي وڏن جو آهي، جن يادون جو آدرڀاءُ ڪري
اُنهنکي ايترو مٿي چاڙهيو." اهڙيءَ طرح ڪنور وچن چئي ديوتن
سڀا مان اُٿي هليو ويو.

ٻلرام ڪاٺي اوڏو ۽ پنهنجن ڀين ساٿين کي چوڻ لڳو ته
"ڏسو! ڪورون کي پنهنجي راڄ جو ڪيترو نه ايمان ٿيو آهي،
جو اسانکي پنهنجن پيرن جي جتي ٿا سمجهن. اڄ شري ڪرشڻ
جي ديا سان اندر ۽ ٻين ديوتائن کي ۾ اها سمرٿي ڪانهي جو
راجا اُگرسين کي برو ڀلو چئي سگهن، سو هي ديوتن ڪين جو
منهنجي روبرو اهڙيون ڳالهيون ڪري. هاڻي منهنجو نالو ٻلرام تڏهن،
جڏهن هنن سڀني کي شهر سميت جمنا جل ۾ ٻوڙي ناس ڪريان."
ايترو چئي ڪروڌ ۾ ڀرجي ٻلرام ڀيشم پتامه ۽ ڌرتراشٽر کي چوڻ

پنهنجي اوچ جو ڪو سبب پڇايو ۽ منهنجي ڪهڙي پنهنجا پوٽرا ڌارڻ
کهايو." بلرام جواب لکيو ته "ڀائي! اوهان جو سانب کي قيد ڪيو
آهي تنهنجي چڱائي لاءِ، اگرسين شري ڪرشڻ کي ۽ ٻئي فوج وارن
وڌ لاءِ ڪر ڏنو، پوءِ شري ڪرشڻ کي وينتي ڪئي ته ڪو ر
منهنجا پراڻا متر آهن، آءٌ ساڻن وڃي وڙهڻ مناسب ڪين ٿو
هاڻ اڪيلو وڃي تو سانب کي ڇڏائي اچان. افسوس آهي جو
اوهان ميترن ڪڏهن ڪري جنگ جي اڳ ۾ ساڻن جهلي قيد ڪيو
آهي ۽ ايترو برڪو نه خيال ڪيو ته هنجا حمايتي اوهانجو ڪهڙو اهي
حال ڪندا. سمجهو ته هن ٻالڪ اڪيلي جي ڪري ادو ڏوهه
ڪيو جو راج ڪنيا کي سوئمبر مان ڪڍي ويو، پر ڏٺن ٻراوڻان
کي متر ڏور ته پاڻ ڪهڙو ڏوهه ڪيو قيد ڪري ڏکي ڪرڻ نه
ڪهڙو ڏوهه. بيشڪ! ڌوڪرن کي پنهنجن عزيزن ۾ ڪي ڏيڻ
گهرجي، پر تنهنڪري به بهتر آئين آهي جو اهي پراڻن سنبنڌين ۾
ڏين. هاڻي به جي چڱو سمجهو ته سانب کي قيد مان مڪت
ڪري لکشمڻا ساڻ پوٽي منهنجي حوالي ڪريو." بلرام جي
اها ڳالهه ٻڌي درپوڌن سڀني ڪورون جي صلاح ساڻ ڪاوڙ جي
جواب لکيو ته "جي بلرام! هاڻي ماٺ ڪريو ۽ اجائي ڳالهه اگرسين
جي وڏائي نه ڪريو، جو جو اسانکان اڌو پڙهڻ سڀ لڄ وڃي.
سندن ڪيس ڪيس سڃاڻندو، ڏهي ته دعا ڪري اسانکي
جن ساڻ ماڻهو ڪرڻ ڪري سندس ميتري پهچي وڃي. آها!
اسانجي ڏاڍي ٿي جو ميترو ايمان وڪي ٿو. عجب ڳالهه جو ٻيڙن
جن جي مٽي ٿي ڇاهي. ڀاڏون کي اسان ٿي ڇت ڏيڻ رائيا
ڪيو، تنهنکي اڄڪي حڪومت ڪرڻ شرم لٿو آهي. شري ڪرشڻ دوارڪا جو
راڄ اڄ پنهنجي اڳين ڳالهه وساري ويٺو آهي ڇا؟ هميشه متر ا

ڪرڻ ۽ ٻين کي اچي چيو ته ”سانپ کان چوڪ ٿي، انلاءِ اوهانکي
هنکي قيد ڪرڻ نه گهربو هو. ٻلرام اوهان کان اڳنجو ٻڌلو وڻڻ
ايندو، انلاءِ اوهانکي کپي ته اُنکي پنهنجو ٻل ڏيکاريو، ٻيءَ ٻين
ويچاري کي ڪنهن به قسم جو ڏک نه ڏجو.“ نارد پوءِ اُتان دوارڪا
ڏانهن روانو ٿيو جتي اچي اُگرسين کي سمورو احوال ٻڌائي چوڻ
لڳو ته ”درپوڌن ٻيا ڪوروسانپ کي قيد ڪري ڏاڍا ڏک ڏين
ٿا انلاءِ اوهين جلدي وڃي هنجو سماءُ لهو نه پوءِ ٻچڻ مشڪل ٿيندس“
نارد جا اهڙا وچن ٻڌي راجا اُگرسين شيام سندر ۽ ٻين
يادون کي گهرائي کين فوج وٺي هستنا پور تي چڙهي ڪرڻ لاءِ
حڪم ڏنو. شيام سندر تڏهن وڏي سينا وٺي هستنا پور وڃڻ لاءِ
تيار ٿيو. اِتي ٻلرام، جو درپوڌن جو گوڙهو متر هو، شريڪرشڻ
کي چوڻ لڳو ته ”هي ديناناٿ! ڪورو منهنجا جهونا متر آهن
توڙي ڳالهه واسطي اُنهن سان لڙڻ چڱو ڪينهي، انلاءِ مونکي
آگيا ڪريو ته آءُ وڃي سولائي سان سانپ کي ڇڏائي اچان. پوءِ
جي هنن منهنجو چوڻ نه مڃيو ته آءُ هڪڙو ئي اُنهن لاءِ بس آهيان،
۽ کين جوڳي سزا ڏيئي سانپ ڇڏائي ايندس.“ شريڪرشڻ
کيس آگيا ڏني ۽ ٻلرام، اڪرور، اوڌو ۽ ٻين ڪيترن يادون
کي ساڻ سان وٺي هستنا پور ڏانهن روانو ٿيو جتي اچي هڪڙي باغ
۾ لٿو ۽ پنهنجي اچڻ جو اڪرور دوارا درپوڌن کي چوائي
موڪليائين. اڪرور جي واتان ٻلرام جي اچڻ جو ٻڌي درپوڌن،
جو ٻلرام جو شش هو، ڏاڍو خوش ٿي ڀيشم پتا ميهه، درونا چاري
۽ ٻين ڪيترن ساڻ گڏجي ٻلرام کي وٺي اچڻ لاءِ باغ ۾ ويو،
جتي پهچي درپوڌن ٻلرام جي چرڻن تي ڪري وينتي ڪري چوڻ لڳو ته
”هي مها ٻريو! جڏهن اوهان ڪرپا ڪري درشن ڏنو آهي، تڏهن

وڙهڻ لاءِ تيار ٿي ڪٽي ٿيندو ته ٿي اُميد اٿئون ته مارائي ڇڏيو ويندو."
اها ڳالهه ٻڌي ڪرڻ جوڙ لکيو ته "ڀائي اِلاهي ٻانڌوڻ جو هميشه ڪان
اهو حال آهي جو جهڪي ڪرڻ اهي ڏکيو ۽ ٿي پيو ۽ ڏکيون وجهن."
جڏهن ڌرتراشٽر اها ڳالهه ٻڌي، تڏهن ڏاڍي غصي مان
ديوتائن کي سالب جي ٻڪري اوڙهڻ لاءِ چيائين. ديوتائن
ڪرڻ ۽ ٻين ڪيترن جوڌن کي ٻاڻ سان وٺي سالب تي ڌاڪي
ڪئي ۽ جڏهن سالب جي رٿ کي چوڪرد وڪوڙي ويا، تڏهن
هو جوڙ لکين ته "ياد رکو ته آءٌ شريڪرشڻ جي ويڙهه مان پيدا
ٿيو آهيان، تنهنڪري ٻن ڏينهن کي ته ٻچندس. جي پهلوان
آهيو ته هڪ هڪ ٿي سامهون اچو." ڪرڻ تڏهن جواب ڏنو ته "ڀائي!
سچ ٿو چوين ته توهان اسان کان زور وارو آهين، پر ياد رک ته اسان
ڪان گهٽي ڏوا رڳا ويندين سو ٿي خيال نه ڪجانءِ. چڱو! ٻڌ
واڳ اچ ته پاڻ هڪٻئي کي هٿن جي صفائي ڏيکاريون." سالب
تڏهن ٻهڻ جهڙن ٻاڻن سان ڪرڻ جي رٿ جا گهوڙا ۽ سارٿي ماري
ڇڏيا ۽ ڪيترائي تير ديوتائن ۽ ٻين سڀني ٻين کي هڻيائين. جڏهن
ديوتائن ڏٺو ته سالب هڪ هڪ سان وڙهڻ ڪري نه مارائيندو،
تڏهن سڀني گڏجي مٿس هٿيار هلائڻ لڳا. سالب ٿي شريڪرشڻ
جي جوڙين جو ڌيان ڪري اهڙا ته ٻاڻ هڻڻ جو سڀني مهارٿين کي
حيران ڪري ڇڏيائين. پر آخر ديوتائن جي شور ويڙهه سالب
کي ٿڪائي وڌو ۽ ڪرڻ ڪيس ٻهڻجي رٿ ۽ ڦاڙي ويو. پوءِ ته
سڀئي ٻوڙ وٺي آيس جتي ديوتائن جوڙ لکيس ته "ڪٿي سالب!
ٻاڻي ٻانڌوڻ جو ٻل ڪيڏانهن ويو؟" اهو ٻڌي سالب شرم کان
ڪنڌ هيٺ ڪيو. پوءِ ته ديوتائن جي حڪم سان سالب
[illegible] ٻڌي ورتو ويو. ڌرتي اُن وقت ديوتائن جي سپاهي

ٻ وات مان رت ريلا ڪري وهڻ لڳو ۽ هو مري ويو. اُن مهل ديوتائون آڪاش مان ڦل وسائڻ لڳا."

هاڻي هي راجا پريکيت! مان توکي شري ڪرشڻ جي پٽ سانب بابت، جنهن راجا دريوڌن جي ڌيءَ لڪشمڻا سان شادي ڪئي هئي، ڪجهه ٻڌايان ٿو. لڪشمڻا جڏهن شادي ڪرڻ جي لائق ٿي، تڏهن دريوڌن اُنجو سويمور رچي گهڻن راجائن کي پاڻ وٽ گهرايو. جڏهن شري ڪرشڻ جي پٽ سانب اها ڳالهه ٻڌي تڏهن هو به سويمور جي سڀا ۾ آيو. لڪشمڻا تمام سندر ۽ هٿيل هٿ ۾ جيءَ مالا کڻي سڀني راجائن کي ڏسندي جڏهن سانب وٽ اچي پهتي، تڏهن سندس روپ ڏسي سانب مٿس موهجي پيو ۽ ويچار ڪيائين ته جيڪڏهن راجڪماري ور مالا کڻي ٻئي جي ڪلهي ۾ وجهي ڇڏي ته پوءِ سندس ملڻ ڏاڍو مشڪل ٿي پوندو، انڪري زبردستي اُنکي رٿ ۾ وهاري دوارڪا ڏانهن کڻي هلڻ گهرجي. ائين ويچاري سانب ڪنهن به لڄ يا ڊپ بنان لڪشمڻا کي هٿ کان جهلي جلدي رٿ ۾ وهاري دوارڪا ڏانهن هليو ويو.

اهو حال ڏسي سڀ راجائون لڄي ٿيا. دريوڌن ڏاڍا ڪاوڙ ۽ شرمندا ٿي ڪروڌ ڪري چوڻ لڳا ته "ڏسو سانب ڪهڙي نه بيهودي هلت ڪئي آهي جو اسانجو ڪوبه ڊپ نه ڪري هڙپ زبردستي ڇوڪري کڻي ويو آهي. اڄا ڪو راجا کڻي وڃي هاڻ ٻي ڳالهه هئي. پر يادو ته هميشه پنهنجون ڇوڪريون اسان کي ڏيندا آيا آهن ڏاڍي لڄ جي ڳالهه ليکبي جو هي ڇا هونئن ريجهو ڏوهتو اسانجي ويٺي راڄ دلاري کڻي وڃي. هي بدنامي جو ٽڪو اسان تان عمر ڀر نه لهندو ۽ ڪي آٿتون ته شري ڪرشڻ سمجهو ٿي پنهنجي پٽ جي پٺڀرائي نه ڪندو. پر جي آڏو هو جي رستي

آيو ۽ ٻهنجي مايا سان ٻاڙهي ۽ ٻاهه وسائيندو لوڪن کي ڏاڍو ڪشٽ
ڏنا. ننڍڙن ٻارن کي جبل جي غارن ۾ لڪائي مٿان پٿر
رکي ايندو هو ۽ ڪڏهن ته ماڻهن کي ڪٽي وڃي سمنڊ ۾
اڇلائيندو هو. هتي مسوري ڀڳت ۽ رشي تپسيا ۾ ويٺا ڏسندو هو
ته انهي ڏرڪند اچائي انهنکي دکي ڪندو هو. ڪڏهن ڪڏهن
ته ڪڙن جون استريون ڪٽي وڃي انهن جي پاسي ۾ سمهاري ايندو هو.
جڏهن اِن ريت ماڻهن کي دک ڏيندو اچي دوارڪا ۾ پهتو،
تڏهن ننڍڙو روپ ڌاري شيامسندر جي محلات مٿان
اچي ويٺو جنهن کي ڏسي سڀ راڻيون ڏڪڻ لڳيون.
انهن ڏينهن ۾ ٻلرام رئيوت پروت تي ڪندڙون ۽
ڪند روڙين سان وهار ڪري ويو هو. اهو سماچار ٻڌي من ۾ دوود
ٻاندر خيال ڪيو ته پهرين ٻلرام کي ماري پوءِ شري ڪرشڻ کي
ولهجي. اهو ويچار ڪري هو هووکر رئيوت پارڻي وڻ جتي ها
وڃي ڏسي ته ٻلرام ڪند روڙين سان راڳ ڪائي ۾ ويٺو آهي.
اهو وهه ولي هو ٻاندر هڪڙو ننڍڙو روپ ڌاري ڪيڪون ڪري
هڪڙي وڻ تان ٻي، ٽپڻ لڳو ۽ ڪند روڙين جا ڪپڙا پهنجي
مل موتر سان خراب ڪري ڇڏيا. اِها حرڪت ڏسي ڪند روڙين
ٻلرام کي نيت ڏني جهنتي ٻلرام هڪڙو ٽپڻ ٻاندر کي اچائي هنيو.
هڻڻ لڳڻ ڪري هو ٻاندر، ڪاوڙجي ميٽ اچي استرين جا ڪپڙا
ڦاڙڻ ۽ ديڏاهن جو ڏاهن ڦٽا ڪڻ لڳو. انهي ٻلرام دوڙ ٻاڻي وهي
[illegible] ته هو ننڍڙو روپ [illegible] هت مان جڏائي [illegible] ويس ۽ پوءِ
[illegible] وڏو روپ ڌاري ٻلرام سان وڙهڻ آيو. بس! پوءِ
[illegible] اچي خوب [illegible]. ميٽ ٻلرام اُن ٻاندر کي
اهو ته کهوکهو ڏيهه منجهي [illegible] اکين، ڪن [illegible]

مچائيندي. پر ياد ڪجو ته جيڪي ڀڳوان ۽ براهمڻ جي ڀڳتي نه
رکندا هوندا، تن تي ئي اُن جو زور هلندو." اهڙو چئي
شري مهاديو انترڌان ٿي ويو ۽ راجڪمار ڪرت شروع ڪيو.
ڏڌن پولاڻات جي ڇوڙ موجب يگيه ڪنڊ مان ڪرتيا ڏاسي
ڪڙي راڪشس تمام ڀيانڪر روپ واري ترشول هٿ ۾ کڻي ڏند
ڪرٽيندي ٻاهر نڪري چيو ته "هي راجڪمار! ٻڌاءِ ته تنهنجو
دشمن ڪٿي آهي؟" راجڪمار ڏنس ته "منهنجو دشمن
واسديو نالي دوارڪا پوريءَ ۾ رهي ٿو جنهن وڃي تون منهنجو ڪم
خلاص ڪر." اهو ٻڌي ڪرتيا اُنهيءَ ساعت دوارڪا اچي پهتي،
۽ پهچڻ تيئن سان دوارڪا کي جلائڻ لڳي. دوارڪا واسي
ڏڪي ڊپ جي ماريا شري ڪرشن وٽ آيا ۽ کين راڪشس جو سمورو
احوال ٻڌايائون. شيام سندر کين ڌيرج ڏيئي چيو ته "ڊڄو نه،
اهو ته ڪنهن جي ڪرڻي موڪليائين." پوءِ سدرشن چڪر کي آگيا
ڪيائين ته جلدي ڪرتيا کي ڀڄائي ڪڍ. سدرشن چڪر ڏسڻ
پهچڻ تيئن سان ڪرتيا راڪشس کي ڀڄائي ڪاشي پوريءَ ۾ آيو
جتي پنڊريڪ جي پٽ کي براهمڻ سميت، جن کيس اهو
رٿ يگيه ڪيو هو، پهچڻ تيئن سان جلائي ڀسم ڪري ڇڏيو
پوءِ دوارڪا اچي سڄو احوال ڀڳوان کي ٻڌايائين."

هي راجا پريکشت! جڏهن تون کي ڀڳوان جي پراڪرم جي ڳالهه
ڪهڙي ٻڌايان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ڪجهه ڏينهن ڪاهيو، شري ڪرشڻ يادون کي پاڻ سان وٺي ڪاشيءَ ڏانهن روانو ٿيو، جتي پهچڻ شرط پنهنجو شنک وڄايائين. شنک جو آواز ٻڌي راجا پنڊرڪ وڏو لشڪر وٺي شري ڪرشڻ جي سامهون جنگ لاءِ آيو. خوب جنگ لڳي، جنهن ۾ ڪيترا پهلوان پنهنجا پراڻ ڏيڻ لڳا. پوءِ راجا پنڊرڪ جهڙو ئي روپ ٺاهي شيام سندر جي سامهون اچي بيٺو، تڏهن ونگن ناٿ ڪاشي سنڌس مڪٽ ڌاري ورتو ۽ چوڻ لڳس ته "سچ ٻڌاءِ ته اهو پاکنڊي روپ ڪنهن جو آهي؟ هاڻي پنهنجو اهو ويس بدلائي موکان پنهنجي ڏوهه جي معافي گهر نه ته هينئر جو هينئر تنهنجو سر ڌڙ کان جدا ڪيو ويندو." ايهائي پنڊرڪ شري ڪرشڻ جو چيو نه مڃيو، تڏهن ڀڳوان سدرشن چڪر کي حڪم ڏنو، جنهن سڀ لشڪر کي راجا سميت ماري ناس ڪيو.

پنڊرڪ جي پٽ جڏهن ٻڌو ته سندس پيءُ مئو، جنهن پاڻ کي آهو امر ٿي سگهيو، ڪنهن نه ڪنهن ساعت ۾ پراڻ ڇڏڻا پيا تڏهن ڪروڌ ڪري چوڻ لڳو ته "خير! هاڻي منهنجي پيءُ کي جنهن ماريو آهي، تنهنکي آءٌ بنا مارڻ نه ڇڏيندس." اهڙي ارادي سان هو شري مهاديو جي تپسيا ڪرڻ لڳو ۽ شيام سندر جيت ڪري دوارڪا موٽيو."

"هي راجا پڙهيت! جڏهن پنڊرڪ جي پٽ ڪجهه وقت تائين شري مهاديو جي تپسيا ڏاڍي چڱي طرح پوري ڪئي، تڏهن پوءِ ناٿ اُن کي درشن ڏئي چيو ته "تون ڇا گهرين ٿو؟" راجڪمار ورندي ڏني ته "آءٌ پنهنجي پيءُ جي ماريندڙ کان بدلو وٺڻ ٿو چاهيان." شري مهاديو چيس ته "ويد منتر اُبتا پڙهي دکشنا ڪنڊ جو هوم ڪر ته اُن ڪنڊ مان ڪري راڪشس نڪري تنهنجو ڪم

آيل هو، تڏهن ڏڪري ڏيهن سڀا ۾ ويهي چوڻ لڳو ته
"شري ڪرشڻ ڪالي ڪير آهي جو دوارڪا ۾ رهي ٿو، جنهنکي ماڻهو
مون وانگر واسديو ڪري ٿا سڏين؟ ڇا سو مون ٻروڙيءَ جي ٻار ٻاجهڙ
لاءِ اوتار ورتو آهي؟ انالاءِ مونکي هڙتو واسديو سان سڏائڻ ڪرڻ
گهرجي." پوءِ ڏڪري ڏيهن برهمڻ کي چيائين ته "دوارڪا ۾
وڃي شري ڪرشڻ کي ٻڌاءِ ته جي هو تنهن کي ماڻهن سڏين ته
منهنجو ويس ڇڏي ڏي نه ته مون سان جنگ ڪري؛ اهي فيصلو
ڪر." برهمڻ اهو ٻڌي ڪري دوارڪا پوري ۾ ويو، جتي پهچڻ
بعد اگر سين سندس ڇنن خاطري ڪئي، پوءِ ڪاتڪس اچڻ جو
احوال ٻڌائڻ لڳو.

برهمڻ تڏهن چيس ته "هي مهاراج! مان ڪاشي جي راجا
پدمرڪ جو موڪليل آهيان. جيتوڻيڪ پنڊي آهيان ته پڻ
ته به قاصد ٿي جو ڪم ٻڌائڻ منهنجو فرض آهي. اوهين جڏهن
مونکي منهنجو براهڻ جي رکيا ڏيڻ جو اعتبار ڪريو ته ڳالهه ٻڌايان."
شيام سندر تڏهن کيس ڪا ڏني ته تنهنجو ڪو به ڏاهو ڪونه ويندو.
برهمڻ تڏهن کيس سڄي حقيقت ڪري ٻڌائي.

شري ڪرشڻ ڏاڍي خوشي سان اُن برهمڻ جو ٻڌاءُ ٻڌو،
پوءِ يادو برهمڻ تي ڪاوڙ اچي ڪي ته ڪاوڙجي اُٿ ڪرڻ لڳا.
جنهن تي شري ڪرشڻ انهنکي سمجهايو ته "ڀائي! قاصد مارڻ نه
گهرجي." پوءِ برهمڻ کي چوڻ لڳو ته "هي مهاراج! توهين راجا کي
چئجو ته آءٌ اوهانجو ٻڌايو ٻڌي ڪلهوڙن ٿيو آهيان. اوهين ڄاڻي
لاءِ تيار رهجو. مان اُتي اچي هڪ جنگ ۾ تنهنجو ويس ڦاڙي
۽ ڪڍي ماري تنهنجو ماس ڳجهن کي کارائيندس." برهمڻ
تڏهن ڪاشيءَ ۾ آيو ۽ سمورو احوال اچي پدمرڪ راجا کي ٻڌايو.

ٻلرام کي ڏسڻ لڳيون. ٻلرام به انهن جو سچو پريم ڏسي
ساڻن گڏجي ڳائڻ لڳو. ديوتائون وماڻن ۾ ويهي آڪاش
مان گل وسائڻ لڳا. انهيءَ مهل ايترو ته آنند ڇانئجي ويو جو جمنا
جو جل وهڻ کان بيهي رهيو ۽ پوڻ ديوتا به لڳڻ بند ڪيو.

ڏهه ڏينهن ٻلرام اهڙيءَ طرح ۾ مهنا برندابن ۾ رهي پنهنجي ساٿين
سان راس ليلا ڪري انهن کي آنند ڏنو ۽ نند يشودا کي شيام سندر
جون ڳالهيون ٻڌائي پرسن ڪرڻ لڳو، تنهن کان پوءِ ڏهين ڏينهن
ڪاٿون دوارڪا موٽي وڃڻ جي موڪل گهريائين. اُن وقت سڀني
جو من اداس ٿيڻ لڳو، پر لاچار ڪري رخصت ڏيڻي پئي. سڀني
گوپين گوالن اُن سوکڙيون شيام سندر لاءِ آڻي ڏنيون. ٻلرام
سڀني کي ڌيرج ڏيئي دوارڪا ڏانهن موٽيو، جتي پهچي سمورو
حال اچي شري ڪرشن کي ٻڌايائين."

شري شڪديو جي مهاراج چيو ته "هي راجا پريکيت! انهن
ڏينهن ۾ پونڊرڪ نالي راجا ڪو ٻرتاپي جو ڪاشيءَ ۾ رهندو هو.
اُن جي اها مرضي ٿي ته پنهنجو چوڌاري روپ بڻائي واسديو جي
نالي سان سنساري جيوڻ کان پاڻ کي پوڄرائي، تنهن ڪري اُن
ٻيا ٻه هٿ ڪاٺ جا ٺهرايا، ۽ پيتامبر پهري مڪٽ مٿي تي
رکي ۽ پنهنجي مالا پائي ڪن ۾ ڪنڊل وجهي شري ڪرشن وانگر
ڪانءِ ۾ ڪن مالا وجهي شنک، چڪر، گدا ۽ پدم هٿن ۾ ڪٺي ڪاٺ جو
گرڙ ٺاهي واهڻ ٺهرايو. اهڙيءَ طرح ٻيا ڪيترائي راجائون ۽ رعيت
پونڊرڪ کان ڊڄي کيس واسديو سمجهي پوڄا ڪرڻ لڳا. پر جن
ٻين اُن کي سمجهي پوڄا نه ڪئي تن کي ڏاڍا ڏک ٿي ڏنائين. انهيءَ تي
ماڻهن ۾ ڏاڍي پوڄا ٿي ته ڌاڪي ڪنهن کي واسديو ڪري مڃون؟
ڏهه ڏينهن راجا پونڊرڪ کي پنهنجي پوڄا ڪرائڻ ڪري ڏاڍو

اُتي سو رهن هزار هڪ سؤ اٺن مهاسندر راج ڪنياڻن سان پنھنجو
وھانءُ ڪيو اٿس ۽ اُتي پڻ اُنهن سان رهندو رهي ٿو. ڀلا پوءِ ھو
ھيئنئر اسان ڳنوارين وٽ ڪٿان ايندو! ھي ٻلرام! مهان پياري
کي ايترو به ويچار ڪونه آيو ته سندس وڇوڙي ۾ گوپين جو
ڪهڙو حال ٿيندو؟ جيڪڏهن ڪو پسون يا پکي پالبو آھي ته به
اُنجي پريت ۾ ڪين وسرندي آھي. ھاڻي سمجھيون ٿيون ته
جهڙو مٿهن جو ڪارو آهي تهڙو اندر جو به ڪارو آھي ۽ نه ته جيڪر
ههڙو ڪنورپڻو نه ڪري ها." ايترو چئي سڀ گوپيون اچي ڏاڍي
روئڻ ۾ ڇتڪيون. ٻلرام ڏٺو ھن ڪين ڏيرج ڏيئي چوڻ لڳو
ته "شيامسندر اڄ پڻ اوهانکي ياد ڪندو رهيو." گوپين ڏٺو ھن
مس مس روئڻ بند ڪيو ۽ پوءِ پاڻ ۾ چوڻ لڳيون ته "هاڻي پاڻکي
ٻلرام جو آسرو وٺڻ گهرجي، ڇو جو ھو شيامسندر وانگر ڪپٽي
ڪين آھي." ٻلرام وراڻي ڏنين ته "اوهين فڪر ڪو نه ڪريو
آءٌ فقط اوهان لاءِ هت موڪل وٺي آيو آھيان، پوءِ جٿان توهين
چونديون تئن ڪبو. اهڙيءَ طرح ٻلرام گوپين سان ٻرير جون
ڳالهيون ڪري سندن من وندرائڻ لڳو. پوءِ چوڻ لڳن ته "اڄ
پورڻماسيءَ جي رات آھي اوهين سينگار ڪري اچو ته آءٌ توهان
سان راس ليلا ڪريان."

انجام موجب ٻلرام ۽ گوپيون بندرابن جي ڪنجن ۾ شام
جو پهتا ۽ ٻلرام جي سونهن ڏسي سڀ گوپيون ڪيس راس ليلا
ڪرڻ لاءِ منٿ ڪرڻ لڳيون. بس! پوءِ ته ٻلرام جي "دئون"
ڪرڻ تي راس ليلا جو اِستان تيار ٿي پيو. مٺي ۽ ٿڌي هوا لڳڻ
شروع ٿي، جنهنڪري سڀ ديرج ڌاريون خوشيءَ ۾ اچي مرڏنگ
ڪرتال ۽ ٻيا واڄا وڄائڻ لڳيون ۽ پنهنجي ڳائڻ ۽ نچڻ سان

ڏي کڻي ٿو ، ڇو ايتري وڏي سزا ماڻي ؟" شڪديوجي وراڻي ڏني ته
" هي راجا ! ڪرشن کي پهنجي ڏوهه ۽ دان جو ايمان رهندو هو ،
تنهنڪري ئي اها حالت ٿيس . الله دان ۽ ڏوهه ڪري ڪڏهن به
ايمان ڪرڻ نه گهرجي ."

هڪڙي ڏينهن شيام ۽ بلرام جڏهن ٻئي گڏ ويٺا هئا ، ته اوقت
بلرام شري ڪرشن کان ورندرابن وڃڻ لاءِ آگيا گهري . شري ڪرشن
کيس رخصت ڏني جنهنڪري بلرام ماءُ پيءُ کان موڪلائي هل هوسل
ڪڍي رٿ ۾ چڙهي ورندرابن روانو ٿيو . واٽ تي ڪيترن راجائن
سان ملاقات ڪندو اچي ۾ سانجهي پهچي گوڪل جي استان
تي اچي پهتو . اتي گوڪل ۽ گوپ پنهنجي ڪي ڏنڊوت نمسڪار ڪري
گڏيا ڏينهن رهي ورندرابن ۾ آيو . ڇا ڏسي ته شيام سندر ڪالسواه
سڀ ڪالبون رليي رهيون آهن ۽ ڳئون ڪانڌ جهڙي ڏاڍ اٿن . ڪسهر
وٽ پهچڻ مهل نند يشودا ، گوپيون ۽ گوال ڏاڍي پريم منجهان سامهون
ملڻ لاءِ ڊوڙي آيا . بلرام نند يشودا جي چرڻن تي ڪري پيو .
پوءِ بلرام کي ڳوڙهن ۾ ٻي ڪانئس حال احوال پڇڻ لڳا . بلرام وراڻي
ڏنين ته " اوهان جي ڪرپا سان شيام سندر ڀلو خوش ٻئي آهن ."
شام جي وقت جڏهن بلرام شهر گهمڻ لاءِ نڪتو ، تڏهن ڇا ڏسي
ته گوپيون ڏاڍيون ڏکيون ٿي ويٺيون آهن . جڏهن اهي جي نظر
بلرام تي پيئي ، تڏهن سڀ کيس گهيرو ڪري ويٺيون ۽ پڇڻ لڳيون
ته " بلرام ! اسان جو پيارو ڪٿي آهي ؟ ڪڏهن اسان کي ياد
به ڪندو آهي يا نه ؟ جڏهن ورندرابن ڇڏي متراءِ ويو هو ، تڏهن
سڀ ڪنهن سان اوڏو ڪان ٻولڻ ساڻن جو ليلا ٿيا ڏيا ري موڪليو هوائين
ته هو ته ورندي ڪڏهن ڪا خبر ڪا ورتي اٿس . هاڻي ٻڌون
ٿيون ته سمنڊ جي ڪناري دوارڪا پوري وسائي اتي وڃي رهيو آهي .

اِن بعد چوڻ لڳس ته ”هاڻي جڏهن ڪرپا ڪري درشن ڏيئي ڪرتارٿ ڪيو اٿو، تڏهن اهڙو ور ڏيو ته جو اوهانجي چرڻن جي ڀڳتي سدائين قائم رهي.“ شري ڪرشن راجا نرگ کي سندس اِڇا موجب ور ڏيئي موڪل ڏني، جنهنڪري هو ديولوڪ ڏي هليو ويو.

نرگ راجا جي وڃڻ بعد شري ڪرشن سڀني يادون کي چوڻ لڳو ته ”ڏسو براهمڻن جي مهما، جو بي گناهه به ڪنهن تي ڪروڌ ڪن ته اُن لاءِ چڱو نه ٿئي. اِن لاءِ سمجهو ڪي گهرجي ته براهمڻن جي مال کي هٿ نه لائي. زهر کائڻ سان فقط هڪڙو آدمي مرندو آهي، پر براهمڻ جي مال هضم ڪرڻ ڪري سڄي ڪٽنب کي هلاڪي ڏسڻي پوندي آهي. زهر کائڻ وارو وقت تي ڇٽي به پوي، پر براهمڻ جو مال کائي ويندڙ ڪنهن به طرح ڇٽي نه سگهي. جيڪي شخص براهمڻ کي ڏنل مال موٽائي وٺن ٿا، سي ڪيترن ورهين تائين نرڪ جيو ڪيمون ٿي نياهه جوڻ پائين ٿا. براهمڻ کي ڪڏهن به ڪنوروچن چوڻ نه گهرجن. مون تي خود جيڪڏهن براهمڻ ڪاوڙجي ته مان پاڻ اڏ پيشانيءَ سان سندس سيوا ڪريانئو. اوهان ٻڌو هوندو ته هڪڙي ڀيري ڀرگو رشيءَ بي گناهه ته منهنجي ڇاتيءَ تي اچي لت هڻي، پر آءٌ اُنهن سمجهيو اُنجو پير مهٽڻ لڳس چوڻ منهنجي سخت ڇاتيءَ جي ڪري هنجي ڪومل پير کي ايذاءُ نه آيو هجي. براهمڻ جي خوش رهڻ سان لوڪ پرلوڪ ٻئي سڌرن ٿا. جيڪي منش براهمڻ کي مون جهڙو نه ڄاڻي ڪجهه ڀيد رکن ٿا. تنکي ضرور نرڪ ڀوڳڻو پوندو. اِنلاءِ اوهانکي منهنجي چئي پٺاندر هلڻ گهرجي.“

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريڪيت چوڻ لڳو ته ”هي مهيشور! نرگ جهڙي ڌرماتما راجا کي رڳو ٿوري پاپ ڪرڻ ڪري؛ اُهو

شري ڪرشڻ اوتار وٺي توکي درشن ڏيندو، تڏهن تنهنجي مڪتي
ٿيندي." مهراج جو ايترو چوڻ ته لڙڪ جو ساڏو ٿي پوڻ ۽ پوءِ
ڪري آلاڙي کوهه ۾ وهڻ لڳو، جتي ڪري ڏيهن شري ڪرشڻ
پاڻاسر کي جيتي دوارڪا ڏاهن ٿي موٽيو، تڏهن پرديومن پين يادون
سان گڏجي شڪار ڪرڻ ويو. اچ اڪيڻ ڪري منجهائن ڪڙو
ڏٺن کوهه مان پاڻي پرڻ ٿي ويو، تن ڇا ڏسي تہ کوهه سڄو
ساڏي سان والاريو پيو آهي. انهيءَ تي پهنجين پين سنگتين کي
وٺي آڏي آڏو کوهه ڏيکاريا.

جڏهن کيترين تجويزن ڪرڻ سان بہ ڏو ساڏو کوهه
مان ٻاهر نہ نڪتو، تڏهن ڏو سڀ شري ڪرشڻ وٽ آيا ۽ کيس
ساڏي کي ٻاهر ڪڍڻ لاءِ وينتي ڪيائون. ڀڳوان انترجامي کي
تہ سڄي ڳالهہ جي سڌ هئي، سو جڏهن ٿي کوهه وٽ اچي پهنجو پير
ساڏي کي ڇهايائون تڏهن ٿي ڏو سندر روپ راجا بڻجي پيو ۽ کوهه
مان ٻاهر نڪري شيامسندر جي پيرن تي ڪري پيو ۽ هٿ جوڙي
ستوتي ڪرڻ لڳو تہ "هي ونڪٽ ناٿ! اوهان ڪرپا ڪري مون
کي درشن ڏيئي مڪت ڪيو. اوهان کانسواءِ مون جهڙي اڌرميءَ
کي جيڪر پيو ڪير اڌ تاري؟" پرديومن ۽ پين ابا عجيب
حالت ڏسي شري ڪرشڻ کان پڇيو تہ مهاراج! هي ڪير آهي ۽
ڏو ساڏو ٿيو هو؟ ۽ سمورو ڀيد اسان کي ٻڌايو جهڙڪري اسانجو
ابو سنسو مٽجي وڃي." شيامسندر تڏهن هي خبر وانگر ساڳيو
سوال راجا ڙگ کي ڪرڻ لڳو. ان ورندي ڏني تہ "هي انترجامي!
جيتوڻيڪ اوهان کان ڪجهہ بہ لڪل ڪينهي، پر تڏهن بہ اوهان
جي آگيا موجب سربستو احوال ٻڌايان ٿو. پوءِ تہ سڄي پهنجي
پيڙا ڪٿا ڪري ٻڌايائينس ۽ ڪئين سراپ مليس سو بہ ڄاڻايائينس.

ٿوڪر واپا جو ٻڌل ماڙ گهوڙن ڪرڻ ڪري ساڻي جي

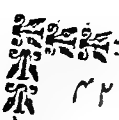
ٻڌي ٻروچ کي ڏان ڪري ڇڏي. پڇڻ آهو ٻروچ گسان ۽ وٺي
گهر ڏواڻو تيو، تڏهن انهن ڏان وڏن ٻروچ ٻڌجي ڪنڌ واپس
آڻڪي وات پر رکيو. انهي تي ٻڌي پڇيو ڀاڳ پڇيو، تڏهن ٻروچن
ڏوڪر وٽ آيا ۽ پڇڻ لڳو ته "اوهان مان ڪو چڱو گهوڙو وٺي
ڪي هٿ ڏوڙي روح لڳو
ڪي [illegible] گهوڙن وٺي."

۽ پهو هڪ لسڪر گهوڙن ڪري ٻروچ ڪري واپا ڪسي پهوڻ
ٻڌي ٻروچن ٻروچ ڪري ٽور سو ست ڪري ٻوڙن ڏان ۽ ورتي ۽
لڳو ته "۽ گهوڙن تي ڄار ته تڏهن واپا ويٺي ڪري پهوڻ
ڪري ورهيون مالڪ تي پر ته ڏينهن، الٰهي آسي ويس، الله
لڳس ته "مهاراج! پر شيرين ۽ مرڪان هڪ لسڪر ٻروچن وٺو ۽ تو مهربان آهي
اوهين هن هڪ گهوڙو جي ٻڌل ٻروچ واضح
ڪيا ڪري." پڇڻ انهن گهوڙن مالڪ تي پر ٻڌي ٻروچ واپا پشتو ڪري
ته تيار ۽ رسي ڪو ڏريا وڏا، تڏهن تڏهن واپا ڀاڳ تيو آئي
ٺهيل ڪرڻ لڳو ته "پوڻ ڪان هي جو اطلاع ڪئي پر ڀاڳ ڪيترو ٿي
سو ڪهڻ ڀٽ ۽." ڀاڳ جي چٽڻ لاءِ واپا وڏو ڏوڪ
ڏان ٻروچن کي ڏنو ۽ تو سنڌس سمسو ته مقبو، پڇڻ سنڌس
مرتيو تيو ۽ پهرو وٽ مهراج وٽ وٺي ويس، تڏهن هن ڏاڍي
آڻ ويو ساڻ پاڻوت سوداگرن تي وڏي ويس ته "هي واپا! تهمتو
ٻڌ ته تمام گهڻو آهي. پر ڀاڳ ٻڌل تو ور آهي. الله پهتاءِ ته
پهرو ڀاڳ جو ڏکر ٻڌو ڀڳو ڏي ڄ جو سکر؟" واپا ودالي ڏني ته
"پهرو ڀاڳ جو ڏکر ٻڌو ڄ جو سکر ٻڌو ٻڌندس." مهراج تڏهن
ٻڌائيس ته "تو ڀيڪر ڏام ڏٺل گهوڙي ٻڌي ٻروچ کي پهچائي
ڏان ڪري ڏني هئي آن ڪري توکي ساڻو ۽ ڪي ڪيهر ڏيندو
آڻائي ڪوهه پر ڏکو پوڻي ۽ ٻڌو پڇڻ ڏواڙ جي ڏاڍائي پر ڏاڍو

اڪبر ته "هي پُرالاٽ! مون ۽ تو ۾ جيڪو پند سمجهي ٿو سو
ڦوڙ ڏيڪ وٺندو ۽ تهن جي ڏيان ڪرڻ وارو الٽ مهل موٽڪي
ٻاليندو. تهن جي ڪرڻ سان مون ٻاڻاسر کي ايهو دان ڏنو. آڏ جيڪر
تهن جو ٻيڪت سمجهي سندس ايترا مت نه وڌيان ها، ته اڄ ڏيو رڪي
سندس ايمان جي سزا ملي اٿس." ايترو ٻڌي پُرالاٽ خوش
ٿيندو ۽ ڪيلاس پروت ڏي هليو ويو.

شڪر جي وڃڻ بعد ٻاڻاسر مت ڏوڙي ونڪٽ لسان کي
وڃي ڪٿي ته "هي ڪرپالو! جڏهين ميتري ديا ڪئي اٿو،
تڏهين مهنجي گهر مان مهنجي ٻرڪائي سان آن کي ٻاهر ڪيرو
۽ الرُ کي اُوڪا سميت ٻرڪائي گهر ولي وڃو." بعد ۾ ڀڳوان ڀاري
ٻاڻاسر جو ڄڃو مڃي سندس گهر ويو جتي هن ڏاڍو ڀڪوان جو آدر
ستڪار ڪيو ۽ سندس هڻ ڪري ٻرڪامرت ورتو. پوءِ اُوڪا کي
ڪنوائي ڪيس الرُ سان ويد موجب ٻرڪايو ۽ گهڻو ئي ڏاج، داس،
گهوڙا ڏئي دوارڪا روانو ڪيو. جڏهين گهوٽ ڪنوار ولي
ٻاڻو آنند سان دوارڪا موٽيا، تڏهين گهر گهر منگلاچار ٿي ويا."

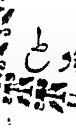
شري شڪديو جي چوڻ اڪبر ته "هي راجا پريڪشت! ترڪ
ولي راجا ڏاڍو ٻرڪائي ۽ ڏرماتما پيدا ٿيو جنهن ايترو ته ڪاليون
براهمڻ کي دان ڪيو جنهن شمار ڪري نه سگهجي. اهڙي
ڏرماتما راجا جي خبر هڪ ڏوري پاپ ڪرڻ سبب سانڊي جي ڄوڻي
۾ ورتو تنهن جي شري ڪرشن پنهنجو درشن ڏيئي ڪين مڪت
ڪيو ساڪا ته ٻيا ٻيا مهاراجا ٿرڪ هروز لٽ لسير ڪري روڻ
بعد هزار ڪاليون براهمڻ کي دان ڪري پوءِ پوڄا ويندو هو.
هڪڙي ڏينهن آٿي دان ڪيل ڳئن مان هڪڙي ڳان، موٽي
ٻيا دان ٿيل ڳئن ۾ گڏي. راجا جي خبر ڪري اڏا ڳان،

ڀاڳاسر جي بچاءُ لاءِ شنڪر جي شري ڪرشڻ کي پرارٿنا

ڀاڳاسر جي بچاءَ لاءِ شنڪر جي شري ڪرشڻ کي ۽ ڏهڻ لاءِ للڪاريائين ۽ ڏاڍي ايمان ۽ پڙ جي شري ڪرشڻ کي و ڏهڻ لاءِ للڪاريائين ۽ ڏاڍي ايمان ۽ ڀرجي شري ڪرشڻ کي و ڏهڻ لاءِ للڪاريائين ۽

ڏاڍي ايمان ۽ پڙ جي شري ڪرشڻ ڪي و ڏهڻ لاءِ للڪاريائين ۽
ڏاڍي ايمان ۽ پڙ جي شري ڪرشڻ ڪي و ڏهڻ لاءِ

ٻاڻاسر جي ماءُ پنهنجي پٽ جي ڀڄڻ جو حال ڏسي اگهاڙي لڙائيءَ
جي ميدان ۾ ڊوڙندي آئي. اگهاڙي استريءَ کي ڏسڻ منع آهي
۽ ڌرم شاسترائين چوي ٿو ته جيڪڏهن پرائي استريءَ کي اگهاڙو
ڏسجي ته جيترائين ڪوڙي تيل سان ٿي ٻڏي اکيون نه ڏونجن
تيترائين ڏسندڙ جو پاپ نه مٽجي. شري ڪرشڻ اُن کي اگهاڙو
ڏسي پنهنجون اکيون ڪٽي ڇڏيون، جنهنڪري ٻاڻاسر
وڃي ولي شهر ۾ پهچي ويو ۽ ڏکيو ٻي وڏي فوج تيار ڪري
شري ڪرشڻ سان وڙهڻ لاءِ آيو پر شيام سندر اُها به سڄي چٽ
ڪري ڇڏيس. اهو حال ڏسي ٻاڻاسر پهچي شري شنڪر جي شرڻ
ويو. پڻ ٻالات ڀڳت کي تمام وياڪل ۽ ڏکي ڏسي ڪاوڙ جي ٽيڙو تپ
شيام سندر جي فوج ۾ موڪليو. جڏهن اهو تپ دوارڪانات جي
فوج کي اچي ستائڻ لڳو، تڏهن پوءِ ويندڙن ساٿيڪن ۽ ٻيا يادو ڏهي
اچي شري ڪرشڻ کي چوڻ لڳا ته "مهاراج شو جي جو موڪليل
تپ اسان کي ڏاڍو اچي جلايو آهي. الله مدد ڪريو نه ته اسانجو
حال ڪوهي." شري ڪرشڻ تڏهن سيتو تپ ڪڍي اوڏانهن
موڪليو جنهن ڪري شري مهاديو جو تپ ڀڄي پهچي مهاديو کي
وڪيا ڪرڻ لاءِ چوڻ لڳو. پر مهاديو کيس شري ڪرشڻ جي
شرڻ وڃڻ لاءِ چيو. اهو ڏسي سو اکي تپ شري ڪرشڻ جي
چرڻن تي وڃي ڪري پيو ۽ وينتي ڪري پنهنجو اپراڌ کميا ڪرائڻ
لڳو. شري ڪرشڻ مٺس ديا آڻي سندس اپراڌ کميا ڪيو ۽
چوڻ لڳس ته "اڄ کان پوءِ وري ڪڏهن به ڀڳتن کي نه
ستائج، مان تون ٻئي ڪي ٻي ڏيو شري مهاديو جي وٽ وڃ."
اکني تپ جي وڃڻ ڪري سڀ يادو خوش ٿي ڇگا ٿي ٻيا

شريڪرشڻ ۽ ٻاڻاسر جي پاڙهر دونديڻ
ڪين حڪم ڏنو تہ "جلدي تياري ڪري يادون جي هلي ساهون
ٿيو تہ آءُ بہ اڄهو ڏو اچان." ٻاڻاسر شري شنڪر جي پوڄا ۽ ڏيان
ڪري جلدي لشڪر سان آيو. پولانات کي معلوم ٿيو تہ اڄ
منهنجي ڀڳت تي ڪا پيڙ آئي آهي، تنهنڪري اُٿي هلي
آئي تي ڏسجي، ٿيو چوٽ ڪري
منهنجي سپاهين ڪرڻ گهرجي. اهڙو ويچار ڪري
اُنهنجي سپاهين ڪرڻ گهرجي. ماليا پائي شيشن
پيوت لڳائي گلي ۾ نانگ، وڇي ڪيپراٽين جي
دل اوڇي، هٿ ۾ ترشول ڪٽي بيل تي سوار ٿي پوڻن پريشن
جي ڪي پاڻ سان وٺي شونتپور ڏانهن هليو، ۽ جلدي ٻاڻاسر
۽ پشاچن کي پاڻ سان وٺي شونتپور ڏانهن هليو، ۽ جلدي ٻاڻاسر سندس پيرن تي
وٽ اچي پهتو. ٻاڻاسر شنڪر ڀڳوان کي ڏسي سندس پيرن تي
ڪري هٿ جوڙي شنوتي ڪرڻ لڳو تہ "هي دين ديال! اوهان
ڪانسواءِ پيو ڪير منهنجي سهائتا ڪندو اوهانجي مدد اٿم تہ هي
يادوچا ڪري سگهن؟" پوءِ شيامسندر جي فوج ۾ چوائي موڪليائين
تہ توهان ۽ اسان جي وچ ۾ دونديڻ (هڪڙي سان هڪڙو وڙهندو)
ٿيندي. وڪنن ناٿ اها ڳالهہ قبول ڪئي. جنهنتي شيامسندر
پولانات سان ۽ ساتيڪي ٻاڻاسر سان ۽ ٻيا هڪٻئي سان وڙهڻ لڳا.
اُنوقت ديوتائون وماڻن ۾ چڙهي آڪاش مان اها لڙائي ڏسڻ لڳا.
شيامسندر ۽ شنڪر جي وچ ۾ ڀينڪر يڌ ٿيڻ لڳي، ديڌانهن سوامي
ڪارتڪ (مهاديو جي پٽ) ۽ پرديومن (شري ڪرشڻ جي پٽ)
جي وچ ۾ مها سنگرام ٿيڻ لڳو. ٻلرام جڏهن ٻاڻاسر جا ٻہ وڏا پهلوان
ماري وڌا تڏهن ٻاڻاسر ساتيڪي سان وڙهڻ ڇڏي شريڪرشڻ جي
سامهون آيو ۽ پنهنجي تيرن جو مينهن وسائڻ لڳو. تڏهن شريڪرشڻ
هڪڙو تير ڪيس اهڙو هنيو جنهنڪري ٻاڻاسر جو سارٿي گهوڙن سميت
مري ويو ۽ هو رٿ ڇڏي پيرين پياد و لڙائي جو هنڌ ڇڏي اُٿي
ڀڳو. شري ڪرشڻ اُن مهل پانچ جنيہ نالي شنکہ جيت جو وڄايو

آشيرواد ڪهڙي ڀلا ٺاهي ڪي اوهان جي
ڏاتا! مونکي سڀ سڌ آهي ته اتان هليو ويو،
مونکي پاڻهين ڏسي ويندس " نارد اهو چئي ڪان وڃڻ ڏيهن ڪڏهن ڪري ڪيئن ڏيئي ڏيهن
جڏهن الوڪي ٣ مهنا ڪان ورڪ ڏيهن ڪري ڏيهن ڪڏهن
سندس ڪو ٻه پتو ڏوارڪا پهچ پيو، تڏهن ڪري ڏيهن ارڏيهن
ياد ڏنو سان ڪڏهن شيام ۽ بلرام وٽ اداساڻي سان الوڪ جون
ڪيا ڏيون ڪرڻ لڳو. شري ڪرشڻ الترڀامي ڪي سموري حال
ڪي سڌ هئي، تڏهن ٻه ڀيڻيون ٻڌ توري تهن سان ادا ڪيا لــ
ڪيائين. ايتري ۾ نارد مني ٻڌائي سڀ جهڙو سيڻي اٿي
لمسڪار ڪيو. نارد پرديهن ۾ ڀين ڪي اداس ڏسي انجو سبب
لاڀط لڳو جهڙي شري ڪرشڻ وراڻي ڏيس ته " هي ڏاتا!
اوهين هو مٺ ڪهڙو ڏ، الوڪ جي ڪا خبر مجبور ته پڇا ڪيو. ٿورا
مهينا ٿيندا ته منهنجي ڀلڪر سوڌو ڪو اٿاڻي ڪٽي ويو آهي.
ڪيتري ٻه ڪوشش ڪئي ويئي آهي ته سندس پتو ڪونه ٿو پوي."
نارد جواب ڏنو ته " اوهين ڪا ٻه چنتا ڪانه ڪريو الوڪ جهڙو
آهي ۽ شولت ۾ ۽ ۾ پاٽاسر جي ڏي سان پرچم ۾ قائو آهي جهڙڪري
پاٽاسر ڪيس نالڪ ڏاس ڏي پالوت قيد رکيو آهي. سوبهان
اداڻي ڪرڻ جي ڏو الوڪ ڪي نه ڇڏيندو، ڇاڪاڻ اوهانکي جن مذهب
ڏسڻ آهي تڏهن ڪريو." ايترو چئي نارد پوءِ ليڪ ڏاهن روانو ٿيو.
شيام سندر ۽ بلرام نارد جي وڃڻ بعد اڪرسين وٽ آيا ڪيس
سڀ حال ٻڌايو جهڙي اڪرسين ڪيئن سڀ فوج وٺي وڃڻ
ڪڪر ڏيو. شيام ۽ بلرام تڏهين بيشمار لشڪر وٺي پاٽاسر تي
ڪاهي آيا. پاٽاسر جي دنيتو شريڪرشڻ جي وڏي فوج
... شهر کي شريڪرشڻ آهي ڪهڙ
... وٺي جن ڪرڻي ڪئين ڪئي. پاٽاسر ڏڏ

آفت اچي ته ڪ دفع آءِ ضرور سيا مناجهه انرڌ وٽ وينديس."
ايترو چئي اُوکا محل کان ٻاهر نڪتي ۽ راڄ سيا ۾ اچي لڄ
لاهي انرڌ وٽ وڃي ويٺي. اهو حال ٻڌي ٻاڻاسر پنهنجي پٽ
اسڪند کي پيڙ کي اُتان وٺي وڃڻ لاءِ چيو، جنهنڪري هو ڏاڍي
ڪاوڙ منجهه اُوکا کي اچي چوڻ لڳو ته " هي پيڙ! تو لوڪ لڄ
ڇڏي پنهنجي ماتا پتا جو ناموس گم ڪيو آهي. آءِ جيڪر توکي
هينئر جو هينئر ماري وجهان پر استري هتيا جي پاپ جو ڊپ ٿو
ٿيم." اُوکا جواب ڏنس ته " هي ڀاءُ! توکي جيڪي وڻي سو
ڪر. مان ته پاروتي جي وردان سان هيءُ پتي ڪري چڪي
آهيان، هاڻي جي هنن کي ڇڏي ٻي سان وهانءُ ڪريان ته سنسار
۾ پاڻکي ڪلنڪ لڳايان. ورڏاتا جيڪي منهنجي ڀاڳ ۾ لکيو هو
سو ڏنو، هاڻي چاهي ته ڇڏائيتي يا ٻڌو؛ ته به مان اُنتي راضي رهنديس."
اسڪند پيڙ کي هن ريت نٿر ڏسي زبردستي محل ۾ وٺي
ويو ۽ مٿس پهرو ويهاريائين، الاءِ ته وري انرڌ وٽ نه وڃي. ۽
انرڌ کي زنجيرن ۽ هٿڪڙيون وجهي ٻئي هنڌ قيد ۾ رکيائين.
انرڌ اُوکا جي وڇوڙي ۾ وياڪل رهڻ لڳو ته کاڌو پيتو ڇڏي ڏنو. انرڌ
هاڻي ڏک پاسي ٽپڻ
ٻئي پاسي اُوکا انرڌ جي جدائي ۾
تڏهين نارد منيءَ جو ڌيان ڪيو جنهن وٽس اچي دلاسو ڏنو ته
" پٽ! ڪنهن ڳالهه جي چنتا نه ڪر، شري ڪرشن، بلرام سميت
جلدي توکي اچي هتان ڇڏائيندو." پوءِ ٻاڻاسر وٽ وڃي ڪيس
سمجهائڻ لڳو ته " هي راجا! انرڌ کي جو تو قيد ۾ رکيو آهي سو
پرديومن جو پٽ ۽ شري ڪرشن جو پوٽو آهي، توکي يادون جي
ٻل ۽ پراڪرم جي چڱيءَ طرح خبر آهي، تنهنڪري جئين مناسب
سمجهين تئين ڪر." ٻاڻاسر ايمان سان جواب ڏنو ته " هي

لکيو ته "پاڻي ۽ واءُ جي طاقت رکندو مڃين ته اوهين ٽڪري کي
ٽوڙيو." ڀاڳاسر ڏنيئين جي فوج وٺي الرڌ تي اُلر ڪري ويو.
الرڌ اُن مهل ڪيترو ڪري ڪيترئي ڏنيئين کي ماري وڌو،
ڪِٺا ٿيندي ڪري پيا ۽ پنهنجو سامر ڏسڻ آڻي پڪا. ڀاڳاسر
جڏهن ڏٺو ته هي ڪيرو ڏاڍو زور وارو ٿو ڏسجي، تڏهن
ڏڪ ڦاس جا ڪيس شنڪر کان مليل هئي سا اُڇلائي الرڌ کي
ڦاسائي ورتائين ۽ پوءِ کيس سيار وٺي هلي ڇڏيائين "اڙي بالڪ!
هاڻي آءٌ تنهنجو پران وٺندس جهڙي ڳالهه ڪيا واسطي سڏائو ڏهيئي
تنهنجي ڪهواءُ." الرڌ ويچار ڪرڻ لڳو ته جڏهن ديشتر پنهنجي
ڀاءُ پرڪرم سان ڏڪ ڦاس کي ٽوڙي ٽڪري ٿو وڃان تڏهن
شري شو جي مهاراج جو اپمان ٿيندو، تنهنڪري جڪت ۾ آهي جڏهن
ڪجهه موڪلي ڏڪي پيو، ڀڳوان ٿي جيڪي ڪرڻو هوندو
سو پاڻهي ڪندو."

اوکا الرڌ جو حال ڏسي ويا ڪل ٿيڻ لڳي ۽ چترليکا کي
ڪهاڻي ڏوڙ لڳي ته "هي پيڻ! منهنجو پيارو ڏڪ ڏسي ۽ مان
هن طرح آسد ۾ رڌن تنهنڪان جو آهي ته مري وڃان ته چڱو."
ايترو چئي ڏاڍو ورلاپ ڪرڻ لڳي. چترليکا ڏوح ڏيئي ڏوڙ
لڳس ته "سکي! ڪا به چنتا ڪر، هو ديشتر شيار ۽ ٻلوان هي
[illegible] ڏوڪا ۾ ڦيندا ۽ پوءِ تو سميت کيس دوارڪا پري
[illegible] شري ڪرشڻ جو پوٽو آهي جنهن شڪال،
[illegible] وڏائي واڄائن کي جيئي راجا پشڪ
[illegible] چترليکا جي ايتري ڳالهه ڏسي
اوکا [illegible] ڪي ڏڪ ڦاس ۾ ڦاٿل ڏسي
[illegible] الله موڪلي ٿي ڪهڙي

ن جي تو اسين ته سمجهي نٿا سگهون ته تو ڪير آهي ؛ ڪيڏي
رستي کان آيو آهي."

پهريدار جا اهي وچن ٻڌي پاٽاسر ڪاوڙ ۾ ڀرجي هٿيار ڪڍي
يڪدم اوکا جي محل ۾ اندر گهڙي ويو جتي وڃي ڏسي تـ
ڪڙو مهاسندر شياموَرن پرش اوکا سان پلنگ تي سمهيو پيو
آهي. پاٽاسر اُن جو روپ ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو ؛ سمجهڻ لڳو تـ
اوکا سان شادي ڪرائڻ جو لائق آهي. پوءِ محل کان ٻاهر اچي
پهچڻ ماڻهن سان احوال ڪرڻ لڳو ته منهنجو دشمن اچي وڏو
آهي، ٻه جڻا ته هيڪڙو سو سمهيو پيو آهي، ان ڪري سڀني کي مارڻ واجب
ڪيئي، اوهين سڀ محل کي چوڌاري گهيرو ڪري بيٺا رهو،
جهڙڪري هو هتان ڀڄي نه سگهي ؛ پوءِ ڄاڳڻ جو سمو اٿي ڏڌڻ
مون کي ٻڌائجو. بس ! پوءِ ته ڪيترن لشڪر اوکا جي محل
کي چوڌاري گهيرو ڪري بيٺو. اندر ڪيترن لڳا جهڙا ڄاڻ
ويڙهاڻين انرڌ ۽ اوکا ڄاڳي پيا. پاٽاسر انهي تي تلوار
ڪري چوڪيدار يڪدم وڃي پاٽاسر کي ٻڌايو. للڪاري چوڻ لڳو تـ
ڪري چوڪيدار ... دروازي تي اچي محل ۾ بيٺا
۽ ترشول ڪڍي اوکا جي دروازي تي راڄ ۽ جو ڏڻ آهين ته توکي اُنجو
"اڙي ! تون ڪهڙو چور آهين ؟ هاڻي جلدي نڪري اچ ته توکي انرڌ
موڪل ڪيڏي آيو آهين ؟ هاڻي اوکا وڃندي ڪنبندي کي وٺي
بدلو ڏيان." پاٽاسر جو آواز ٻڌي اوکا ڪيترن ديئڻ کي ڏسي هتان
ڪي اچي چئو ته "پراڻي ذات ! منهنجو پتا ڪيترن ڪو مقابلو
اوهانکي مارڻ لاءِ آيو آهي ؛ ڇٽي پانيان ته اوهين ته "هتان وڃندي
سگهندا." انرڌ اوکا کي ڏيرج ڏيئي چيو ته "هتان ڪي ڪٿڻ نه
واڄي ڏسندي ڏسندي هن سيني کي
آهين ڏسي ته ٿيمڪي ... للڪاري چوڻ
ٿو ڏاس ڪرڻ." پوءِ ته ٻاهر نڪري پاٽاسر کي

کمائڻ جو حال ٻڌايس. اوکا تڏهن سڀني جو سمورو احوال ۽
چتر ليکا جي مدد جو سمورو بيان ڪري ٻڌايس. انرڌ ڪالهه
ڪنهن سمجهي ويو. اوکا تڏهن انرڌ کي پنهنجين سهيلين کان
لڪائي ٻئي هنڌ رکيو، جتي منهنجي سيوا چاڪري ڪرڻ لڳي ۽
پلدٽي آهستي انرڌ جي خبر پئجي ويئي.

هڪڙي ڏينهن اوکا ۽ انرڌ ٻالڪ جو ٻڌ ڪري رهيا هوا ته ان
وقت اوکا جي ماتا اندر لنگهي آئي ۽ انرڌ جي سندرتا ڏسي ڪدڪد
ٿي موٽي ويئي. اهڙي طرح ڪي مهنا انرڌ جو حال لڪيو رهيو،
پر هن طرح ڪليو جو هڪڙي ڏينهن اوکا انرڌ کي سهڻو ڏسي ويچار
ڪيو ته منهنجي ٻاهر نڪرڻ ڪري خبر سڀني کي شڪ پيو
دولدو ٺهڪري دروازو کولي جنهن ٻاهر نڪتي تنهن انرڌ جي
پوپر کيس ويٺل ڏٺو ۽ موٽي محل ۾ اندر آئي اها حالت ڏسي
دربانن کي شڪ پيو ۽ دو ٻالڪ ۾ ڳالهيون ڪرڻ لڳا ته "ڀائي!
الئي پر اوکا جو محل بند رهي ٿو پر اندر ڪنهن مرد جو ڳالهائڻ ۾
اچي ٿو" ٻيو چوڻ لڳو ته "جي ائين آهي ته ٻاڻاسر کي ڪڏهن پڌرائڻ
گهرجي." ٽيون چوڻ لڳو ته "راڄ ڪنيا جي چغلي ڪرڻ پنهنجو ڌرم
نه آهي" اها ڳالهه ٿورو ڪو ٿيا ته ٻاڻاسر اتان اچي نڪتو ۽ محلات
جي مهاديو جي ڏني ڌڄا ڪري ڏسي چوڪيدارن کان ان بابت پڇڻ
لڳو، چوڪيدارن جواب ڏنس ته "مهاراج! اسان ڪيترن ڏينهن
کان اها ڌڄا ڪريل ڏٺي آهي" هاڻي ٻاڻاسر ڏاڍو
خوش ٿيڻ لڳو جو سمجهيائين ته مهاديو جي وردان ڪري منهنجي
آڇ پوري ٿيندي آهي. اها سندس دل ۾ ڳالهه هئي ته هڪڙي
چوڪيدار جوڙي چيس ته "مهاراج! ڪيترن ڏينهن کان
راڄ ڪنيا جي محل ۾ هڪڙي پرش جي ڳالهه ٻڌائڻ جو آواز

چترليکا کان ايترو ٻڌي اُوکا اُداس ٿي ڇوٽ لڳي ته ”پيٽ! جڏهن
اهڙو حال آهي ته پوءِ منهنجو پراڻناٿ ڪڏهن مون سان ملندو.“
چترليکا چيس ”پيٽ! ڪوبه اُلڪو نه ڪر. آءٌ سڀ تنهنجي واسطي
ڪرڻ لاءِ تيار آهيان.“ پوءِ سڏي ڀر سان چترليکا دوارڪا پريءَ
ڏانهن اُڏامندي اچي پهتي. چترليکا جادوءَ انرڌ جي محل ۾
اچي پهتي جتي هو پلنگ تي اڪيلو سمهيو پيو هو ۽ سپني ۾ اُوکا
سان ٻرٻر آلاپ ڪري رهيو هو. چترليکا تڏهن هنکي پلنگ سميت
کڻي اُڏاڙي ۽ گهڙي ساعت ۾ آڻي اُوکا جي محل ۾ پهچايائينس.
پوءِ اوکا کي چوڻ لڳي ته ”هاڻي آءٌ تنهنجي چت چور کي کڻي
آئي آهيان، اڳتي تنهنجي خوشي جيئن وڻيئي تيئن ساڻس نباهه.“
اُوکا، چترليکا جي پيران تي ڪري پيئي ۽ هٿ جوڙي سندس
ستوتي ڪرڻ لڳي ته ”تو جو هي منهنجو ڪم ڪيو آهي تنهن لاءِ آءٌ
ساري عمر اهو احسان نه ڀلنديس.“ چترليکا هاڻي پنهنجي گهر
هلي ويئي ۽ اُوکا ڍپ ۽ لڄ کان من ۾ ويچار ڪرڻ لڳي ته ڪيئن
انرڌ کي جاڳائي پنهنجو منورٿ پورو ڪجي. پوءِ ڏاڍي مٺي سر
سان بين وڄائڻ لڳي جنهن تي انرڌ جاڳي چوڌاري هيڏانهن هوڏانهن
نهارڻ لڳو ۽ پاڻ کي ٻئي جاءِ ۾ ڏسي من ۾ چوڻ لڳو ته هت مونکي
پلنگ سوڌو ڪنهن آندو آهي.
اُوکا پنهنجي پراڻ پياري کي جاڳندو ڏسي ڏاڍو پرسن ٿيڻ
لڳي ۽ اُنجي سندرتا جي ڌيان ۾ مگن ٿي ويٺي ته انرڌ کيس ڏسي
چيو ”هي پراڻ پياري! تون ڪير آهين ۽ مونکي هت ڇو آند...
اٿيئي؟“ اوکا جڏهن اُنجو ڪوبه جواب نه ڏنئه اڄ ڪان پريا...
ڪنڌ ۾ وجهي بيهي رهي، تڏهن انرڌ کيس هٿ کان جهلي پنهنجي
پلنگ تي آڻي ويهاريو. پوءِ ٻنهي جڻن ڳالهيون ڪري انرڌ پنهنجي...

سڀني ۾ اهڙي ملندو ۽ پوءِ توهان انهيءَ تلاش ڪجو. رات اماڳاڻهه ته
لڳي آئي ۽ ڌاڳلي آءُ اُنکي ڪيترن ڪتابن اهان ۽ هيءُ پهنجو
دک پيو وڃي ڪنهن کي ٻڌايان.“

اُوکا ايترو چئي ٿڌا ساهه کڻڻ لڳي. تڏهن چترليکا ڌيرج ڏيندي
چيس ته ”پيءُ! ڪنهن ٻه ڳالهه جو ويچار نه ڪر مان تنهنجي
هٿ جوڙ کي ضرور ٻه ڏيندو، اُنان وٽي آڻي توسان ملائيندس.
توهان مون کي اُکيا ڏي ته آءُ ٽنهي لوڪن ۾ جيڪي به سندر
پرش آهن تن سڀني جي تصوير ڪڍي توکي ڏيکاريان. پوءِ اُنهن
مان توهان پنهنجي هٿ جوڙ کي سڃاڻي مون کي ٻڌائج، پوءِ اُنکي
آڻي منهنجو ڪم آهي.“ اها ڳالهه ٻڌي اُوکا ڏاڍي پرسن ٿي ۽
چترليکا ڪلپش ۽ شارڊا جي پوڄا ڪري تصويرون ڪڍڻ لڳي. چترليکا
ڪيترن ئي ديوتائن جا چتر ڪڍي ڏيکاريس، پر اُوکا پنهنجي
هٿ جوڙ کي اُنهن ۾ نه ڏٺو. چترليکا تڏهن شري ڪرشڻ ۽ پرديومن
جي شڪل ڪڍي ڏيکاريس جي ڏسي اُوکا اهم ڪرڻ لڳي ۽
چوڻ لڳي ته منهنجو هٿ جوڙ ضرور انهنجي اُڪهه مان هوندو.
اهو ٻڌي جڏهن ئي چترليکا اُروشي جي تصوير ڪڍي، تڏهن ئي اُنکي
ڏسي اُوکا بيهوش ٿي ويئي. جڏهن هوش ۾ آئي تڏهن چوڻ لڳي
”اي پيڻ! رات سپني ۾ اهوئي پرش منهنجو من چورائي ويو
آهي. ڌاڳلي اهڙي تجويز ڪر جنهنڪري اهو مونکي ملي، نه ته منهنجو
پراڻ اُنهي وچ ڏي ۾ نڪري ويندو.“ چترليکا ورائي ڏنيس
ته ”پياري! فڪر ڪين ڪر ڌاڳلي جي پالڪان ائي لنگهي سگهي؛
جو ته شري ڪرشڻ جو پوٽو اُروشي دوارڪا پري ۾ رهندو آهي،
جتي سدرشن چڪر جي رکيا ڪرڻ سبب ڪو به آدمي دئيت يا
راڪشس شري ڪرشڻ جي آڳيا بنا اُتي وڃي لنگهي سگهي.“

ون ڪاڇيون ڪرڻ لڳي ۽ ڄڻ پاڻيائين ۾ آنکي ڇپايان تڏهن ٿي
سندس اکه کلي پيئي ۽ من جي من ۾ رهجي ويس. جاڳڻ بعد
اوکا من ۾ ڪي نه ڏسي ڏاڍو وياڪل ٿيڻ لڳي ۽ ويچار ڪرڻ
لڳي ته هاڻي ڪيئن ڪجي. جيڪڏهن اکه نه کليرها ته ڏوڙيڪا
صورت ڏسڻ ۾ من ڀرائي پڄي نه وڃي ها. بس! پوءِ ته ساڄي رات
ڏاڍي وياڪلتا ۾ گذاريائين ۽ اُن روپ جو چيترو ڪيترو ڏيان
پنهنجي من ۾ رکي سڄو ڏينهن ڀانيو ۾ ننڊ نه آيس. صباح جو ڪيترو
سڄ مٿي چڙهيو تڏهن ۾ اُوکا پلنگ تان نه اُٿي. انڪري سندس
ساهيڙيون سڀئي واري ڪولي ۾ ويٺيون هيون. اُوکا کي رنگندو ۽
وياڪل ڏسي سمجهائڻ لڳيون. ڇترليکا ڏکري سهيلي اُوکا جو
حال ڏسي ۽ پڇيو ته "اي پياري! توکي ڇاٽيو آهي جو ايتري
ڏڌر روئي ڪري رهين آهين؟ مون کي پنهنجو پيڙ ٻڌاءِ ته آءٌ ضرور
اُن جو اُپاءُ ڪنديس." اُوکا ساهيڙي جون اهي ٻوڙيون ٻڌي ڪاڇيون
ٻڌي پلنگ تان لهي اچي ۾ ٻڌي آهستي آهستي چوڻ لڳي ته
"پيڙا! تون پنهنجي حال معلوم آهين تنهنڪري اندر جي ڪاڇا
ٿي ٻڌايان ۽ ڪيئن سان ۾ آيا ڪالهه ڪجهه ۾ توکي جيڪڏهن ڪا
ڳالهه ٻڌائي سهي ته ڏکو تنهنجو سنڌ ۽
ڏاڍو ٻڌو ساڄي اهي. رات سپني ۾ ڇڏهن اڄيسر
شيام ورڻ ٻوش پنهنجي پلنگ تي ٻوسان اچي ويٺو، تڏهن مون ان ڏٺي
جون ڪاڇيون ڪري پنهنجون ڪسي ورتائين. انهن ڪري
ان کي ڪالي سان لڳائي واسطي پنهنجي پاڻ ڏکيائي. غالب تي
سان اکه کلي اهو جنهنڪري هو ٻوش مون ڪاڻ الحسوس الحر جو
ٻو اهو موهي روپ ليڪون ۾ وسي رهيو ڏٺو ڏاڍي وڏي وت
ڏالي ۽ گهوڙي ۾ خبر ڪانهي. مون کي اهو تڏهن جو سوامي توکي
ڏسي تي، تڏهن من مون کي

ڪنهن کي ڏسڻ ۽ مٽي مورت ٿيڻ

اوڪا جو سيٺي ۽ ڪنهنجي ڏوهه ٿي الله سنڌس

[illegible] اڪيلي اٿلي مون سان ورڌو تون ڏي اهالي!

[illegible]ان تولڻ ڪهڙي. هو ڪيئن ڏوهه لاڪِير ڏڻي تو سان

[illegible]دي ٿيهجي ايمان توڙڻ ۽ شرڪرڪشڻ اوڏ ولندو ۽ لاڪِير ڏڻي

[illegible] ايڏي پاڻ سر ڏاڏو خوش ڪيو ۽ ٻيجڻ لاڪير تڏهن

وڏالت! مون ڪي ان اوتاردي ڪيئن سڌ پوي؟ مهاديو تڏهن

ڪيس ڏڪوي ڏڏ ڏيکي ڏيو ڏي "ڏي" تون پنهنجي محل مٿان

لوڪي ڏڏ ۽ ڏهن محل تي ڏي پاڻي ڪري پوي ان محل

تون پنهنجو دشمن پيدا ٿيو سمجهه." پاڻ سر اُڏا ڏڏ ڏوڏي

خوشي سان ڪٺي پنهنجي محل مٿان ڪوڙي ڏڏي ۽ وروو ڏان ڏڏا

ڪي ڏسي پنهنجي دشمن پيدا ٿيڻ جي اڏا ڪندو هو.

اوڪا ڏاڏي ڏارڻ ورڇن جو ڏڪوي تمام سنڌ ڪنيا ٿي

آهي جهڙي سامهون چندرما به اهڙي ٿي ڏو ڏڪوي ڏيهن پاڻ سر

اوڪا ڪي وڏو ڏسي ويڙهه ڪيو ڏڏي جي شادي جي الڦ ٿي

آهي. هو ڪيترا ڏڪڻ ۽ ڏنيت اهڙي محلات وٽ لڪهالي

[illegible] ڏڏ ڏاڏيا ته ڪو ڏاڙهو ڏهڻ اتي وڏي ڏ سگهي. اوڪا پنهنجي

سامهي ڪي ملڻ واسطي الڻي بهرشي پاروتي جو ڏيان ۽ هو ڏا

[illegible] ڏڪوي ڏسهن آ ڏ رات جو پلنگ تي اڪيلي

[illegible] ڪيتو خوب آهي ڏ ڏاڙهو سهڻو ۽ جوان ڪنهن سان

[illegible] ڪيس انيس لڏ اهي ويني. سهڻي ۽

[illegible] ڏڪوي نوجوان شاهه مورت تمام سنڌ ر جوالو مڪت

[illegible] ڪنهن ڪڏهن ڏيڏ پيڏاسر پهرين مو تين جي

مٺي [illegible] سنڌس ڏو ۾ ادي ويلو آدي

[illegible] ڪري ڪيي. جڏهن ان ڏڙس ٻو ٻر جي ڪابيه

[illegible] تڏهن ڏڏ ڏ ان موهني مورت سان

ٻاڻاسر جو شنڪر جي تپسيا ڪرڻ ۽ کيس ور ملڻ

ٻاڻاسر جو شري مهاديو جي پوڄا ۽ ڌرماتما هو ۽ ستوادي ۽ تمام وڏو پت هو ۽ ٻاڻاسر جڏهن ڏينهن هڪڙي ڪندو هو. ٻانهن سان ڏاڍي تپسيا ڪرڻ لڳو تڏهن ڪيترائي ڏينهن ڏاڍي پريم سان شري مهاديو جي ڏيان ۾ رهيو ته ڀولاناٿ پرسن ٿي پاروتيءَ سميت درشن ڏئي چوڻ لڳس ته ڏاڍو خوش ٿيو آهيان ڏاتي جا "دي پيرا تنهن جو پرسن ڏسي آءٌ" ٻاڻاسر هٿ جوڙي وينتي ڪئي ته "مون کي پيراءِ ڏسجي ساگهه." ٻاڻاسر تڏهن هٿ جوڙي تڏهن پيرا آهي ته مون کي ڏيو. ڀولاناٿ تڏهن پرسن ٿي ڏنائين ته هزار ٻانهون هجن ۽ راڄ ڏيئي اهڙو ٻل ڏين جو ڪو منهنجي ٻانهن جو ڏينهن لوڪن ۾ مقابلو ڪري نه سگهي." ڀولاناٿ تڏهن پرسن ٿي آمر ڪري ڏنو ته "تنهنجي ٻانهن جو زور ڪو به مون کي جيتي نه سگهندو." اهو ور پائي ٻاڻاسر ڪيلاس تان موٽيو ۽ پنهنجي راڄ محل ۾ اچي ٻانهن جي ٻل سان سڄي سنسار کي جيتي راڄ ڪرڻ لڳو ۽ هر روز ڪيلاس تي وڃي شنڪر ڀڳوان جي پوڄا ڪندو هو.

پربت تي وڃي شنڪر ڀڳوان جي ڪوبه وڏو ڀڳت ٻاڻاسر سان ڪو مقابلو ڪري نه سگهيو، تڏهن هو ان ريت جڏهن ٻاڻاسر جي هزار ٻانهن ۾ وڏي خارش ٿي، ۽ ٻانهن جي ٻل ۽ وڏائي سان ڪٽڻ لڳيون، تڏهن هو آن جبلن کي ٻانهن ۾ کڻي پهاڙن کي ڀڃي ڀورا ڀورا ڪري وڌائين ته پهاڙن کي ڪٽڻ جي شانتي آئي. هڪڙي ڏينهن ويچار ڪيائين ته هن سڀ ٻانهن موڪلي ۽ پيٽون معلوم لڳو، ته تڏهن ته آن کي لڙائي جي شانتي ڪنهن دشمن جو پتو ڪيائين ته سواءِ لڙائي جي ٻيو ڪجهه نه وڻي. ڪنهن دشمن جو پتو نه لڳڻ ڪري شري مهاديو وٽ آيو ۽ آن کي پنهنجي من جو مطلب ٻڌائي چوڻ لڳس ته "جيڪڏهن ٻيو ڪو وڏو ٻل وارو هجي ته ان سان لڙائي ڪريان." مهاديو سندس اهڙا اهنڪار ڀريل وچن ٻڌي ورنديءَ ۾ چيو ته مون هڪ ڀڳت ڄاتي اهڙو ته تيار ٿيو آهي جو توسان لڙي سگهندو.

رڪمڻ. ٻلديو وري به ڪٿيو، جنهن ٻيئن راڄائن کون ڪاٿي
رڪمي جي ڏندي ۽ جنو. ٻلراڙ کي ٻاهي تي غصو لڳو، تڏهن
رڪمي ٻهاڻ ۽ ٻوڙي ٻلراڙ کي ڏوڙ لڳو ته ”ڀائي! ڪاوڙجين
ڇو ٿو؟ پاڻ تو ٻهنجو سڄو ڄمر گهراڻ ساڻ ٿي ۽ ڪاٿين ڏاڙهي ۽
ڪڏارني. سو توں واڏسي ڏڌي جو راند ماڻ ڏا ڄالين؟ ڏا راند ڪرڻ
۽ دشمن ساڻ اڙڻ راڄائن جو ڪم آهي ۽ نه تو هڙي ڪهڙا جو.“
ايترو ٻڌي ٻلديو جي غصي جي حد نه رهي ۽ هڪدم وري ڀڄ
رڪمڻي جي ٻهاڻا ڪري ڪٽي شاڻت ڪيا؛ ۽ وري به ٻيو ڏڏو
ڏئي رڪي راند ڪيا. ايشور ڪريا ساڻ ساڙي ڪيا ان مهل ڀڄ
سيڻي راڄائن ڪڏ جي ڪور ڪاٿلي ته رڪمي ڪٿيو آهي. اڃسي
تي ٻڪدر آڪاش واڻي ٿي ته ”ٻلديو جي جيت آهي“ پر اهي راڄائن
ڪوبه خيال ڪونه ڪيو. بس! جيئن ٻلديو جي غصي جي حد ڪانه
رهي ۽ ڏو رڪمڻي جو ڪوبه ٻهاڻا نه رکي رڪمي کي ڏوڙ لڳو
ته ”موڪرا هتي ٻهڏي ۽ دل ماڻ دشمني نه ڇڏي.“ ايترو
چئي ٻهنجي ڏن ۽ موسل ساڻ رڪمي کي ڏهو ڪري ڇڏيا.
اهو حال ڏسي ٻڏهن ٻيا راڄائن ڀڄي ڪا، تڏهن آهنجو ۽ ٻو حال
ڪيا، جي ٻهنجو سڀو ڏڏي آئي ڪيا. ٻلراڙ ٻه سمو ڪو حال جڏهن ڏو
تڏهن شيام سندر کي اهو ٻڌائو ته ڪهڙيءَ ڪوارو ولي ٻلديو ڏواريڪا
ڏاهون موٽيا. ڏواريڪا واسي سندن اچڻ جو ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيا.“
سڀ راڄا پريکت! ڏالي ماڻ توکي آونا ۽ آنرڌ جي ڪٿا
ٻڌائين ٿو سا ٻڌ ته پرڌمن جي ٻاس ۽ ڪشپ پيدا ٿيو جنهنکي
پرڪشپ مهاٻلاڻ ذات پيدا ٿيو. اڃي ڪهڙيءَ ٻرهمڻ جڙو ورتو
جهنجي ٻاس ورڄا ٻلي جي ڏو. ماتا پيدا ٿيو جهنجي ڪيرتي اچڻ
سنڌ ۽ ڏرگ آهي. ڏڏ ٻلي واڄا ني سڄو ذات پيدا ٿيا جنهن ٻڪاسو

رکمڻي جو ٻالرام سان جهيڙو

راڄائن جي ٻوڙائڻ تي رکمڻي پنهنجي پاڻ کي
ڪٿي، جنهن وري پنهنجي ڀاءُ رڪمڻي سان اچي ڪٿي، جنهن وري
ٻڌائي ۽ رخصت وٺڻ لڳي. رکمڻي ڀائيءَ تي
ٻيءَ ڪاڻ نه ڪري مان
سموري ڳالهه ٻڌائي ۽ رخصت وٺڻ لڳي. رکمڻي ڀائيءَ تي
جواب ڏنس ته ”پيارا توهان ڪنهن به ڳالهه جو ڏک نه ڪريو مان
پوري ڪو ايندس راڄائن کي اهڙي اڏيان پيءُ جنهن تنهنجي ايءَ هوندي
تنهن ڪجو.“ ايترو چئي هو سڀني راڄائن کان موڪلائي ويو جتي
هو ڇوڙي ڪيس ته ”ڏس ايترو مال ۽ ڏاڃ ٻالرام سندر ۽ ٻالرام کي ڏني ۽ اڏ
ڏڍن ايمان ونڃان خيال به ڪونه ڪيو جهڙي ڪري اسانکي ڏاڍو ڏل
ٻر ٻي پيو آهي ۽ سمجهيون ٿا ته توکي اسان کان به زيادهه ڏکر ڏيو
هوندو. پيو اسين ٿا پائيون ته رکمڻيءَ جي پوري ٻالرام جهڙا ڪاتوسان
ٻيهڙي حالت ڪئي هجي ساڪا توکي وسري ويئي هوندي؟ هاڻي
لڙائي ڪري ته انهن سان پوري پئي ٿا سگهون اڄاءِ توهان ٻالرام
کي دٽ ڪيڏاءِ ته ساڻس جهڙو ڪيڏي سڀ مال هوا رڪمڻي وٺواس
شريڪ شڪ سان ڳڪاڙهي جو ڪڍ ذور ڪوهي.“
اڌا ڳالهه ٻڌي رکمڻي کي به اچوڻ ڳالهه ياد آئي ۽
ڏاڍي ڇوڙائيس ۽ اچي ٻالرام کي راڄائن وارو ليا ٻو ٻڌايائين. ٻالرام
آهاڪ ساڻس ڪڏ جي راڄائن جي سيا ۽ آيو، جن ڏاڍي آد رياد
سان ڪيس وهاريو ۽ رکمڻي سان جهڙو ڪيڏو ٺڳ اهو هيا توسان
راند شروع ٿي ۽ رکمڻي پهريان ئي راند ٻالرام کان کٽيون.
ڏڍن ٻالرام سڀ هڻيا هارايا ڏٺائين رکمو ايمان ئي ٻوجهه ٻالرام
کي چوڻ لڳو ته ”هيتري سڀ هارائي ويٺو آهين ٻيءَ هاسان راند
کيڏ ين.“ انهيءَ تي هيا سب راڄائون ٽوڪجاڙي ڪري ڪاڻ لڳا.
ٻالرام ڏٺو شرمندو ٿي ٻڌو ڪيو ۽ جڏهن اهڙي وانگر ڪڪيل
لڳو. ڏٺو سڀئي راڄائن ڏورسان جهڙو ته اڄا راند ڪڏهن
ڪئي. ٻالرام آڏو ٻئي اڏي وڃا رکمڻي کي ڪٽي ...

"ڀلا جي حال ڪو ڪي سنڀاليو هو آهي وري ڪهڙو ڪرائيندين؟"
پوءِ ڀاڙي جو حال ٻڌي ڪو ڪري "پيٽ! جب ڪهڙو ڪر منهنجي
ٻچا" اهو ٻڌي رڪمڻي پنهنجي ڪو ڪري ڏني شري ڪرشڻ سان
مرضي پاڻ ايا آهي ته پردڀمن کي ڪري ڏيئي شوڪ ڪرشڻ سان
الجو ماتي ڪهڙيان، جهڪري اڪولو ونو منهنجي ٻچي." ايترو
ٻڌي رڪمڻي سوچي سيا ۽ وڻيو. ڏيڍانهن پردڀمن ۽ ماتا
ڏي آڪا سان آڻي سيا ۽ آيو. پنهنجي رڪماوتي ۽ ماتا ڪٽي
سيني راڄائن ڪي تنهن پردڀمن وٽ ٻيهي، تڏهن اين ساوري
صورت ٿي موهجي ايا ماڻ سندس ڪلهي ۽ ڪٽي وڌي. اهو حال
ڏسي آئي ويٺل راڄائن ڪي ڏاڍو ڏمر ٿيو ۽ پردڀمن کان ڪنوار
کسڻ جي رٿ ڪرڻ لڳا. ڏيڍانهن رڪمي شاستر وڌي سان
پهچي ڪيا پردڀمن کي پوڙي ڪيٽڻي ڏاج وغيره ڏئي دوارڪا
روانو ڪيو. واٽ ۾ اهن راڄائن ڪسڻ ڪيو، پر پردڀمن
پهچي ٿي ته اڪيلو سڀني کي ڀڄائي ڪڍيو پردڀمن جي
دوارڪا پهچڻ تي ڪهو ڪهو آنند ٿيڻ لڳو.

ڪيترن ورهين بعد پردڀمن کي رڪماوتيءَ مان ڏڪرو سندر
۽ تيجسوي انرڌ نالي پٽ پيدا ٿيو. پراڻن منهنجي ڪئي
ڪئي ڏاڍي واڪاڻ ڪئي. رڪمي پنهنجي ڏوهٽي جي
جي ٻڌو، تڏهن خوش ٿي وعدي جي ڳالهه موڪليا ته "آءٌ پنهنجي
ادائو ٻني سان پوٽي ڌيءَ شادي ڪو." ادا ڪاهه قبول پيٺي؟
... ڏي ڏور ڏاڍو سان انرڌ کي پرڻجڻ ويا. وڏن جي
... رڪمي خوب ڏاج وغيره شيا سندر
... شري ڪرشڻ کي چوڻ لڳو ته "مهاراج!
... ڀا راڄائن جي
... ڏسڻ" شري ڪرشڻ

پورو آهي. مون ته رڳو تنهنجي پريت جي پريکشا وٺڻ لاءِ اهڙا
ڪٺور وچن چيا، پر ڏسان ٿو ته تنهنجو مون ۾ سچو پريم آهي.
جيتوڻيڪ منهنجن ڪٺور وچن ٻڌي ڪري تنهنجو ٻاهريون رنگ
سو پيلو ٿي ويو هو، پر اندريون پريم ذرو به نه. پتورت
استرين جو اهو ڌرم آهي ته پنهنجي پتيءَ جي آگيا موجب هلن. آءٌ
تنهنجي سندرتا تي موهجي ڪندن پور ڪونه آيو هوس، پر رڳو
تنهنجي سچي پريم کي ڏسي. هاڻي تون ڪا به چنتا نه ڪر."
شيامسندر جي اها ڳالهه ٻڌي رڪمڻي ڏاڍي خوش ٿي ۽ ڏاڍي
پريم سان هنجي سيوا ڪرڻ لڳي."

هي راجا پريکيت! اهڙيءَ طرح شريڪرشڻ دوارڪا پريءَ ۾
سورهن هزار هڪسو اٺن استرين سان رهي گرهست آشرم جو ڌرم شاستر
موجب پالڻ لڳو ۽ سنديس سڀئي استريون پتورت ڌرم
سان اٺئي پهر سنديس سيوا ڪنديون رهيون. هي راجا پريکيت!
جڏهن رڪمي ٻڌو ته شريڪرشڻ کي پرديمن نالي پٽ ڄائو آهي،
تڏهن پنهنجي استريءَ کي چوڻ لڳو ته "پنهنجي ڌيءَ رڪماوتيءَ
جو سويمور ڪريان ٿو، تنهنڪري تون منهنجي ڀيڻ رڪمڻيءَ
کي سنديس پٽ سوڌو هتي گهراءِ." پوءِ هڪڙو براهمڻ موڪلي
رڪمڻيءَ کي ماڻهو موڪليو ويو جا شريڪرشڻ جي آگيا سان
پرديمن کي پاڻ سان وٺي اچي پهتي. رڪمو پنهنجي ڀيڻ کي
ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو، پر هو اڳوڻي ڳالهه اڃا تائين هارائڻ واري ياد
ڪري ڪنڌ هيٺ ڪيائين. سنديس استريءَ رڪمڻيءَ جي پيرن
تي سر رکي وينتي ڪئي ته "اڄ ڪيترن سالن کانپوءِ تو اسان تي
ڪرپا ڪئي آهي، انڪري اسانجي مرضي آهي ته اسين پنهنجي ڌيءَ
جو وهانءُ تنهنجي پٽ سان ڪريون." رڪمڻيءَ جواب ڏنو ته

جڏهن ڪريائين ته اچ ڏاڍ اُنجو ڏاڍو ڏانو آهي. اوهان جو چئو ته اوهان
مولڪي منهنجي مرضي تي مت آندو آهي سا ڳالهه بالڪل ٺهري
آهي. ڇاڪاڻ جو لڪشمي اوهانجي داسي ٿي رات ڏينهن اوهانجي
سيوا ۾ رهي. اُتي ڀلا مان ڪهڙي شمار ۾ آهيان جو اوهانجي لائق
ليان؟ اوهان ديو ديال ٿي موان اڏين جي لاءِ ٺهري ڪئي.
ي حڪمت ٿا! ششپال ۾ اوهانجو پيدا ڪيل آهي. جي مان
اوهان جي سيوا ڪرڻ اڳي قبول ڪريان ها ته جڏهن راجا اسرپتي
۽ ٻيا اوهان جو پاڇو ڪري مڪت ٿيا ۽ پوءِ اگو ٿا لڪي ويا، تڏهن
ڏيکڪر منهنجو حال ڪر ٿئي ها. اوهانجي ديا سان ڏيکڙ منهنجو
ڏاڍ سدا قائم رهندو. هي ونڪمڻ آهي! ڏيکي استرين توهان
جي ٻاجهه ڪان سڃاڻ موزان ٿيون ٽنڪي ڪال ششپال ۽ دلت وڪر
هوا ٺهي مان. آڏول وحان سان اوهانجي آڳيان ٿي رهنديس ۽
اوهان جي دشمن کي پنهنجو شترو سمجهنديس. ڏيکي استرون
دنا ڪبت جي پنهنجي ٻچن جي سيوا ڪن ٿيون ۽
تنهن سنسار ۾ منهنجو ڪاما ٺهري ٿئي ٿي ۽ الت ۾ مڪت ليون
ليون. هي ديناناٿ! اوهان جيئن ته مان، مسڪين جي واڪان اوهان
جي ننه سب ٻڌي ڏوڪو ڪاڪو، سو ڇڏون اوهانجي سيوتي ويه ۽
شا[illegible] ابيدي ٺوڙا لڪ بون، ڏڏون ٻيا مسڪين جي ڪهڙي
[illegible] ته ڏرڊمتي ڪان، جو الٽي پر توهان جاڪن ڪاليتي،
اوهانجي [illegible] ي نرامعظ ڪسي اوهان وٽ مو ڪاڻيو ۽ اوهان
ديال [illegible] ي ٺاوت آندو. ڌلي مان اڄ ڪهران لي
ترشل [illegible] جي داسي ٿي رهان ۽ منهنجو ٻڙو توهان
جي جوڙن [illegible]

اڄوڻ ٻڌي [illegible] رڪمڻ لڳو ته "پياري! تنهنجو پهچڻو

شوڪ ڏرو ٿيو پوءِ هٿ جوڙي ويڻتي ڪرڻ لڳي تہ ”دي
ديناناٿ! پلا اوهان ڪهڙي مطلب سان اهڙا ڪنور. وچن
مونکي چيا. آءٌ تہ سدائين پاڻکي اوهانجي داسي سمجهندي آهيان- اوهان مونکي ڪنهن راجا وٽ وڃي رهڻ جو چيو سو اوهان
اوهانجو مونکي هٿي ڪير جنهن وٽ وڃي رهان؟
ڪان اُٿر ٿيندي لوڪن ۾ پيو آهي تہ راجا ٿي سگهي ٿو. آها!
اوهانجي جنهنتي ڪرپا ٿئي اُهوئي تہ راجا ٿي سگهي ٿو. اوهانجي جنهنتي
وڏا وڏا راجائون سنساري سک ۽ راڄ ڀاڳ ڇڏي تو هانجو پيڇن
ڪري پڻ ساگر پار لنگهيا! ڇڏ هين پرٿوي ڏکي ٿي توهانجي
شرط اهي ٿي ۽ براهمڻ ۽ هري ڀڳت ڏکہ پائين ٿا، ڏڏ هين اوهين
سگهڻ او تا ر وٺي پرٿويءَ جو ڀار لاهي گئو براهمڻن کي سکي ڪريو ٿا.
مون ۾ اهڙي طاقت ڪانهي جو اوهانجا گڻ پوريءَ طرح ورنن ڪري
سگهان. اوهان مون ۾ ضرور ڪو اوگڻ ڏسي اهڙي ڳالهہ ڪئي
هئي. جي ائين آهي تہ منهنجو اپراڌ ڪميا ڪريو جو جو وڏا هميشہ
ننڍن تي ديا ڪندا آهن. هي ديناناٿ! مون پنهنجي اکين
سان ڏٺو تہ جڏا سنڌ ۽ ششپال جهڙن ٻلوان راجائن کي، جنکي پنهنجي
ٻل جو ايمان هو، اوهان ڏڪڙيءَ ساعت ۾ ڀڄايو. اوهين جو
چئو ٿا تہ اوهين پنهنجي ڀڳتن کي، سدا ءُ ڪنگال رکو ٿا آن جو
سبب هي آهي، جو دنيا جا ماڻهو پيسن ۽ راڄ جي ايمان ۾ انڌا ٿي
اوهانجي ڏيان ۽ سمرڻ ڇڏي ڏين ٿا، انلاءِ اوهين اُنهن ٿي ڪرپا
ڪري اُنهنکي غريب بنائي پنهنجو ڀڄن ڪرايو ٿا، جنهنڪري هو
پوساگر پار لنگهيو وڃن. جهڙو هريءَ جو ڀڄن غريبيءَ ۾ ٿي سگهيٿو
تهڙو شاهوڪاريءَ ۾ ٿي نٿو سگهي. آنبريش، پرهلاد، رشپ ديو، پريہ ورت
۽ جڙڀرت جهڙن گياني راجائن سنساري سک ڪوڙو سمجهي پنهنجو راڄ
ڪٽنب ڇڏي دنياکان الڳ ٿي وڃي اوهانجي چرڻن جو ڏيان لڳايو

ڏئي وغيره ڪنهن ڏينهن وڃي ڪڏهن مون بابت ٻڌي مون سان
وچاءُ ڪيو آهي، ان ڪري ڏاڍو ڏکوڪاڏو اٿئي. اوي! ششپال
جهڙي پاپين راجا کي، جو جرا سنڌ جهڙن ڏڏن وڏن راجائن کي
ڄاڻي ولي آيو هو، تہ تنهن ڪيئي جا ڏاڏي ڇوڪ ڪئي. آها!
مون جهڙي ڪانيءَ خاطر واري سان وڙهڻ ڪري پنهنجي ڪُل کي
لاڄ ڪلنڪ لڳايو. وري ديوڪرڻ کي ... ڪاهہ بر شرم
... ڪئي سا بہ تو ڪار ڪئي. يعني برابطہ ... ڦٽان ...
موڪلي پنهنجي ووءِ جو نياپو موڪليو. ... آهي تہ استري جو
عقل سندس ڏاڙي ڪري ۾ ٿيندو آهي." مون تہ تنهنجي ڪهاڻي سان
اهي تنهنجو پرن پورو ڪيو جو ڀڳوان جيترن راجائن جي سامهون
منهنجي ... رکي. پارام اوقت جيڪو پنهنجو پراڪرم ڏيکاريو
سو بہ تو ڪان ڪجهہ ڪونهي. مون تو کي خوشيءَ سان ڪوٺي آندو
آهي، الله ... تو کي موڪل آهي تہ جيڪڏهين تنهنجو من گهوري
تہ موڪلي ڏيندي باشڪ پاڻ جهڙي اتر ڪل واري راجا وٽ وڃي رهہ."

اهڙا ڪلور وچن ٻڌي رڪمڻي ڏڪڻ لڳي تہ سندس منهن
پيلو ٿي ويو. شيام سندر کي ڪوبہ جواب نہ ڏيئي ڪند ديت
ڪري پٽ تي ... سان ڏرتي ڪوٺڻ لڳي تہ ... اُن ...
ڪنبڻ لڳس تہ مورڇا ٿي ڪري پيئي. جڏهن ڀڳوان ڏٺو تہ
مٿان چنتا سبب پراڻ نڪري ويندس، تڏهن اٿي اُن کي ڏيڻ
ڏنو ۽ چوڻ لڳس تہ "هي رڪمڻي! مون تو سان مسخري ٿي ڪئي
تہ تو لاءِ منهنجي ڳالهہ ڪيڏي ڪري اچي دکہ پاتو. مان تو کان
وڏڪ ... کي بہ پيار ڪونہ ٿو ڪريان. تو ڄاتو تہ مان تو کي
ڇڏي ڏيندس، پر مان ڪو اهڙو ويچار ڪندو آهيان."

شيام سندر جا اهڙا ... وچن ٻڌي رڪمڻي جو

... ڪمڻيءَ جي پريڪشا وٺڻ لاءِ شيام سندر اُهو چترءِ ڪنڊل
... شتوتي ڪئي. وڪنٺ ناٿ تڏهن خوش ٿي دوارڪا ڏي موٽيو.
... اِندر کي ڏنا ۽ ڪلپ ورڪش وٺي دوارڪا پريءَ ۾ پهچي ستيہ ڀاما جي
هيڏانهن شيام سندر دوارڪا پريءَ ۾ پهچي اُگرسين ڪان آگيا وٺي اُنهن
اڱڻ ۾ ڪلپ ورڪش لڳارايو ۽ راجا اُگرسين ڪان آگيا وٺي اُنهن ڪي
سورهن هزار هڪ سؤ ڪنيائن سان وواه ڪيو. پوءِ سڀني کي
جدا جدا محل ۾ وهاري اوترا روپ ڌري هر هڪ کي آنند ڏيڻ لڳو؛
جنهنڪري اُنهن هڪبئي سان حسد نٿي ڪيو. هرڪا استري صبح
جو شيام سندر جي سيوا ۽ چاڪري پريم سان ڪندي هئي.
ڪري ڏينهن شريڪرشڻ رڪمڻيءَ جي محل ۾ ويٺو هو.
اُنوقت ڀڳوان جي اِڇا سان رڪمڻيءَ کي ايمان ٿيو تہ شريڪرشڻ
جي هيترين استرين ڪان آءٌ ئي سڀ ڪان وڌيڪ سندر آهيان ۽
جنهنڪري هو مونکي وڌيڪ پيارو ٿو. ڀڳوان انترياميءَ اهو ڏسي
ويچار ڪيو تہ رڪمڻيءَ کي ڪاوڙ ڏيکاري آنجي پريم جي پريکشا
ڪريان تہ ڪيس پنهنجي روپ جو ايمان آهي يا منهنجي پريت
گهڻي آهي؟ اهڙو ويچار ڪري رڪمڻيءَ کي چيائين تہ "هي پياري!
تو جهڙيءَ سندريءَ کي مون جهڙي سان وواه ڪرڻ واجب نہ هو.
شاسترن ۾ چيل آهي تہ "وير ۽ وواهہ ۽ پريت هڪجهڙن سان ڪرڻ
گهرجي." آءٌ ڪنهن ملڪ جو راجا ڪونہ آهيان. پر جڙا سنڌ جي
وچ ۾ اڪو آهيان. جڏهن
ڌپ ڪان ڀڄي اچي هن سمنڊ جي وچ ۾ اڪو ڪونہ ڪيو اٿم.
ڪان جنم و ردو اٿم تڏهن ڪان چڱو ڪم هڪ بہ ڪونہ ڪيو اٿم.
جيڪو منهنجو ڀڄڻ ۽ سمرڻ ڪري تنهنکي دنيا ڪان ورڪت
۽ ڪنگال بنايان، تنهنڪري منهنجي ڀڳت کي سنساري سک
ملينئي ڪونہ. وري منهنجي عادت اهڙي، جو ڪنهن سان بہ
پريت نہ رکان؛ ۽ سڀ ڪان الڳ رهان. شايد ٿنهنجي پڻ ۾ منگڻن کي

۽ برابر ڪري ڏيکارين، تڏهن مون ۾ ڪهڙي سمرٿي آهي جو اوهان
جا ڪرڻ ورڻ ڪري سگهان. ادا ته جهڙن تي اوهانجي ڪرپا ٿئي،
سوئي اوهانکي سڃاڻي سگهي ٿو. منهنجي پٽ اوهانکي نه سڃاڻي
جا اڏوهه ڪيو ۽ منهنجي سزا هنکي ملي چڪي.

ڏاڍي ئي ڀاڳ ڀڳدت اوهانجي شرڻ آيو آهي، تنهنکي
ابيه دان ڏيو." شري ڪرشڻ تڏهن پنهنجو هٿ ڀڳدت جي مٿي ۽
رکي تي کيس آشيرواد ڏني. ان کانپوءِ سري ڪرشڻ
ڀڳدت سان گڏجي اُن هنڌ ويو، جتي ڀوماسر سورهن هزار ڪنوار
راڄ ڪنيائون ٻڌي رکيون هيون ۽ جي ڀڳوان جو سمرڻ ڪري رهيون هيون.
جڏهن ٿي هنن سانوري صورت ۽ موهڻي مورت کي ڏٺو، تڏهن ٿي
سڀ ڪڏ ڪڏ ٿي ونڪنٺ ناٿ جي سامهون اچي بيهي رهيون ۽ هٿ
جوڙي قيدخاني مان ڇٽڻ ۽ ڀڳوان ولي حاضر ٿيڻ وينتي ڪرڻ
لڳيون. ڪنيائن جا دين وچن ٻڌي شري ڪرشڻ کين دلاسو
ڏيڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو ته "جي اوهانجي گهر وڃڻ جي مرضي هجي
ته اوهان سڀني کي اُتي پهچايان." پر ڪنيائن انهن ڪرڻ نه
قبوليو ۽ چوڻ لڳيون ته "مهاراج! ديئر تو هانجا! اهي چرڻ ڇڏي
ڪيڏانهن وڃون! اسان پنهنجي شيوا ۾ رکو."

شري ڪرشڻ انهن جي سچي پريت ڏسي سڀني راڄ ڪنيائن کي
دوارڪا ڏي موڪلي ڏنو ۽ پاڻ ستيڀاما سان گروڙ تي ويهي اِندر
جو ڇٽر ۽ ڪنڊل کڻي اندرپوري ڏانهن هليو. اِندر، جڏهن ڀوماسر
جي مرڻ جو ٻڌي خوشيون ٿي ڪيون، تنهن وقت شري ڪرشڻ
جي اچڻ جو احوال ٻڌو، تڏهن سڀني ديوتائن کي ساڻ ڪري
ونڪنٺ ناٿ وٽ آيو ۽ پنهنجو سوڌي جوکن تي رکي ڏاڍ سان
ڀلي ڪري اندر آڻي تي وهاري ۽ ڏاڍي پوڄا ۽ شرڌا سان سندس

انت آئندو ۽ پوماسور
جي سامهون آيا، ٻه ڏگوان آئين سپني جو ڀر ستن ڀڳن جو فوج سميت
چوڻ ۾ پنهنجي وزير مري ئيت ؛ سنڌ ۾ شري ڪرشڻ سان
مارجي ويڙهه جو ٻڌو، تڏهن ڪروڌ ۾ ٻري جي هلائين، پر مولي منوڙ
ويڙهه لاءِ آيو ؛ گهڻيئي هٿيار شيار سنڌ ۾ ٽڪر ٽڪر ڪري وڌا.
پنهنجي سدرشن چڪر سان سڀ ڀڃي ڀوري ڇڏيو ۽ لاڪاري چوڻ لڳو ته ”اڄ توڻ
انهيءَ تي پوماسور ڏاڍو ڪاوڙجي ٿي ڪري تلوار زور سان
هٿان جهٽو ڏئي ڪر ويندو ڄڻ ”؛ ڪو ٻوڙو ڪونه ٻاريو،
شيار سنڌ ڪي هيانئين . چوڻ ۾ آن ۾ ڪو ٻوڙو ڪونه هيو؛
تڏهن ڪڙو وڏو تو شوڀا ڪئي شري ڪرشڻ کي هٽڻ لاءِ وڌيو؛
سهيو پيارا انهي ٻه ڏگوان کي چوڻ لڳي ته ”مهاراج! هاڻي جلدئي
هنڪي ناس ڪريو.“ جنهن تي وڪنتناٿ هڪدم پنهنجي سدرشن چڪر
سان هنجو سر وڍي ڇڏيو.
پوماسور جي مرڻ کان پوءِ سنڌ ۾ ماتا پنهنجي ٻين ؛ ڏگدت
کي شري ڪرشڻ وٽ وٺي آئي ؛ ڪيترا هيرا جواهر
پنهنجي پوٽي آڻي شري ڪرشڻ جي چرڻن اڳيان رکيا. پوءِ هٿ
ٻڌي بيٺي ۽ چوڻ لڳي ته ”هي جوتي سروپ، ڏيکين هٽڪاري!
جوڙي ستوتي ڪرڻ لڳي ته اوهين سنساري وسٽن جي ڪارڻ چاهيا
آهي ؛ اوهانجي ليلا اپار آهي ؛ داسي تي رحم
ڪريو! لڪشمي ست اوهانجي چرڻن جي ڏيان ڪندا رهن
ٿا. وڏا وڏا رشي مني رات ڏينهن اوهانجي چرڻن جو ڌيان ڪندا رهن
ٿا، انهي چرڻن کي سنهنجي وار وار نمسڪار آهي. اوهين سڀني
جو سنورت پورڻ ڪرڻ وارا آهيو. اوهين خاص پنهنجي ڀڳتن
جي رکيا ڪرڻ لاءِ سنسار ۾ منش جو جنم وٺي سڀني کي سکيا ڏيو
ٿا، جنهنڪري سنساري ماڻهو آن روپ جو ڌيان ڪري ؛ سدرشن
ڪن ٿا. پيارا چوڻ ۾ توهانجي ستوتي شاردا، شيش، گڻيش ۽ مهيش

پئي، ڀڄڻ لڳا جو ڄاڻي جو ٽيهه جي اندر پيون قلعو پاس
(رسيءَ جي ڏاڪڻ) جو لهڻ جو ۽ انهيءَ جي اندر سٽيل قلعي ۾
پرماسر رهيو ٿي. ڀڳوان جي آگيا موجب سدرشن چڪر، گدا
۽ ڪرو ڪاڙي ساعت ۾ جلي، جنهن ۽ هٿيارن کي ناس ڪري پاڙئي
کي سڪل ڇڏيو، پوءِ کي وڃي ٿوا ڪي اڳاٿي ۽ رسيءَ جي
ڏاڪي ڪٽي رستو بنائي ڇڏيو. جڏهن جيئن قلعي جي دروازي
مٿ شريڪرشڻ پهتو، تڏهن پيشمار جوڌا [illegible] ورط [illegible] آيا،
۽ ڪاڙي ڪري پهچڻ جيئن ۽ جيئن سان انهن سڀني جو ڏان کي
ناس ڪري ڇڏيو ۽ پوءِ ڀڳوان قلعي جي اندر ويو پهچي پاڻ جنهن
ڏاڍي شنک وڄايو. شنک جو آواز پڌي پرماسر ننڊ مان جاڳي اٿي
اکيو ته "اڙي! مون تهي اوڪي ۾ ڪو ڪوڙ ڇڏيو، جو مون
سان وڙهڻ جي همت رکي، سو ڪير آهي جنهن اچي مون
کي ننڊ مان جاڳايو آهي؟ ڏکو! آءٌ [illegible] ڄاڻي پکي تنهنجو
[illegible]" انهيءَ مرداني دنيت سندس [illegible] پرماسر کي [illegible]
اکيو ته "مهاراج! [illegible] مولدي اوڏلکي وڙهڻ واسطي [illegible]،
آءٌ [illegible] وڃي ته سڀ ايءَ آيان." انهن جهڙي مردانيت توڏانهن
مت ۾ ڪلي شريڪرشڻ جي سامهون آيو ۽ ڪروڌ ۾ [illegible]
ڪري [illegible] هٿيار شريڪرشڻ تي [illegible] ڀڳوان واسديو
انهن سڀ هٿيار [illegible] سدرشن چڪر سان [illegible] ڇڏيا ۽ مردانيت
[illegible] [illegible] [illegible] وات ڪري، [illegible] ۾ سندر
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ڪي [illegible]
سدرشن چڪر سان [illegible] [illegible] ڇڏيا. بس! ان [illegible]
ڪان ولي ڀڳوان کي مراري ڪري [illegible] آهن، مردانيت
[illegible] [illegible] سندس ست [illegible] [illegible] والي شريڪرشڻ

کلپ ورکش گهرڻ لاءِ وچن

شريڪرشڻ جو اِندر وٽ ڪلپ ورکش گهرڻ لاءِ وچن ڪندو
جو سماڄهانئو تہ هي ههڙو مشڪل ڪم اوهان بنا ٻيو ڪوبہ ڪندو
اِنلاءِ منهنجي پرڻ جي پت رکو. " شيام سند ر راجا جي ڳالهہ ماڻي
آنهن ستن تي ڏاندن کي هڪ ڙيئي دفعہ نٿي ڇڏيو. اهو ڏسي
نگن جت ڏاڍو پرسن ٿيو ۽ سڀ ڏسندڙ پڻ عجب ۾ پئجي ويا ۽
دوارڪاناٿ جي شتوتي ڪرڻ لڳا. پوءِ راجا ڏاڍي ڌوم ڌام سان
پنهنجي ڪنيا مرلي منوهر کي پرڻائي ڏني ۽ بيشمار ڏاجو ۽ هيرا جواهر
روانو ڪيو. ٻيا راجائون جي آن سوئمبر ۾ آيا هوا سي شرم
ڏيئي روانو ڪيو. ٻيا راجائون جي ڪياءِ تہ "هن يادوڪي اهاڪماري
وچون حسد ڪرڻ لڳا ۽ اهو نهرائو ڪياءِ تہ "هن يادوڪي اها ڪماري
هنان ڪڍ هين ٻہ وٺي وڃڻ نہ ڏينداسين." پوءِ تہ سيني اچي
شري ڪرشڻ کي گهيرو ڪيو، پر ڀڳوان پنهنجي پراڪرم سان سيني
کي ڇڙو ڇڙ ڪري ڇڏيو ۽ راجڪماري وٺي آنند سان اچي دوارڪا پهتو.
اهڙيطرح شريڪرشڻ جون آٺ پٽ راڻيون چوڻ ۾ اچن ٿيون
جن جا نالا هي آهن: ۱ - رڪمڻي ۲ - جامونتي ۳ - ستيہ ڀاما
۴ - ڪالندي ۵ - متروندا ۶ - ستيا ۷ - ڀدرا ۽ ۸ - لڪشمڻا.
انهن آٺن استرين مان بيشمار سنتان پيدا ٿيو.
ڪڙي دفعي ستيہ ڀاما کي ڪلپ ورکش جي اِڇا ٿي. اهو
ڪلپ ورکش اندر وٽ هو، تنهنڪري شيام سندر ستيہ ڀاما کي
پاڻ سان وٺي اِندر وٽ ويو، ۽ ڪلپ ورکش بابت ڇيائين.
اندر اها ڳالهہ قبول ڪئي پر هن شرط تي تہ ڀوما سر جو منهنجو ڇ
ڪنڊل ڪڍي ويو آهي سي آڻي ڏيندين. شريڪرشڻ ٽڏ هي
ڪرڙ تي چڙهي ستيہ ڀاما کي ساڻ ڪري ڀوما سر جي نگريءَ ۾ آ
اُتي جا ڏسي تہ ڀوما سر جو شهر چئن قلعن جي اندر هن تجويز س
ٺهيل هو جو پهريون قلعو جبل جو تيار ٿيل هو، ٻيو هٿيارن جو ٺ
هو، ٽيون پاڻيءَ سان ڀريل هو، چوٿين قلعي جي چوڌاري باه

وارا آهن، منهنجي گهر آيا ۽ اُنهي مون مٿي سان ڏٺو. آها!
جي اوهان ما ڏرڻ پيا آئي سدائين جي جي ڪار ليا." جڏهن اهڙي
طرح واڌائي ستوتي ڪري رهيو هو، تڏهين راجڪماري ستيا
شياسندر جي موهني مورت ڏسي مٿس موهجي پئي ۽ چوڻ
لڳي ته "هي ڀڳوان! اڳوڻي جنم منهنجو ڪو بہ ڪيل هجي
ته اُن جي پرتاپ سان هن موهني مورت کي پنهنجو سوامي ڪري
جنم سڦالو ڪريان." پوءِ پنهنجن ساهيڙن کي اوجهل ٿي ويا.

ٻئي ڏينهن صبح جو لڳن مهل راجا شياسندر تي وينتي
ڪري چيو ته "ڪرپانڌان! آءُ اوهانجي شيوا پرڪري نہ سگهيو
آهيان، انهي ڏانهن اوهانجي آهيان. هاڻي جيڪا بہ آگيا هجي سا
ڪريو ته شيوا ڪرڻ لاءِ تيار آهيان" شياسندر ستيا جو سچو
پريم ڏسي راجا کي چوڻ لڳو ته "اوهان جو ڪاڻ ٻڌي گهڻو ڏينهن
کان اسانجو من ٿي توهيو ته اوهان سان ملاقات ڪجي؛ اڄ آشا
اسانجي پوري ٿي جو اوهانکي ڏسي ڏاڍو آنند ٿيو آهي.
جيتوڻيڪ ڪيتري جو ڏور پنڌ ڪري آيا، تڏهين بہ اوهانجي پريت
۽ گهڻي چوڻ تي مان گهران ٿو ته اوهانجي سڀني ۾ گڏجي ڪنيا
ستيا موکي پرڻائي ڏيو." راجا اهو ٻڌي گد گد ٿيڻ لڳو ۽ چوڻ
لڳو ته "هي ديناناٿ! جي خود لڪشمي اوهانجي شيوا ۾ آهي
پوءِ بہ اُن منهنجي ڪنيا ڏهاڙي ڪليٽي ڀري جهمنجي اوهين
ڏاڍا ڪريو ٿا. آءُ سمجهان ٿو ته منهنجو ڪو وڏو ڀاڳ جاڳيو
آهي جو مون تي دَيا ڪري موڪلان اٿو ڪري رهيا آهيو.
پر مون ڪنهن پرڻ ڪيو آهي ته جيڪو منهنجي ستن ڏاندن کي
ڪنهن ... سان نٿيندو تنهن جي ڪري پرڻائي ڏيندس.
[illegible] راجڪمارن ... آهن، پوءِ منهنجي وڏي اميد آهي

شري ڪرشڻ جو مترونداسان پرڻجڻ ته لوڪ ۾ اوهانجي
جو پت ٿي جيڪڏهين ڇوڪري ڪڍي ويندو سمجهايو
ڪلا ٿيندي." اهو هڏي مترسين پنهنجي پيڻ کي وڃي
جنهن تي ٿي بيٺي. ارجن تڏهين
شري ڪرشڻ کي وڃي ڪن ۾ چيو ته "مها راج! هنوقت جيڪڏهين
ڪنهنجو لحاظ ڪندا ته ڳالهه بگڙي ويندي، اِنلاءِ جيڪي ڪرڻو
واجبيو سو جهٽ پٽ ڪري وٺو." شريڪرشڻ تڏهين يڪدم
مترونداکي هٿ کان جهلي رٿ تي وهاري دوارڪا ڏانهن روانو
ٿيو ۽ اهو حال ڏسي پيا راجائون رٿن تي چڙهي سندس پٺيان
ڊوڙيا ۽ جڏهن چوگرد گهيرو ڪري ويا، تڏهن پنهنجن پاڙن
سان سيني کي پڄائي ڇڏيائين. پوءِ پاڻ آنند سان دوارڪا ۾ اچي
شاستر مرياد موجب مترونداسان وواهه ڪيائين."
ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا
پريڪشت! شيامسندر ستيا نالي راجڪماري سان ڪئن پرڻيو اها
ٻه ڪٿا ٻڌي وٺ. اها هئن آهي جو نگن جت نالي ايوڌيا پوريءَ
جي راجا پنهنجي ڪنيا جو سويمور رچيو هو پرڻ ڪيو ته "جيڪو
ٻه منهنجن ستن ڏاندن کي ڪڙيتي وقت نٿيندو تنهنکي
مان پنهنجي ڌيءَ پرڻائيندس." انلاءِ جيڪي راجائون اُتي آيا
تي تن جڏهن ڏاندن کي ڏٺو تي تڏهن بي همت ٿي ڪنهن
اُنهنجو نڪ تو پڻ قبول نٿي ڪيو. اهو سماچار ٻڌي شيامسند
ارجن سميت ايوڌيا پوريءَ ۾ آيو. نگن جت شيامسندر جو ٻڌي سند
اڳواڻيءَ لاءِ ويو ۽ ڏاڍي آدرڀاو سان گهر وٺي آيس. پوءِ شا
وڏيءَ سان سندس پوڄا ڪري تمام گهڻي خاطري ڪئي. ان
جت جوڙي ستو تي ڪرڻ لڳس ته "هي ٻڪنٺ ناٿ!
منهنجا ڀاڳ آهن جو اوهان جا چرڻ، جي ٻنهي اوڪن کي

کالندي آهي سو ريءَ جي ڏيئي آهيان. هت وڃڻ جو سبب ٿيءُ آهي ته جڏهن کان مون وشنو ڀڳوان جي مهما ٻڌي آهي، تڏهن کان اهو پڻ ڪيو اٿم ته اُن کان سواءِ ٻيو ڪنهنکي به نه ورنديس. انهيءَ آشا ۾ آءٌ رات ڏينهن اُن موهن جي ڌيان ۽ سمرڻ ڪرڻ ۾ وقت وتيت ڪريان ٿي." ارجن ڪالنديءَ جا اهڙا درد ۽ پريم ڀريل وچن ٻڌي سمورو احوال اچي شري ڪرشڻ کي ٻڌايو. مرلي منوهر ڪالنديءَ وٽ ويو ۽ سندس اِڇا پوري ڪيائين.

هڪڙي دفعه جڏهن شري ڪرشڻ ۽ ارجن ويٺا هوا ته اگني ديوتا اچي ويٺي ڪئي ته "هي دين ديال! مون کي آجيرڻ (بد هاضمي) جي بيماري ٿي پيئي آهي ۽ ڪنهن به ريت نٿي لهي. اِنلاءِ نندن بن کي، جنهن ۾ تمام گهڻيون ڪڻواريون ٻوٽيون آهن، جيڪڏهن جلائيندس ته بيماري لهي ويندي." شري ڪرشڻ تڏهن ارجن کي چيو جو ڪ اُن بن جو مالڪ هو. ارجن اگني ديوتا کي موڪل ڏني ۽ هو نندن بن وڃي جلائڻ لڳو. اِن بن اندر ميرداٽو رهندو هو، اُن جڏهن اهو حال ڏٺو تڏهن ارجن وٽ ڊوڙي آيو ۽ اگني ديوتا کي سندس مڪان جلائڻ کان منع ڪرڻ لاءِ ويٺي ڪئي. ارجن اگن ديوتا کي ائين ڪرڻ کان روڪيو ۽ ميرداٽو ڏاڍو خوش ٿيو. هاڻي ان ميرداٽو ارجن جي مهرباني لاهڻ لاءِ ڪيس هڪڙي اهڙي سڀا تيار ڪري ڏني جنهن کي سڀڪو ڏسي عجب کائڻ لڳو. اِن سڀا ۾ اهڙي ته تجويز رکيل هئي جو جتي پاڻي هوندو هو اُتي سڪي نظر ايندي ۽ جتي سڪي ڏسڻ ۾ ايندي اُتي پاڻي پريو پيو هوندو. اها خبر جڏهن دريوڌن کي پيئي تڏهن هو به اها جاءِ ڏسڻ لاءِ آيو. هڪڙي هنڌ پاڻيءَ ۾ پيهڻ جي خيال کان هن پنهنجا ڪپڙا مٿي ڪنيا ۽ ٻئي هنڌ جڏهن فرش سمجهي

سمجهڻ کي اهي ٻئي ساڻ ٻڌايت ڪري ڇڏي ڇڏي. پوءِ آها
مٺي اڪرو کي موڪلي ڏنائين."

راجا پرسينجت پڇيو ته "هي شاڪيه جي مهاراج! جڏهن
اڪرو ماڻهو ڪيترو دور، تڏهن سنڌس صلاح ساڻ سوراجت جو
مارڻ وارو؟ ۽ اُن ڏوڪي ٻاڪي جو ويو؟" شاڪيه جي چيو ته "هي
راجا! اهو سڀ دوريه (ڏاڪي) جو ڦل آهي جو پڪڙين ۽ قبور ڦاري
وڪار ڪاهيو. دليا ۽ جي محترا ڪنوا ۽ خولو پوين ڦين ڦيوان ڦن سڀني
جو مول ڪارڻ زن ۽ (استري) زمين ۽ زر آهن. سو اهي ۽
جهڙي ٻرت ڪري ڪي سو سمجهه ته سنسار سڳر ڦري پار پوندو."

هي راجا پرسينجت! سوراجت جي موڻ پڪڙي شيام سند ۽ يڪ شلو
۽ ٻين ڪي ڦسل ٻڌائي هليو آيو. تهڙڪري جيڪر ڪيس اُهن
ساڻ ٻوڙي مالڪ جي اچائي جهڙڪري وڏن آيو. يڪ شلو جي خوشي جو
آلت ڏسيو سو ڏٺو ٻڌائي ڏوڙ ڇڏيو ته "هي ترلوڪي ناٿ! اسانجا
اکين جي ۽ ڪي سدا ڪوڙا ڪيل آهن، جهڙڪري ڪو
ويٺي اوڏان جو درشن ٿيو هي ڏين ڏياڻ! اسانجا ته اوهين ني
مڪر ڪشڪ آهيو. هاڻي جڏهن ميري ڪرپا ڪئي اٿو تڏهن
هي ٻوسات جا چارمها اسان وٽ ڏڪي ٿيو."

يڪ شلو جو چوڻ سڀ موڪلي پنوان وڏن چارمها رهڻ ٿيو.
ڏڪري ٿيڻ شيام سند ۽ اوهان ساڻ ڪڏهن جهنگل ۾ شڪار
ڪاڻ ويو هي اوهين ني ڏاڏي آج لکي ۽ جو شيام سند ڪي
... جهڙي ڪاري ڦي جي ٻنڌ ٿه وٺو. هاڻي ٻنڌ
... ته ڏڪري مهاسند ڪنيا تهيا ڪري رهي آهي.
اوهين ڏڏي اُن جوڪري ... سنڌس ۽ سنڌس پتا جو ڏو ۽
... سڀ ... جوڪري ۽ والي ڏٺي ته سمجهه ڏالو

ڏيسنتاءِ اسان ڪڏهين ۾ ڪو دکہ ڪونہ ڏٺو. هاڻي تہ هين ديا
ڪري ڪيس هٿ گهرايو تہ سڀ سولي تي پوي." شريڪرشڻ
تڏهين ڪين اڪرور کي ڳولي اچڻ ۽ آدرڀاءَ سان آڻڻ لاءِ ڪاشيءَ
موڪليو، جتي اُهين اچي اڪرور کي وينتي ڪئي ۽ کيس ڏڪار ۽
بيماريءَ جو احوال ٻڌايو. پوءِ شيام سندر جو نياپو ڏنو تہ جيڪڏهن
اوهان کي هنن جي ڀلائيءَ جو پرير آهي تہ يڪدم هليا هلو.
اڪرور اهو ٻڌي ڏاڍيءَ خوشيءَ سان اُٿا مٽي ڪٿي يادون
سان دوارڪا ڏي هليو آيو. اڪرور جي پهچڻ تي شيام سندر
۽ بلرام کيس اڳيان اچي ڏاڍي آدرڀاءَ سان شهر ۾ اندر وٺي ويا.
اڪرور جو دوارڪا ۾ پهچڻ ۽ ايشور اچا نسان خوب برسات پوڻ
۽ بيماريءَ جو يڪدم ۽ روڪي وڃڻ. ڏڪري ڏيندي شريڪرشڻ
اڪرور کي خاموش ڏسي چوڻ لڳو تہ "چاچا! اوهين اُداس نہ رهو
اوهان وٽ جيڪا مٽي آهي سا سيٺي جي روبرو مون وٽ ڪٿي
اچو، جهنگڪري بلرام ۽ ستيہ ڀاما جو جو مون ۾ شڪ آهي سو اهي
وڃي. پوءِ اُٿا مٽي وري ۾ اوهانکي موٽائي ڏيندس." اهو ٻڌي
اڪرور اٿا مٽي، راجا اُگرسين جي دربار ۾، جتي بلرام ۽ ٻيا يادو
وينا هوا، آڻي شيام سندر جي اڳيان رکي ۽ هٿ جوڙي چوڻ
لڳو تہ "هي مهاراج! هيءَ مٽي وٺو ۽ منهنجو اپراڌ معاف ڪريو
اڄ ڏينهن تائين جيڪو سون هن مٽيءَ مونکي ڏنو آهي سو سڀ مون
چڱن ڪمن ۾ خرچ ڪيو آهي." جڏهن اُٿا مٽي بلرام ۽ ستيہ ڀا
ڏٺي، تڏهن سندن شڪ ويندو رهيو ۽ ڏاڍا شرمندا ٿيا. شريڪرش
تڏهن بلرام کي ڇاتيءَ سان لائي ڏيرج ڏنو تہ توهان ڪنهن ۾
جي چنتا نہ ڪر. سنسار ۾ استري ۽ ناٺو ٻنهي جي ٻچڙن ٻالڪن آد
هون جي ڪري استري پرش ۽ پتا پتر جي وچ ۾ ورود ڏ پنهنجو

هيڏانهن شيام سندر دوارڪا ۾ ڀلاري ستيڀاما کي شت ڌنوا
جي مارڻ جي اها خبر ڏني ۽ چوڻ لڳس ته "مٽي وٺڻ ڪاڻ
نڪتي." ستيڀاما کي اها ڳالهه ٻڌي شت ڌنوا جاڳيو ته مون پيارو مٽي
ٻاهر کي ڏيڻ آيو آهي ۽ مون سان ڀالو نه ڪري. اڪرور
۽ ڪرتورما جو شت ڌنوا جي مارجڻ جو ٻڌو سوار ٿي ٻاهر نڪتا
ڪاڻ دوارڪا ڇڏي ٻاهر ويا. اڪرور ڪاشي ۾ وڃي لڪو جتي
ٻروڻ مٽي جي پرتاپ سان ويهه مڻ سون پراپت ڪري ڏاڍو دان
پن ۽ ست ڪرم ڪندو هو. شري ڪرشن کي اُن ڳالهه جي
سڌ ڪجهه ڪانه هئي ته اڪرور جنهن ڪاشي ۾ ويهي آهي ۽
وڏو دانِي وري ٿي ويٺو آهي.

ٻاهر ڪيترن ڏينهن ڪان پوءِ دوارڪا ۾ ڪي ڪڏاڏهه ڀيڪاري
دوارڪا ۾ آيو. پوءِ انهن ڏينهن ۾ دوارڪا پوري ۾ ڏاڍو ڏڪار
۽ مهامارِي اچي پئي ۽ جهڳڙا ٿيڻ لڳا ڏاڍو ڏکي ٿيڻ لڳي. اُن
مهل سڀ پرجا جو حال شري ڪرشن کي اچي ٻڌائڻ لڳا ۽ ونتي
ڪري چوڻ لڳس ته "مهاراج! اوهان ڪا تدبير ڪريو جهڙي
اسان جو ڏک دور ٿي وڃي." شري ڪرشن جي ڪرپا
سان اڪرور جو مان اوهان مٽي لڌو جو جتي جو رهڻ ٿي اُتي سدا
سڪار ۽ سُک جي ڪوٺ ڪا ٿي رهي. جڏهن نڪتو اڪرور
جي مان مٽي ڪٿي نه هئي جو ته "جنهن شهر مان ساڌو ۽
مهاتما ...... آهن ...... ڏاڍو ڏک پوي ٿو. سان تو
ته اڪرور ...... دوارڪا ڇڏي ويو آهي، تڏهن کان هتي
...... مهامارِي ۽ ڏڪار جو آهي." اهو ٻڌي ڏاڍو چوڻ لڳا
ته "مهاراج! ...... پاڻ ...... ڪاڻ ڪهڙو
...... ستيڀاما آهي ته جيستائين اڪرور دوارڪا ۾ ...

شت ڏنوا نا اُميد ٿي اُدا مٽي آڪرور وٽ رکي، مڪڙي
تيز گهوڙي تي چڙهي جنڪ پور ڏانهن پهچي ويو. دوارڪا ڀيڇڙ
وقت جنهن مهل شيام سندر شت ڏنوا جي پاڇي وڃڻ جو ٻڌو،
تڏهين پاڻ ۽ ٻلرام رٿ ۾ چڙهي سندس پٺيان پيا ۽ جلدي اچي
جنڪ پور وٽ جهليائونس. شري ڪرشڻ تڏهن سدرشن چڪر
سان سندس سر وڍي وڌو. پوءِ سندس ڪپڙا ڦولڻ لڳو، پر مٽيءَ
جو پتو ڪونه پيس. اِتي ٻلرام کي چوڻ لڳو ته ''ناحق هن کي
ماريوسين ڇوجو مٽي ته وٽانئس نڪتي ئي ڪانه.'' شت ڏنوا کي مارڻ
مهل ٻلرام پريان بيٺو هو، تنهنڪري ڀڳوان جي مايا سان ٻلرام جي
من ۾ شڪ آيو ته شايد شيام سندر ادا مٽي ستيه ڀاماکي ٿو ڏيڻ پاڻئي
تڏهن تو موڏڪان لڪائي. پوءِ شيام سندر رکي چوڻ لڳو ته
''ڇڱو اچي هن وٽ مٽي ڪانهي ته اوهين دوارڪا هلو ۽ آءٌ هلي ڳولا
ڪريو. متان ٻئي ڪنهن وٽ رکي آيو هجي ۽ آءٌ ايتري ۾ جنڪ پوري
ڏسيو تو اچان.'' شريڪرشڻ ٻلرام جي من جو حال ڄاڻي ورتو
۽ دوارڪا پوريءَ ڏانهن موٽي آيو.

جنڪپوري ۾ ٻلرام جي ڀيڇڙ جو ٻڌي اُتي جو راجا ڪيس
ڏاڍي آدر ڀاءُ سان راڄ محل ۾ وٺي ويو ۽ ڏاڍي خاطرداري سان
پاڻوٽ رهايو. راجا دريوڌن جڏهين اهو ٻڌو ته ٻلرام شريڪرشڻ
سان رُسي جنڪپور اچي رهيو آهي، تڏهين اُتي اچي ٻلرام کي
پاڻ سان پنهنجي گهر وٺي ويو جتي سندس ڏاڍي خاطري ڪيا
پوءِ هٿ جوڙي چوڻ لڳس ته ''پنهنجا وڏا ڀاڳ آهن جو اوهانجا
درشن ٿيم. ڪيترن ڏينهن کان آسا هيم ته آءٌ اوهانجو شش
اوهان کان گدا يڌ سکان.'' ٻلرام دريوڌن جي ساڳي ڀلي
سماڄي ڪيس پنهنجو شش ڪري ڪيس گدا يڌ سيکارڻ لڳو

لڪي. پوءِ پڻا جي لوٿ سڀ تيلن وغيره ۾ رکي، شيام سندر
وٽ هستناپور ۾ ويٺي ۽ شري ڪرشڻ کي سمورو احوال ڪري
ٻڌايائين. دوارڪاواسي اکين ۾ پاڻي آڻي ستيڀاما کي ڌيرج ڏيڻ
لڳا ته "پڪوان جي پاڻي اڃا هئي تهنڪري ان جو ڪنهن تي
راڻي رهڻ گهرجي. تنهنڪري اهي ورتائين ڪري ڪو بي جسم
ڪونه اُڏندو، پر تنهن جي پڻا جي مارڻيندڙ کي جيسين نه ماريندا
اسين تيسين شانتي نه اينديسين." ائين چئي ستيڀاما کي ڌيرج آيو.
پنهنجي ڏينهن دوارڪاواسي هستناپور مان موٽي آيا ۽ شتڌنوا
ڏٺو ته شيام ۽ ٻلرام پاڻ اچي پهتا آهن، تڏهن اچا مٿي ڪٽي
ڪرتورما ۽ اڪرور وٽ وڃي هٿ جوڙي عرض ڪيو ته "پيارا!
مون اوهان جي چوڻ تي ستراجت کي ماري شري ڪرشڻ سان
ويڙهه ڪئي آهي جنهن مان ڇوٽڪارو ٿيڻ مشڪل آهي. اهڙا
اوهان جي شرڻ آيو آهيان؛ شرڻ پئي جي لڄ رکي بچايو ته ڪٿي
وڃي لڪان؟ يا ڪي اڪرور ۽ توهين ڪهڙي مدد ڪيو ته آءُ شري ڪرشڻ
سان وڙهان." اڪرور جواب ڏنو ته "ادا، اسان جهڙن سان
اڪيلو ٽڪرڻ آيو آهين. شروع ۾ توکي ويچار ڪرڻ گهرجي ته ستراجت
کي مارڻ ڪري شري ڪرشڻ سان دشمني ٿي پوندي. اسان کان
تنهن جي ڪا ڳالهه لڪل ڪانهي ٿي سگهي؟ تنهن جي
مدد ڪري اسين ڪهڙي ڳالهه ۾ ڦاسون؟ ڪير ڪونهي ته
شري ڪرشڻ جي ويڙهه ڪنهن سان پڄي آهي؟ جنهن کي ورن ۽ برت
جي [illegible] نٿو ٿئي، [illegible] ڪن جي ڪنهن ڏسي مارون،
تنهن سان اسان جي ڪهڙي ويڙهه جاءِ آهي! ڌيا ۽ مطلب واسطي
[illegible] ڪڏهن به نه پنهنجو [illegible] جو ويچار
ڪري ٿو ۽ پنهنجي جان بچائڻ گهرجي ته ٿو. ٻڌو ڊڄڻ ٿو پئين."

ڪري چوڌاري باهہ ڏياري آهي ۽ هو سڀ پنهنجي ماتا سميت جلي ويا." اهو حال ٻڌي هن ٻنهي ڀائرن کي ڏاڍو خيال ٿيو ۽ يڪدم رٿ تيار ڪري هستناپور روانا ٿيا. دريوڌن جي سڀا ۾ اچي ڏسن تہ ڌرتراشٽر ۽ ٻيا سڀ نهايت وڏا اُداس ويٺا آهن. ڀيشم پتامهہ ۽ دروڻاچاريہ جي اکين مان لڙڪ پيا وهن، گانڌاري ۽ ٻيون ڪوروَن جون استريون پانڊون کي ياد ڪري ورلاپ ڪري رهيون آهن. اهو حال ڏسي شيام سندر ۽ ٻلرام بہ اُنهن وٽ وڃي ويٺا ۽ ڏک ڏيڻ بابت پڇڻ لڳا. جڏهين ڪين ڪنهن بہ جواب نہ ڏنو، تڏهين ودر آهستي آهستي شيام سندر کي ڪن ۾ اچي چيو تہ "دريوڌن پنهنجي ڀائرن جي ٻراڻن وٺڻ جو پورو بندوبست ڪيو هو، پر ڀڳوان جي ڪرپا سان هو سڀئي صحيح سلامت آهن."

شيام سندر ۽ ٻلرام جي ٻاهر نڪرڻ شرط شت ڌنوا ياد ڪيو (جنهن سان ستيہ ياما جو پهريائين مڱڻو ٿيو هو) اڪرور ۽ ڪرتورما وٽ چيو تہ "ستراجت ڪلنڪ دوار ڪانات تي لڳائي پنهنجي ڌيءَ جو مڱڻو تو ساڻن ڇني اُنکي شري ڪرشڻ سان پرڻايو آهي، جنهن ڪري مڻي جہ رائڻ جو ڳٽو گهٽائي تي آهي. هن وقت شيام سندر ۽ ٻلرام هتي تنهن جي ڪين آهي. اِتلاءِ تون ستراجت کي ماري پنهنجو وير ڇو نہ ٿو وٺين؟"

شت ڌنوا اها ڳالهہ مڃي اُن ڏينهن ستراجت جي گهر ويو جتي اندر وڃي سمهيل ستراجت کي ماري جيڪو بہ سون ۽ مڻي وغيره هن جي گهر ۾ هو سو سڀ کڻي آيو. جڏهين گهر پهتو تڏهين ويچارڻ بيٺس تہ اڪرور ۽ ڪرتورما جي چوڻ تي ستراجت کي ماري شري ڪرشڻ سان وير وڌو اٿم. اِتلاءِ خبر نہ آهي تہ ڪهڙو حال ٿيندو.

ستراجت جي استري پتي کي مئل ڏسي روئڻ پٽڻ لڳي ۽ ستيہ ياما بہ پنهنجو پيءُ جو ٻڌي ٻہ وقت آئي ۽ ڏاڍا وراپ ڪرڻ

ڪلڪ لڳايو هو. تنهن هي ڏاڍ ڪسي شڪمن ماري مٺي ڪٽي
وڌو هو، جنهن شيشن کي . حاموشت رڃ ماري مٺي ڪنٽي هئي.
۽ حاموشت ۽ ري پنهنجي ڏيڍ مون لي پرڏاني ايما مٺي ڏاڃ ۾
ڏني آهي. خيرا مان توکي هي واپس ڏيان ٿو."
سعادت مٺي ڳڻي کڻي ته آيو، پر هن ۾ ڏاڍو شرمندو ٿيو ۽
چوڻ لڳو ته "مون ناحق شيلرسندر تي ڪوڙو ڪلڪ لڳايو.
ڏاڍي هوڪلي ۽ ادب آهي ته پنهنجي ڏيڍ سخر پاما ڪسي پرڏاني
ايما مٺي ڏاڃ ۾ ڏيان ته اپاڊڪان چٽان" اهو ويچار ڪري سعادت
پنهنجي اسٽوپ ڪان پڇيو، جنهن ۾ ان ڳالهه جي هٿ پرائي ڪيس،
سعادت تڏهين ميوڙ ڏٺي پنهنجي ڪري هٿان وسدو جسي ڪو
ميڪلي ڏني. راجا اڳوسن اهو ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ ڏاڏي
ڏاڙ ڏورسان ڄڃ ملي شيلرسندر جي ڀلائي آيو. سعادت شاهه
۽ ڏيڍ سان پنهنجي ڏيڍ شيرڪرشل کي پرڏاني، ايما مٺي ۽ پيا
۾ ڪيڏا ۽ ڏا جواهر، ڳهڻا ۽ ڪپڙا ڏاڃ ۾ ڏنائينس. شيرڪرشل
پڻ سڀ شيون قبول ڪري، ايما مٺي موٽائي سعادت کي
ڏني ۽ چوڻ لڳس ته "هي امانت هي ڪر جي نه ايندي، پر ته
ان هي پنهنجي امانت آن ... ايندي اهڙي جه مون تي دوش
مڙهيو هو، ان جو ڪير ... سچ نه ڳوٺ." سعادت تڏهين اهارڻ
ايما مٺي ڏوري ۽ شيلرسندر سخر پاماڻي ڏاڻ سان ملي ڪهو آيو."
شيرڪرشل چوڻ لڳو ته "هي راجا پرڪيت! ماڻي ڪري
ٿي ڪا اهڙي ته ڏٺي ڏاڍو سعادت جي ماڙي سيمنڊڪ
مٺي کڻي شيرڪرشل جي ڪي ڪان ڪڍي ڏوارڪا پڄڻ پڪو."
ڪٿي ڏيهن ڏوارڪا ۾ شيلرسندر ۽ پاپارڪي ڪڻي اچي ...
... سعدي ... جيسوڪان ... قلعي ۾ ...

آهي اُدا منهنجي
مڻي جنهن جي هٿ ۾ آهي
مڻي ڏيڻ لاءِ تيار آهيان، پر مڻي جنهن جي هٿ ۾ آهي اُدا
ڪنيا ۾ ان کي سمرپڻ ڪريان ٿو. اُميد ته اوهين اُدا
منهنجي پٽ سان ڪنيا جو وواهه ڪرائڻ ۾ پڻ سهڪار ڪندا، جنهنڪري منهنجو ڇوٽڪارو ٿئي. ”پوءِ پنهنجي
ڪنيا شري ڪرشن کي پرڻائي اُدا مڻي کيس ڏاجو ۾ ڏنائين.
شري ڪرشن پارٿين ڏينهن
هي واپس پريکشت ۾ ڌوڙ، جنهنڪي شري
اوتوا ڏينهن ٿرسي
آيو دوارڪا سي
جو انتظار ڏيئي غار جي ٻاهر ٻيهاري
دوارڪا پهچندا پهچندا روئندا اُميد ٿي
سندس وات نهارڻ لڳا. نيٺ نا اُميد ٿي
واسي ايهو حال ڏٺو
پيا دوارڪا
اُگرسين وسديو ۽
ستراجت کي
پيتا، ڏسي
ڪوڙ لڳا ۽
دولاپ
ڇڏي ڏيئي ۽
ڪاڻ ۽ پيتو
سهپريا، پر
روئڻ لڳا ۽
هلڻ لاءِ
مارڻ
ڪيترا ته هنڪي
گهڻو روئڻ لڳا.
ڪنهن به
گيت ۽ ته ڳالهه ڏٺو
”اوهين
سمجهائڻ لڳو ته
ڏيئي
پلوام سيٺئي کي ڏيڻ
ڪوبه ڏکر ڏيئي
ڇڏيا ڪانه ڪريو جو شيام سندر کي
قسم جي
ڪنهنکي به ڏيڻ نه
ڏاڍو سگهي، دو اچبو ٿو مڻي ڪڍي اچي.“ پر
جو پاڻ وهاريو
درگا
مندر ۾
ديوي جي
گڏ جي
آيو. پوءِ سيٺي
سلامت موٽي.
ڪرشن صحيح
ان لاءِ ته شري
ڪڍي اچي راجا اُگرسين
ڪرشن، ڄامونتي ۽ مڻي
ٿي، ڏاڍو خوش
هيڏانهن شري
پيا سڀ کيس
جي درٻار ۾ پهتو، جتي وسديو ۽
استرين کي جڏهن ادا
ڪيمڻي ۽ ٻين
شاديانا ٿيڻ لڳا. ۽
تيا ۽ ڏاڍا
گائيندڙيون ۽ ڄائيندڙيون
ڏڪ ڏيئي، ڏاڍو خوش ٿيندڙيون
ستڻ پيئي، ڏي ڏيئي
پيڙي ڪي
ڪري موڙن
ڪهڙو نه ته انوقت جو ڏڻ
گيو مو نيڻ
جهڙيت
هاڻو تي ٿڪو، ٻاڪي
ادا ڳالهه ڏٺي ڪلهي
”مهاراج! مڻي جو ڏ ڪو
چوڻ لڳو ته
شيام سندر
سان پرڻجڻ.“
ڄامونتي
هڙيا هوا ڄامونتي
ڏيئي چوڻ لڳو ته
اُدا مڻي کيس
گوڙائي
ستراجت کي
ڏنو. پوءِ ستراجت
ڪهڙ ۽ پرسين جي مارڻ جو ڪوڙ
منهنجي
”پائي! هي مڻي وٺ

مڻي کڻي ٻچڪي ۾ ويٺي لڌي ۽ جامونت ٻڌائين سمهيو پيو آهي.
شري ڪرشڻ جڏهن ڏٺو ته مڻي ٻچڙي کان کسي ورتائين،
تنهن تي آواز تي جامونت ننڊ مان جاڳي پيو ۽ سڏاڻيون ڏيڻ لڳو
شري ڪرشڻ سان ماهه ڏينهن ڪندو رهيو. هڪڙس ڪو به ڏاءُ پيچ
شيام سندر تي هلي نه سگهيس ۽ ٿڪ، اڄ جي ڏکي سڀ ڏور
ٿي ويس، تڏهن شري ڪرشڻ ۾ ڪري ڌڪڙي ايڏي سگهه
ڪوڏڻ تي هيس جو جو ڏهين ڏي مڻي رهيو. اُن ماڻ وڏي ويڙهه
ڪرڻ لڳو ته مٿو ڏيهين هون سان ٻڌي ٻون کي هيٺ سٽي.
ايڏو پهلوان شري رامچندر جي اوتار شيام سروپ کان سواءِ ٻيو
ڪير ڪونه هوندو. هڪڙي اهو ڪنان جامونت جهڙي ٻوڏي ۾
جاڳيو، تڏهن پڪار خوش ٿي شري وکونٺ جهو روپ ڌاري
ڏيکارڻ ڪٽي جامونت کي درشن ڏنو. جامونت اهڙو روپ
ڏسي پڪاران جي پيرن تي ڪري پيو ۽ ٻه هٿ ٻڌي اکين ۾
آلي هجت ڀري وينتي ڪرڻ لڳو ته "جي ديناٿ! اوهان
ڏاڍي ڪرپا ڪئي جو اوتار وٺي مون کي پنهنجو درشن ڏنو.
مون کي ياد هي هڪ وقت هو، شري رامچندر، شري ڪرشڻ
جو اوتار [illegible] ڪهيندو، تنهن ڏينهن ٿان وٺي مسان
اوهان جي درشن جي اڪا سان وقت ڪٽيندو هوس. اڄ پنهنجو
اهو منورٿ پورو ٿيو. هاڻي ڪرپا ڪري پنهنجي
اچڻ جو سبب ٻڌايو."

شيام سندر جامونت جي مٺي ڳالهه ٻڌي خوش ٿيو. اهو سمهيو
[illegible] مڻي جي ڪري ۽ مٿس ڪلنڪ لڳو جو ڪري ٻڌايو ۽
چوڻ لڳو ته "هاڻي اها مڻي [illegible] ته مون تان ڪلنڪ
لهي." جامونت ڏاڍو خوش ٿي چيس ته "مهاراج! آءٌ [illegible]

اُداس ٿيو ۽ پوءِ ٿورو ويچار ڪري راجا اگرسين جي دربار ۾،
جتي وسديو، ٻلرام ۽ ٻيا گهڻا يادو ويٺا هوا، وڃي چيائين ته "مهاراج!
هي جو مون تي سيمنتڪ پرسين کي ماري مڻي کڻي وڃڻ جو
ڪوڙو ڪلنڪ لڳائي رهيا آهن، ان لاءِ آڳيا ڏيو ته پرسين ۽
مڻي جو وڃي پتو ڪڍي اچان ۽ پاڻ تان ڪلنڪ لاهيان." راجا
اگرسين ماٺ ۾ رهيو. تڏهن شري ڪرشڻ ڏهن ٻارهن يادون
۽ پرسين جي سيوڪن کي پاڻ سان وٺي اُن ڏانهن ويو جتي پرسين
هرڻي جي پٺيان گهوڙو ڊوڙايو هو. پتو ڪڍندي آيا غار وٽ
اچي پهتا جتي پرسين جو لاش پيو هو. شينهن جي پير جا نشان
ڏسي سمجهڻ لڳا ته پرسين کي شينهن ئي ماريو آهي، پر مڻيءَ جو
آتي ۾ پتو ڪونه پيو، اڳتي وڌي جڏهن غفا جي منهن وٽ
ويا ته ڇا ڏسن ته شينهن ۾ مئو پيو آهي پر مڻي آتي ۾ ڪانه ڏٺا.
پوءِ سيمنتڪي گڏ جي غفا جي اندر گهڙڻ لڳا پر تمام انڌيري ڏسي
ٻڪرڻ جي نه ڪياءِ ۽ شري ڪرشڻ کي چوڻ لڳا ته "اسين سيمنتڪي
دلي شاهدي ڏينداسين ته پرسين کي شينهن ماري مڻي کنئي
۽ شينهن کي وري ٻيو ڪو ماري مڻي غفا ۾ کڻي ويو آهي. اُميد
آئون ته ان ڳالهه ڪرڻ ڪري اوهان تان ڪلنڪ لهي ويندو."
شيام سندر چيو ته "جيستائين مڻي نه ملي آهي تيستائين مون کي
سنتوش نه ٿيندو. ان لاءِ آءٌ اندر غفا ۾ وڃان ٿو ۽ اوهين ٻارهن
ڏينهن غفا جي منهن وٽ ترسي منهنجو رستو ڏسجو. جيڪڏهن
نه آيس ته پوءِ اهو حال وڃي گهر ٻڌائجو."
ائين چئي شري ڪرشڻ اُن انڌاري غفا ۾ گهڙي ويو.
اڪيلو وڃي ڇا ڏسي ته هڪڙو سندر محل ۽ باغ ٺهيل آهن جنهن ۾
جامونت نالي رڇ جي مهاسندر سروپ ڌيءَ جامونتي پنهنجي ڌڻي

سبب ته سقراط کي اها سوجهڻ ئي ڪين آئي؟" ايترو ڀڄي
شوري ڪرشن سقراط جي ٻرڪشا وٺڻ لاءِ ڪلهي ڪيس ٿي ڄاڻ اکو ته
"ٻاني ! ماڻهن سڀني ڪان وڌا ٿين ٿا، تنهنڪري جڏهن وقت ها
ٿي سڀني ڪان اهي مٿي سا راهه ڪي ٻهت ڪري ته سڏيس
لوڪ ٻڌو لوڪ ٻڌي سڪ وان، ان لاءِ تون اها مٿي راها اڳوسين ڪي
ٿيڻ دس ڪت؟" سقراط کي ٻه جواب ته ڏيڻي آڏا سي اي ڪير
مولو. سقراط اها سوري ڳاله ٻههڻي ٿاءِ ٻوسين سان اهي
ڪئي، جڏهن اها مٿي وڏي ڪئي ٻههڻي ڪلي ۽ وڏي. ڪڙي
ڏهني ٻسڀن شڪار ڪندي مٿي جي هيٺان ڪيرو ۽ ڊو ۽ ڊانيندي
سالهين ڪان ڊاڻا ڪي ڪڙي جهل ڪي ٿو وقت ۽ جي ٻهترو ڦار ۽
اندر ڪڙو شيهن ڊيڊو ۽ سو ڪهوڙي جي اهڙي جو آواز ٻڌي ٻاهر
ڪري آيو ۽ ٻوسين ڪي ڪهوڙي سوڪ. ماري سڏيس ڪاهي مان
اها مٿي ڪٽي ٿٽا ۽ اندر ٿي ڪاهيو ته ڊاموٽ ٿاءِ ره شري واڄيهندو ۽
ڊولت آدي ٻهجي شيهن ئي ٿٽا جي دروازي وٽ ماري اها
مٿي ڪٽي وئي مٿي جي روشني ڪري ڊاموٽ جي جاءِ جا
انڌاري ٿٽا ۽ مٿي سا ڏيهن وانگر روشن ٿي ويئي.

[illegible] سقراط وٽ آيا
[illegible] سقراط کي شڪ جا ڪهوڙ
[illegible] مٿي راها اڳوسين لاءِ ڪهوڙي
[illegible] ڪي ماري اها مٿي ڪٽي آدي. بس!
[illegible] آدا سي وڌو اکو ۽ سڀڪهن
[illegible] ته ۽ ٻوڏو ٻوڌا. جو مٿي ڪرڪري ويو
[illegible] ڪرشن جي ڪئي ڦاڻ وٽي ٻهي.
[illegible] ڪيا ڪي ٻوڊي ته ڦاڻ

مٺي ڏيڻ کي سترا جت کي مٺي ڏيڻ

سوريہ نارائڻ جو ستراجت کي ڪلڪ ڏيو جو
وڻ شري ڪرشڻ تي مٺي چورائڻ جو ڪوڙو
پوءِ شرمندو ٿي پهنجي ڏيءَ اُن کي پرڻائي ڏني هوائين. اها
ٿارتا ۾ رات آهي جو ستراجت نالي هڪڙو يادو دوارڪا پوريءَ ۾
رهندو هو. هن ڪيترن ڏينهن تائين سوريہ نارائڻ جي تپسيا ۽ ساڃهه
من سان ڏيان ڪيو. تڏهن سوريہ نارائڻ خوش ٿي اُنکي پنهنجو
درشن ڏنو ۽ مٺي ڏيڻ چاهي لکيو ته ”هنڪي موڻ هڙو ۽ چاهي ۾ روز
انهي بوچ وڏيءَ سان ڪجھ ته سدائين سکي رهندا هو ۽ جنهن گهر يا نگر ۾ هئي
مٺي هوندي اُتي ڪنهن بہ قسم جي بيماري يا ساڃائي نہ ايندي. مطلب
تہ جيڪو ساڃهہ من سان هن مٺيءَ جي پوڄا ڪندو تنهنجي گهر سدائين
رڌي سڌي قائم رهندي. ايترو چئي سوريہ نارا يڻ آنترڌان ٿي ويو.
ستراجت اها مٺي پهنجي ڳچيءَ ۾ وجهي گهر آيو ۽ پوءِ هر روز
نيم سان اُن جي پوڄا ڪرڻ لڳو. پوڄا ڪرڻ ڪري
ائين ٿيڻ لڳو جو هر روز ويہ مڻ سون جا اُها مٺي ستراجت کي
ڏيڻ لڳي، جنهنڪري هو وڏو ڏنوان ٿي پيو ۽ مايا جي مد ۾ ڪنهن
کي بہ پاڻ جهڙو سمجهڻ نہ لڳو. هڪڙي ڏينهن هو اُها مٺي ڳاهي
۾ وجهي شري ڪرشڻ جي دربار ۾ ويو. مٺيءَ جي پرڪاش
ڪري دربار ۾ ويٺل سڀ شري ڪرشڻ کي چوڻ لڳا تہ ”مهاراج!
اڄ سوريہ نارايڻ بہ اوهان جي پرتاب جي وڏي درشن ڪرڻ آءِ
آهي ٿو.“ شري ڪرشڻ چيو تہ ”ڀائي! هي سوريہ ديوتا نہ
آهي پر ستراجت يادو آهي جنهن تپسيا ڪري سوريہ ديوتا کان مٺي
وٺي ڳچيءَ ۾ پاتي آهي ۽ هٿ اچي ٿيو.“ ان رات ستراجت اُها
مٺي وجهي ڪيترائي دفعا شري ڪرشڻ جي دربار ۾ ايندو ويندو
هو. هڪڙي دفعي هو سڀ سڀ سڌ شري ڪرشڻ کي چوڻ لڳا تہ
”مهاراجا جو ته اها مٺي ستراجت کان وٺي راجا اگرسين کي ڏجي

ڏاڍي اُڇي دوارڪا پهتو. ڏٺائين ته پٽ رڪمڻي سان آکٽڙ ۽
وهاڻ هاڻي ڀي اچي ٻنهي پٺان رڪمڻي جون سهيليون پرديمن جو سهڻو سندر
سروپ ڏسي ڀل وڃڻ ميٽ ڪندڪري بيهي رهيون ۽ رڪمڻي جي
سندرتا ڏسي سڀ عجب ۾ پئجي ويون. پرديمن انوقت ڪانئن
پڇڻ لڳو ته "مهنجا ماتا پتا ڪٿي آهن؟" اها ڳالهه ٻڌي سڀ
اسريون عجب ۾ رهيون. ميڏانهن رڪمڻي ساهيڙين کي چوڻ
لڳي ته "اي پريون! آها ماتا ڪيري ته رڪمڻي ٿيندي جنهنکي هڙو
سندر سنتان ليو آهي. افسوس! منهنجو پٽ جنهنکي ڪو هرائي
ڪڍي ويو آن جي شڪل هوبهو اِن جهڙي هئي. پرڀوان جسي ڏيا
۽ منهنجي اميدن ڪري جي جي اُولي [illegible] جيئرو جاڳندو
هجي آيو هجي ته عجب ڪونهي. منهنجو پٽ به جيڪو هيل تائين
ايڏي عمر جو هجي ها." پوءِ پرديمن کان پڇڻ لڳي ته "ٻچا!
تنهنجو نالو ڇا آهي؟ ڪٿي تنهنجو گهر ليو؟ ۽ ڪٿان آيو
آهين؟" ايتري ۾ وسديو، ديوڪي ۽ شري ڪرشڻ به اتي اچي
پهتا. نارد به اوڏي مهل اتي اچي نڪتو جنهن سمورو پرديمن
جو حال شروع کان آخر تائين ڪري ٻڌايو ۽ پوءِ رڪمڻيءَ کي چوڻ
لڳو ته "جنهن پٽ جي جدا ٿيڻ ۽ [illegible] سان ڪڏا پئي الٽي سولهه ورهين
اڪيلي ايندي رهين." ايترو ٻڌي رڪمڻي ڊوڙي پرديمن کي
ڇاتيءَ ۾ ڪڍي چمڻ لڳي ۽ رڪمڻي کي ٿڃن مان کير ۽ وهاڻ پيار
ڪرڻ لڳي. هي واهه! شيام سندر کي پرديمن جي جو رانڀي
۽ دلي جي سڀئي سڌ مٿي. ۽ رڪمڻي کي ته پڪا ياني جو ته
ملي شمبر ديت کي مارڻ جو."

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا پريڪشت! جن
ڏينهن ۾ پرديمن شمبر ديت کي ماري، تن ڏينهن ۾ ستراجت

پرديومن جو شمبر دئيت کي مارڻ

اڌيـــاءُ ٥٥

پرديومن جو اُتي ڇا جو آيو ويجهو تہ "منهنجو موت

" ڪٿي؟ ڀلا! موت دڏيس تہ واڪي پرديومن ڪري؟" نو نوڪي تہ آهين تو! آها. تو

ڪنور ڪا ڀولاءُ تو ڪريا سان جي ناراڻ پر ڏسڻجي تنهنجو

ويجهو آيو ڪوني پر ڇاڙيو، پر مارڻ ئي ڪم آها تہ تو

سمنڊ ۾ اُڇلائي ڏاماڙو آهيان. سچ آهي

جيئرو بچي توکان بڌائي وڏڻ لاءِ جڳت ۾ ڪو به

ڀاڻ پنهنجي گهر ۾ موت کي پاليو آهي. جن "

ڪنهنجو پڻ پُٽ ڪوني. سدائين ڪانئي وڌيو واهنواڻ ۽ ٽوڙي؟"

ايترو ٻڌي شمبر دئيت تيز باهہ تي ويو ۽ ترار ۾ ڪٽي

[illegible] "آءُ ڀلا! نڪري تي تراور

پرديومن کي للڪاري چوڻ لڳو تہ ترار پر ديومن تي

ٻہ سان ڪير تو کي بچائي." ائين چئي پنهنجي ترار ڪيرائي وڌي.

هلا پائين، پر پرديومن پنهنجي ترار سان هن جي ترار جل ياڻ

پوءِ دئيت پر ديومن تي اگني ياڻ ڇوڙيو جو هن پنهنجي هوشيار

سان وسائي ڇڏيو. جڏهن ڪيتري اڙائي ۾ هڪ ٻئي جا

نانءُ ڪيائون، تڏهن هڪ ٻئي ۾ اپنا جي ڪشتي ڪرڻ لڳا.

ٻچي نانءُ ڪيائون، تڏهن دئيت پنهنجي مايا سان

جڏهن آن ۾ ٻہ پر ديومن نہ هارايو، تڏهن دئيت فتح ياب نہ ٿيو

پٿرن جي برسات وسائڻ لڳو. جڏهن ان ۾ به دئيت پر ديومن اڏي

تڏهن پر ديومن کي ڪٽي آڪاش ۾ اڏامي ويو. پر ديومن ڪپڙي

وجهہ وڌي دئيت کي اڏري تہ ترار هڻي جو هن جو سر

زمين تي ڪري پيو. ان وقت ديوتائن خوشيون ڪرڻ لڳا،

۽ آڪاش مان پشپ وسائڻ لڳا. سنساري ماڻهن جن دئيت جي

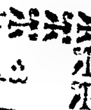
ڊپ ڪري سڀ گهر ڇڏيا، وغيره ڏرمي ڪاريہ ڇڏي ڏنا

هوا، سي هيٺئر وري ڪرڻ لڳا ۽ پر ديومن جي ستوتي ڪرڻ لڳا

پرديومن شري ڪرشڻ جو ٻالو ان نگريءَ تي رکي، رتيءَ سان،

ان محل پاڙهن وريون جي پالڪي ٻنهجي پيٺي هئي، وماڻ [illegible]

شمبر دئيت جو پرديومن (ڪامديو) کي سمنڊ ۾ اڇلائڻ

ٿالي ٿيندڙ پرديومن "تو ڇو ته وڃي کي دئيت شمبر منجهي نارد
عمر جي وڃڻ ٻارهن ۽ آهي ورتو جنم ڪير هي ڪرشڻ شري دشمن
وڏو جانيو ڏانهن ڪ لو برهم نارد ڇڻي ايترو "؟ ماريندو کي تو جو ۾
پرديومن ڄمڻڪري هيڪل جيڪڏهن ته ڪيو ويچار دئيت شمبر ڏانهن هيڏا
دور چتا جي من منهنجي ته آچلائيندس ۾ سمنڊ وڃي ڪٺي کي
آيو ۾ دوارڪا ڏاري روپ جو هوا دئيت جو ويچاري اهو . ويندي ٿي
ٻاڪ اڏائو ڪٺي کي پرديومن وڃي ۾ محل جي رکيل ۽
ٿي ته ٻاڪ کي رکيل ڏهن جڏهن ۽ ڏڏو ته ڪهڻ ويندو ڪٺي
ويڙهن ۾ پهچي عجب ۾ ٻهراڻ استريون سڀ ڏڏهين لڳي ڳوڙها
ويهو ملهو ڪير آچلائي ۾ سمنڊ کي پرديومن شمبر دئيت . ڏڏهين
ويٺي . کي پرديومن کي ڏڪڙي مڇي پرديومن ڏڏي دئيت ڇٽ يڻتا اه
ڏڪڙو سنڌ ر هيڪرو جي ٻاڻ ڏڪڙو مڇي کي ڄاڙ ۾ ٿا ساپي ڏڪڙي
ڇاپا جيڏه ماڻ ڏڪڙو ٻيٽ جي مڇي ان ڏڏهين ماٻا روپ
ٻٿي ۾ عجب سڀ ڏسي ٻو ڏڏهين آندو ۽ ٻا ٻاڪ ڏکي جو جاڪيد
ڪيان دئيت شمبر کي ڏڪري جو ان (رتي) ڏڏو ڪرو جو ڏڏهين
استري ڏڏهين ڏکي ڏڏهين . لڳي پالڻ
اڪائي ڏنائي سند ر منهنجي ۽ ورتو ڏسي منهن دئيت شمبر ڏيئي
ڏڪري ڏيڏا ڏهن . لڳو ڪرڻ ٻارت اه ٻالڻ جي ان کي رتي
موهنجي تي ڪامديو ڪر جو ڏي " ته ڇو وڃي کي رتي وٿي مايا ڏن
نارد منهني ڪرشڻ شري پيا ۽ رکيل ماتا جي ڏن آهي
پڻي ٿيندو ٿالي آچلائي سمنڊ ۾ ڏڪي منهنجي دئيت شمبر آهن. رهندا ۾
دوارڪا آهي . ٻيو ٿو ڏن ٻاءُ ساڻ پاڻ ڪر جي مهاديو جو ۾
ويندو ڏيڻ دوارڪا ٽوڪي ماري کي دئيت شمبر ٿي ورتو
ڏڏي ڏيو ٻڏي ڏهل ڏاڏي ۽ رتي ڏيو ڏيڻو مني نارد ڇڻي ايترو

اُنوقت ڏاڍو ڏان پُڻ ڪيو. وڏاءُ پوري ٿيڻ بعد راجا اگرسين
سڀني آيلن مهمانن کي رخصت ڏني. مطلب ته دوارڪا ۾
رڪمڻيءَ جي اچڻ ڪري گھر گھر لڪشميءَ جو واسو ٿي ويو."
راجا پريکشت شري شڪديو جي کان پڇڻ لڳو ته "ديو مهاراج!
ڪامديو کي شري مهاديو ڪيئن جلايو، سو ته ڪرپا ڪري
ٻڌايو؟" شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا! ڪڙي ڏينهن
شري مهاديو ڪيلاش پربت تي ڌيان ۾ ويٺو هو ته ڪامديو کيس
اچي اچي ستايو هو جنهن جو ڌيان ٽٽي ويو. مهاديو ٽڏهن پنهنجي
ٽي اک کولي ڪامديو ڏانهن نهاريو، جنهن ڪري هو جلي رک ٿي
ويو. اُن جي مرڻ ڪري رتي ڪامديو جي استري،
ڏاڍو وراپ ڪرڻ لڳي. جڏهن پنهنجو الپ سات
وليءَ جي اها حالت ڏٺي، ٽڏهن دَيا ڪري چوڻ لڳس ته "هي
رتي! تون ڪو ويچار نه ڪر ڪجهه ڏينهن کان پوءِ ڀڳوان
شري ڪرشن اوتار وٺندو ۽ رڪمڻيءَ سان سندس وڃاءُ ٿيندو،
ٽڏهن اُن جي ڪُک مان ڪامديو پيدا ٿي شمبر دئيت جي گھر
ايندو. اُتي تون شمبر دئيت جي گھر وڃي سندس ڪنيا ٿي
رهه، جتي توکي تنهنجو سوامي ملي سگھندو." ايترو ٻڌي
رتيءَ ڪي ڏينهن آئي ۽ جو دئيت جي گھر ڪنيا ٿي ويهي رهي.
ڀڳوان جي اڄموجب ڪامديو رڪمڻيءَ جي ڪُک مان
[illegible] ۽ [illegible] سندس سروپ اهڙو جهڙو سورج ۽ چندرما
[illegible] ٿي [illegible] راجا اگرسين جوتشين کان اُنهيءَ جو لڳن
[illegible] چوڻ لڳس ته "مهاراج! هي ڇوڪرو پنهنجي
[illegible] شري ڪرشن جهڙو ٿيندو." پوءِ سندس نالو
پرديومن [illegible] ولي پنهنجي گھر وٺي آيا.

[illegible]

شريڪرشن جو رڪمڻي سان [illegible]

رڪمڻي جي [illegible] حالت [illegible]

[illegible] اشارو ڪيو [illegible]

[illegible] گوڙي [illegible]

دوارڪا [illegible] فوج [illegible]

[illegible]

[illegible] شري ڪرشن [illegible]

[illegible]

شريڪرشن [illegible]

[illegible]

۸ سمجهو مون کي ڏيکاريندس." ائين چئي بيشمار لشڪر ساڻ ڪٺي
شري ڪرشن جي پٺيان ويو. واٽ تي شيام سندر کي للڪاري
چوڻ لڳو ته "هي ياديوا ڪيڏانهن ڀڄندو ٿو وڃين؟ ماڻس
سمجهي ته ويو وقت ته مون سان ٻهي اڳاڙي ڪر. آءٌ ڪو
ٻيا سنڌ يا ششپال ڪونه آهيان. اڙي گنوارا جئن گوالن ۽
گهر وارن وٽ جو ري مکڻ چوراڻي ڪانڊيندو هئين، تئن مون کي
به گنوار سمجهي سندس ڀيڻ چوراڻي هئين ۽ اها خبر ئي ڪا نه هئي
ته مون جهڙي سورهيه جي ڀيڻ آهي. ها تو ڪڏهن
ماڻهپو ڏٺو ڪونه هوندو آهي جو عورت اهڙي ڪٺي اٿئي؟
جي ماڻهن ڀڄي وڃي شايد ڪيتري لڄار هاڻي سمجهي
ساڻهون آج ته توکي مون ڏيکاريان." بس اهو ته روڪ
تان مٿي هٿيار ڪڍي شيام سندر ٻاهر ڪڍي ڪڙڪ لڳو. مون
ماري ڇاڙ ڪٽي جئن ٿي ڀائيه ته رڪمڻي جو سر ڪٽي وڃان،
تئن ئي رڪمڻي سمجهي ڀاءُ جي اهڙي حالت ڏسي ڇوهدي ڪنهندي
شري ڪرشن جي چرڻن تي ڪري ڏاڍي نماڻت سان چوڻ لڳي ته
"هي ناٿ! هي موڪر! ڀاءُ ٻچي ڏيهاڪي ٻا جاڳي، پر اوهين ته
ڏين ديال آهيو ته ڪري هن جي ٻارڙا مڙيان سمجهي ڪيا ڪريو.
جلدي ڪبالي، ڪٿي ڀري ۽ موڪل جي اپراڌ تي ڏيان نه ڏيندو
آهي، تئن اوهين به هن سمجهي ٻالڪ موڪل سمجهي جيئدان
ڏيو. اوهين به مسڪرائي ڪي مارينداته سمجهو ته جو اوهان جو
ڀڳت آهي، تنهن ڪي ڏاڍو ڏک ٿيندو. ٻيو جي اوهان جو پير
آهي سو جهٽ هو مسڪرائي اوهان جو ساٿ جو شوڪ ٿي ته
اوهان کي ڪٿي ولندي؟ ڇو ته اوهان ڪان ادا ٻچا
ته مٺي ڇيڏان ڏيو."

بلرام ڪروڌ ڪري پنهنجي هل ۽ موسل (هٿيارن) سان وڍن
وڍن يوڌن کي ماري هيٺ ڪيرايو. جراسنڌ ۽ ٻيا راجائون پنهنجي
فوج جي اهڙي حالت ڏسي ششپال وٽ موٽي آيا. ششپال جڏهن
پنهنجي لشڪر جي اهڙي دردشا ڏٺي، تڏهن جراسنڌ کي روئي
چوڻ لڳو ته ”مهاراج! شريڪرشڻ زبردستيءَ رڪمڻيءَ کي کڻي
ويو ۽ اسان کان لڙائيءَ ۾ ڪجهه به ٿي نه سگهيو. هاڻي ڪهڙو منهن
کڻي وڃون ۽ اهو داغ عمر ڀر نه لهندو، انهيءَ بهتر ٿيندو ته هلي وڃي
مرجي.“ جراسنڌ ورنديءَ ڏنس ته ”هي مهاراج! اوهان جهڙن
گيانين کي آءٌ ورڪ ڇا سمجهايان! ڇو جو هاڻي، لاڀ، دک ۽ سک
سڀ پرميشور جي آڏين آهن. جيڪي ڀڳوان جي مرضيءَ ۾ اچيٿو
سوئي ٿو ڪريٿو، انهيءَ دک سک سمان سمجهي سنساري وهنوار
کي سچي جيان سمجهڻ گهرجي. مون به سترهن دفعا شريڪرشڻ
کان هارايو هو، تڏهن به آءٌ اداس نه ٿيس ۽ تنهنڪري هي وقت
ٽاري ڇڏڻ گهرجي ۽ ڪنهن ڏينهن پنهنجي من جو مطلب پائي وٺجي.“
جڏهن اهڙيءَ طرح سمجهائڻ تي ششپال کي ڌيرج ٿيو، تڏهن سڀڪو
راجا پنهنجي پنهنجي گهر روانو ٿيو ۽ يادو دوارڪا ڏي وڃڻ لڳا.
هيڏانهن راجا ڀيشمڪ جي پٽ رڪميءَ جڏهن جراسنڌ ۽ ٻين
جي ڀڄي وڃڻ جو حال ٻڌو، تڏهين ڪاوڙ جي سبب ۾ ويٺل راجائن
کي، جي وٽن وهاءُ تي آيا هوا، چوڻ لڳو ته ”اڄا ڪهڙي نياءُ جي
ڳالهه آهي جو هن ريت زبردستي ڪري منهنجي ڀيڻ کي شريڪرشڻ
کڻي وڃي. ياد رکو ته جيستائين منهنجي شرير ۾ ساهه آهي تيستائين
رڪمڻيءَ کي ڪڏهين به ڪاهي وڃڻ نه ڏيندس. ديتڙو مان
اهو پرڻ (انجام) ٿو ڪريان ته جيستائين انهن ٻنهي ڀائرن کي ماري
يا قيد ڪري رڪمڻيءَ کي موٽي وٺي نه اچان، تيستائين ڪندن پور ر

ٻوري ڪرڻ بعد رڪمڻي راڄ محل ڏانهن موٽي آئي. ادا ادا آشا
ڪندي ملي ڏ شيام سند ۽ جو درشن ڪئي ليند ۽ ڏ ايتري ۾
شري ڪرشن ۾ اڪيلو وٽ ۾ ڏاڍي ادي آئي هئو. پوءِ رڪمڻي
کي هت ڪان جهلي ڪڻي وٽ ۾ ڏاڍيائين ۽ شڪه ۽ ڏاڍي ولي
وٽ کي ڪليائين. اُن مهل ششپال جا ماڻهو شري ڪرشن جي
وٽ کي ڏوڪوڻ ويڙهي ويا. ڀاوار جڏهن شيام سندر جي رٿ کي
ڏوڪوڻ ويڙهيل ڏٺو، تڏهن ڀاڄ ۾ پڪڙ ۾ پهنجو لشڪر ولي ادي
شري ڪرشن وٽ هئو. رڪمڻي جا اُن وقت ڏاڍو ڏڪي رهي
هئي، تنهن کي شيام سندر دلاسو ڏيئي چوڻ لڳو ته "هي ڀاڄ ڀيڙي!
ميلو ڪنهن ۾ ڪاڻ جو ڏڀ ڪر ڪو" پوءِ پهنجو رٿ ڪندي ڀاڄ ويو.

جڏهن ششپال ادو احوال ڏٺو، تڏهن جراسنڌ ۽ ٻيا ٻو ڏا
شري ڪرشن جي ٻنڌڻ ڏوڙيا. وات ڏ ڀاڄ ۾ چوڻ لڳا ته
"ڏاڍي شور جي ڪاڻ جهڙي جو اسان جي روبرو جي ڪنوار زوره سيتي
رڪمڻي ڪڻي وڃي" جڏهن شري ڪرشن جي رٿ جي لڙڻ ڪري
ڀاڳ تڏهن للڪاري چوڻ لڳا ته "خبردار! ڪي اڳيان ۽ ڏيا
آهيو. ڪيترن جا ڏڍ ۽ شور ٻير آهيو ته اسان سان جهڳي ڏاڍو
هلي ڏيڻ ڀڄڻ ڪاٿون جو ڪر آهي "ڏاڍي ڀاوار فوج سميت آهون
سان جهڳي ڪڻي ۽ اڄ ته خوشنا ڪي ڏي جو ويچاري رڪمڻي
چوڻ لڳي ته جي ڪڻي ادي ورايو ته ڏيڏي وڏي فوج سان جي
ڀاڄ ڏاڍي ڪٿين سمجهي رکيا ڪري ڪهدا جهڙي شري ڪرشن
چوڻ لڳو ته "هي ڀاڄ لٿون ته ڏڍ تڪليف ڪين ۾ ڪڻ لسيڊي
جو الت ادي ٿوري. پوءِ رڪمڻي جي ڏڀ ڀاڄ ڀڄائي جي ميدان
منڊ وٽ ڪندي ٻڌڻ وڃي ڏاڍي جو تماشو ڏسڻ لڳو. اُو وقت

ڪي رهيون آهن، جنهنڪري سمجهان ٿي ته سڀڪڻ چڱا آهن"
چا ائين پڇي چيائين ته براهمڻ اچي آسيس ڏيئي چيس ته "هي
رڪمڻي! مهاراج شريڪرشڻ جن بلرام ۽ فوج سميت باغ ۾
اچي لٿا آهن." اُن وقت رڪمڻيءَ کي اهڙي خوشي ٿي جڻ مڙدي
جي بدن ۾ ساهه اچي ويو. پوءِ ته براهمڻ راجا ڀيشمڪ وٽ وڃي
شيامسندر جي اچڻ جو حال جئن جو تئن ڪري ٻڌايو. راجا ڀيشمڪ
شريڪرشڻ کي آيل ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ پنهنجا چارڻ ڀٽ ساڻ
وٺي رتنن سان ٿالهه ڀرائي باغ ۾ ويو، جتي شري ڪرشڻ جي اڳيان
اُهي ڀيٽ رکي وينتي ڪري چوڻ لڳو ته "هي مها پرڀو! اوهان
مون ڏيڻ تي ڏاڍي دَيا ڪئي جو پنهنجا پوِتر چرڻ هن پرٿويءَ تي
آندو، جنهنڪري مان اڄ ڏاڍو ڪرتارٿ ٿيو آهيان ۽ پنهنجو منورٿ
پورو ٿيل سمجهان ٿو." راجا پوءِ شيامسندر کي جوڳي استان تي
وهاري، سندن لاءِ هر ڪو بندوبست ڪري راڄ محل ڏانهن موٽيو:
وات تي اهي پهر پچائيندو وڃي آيو ته رڪمڻي، بيشڪ شريڪرشڻ
جي ئي لائق آهي، پر افسوس! چا ڪريان جو منهنجو وس ڪونهي.
ڪندن پور واسين جڏهن هنن پنهنجي پاهڻن جي اچڻ جو ٻڌو، تڏهن
اُهي ٻه ٽوليون ڪري درشن ڪرڻ لاءِ آيا ۽ شري ڪرشڻ کي ڏسي
چوڻ لڳا ته رڪمڻيءَ جو وهانءُ شري ڪرشڻ سان ٿئي ته ڏاڍو چڱو.
صبح جو سانت سڳڻ ٿيڻ لڳا. هڪڙي پاسي ڄڃ جي تياري
ته ٻئي پاسي مگنلاچار ٿيڻ لڳا. جڏهن باقي سج وڃي رهيو، تڏهن
رڪمڻي ڪيترن ساهيڙين سان گڏجي ديويءَ جي پوڄا ڪرڻ لاءِ
هلي، رڪمڻي مندر ۾ پهچي ديويءَ جي پوڄا ڪرڻ لڳي ۽ هٿ
جوڙي چوڻ لڳي ته "هي ديوي! مون ٻالاپڻ کان تنهن جي پوڄا
ڪئي آهي، ان لاءِ مون کي اڄ من گهريو ڦل ڏجانءِ." پوڄا

ٻڌايو ۽ براهمڻ کي چيائين ته "مهاراج! اوهين وري رڪمڻي کي
اسانجي اچڻ جو احوال ٻڌايو."

ديوتائن راڄا ڀيشمڪ، شيشپال جي ڄڃ لاءِ اچڻ جو حال
ٻڌي پهرين فوج ۽ ماڻهن سان گڏ جي اڳواڻي ڪرڻ لاءِ ويو ۽
جاڃين کي آڻي اُتي اُتارو ڏنائين. ٻيو ڀوڄن وغيره سامان
جي سڀ ضرورت موجود ڪري ڏنا. رڪمڻي کي ڪنگڻي
ٻڌائي، اُن جي مٿان دان پڻ ڪرايو ويو. جيئن ڄڃ شريڪ شڪل
ڏسي ويو، تيئن رڪمڻي کي اُها سندس خبر ڪانه پئي هئي
تنهنڪري ڏاڍو وياڪل ٿي سوچ ويچار ۾ پئجي ويئي ۽ من ۾
چوڻ لڳي ته "شايد شيامسندر منهنجي ٻڌي ڏسي موڪلي ڪانه
سمجهيو ٿو ڏسجي. ٻيو جو براهمڻ به موٽي ڪونه آيو آهي سو
يا ته ڪنهن ڪارڻ جي ڪري سمجهي ڪونه ڪئي يا
براهمڻ وات ۾ ڪا اوکائي ڪئي ڪونه پيو ٿو ڏسجي يا اهو به
ممڪن آهي جو وسندي جي اچڻ جو ٻڌي جو براهمڻ نه آيو هجي. افسوس!
جيڪڏهن شيشپال سڀاڻي ٿيون ڪري مون کي هٿ سان وٺي
ويندو ته پوءِ آءٌ ڇا ڪري سگهنديس؟ ديوتائن جي مهربانيءَ ڇا
جي تپ ۽ ڪا ساڌنا ڪانه ڪئي آهي؟ پرميشور! هاڻ ماري ڇا
ڪريان؟ ڪٿي وڃان يا ڪٿي ڪريان؟ هن وقت توکانسواءِ
ٻيو ڪنهن جو به آسرو ڪونهي."

اڏي رڪمڻي اهو خيال ڪري پئي ڪا ته ڪنهن سکي سڏي
ڏسي ته "پياري! توهين ايتري وياڪل ڇو پئي آهيو؟ ديوتائن
ڪيو هاڻ ... ابتو ... ڪري وياڪل ڪ
آن! آءٌ ته سمجهان ٿي ته ڪنهن ... آهي."
رڪمڻي جواب ڏنو ته "سکي! منهنجي ڳالهه اڪ ٻڌائين

چٺيءَ جو سماچار پڙهي ڏاڍو
اِنلاءِ اُن نالي کي ضرور سارتڪ ڪجو." جنهن ڏينهن
کان پڌو خوش ٿي براهمڻ کي ڏيابو ڏنائين ته "هي برهم ديو! جنهن
کان مون رڪمڻيءَ جي روپ ۽ گڻن بابت نارد منيءَ
کان مونکي به اُن جي ملڻ جي چاهنا آهي ۽
آهي، تنهن ڏينهن کان مونکي به اُن جي ملڻ جي ٿو، جنهنڪري
اِهو خبر اٿم ته سندس وڏو ڀاءُ مونسان دشمني رکي ٿو، سپاهي صبح
رڪمڻيءَ جو وهانءُ مونسان ڪرڻ نٿو چاهي. هاڻي چڱو! سڀاڻي صبح
رڪمڻيءَ جو وهانءُ مونسان ڪرڻ نٿو چاهي، اِجا پورو ڪجي."
هتان روانا ٿينداسون ۽ هلي رڪمڻيءَ جي ساڻ ڪري رت
ٿي ڏينهن صبح جو شريڪرشڻ براهمڻ کي سان ڏاڍا چڱا
ڪندن پور ڏانهن روانو ٿيو. اُتي پهچڻ سان ڏاڍا چڱا
ڪندن پور ڏانهن روانو ٿيو. اُتي پهچڻ کي وڃي پڌايو ته
ٿي ڏنا ۽ بلرام اُگرسين
هر چڙهي آيو. هيڏانهن بلرام اُگرسين
سڳوڻ ڏسڻ ۾ آيو. هيڏانهن گهڻن راجائن سان گڏجي جڏهن وٽي
"راجا ششپال جراسند ۽ ٻين ڪندن پور ويو آهي ۽ موهن پيارو بنا
رڪمڻيءَ سان پرڻجڻ لاءِ ڪندن پور ويو آهي، جنهنڪري مونکي پڪ
پڌائڻ جي اڪيلو اوڏانهن روانو ٿيو آهي، جنهنڪري ٿيندي ۽ اِنلاءِ
آهي ته اُتي موهن ۽ ٻين راجائن جي وچ ۾ ڏاڍي يڌ ٿيندي ۽ اِنلاءِ
آگيا ڪريو ته مان به اوڏانهن وڃان." اها ڳالهه ٻڌي اُگرسين
چيس ته "تون منهنجي سڄي سينا وٺي اِتي جلد وڃ جو جيئن
سگهيئي ته وات ڏانئي شريڪرشڻ کي موٽائي وٺي اچ. بلرام
تڏهن ڪيترو لشڪر پاڻ سان وٺي ڪندن پور روانو ٿيو ۽ وات تي
اچي شريڪرشڻ کي گڏيو جنهن کي ڏسي چوڻ لڳس ته "آدا! هي ڇا؟
مونکي به پاڻ سان نه وٺي اڪيلو آئين!" بلديو ڪسي ڏسي
شريڪرشڻ ڏاڍو خوش ٿيو ۽ پوءِ ته جلدئي اچي ڪندن پور پهتا.
چا ڏسن ته گهر گهر منگلا چار ٿي رهيا آهن ۽ سڀ نديا وڏا استريون
پرش چڱا وستر ۽ گهڻا پهري جڏهن ڏسڻ لاءِ خوشيون ڪري رهيا آهن
اهو حال ڏسي شيام سندر پنهنجو رٿ راجا ڀيشمڪ جي باغ ۾ وڃي

احوال رڪمڻي بابت ٻڌا. پوءِ رڪمڻي جي دل ۾ انهن جنهن
لکيل جو ته "اي ڪرشن" ! آءٌ اوهان جي سند ۽ پيو ڪري وار
ٻڌڻ ٿي، جڏهن ڪن مون اوهانجي شهرت ٻڌي آهي، تڏهن کان
دل آءٌ ڀانيئي اوهان جي داسي سمجهي رهي آهيان؛ تو ڏانهن ڪلسوار
ٿي ڪئي آهي ۽ ايا ڪشمير. الله اوهين دنيا ۾ مونکي
پهنجي دوست ۾ رکو. جيئين آءٌ سمجهان ٿي ته اوهانجي لائق
نه آهيان، پر مان داسيءَ طور روهي ٽهل ڪريان. منهنجو وڏو ڀاءُ
زبردستيءَ سان مونکي ششپال سان پرڻائي ٿو، پر مونکي ان ڳالهه
جو ڪو قبول ڪونهي؛ آءٌ اوهانجي پوءِ سو رکي رهي آهيان ته اوهانجي
سيوا ڪري پهنجو جنم سڦالو ڪريان. جي اوهانکي خيال هجي ته
ڪاڻو ڪري پهنجي ٻانهي وٺو ته ايا پو نه موڪليندي آهي،
ته مان ديو ديال ! آن جو ڪو سبب آهي جو اوهانجي مهما، جا
ساري جڳت ۾ مشهور آهي، ٻڌي منهنجي اچ اچي وٺي آهي.
اوهان جي دل جو رچ مدد واسطي جڏهن وڃا پوندي؛ مون ايا
رکي ٿي، تڏهن آءٌ به آهي جو جي سيوا ڪري ادا رچ مٿي تي
رکي پهنجو جنم سڦالو ڪنديس. جي مها پوروا ششپال جلدي
جدي وٺي ڪندي نه پو آهي ۽ اهو اوهين دل جي قسط ٿيندا جلدي
اچي. مطلب هئڻ وٺي جو، جي ٿيڻ نه ڪيو ته آءٌ آپ ڪهاڻ
ڪنديس، پوءِ جنم وٺي اوهان جو پهچن ڪري اوهان وٽ
پهچنديس. جي ديو ديال اوهان اچن ڪريو جو شيهن جو شڪار
گدڙ ڪئي وڃي. اوهان کي اهو خيال ٿئي ته راڄ ميدو مان مونکي
ڪيئن ڪئي وڃو؟ آن جي رٿ جي پهاڙي الر جو وهڻ کان اڳ
آءٌ ديوي جي پوڄا لاءِ شهر کان ٻاهر مندر ۾ ويندي آهيان، مون
کي اوهين ڪڍڻ وٺو ۽ وڃو. اوهانجو آءٌ ديو ديال مشهور آهي،

ڪٿي شريڪرشن کي وسديو يادو
ڏورن ڏينهن ۾ وڏي ويا آهن. ڪٿي ڪڇ جا ته نه آهن.
جو پٽ سمجهيو وڃي ته ٻه يادو اسان جهڙا اصل ڪهاڙيءَ جا ته نه آهن.
اسين اڄان انهن وٽان ڇوڪريون آڻيون ته ٺهي. وري شريڪرشن
کي اڪرمين جو نوڪر سڏين ٿا. ڀلا! اهڙي کي رڪمڻي پرڻائي
سڀ ڪهڙو جس ڪٿندا؟ نيٺ ۾ ڇيل آهي ته وير ۽ وڏانو ٿاني
سان ڪرشن ڪهڙو خيال ڪريو ٿا ته شريڪرشن سان رڪمڻي
جي وڏانو ڪرشن ڪري جڏهن ماڻهو مونکي ڳوال جو سالوڪري
سڏيندا، تڏهن آءٌ منهن مٿي ڪٿي سگهندس؟ آناءِ منهنجو خيال
آهي ته ششپال کي رڪمڻي پرڻائي ڏجي. هو اصل راجائن مان ٻه آهي
۽ وري جنهنجي ڏپ ڪري ٻيا ڪيترا راجائون ڏڪندا آهن ٿا."
جڏهن راجا ڳالهه سڻي سڀ سدن ٻڌي ڪٿي مان ڪئي ۽
راجا ڀيشمڪ ٻه پنهنجي وڏي پٽ جي ڳالهه کي رد ڪري ڏني نه
سگهيو، تڏهن را ڄڪمار جو تشين کي ڪهڙائي چڱو لڳن ۾ پاڻي ڏڪاري
براهمڻ هٿان رڪمڻي جو موڙو چٽي راجا ششپال کي ڏياري موڪليو.
ششپال موڙو وٺي خوش ٿيو ۽ براهمڻ کي چڱي ڏڪڻا ڏيئي واپس
موڪليائين. وڏانو جون تياريون ٿيون ۽ راجا جڏهن پنهنجي ڪل
جي ريت رسم شروع ڪئي، تڏهن ڪن سادڙين رڪمڻي کي اچي
ٻڌايو ته "تنهنجو وڏانو راجا ششپال سان مقرر ٿيو آهي جنهنڪري
فاڻي تون جلدي راڻي ٿيندين." اهو ٻڌي رڪمڻي ڏاڍو اداس
ٿي ۽ خيال ڪرڻ لڳي ته ڪنهنکي شيام سندر وٽ موڪلي
پنهنجي اچا پرگهٽ ڪريان. پوءِ ڏڪڙي براهمڻ کي چٺي ڏيئي
دوارڪا ۾ شريڪرشن وٽ موڪليائين. براهمڻ چٺي ڪٿي
دوارڪا ۾ اچي پهتو ۽ اها چٺي شريڪرشن کي اچي ڏنائين.
شريڪرشن براهمڻ جو ڏاڍو ستڪار ڪيو ۽ پوءِ براهمڻ کان سمورو

پرستان ڏانهن ڪرڻ لڳي ۽ هر روز شري ناروتي جي پوڄا ڪري
جي وڏائي ڪرڻ لڳي ته "اي ڪنواري ماتا مونکي جيڪڏهن ٻچي
ملي ته شام سنڌر ونڍي ملي." ۽ پنهنجي من ۾ پڪو ڪيائين ته
شام سنڌر ڪالسواءِ ٻئي ڪنهن سان ٻه وواهه نه ڪنديس. جڏهن
رڪمڻي منهن ٻڌاري جي سنڌ ۾ اداس رهندي هئي، تڏهن
ساهيڙيون اچي شام سنڌر جا ڳڻ ٻڌائي ڪيس وندرائينديون هيون.

ڪاني ڏينهن راڄا ڀشمڪ رڪمڻي کي ڏسي ويچار ڪيو
ته هاڻي رڪمڻي جو [illegible] ڪرڻ گهرجي، تنهنڪري پنهنجن
ڀائين ۽ [illegible] سان صلاح ڪرڻ لڳو ته رڪمڻي
لاءِ ڪنهن راڄڪمار کي ڏسي جو [illegible] ۽ ڪليان هجي. سڀا ۾
ويٺل سڀني پنهنجو پنهنجو راءِ ڪيئن ته راڄڪمارن [illegible] ۽ انهيءَ
روپ ۽ گڻ [illegible] جو راڄا کي پسند نه آيو. اتي راڄا جي وڏي
پٽ، [illegible] اٿي چيو، "مهاراج! شري ڪرشن [illegible] ۽ [illegible] لائق
۽ [illegible] آهي تنهنجو پٽ ڪرشن ڏاڍو ڪليان ۽ پهلوان
آهي. راڄا ڪنس ۽ ٻين ڪيترن [illegible] راڄائن کي ماري
[illegible] آهي. [illegible] کي رڪمڻي
[illegible] سڀ
[illegible] وڏي پٽ کي (
[illegible]) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

سان گڏ جي ڪندن پور وهي راجا ڀيشمڪ جي ڌيءَ رڪمڻيءَ جا
ششپال سان مڱائي ويئي هئي، ڪيترن راجائن جي وچ ۾ مان
زبردستيءَ کڻي گهر آڻي اُنسان وواهه ڪيو.“

اهو ٻڌي راجا پريکيت پڇڻ لڳو ته ”هي مهاراج! پوءِ اها ڳالهه
ڪئن آهي سا ته وستار سان ٻڌايو؟“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريکيت! ڀيشمڪ
نالي هڪڙو مها پرتاپي راجا ڪندن پور ۾ نياءُ ۽ ڌرم سان راڄ ڪندو
هو. رڪمڻي نالي ڪنيا جڏهن هنکي پيدا ٿي، تڏهن جوتشين
کان جنم لکڻ جو ڦال پڇيائين، جن ٻڌايس ته هن ڪنيا جو ليکو
شري ڪرشڻ ڀڳوان سان ڌسٽهه آهي تو. اهو ٻڌي راجا ڏاڍو خوش
ٿيو. جڏهن اها ڪنيا وڏيري ٿي، تڏهن نارد مني ڪندن پور
۾ اچي رڪمڻيءَ جو هٿ ڏسي اُلڪي چيو ته ”تنهنجو وهانءُ
شري ڪرشڻ چند آنند ڪند سان ٿيندو.“ اها ڳالهه ٻڌي رڪمڻي
ڏاڍو پرسن ٿي ۽ نارد مني اُتان دوارڪا پريءَ وهي شري ڪرشڻ کي
رڪمڻيءَ جي سروپ ۽ گڻن جي مهما ٻڌائي. ڪيترا ياچڪ
ڪندن پور وهي شري ڪرشڻ جو يش ۽ گڻ ڳائڻ لڳا، جنهن
ڪري اُتيجي ماڻهن کي شيام سندر جي ڌسٽ جي ڏاڍي
ايلاشا ٿي. جڏهن اها ڳالهه راجا ڀيشمڪ جي ڪن پهتي، تڏهن
اُن ياچڪن کي گهرائي شيام سندر جي ليلا ٻڌي. رڪمڻي ته
نارد منيءَ کان مرلي منوهر بابت اڳيئي ٻڌي چڪي هئي، ۽
جڏهن ياچڪن کان به اُنهي وڏائي ٻڌي، تڏهن ته هيڪاري
ڪيس شري ڪرشڻ سان وواهه ڪرڻ جي ڪبڇي چاهنا اُتپن ٿي.
بس! پوءِ ته ڪائيندي، پيئندي، اُٿندي، ويهندي، جاڳندي ۽
سمهندي يعني اٺئي پهر موهن پياري جي سانوري صورت

هي پرتاپ سان مرليڌر ڏيکاريان ۽ ليڻ لڳي ويو."

شري شڪديو جي چوڻ لڳو "هي راجا پريکيت! شريڪرشن راجا مچڪند کان موڪلائي متھرا ۾ اچي ٻلرام کي چيو ته "مون راجا مچڪند جي درشٽي سان ڪال يون جي ناس ڪرايو آهي، هاڻي هلو ته هلي ڪال يون جي فوج کي ماري پرلوڪ ڏي روانو ڪريون."
انهن ٻنهي ڀائرن ڪال يون جي فوج ۾ گهڙي پيا ۽ سڀني کي ماري پورو ڪيائون. ايتري ۾ جراسنڌ پنهنجي فوج سميت اچي اتي پهتو. هڪ وقت ڏيکاريان، جراسنڌ جي منهن تي ڪرشن ۽ ٻلرام سميت اچي بيٺو، جو ڏسي جراسنڌ جو وزير چوڻ لڳو ته "هي مهاراجا! ڏسو اوهان جي ڀاءُ پرتاپ اڳيان ڪوبه نه سگهندو؟ اهو جو ٻئي ڀائر پيادا اڳيان ڀڄندا پيا وڃن." جڏهن جراسنڌ انهن ٻنهي ڀائرن کي ڀڄندو ڏٺو، تڏهن پاڻ پنهنجي فوج سميت انهن جي پٺيان ڪاهي آيو ۽ پڪاري چوڻ لڳو "اري او ڀڄندڙ ڇو ٿا؟ بيهو ته ڪي هٿن جون صلاحون ڏيکاريو." اهي ٻئي ڀائر ڀڄي پهاڙ جي چوٽيءَ تي وڃي بيهي رهيا. جراسنڌ ڏٺو ته اهي پهاڙ جي چوٽي کان ٻاهر نه ٿا نڪرن ۽ ڪڪڙ سڱ جو پهاڙ وڏو آهي، تنهن ڪري پاڻ پنهنجي فوج سان پهاڙ جي چوڌاري لڪڙيون وجهي ۽ جراسنڌ سمجهيو ته هاڻي هو ٻئي سڙي مري ويا هوندا، تڏهن فوج وٺي متھرا ۾ آيو ۽ اتي سڀني کي چوڻ لڳو ته ٻئي ڀائر سڙي مئا. پوءِ پنهنجي ملڪ ڏي هليو ويو.

شري ٻلرام ۽ ڪرشن پهاڙ تان ٽپي دوارڪا پري ۾ اچي رهيا، جتي دوارڪا واسي سڀ ڏسي خوش ٿيا ۽ سڀ آنند ۾ رهڻ لڳا. ڪجهه ڏينهن کان پوءِ راجا پنهنجي ڌيءَ ريوتي دوارڪا پري ۾ آڻي ٻلرام سان پرڻائي ۽ شاستر موجب ٻلرام

[illegible]

تي ويا. جيئن فقط هي شرير ڇڏيو، تہ جنهنکي راجا ڪري ٿا ڪوٺين.
۽ اهو بہ ڪنهن ڪم جو نہ آهي، ڇو تہ مرڻ کانپوءِ ڪيس جيو اڇو
ڪائين ۽ ڏاڍي ٻانس اڇو مڇي يا جلائڻ سان خاڪ ٿيو وڃي.
اِنڪري جنکي پنهنجي شرير ۽ زور جو ايمان آهي، تنکي سمجهڻ
گهرجي تہ منش شرير پائي جيڪو پڪوان جو پڄڻ ۽ سمرڻ نٿو ڪري
۽ سنساري وڌوار بہ پنهنجو من لڳائي ٿو تنهنجي پيارن چرنن
ڪانہ ٿيندي. هي ڪرپالو! جو منش سواءِ ڪنهن اِڇا جي فقط
اوهانجي خوش ٿيڻ لاءِ ٿي اوهانجو سمرڻ ۽ ڌيان ڪري ٿو، تنهن
کي وڏيائي سمجهڻ گهرجي، پر اهڙا آدمي سنسار ۾ تمام ٿورا (ٿورا)
لبندا. مونکي پنهنجي اڳيان ايمان ڪري پوساگر پار لنگهڻ
جي ڏاڍي چنتا هئي، پر اڳوڻي جنم جي ڪنهن سٺاءِ ٿيڻ ڪري اوهان
پنهنجو درشن ڏيئي مونکي ڪرتارٿ ڪيو، تنهنڪري مونکي
اوهان چرڻن جي ڌيان بنا ٻي ڪابہ شيءِ، جا سنساري مايا موهہ بہ
ڦاسائيندڙ، ڪانہ گهرجي. آءٌ اوهانجي شرڻ آيو آهيان، اِنڪري پوساگر
پار ڪريو."
مان مونکي اُڌاري پار ڪريو." شريڪرشن ڪلي چيس
راجا مچڪند جي اها ستوتي ٻڌي
تہ "هي مچڪندا! ٻڌي جڏهن توکي ڪنهن بہ شيءِ جي لالچ ڪانهي
تڏهن پوساگر لنگهڻ جي هيءَ تجويز تو ٻڌايائي، تہ ايڪانت ۾ وڃ
منهنجو سمرڻ ۽ ڌيان ڪر. پوءِ جڏهن اهو شرير ڇڏي براهمڻ
جي گهر جنم وٺندين، تڏهن منهنجي پڪتي ڪرڻ ڪري تون
اهو شرير ڇڏي مون ۾ اچي ٿي ويندين." ايترو ٻڌي راجا مچڪند
شريڪرشن جي چرڻن تي ڪري پيو ۽ ڪانئس آشيرواد وٺي
بدريڪا شرم ڏي تپسيا ڪرڻ لاءِ هليو ويو. اُتي ڏاڍي تپسيا
ڪرڻ بعد اُهو بدن ڇڏي براهمڻ جي گهر جنم ورتو ۽ هري پڪتي

ماڻهن سڏائڻ جو وڏو بت ٺهرائي ۽ ڪر ورتي راجا جو هن کي پرلوڪ
ڏير ۽ تهسا جي ڪرڻ سان سيني راجائن کي جيتي ڇهنڪ ۽ جو ڌارائي
ڪنهن جو آهي ڏيهن ۾ دنيمن ديوتائن کي ڏاڍي ۾ جيتي هٿيون ڪيو
سيو جو تهدوت اندر ۽ ٻيا ديوتائون راجا مهڪند جي ڀال هي
ڪئي مرتبو لوڪ ۾ وٺس اچي ڪيس ڇڏڻ لڳا ته "مي ماڻهو جو ڌارو؟
دنيمن جي هٿان ڏاڍو دکي ٿيا آهيون ۽ تنهن جي شرط اٿو مولڪي
ٻڌي ڏيا ڪري دنيمن کان اسان کي ڇهڪيو واچ ملڻ جي لڳا،
وڃي ڏاڍو هميشه کان ٿيندي آئي آهي ته ڪٿي تهساڪئي
ديوتائن ۽ سڀت مهاتمائن کي دک آهي پهڄڻ ٿئي ونيون ڏاڍي
آهن جي رکيا ڪندا آيا آهن، سو اهڙا ڏ.
ديوتائن جي مدد ڪري دنيمن کوڙ ڪري راجا مهڪند کي
ڏاڍو ڏاڍو ڪيتراڻي ڏينهن جي مٿ ڏوڙي ويندي ڪوڙ لڳو ته
دنيمن کي ٻڌڻ! اوهين لوڪڻ ٿواڪار، اولاشي پورش آهيو، ڦلا
جي ٻڌڻ کي سڀ ڪوڙ ٿو سگهڻ اوڏو ڏاڍو ٿا. ٿو ڏاڍي
آڏ انت ۽ ليٽ کي ڪيو ڪو ڏاڍي. سڀو سڀ ٿو ڏاڍي ماٺا ۾
ڏاڍي آهي، تنهنڪري ڪنهن کي به ڪيان ڏئو ڏاڍي ۽ سڀ
آدمي ڪار، ڪوڙي اوپ ۽ مدد جي ڏاڍو اهڙا ته ڏڏا ٿيا آهن،
جو ڪنهن به ڏاڍو اهن ماڻهو ڏاڍو ڏاڍو ڪان ڏاڍو ڏاڍو سگهن.
هي ديوتائو! اوهانجي ڪريا ڪالساه سڀاري ڏيون جو پن
ماڻ ڏاڍو ڏاڍري اوهه ماڻ ٿو ڪوڙ ڏاڍو ڪڻي آهي، جيڪو
اوهانجي شرط ولي اوهانجو ڏيان ۽ سوڙ ڪريمو، سو
ماڻ ڏاڍو ڪان ڏاڍي ڏاڍو ڪئي ٿئي آهي. افسوس اڳر جو آءِ
ماڻهو ڏاڍو ۽ ڏاڍي جي لڪي ۽ تو اوهانجو سوڙ ته ڪري اوهانکان
ڏاڍو ڏاڍو آهيان ۽ سڀاري ساڻ ۾ اوهانجي پهچڻ جي سڀ ڏاڍو

راجا

ڪري ٿا ڪوڙين. ڀيڻ قتل جي شروع ۾ هو، تنهن ڪري واڌ ڪري

۽ جيڪڏهن ڪنهن ڪم جو نه آهي ته هو مرڻ ڪاڻ ڪيس ڇو اچو

يڪدم پيدا ٿيو ۽ پاڻس اچو ملهي يا جاڳڻ سان خاڪ ٿيو وڃي.

توکي پڪو ٿي پنهنجي شروع ۽ زور جو ايمان آهي، تنهنڪري سمجهڻ

دي راجا! منش شروع ۾ پاڻ جيڪو پڪوان جو ڀڄي ۽ سمجهي ٿو ڪري

شري ڪرشن ۽ وچڙ پنهنجي من اڳيان ته تنهنجي ڀاڳ جي ڳالهه

جي ور ساڃ ڏي ڪرپا جو منش سواءِ ڪنهن اڳ جي قتل

درشن ڏيو ڪڏهن ڏني اوهانجو سمجهڻ ۽ ڌيان ڪري ٿو، تنهن

سندر روپ ڌاري ڪيو آهي. جو انهن آدمي سندر ۽ ڀاڳ ۾ (ٿورا)

راجا مچڪند اڳ اڳيان ايمان ڪري پوساڳر پار لنگهڻ

ڏنڊوت ڪيو ۽ هٿ جوڙي جنم جي ٻڌڻ سواءِ ٿيڻ ڪري اوهان

اوهان جهڙو سندر سروپ مون اڳ ڪيو ۽ تنهن ڪري مون کي

ڏاڍي جلدي ديال ٿي درشن ڏنو آهي، جا سنساري مايا موهه ۾

ته اوهين ڪير آهيو جو اوهانجي اچڻ ڪري هي ... پوساڳر

روشن ٿي ويئي آهي؟ جيڪڏهن اوهين مون کي سمجهايو

ته مون کي مچڪند ڪري سڏين ٿا. مان مشهور راجا مانڌاتا جو

پٽ آهيان ۽ ديوتائن سان ورهين بعد ديوتائن مون کي دت ادا

ڪيو ته مون کي جاڳائڻ وارو سمجهي

ستهڻ لاءِ جيڪو ۽ اهو ور ڏنو ته مون کي جاڳائڻ وارو سمجهي

نظر پوڻ سان يڪدم سڙي ڀسم ٿي ويندو. اهو حال اوهان پاڻ

پنهنجي اکين ڏٺو." شري ڪرشن ورلدي ڏنيس ته "اي مچڪند!

مان توکي پنهنجو ڪهڙو ٿو ٻڌايان جو تنهنجي ڌيان جو ڪارڻ

ڪوهي ٿيندي. پاڻ ته ڪوشش جا ٻار ٻرسات جون ڦڙيون ڳڻي سگهي

پر منهنجن ڌيان جو ڪو انت اچي نٿو سگهي. اڃا به ڪو وقت

درتي جي ٻار لاهڻ واسطي يدو ڪل ۾ جنم ورتو آهي

جان ملڪائا جو وڏو بت پوڻا هي ۽ ڪوڙ وڙي راجا دوه هن پنهنجي
ڪوڙ ۽ ڪيترا هي ڀل سان سيڌي راڪاسن کي جيتي پنهنجي دس
ڪيو جو. آهي ڏيهن ۾ دنيعن ديوتائن کي لڙائي ۾ جيتي سندن راڄ
ڪيو جو. ان مهل ڪت لڳو ۽ پيا ديوتائون راجا مچڪند جي پاڙي
لاءِ موڪلو ويڪ ۾ ونس اچي ڪيس دوڙ لڳا ته "هي مهاراجا اسين
دانون جي هٿان ڏاڍو دکي ٿيا آهيون ۽ تنهن جي شرڻ آيا آهيون،
[illegible] ڪري دنيعن ڪان اسان کي پنهنجو راڄ ملي وڃي ڏيو."
ڪي ڪاله مهشر ڪان نيڪڙي آئي آهي ته جڏهن براهمڻ،
ديوتائن ۽ سنت مهاتمائن تي ڏک اچي پوندو آهي، تڏهن ڪيتري
آهي هي رکيا ڪندا آيا آهن. سو اهڙا ڏينهن ڏسي پوڻي راجا مچڪند
ديوتائن جي مدد ڪري دنيعن ڪان ڪين راڄ وٺي ڏنو. ۽
[illegible] ڪيترائي دفعا ديوتائن جي سهائتا ڪري راجا مچڪند
دنيعن کي [illegible] ان وقت راجا مچڪند کي دنيعن سان
[illegible] ڪيترن سال گذري ويا، تنهنڪري ڪڏهن [illegible]
سوامي ڪارتڪ ديوتائن جي سهائتا لاءِ آيو ۽ ديوتائن راجا مچڪند
کي چيو ته "هاڻي اسان جي سهائتا سوامي ڪارتڪ ڪندو ۽ اوهان
[illegible] اسان کي گهڻي مدد ڏني، اهڙي ڪين ڪان سواءِ [illegible]
[illegible] اوهان کي ڏيون." راجا مچڪند تڏهن پنهنجي ڪٽنب
۽ [illegible] سان ملڻ جو [illegible] ديوتائن برابر ڏني ته
"[illegible] [illegible] آهي." راجا مچڪند [illegible]
[illegible] ته "[illegible] آهي ته [illegible] واري [illegible]
[illegible] [illegible] جي [illegible] ڏيو تي [illegible]
[illegible]" ديوتائن تڏهن خوش ٿي اهو ور ڏنو ته "[illegible]
[illegible] [illegible] ڪوه ڪي [illegible]

مان يادون جو ٻچه به دنيا ۾ نه ڇڏيندس. ڪيترين ئي پهلوانن کي
لڙائي جي ميدان مان ڀڄي وڃڻ مرڻ جهڙو آهي. اڙي! آءٌ تو کي
ڏاڍو زبردست سمجهي تو سان وڙهڻ آيو آهيان، پر تون ته ڊيڄ
ڪاتر وانگر ٿو ڀڄين! ٿوري ساعت ته بيهي مون سان وڙهه.
آءٌ پڪ ٿو ڏيان ته ڪڏهن ڪين ماريندو سانءِ؟ شيام سندر
ڪيس ڪو به جواب نه ڏيئي ڏاڙهيءَ هٿ جهڏيءَ وجهڻ تي اهڙو
ڀڄندو پئي ويو جو هو نه ته نا اُميد ٿي ٿي ۽ نه ڪي ڇڏي ٿي سگهي.
اهڙيءَ طرح ڊوڙندي ڊوڙندي ڀڳوان تمام پري نڪري ويو ۽ پوءِ
ٿوريءَ ڏڪريءَ جي غار ۾ جتي راجا مچڪند سمهيو پيو هو، گهڙي
ويو. اُتي راجا مچڪند جي مٿان پنهنجو پيتامبر وجهي پاڻ لڪي
ٿوري ڪنڊ ۾ بيهي رهيو. جڏهن ڪال يون ڊوڙندو سهڪندو
اُتي اچي پهتو، تڏهن سمهيل ماڻهوءَ کي ڏسي سمجهڻ لڳو ته شايد
شري ڪرشڻ خوف کان پيتامبر ڪري سمهي رهيو آهي. پوءِ
ڏاڍيءَ ڪاوڙ مان ٿوري لت اُن سمهيل ماڻهوءَ (راجا مچڪند)
کي هڻي چيائين ”اڙي! اها ڪهڙي بهادري آهي جو لڙائيءَ جي
ميدان مان ڀڄي هت اچي سمهي پيو آهين؟ اُٿ نه ته هينئر تو
ماري پرپريءَ پهچايان ٿو.“ ائين چئي جهٽ ئي هن جو پيتامبر لاٿائين،
تنهن ئي راجا مچڪند جاڳي پيو ۽ اُنجي درشٽيءَ پوڻ ڪري ڪال يون
يڪدم سڙي ڀسم ٿي ويو. مرڻ وقت سندس درشٽي شيام سندر
جي پيرن، جهنڪري ۽ پاپن کان ڇٽي مڪت ٿيو.“

راجا پريڪيت پڇڻ لڳو ته ”اي سوامي! راجا مچڪند اهڙو
ڪهڙو تپسوان ۽ جنهن جي نظر پوڻ سان ڪال يون جهڙو بهادر
راجا سڙي ڀسم ٿي ويو ۽ وري ڇو غار ۾ اچي سمهيو هو.“
شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”اي راجا! اهو مچڪند اڪشواڪو ڪل

[illegible] یوگ مایا آگیا پاتے ہی سب متھراواسی [illegible]
[illegible] دوارکاپوری میں [illegible]
[illegible] آواز دی سب متھراواسی [illegible] آیا [illegible] عجب [illegible]
[illegible] ہم کہاں آگئے؟
[illegible] سب [illegible] شری کرشن چند [illegible] آئی [illegible]
[illegible] سب [illegible] کی [illegible] کرکے آیا۔"

شری شکدیو جی بولے کہ "[illegible] راجا [illegible]! [illegible]
سب متھراواسی دوارکاپوری [illegible] دیکھا [illegible]
[illegible] مکت
[illegible]
[illegible] سامنے آیا [illegible]
[illegible] بولے کہ "[illegible] آئی [illegible]
[illegible] آئی
[illegible] بات [illegible]
[illegible] آئی [illegible]
[illegible] آئی [illegible]" [illegible]
[illegible] بولے کہ "[illegible]
[illegible] آئی۔" [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] کہ "[illegible]
[illegible]

وري فوج ڪٺي ڪري دشمن سان وڙهندا اسون ۽ کين ماري ڪنس وٽ موڪليندا اسون."

اِها ڳالهه ٻڌي ڄراسنڌ کي ڏيرج آيو ۽ فوج ڪٺي ڪرڻ لڳو. هيڏانهن شيام ۽ ٻلرام پنهنجي جيءَ مڙني فوج سميت آنند سان راڄ گديءَ تي آيا. اُن وقت ديوتائون آڪاش مان گل وسائڻ لڳا. مٿرا ۾ پهچڻ وقت مٿرا واسي ڏاڍيون خوشيون ڪرڻ لڳا، استريون مٿان ماڙين تان شيام ۽ ٻلرام تي گل وسائڻ لڳيون. اِهڙيءَ طرح ٻئي ڀائر سڀني کي آنند ڏيندا راجا اُگرسين وٽ اچي اُنکي پيرين پيا ۽ اِٿرائي مان سڀ آنديل مال اڳيان رکي چوڻ لڳس ته "هي پرڀوي ناٿ! اسان اوهان جي پنهنجي پرتاپ سان دشمن کي ماري ڀڄايو آهي، اوهين آنند سان راڄ ڪريو پرجا کي سک ڪريو."

ڄراسنڌ سترهن دفعا لشڪر وٺي مٿرا ۾ وڙهڻ آيو، پر سڀئي دفعا هار کائي موٽيو. جڏهن ارڙهون دفعو چڙهي ڪرڻ جو ويچار ڪيائين تڏهن کال يمن نالي مليڇ ٽي ڪروڙ لشڪر وٺي مٿرا تي ڪاهيو ڪرڻ لڳو. کال يمن جو ايترو گهڻو لشڪر ڏسي شري ڪرشڻ ٻلرام کي چوڻ لڳو ته "يادون کي ته ڏاڍو سنڪٽ اچي سامهون ٿيو آهي، هاڻ ته ڇا ڪجي؟ پوءِ صلاح ڪيائون ته سمنڊ ۾ ڪو قلعو ٺاهجي جتي پوک شڪتي سان سڀ مٿرا واسي ڪڍي اُتي هلي رکجن. اهڙي صلاح ٻڌاري وشوڪرما کي گهرائي شيام سندر ڪڙي پريءَ ٺاهڻ جو حڪم ڏنو، جنهن کري وشوڪرما پڪدر وڃي اُهو ڪم ڪيو. جڏهن اُهو سڀ ڪم تيار ٿي ويو، تڏهن شري ڪرشڻ پوک مايا کي گهرائي حڪم ڏنو ته "تون هينئر جو هينئر سڀني مٿرا واسين ۽ ڪالين وغيره کي راتو رات مٿرا مان وٺي وڃي دوارڪا پهچاءِ. پر انهن ٿي جو ڪنهن جي ڪنهن آدميءَ کي

موت وٺڻو آيو لو سمجهن. توهان جو موڪلي ماڻهو جو ماريندو
لو ڪولس سو ملڪي ۽ پهنجي اڳوڻو جو [illegible] سمجهان
لو [illegible] ساڳيوئي [illegible] ڪندو."

اهو ٻڌي دواسفة ڪاوڙ مان پنهنجي فوج سميت
شاهوڪار بلرام کي گام ڪرڻ لڳو [illegible] ۽ "[illegible]
[illegible] آهيو [illegible] موٽي [illegible] [illegible] ڪسي ۽
[illegible] سان پهلوان پهلوان [illegible] ڪيو." [illegible] شاهوڪار بلرام کي [illegible]
جو [illegible] ڪرڻ لڳو. [illegible] سب [illegible] لڳي ويا [illegible]
[illegible] شاهوڪار بلرام [illegible] [illegible] دواسفة
جي فوج ۽ ڪوڙي [illegible] پهلوان ماري [illegible] ڪوڙين ۽
ماري [illegible] دواسفة [illegible]
[illegible] دواسفة کي بلرام [illegible] ڪري [illegible] آيو ۽
شري ڪرشن کان [illegible] لڳو ته "هي آگيا ڪريو ته [illegible]
[illegible] آهن." شري ڪرشن جواب ڏنو ته "[illegible]
[illegible] وقت ڪوهي [illegible] دواسفة [illegible]
[illegible]
ماري [illegible] بلرام [illegible] دواسفة کي [illegible]
[illegible] ڪئي [illegible]
[illegible]
[illegible] ڪري [illegible]
[illegible] آهي [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ڪري [illegible] ڪئي

ايتري ۾ آڪاش مان ٻه رٿ هٿيارن سان آيا جنکي ڏسي ٻلرام چوڻ لڳو ”مهاراج! توهان ڀرتويءَ جي ڀار لاهڻ ۽ ڀري ڀڳتن کي سک ڏيڻ لاءِ ته اوتار ورتو آهي، انلاءِ اگني روپ ڌاري هنن سڀني دئيتن کي جلائي ناس ڪريو.“

اها ڳالهه ٻڌي شريڪرشڻ چيو ته ”ٻلرام! ٻين کي مارڻ ڪو مشڪل ڪونهي، ڇو جو هنن ته مونکي دنيا ۾ گهڻا ڪم ڪرڻا آهن تنهنلاءِ جراسندهه کي مارڻ جو اُپاءُ پوءِ ڪيو ويندو.“ ايترو چئي شريڪرشڻ ٻلرام کي ساڻ ڪري اُگرسين وٽ آيو ۽ چوڻ لڳس ته ”مهاراج! مونکي حڪم ڪريو ته آءٌ جراسندهه سان وڃي وڙهان ۽ اوهين يادون سان گڏجي شهر جي رکيا ڪريو.“ اُگرسين جي آگيا پائي شيام ۽ ٻلرام شهر جي ٻاهر آيا ۽ رٿن تي چڙهي ٿوري سينا وٺي لڙائيءَ جي ميدان ۾ آيا. شري ڪرشڻ اُن مهل پانچجنيه ڌاري شنک وڄايو جنهنڪري ڀرتوي ۽ آڪاش ڏڪڻ لڳا ۽ جراسندهه جا پهلوان پڻ ڪنبڻ لڳا. جراسندهه پنهنجو رٿ شريڪرشڻ جي روبرو آڻي ايئن چوڻ لڳس ته ”اڙي ڇوڪرا! تون مامي کي ماري مون سان وڙهڻ آيو آهين، انلاءِ مان توتي هٿيار نه هلائيندس. بهتر آهي ته هتان ڀڄي وڃ ڇو ته ٻارن ۾ تنهنجي چڱائي آهي.“ پوءِ ٻلرام ڏانهن منهن ڪري چوڻ لڳو ته ”توکي جيڪڏهن پراڻ پيارا نه هجن ته آءُ سامهون پوءِ هٿن جون صفايون آهن. اڙي! توکي مارڻ ڪا وڏي ڳالهه ڪانهي، خبر ڪانهيئي ته مان جراسندهه آهيان.“ شري ڪرشڻ چوڻ لڳس ته ”اپهائي! پنهنجي وڏائي پاڻ ڪرڻ آڪيانين جو ڪم آهي. پهلوان پنهنجي واکاڻ پاڻ نه ڪري سيهي سان نهي هلي، وقت تي پنهنجي طاقت ڏيکاريندا آهن. توکي ٻلرام جي ٻل جي خبر ڪانهي؟ شايد

اسی ... ہوا تھا کہ دیوکی کی گود میں [illegible]
اوقات اسی ... کنس جو کہ اسکا بھائی تھا [illegible]
پر پہرہ دار ... موجود تھے۔ کوئی شخص بھی باہر نہ [illegible]
وہی ... رات تھی ... طرح کان میں آئی کہ [illegible]
اے واسدیو ... گھر جاؤ۔ اور ... کرو اور [illegible]
... کنس کی دشمن سمت ... [illegible]
کی ... سب ... وہی [illegible]
... واسدیو ... [illegible]
... کی طرح ... [illegible]
... آئی ... کنس ... [illegible]
... سمت ... آئی۔ بس! ... [illegible]
... کنس ... متھرا ... کی
... سمت ... کرشن ... کی ... [illegible]
... واسدیو ... [illegible]
... سمت ... [illegible]
... وہی ... [illegible]
اور ... کنس ... [illegible]
... اور ... کی [illegible]
... کی [illegible]
متھرا ... اس وقت سب ... [illegible]
... [illegible]
... شری کرشن ... [illegible] واسدیو
... [illegible]
... شری کرشن ... [illegible]

پرٿويءَ تان بار اُتارڻ واسطي سڀ ڀلائي ۽ برائي ڪرڻ جي
سمرٿي پنهنجي هٿ وس رکي آهي، سو جنهن هنکي وڌندو تئن
ٿيندو. اُنهي لڇا مهاٻلوان آهي تنهنڪري آءٌ ڪجهه نٿو ڪري
سگهان. افسوس! جو تنهنجو اهو اُپديش منهنجي هردي ۾
ڪجهه به اثر نٿو ڪري ۽ بجليءَ وانگر چمڪو ڏيو نڪريو وڃي.
وري دريوڌن ۽ منهنجا ٻيا پٽ ته اصل مڃيمرئي ڪونه ٿا ۽
سڀ ڪرتار پنهنجي مرضيءَ موجب پيا ڪن. انلاءِ آءٌ
ڪنهن به قسم جي دست اندازي ڪانه ٿو ڪريان ۽ اڪيلو ويهي
پرميشور جو ڀڄن ڪريانٿو. توهان شري ڪرشن کي منهنجي ڏنڊوت
چئجو." اڪرور ورندي ڏني ته "هي ڌرتراشٽر! ڀڳوان جي
مايا ڏاڍي ٻلوان ٿي ڏسجي جو منهنجو اُپديش تنهنجي دل ۾
اثر نٿو ڪري. خبر نه آهي ته وڪنٺ ناٿ جي لڇا ڪهڙي آهي."
پوءِ ڪاٺس موڪلائي ڪنتيءَ جي گهر آيو، جتي هنکي سمجهائي
ڌيرج ڏيئي رٿ ۾ چڙهي روانو ٿيو.

مٿرا ۾ پهچي اڪرور، شيام ۽ ٻلرام کي هستناپور جو سماچار
ٻڌائڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو ته "هي مهاراج! تنهنجي ڀڳني ڪنتي ۽
سندس پٽ ڏکشن ۾ پيا سڀ، آدمي دريوڌن جي هٿان ڏاڍا
ڏکي آهن. اوهين ته سڀ حال ڄاڻو ٿا وڌيڪ ڇا چوان." شري ڪرشن
تڏهن ٻڌڻ ته سنساري منش وانگر ڏاڍو اُداس ٿيو، پر پوءِ ٻلرام
سان صلاح ڪري اهو پرڻ ڪيائين ته "مهاڀارت جي لڙائي ڪري
پرٿويءَ جو بار هلڪو ڪندس." هي راجا پريڪيت! هيستائين
جيڪي بندرابن ۽ مٿرا بابت ٻڌايو اٿمان، سو اڌا ٻڌ وارڌ يعني
پهريون حصو اٿيئي، باقي اُترارڌ يعني پويون حصو ٻڌايان ٿو، سو ڌيان سان ٻڌجانءِ."
جڏهن اُگرسين ڌرم سان مٿرا جو راڄ ڪرڻ لڳو ۽ شيام ۽ ٻلرام

۽ تنهنجي لاءِ، هن سڀني اُنهن واڪاڻ ڪئي ۽ سڀني کان
انهن جو ادب پڙهائي ۽ وڌائي جو ٽيڪ پڪ شنوائي آهي. اڪرور چيو
ته سڀ ڌرتراشٽر جي ۽ ڪيس ڏيڻ لڳو ته "هي مهاراج!
تون ڪورو ڪُل ۾ وڏو آهين، تنهنجي وڏائي ڪري رهيو
آهين؟ پنهنجي ڀاءُ پانڊو جي ڪئين ولي اُنهن ٻارن کي ڏک
ڏئي رهيو آهين؟ ڇو ڪيڏو گهڻو ٻي پنهنجي ليکي ڏيڻ هي
[illegible] ۾ اگر پاپ ڪري رهيو آهين؟ ڇا اها سڌائي ۽ ڀلائي
آهي؟ اڪيلو آيو آهين ۽ اڪيلو ويندين، مرڻ وقت ڪهڙو
سامان همراه ڪري ويندين؟ جنهن لاءِ تون هي سڀ پاپ ڪمائي رهيو
آهين، سو توکي ڪهڙو ڪم ايندو؟ [illegible] هن اڳ
ڪرڻ ڪري [illegible] ڪو پڇڻ وارو، ڇا اهو ڪرڻ جو ڀلو
[illegible] پنهنجي ڪٽنب ۽ [illegible] ڪري
[illegible] ڏک [illegible] ۽ سنساري وهنوار سڀ جهان
[illegible] آهي. مرڻ بعد ڪي ٻيڪ ۽ ٻڌي رهندي. هنڪري
هن سنسار کي ڪوڙو سمجهي، ڪنهن کي به ڏک نه ڏي. مرڻ
مرڻ بعد مڪت ٿيڻ لاءِ ايشور تي ڀروسو رک ۽ [illegible]
جي [illegible] بعد ۾ [illegible] ڪري جي. مٿان [illegible]
[illegible] ۽ لوڪ ۽ پرلوڪ سڌرندا ۽ [illegible]
پنهنجي ڪُل جو نالو ملندو. اها تنهنجي ڀلائي آهي، [illegible]
[illegible] ڪرڻ [illegible] ڪنهن [illegible]
[illegible] ٿيندو."

اڪرور جا اهڙا ڏاهپ ڀريا ڌرتراشٽر ڪيس هٿ ڪري چيائين
[illegible] ته "هي ڀاءُ! تون جهڙي امرت وچن ٿو سڻائين
[illegible] جا سڀ ڳالهيون سچيون آهن، اهي سڀ [illegible]

هڪڙي دفعي ڀيمسين کي زهر گڏيل لڏون کارائي موڪليائين.
تنهن کانپوءِ اسانکي لاک جي جڳهه ۾ ساري ڀائرن آگ لڳرائيائين.
پر ڏاڍي جي ڪرپا سان هي دفعا بچيا آهيون. هاڻي ٻڌاءِ ته ڏينهن
ڏهن قسم جي دشمني ۽ دغا ڪندا رهن ٿا، تڏهن ڪٿان اسين
اُنهن جي هٿان بچي سگهنداسون؟ بس اهوئي شوڪ مونکي اٿئي پر
رهي ٿو. جڏهن ته هڪڙي ٻگهڙن جي ٽولي ۾ رهي هر وقت ڏجي
ٿي يا هرڻي پنهنجي جماعت کان وڇڙي سگهي نٿي پائي، تڏهن
منهنجو حال اٿيئي. هتان اسين ڀڄي به نٿا سگهون. ٻڌائي
ته شري ڪرشن جيون جي دکر ڏارڻ لاءِ جنم ورتو آهي ته پوءِ پيا
منهنجن پٽن جو دکر، جي ٻڌا پيءُ جي آهن، ڇونٿو لاهي؟ جيئنڪا
آءٌ پاٺڪي ٻي وارث سمجهو ويٺي هيس، پر هينئر سمجهان ٿي
ته منهنجو به ڪو مددگار آهي. ڏهن شيامسندر ڪنس ۽ ٻين
اڌرمين کي ماري پنهنجي ماتا کي سک ڏنو، تهڙي اُميد ته هو
منهنجي به اهي ضرور رکيا ڪندو. هي اڪرورا! پنهنجو حال
هٿي کي ٻڌائڻ واجب ڪيمهي، پر توکي پنهنجو سمجهي اندرجو
حال اوريو اٿم. مهرٻاني ڪري تون شري ڪرشن کي وڃي چئج ته
ڏاڍي عجب جي ڳالهه آهي جو تو جهڙي پاڻيءَ جو ڌني آءٌ سنساري
دکر کان نه ڇٽان. انڪري جلدي اچي منهنجو دکر دور ڪر.“

ڪنتيءَ جا اهي ورلاپ ٻڌي اڪرور اکين ۾ پاڻي آڻي چيو
ته ”هي ماتا! تون ڪنهن به ڳالهه جي چنتا نه ڪر. تنهنجا اهي
ٻرا ڪرمي پٽ دشمن کي جيتي راڄ ڪندا ۽ شياما پيارا اهو نياپو
ڏنو اٿيئي ته تون ڪنهن به ڳالهه جي چنتا نه ڪر. اسين تو وٽ
جلد ايندا آهيون.“ پوءِ اڪرور سڀني کي ڏيئي موڪلاڻي
ودرسان گڏجي دستاپور واسين کان ڀڄڻ ۽ سنڌس ٻڌن ڌڙن

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ڪيس [illegible]
[illegible]
[illegible] آهي [illegible]
[illegible] ڪيس [illegible]
[illegible] اڪبر [illegible]
[illegible]
[illegible] آهي.
اڪبر [illegible] شاهه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] آهي.

ڀڳوان جي موهڻي مورت ڏسي اڪرور کي اڃا به پريم اچي ويو
۽ شري ڪرشڻ جا چرڻ جهلي پنهنجي اکين تي گهمائڻ لڳو. جئن
ڪنگال کي گهڻي ڌن ملڻ تي بيحد خوشي ٿيندي آهي،
تئن اڪرور جو به ساڳيو حال ٿيو. پوءِ ته اڪرور ستوتي ڪري
چوڻ لڳو ته "هي دين ديال! جئن ڪبجا کي سندر روپ
ڏيئي من اڇا پوري ڪيو، تئن مونکي به اهڙو گيان اُپديش
ڪريو جو اٺئي پهر اوهانجي چرڻن جو ڌيان رکي جنم مرڻ کان ڇٽي پوان."

آڪرور جي اها ستوتي ٻڌي شري ڪرشڻ چوڻ لڳس ته
"ڀڳوا! جيڪو ور گهرجي سو گهري وٺ." تڏهن هن وينتي
ڪري چيس ته "مهاراج! مونکي اهو ور ڏيو جو استريءَ ۽ اولاد
جي پريت منهنجي من مان نڪري وڃي ۽ سدائين اوهانجي چرڻن
جو ڌيان رهي." شري ڪرشڻ اهو ور ڏيئي پوءِ پنهنجي ماما سان
سندس پوءِ گيان ڪسي چوڻ لڳس ته "هي چاچا! اوهين پاڻ وڪل
جا وڏا ۽ پيا سمان تي منهنجي ايتري ستوتي ۽ سيوا ڇو ٿا
ڪريو؟ آءٌ اوهانجي درشن واسطي هت آيو آهيان ۽ اوهانجي پنج
پرتاپ سان دئيت ته سڀ ماريا ويا آهن، باقي ڪوريءَ گاله جو
ويچار اٿر سو به اُميد اٿر ته اوهانجي ديا ڪرڻ سان ٿي ويندو.
پڌ ان ٿو ته جڏهن کان مهاراج پانڊو سورڳ ڌام پڌاريو آهي، تڏهن
کان دريوڌن سندس پٽن يڌشٽر ۽ ڀين ڀائرن ۽ ڪنتي منهنجي
پڦي کي ڏاڍا ڏکر ڏنا آهن، انڪري اوهين هيستر اوڏانهن وڃي ڪين
ڌيرج ڏيئي سندن خبر چار ڪيئي اچو."

ايترو ٻڌي اڪرور هستناپور ڏانهن روانو ٿيو ۽ شري ڪرشڻ
ڪيترين ئي سوکڙيون ڪنتيءَ، يڌشٽر ۽ سندس ڀين ڀائرن لاءِ
ڪيس ڏنيون. ڪيترن ڏينهن کانپوءِ اڪرور هستناپور اچي

هنن پڻ موڪلائڻ مهل سي شيام ۽ بلرام ڪاڏي ادورسان
گڏجي ۽ اڌو کي به ساڻس توڙي ڪاڙهيون.

شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راڄا پريڪشت! جڏهن ڪيشو
ڪان وٽان موٽي مٿورا ڪبجا جي گهر وڃڻ جو سائل اچار ڪيو
ته تنهن ڏينهن ڪان وٽي موٽ ضرور موٽڻ ساري ... وات
نهاريندي رهي. ٻئي ڏينهن شيام سندر وچار ڪيو ته ڪبجا
سان جو اقرار ڪيو اٿم، تنهنڪري اتي ضرور وڃڻ گهرجي، اهو
وچاري اڌو سان گڏجي ڪبجا جي گهر ويو. ڪبجا شري ڪرشڻ
کي ٻاهر آيو ڏسي ڏاڍي گدگد ٿي ... ۽ ڪري ستڪار
ني واري ڏاڍي سوا ڪرڻ لڳي، پوءِ ڪن طرحن طرحن ...
... وقت ويهي ... ڪرڻ لڳي ته ”هي ڪرپالو! اڄ
وقت ... ڪري ... ڪيو.“ شيام سندر سندس اهڙو
... ته ”هي ڪبجا! ... ...
... ... ”...
... موڪلائي گهر ويا.“

ٻئي ڏينهن شري ڪرشڻ اڌو کي چوڻ لڳو ته ”ڀائي!
... ... ته ... ...
...“ پوءِ ... کي ... سان ... ڪري اڪروڙ
... ... شري ڪرشڻ
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... شيام سندر ... ...

پڳوان جي موهني مورت ڏسي اڪرور کي اڳ۾ئي پريم اچي ويو

جو شريڪرشن جا چرڻ جهلي پنهنجي اکين تي گهمائڻ لڳو. جنهن

ڪنگال کي گهڻي ڌن ملڻ تي بيحد خوشي ٿيندي آهي،

تنهن اڪرور جو به ساڳيو حال ٿيو. پوءِ ته اڪرور ستوتي ڪري

چوڻ لڳو ته ”هي دين ديال! جنهن ڪُبجا کي سندر روپ

ڏيئي من اِڇا پوري ڪيو، تنهن مونکي به اڳ۾ گيان اُپديش

ڪريوجو ائٿي پهراو هانجي چرڻن جو ڌيان رکي جنم مرڻ کان ڇٽي پوان.“

اڪرور جي اها ستوتي ٻڌي شريڪرشن چوڻ لڳس ته

”چڱو! جيڪو ور گهرجيئي سو گهري وٺ.“ تڏهن هن وينتي

ڪري چيس ته ”مهاراج! مونکي اهو ور ڏيو جو استريءَ ۽ اولاد

جي پريت منهنجي من مان نڪري وڃي ۽ سدائين اوهانجي چرڻن

جو ڌيان رهي.“ شريڪرشن اهو ور ڏيئي پوءِ پنهنجي ماءُ پيءُ

سندس پوڇڻ گيان ڪسي چوڻ لڳس ته ”هي چاچا! اوهين يادو ڪُل

جا وڏا ۽ پيا سمان ٿي منهنجي ايتري ستوتي ۽ سيوا ڇو ٿا

ڪريو؟ آءٌ اوهانجي درشن واسطي هت آيو آهيان ۽ اوهانجي پنج

پرتاپ سان دئيت ته سڀ ماريا ويا آهن، باقي ڪٿي ٻاهر جو

ويچار اٿم سو به اُميد اٿم ته اوهانجي ديا ڪرڻ سان ٿي ويندو.

پڌان ٿو ته جڏهن کان مهاراج پانڊو سورڳ ڌام پڌاريو آهي، تڏهن

کان دريوڌن سندس پٽن يڌشٽر ۽ ڀين ڀائرن ۽ ڪُنتيءَ منهنجيءَ

پڦيءَ کي ڏاڍا ڏک ڏنا آهن، انهاءِ اوهين هستنا اوڏانهن وڃي ڪين

ڌيرج ڏيئي سندن خبر چار ڪئي اچو.“

ايترو ٻڌي اڪرور هستنا پور ڏانهن روانو ٿيو ۽ شريڪرشن

ڪيترين ئي سو ڪڙيون ڪنتيءَ، يڌشٽر ۽ سندس ڀين ڀائرن لاءِ

ڪيس ڏنيون. ڪيترن ڏينهن کانپوءِ اڪرور هستنا پور اچي

ڪنهن ٻئي موڪليون جن سي شيام ۽ ٻلرام ڪاڏي ٻڌايو سان
ڪٿيون ۽ اُڌو کي بہ مهمانن ڀورين ڏيائون ۔
شڪدو جي ڏٺو اکو ته "هي راڄا ٻرڪت ! جهن ڏينهن
کان مان مولي منهنجو ڪبجا جي گهر وڃڻ جو آس اظهار ڪيو
هو ، تنهن ڏينهن کان وٺي هو روز منهنجي ڀاري ۾ واٽ
نهاريندي رهي ، ڪڏهن ڏينهن شيام سندو ويچار ڪيو ته ڪبجا
سان جو اقرار ڪيو اٿم ، تنهن ڪري اڄ ضرور وڃڻ گهرجي ، اهو
ويچاري اُڌو سان گڏجي ڪبجا جي گهر ويو ، ڪبجا شري ڪرشڻ
کي ٻاهران ايندو ڏسي ڏاڍي گد گد ٿيڻ لڳي ۽ کيس سڪاسڻ
تي ويهاري ڏاڍي سوا ڪرڻ لڳي ، پوءِ کين هٿ جوڙي ڏاڍن
نوازن سان چوڻ لڳي ته "هي ڪرپالو ! اڄ
وقت مون رهي ڪرپا ڪري ." شيام سندس سندس
کان پڇڻ لڳو ته "هي ڪبجا ! تون هتي ڪڏهن آهين
کي ياد ڪندي ، ڪڏهن اوهان جو وقت ملندو آهي ." پوءِ ڪبجا
کان موڪلائي گهر روانا ٿيا ۔

ڪجهه ڏينهن شري ڪرشڻ اُڌو کي چوڻ لڳو ته "ڀائي !
اسانجي پڦي ڪنتي جي ڪهڙي حال آهي ۽ ڪڏهن ڀوش جو ڌيان
ڪيائون ." پوءِ ٻلرام کي ٻڌ سان وٺي ٻيهر ڪڍي اڪرور
جي گهر آيا ، اڪرور کين ايندو ڏسي ، منهنجو مستڪ شري ڪرشڻ
جي چرڻن تي رکي ، ڪڍي ۽ منهنجو ڀاڳ جاڳندو سمجهي
ڏاڍي ٺاهه ۽ ادب سان کين اندر وٺي وڃي اوچي سنگاسڻ تي
ويهاريائين ، هي سڀ ڏسي ڪري ٻهراڙيءَ وٽ ڪيترن ٻٽن
ڪيا ، پوءِ قسمين قسمن جا ڀوڄن آڻي رکيا آهن ، اڳيان
رکيائين ، شيام سندو ڏاڍي پيار سان ڀوڄن ڪيو ، انهن

۽ ڪانئس برجواسين جي چڱڀلائيءَ بابت پڇڻ لڳا جنهنتي اُڌو
چوڻ لڳو ته "هي شري ڪرشڻ! بندرابن جي مهما ۽ برجواسين
جو پريم مونکان چيو نٿو وڃي. اوهان مونتي وڏي ڪرپا ڪئي
جو مونکي اوڏانهن موڪليو. سڀ گوپيون گوال اٺئي پهر اوهان
جي چرڻن جو ڌيان ڪري اوهان سان گڏجڻ جي اُميد تي جيئرا
رهيا آهن. يشودا جو ته اوهانجي وڇوڙي ۾ حال ئي نه پڇو. هوءِ
پڇتائي چوڻ لڳي ته "مون شيام سندر کي نه سڃاتو ۽ اُکريءَ
سان ٻڌو هو، پر هيئنر موهن پياري ڪانسواءِ ساري برج سڃي آهي.
جڏهن صبح جو جمنا تي سنان ڪرڻ ويس، تڏهن گوپين منهنجي
ڏاڍي خاطري ڪئي ۽ مون جڏهن اوهانجي چٺي پڙهي ٻڌائين ۽
گيان يوگ جو اُپديش ٻڌايو مان، تڏهن منهنجو چوڻ سچ نه
مڃي پريم ۾ ٻڏي ائين ته روئڻ لڳيون جو مونکي ڪين اُپديش
ڪرڻ ئي ڀلجي ويو ۽ آءٌ پاڻ اُنهنجي پريم ۽ ڀڳتيءَ ۾ لين ٿي ويس.
سچ پڇو ته اُنهنجو پريم ڏسي منهنجي گيان جو ايمان ٽٽي ويو.
مونکي جو ڇهه مهينا لڳي ويا تنهنجو سبب رڳو هيءُ آهي جو جڏهن نه
هو بندرابن واسي سڀ اوهان جي ڌيان ۽ سمرڻ ۾ لين ٿي ويا
آهن، تڏهن آءٌ به ٿي ويو هوس ۽ هيڏانهن اچڻ ئي ڀلجي ويس.
هي انترياميءَ! وڌيڪ ڇا ٻڌايان جو سڀ ڪجهه ڄاڻي رهيا آهيو."
مرلي منوهر بنسريءَ کي جا اُڌو آندي هئي، ڪڍي پنهنجي
چپن سان لڳائي ۽ پوءِ اکيون بند ڪري برجواسين جي ڌيان ۾
پنهنجي وڏي برج جو ٻاوولي ٿڌا ساهه کڻڻ لڳو. پوءِ اُڌو کان
پڇڻ لڳو ته "سڄڻ اتون چڱيءَ طرح گيان سيکاري آئين؟" اُڌو
تڏهن ڪنڌ هيٺ ڪري شيام سندر کان موڪلائي وسديو ۽
ديوڪيءَ وٽ آيو ۽ کين نند ۽ يشودا جو نياپو ڏنو ۽ عڪيڻ مڃايون

ايترو چئي اوڌو جوابر پڙهي لڳو جو ڪرشن جي اچڻ
لکيو ۽ وڃڻ کي ياد ڪرڻ لڳو ته ”اوهين ڏاڍا آهيو جو هن
پڙهي ۽ هنر ورتو [illegible]“ اهڙيءَ طرح اوڌو گوپين سان ڪڏهن اهي
مند ڏڏ، ڏهي ڏهي شري ڪرشن سان ليلا ڪندي هئي.

گوپيون تڏهن اوڌو کي چوڻ لڳيون ته ”هي اوڌو! اسان
پوار جي وس لي توکي ڪهڙ ڏڪ ڳالهه آهي، پر ڏڏا هميشه لئون
جي دلي ڪندا آهن، الڪري اسانجو اوڌو ڪميا ڪري ڪا اوري
نجو ڪا، ڄمڪري موهن پياري جو درشن ٿئي. اسانجو حال
تو اوهان اکين ڏسيو آهي، الله وڃي مطلب سمجهون تيئن ڪج.“

پوءِ سڀ گوپيون اوڌو کي ڏاڍي پيار سان سمجهي ڪيو ولي
وڃون [illegible] ڪرڻ لڳيون. ڪانئ بعد اوڌو ڪانئن موڪل گهرڻ
لڳو، تڏهن پشودا ڪيس ڪيترو مکڻ ۽ مٺايون آڻي شيام
۽ بلرام واسطي ڏنيون ۽ چوڻ لڳيس ته ”ديوڪي ماءُ کي چئج
ته هاڻي ڪهڙو وقت شيام ۽ بلرام کي ڏڪڻ، مون جو دل آءُ اهين جي
ڏسڻ ڪانسواءِ ڪهڙو ماڪڻ وڃي ٿي.“ بعد چوڻ لڳيس ته ”آءُ
ڏو ڪي ڪيڪا ڏا ڏوان؟ هي [illegible] جي سندوي ڪير الهي، الله
وڃي [illegible] سمجهو تئين ڪجو.“

اوڌو جي روانگي مهل ڪيترا گوپيون ۽ گوال قسمين قسمين
شيون آڻي ڪيس ڏيڻ لڳا ته ”[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]“ [illegible] اوڌو [illegible]
[illegible]

مليو آهي، جو انهيءَ پهر اُن شيام سندر جي يادگيريءَ ۾ لڳا
ٿيون. توهان جي پريم جي برابري ڪو به ڪري نٿو سگهي
شاسترن ۽ استرين کي نندينداآهن، پر اوهان جو گيان ديوتائن
کان به سرس آهي. آءٌ سچ ٿو چوان ته وئڪنٺ ناٿ جيتري
پريت اوهانسان رکيٿو، اوتري لڪشميءَ سان به نٿو رکي. هي
گوپيون! پرميشور مونکي به نه جيڪر ڏڪريءَ گوپيءَ جو جنم ڏنئي
ها، ته آءٌ ڪهڙو نه وڏڀاڳي هجان ها. توهانجو پريم ڏسي ديوتائون
به موهجيو وڃن. جڏهن شري ڪرشڻ کي آءٌ پورڻ پرشوتم سمجهان
ٿو، تڏهن اوهانکي به اُن کان جدا نٿو سمجهان. جا پدوي برهما
۽ ٻين ديوتائن کي ڏاڍيءَ محنت سان ملي ٿي، سا اوهان
سهجيئي پائي ورتي آهي؛ تنهنڪري اوهين ٻيشڪ ڌنيم آهيو.
ايتري ڪٿا پڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ''هي
راجا پريڪيت! ان ڳالهه ۾ ڪو شڪ ڪونهي ته جو منش پنهنجو من
پريم سان پرميشور ۾ لڳائي ٿو، سو اُن جو روپ ٿيو وڃي. ڏسو
گوپيون ڪنهن اُتم ڪُل ۾ پيدا ڪونه ٿيون؛ نه ته ڪو اُنهن
ويد شاسترن پڙهيو يا پڙهو، نڪي ڪڏهن ڪو تيرٿ سنان ڪيائون
۽ نه ڪو جپ تپ ئي ڪيائون؛ پر فقط شري ڪرشڻ جي چرڻن
۾ پريت رکڻ سان ئي ايڏيءَ وڏيءَ پدويءَ کي پهتيون آهن. جڏهن
ته وڏو ڍير ڪپهه جو باهه جي هڪڙي چڻنگ ڪري جلي ڀسم ٿي ويندو
آهي، تڏهن اُڌو جو گيان گوپين جي پريم اڳيان ويندو رهيو. جنهن
ڪري هو پنهنجو مستڪ هر هر اُنهنجي چرڻن تي رکي چوڻ لڳو ته
''آءٌ اوهانجي درشن ڪرڻ ڪري ڪرتارٿ ٿيس. آءٌ اوهانکي
گيان سيکارڻ آيو هوس، پر اُلٽندو اوهان کان آءٌ پريم ۾ پڪٿي
سکي ويندو. مونکي پنهنجوداس سمجهي مٺيون خبرائيندين رهجو''.

۽ جنهن اسلام مڪاني دوراني ڪيا. تنهنجي ڪري توهان پنهنجي
ان ڪوڙي ڪمان کي ڏڪي رکو. ڪڏهن اسين شيارسدر
ٻي دوڙي ۽ اڳتي وڌڪي رهيا آهيون. ڪاڏي توهان اها
ادا ڪئي هئي. اسلامي فتح تي اوچ تي پهچي سگهيو. اي اوڏو!
ٻڪي اڳيان شيارسدر جي دلين ملوا ويو. تنهنجي
دوڙ ۽ اسلامي هي حالت ٿي آهي، ڪا ٿي توهان دوري سگهي ٿو
بي برت ٻڌائي ڪئي ٻه ڏيان ڪرائين ٿو. ان
طرح سڪارين اوهان جي اڳيان ڪهڙي ٿي وڪيل
ڪس اهڙي طرح تي خيال ڪري ٿو. هي شيارسدر جي
ڪمان سڪو هو ته ٻه آڏو رات جو جي وڌاڻي انسان جي
ڪوڙ وارو اهو ڪري اسلام جي ڏائيسن ٿي؟ ڪيڏو
وڏو ۽ وڏو ڪيالي ٿي وڃي ٿو."

اهڙي طرح ڪهڙو ڪامون ڪري ڪنهن پنهنجي ڪوڙي
سان اوڏو جو ڪوڙو جواب ڪري ڪڏهن لکيو ته "اي
شيارسدر! تنهنجي ڳالهه سڀ دلي ۽ ڪيڏي انسان کي
ٿو ٿي، ڇا ٻڌي اسي پنهنجي موتي ڪداري انسان
جو ڏک ڏاڍو ڪري ماري. آڏا سدا ڏيندي آهي، لباس دوڻ
ڪري سڄو ٿي ويو." جنهن ڪهڙو اوڏو کي شيارسدر
جي واسو ڪري ٿو اهڙي ڳالهه لکيو ته "اي اوڏو!
توهان جي اسلام عام سوچ جي ڏور ڪيڏو ته تنهنجي دوڙي روئي
دڙي جي سڀ اسلام جي دلي ڪهڙي ته تنهنجي آهي."

هڪڙي ڪي ڳالهه ٻڌي سڀ جو ٻاهران وڃي ۽ ٻئي جو
ان ڪري ويهي ته ڪهڙو اوڏو جي ٻئي جي اهڙي اسڪار
ڪري ڏڪ لکيو ته "اي ڪهڙو! جنهن حضرت جو ڏور اوڏو ا

جو ڏک، ڪليش نه ڏيندو. هي گوپيون! شري ڪرشڻ هي
۽ ڇهو اٿم ته جڏهين اوهان راس ليلا ڪرڻ وقت مونهنجي پرش پارنا
سمجهي مون کي پاپ جي نظر سان ڏٺو هو، تڏهين مان انترڌان
ٿي ويو هوس ۽ وري جڏهين گيان جي رستي پرميشور ڄاڻي
منهنجو ڌيان ڪيو، تڏهين ڀڳتيءَ جي وس ٿي درشن ڏنو مانو.
اِنلاءِ منهنجي نرگڻ روپ جو ڌيان هميشه ڪريو ته مان انهي ڀر
اوهان وٽ هوندس."

اهي گيان ڀريل ڳالهيون ٻڌي سڀ گوپيون چوڻ لڳيون ته
"هي اُڌو! تون جيڪي هي سوکڙيون کڻي آيو آهين ۽ اسان
جو چت چور اُتي ڇڏي آيو آهين، سو هي سڀ موٽائي وٺس کڻي
وڃ اسان کي ته اُن موهڻيءَ مورت جو درشن ڪرائي. جڏهين
اسان کي اُن جي ڌيان ۾ رهي ٻيو ڪجهه به نٿو سجهي، تڏهين
هو يوگ ۽ وئراڳ جون ڳالهيون لکي جو اسان جي اندر جي
وسايل باهه کي ٿو ڏکائي. خير! هيلتائين اسان کي سندس موٽي
اچڻ جي اُميد ٻڌي هئي، پر هيئنر ته يوگ ۽ وئراڳ جو نياپو ٻڌائي
اسانکي نا اُميد ڪيو آهيس. ڀلا! اسين گنوار ڌڌ مکڻ وڪڻڻ واريون
يوگ مان ڇا ڄاڻون، اِنلاءِ ڪرپا ڪري اسانکي وٽس وٺي هل."
اُڌو گوپين جا اِهي گيان ڀريل ٻڌي وري به ڪين سمجهيا نه
لڳو ته "هي گوپيون! جڏهن پاڻيءَ تي ليڪو نٿو ٿئي، تڏهن سنساري
وهنوار سپني وانگر ڪوڙو آهي. اِنلاءِ اوهانکي پينهنجون اکيون
بند ڪري هرديءَ ۾ نارايڻ جو ڌيان من لڳائي ڪرڻ گهرجي، ته ٻيو
اوهانکي اُنجو درشن ٿيندو." اِهو ٻڌي ڪڙي گوپي چوڻ لڳي
ته "هي اُڌو! جيڪڏهين نند لعل جو روپ ۽ رنگ نه آهي ته ٻيا
جشودا ڌڻي کي پينهنجي ۽ ڪنهن اُڌو ۽ ڪنهن اُکريءَ سان ٻڌائيندس؟

لکي وري ڏنائين جو ته اُتي گوپين جو ڏالو لکيل هو، ڏڌين هوڙ
لکيون ته "ڏسو! مون پياري جو من اتي ئي ڪجهه ٻه لکيو رهي ٿو،
جنهن ڪري ئي هو وقت اُن جو ڏالو ياد اٿس." جڏهن هيءَ ڳالهه اُڌو
ڏٺي، تڏهن چيائين ته "هي گوپيون! شري ڪرشڻ مون کي اوهان ڏي
آتم گيان سيکارڻ واسطي موڪليو آهي سو اوهين ڌيان ڏئي آتما
هيڏي ويڪ جو ساڌن ڪريو، ته اوهان کي هي جدائي جو ڏک
نه ٿئي. هي گوپيون! اوهان کي شري ڪرشڻ کي، جو آدي پرش
آهي لوڪن کي پيدا ۽ پالڻ ڪرڻ وارو آهي، پرماتما جي
نه سمجهڻ گهرجي. منش جو شرير پنجن تتون مان ٺهي ٿو.
اُن شرير ۾ آدي پرش جي پرڪاش رهڻ ڪري منش ۾ آتم ودي
ڪرمانديون گيان اندريون ڪم ڪرڻ جي سمرٿي رهي ٿي.
پرميشور جي مايا مان اُن جو اهو روپ ڪنهن کي ۽ ڏسڻ ۾ ڪونه
اچي، تنهن ڪري اوهين اُن نرگڻ روپ جو سمرڻ ۽ ڌيان ڪريو
ته هو اُتي ئي اوهان وٽ پهچي ويندو. هو سگڻ روپ سان رهڻ
ڪري گيان ۽ ڌيان ۾ [illegible] سمجهي اوهان جي پالڻ واسطي
[illegible] آهي. اوهين شري ڪرشڻ جو [illegible]
[illegible] ڪري [illegible] جو [illegible] کي سڀ ڏک [illegible]
[illegible] ڪي [illegible] جو تفاوت [illegible] هي گوپيون!
[illegible] وقت [illegible] آڪاش واٽکر [illegible]
آهي. [illegible] جو [illegible]
[illegible] ڪندي، اُٿندي ويهندي ۽ کائيندي پيئندي
[illegible] رهي، ته اُن کي [illegible] ڪان جدا
[illegible] اوهين ۽ اُن جي [illegible]
[illegible] ته اوهان کي جدائي

سبب ته پڇڻ گهرجي." تڏهن ڪڙي گوپي شوخ ٿي چوڻ لڳي
ته "ڏاڏيون ڪي نه لڇيون آهيون. جڏهن هو اسانجي پرواهه ئي
نٿو ڪري، تڏهن پاڻ ڇو هر هر اُنجو حال پڇون." اهي ڪنور
وچن ٻڌي ٻيون گوپيون اُڌو کي هٿ جوڙي چوڻ لڳيون ته
"هي مهاتما! هن ڳنوارڻ جو شل وات سڙي جو اهڙا ڪنور وچن
ٿي ڪڇي، توڻ اسانکي سچ ٻڌاءِ ته مرلي منوهر ڪڏهن هت ايندو."
اُڌو گوپين جو اهو حال ڏسي من ۾ چوڻ لڳو ته آءٌ نٿو ڄاڻان
ته سنسار ۾ هني ڪنهنکي ۾ وئکنڻ ذات جي ايتري ڀڳتي ٿيندي
هوندي. اهو ويچاري سڀني کي نمسڪار ڪري چوڻ لڳو ته
"هي گوپيون! اوهان جهڙو ڀاڳ ٻئي ڪنهنجو ٿيڻ ڏاڍو مشڪل
آهي، جو اوهين انهي پرم اهڙي پريت شيام سندر سان رکو ٿيون.
منهنجو ڀاڳ ڪو اڳين جنم ۾ ڪيل آهي، جنهنڪري اوهانجو
درشن مليو. سنساري جيو ويد پراڻ ٻڌن ٿا، يگ، ڌيان، دان
ورت ۽ تيرٿ انهيءَ آشا تي ڪن ٿا ته هري چرڻن جي ڀڳتي اُتپن
ٿئي، پر آءٌ نٿو ڄاڻان ته اوهان جهڙي پدوي ڪا اُنهنکي ۾ ملندي.
ڀڳوان موکي آشيرواد ڪريو ته موکي ۾ اوهان جهڙي هري چرڻن
جي پريت رهي. هي گوپيون! شري ڪرشڻ موتي ڏاڍي ڪا ڪرپا
ڪئي جو موکي اوهانڏانهن موڪليائين، جنهنڪري آءٌ اوهانجو درشن
ڪري ڪرتارٿ ٿيس. هاڻي جيڪو نياپو ۽ چٺي موهن پياري
ڏني آهي سا دل لائي ٻڌو."

جڏهين اُڌو شيام ۽ ٻلرام جي ڪشلن ڪلياڻن ورڻن ڪري
پوءِ گوپين کي چٺي ڏني، تڏهين سڀني برج ٻالائن اُها چٺي
منهنجن اکين تي رکي چمي ڇاتيءَ سان لڳائي. پوءِ جڏهن چٺي
اُڌو پڙهي ٻڌائڻ لڳو، تڏهين گوپين ڏٺو ته ڪهڙا جو ڏالو

واڙي ڇڏيائين ۽ تني پر پرڳوي نرملاڻ ڪري راجا ٻليءَ ڄاڙي
ڌرماتما کي پڌي پاتال موڪليائين. اڄا پيا ٻه جيڪي ڪجهه
جا ڪر ڪيا اُنس سي ڪيترا پڌائي ڪيترا پڌايائو. جي ڇهو تہ
اهڙي ڪهڙي سان تڏهن اهڙي پريت ڪري ڏکہ ۾ ڪرڻ ڪهرجي؟
تہ پڌو جو توهين ۽ آءٌ ڪهڙي ليکي ۾ آهيون، 13 و 13 راجائون
۽ اُنهي منتوني ڪتا پڌڻ سان راڄ پاٽ ۽ گهر ٻار ڇڏي مڪت
ليڻ لاءِ بن ۾ هليا ويندا. خود ديو ڪنياڻ جو چيت ۾ حڪم جاءِ
نٿو رهي، تڏهن پوءِ اسين ڪهڙي ليکي ۾ آهيون؟"

اهو پڌي ڪڙي ڪوئي چوڻ لڳي "هي پيڻا پاپڌاءِ تہ
شيام سندر کي سندس وڃڙائي ڪري اسان جي پرانڻ ولڀ مان
ڪهڙو ڦل پراپت ليندو؟" ٻي چوڻ لڳي تہ "پوري! پڌءِ ڪونہ
تہ ڪهڙي ڪڙي ڪتي ها دليڻن جو جوڳو ڪاڻي ۽ داسي جوڙائي،
تنهنڪي من وڃي پت راڻي بڻايو آهي. پڌءِ ان کان وڌيڪ پاڻ
لاءِ ٻي ڪهڙي شرم جي ڳالهہ آهي؟" ٽين چوڻ لڳي "عجب تہ
ڏسو جو ماڻهو جنهنکي ناراڻ ۽ ديون ديال چون ٿا سو ڪرم ۽ ديا
پاڻي اهڙو تہ نردئي ٿيو آهي جو فقط ڪوهن پنڌ تي وٽهي ۾
اسان کي روبرو تہ درشن نٿو ڏئي پرنياءَ موڪلي اُلٽو ڦٽن تي لوڻ
پڪي ٿو." ٻي چوڻ لڳي "مائي! اوهين چنتا نہ ڪريو جنهن نہ
ان مهنا پرلوي، بن ۾ ٻهار برسات جي آشا تي سورج جي تپت جو
ڏکہ پاڻ تي ڪٺي صبر ۾ رهن ٿا ۽ پوءِ ميگهہ راجا برسات وسائي
اُنهن کي ٺاري ٿو ڇڏي، تئن شيام سندر بہ ضرور اچي پنهنجي
چندر مکہ جي ڏڏائي سان اسان جي اندر جي تپت وسائيندو."
ڪڙي ڪوئي چوڻ لڳي "پوريون! جو اڄايون ڳالهيون ڪري
وقت وڃائي رهيون آهيو، اوهان کي پريا اُڌو کان اچڻ جو

ٻہ گل تي ويهي نٿو رهي، تنهن توکي ٻہ مترا ۾ آتڪي پوڻ نہ
گهرجي. آها! لڪشمي تنهنجو سڀاءُ نہ ڄاڻي اگيان سبب توتي
موهجي پيئي آهي. جيڪڏهن هنکي تنهنجي ڪٺورتائي جي
سڌ هجي ها تہ ڪڏهن ٻہ توسان پريت نہ ڪري ها. اهي
مترا واسطيون ٻہ تنهنجو نردئيپڻو نہ ڄاڻي مايا چار ۾ ڦاٿيون آهن،
اجها هيئنر پاڻيهي خبر پوندين." وري چوٿين چوڻ لڳي "سکيون!
جيڪڏهن هو پنهنجي ڪا ٻہ سڌ نٿو لهي، تہ پوءِ پاڻ وري اهڙي
ڪپٽيءَ کي نياپا ڇو موڪليون؟" هڪڙي چوڻ لڳي تہ "هي ڀونر!
تو ماڌو جي چرڻ ڪمل جو رس پيتو آهي تنهنڪري ئي تہ تنهنجو
ڳالو مڌ وکرپيو آهي. تون اُن ڪپٽيءَ جو مائٽ ٿي اسان وٽ
آيو آهين؟ جيئن تہ شيام ورن سڀ ڪپٽي آهن، انهيءَ تون اسان
کي نہ ڇهہ." ٻي چوڻ لڳي تہ "هي ڀونر! جيڪڏهن تون مون
کي ڪوٺڻ آيو آهين تہ مان رگهوتهن جي چوڻ تي ڪونہ هلنديس.
جڏهن مان ڪبڙيءَ داسيءَ جهڙي ٻہ نہ آهيان، تڏهن آئي هلي ڇا
ڪريان؟ آها! جيئن نہ ماريئن ۾ سرندو وڄائي هرڻ کي پڪڙيندو آهي،
تيئن موهن ٻہ مرلي وڄائي اسان کي پنهنجي پريم جار ۾ ڦاسايو آهي."

جنهن وقت اهي گوپيون هن ڀونر سان ڳالهيون ڪري
رهيون هيون، تنهن وقت هڪ گوپي چوڻ لڳي تہ "ڀيڻيون!
انهيءَ شريڪرشڻ رگهو هن جنم ۾ ڪٺورپڻو نہ ڪيو آهي، پر هنجي
هميشہ اهڙي عادت آهي جيئن تہ شري رام اوتار ۾ ٻاليءَ ناليءَ باندر
کي بنااپراڌ ماريائين. شورپڻکا راوڻ جي ڀيڻ جا مٿس موهت
ٿي، تنهنجو نڪ وڍايائين. وامن اوتار ۾ ٻليءَ راجا کان ٽي پير
پرٿويءَ جا وٺي اُنسان انڌير ڪيائين. يعني ٻراهمڻ سمجهي
سنڪلپ ڏيڻ بعد وراٽ روپ ڌاري ٻن پيرن ۾ سڀ لوڪ

ٽيستائين سو اسان سان پير ڌوس، پر هيئنئر اُنجو ڪارو ڪم جو اسانجي سڪ آهي؟ جنھن لئہ اُنجي مشڪل، نهارڻ ۽ امرت روپي مٺين مٺين ڳالهين تي ديو ڪنياڻون موھجيو وڃن، تنھن اسانجون بہ پولر روپي اکيون ھن ڪمل روپي چندر مکہ موھني مورت جو رس پي اُن لئي ۾ الٽي پر متواليون ڏسن ڪيون." اِي راڌا! اُنوقت شيام سندر جي يادگيريءَ ۾ ڪوپيون اوڏو تہ ليڻ ٿي ويون جو اهنکي پنھنجي شرير ۽ ڪپڙن جي بہ سڌ نہ رهي. اُن وقت ھڪڙو شيام رنگ پولر اُتي اڏامندو آيو، جنھنکي ڏسي ھڪڙي ڪوپي چوڻ لڳي تہ "ھي سکيون! جو ليايو اوڌو کي ڏيڻ پاڻيو ڪيون سو منھنجي مرضي آهي تہ ھن پولر مٿان ڏياري موڪلئو." ٻي چوڻ لڳي "ڪٿي سکي! تون سمجھين ٿي تہ ھي پولر اسان جو قاصد ٿي برابر ليايو وڃي پھچائيندو؟ آءٌ تہ سمجھان ٿي تہ ھي ھڪڙي ڪارا ڏسين ٿي سي سڀ ڀت ڪپٽ جي ڪاٽ آھن. ھيتوڻيڪ موھڪي شيام رنگ تي ھتين لئو آھي، پر ھا ڪاريان جو اُن ھٿ چور جي ڳالھين ۽ سندر روپ ياد اچڻ سان منھنجو من ڪڏھن لئو رھي."

جڏھن اھو پولر ڪوپين جي ويجھو اچڻ لڳو، تڏھن ھڪڙي سکي ڊڄي بہ کيس چوڻ لڳي تہ "ھي پولرا! تون اسالوت نہ اچ، تون مترا وڃ جت اکيلي تو جھڙو شيام چوڻ اُنيجي استرين سان وھار ڪري رھيو آھي." ٻي چوڻ لڳي "ڏسو ڏيون جي پولر ڪارو نہ مغرور آھي جو ڪنھنجي بہ پرواھ نہ ڪري ڪٿي بہ رھي لئو." ٽين چوڻ لڳيس "ھي پولرا! مترا وڃي منھنجي ڀت چور کي چئج تہ پنھنجي ڪھڪھن جي پريت ڇڏي اھڙي ڪرڪ ڏيڻ ڪھڙو ليڪو آھي ڇا؟ جنھن پولر ڪاري ڪڙيءَ ٿان وڪري ڪيئن

شري ڪرشڻ جي يادگيري ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو. جڏهن جمنا جي ڪناري تي پهچي سنان ڪري نت نيم پوڄا ڪرڻ لڳو، تڏهن ڏسي ته ڪيتريون گوپيون گهاگهريون کڻيو پاڻي ڀرڻ لاءِ پيئون اچن ۽ هر ڪنهن جي وات ۾ موهن پياري جي بات آهي. واٽ تي نند جي دروازي اڳيان رٿ بيٺو ڏسي هو گوپيون انومان ڪرڻ لڳيون ته اڪرور شايد وري موٽي آيو آهي، يا موهن پياري ڪنهن ڪي اسانجي سڌ سماءُ وٺڻ لاءِ موڪليو آهي. اهڙيءَ طرح ويچار ڪنديون اچي جمنا جي ڪناري تي پهتيون ۽ اُڌو سندن پريت ڀريل ڳالهيون ٻڌي گد گد ٿيڻ لڳو."

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا پريڪيت! گوپين جو اُڌو ڪي شيام سندر وارو پيتامبر، مڪٽ ۽ ون مالا پهريل ڏٺي، سو خيال ڪرڻ لڳيون ته متهرا وڃڻ وقت جو موهن پياري آدمي موڪلڻ جو انجام ڪيو هو سو شايد هي تو ڏسجي. پوءِ ته وٽس ويجهو اچي ڪانئس شيام سندر جا ڪشل ڪلياڻ پڇڻ لڳيون ته "هي اُڌو! موهن پياري ڪي اسانجي يادگيري هئي يا نه؟ هو ڏاڍو ڪپٽي ۽ نردئي تو ڏسجي. جنهن ڪي ونشيا ٻڌسن وٺڻ سان ڪم رکي ٿي، پر ڪنهن سان به سچي پريت لٿي رکي يا طوطو ڦل واري وڻ تي ويهي سگهي وڻ ڏانهن نهاري به نٿو يا جڏهن ڀونر گلن جو رس وٺي مطلب ڪڍي اُڏامي ويندو يا جڏهن پيئون بيڪ وٺي وري اُتي ڏيهي به نٿو يا جڏهن پرجا نٿي راجا جو حڪم مڃي براڻي جو ڪوبه ڏپ نٿي رکي يا جڏهن شش وديا پڙهي وري گرو وٽ رهي نٿو يا جڏهن براهمڻ يجمان کان ڏکڻا وٺي پوءِ اُتي ترسي نٿو، تڏهن شيام سندر به مرتيو لوڪ ۾ جنم وٺڻ سان سنساري منشن وانگر جيستائين هئي اسان سان رهي راس ليلا ڪياءِ ٿي،

ورهائي ڪري ڪير انهن کندو هوندو؟ سمجهان ٿي تہ ڏاڍو ڏيرو
ٿي ويو هوندو ووڪي ڀڄارو اڪيلو آهي جو ڪڏهن ڪڏهن ڪان
ڪجهہ کمرندو ۽ کين هوندو."

اُڌو ورائي ڏني تہ "اوهين شري ڪرشن کي آدي پرش
ڀڳوان سمجهي ڪجهہ گهٽو تہ جڳن باڙڪالين ۽ ڪل رهندي آهي،
پر ڪالوري ڏسڻ ۽ ڪين ايندي آهي، تنهن اُن لڳائي روپ جو
پرڪاش ۽ سڀني جي شرير ۾ آهي. جو حڪمت آتما سڀ هنڌ موجود
رهي ٿو، ۽ گيان ماڻهو کان سواءِ ڪيس ڪو ڏسي سگهجي. اِلاءِ
اوهين بہ اُن کي هر وقت پاڻ وٽ موجود سمجهي اڪيلي جهڙا نہ
ڪريو. هو تہ فقط ڀڳتن جي پيڙ ڏارڻ ۽ ڌرتيءَ جي ڀار لاهڻ لاءِ
سگهڙ اوتار ورتي، سنساري جيون کي ڏورهي رستي ڏيکارڻ لاءِ
ليلا ڪري رهيو آهي. جڏهن ڪيڏون کهڙتوڙي ٿي ڏسي
کهڙتوڙي ٿي ويندو آهي، تنهن اوهان سان هميشہ رهي ڏيان لڳائڻ
وارا بہ اُن جو روپ ٿي وڃن ٿا. اوهين بہ جيڪڏهن هن کي
کهٽ کهٽ ۾ وياپڪ سمجهي ڏيان لڳائيندا تہ ڪو آهي تہ اُن
جهڙا ٿي ويندا. هو نہ تہ ڪڏهن جو اولاد آهي ۽ نہ ڪو اُنجو ماءُ
پيءُ آهي. هي تہ ڪو اوهان جو اڪيلي هٿ جو ڪاڪو ڪيل ٿو
آهي، جهڙڪري ٿي اُسان اهڙي پريت ٿي اٿو. اوهين هنکي
... سمجهي جهيو تہ جو اوهانکي درشن ڏيئي ڏکر ميٽيندو."
... يشودا چوڻ لڳي تہ "هي اُڌوا مان تہ هن کي کهٽوئي
... ٿي ... جو پاڪ سمجهي ٿو."

... اُڌو ... ٿي سڄان ڪرڻ لاءِ ويو تہ وارت ٿي
ڏسي ... ... ۽ شري ڪرشن جا پال هرتي ڪن ڳالهي
والڙي ... ... جهڙ کهر وڏان ٿي لکيو آتي

ويٺو آهي، جنهنڪري کين ڳالهه ڪرڻ نه ٿي آئي. پر جڏهن ڳالهائيندي ڳالهائيندي پٽ نه پوير تڏهن اُداس ٿي موٽي اچان. شيام سندر جي مرلي ۽ لڪڻ ڏسي منهنجي جا حالت ٿئي ٿي سا چوڻ کان ٻاهر آهي. ڪٿان! موهن پيارو انجام موجب هتي ايندو يا نه؟ هي اُڌو! ٻال ليلا ڪري ۽ چريتر ڏيکاري هن جيڪو آنند اسان کي ڏنو هو تنهن بابت ڪڏهن به وسري ۽ ديوڪيءَ سان ڪا وارتا ڪندو هو يا نه؟" وري يشودا روئي اُڌوءَ کي چوڻ لڳي ته "هي اُڌو! منهنجو شيام، جو رات ڏينهن تو سان رهندو آهي، خوش چڱو ڀلو ته آهي؟ هن اسانکي وساري ته ڪونه ڇڏيو آهي؟ اسان اگيان ڪري هنکي پنهنجو پٽ سمجهيو هو، پر هو ته سا ڀڳوان ايشور آهي. آها! هنجي سانوري صورت موکان نٿي وسري. ٻلا! اهو ته ٻڌائيم ته هت ته ڪا ڏنگائي ڪانه ٿو ڪري، جتي هت گوپين کي ڏاڍو ستائي ٿي؟ جتي ته گوال ٻالن سان ريڌو ويٺو هوندو هو، اُتي ڪنهن سان راند ڪندو هوندو؟ ٻلا! هيڏانهن اچڻ لاءِ توکي ڪو نياپو ڏنو اٿس يا نه؟"

جڏهن اهڙيءَ طرح نند ۽ يشودا ڪيتريون ڳالهيون ڪري روئي وياڪل ٿيڻ لڳا، تڏهن اُڌو ڏيڍ ڏيٺي چوڻ لڳن ته "اوهين اُداس نه ٿيو، موهن پيارو جاڻ ته منهنجي پٺيان آيو. اوهين وڏي ڀاڳ وارا آهيو جو اٺئي پهر شيام سندر جي يادگيري ۾ پريٺي رهيو ٿي. سچ پڇو ته هو به اوهانکي هروقت ياد ڪريٿو." يشودا اُتا چئي ڏاڍي پريم سان جهي اکين تي رکي چيو "هي اُڌو! سچ ٻڌاءِ ته موهن پيارو ڪڏهن هت ايندو؟ آءٌ ته هرروز صبح جو سويل کيس مکڻ روٽي کارائيندي هيس، پر هاڻي اُتي

جڏهن وسديو اوڌو جي وڃڻ جو سماچار ٻڌو، تڏهين اُن ۾
گهڻيون سوکڙيون نند ۽ يشودا کي موڪلي چٺي لکي اوڌو کي ڏني
جنهن ۾ نند کي لکيائين ته "توهان جو منهنجن ٻچن کي ايترو وقت
پاليو ان اُپڪار جي عيوض مان ڪيترا به جنم ڪٽي توهانجي
سيوا ڪريان ته به اوهان ڏيڻي لاهي نٿو سگهان، توهين ٻه ڪرڻ جي
ڪا به چنتا نه ڪريو، ڪنهن وقت هت اچي پنهنجا درشن ڏيئي
ڪرتارٿ ڪري وڃو."

جنهن وقت اوڌو متراکان روانو ٿيو، تنهن وقت ڪوڙين
ڪي ڍڳا سڀ ڏسڻ ۾ آيا، جنهنڪري سمجهڻ لڳو ته ڪا موهن پيارو
پاڻ ئي اچي ٿو يا ڪو سنڌس نياپو ڪٽي ٿو اچي. ساڳئين
جو اوڌو بندرابن ۾ پهتو، جتي ڏٺائين ته طرحين طرحين ٻڪيون وڻن
۾ لڙڪيل ٻولي رهيا آهن ۽ قسمين قسمين ڳائيون ڳاهه چري ٿيون
ڪُڏي رهيون آهن. اُن مهل جي سونهن ڏسي اوڌو ٻڪوان (?)
جي ماهه ڪرڻ لڳو. جڏهين شهر اندر آيو، تڏهين نند ۽ ٻيا
گوپ گوپيون ڪيس مرلي منوهر سمجهي ڊوڙي وٽس آيا، پر
ڪرشن کي نه ڏسي ڏاڍو اُداس ٿيا. پوءِ اوڌو کي موهن پياري
جو موڪليل چٺي ڏاڍي آدرڀاءُ سان پڙهي ڪري ورلي
وڃا جي سنڌس ڏاڍي خاطري ڪرڻ لڳا. پوءِ ڪرشن وسديو،
ديوڪي، شيام ۽ ٻلرام جا ڪشل منگل پڇڻ لڳو. نند چوڻ
لڳو ته "جي اوڌو! پڇاءِ ته شيام ۽ ٻلرام ڪڏهين موڪلي ۽
يشودا کي ياد ڪندا آهن؟ موهن ته سنڌن وڇوڙي ۾ کاڌو پيتو
به ڇڏي ڏنو آهي، توري زيتو سڀيرن (?) ته مترا وڃي ڪين ڏسي
اچان، پر سنڌس ڪمن کان فرصت ئي ڪانه ٿي ملي. ڪنهن
مهل ته موهن ته اچي اهو خيال ٿيو ته شايد ڪنهن لڪي

ڪيترن ئي ديوتائن استري روپ ٿهي راس ليلا جو آنند ورتو
نند، يشودا ۽ ٻيون گوپيون منهنجي وڇوڙي ۾ ڏاڍو دکي ٿي رهيون
آهن ۽ آءٌ اُنهنکي موٽي بندرابن اچڻ جو وچن ڏيئي آيو هوس
جنهن انجام ڪري ئي هنن جو هيلتائين پراڻ بچيو آهي؛ تنهنڪري
توکي ڏاڍو گيانوان ۽ شانت سڀاءَ وارو ۽ پرم متر ڄاڻي بندرابن
ڏي موڪلڻ گهرانثو. تون اُتي وڃي اُنهنکي اهڙو گيان سيکار،
جو ڪين ڌيرج اچي." اِهو ٻڌي اُڌو چوڻ لڳو ته "هي ديناناٿ!
سنساري جو ٿي، پريت سڀني وانگر ڪوڙي سمجهي اوناشي پرميشور
جو ڌيان ڪرڻ گهرجي." شيامسندر ڪلي چوڻ لڳس ته "هي اُڌو!
تون جيڪي چوين ٿو سو سڀ سچ آهي، پر اهڙو گيان اُپديش
گوپين کي وڃي ڪر، جي منهنجو پرميشور وانگر سمرڻ ڪن.
نند ۽ يشودا کي به اهڙو اُپديش ڪج جو هو موٽ پترڀاو ڇڏي مون
کي ايشور سمان سمجهن ۽ منهنجو پوڄن ڪن." اُڌو چوڻ لڳو ته
"اوناٿجي آگيا سرمٿي آهي، پر جيڪڏهين هو منهنجي گيان
اُپديش ڪري به شانت نه ٿين ته پوءِ منهنجو ڪهڙو وس هلندو؟"
شري ڪرشڻ ڪيترن قسمن جا ڪپڙا، گهڻا ۽ سوکڙيون
نند، يشودا ۽ گوپين کي ڏيڻ لاءِ اُڌو کي ڏنا ۽ هڪڙي چٺي،
جنهن ۾ وڏن کي نمسڪار ٻنڍن کي آشيرواد ۽ گوپين کي يوگ گيان
لکي اُڌو کي ڏيئي چيو ته "تون هيءَ چٺي پاڻ پڙهي مطلب
سڀني کي ٻڌائج ۽ جهڙيطرح ٿهي اچي اهڙيطرح اُنهنکي ڌيرج ڏيئي
پوءِ جلد هيڏي اچج." پوءِ رٿ ۾ چاڙهي بندرابن موڪلڻ وقت
اڪيلين ۾ پاڻي آڻي شري ڪرشڻ اُڌو کي نياپو ڏنو ته "ماتا يشودا
کي چئج ته اسين هتي پاڻ جلدي تو وٽ ايندا سين، تون
ڪنهن به ڳالهه جي چنتا نه ڪج ۽ اسانکي دليون نه وسارج."

ڪي ڀيرن ڀني متورا ڏي روانا ٿيا. سعدن اوڌو جو پڪي وسديو
۽ راڻا اگرسين ڏاڍي ڏاڍ ڏور سان ڳائيندا وڄائيندا ڪين راڄ مندر
۾ وٺي آيا ۽ ڏاڍيون خوشيون ٿيڻ لڳيون. هي راڻا پريڪيت! ڪرشن
جي ليلا وڏي پدوي آهي. سنسار ۾ ٽن قسمن جا ڪروڙ ٽن لا.
ڪڙا آهي جي منتر اپديش ڪن، ڀيا وڏا پڙهجن ۽ ٽيان ڏرم
ڌون ڳالهيون سيکارين. اِهن ٽن قسمن جي ڪروڙ کي ايشور سمان
سمجهي اُنهي سيوا ڪرڻ کپي."

شري شڪديو جي ورط لکو ته "هي راڻا پريڪيت! شيام سندر
نند، يشودا ۽ گوپين کي گيان سيکارڻ لاءِ اوڌو کي وٽن
موڪليو جو سو تو پڙهايان: جڏهن مرلي منوهر، نند، يشودا ۽ ٻين
گوپين جون ڳالهيون اوڌو سان وٺي ڪندو هو، تڏهن اوڌو
پنهنجي گيان جي ڪري مٺ ۾ پنهجي مٺس ڪلندو هو. اِلاهه
مٺ پنهنجي نند نندن ڪڏهن ڏيهن واس ليلا وغيره ۽ برجواسين
جون ڳالهيون جيڏي ٻلرام کي چيو ته "ڀائي! مون پنهنجي الدجار
موجب ڪهڙي ۾ آدمي کي بند راڻو ته موڪليو آهي، ڪهڙي
جو ڏاڍي چنتا ۾ هوندا. ڀائي ڪهڙي کي موڪلي اُنهن کي ڏرح
ڏجي." شيام سندر من ۾ وچار ڪيو ته اوڌو کي پنهنجي من ۾
ڏيکي جو ڏاڍو مٺ آهي، ڪهڙي ڪيس گوپين کي گيان سيکارڻ
واسطي موڪلي ڏسان، ته گوپين کي پنهنجي پريت جي آ ايمان
گيان الوڪري ٿو ڏئي؟ ۽ اوڌو جو ايمان به آٿي وڃي سان ڪري ٿي
ويندو. پوءِ اوڌو کي هٿ لکو ته "هي متر! جڏهين مون هوڪر
توڙ ٻانڌن سان واس ليلا ڪئي هئي، تڏهن مهاديو ۽ ٻين ديوتن
کي اڄو اهي شوق لکو جو مهاديو گوپيشور ۽ چندرما چندر ڪلا
استري ٿي مون سان اچي واس ڪيا هئا. انهيطرح ٻين ۾

دئيت جو اُڌار ڪرڻ گهرجي. شري ڪرشڻ تڏهن شنکاسر کي
مکتي ڏيئي اُنجو شنک روپي بدن پنهنجي وڄائڻ واسطي کنيو
۽ پوءِ يمپريءَ جي دروازي تي وڃي اُهو شنک وڄايائين. شنک جو
آواز ٻڌي سڀ نرڪ واسي نرڪ مان نڪري ويڪنٺ ڏانهن هليا
ويا ۽ ڌرم راجا ڊوڙي ٻاهر اچي شري ڪرشڻ جي چرڻن تي ڪري
ڏاڍي آدر ڀاءُ سان شيام ۽ ٻلرام کي پنهنجي گهر وٺي آڻي سنگاسڻ
تي وهاريو. سندن چرڻ ڌوئي چرڻامرت ورتاءِ ۽ وڏيءَ سان
پوڄا ڪياءِ. پوءِ ته ڏاڍي پريم سان هٿ جوڙي ستوتي ڪيائين ۽
اچڻ جو سبب پڇڻ لڳو. شري ڪرشڻ تڏهن چوڻ لڳس ته
"هي ڌرم راجا! منهنجي گروءَ جو پٽ سمنڊ ۾ ٻڏي مئو آهي سو
ضرور تو وٽ آيو هوندو، اِنڪاءِ اُهو موٽائي ڏيهه ۽ جي تون چوين
ته مئل جيو يمپريءَ کان واپس نٿو وڃي سگهي ته اِها مرياد به منهن
جي ٻڌل آهي، تنهنڪري توکي منهنجي آگيا مڃڻ کپي." ڌرمراج
اُمالڪ اُهو ڇوڪرو آڻي اڳيان حاضر ڪيو جو ڏسي شري ڪرشڻ
ڏاڍو پرسن ٿيو ۽ پوءِ ڌرمراج کي پڇي وِدا ڏيئي ٻلرام ۽ اُن
ڇوڪر کي پاڻ سان وٺي گروءَ وٽ آيو ۽ پيرين پئي چوڻ
لڳو ته "هي گرديو! وٺو هي پنهنجو ڇوڪرو. اوهان جيتري
محنت وٺي مونکي وديا سيکاري تنهنجو عيوض آءٌ برابر نه
ڏيئي سگهيو آهيان، اِنڪاءِ اڃا به ڪجهه آگيا ڪريو." سانديپن
پٽ کي ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ شري ڪرشڻ کي ڀڳوان جو
اوتار سمجهي چوڻ لڳو ته "هي ترلوڪي ناٿ! جنهنکي تو جهڙو
سپاتر شش مليو تنهنکي ٻيا ڪهڙي گهرج رهندي؟ هاڻي پرسن ٿي
توکي اِها آشيرواد ٿو ڏيان ته تنهنجي وديا هميشه تازي بڻي رهندي
۽ سنسار ۾ تنهنجو جس پکڙيو رهندو." پوءِ ٻئي ڀائر گروءَ ۽ گرياڻيءَ

ته سڄو لڏو ٿئي."

شري ڪرشڻ ۽ بلرام گروءَ کي پيرين پئي ڪالنس جو ڪالي
ماتا ۽ اِهو انجام ڏياريون ته اوهانکي جيڪر ضرور آڻي ڏينداسون.
پوءِ ڏاڍي ڪاوڙ مان سمنڊ جي ڪناري تي اچي بيٺا. سمنڊ
کين ايترو غصي ۾ ڏسي ڏڪندو ڏڪندو پاڻ کان ٻاهر اچي گوڏن
ڀر ڀيا ڪٽي شري ڪرشڻ اڳيان رکي هٿ جوڙي چوڻ لڳو ته
"اي وئڪنٺ ناٿ! اوهان پرڀوءَ جي ٻار ٻچڙي ۽ جي ٻڪڻ کي
سمجهي ڏيڻ ۽ سگهڻ اوڏو ڪارڻ ڪيو آهي. پڇڻ شش ڏانهن
پنهنجين ٽوڙن زادن سان رات ڏينهن اونداها ڪري ٿو ته اوهان
جي ڪٽڻ جي آڌ آهت لڏو پاڻي ۽ ڪيائي، رشي، مني به اوهانجي پيد
کي نٿا سمجهي سگهن، تڏهن مون جهڙو سمونڊ آهي جو اوهان
جي پراپرشيشتي ڪري سگهان. منهنجا وڏا ڀاڳ جنهن جو توهان درشن
جي درشن ڏنو ۽ توهانجا چرڻ ڇهڻ ڪري اڄ مان ڪرتارٿ ٿيس."

اها ٻولي ٻڌي شري ڪرشڻ خوش ٿي سمنڊ کي چوڻ
لڳو ته "منهنجي گروءَ سانديپن جو پٽ توکي پنهنجي اندر
کڻي ويو آهين سو جلد آڻي ڏي." سمنڊ تڏهن ورائي ڏنو ته
"اي مها پرڀو انترجامي! اوهين جيڪر معلوم ته ڪيو، پر پانچ جنيه
نالي دئيت، جو ڏاڍو ٻاون جهڙي رهي ٿو ۽ جيون کي ڏاڍو دک
ڏئي ٿو، سو ڪيهي وڃي هئي ته معلوم اٿس سخ ڪٽيو." اها
ٻالڪ ٻڌي شري ڪرشڻ، بلرام سميت تنهي پاڻي ۾ ...
پڇڻ اندر وڃي شنکاسر (پانچ جنيه) جي مارڻ تي ته ان جيڪر
جو پيٽ ڦاڙيو، تڏهن پڇڻ ڪري چوڻ لڳو ته "اي ٻالڪا ڏاڍو
ڪٽيو ڪر ڏيو جو دئيت جي مارڻ تي به جيڪر جو پٽ ڪونه ڏيو
" بلرام ورائي ڏنس ته "اي ديوتا! اوهانکي تڏهن

مشڪل ٿي پيون ۽ اُها رات جهنگل ۾ رهي پيا. ويچارو گرو ۽ گرياڻي
ساڄي رات هنن لاءِ ڳڻتي ڪرڻ لڳا ۽ ٻئي ڏينهن سلامت آيا.
شيام ۽ ٻلرام پنهنجي سيوا سان گروءَ کي اهڙو ته خوش ڪيو
جو ٿورن ڏينهن اندر چارئي ويد، ڇهئي شاستر، ارڙهن پراڻ مطلب ته
سڀ وديا گروءَ کان پڙهي ورتي. سانديپن تڏهن من ۾ چوڻ
لڳو ته ”رڳو هڪڙي وديا سا ٻه ورهيه ۾ پوري ڪرڻ مشڪل آهي،
پر هنن ٻنهي ڀائرن ٿورن ڏينهن اندر چوڏهن وديائون ۽ چوهٺ ڪلائون
پڙهيون آهن سو ضرور هي ڪي ايشور جا اوتار ٿا ڏسجن.“ وديا
پڙهي پوري ڪرڻ بعد شري ڪرشڻ گروءَ کي هٿ جوڙي چوڻ
لڳو ته ”هي گرديو! توهان جي ديا سان اسان سڀ وديا پڙهي
پنهنجو مطلب حاصل ڪيو آهي ۽ اُنجي عيوض جيڪڏهن اسين
ڪيترا ٻه جنم وٺي اوهانجي سيوا ڪريون ته به اوهانجو بدلو نٿا
ڏيئي سگهون ۽ اِنلاءِ اسانجي سمرٿي آهر گرو دڪشڻا ڇهو سا ڏيون ۽
اوهانجي آشيرواد وٺي گهر روانا ٿيون جيئنڪري ئي اسانکي، وديا
پڙهڻ جو ڦل ملندو.“ سانديپن چوڻ لڳو ته ”هي پٽرو! مونکي ته
ڪاٻه گهرج ڪانهي، پر اوهانجي گرياڻيءَ کان پڇان ته اُنکي جنهن
شئ جي گهرج هجي سا اوهانکان گهران.“ سانديپن استريءَ سان
ڳالهه ڪئي جنهن چيس ته ”جيڪڏهن هي ڇوڪر اهڙا پراڪرمي
آهن ته چئين ته منهنجو پٽ، جو سمنڊ ۾ ٻڏي ويو آهي تنهنکي آڻي
منهنجي چنتا دور ڪن ۽ اِهائي سندن گرو دڪشڻا ٿيبي.“ سانديپن
کي اها ڳالهه وڻي ۽ ٻنهي استري پرش گڏجي شيام ۽ ٻلرام کي
پنهنجي پٽ جي سمنڊ ۾ ٻڏي وڃڻ جي سموري حقيقت ٻڌائي.
۽ پوءِ چوڻ لڳين ته ”اوهانکي جيڪڏهن گرو دڪشڻا ڏيڻي آهي ته
اِهو ڇوڪرو آڻي ڏيو، جو ته اُنجو وڇوڙو اسانکان هڪڙي ساعت

شام سندر ويچار ڪيو ته "هي اسانجي وڇوڙي ڪري جي نه
سگهندا ان ڪري پنهنجي مايا، جنهن ساري سنسار کي ڀلائي رکيو
آهي، انهن تي وڌي؛ ڪاٺي جوڙ لکيو ته "هي ڇا ٿيو! اوهين اداس
ٿي ويا آهيو؟ آءٌ اوهان وٽان ڪو پري ته ڪونه آهيان، رکوالي ڪرڻ
جو مطلب آهي." گوپين جي ان مايا پوڄ ڪري ننڊ کي ڪڍيو
آيو ۽ ڪلاس موڪلائي ننڊ راڻي ڏي ملڻ جي تياري ڪري لکيو،
اوچتو وسديو جو ڀاڳ ساڻن ڪيترو ئي سامان ڪٺو آيو هو، سو
ننڊ راڻي کي ڏيئي وينتي ڪري جوڙ لکيو ته "هي ننڊ! اوهان
جيڪو انڪار مون تي ڪيو آهي ته هنن کان ته مان ڪنهن به ڳالهه
نه سگهان، جنهن ناڪرڻ جي هڪ يا ٻه وڃڻ ڪري ڪو پند
نه سمجهندو." بس! پوءِ ننڊ راڻي سڀني گوپين کي اٿي ڏيئي
پاڻي پيءِ کي ڀاڳ ساڻ ولي ننڊ ان ڏانهن روانو ٿيو.

ٻئي ڏينهن شيام ۽ بلرام ننڊ ڀريءَ کي اماڻي گهر آيا، ته هن
وسديو ۽ ديوڪي کي ڏٺو ته سڀ متوازي گڏ گڏ
ٿيڻ لڳي. ٻنهي ڏٺو ته وسديو شيام ۽ بلرام کي ڏٺو
پالي ڏاڍيون خوشيون ملهايون. پوءِ ٻنهي ڀائرن کي ساٿين ڏي
هدايت ڪئي [illegible] وديا پڙهڻ لاءِ موڪليو. واٽ تي سداما
ڏاڍي [illegible] ته "ڪيڏانهن ٿا وڃو؟"
جنهن جواب ڏنو ته "وديا ساڻ لاءِ ٿا وڃون." پوءِ آڪي ٻه ٻالڪ
ساڻن [illegible] گروءَ وٽ [illegible]
[illegible] ته "اسان وديا ڏان ڏيو." جنهن هدايت ڪهڙي
خوشي ساڻ [illegible] ڪوئي ڏينهن پڙهائي شيام سندر ۽
سداما [illegible] موڪليو [illegible] ڪاٺيون
[illegible] واٽ تي [illegible] هو گهر [illegible]

گوالن جو شري ڪرشن کي هلڻ لاءِ سمجهائڻ

شيام سندر جي واتان ايترو ٻڌي نند راءِ اچي روئڻ ۽ ڇتڪيو ۽ بيهوش ٿي ڪري پيو. گوال ٻال سڀ اُداس ٿي چوڻ لڳس ته ”موهن پيارا! اسان سان ڪپٽ ڪري ڪيڏانهن وڃين ٿو. اسين سمجهون ٿا ته ڪنس کي ماري اُنجو مال متاع ڏسي ٻليو آهين. جيڪڏهن ائين آهي ته ٻڌرا ٻن ۽ هلي اُتي راڄ ڪر. ٻڌرا ٻن جهڙو سڪ تو کي هت ڪڏهين ڪونه ملندو. جيڪڏهن تون نرڏئي ٿي ائين ڪندين ته گوپيون ۽ گوال سڀ تو ٻنان ڪٿي جيئرا رهي سگهندا؟ ۽ پوءِ اُن ۾ تو کي جس ڪونه ملندو. اُگرسين کي راڄ ڏيئي اُن جي هت هيمش ڪم ڪرڻ کان وري ۾ ٻهتر ائين ته ٻڌرا ٻن هل.“

اهڙيءَ طرح گوالن شري ڪرشن کي گهڻي قدر سمجهايو، پر هن نه مڃيو. تڏهين ڪيترا گوال ته متهرا ۾ رهي پوڻ واسطي تيار ٿيا ۽ نند راءِ کي چوڻ لڳا ته ”هلو اسين پوءِ شيام سندر کي سمجهائي پاڻ سان وٺي ايندا سين.“ پر نند راءِ شوڪ سبب تصوير وانگر بيهي شيام سندر ڏانهن نهارڻ لڳو. اهو حال ڏسي ٻلرام چوڻ لڳس ته ”پتا جي! او هين ڪوبه ويچار ڪونه ڪريو، اسين هتان ڪم لاهي جلدي اچي او هان سان ملندا سين. هي پتا! ٻڌرا ٻن جهڙو سڪ ڪٿي هند ملڻ مشڪل آهي، انڪري اسان کي پاڻ هت سڪ ڪين ايندو پر لاچار ڪجهه وقت لاءِ اسان کي ڇڏيو.“ اها ڳالهه ٻڌي نند وري به ڪين چوڻ لڳو ته ”آءٌ تو هان جي ماءُ کي ڇا وڃي چوندس ڇا او هان جو رستو نهاري رهي هوندي. جيڪڏهن او هانکي پنهنجي وڇوڙي ۾ اسان کي مارڻو هو ته ڇونه ٿي گوورڌن پهاڙ اسان مٿان ڪيرايو ته جيڪر ڪڏهين ديهي مري وڃون ها ۽ پوءِ هيءَ حالت ته نه ڏسون ها.“

اهڙيءَ طرح نند ۽ ٻيا ورلاپ ڪرڻ لڳا، تڏهين

شري ڪرشڻ، اڪروسن کي راڄ سنڀالڻ تي وهاري ٻوڙا پرتشٺا
ڪري تاڪ ڏنو ۽ پنهنجي ڀاڙن پنهنجي متن سان اڪرسين متان چڙهو ر
او ڏنا. متراواسي خوش ٿي شري ڪرشڻ جي ستوتي ڪرڻ لڳا.
اڪرسين جي هوائي موڪلڻ تي سڀ ٻادو مترا ۾ موٽي آيا. پوءِ
شري ڪرشڻ ڪين حمجيو مال متاع ڏيئي ادو تہ خوش ڪيو ۽ انهنکي
ڪهڙي بہ شيءِ جي ضرورت نہ رهي.

ايتري ڪنا پڻ اڳي شري شڪديو جي چوڻ لڳو تہ ”هي
راجا پريڪست! اڪرسين وسديو کي ساڻ ڪري ڪيترا ڏينهن، ڪٿا
۽ وستو ٻاڻ سان ڳڻي شري ڪرشڻ سان گڏجي اٿي آيو جتي نند
۽ گوالن سان باغيچي ۾ ٽڪيل هو. نند بہ اُن مهل ويچار
ڪري رهيو هو تہ ”دائي ڪٿا ڏينهن کي ويا آهن پر داهن ڪان
آئي، هوشيار ٻارڙا اڃان تہ متان ورائنون.“ ايتري ۾ شيام سندر
آئي ان نند جي پيرن تي ڪري پيو ۽ پوءِ وسديو ۽ اڪرسين بہ
ڏاڍي پيار سان نند کي ڀاڪر پاتا. شري ڪرشڻ نند کي
نند کي چوڻ لڳو تہ ”هي پتاجي! اوهان جو ديکڀال موٽڪي
ٻالي وڏو ڪيو آهي تنهنجو عيوض تہ مان ڪنهن بہ طرح ڏئي
نہ سگهان. مون مٿي ۾ مڪڙ ۽ ڏهڻ ڪاٽي ڏاڍيون ڏکايون
ڪيون، پر اوهان وقت بوقت موٽي ڪميا پئي ڪئي ۽
راڪس سڀئي دشمن ڪان نہ ڇڏي سدا منهنجي پالنا پئي
ڪئي. دلي ڪري ٻاهه چوانٿو، جهنڪري اميد تہ اوهانکي
مٺيان نہ لڳندي. اڄ هي آهي تہ هيئر ٿورو وقت موٽڪي مترا ۾
رهڻ ڏيو تہ آءٌ ڏيڏون ۽ پنهنجي ماتا پتا کي سک ڏيان. يشودا ماتا
کي اوهين ڏيو ڏيئي سمجهائجو تہ جيئو ٺيڪ آءٌ ٿوري مدت رهندس
تہ بہ موٽڪي توهين پاڙوت سمجهجو ۽ ڪڏهين بہ دليءَ نہ وساريو“

ڏٺو ته اڃا مونکي گهڻيئي ڪم ڪرڻا آهن، اِنڪري اُنهن جو گيان
ڪسي ورتاءِ جنهنڪري وسديو ۽ ديوڪي کيس پنهنجو ٻالڪ ڄاڻي
هناج ۽ وهاري پيار ڪرڻ لڳا ۽ اهڙا ته خوش ٿيا جو اڳوڻو سڀ ڏک
وسري وين ۽ گڏ گڏ ٿيندا پنهنجي گهر آيا. گهر اچي ڏاڍا دان
پنج ڪياءِ ۽ براهمڻن کي پوڄڻ ڪرائي چڱيون ڏکڻائون ڏنائون.

هاڻي شري ڪرشڻ خيال ڪيو ته متّرا جي گاديءَ تي ڪنهن
کي ويهارڻ گهرجي؟ ڇو ته راڄا کانسواءِ رعيت دکي ٿيندي. وسديو
کي ويهارڻ ڪري ماڻهو چوندا ته راڄ وٺڻ جي لالچ تي ڪنس کي
ماريائون. اِنڪري بهتر ٿيندو ته اُگرسيڻ کي، جنهنجو راڄ ڪنس کسي
ورتو هو، راڄ گدي تي ويهارڻ گهرجي. اهڙو ويچار ڪري شيام
۽ ٻلرام وسديو سان گڏجي ڪنس جي پيءُ وٽ آيا ۽ کيس ڏنڊوت
ڏيئي چوڻ لڳا ته هي "ڏاڏا! اوهين راڄ سنگاسڻ تي ويهي پرجا
جي پالنا ڪريو ۽ اسانکي پنهنجو داس سمجهي ڪا آگيا ڪندا
رهو." اِها ڳالهه ٻڌي اُگرسيڻ وينتي ڪري چوڻ لڳو ته "هي
ديوڪي نندن! ڏاڍو چڱو ڪيو جو ڪنس ۽ سندس آڌرمي پاپئڙنکي
ماري يادون جو ڏک نورت ڪيو. هاڻي جڏهين آڌرمين کي
ماري هري ڀڳتن کي سک ڏنو اٿو، تڏهين راڄ سنگاسڻ تي ويهي
پرجا جو پالڻ پڻ ڪريو." شري ڪرشڻ ورندي ڏني ته "اوهان
جو چوڻ سچ آهي پر يادون کي سراپ ملڻ سبب راڄ سنگاسڻ
تي ويهڻ يوگيه ڪونهي. اوهين راڄ سنگاسڻ تي ويهو، پوءِ جڏهن جڏهن
حڪم ڪندا ويندا تڏهن تڏهن اسين سڀ ڪم ڪندا رهنداسين. هي
ڏاڏا! اوهين راڄ سنگاسڻ تي ويهي سڀني يادون کي، جيڪي پاپي
ڪنس جي ڪري متّرا ڇڏي ويا آهن، همت گهرايو. گهڻي ڏن
وٺڻ جو لوڀ رکي ڪنهن کي بيگناهه ستائجو نه." بس! ٻڌي ته

راجا ڪنس جيڪي ٿي پاپ ڪيا سي اوهان ڪان ڳجها ڪين.
الله اوهين ڀڳوان جي ڀاڳي تي راضي رهو ۽ آءٌ سدائين اوهان جي
آڳيا موجب هلندس ۽ هيئنر هن جو ڪريا ڪرم ڪرڻ واجب
آهي.“ ان سمجهاڻي ڪري هو راڻيون سنتوش ڪرڻ لڳيون ۽
پوءِ ڪنس ۽ ٻين سڀني جا لاشا جلائي سندن ڪريا ڪرم ڪيا ويا.“
شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪت! هن
ڪريا ڪرم ڪري سڀڪو پنهنجي گهر روانو ٿيو. تڏهن شري ڪرشڻ
۽ بلرام اڪرور کي پاڻ سان وٺي وسديو ۽ ديوڪيءَ وٽ قيدخاني ۾ آيا ۽
هٿڪڙيون ۽ زنجير لاهي پيرن تي ڪري پيا. پوءِ شري ڪرشڻ
چوڻ لڳو ته ”هي ماتا پتا! هي سڀ ڏک موني پاڪي جي ڀيدا ٿيڻ
ڪري ٿي ڏٺو. هي ماتا! جنهن اولاد ڪان سندس ماتا پتا ڏک
پائين ته سو اولاد ڏاڍو ڏکي گذاري ٿو. جيڪو ماتا پتا جي سيوا
ڪري ٿو سو هن لوڪ توڙي پرلوڪ ۾ ڏاڍو سکي رهندو ۽ جو
جيڪو انهي اُبتو هلت ڪريندو سو ٻنهي جهانن ۾ خراب خوار ٿيندو.
هي ماتا! آءٌ سڄي عمر ڪٿي توهانجي سيوا ڪريان ته به اوهان جي
ڏک سٺو آهي تنهنجي عيوض جي برابري ڪري نٿو سگهان. الله
منهنجو اپراڌ کميا ڪريو ۽ سڀ ڏک سک پنهنجن ڪرمن جا ڦل
سمجهو. هاڻي چنتا ڇڏي خوشي ڪر ۽ تنهنجي هيڪر هيڪڙ
واسطي سو ڪر توکي پاڻ وٽ ڪان ٻه ته ڇڏيندس.“
جڏهن اِها ڳالهه ٻڌي وسديو ۽ ديوڪيءَ کي گيان پيدا ٿيو،
تڏهن اُنهن سمجهيو ته هي اسانجو پٽ نه آهي پر ٿنهي لوڪن جو
ناٿ آهي. هن پنهنجي اِڇا سان پرٿويءَ جي ڀار اُتارڻ لاءِ جنم
ورتو آهي ۽ جيئن جيڪي ڪم ڪيا انهن سي منش جي ڪرڻ
جا نه آهن. الله ٻئي شري ڪرشڻ جي استوتي ڪرڻ لڳا.

وڃو ۽ مري ويو. هيڏا اهي پهلوان به مشڪ جو ادوني حال ڪيو. انهن پهلوانن جي مارجي وڃڻ کان پوءِ ته شل ۽ ٽوشل ترا ڊين ڪٽي شري ڪرشڻ سان وڙهڻ آيا. پر شيام سندر انهن جو به مٿين وانگر حال ڪيو. اهي روبڪار ڏسي ٻيا پهلوان پنهنجو پراڻ بچائي اٿي ڀڳا.

هي راجا اهڙي حالت ڏسي مٿرا واسي ۽ هري ڀڳت گد گد ٿيڻ لڳا ۽ شام سندر جي مهما ڪري پنهنجو مکھ پويتر ڪرڻ لڳا ۽ چوڻ لڳا ته ”گوڪل ۽ برجواسين جا ڌنيا ڀاڳ، آهن جو شيام سندر اتي جنم وٺي کين لت ڏيون درشن ڪرائي رهيو آهي. راجا ڪنس به ڀاڳ ٿيڻ ته اسان سان ڏاڍي ڀلائي ڪئي جو هن کي گهرائي اسان کي درشن جو لاڀ ڏنائين، نه ته ديوتائن کي به اهڙو درشن ملڻ ڏاڍو ڪٺن آهي.“ جڏهن مهل مٿرا واسين شيام سندر جي ستوتي پئي ڪئي، اُن مهل ڪنس نوڪرن کي آگيا ڪئي ”ترباجن وارن کي بند ڪريو ۽ هن ٻنهي ڇوڪرن کي ٻاهر وٺي هن سڀني کان ڌار جدا ڪريو، ۽ پوءِ هنن، گوالن، وسديو، ديوڪي ۽ اُگرسين منهنجي پتا کي به ماري وجهو ۽ انهن ڪنهن جو ڪو بچي نه وڃي.“

راجا جو حڪم ٻڌندي هن نوڪرن جڏهن ڀانيو ته اسين وڃي ترا ڊين سان انهن سڀني جو ڪم پورو ڪري اچون، تنهن ئي شيام سندر پنهنجي تيج ۽ پرتاپ سان دڪڙي ڪن ۽ سڀني کي ناس ڪري ڇڏيو. بس! پوءِ ته شيام سندر ٽپ ڏيئي قلعي تي، جتي راجا ڪنس ڏاڍي اڀمان سان ويٺو هو، چڙهي ويو ۽ پنهنجي بدن ۾ اهڙو پرڪاش پرگهٽ ڪيو جنهن جو تيج ڪنس نه سهي سگهيو ۽ اکيون ڪٽي بند ڪيون. ڀڳوان اني وقت ولي ڪنس کي قلعي کان هيٺ ڪيرايو ۽ تنهن اوڪن جو ناس پاڻ ڪري انهي ڇاتي تي چڙهي ”ماما! ماما!!“ ڪري هڪ لڪس ته اُت! ڇا ٿيو، پر ڪنس جو

اُٿيٺي ڀڄاڻ ڪري ويو ۽ ڏسڪي ڏو اُٿي ٻئي شيام سندر جو [illegible]
رهندو هو، تنهنڪري مڪتي پائي وڪڻن ڏار وڃي پهچي [illegible]
ويچار ڪر ته جيڪي دشمني سان ٻه پرميشور جو چنتن ڪري [illegible]
پهچي ويندا تا، تڏهن ٻيا انهن جا ڪهڙا نه وڏا ڀاڳ هوندا جيڪي
رات ڏينهن سچي ڀڪتي سان ڀڳوان جو سمرڻ ۽ ڌيان ڪن [illegible]"

ڪنس کي مئل ڏسي سندس ڀائر [illegible]
مارڻ لاءِ ديوتا ڀرڀاڻ انهن کي اُتي پوري ڪيو. [illegible]
ته سڀ مٿرا واسي جي جي شبد اُچارڻ لڳا ۽ گهر گهر [illegible]
ملائڻ لڳا. هري ڀڳت نمسڪار ڪري [illegible]

چوڏهن اڌا [illegible] ڪي [illegible]
[illegible] جمنا جي ڪناري تي آيون جتي ڪنس [illegible]
ڏسي وِلاپ ڪري [illegible] ته "افسوس [illegible]
توهين [illegible] راجا تي اڄ [illegible]
[illegible] شري ڪرشڻ ۽ [illegible]
دشمني نه ڪريو ها ته اڄ [illegible]
۽ [illegible] ڪي ڪايش [illegible]
[illegible] ماڪيون [illegible]
ڪهڙي [illegible]
وڏائي ڪيڏانهن وئي؟ [illegible]
ڀيا موجود [illegible]
[illegible] مٿرا واسي [illegible]

چوڏهن [illegible] طرح [illegible] وِلاپ ڪري [illegible]
لڳيون، تڏهن شيام سندر [illegible]
ماميون! [illegible]

ويو ۽ مري ويو. هيڏانهن بلرام به مشٽڪ جو اهڙوئي حال ڪيو.
انهن پهلوانن جي مارجي وڃڻ کان شل ۽ توشل ترارين ڪڍي
شري ڪرشڻ سان وڙهڻ آيا پر شيام سندر انهن جو به مشٽڪ وانگر
حال ڪيو. اهڙو روبڪار ڏسي ٻيا پهلوان پنهنجو پراڻ بچائي اٿي ڀڳا.

هي راجا! اهڙي حالت ڏسي متراواسي ۽ هري ڀڳت گد گد
ٿيڻ لڳا ۽ شام سندر جي مهما ڪري پنهنجو مک پويتر ڪرڻ لڳا
۽ چوڻ لڳا ته "گوڪل ۽ برجواسين جا وڏا ڀاڳ آهن جو شيام سندر
اُتي جنم وٺي کين نت نئون درشن ڪرائي رهيو آهي. راجا ڪنس
به ڀلي ڀٽ ٿي اسان سان ڏاڍي ڀلائي ڪئي جو هن کي
گهرائي اسان کي درشن جو لاڀ ڏنائين. هر ته ديوتائن کي به اهڙو
درشن ماڻڻ ڏاڍو ڪٺن آهي." جنهن مهل متراواسين شيام سندر
جي ستوتي پئي ڪئي اُن مهل ڪنس نوڪرن کي آگيا ڪئي
"ڏاڏهن وارن کي بند ڪريو ۽ هنن ٻنهي ڇوڪرن کي ٻاهر وٺي وڃي سڀني
کان ڌار جدا ڪريو ۽ پوءِ هنن گوالن، وسديو، ديوڪي ۽ اگرسين
منهنجي پيءُ کي به ماري وجهو ۽ انهن سڀني جو ڪو به بچاءُ نه رهي."

راجا جو حڪم ٻڌندي هنن نوڪرن جهڙو پاڻبو ته اسين وڃي
ترارين سان انهن سڀني جو ڪم به پورو ڪري اچون ته ڀڳتن جي شيام سندر
پنهنجي تيج ۽ پرتاپ سان ڏڪڙي ڪئي ۽ سڀني کي ناس ڪري
ڇڏيو. بس! پوءِ ته شيام سندر ٽپ ڏيئي ٿلهي تي، جتي راجا ڪنس
ڏاڍي ايمان سان ويٺو هو، چڙهي ويو ۽ پنهنجي بدن ۾ اهڙو
پرڪاش پرگهٽ ڪيو جنهن جو تيج ڪنس نه سهي سگهيو ۽ اکيون ڪٽي
بند ڪيون. ڀڳوان اتي وٺي ڪنس کي ٿلهي کان هيٺ
ڪيرايو ۽ سڀني لوڪن جو ڊر ٻاهر ڪري انجي ڇاتي تي چڙهي
"ماما! ماما!!" ڪري پڪارڻ لڳس ته اُٿ! ڇا ٿيو؟ ته ڪنس جو

اِتي چاڻور چوڻ لڳو ”ٻلا! ڏسڻ ۾ سو ڇوڪرو پيو اچين پر ڪم
جيڪي ڪيا اٿيئي سي تہ ڪو وڏو پهلوان بہ مشڪل ڪندو.
تنهنڪري ٻہ ڪرم اسين گهٽ ڏيئين ڪان پڻ ندا پيا اچون سواءِ اهو
هٿ ضرور ڏيکاري سڀا سدن کي خوش ڪر.“ اهين ڳالهيون ٻوليون
ڪندا شري ڪرشڻ چاڻور سان ۽ ٻلرام مشتڪ سان ڪشتي وڙهڻ
لڳا. اُن مهل متراواسي شري ڪرشڻ ۽ ٻلرام کي ڇوڪرو سمجهي
۽ راجا ڪنس جو ادرم ڏسي من ۾ ڪنس کي سراپ ڏيئي چوڻ
لڳا تہ ”هي پنهنجي ادرم جو عيوض ضرور ڀوڳيندو.“

وڙهڻ مهل شيام سندر پنهنجو بدن اهڙو تہ سخت بنائي وڌو جو ڪوبہ
هٿيار جيڪر ڪيس وڍي نہ سگهي. جڏهن شري ڪرشڻ چاڻور جو
هٿ هٿ سان، مٿو مٿي سان، ڇاتي ڇاتيءَ سان ۽ پير پير سان ملايو،
تڏهن چاڻور گهڻئي زور ۽ وٺ پيچ شيام سندر کي سوگهو ڪرڻ
لاءِ ڪيا پر ڪجهہ بہ دال نہ ڳريس. ڏاڍي اُداس ٿي دل ۾ چوڻ
لڳو تہ ”افسوس آهي جو مون ڪيترن پهلوانن کي ڪشتيءَ
پيچ ۾ ڀورو ڪيو هوندو، پر هي ٻالڪ تہ ڪو رڪ جو ٺهيل آهي
جنهنجي رڳي آڱر جي زور ڏيڻ سان منهنجي ڇاتي ٿي ڪنبي.“
هي پريڪيت! چاڻور ۽ مشتڪ کي شيام ۽ ٻلرام جي مهما جي خبر
ڪانہ هئي، پر ٻنهي اڳين جنم ۾ ڪو تپ ڪيو هو، جنهن ڪري
سندن ٻنهي وئڪنٺ ناٿ کي لڳو ٿي. ڀڳوان جي مهما بہ عجيب
آهي جو جڏهن چاڻور پنهنجي ڇل سان شري ڪرشڻ سان وڙهيو
ٿي، تڏهن شيام سندر ٻنهيان هٿن پاڻ کي بچايو ٿي. جڏهن بہ چاڻور
ٻوٿي هٿي ڪڙي مڪ شيام سندر جي ڇاتيءَ ۾ هڻڻ پئي ٿي، تڏهن بہ
شري ڪرشڻ هنجا ٻئي هٿ جهلي ڇڪي طرفن گهمائي اهڙو تہ
زور سان ڪڍي زمين تي ڦٽو ڪيس جو آڪڙي جي مٿي ۾ ڪيڙي

ٿي سمجهيو، ننڍ ۽ ڪوڙين ڪي پنهنجو اولاد پڻ ڏٺو آيو.
ڪنس جا مت مائٽ هنکي دشمن روپ سمجهي ڇڏڻ لڳا،
راجا ڪنس، ڪين پنهنجو ڪال سمجهي ڪنبڻ لڳو، ٻيون اُهي
ڪي پنهنجو رکپال ٿي سمجهيو، ٻيون ڪين ۽ مهاتمائن کي ٻار ٻرابر مشهور
ٿي ڏسڻ ۾ آيو ۽ عام آدمين شري ڪرشڻ کي اُدو ڇوڪرو ٿي
سمجهيو، جنهن لنڍپڻ ۾ پوتنا راڪشسڻ کي ماري، ۽ وڏ يملاءِ ارجن
ٻار ڪان اُکوڙيا هوا ۽ ڪووردن پروت پنهنجي آڱر تي کڻي
اندر جو ايمان ٽوڙيو ۽ ڪيترن دئيتن کي ماري ڪال ڀاڳ کي
ڇما مان ڪڍيو هو. ڪي ته وري ڪين ڇوڪرو ڄاڻي چنتا
ڪرڻ لڳا ته ڪنس ڏاڍو اڌرمي ۽ نيرحم آهي جو هنن ننڍڙن ٻارن
ٻچن کي زبردست پهلوانن سان ڪشتي وڙهائي اُنهنجو
برباد ڪرڻ ٿو چاهي، اللهٰ اُنجو اڌرم ڏسڻ واجب ڪينهي.

هي راجا پرڪيت! جڏهن ته شري ڪرشڻ آکاڙي ۾ وڃي
بيٺو تڏهن چاڻور، مشتڪ ۽ ٻيا پهلوان ڪيس ڇڪرڻ ڪي وڪڙ
۽ چوڻ لڳا، ته ”هي ڪرشڻ! اسان تنهنجي پهلوانيءَ جي ڳالهه
ٻڌي آهي سو اڄ ته ڪشتي وڙهي راجا کي خوش ڪريون. اسان
ٻڌو آهي ته تون گوالن سان بن ۾ ڏاڍي عمدي ڪشتي وڙهندو
آهين، اڪري هتي به ڪا پنهنجي هنر جي صفائي ڏيکار. ڪرڻ
لڪائڻ نه، ڀر هوڙ سيا ۾ ڏيکاري پڌري ظاهر ڪرڻ گهرجي.“

شري ڪرشڻ ورندي ڏني ته ”ڀائي! اسان ٻالڪن سان اوهان
پهلوانن جي ڪشتي ڪرڻ سونهائي نٿي ڏئي. ڇوڪي آهي ته دشمني،
دوستي، وڏائي ۽ ڪشتي هڪ جهڙن سان ڪرڻ گهرجي. اللهٰ اوهين
پهلوان پاڻ ڪشتي ڪري سيا ۾ ويٺلن کي خوش ڪريو ۽ اسين
ٻه ڄڻا پري ويهي ڏسون ڪان آيا آهيون سي ۾ ته اوهان جي جوانمردي ڏسون“

سامهون ٻيي تاڙيون وڄائي هاٿيءَ کي للڪارڻ لڳو. شريڪر
جي اها ڦرتي ڏسي سڀ ننڍا وڏا سرها ٿيا ۽ تاڙيون وڄائڻ ک
لڳا. جڏهن هاٿي وري ٻه ڏانهس ڏوڪيندو آيو، تڏهن سنده م
پيٽ جي هيٺان نڪري پٺيان وڃي پڇ کان جهلي اهڙيءَ طرح گهلي
لڳس جهڙي گرڙ ناڳ کي. جڏهن اهو هاٿي شري ڪرشڻ ٻانهن
ڦرڻ لڳو، تڏهن بلرام انهيءَ سونڊ کي جهلي مڪون هڻڻ لڳو.
اهڙيءَ طرح سونڊ ۽ پڇ کان ڇڪي مڪون هڻي اُن هاٿيءَ کي اهڙو
ڦٿڪايائون جهڙي ٻلي ڪتي کي.

جڏهن هاٿي انڌيت مار کائيندو نرڙ تي ويو، تڏهن شريڪرشڻ
سونڊ کان جهلي اهڙو ڦيرايس جو هو بيهوش ٿي زمين تي ڪري
پيو. پوءِ شيامسندر اُنهيءَ ڇاتيءَ تي پير رکي ٻئي ڏند سندس
ڪڍي ورتا ۽ پرڪري اهڙا ته زور سان اُن هاٿيءَ جي مٿي تي
هنيائين جو هو مري ويو. پوءِ هڪڙو ڏند پاڻ کنيائين ۽ ٻيو بلرام
کي هٿ ۾ ڏنائين. اهو حال ڏسي ٻه پهلوان ۽ ٻيا پهلوان وڙهڻ
لاءِ سندن سامهون آيا، پر شيام ۽ بلرام اُنهن ڏنڊن سان سڀني کي
ماري پورو ڪيو.

هاٿيءَ جي مرڻ بعد شيام ۽ بلرام گوالن سميت ڪلندا آهستي
آهستي رنگ ڀوميءَ ۾ اندر آيا. اُن وقت سڀا ۾ ويٺلن جيئن
جيئن ڀاونا سان کين ٿي ڏٺو، تنهنکي انهيءَ موجب ڏسڻ ۾ آيا جي
راجا پريکيت! شريڪرشڻ گيتا ۾ ارجن کي چيو آهي ته "جيڪو
منهنجي جهڙي روپ جو ڌيان ڪري ٿو تنهنکي مان اُن روپ
منهنجي ٿي درشن ڏيان ٿو." سو چاڻور ۽ مشٽڪ کي شيام ۽ بلرام
ڏاڍا زبردست پهلوان ڏسڻ ۾ آيا، مٿراجي استرين کي ڪامروپ
ٿماٻر سندر ڏسڻ ۾ آيا، گوال ٻالن ۽ ٻين مٿرن کين پنهنجو

۾ جاءِ ڪاڻ ڏني. ايتري ۾ ٻئي شري ڪرشڻ، بلرام ۽ گوال ٻالڪ
سميت رنگ ڀومي جي دروازي تي، جتي ڪنس جو مست هاٿي
بيٺل هو، اچي پهتا. شري ڪرشڻ پيلوان کي ڏڪل
ڪري چوڻ لڳو ته ”هاٿي دروازي تان هٽاءِ ۽ اسانکي راجا ڪنس
وٽ وڃڻ ڏي، نه ته ياد رک، هاٿيءَ سميت جيئرو نه ڇڏينديس.“
اهو ٻڌي هو پيلوان ڪلي چوڻ لڳو ”اڙي او ڳوارا ڳانئن چاريندڙن
۾ طاقت ئي ڪيتري هوندي. مفت پٽاڪ نه هڻو جي اڄ ڪا
هوس ته ڀورين هن هاٿيءَ کي هٽائي ٻوءِ ٻيهڪ اندر وڃو. هونئنڪي
ڏکو اوهانجي سندرتا ۽ ڪومالتا تي ڪهل ٿي اچي جو هاٿيءَ واٽي
پنهنجي جان جوکي ۾ وجهڻ آيا آهيو.“ اهو ٻڌي شري ڪرشڻ
جهٽڪو ڏيڻو لامي جهلو، کي ٻڌو ۽ بلرام ڪاوڙجي اُن پهلوان کي
چوڻ لڳو ته ”او مورک ڪمذات! ڪهڙو نه ڳالهائين ٿو؟ هاٿيءَ سوڌو
تو ۾ رو ڪرينداسين.“ پهلوان غصي ۾ اچي جهٽ ئي هاٿيءَ کي ڏرڪ
ڏيئي بلرام جي پاسي هڪليو، تڏهن ئي جو مست هاٿي گرجنا ڪندو
بلرام ڏي ڊوڙيو. بلرام ۾ ٻڪري اچي ته ڦولشو هيس هو هو
هاٿي سونڊ وڌائي ڪڙڪات ڪندو پوئتي هٽيو. اهو حال ڏسي
آئي ويٺل ٻيا پهلوان ڪنبڻ لڳا ۽ من ۾ چوڻ لڳا ته ڪير هنن
ڇوڪرن کي جيتي سگهندو؟ پهلوان ۾ خيال ڪيو ته جيڪڏهن
اڄ هنن ڇوڪرن کي هاٿيءَ هٿان نٿو مارايان ته ڪنس ڪاوڙجي
جيئرو نه ڇڏيندو، انهيءَ زور سان هاٿيءَ کي چوڪ ڏيئي شيام ۽ بلرام
ڏانهن ڊوڙايو. جڏهن هاٿيءَ شيام سندر کي سونڊ ۾ وڪوڙي زمين
تي پڇاڙي ٻنهي ڏندن سان دٻايو، انوقت ديوتائون، گوال ٻال ۽
متراواسي ڏکوان کان شيام سندر جا ڪشل مڃائڻ لڳا. شري ڪرشڻ
ننڍو روپ ڌري هاٿيءَ جي ٻنهي ڏندن وچان نڪري آيو ۽ پوءِ

ڪنس جو شري ڪرشن کي چاڻور ۽ مشٽڪ ذريعي مارائڻ جو رٿڻ

پوءِ بعد ۾ ڪو وقت نندرا ديويءَ جي ڪهڙي [illegible]
جي ڪاوڙ ڪري شري ڪرشن ۽ بلرام کي ڦاهي [illegible]
سڄي پرجا آرام ۾ ڌڪي، ۽ ويچاري ڪنس کي [illegible]
ڏاڍين ڏاڍين سڀنا ڏسڻ لڳو ۽ هن ڪي آزار ڪرڻ [illegible]
ايتري ڪيا پڙائي شڪدي جي هيٺ لڳو ته [illegible] مارڻ لڳو.

جڏهن ڪنس پنهنجي پهلوانن کي سڏ لڳو ته "اي راجا [illegible]
دلگير ٿي من ۾ هيٺ لڳو ته ڪر ڦاهي [illegible]
آهي، تنهنجي پڙهان ته ڪو منهنجو سر سلامت [illegible]
اداسائيءَ ڪري سڀ جو وزيرن کي حڪم ڏنائين [illegible]
ڏاڍ لڪير ڏسڻ آيا آهن ته ڪي ڪيڏو [illegible]
ڪي ۾ پنهنجي لائقيءَ موجب وڙهو ۽ ڪشتي [illegible]
ڪرايو ۽ مان ۾ اچو ٿو اچان." [illegible]
اها آڪيا پائي منترين رڏڪ پرمي جي [illegible]

سيني کي ڪيرائي پنهنجي پنهنجي ليائت [illegible]
چاڻور، مشٽڪ، شل، توشل ۽ ٻيا ڪيترا پهلوان [illegible]
شاگردن سميت آڪاڙي ۾ اچي ڪيا ڦاهي [illegible]
ٽپڻ لڳا. راجا ڪنس به ڦاهيءَ مغروريءَ [illegible]
تي اچي ويٺو. بعد ۾ ٻيا راجائن ڪنس کي [illegible]
پنهنجن جاين تي وڃي ويٺا. انوقت ڪنس چاڻور ۽ مشٽڪ [illegible]
ڪيرائي ڪئي ۾ هيٺ لڳو ته "پهلوانو! [illegible]
آهي جو اوهين شري ۽ بلرام کي ماري [illegible]
ورڪن لائقيءَ جو ڪو عوض ڏيندس." [illegible]
[illegible]
[illegible]

ڪان خوش ٿي ساڻن مٺيون مٺيون ڳالهيون ڪرڻ لڳو. جڏهن
اُهي ٻئي ڪُمندي شري ڪرشن ۽ بلرام رنگ ڀومي جي ڀرئين دروازي
وٽ جتي مهاديو جو ڌنش رکيل هو اچي بيٺا، تڏهن راجا ڪنس
جي ڀاريلن پهلوانن ٻڌايان لشڪري چيو ته ”خبردار! متان ڪي
هن پاسي ايندا آهيو اُتي ئي بيٺا رهو.“ شري ڪرشن اُنهن جي چوڻ
جي ڪا به پرواهه نه ڪري اڳيان وڌيو ۽ مهاديو جو ڌنش، جو تمام
ڳورو ۽ ڏکيو هو، کڻي ٻه ٽڪر ڪري پريان ڦٽو ڪيائين! جڏهن
ڌنش ڀڄڻ جو آواز ڪنس جي ڪن پيو، تڏهن هو شري ڪرشن
کي تمام زبردست سمجهي ڏپ وچان ڪنبڻ لڳو. ديڳانهن جو
هوا رکوال ڌنش جي ڀڄڻ تي شري ڪرشن ۽ بلرام سان وڙهڻ آيا،
جنهن کي هنن ڌنش جي ٽڪرن سان ماري ات آندو.

پوءِ شري ڪرشن بلرام کي چوڻ لڳو ته ”ڀاءُ! گهران نڪتي
گهڻو وقت ٿيو آهي، امان ۽ ٻابا جي اکيون ڪندا هوندا، تنهنڪري
جلدي هتي ماٺ ڪريون.“ ڇڪرا واسي ڌنش جي ڀڄڻ ۽ پهلوانن
جي مرڻ جي ڳالهه ٻڌي خوش ٿي ڪرڻ لڳا ته هي ڇوڪرا ساڌارڻ آدمي نه
آهن پر ڪي ديوتائون ٿا ڏسجن. ورداتا جا ڪيل عجيب آهن،
جو ڪنس جهڙي موت ٻاجهي گهرائي ورو آهي.

لعد، شام جو بلرام ۽ گوالن کي ڇڳا ڪپڙا پهريل ڏسي سمجهيو
ته شري ڪرشن واٽ تي ڌوٻيءَ کان ڪپڙا کسيا هوندا، انڪري چوڻ
لڳس ته ”ڀاءُ! مٿ ته ڌڪاڻ ڪرڻ ڪان سواءِ رهڻ گهرجي. هي
بندرابن ڪونه آهي اُتي جتي گوالن جا ڌڪ ڪر ڪسندا آهن.
هت تنهنجون ڌڪايون ڪيئن نه سهنديون؟“ اهو ٻڌي شيامسندر
وراڻي ڏني ته ”ڀاءُ جي! امان شهر ۾ تمام ڇڪو آهي ڏٺو. اوهين
فڪر ڪونه ڪريو.“ پوءِ ٻئي ڄڻا ڀڄڻ ڪرڻ لڳا.

خوش ٿي کيس آشيرواد ڏيئي روانو ٿيو.

اڃا ٿورو اڳيرو هليا ته ڪبڙيءَ نالي هڪڙي مالهڻ کي ڏٺائون، جا سڳنڌي تيل کڻيو پئي ويئي. ڀڳوان جي اڃا ٿي ته اهو تيل مکي ٿيءَ کي راڄ سڀا ۾ هلجي. انهاءِ ڪبڙيءَ کي سڏي چوڻ لڳا ته ”هي سندري! اسانکي هيءُ تيل مکڻ لاءِ ڏيندينءَ؟“ ڪبڙيءَ شيام سندر جي موهني مورت ڏسي مٿس موهت ٿي پيئي ۽ چوڻ لڳيس ته ”بيشڪ! اوهان جهڙن خوراڪي منشن لاءِ هيڙا تيل آهن ئي. حرڪت ڪانهي جيڪي وڻيو سو بلاشڪ مکيو يا مونکي آگيا ڪريو ته آءٌ پنهنجي هٿن سان مکيانو.“ ڪبڙيءَ جي پريم ڪري ڀڳوان خوش ٿي ڪانئس اهو تيل ورتو. پوءِ بلرام کي چوڻ لڳو ته ”ڀاءُ هن گڏيءَ کي ”سندري“ ڪري سڏيو آهي انهاءِ بهتر ٿيندو جو ڀاءُ پنهنجي چوڻ کي ڀاڻي ڏيون يعني هنجو ڪُبَ لاهي کيس سندري بنايون.“ بس! پوءِ ڪبڙيءَ جي پيرن تي پنهنجا پير رکي ڪاڏيءَ کان زور ڏيئي سندس ٿي ڪُبَ سڌوان ڪري هڪڙي سندر استري ساڪيات اپسرا بنائي ڇڏيائين. ڪبڙي هاڻي پنهنجو سندر سروپ ڏسي ڀڳوان جي پيرن تي ڪري پيئي ۽ پنهنجي گهر هلڻ لاءِ منت ڪرڻ لڳي. ڀڳوان کيس دلاسو ڏنو ته هنوقت اسانکي ڪنس جو ڪبرو رو ڪرڻو آهي، انهاءِ هن وقت نه ٿي سگهي ڪنهن وقت تو وٽ ضرور اچبو. ايترو چئي شري ڪرشڻ، بلرام ۽ گوالن سميت اُتان روانو ٿيو ۽ ڪبڙي شيام سندر جي اچڻ جي واٽ ڏسندي ۽ ڏينهن ڳڻيندي رهي.

ڪبڙي کي سندر روپ بنائي شري ڪرشڻ بلرام ۽ گوالن سميت بازار مان لنگهندو هليو، جتي دڪاندار کيس طرح طرح جون پيتون ڏيئي پنهنجو پريم ڏيکارڻ لڳا ۽ ڀاڻ ۾ انهنجي ڀڳتي

پرش شيام سندر جو درشن ڪري پوءِ سن تباهه جتان جتان شيام سندر
لنگهيو ٿي، اُتان ماڻهو مٿانئن پشپ اُڇلائڻ لڳا. رستي ويندي
شيام سندر هڪڙي رنگريز جي دڪان تي چڙهي ويو، جنهن وٽ
طرحين طرحين رنگن جا ڪپڙا ڪي سڪا پئي ته ڪي هوا ۾ پکڙا رکيا
هوا. اهو رنگريز راجا ڪنس جو خاص رڱيندڙ هو. شيام سندر
رنگريزڪان ڪي ڪپڙا پهرڻ لاءِ گهريا جي هن ڪيس نه ڏنا ۽ چوڻ
لڳس ته ”اوهين ڳوٺاڻا ڳنوار هئڻ راجائي ڪپڙن مان ڇا ڄاڻو.
جاڏي رستو وٺي وڃو متان ڪنس جي آدمين کي خبر پوي جي
جهلي وٺي ڪاٺ نه وجهن.“ شيام سندر ڏٺو ته رنگريز مڃي ٿو،
تڏهن ٻلرام کي اشارو ڪرڻ لڳو ته ڇا ڪجي. ٻلرام ورندي
ڏني ته جهڙي نظر ۾ اچيو اهين ڪريو. وءِ ته رنگريز کي ڏوڙي ڪان
جهليائون جهڪري جو ڪري پيو. رنگريز جو اهو حال ڏسي وٽس
جيڪي ڪرڪندڙ هوا سي دڪان ڇڏي اُٿي ڀڳا. پوءِ شري ڪرشڻ
ٻلرام ۽ گوالن سميت ڏٺون جهڙي ڪپڙا ڪڍي رواڻا ٿيا.

اُتان اڳيرو هليا وائڪ نالي درزيءَ جي دڪان تي چڙهي
ويا، جنهنکي ڪپڙن سبي ڏيڻ لاءِ چيائون. درزي ڏاڍو جريءَ ڀڳت
هو، تنهن اُتي جو اُتي کين ڪپڙا تيار ڪري ڏنا، جي پهري
ڏاڍو خوش ٿيا ۽ درزيءَ کي آشرواد ڏيئي مڪتي پد ڏنائون. اُتان
ٿورو اڳيرو هليا ته سداما نالي مالهي جو گهر ڏسڻ ۾ آين جنهن
۾ سب آندو لسکيون ويا. مالهي هنن کي سٺي پوشاڪ ۽ موهڻي مورت
ڏسي پريم ۾ پرجي کين آدر ڀاءُ ڪري ويهاريو. مالهيءَ ورت ٿلهن
جون مالهاڻون نسکون پيٺون هيون ۽ ڏٺائين ته شيام سندر
ڏري ڏري اُنهن ڏانهن نهاري رهيو آهي. پوءِ سندن منشا ڏسي
آهي مالهاڻون کين ڏنيائين. شري ڪرشڻ مالهيءَ جي شرڌا ڏسي

دروازا هوا جن اڳيان موتين جون جهالرون لٽڪي رهيون هيون. پريءَ کي چوڌاري قلعو هو جنهن جي اڳيان کاهي کوٽيل هئي، جا پاڻيءَ سان ڀريل هئي. محلن جون ڇتيون اهڙيون ته چمڪيون ٿي جو انهن نهارڻ ڏاڍو مشڪل هو. هر ڪنهن مڪان اڳيان ننڍڙو باغيچو هو ۽ شهر جي چئني پاسن وڏا باغ هئا، جن ۾ چڱا ڦل ڦول لڳل هوا. انهن باغن ۾ ڏاڍا فوهارا ۽ ويهڻ لاءِ چبوترا ٺهيل هئا ۽ وڻن تي طرحين طرحين قسمن جي پکين ڏاڍيون لاتيون پئي ڪيون. تلاءَ تمام نرمل جل سان ڀريل هوا ۽ منجهن ڪنول جا گل ٽڙي رهيا هئا، جتي ڀونر گونجي رهيا هئا. گلن جي سڳنڌ چوطرف پکڙجي رهي هئي. مطلب ته سڄي متراءِ ۾ گهر گهر خوشيون ۽ منگلا چار ٿي رهيا هوا. ڀلا جتي پاڻ شيام سندر جنم ورتو ۽ ساکيات لڪشميءَ جا نواس سو اُن پريءَ جي سوڀيا ڪير ورڻن ڪري سگهندو؟

جڏهين شيام ۽ بلرام پريءَ ۾ اندر پهتا، تڏهين متراواسي ڪين ڏسي ڏاڍو پرسن ٿيا ۽ ساري شهر ۾ اها ڳالهه هلي ويئي ته ننڍ ڪمار اچي رهيو آهي، تنهنڪري سڀ پنهنجو ڪم ڪار ڇڏي شيام سندر جي درشن ڪاڻ ڀڄي رهيا. استريون پنهنجن ڀتين تي ٿي بيٺيون ڪي ته گهرن جي درين مان نهاري پنهنجا نيتر پوتر ڪرڻ لڳيون ۽ چوڻ لڳيون ته ”اِهئي آهن شيام ۽ بلرام جنهن اڪرور وٺڻ ويو هو. هي ٻئي ڪنس جا ڀائيٽيا آهن، جن ڪيشي ۽ ٻين دئيتن کي ماري گوڪل ۽ بندرابن ۾ پنهنجي ليلا ڏيکاري آهي. اسانجا وڏا ڀاڳ جئنا جو سندن درشن پراپت ٿيو سين.“ مطلب ته جنهن ٿي شري ڪرشڻ جي اچڻ جو هڏوسا اُماڪ ٿو ڀرندي ٻاهر ٿي آئي ۽ ڪيس اُيتن سيتن ڪپڙن پهرڻ جي به سڌ نه ٿي رهي.“ هي راجا پريکيت! ان ريت سڀ متراواسي استريون توڙي

”هي ڪرپانڌ! اڄوڪي رات منهنجي گهر ۾ پهچي چرڻن
سان پوتر ڪريو. جن چرڻن گوتم جي استريءَ اهليا کي پٿر کان
ڇڏايو، ۽ راجا بلي کي پاتال ۾ راڄ ڏنو، جن چرڻن جي پرتاپ سان
راجا ڀڳيرٿ ڪٺن تپسيا سان پنهنجن وڏن کي تارڻ لاءِ گنگا ندي
مرتيو لوڪ ۾ آندي، ۽ شوجي اُن کي پنهنجي مٿي تي رکيو، انهن
چرڻن کي ڌوئي پيئڻ ۽ پنهنجي مٿي تي رکڻ سان آءٌ پاڻ پنهنجي
ڪٽنب سميت ڪرتارٿ ٿيڻ گهرانئو.“ اِها ڳالهه ٻڌي شيام سندر
اڪرور کي پاسيرو وٺي وڃي چيو ته ”چاچا! سڀاڻي ڪنس کي
ماري بلرام سميت توهانجي گهر ايندس. اڄ سڀني کي ڇڏي
اوڌوت ماڻڻ واجب نه آهي.“ اڪرور اِها ڳالهه ٻڌي ۽
پوءِ ڪنس جي سڀا ۾ وڃي پهتو، جتي هن ڏاڍي آدرڀاءُ سان پنهنجي
پاسي ۾ ويهاريس ۽ ڪانس سربستو احوال پڇڻ لڳو. اڪرور
ورائي ڏنس ته ”هي ڪنس! برج جي مهما ڇا چئي سگهجي. وسي
نند راءِ، ڪرشڻ ۽ بلرام کي وٺي سڀ برجواسي پيٽون کڻي آيا آهن.
۽ شهر کان ٻاهر باغيچي ۾ اچي لٿا آهن. سڀاڻي راڄ سڀا ۾ اچڻ
جو لهرائو ڪيو اٿن.“ ايترو ٻڌي ڪنس ڏاڍو خوش ٿيو ۽ چوڻ
لڳو ته ”هي اڪرورا! تو مون تي وڏي مهرباني ڪئي جو ڪرشڻ ۽
بلرام کي پاڻ سان آندءِ. هلو! هاڻي گهر وڃي آرام ڪر.“ اڪرور
گهر موٽي آيو ۽ ڪنس شيام ۽ بلرام جي مارڻ جي تجويز ڪرڻ لڳو.“

هي راجا پريکت! جڏهن سڀ ماڻهو پڄائي ويا، تڏهن شيام ۽ بلرام
نند کي چوڻ لڳا ته ”پتاجي! جي توهان جو حڪم ٿئي ته اسين
مٿرا وڃي گهمي ڏسي اچون.“ نند کين موڪل ڏني ۽ پوءِ ٻه
گوالن سان گڏجي مٿرا پريءَ ڏي هليا. پريءَ ۾ اندر وڃڻ سان
کين خوبصورت جايون ڏسڻ ۾ آيون، جنجا سونا رتن سان جڙيل

سنسار کي سڀني سمان سمجهي اوهانجي ئي گڻن جو ڳان ڪند
وڌن. پلا! جڏهن وڏا وڏا يوگي، گياني، تپسوي ۽ خود شيس شارد
بر اوهانجا گڻ پوريءَ طرح ورڻن نٿا ڪري سگهن، تڏهن مون
آگيانيءَ کي ڪهڙي طاقت آهي جو اوهانجي مهما ورڻن ڪري سگهان.
ڏينان جو ناٿ دين ديال آهي، تنهنڪري مون کي پنهنجو داس
ڄاڻي منهنجي هردي ۾ جا اپمان ۽ اگيان جي گنڍ آهي تنهنکي
گيان روپي آگ سان جلايو ۽ اهڙو ڪو گيان اُپديش ڪريو،
جنهنڪري سڀ وقت اوهانجي ئي شيوا پوڄا ۾ لڳو رهان."
هي راجا پريڪيت! جڏهين اڪرور اها ستوتي پوري ڪئي
تڏهين شري ڪرشڻ جمنا جل ۾ انترڌان ٿي ويو ۽ اڪرور پاڻيءَ
کان ٻاهر اچي شيام ۽ بلرام کي رٿ تي ويٺو ڏسي ڏچندو ڪنبندو
وٽن آيو. سندس اهڙو حال ڏسي سري ڪرشڻ پڇڻ لڳس ته
"هي چاچا اوهين ڇو ڏچي رهيا آهيو؟ ۽ سنان ڪرڻ وقت
ڏري ڏري مٿو پاڻيءَ کان ٻاهر پئي ڪڍيو ۽ اسان ڏانهن نهاري
وري ٽپي ٿي هنيو ۽ هيتري دير ڪيو سو ڇو؟ اوهان جمنا جل ۾
ڪو عجب تماشو ته ڪونه ڏٺو؟" اڪرور اها ڳالهه ٻڌي هٿ جوڙي
چوڻ لڳو ته "هي انترجامي! مون جيڪا اوهان مهما جل اندر
ڏٺي سا ورڻن ڪرڻ کان ٻاهر آهي." اهو ٻڌي شري ڪرشڻ کلي
چيس ته "چڱو پلا! اچي رٿ ۾ چڙهو ته هلون، ڇو ته اڃان گهڻو
پنڌ ڪرڻو پيو آهي." پوءِ اڪرور سر نمائي رٿ ۾ چڙهي رٿ هلائڻ لڳو.
هيڏانهن نند ۽ ٻيا جيڪي کانئن اڳي ويا هوا سي مٿرا جي
نزديڪ هڪڙي باغ ۾ اچي لٿا هوا ۽ شيام بلرام جي اچڻ جي واٽ
ڏسي رهيا هوا. جڏهين شري ڪرشڻ اُتي پهچي رٿ مان لٿو،
تڏهين اڪرور هٿ جوڙي کيس وينتي ڪري چوڻ لڳو ته

جي ڏاليَ ڪن ٿا سا سڀ اوهانکي ئي پهچي ٿي ۽ مرڻ بعد سڀ
جيو اوهانجي روپ ۾ ملي وڃن ٿا. جيئن جل جا جيو پنهنجو
حال ڄاڻن، تئين برهمانڊ جا جيو مايا جي وس ٿيڻ توهانکي نٿا
سڃاڻن. هي پورڻ پرميشور! نرمل روپ!! توهين سڀني لوڪن جا
ڪرتا ڌرتا آهيو، فقط گيتن، براهمڻن ۽ ڌرمي ڀڳتن کي سک ڏيڻ ۽
اڌرمين کي ناس ڪرڻ لاءِ اوتار ڌارڻ ڪريو ٿا. هي جوتي سروپ! اوهان
متسيه روپ ڌاري ويدن کي پاتال مان ڪڍيو ۽ ٻيگريو اوتار
وٺي مڌ ڪيٽڀ دئيت کي ماريو ۽ سمنڊ ولوڙڻ وقت ڪڇوئين
جو اوتار ڌاري مندراچل پربت کي پٺيءَ تي کنيو ۽ وراهه اوتار
ڌاري هرڻاڪش دئيت کي ماري پرٿوي کي پاتال مان ٻاهر ڪڍيو.
نرسنگهه روپ ڌاري هرڻ ڪشيپ کي ماري پرهلاد ڀڳت جي رکيا
ڪيو. وامن اوتار وٺي ديوتائن جو ڀاو ڪيو، پرسرام اوتار ڌاري
اڀماني کيترين کي ناس ڪيو. شري رامچندر جو اوتار وٺي
اڌرمي راوڻ جو انت آنديو ۽ وڀيشڻ کي اوڌ راج ڏنو. اڄ
آءٌ اوهانجي انهن اوتارن کي وارون وار نمسڪار ڪريان ٿو. اوهان
جي ڌيان ڪرڻ سان ئي جيو ڀوساگر لنگهي پار وڃي ٿو. اوهين
منشن کي سنساري مايا ۾ ڦاسائي اهڙو تماشو اهڙو ڏسو ٿا جهڙو آرسيءَ
۾ آدمي پنهنجي شڪل ڏسي ٿو. آما! هن سنساري مايا جار مان
ڇٽڻ اوهانجي ڪرپا کان سواءِ ڏاڍو ڪٺڻ آهي. اوهانکي پوڄا
اڻيڪ قسمن سان ٿئي ٿي. ڪي اوهانجي مورت ٺاهي پوڄا ڪندا،
ڪي اوهانجي چرڻن جو ڌيان ڪندا، ڪي اوهانجي ڏالي ڀڳتيءَ ۽ ڌرم
ڪندا، ڪي جهنگل ۾ وڃي ايڪانت ۾ اوهانجي تپسيا ۽ ڌيان
ڪندا، ڪي گرهستي ٿي ٻه سچي من سان اوهانجو ڌيان ۽ سمرڻ
ڪري ڀوساگر پار لنگهي وڃن ٿا. ڪي اوهان سان پريت رکي

سنسار کي سڀني سمان سمجهي اوهانجي ئي ڳڻن جو ڳان ڪند
وڃن. ڀلا! جڏهن وڏا وڏا يوگي، گياني، تپسوي ۽ خود شيس شاردا
به اوهانجا ڳڻ پوري طرح ورڻن نٿا ڪري سگهن، تڏهن مون
آگيانيءَ کي ڪهڙي طاقت آهي جو اوهانجي مهما ورڻن ڪري سگهان.
اوهان جو ناءُ دين ديال آهي، تنهنڪري مون کي پنهنجو داس
ڄاڻي منهنجي هردي ۾ جا ايمان ۽ اگيان جي ڳنڍ آهي تنهنکي
گيان روپي آگ سان ڇاڙيو ۽ اهڙو ڪو گيان اُپديش ڪريو،
جنهنڪري سڀ وقت اوهانجي ئي شيوا پوڄا ۾ لڳو رهان.“

هي راجا پريکيت! جڏهين اڪرور اها ستوتي پوري ڪئي
تڏهين شري ڪرشڻ جمنا جل ۾ انترڌان ٿي ويو ۽ اڪرور پاڻيءَ
کان ٻاهر اچي شيام ۽ ٻلرام کي رٿ تي ويٺو ڏسي ڏڇندو ڪنبندو
وڃڻ آيو. سندس اهڙو حال ڏسي سري ڪرشڻ پڇڻ لڳس ته
”هي چاچا اوهين ڇو ڏڇي رهيا آهيو؟ ۽ سنان ڪرڻ وقت
ڌري ڌري مٿو پاڻيءَ کان ٻاهر ڪڍيو ۽ اسان ڏانهن نهاري
وري ٽٻي ٽي هڻيو ۽ هيتري دير ڪيو سو ڇو؟ اوهان جمنا جل ۾
ڪو عجب تماشو ته ڪونه ڏٺو؟“ اڪرور اها ڳالهه ٻڌي هٿ جوڙي
چوڻ لڳو ته ”هي انترجامي! مون جيڪا اوهان مهما جل اندر
ڏٺي سا ورڻن ڪرڻ کان ٻاهر آهي.“ اهو ٻڌي شري ڪرشڻ کلي
چيس ته ”چڱو ڀلا! اچي رٿ ۾ چڙهو ته هلون، ڇو ته اجان گهڻو
پنڌ ڪرڻو پيو آهي.“ پوءِ اڪرور سر نمائي رٿ ۾ چڙهي رٿ هلائڻ لڳو.

هيڏانهن نند ۽ ٻيا جيڪي ڪانئن اڳي ويا هوا سي مٿرا جي
نزديڪ هڪڙي باغ ۾ اچي لٿا هوا ۽ شيام ٻلرام جي اچڻ جي واٽ
ڏسي رهيا هوا. جڏهين شري ڪرشڻ اُتي پهچي رٿ مان لٿو،
تڏهين اڪرور هٿ جوڙي کيس وينتي ڪري چوڻ لڳو ته

جي ڏاليَ ڪين ٿا سا سڀ اوهانکي ئي پهچي ٿي ۽ مرڻ بعد سڀ
جيو اوهانجي روپ ۾ ملي وڃن ٿا. جيئن جل جا جيو پنهنجو
حال نٿا ڄاڻن، تيئن برهمانڊ جا جيو مايا جي وس ٿيڻ توهانکي نٿا
سڃاڻن. هي پورڻ پورش! نرمل روپ!! توهين سڀني لوڪن جا
ڪرتا ڌرتا آهيو، فقط گيان، براهمڻن ۽ دري ڀڳتن کي سکر ڏيڻ ۽
اڌرمين کي ناس ڪرڻلاءِ اوتار ڌارڻ ڪريو ٿا هي جوتي سروپ! اوهان
متسيه روپ ڌاري ويدن کي پاتال مان ڪڍيو ۽ شنکر بو اوتار
وٺي مڌ ڪيٽڀ دئيت کي ماريو ۽ سمنڊ واوڙڻ وقت ڪڇون،
جو اوتار ڌاري منڊ راچل پروت کي پٺيءَ تي کنيو ۽ واراه اوتار
ڌاري هرڻاڪش دئيت کي ماري پرٿوي کي پاتال مان ٻاهر ڪڍيو،
نرسنگه روپ ڌاري هرڻ ڪشيپ کي ماري پرهلاد ڀڳت جي رکيا
ڪيو، وامن اوتار وٺي ديوتائن جو ڀاو ڪيو، پرشرام اوتار ڌاري
ايمالي کيترين کي ناس ڪيو. شري رامچندر جو اوتار وٺي
اڌرمي راوڻ جي انت آنديو ۽ ويڀيشڻ کي اوڌ راڄ ڏنو. انلاءِ
آءٌ اوهانجي انهن اوتارن کي وارون وار نمسڪار ڪريانٿو. اوهان
جي ڏيان ڪرڻ سان هي جيو پوساگر لنگهي پار وڃيٿو. اوهين
منشن کي سنساري مايا ۾ ڦسائي انجو تماشو انهن ڏسو ٿا جيئن آرسيءَ
۾ آدمي پنهنجي شڪل ڏسي ٿو. آها! هن سنساري مايا جار مان
ڇٽڻ اوهانجي ڪرپا کان سواءِ ڏاڍو ڪٺڻ آهي. اوهانجي پوڄا
انيڪ قسمن سان ٿئي ٿي. ڪي اوهانجي مورت ٺاهي پوڄا ڪندا،
ڪي اوهانجي چرڻن جو ڏيان ڪندا، ڪي اوهانجي ڳالهه ٻڌي ۽ جپ
ڪندا، ڪي جهنگل ۾ وڃي ايڪانت ۾ اوهانجي تپسيا ۽ ڌيان
ڪندا، ڪي گرهستي ٿي ٻه سچي من سان اوهانجو ڌيان ۽ سمرڻ
ڪري پوساگر پار لنگهي وڃن ٿا، ڪي اوهان سان پريت رکي

سنسار کي سڀني سمان سمجهي اوهانجي ئي ڳڻن جو ڳان ڪندا
وتن. پيا! جڏهن وڏا وڏا يوڳي، گياني، تپسوي ۽ خود شيس شارڌا
به اوهانجا ڳڻ پوريءَ طرح ورنن نٿا ڪري سگهن، تڏهن مون
اگياني کي ڪهڙي طاقت آهي جو اوهانجي مهما ورنن ڪري سگهان.
ڏوهان جو ناو ڏين ڏيال آهي، تنهنڪري مون کي پنهنجو داس
ڄاڻي منهنجي هردي ۾ ڀا ايمان ۽ اگيان جي ڳنڍ آهي تنهنکي
گيان روپي آڳ سان جلايو ۽ اهڙو ڪو گيان اُپديش ڪريو ،
جنهنڪري سڀ وقت اوهانجي ئي سيوا پوڄا ۾ لڳو رهان."

هي راجا پريکيت! جڏهن اڪرور اها استوتي پوري ڪئي
تڏهن شري ڪرشڻ جمنا جل ۾ انترڌان ٿي ويو ۽ اڪرور پاڻيءَ
کان ٻاهر اچي شيام ۽ بلرام کي رٿ تي ويٺو ڏسي ڏچند وڪسندو
وڃي آيو. سندس اهڙو حال ڏسي سري ڪرشڻ پڇڻ لڳس ته
"هي چاچا اوهين ڇو ڏچي رهيا آهيو؟ ۽ سنان ڪرڻ وقت
ڏري ڏري مٿو پاڻيءَ کان ٻاهر ڪڍيو ۽ اسان ڏانهن نهاري
وري ٽٻي ٿي هنيو ۽ هيتري دير ڪيو سو ڇو؟ اوهان جمنا جل ۾
ڪو عجب تماشو ته ڪونه ڏٺو؟" اڪرور اها ڳالهه ٻڌي هٿ جوڙي
چوڻ لڳو ته "هي انترڊامي! مون جيڪا اوهان مهما جل اندر
ڏٺي سا ورنن ڪرڻ کان ٻاهر آهي." اها ٻڌي شري ڪرشڻ کلي
چيس ته "چڱو پيا! اچي رٿ ۾ چڙهو ته هلون، ڇوته اڄان گهڻو
پنڌ ڪرڻو پيو آهي." پوءِ اڪرور سر نمائي رٿ ۾ چڙهي رٿ هلائڻ لڳو.

هيڏانهن نند ۽ ٻيا جيڪي ڪانئن اڳي ويا هواسي متّرا جي
نزديڪ هڪڙي باغ ۾ اچي لٿا هوا ۽ شيام بلرام جي اچڻ جي واٽ
ڏسي رهيا هوا. جڏهن شري ڪرشڻ اُتي پهچي رٿ مان لٿو،
تڏهين اڪرور هٿ جوڙي کيس وينتي ڪري چوڻ لڳو ته

کي رٿ ۾ وهاري پاڻ سنان ڪرڻ ويو. شري ڪرشڻ اُن م
نند کي چيو ته ”توهين گوال ٻالن کي وٺي اڳيان هلو ته اسين
اڪرور سان گڏ جي اچرتا جو هو سنان ڪرڻ ويو آهي.“ ايتر
پڻي نند گوالن سميت اڳتي وڌيو ۽ اڪرور جڏهن ٿي پاڻي ۾ ٽٻي
هڻنئين تڏهن ئي شري ڪرشڻ کي پاڻيءَ اندر ڏٺائين. عجب ۾ پئجي
پنهنجو منهن ٻاهر ڪڍيائين ته شري ڪرشڻ کي رٿ ۾ ويٺو ڏٺائين.
انهيءَ تي وري ٻه ٽٻيون هنيائين، تڏهن ٻه ساڳيءَ ريت ڏٺائين. جڏهن
ٽيون دفعو ٽٻي هنيائين ته ڇا ڏسي جو شري ڪرشڻ سانوري صورت
۽ موهني مورت لڪشمي سميت آديشڻ (ڦڻا) پهري ڪيسر ۽
چندن جو تلڪ لڳائي گلي ۾ ڪوستڀ مڻي ۽ ويجنتي مالا
وجهي پيتامبر پهري چتر ڀوڄ روپ ڌاري، شنک، چڪر، گدا ۽ پدم
هٿن ۾ جهلي شيش ناگ تي ويٺو آهي، جهنڪري ڏاڍو سندر
ڏسڻ اچي رهيو آهي. ۽ وري ڇا ڏسي ته برهما، شو، اندر، ورڻ،
ڪبير ۽ ٻيا ديوتائون، رشي مني ۽ ڀڳت جن شري ڪرشڻ جي
سامهون هٿ جوڙي ستوتي پيا ڪن. اپسرائون ناچ ڪري رهيون
آهن ۽ گندهرو راڳ، ڳائي رهيا آهن. اُن مهل ڪنهن شري ڪرشڻ
تي چنور پئي لوڏيا ته ڪنهن واس ڌوپ پئي ڪيو ته ڪي وري
سندس اڳيان وارون وار نمي رهيا هوا. جڏهن اڪرور اها سڀ
مهما جل اندر ڏٺي، تڏهن سندس پريم متاجي ويو ۽ شري ڪرشڻ
کي پرميشور جو اوتار سمجهڻ لڳو ۽ پوءِ پاڻ ٻه ستوتي ڪرڻ لڳو ته
”هي ناٿ! اوهين ٽنهي لوڪن جا مالڪ ٿي جنم مرڻ کان رهت
آهيو. ڪنهن ۾ به اهڙي سمرٿي ڪانهي جو اوهانجي ليلا ۽ آد انت
جو ڀيد ڄاڻي سگهي. جڏهن نديون ۽ ڌاريون جو پاڻي وهي وهي سمنڊ
۾ ملي ٿو، تڏهن سنساري آدمي جيڪا پوڄا ۽ دان وغيره ديوتائن

۾ جي نه سگهندو سين." وري اڪرور کي چوڻ لڳيون ته "هي
اڪرور! هي ڪهڙو ظلم تو ڪيو جو موهن پياري کي پاڻسان
وٺيو وڃين. خبر ڪانه اٿيئي ته هن بنا اسان جو جيئڻ ڪيئن
ٿيندو؟ اڪرور لفظ جي معنيٰ ٿي دياوان آهي، پر هن قسم
جي بي رحمي ڪري تو موهن پياري کي ولي وڃين؟ ياد رکه!
ته جهڙو ڏک اسان کي راڄا ڪنس ڏني تو، تهڙي ئي دو سکت
پائيندو." گوپيون اڃا اهڙي ئي پئي چيو ته شيام ۽ بلرام اڪرور
سان گڏ رٿ ۾ چڙهيا. بس! پوءِ ته گوپيون اچي ورلاپ ڪرڻ
۾ لڳيون جن کي ڏسي اهڙو ڪهڙو سنگدل هوندو جنهن جي اکين
مان اُن وقت ڳوڙها نه ڳڙيا هوندا! اڪرور ڪان اهي ورلاپ
ٻڌڻ سگها نه ٿيا، تنهن ڪري رٿ کي تکو هلائڻ لڳو. اڪرور
پنهنجو رٿ هلائيو ۽ نند گوالن سميت پٺيان هليو. گوپيون
۽ يشودا رٿن ڏانهن نهاريندي رهيون، جيستائين هو سندن نظر کان
غائب نه ٿيا. پوءِ بلڪل اداس ٿي گهر ڏانهن موٽيون. ڏيڏانهن
اڪرور دل ۾ خيال ڪندو هليو ته "مون ڏاڍو بڇڙو ڪم ڪيو
جو شيام ۽ بلرام جي مارڻ جي تجويز ٻڌي به اُنهن کي پاڻ سان
وٺيو ٿو وڃان. جڏهن ڪنس، شيام ۽ بلرام کي ماريندو، تڏهن
سڀ برج باسين جن کي ڏسندو ورلاپ ڪندو ۽ روئندو، جڏهن
آئيو اُهيان سي خبر نه آهي ته ڪهڙا پاراڻ ڏيندا جنهن ڪري ڪهڙو
نرڪ ڀوڳڻو پوندو."

شري ڪرشن اڪرور جي اندر جو حال ڄاڻي ويچار ڪيو ته
اڪرور مون کي ٻالڪ سمجهي منهنجي مارڻ جو شوڪ ٿو
ڪري، تنهن ڪري ڪيس چمتڪار ڏيکاري اُن شوڪ مٽائڻ جي.
جڏهن اڪرور جمنا جي ڪناري تي اچي پهتو، تڏهن شيام ۽ بلرام

ڪنس جو ڀيڻو وسديو ۽ اهو ڀيڻوئي اڃا آهي. جڏهن ورشاسر
دئيت اوهانجي هٿان مارجي ويو، تڏهن نارد جي ڪنس کي
اوهانجي هٿان سندس موت ٿيڻ جو احوال اچي ٻڌايو ۽ چيائينس ته
اوهين حقيقت ڪري وسديو ۽ ديوڪي جا پٽ آهيو. بس!
پوءِ ته نارد جي وڃڻ بعد پاپي ڪنس وسديو ۽ ديوڪي کي ڪٺي
قيد ڪيو آهي ۽ اوهانجي مارڻ وڃڻ جي ڀاڻي اوهانکي ڏنش پکيه
۾ گهبرائڻ لاءِ موڪلي هيٺ اهين موڪليو اٿس."

اها ڳالهه ٻڌي شري ڪرشڻ ٻلرام ڏانهن نهاري کليو ۽ نند کي
چوڻ لڳو ته "پتا جي! اڪرور ٻڌائي ٿو ته مهاراجا ڪنس جي
آڪيا موجب ڌنش يگيه جي اتسو ڏسڻ واسطي پاڻ کي گهرايو
آهي، جنهنڪري ساڻس ضرور گڏجي وڃڻ گهرجي. اوهانکي ۾
نينهن موڪليو اٿس. تنهنڪري پاڻ گڏجي وڃون ۽ اتي ڏسون مزو."

تنهنڪري نند جي راجا پرڪيت اند شري ڪرشڻ جي ڳالهه ڪيترائي ڏنوا آهن
سيني گوالن کي چوائي موڪليو ته راجا ڪنس ڌنش يگيه جي اتسو
ڏسڻ واسطي اسان سيني کي گهرايو آهي. انهيءَ سببان سڀاڻي صبح جو
سيئي گوال کير ڏڌ ۽ مکڻ وغيره کڻي متراءِ ڏانهن هلن. گوپين
۾ اڪرور جي اچڻ جي ڳالهه ٻڌي ڪيترائي وڻن وانگر چپ ٿي
جو هو ته شري ڪرشڻ به متراءِ وڃڻ سو ويندو. واه ويهاريجي ويٺي.

ٻئي ڏينهن صبح جو سڀ گوال مکڻ وغيره کڻي اچي
دروازي وٽ آيا، جتي اڪرور، ٻلرام کي ٻڌائي ساڻ ونيو
ٻهراڻ جي تياري ڪري رهيو هو. سڀ گوپيون شري ڪرشڻ جي
چوڌاري ڏسي دک سان چوڻ لڳيون ته "هي نراڻا ڀرا! اوهين
اسانکي ڇڏي ڪيئن متراءِ ويندو؟ اسين اوهان کا

ڪين پيدا ٿيو آهي، تڏهن ڪان يادون کي دک ملڻ لڳا آهن ۽ سندس ملت جي تون کي ترسموري سڌ آهي مان وڌيڪ ڇا ٻڌايان؟"

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا پريڪيت! اڳ ڏينهن ننڊ ۾ پيا ڪوپ آکرو ڪان متر ا جو حال ٻڌي پنهنجي پنهنجي گهر ڏي ويا تڏهن شيام ۽ ٻلرام، جيڪو ويچار وارو ٿي اڪرو ڪندو آيو تي اڙوني سنمان سندس ڪري انڪان پڇيائون ته "هي چاچا! تو هين ديا ۽ پريت ڪري اسانکي ڏسڻ آيا سو ته تمام چڱو ڪيو، پر تو هين اسانجا وڏا ڪي اسان اولاد جي پيڙن تي جو ڪري هاڻ اسانکي پاپ لڳايو؟ اسانکي ته اوهانجي سيوا ڪرڻ گهرجي. ڀلا ٻڌايو ته متر ا واسي ته خوش پرسن آهن نه؟ ۽ اسانجا مادا پتا وسديو ۽ ديوڪي ته آنند منگل ۾ آهن؟ راجا ڪنس اسانجو ماموجو وڏو پاپي پيدا ٿيو آهي ۽ جو ڪنهن پرادمڻ ۽ يادون کي دک ڏيئي ستائي رهيو آهي ۽ وسديو ۽ ديوڪي کي قيد ۾ رکيو اٿس، انڪري اسان کي ڏاڍو رنج آهي. سچ پڇو ته هڻ ويچاران اسان واسطي ايترو دک پوکيو آهي جو جيڪڏهن ڪو اسانکي گوڪل ۾ آڻي لڪائي نه ها ته فولد ايترو دک ته پائڻ ها. وڏي عجب جي ڳالهه ته هي آهي جو ديوڪي جي ڇهن ٻچن مارڻ ۽ ٻين ڪرڻ تي به اڃا ڪنس جو من اڃا ڪرڻ کان نه ٿي پري ٿئي. ڪرپا ڪري ٻڌايو ته اوهان جو هت اچڻ ڪيئن ٿيو آهي؟ ۽ راجا ڪنس ڪهڙي وقت اوهانکي ڇا چئي هيڏانهن موڪليو آهي."

ڇا چئي هيڏانهن موڪليو آهي." ته "هي ونڪنڌ نات ايترو ٻڌي آکرو ڪرت جوڙي وينتي ڪئي ته "هي ونڪنڌ نات الترجامي پربو!! ڪنس جي ڪرتين جو حال اوهانکان ڪهڙو ڳجهو آهي ۽ ڪهڙا چڱا ٻڌايان. ڪنس، وسديو ۽ آکرسين کي مار ڪيو آهي، پر هو اڃا اوهانجي ڪرپا سان جيئرا آهن

شري ڪرشڻ جي اڪرور جي سيوا ڪرڻ ۽ ڪانس ڪٿان منڪل پڇڻ

چاري ڪلندو بندرابن وٽ اچي پهتو. اڪرور ان مهل ڪڏهن
شري ڪرشڻ جي تہ ڪڏهن بلرام جي چرنن تي سر رکي
طرح ڀيٽجي اکين جي آڏو سان انهيءَ هوءَ ڏوڙي، جڏهن
سنساري جيو مهاتمائن جي اچڻ تي دل سان انهن جا هوءَ ڏوڙيندا
آهن. پوءِ هٿ جوڙي هوءَ چيو تہ ”هي مهاراج! آءُ اڪرور
ياد ونسي اوهانجو پاهون آيو آهيان.“ شري ڪرشڻ ۽ بلرام اڪرور
کي وڏو سنمان ڏئي انجو هٿو پڪڙي ڪٺي ۽ اڪرور
ٺيڪ ٺيڪ کي ويهاريو ۽ ڪيس ڀيٽجي ڏئي جي ٻہ سڌ
نہ رهي هئي. تنهنڪري بلرام انجو هٿو پڪڙيائون هٿن سان مٿي
ڪٺي چاڙهي ڏاڍي آدر ڀاءُ سان آڏر ڪري وٺي ويهاريائون
ڏاڍي پيار سان ڪيس ڪڏيو. شري ڪرشڻ اڪرور کي آسڻ
تي ويهاري پڇيائون هٿن سان ان جا هوءَ ڌوتا ۽ اڪرور
شرمندو ٿي پڇيائين هو ڏوڙيائين ۽ شام سندر امرت جهڙي هوءَ
اڪيس تہ ”هي ڀاءُ! توهين ڀلا سڀان آيو، تنهنڪري اوهانجي
سيوا ڪرڻ اسان تي فرض آهي.“ پوءِ ڏاڍي پيار سان اڪرور کي
چڱي ڀت کارائي ۽ پان سوپاري ڏيئي پوءِ سنگ ڪرائون. ڪاڏي
ڪيس مڪڙون ۽ پوڙهون ڏيئي اکين. پوءِ شري ڪرشڻ ۽ بلرام
اچي ويٺا ۽ ويٺي پنهنجي ڪٿان سماچار پڇڻ لڳا ۽ ويا ڪيس
هوا جي ڪٿي طرح پالنا ڪري ۽ اوهان پڇڻ لڳا ۽ ڏاڍا ڪيس
”اسين تہ سمجهون ٿا تہ ڪنس اڃا تائين جيئرو آهي ۽ مٿو
ڪنو ٻرائيندو ۽ پورا ڪري انهي حال ڪنڪ ڏکن ڏيندو سندس
پانڻ ڀيڻ جي اوڏي ۽ ڀيئنات ڀلا ڏاڍا ٻاراڻ ڪيترائي ڪي ڪندو
رهي آهي؟“ اڪرور ڏٺو ڪهڙي رتي ڪري تہ ”ڪنس

خبر ڏآهي تہ ڪهڙو اڄوڪو ڇوڪرو ڪيو اڳ جنهنجي ڳالهہ ڪري
آهن جرڻن جو وڃي درشن ڪندس، جن مان گنگا جي وهي
نڪتي لوڪن کي تاري رهي آهي. آها! جن چرڻن جو ڌيان برهما،
ديوتائون ۽ رشي مني آلتي پلتي ڪري رهيا آهن، تن هي رج اَج آءُ
پنهنجي مستڪ تي رکي پوساڪر ڪان يا. ايڪ...
ست سنگر ڪرڻ ڪري تري پار پوندا
پاڪ پلو تہ آهي جو ڪنس جي
وٽ وڃان ٿو ۽ پڪ آهي تہ انهيءَ
سان تي سڀني ايڪ جيمن جا
حقيقت ڪري موتي ڏاڍي ڏيا
موڪليو اٿس. اڄ موڪلي
ڪري سمجهان ٿو تہ ضرور وڃ
آ!! جن روپ ڌرڻ واسطي
تپسيائون ڪن ٿا، تنهنکي
پنهنجو جنم سڦلو ڪندس. ٿا
آهن جرڻن جي رج مٿي تي
پنهنجو ديا جو دٽ موتي
جو وڏ پاڪي پڻ ڪنهنکي ڏ
ڪي ڪنس جو سچو ٻچو حال
پڪت وتس، موڪلي ضرور ڏن پوساڪر
جڏهن آڪرور اڄوا وسهار ڪندو بندرابن جي ويجهو آيو
پهتو، تڏهن نمي پڙوءَ کي پيرن پوڻ لڳو ۽ سڀ گوپيون گوال
سندس سچي پريت ڏسي پنهنجي پريم جو دٽ وساري ويا.
ايتري ۾ پيرن مرلي منوهر، بلرام ۽ گوالن سميت ڏن مان ڪاٿيون

ڪمڪل موهي ايسا داري
ڪو نام ڪن ماه آڌاري
پرڪو نام ڪن پيھ جون ڪريب تهي تري
جا هرڪو نام ڪوٽ پاپ هر هري
گوورمڪ نام جپہ من ميري
نانڪ پاوھ سو ڪہ گهيري.
٣
ڪمڪل سرشٽ ڪو راجا دڪيئل
هرڪو نام جپت هوہ سکيئا
لک ڪروڙي بڌن پوئي
هرڪا نام جپت نستري
انڪ مايا رنگ تک ادھ پدھاري
هرڪا نام جپت اگهاري
جہ مارگ اھ جات اڪيلا
تہ هرڪا نام سنگ هوت سهيلا
ايسا نام من سدا ڌيائي
٨

ڏٺيءَ جو ڪرشنو مٿي تنهنجو ئي لوڪ توڙي پرلوڪ ٿئي وڃن
ٿا.“ پوءِ ڪنس کان موڪلائي گوال روپ ڌري جتي شريڪرشڻ
گوالن سان ويٺي راند ڪندي، اُتي اچي هٿ جوڙي شريڪرشڻ
کي چوڻ لڳو ته ”مهاراج ! آءٌ به توهان سان راند ڪندس.“
مرلي. منوهر هنکي يڪدم سڃاڻي ورتو ۽ چوڻ لڳس ته ”چڱو!
ٻالڪ جيڪا راند چئين سا توسان ڪريان.“ ڪپٽ روپي گوال
(ويوماسر) چوڻ لڳس ته ”جيئن ٻگهڙ ٻڪريءَ کي پٺيءَ تي کڻي ڀڄي
ويندو آهي، تئين هرڪو ڇوڪر ٻئي کي کڻي ڀڄي.“ مرلي منوهر
اِئين ڪرڻ قبول ڪيو. پوءِ ته هو ڪپٽ روپي گوال ڪيترن
ڇوڪرن کي کڻي غار ۾ لڪائي آيو ۽ اُنجي دروازي تي پٿر جي
وڏي ڇپ رکي آيو. جڏهن اهڙيءَ طرح ڪري سڀني گوالن
کي غار ۾ لڪائي رکي آيو، تڏهن شريڪرشڻ کي اڪيلو ڏسي للڪاري
چوڻ لڳو ته ”هي شريڪرشڻ ! اڄ توکي سڀني يادون ۽ ٻرج واسين
سميت ماري، راجا ڪنس جي ڇاتيءَ جو ٻار هلڪو ڪندس.“
ائين چئي پنهنجو روپ بدلائي اصلي صورت ۾ اچي هُن ني
شريڪرشڻ تي اُلر ڪيائين، تڏهن ڀڳوان ڪيس ٽڙيءَ کان
جهلي لتن ۽ ٺونشن سان خوب ماري سندس پراڻ ڪڍيا. پوءِ گوالن
کي غار مان ڪڍي آيو. اُن وقت ديوتائون خوش ٿي شيام سندر
تي آڪاش مان گلن جي ورکا ڪرڻ لڳا. شام جو مرلي منوهر
مرلي وڄائيندو گوالن ٻالن سان گهر موٽي آيو.“

هي راجا پريڪيت ! ڪيشيءَ ۽ ويوماسر جي مرڻ بعد ڪجهه
ڏينهن اڪرور، ڪنس جي آگيا سان بندرابن ڏانهن روانو ٿيو.
وات تي ويچار ڪرڻ لڳو ته ”افسوس! سڄو جنم مون کان ڪو به
چڱو ڪم نه ٿيو، سبب جو هن اڌرمي ڪنس جي سنگت ۾ گذاريم.

دئيتن کي ماريندا ۽ سورڻ جا ارڪسو ڪنيائون جيڪي اُن
پنهنجي وڏن ڪرڻ واسطي ڪڏ ڪيون آهن، اُهن سان اوهانجو وواهه
ٿيندو ۽ رڪمڻي جي اڇا پوري ڪرڻ "ششپال ۽ ٻين راجائن کي
ديئي اُنسان شادي ڪندا. اچ ڪان نٿي ڏيهن راڄ ڪنس کي
توهانجي مٿان مثل ڏسندس ۽ ياد رهوئي مان ڀاڄات وٽ آڪي
سڌو پاڻا پنهنجي استري جي ڪمر لڳائيندا ۽ راجا ڦرڪن کي ڪرڪت
(سانوي) جي چوڙ ڪان ڇڏائي مڪتي ڏيندا ۽ جاموت جي ڪنيا
آڻي اُنسان وواهه ڪندا. جي مها ڀروا ڪنس جي آڌرمن ڪري
سيئڻ ياد ۽ ڪٿو برادمن ڏاڍو دکه پائي رهيا آهن، انهاءِ ڪرپا ڪري
ڀرٿوي جو ڀار اُتاريو. جي ديا ساگر! مان اوهان کي سڄاڻي اوهان
جي شرڻ آيو آهيان، ڇو ته اوهانجي آهر ڀارليلا کي ڪوبه ڄاڻي سگهي
تو. موڪلي ايا چڱي پرسڪ آهي ته اوهين ڪٿو برادمڻن جي رکپا ڪرڻ،
ڌرمي پاٽن کي سکه ڏيڻ، دئيتن ۽ آڌرميين کي مارڻ واسطي واروار وار
اوتار وٺي ڀرٿوي جو ڀار اُتاريو ٿا."

چوندي ئي شري ڪرشن جي ستوتي ڪري اڌرمي شر ڪرن ڪان
موڪلائي برهم لوڪ ڏاهين هليو ويو، ٻئي ڏينهن ٻندراٻن ٻهاري گوالپالن
سان وڃي راند ڪرڻ لڳو. هيڏانهن راجا ڪنس جوش ۾ اچي وڪيوماسر
کي ڪمرائي چوڻ لڳو ته "هي مٿرامون شبارا ٻاڙا مرجي مارڻ لاءِ
جيڪي دئيت موڪليا تن سڀني کي اُن ماري ڇڏيو ۽ منهنجون
سڀ رٿون مٿان اُلٽ پلٽ ڪري وڌيون آهن. ڏاڍي موڪلي
تو ۾ ئي فلطا وڏو آسرو آهي، انهاءِ تون ٻندراٻن ۾ وڃي منهنجو ڪم
پورو ڪري اچ ته مان توهنجو عمر ڀر احسان منيندس." وڪيوماسر
ورندي ڏنيس ته "مهاراج! اوهان ڏان سڄو شرير منهنجو قربان
آهي ۽ اوهانجو حڪم ڏيکڻ ۾ مڃڻ لاءِ تيار آهيان، جو سيوڪ پنهنجي

شري ڪرشڻ جو ڪيشي دئيت کي مارڻ ۽ نارد جي ستوتي ڪرڻ

ته مرلي منوهر کي هڻان، تنهن ئي مهل سندس پير جهلي ڦيرائي
ڦيرائي ائين ڪڍي زمين تي اڇلايس، جنهن گرڙنانگ کي. هوش ۾
اچڻ کان پوءِ هو گهوڙي روپ راڪشس وات ڦاڙي شيام سندر
ڏانهن ڊوڙندو آيو، انهيءَ ارادي تي ته کيس وڃانس. اُن مهل
شري ڪرشڻ پنهنجي ٻانهن لوهه جهڙي سخت ڪري اُن جي
وات ۾ وڌي ۽ جنهن ئي دئيت ٻانهن کي ڏندن سان چٻاڙي
ڇڏيائينس، تنهن ئي سندس سڀ ڏند ڀڄي پيا. پوءِ ته شيام سندر
پنهنجا هٿ ايترا وڌايا جو دئيت کي سام ڪڍڻ ڏکيو ٿي پيو ۽ بيهوش
ٿي زمين تي ڪري پيو ۽ مري ويو. دئيت جي مرڻ بعد ديوتائون
خوشيون ڪرڻ لڳا ۽ آڪاش مان ڦل وسائڻ لڳا. بندرابن واسي
اهو حال ڏسي آنندوچون ڀڳوان کي ڇتي ويا ۽ چوڻ لڳس ته
”تو هن دشت کان اسانجو پراڻ بچايو نه ته بچڻ ڏاڍو ڪٺڻ هو.“
راجا ڪنس ڪيشي جي مارجڻ جو ٻڌي بيهوش ٿي ويو.
هيڏانهن دئيت کي ماري شيام سندر ڪڙي وڻ هيٺان وڃي
ويٺو، جتي نارد جي سندس ستوتي ڪري چوڻ لڳو ته ”هي ترلوڪي ناٿ!
چڱو ٿيو جو اوهان هن زبردست ڪيشي دئيت کي ماريو. آءٌ ڏسان
ٿو ته چاڻور، مشتڪ، شل ۽ توشل پهلوان، راجا ڪنس پنهنجي ڀائرن
سميت، دنت وڪر اُنهن جا مائٽ سڀ مڙدي سمان ڏسڻ ۾ ٿا
اچن ۽ اهو به ڏسڻ ۾ ٿو اچي ته اوهين پنهنجي گروءَ سانديپن جي
مئل ٻالڪ کي جم پريءَ مان موٽائي وٺي ايندا. هي مادو مڪند!
جراسنڌ ۽ ششپال وغيره آدمي راجائن ۽ راڪشسن کي ماري،
ارجن آڪشهو ڻيون جوڌن جون مهاڀارت جي يدهه ۾ ناس ڪرائيندا.
۽ هي دين ديال! سمندر ۾ دوارڪا پري وسائي پانڊون کي لوڪ
پرلوڪ جو سک ڏيندا. هي مڪند مراري! ڪال يون ۽ ويو ماسر

ڇڏيندو ۽ سوبه موت کان نه بچندو. اِنهاءِ جيڪو چاڻو آهي سو هڪ ڏينهن اوس مرندو. پڪو ڪين اٿو ته بندي جي من ۾ هڪڙي ته صاحب جي من ۾ ٻي. اوهان جيڪي ويچار ڪري رکيو آهي، خبر نه آهي ته پڪوان جي اُنهي ڪهڙي مرضي آهي. جڏهن نه مرڻ وقت منش پنهنجا هٿ پير پيو ڇنڊيندو آهي، تڏهن اوهانجو به حال ٿو ڏسجي. مان اوهانجي حڪم موجب ڪرشن ۽ ٻلرام کي وٺي ايندس، پر ياد رکو ته اُنهن سان دشمني ڪرڻ ڪري اوهانجو ڀلو ڪونه ٿيندو."

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا پريڪشت! شيام سندر ڪيشي ۽ ڀوماسر دئيتن کي ڪئن ماريو ۽ ناردمني ڪئن اچي ستوتي ڪئي سو سڀ توکي ٻڌايان ٿو. جڏهن ڪنس ڪيشي دئيت کي شيام ۽ ٻلرام لاءِ موڪليو، تڏهين هو هڪڙي تمام وڏي زبردست گهوڙي جو روپ ڌاري صبح جو سوير ٻندرابن ۾ اُنهن جي اڳيان آيو. ڏاڍي خوشي مان پنهنجو پڇ ڇنڊي ۽ سنبن سان زمين اکوڙڻ لڳو. گهوڙي کي ڏسندي سڀ گوال ٻال ڀڄي ويا ۽ پنهنجو پراڻ بچائيندو ڏسي شري ڪرشن وٽ وڃي سمورو احوال ڪنس ٻڌايائون. شيام سندر ڪن ڌاري ويٺي چيو ته "اوهين وڃو نه مان پاڻهي اُنکي ماري اوهان جي چنتا دور ڪندس."

پوءِ ڪيشي دئيت کي للڪاري چوڻ لڳو ته "هي ڪپتي راڪشس! جڏهن تون خاص منهنجي مارڻ واسطي آيو آهين، تڏهن ٻين غريبن کي ڇو ٿو ڊيڄاري ستائين؟ منهنجي سامهون اچ ته ڀلا تنهنجي طاقت جي ڪل پوي. آءٌ ته سمجهان ٿو ته، جهڙي بتيءَ تي پتنگ، اچي پاڻهي اُنهي جلي مرندو آهي، تيئن تنهنجو به حال ٿيڻو آهي." اهو ٻڌي ڪيشي دئيت ڪرودهه ۾ ڀرجي شيام سندر ڏانهن دوڙندو آيو ۽ پنهنجا اڳيان ٻئي پير کڻي جڏهن ته پالڻهار

چاڻي آندر جي ڳالهه تو ٻڌايان ۽ تہ وسديو جي پٽن ڪرشڻ ۽ بلرام
کان مونکي رات ڏينهن پنهنجي پراڻن جو ڊپ رهندو آهي، جا توکي
بہ سڌ هوندي ۽ اِنلاءِ ڪا تجويز ڳولي ڪڍ ۽ منهنجي سهائتا ڪر.
چڱا ماڻهو ٻئي جي ڀلي لاءِ پاڻتي ڏک ڪڻندا آهن. آڪاش واڻي ٿيڻ ۽
ناره جي چوڻ موجب مونکي پڪ آهي تہ ديوڪيءَ جو اٺون ٻالڪ
مونکي ضرور ماريندو، پر تڏهين بہ پڇندي سارو بيماريءَ کان ڇٽڻ
واسطي علاج ضرور ڪرڻ گهرجي. مون اِنهن ٻنهي ڇوڪرن جي
مارڻ واسطي جا تجويز ڪئي آهي سا بہ ٻڌ: مونوٽ اچڻ مهل ڀريئن
جڳهہ تي ڏنش توڙڻ مهل منهنجن پهلوانن هٿان ماريا ويندا. جي
اُتان بچي آيا تہ ٻيءَ جاءِ تي هاٿي ڪين پيرن سان لتاڙي ماريندو.
پر جي هاٿيءَ وٽان بہ بچي رنگ ڀوميءَ ۾ آيا تہ چاڻور ۽ مشٽڪ،
جن سان دنيا ۾ ڪو بہ برابري نٿو ڪري سگهي، سي اُنهن کي
ضرور ماريندا. پر ڏسو جي اُنهن کان بہ بچي مونوٽ اچي پهتا
تہ آءٌ ڪين ماري من ڪامنا پوري ڪندس. پوءِ اُنهن کي مارڻ
بعد وسديو ۽ ديوڪيءَ کي، جي اِن زهر جي پاڙ آهن، ماريندس.
تنهن کان پوءِ پنهنجي پيءُ اُگرسين ۽ سڀني يادون کي ماريندس،
جنهنڪري سڄي دنيا مان هري ڀڳتن جي پاڙ پٽجي ويندي. پوءِ
پنهنجي سهري جراسند، ٻاڻاسر ۽ دنت وڪر راجائن سميت
خوشيءَ سان راج ڪندس."

اِهي ايمان ڀريل ڳالهيون ٻڌي اڪرور چيس "هي ڪنس مهاراج!
اوهان کي مٺيان نہ لڳي تہ ڪڙي ڳالهہ چوڻ جائي آهي تہ مان
اوهانجو حڪم بجاءِ آڻيندس، پر ويچار ڪريو تہ راوڻ ڪيتي ونہ پرتاپي
راڄا هو، جنهن مرتيو کي بہ پنهنجي وس رکيو هو ۽ اِندر وجرنالي هٿيار
پاڻوٽ رکندو هو، جنهن سان وڏن پهاڙن کي بہ ٽڪر ٽڪر ڪري

کي ڪمن ڀائي ياڳوت گهرايان ٿو ۽ اوهين ڪشتي وڙهي انهن کي مارجو، ته مان گهڻو انعام ڏيئي راضي ڪندو سانو.“ پوءِ پنهنجن وزيرن کي چوڻ لڳو ته ”اهڙي ڪا تجويز ڪڍو جنهنڪري شيام ۽ بلرام ٻئي مري وڃن.“ وزيرن ٿنهني ورائي ڏنس ته ”مهاراج! اوهان جهڙي پرتاپي ۽ بلوان کي ڇو ڊڄڻ کپي؟ اسانجي صلاح آهي ته اوهين ڪنهن ڪشتي جي جاءِ ٺهرايو، پوءِ نند کي شيام ۽ بلرام سميت ڪنهن ڀائي مت گهرايو ته پوءِ ڪو ڪو پهلوان انهنکي ماري وجهندو.“ اها ڳالهه ٻڌي ڪنس پنهنجي نوڪرن کي ڪشتيءَ جي وڙهڻ جو ڪڙو وڏو استان ڏاڍو لاءِ چيو، جتي هڪڙو تمام مٿاهون ڦلهو پنهنجي ويهڻ لاءِ به ٺهرايائين. پوءِ شهر ۾ ڍنڍورو گهمارايائين ته راج مندر وٽ مهاديو جي ڌنش يگيه جي پوڃا ٿيندي، اتي سڀڪو اچي. جيئن انهن وزيرن کي چوڻ لڳو ته ”جڏهن ڪرشڻ ۽ بلرام يگيه شالا وٽ پهچن، تڏهن پهلوان انهنکي ڌنش توڙڻ واسطي چون ۽ جنهن مهل ٻئي ڄڻا اُن ۾ ٻڌي ڌنش ڪٽڻ جي ڪن ته اُن مهل اچي پهلوان کين ماري وجهن. جيڪو پهلوان ايئن ڪرڪندو تنهنکي مان ڏاڍو گهڻو انعام ڏيندس. هڪڙي دروازي تي هاٿيءَ کي بيهاريو، جو جيڪڏهن ٻئي پهلوان وٽان جيئرا ٻچي اندر اچن ته اُهو هڪڙي لماري سان پنهنجن پيرن هيٺ لتاڙي ماري ڇڏين ۽ اِن کان اڳيون وري مشهور پهلوان هٿيار ڪڍي ويٺا هجن، جنهنڪري ٻئي ڇوڪر موٽڻ ڪري ڀڄي نه سگهن.“ اهو حڪم ڏيئي ڪنس ويچارڻ لڳو ته هاڻي ڪنهنکي موڪلجي جو وڃي تجويز ڪري انهنکي وٺي اچي. تڏهن اڪرور کي تمام پڪو ياران سمجهي سڏ ڪري هٿ وٺي ڪري چوڻ لڳو ته ”هي اڪرور! مان تو کي پنهنجو پيارو مترو

ڄاڻي آندر جي ڳالهه تو ٻڌايان ۽ تہ وسديو جي پٽن ڪرشن ۽ بلرام
کان مونکي رات ڏينهن پنهنجي پراڻن جو ڊپ رهندو آهي، جا توکي
بہ سڌ هوندي ۽ انهن ڪا تجويز ٻولي ڪئي ۽ منهنجي سهائتا ڪر.
چڱا ماڻهو ٻئي جي ڀلي لاءِ پاڻتي ڏک ڪڍندا آهن. آڪاش واڻي تيئن ۽
نارد جي چوڻ موجب مونکي پڪ آهي تہ ديوڪيءَ جو اٺون ٻالڪ
مونکي ضرور ماريندو، پر تڏهن بہ پڇندي سارو بيماريءَ کان ڇٽڻ
واسطي علاج ضرور ڪرڻ گهرجي. مون انهن ٻنهي ڇوڪرن جي
مارڻ واسطي جا تجويز ڪئي آهي سا بہ ٻڌ: مونوت اچڻ مهل ڀرين ۽
جڳهہ تي ڏنش توڙڻ مهل منهنجن پهلوانن هٿان ماريا ويندا. جي
اُتان بچي آيا تہ ٻئي جاءِ تي هاٿي کين پيرن سان لتاڙي ماريندو.
پر جي هاٿيءَ وٽان بہ بچي رنگ ڀوميءَ ۾ آيا تہ چاڻور ۽ مشٽڪ،
جن سان دنيا ۾ ڪو بہ برابري نٿو ڪري سگهي، سي انهن کي
ضرور ماريندا. پر ڏسو جي انهن کان بہ بچي مونوت اچي پهتا
تہ آءٌ کين ماري من ڪامنا پوري ڪندس. پوءِ انهن کي مارڻ
بعد وسديو ۽ ديوڪيءَ کي، جي انهن زهر جي پاڙ آهن، ماريندس.
تنهن کان پوءِ پنهنجي پيءُ اُگرسين ۽ سڀني يادون کي ماريندس،
جنهن ڪري سڄي دنيا مان هري ڀڳتن جي پاڙ پٽجي ويندي. پوءِ
پنهنجي سهري جراسند، ٻاڻاسر ۽ دنت وڪر راجائن سميت
خوشيءَ سان راڄ ڪندس."

اهي ايئن پريل ڳالهيون ٻڌي اڪروُر چيس "هي ڪنس مهاراج!
اوهان کي منيان نہ لڳي تہ ڪڏي ڳالهہ چوانو جا هيءَ آهي تہ مان
اوهان جو حڪم بجاءِ آڻيندس، پر ويچار ڪريو تہ راوڻ ڪيڏو نہ پرتاپي
راجا هو، جنهن مرتيو کي بہ پنهنجي وس رکيو هو ۽ اندر وجرڻالي هشيار
پاڻ وٽ رکندو هو، جنهن سان وڏن پهاڙن کي بہ ٽڪر ڪري

کي ڪنهن ٻهاني ياڳوت ڪرايان ٿو ۽ اوهين ڪشتي وڙهي اُنکي
ماريو، ته مان گهڻو انعام ڏيئي راضي ڪندو سانو." پوءِ پنهنجن
وزيرن کي چوڻ لڳو ته "اڄڪ ڪا تجويز ڳولي ڪيو، جنهنڪري
شيام ۽ بلرام ٻئي مري وڃن." وزيرن ڪٿهتي ورائي ڏنيس ته
"مهاراج! اوهان جهڙي پرتاپي ۽ بلوان کي هو ڏهڻ ڪهڙي؟ اسانجي
صلاح آهي ته اوهين هڪڙي ڪشتي جي جاءِ ٺهرايو، پوءِ نند کي
شيام ۽ بلرام سميت ڪنهن ٻهاني هت گهرايو ته پوءِ ڪو ڏ ڪو
پهلوان اُنهنکي ماري وجهندو." اها ڳالهه مڃي ڪنس پنهنجي
نوڪرن کي ڪشتي جي وڙهڻ جو هڪڙو وڏو استان ٺاهڻ لاءِ
چيو، جتي هڪڙو تمام مڪانون ڏٺو پنهنجي ويهڻ لاءِ ٺهرايائين. پوءِ
شهر ۾ ڍنڍورو گهمارايائين ته راڄ مندر وٽ مهاديو جي ڌنش جڳهه
جي پوڄا ٿيندي، اُتي سڀڪو اچي. جنهن انهن وزيرن کي
لڳو ته "جڏهن ڪرشن ۽ بلرام جڳهه شالا وٽ پهچن، تڏهن پهلوان
اُنهنکي ڌنش توڙڻ واسطي چون ۽ جنهن مهل هو آيمان ۾
ڌنش ڪڍڻ جي ڪن ته اُن مهل اُهي پهلوان ڪين ماري وجهن.
جيڪو پهلوان ايو ڪم ڪندو تنهنکي مان ڏاڍو گهڻو انعام ڏيندس.
هڪڙي دروازي تي هاٿي کي بيهاريو، جو جيڪڏهن هو پهلوانن
وٽان جيئرا ٻچي اندر آهن ته اهو هٿي هڪڙي اماري سان پنهنجي
پيرن هيٺ لتاڙي ماري ڇڏين ۽ ان کان اڳيرو وري هٿيار
پهلوان هٿيار ڪٺي وٺا هجن، جنهنڪري هو ڇوڪرا موٽي ڪنهن
۾ رت ٻچي نه سگهن." اهو حڪم ڏيئي ڪنس ويچارڻ لڳو
ته داڳي ڪنهنکي موڪليجي جو وڃي تجويز ڪري اُنهنکي ولي
اچي. تڏهن اڪرور کي تمام پنڊيوان سمجهي سندس وڏائي
ڪري چوڻ لڳو ته "هي اڪرور! مان توکي پنهنجو پيارو متر

سمجھ ته وسديو جي ڇوڪري، جا تو پٿڻ تي پڇاڙڻ ٿي پٽيين جا پوءِ تنهنجي هٿن مان پاڻ ڇڏائي آڪاش ۾ اڏامي ويئي، سا ڇوڪري نه هئي، ۽ شري ڪرشڻ تنهنجي ڀيڻ ديوڪيءَ وٽ قيد خاني ۾ جنم ورتو هو جنهن کي وسديو پنهنجو پٽ سمجهي اڌ رات جو نند جي گهر پهچائي آيو هو. ٻلرام به وسديو جو پٽ اٿيئي اُن کي يوگ مايا ديوڪيءَ جي پيٽ مان ڪڍي روهڻيءَ جي پيٽ ۾ وڌو هو ۽ اُن جي بدلي اُنا ڇڏ ڪري ڪڻي ڌپ ڪري روهڻيءَ کي نند جي گهر موڪلي ڏنو هو جتي ٻلرام پيدا ٿيو هو. مون توکي شروع ۾ چاڻ ڪري ڇڏيو هو ته ديوڪيءَ جي ٻارن کان هوشيار رهج، پر ڀاڳ اقسمت جو لکيو ڪير ٽو ميٽي سگهي. هاڻي به جيڪي توکان ٿي سگهي سو اکتي لاءِ ڪوشش ڪج." ايڏا ڳالهه ٻڌي ڪنس پهريائين ته ڌپ وچون ڪنبڻ لڳو، پر پوءِ ڪاوڙجي وسديو ۽ ديوڪيءَ کي پاڻ وٽ گهرائي کين ڏاڍو ڌمڪائڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو ته "هي ڪپٽيو! مون سان ڪپٽ ڪري ٻارڪ نند جي گهر پهچايا اٿو." پوءِ ترار ڪڍي پانيائين ته ٻنهي جو سر وڍي ڇڏيان ته نارد ڪيس هٿ کان جهلي چوڻ لڳو ته "ڀائي! هنن کي مارڻ مان ڇا هٿ ايندءِ. مار اُنکي، جنهن کان توکي ڌپ آهي." پوءِ ڪنس ٻنهي کي هٿڪڙيون وجهي قيد خاني ڏانهن موڪليو ۽ نارد موڪلائي هليو ويو.

نارد جي وڃڻ بعد ڪنس ڪيشي نالي تمام ٻلوان دئيت کي گهرائي ڪيس مدد واسطي وينتي ڪرڻ لڳو ته "هڪدم برج ۾ وڃي ڪرشڻ ۽ ٻلرام کي ماري اچ." ڪيشي ايڏا ڳالهه ٻڌي بندرابن ڏانهن ويو ۽ ڪنس چاڻور، مشٽڪ، شل ۽ توشل نالي وڏن پهلوانن کي گهرائي چيو ته "آءٌ وسديو جي ٻنهي شيطان ٻلرام

دروازا بند ڪري شري ڪرشڻ کي مدد لاءِ پڪارڻ لڳا. اُنوقت شيامسندر ٻلوان سان ڳاليون چاري موٽيو ۽ ڄڏهن برجواسين جو اهو حال ڏٺائين، تڏهين سيني کي ڏيرج ڏيئي چوڻ لڳو ته ”متان ڪي ڊڄندا آهيو، مان هيئنر جو هيئنر دئيت کي ماري ٻر ٻري ٻهڃايان ٿو.“ ائين چئي ورشياسر جي ساموهون وڃي ڪنس للڪاري چوڻ لڳو ته ”هي ڪپٽي! تون برجواسين کي ڇو ڊيڄاري رهيو آهين؟ منهنجي ساموهون اچ ته خبر ڏيکاريانءِ. ڪنڪان اڳ ته جيڪا ڪيئين مون کان ڇڏيا، سو تون ڪهڙي ڳڻپ ۾ آهين.“ ورشياسر شري ڪرشڻ کي ڏسنديئي ڏاڍو ٻرسن ٿيو ۽ خيال ڪيائين ته جنهن ڪم واسطي آيو آهيان سو رستي ۾ ئي ملي ويو. هاڻي اهو ٿو سندس ڪم پورو ڪري ڪنس وٽان انعام پايان. اهڙو ويچار ڪري جڏهن ئي ڊوڙيائين ته شري ڪرشڻ کي سڱن تي چاڙهي سندس آنت آڪٽيائين، تنهن ئي مرلي منوهر سڱن کان جهلي اهڙو ته زور سان ڪٽي زمين تي اڇلايس جو هو بيهوش ٿي زمين تي پئجي رهيو. پوءِ ته سندس پيرن تي بيهي رکي اهڙي طرح لپوڙڻ لڳس جو دئيت جي وات ۽ نڪ مان رت ريلا ڪري وهڻ لڳو ۽ هو مري ويو. اهو حال ڏسي سڀ برجواسي ڏاڍو خوش ٿيا ۽ ديوتا ۽ آڪاش مان گلن جي ورکا ڪرڻ لڳا.“

هي راجا پريکشت! جڏهن ڪنس کي ورشياسر جي مارجي وڃڻ جي خبر پيئي، تڏهن اُداس ٿي پڪ سمجهيائين ته منهنجو موت ضرور ڪرشڻ جي هٿان ئي ٿيڻو آهي. جڏهن ئي ڪنس اُداسائي ۾ ويٺو هو، تڏهن ئي نارد مني وٽس آيو جنهنجو ڏاڍو آدرڀاءُ ڪيائين. نارد تڏهين چوڻ لڳس ته ”هي ڪنس! خبر اٿئي ته ورشياسر ۽ راڪشسن کي ڪنهن ماريو؟ تون منهنجي ڳالهه ڪ

اسان ۾ اهڙي سمرٿي جو سنڌس برابري ڪري سگهون ؟ اوچين
اهڙي تپسيا ۽ ڏکر ڏاڪڙا سهو ته پوءِ ڏسو ته شيامسندر اوهان سان
ٻه ساڳي اهڙي پريت رکي ٿو يا نه ؟ مرلي منوهر جو ملڻ ڪا سوکي
ڳالهه ڪانهي. ۽ وري اوهين جو مرليءَ سان دشمني رکو ٿيون ۽
ساڻس حسد ڪريو ٿيون، اُنهان اوهانکي ڪو ڦل نه ملندو."
وري ڇيين چوڻ لڳي ته "اڙيون ڳهيليون! بنسي شيامسندر
جي چپن جو امرت پي امر ٿي ويئي آهي، تنهنڪري پنهنجا ٻول
ٻڌائي اسانکي گيان سيکاري ٿي."

هي راجا پريڪيت! اهڙيءَ طرح سڀ گوپيون شيامسندر جي
ياد گيري ڪري پنهنجو ڏينهن گذاريندڀون هيون ۽ شام جو جڏهن
ڪانيون چاري بنسري وڄائيندو شيامسندر گهر ڏانهن موٽندو هو،
ڏڌ هن دو گوپيون ڏاڍي پريم سان ڊوڙي سنڌس درشن ڪري
پنهنجا نيتر پوتر ڪنديون هيون ۽ سنڌس چرڻن جي رج مستڪ
تي رکي ڪرتارٿ ٿينديون هيون.

هڪڙي ڏينهن راجا ڪنس ورشپاسر ديئت کي گهرائي چيو ته
"آءٌ توکي سڀني ديئتن منجهه زبردست سمجهان ٿو، انڪري جيڪڏهن
تون نند جي پٽن ڪرشڻ ۽ بلرام کي ماريندين ته آءٌ تنهنجو اهو
ٿورو ڪڏهين نه وساريندس." اها ڳالهه ٻڌي ورشپاسر هڪڙي
وڏي ڍڳي جو روپ ڌاريو ۽ پنهنجن وڏن سڱن سان رنبيندو
لعل اکيون ڪندو پڇ لٽڪائيندو ساڻيهين جي ميل بندرابن
۾ اچي پهتو. غصي وچون اهڙيون ته رڙيون ڪرڻ لڳو جو
ڪيترين استرين جا گرڀ ڪري پيا. کُرن سان زمين کوٽيندو
۽ سڱن سان وڻن کي ڪيرائيندو شري ڪرشڻ جي ڳولا ۾ ٿي ڪهيو.
ٻيل جي اهڙي حالت ڏسي سڀ گوال ٻال ڊڄي ويا ۽ ڪهڻ جا

"مائي! مون ڪاٺ جي بنسيءَ جو ڀڙو ٿو پاڪ سمجهڻ گهرجي جا
اُلٽي هوشيار سنڌ ري جهڙن سان لڳي رهيتي ۽ موهن پيارو اوڙاڻ مٺا آواز اُنهن
ڪڍي ٿو جو سيني جو چت ٻاهڻ ڏانهن ڪشش ٿيو وڃي. ڀلا جنهن
آواز تي برهما ۽ ديوتائون موهت ٿي وڃن، اُنهي آسان جهڙين
مورکه ذاتون مسن، ته ڪهڙي وڏي ڳالهه آهي؟ آها! هن مرليءَ
۾ ته ڪو جادو ڀريل آهي جو پسون پنهنجو چرڻ ۽ ڇڪي اڏامڻ ۾
ڀلجيو وڃن. وري اِها بنسري آهي ڪهڙي چيز، جو جنهن وقت
شري ڪرشڻ کي ڪنهنجي گهرجي پوي ته اما لڪ پاڙون گهرائو
وانيس. جڏهن جمنا جل جو ٻاهڻي اِن مرليءَ جي آواز تي ٻيو وڃي
۽ وڻن جا پن لڏڻ يا چرڻ ڇڏي ڏين، تڏهن جهڙن آهي. جي
ڪهڙي ڳالهه آهي." ٻي ڪوپي چوڻ لڳي ته "آءٌ ڏيهن ڏينهن سمجهيو
ويٺي هيس ته شيام سنڌر رڪو ڀارا ڏين ڳالهيون ۾ ٻيو آهي، ۽ هيڏو
خبر پئي ته سندس ڇهڙو ڳائڻ وڄائڻ ۾ هوشيار ڪو ڪولي هولدو."
وري ٽين ڪوپي چوڻ لڳي ته "هي مرلي شيام سنڌر کي اهڙي
ته پياري آهي، جو رات ڏينهن جائيءَ تي رکيو ويٺو اٿس ۽ وڏي ڪا
تهسيا ڪئي تي ڏسجيس، جهڙڪري موهن کي پنهنجي وس ۾
ڪري ڇڏيو اٿس." چوٿين ڪوپي چوڻ لڳي ته "ڀيڻون! اِن
۾ مرليءَ جو ڪهڙو ڏوهه آهي؟ اِها سڀ شيام سنڌر جي ڪٺورتائي
آهي جو اسانجي پريت ڇڏي ڪري گهٽ ذات ڪاٺ جي بنسي
سان نيهن لڳايو اٿس." پنجين چوڻ لڳي ته "مائي! او هين
بنسيءَ کي نيچ ڪولي رهيون آهيو، پر هنجي تهسيا ڏانهن ۾
ته ڪا نظر ڪريو جو ويچاري جنهن ٻاني ڪڙي پير تي بيهي سرديون
گرميون ۽ برساتون سهي پنهنجي بدن ۾ تنگ ڪرايا ايترن ڏکن
ڏسڻ ڪان پوءِ تي ته شيام سنڌر کي پنهنجي وس ڪيو اٿس؟ آهي

اُتي آيو. چوڌاري ڏسي تہ شيام سندر ۽ ٻلرام بنسي وڄائي رهيا آهن ۽
بنسيءَ جي ڌن تي سڀيئي برج ٻالڪ مرڻجي رهيا آهن. اِدا
ڳالھ ڀڪش ڪان سني ۽ ويٺي سو ٻالڪن جو ڪن گوپين کي
ڦاسائي ھڪ پاسي وٺي ويو. ڀالڪي جيستائين بنسيءَ جو آواز گوپين
جي ڪن تائين پيو آيو، تيستائين تہ اُهي اهڙيون بي سرتيون هيون جو
پنهنجي ڦاسي وڃڻ جي ڪا بہ سڌ ڪانہ پين، پر جڏهن اُها مرلي
وڃڻ تي بنسيءَ جو آواز ٻڌڻ نہ آين، تڏهن سڃاڻپ تي ٻالڪي ڦاسيءَ
۾ ڦاٿل ڏسي رڙيون ڪرڻ لڳيون. شيام ۽ ٻلرام اُنهن جي پڪار تي
ڊوڙي وٽن آيا ۽ ڀڪش سندن ٻالڪ ڪري گوپين کي ڇڏي
ڀڳو. پوءِ تہ شيام سندر ڊوڙي وڃي شنکچوڙ کي جھليو ۽
اهڙي تہ زور سان مڪ هنيائينس جو هو اُماڪ ڪرام شرط ٿي ويو
گوپين کي ساط ڪري آنند سان پنهنجي گهر آيا.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو تہ ”هي راجا پرڪيت! اُن کان
پوءِ هر روز شيام سندر پنهنجيون نيون ليلائون ڏيکاري برجواسين
کي آنند ڏيڻ لڳو، پر گوپيون پنهنجي ڪُٽنب جي ڊپ کان
شيام سندر وٽ ڏينهن ۾ نہ وڃي هر روز اُنهيءَ وقت ۾ وڃي سگهن
رهنديون هيون. ڪي گوپيون ڀنوڊا وٽ وڃي شيام سندر جون
ڳالهيون ٻڌي من کي شانت ڪنديون هيون. ڪي وري سورج ڀڳوان
کي هٿ جوڙي جلد لهڻ لاءِ وينتي ڪنديون هيون، انهيءَ
لاءِ تہ شيام سندر سنجهيءَ جو گهر موٽي ايندو. ڪي تہ ڀڳوان جي
سندرتائي جو ڌيان ڪري اُن ئي مگن ويٺيون هونديون هيون.
ڪي رُئنديون هيون تہ ڪيترين ٻين کي سمجهائڻ جي لڳنديون
هيون تہ ”پيتڙيون! رڙ ماڻ جا ڪرڻي؟ هاڻي آيو تہ شيام سندر
جون ليلائون ياد ڪري ڏينهن گذاريو.“ ڪري گوپيون چوڻ آيون تہ

پڇيو، جنهن تي چوڻ لڳو ته "هي انترجامي! اوهان کي ته سڀ
سڌ آهي، پر تڏهن به اوهان جي آڳيان پرماڻي پڌرائي ٿو ته مان سدرشن
نالي هڪڙو وديادر ديوتا هوس ۽ پنهنجي دولت ۽ سندرتائي ۾
پڌي ٿي ايمان ڪري ٻاهر گهمڻ ڪندي ۽ ڪين سمجهندو
هوس. هڪ ڀيري ته چڙهيو پر ديوتائن به منهنجي عزت ڪندا هوا.
هڪڙي ڏينهن جڏهن مان ٿي گهمي سير ڪري رهيس، تڏهن
انگراشي کي جو ٻلڪل بدشڪل ۽ ڪڪو هو، ڏسي کل ڪري
ويس. رشي انهي تي ڪاوڙجي سراپ ڏنو ته "اجگر نانگ ٿي پئو."
جڏهن مون اهو سراپ ٻڌي ايراد ڪيا ڪرائڻ لاءِ گهڻي وينتي
ڪئي، تڏهن چوڻ لڳو ته "سراپ ته ڪين ڦرندو باقي ڪنهن وقت جڏهن
جڏهن شري ڪرشن ڀڳوان اوتار وٺي پنهنجو چرڻ توکي لڳائيندو،
تڏهن تون وري پنهنجي سروپ ۾ ايندين." بس! اُن ڏينهن کان
وٺي مان اوهان جي چرڻن جو پياسي هوس ۽ جاڳي واٽ نهاري رهيس، انهي لاءِ ته اوهان جو درشن ملي. هي ديناناٿ! اوهان
ديا ڪري پنهنجو درشن ڏنو، جنهن اوهان جي درشن ڪارڻ
وڏا وڏا رشي مني هزارين ورهيه تپسيا ڪن ٿا. آءٌ وڏڀاڳي آهيان جو
انگراشي جي پرتاب ڪري اوهان جي چرڻن جو سپرش ٿيم. اِن
اُپڪار ڪري انگرا جو هميشه شڪرگذار رهندس. سچ چيو اٿن
ته مهاتمائون ڪڏهن به ڪنهن جو برو نٿا چاهين. انگراشي پڇتائي
جي عوض مونسان ڀلائي ڪئي." ائين ڀڳوان کي پرڻام ڪري
وٺي وڃي پنهنجي لوڪ ڏانهن هليو ويو. صبح جو نند ۽ سڀ
گوپ گوپيون پنهنجي گهر موٽيا.

هڪڙي ڏينهن شام جو آرام سهائي رات جو پنهنجي وٽان
برج بالائن سان راس رچي ڪئي ته شنکچوڙ نالي هڪڙو ديت کين گهيرڻ ...

شري شڪديو جي چوڻ لڳو تہ ”هي راجا پريکيت! هڪڙي ڏينهن نند سڀني گوپن ۽ گوالن کي چيو تہ شري ڪرشڻ جي جنم وقت مون اِها سکا ڪئي هئي تہ جڏهن ٻه ٻارهن ورهن جو ٿيندو تڏهن آءٌ اوهان سڀني کي ڏهاڻ ڏماڻ ۽ واڄن گاڄن سان امبڪا ديويءَ جي مندر ۾ وٺي هلي پوڄا ڪندس. اڄ ٻهارڪيءَ جي ڪرپا سان اهو ڏينهن آيو آهي، تنهنڪري سڀني کي هلي اُتي پوڄا ڪرڻ گهرجي.“ نند جي اِها ڳالهہ ٻڌي سڀئي خوش ٿيا ۽ پوءِ سڀ گڏجي ڳائيندا وڄائيندا، ميوا مٺايون ۽ پوڄا جو سامان کڻي سرسوتيءَ جي ڪناري تي اچي پهتا جتي سنان ڪري براهمڻن کان وڏيءَ سان ديويءَ جي پوڄا ڪرايائون. پوڄا ٿيڻ بعد ڪيترو ئي دان ڪري براهمڻن کي ڀوڄن ڪرايائون. پوڄا ڪرائڻ، براهمڻن کي کارائڻ ۽ پوءِ پاڻ کائڻ ۾ کين سڄو ڏينهن لڳي ويو، تنهن ڪري سڀيئي اُتي اُها رات رهي پيا. اڌ رات جو هڪڙو وڏو اجگر نانگ اچي نند کي ڳيهي ويو. نند تڏهن پنهنجي خوفناڪ حالت ڏسي ڏپ ۾ پرجي شري ڪرشڻ کي پڪاريو. نند جو آواز ٻڌي سڀ گوپيون ۽ گوپ اُتي ڪٺا ٿيا ۽ ڏسن تہ اجگر نانگ نند کي ڳيهي ويو آهي. پوءِ تہ سڀيئي ٻاهر مان آماڙيون ڪڍي نانگ کي مارڻ لڳا، پر تڏهن بہ هن نند کي نہ ڇڏيو. هاڻي هو سڀ پنهنجي دل ۾ شري ڪرشڻ کي جاڳائڻ لڳا. شيام سندر ٻارن وانگر اکيون مهٽيندو اُتي ڪٺو ٿيو ۽ جڏهن ٿي پنهنجي پير جي آڱوٺي سان اجگر کي اشارو ڏنائين تڏهن ئي هو نند کي ڇڏي ديوتا روپ شڪل ٿي پيو ۽ شري ڪرشڻ جي پيرن تي ڪري هٿ جوڙي ستوتي ڪرڻ لڳو. اِها حالت ڏسي گوپ گوپيون، نند ۽ يشودا وائڙا ٿي ويا. شيام سندر تڏهن اُن کان اجگر جي روپ ڌارڻ بابت

ڏيئي پنهنجي گهرن ۾ آيون، جتي گهر وارن کي سڀئي ڏسي
ڏاڍو خوش ٿيون. پرميشور جي مايا سان انهن ڪنهن کي به سمڪ
نه رهي ته هو ڪو گهر ڇڏي ٻاهر ويئون هيون.“

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريکيت پڇڻ لڳو ته ”هي منيءَ ناٿ!
منهنجو هڪڙو سنسو اچا به مٽايو. آءٌ هي آهي ته شري ڪرشڻ
پرٿويءَ جي بار لاهڻ ۽ ڌرم ۽ ڌائڻ واسطي اوتار ورتو هو، پوءِ پنا شاسترن
جي برخلاف پراين استرين سان هو راس ليلا ڪيا؟“ شڪديو
وراڻي ڏنيس ته ”هي راجا! سمرٿ ۾ دوش لڳائڻ نه آهي. اڳنيءَ جلت
هتي کي پاڻيءَ به نه ڪرڻ گهرجي. ايشور جي وچن موجب هلڻ
گهرجي، پر جهڙي ريت ڪيو آهي، تهڙي ڪرڻ جي ڪڏهن به ڪوشش
نه ڪجي، ڇو ته منهنجي وچن ۾ مطلب پيو پيو آهي. ڀڳوان جي
مهما ڪير ٿو ڄاڻي؟ جنهن ڪري عقل دائي نه سگهي، تنهن ۾
عيب لڳائڻ نه گهرجي. سمنڊ ولوڙڻ وقت هالاهل زهر پيدا
مهاديو جوئي ڪر هو. پيو ڪو اُن زهر جي گرمي به سهي ڪونه
ٿي سگهيو. پرميشور نرگڻ روپ سنساري ڳالهين سان ڪو به واسطو
ڪونه ٿو رکي، تهڪري اُن کي دوش لڳائڻ اڌرم آهي. جنهن
ڀڳوان جي ڏاڍي ولڙ ۽ ڌيان ڪرڻ سان ڏاڍو وڏي ۽ مدي ڪرامت
ٿي وڃي، تنهن آدي پرش کي آدمي سمجهي دوش لڳائڻ مهاپاپ
آهي. جهڙي اڳنيءَ ۾ ڪهڙي به اپوتر وستو جلڻ ڪري اڳني
اپوتر نه ٿي ٿئي، تهڙي ڀڳوان کي به سمجهه. ڀڳوان اهي ليلا سنساري
جيون کي پرسڪر ۽ ڪلڪيڻ لاءِ ڪئي هئي. جيڪو به سڌس
ڀڳتي ۽ سمرٿ ساڃهه دل سان ڪرڻو تنهنکو سڀ منورٿ پورا
ٿيندو. هي راجا پريکيت! اج ڪلهه ڪوي ڪڏهن به اهڙو سنسو
ڏٽ ۾ نه آڻج.“

ڪرشڻ جو گوپين سان راس ليلا ڪرڻ

مان شيامسندر جو هٿ جهلي نچڻ لڳيون." راجا پريڪيت
چوڻ لڳو ته "هي مهاراج! مرلي منوهر اڪيلو ۽ گوپيون ڪيتريون
هيون پوءِ سڀني کان سندس هٿ جهلي نچندو هوندو؟" شڪديو
وراڻي ڏنيس ته "هي راجا! ڀڳوان جي ليلا ڪير ڄاڻي؟ مرلي منوهر
چالاڪيءَ جو ٻن ٻن گوپين جي وچ ۾ پنهنجو ڪيترو ڪيترو روپ پرگهٽ
ڪيو ۽ ٻن هٿن سان ٻن گوپين جا هٿ جهلي منڊل ٺاهي راس
ليلا ڪيائين. اُن هي مايا ڪري ڪيئن ۽ گوپيءَ ائين ڪونه ڄاتو
ته ڀڳوان ڪي گهڻا روپ ڌاريا آهن ۽ هرڪا ائين سمجهي رهي هئي
ته راس بهاري مون سان ئي نچي رهيو آهي. انهيءَ وقت برهما
شو ۽ ٻين ديوتائن ويمانن ۾ چڙهي آڪاش منجهان شيامسندر ۽ گوپين
تي گل وسايا. هي راجا! انهيءَ طرح ٻانڪي بهاريءَ گوپين سان
کيڻن قسمن جا ساز وڄائي ڇهه راڳ ۽ ڇٽيهه راڳڻيون آلاپي راس ليلا
ڪئي. اُهين راڳن ۽ راڳڻين سان اهڙو ته سرُ پدا جو جمنا جل وهڻ
کان بيهي رهيو ۽ هوا هلڻ ڇڏي ڏنو. سڀني پسو ۽ پکين اها ليلا
ڏسي مورت ٿي پنهنجو چرڻ ۽ اڏامڻ وساري ڇڏيو. حسد ۽ چون
ديو ڏانون چوڻ لڳا ته "هي ڪرشڻ! اسانکي به ٻدراڻين ۾ جنم ڏين
ها ته هوند تو سان راس ليلا ڪري پنهنجو جنم سڦل ڪريون ها."
جڏهين راس ليلا ڪري چڪا، تڏهين شيامسندر گوپين کي
چوڻ لڳو ته "هاڻي چار گهڙيون رات جون ٻاقيون آهن، اِن لاءِ
پنهنجي گهر وڃو." جنهن تي سڀ اداس ٿي چوڻ لڳيون ته "هي
برج ناٿ! تنهنجا چرڻ ڇڏي پنهنجي گهر ڪيئن وڃون؟"
شري ڪرشڻ چوڻ لڳو ته "جڏهن يوڳي ۽ رشي منهنجو ڌيان ڪن،
تڏهن اوهين به آنند ۾ منهنجي ياد گيري رکو ته ٻون آنندي ٿيو
اوهانوٽ هوندس." اِها ڳالهه ٻڌي سڀ گوپيون گهر کي ڏانهن

سڏ جن ڏنا." ايترو چئي سڀ گوپيون ڪنهن ۽ اشارا ڏيڻ ڪاڻ
لڳيون ۽ انهن چالاڪ لڳيون ته شيام سندو چوڻين قسم والڪو آهي.
شري ڪرشڻ سندن مطلب سمجهي چوڻ لڳو ته "اي سمجهو!
نرڪڻ روپ آتما انهن ڇهني قسمن کان الڳ رهي ڪنهن سان به ڪا
پريت ڪانه ٿو رکي. مون کان جيڪو جنهن ڀانءِ سان اچا ڪري ٿو
تنهنجي اُها مان پوري ڪريان ٿو. وشومبرنالي جيئن ڪري آءُ
سڀني جيوَن جو پالن ڪريان ٿو ۽ ڪنهن به ڪنهن کي وساريان
نٿو. آءُ انهن منجهه ڪنهن به قسم جي چاهنا نه رکي فقط سڀ
پريم جو گهرندڙ آهيان. هي گوپيون! توهين مون سان پريم رکندڙ
آهيو ۽ سچو آهي، پر ياد رکو ته جيڪو مون سان گهڻي پريت
رکي منهنجي چرڻن ۾ پنهنجو من لڳائي ٿو، تنهن کي مان تمام
پيار ڪريان ٿو. جي توهين چئو ته اسان جي تو ۾ ايڏي پريت هئي
تنهن هوندي به تون اسان کان ڇو الڳ ٿي وئين؟ ته اُن جو
هي سبب آهي جو مون اوهانجي پريشا ٿي ورتي. سچ ڄاڻو ته
آءُ پريم وڌائڻ واسطي ئي اوهانکان الڳ ٿي ويو هوس. جڏهن
تنهن ۾ اُس ڏاڍي وڌندي آهي، تڏهن پنهنجي عزيز کان جدا رهڻ
۾ گهڻو پريم رهي ٿو. توهان جي پريم ۽ ڏيان ڪرڻ سان مان بلڪل
خوش رهان ٿو، پر اوهين جو لوڪ لڄ ڇڏي راتجو هيڏانهن هليون
آيون ، ان ڪري مان خوش نه ٿيس ۽ نه ٿو پاليان ته ڀلي ڪنهن
کي ... وڌندي. گوتو ڪر، جهڙي پيا ڪلن، ڪنهن
به ڪرڻ نه گهرجي. اوهان جيڪا مون ۾ سچي پريت رکي آهي
تنهنجو بدلو نه آءُ ڪنهن به طرح ڏيئي نٿو سگهان."

هي راجا پريکشت! جڏهن شيام سندر اهي پريم ڀريا ٻول ٻڌا
گوپين کي ڇڏي ڏيڻ ڏيو، تڏهن سڀ برج واسيون ڏاڍي خوشي

اِتي ڏڪڙي ڪوپڻ چوڻ لڳيس تہ ”هي موهن پيارا! توهان ڇا ڏٺو
ڪپٽي ۽ نردئي آهين ۽ هي سڀ ٻڌ رهيون تنهنجي پريم ۾ اچي ڏک
پائين ٿيون. آءٌ تہ جيڪر تو سان ڪڏهين بہ نہ ڳالهايان، پر ڇا ڪريان
جو تنهنجي موهني مورت اکين ڪرڻ نہ ٿي ڏئي. تنهنجي
انترڌان ٿي وڃڻ ڪري اسانکي ڪيترو نہ ڪشٽ ٿيو هو، وري
هينئر پر ڪهڙت ٿي اهڙيون ڳالهيون ڪري رهيو آهين جو جهٽڪو ٿئي
ڪونہ ٿيو هئين. شاستر چون ٿا تہ دنيا ۾ چئن قسمن جا آدمي ٿيندا.
ڏڪڙا آهي جي پاڻ پريت رکي ڏک ڏئي سان نيڪي ڪن، ٻيا آهي
جي ڏڪڙو نيڪي ڪندو هجي تہ ٻيو پريم نہ رکي، ٽيان آهي جي
برائي ڪندڙ سان ڀلائي ڪن ۽ چوٿان آهي جي نيڪي ڪرڻ واري
سان چالڪي ڀڃي برائي ڪن. هي شيامسندر! اهڙي ٻڌاءِ تہ انهن ۾ تون
مان ڪير چڱو ۽ ڪير ڀڄڙو؟“ شري ڪرشڻ وراڻي ڏنيس تہ ”ٻڌو
سوال پڇيو اٿيئي. آءٌ پاڻ تو دانکي سڀ ساري ڳالهين جو حال ٻڌايان
تو تہ جيڪي نيڪي جي عيوض نيڪي ڪن ٿا تنکي دنيا ۾ ڪجهہ
سمجهڻ گهرجي. ٻيا آهي جي ڏڪڙي پاسي پريت هجي تہ اهي
پاسي نہ رکن جئن ماڻا پيا ۽ اولاد جو پيار سمجهو يعني ماڻا پيا
اولاد تي مري ساه ڇڏين، پر ڪرتگهن اولاد انهن سان اهڙي پريت
نٿو رکي. ٽيان آهي جي ٻنان مطلب جي ڀلائي ڪندا. انهن کي
باد لن سهان سمجهڻ گهرجي، جئن تہ آهي پاڻي وسائي سيني تي
سکہ ڏين ٿا، پر انهي عيوض ڪجهہ نٿا گهرن. اهڙا پرماٿي
پرمهنس ۽ مهاتمائون ٿيندا آهن جي لوڪ جو ڀلو ڪري ڪندا
عيوض ڪونہ چاهين. چوٿان جي ڀلائي جي عيوض ڀلي وارا
ڀلائي ڪندڙ سان ٻڇڙائي ڪندا، تنکي دشمن سمجهڻ
گهرجي. اهڙا آدمي ڪرتگهن (ڪئي ڪي نہ مڃيندڙ) ۽ ...

جو درشن نہ ٿين، تڏهن سڀ وياڪل ٿي مورڇا جي ڪري زمين تي پنهنجي رهيون ۽ روئي چوڻ لڳيون تہ ”هي مادوا هي مڪندا هي نند لعل! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڇوڙي ۾ پنهنجا پراڻ ڏيون ٿيون، پوءِ جيئن مناسب ڄاڻين تيئن ڪج.“

جڏهن انهيءَ ورلاپ ڪندي هو مرڻ کي ويجهو اچي ٿيون، تڏهن شيامسندر سندن سچي پريت ڏسي پيتامبر پهري ٻنجهتي مالا ڪلهي ۾ وجهي اوچتو اتي اچي پرگهٽ ٿيو، جنهن کي ڏسي سڀ گوپيون سجاڳ ٿي اٿيون جيئن ڪو مڙدو ساهہ پائي اٿي. انهيءَ وقت جيڪا خوشي انهن کي ٿي، تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قلم کي ڪانهي. اهي انهن کي اهڙي خوشي ٿي جهڙي وڇڙيل پيارو گهڻن ڏينهن کان پوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ هڪ گوپي پاسي موهن پياري کي وڃي ويٺي، ٻي مُکڙو ڏسي چوڻ لڳيس تہ ”هي پراڻناٿ! تنهنجي پريم ۾ لوڪ لڄ ڇڏي هتي آيو سين تہ تون وري اسان کي اڪيلو ڇڏي انترڌيان ٿي وئين؟ اها ڪهڙي ڀلاءِ جي ڳالهہ آهي؟“ شيامسندر وراڻي ڏنين تہ ”اوهان کي ڇڏي رات جي وقت ٻن ۾ اچڻ واجب نہ هو. اوهين جيڪڏهين گهر ۾ ويهي منهنجو سمرڻ ۽ ڌيان ڪريو ها تہ آءٌ بلڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ تہ مٺيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين. تڏهين ڪي گوپيون پنهنجو ڏوراپو ڏيڻ لڳيس. ڪن چوڻ لڳيس تہ ”گهڻو ئي ڇڏائي ڇڪيون پر جڏهين منهنجي چت مان پادريڪين تڏهين برابر سمجهان تہ تون زبردست آهين.“ شيامسندر پوءِ تہ سڀني کي جمنا جي ڪناري تي وٺي ويو. اتي پهچڻ شرط ڪن گوپين پنهنجي چادر وڇائي شيامسندر کي انهن تي وهاريو، ۽ سڀ گوپيون ڪوس انهن ويڙهي ويٺيون جيئن چندرما کي تارا

نه پيو، تڏهن هو گوپيون وري به چوڻ لڳيون ته ”هي پريتم! جڏهن تو کي پنهنجي وڇڙي ۾ اسانکي مارڻو هو، ته پوءِ راڪشسن، ڪاليناگ، ۽ اِندر جي ڪوپ کان اسانکي ڇو ٿي بچائيءِ؟ نند يشودا جو پٽ ٿيڻ ڪري تون گوپين جي پريتم ٿئين ٿو، ته ڪڏهن به اهڙي ڪٺورتائي نه ڪرين ها؟ اسانکي ته عجب آهي جو ڀڳوان ٿيئون ته تون پرٿويءَ جي ڀار اُتارڻ ۽ جيون جي رکشا ڪرڻ لاءِ هتي آيو آهين، پوءِ جيڪڏهن اسان اٻلائن جي رکشا نه ڪيءِ ته خبر نه آهي ته ٻيو تون ڇا ڪري سگهندين؟ هي شيام سندر! تنهنجي مرليءَ به اسانکي هن حالت ۾ آندو آهي، سو ڪرپا ڪري اها بنسي وڄائي اسانجي چنتا مٽاءِ. تنهنجو نالو جڳت ۾ گوپي ناٿ مشهور آهي، من ان نالي جو ننگ، پريتم! ڇو نه رنگ، ڪارو اٿيئي، شايد من به اهڙوئي ڪارو ٿو ڏسجيئي، جو اسانجي هيتري دکي ٿيڻ تي به ڪهل نٿي اچيئي. اسانکي پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي پر چنتا رکي اٿئون ته جنهن مهل تون اسانکي ڇڏي ڀڄو هوندين، تنهن مهل رات جو تنهنجي ڪومل پيرن ۾ ضرور ڪنڊا لڳا هوندا، تنهنڪري تو کي جيڪو ڏک ٿيو هوندو اُها ڳالهه اسانجي اندر کي کائي رهي آهي. اِنلاءِ جلد اچ ته اسين پنهنجن هٿن سان تنهنجن اُنهن چرڻن جي سيوا ڪريون. جي تو کي اها ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت پتين جي آگيا کانسواءِ تو وٽ ڇو هليون آيون هيون ۽ ته اُنهن ۾ اسانجو ڏوهه ڪونهي، ڇو ته تنهنجي اها بنسي ٻڌي جڏهن وڏن وڏن رشين ۽ منين جو چت جاءِ نٿو رهي، تڏهن پوءِ اسانجي ڇا مجال آهي. هي ناٿ! اسانجي پريت من، واڻيءَ ۽ ڪرم ڪري تنهنجن چرڻن ۾ آهي، اِنلاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو ڏک دور ڪر.“ هي راڄا! جڏهن ايترين وينتين ۽ ورلاپن ڪندي به شيام سندر

پڇو ڪنهن نه ٻڌائين تڏهن ورلاپ ڪري چئني پاسي وري ڳولڻ لڳيون
ڪڏهن گوپيءَ شري ڪرشڻ جي چرڻن (پيرن) جو نشان ڏسي سيني
سان ڏيکاريو جو ڏسنديئي سيني اُتي جي رج ڪڻي پنهنجي اکين
تي لڳائي ۽ اُن پرٿويءَ کي چمڻ لڳيون. پوءِ ته چرڻ جو نشان
ڏسنديون اڳتي وڌي اچا تورو پري ويون ته ڪڏهن استريءَ
جي پيرجو نشان ڏٺائون. اتي سڀ پيون ته ڪرشڻ ڪنهن گوپيءَ کي پاڻ سان وٺي
ويو تو ڏسجي، تڏهن ڪين ڏاڍو حسد پيدا ٿيو ۽ چوڻ لڳيون ته
”مائي! اڳو ڪهڙي جنم ۾ انهيءَ گوپيءَ شري مهاديو ۽ پاروتيءَ جي
تپسيا ڪئي تي ڏسجي جو شيام سندر سان اڪيلو آنند وٺي رهي آهي.
۽ اسين هن ريت سندس وڇوڙي ۾ رات جو ڀٽڪي رهيون آهيون.“
تڏهن آئو مان ڪرڻ لڳيون ته شايد هوءَ گوپي ٿڪي ٿي ڏسجي،
جنهنڪري موهن پياري پرير جي وس تي شايد ڪلهي تي کنيو آهي.
اڃا اڳتي هليون ته ڇا ڏسن جو اُها گوپي اڪيلي، ٻن ۾ ورلاپ
ڪري رهي آهي، جي ٻڌي ٻن جا سڀ پسون پکي ۽ وڻ ٻر چڻ
روئي رهيا آهن. گوپيءَ کي ڏسنديئي سڀ ٻرج ٻالائون ڏاڍيون
خوش ٿيون. گوپين کي ڏسي هن گوپيءَ جو روئڻ گهٽيو ۽ سيني
کي چوڻ لڳي ته ”هي سکيون! مونکان خبر نه آهي ته ڪهڙو
اپراڌ ٿي ويو، جو موهن پيارو ڇڏائي پيڇي ويو.
هي راڄا پريڪيت! اُن گوپيءَ کان ڇڏائي وڃڻ جو هيءُ سبب
هو ته جڏهن شيام سندر اها گوپي ساڻ ڪري ٻين کان الڳ ٿي ويو،
تڏهن هوءَ اڀمان ڪري ويچار ڪرڻ لڳي ته مون جهڙي ٻي ڪا به
سندر استري ڪانهي، جنهنڪري شيام سندر مونکي ئي پاڻ سان
کنيو آهي. پوءِ شيام سندر کي چوڻ لڳي ته ”هي پيارا! جلندي

پڇڻ لڳيون ته ”شيام سندر اسانجو من چورائي ڪيڏانهن ويو آهي آهي سو اوهان ڏٺو؟ اي درختو! اوهين پرُ اُپڪار واسطي جنم پائي پنهنجي ڇايا ۽ ڦلن ڦولن سان سڀني کي سک ڏيو ٿا، سو اوهان ڪو اسانجو نندلعل ڏٺو هجي ته ڪرپا ڪري ڏس ڏيو؟“ ڪڏهن بکي ڏانهن لڳي ته ”هي تلسي! تون شيام سندر کي ڏاڍي پياري آهين توکان سواءِ هو پوڄا به نه وٺندو آهي، سو توکي هنجو حال ضرور معلوم هوندو؟“ ٻي سکي چوڻ لڳي ”هي آشوڪ جا وڻ! تنهنجو نالو پرميشور اِنهاءِ اهو رکيو آهي ته تون ٻين جو شوڪ مٽائين. اسين شري ڪرشڻ جي وڇوڙي ۾ دکي ٿي رهيون آهيون، سو توجي ڏٺو هجي ته اسانکي ڏس ڏيئي اسانجو شوڪ ڇڏاءِ نه ته پنهنجو نالو مٽاءِ؟“ ٽي سکي چندن جي وڻ کي چوڻ لڳي ته ”ٻاءِ! توکي نندڪمار پنهنجو پيارو جاڻي بدن کي لڳائيندو آهي، اِنهاءِ توکي خبر ڪا هجي ته ڏس ڏيئي جس کٽ.“ چوٿين گوپي چوڻ لڳي ”اي چنبيليءَ جا گل! تو وٽان ضرور اسانجو موهن پيارو لنگهيو ڏسجي ٿو جو سڳنڌ ۾ ٿيون ته هي پنهنجو هٿ تو تي ضرور ڦيرايو آهي، جنهنڪري تون خوشيءَ وچان اسانتي کلي رهيو آهين.“ پنجين چوڻ لڳي ”اي ڪمل جا گل! تنهنجي سکيا ولڙ واسطي ديس ديس جا ڀونر اچن ٿا، سو اُنهن کان ڪو ڏس پڇوجي پڌاءِ.“ ڇهين وري پرٿويءَ کي چوڻ لڳي ته ”ماتا! توتي وڪنٺ ناٿ جي هميشه ڪرپا رهي آهي، جو جڏهن جڏهن دشمن توکي ستايو آهي تڏهن تڏهن اوتار وٺي توکي مڪت ڪيو آهي، سو توکي اُن جي خبر هوندي جو ته توتي پنهنجا چرڻ رکندو ويو هوندو.“

هي راڄا پريڪشت! جڏهن اِهڙيءَ طرح ٿي به شيام سندر جو

پوءِ ڪنهن ڏينهن تڏهن ورلاپ ڪري چئني پاسي ڏوري ڳولڻ لڳيون.
ڪڏهن گوپيءَ شري ڪرشڻ جي پيرن (پيرن) جو نشان ڏسي سيني کي
سڌي ڏيکاريو جو ڏسنديئي سيني اُتي جي ڌڄ ڪٽي پنهنجي اکين
تي لڳائي ۽ اُن پرتويءَ کي چمڻ لڳيون. پوءِ ته هرڻ جو نشان
ڏسنديون اڳتي وڌي ايا ته ڏورو ڏري ويون ته ڪڏهن استريءَ
جي پير جو نشان ڏٺائون. اتي سڀ پيون ته ڪرشڻ ڪنهن گوپيءَ کي پاڻ سان وٺي
ويو ته ڏسجي، تڏهن ڪن ڏاڍو حسد پيدا ٿيو ۽ چوڻ لڳيون ته
"مائي! اڪيلي جنهن ايءَ گوپيءَ شري مهاديو ۽ پاروتيءَ جي ڪا
تپسيا ڪئي ته ڏسجي جو شيام سندر سان اڪيلو آنند وٺي رهي آهي،
۽ اسين هن ريت سندس وڇوڙي ۾ رانجو ٿڪي ڇتيون آهيون."
جتي ٿي اڳتي هليون تڏهن اُن گوپيءَ جو پيرو ڏسڻ ۾ ڪونه آيو
تڏهن آڏو مان ڪرڻ لڳيون ته شايد هوءَ گوپي ٿڪي ٿي ڏسجي،
جنهنڪري موهن پياري ڪلهي تي وٺي شايد ڪٿي ٿي کنيو آهي.
اڃا اڳتي هليون ته ڇا ڏسن جو اُها گوپي اڪيلي ڏک ۾ ورلاپ
ڪري رهي آهي، جي هڏي ڏک جا سڏ ڏيون ٿي ...
روئي رهيا آهن. گوپيءَ کي ڏسندي سڀ ڏک ڀلائون ڏاڍيون
خوش ٿيون. گوپين کي ڏسي هن گوپيءَ جو روئڻ گهٽيو ۽ سيني
کي چوڻ لڳي ته "هي سکيون! موهن ڪٿان خبر نه آهي ته ڪيڏانهن
اپراڌ ٿي ويو، جو موهن پيارو ڇڏائي ڀڄي ويو."
هي راڌا پريڪيت! اُن گوپيءَ کان ڇڏائي وڃڻ جو هي ئي سبب
هو ته جڏهن شيام سندر اُها گوپي ساڻ ڪري ٻين کان الڳ ٿي ويو،
تڏهن هوءَ ڀڄان ڪري ويچار ڪرڻ لڳي ته موهن منهنجي ئي ڪري
سندر استري ڪانهي، جنهنڪري شيام سندر موکي ٻين پاڻ سان
ڪنيو آهي. پوءِ شيام سندر کي چوڻ لڳي ته "هي ... ! ...

پڇڻ لڳيون ته ”شيام سندر اسانجو من چورائي ڀڄي وڃي لڪو
ويو آهي، ڪو اوهان ڏٺو؟ اي درختو! اوهين پر اُپڪار واسطي
جنم پائي پنھنجي ڇانيءَ ۽ ڦلن ڦلن سان سڀني کي سک ڏيو ٿا،
سو اوهان ڪو اسانجو نندلعل ڏٺو هجي ته ڪرپا ڪري ڏس
ڏيو؟“ ڪڏهن سکيون چوڻ لڳيون ته ”هي تلسي! تون شيام سندر
کي ڏاڍي پياري آهين توکان سواءِ هو پوڄا به نه وٺندو آهي،
سو توکي هنجو حال ضرور معلوم هوندو؟“ ٻيون سکيون چوڻ لڳيون
”هي آشوڪ جا وڻ! تهنجو ڏاوڻي پرميشور اڳ اهو رکيو آهي ته
تون ٻين جو شوڪ مٽائين. اسين شري ڪرشن جي وڇوڙي
۾ ڏکي ٿي رهيون آهيون، سو تو جي ڏٺو هجي ته اسانکي ڏس
ڏيئي اسانجو شوڪ ڇڏاءِ ۽ پنهنجو ناءُ مٽاءِ؟“ ٻي سکي چندن
جي وڻ کي چوڻ لڳي ته ”ڀلا! توکي نندڪمار پنھنجو پيارو
ڄاڻي بدن کي لڳائيندو آهي، انڪري توکي خبر هجي ته ڏس ڏيئي
جس کٽ.“ ٻيون گوپيون چوڻ لڳيون ”اي چنبيلي جا گل! تو
وٽان ضرور اسانجو موهن پيارو لنگهيو هوندو، ڇو جو سمجهون
ٿيون ته هن پنھنجو هٿ توتي ضرور ڦيرايو آهي، جنهڪري تون
خوشيءَ وچان اسانکي ڪاٿي رهيو آهين.“ ٻيون چوڻ لڳيون ”اي
ڪنول جا گل! تهنجي سگنڌ وڻ واسي ديس ديس جا ڀونر
اچن ٿا، سو انهن ڪان ڪو ڏس پڇو هجي ته ڏياءِ.“ ڪي ٻيون ڌرتيءَ
کي چوڻ لڳيون ته ”مائي! توتي وئڪنٺ ناٿ جي هميشه ڪرپا
رهي آهي، جو جڏهن جڏهن دشمن توکي ستايو آهي تڏهن تڏهن ڀڳوان
اوتار وٺي توکي مڪت ڪيو آهي، سو توکي ان جي خبر هوندي
جو تو تي پنهنجا چرڻ رکندو ويو هوندو.“

هي راڄا پريڪشت! جڏهن ايترو پڇڻ ڪري به شيام سندر جو

تہ ماڻي هي گوپيون ايمان ۾ پرجي ويون آهن، تنهنڪري جيڪڏهن
هن وقت اڪيلو ڇڏي انترڌان ٿي ويندس تہ اُنهنجو مت پڄي
پوندو. اهڙو ويچار ڪري هڪڙي گوپيءَ کي ساڻ وٺي ڀڳوان
انترڌان ٿي ويو.

شري ڪرشن جي انترڌان ٿيڻ بعد سڀ گوپيون ڏاڍيون
وياڪل ٿيڻ لڳيون ۽ جڏهن چت ٽڪاڻي آين، تڏهن پاڻ ۾ چوڻ
لڳيون تہ ”اهو چت چور بندرابن ۾ ڪٿي وڃي لڪو هوندو؟“
ائين ويچاري هر سپ شيام سندر جو ناءُ وٺي چئني طرفن جمنا
جي ڪناري ٻيلي ۾ هيڏانهن هوڏانهن ڳولڻ لڳيون ۽ پڪاري چوڻ
لڳيون تہ ”هي ناٿ! تون اسانکي اڪيلو ڇڏي ڪيڏانهن ڀڄي وئين.“
جڏهن گوپيون ڳولي ڳولي ٿڪجي پيئون ۽ روئي روئي
اکين اڳيان اونداهہ اچي وين، تڏهن منجهائن هڪڙي گوپي
چوڻ لڳي تہ ”هي سکي! موهن پيارو اڃا هينئر ساميون موٽ
بيٺو هو سو ڪو اوچتو ڏٺو؟“ هي جواب ڏيڻ لڳيس تہ ”چري!
مان جيڪڏهن ڏسانس ها تہ وڃڻ ڇو ڏيانس ها؟ خبر نہ آهي ڪهڙو
ڏوهہ ٿي ويوسين جو هن مهل آڌيءَ رات جو بن ۾ اڪيلو ڇڏي هليو
ويو.“ اِن ريت هرڪا پنهنجو دکڙو ڪري پڌائي ورلاپ ڪري
چوڻ لڳي تہ ”هي برج ناٿ! اسان پنهنجو سڀ تن من توکي
ارپڻ ڪيو سين سو تون جلدي اچي اسانکي درشن ڏي.“
جڏهن گهڻو ورلاپ ۽ ڳولڻ تي بہ شيام سندر جو ڪو پتو
نہ پيو، تڏهن وڏي آواز سان چوڻ لڳيون تہ ”هي ڀڳوان! اسين
شيام سندر کي ڪٿي ڳوليون ۽ ڪنهنکي پنهنجو دک پڌايون؟
...ت جي وڻڪڙي ۾ تہ واهڙو بہ ڪونہ ٿو لنگهي جنهن کان ڪٿي ڪو
پتو پڇون.“ پوءِ تہ چرين وانگر جانورن، پکين ۽ وڻن کان

تيستائين اُنجو تو وقت پهچي ڇڏيو ڪونه آهي. سو انهي شاستر پرماڻي
اسين به پنهنجي گهر وارن جي پريت ڇڏي تنهنجي شرڻ آيون
آهيون. ڀاڳي جيڪڏهن تون شاستر جي ان ڳالهه کي ڪوڙو ڪري
ڀانئين ٿو اسانجي ڏکويل تي به اسان سان پريت نڀائين ته هرڪت
ڪانهي، پر جو اسانجو من ڏوراڻي ويو آهي سو اسانکي واپس ڏي.
ٺاڪر جيڪڏهين اسانکي تياڳيندين ته اسانجو من [illegible]،
پر هرڏي ۾ جو الڪي پير تنهنجو واسو آهي سو اُتان ڪيئن ڪيڏاهين
وڃي سگهين ٿو؟ جيئن ونڪت ۾ لڪشمي تنهنجي چرڻن جي
سيوا ڪندي آهي، تيئن اسانکي به تنهنجا چرڻ ڪنول ڏاڍا پيارا آهن.
آها! انهن ئي چرڻن جي رج ملڻ واسطي تہ برهما، شنڪر وغيره ديوتائون
چاهنا ڪن ٿا. پوءِ انهيءَ رج اسين ڪيئن ڇڏي سگهون؟ ڏسي اوڪن
۾ ڪڙيو تہ ادو ڪيڙو جو پا چيش جيو آهي جو تنهنجي سوهڻي ڏسڻ
۽ بنسي جي آواز ٻڌڻ سان موهت نه ٿئي؟ هي ناٿ! تنهنجو ناءُ
ديندو نال مشهور آهي، سو ڪري تون تنهنجي اُن ڏاسي کي سنڀالو ڪر."

اهي وچن ٻڌي شيامسندر اُن ڳوپين جي وچ ۾
[illegible] روپ [illegible] پوءِ [illegible] پنهنجي
بنسي [illegible] هن کي شانتي
[illegible] ڳوپي [illegible] ڪسي [illegible]
[illegible] ڪري [illegible].

[illegible] شيامسندر جي [illegible]
[illegible] سندر
[illegible] شيامسندر اسانجي وس
[illegible] ڳوپي [illegible] جهاني
[illegible]

خوشيءَ سبب جو منهن ٻاڙهو هون سو هيٺئر پيلو ٿيو، ڪڙي گوپي جا قرار سباطي هئي، سا هاڻي اکين ۾ تري هيٺ هيٺ اِئي ڀري.
توهان جو انصاف ته ڪرڻ جو پنهنجو ۾ ورلي وڃائي سيئي جا
ڏالا ونئي پاڻهرت گهرايو اٿئي ۽ تنهنجي ان موهني مورتيءَ ۽ بنسيءَ
اسانجو گيان، ڌيان، تن من سڀ چورائي هيٺئر وڃو آهين ويدن
۽ شاستران جون سمجهاڻيون ڏيڻ، داڻ چڱن ۽ رات جو اسانکي
ڪوٺيو اٿئي ۽ اسين شاستر مرجات ۽ ڪوهه ڪري تنهنجي
چرڻن جو ڌيان ڌري هت آيون آهيون، تنهن اسانجي اِچا
پوري ڪر. اڌا اسين ادي ٻرش کي ڇڏي اچي گيان ۽ ڌيان
ڪو نه سکيون آهيون ۽ نه ڪي سنساري مايا جار ۾ ڦاسڻ چاهيون ٿيون،
چو ته ائين ڪرڻ ڪري ڪنهنجو ڀلو نه ٿيو آهي. تنهنجي ٻرهه
قاسي اسانکي گرهست جو ڪو به ڪم منهن نٿو اکجي. جڏهن تنهن
جا چرڻ ڇڏي هڪ قدم به اڳيان نٿيون وڃي سگهون، تڏهن گهر
ڏانهن موٽي ايترو پند ڪري ڪيئن وڃي سگهنديون سين؟ هي ڏينهن رات!
اسين اهڙيون ڪو ۽ ڪپٽ مان ڪو نه چاهيون ۽ من ۽ ودهي توهانکي
ڪر سان ته ڪي پنهنجو پتي چاهيون ٿيون. ڪڙو ته تون پنهنجي
مشڪل سان اسانکي موهي ورتو آهي ۽ ڏاڍي جا اڌا مرلي تنهنجي
مددگار ٿي آهي، تنهنجي آواز آهي ڏاڍي اسانجو چت چورائي ڪري
ورتو آهي. تنهنجي چرڻن جي ٻرنت رکندي ڪي ڪوهه ڪو ٻه ڏا نند!
ورچپ نٿو رهي ۽ تون به اهڙي سان ٿين ٻرنت رکين ته، ٻه هيٺئر
تنهنجي اڌا ڳالهه ڪڙي ٻيئي سمجهڻ ۾ اچي، چو ته تنهنجي ٻرهه
ڦاسي اسين هنوقت چنگن ۾ ڊوڙي آيون آهيون ۽ تون اسان
کي ورڻي لوڏو ٻيو ڪيڏهن! شاستران جو چوڻ آهي ته تنهنجي
پيار ورو جيستائين سنساري مايا کان پنهنجو من ڇڏائي نٿو ڪري

رهيا هوندا. جيڪڏهن مولڪي پريم جي ڪري هنوقت ڏسڻ آيون
آهيو ته مان به پريميءَ سان پريت ڪريانهو، پر شاستر چون ٿا ته
"استريءَ کي پنهنجي پتيءَ جي آڪيا مڃڻ ۽ لوڪ لڄ رکڻ، جپ تپ
جي برابر آهي." ڌرم شاسترن ته ائين به چاڪايو آهي ته "جا استري
پنهنجي ڪاڻي، انڌي، ڪوڙهي، لولي، لنگڙي، بدشڪل، ڏکي،
ڏور، ڏواريءَ، روڳيءَ، ڪنگال ۽ ڪوڙهي مطلب ڪهڙن به اوڳڻن
سان پوريل پتيءَ کي پرميشور سمان سمجهي، پريم سان اُنجي سيوا
۽ ٽهل ڪريٿي، سا هن لوڪ ۾ پنهنجون سڀ من مرادون پائي
انت ۾ مُڪتي حاصل ڪريٿي. اهڙيءَ استريءَ کي هرڪو
ڪُل ونتي استري ڪوليٿو. پر جا استري ائين نه ڪري اُلٽو پتيءَ
جي نندا ڪري ٿي يا کيس بدلفظ بولي ٿي ۽ سندس سيوا
چاڪري نه ڪري، پر پرش سان پريت رکي ٿي تنهنجي هن لوڪ ۾ ته
نندا ٿئي ٿي، پر مرڻ بعد به کيس نرڪ جا ڏک ڀوڳڻا پون ٿا."
سچ ته آءٌ جهڙو نه پريان توهانجي پريم ۽ ڀڳتيءَ ڪري خوش ٿيس،
تهڙو هيئنر اوهانجي هتي اچڻ ڪري پرسن نه ٿيو آهيان. ڇو ته
هنوقت ڪُمهلو هتي اچڻ ڪري اوهانجا گهروارا ڪئين خراب
خيال اُٿاريندا ۽ سڀ پرجواسي مولڪي ۽ اوهانکي بدنام ڪندا.
خير! ڏاڍي جيڪي ٿيو سو ٿيو اوهين، سڀائي رات ۾ بن ۽ جمنا جي
سوڀيا ڏسي ڇڪيون. هيئنر پنهنجي گهر وڃو ۽ پنهنجن پتين جي
وڃي پريم سان سيوا ٽهل ڪريو جنهن ۾ اوهانجو ڀلو آهي."
هي راجا! شيام سندر جون اِهي ڳالهيون وارتائون ٻڌي، سڀ
برج باليون ويچار ۾ پنهنجي هيٺ ڪنڌ ڪري ڊگها ساهه کڻي پيرن جي
آڱرين سان هتي کوٽڻ لڳيون ۽ ماٺ ڪري مورت وانگر ڏڪ سند
بيهي رهيون. سندن اکين مان زار زار پاڻي وهڻ لڳو ۽ پهريائين

۽ مس ويٺو هئائين ته ادا ٻيءَ اکه ۽ ٻانهن ٻڌان ئي اٿي ڊوڙي.
۽ جڏهن پنهنجي ٻار کي کير ٿي پياريو ته اُها اُن کي اتي ڇڏي اٿي
ڀڳي ۽ تو ڪا ۽ ڪڏهن ڪڏهن ڪان ڪوار ٿي پڇيو ته تون ڪيڏانهن
ٿي وڃين؟ اهڙي ڪا ۽ مٿن جا زيور ۽ ٻيون ڪپڙا جا ڪپڙا ٻانهن
۽ مٿي جي چادر هيٺ ٻڌي، ٻڌڻ جي ساڙهي مٿي تي ڪري ڇڏي
جي ڪاڙهي ٻانهن ٻڌل ته ٻي هٿ ٿي رهيل اٿي تي ڊوڙي، ڪيترن
ٻه گهروارن جو چيو نٿي مڃيو. ڪاڙهي گوپي جا پيءُ وٽ ويٺي
هئي ۽ مرليءَ جو آواز ٻڌي اُٿي ڀڄڻ لڳي، تڏهن سندس پيءُ کيس
زبردستيءَ جهلي ويهڻ نه ڏنو. اهڙيءَ حالت ۾ اُن گوپيءَ شري ڪرشڻ
جي ڌيان ۾ پنهنجو تن تياڳيو ۽ سڀني گوپين کان اڳيئي
وڃي شري ڪرشڻ وٽ پهتي. ڀڳوان سڀني ڳالهين ۽ ارڄن ڏي
کيس مڪتي پد ڏنو."

ايتري ڳالهه ٻڌي راجا پريڪشت پڇڻ لڳو ته "هي
شڪديوجي مهاراج! ڀلا اُن گوپيءَ ته شري ڪرشڻ کي پرميشور جاڻي ڀڳتي نه
ڪئي هئي. هن ته ڪام جي وس ٿي پنهنجا پراڻ ڇڏيا، پوءِ ته هن
مڪتي ڪيئن ملي؟" شڪديوجي وراڻي ڏنيس ته "هي راجا! اُن
نرگڻ روپ سڀني جيئن جو مالڪ آهي ۽ جو سڀائين ڪا رهت
رهي ٿو جنهن پارس پٿر سان لوهه جاڻي واڻي يا اڻڄاڻائي سان
لڳي سونو ٿئي ٿو، اهڙيءَ ريت سان جيڪو ٻيو ٻيءَ، تنهن پرميشور
سان من لڳائيندو، تنهن ۾ مڪت ٿيو وڃي. پڙهه ڪوڙ نه مور ڪر
شش‌پال پرميشور کي هيتريون گاريون ڏنيون يا پوتنا ۽ ترناسر ۽
ٻيا ڪيترا راڪشس شيامسندر جي هٿان ماريا ويا، هو تڏهن
ڀڳوان ڪيئن نه انهن کي ڪتي ڪئي؟ ٻڌاءِ دشمنيءَ يا دوستيءَ
سان ڪنهن به واسطي نه ڪهي، جيڪو پنهنجي پاسي من لڳائيندو، ڪيان

سڦل سمجهندي رهبن.

برسات جي مند گذرڻ بعد شرد رتو آئي ۽ شيامسندر کي
پنهنجي انجام موجب گوپين سان راس ليلا ڪرڻ جي يادگيري
آئي. اهو ويچاري ڪتڪ جي مهني ۾ پورڻماسيءَ جو چنڊ
رات جون ٽي گهڙيون مس گذريون هيون، تڏهن مرلي منوهر
مکٽ پهري سگهن ۾ ڪنڊل وجهي ڳچيءَ ۾ ون مالا پيتامبر پهري
نٽوروپ بنائي اچي ٻن ۾ پهتو. اُتي ڇا ڏسي ته چندرما
پنهنجي سورهن ئي ڪلائن سان پرڪاش ڪيو بيٺو آهي ۽ جمناجا
ڏاڍو نرمل ٿي وي رهيو آهي. ڪملن جا گل کلي رهيا
آهن ۽ وڻن جي ساوڪ سائي رات ۾ تمام سهڻي نظر اچي رهي آهي.
آڪاش ۾ تارا چمڪڻ لڳائي بيٺا آهن ۽ مٺي هير جي لڳڻ ڪري
جمنا ۾ لهرون اُٿي رهيون آهن. اهڙي ٻن جي سوڀيا ڏسي شيامسندر
هڪڙي مٿاهين وڻ تي چڙهي ويو ۽ اُتي ويهي ڏاڍي پريم
سان بنسري وڄائڻ لڳو. بنسريءَ جي آواز ۾ گوپين جا نالا وٺي
اُنهنکي سڏڻ لڳو. اهڙي ته اُنوقت مايا پکيڙيائين جو مرليءَ جو
آواز فقط اُنهن ئي ٻڌو جن سندس پوڄا ڪري ورت رکيو هو.
آها! بنسري وڄائڻ ۾ اهڙو ته ڪطي رس رکيائين جو آواز ٻڌنديئي
سورهن هزار گوپيون مٿس موهت ٿي پيون ۽ لڄ حياءُ ڇڏي اُبتو سبتو
سينگار ڪري اهڙيءَ طرح بندرابن ڏانهن ڊوڙيون، جڻ ساوڻ
۾ ندين جو پاڻي سمنڊ ڏانهن ڏاڍي چوهر سان ڊوڙندو ويندو آهي.
هي راڄا پريکيت! جنهن گوپيءَ ڳان ٿي ويٺي ڏڌي تنهنجي
هٿ وارو کير جو برتڻ ڪري پيو ۽ جنهن پوڄڻ ويٺي ڪيو ته اُن
گرهه ڇڏي هٿ بر نه ڌوتو ۽ جنهن رڌو ويٺي ۽ کير چلهه تي چاڙهيو
هو، تنهن اُئين ئي ڇڏي ڏنو، جنهن سرمون ويٺي وڌو ۽ هڪڙيءَ اکر

كرائط دو درشن ونكنت جي گوپال ٻالڪ كي ٢ شيام سندر

كان ڏٺو هين آدي، اوتار سمجهيو جو پکوان كان ٿڏهين
آدي ساهه [illegible] ڪني رکيا اساڻجي کٽي [illegible] پروت كووردن
پوء "آهي وڙتو جنم پکوان توهوت جو آهين پاکي ڏٺو تون
وڌي تو اکيا ڪرڻ شنوتي جي ڪرشڻ شري دڙوڙي دت [illegible]
كي اوهان هيلدائين چالڪي مها ر تومالڄي اسان پريو! مهان
ڪٽ اوڏا ، تو الڏون تي ڪپڙمهيڏ ، سمجهيو تي پت جو بابا نند
"آديو" ڏات ها اوڪن تنهن اوڏين ۽ آهي وڙتو جنم آڏار الاهي
جو ونكنت الاڪي ڀاڙو مودن تہ اکيا ڪرڻ ويچار ۾ من پوء
سهڻي پکوان سڀ ڏٺا آڏا اوا سندن ٻکو. ڏاڍو تہ ڪرائي درشن
ڏڏوهي پالو هڏن [illegible] ، حتب ، ڪرايو درشن جو ونكنت ڪيين ۾
سمجهائڻ ڀڇندڪري ونکو ڪٿن پارشدن [illegible] ملڻ سان پکوان
بياري مودن ، حتب [illegible] [illegible] ونڪنت ڪان وري [illegible]
تہ اڏري ونكنت كان وري [illegible] [illegible] [illegible] ڪاڏوان [illegible] تہ ڏٺا. بس!
ڪري تي ڪڙن هي پکوان [illegible] ۽ روڌون ڏيهن رات سان
سندن ڏڏهين تڏ ڪ [illegible] شري [illegible] اکيا ڪرڻ شنوتي پوء هڏن [illegible] اکيهان
۽ ڏيو پاڻهي سڀ گيان اوڏ سندن ڀڇندڪري ، ڏري ماڻا مهان
"اکيا . سمجهڻ حيان سمجهي ڳيهر سهڻي اوا
ڀاري ڀدراڏن ! تمن [illegible] راڏا [illegible] ڏ [illegible] جون شريشڪديوجي
[illegible] اسا ڏهي راس سان [illegible] [illegible] [illegible] واسطي ڏرڻ [illegible] ايمان ڏي ڪارديو
ڏهارڻ ڀدراڏن [illegible] [illegible] [illegible] ڪين ڏاڙ ۽ ٽدايڳو سا ڏني
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ڪري اڻا (ڏي ڳاڻ (ڪڙتن) جو ڏرڻ
ڪ [illegible] ڪوپهون سڀ [illegible] [illegible] [illegible] ڏيه اڏڪام واسطي ليئا جو راس
ڪ تہ جيون ڪيون رهيون ڳڻي مهو [illegible] سمجهي [illegible] ڪي ڏيهن
جوپهنڄو ڪري ليئا راس سان شيامسندر اسين [illegible]

ڪري روئڻ لڳيون. شيام سندر کين آٿت ڏيئي چوڻ لڳو
ته ”اوهين روئو نه، آءٌ اجهو ٿو ننڊ بابا کي ڪوٺي اچان.“ پوءِ
يڪدم ورڻ لوڪ ۾ هليو ويو. ورڻ ديوتا ڀڳوان کي
ايندو ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ سنگاسڻ، جو اڳيئي وڇائي
ڇڏيو هوائين، تنهن تي ويهاري ڀڳوان جا چرڻ ڌوئي پيتا ۽ وڏي سان
پوڄا ڪري چوڻ لڳو ته ”هي مها پرڀو! اڄ منهنجو جنم سڦلو ٿيو جو
اوهان ڪرپا ڪري پنهنجو درشن ڏنو. منهنجا دوت اڻ ڄاڻائي
سبب ننڊ بابا کي هٿ وٺي آيا آهن، جنهنڪري هو سزا جا جوڳا
آهن، پر اوهان ٻالڪ جو موڪلي اوهان جو درشن ٿيو، تنهن لاءِ
انهن کي ڪميا ڪريو.“
ننڊ شيام سندر جي هن طرح مهما ڏسي من ۾ چوڻ لڳو ته
منهنجا وڏا ڀاڳ آهن جو وئڪنٺ ناٿ موٽ جنم ورتو، جنهن
ڪري ديوتائون به سندس اڳيان سر جهڪائي رهيا آهن.“ پوءِ
ورڻ ڪيترين ئي ڀيٽائون ننڊ جي اڳيان رکي پنهنجو اپراڌ
ڪميا ڪرائڻ لڳو. شيام سندر تڏهين خوش ٿي ننڊ سميت
پنهنجي گهر موٽي آيو. يشودا ننڊ کي ڏسي ڏاڍو پرسن ٿي چوڻ لڳيس
ته ”منهنجي منع ڪرڻ تي به توهين اڌ رات جو سنان ڪرڻ
ويا، جنهنڪري هيترو دک پاتو.“ ننڊ ورائي ڏنيس ته ”اڙي
باوري! تو کي خبر ئي ڪانهي ته تنهنجي ٻالڪ جي ذات جو آءٌ پتا
آهيان، جنهنڪري موڪلي ڪو به ڏک ڏيئي نه سگهي.“ پوءِ
پنهنجي ساڄي ڳالهه ڪري ٻڌائيائينس ته ڪيئن دوت کيس پڪڙي
ويا، ڪيئن اتي سندس آدر ڀاءُ ڪيائون، ڪيئن موهن پياري
جي اتي پوڄا ٿي هئي ۽ ڀاڄاڙي جو ڪيئن هن کيس پيتا ڏيئي
واپس ڪيو. گواليون تڏهين چيس ته ”ڀائي! اسان ته ڪرشڻ

شرط آهي آهين، اهڙو توکي معاف ڪريانٿو، پر وري ڪڏهين اهڙو
ايمان نه ڪجِ. ان ايمان ڪري سڀ ڪرم ڌرم ڇڏي وڃي ٿو.
افسوس! جو رڳو تو وٽ حڪومت ملڻ ۽ ڌن جي حظ ڪري
منش پنهنجو ڀاڳ ڀلائي وهي ٿو. ڇڪو! هاڻي تون پنهنجي استان
ڏي وڃ ۽ ڪڏهين به ان قسم جي ڀلت نه ڪجانءِ." پوءِ ڀڳوان
ڀاڳ به مرلي وڄائيندو پنهنجي گهر موٽيو.

هڪڙي دفعه نند، ڪارتڪ مهني جي ايڪادشي جو ورت
رکي سڄو ڏينهن پوڄا پاٺ ۾ گذاري رات جو جاڳرتو ڪري ٻئي
ڏينهن ڦلاڻ ڪ گهڙي پارس ختم ڪري ڇڏيائين اڃا پهر رات جو
پيو هو ته انوقت جمنا جي ۾ سنان ڪرڻ ويو. جل جي رکپالن
ورڻ ديوتا کي، جو جل جو راجا آهي، وڃي اها ڳالهه ٻڌائي
جنهن هڪي هاڻي اهڙ لاءِ حڪم ڏنو. رکپال نند کي پڪڙي
ورڻ ديوتا وٽ وٺي آيا. ويچاري نند ڪرشڻ ۽ ٻلرام جو ڏاڍو
وڏي گهڻائي ڪاريو، پر دوتن سندس ڪنن نه ڏني. ورڻ ديوتا
نند کي شري ڪرشڻ جو پيا سمجهي ڏاڍو خوش ٿيو، ته جو
هڪ هوس، ته ڀڳوان خود وٽ جي وٺڻ لاءِ اٽ ايندو ۽ ان ڀالي
سندس درشن ٿيندو. پوءِ نند کي ڏاڍي آدر ڀاءُ سان محل
۾ وهاري ڇڏيائين ۽ هيڏو سڪايت شري ڪرشڻ لاءِ. وٽالي سندس
اچڻ جي واٽ ڏسڻ لڳو.

هيڏانهن نند جو ڏيئي آدر ڀاءُ ڏي رهيو جو ته هوڏانهن يشودا، نند
کي سان ڪري ڪهه موٽندو نه ڏسي ڏاڍي گوالن کي سندس
خبر ڪڍڻ لاءِ هيڏي موڪليو. گوالن هڪي اتي نه ڏٺو ۽
سندس ڪپڙا آلي ڏسڻ کي ڏٺا، جنهن ڪان اهو انومان ڪيو ته
ته شايد ٻڏي مري ويو. پوءِ ته يشودا ۽ روهڻي ٻنهي ڏاڍا وراپ

اِندر جو ڀڳوان کان پنهنجو اپراڌ کميا ڪرائڻ

کي ڪير پيئڻ جي ڀانءِ ماريائين. تنهنڪانپوءِ ٻن ڪبڙن راڪشسن
جو انت آندائين. يشودا ڇڏيون ڪيس اُکريءَ سان ٻڌو هو،
تڏهين يملا آرجن نالي ٻن وڻن کي پاڙ کان ڪڍي ڪٽي ڦٽو ڪيو
هوا. ڪالي ناڳ، کي ماري جمنا کان ٻاهر ڪڍيائين. هيڏو
ڳؤرو پروت گل وانگر زمين تان کڻي پنهنجي آڱر تي رکي،
مها پرليءَ جي برسات کان اسان برجواسين جي رکيا ڪيائين؛ اِندر
جو اڀمان ٽوڙيائين. انهن سڀني عجب ۽ عجيب ڳالهين جي ڪري
پڪ اٿوَن ته هو ضرور ايشور جو اوتار آهي. اهڙن ويچارن ڪري
نند لعل ۽ ٻرپتي وڏڻ لڳين ۽ نند ۽ يشودا جي ڀاڳ جي وڏائي ڪرڻ لڳا.
مٿي ڇٽي آيا آهيون ته اِندر پنهنجي ڪئي تي ڏاڍو اُهي،
تي پڇتاءُ ڪري رهيو هو ۽ ويچار ڪرڻ لڳو ته ملي ڀڳوان کان
پنهنجو ڏوهه کميا ڪرائجي. اهڙو ويچار ڪري ديوتائن سان
وٺي جتي شري ڪرشڻ ٻن ۽ ڳانيون وڇي چاريون اُتي آيو ۽ اچي
ڀڳوان جي پيرن تي ڪري روئي چوڻ لڳو ته ”هي ديناناٿ!
مون پنهنجي اڻ ڄاڻائيءَ سبب اوهانکي مڙس سمجهي پوڄا ٻند
ورتي ۽ اُن جو بدلو مونکي ملي چڪو. ٻڌين مهاڌيوءَ ٻڌيا ۽
ٻيا ديوتائون اوهانجي مهما ڄاڻي سگهن، تڏهين آءٌ ڪبڙي
ڪلپ ۾ آهيان. هينئر آءٌ پنهنجي ڪئي تي ڏاڍو پشيمان آهيان،
اِنلاءِ اوهانجي شرڻ آيو آهيان. مونکي کميا ڪريو ڇو جو اوهان
جو ناءُ ئي ديالو آهي. اوهانجي ئي ڪرپا سان مونکي هيءُ پدوي
ملي آهي. جيستوڻيڪ آءٌ پنهنجي اپراڌ ڪري وڏي سزا جو جوڳو
آهيان، پر اوهين جو شرڻاڳت وتسل آهيو، تنهنڪري مون
شرڻ پئي جي لڄ رکو.“
شري ڪرشڻ تڏهين چوڻ لڳو ته ”هي اِندرا توهان پنهنجي

ڏني. اهو حال ڏسي اِندر پاڻ ميگهه راجا جي مدد ڪرڻ لاءِ آيو ۽ ست ڏينهن ۽ ست راتيون مينهن وسائيندا رهيا، پر ڀڳوان جي ڪِرپا سان ڪوبہ دکي نہ رهيو ۽ سڀ آنند ۾ ويٺا رهيا. نيٺ ميگهه راجا جو سڀ پاڻي پورو ٿي ويو ۽ اِندر شرمندو ٿي موٽي ويو ۽ وڃي سموري ڳالهہ ديوتائن کي ٻڌايائين. ديوتائن تڏهين کيس ڀڳوان جي اوتار وٺڻ جو ٻڌايو، جو ٻڌي اِندر کي پڪ ٿي تہ بيشڪ اُهين ئي هوندو ۽ جو ٻڌي ڪنهن ۾ اهڙي سمرٿي ڪاهي جو پربت کي آڱر تي کڻي برج جي رکيا ڪري. هاڻي اِندر پنهنجي ڪئي تي ڏاڍو پڇتائڻ لڳو."

جڏهين ميگهن جي وڄڻ ڪري برسات وسڻ بس ٿي ۽ اُس نڪتي، تڏهين ڀڳوان پنهنجي آڱرين پربت لاهي سڀني برجواسين کي ٻاهر ڪڍي پنهنجي جاءِ تي رکيو. اُنوقت ديوتائون آڪاش مان پشپ اُڇلائڻ لڳا، اپسرائون ڳائڻ لڳيون ۽ رشي ستوتون ڪرڻ لڳا. يشودا موهن پياري جي هٿن کي زور ڏيڻ لڳي، تڏهين شيام سندر چوڻ لڳس تہ "ماءُ! اِنا سڀ گوورڌن پربت جي ڪرپا آهي جو پاڻ هٿان چائو ڪري بيٺو هو." سڀ برجواسي ڀڳوان جي اها ليلا ڏسي ڏاڍا خوش ٿيا ۽ اُن ڏينهن کان وٺي کيس "گرڌاري" ڪري سڏڻ لڳا."

شري شڪديو جي چوڻ لڳو تہ "هي راجا پريڪشت! جڏهين موهن پياري گووردن کڻي پنهنجي اهڙي مهما ڏيکاري، تڏهين سڀ گوپ عجب ۾ پئي پنهنجي پنهنجي ڳالهہ ڪرڻ لڳا تہ ڀائي! اُن موهن جو جو ڪرٿي ست ڏينهن ۽ راتيون هيڏو وڏو پربت پنهنجي آڱر تي کڻي، سو پرميشور جي اوتار ڪانسواءِ ٻئي ڪنهن جي بہ جاءِ نہ آهي. ڏاڍو ڪين تہ اڃا ننڍڙي هو تہ پوتنا راڪشش

سڀ اسباب ۽ ڳاڏيون وغيره گووردڻ پروت وٽ وٺي هلو ته اُو
اوهانجي رکيا ڪري، اِندر جو اپمان تو ڪندو." اهڙي آکيا
شيام سندر جي ٻڌي سڀ برجواسي پنهنجو سڀ اسباب ۽ ڳئون
وغيره وٺي گووردڻ پروت وٽ آيا. اُنوقت شري ڪرشڻ پنهنجي
کٻي هٿ جي ڇيڇ تي کڙي ڪُل وانگر گووردڻ پروت کي مٿي
کنيو ۽ سڀني برجواسين ۽ ڳائين کي اُنجي هيٺان بيهاري
سدرشن چڪر کي حڪم ڏنائين ته "ڇهني طرفن پهري ڏيندو رهه،
۽ پنهنجي تيج سان پاڻي سڪائيندو رهه." برجواسي شري ڪرشڻ
جي اِها پريتا ڏسي ڪيس ڳوالن جو اوتار سمجهڻ لڳا. هڪ ڳوالن
ڪمر مان مرلي ڪڍي وڄائڻ بيٺو، جنهن جي آواز تي سڀ
ناريون موهجي پيا ڪنهنکي به برسات جي ڪا خبر ڪانه رهي.
يشودا کي اچي چپ ڪئي ته "مٿان پروت موهن پياري جي
...ان ڪري پوي، اِلاءِ ڪهڙو ڪم ٿيندو." اِن تي پارا ۽ نند کي سمجهائي چيائين:
...امسندر ماڻو جو دکر ڏسي سڀني برجواسين کي چوڻ لڳو ته "مان
... هرڪو پنهنجي پنهنجي اکين جو آڌار ڏني ته ...
...ط جو ڪو به ڪو به چپ ڪونه رهندو." شيام سندر جي اِها ڳالهه سڀني
...سند آئي ۽ سندس ئي چوڻ موجب سڀني ائين ڪيو. اُنوقت
...ان هرهڪ طور ڪرشڻ کي چوڻ لڳيون ته "... ڏيهون اسانجا
...کير جو رائي ڪاڏا اتيتي ۽ جنهن ڪري ... ڪري تون اڄ گووردڻ
...کڻي بيهي سگهيو آهين، اڄ تنهنجو ... ڏاڍو ستايو ٿيو."
...ڏانهن شري ڪرشڻ پروت کڻي برجواسين جي رکيا پئي
... جو ڏانهن ميگهه راجا ايترو پاڻي ... ۽ ... وسايو جو ڏسي
...دنيان ڪنبڻ لڳا ۽ سدرشن چڪر ... پنهنجي
... سڀ پاڻي سڪائي ڇڏي ... به ... ڪري ...

جڏهن اُن سال برجواسين اندر جي پوڄا نه ڪئي، تڏهن
اِندر پنهنجي سپاهين ديوتائن کان پڇيو ته ”ڪالهه برج ۾ ڪهڙي
ديوتا جي پوڄا ٿي؟“ ديوتائون چوڻ لڳس ته ”برجواسين نند
جي پٽ ڪرشڻ ڪري پالڪ جي چوڻ تي تنهنجي پوڄا ڇڏي
گووڌن پهاڙ جي پوڄا ڪئي.“ اندر کي اهو ٻڌي ڪاوڙ لڳي ۽
چوڻ لڳو ته ”خير! اهڙن برجواسين سان آءٌ پاڻيهي پڄندس ۽ اُن
ڇوڪري جو به، جنهنجي چوڻ تي هنن منهنجي بي عزتي ڪئي
آهي، ڪهڙو لاهيندس.“ پوءِ ميگهن جي راڄا کي گهرائي حڪم
ڏيڻ لڳو ته ”اوهين برج منڊل تي وڃو ۽ ايترو پاڻي وسايو جو
سڄي برج گووڌن پروت سميت لڙهي وڃي.“ پوءِ پون (هوا)
کي به آگيا ڪيائين ته ”تون ميگهه راڄا سان گڏ جي برج تي چڙهي ڪر.“
بس! پوءِ ته جلدئي اونداهي ٿي ويئي ۽ تمام وڏي ڦڙي دوڙ
لڳي. وڄ خوب چمڪاٽ ڪرڻ لڳي ۽ هوا به ڇوهي نه اچ نه
لڳان ته وري پهو ڪڏهين لڳان. اهڙو حال ڏسي موهن پياري
ڪلي بلرام کي چيو ته ”ڏس! اندر جا مڙا، جو سندس پوڄا نه ٿيڻ
ڪري ڪاوڙجي پرلئي جو پاڻي ٿو وسائي. حقيقت ۾ ايترو ڪاوڙ
مولتي هٿڻ گهرجي، پر نه برجواسين تي ۽ جو جو آءٌ ويچارن ته
منهنجي چوڻ سان اِئين ڪيو هو. هاڻي اُن اندر جو مٽ
ٽوڙڻ ضرور گهرجي.“

جڏهن سڀ برجواسي هن قسم جي برسات ۽ ٿڌ پوڻ ڪري ڏڪڻ
ٿڙڪڻ لڳا، تڏهن شري ڪرشڻ جي شرڻ اچي پڪاري چوڻ
لڳا ته ”هي برج ناٿ! هاڻي اسانجي رکيا ڪريو، اوهانجي ئي
چوڻ تي اسان گووڌن پروت جي پوڄا ڪئي.“ پوءِ شيام سندر
سڀني کي چوڻ لڳو ته ”اوهين ڪو به ڊپ نه ڪريو، ۾ پنهنجو

[illegible] وستر ۽ [illegible] پائيندا وڄائيندا گووردن [illegible]

[illegible] شري ڪرشڻ [illegible] گووردن پروت [illegible]

جي پوڄا ڪري ۽ شري ڪرشڻ جي آگيا موجب سڀني گووردن پروت

جي سامهون [illegible] ۽ [illegible] [illegible] ٿيا

[illegible] ڪيو، پوءِ شري ڪرشڻ برجواسين کي [illegible] گووردن

جو [illegible] ڏيکاري [illegible] ڪيائين [illegible] ڪري گووردن جو [illegible] ڪري

شري ڪرشڻ جي [illegible] سامهون [illegible] ڪندو.

[illegible] موجب سڀني برجواسين [illegible]

[illegible] ڪري [illegible] ڪري [illegible] شري ڪرشڻ

[illegible] سڀ [illegible] گووردن پروت [illegible] سان [illegible]

[illegible] برڪت ٿيو.

[illegible] ۽ [illegible] ۽ برجواسين کي

[illegible] برڪت ٿيو [illegible] گووردن

[illegible] اندر جي پوڄا ڪرڻ [illegible] برجواسي [illegible]

[illegible] ڪري [illegible]

[illegible] ڪرڻ [illegible]

[illegible] اندر [illegible] ڪندا [illegible]

[illegible] گووردن [illegible]

[illegible] برڪت [illegible]

[illegible] گووردن [illegible] ڪري

[illegible] ڪري [illegible]

[illegible] سڀ برجواسي [illegible] ڪري [illegible]

[illegible] ڪري [illegible]

[illegible]

سگهي. اِندر ته اُن پکوان جي ڪرپا سان اُن پدوءَ کي پهتو آهي. اوهين جو سمجهي ويٺا آهيو تہ اِندر جي ڪرپا سان مينهن وسي ٿو سو ائين ڪين آهي. سورج ديوتا پرٿويءَ جو پاڻي سڪائي آڪاش ۾ کنيو وڃي، جو وري برسات روپ ۾ هيٺ وسي ٿو، جهنڪري اَن ۽ گاهہ وغيره ڄمن ٿا. برهما براهمڻ، کتري، ونش ۽ شودر اهي چار ورڻ جڳت ۾ پيدا ڪيا، جنهنجي ٻنهي ڪري ڪرم ۾ لڳائي ڇڏيائين. جنهن تہ براهمڻ وديا پڙهن، کتري سيني جي رکيا ڪن، ونش کيتي ۽ واپار ڪن ۽ شودر ٽنهي مٿين ورڻن جي سيوا ڪن. هي پتا! اسانجو ورڻ ونش آهي. اسانجو ڪرم آهي تہ کيتي ۽ واپار ڪري گئو براهمڻن جي سيوا ڪريون. جيڪي پنهنجي ورڻ جو ڌرم ڇڏي ٻئي ورڻ جو ڌرم ڪن ٿا تنهنکي ائين سمجهڻ گهرجي جهڙي ڪا استري پنهنجي پتيءَ کي ڇڏي پرپرش وٽ وڃي. هي پتا! آءٌ ٻالڪ آهيان، پر منهنجو چوڻ سچ مڃي اِندر جي پوڄا ڇڏي گووردڻ پروت، گئن ۽ براهمڻن جي پوڄا ڪريو، جنهنجي ڪرپا سان ٻالڪن جي سڀ اَن ڌن ملندو آهي. اِنلاءِ جيڪي مٺايون ۽ سامگريون ٺهيون آهن، سي ڪلهہ تہ گووردڻ پروت تي کڻي، اُنجي هاڻي پوڄا ڪريون. گئن براهمڻن ۽ ڪنگالن کي کارائي ڏسو تہ ڪيتري نہ برسات پوندي."

نند راءِ کي اِها ڳالهہ ڏاڍي پسند آئي پوءِ سيني گوپن سان صلاح ڪري ڍنڍورو گهمارائي تہ ڀاڻ گووردڻ پروت جي ڀلي پوڄا ڪندا سون، جتي اِهي سڀ مٺايون ۽ سامان کڻي هلجو ۽ پنهنجن ڳائين ۽ وڇڙن کي بہ آڻجو." اهو ڍنڍورو ٻڌي سڀ خوش ٿيا ۽ سيني پنهنجن پنهنجن ڳائين ۽ وڇڙن کي سينگاريو. پوءِ پنهنجا سڀ سامان گاڏين ۾ لڏي استرين ۽ ٻارن ٻالڪن سميت

شري ڪرشڻ جو نند راءِ کان اندر جي پوڄا بابت پڇڻ ٢٦

برجواسين انيڪ قسمين جون سامگريون ڏٺيون ۽ يشودا ۽ ڏاڏي [illegible]
۽ پوتر ٿيڻ سان سڀ پدارٿ ڏٺي رکيا. شري ڪرشڻ جڏهن
ڪيو ۽ اهڙي تياري ڏسي من ۾ ويچار ڪيو ته اندر جي پوڄا ڇڏائي
ڪرڻ ڏين [illegible] گهرجي. پوءِ يشودا کان پڇيائين ته "امان!
پوڄا اڄ سڀئي برجواسين جي گهرن ۾ مٺايون ۽ ٻيون سامگريون
تيار ٿين ٿيون تنهن جو ڪهڙو مطلب آهي؟" يشودا جواب ڏنس
ته "بابا! [illegible] آهي، انڪري پيءُ کان وڃي پڇ ته هو
توکي چڱي طرح سمجهائيندو." پوءِ شري ڪرشڻ بلرام سميت نند راءِ
وٽ ويو ۽ اُن کان ساڳيو سوال ورجي ڪيائين. نند راءِ
جواب ڏنس ته "پٽ! هي سڀ سامگري اندر جي پوڄا
واسطي آهي، جو هو [illegible] ميگهن جو راجا آهي. اُن جي
پوڄا ڪرڻ ڪري چڱي برسات پوي ٿي، جنهن ڪري اَن ۽
گاهه پيدا ٿئي ٿو ۽ سڀ جيوَ سک پائين ٿا."
شري ڪرشڻ چوڻ لڳو ته "هي پتاجي! سنسار ۾ ٽن قسمن جو
[illegible] ڪرم ٿيندو. هڪڙو ويد ۽ شاستر موجب، ٻيو لوڪ وهنوار
موجب ۽ ٽيون پنهنجي من موجب. ويد موجب ڪرم ڪرڻ سان
انجو ڦل برابر ملي ٿو، پر توهين ٻڌايو ته اندر جي پوڄا ڪرڻ مان
ڪهڙو ڦل ملندو؟ ڇو ته ڪڏهن ڪڏهن مينهن [illegible]
ڪو ڏٺي. [illegible] ڇڏهين [illegible] ڪري، توهين اندر آسط
مليس، انڪري [illegible] ته ڇا ٿي سگهي؟ ڇو ته [illegible] جي ڏپ
کان [illegible] لڪندو آهي، توهين [illegible] سندس سڀئي ڪندو ۽
[illegible] وساري ويو؟ ماڻهن کي سمجهڻ گهرجي ته برميشور
وس آهي. [illegible] جي [illegible] ته ڪم سک [illegible] اندر
[illegible] ڏنو

ڳتوڙ روپ ڏيڻ ۽ ڌري کهڻ ڏانهن موٽيون.

استريون گهر اچي سمورو حال پتين سان ڪيو، جن جو ٻڌڻ ديندر ڪليو ۽ پڇتائي چوڻ لڳا تہ ”افسوس! ڳڙوان گوالن کي ڇوڪرن وڙ واسطي اسانوٽ موڪليو، پر اسان الٰه وڇڙن ڇوڪرن تہ ڏٺوسون ۽ ڏاڍي ڀل ڪئي سون. آها! جنهنڪي سنتشت ڪرڻ لاءِ اسان جڳ يگيہ، هوم ۽ هون ڀتيا آهن، تنهنکي گهرڻ سان بہ نہ ڏٺوسون ۽ ساڌارڻ آدمي سمجهي وٿس وياسون بہ ڪونہ. اهڙي اسانجي يگيہ ۽ تپ کي ڌڪار آهي. وڏ ڀاڳڻ هي استريون آهن جن پنهنجي اکين سان اهڙي پار برهم جو درشن ڪري پنهنجا نيتر پويتر ڪيا." پوءِ ڳڙوان کي ڏيان ۾ هٿ جوڙي وينتي ڪرڻ لڳا تہ ”اي ديناٿ! اسانجو اپراڌ ڪميا ڪريو ۽ اسانجي هردي ۾ جيڪا اگيانتا جي ميل جمي آهي تنهنکي گيان روپي پاڻي سان ڌوئي ڇڏيو." ڇڏهين انهيءَ طرح ڪيٺي شتوتي آهن براهمڻن ڪئي، تڏهين ونگدت ناٿ سندن اپراڌ ڪميا ڪيو.

ڏيڏانهن شري ڪرشڻ کي براهمڻن جون استريون جيڪي ٿالهن ڀرهين ڀوڄن ڏيئي ويئون هيون، سي سڀ وڻهائي گوال ٻالن کي ڏنا، جي کائي پيٽ کهڙ ڏانهن موٽڻ لڳا ۽ شيام سندر ۽ ساٿين کي مڙئي وڃائيندو. ڳنڌون کي مست ڪندو گهر ڏي موٽيو."

راجا پريکشت پڇڻ لڳو تہ ”هي شڪديو جي مهاراج! شري ڪرشڻ گوردن پروت پنهنجي چيچ تي ڪئن کنيو هو؟ اها تہ سڀڪي ڳالهہ جڏهن حي تيئن ٻڌايو." شڪديو جي ورڻي ڏني تہ ”هي راجا! گوڪل ۽ ٻندرابن جا رهواسي هر سال اليڪ پرڪارن جا ڀوڄن ڏاهي ڪٽي جي مهني ۾ ڌسٽن تي جو راجا اِندر جي وڏيءَ سان پوڄا ڪندا هوا. هڏهين اُهو ڏينهن آيو تڏهين

جو اوهانجو درشن مليو اٿئون. آها! ڏسُ اهو اُتم آهي جو
اوهانجي نالي تي سڪيار ٿو ٿئي ۽ جيڪي اڻاڻا منش شڌ ٿو پائي
اوهانجي ڀڳتي نٿا ڪن تنهنجو جنم اجايو آهي."
ڀڳوان هنن جو اهڙو پريم ڏسي خوش ٿي ڪاڻن سندن
چڱيائيءَ جو پڇڻ لڳو. پوءِ چيائين ته "اوهين براهمڻيون! تي
مونکي پيرين نه پئو، ڇو جو ائين ڪرڻ ڪري مونکي پاپ
لڳندو. جو آدمي براهمڻن يا سندن استرين کان ٽهل چاڪري
ٿو ڪرائي، سو پاپ جو ڀاڱي ٿو بڻجي. حالي اوهانجو هيتري
ڀلا ڪي ڪري مون لاءِ ڀوڄن آندو آهي سو ٻڌايو ته آن جي عيوض
ڇا ڏيانو؟" افسوس اٿم جو منهنجو گهر هتان گهڻو پري آهي. جيڪڏهن
گهر هجان ها ته پنهنجي آهر جيڪر اوهانجي سيوا ڪريان ها. حالي
اوهانکي آئي گهڻو وقت ٿي ويو آهي انڪري گهر موٽي وڃو ڇو ته
اوهانجا پتي اوهانجو رستو نهاريندا هوندا."
براهمڻيون چوڻ لڳيون ته "هي وئڪنٺ ناٿ! اوهان جي
درشن ڪري اسانجو سنساري مايا مان موهه نڪري ويو آهي ۽
هيئنر اسانکي گهر ٻار جي ڪا به پرواهه ڪانهي. هيئنر ته مَن ائين
ٿو چوئون ته جيڪر اوهان وٽ رهي سيوا ٽهل ڪري پنهنجو
لوڪ سڌاريون." اهو ٻڌي شري ڪرشڻ چوڻ لڳو ته "سچ!
...چن پرميشور جي پريم ۾ مگن آهيو، پر گرهستيءَ کي سڀ ڪم
...شترن موجب ڪرڻ گهرجن. شاستر چوي ٿو ته جا استري پنهنجي
...کي پرميشور ڄاڻي اُنجو حڪم مڃي ٿي ۽ پرپرش کي پاپ
...ظر سان نٿي ڏسي، اهڙي ڀاڳوان استريءَ کي وڏو درجو ملي
...ٿو جيڪي ٻه مکه مان چئي سو ٿئي ٿو. انڪري اوهين پنهنجن
...ت وڃو." پوءِ سڀيئي استريون ڪانئس موڪلائي سندن

پڇڻ تہ ملندو. هاڻي بکر تہ ڏاڍو ستايو اٿوَن پڪ ايو تہ ڇا ڪريون؟“
ڪوالن جا وچن ٻڌي شيام سندر کلي ٻلرام کي چوڻ لڳو تہ ”آها!
براهمڻن کي مون ڏٺي تہ فقط سبب اها سڌي ڪانهين تہ ڏکيہ
۽ ڌرم جو مالڪ ڪير آهي ۽ ڌرم پنهنجي ني ايمان ۽ انڌا ٿيا پيا
آهن، خير! ٻلي تہ اڳيان ۽ پيا ٿيون ڏين.“ پوءِ ڪوالن کي هنن
براهمڻن جي استرين ڏانهن موڪليائين جي تمام ڌرماتما هيون ۽
شري ڪرشڻ ۾ بيحد پڪي هيون. ڪوالن کي چيائين تہ اُتي وڃي
چئجو تہ ”شيام ۽ ٻلرام ٻن ۾ ڪانيون چارڻ آيا آهن ۽ ڏاڍي بک
لڳي اٿن، سو اوهان ڪجهہ پڇڻ کائڻ لاءِ گهرنو اٿن. پڪ
اٿم تہ ايو ٻڌي تہ ڏانهنجو آدر ڪنديون ۽ اوهانکي پڇڻ ٻَڌ
ڏينديون.“ ايترو ٻڌي اُهي ڪوال براهمڻن جي استرين وٽ ويا
۽ وڃي کين شري ڪرشڻ وارو نياپو ڏنائون.

ذرا ٻڌنديئي اُهي استريون ڏاڍو خوش ٿيون ۽ ڏاڍي برابر
مان ميوا، مٺايون ۽ پيا اَنيڙ ڄي ڏاهڻ ۾ وجهي ڪوالن کي ڏنائون
۽ ڪجهہ داڻ هٿن ۾ ڪڻي جتي مرلي منوهر هو اُتي ڪوالن سان
ڪڏي [illegible] آهن. [illegible] تہ ننداعل ڪڙي وڻ جي ڇانو هيٺ
[illegible] آهي، [illegible] سندس چوڌاري جميا ۽ ڏاهيون اکيان
[illegible] موهني مورت ۾ فقط لڳيون ۽ ڏاڍ ۾
چوڻ لڳيون تہ ”[illegible] ننداعل اُهوئي آهي جنهنجي
[illegible] ڏاڍ [illegible] سان [illegible] هيوسين. اڄ اسانجا ڀاڳ
جاڳيا آهن جو [illegible] درشن ڪيوسين.“ پوءِ ٻڪوان کي هٿ
جوڙي شنوني ڪرڻ [illegible] تہ ”اي ديناناٿ! تنهنجي ڪرپا
[illegible] سانوري مورت ۽ موهني مورت جو درشن ڪنهن کي نہ
[illegible] آهي ڪرشڻ [illegible] اسان سان اهي سڀ ٿيا آهن،

ٻنهي هٿن سان سورج ديوتا کي نمسڪار ڪيو، تڏهن ڀڳوان اُنهن جي ڀڳتي ۽ پريت ڪپٽ رهت ڏسي خوش ٿي وڻ تان لهي سڀ وستر پنهنجي ڪلهي تي رکي چوڻ لڳو ته ”ڏي گوپيون! هاڻي مون توهانجي من جي پريکشا ڪئي ۽ توهانجو سڀ بار پاڻ تي کنيو.“ پوءِ سڀني کي پنهنجا پنهنجا وستر ڏنائين جي ٻري ڏو آنند ۾ مکن ٿيون. شري ڪرشڻ تڏهن سڀني کي اپديش ڪرڻ لڳو ته ”منهنجي من ملت کي اوهين ٻڌو ۽ پالنجو، سڀ ته مون آنند لاءِ اوهانکي سبق سيکاريو ته وري ڪڏهن به دل ۾ اگهاڙو سنان نه ڪنديون. جل ۾ ورڻ ديوتا رهندو، تنهنڪري اگهاڙي سنان ڪرڻ ڪري سڀ ڏوهه ۽ پاپ هليو وڃي ٿو. اوهان کي جمنا سنان ۽ ورت جو ڦل ڏيندس، جو پورڻماسي ڏينهن اوهان سان راس ليلا ڪري اوهانجو منورٿ پورو ڪندس. هينئر موڪلا پنهنجي پنهنجي گهر وڃي ورت جوڙي.“ موهن پياري جي اها ڳالهه ٻڌي موڪلا گوپي خوش ٿيندي گهر موٽي. پوءِ سڀئي اُٺي پهر شيامسندر جي ڌيان ۾ لڳيون رهيون ۽ اُهو راس ليلا وارو ڏينهن ڪٽڻ لڳيون.“

اُتان پوءِ شيامسندر گوال ٻالن وٽ بن ۾ اچي ٿيو جتي وڻن جي ڇانو ڏسي سڀني کي اُپديش ڪرڻ لڳو ته ”ڏسو! هي سڀ وڻ سردي، گرمي ۽ برسات جا ڏک سهي ڪٽڻي ٻرتي ٿين ٿا، پنهنجي ڇانو ۽ ڦلن ڦولن سان سڀني جيون کي سک ڏين ٿا ۽ ڪو به آدمي وٽانئن نراس نٿو وڃي. جيڏانهن آدمين جو حال ڏسو جو اُهي ايتري سک ملڻ تي به سندن ڏيئون ۽ ٻن جيئن ٿا، وري به جو وڻ سا ڏن ڪا دشمني نٿا رکن. ڦلن ڦولن لڳڻ بعد وري به انهن واٽهڙن جو آدرڀاءُ ڪن ٿا. جڏهن منجهن ڦل

وچن ٻڌي شيام سندر ورائي ڏنين تہ ”چڱو! جڏهن اوهين پنهنجا
دمائيتي ۽ ٿي ايندئون تڏهن ڪپڙا ملندو.“ هاڻي شيام سندر
کي ڏاراڻ ڏسي سڀ گوپيون وچ ۾ چوڻ لڳيون تہ ”هي دين ديال!
اسانجي عيندر پت رکہ. تو ڪانسواءِ اسانجو ٻيو ڪير سهائڪ
آهي، جنهنکي اسين ڪوٺيون. تنهنجي چرڻن جي داسين ٿيڻ
واسطي تہ اسان هي جمنا سنان ۽ ورت پوڄا شروع ڪيا آهن،
انڪاءِ ديا ڪري اسان کي پنهنجا وستر موٽائي ڏي. تون
تراڪي ذات آهين، انڪاءِ اسان جو توتي وس بہ نٿو هلي سگهي.
اسين اهڙيون آهيون، تنهنڪري ديا ڪر! ڪرپا ڪر!!“
ڀڳوان تڏهن چوڻ لڳو تہ ”خير! جيڪڏهن اوهان سچي من سان
منهنجي ملڻ واسطي ورت ۽ سنان ڪيو آهي تہ پوءِ ان ۾
ڪپٽ ڪي جمنا ۾ ٻوڙي اڃان ننگن موٽوت اچي پنهنجا وستر
وٺو ۽ سواءِ ائين ڪرڻ جي ڪپڙا اصل نہ ملندو.“ انهيءَ تي
سڀ گوپيون صلاح ڪرڻ لڳيون تہ هي دين ديال اسانجي اندر
جو تہ سڀ حال ڄاڻڻ وارو آهي، پوءِ ڀلا ڏسون ڪان ان جو ڪريون؟
ائين ويچاري سڀ گوپيون ٻڪري هٿ سان پنهنجي شرم جي
جاءِ ۽ ٻئي هٿ سان پنهنجي ڇاتي لڪائي جمنا جل مان ٻاهر نڪري
شيام سندر جي سامهون وچي ڪنڌ هيٺ ڪري بيٺيون.
مولي منوهر تڏهن چيو تہ ”اجا ڏانهين بہ توهانکي من مان ٻهائي نہ
نڪتي آهي. ڪپتي جيو موٽوت تڏهن بہ پهچي نٿو سگهي.
واطي اوهان هان ٻڪري سوريہ نارائڻ جي سامهون بيهي
هت جوڙي تہ پوءِ اوهانکي ڪپڙا ڏيندس، ڇو تہ اوهان ورت
کي اگهاڙو سنان ڪري سوريہ ديوتا جو اپراڌ ڪيو آهي.“
جڏهين گوپيون شيام سندر جي پرنم ڪرڻ تي اچي پهتي

٢٦٢ شيام سندر جو گوپين جا ڪپڙا کڻي ڪدم وڻ تي وڃي وهڻ

گوپيون جمنا ۾ سنان ڪري رهيون هيون ۽ جهڙو وقت سو ويهه ڏاڙهڻ
کي ارگهه ڏيئي اکيون بند ڪري شري ڪرشڻ جو ڏيان
ڪرڻ لڳيون، انهي وقت شيام سندر ڀڪت وتسل وچار ڪيو تہ
هنن کي جمنا ۾ ننگي سنان ڪرڻ ڪري پاپ لڳي ٿو ۽ انهي
ڪري ڪين پاپ کان ڇڏائڻ ۽ آئنده لاءِ گيان سيکارڻ ضرور
آهي. پوءِ هيءُ ڪيائين جو سڀني جا ڪپڙا کڻي وڃي ڪدم جي وڻ
تي وڃي ويهي رهيو. جڏهن گوپيون سنان ڪري ٻاهر نڪتيون تڏهن
پنهنجا ڪپڙا ڪناري تي نہ ڏسي هيڏانهن هوڏانهن گولڻ لڳيون،
۽ پاڻ ۾ چوڻ لڳيون تہ ڏسجي تہ ڪو ٻيڪي ۾ ڪونہ آيو پوءِ ڪپڙا ويا
ڪيڏانهن؟ ضرور اهو ڪم شيام سندر مکڻ چور جو ئي هوندو.
انهن جي دين وچن سان پڪارڻ لڳيون. شيام سندر تڏهن
آهستي آهستي پنهنجي مرلي وڄائي، جنهنجو آواز ٻڌي سڀئي
گوپيون پنهنجا ڪن ڦيرايا ۽ ڏسي تہ سامهون ڪدم جي وڻ تي
مرلي منوهر ڪٽ ڀري لڪڙ هٿ ۾ کڻي ڪيسر جو تلڪ ڏيئي بن مالا
ڳلي ۾ وجهي پيتامبر ٻڌي لٽڪو ويٺو آهي. اهو حال ڏسي
هنن گوپين سڀني ساهيڙين کي سڏي ڏيکاريو. جڏهن سڀني
گوپين شيام سندر کي وڻ تي ڏٺو، تڏهن شرمنديون ٿي ڳچيءَ تائين
پاڻيءَ اندر هليون ويون ۽ پوءِ هٿ جوڙي ڪيس وينتي ڪري
ڪپڙن موٽائي ڏيڻ لاءِ چوڻ لڳيون، ٻڌايائين ورائي ڏنو تہ [1] "اوهان
مان جيڪا پاڻيءَ مان نڪري موٽ ايندي اُنکي ڪپڙا ڏيندس."
انهي تي ڪي گوپيون چوڻ لڳيون تہ "اسين هتان استريون ٿيون پر
ننگيون ڪيئن اچون؟" پوءِ سڀ گهرائي سان چوڻ لڳيون تہ "تنهنجون
اسين داسيون واجب ڪيئن ياد رکو تہ اسين پنهنجي پتن ۽
ڏاڙهن کي دان ڏيئي تو کي مڙ ڏيکاريندا سين." گوپين جا ايءَ

ماوڻ تي پهتيون، تڏهن ئي ٻلديو اچي. تنهن ڪنس، جو مٿي مان
خون ڏارا ڪري وهڻ لڳس، تنهن کي ماري وڌو. اها ليلا ڏسي جو گوال
ٻال خوش ٿي ٻلوان جي واکاڻ ڪرڻ لڳا ۽ ديوتائون آڪاش
مان ڦل وسائڻ لڳا."

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريڪشت پڇڻ لڳو ته هي شڪديو جي مهاراج!
ڍڳوان شري ڪرشڻ گوپين کي ڏاڍو پيارو هوندو هو ۽ هو ٻهاني
ڪ ٻهاني سندس درشن ڪنديون هيون ۽ ان جي منشا هئي ته ڍڳوان
سندن پتي ٿئي. اها منشا ڪيئن ڍڳوان پوري ڪئي؟" شڪديو جي
وراڻي ڏني ته "هي راجا! ناهري ۽ پوه جي مهني ۾ جڏهن ٿڌا ۾
گهڻي سردي پوڻ لڳي، تڏهن ننڍڙي ڏيئين ننڍڙي گوپي ٻين
کي چوڻ لڳي ته ٻڌو ورتن ڪان اڳ ٻڌو آهي ته ناهري جي
مهني ۾ صبح جي وقت جمنا ۾ سنان ڪرڻ سان گهڻين جنمن جا
پاپ لهي وڃن ٿا ۽ من جي منشا پوري ٿئي ٿي. انهي ڪري پاڻ
سڀ گڏجي جمنا ۾ سنان ڪريون ته پوءِ موهن پيارو ضرور پهنجو
پتي ٿيندو. اها ڳالهه ٻڌي سڀ گوپيون خوش ٿي پرڀات کان
وٺي جمنا ۾ سنان ڪرڻ لڳيون ۽ هر روز صبح جو چڱا وستر ۽ گهڻا
پائي جمنا مئي تي ويهنديون هيون. سنان ڪرڻ بعد سورج نارائڻ
کي ارگهيه ڏيئي مٽيءَ جي پاروتي جي مورت ڏاهي واس
ڌوپ ڪري ۽ ٿيءِ سان پوڄا ڌيان ڪري، ائين ورداڻ گهرنديون
هيون ته اسان کي جيڪڏهن پتي ملي ته نند دلارو يشودا جو پيارو ئي
ملي. ان ريت هر روز پوڄا ڪري سڀ ڏيئين ورت رکي شام جو
ڏڏ چانورن جون ڪنديون هيون. جڏهن اهو ورت جمنا ۾ سنان،
پوڄا ۽ ورت ڪنديون آيون، تڏهن ڍڳوان مٿن پرسن ٿيو.

ڪري ڏيئين شري ڪرشڻ ٻيا ڪيو جو جڏهن اهي سڀ

هي راجا! جڏهن شري ڪرشن جمنا مان ٻاهر نڪري ۽ وڙي
آڇي يشودا جي سنجهه ۾ لڳو، تڏهن نند راڻي کيس ڏاڍي اُڪير
مان ڀاڪر پائي چمڻ لڳي ۽ ٻيا سڀ گوپ ۽ گوپيون به مرلي منوهر
کي جيئرو جاڳندو ڏسي خوشيون ڪرڻ لڳا.

ڪڏهن ڏينهن سڀئي گوالن شري ڪرشن ۽ بلرام سان گڏ هي
جتي ٻئي بن ۾ راند پئي ڪئي، تنهن ئي پرلمب نالي راڪشس گوال
روپ ڌاري اچي ساڻن راند ڪرڻ لڳو. شري ڪرشن کان سواءِ
ٻئي ڪنهن کي به ڪل نه پيئي. هو راڪشس ڪيترن گوال ٻالن
کي آڻي ڪٽي وڃي ٻهار جي غار ۾ لڪائي آيو. اهي شري ڪرشن
بلرام کي خبردار ڪيو ته هنکي گوال نه سمجهه، پر هي راڪشس
اٿئي جو ڪپٽ روپ ڌاري منهنجي مارڻ لاءِ آيو آهي، ان لاءِ
ڪا تجويز ڪجي. پوءِ ٻيا ڪيا جو آن گوال (ڪپٽي راڪشس)
کي هٿ کان جهلي. ڏوڙ لڳو ته ”هي مترا موکي تنهنجو ويس
سڀني کان وڌيڪ وڻي ٿو.“ پوءِ اُهو گوال ٻال پنهنجي ٻاڀ ڪري
۽ اُهو بلرام جي ٻاسي ڪري ڪڏي راند ڪرڻ لڳا ۽ اهو انتظام
ڪيائون ته جيڪو پاسو هارائيندو سو ٻئي ٻاسي وارن کي پٺيءَ تي
چاڙهي ڀانڊيرين ڏهه وڻي ويندو. پوءِ ٻه ٻه جوڙا ٺاهيائون، جنهن
۾ بلرام ۽ اُهو راڪشس ڀاڳر جوڙو ٿيا. جڏهن راند ڪندي بلرام
جيتيو ۽ شري ڪرشن هاريو، تڏهن بلديو هن ڪپٽ روپي راڪشس
جي پٺيءَ تي چڙهيو ۽ ٻيا گوال ٻال به هارائيندڙن جي پٺيءَ تي چڙهي
سڀ آن بڻ ڏانهن هلڻ لڳا. هاڻي هو راڪشس وجهه ڏسي
سڀني کان تڪڙو هلي بلرام کي آڪاش ۾ کڻي اڏامڻ، پر بلرام
پنهنجو بدن اهڙو ڳرو ڪيو جو بوجهه سبب هو راڪشس، بلديو
سميت مٿان ئي زمين تي ڪري پيو ۽ جڏهن ئي هن بلديو کي

گرڙ کي جمنا ۾ نہ اچڻ جو سوڀري رشيءَ کان سراپ

نہ رهي، آءٌ اُنهنکي [illegible] رهان ۽ اُنهنجي [illegible]
نہ ڇڏي." ڀڳوان کيس ائين ورڏنو جنهنکري [illegible]
اُکيو. ڏاڍڪ پنهنجي اوڙي حالت ڏسي، گرڙ کي جمنا جي [illegible]
نہ سنڀالي جو برهما جي ستوتي ڪرڻ لڳو. [illegible]
ڪري سندن ميلاپ ڪرايو تہ [illegible] ڪرڻ [illegible]
ڪاڏي لاءِ ماڻ. اِن انجام موجب هر ڪنهن [illegible]
کي ڏکڙو ڏنگ، ڪاڻڻ لاءِ ماڻدو. [illegible]
جڏهن ڪيترا ڏينهن گذري ويا، تڏهن ڪاليناڳ [illegible]
ڪاليناڳ، تڏهن پنهنجي [illegible]
آيو. وڙهندي وڙهندي جڏهن ڪاليناڳ [illegible]
ڪيائين تہ "[illegible] [illegible] خيال
جتي سوڀري رشيءَ جي سراپ ڪري گرڙ [illegible]
پوءِ منهنجو پاڻ [illegible] سگهندو. پس [illegible]
پنهنجي ڪٽنب سميت [illegible]
راجا پريڪيت [illegible] تہ "[illegible]
سوڀري رشيءَ سراپ ڏنو؟" [illegible]
ڪري ڏينهن سوڀري رشي جمنا [illegible]
ڪئي، تڏهن گرڙ [illegible]
حالت ڏسي سوڀري رشي کي [illegible]
"هي مورکا [illegible]
[illegible]

جنهن ڪري وڏي تپسيا ڪئي هوائين، جنهنجي ڦل ڪري
اوهان جا چرڻ منهنجي سوتي آيا، ۽ تڏهن انهن چرڻن جي رج ڏاڍ
لڳڻ سان، مرده ۽ وڏا وڏا پوکي بر ڏاڍو آتر رهندا آهن.
آسان منهنجي اندر سمرتي ڪانهي جو اوهانجي چرڻن جي رج
جي وڏائي ورڻن ڪري سگهان. واڻي جي ڏاڍنگ، ڏيپ ڪان
موت جي ويجهو اچي پهتو آهي ۽ پهلوان ڪالنيو کي ته ماريندا
آهن، الڪري هيٺي ديا ڪري سنڌس پراڻ بچايو ۽ اسان کي
پر سارئس رکڻ ماڻهو جو سبب ته پهرين استري جو فرض آهي پنهنجي
پتيءَ سان گڏ پراڻ تياڳڻ. منهنجي پرڏيپ ڪري اسين پر وڏاڀاڳ
آهيون جو اوهان جو ساڪار درشن نيو اٿئون، ۽ تڏهن اسان
ڪا اڌا ڀڳتي ڪئي؟"

ڇڏي هن اندري شتوتي جي تالگهڻ ڪئي ۽ تڏهن مرلي
منوهر ڪاليه کي جو اپاءُ ڪهڙا ڪري سنڌس مستڪ دان لهي
پهتو. واڻي ڪاليناگ، هٿ جوڙي پنهنجو اپاءُ معاف ڪرائڻ
لڳو ۽ چوڻ لڳو ته "هي ديوتا! اوهان منهنجو سڀاوئي اهڙو
بڻايو آهي، جنهنڪري آءٌ زهر سان ڀريل ۽ تامسي رهان ٿو. مون
پنهنجي سڀاءَ موافق اوهان سان ڦڙ ڪيو. جنهنڪر تو ڏانهنجي، شرط
آهيان. ڪيئن آهي منهنجو هي مستڪ، جنهن تي اوهانجي چرڻن
پوڻ سان منهنجون ڪيئن جنهن جا ڀاڳ جاڳي ويا. جنهنڪر آءٌ پاڻ
جهڙو ڀاڳوارو ٻئي ڪنهن کي به نٿو سمجهان." ڪاليناگ جي
اهڙي ستوتي ٻڌي ڀڳوان کيس اُتان نڪري وڃڻ جو حڪم
ڏنو ۽ اُن ڪالي ڪنڊ کي اهڙو ور ڏنائين ته "جيڪو هن هنڌ سنان
ڪري ترپڻ ڪندو، تنهنجي جنم جنم جا پاپ ڇڄي ويندا."

ڏٺائين ڪيتري ديوتائن شري ڪرشڻ ڪالي ڪنڊ کان ٻاهر.

نہ نڪتيو، تڏهن يشودا وري بہ روئي بلرام کي چوڻ لڳي تہ ”ڇو اڃا تائين ڪرشڻ ٻاهر نہ آيو.“ بلرام دلاسو ڏيندي چيس تہ ”ڌيرج ڪر اڄيو تہ موهن پيارو ٻاهر اچي.“ اڃا بلرام اهي لفظ چئي مس تہ شري ڪرشڻ پاڻ اچي پرگهٽ ٿيو، جنهنکي ڏسندي نند، يشودا ۽ ٻيا گوپ گوپيون اهڙو خوش ٿيا جڏهن ڪنهن مڙدي ۾ اچي ساهہ پوندو آهي. بس! پوءِ تہ سڀئي گڏجي خوشيون ڪرڻ لڳا ۽ ڪاليناگ، آگيا وٺي اُتان روانو ٿيو ۽ جمنا جل جو ڪاليناگ جي رهڻ سبب زهر ٿي پيو هو سو هيئنر امرت سمان ٿي پيو.

راجا پريکيت پڇڻ لڳو تہ ”هي شڪديوجي مهاراج! ڪاليناگ رمڻڪ ديپ جهڙو اُتم استان ڇڏي ڇو اچي جمنا ۾ رهيو هو ۽ گرڙ جو ڪهڙو ڏوهہ ڪيو هو جنهنجو کيس ڏاڍو ڊپ ٿي رهيو؟“ شڪديوجي وراڻي ڏنيس تہ ”هي راجا! ڪشيپ برهما جو پٽ آهي، جنهنکي گهڻيون ئي استريون آهن. اُنهن مان هڪڙيءَ جو نالو ڪدرو ۽ ٻيءَ جو ونتا هو. ڪدروءَ مان ڪاليناگ ۽ ٻيا گهڻا ناگ پيدا ٿيا هوا ۽ ونتا کي ٻہ پٽ ٿيا. هڪڙو گرڙ جنهنتي وشڻو ڀڳوان سواري ڪندو هو ۽ ٻيو اُرڻ جو سوريہ ديوتا جو رٿ هلائيندڙ ...يو. گرڙ ۽ ڪاليناگ وغيره سڀ رمڻڪ ديپ ۾ رهندا هوا. ...ڪڙي ڏينهن جڏهن ڪدرو ۽ ونتا ويٺيون هيون، تڏهن ڪدروءَ ...تا کي چيو تہ ”سورج جي رٿ ۾ ڪهڙا گهوڙا ٻڌل آهن؟“ ونتا ...ب ڏنو تہ ”سفيد رنگ جا آهن.“ ڪدروءَ ڪاري رنگ جا ... ٻنهي شرط ڪيو تہ جنهنجي ڳالهہ ڪوڙي نڪرندي سا ٻئي ...انهي ٿي رهندي. ناگن جڏهن اهو احوال ٻڌو، تڏهن ماتا ...روءَ) کي چيائون تہ ”هي ماتا! تو اسانجي پڇڻ کانسواءِ ...ط ڪيئن ڪيو جو تہ سورج جي رٿ ۾ اڇا گهوڙا ٻڌل آهن.“

جنم ۾ ڪهڙي وڏي تپسيا ڪئي هوائين، جنهنجي فل ڪري
اوهان جا چرڻ منهنجي سرتي آيا؛ نه ته انهن چرڻن جي رج لاءِ
لڪشمي، برهما ۽ وڏا وڏا ديوتا به ڏاڍو آتر رهندا آهن.
آسان منجهه ايتري سمرٿي ڪانهي جو اوهانجي چرڻن جي رج
جي وڏائي ورڻن ڪري سگهون. هاڻي هي ڏانگس ڏيپ ڪان
موت جي ڀئو کان ڀڄو اچي پهتو آهي ۽ ٻلوان ڪاٿو ڪي نه ماريندا
آهن، انڪري منهنجي دنيا ڪري سندس پراڻ بچايو ته اسان کي
ٻه ساٿس ڪڏهن ماريو ۽ سبب ته پهورت اُستري جو فرض آهي پنهنجي
پتي سان ڪڏهن پراڻ ڏنا ڪڍ. منهنجي پرتاپ ڪري اسين ٻه وڏا ڀاڳ
آهيون جو اوهان جو ساڪشات درشن ٿيو اٿون، نه ته اسان
۾ اهڙا ڀاڳ ڪٿي؟"

جڏهن ايتري ستوتي هنن ڏانگڻن ڪئي ۽ تڏهن مرلي
منوهر ڪاليڏنگ جو اپراڌ ڪميا ڪري سندس مستڪ تان لهي
پيو. هاڻي ڪاليڏنگ هٿ جوڙي پنهنجو اپراڌ معاف ڪرائڻ
لڳو ۽ چوڻ لڳو ته "هي ديناناٿ! اوهان منهنجو سڀاوُ اهڙو
بڻايو آهي، جنهنڪري آءٌ زهر سان ڀرپور ۽ تامسي رهان ٿو. مون
پنهنجي سڀاءَ موافق اوهان ني ڏاڍ ملائي. جيڪڏهن تو ڏانهنجي شرط
آهيان. ڏاڍو آهي منهنجو هي مستڪ، جنهن تي اوهانجي چرڻن
پوڻ سان منهنجون گهڻن جنمن جا پاپ ڇٽي ويا. جيڪڏهن آءٌ ماڻ
جيڏو ڏکوارو هئي ڪنهن کي نه ڏسندو سمجهان." ڪاليڏنگ جي
ايتري ستوتي ٻڌي ڀڳوان ڪيس اُتان نڪري وڃڻ جو حڪم
ڏنو ۽ اُن ڪالي ڪنڊ کي اجهو ورڏان ڏنو ته "جيڪو هن هنڌ سنان
ڪري ٽوپڻ ڪندو، تنهنجي جنم جنم جا پاپ ڇٽي ويندا."

جڏهن ڪيترن ڏينهن پڄاڻا سري ڪرشن ڪالي ڪنڊ کان ٻاهر

وقت جي آنند جو بيان ڪرڻ منهنجي طاقت کان ٻاهر آهي
ڇڏيون تنهي لوڪن جي ٻوجهي سبب ڪاليداس جي وات مان
رت وهڻ لڳو، ڇڏيون جو سرڻ ڏکو تي پنهنجو سڀ ايمان
پاڻيجي سر جهڪائي ويٺي رهيو. ڀڳوان جي درشن ملڻ ۽ اُن
۽ چرڻ مٿي تي ٻوڌ ڪري گيڻ تيس تہ ٻرهمڻ جيڪو پتايو هو
تہ گوڪل ۾ شري ڪرشڻ جو اوتار ٿيندو. شڪ نہ آهي تہ هي
ڇو ڪہ اُهوئي اوتار آهي! پٿر جي ڏي مجال آهي جو منهنجي ذهر
کان جيئرو بچي وڃي. آه! اُن ترلوڪي ذات سان ڪير ٻرابري
ڪري سگهندو؟ افسوس! مون ڏاڍي ٻيڏائي ڪئي جو هن ٻارڙي
تي پنهنجي ڦڙڻ هلايو. ٻيو ۽ "شرڻ، شرڻ" پڪاري ٻوڙڻ لڳو تہ "هي
مان ٻهڄو! مون اوهانجو روپ نہ سڃاتو. موڪلي ڪميڻ ڪري ويو ۽
جيءُ دان ڏيئي پنهنجي شرڻ ۾ رکو."

ڪاليداس جا اهڙا ڏين وچن ٻڌي ڀڳوان سمجهيو تہ ڏاڍي
ايمان ٿي ويو اٿس، ڇڏين پنهنجو چترڀج روپ ڪيس ڏيکاريو.
انهيءَ وقت ڪاليداس چرڻ اسٽريون هٿ جوڙي ٿي ٻڌائڻ ڪرڻ
لڳيون تہ "هي تنهي لوڪن جا ذات! اوهان ٻارهين کي مارڻ
۽ ٻر ٿوڙي جي ٻار لاءِ اوتار ورتو آهي. سنسار ۾ ڪيترو
اوهان جي ٻاڳتي دشمني سان ۾ ڪئي ڪري تہ ۾ جو ٻڌي ٻڪن
ٻار لنگهي مگت ٿئيتو. انهيءَ پٺيءَ اڳيان سبب اوهانجي
نہ سڃاتو پنهنجي ٻوڙي ٻوڙي سزا ڪيس ملي ٻگهي ۽ هيمٽر
تو ڏنهجو درشن ٻائي ڪراڙت ٿيو. جن اوهانجي درشن جو
ڀڳوان جوان ٻڪن ۾ تپسيائون ڪرڻ سان ۾ مشڪل سان ٿو، سو
ٻڌيجيشي جن کي ملي ويو آهي. هي ديئا ذات! اوهان ڏاڍو
سرو ڪيو جو منهنجو ايمان ٿوڙيو. سڌ نٿي ٿوڪ ۽ ...

پهچايو آهي. اهو ڏسندو ته جو ڪاليداگ کي ماري
ٻاهر نڪري ايندو." ٻانهن جي انهن لفظن سڀني کي ڏاڍو ڏکيو
پيو. جو سڀ ٽڪٽڪي لڳائي جمنا ۾ نهارڻ لڳا ته ڪڏهن ٿو
موهن پيارو ٻاهر نڪري.

هي راجا! هاڻي شري ڪرشڻ جو حال ٻڌ ته اندر وڃي ڇا
ڪيائين؟ جڏهن شيامسندر پنهنجو ننڍڙو روپ بڻائي جمنا ۾
ڪاليداگ جي استان تي پهتو، تڏهن ڪاليداگ سمهيو پيو هو،
سو جو ڪري جاڳي پيو ته ويچارڻ لڳو ته ڪنهن جي هٿ اندر
اچڻ جي همت ٿي آهي جو ڪري ٿو موت گهري. پوءِ پنهنجي
ساٿين شري ڪرشڻ کي ڏسي عجب کائڻ لڳو ته منهنجي زهر
جي گرمي ڪري ڪيئن ۾ ڪو به سون پکي اچي ڪونه سگهي ٿو
وات تي ٿي هلي مري وڃي ٿو جي ڪيئن جيئرو ڏنگندو جيستائين
اچي پهتو آهي جو موٽڪي اچي لنڊ ماڻ جاڳايو اٿس. اهڙو ويچاري
ڪري ڪاوڙجي ڪاليداگ شيامسندر ڏانهن ڊوڙيو جو سنڌ ۾ بدن
کي اهڙي ويو جو ڀاڻس ته زهر ڏسي سنڌ ۾ ٻڌارڻ ڪيائين، پر
پڪوان منهنجي ايمان ڊوڙ واسطي سهڻو بدن اهڙو ڦلايو جو ڪاليداگ
جي لس نس ٽٽڻ لڳي. هاڻي ڪاليداگ ڏاڍو واڪا ڪري
شري ڪرشڻ کي پنهنجي مٺي ساڻ ڏنگڻ ڏيڻ لڳو، پر ڏکيو ان
ڪري ڪري ڀي نس زهر ساڻ ڏيڻ لڳو ته منهنجو ڪري
ڪاليداگ جي وات مان رت روڙ ڪري وهڻ لڳو.

هي راجا! جنهن وقت نندراڻي ماري ننڍڙي لوڪن جو يار
پنهنجي بدن ۾ ڪري ڪاليداگ جي سر تي ڀي ڀڃي ويو
نچڻ لڳو، انهن وقت ديوتائن، گندروڻ ۽ اپسرائون آڪاش ۾ اچي
آنند روپ ڏاڍي ڏسڻ لڳا ۽ شيامسندر تي گل وسائڻ لڳا. انهن

هت اچي پاڻي پيئندا هئا سو سڀ ان زهر ڪري ضرور مري ويندا هئا. تنهنڪري هنکي هتان ڪڍڻ گهرجي. ڪاليناگ جي زهر جو ايترو اثر هو جو چئن ڪوهن تائين ڪري مي اُڀندي هئي ۽ پاڻي ڪارو رهندو هو، جنهنڪري ڪو به جيءُ يا پسون پکي اُن ڏکڙ ۾ اچي نه سگهندا هئا. جيڪڏهن ڪو اچي نڪرندو هو ته اُتي جاءِ ڪري پوندو هو.

شيام سندر ٻڌايو ته ڪيو جو سڀ گوال ٻال ساٿ ڪري جمنا جي ڪناري تي وڃي ڪدم جي وڻ تي مٿي چڙهي ويو ۽ سڀني جي ڏسندي اُن ڪنڌ ۾ ٽپو ڏيئي تهه هيٺ ڪيڙي ويو جتي ڪاليناگ رهندو هو.

هي راجا پريکشت! جڏهن شيام سندر جمنا ۾ ٽپي هيٺ ڪيڙي ويو، تڏهن سڀ گوال ٻال روئڻ لڳا ۽ سمجهائڻ ۾ ڪو نه آيا. نند ۽ يشودا کي خبر ڏيڻ لاءِ ڊوڙي گهر ڏانهن آيا. جڏهن انهن خبر پيئي، تڏهن رئندا پٽيندا جمنا جي ڪناري تي آيا. جڏهن اها خبر ٻڌي سڀ ڳوٺ ۾ پهتي تڏهن سڀ گوال به جمنا جي ڪناري تي اچي پهتا. نند يشودا جڏهن گوالن کان احوال پڇيو جتي منهنجو موهن ٽپو ڏنو هو، تڏهن ڊوڙي جمنا جل ۾ ٽپي پوڻ جو ارادو ڪيو، ته ڏيکاريائون، نه ڏئي ويا. يشودا ڏاڍا ورلاپ ڪرڻ لڳي، جنهنڪري جهڙوڪ برج جون استريون ۽ اوچڪا روئي ڏيئي رئڻ لڳيون.

ماتا کي ايترو رئندو ڏسي ٻلرام ٻيهر ڏيڙهه ڏيئي سمجهائڻ لڳو ته "هي ماتا! توهان اداس ڇو ٿيون ٿيون، اوهان کي معلوم ناهي وڃڻ يا ڪاليناگ جي ڏنگڻ جو ڊر نه ڪيو ڪرڻ نه گهرجي جڏهن اوهين پاڻ پنهنجين اکين سان ڏسي چڪا آهيو ته هن ٻوڙنا ڏينهن ڪيترن راڪشسن کي اوچائي ورتو ماري مُرار وٽ

وڃڻ کي جهلي لوڏيو، جنهن مان ڪيترا پڪل ڦل هيٺ ڪري پيا.
ڦلن ڪرڻ جو آواز ٻڌي هو راڪشس ڪوڙ ڪندو ڊوڙيو، جنهن
تي گوال ٻال ته ڊڄي سڀ ڀڄي ويا، باقي ٻلرام اُتي بيهي رهيو.
جنهن تي راڪشس، ڏنبو ته ٻلرام کي لتون هڻان، تنهن تي هن کيس
ٽنگن کان جهلي ڪڍي زمين تي ڦٽو ڪيو ۽ هو انهيءَ ساعت مري
ويو. اهو ڏسي ٻيا راڪشس مدد لاءِ ڊوڙي آيا، پر ٻلرام اُنهن
کي ٻه ماري ناس ڪيو. ديوتائون تڏهن آڪاش، مان ڦل وسائڻ ۽
خوشيءَ جا واڄا وڄائڻ لڳا. راڪشس، جي مرڻ کانپوءِ گوال ٻالن
ڊو تي آهي ڦل کاڌا ۽ پوءِ پنهنجون جهوليون ڀري گهر ڏي موٽيا.
گهر اچي راڪشس جي مارجڻ جو احوال پنهنجي ماتا پتا کي ٻڌايائون
جي ٻلرام جو اهڙو پراڪرم ٻڌي ڏاڍا خوش ٿيا.

ٻئي ڏينهن جڏهن اهي گوال ڳايون چاري کين جمنا تي
پاڻي پيارڻ لاءِ ويا ۽ پاڻ وڃي پاڻي پيتائون، تنهن ڪاليناگ
جي ڪري، جو اُن حد ۾ رهندو هو، سڀ بيهوش، ٿي
ڪري پيا. ڀڳوان اُنهيءَ کان وقت ڏاڍو اُيندو ۽ ڏسي کين
ڪوليندو و دهندا جي ڪناري تي اچي پهتو، حتي ڏسي ته سڀ ڳايون
۽ گوال مئا پيا آهن. شيام سندر کي خيال ٿيو ته اڄ هنن جا
مائٽ مون کي ڇا چوندا، هنڪري پنهنجي مايا سان اُنهن کي
جيئرو ڪري ڇڏيائين. شيام جو گهر ڀيڄڻ ڪي گوالن زهر واري پاڻي
پيئڻ، ڳائين سميت مري وڃڻ ۽ شري ڪرشن جي وري کين
جيارڻ جي ڳالهه پنهنجي مائٽن کي اچي ٻڌائي. پوءِ ته واڌايون
وري ويئون ۽ هر ڪو شيام سندر جي وڏائي ڪرڻ لڳو.

ڪجهه ڏينهن جڏهن شيام سندر ليٽيو پيو هو، تنهن کيس،
خيال آيو ته ڪالي ناگ جو هت جمنا ۾ رهڻ چڱو نه آهي. جڏهن ته

هت اچي پاڻي پيئندا سو سندس زهر ڪري ضرور مري ويندا، تنهنڪري هنڪي هتان ڪڍڻ گهرجي. ڪاليناگ جي زهر جو ايترو ته اثر هو جو ان ڪُنڊ جي ڪنهن ٽاڪ گرمي اُٿندي هئي ۽ پاڻي ڪارو رهندو هو، جنهنڪري ڪو به جيءُ يا پسون پکي اُن ڪُنڊ ۾ اچي نه سگهندو هو. جيڪڏهن ڪو اچي نڪرندو هو ته اُتي جلي ڪري پوندو هو.

شيام سندر ڇا ڪيو جو سڀ گوال، ٻال ساڻ ڪري جمنا جيءَ جي ڪناري تي وچي ڪدم جي وڻ تي مٿي چڙهي ويو ۽ سيڌي جي ڏس بندي اُن ڪُنڊ ۾ ٽپو ڏيئي ٽبي هڻي گهڙي ويو جتي ڪاليناگ رهندو هو."

هي راجا پريڪشت! جڏهن شيام سندر جمنا ۾ ٽبي هڻي اندر گهڙي ويو، تڏهن سڀ گوال ٻال روئڻ لڳا ۽ منجهائن ڪي ڪئي ڪر رئندا نند ۽ يشودا کي خبر ڏيڻلاءِ ڊوڙي گهر ڏانهن آيا. نند يشودا کي جڏهن اها خبر پيئي، تڏهن رئندا پٽيندا جمنا جي ڪناري تي آيا. جڏهن اها خبر بند راٻن ۾ پهتي تڏهن ٻيا ڪيترا گوپيون ۽ گوال به جمنا جي ڪناري تي اچي پهتا. نند يشودا جڏهن گوالن کان اُنهن پڇيو جتي مرلي منوهر ٽپو ڏنو هو، تڏهن ڊوڙي جمنا جل ۾ ٽپي پوڻ جو ارادو ڏيکاريائون، پر ٻين گوپيون گوالن کين جهلي ورتو. يشودا ڏاڍا ورلاپ ڪرڻ لڳي، جنهنڪري ٻيون برج جون استريون به اوڇنگارون ڏيئي روئڻ لڳيون.

ماتا کي ايترو رئندو ڏسي بلرام ڪيس ڌيرج ڏيئي سمجهائڻ لڳو ته "هي ماتا! تون اُداس ڇو ٿي ٿين، اوهانکي منهنجي ڀاءُ وچڙ يا ڪاليناگ جي ڏنگڻ جو ذرو به ڊپ ڪرڻ نه گهرجي، جڏهن اوهين پاڻ پنهنجين اکين سان ڏسي چڪا آهيو ته هن پوتنا ۽ ٻين ڪيترن راڪشسن کي اوهانجي روبرو ماري ٻيرا ڄ وت

تہ گوال ٻال ۽ وڇڙا سڀ ڪيئن شري ڪرشڻ روپ ۾ ڏسڻ ۾
آيا. پوءِ شري ڪرشڻ کان اصل وڇڙن بابت ٻڌڻ لڳو.
شري ڪرشڻ تنهن کيس برهما جو سمورو احوال ٻڌايو.

ان ڳالهہ کي هڪ ورهيہ گذري ويو ۽ برهما کي وڇڙن ۽
گوالن جي اڪائڻ جي ڳالهہ ياد آئي. خيال ڪيائين تہ هلي ڏسڻ
گهرجي تہ وڇڙن ۽ گوالن کان سواءِ شري ڪرشڻ جو ڪهڙو
حال آهي؟ پوريائين تہ وڇڙن ۽ گوال ٻالن کي غفلت ۾ ننڊ ۾ ڇڏيل
ڏٺائين. پوءِ بندرابن ۾ آيو، جتي شري ڪرشڻ سان سا ڳئي
روپ جا گوال ٻال ۽ وڇڙا ڏٺائين. برهما کي تنهن شڪ جاڳيو،
سو ورڻ ۾ غفلت ۾ آيو ۽ اچي ڏسي تہ اڳئين وانگر وڇڙا ۽ گوال ٻال
ننڊ ۾ آهن. تنهن ورڻ موٽي بندرابن ۾ آيو، اُتي ڀڳوان
جي مايا سان سڀ گوال ٻال ۽ وڇڙا ڀڳوان جي چترڀڄ روپ
جهڙا ڏسڻ ۾ آيا ۽ هرڪ جي اڳيان ديوتائون هٿ جوڙي شڪتي
ڪندا بيٺا ڏٺائين."

هي راجا پرڪشت! ڀڳوان جي اهڙي مايا ڏسي برهما ڏاڍي
ڪٺي پڇتائيو اکيون بند ڪيون ۽ هيڏانهن هوڏانهن ماڻ ڪري
بيهي رهيو. سڀ ڪيئن ڏٺائين ۽ ايمان لٿي ويو ۽ ڊپ
وچون ڏڪڻ لڳو. شرم سبب جڏهن ڏٺو تہ برهما پڇتائي ڪرڻ
کان لڄي ٿي ويڪال ٿيو آهي، تنهن آهون ماٺا روپي گوال
ٻالن کي اندر داڻ ڪري فقط ٻاڻ هڪڙو ڪرشڻ روپ اُتي بيهي
رهيو. برهما اُن مهل سر نمائي ڀڳوان کي هٿ جوڙي ستوتي
ڪرڻ لڳو تہ "هي دينا ناٿ! ڇڏيو ڪيو جو ڪرپا ڪري مونکي
ايمان ڏنو ڪيو." ڀڳوان برهما جو متو مٿي ڪٺي جاتي سان ڪيس
لاتو ۽ پوءِ آهي چوراڻ گوال ٻال ۽ وڇڙا اُتي ڀڳوان وٽ حاضر ڪيا.

پڳوان وڇڙن کي وٺي گوال ٻالن جي منڊليءَ ۾، جتي هنن
ڪاڏو ويٺي، اچي پهتو. هو سڀ کيس ڏسي چوڻ لڳا ته "هي
ڪرشڻ! تون ڏاڍو جلد وڇڙا ڳولي آئين، اڃا اسان پورو ڀوڄن ئي
ڪونه ورتو آهي." پڳوان چيو ته "ڀائيا! وڇڙا ويجهو ئي ملي
وير، تنهن ڪري دير نه لڳي." پوءِ ته پاڻ به ساڻن ويهي ڀوڄن
وڙهڻ لڳو. شام پوڻ تي سڀ گهرڏي موٽڻ لڳا. واٽ تي ٻندرابن
ٻهاريءَ اهڙي ته مٺي مرلي وڄائي جنهنجو آواز ٻڌي سڀ موهجي
پيا ۽ ٻرج ٻالائون مرليءَ جو آواز ٻڌي گهران ٻاهر نڪري آيون ۽
موهن پياري جو درشن ڪري پنهنجون اکيون ٺارڻ لڳيون."

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا پريکشت! جڏهين
ٻشيام سندر اٺن ورهين جو ٿيو، تڏهن هين ڪري ڏينهن گوالن سان
ڪن ڇينگهه ۾ ٻلرام کي وٺي گانيون چارڻ ويو. ڇينگهه ۾ پهچي
ڪانئن کي چرڻ لاءِ ڇڏي ڏنائين ۽ پاڻ ويهي گوالن سان
راند ڪرڻ لڳو. ٿوري وقت کانپوءِ ٻلرام کي چيائين ته
"ٿورا گوال ۽ گانيون وٺي هڪڙي پاسي تون وڃ ته ٻئي پاسي
آءٌ وڃان." جنهن تي هن ائين ڪيو، تنهن تي هڪڙي گوال ٻلرام
کي چيو ته "هتان ٿورو پري تارڪا جو هڪڙو ٻن آهي، جنهن ۾
امرت جهڙا مٺا ميوا لڳل آهن، پر افسوس آهي جو ڌينڪاسر نالي
هڪڙو راڪشس گڏهه جي شڪل ۾ انهن ميون جي نگهباني ڪري
رهيو آهي، هو نه ته پاڻ کائي ٿو ۽ نه ٻئي ڪنهن کي کائڻ ٿو ڏئي.
هاڻي جيڪڏهن تنهنجي ڪرپا ٿئي ته هلي اهي ڦل کائون."
ٻلرام چيس ته "چڱو، هيڏانهن سڀ هلو ۽ هلي خوشيءَ سان اهي ڦل
کائو. ڏسان راڪشس توهان کي ڇا ٿو ڪري؟" پوءِ ته سڀ ٻيءِ ٻيا
ٻلرام سان گڏ جي ان ٻن ۾ آيا. ٻلرام ايندي شرط هڪڙي

تنهن ڪري گوال ٻال ۽ وڇڙا سڀ ڪيئي، شري ڪرشڻ روپ ڏسڻ ۾ آيا. پوءِ شري ڪرشڻ کان اصل وڇڙن بابت پڇڻ لڳو. شري ڪرشڻ تڏهين ڪيس برهما جو سمورو احوال ٻڌايو.

ان ڳالهه کي هڪ ورهيه گذري ويو ۽ برهما کي وڇڙن ۽ گوالن جي اکاڻ جي ڳالهه ياد آئي. خيال ڪيائين ته هاڻي ڏسڻ گهرجي ته وڇڙن ۽ گوالن کان سواءِ شري ڪرشڻ جو ڪهڙو حال آهي؟ پوءِ ڏٺائين ته وڇڙن ۽ گوال ٻالن کي غفا منجهه ننڊ ۾ پيل ڏٺائين. پوءِ بندرابن ۾ آيو، جتي شري ڪرشڻ ساڻ سڀئي روپ جا گوال، ٻال ۽ وڇڙا ڏٺائين. برهما کي تڏهن شڪ جاڳيو، سو وري به غفا ۾ آيو؛ اتي ڏسي ته اڳئين وانگر وڇڙا ۽ گوال ٻال ننڊ ۾ آهن. تڏهين وري موٽي بندرابن ۾ آيو، اُتي ڀڳوان جي مايا ساڻ سڀ گوال ٻال ۽ وڇڙا ڀڳوان جي چترڀڄ روپ جهڙا ڏسڻ ۾ آيا ۽ هڪ جي اڳيان ديوتائون هٿ جوڙي ستوتي ڪندا بيٺا ڏٺائين."

هي راجا پرڪشت! ڀڳوان جي اهڙي مايا ڏسي برهما جي ڪٽي پئجي ويون اکيون بند ڪيون ۽ تصوير وانگيان مات ڪري بيهي رهيو. سمجهه سڀ گم ٿيس ۽ ايمان لٿي ويو ۽ چپ ۽ چپن ڏسڻ لڳو. شام سندر ڄڻ ته ڏٺو ته برهما پنهنجي ڪرتن کان لڄي ٿي واڪل ٿيو آهي، تڏهين انهن مايا روپي گوال ٻالن کي اندرڌان ڪري ننڍڙو ٻار ڪرشڻ روپ اڳي بيهي رهيو. برهما اُن مهل سر نمائي ڀڳوان کي هٿ جوڙي ستوتي ڪرڻ لڳو ته "هي دينا ناٿ! ڇا ڪيم جو ڪرپا ڪري منهنجو ايمان دور ڪيو." ڀڳوان برهما جو متو مٽي ڪٽي ڇڏيو ساڻ ڪيس !! ٿيو ۽ پوءِ آهي جوراڻ گوال ٻال ۽ وڇڙا اُتي ڀڳوان وٽ حاضر ڪيا.

پڳوان وڇڙن کي وٺي گوال ٻالن جي مدد لئه جتي
ڪاڏو ويٺي، اچي پهتو. هو سڀ کيس ڏسي چوڻ لڳا ته ”
ڪرشڻا تون ڏاڍو جلد وڇڙا ڳولي آئين، اڃا اسان پورو پورو ڇڻ
ڪونه ورتو آهي.“ پڳوان چيس ته ”ڀائي! وڇڙا وڻجهوئي ملي
ويا، تنهن ڪري هين دير نه لڳي.“ پوءِ ته پاڻ ۾ ساڳين ويهي پورو ڇڻ
وٺڻ لڳا. شام پوڻ تي سڀ گهر ڏي موٽڻ لڳا. واٽ تي بندرا بن
ٻهاري اُٿي ته ڪرشڻ مرلي وڄائي جنهن جو آواز ٻڌي سڀ موهجي
پيا ۽ برج ٻالائون مرليءَ جو آواز ٻڌي گهران ٻاهر نڪري آيون ۽
موهن پياري جو درشن ڪري پنهنجون اکيون ٺارڻ لڳيون.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريکشت! جڏهين
شيام سندر اُن ورهين جو ٿيو، تڏهين هڪڙي ڏينهن گوالن سان
گڏ جهنگ ۾ بلرام کي وٺي گائيون چارڻ ويو. جهنگ ۾ پهچي
گائين کي چرڻ لاءِ ڇڏي ڏنائين ۽ پاڻ ويهي گوالن سان
راند ڪرڻ لڳو. ٿوري وقت کانپوءِ بلرام کي چيائين ته
”ٿورا گوال ۽ گائيون وٺي هڪڙي پاسي تون وڃ ته ٻئي پاسي
آءٌ وڃان.“ چئن ئي هئن ائين ڪيو. تنهن ئي هڪڙي گوال بلرام
کي چيو ته ”هتان ٿورو پري تارڪا جو هڪڙو بن آهي، جنهن ۾
امرت جهڙا مٺا ميوا لڳل آهن، پر افسوس آهي جو ڏينڪا سر ڏالي
هڪڙو راڪشس گڏهه جي شڪل اُنهن ميون جي نگهباني ڪري
رهيو آهي، هو نه ته پاڻ کائي ٿو ۽ نه ٻئي ڪنهن کي کائڻ ٿو ڏئي.
هاڻي جيڪڏهن توهانجي ڪرپا ٿئي ته هلي اُهي ڦل کائون.“
بلرام چيس ته چڱو، هينئر ئي سڀ هلو ۽ هلي خوشيءَ سان اُهي ڦل
کائون، ڏسان راڪشس توهان کي ڇا ٿو ڪري؟“ پوءِ ته سڀ بي ڊپا
ٿي بلرام سان گڏجي اُن بن ۾ آيا. بلرام ايندي ئي شرط هڪڙي

تنهن گوال ٻالن ۽ وڇڙا سڀ کيس، شري ڪرشڻ روپ ۾ ڏسڻ ۾
آيا. پوءِ شري ڪرشڻ کان اصل وڇڙن بابت پڇڻ لڳو.
شري ڪرشڻ تڏهن کيس برهما جو سمورو احوال ٻڌايو.

ان ڳالهه کي هڪ ورهيه گذري ويو ۽ برهما کي وڇڙن ۽
گوالن جي لڪائڻ جي ڳالهه ياد آئي. خيال ڪيائين ته هاڻي ڏسڻ
گهرجي ته وڇڙن ۽ گوالن کان سواءِ شري ڪرشڻ جو ڪهڙو
حال آهي؟ پوءِ ته وڇڙن ۽ گوال ٻالن کي غفا منجهه ننڊ ۾ ڀيل
ڏٺائين. پوءِ بندرابن ۾ آيو، جتي شري ڪرشڻ ساڳئي
روپ ۾ گوال، ٻال ۽ وڇڙا ڏٺائين. برهما کي تڏهن شڪ جاڳيو،
سو وري به غفا ۾ آيو ۽ اچي ڏسي ته اڳئين وانگر وڇڙا ۽ گوال ٻال
ننڊ ۾ آهن. تڏهن وري موٽي بندرابن ۾ آيو، آتي ٻڪوان
جي مايا سان سڀ گوال ٻال ۽ وڇڙا ٻڪوان جي چترڀڄ روپ
جهڙا ڏسڻ ۾ آيا ۽ هرڪ جي اڳيان ديوتائون هٿ جوڙي ستوتي
ڪندا بيٺا ڏٺائين."

هي راجا پريکشت! ٻڪوان جي اهڙي مايا ڏسي برهما جي
ڪُٺي [illegible] سڀ ڪيون ۽ [illegible] وانگيان مان ڪري
[illegible] سڀ کان ڏاڍ ۽ ايمان ڏني ۽ [illegible]
[illegible] ڏٺو ۽ برهما [illegible]
[illegible] آهي، تڏهين آنهن مايا [illegible] گوال
ٻالن [illegible] ڪرو ڪرشڻ روپ آتي [illegible]
[illegible] هٿ جوڙي ستوتي
ڪرڻ [illegible] جو ڪرا ڪري [illegible]
ايمان [illegible] [illegible] ساں کيس
[illegible] آهي [illegible] ڪيا،

ٻڌو ڇون ڇڻين شري ڪرشن کي ڊگوان جو اوڏار ڇڻين ٿو سو ڪوال ڊالن جو چيلو ۽ ٻئو ڪانهي. انهيءَ ڪري اسلامي [illegible] شڪ ٿو اچي. برهما ڏڌ ميں [illegible] ”ڦڪوا ابھان [illegible] ٿئي ٿي ودان. [illegible] ساٽ [illegible] ڪوال ڏال [illegible]

[illegible]

هي راڄا پريڪشت! [illegible]

[illegible]

مارڻ لاءِ اتي موڪليو. راڪشس تڏهن اچي ناسڪ جو روپ
ڌاري وڏو واٽ ڏيئي وچ رستي ۾ بيٺو رهيو. شيام سندر هن
کي ڏٺو ته سڀني گوالن کي سمجهائڻ لڳو ته هتان ڪي اڳيان
وينداسون، پر هو سڀ ٻالڪ بيٺي اُٺ ٻڌي ڪري وڇڙن کي
وٺي اڳيان ويا. جڏهن اڳتي ويا تڏهن هن اهڙيءَ طرح
سان ساهه کنيو جو سڀ گوال ٻال ۽ وڇڙن سميت سندس پيٽ
۾ هليا ويا. آڪاسر ديوتا ڪيو ته اڄ ڪرشن ۽ ٻلرام کي ماري
ڪانس پهچي، پر ڪنهن پهچي جي ديوتا بدلو وٺندس. آڪاسر
جي اهڙي ڳالهه ٻڌي شيام سندر به اُن اڪ جي وات ۾ اندر
هليو ويو. هاڻي اڳتي خوش ٿي پنهنجو وات ڪڍي بند ڪيو.
هي راجا پريڪشت! جڏهن شري ڪرشن پنهنجو بدن اندر
وڌي وڏو ڪيو، تڏهن اُن اڪ جو ساهه بند ٿيڻ لڳو ۽ سندس پراڻ
نڪري ويو. پوءِ شيام سندر سڀني گوالن ۽ وڇڙن سميت ٻاهر
نڪري آيو. ديوتا تڏهن خوش ٿيڻ لڳا ۽ آڪاس مان
گل وسائڻ لڳا. راڪشس مري ويو. ٻچا ٻڪوان جو ڏيان ڪيو،
جنهن ڪري مڪتي تو پد پاتائين. هي پريڪشت! هڪ ڇاڪ ته
مرڻ وقت جنهن ڪي ڏاڍائي جو ڏيان ڪيو، سنهي ضرور مڪتي ٿيندي.
آگهاسر جي مرڻ بعد سڀني گوال ٻال شيام سندر سان
گڏجي جمنا جي ڪناري تي آيا، جتي شادي ڪري سڀني کاڌا
ويٺا. ٻڪوان ڪنهن پنهنجو کاڌو گوالن کي تي کارايو ۽ ڪڏهن
گوالن جو کاڌو تي کاڌائين. انهيءَ تي ڪيترن ديوتائن کي وسمر
ٿي ۽ برهما کي وهم ٿيڻ لڳو ته "مهاراج! ڪيترا وشي مني
پڪ ڪري ڀڄڻ ڪرڻ سان ٻڪوان کي ڏسي نه سگهندا آهن، تڏهن هو
جوٺو تيهو ته ڀڳوان سندن آهي جو کي قبول ڪيئن ڪري؟

ڪنسر، جڏهن وتساسر جي مارجڻ جي ڳالهه ٻڌي، تڏهن
بڪاسر کي اوڏانهن موڪليائين، جو بگهه جو روپ ڌري بندرابن ۾ آيو
۽ اچي جمنا جي ڪناري تي ويهي رهيو. ڀڳوان شيام سندر هنکي
ڏسندي ئي سڀ ڪري ورتو، پر گوال ٻالن بگهه کي ڏسي عجب
کاڌو. پوءِ جڏهن ئي شيام سندر هن وٽ ويو، تڏهن ئي ڪيس ڳهي
ويو ۽ پنهنجو وات بند ڪري خوش ٿي من ۾ چوڻ لڳو ته ”اڄ
پنهنجي ڀاءُ وتساسر جو بدلو ورتم.“

هيڏانهن وري ويچارا گوال ٻال وائڙا ٿي ويا ۽ پاڻ ۾ چوڻ لڳا ته
”يشودا جنهن اسانکي ڪرشڻ جي هيتري پارت ڪئي هئي،
تنهنکي ڪهڙو هلي جواب ڏينداسون ۽ ٻلرام به خبر نه آهي ته ڪٿي
رهجي ويو.“ ائين چئي روئندا هو سڀ اتان ڀڄڻ لڳا. شري
ڪرشڻ گوالن کي دکي ڏسي پنهنجي بدن ۾ ايتري گرمي پيدا
ڪئي جنهنڪري بگهه جو پيٽ جلڻ لڳو ۽ وياڪل ٿي شيام سندر
کي ٻاهر ڪڍي ڇڏيائين. تڏهن ڀڳوان سندر، هڪڙي چهنب پنهنجي
پير هيٺان رکي ٻئي کي اهڙو زور ڏنو جو هو چيرجي پيو ۽ مري
ويو. انوقت ديوتائون واڄا وڄائي ڏاڍيون خوشيون ڪرڻ لڳا.

بگهه جي مرڻ وقت ڏاڍو آواز ٿيو جنهنتي هو گوال ٻال
سڀ ڊوڙي آيا ۽ ڪرشڻ کين سموري ڳالهه ڪري ٻڌائي. پوءِ
سانجهين جو سڀ ڳئن جي گهر آيا ۽ گوال ٻالن پنهنجن ماڻن ۽
يشودا کي وتساسر ۽ بڪاسر جي مارجڻ جو سمورو احوال ٻڌايو.
يشودا ڀڳوان جا شڪرانا مڃي پٽ کي ڇاتيءَ سان لڳايو ۽ سڀ
گوپيون ڪيس واڌايون ڏيڻ آيون.

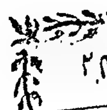
هڪڙي ڏينهن جڏهن شيام سندر گوال ٻالن سان ڳئن جي بن
وڇڙا چارڻ ويو ته انوقت ڪنس اگهاسر راڪشس، کي ڪرشڻ جي

لڳو. سڀ ڪجهه موٽي آيا ۽ شري ڪرشڻ جي پراڻن بچڻ
ڪري خوشيون ڪرڻ لڳا.

ڪڏهن ڏينهن نند گوپين کي چوڻ لڳو ته "اڄ ڪالهه
گوڪل ۾ ڏاڍا اُتپات ٿيندا رهن ٿا، تنهنڪري ڪنهن ٻئي هنڌ
هلي رهجي جتي ڳائو پاڻي جام ملي سگهن." اهو ٻڌي گوپن ڪيس
گووردن پروت تي هلي رهڻ جي صلاح ڏني. اها ڳالهه ٻڌي
ڪي وٽي ۽ سيپٽي اچي گووردن پروت تي رهڻ لڳا. شيام سندر
جي ڪرپا سان سڀجي بندرابن ۾ ڦل ڦول ۽ گاهه وغيره ٿي پيا. اُتي
ڳائيون وڇڙا چري ڏنڌ ڪرڻ لڳا ۽ طرحين طرحين جا پکي مٺيون
ٻوليون ڪري رهندڙن کي خوش ڪرڻ لڳا. ڪڏهن ڏينهن
شيام سندر ماتا يشودا کي چيو ته "ماتا! آءٌ وڇڙا چارڻ ويندس ۽
بلديو کي چئجي ته مونکي بن ۾ اڪيلو ڇڏي نه ڏئي."
يشودا اها ڳالهه نه مڃيس، جنهنتي شيام سندر رسي وڃي رهيو.
لاچار يشودا گوالن کي ٻاروت ڪري ڪرشڻ ۽ بلرام کي
ٻچڙن چارڻ لاءِ موڪل ڏني.

جڏهن ڪنس ٻڌو ته نند ۽ ٻيا گوپ گوڪل ڇڏي بندرابن
۾ وڃي رهيا آهن، تڏهن وتساسر کي شيام سندر جي مارڻ لاءِ آئي
موڪليو"، جو وڇڙي جو روپ ٺاهي بندرابن آيو ۽ ٻين ٻچڙن ۾
گڏجي چرڻ لڳو. شيام سندر سڃاڻي ڪيو ۽ بلرام کي اشارو ڏيئي
چوڻ لڳو ته "هي راڪشس ڪنس جو موڪليل، وڇڙو روپ ٺاهي
مون کي مارڻ آيو آهي." پوءِ جڏهن وتساسر جرند ۽ شري ڪرشڻ وٽ
اچي پهتو، تڏهن پڇوان کيس پڪڙي ٽنگن کان جهلي ڦيرائي
ڦيرائي ڪٽي ڪري وڻ تي اڇلائي ڇڏيو، جنهنڪري مرجي ويو. ڏيکري
ديوتا اهو حال ڏسي ديوتائون آڪاش مان گل وسائڻ لڳا.

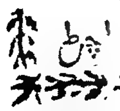

سندن ٻاڙن مان ٻه سندر ۽ تيجوان پرش پيدا ٿيا ۽ ڀڳوان اُن
مهل کين پنهنجو چترڀڄ روپ ڏيکاريو. اهڙي موهيندڙ مورت
ڏسي هو ٻئي هٿ جوڙي وينتي ڪرڻ لڳا ته ”هي ديناناٿ!
نارد سوامي اسان تي وڏي ڪرپا ڪئي جو اهڙو سراپ ڏنائين،
جنهنڪري اوهانجي چرڻن جو درشن ٿيو ۽ اسانجو سڀ ڏکڙو دور
ٿي ويو. هي سوامي! جيڪو جيو مايا ۾ اٽڪي ٿو اوهانجو سمرڻ
نٿو ڪري سو اسان وانگر دکي ٿئي ٿو.“ اها ستوتي ٻڌي ڀڳوان
شريڪرشڻ چيو ته ”نارد منيءَ جي سراپ ڪري توهانکي وڻ
بڻجڻو پيو هو ۽ انجي ڪرپا سان اڄ مونهنجو درشن ٿيو آهي. هاڻي
جيڪا اڇا هجيو اهو ور گهرو.“

نل ڪوبر ۽ مڻي گريو ڀڳوان جي ايتري ڪرپا ڏسي
وينتي ڪري چوڻ لڳا ته ”هي مهاپرڀو! جڏهن توهانجو درشن
مليو ته پوءِ باقي ڪهڙي ڳالهه جي اڇا رهي. رڳو ايتري دَيا ڪريو
جو اسانجي هردي ۾ اوهانجي ڀڳتي سدائين قائم رهي.“ شيام سندر کين
اهو ور ڏيئي هليو ويو ۽ هو ٻه ڀائر به وماڻن ۾ چڙهي ويڪنٺ روانا ٿيا.“

شري شڪديو چيو ته ”هي راجا پريڪشت! جڏهن اهي ٻئي
وڻ ڪري پيا، تڏهن انهنجو آواز يشودا ٻڌي ڊڄي، جتي ڪرشڻ
کي ٻڌي ويٺي هئي اُتي آئي. اُن هنڌ ڪيس نه ڏسي سڏڻ لڳي،
پر پوءِ جتي اهي ٻئي وڻ ڪريا هوا اُتي ڇا ڏسي ته ٻنهي جي وچ ۾
نند لعل اُکريءَ سان ٻڌو ويٺو آهي. يڪدم کيس ڇوڙي هنجهه
۾ کڻي چمڻ لڳي. وڻن جي ڪرڻ جو ٻڌي سڀ گوپ گوپيون
۽ نند يشودا عجب کائڻ لڳا ته سواءِ ڪنهن واءُ مينهن جي هي
وڻ ڪئن ڪريا! تڏهن گوال ٻال جن اهو سڀ چرتر اکين ڏٺو
هو تن سڀ سچي ڳالهه ڪري ٻڌائين، پر ڪنهنکي به ڀروسو نه اچڻ

ڪيس اها سڌي ڪانه پوندي آهي ته هي شر جنهنکي هنريت
سينگاريا ن ۽ ٿاهيا ن توه سو جهڪ ڏيئهن، ضرور ناس ٿيڻو آهي ۽
مرڻ کانپوءِ ڪيس ڪتا ۽ ڪانو کائيندا يا ساڙڻ سان رک ٿي
ويندو. اِنلاءِ چڱي مٽي جو ويچار ڪرڻ کپي. دولتمندن کان
هري پڇن ٿي ته ڪوڙ ۽ هو اکيا ني سنسار جي دوني مايا موهه ۾
ڦاسي پنهنجي بدن ۽ ڪٽنب کي ڏسي ڏسي خوش ٿين. ڪالي ۽
هري ڀڳت سڀ سکر دکر ڪچڙو سمجهندا. اهو ويچار ڪري
هنن پنهنجي مٽ لاهڻ لاءِ نارد منيءَ کان سراپ ڏنو ته "اوهين ٻئي
ڀائر وڻ ٿي سنسار ۾ رهو. آنوقت اوهانکي مايا جي مستيءَ ۽
ايمان جو قل ڏسڻ ۾ ايندو."

جڏهين ڪنهنکي بيماري لڳندي آهي، تڏهن ٻئي جي دکر
جي ڪل پوندي اٿس، يا ڪنهنکي پير ڪنڊو لڳندو آهي ته ٻئي
جي ڪنڊي لڳڻ جو ايذاءُ سمجهندو آهي. سو هنن ٻا ئرن ٻه
جڏهن اهو سراپ ٻڌو، تڏهن پڇتاءُ ڪري وڃي نارد جي پيرن
تي ڪري پيا ۽ وينتي ڪري جوڙ لڳا ته "هي مني ناٿ! اسان
پنهنجي ڪيئي جو قل پوکيو، پرهاڻي اهو ته ٻڌايو ته اسين انهيءَ
سراپ کان ڪڏهين ڇٽنداسين؟" نارد وراڻي ڏنين ته "جڏهن
شري ڪرشڻ مهاراج پرٿويءَ جي ڀار لاهڻ لاءِ متر ۾ جنم وٺي نند
جشودا جي گهر ٻال ليلا ڪندو، تڏهين اوهانجو اڌار ٿيندو."

هي راجا پريڪشت! انهيءَ سراپ ڪري هو ٻئي ڀائر گوڪل
۾ پيلا ارجن نالي وڻ اچي ٿيا هوا ۽ شري ڪرشڻ مهاراج اهو سراپ
ياد ڪري اکريءَ کي گهليندو انهن وٽ ويو ۽ ٻنهي وڻن جي وچ
اکري اٽڪائي اهڙي ڪڍي ڇڪ ڏنائين جو اهي ٻئي پاڙ کان
پٽجي ڪري پيا. وڻن جي ڪرڻ ڪري ڏاڍو وڏو آواز ٿيو ۽

مڪرڻ جي ڪوٺ آهي جو هو هن ريت پنهنجي گهران چورائي پاڻهي مکڻ چور ڏالو رکايو اٿس، ؟ پڻ هن کي پنهنجي مونکي ڏوراپا ڏيڻ اچن ٿيون، ته هن آءٌ ڪيئن نه پڻ ٻڌيو مران. ان لاءِ ئي ته هو پڻ و پيو ڏسجي.“

بلرام ته هن شيام سندر روٽ اچي ڪيس ڪلي چوڻ لڳو ته ”ڀائي! تنهنجي ليلا تون ئي ڄاڻ. پڪتي سبب تون ماتا جي هٿ وڪامي ويئين، جنهنڪري تنهنجو ڪوبه وس پڪتن تي نٿو هلي سگهي، نه ته تنهنجي پڏڻ وارو آهي ڪير؟“ ائين چئي بلرام اُتان هليو ويو. شيام سندر ته هن ويچار ڪيو ته نارد منيءَ جي سراپ ڪري ڪبير جا ٻه پٽ جي نند جي دروازي تي يملا ارجن ٻه مشهور وڻ بيٺا آهن، تنکي ان سراپ کان ڇڏائي ڪرتارٿ ڪجي ۽ اُنهنجي مُي اُڌار لاءِ ته مون هي پاڻون ٻڌايون آهن.

راجا پريڪشت ته هن پڇڻ لڳو ته ”هي شڪديو جي مهاراج! انهن ٻنهي وڻن جو احوال ٻڌايو ته ڇو نارد منيءَ اُنهنکي سراپ ڏنو؟“ شڪديو وراڻي ڏني ته ”هي راجا! اڳوڻي جنم ۾ نل ڪوبر ۽ مڻيگريو ٻئي ڪبير ديوتا جا پٽ هوا، جي مهاديو جي تپسيا ڪري ڪيلاس پروت تي رهندا هوا. هڪڙي ڏينهن هو ٻئي پنهنجن استرين سان شراب جي نشي ۾ مست ٿي گنگا ۾ اُگهاڙا سنان ڪرڻ لڳا. جو نارد اوچتو اُتي اچي اُتان نڪري جنهنکي ڏسي هو استريون ڏاڍيون شرمنديون ٿي ڪپڙا پهرڻ لڳيون، پر هو ٻئي شراب جي مستيءَ ۾ ننگا ئي بيٺا رهيا ۽ ايئن ئي نارد کي نمسڪار به ڪانه ڪيائون. نارد پنهنجي من ۾ ويچار ڪرڻ لڳو ته هنن کي مايا جو مد ٿيو آهي، جنهنڪري ڪا به جي وس تي هو ڪنهنکي به نٿا ليکين. دولت ملڻ تي آدمي پرائي استري پوڄڻ، جيو هتيا ڪرڻ ۽ جوا وغيره ڪيلڻ ۾ مشغول رهندو آهي ۽ پاڻ کي سدائين امر سمجهندو آهي.

اڄ آءٌ توکي هن اُکريءَ سان ٻڌنديس.“ جڏهن هوءَ کيس رسيءَ سان ٻڌڻ لڳي، تڏهن ڀڳوان جي مايا اهڙي جو جنهن رسيءَ سان کيس ٻڌي سا ٻه آڱر ننڍي ٿيو پوي. پوءِ ٻي ڪيترن پنهنجي گهران ٻيون رسيون کڻي آيون، پر اُهي به ننڍيون ٿي پيون. جڏهن سيئي رسيون گڏي ڪري ٻڌائونس، تڏهن به ڪجهه ڏيڍ وِٿ رسي ننڍي ٿي پيئي. اتي سيئي عجب ۾ پئي پنهنجي دل ۾ چوڻ لڳيون، ته شيامسندر پنهنجي پيءُ سان ڪڙيءَ ننڍي رسيءَ سان ٻڌجي ويو. پوءِ يشودا سيئي گوپين کي قسم ڏنو ته مٿان ڪاهنکي ڇوڙاءِ. ائين ڪري يشودا وچي گهر جي ڪم ڪار ۾ لڳي.“

ڪيتري ڪڻا ٻڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”مهاراجا پريڪشت! جنهن ڀڳوان جو ڏسڻ هزار ورهيه تپسيا ڪندي کي به مشڪل ٿو ملي، سو ڀڳتيءَ جي وس ٿي رسيءَ ۾ ٻڌجي پيو. سندس مايا اهڙي ته زبردست آهي جو ٻه دفعه يشودا سندس وات ۾ ٽيئي لوڪ ڏسي به کيس سڃاڻي نه سگهي ۽ اُکريءَ سان ڪٽي ٻڌائينس.“

يشودا جي وڃڻ ڪانپوءِ شيامسندر کي اُکريءَ سان ٻڌل ڏٺائون، ڏسي گوپيون جي کيس ٻڌڻ وقت رسيون کڻي آيون هيون ۽ کلڻ لڳيون ۽ جيڪي ڏسي هيڪڙو پير پنهنجو اچي رئڻ لڳيون ۽ ٻچا ٿي چوڻ لڳيون ته ”اسان ناحق ائين ڪيو.“ پوءِ يشودا کي سمجهائڻ لڳيون ته شيامسندر جو ڏوهه معاف ڪر ۽ کيس ڇوڙ. يشودا سندن اها ڳالهه نه مڃي، تڏهن ڪڙيءَ جو ڪري پلديو کي وڃي شيامسندر جي ٻڌجڻ جي ڳالهه ٻڌائي. پلرام يڪدم ماتا وٽ اچي کيس، شيامسندر جي ڇوڙڻ لاءِ پرارٿنا ڪئي. يشودا چوڻ لڳي ته ”پلرام! ڏس هون هن ڪنتي کي ڪهڙي دفعا ائين ڪرڻ کان روڪيو، پر هن ٻڌو، اڄ ٻڌو ڪري ڇڏيو. ڇا پنهنجي گهر ۾ ڏ

ڪري يشودا جو لکڻ ڪٽڻ پنڊيانس پوڻ

گوپيءَ ڪرشڻ کي هٿ کان جهليو ته هو سا پنهنجي پٽ کي ڏسي شرمندي ٿي، ۽ پوءِ ته سڀ ٽهڪ ڏيئي کلڻ لڳيون. يشودا انهيءَ تي چوڻ لڳين ته ”اوهين مفت منهنجي پٽ کي بدنام ڪري رهيون آهيو، انلاءِ اڄ کانپوءِ ڪا به ساڪس نه ڳالهائي.“ پوءِ سڀ گوپيون شيامسندر کي ڏسي من ۾ پرسن ٿينديون پنهنجي پنهنجي گهر روانيون ٿيون.

پيلا نند يشودا اڳ، ڪهڙو تپ ڪيو، جنهنجي ڦل ڪري ڀڳوان ايتري ڪتا ڪئي؟ راجا پريکشت پڇڻ لڳو ته ”هي شڪديو جي مهاراج! پالڪي سندن پٽ ڇو ٿيو؟ ۽ ڪهڙو تپ ڪيو، جنهنجي ڦل ڪري ڀڳوان رکيو؟ ۽ اهڙا سکر وسڌيو ۽ ديوڪي کي ڇو نه نصيب ٿيا؟“ شڪديو وراڻي ڏني ته ”هي راجا! اڳوڻي جنم ۾ نند يشودا پرميشور جي ڪهڙي تپسيا ڪئي هئي، تڏهن ڏاڍيءَ پرسن ٿي ۽ ڏنو هون جنهنجو ڦل هو اهو پوءِ رهيا آهن.“

هڪڙي ڏينهن صبح جو جڏهن يشودا ڏڌ ولوڙي رهي هئي، تڏهن شري ڪرشڻ ننڍو هون اٺي ”ماءُ! ماءُ!“ ڪري پڪارڻ لڳو، پر ماتا اٿڻ جي آواز کان هنجو آواز پڌڻ ۾ نه آيو، تڏهن پاڻ رئندو ماتا وٽ آيو ۽ پوءِ ماڌاڻي جهلي هٿڪي مان مکڻ ڪڍي اُڇلائڻ لڳو، يشودا تڏهن کيس پرچائي هنجو ٻ ۽ ڌاري ڇوڙ لڳي، ايتري ۾ ڏسي ته کير اُٻامي ڌارڻ لڳو آهي. انهيءَ تي شيامسندر کي اُٿي وهاري پاڻ کير جي سنڀال ڪرڻ ويئي، پٺيان سو جن سڀ مکڻ ڪڍي ٻرتن ڀڃي ڏڌ هاري ڀرپان پيئي هڪڙي اُکريءَ تي ويهي مکڻ کائڻ لڳو ۽ ڳوالن کي ٻه سڏي کارائڻ لڳو. اهو حال ڏسي يشودا کي ڏاڍي چڙ آئي ۽ لڪڻ کڻي ڪيس ڳولهڻ پٺيان پيئي، پوءِ جهلي چوڻ لڳي ته ”هيتري سمجهائيندي به تون نه سمجهين“

هي راڄا پرِيکشت! اُن ڪاليوءَ ۽ شام سندر جي اهڙي هلت
هاي آئي ۽ يشودا کيس سمجهائيندي هئي تہ پٽ! پاڙوٽ بيشمار
ڪانئين هوندي بہ جيڪڏهن تون گوالن جي گهران ڏڌ مکڻ
چورائي پاڻهين "مکڻ چور" نالو رکائين تہ ڪيتري نہ لڄ جي ڳالهہ
آهي! مان شرم ۾ ڇون ڪنهنکي منهن ڏيکاري نٿي سگهان. وڏي
ماڻهوءَ جو پٽ ٿي اهڙا هلت ملڻ ڪا چڱائي ٿي." يشودا جا اهڙا
وچن ٻڌي شيام سندر ڇوڙي لڳو تہ "ماءُ! اڄ ڪالهوڻي ورڻي آءٌ انهن
گوالن جي گهر نہ ويندس." پر هو مکڻ چورائڻ کان سواءِ رهيو
ڪين، جنهنڪري هڪڙي ڏينهن سڀني گوپين گڏجي، ٻڪري يشودا
وٽ دانهن جو ٻڪو ٻرڙ ڪيو. جڏهن هي هڪڙي گوپيءَ جي
گهر اندر گهڙيو، تڏهن ٿي سڀيئي کيس جهلي ماڻهس وٽ وٺي
آيون. ڀڳوان اُن وقت پنهنجي ماءُ سان اهڙو تہ ڪوڙي چال ڪيڙيو
جو جيڪا گوپي کيس هٿ کان جهلي ٿي وٺي آئي، تنهنجي پٽ
جي واٽ ڪي امکڻ اڳائي جڏهن ۽ داخل اُن اندرڏان ٿي وڌو ۽
پوءِ هو گوپي اچي تنهنکي دانهون ڏيڻ لڳيون تہ "جيڪڏهن اوهان
وٽ مکڻ نٿو بچي تہ اسان ڪيرو گدام ڪيو. تہ رڳو مکڻ
چورائي ٿو، پر اسانجا ٻچڙا چوڙيو جڏهن ۽ هي ڪچهري چهچهسر، تہ
تہ ڪپڙا ڦاڙي وڃي ۽ وري هي ڏڌ رايو ڏيڻ اچون تہ اوهين اسانتي
پروسوڙيا نہ ڪريو. اڄ اچي سڀ گڏجي اوهانوٽ وٺي آيون آهيون."
جڏهن گوپيون ڏو رايا ڏيئي چڪيون تڏهن يشودا چوڻ
لڳي تہ "ادي! ڪٿي آهي منهنجو موهن پيارو؟ اوهين ڪنهنکي
جهلي آيون آهيو؟ چور جو منهن تہ ڇتائي ڏسو! منهنجو ڪنهيو
تہ ڪالهہ کان وٺي گهر کان ٻاهر ئي ڪونہ نڪتو آهي. اهو
اوهانجو سڀ ڪوڙ ظاهر ٿئي ٿيو." اها ڳالهہ ٻڌي جنهن

آهي. گوپين انهيءَ ڪري سندس نالو "مکڻ چور" ڪري رکيو
سندس هن قسم جي حرڪتن ڪري پنهنجون ماٽيون ۽ ٿانو
ڇڪن تي رکڻ لڳيون، انهيءَ لاءِ تہ هو آتي پهچي نہ سگهي. شري ڪرشڻ
تڏهين هيءَ تجويز ڪئي جو ڪڏهن اُکريءَ تي ڀور رکائي، ڪڏهن
ڇوڪرن کي بيهاري پاڻ اُن جي ڪنڌ تي چڙهي پوءِ ڇڪن مان
ڏڌ مکڻ لاهي سڀ وڃي کائيندا هوا. جڏهين انهيءَ تجويز ڪرڻ
سان بہ ڪن ڇڪن تي پهچي نہ سگهندا هوا، تڏهن مرليءَ منجهہ
پنهنجي مرليءَ سان ڇاڙين کي ٽنگر ڪري ڇڪن ۾ ڏڌ ۽ ڏهي
پيئندا هوا. جڏهين اهو حال ڏٺي ڪا گوپي ڪاوڙ جي ايندي
هئي پر هن جي صورت ڏسي ڪلي ۽ جهندي هئي.

ڪڏهين ڪڏهين گوپيون يشودا کي شيام سندر جي انهن
حرڪتن بابت وڃي دانهون ڏينديون هيون، تڏهين شري ڪرشڻ
ڏاڍيءَ نماڻائيءَ سان يشودا کي چوندو هو تہ "ماتا! هي سڀ ڪوڙ
ٿيون ڳالهائين. ڀلا ۽ ڇوڪرا آءٌ ڪيڏو ننڍڙو سو ڇڪن تي
پهچندو هوندس؟ هي سڀ گوپيون منهنجي ڏاڍيان ڏوري ڏوري پنهنجي
ڪم ڪر ۽ ڇڏن ٿيون. پوءِ ڪا ڏهي تہ منهنجي منهن ۾ هڻي ٿي،
ڪا پيار ۾ چپاٽ هڻي ٿي، ڪا ٽوپي لاهي
پوءِ ٽوپي ڏيان ٿي. انهيءَ طرح هيءُ نہ ايڪا منهنجي
منهنجي سدائين ٿيون، سو تون هنن جي ڳالهہ تي ڪڏهن
ڪندي رهي." انهيءَ انهن مٺيون ڳالهيون ٻڌي
يشودا هنن گوپين کي ڪوڙو ڪري ڇڏيندي هئي ۽ چوندي
هئي تہ "جيڪڏهين سچيون آهيو تہ چوري ڪرڻ وقت ڪيئن پڪڙي
ثابوت وٺي اچو." يشودا جي انهن ڳالهين سبب گوپيون
شيام سندر کي پڪڙي اچڻ جي وقت جهلي رهيون.

هڪڙي دفعي جڏهن شيام سندر ۽ ٻلرام ساڻ اڱڻ ۾ راند پئي ڪئي، تڏهن مٽيءَ جي لپ ڀري کڻي وات ۾ وڌائين. انهيءَ تي ٻين ٻالڪن وڃي يشودا کي ٻڌايو ته ڪانڌ جي لڪڻ کڻي ڀڳوان کي مارڻ لاءِ ڊوڙي آئي. ڀڳوان تڏهن چوڻ لڳو، ته ”ماتا! مون مٽي ڪانه کاڌي آهي اهو سڀ ڪنهن توکي ڪوڙ اچي ٻڌايو آهي.“ يشودا تڏهن کيس وات کولي ڏيکارڻ لاءِ چيو. جڏهن ته هن پنهنجو وات کوليو، تڏهن ته اکين وائکر يشودا کي ٽيئي لوڪ ڏسڻ آيا. يشودا ميٺڙ من ۾ چوڻ لڳي ته ”مون جهڙي مورکر ۽ ڪا ورلي هوندي، جا ٽنهي لوڪن جي ناٿ کي پنهنجو پٽ ڄاڻي ويٺي آهي.“ پوءِ هٿ جوڙي شيام سندر جي ستوتي ڪرڻ لڳي. ڀڳوان ويچار ڪيو ته اڃا مونکي گهڻيئي چرتر ڪرڻا آهن، تنهنڪري اڃا مونکي ظاهر ٿيڻ نه کپي. پوءِ ته پنهنجي مايا اهڙي کڻي ڦهلائي جو ورري به يشودا هنکي پنهنجو پٽ سمجهي هنج ۾ کڻي پيار ڪرڻ لڳي ۽ چوڻ لڳي ته ”ٻچا! تون مکڻ مٺايون ڇڏي مٽي ڇو ٿو کائين؟“ ائين چئي کيس اندر وٺي ويئي.

هي راجا! برج ٻالائون شيام سندر ۽ ٻلرام جي روپ تي موهت ٿي اهڙا اڇا وڪڻنديون هيون ته ”هو ڪنهن به طرح اسانجي گهر اچي ته اسين سندر مرد درشن ڪري پنهنجا نيڻ ٺاريون.“ ڀڳوان انترجامي آهي؛ اها اڇا پوري ڪرڻ لاءِ گوالن جي ٻارن سميت سندن گهر وڃڻ لڳو، جنهنڪري گوپيون ڏاڍيون خوش ٿيون ۽ کيس خوب ڏڌ مکڻ کارائينديون هيون ۽ جيڪي گوپيون گهر ۾ نه هونديون هيون، تن جي گهرن اندر گهڙي انهن جا ڏڌ، کير ۽ مکڻ ٻالڪن کي کارائي ۽ ٻاڻ ڪاني ڀاڃي جيڪي بچندو هو سو زمين تي هاري ڇڏيون ٿي پوءِ ويهي ڪاڻد، هو ته ڪنهن نه ڏڌ جي ندي ٿي هي رهي

لڳي، وڻ ڪِرڻ لڳا. يشودا تڏهن شيام سندر کي اُڱڻ
مان ڪڍڻ آئي، پر هو اهڙو ڳرو ٿي پيو هو جو يشودا کڻي نه سگهيس.
اجا يشودا ٿورو پري ٿي مس، ته هو راڪشس وري وڃي ڀڳوان کي
کڻي مٿي آڪاش ڏي هليو ويو. يشودا ڪرشڻ کي نه ڏسي
روئڻ لڳي ۽ نند کي پڪاري چوڻ لڳي ته "هاءِ! شيام سندر کي هوا
۾ اُڏائي ويو." اهو ٻڌي سڀ گوپيون ۽ گوال، نند لال کي ڳولڻ
لڳا، پر ڪٿي به سندس پتو ڪونه پيو. جڏهن شري ڪرشڻ
هنن کي ڏٺو، تڏهن ترڻاورت کي ڪلهو ڏيئي نند جي
دروازي وٽ پٿر تي ڪيرائي ساهه ڪڍيو. راڪشس، جي مرڻ بعد
آها اونده گم ٿي ويئي ۽ جا ڏسن ته دروازي اڳيان هڪڙو راڪشس
مئو پيو آهي ۽ سندس ڇاتي تي ڀڳوان راند ڪري رهيو آهي. يشودا
دوڙي وڃي ڀڳوان کي هنج ۾ کنيو ۽ ڏاڍو خوش ٿي کيس کڻي آيس.

هڪڙي ڏينهن جڏهن يشودا شيام سندر کي هنج ۾ کڻي چمي رهي
ٿي ته اوچتو ڀڳوان وات کولي کليو ڏنو. يشودا تڏهن
انهي وات اندر پرٿوي، آڪاش، سورج، چنڊ، ستارا، پربت، سمنڊ
۽ ٻيون به دنيا جون انيڪ شيون ڏٺيون. يشودا عجب ۾ پئجي
ويچار ڪرڻ لڳي ته هي سڀ سچ پچ آهي يا سپنو ٿي
ڀانيان. ڪنهن ديوتا جو ته ڪو [illegible] آهي؟ يا
براهمڻ ڪيرائي ڪيس، [illegible] لڳي."

هي راجا پريڪشت! جڏهن [illegible]
ٿيو جاڳي، تڏهن [illegible] روپ [illegible] نند جي گهر [illegible]
ڪري، نند ۽ يشودا کي ڏاڍو آنند ڏنو. ڀڳوان جي [illegible]
سروپ تي سڀ گوپ گوپيون [illegible]
هنن کي ڏسڻ [illegible].

راڪشس کي ماريو آهي. انهيءَ سمجها ته منهنجو موت نه
اُن هٿان ئي ٿيڻو آهي. سڄڻ اُهو جو مشڪلات جي وقت
ڪم اچي ۽ اُن ٻالڪ کي ماري منهنجو ڀؤ دور ڪري ۽
جيڪو اهو ڪم ڪندو، تنهنکي مان گهريو انعام ڏيندو."

اها ڳالهه ٻڌي شڪتاسر اُٿي کڙو ٿيو ۽ شيام سندر جي مارڻ
لاءِ انجام ڪري موڪلائي هليو ۽ پوتن روپ ٿي اُتي آيو جتي
شري ڪرشڻ پينگهي ۾ سمهيو پيو هو. راڪشس، ٻچڙن کي پينگهي ۾
اڪيلو ڏسي کيس مارڻ جو من ۾ ويچار ڪري جهٽ ئي هٿڙي
جهڪي ته، جو پينگهي جي مٿان ٽنگيو پيو هو، اهي ويڙهو تنهن اهو
ڇڪو لڏڻ لڳو. ٻچڙن راڪشس کي ڇڪي ۽ ويهي ڏسي
روئندي روئندي هڪڙي اهڙي لت ڇڪي کي هڻي، جنهنجي
لڳڻ ڪري شڪتاسر مٿو ۾ ڪنس جي سيڪ ۾ مٿل وڃي ڪريو ۽
ڇڪي جي ڪرڻ سبب ميڏا ٿيا، جي ڏڪ ڪر ڇا ٻرڻ وکيا هوا سي
سڀ ڀڄي پيا ۽ ڏڌ کير ڀلا ڪري وهي اُٿي هليو. آواز تي يشودا
۽ ٻيا گوپ گوپيون ڊوڙي آيا ۽ شام سندر کي ڪيچ ۾ کڻي چمڻ
لڳا ۽ عجب کائڻ لڳا ته ڇڪو ڪنهن ڇجي ڪيري پيو."

هي راجا پريڪشت! ٻڌمن شري ڪرشڻ پنهنجن ميٺن جو ڏيو
ڏڌمن ڪنس، ترڻاورت راڪشس کي ٻچڙن جي مارڻ لاءِ موڪليو،
جو پنهنجو روپ ڦيرائي گوڪل ۾ آيو. اُنوقت يشودا شيام سندر
کي هنج ۾ کڻيو اڱڻ ۾ ويٺي هئي. ٻچڙن ترڻاورت کي آيو
ڄاڻي پنهنجي بدن کي اهڙو ڳورو ڪيو جهڪري يشودا کيس
هنج مان لاهي کڻي زمين تي ويهاريو ۽ پاڻ وڃي گهر جي
ڪم ڪار کي لڳي. ترڻاورت اهڙي مانڊ پکيڙي جو سندس
اچڻ وقت سڀني گوڪل ۾ اونده ٿي ويئي ۽ ڏڌو اڏامڻ

ڪنيائ. پوءِ سيٺين کي پيرين پئي. آسيس، ورڻ لڳي ته اڄ
ڪڪي کي نئون جنم مليو آهي.

نند جو متر اکان موٽيو تي سو گوڪل وٽ پهچڻ وقت ڇا
ڏسي ته هڪڙي راڪشسڻ تمام پروت جيڏي مٿي پيٺي آهي ۽
گوڪل واسي کيس ڏسي رهيا آهن. جڏهن پوتنا جو سمورو
حال ٻڌائين تڏهن خوش ٿي پرميشور جا ٿورا مڃڻ لڳو. پوءِ
پنهنجي گهر اچي ڪيترويئي دان پن ڪرڻ لڳو ۽ سون چاندي
ڀڪرشڻ متان گهوري اپياڳين کي ڏنائ. جڏهن گوالن
پوتنا کي ٽڪر ٽڪر ڪري ساڙيو، تڏهن سندس بدن مان ڏاڍي
خوشبوءِ نڪتي جا سنگهي گوڪل واسي ڏاڍو پرسن ٿيا.

هي راجا! هاڻي جي تون پڇين ته اهو وري ڪئن؟ ته اُنجو
جواب هي آهي جو ته لوڪي ڏاڻ هنجو کير پي سندس ڇاتي تي
چڙهي رکيا هوا ۽ کيس، پنهنجن هٿن سان ماري پوتر ڪري مڪت
ڪيو هو، تنهنڪري ئي اُنجي سڙڻ تي خوشبوءِ اُٿي هئي. دي
راجا پريکشت! ڏسو ته پوتنا ڇاتيءَ کي زهر لڳائي شريڪرشڻ
کي مارڻ لاءِ آئي، تنهن به اهڙي اُتم گتي پاتي پر جيڪو ڌارا نڻ کي
پريم سان پوڄيندو، تنهنکي ته خبر نه آهي ڪهڙي پدوي ملندي؟"

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريکشت چوڻ لڳو "هي شڪديو جي
مهاراج! جهڙي ليلا پوتنا ۽ شري ڪرشڻ جي ٻڌايو اهڙي ليلا ۽ ٻال
چريتر پيا بہ کي ٻڌايو جو اهي موکي ڏاڍا وڻن ٿا." شڪديو
چوڻ لڳو "هي راجا! جڏهن ڪنس پوتنا جي مرڻ جي خبر ٻڌي،
تڏهن پڪ ٿيس ته منهنجو مارينده تحقيق گوڪل ۾ پيدا ٿيو آهي،
ان چنتا ۾ وياڪل ٿي بي هوش ٿي ڪري پيو. جڏهن هوش
آيو تڏهن وزيرن سان صلاح ڪيائين ته "نند جي پٽ پوتنا

ماريندا رهيا، پر تن مان هڪ به شيام سندر جي ڏسپ، ڪان ڪنس کي
سڪ ڪونه ٿي، تنهنڪري هن پوتنا راڪشڻ کي گهرائي چيو ته
"هن وقت گوڪل ۽ متڙا ۾ يادون جي گهر منجهه جيڪي ٻالڪ پيدا
ٿيا آهن تن کي وڃي مار." پوتنا اها ڳالهه ٻڌي ڀيريا ننڊ جي گهر
آئي جو ٻڌو هوائين ته اُتي پٽ ڄائو آهي ۽ ويچار ڪيائين ته ڪوبه روپ
ڌري ڏارائڻ جي ڀانئي ڇوڪري کي ماري اچڻ گهرجي. اها
ڳالهه دل ۾ رکي ٿڻن کي زهر لڳائي تمام سهڻو روپ بڻائي ننڊ جي گهر
گهڙي ويئي. يشودا ۽ ٻين اسٽرين پوتنا جو روپ ۽ سينگار ڏسي
ڪنس ديو ڪنيا ڄاڻي ڏاڍو آدر ڀاءُ ڪيو. اُن وقت شام سندر
پينگهي ۾ لڏي رهيو هو ۽ پوتنا کي ڏسي مُرڪيو، ڇو جو سمجهيائين
ته هي ڪٿٽ روپ ڌاري منهنجي مارڻ لاءِ آئي آهي. ڇوڪرو
ليٽيو هو پوريائين هٿ آئي نه ته خبر نه آهي ته ٻين جي گهر وڃي جيڪر
ڪيترا ٻالڪ ماري وڃي ها. پوتنا يشودا کي چوڻ لڳي ته "هي
ڀيڻ! اوهانجي گهر پٽ ڄڻڻ جو حال ٻڌي راجا ڪنس ڏاڍو خوش
ٿيو آهي ۽ مون کي سندس ڏسڻ لاءِ موڪليو اٿس." يشودا تڏهن
ڪيس پينگهي ڏي اشارو ڪري چوڻ لڳي ته "ادي! هو لڏي
رهيو آهي بلاشڪ وڃي ڪيس ڏس." پوءِ پوتنا پينگهي وٽ اچي
ڏاڍي پيرسان شيام سندر کي هنج ۾ کڻي منهن مٿو چُمڻ ۽ کير پيارڻ
لڳي. شري ڪرشڻ ٻنهي هٿن سان پوتنا جي ٿڻن کي جهلي اهڙي
ته زور سان کير پيئڻ لڳو جو هنجو پراڻ نڪرڻ لڳو ۽ وڪڙ کائي رڙ
ڪري زمين تي ڪري پيئي ۽ ڪرڻ وقت اهڙو ته آواز ٿيو جو
گوڪلواسي ڏڪي وڃي ڪنبڻ لڳا. يشودا ۽ روهڻي ڊوڙنديون
اچي ڏسن ته موهن پيارو پوتنا جي ڇاتي تي چڙهيو کيڏي پيو ڏائي.
يشودا پيارو چوڻ الڪي ٿي مٿس ڪري ۽ آبالڪ ڪيس هنج ۾

30

شهر جي گوپين ۽ گوالن اهڙو آنند سماچار ٻڌي ڏاڍا منگل ڪيا ۽
برج واسي خوش، ٿي نند کي واڌايون ڏيڻ آيا.

پوءِ اهي گوپيون ۽ گوال شيام سندر جي مکاروند ڏسڻ لاءِ
نند يشودا کي پيار ڪندا ڪرڻ لڳا ۽ ڪين اُها ڇپي ڏيکاري ويٺي،
جهنڪي هو ڏسي پرم آنندت ٿيا. برهما وغيره ديوتائون ۽ ماڻن بہ
چڙهي برج منڊل ۾ آيا ۽ آڪاش، مان مٿان ڦل وسائي خوشي
ظاهر ڪرڻ لڳا. مطلب تہ ان ڏينهن نند وٽ جيڪو آنند ٿيو
تنهنجي ورنن ڪرڻ جي نہ تہ هن قلم کي طاقت آهي ۽ نکي
هيءَ ننڍڙي زبان ئي چئي سگهي ٿي.

جڏهن نند ٻڌو تہ ڪنس ڇوڪرن مارائڻ لاءِ حڪم ڏنو آهي،
تڏهن گوالن سان صلاح ڪري نند گوالن سميت ڪيترو ئي سامان
کڻي ڪنس وٽ مٿرا ۾ ويو جتي ڪيس، پيٽا ڏيئي انکي ٻڌايائين
تہ هو نکي ٻٽ چاڙهو آهي. وسديو جو ٻڌو تہ نند ڪنس ۾ ڏاڻ
هو ٿي ڪهر ٿو جي سو اڳواٽ ئي جمنا جي ڪناري تي نند سان
ڪٺ چڙهي آيو ۽ سندس ٻٽ بابت سماچار پڇڻ لڳو ۽ پوءِ سندس
استري ۽ ڪٽنب وغيره بابت ڪشل منگل پڇڻ لڳو. نندراءِ وري
وسديو سان سندس ٻالڪن جي مارجي وڃڻ بابت ٻڌي ٻي ڪرڻ
لڳو ۽ ڏيرج ڏيڻ لڳس تہ اها سڀ ڀڳوان جي ٻالي ڪري سمجهي.
اهو ٻڌي وسديو نند کي چوڻ لڳو تہ "راجا ڪنس، هن وقت ٻالڪ
ڀرائي رهيو آهي ۽ چوطرف راڪشس، پيا گهمن ۽ ڇوڪر ڳولين.
ان ڪري تون تہ پوءِ تدا ٻر برج ڏانهن وڃي آهي، تنهنڪري اوهين جلدي
ٿي ڪهر وڃو. اوهين تہ پنهنجو ٿين ڪندا رهجو پوءِ ديڪا
ان کي وڃي." اهو ٻڌي نند وسديو کان موڪلائي گهر ڏي هو ٿيو.
جي راجا! ڪنس جي حڪم موجب راڪشس ٻالڪن کي

تہ رکو اوهانجي غصي ڪرڻ سان ئي پٽجي ويندا . ڏسو برهما
آڳئي پنهنجا پاپ ڀوڳي رهيو آهي. مهاديو ڪيلاش پربت تي پاروتيءَ سان
ويٺو وڻيو آهي. اندر کي طاقت ئي ڪانهي جو اوهان جي
سامهون ٿي وڙهي ۽ ٻيا آهو آهي جنهن ڪنهن جو روپ ڌاريو
هو ۽ ويو هميشہ کير ساگر ۾ لڪشميءَ سان آنند ۾ ويٺو آهي. ڪنس
پڻ ڪرڻ تہ اچي ڪان، سو اوهان کي ڪنهن ڪوڙي وڏي ڳالهہ آهي."
ڪنس چوڻ لڳو "دي ٿئي! اوهانجي ڳالهہ سچي آهي، پر ڏاڍو ضروري
مارڻ لاءِ ڪٿي تہ ضرور اوتار وٺندو هوندو. ماڻ آڳاٽي اهڙن
ڪنهن جو وڙهي مارڻ ٿو؟" راڪشس چوڻ لڳا تہ "اهڙو سولو
رستو هي آهي جو جيڪي ڏينهن ۾ ڄميل ٻالڪ هجن انهن
سڀني کي مارائي ڇڏجي، ڇو تہ انهيءَ اهو جو ڪو تہ مري ويندو.
پر جيڪڏهن انهيءَ ڪرڻ سان ٻہ ڪٿي لڪي رهجي ويو تہ
منو تہ برهمڻ ۽ هري ڀڳت جي ڪڏهن آهي ڪين مارايو. ڇو
جڏهن ڀڳتن کي دک پهچندا تڏهن هو سندن حمايت تي ظاهر
ٿيندو، تڏهن پاڻهي سندس خبر ملندو."

راڪشسن جي اها صلاح ڪنس کي ڏاڍي وڻي ۽ تنهن
برهمڻن، رشين، سنت مهاتمائن ۽ ننڍن ٻالڪن کي مارڻ جو
حڪم ڏنو. انهن ڪرڻ ڪري ڪنس جي اڳوڻن جنمن جو
پنن ماڻيو ويو ۽ سندس عمر ۽ طاقت گھٽجڻ لڳي."

شري شڪديو جي چوڻ لڳو تہ هي راجا پرڪشت! جڏهن
وسديو شري ڪرشڻ کي يشودا جي هنج ۾ سمهاري موٽي متورا
ڏانهن آيو، تڏهن يشودا جاڳي پيئي ۽ پٽ کي ڏسي ڏسي نند
کي اطلاعت ڇوائي موڪلائين. نند جو گهر کي ڏسي ڏاڍو
خوش ٿيو. پوءِ تہ پنهنجي استري يشودا ڏاڍيون خوشيون ملهايون.

ڪ ڏيڻ ضرور ڏاس ٿيڻو آهي، توهانجا ڇهہ پٽ بنا قصور ماري
پاپ جو بوجو ڏاڙهي کنيم، تڏهن بہ مطلب سڌ نہ ٿيو. هاڻي مون
کان اهو پاپ ڪڏهن لهندو ۽ ڪهڙي گتي پراپت ٿيندم؟ اوهان
جا ديوتائون ڪوڙا ڇپيا جن چيو هو تہ ديوڪيءَ جي اٺين گرڀ
مان ڇوڪرو ٿيندو، پر هيءَ تہ ڇوڪري ٿي پيئي جا بہ هتان ڇڏائي
آڪاش ۾ هلي ويئي. اِنلاءِ منهنجو اپراڌ ڪميا ڪريو ۽ اهو سمجهي
ڏير ڄ رکو تہ انهن ٻالڪن جي عمرئي ايتري هئي. گياني جڻ
۽ مرڻ کي هڪجهڙو سمجهن ٿا، آگياني دشمن ۽ دوست ۾ فرق
سمجهي. ڏوهہ پر ساڳيو پڇيو تہ هيءُ جيو امر آهي ۽ ڪڏهن بہ مري نٿو.
"اهو رڳو ڀرم آهي تہ فلاڻي جي مارڻ سان فلاڻو مري ويو."
ايترو چئي ڪنس پنهنجو هٿ ديوڪيءَ جي پيرن تي رکي زار زار
روئڻ لڳو. ديوڪي سندس اپراڌ ڪميا ڪري مٺو مٺي ڪٿي لڙڪ آگهڻ
لڳيس ۽ وسديو چوڻ لڳس تہ "هي راجا! توهانجو اِنهر ڪو بہ
ڏوهہ ڪونهي. ورڌاتا اسانجي ڪرم ۾ ائين لکيو هو. آدمي
پنهنجي سک لاءِ گهڻيئي تجويزون ڪريٿو، پر جڏهن پرميشور اُن
جون پوريون ڪري. ايشور ڪرپا کانسواءِ ڪجهہ بہ سڌ ماڻي
نہ سگهندو." ڪنس تڏهن وسديو ۽ ديوڪيءَ کي پنهنجي گهر آڻي
کوچڻ ڪرايو ۽ چڱا وستر پهرائي کين روانو ڪيو.

ٻئي ڏينهن ڪنس پنهنجي راڄ سڀا ۾ ويهي راڪشسن سان
صلاح ڪرڻ لڳو تہ "يوگ مايا مونکي چئي ويئي تہ تنهنجي مارڻ
...ارو پيدا ٿي چڪو آهي ۽ آڪاس واڻيءَ اهو ڪوڙ چيو هو تہ ديوڪيءَ
... اٺين گرڀ مونکي ماريندو، ڇو تہ اٺين گرڀ مان ڇوڪري
...دا ٿي آهي، اِنلاءِ اوهين وڃي ديوتائن کي ماريو. اهو ٻڌي
...ڪشس چوڻ لڳا تہ "مهاراج! ديوتائن ۾ سمرٿي ڪهڙي آهي؟ ده

ديوڪيءَ جي هٿن مان کسي ورتي. تڏهن ديوڪي ٻانهون ٻڌي
هٿ جوڙي وينتي ڪرڻ لڳس تہ "ڀاءُ! جيڪي پٽ توهانجا
ڪيئي مارڻا آهن، تن تي هيءَ ڇوڪري ڪٿي ڇڏي ڏي. سنسار
۾ جهڙي پٽ سنتان ڪونهي تنهنجو چوٽي ڌيءَ آهي. سو تہ
پٽ تہ سڀ ماري ڇڏيا، پر هاڻي هن ننڍي معصوم ٻالڪيءَ کي ماري ڇو ٿو
پاڻ ٻئي پاپ جو بوجو کڻين؟" ڪنس کي ڪجهہ بہ رحم نہ آيو ۽
اُن ڇوڪريءَ کي پيرن کان جهلي زور ڪري آيو ۽ هٿن جي
ٻانهين تہ ٿيرائي پٿر تي پڇاڙيائين، تڏهن هو ڇوڪري سندس
هٿن مان ڇڏائي مٿي آڪاش ۾ هلي ويئي ۽ پنهنجو ديوي
روپ سروپ ڏيکاريائينس جو ڏسي ڪنس ڊڄي ويو. پوءِ
هن آڪاش مان چوڻ لڳي ديوي جنس "هي پاپي ڪنس! تو موکي
پڇاڙي اڇلايو پر مان ڪنهن تنهنجي مارڻ وارو ورج ...
تي ڪو آهي، هاڻي تون ڀڄي نٿو سگهين. هو تو کي ماري
جلدي پرٿويءَ جو ڀار هلڪو ڪندو. هاڻي هوشيار ٿي هٿ
جهاڳون ڪري پاڻ تي ڌيان ڏج." ايترو چئي اُها
ديوي اُتان انترڌان ٿي ويئي

يوگ مايا جي ايتري وارتا ٻڌي ڪنس شرمندو ٿي نيٺ
فڪر ۾ ڦاٿو ۽ ان جي لڳس ۽ خيال ڪرڻ لڳو تہ "افسوس! مون
وسديو ۽ ديوڪيءَ کي ناحق ڏکر ڏنا ۽ انهن جي ٻالڪن مارڻ جي
گهڻا پاپ تي ڪئيم. ايتري ڪندي بہ انهن جي مارڻ وارو اڃا
جيئرو پيدا ٿيو. آه! هاڻي مان انهن ڏکن ڪيئن اوڙان؟"
انهن ويچار ڪندي هو وسديو ۽ ديوڪيءَ وٽ آيو ۽ انهن جون هٿڪڙيون
۽ زنجير لاهي ڪانئن بخشائي جو ڪرڻ لڳو تہ "مون جهڙو پاپي
دنيا ۾ ٻيو ڪو نہ هوندو. آها! پنهنجي شرير جي رکيا لاءِ، جو

ڏسي يشودا وٽ پيل ڇوڪري پاڻ کڻي ۽ شري ڪرشن ڀڳوان
کي يشودا وٽ سمهاري ورڻي جمنا لنگهي متر ڏانهن آيو.
ديوڪي جو وسديو کي ڏيئي وسديو اونداهي رات
گوڪل ۾ موڪليو هو، سا پنهنجي ڏاڍي ڇنڊ ڪرڻ لڳي ۽ روئي
پڇڻ لڳي ته ” ڇيڪاڻ ديهه کي چوڪيدار جاڳي پوي ۽
دروازو کليو ڏسي ڪنس کي وڃي ٻڌائي ته پوءِ ڪنس اسان
کي ڪهڙا ڏک ڏيندو. تنهنجي ۽ خبر ڪانه ٿي پوي. ڇا ري
جمنا ديهه ڦري ۾ هوندي، سو ڪئن هن ٻالڪ کڻي پار لنگهي ويو
هوندو؟ وڌي ۾ ڪهڙي مدت گذري. اڃا اُنس خبر نه آهي ته هو
جا ڏاڍو موٽيو آهي؟“ اهڙيون ڳالهيون ڪري جڏهن اهي روئڻ ۾
چتڪي ته وسديو به اچي پهتو ۽ ڇوڪري ديوڪيءَ کي ڏيئي سمورو
احوال ٻڌايائينس. پوءِ ته ديوڪي خوش ٿي چيو ته ”هاڻي اسان کي
ڪو ٻيو ڪوبه ڀلو ڪنس نه ماري ڇڏي. وڃي
پت ته ٻچي سگهيو.“

جڏهن ته وسديو ڇوڪري کڻي اندر گهڙيو، تڏهن ئي اهي
قيد خاني جا دروازا اڳين وانگر بند ٿي ويا. هٿ پيرن
۾ زنجير پئجي ويا ۽ هوءَ ڇوڪري روئڻ لڳي.
ٻڌندي چوڪيدار جاڳي پيا ۽ ... ڪري ...
ڪنس وٽ آيو ۽ اچي ٻڌائڻ لڳو ته ” مهاراج! ... دشمن
پيدا ٿيو آهي.“ اهو ٻڌي ڪنس ... ...
ميل ... ... وسديو ۽ ديوڪيءَ وٽ آيو ...
ديوڪي ڇوڪري کڻي ڪنس وٽ آئي ...
” ادا! ... ...
... ...

گهوڙو ڪٿي ويو

نند جي گهر ڪٿي وڃڻ

وسديو جو پيگوان کي ٽوڪري ۾ رکي نند جي گهر ڏانهن وڃڻ

...ن پنهنجو اهو روپ سميٽيو." پوءِ ڀڳوان ٻالڪ روپ ۾ ٿي ويو. ڪي مٿين

...۽ پنهنجي مايا اهڙي پکيڙي جو وسديو ۽ ديوڪي کي جنم ٿي

...جي ڳالهه سمجهه ۾ آئي. وسديو پتر جي

...جي ڳالهه سمجهي حيران ٿيا ۽ سنڪاپ ڪيا.

...ادو خوش ٿيو ۽ هزار ڪيو ڏان ڪرڻ جو من ۾ ... ڪرڻ لڳو ته ڪٿي

...شري ڪرشڻ کي ڇاتيءَ سان لائي ڇهتا ڪرڻ لڳو. ڪٿي وڃڻ

...ڪا نجيس، هنهنجي ديوڪي نند جي گهر پهچايو وڃي

...اهو صلاح ڏنيس، پر قيد مان ڪئن ٻاهر نڪري؟ اهي ويچار ۾

...پنجي ويا ته ايتري ۾ ڇا ڏسن ته سندن هٿڪڙيون ۽ زنجير لهي

ڪري پيا آهن، سڀ دروازا پاڻ کان کلي پيا آهن ۽

چوڪيدار ننڊ ۾ بيهوش ٿيا پيا آهن. اهڙو وجهه ڏسي وسديو

شري ڪرشڻ کي ٽوڪريءَ ۾ رکي مٿي تي کڻي گوڪل ڏانهن

روانو ٿيو. اهو وقت ڀادون اونداهي رات هئي ۽ مينهن ۾ ڇوڪ ته

اچ ته پوان ته ڪڏهن پوان. ڀڳوان جي مينهن ۾ ڇهڙا ته پون،

[illegible]

ڪناري تي پهتو، جا ڏسي ته درياءَ ... ويچار ڪرڻ لڳو ته

اهي ۽ اڳان ... ادي ... سندس ... ڇوڪرن

ڪهڙي طرح پار لنگهي ... ڀڳوان ...

جو درياءَ ... ۾ ... وسديو اهو پيد ...

پاڻي ... وڌڻ لڳو ... وسديو ...

کي مٿي ڪرڻ لڳو ... ڀڳوان ...

ٿيو. ... وسديو ...

پنهنجو ... وسديو خوش

... سيٽي ... نند جي گهر ... نند ۾ ...

دشمن تي ٻيٺا آهن." پوءِ ۸ ليڪا پرٿويءَ تي ڪڍي ڪنس کي ڏيکاريائين ۽ ڪڙايائين ته پنهنجي پاسن کان آخر اچي ان تي ٿيا ۽ چوڻ لڳس ته خبر نه آهي ته ڪهڙو اٺون ليڪو توکي ماري. ائين سمجهائي نارد روانو ٿيو.

نارد جي وڃڻ بعد ڪنس يڪدم وسديو کي ٻالڪ سميت گهرايو ۽ ڇهه ڪر کي پرٿويءَ تي پڇاڙي ماري وڌو. پوءِ وسديو ۽ ديوڪيءَ کي ڪوٺي قيد ڪيائين ۽ پنهنجي پيءُ اُگرسين کي وسديو ۽ ديوڪيءَ جو مددگار سمجهي مٿانس ، پهرو ٻهاريائين. ان بعد راڪشسن کي گهرائي حڪم ڏنائين ته "ديوتائن، مٿرا ۽ گوڪل ۾ اچي جنم ورتو آهي، انلاءِ جيڪي يدوونسي مٿرا ۽ گوڪل ۾ ڏسو انهنکي ماري ڇڏيو." اهڙيءَ طرح ديوڪيءَ جا پيا پنج پٽ به وسديو انجام موجب ڪنس کي آڻي ڏنا، جنکي ڪنس بروقت ماري ڇڏيو. هيڏانهن ڪنس، جي حڪم موجب راڪشس مٿرا ۾ وڃي يادون کي مارڻ لڳا. راڪشسن ۽ ڪنس، جي ڊپ کان ڪيترا يادو مٿرا ڇڏي پانچال (بنگال) ۽ ٻين شهرن وڃي لڪا. وسديو پنهنجي استريءَ روهڻيءَ کي گوڪل ۾ سندس، عزيز نند وٽ موڪليو، جتي هن ڏاڍي سندس سار سنڀال لڌي."

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريڪشت چوڻ لڳو ته "شڪديو جي مهاراج! نارد مني ڪهڙو گياني ۽ هري ڀڳت ٿي ڇو ڪنس کي هن قسم جي صلاح ڏنائين؟" شڪديو وراڻي ڏني ته "هي راجا! نارد مني انڪري اهي پاپ، ڪنس، جي هٿان ڪرايا ته هنجا اڳوڻي جنم جا پاپ ناس ٿي وڃن ۽ شري ڪرشڻ جلد اوتار وٺي اچي. هي پريڪشت! جڏهن اُهو ڪنس ديوتائن، رشين ۽ يادون کي گهڻن قسمن جا ڏک ڏيڻ لڳو ۽ وسديو جا ڇهه پٽ پڻ

پرڻائيندس، جنهنڪري بي فڪر ٿي رهندس."

وسديو ويچار ڪيو ته هي پاپي پنهنجي هٺ کان هيٺ نه لهندو ۽ تنهنڪري اهڙي تجويز ڪجي جو هنکي پرسنتوش اچي ۽ ديوڪي به نه مري. متان ڪجي جو جيڪو ٻار ڄمي سو آڻي ڪنس کي ڏجي. ان وچ ۾ خبر نه آهي ڪير مري ڪير جيئي، جي ڪنس مري وڃي ته به ڀلو لڳي ۽ جي ديوڪي مري وڃي- ته به ڀلو. اهڙو خيال ڪري ڪنس کي چيائين ته "مهاراج! آءٌ اوهان سان انجام ٿو ڪريان ته ديوڪيءَ کي جيڪو اولاد ٿيندو سو اوهان وٽ يڪدم پهچائيندس. اوهانکي ديوڪيءَ کان ته خوف ڪونهي، الله هن ويچاريءَ کي ڇڏي ڏيو." اهڙو انجام وٺي ڪنس، وسديو ۽ ديوڪيءَ کي ڇڏي ڏنو ۽ پاڻ موٽي پنهنجي راڄڌانيءَ ڏانهن هليو آيو ۽ وسديو ديوڪيءَ سميت پنهنجي گهر اچي پهتو.

جڏهن ڪيترن ڏينهن گذرڻ بعد ديوڪيءَ کي پٽ پيدا ٿيو، تڏهن وسديو اهو ٻار کڻي آڻي ڪنس جي اڳيان رکيو. ڪنس تڏهن کلي چيس ته "وسديو! تون بيشڪ سچار آدمي آهين، پٽ جو موهه ڇڏي مون وٽ ڪيس کڻي آيو آهين. خير! هن ٻالڪ- مان ته ڪو به ڀپ ڪونهي، اٿاءِ گهر کڻي وڃجانس."
وسديو خوش ٿيندو ٻار کي گهر کڻي آيو.

ايشور اڇا سان نارد مني ڪنس جي دربار ۾ آيو جتي ڪنس کيس ڏاڍو آدر ڀاءُ ڪري ويهاريو. نارد تڏهن ڪنس کي چوڻ لڳو ته "وسديو کي پٽ جو موٽائي ڏنءِ؟ خبر ڪانه اٿيئي ته سڀئي ديوتائن گڏ ڪل ۽ مٿرا ۾ اچي جنم ورتو آهي. ديوڪيءَ جي اٺين ڳڀ مان ٿيڻ ڪرشڻ اوتار وٺي تنهنجي انت آڻيندو؟ ڏسُ! تنهنجا متر مائٽ سڀ يادو ديوتائن جا اوتار ٿي، تنهنجا

ڪنس جو يادون کي مارائڻ جو حڪم ڏيڻ

دشمن تي بيٺا آهن.“ پوءِ ۸ ليڪا پرٿويءَ تي ڪڍي ڪنس
ڏيکاريائين ۽ چيائين ته هنن پاسن کان آخر اچي اٺ تي ٽيا ۽ چو
لڳس ته خبر نه آهي ته ڪهڙو اٺون ليڪو توکي ماري. ائين
سمجهائي نارد روانو ٿيو.

نارد جي وڃڻ بعد ڪنس يڪدم وسديو کي ٻالڪ سميت
گهرايو ۽ ڇوڪر کي پرٿويءَ تي پڇاڙي ماري وڌو. پوءِ وسديو ۽
ديوڪيءَ کي ڪٺي قيد ڪيائين ۽ پنهنجي پيءُ اُگرسين کي
وسديو ۽ ديوڪيءَ جو مددگار سمجهي مٿانس، پرو ٻهاريائين. ان
بعد راڪشسن کي گهرائي حڪم ڏنائين ته ”ديوتائن، مٿرا ۽ گوڪل
۾ اچي جنم ورتو آهي، انلاءِ جيڪي يدونسي مٿرا ۽ گوڪل ۾ ڏسو
انهنکي ماري ڇڏيو.“ اهڙيءَطرح ديوڪيءَ جا ڄايا پنج پٽ ۾ وسديو
انجام موجب ڪنس کي آڻي ڏنا، جنکي ڪنس ٻروقت ماري
ڇڏيو. هيڏانهن ڪنس، جي حڪم موجب راڪشس مٿرا ۾ جي
يادون کي مارڻ لڳا. راڪشسن ۽ ڪنس، جي ڊپ کان ڪيترا
يادو مٿرا ڇڏي پانچال (بنگال) ۽ ٻين شهرن ۾ وڃي لڪا. وسديو
پنهنجي استريءَ روهڻيءَ کي گوڪل ۾ سندس، عزيز نند وٽ
موڪليو، جتي هن ڏاڍي سندس سارسنڀال لڌي.“

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريڪشت چوڻ لڳو ته ”شڪديو جي
مهاراج! نارد مني ڪهڙو ڪيائي ۽ هري ڀڳت ٿي ڇو ڪنس کي هن
قسم جي صلاح ڏنائين؟“ شڪديو وراڻي ڏني ته ”هي راجا! نارد مني
اِنڪري اِهي پاپ، ڪنس، جي هٿان ڪرايا ته هنجا اڪوڙي جنم جا
پيچ ناس ٿي وڃن ۽ شري ڪرشڻ جلد اوتار وٺي اچي سندس،
ائت آهي. هي پريڪشت! جڏهن اُهو ڪنس ديوتائن، رشين ۽
يادون کي ڪهڻن قسمن جا ڏک ڏيڻ لڳو ۽ وسديو جا ڇهه پٽ پڻ

پرڻائيندس، جھڪري ٻي فڪر نہ رهندس."

وسديو ويچار ڪيو تہ هاڻي پنهنجي هٿ کان هيٺ لهندو،
تهڪري اهڙي تجويز ڪجي جو هنکي برسنتوش اچي ۽ ديوڪي
بہ نہ مري. هن ڪجي جو جيڪو ٻچو ڄمي سو آڻي ڪنس
ڏجي. ان ۾ خبر نہ آهي ڪير مري ڪير جيئرو رهي. ڪنس
مري ۽ يا نہ بہ پيدا ٿئي ۽ ٻي ديوڪي مري ويڃي تہ بہ ٺهيو.
اهڙو خيال ڪري ڪنس، کي چيائين تہ "مهاراج! آءٌ اوهان سان
انجام ٿو ڪريان تہ ديوڪيءَ کي جيڪو اولاد ٿيندو سو اوهان
وٽ يڪدم پهچائيندس. اوهان کي ديوڪيءَ کان تہ خوف
ڪونهي، الله هن ويچاريءَ کي ڇڏي ڏيو." اهڙو انجام وٺي
ڪنس، وسديو ۽ ديوڪيءَ کي ڇڏي ڏنو ۽ پاڻ موٽي پنهنجي
راڄڌانيءَ ڏانهن هليو آيو ۽ وسديو ديوڪيءَ سميت پنهنجي گهر اچي پهتو.

جڏهن ڪجهه ڏينهن گذريا بعد ديوڪيءَ کي پٽ پيدا ٿيو،
تڏهن وسديو اهو ٻچو کڻي آڻي ڪنس جي اڳيان رکيو. ڪنس
تڏهن کلي چيس تہ "وسديو! تون بيشڪ سچار آدمي آهين،
پٽ جو موهہ ڇڏي مون وٽ کڻي آيو آهين. خير! هن ٻچي
هن مان تہ ڪوبہ ڊپ ڪونهي، الله گهر کڻي وڃ."
وسديو خوش ٿيندو ٻچو کڻي گهر آيو.

ايتري ۾ هڪ ڏينهن نارد مني ڪنس جي درٻار ۾ آيو جتي ڪنس
کيس ڏاڍو آدرڀاءُ ڪري ويهاريو. نارد تڏهن ڪنس کي چوڻ
لڳو تہ "وسديو کي پٽ جو موٽائي ڏنئي؟ خبر ڪانہ اٿيئي تہ
سڀئي ديوتائن يدوڪل ۽ متر ۾ اچي جنم ورتو آهي. ديوڪيءَ جي
اٺين گرڀ مان شري ڪرشن اوتار وٺي تنهنجي انت آڻيندو؟
ڏس! تنهنجا مت مائٽ سڀ ياد ۽ ديوتائن جا اوتار آهن، تنهنجا

هيتري خوشيءَ سان پهچائڻ تو وڃين، تنهنجي ئي گرڀ
وارو اٺون ٻار تنهنجو انت آڻيندو."

آڪاش واڻي ٻڌي ڪنس ڏپ کان ڏڪڻ لڳو ۽ ديوڪيءَ
کي ماري ڇڏڻ جو پهه پچايائين ۽ ڇو جو سمجهيائين ته ديوڪي هوندي
ئي نه ته منهنجو اٺون ٻار منهنجي مارڻ لاءِ پيدا ٿيندو. اهڙو خيال
ڪري ديوڪيءَ کي وارن کان جهلي هيٺ ڪيائين ۽ ترار ڪڍي
ڌڙ ڪرڻ ٿي ويو ۽ چوڻ لڳس ته "جنهن وڻ مان زهري ڦل پيدا
ٿئي، تنهن وڻ کي شروع ۾ ئي پاڙ کان پٽي ڦٽو ڪرڻ گهرجي."
۽ ويچاري وسديو کي ڏاڍو ويچار ٿيو، پر سمجهيائين ته هن وقت
منهنجي ڪاوڙ جڻ ڪري ديوڪيءَ جا پراڻ نه بچندا، ڇو ته ڇپل آهي:
"زبردست دشمن غصو ڪري تڏهن پاڻ ماٺ ۾ رهجي ۽ جڻن
ٿڌو لوهه گرم لوهه کي ڪٽيندو آهي." تهڙيءَ ريت صبر ڪندڙ وجهه
وٺي دشمن کي جيتيندو آهي." پوءِ هٿ جوڙي ڪنس کي چوڻ
لڳو ته "هي پرڀوءِ ذات! دنيا ۾ تنهنجي برابري ڪير ڪري سگهندو؟
اوهين جهڙا پهلوان ٿي ڪري هڪڙي اٻلا استريءَ جو خون ڪرايو
سو ڪيترو نه برو آهي؟ شاستر، استريءَ مارڻ کي وڏو پاپ ليکين ٿا.
۽ اهڙي پاپ ڪندڙ جون ڪيتريون پيڙهيون نرڪ ۾ وڃن ٿيون.
سنسار ۾ جواني ۽ راڄ ڪنهن سان نباهه نه ٿيو آهي؛ رکو جسم، ۽
اپجس ۽ ڇپ رهيتو. انلاءِ نيٺ ته مري وڃڻو آهي، سو ائين
نه ٿئي جو پوءِ تنهنجو اپجس، رهجي وڃي."

اها ڳالهه ٻڌي ڪنس، چيو ته "هي وسديو! تو پاڻ ٻڌ ته
آڪاش واڻي ٻڌي، انلاءِ اهڙي تجويز ڪڍڻ گهرجي جنهن ڪري
تنهنجو مرڻ نه ٿئي. جيڪڏهن هينئر ديوڪيءَ کي نه ماريندس
منهنجي چنتا لهندي ڪين. آءٌ توکي ٻيءَ ڇوڪريءَ سان

ڏکي ٿي، ان واڳجي شرط آئي آهي."

پرٿويءَ ۽ ديوتائن جي اهڙي ستوتي ٻڌي آڪاش واڻي ٿي ته "مونکي پرٿويءَ جو ڏک معلوم آهي، سو مان اوتار وٺي ضرور اُن جو بار هلڪو ڪندس. مونکان اڳ ۾ ئي ڄمڻ لاءِ تپسيا ڪري وسديو ۽ ديوڪي اچي گهريو هو ته مان وٽن جنم لهان. ساڳيءَ طرح نند ۽ يشودا به تپسيا ڪري اهڙو ور گهريو هو. انهيءَ ڪري آءُ انهن جي آشا پوري ڪرڻ لاءِ متراءِ ۾ وسديو ۽ ديوڪيءَ جي گهر ۾ جنم وٺندس ۽ گوڪل ۾ وڃي نند ۽ يشودا کي پنهنجون ٻال ليلائون ڏيکاريندس. پوءِ ڪنس ۽ ٻين اڌرمي راڄائن کي ماري پنهنجن ڀڳتن کي سک ڏيندس. اوهين ديوتائون به وڃي گوڪل ۽ متراءِ ۾ يدوونسي ۽ گوالن جي گهرن ۾ وڃي جنم وٺو، جيئن اوهين به منهنجون ليلائون ڏسي سگهو."

اها آڪاش واڻي ٻڌي سڀيئي خوش ٿي پنهنجي هنڌ موٽيا ۽ ڌارايءَ جي آکيا موجب ديوتائون ۽ سندن استريون متراءِ ۽ گوڪل ۾ جنم وٺي يدوونسي ۽ گوال ٻال ٿيڻ لڳا. هيڏانهن جڏهن ويدن جي رچيندڙ برهما جو حڪم وٺي گوپين جو جنم ورتو. هاڻي ديوڪيءَ جي وواهه بابت ٻڌ ته اهو ڪيئن ٿيو.

متراءِ جي آيا اميون ته ديوڪ اگرسين جو ڀاءُ هو، جنهن کي ڇهه ڌيئر هيون جي سڀ ئي هن وسديو کي پرڻائي ڏنيون. جڏهن ديوڪيءَ ستين ڌيءُ ڪيس پيدا ٿي ۽ شاديءَ جي لائق ٿي، تڏهن ڪنس جي آکيا سان اها به وسديو کي پرڻائي ڏني.

وواهه ٿيڻ بعد ڪنس ڏاڍي پريم وچون وسديو ۽ ديوڪيءَ جو رٿ ڪاهيندو هليو. اڃا متراءِ کان ٿورو پري ويو ئي مس، ته آڪاش واڻي ٿي ته "هي ڪنس! جنهن ديوڪيءَ کي تون

سان ڪشتي وڙهيو ۽ جڏهين جراسنڌ ڪنس کي ڀاڻ ڪان زبردست سمجهيو، تڏهين پنهنجون ٻه ڇوڪريون ڪيس پرڻائي ڏنائين، جي هو ساڻ وٺي متراپري ۾ آيو. اُگرسين سان دشمني رکي ڪيس چوڻ لڳو ته "تون رام رام جپڻ ڇڏي شري مهاديو جيءَ جو ڌيان ڌر،" اِنهيءَ ڪانپوءِ پنهنجي پيءُ مهيس، جنهن ڪري پيءُ کي گاديءَ تان لاهي پاڻ راڄ ڪرڻ لڳو. اُگرسين اها ڳالهه ٻڌي ۽ راڄ ۾ اهو ڍنڍورو ڏياريائين ته "ڪو به آدمي رام نام نه سمري ڪو يگيه هوم، دان دڪشا، تپسيا ۽ جپ وغيره ئي ڪري. جيڪو اهو حڪم نه مڃيندو، تنهنکي سخت سزا ملندي." ڏينهن ورئي ڪنس جي راڄ مان سڀ چڱا ڪرم بند ٿي ويا ۽ پاڻ براهمڻن ۽ هري ڀڳتن کي دک ڏيئي ڏکوئڻ لڳو. پرٿويءَ جي سيني راڄائن کي پنهنجي بل سان جيتي، دئيتن جي صلاح سان راڄ ڪرڻ ڇڏي ڏنائين. ايتري ڪنس جي پاپ ڪري پرٿويءَ تي ڳالهه وڌائي شري شڪديو چوڻ لڳو ته "هي راجا! پاپ ڪرڻ لڳا ۽ پرٿوي پاپن جو بوجهه سهي نه سگهي، تڏهين هوءَ گئو جو روپ ڌاري روئندي اِندر وٽ ويئي. اِندر پرٿويءَ جو اهڙو حال ڏسي ديوتائن کي ساڻ ڪري برهما سان گڏ جي ڪيلاش پروت تي شري مهاديو وٽ دانهن کڻي ويو. مهاديو تڏهين سيني کي ساڻ وٺي کير ساگر تي، جتي ڀڳوان رهندو هو، اچي شتو تي ڪئي ۽ چوڻ لڳو ته "هي پار برهم! جڏهن اوهان وقت وقت پاپين کي ناس ڪري ڪيترا ڀڳت ۽ سنت مهاتما ڪيا سگهيا آهي، تڏهن هينئر به اُٿي اُڏين ڪريو جو ڪنس ۽ راڪشسن جي پاپ ڪرڻ ڪري پرٿوي تمام دکن ۾ هين حمايتي مهاتمائن جي

راجا آگرسين پٽ ڄمڻ ٻڌي ڪري ڏاڍي خوشي ملهائي ۽ خوب
دان ڏيڻ ڪرڻ لڳو. جڏهين جوتشين کان ڇوڪري جي جنم ڪنڊلي
ڪڍائي پڇيو ويو، تڏهين سڀني ٻالڪ، کي ڏسي چوڻ لڳا ته
"هي ٻالڪ ڏاڍو ٻلوان ٿيندو ۽ ديوتائن، براهمڻن، ساڌن ۽ گئو
مري پکين کي ڏاڍي پيڙا ڏيندو. ٻالڪ لوڪن ۾ راڄ ڪسي ٻاڻ راڄ
ڪندو ۽ پرجا کي ڏاڍا ڏک ڏيندو. جڏهين سڀئي، پاپن ڪري پرٿوي
ڏکي ٿيندي، تڏهين ڀڳوان اوتار وٺي ڪيس، پنهنجي هٿن سان
ماريندو." آگرسين جوتشين جا اهي وچن ٻڌي اداس ٿيو، پر
پوءِ ايشور اڇا تي راضي رهي صبر ڪرڻ لڳو.

ڪنس جڏهين پنهنجن ڏهن ورهين جو ٿيو، تڏهين هو
ڏاڍي حرڪت بازي ڪرڻ لڳو. مٿرا واسي ڇوڪرن کي زبردستي
جهنگل ۾ وٺي وڃي ماري سندن لٿون غفائن ۾ لڪائي ايندو
هو. ڪڏهين سندن جي ٻالي ڇوڪرن کي مٿا جي تي وٺي ويندو
هو ۽ پوءِ کين ڏاڪر ڏيئي ٻٽي ۾ پوري ڇڏيندو هو. ڪنس جي
اهڙن ڪرتوتن ڪري سڀ مٿرا واسي ڏهي پنهنجن ڇوڪرن کي
گهرن ۾ لڪائڻ لڳا ۽ الومان ڪرڻ لڳا ته هي پاپي، آگرسين جي
ويرم مان ته پيدا ڪين ٿيو آهي. ڪيڏاهن آگرسين جهڙو
ڌرماتما، ڪيڏاهن هي رعيت کي پيڙا ڏيندڙ. جڏهين آگرسين
رعيت جي ڏکي ٿيڻ جو حال ٻڌو، تڏهين ڪنس، کي گهڻو سمجهايائين،
پر هو انهيءَ تي ڌيان ڏيڻ بدران ستائڻ لڳو. راجا تڏهين ڏاڍو پشيمان
ٿيو ۽ چوڻ لڳو ته "اهڙي اولاد پٽ کان اهو ٻهتر هوس ته
ڪو پٽ هو ئي نه ها ته پٽ جي مٺ ڪري آدمي جو جسم
۽ ڌرم ٻئي وڃن ٿا مليا."

انهن ڏينهن جي ڄمار ۾ ڪنس مگڌ ديس ۾ ڄمي جراسند

اهڙي اڌم ڪري سندس روپ وري به راڪشس جهڙو ٿي ويو،
جنهنڪري ڏسي پتورت پورن ريکا کي ڏاڍو غصو لڳو ۽ ڏاڍي ڪاوڙ ۾ اچي
چوڻ لڳس ته ”اڙي او اڌرمي نيچ چنڊال! تو هي ڇا
ڪري منهنجو ست بگاڙيو، سو اهڙي ڪرتوت ڪري هاڻي ڪيئن
تنهنجي مُڏا سندي پوڻ ٿي ويٺي؟ جي آدمي منش جنم ڏاني
ڪنهنجو ست بگاڙين ٿا، تنهن کي انيڪ جنمن تائين نرڪ ڀوڳڻو پوندو.“
راڪشس چوڻ لڳس ته ”هي پورن ريکا! تون مون کي سراپ
نه ڏي. تو کي سندس سڀني مون تو سان اهو ڪرم ڪيو آهي، تو کي
پنهنجي ڌرم جو ڦل ڏنو، جنهنڪري تو کي ڪڏهن به [illegible]
پتر ٿيندو، جو پرٿوي جي سڀني راڄائن کي جيتي [illegible]
راڄ ڪندو ۽ ڀڳوان شري ڪرشڻ اوتار وٺي اُن سان [illegible]
اڪيلي جنم ۾ منهنجو ڪال [illegible] آهي ۽ [illegible]
هٿوان جي هٿان [illegible] [illegible] تون [illegible] ڪر.“
ايترو چئي ۽ راڪشس [illegible]
پورن ريکا ڀڳوان جي [illegible]
ڏني. [illegible] پورن ريکا کي [illegible]
۽ سندس [illegible]
[illegible] لڳيون ۽ ڏسي پورن ريکا [illegible]
[illegible] تون مون کي [illegible]
[illegible] آيو.“ [illegible]
[illegible] آيون.
[illegible] پورن ريکا کي [illegible]
[illegible]
[illegible]

ايترو ٻڌي شري شڪديو واڻي ڏني ته ”هي راجا! تون وڏڀاڳي آهين، جو شيام سندر جي چرترن ٻڌڻ جي ايتري اُتڪنٺا اٿيئي. دواپر يگ جي پڇاڙيءَ ۾ يادو ونس ۾ سوروسين نالي هڪڙو پرتاپي راجا ٿيو، جنهن کي وسديو نالي پٽ پيدا ٿيو. اُن وسديو روهڻي نالي ڪنيا سان وواهه ڪيو. وسديو کي سترهن راڻيون هيون. جڏهن هن اڙهون وواهه ديوڪيءَ سان ڪيو، جا ڪنس جي سؤٽ هئي، تڏهين آڪاش واڻي ٿي ته ”ديوڪيءَ جي اٺين ڪُک مان ڪنس کي مارڻ وارو پيدا ٿيندو.“ آڪاش واڻي ٻڌي ڪنس، ديوڪيءَ کي ڪوٺي قيد ڪيو، جتي ڀڳوان جنم ورتو.

راجا پريکشت پڇڻ لڳو ته ”هي سوامي! ڪنس ڪهڙيءَ طرح پيدا ٿيو ۽ ڪيئن شري ڪرشڻ متراءِ ۾ جنم وٺي گوڪل ويو؟ اهو احوال پڻ ٻڌايو ۾.“ شري شڪديو واڻي ڏنيس ته ”اُنهن ڏينهن ۾ راجا آهڪ يادو متراءِ ۾ راڄ ڪندو هو، جنهن کي ديوڪ ۽ اُگرسين ٻه پٽ هئا. آهڪ جي مرڻ بعد ڪري سندس وڏو پٽ راجا ٿيو ۽ پون ريکا راڻيءَ سان شادي ڪيائين. پون ريکا تمام سندر ۽ پتوورت استري هئي. هڪڙي ڏينهن پون ريکا سهيلين سان گڏ جهنگل ۾ سير ڪرڻ ويئي ۽ گهمندي گهمندي سهيلين کان جدا ٿي هڪڙي خوفناڪ هنڌ اڪيلي وڃي نڪتي. اوچتو هڪڙو راڪشس گهمندو اچي نڪتو ۽ پون ريکا جو روپ ڏسي موهت ٿي پيو ۽ اُگرسين جو روپ ڌاري ساڻس ڀوڳ ڪرڻ لڳو. تڏهين پون ريکا راڪشس کي سمجهائڻ لڳي ته ”ڏينهن جو ڀوڳ ڪرڻ اڌرم آهي، جنهنڪري لڄ ۽ ڌرم کي چٽي پئي لڳندو.“ ۽ پيو ٻه انيڪ نصيحتون ڏيئي پڻ ڇوڙائڻ تي لڳي، پر اُن راڪشس، سندس ڪو نه مڃي ۽ زبردستي ڪري پنهنجي خواهش پوري ڪئي.

اسڪنڌ ڏھون

جڏهين شريمد ڀاڳوت جا ٩ سڪنڌ پنهنجن ڏينهن ۾ راجا
پريڪشت ٻڌا ۽ کيس گيان ٽيڪ ڪري مڪتيءَ جي واٽ ڏسڻ
آئي، تڏهين شري شڪديو جيءَ کي پرارٿنا ڪري چوڻ لڳو تہ
”مهاراج! هيلتائين توهان جيڪي ٻہ ڪٿائون مونکي ٻڌايون، تن
مان اهو سمجهيم تہ جن جن پرميشور جي تپسيا ۽ ڌيان ۾ پنهنجو
وقت گذاريو، سي وئڪنٺ ويا. هيئنر يدوونس جي ڪٿا جنهن ۾
شري ڪرشڻ اوتار وٺي گهڻيون ليلائون سنساري آدمين جي مڪت
ٿيڻ لاءِ ۽ هري ڀڳتن کي سک ڏيڻ لاءِ ڪيون هيون، سي ٻڌڻ
گهرانٿو. اوهانجو ٻڌايل تہ ڀڳوان جنم مرڻ کان رهت آهي، پوءِ
تڏهين هن ديوڪيءَ جي ڪرڀ مان جنم ڪيئن ورتو؟ ڪرپا ڪري
اهو سنسو منهنجو مٽايو. توهان اهو بہ چيو تہ ٻارديو ديوڪيءَ جي
ڪرڀ ۾ واس ڪيو هو، تڏهين پوءِ روهڻيءَ کي ڇو ٿا هنجي ماتا
ڪري ڪوٺين؟ آها! جئن جئن اوهين مونکي نيون نيون ڪٿائون
ٻڌايو ٿا، تئن تئن منهنجي پياس وڃي وڌندي. جنهن وقت اشوٿاما،
درونا چاريہ جي پٽ ڪاورن جي پاڻيءَ تہ پانڊون جو دنيا ۾ نالو
نيشان نہ رهي ۽ منهنجي پراڻ وڃڻ لاءِ منهنجي ماتا جي ڪرڀ ۾
برهما شستر اُڇلايو هو، اُن وقت اِنهيءَ شيام سندر منهنجي رکيا ڪئي
هئي ۽ اهو ئي شري ڪرشڻ تنهي لوڪن کي پيدا ڪندڙ ۽ پاليندڙ
آهي. اسانجي ڪل جو تہ هو سدائين سهائڪ آهي، الله دَيا ڪري
مونکي اُنجو چريتر ٻڌايو.“

ويو، جنهنتي شو جي مهاراج چيس ته ”بائي! هڻن ۾ تو والکو ايمان ڪيو آهي، جنهنڪري هن غار ۾ بند آهن. هاڻي منهنجي مرضي آهي ته او مين پنجئي سنسار ۾ وڃي جنم وٺو.“

شوجيءَ جو اهڙو سراپ ٻڌي هو پنجئي شوجيءَ جي پيرن تي ڪري ورلاپ ڪرڻ لڳا. مهاديو پوءِ اُن تڏ مين ڪين دلاسو ڏنو ته اوهين ڏچو نه. اوهين سنسار ۾ جنم وٺي چڱا ڪرم ڪندا ۽ ڏاڍا بلوان ٿيندا. انهيءَ تي هنن پرارٿنا ڪئي ته ”هي پڀو! او هانجي موجب اسانجو جنم سنسار ۾ ٿئي، پر ادا ڪرپا ڪريو ته ديوتائن جي ويريه مان اسانکي منش جنم ملي.“ شري شو جي مهاراج چين ته ”چڱو ائين ئي ٿيندو.“ پوءِ جهن استريءَ سان اِندر مٿي پيار تي ويو هو، تنهنکي شنڪر ڀڳوان چوڻ لڳو ته ”تون پڻ منش شرير ۾ پيدا ٿي، انهن پنجني جي استري ٿيندين.“ هي دروپدا انهيءَ ڪري دروپدي ٿي تو وٽ جنم ورتو آهي ۽ انهن پنجن اِندرن راجا پانڊو جي گهر جنم ورتو آهي، تنهنڪري تون اِن ڳالهه جي ڪا ٻه چنتا نه ڪر. اها ڳالهه ٻڌي دروپد راجا کي شانتي آئي.

نوٽ - ڪٿي ائين ٻه لکيل آهي ته اِن دروپديءَ شنڪر مهاراج جو سمرڻ ڪيو هو، تڏهن شوجيءَ پرسن ٿي پڇيس ته ”ڇا گهرين ٿي.“ تڏهن هن پنجه دفعه پنهنجي واتان ”پتي، پتي، پتي، پتي، پتي“ چيو ۽ جنهنڪري شوجيءَ کيس اهو ور ڏنو. انهيءَ تي دروپدي شنڪر کي چوڻ لڳي ته ”مهاراج! هي ڪهڙو ڏو غضب ڪريو. مون ڪو پنجن پتين جي واسطي تنهنجي تپسيا ڪان ڪئي هئي، شوجيءَ تڏهن وراڻي ڏنيس ته ”آءٌ ڇا ڪريان! تو پاڻ پنهنجي واتان پنجه پتي گهري ورتا. خير هاڻي چنتا نه ڪر، تنهنجا اهي پنجه پتي پاڻ ۾ ساوڪ سان رهندا ۽ تنهنجو ڪو ٻه وار ونگو نه ٿيندو.“

سپد را نالي چو ڪري جنم ورتو. هاڻي دروپديءَ جي ودانوءَ ج
مختصر احوال ٿو ٻڌايان، جو ڌيان ڏيئي ٻڌجو.
جڏهن ارجن دروپديءَ کي سويمور ۾ جيتي وٺي آيو ۽ پوءِ
سيني پانڊن دروپديءَ سان پنهنجي شتان تي اچي پنهنجي ماتا
ڪنتيءَ کي چيو ته اسان هڪڙي شيءِ آندي آهي، تڏهن ڪنتيءَ
ورائي ڏنين ته وچي وراهي کڻو. انهيءَ ڪري ماتا جي آگيا موجب
پنهنجي پائرن دروپديءَ سان سهواس ڪيو. راجا دروپد کي
اها ڳالهه نه وڻي، تنهنڪري ويد وياس کان صلاح پڇيائين. ويد وياس
دروپديءَ جي پوروَ جنم بابت ٻڌايس ته هڪڙي دفعي ديوتائن
چا ڏٺو جو هڪڙو سندر ڪمل جو گل گنگا جيءَ ۾ لڙهندو پئي ويو.
اندر کي خيال ٿيو ته پتو ڪجي ته اهو گل آيو ڪٿان؟ جڏهن
اندر اُن ستان تي وڃي پهتو ته ڏسي، جو هڪڙي تمام سندر
استري روئي رهي آهي ۽ هن جا لڙڪ گنگا جيءَ ۾ پوڻ ڪري ڪمل
جا گل ٿي لڙهي رهيا آهن. اهو حال ڏسي عجب ۾ پئجي اندر
اُن استريءَ کان پڇيو ته "تون ڪير آهين ۽ چو روئي رهين آهين؟"
استري تڏهن اندر کي مٿي پروت تي وٺي ويئي، جتي شنڪر
۽ پاروتي وهار ڪري رهيا هوا. اندر کي ڏسي هن سندس ڪو بر
آدر نه ڪيو، جنهنڪري اندر کي ايمان ٿيو ته هي ڪير، جو
مون سيني ديوتائن جي راجا کي نٿا ليکين. اندر جو اهو ايمان
ڪرڻ ۽ شنڪر جي مٿس درشٽيءَ پوڻ سان هو سڪي ڪاٺ ٿي
پوڻ. پوءِ شو جي مهاراج کانئس انڪار ورتو ته جي وري ايمان
نه ڪرين ته تنهنجو پراڻ بچي. اندر لاچار اهو انڪار ڪيو. شوجي
مهاراج تڏهن کيس هڪڙيءَ غار ۾ وٺي ويو، جتي ڏسي ته پيا
چار اندر سندس شڪل جهڙا ويٺا آهن. اندر انهن کي ڏسي ۽ ڇ

وغيره ست ڌيئون پيدا ٿيون، جي وسديو سان پرڻيون هيون.

پانچال ديش جي راجا ڪنتي ڀوج جي راجا سورسين سان ڏاڍي پريت هوندي هئي. اُن ڪنتي ڀوج کي ڪنتيءَ نالي هڪ ڪنيا هئي جا پانڊو راجا کي پرڻائي ڏنائين، جنهن مان يڌشٽر ۽ ٻيا پانڊو پيدا ٿيا. هڪڙي دفعي ڪنتيءَ ننڍپڻ ۾ درواسا رشيءَ جي ڏاڍي سيوا ڪري کيس پرسن ڪيو هو، جنهن ڪري رشيءَ کيس هڪڙو اهڙو منتر سيکاريو، جنهن ڪري ديوتائون وٽس هليا اچن. ڪنتي هڪڙي ڏينهن اُن منتر جي آزمائش لاءِ جڏهن ٿي سوريه ديوتا کي آدوان ڪيو، تڏهن ٿي سوريه ديوتا وٽس هليو آيو ۽ ڪانئس گهرائڻ جو سبب پڇڻ لڳو. سوريه جو تيج ڏسي ڪنتي ڏڪي هٿ ٻڌي چوڻ لڳي ته "هي مهاراج! مون ته رڳو منتر جي پريکشا وٺڻ لاءِ توهان کي گهرايو، انڪري ڪرپا ڪري ماڳهين موٽي وڃو." سوريه واڻي ڏني ته "هي ڪنتي! منهنجو اچڻ اجايو نه ٿيندو، منهنجي اچڻ ڪري توکي هڪڙو پٽ پيدا ٿيندو."

اها ڳالهه ٻڌي ڪنتي وڌيڪ ڊڄي ويئي ۽ ونتي ڪري چوڻ لڳس، ته "مهاراج! آءٌ اڃا ڪنواري آهيان، سو پٽ ٿيڻ ڪري منهنجي لوڪ ۾ نندا ٿيندي." سوريه واڻي ڏنس ته "هي ڪنتي! تون ڊپ نه ڪر. پٽ ڄمڻ بعد تون وري به ساڳي ڪنواري جا ڪنواري ڏسڻ ۾ ايندينءَ." ائين چئي سوريه آڪاش هليو ويو.

ايشور جي اڇا سان ڪنتيءَ کي هڪڙو مهاسند ۽ تيجسوي پٽ ڪنڊلن ۽ ڪوچ (زره) پهريل پيدا ٿيو، جنهن کي ڪنتيءَ پيٽيءَ ۾ بند ڪري گنگا ۾ لوڙهي ڇڏيو. اهو ئي ڪرڻ نالي مشهور آهي، جو مها ڀارت ۾ دريوڌن جي طرفان وڙهيو هو ۽ جنهن کي ارجن تنهنجي ڏاڍي ماريو هو. ديوڪيءَ جي پيٽ مان شري ڪرشڻ ۽

جي آتي لنگهي ويئي ۽ ڪيس ڏور ڏالي ٻڌر پڪت پٽر پيدا ٿيو.
ڌرتراشٽر کي ڏريوڌن ۽ ٻيا سؤ پٽ گنڌاريءَ ڏالي استريءَ
مان پيدا ٿيا ۽ پانڊو راجا کي پنج شتر، ارجن، ڀيمسين، نڪل ۽ سهديو.
اهي پنهنجي پاٺر دروپديءَ مان پڻ ٿيا ۽ پنهنجي کي دروپديءَ
مان هڪڙو هڪڙو پٽر پيدا ٿيو، جن سڀني کي مهاڀارت جي لڙائيءَ
۾ آشوٿاما هڪڙيءَ رات سمهيل ڏسي ماري ڇڏيو. پڻ شتر جي
پوروي ڏالي ٻيءَ استريءَ مان ديوڪ، ڀيمسين کي هڏمبا
واڪشسڻ مان گهٽوتڪچ ۽ سهديو کي رجيا مان سهوتي ۽ نڪل
کي ويڻو متيءَ مان نرمتر، ارجن کي سيدرا مان ابهمنيو تنهنجو
پتا، الوپي مان ٻيرو واهن ۽ ايراوان اهي ڇهه پٽ پيدا ٿيا. ان
ٻيرو واهن ارجن سان ڏاڏي پڻ ڪئي هئي، جا مهاڀارت جي آشوميڌ
پرو ۾ لکيل آهي. جڏهن اشوٿاما تو کي مارڻ واسطي برهماستر
هلايو هو، تڏهن وڪنن ذات شري ڪرشڻ اتي تنهنجي ماتا جي
پيٽ ۾ تنهنجي رکشا ڪئي. هي راجا پريکشت! جنهن ڏينهن تنهنجو
وڏو پٽ مهاپرتاپي ۽ چڪروتي راجا پيدا ٿيو آهي. جو تنهنجي ڏاڏي
ڏرط لاءِ اڄ يگيه ڪندو، جنهن سڀني پر ٿيو ۽ جا ننگ سڀاڻي
ماريندو ۽ شري ڪرشڻ ڪرڻ ڪري سنسار ۾ تنهنجو وڏو يش
ڦهلندو. ويدويياس مهنجي پتا پنهنجن شش کي چارئي ويد
۽ سڀ پراڻ پڙهايا هوا، پر هي شري مدڀاڳوت، جو سڀني
ويدن جو سار آهي، مونکان سواءِ ٻي ڪنهن کي ڪونه پڙهايائون.
۽ اها امرت روپي ڪٿا آءٌ تو کي ٻڌائي رهيو آهيان.
هي راجا پريکشت! پياتي راجا جي ونش ۾ يدو ڏالي هڪ پٽ
پيدا ٿيو. راجا يدو جي ونش ۾ اگرسين ۽ ديوڪ ٻه پٽ پيدا ٿيا.
اگرسين کي ڪنس ڏالي پٽر پيدا ٿيو ۽ ديوڪ کي ڇهه پٽ ۽ ديوڪي

جراسنڌ جي وَنش ۾ شالَتو نالي راجا پيدا ٿيو جنهنجي ڪل مان ڌون آميِن ۽ اُن جي وَنش ۾ ڪُرو نالي راجا پيدا ٿيو جنهنجي پرتاپ ڪري ڪُرو کيتر مشهور آهي. راجا شالتنوءَ جي پهرين استريءَ گنگا مان ڀيشم پِتامهه جهڙو بلوان ۽ ڌرماتما پٽ پيدا ٿيو ۽ ڌلش وِديا ۾ سنڌس مٽ ٻيو ڪو ڪونه هو. شالتنوءَ جي ٻي استري سَتيه وتيءَ مان چترانگد ۽ وچتر ويريه ٻه پٽ پيدا ٿيا. هي راجا پريڪشت! اها سَتيه وتي اُها آهي جنهن سان منهنجي ڏاڏي پاراشر مُنيءَ ننڍپڻ ۾ ٻيڙيءَ تي ٻڌڪ ڪيو هو ۽ جنهن مان وِيد وِياس منهنجو پتا پيدا ٿيو. ڪڏهن سَتيه وتيءَ جو پٽ چترانگد ڀيشم ۾ شڪار ڪرڻ ويو، جتي ڪنهن گنڌرو کيس ماري وڌو. ٻئي وچتر ويريه کي ڀيشم آمبڪا ۽ آمبالڪا نالي ڪاشيءَ جي راجا جون ڌيئرون پرڻايون. پر افسوس! جو وچتر ويريه به سواءِ ڪنهن سنتان جي مري ويو. تڏهن سَتيه وتيءَ پنهنجي وَنش وڌائڻ لاءِ ويد وياس منهنجي پتا کي گهرائي چيو ته ”وچتر ويريه جي ٻنهي استرين مان ڪُرو ڪُل پٽ پيدا ڪر. ويد وياس، جو پرميشور جو اوتار هو، چيو ته ”هي ماتا! وچتر ويريه جون ٻئي استريون ننگن ٿي منهنجي اڳيان اچن ته منهنجي ڌرشٽيءَ سان آتمڪي گرڀ ٿيندو ۽ کين ڪُرو ڪُل پٽ پيدا ٿيندو.“

امبڪا پنهنجي سس جي آکئي سان ويد وياس وٽ ننگن ٿي آئي پر لڄ وچان اکيون بند ڪري ڇڏيون، تنهنڪري ڌرتراشٽر نالي کيس انڌو پٽ ڄائو. آمبالڪا شرم ڪري ساڻي ٿي وئي ۽ ويد وياس وٽ وڃڻ ڪري کيس گرڀ ترٿيو پر منهنجالس پانڊو نالي وڏي پٽ پيدا ٿيو. پوءِ سَتيه وتيءَ پنهنجي داسيءَ کي ويد وياس وٽ ننگن ٿي وڃڻ لاءِ چيو جا ڪنهن ڏپ يا ڊاڍ يا شرم

اهو ورڌيو جو منهنجي راڄ ۾ ڪو به ڪنگال نه رهي ۽ منهنجو
من سدائين ڀلائيءَ جي ڪمن ۾ لڳو رهي.“ ڀڳوان تڏهين کين من گهريو
ور ڏيئي انهيءَ شريوسان ۽ مان تي وهاري ۽ اُڪنٺ روانو ڪيو.“
شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪشت! رتنديو جي ڪُل
۾ دروپد نالي هڪڙو مهاپرتاپي راجا پيدا ٿيو، جنهنکي دروپدي
نالي ڪنيا پيدا ٿي ۽ جا پنجن پانڊون جي استري ٿي رهي.
انهيءَ دروپد راجا کي درشت ديومن ۽ پيا ڪيترائي پٽ پيدا ٿيا.
ان درشت ديومن مهاڀارت جي لڙائيءَ ۾ دروڻ آچاريه جو سر وڍيو
هو. ان ونش ۾ ورهدرٿ نالي هڪڙو تيجسوي راجا ٿيو، جنهنکي
ٻه استريون هيون. هي راجا مهاپرشن جي ڏاڍي سيوا ڪندو هو،
جنهنڪري هڪڙي ڏينهن ڪنهن رشيءَ خوش ٿي کيس هڪ
ڦل راڻين کي کارائڻ لاءِ ڏنو ۽ ته سنتان پيدا ٿيندو. راجا اهو
ڦل وڍي راڻين کي اڌ اڌ ڏنو ۽ ته راڻين جي پاپ جي ڪري
سبب اهو اڌ ۽ اڌ ڪري کارايائون. پوءِ استريون ڳرڀ ٿيون
پر جڏهين ڏينهن پورا ٿيا سنتان پيدا ٿيو، تڏهين اڌ اڌ ٻچو جنهن
اهڙيءَ طرح ٽڪرا برابر ڪيئن، آهستي پرو ڪجهي. راجا اهو ڏسي
اهي ٻه اڌ ٻالڪن جا جسم ٻاهر ڦٽا ڪرايا ۽ ڦل مرايا. ڌائي
جو ٻئي اهي پنهنجين راڻين تي ڏاڍو ڪاوڙيو.
ڀڳوان جي ڪرپا سان راجا جتي اهي ٻه اڌ اڇلايا هوا اتي هڪ
نالي هڪ راڪشسڻ اچي پهتي ۽ ان پنهنجي مايا سان انهن ٻنهي
ٽڪرن کي گڏي ورتو ۽ جو ڪو ٻچو جيئرو ٿي اٿيو. ڏاڍي
راڪشسڻ کيس راجا وٽ کڻي آئي. راجا اهو ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو
انهيءَ جو نالو جرا سنڌ رکيائين. اهو جرا سنڌ ڏاڍو ٻلوان ۽ تيجسوي ٿيو
جنهنکي پنهنجي شڪتيءَ جي ڪرشن جي ڪرپا سان ڀيمسين ماريو

۽ راجڪمار به پنهنجو حصو هنکي کارايو ۽ پاڻ جنهن جو تن بکيا رهيا. براهمڻ کين آشيرواد ڏيئي انترڌان ٿي ويو. اهڙيءَ طرح کين ٻيا به ڪيترائي ڏينهن بنا کاڌي کاڌي جي گذري ويا.

ڪجهه ڏينهن راجا کي وري به ڪٿان ٿورو اناج مليو، ۽ جنهن ئي تنهن وراهي پوڄن ڪرڻ ٿي چاهيو ته هڪڙي شودر کين اچي چيو ته "مونکي ڏاڍي بک لڳي آهي ڪجهه پوڄن ڪرايو." راجا انکي پنهنجو اتٿي [مهمان] سمجهي سڀ پوڄن ڪرايو ۽ پاڻ تنهن وري بکيائي رهيا. راڻي ۽ راجڪمار جي ڪيترن ڏينهن کاڌي ڌر ملڻ ڪري ڏٻرا ٿي ويا هئا، تنهنڪري راجا اهو ڏٺو پئي، جو ڪ شودر جو نو. چڱي ويو هو، کاڌڻ لاءِ چيو. جنهن ئي راڻي ۽ راجڪمار اهو کاڌو ٿي ته اچو به هڪڙو چنڊال ڪتا وٺي اچي آيو سهڙيو ۽ بک کان واڪل ٿي راجا جي اڳيان ڪري پيو ۽ روئي چوڻ لڳو ته "منهنجو پراڻ ٿو وڃي ان لاءِ هي ڪتا به ڪاڌو ڏيو اهي اوهان جو اٿتي آهي ۽ اهو جو منهنجو حصو آهي مونکي ڏيو ته مان پنهنجا پراڻ بچايان." راجا ان چنڊال، کي به پرميشور روپ ڄاڻي نمسڪار ڪئي، پر راڻي ۽ راجڪمار بک جي ڪري چنڊال کي ليلائي چيو ته "اسين بک جي ڪري ڏاڍا تنگ ٿيا آهيون، الله اهو اسان کي کائڻ ڏي." چنڊال اصلي نه مڃيو جنهنڪري جو وري به بکائي رهجي ويا.

پڳوان پنهنجن ڀڳتن جو هي قسم جو ڏرم ۽ ڌيرج ڏسي ان چنڊال مان بدلجي شيو وٽان ٿي هتن شنڪر، ڇکيه ڪدا ۽ پدم ڪٽي کين درشن ڏنو. پوءِ راجا، راڻي ۽ راجڪمار کي چيو ته "مان تو هاڻان باڪل خوش ٿيو آهيان ۽ جيڪو ور گهر جيو سو وٺو." رنتديو، تڏهين هٿ جوڙي جواب لکيو ته "هي ديناناٿ! مونکي

اهو ورڌيو جو منهنجي راڄ ۾ ڪو به ڪنگال نه رهي ۽ منهنجي
من سڀئي اُهانجي چرڻن ۾ لڳو رهي.“ ڀڳوان تڏهين کين من گهريو
ورڏيئي انهيءَ شرير سان وهان تي بهاري ويڪنٺ روانو ٿيو.
شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪشت! رنتديو جي ڪٿا
۾ دروپد ذالي ڪڙو مهاپرتاپي راجا پيدا ٿيو، جنهن کي دروپدي
ذالي ڪنيا پيدا ٿي ۽ جا پنجن پانڊون جي استري ٿي رهي.
انهيءَ دروپد راجا کي درشٽ ديومن ۽ پيا ڪيترائي پٽ پيدا ٿيا.
ان درشٽ ديومن مهاڀارت جي لڙائيءَ ۾ دروڻاچاريه جو سر وڍيو
هو. ان ونش ۾ ورهدرٿ ذالي ڪڙو تيجسوي راجا ٿيو، جنهن کي
ٻه استريون هيون. هي راجا مهاپرشن جي ڏاڍي سيوا ڪندو هو،
جنهنڪري هڪڙي ڏينهن ڪنهن رشيءَ خوش ٿي کيس هڪ
ڦل راڻين کي کارائڻ لاءِ ڏنو ۽ ته سنتان پيدا ٿيندو. راجا انهيءَ
ڦل ورڏي راڻيءَ کي آڻي ڏنو ۽ ٻنهي راڻين جي پاڻ ۾ پريت جي
سبب اڌو اڌ ڪري کاڌائون. ٻنهي استرين کي گرڀ ٿيو،
پر جڏهين ڏينهن پورا ٿيا، ٻنهي سنتان پيدا ٿيو، تڏهين اڌ اڌ ٽڪر جنميو،
اهڙيءَ طرح جهڙو ڪڻ برابر ڪنهن آدمي چيريو هجي. راجا اهو حال ڏسي
اهي ٻه اڌ ٻالڪن جا جسم ڪٿي ٻاهر ڦٽا ڪرايا ۽ ڦل ڏيندڙ رشيءَ
جو ٻڌي اهي ٻنهي راڻين تي ڏاڍو ڪاوڙيو.
ڀڳوان جي ڪرپا سان راجا جتي اهي ٻه اڌ اڇلايا هوا اتي هڪ
ذالي هڪ راڪشسڻ اچي پهتي ۽ ان ٻنهي اڌن سان انهن ٻنهي
ٽڪرن کي گڏي وڌو ۽ جو هڪ ٻچڙو ٿي اٿيو. تڏهين
راڪشسڻ کيس راجا وٽ کڻي آئي، راجا اهو ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو
۽ انهيءَ جو ذالو جرا سنڌ رکيائين. اهو جرا سنڌ ڏاڍو ٻلوان ۽ تيجسوي ٿيو
جنهنکي ٻنهي شري ڪرشن جي ڪرپا سان ڀيم سين ماريو هو.

۽ راجڪمار پڻ پنهنجو حصو هنکي ڏاريو ۽ ٽئي ڄڻن جو ٽڪرن بکيا رهيا.
براهمڻ کين آشيرواد ڏيئي انترڌان ٿي ويو. اهڙيءَ طرح ڪجهہ ڏينهن
پر ڪيترائي ڏينهن بنا کاڌي کاڌڻ جي گذري ويا.

هڪڙي ڏينهن راڄا کي وري بہ ڪٿان ٿورو اناج ملي ويو،
۽ جهڙن ئي تنهن وراهي ڀوڄن ڪرڻ ٿي ٻاڙيو تہ هڪڙي شودر کين
اچي چيو تہ "مونکي ڏاڍي بک لڳي آهي ڪجهہ ڀوڄن ڪرايو مر."
راڄا اُنکي پنهنجو اتٿي [مهمان] سمجهي سڀ ڀوڄن ڪرايو ۽
ٽئي ڄڻا وري بکيا ئي رهيا. راڻي ۽ راجڪمار جي ڪهڻ
ڏينهن کاڌي نہ ملڻ ڪري ڏاڍا ئي ويا هئا، تنهنڪري راڄا اهو ڀيهل،
جو ڪ شودر هوڻو، ڇڏي ويو هو، کاڌڻ لاءِ ڏنو. جهڙن ئي راڻي
۽ راجڪمار اهو کاڌو ٿي تہ ايتري ۾ هڪڙو چنڊال ڪتو وٺي اچي
اُتي سهڙيو ۽ بک کان واڪل ٿي راڄا جي اڳيان ڪري پيو ۽
روئي چوڻ لڳو تہ "منهنجو پراڻ ٿو وڃي ان لاءِ هي جوٺ جا
اوهين کاڌو ٿا اُها اوهانجو لائق نہ آهي ۽ اها جوٺ منهنجو حصو
آهي مونکي ڏيو تہ مان پنهنجا پراڻ بچايان." راڄا اُن چنڊال،
کي بہ پرميشور روپ ڄاڻي نمسڪار ڪئي، پر راڻي ۽ راجڪمار
بک جي ڪري چنڊال کي ليلائي چيو تہ "اسين بک جي ڪري
ڏاڍا تنگ ٿيا آهيون. الله اهو اسانکي کاڌڻ ڏي." چنڊال اصلي
نہ مڃيو جنهنڪري ٽيئي وري بہ بکائي رهجي ويا.

ڀڳوان پنهنجن ڀڳتن جو هي قسم جو ڌرم ۽ ڌيرج ڏسي اُن
چنڊال مان بدلجي شيئر ويڙ ٿي هٿن ۾ شنک، چڪر، گدا ۽ پدم
کڻي کين درشن ڏنو. پوءِ راڄا، راڻي ۽ راجڪمار کي چيو تہ "مان
تو ماڻکان بلڪل خوش ٿيو آهيان ۽ جيڪو ور گهرجي سو وٺو."
رنتديو، تڏهين هٿ جوڙي چوڻ لڳو تہ "هي ديناناٿ! مونکي

سچ ٿي چوي ۽ هي ڇوڪرو منهنجائي پيدا ٿيو آهي، انلاءِ اُنهن
ٻنهي کي وٺي وڃي پنهنجي محلات ۾ ورتو، ياد رکو ته ڌرماتما پتر
پتا کي نرڪ ۾ وڃڻ کان بچائي ٿو." اهڙي آڪاش واڻي ٻڌي راجا
شڪنتلا ۽ پتر کي راڄ محل ڏانهن موڪليو ۽ ڇوڪر جو نالو ڀرت رکيو.
دشينت جي مرڻ بعد ڀرت اهڙو ته ڀرڏيهي راجا ساماڻو، جو
هن ڪنهين دفعا اشو ميڌ يگيه ڪيا ۽ ڏاڍا دان پنن ڪيا. اندر
ڪيترائي دفعا يگيه جو گهوڙو چورائي ويو، مگر ڀرت پنهنجي ٻل
۽ پراڪرم سان ڪنهن کان گهوڙو کسي آيو. هن ڪيترائي مليڇ
۽ ڏکڻ ڏائي راجا ماري پرٿويءَ تان بوجو دور ڪيو. سندس راڄ
۾ سڀڪجهه موجود ۽ سک شانتي هوندو هو. هنکي سندس ٽن راڻين
مان پتر نٿي پيدا ٿيو، نيٺ ڪن ڏينهن گذرڻ بعد ڪڻو رشيءَ
جي ڪرپا سان کيس، پتر پيدا ٿيو، جنهنجو نالو ڀارت دواج رکيو ويو.
هي. راجا پريکشت! ان ڀرت جي ڪل ۾ رنتديو نالي هڪڙو
مهاتما پيدا ٿيو، جو راڄ سنگهاسن تي ويهي پنهنجي استريءَ ۽ پتر
سميت ٻن ٻرڄي پکوان جو ڀاڳن ڪڍي رکو، جتي ڪاڏو پيتو به
ڇڏي ڏنائين. جيڪڏهن ڪو ٻيا گهرڻي ڪاڻ آڏو آڻي ڏيندو هوس
ته کائيندو هو نه ته ڏانهن ڦول تي ٿي گذران ڪندو هو. هڪڙي دفعا
اهڙو اتفاق ٿيو جو ساڏه اٺيتاليه ڏينهن ته ٻنا ڪاڏي جي لنگهي ويس،
۽ اوڻونجاهين ڏينهن کير اناج ڏيڻ ويس. راجا اهو تيار ڪرائي
ٿي حصا ڪري جئن ٿي کائيو ته هڪ بکيو ته ناراڻ ڀاڻ ٻيو
براهمڻ جو روپ ڌاري سندس پريکشا وٺڻ واسطي آيو اچي چيو
ته "هي راجا! مان ڏاڍو بکيو آهيان ۽ مونکي ڪجهه کاڌو ڏي."
اها ڳالهه ٻڌي رنتديو پنهنجو حصو ڏاڍي خوشي سان هنکي
کارايو. جڏهن ناراڻ روپ براهمڻ جي بک لٿي، تڏهن ٻيءَ

ترري پڇڻ ڪري پنهنجو ڪو نمر ڪنو ڪريون." ديوياڻي اها
ڳالهه پسند ڪئي، جنهنڪري راجا يياتي تنهن ي پٽ پروءَ کي حوالي
موٽائي ڏني ۽ ڪالنس پنهنجو ٻڍاپو ورتو. پوءِ ڪيس راڄ گدي
تي ويهاري پاڻ ديوياڻي سميت بدريڪا آشرم ڏي هليو ويو،
جتي پرميشور جو ڌيان ۽ تپسيا ڪري مڪت ٿيو."

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا! ڏکي پوروءَ جي ونس ۾
جو حال ٻڌ جنهنمان ڪي تون پيدا ٿيو آهين. انن پوروءَ جي ونس ۾
دشينت نالي هڪڙو مها پرتاپي راجا ٿي گذريو آهي. هڪڙي
ڏينهن جهن جو شڪار لاءِ ويو ته ڪڻو رشيءَ جي ڪٽيا ۾ هڪڙي
تمام سندر زال ڪري ڏٺي، جنهنتي موهجي ڪالنس سندس مٿ ڀعا
جو ڏالو پڇڻ لڳو. تڏهن ڪري پنهنجو نالو شڪنتلا ۽ پنهنجي پيدائش
جو حال وشوامتر ۽ ميڻڪا اپسرا جو ٻڌايو. پوءِ دشينت کي تمام آدر ڀاءُ
سان ڪٽيا ۾ وٺي آئي ۽ ڦل ڦول ڏال وغيره آڻي سندس مان خاطري
ڪرڻ لڳي. شڪنتلا جي ان هلت ڪري دشينت ڏاڍو پرسن
ٿيو ۽ پوءِ ٻنهي گنڌرو وواهه ڪيو. جڏهن اڃا سان شڪنتلا کي
گرڀ ٿيو ۽ دشينت ڪيس آئي ڏڏي راڄڌاني ڏانهن موٽي آيو،
اوچتي ته "توکي جڏهن پٽر پيدا ٿيندو، تڏهن موڪلڻ ملي اچجو."

دشينت جي وڃڻ تي شڪنتلا سڀي ڳالهه ڪڻو رشيءَ کي
ڪري ٻڌائي. ڏهين مهيني شڪنتلا کي هڪڙو مها سندر ۽ ٻلوان
پٽر پيدا ٿيو. تنهن پٽ ۾ ننڍي کرا ڪري تيجسوي سڀاڳو جو شينهن
کي ڪنن کان جهلي وٺي اچڻ لڳو. هڪڙي ڏينهن ڪڻو رشيءَ
شڪنتلا کي راجا وٽ موڪليو، پر افسوس! جو جڏهن مهل شڪنتلا
۽ ڀرت راجا وٽ آئي، ان وقت هن کيس ڌڪاريو، جنهن تي شڪنتلا
روئي پٽڪڻ لڳي ته آڪاش واڻي ٿي "هي راجا! شڪنتلا

شڪديو چوڻ لڳو ته "هي راجا! جڏهن ڀياتي سنساري سکن ۾
ڌاڌل رهيو ۽ يگير ڪرمن ڪرڻ سان ڪيس، گيان پراپت ٿيو ته
ڏٺو! مون پتر جي جواني ۽ ٻي هيترو سڪرڏنو، تڏهن ته اچا دل
ڏائي ڪين آهي. افسوس! مٽيءَ جو دلو پاڻي ۽ جهڻ سان پر جو
پوءِ، پر هي اندريون هيترا ۽ رهيو سڪريو ڪي ٻراجا ڇايون ڪين آهن.
آها! هن سنساري جار ۾ ڦاسي مرڻ ڪري منهنجو جنم آڪيارٿو
ٿيندو وڃي. اِنالاءِ پرلوڪ سڌارڻ واسطي هينئر هري پوڄن ڪرڻ گهرجي.
اهو ويچار ڪري ديوانيءَ کي ڏڪري تماشي جو احوال ٻڌائڻ لڳو
جو پاڻ جهنگل ۾ ڏٺو هوائين ته ڏڪري ٻڪري ٻڪري ڏڪري کوهه ۾ ڪري
پيٽي، تنهنکي ڏڪري ٻڌي ٻڪر اچي ٻاهر ڪڍيو. ٻڪريءَ هن ٻڪر کي
پنهنجو سوامي سمجهي ڪيترا ڏينهن ڏاڍو سنساري سک ڀوڳيو.
جڏهن اُنکي ٻچا ٿيا، تڏهن اُهو ٻڪر ٻيءَ ٻڪريءَ سان ڦاسي ويو،
جنهنڪري پهرين ٻڪري پنهنجي بي عزتي سمجهي ڀاليندڙ براهمڻ
جي گهر هلي ويئي. براهمڻ ٻڪر جي ڌالائتي سمجهي ڪيس، ٻڌو ۽
ڪري چڙيو، پر ٻڪر گهڻي آزي نيازي ڪري براهمڻ کان آڏا
جواني موٽائي ورتي، جنهنڪري هو وري ٻه سکن ۾ اٽڪي پيو."
ايتري ڳالهه ٻڌي ديواني چوڻ لڳي ته "مهاراج! ٻڪر
وڏو ڪوڙو ڪر هو جو وري اچي ٻڪريءَ سان خراب ٿيو."
تڏهن مرڪي چيس ته "هي ديواني! اُها ساڳي حالت تنهنجي
۽ منهنجي آهي. هي ديواني! جيڪڏهن آدميءَ کي دنيا جي
ساري دولت، استريون، پتر مطلب ته سڀ قسم جا سک ملن،
تڏهن به ترشنا اهڙي زبردست آهي جو سندس مَن سنساري
سکن مان ڍاپجيئي نٿو. جتن ته ٻاهر ۾ ڪيئن ۽ جهڙ ڪري اٽ
ڏندي ويندي آهي، تڏهن ترشنا کي سمجهيو. اِنالاءِ بهتر ٿيندو ۽

پنهنجن پٽن مان ڪو ڪڙو پنهنجي جواني توکي ڏيڻ لاءِ ته
تون وري جوان ٿي سگهين ٿو."

اهڙي آشيرواد ڏيئي راڄا خوش ٿي ديوياڻي کي راڄڌانيءَ
ڏانهن وٺي ويو. اُهن ڏينهن ۾ راڄا کي شرمشٺا مان پُرو نالي
ٽيون پٽ پيدا ٿيو هو. راڄا پنهنجي وڏي پٽ کي گهرائي ڪانئس
جواني گهري، پر هن خيال ڪيو ته جيڪڏهن پتا جي منهنجي
جواني وٺي منهنجي ماتا سان ڀوڳ ڪندو ته وڏو اڌرم ٿيندو،
الله جواب ڏنائينس، ته پتاجي! مون اڃان سنساري سک ڪونه
ڏٺو آهي، تنهنڪري انهن ڳالهين لاءِ لاچار آهيان. وري ٻئي
۾ آيا وارو ڏسٽر اڃان اڳو سيکان ٻيو آهي؛ جو ته انهن آڇن وارن ٿي سبب
ته تو اسري بيمار ڪري، ڏکي دشمن ٿي ۽ ته ڏ راڄائي آدر ڪري."

وڏي پٽ جو اهڙو رکو جواب ٻڌي راڄا ٻين پٽن کان پڇيو
جن به ساڳيوئي جواب ڏنس. تڏهن راڄا پنهنجي ننڍي پٽ پرو
کي (جو ڪ شرمشٺا مان ڄائو هو) چيو. پرو هٿ ٻڌي جواب
لکيو، ته "پتا جي! منهنجو هي شرير توهان ئي داران ته پيدا ٿيو
آهي، تنهنڪري جواني ڪهڙي وڏي شيءِ آهي؟ منهنجو پراڻ به
توهان مٿان قربان آهي. جيڪڏهن سڀ جنم اوهانجي سيوا ڪريان
ته به اوهانجي قرض دان ڇٽي نٿو سگهان. جيڪو پٽ ماتا پتا
جي سيوا ۽ سنڌ ۾ جوڙ بنائي ڪم ڪري ٿو اهو اتم آهي، پر جيڪو
چوڻ سان ڪري ٿو اهو مڌيم (وچولو) آهي ۽ جيڪو چوڻ سان به
نٿو مڃي سو پتر نه آهي پر مترآهي." پرو جي ادا ڳالهه
ٻڌي ٻيائي ڏاڍو پرسن ٿيو ۽ پنهنجو بڍاپو ڪيس ڏيئي ڪانئس
جواني وٺي ڪيترن ئي ورهين تائين ديوياڻي سان ڀوڳ ڀوڳيندو
رهيو. پر تڏهن به سندس من ڌاپو ڪين."

۾ ڏيئي روانو ڪيو. راجا ييائي راڄڌانيءَ ۾ اچي ديوياڻيءَ سان
ڀوڳ ولاس ڪرڻ ۾ مشغول رهيو ۽ شرمشٺا کي هڪڙي الڳ
جاءِ رهڻ واسطي ڏنائين.

راجا کي ديوياڻيءَ مان ٻه پٽ پيدا ٿيا. هڪڙي ڏينهن جڏهن
ييائي راجا باغ ۾ سير پئي ڪيو، تڏهن شرمشٺا کي ڏسي مٿس
موهت ٿي پيو ۽ شرمشٺا به رتو ڌرم کان شڌ ٿي هئي، تنهن
سنتان ٿيڻ جي اڇا سان راجا جي اڇا پوري ڪئي. اهڙيءَ طرح
راجا لڪ چوريءَ شرمشٺا وٽ ايندو ويندو هو ۽ کيس اُن مان
ٻه پٽ پڻ پيدا ٿيا. هڪڙي ڏينهن ديوياڻي راجا کي شرمشٺا سان
رتي ولاس، ڪندو ڏسي، تپي باهه ٿي ويئي ۽ انجام ۾ ڀاڙڻ ڪري
ييائيءَ وڏان رسي پنهنجي پيءُ جي گهر هلي ويئي ۽ اچي شنڪراچاريه
کي سمورو احوال ٻڌايائين. راجا ييائي به ڊپ ڪري شنڪراچاريه
وٽ اچي سهڙيو. شنڪراچاريه ڪرود ڪري چوڻ لڳس ”هي
راجا! تو پنهنجي ٻل ۽ راجائي نشي جي زور تي منهنجو چوڻ نه
مڃي شرمشٺا سان ڀوڳ ڪري سنتان پيدا ڪيو آهي، الاءِ
سراپ ٿو ڏيانءِ ته تون پوڙهو ۽ نربل ٿي استريءَ سان ڀوڳ ڪرڻ
جي لائق نه رهندين.“ شنڪراچاريه جي وات مان اهي لفظ نڪتائي
مس ته راجا ييائي پوڙهو ٿي پيو، ڏندن ڇڏي ڏنس، وار اڇا ٿي آيس
۽ اکين جي روشني پڻ گهٽجي ويس. پنهنجي اهڙي حالت
ڏسي راجا ييائي هٿ جوڙي شنڪراچاريه کي وينتي ڪرڻ لڳو
ته ”هي ڪرپالو! آءٌ اڃا سنساري سکن کان ترپت نه ٿيو آهيان،
الاءِ پهريون گناهه معاف ڪريو.“ شنڪراچاريه راجا جا اهڙا دين
وچن ٻڌي ۽ ڌيءَ جي سک ڏانهن نظر ڪري مٿس ديا آڻي چوڻ
لڳس ته ”خير! منهنجو سراپ، مٽجي نٿو سگهي، پر جيڪڏهن

جي شريرجو روت مائي پڌرو ٿيو. پوءِ ڏيئي کي جواب لکيو تہ
"ديوالي! ڪچ کي ڇيارڻ ڪري آءٌ ڀاڻ مري ويندس."
ديوالي وري بہ هٿ جوڙي اهڙي تجويز ڪرڻ لاءِ پرارٿنا ڪرڻ
لڳيس، جنهن ڀاڻ بہ جيئرو رهي ۽ ڪچ بہ صحيح سلامت رهي.
پوءِ شڪر آچاريہ منتر پڙهي ڪچ کي پنهنجي پيٽ ۾ جياري
آڻي منڪي سڃيوني وديا پاڙهي ۽ ڪچ کي چيائين تہ "جڏهن
آءٌ توکي پيٽ مان ڪڍي مران، تڏهن تون موکي ان وديا
سان جيئرو ڪجہ." شڪر آچاريہ پنهنجو پيٽ ڦاڙي ڪچ
کي ٻاهر ڪڍيو، جنهنڪري ڀاڻ مري ويو ۽ ڪچ وري
سڃيوني وديا سان کيس جيئرو ڪيو.

ڪن ڏينهن گذرڻ بعد جڏهن ڪچ شڪرآچاريہ کان
موڪلائي گهر وڃڻ جي تياري ڪرڻ لڳو، تڏهن ديوالي کيس
وواهڪرڻ لاءِ ڀاڻ آڇيو. ڪچ گروءَ جي ڌيءَ پيڻ سمان سمجهي
انڪار ڪيو، جنهن ديوالي ڪاوڙ ۾ سراپ ڏنس، تہ "تو جيڪا
وديا منهنجي پيءُ وٽان سکي آهي، سا وسري ويندئي."

ڪچ وراڻي ڏنيس، تہ "هي ديوالي! تو ڏوهہ آڏو ڌرم جو
ڪجهہ بہ ويچار نہ ڪري موکي سراپ ڏنو آهي، تنهنڪري آءٌ
بہ تو سراپ ڏيان ٿو تہ تنهنجو وواهہ ڪنهن بہ براهمڻ سان نہ ٿيندو."
اهو سراپ ڏيئي ڪچ پنهنجي پيءُ وٽ هليو آيو." هي راڻا!
اهوئي ديوانيءَ کي سراپ ملڻ جو ڪارڻ آهي. هاڻي ديوانيءَ
يياتي راڄا سان جو وهانءُ ڪيو سو ڪن ڏيئي پڙ.

شڪر آچاريہ جڏهن موتي ۽ وشپروا جي ملڪ ۾ اچي رهيو،
تڏهن ديوانيءَ جي اچڻ سبب راڄا يياتي کي کهرائي پنهنجي
ڌيءَ کيس پرڻائي ڏني ۽ شرمشٽا هزار داسين سميت کيس ڏاج

ڪري ٿي ڇڏيا. جڏهن ديوتائن کي اها خبر پيئي، تڏهن صلاح
ڪري برهسپت جي پٽ ڪچ کي شڪراچاريه وٽ اُن وديا
سکڻ لاءِ موڪليو. شڪراچاريه ڪچ جي نمرتا پاڻ تي موهجي
کيس پنهنجي گهر ۾ ٽڪايو ۽ سنجيونيءَ وديا سيکارڻ لڳو.
اتي ديوياڻيءَ ۽ ڪچ جي پاڻ ۾ ڏاڍي پريت ٿي ويئي.

دئيتن جڏهن ڏٺو ته ڪچ اسانجي گروءَ کان سنجيونيءَ وديا
سکڻ آيو آهي ۽ سمجهيائون ته جيڪڏهن هي اها وديا هٿان سکي
ويو ته پوءِ اسانجي دشمن ديوتائن کي جياري ويهندو ۽ نهايت
ڀيڙو ٿيندو. ته انڪري اُنهيءَ ماري ڇڏجي. هڪڙي ڏينهن جڏهن
ڪچ گروءَ جون ڳائيون جهنگل ۾ چارڻ ويو، تڏهن دئيتن کيس
ماري ٽڪر ٽڪر ڪري ڪٿي هڪڙي کوه ۾ اڇلايو. سانجهيءَ جو
جڏهن هو ڳائيون چاري نه موٽيو، تڏهن ديوياڻيءَ شڪراچاريه کي
ڪچ جي موٽي نه اچڻ بابت ٻڌايو. شڪراچاريه کي ڌيان ڪرڻ
سان معلوم ٿيو ته ڪچ کي دئيتن ماري وڌو آهي ۽ جڏهن ديوياڻيءَ
کي اهو ٻڌايائين، تڏهن هوءَ شوڪ ۾ جهوري ويلاپ ڪرڻ لڳي. ڌيءَ
کي شوڪاتر ڏسي شڪراچاريه ڪچ کي وري جيئرو ڪيو. اهو
سماچار ٻڌي دئيتن کي ڪٽي ٿي ويئي ته جي شڪراچاريه ڪچ
کي اهڙيطرح جياريندو رهندو ته اسان کي مارڻ مان ڪهڙو فائدو
ٿيندو، تنهنڪري اهڙي تجويز ڪجي جو هو وري جي نه سگهي.
اهو ويچار ڪري دئيتن وري به ڪچ کي ماري سندس شرير
مان رس ڪڍي اهي شڪراچاريه کي پياري. ڪچ جي وري
به نه موٽڻ تي ديوياڻيءَ پتا کي ٻڌايو، جنهن تي شڪراچاريه وري
به ڌيان لڳايو، پر ڪٿي به پتو ڪونه پيس. جڏهن پنهنجي
اندر ۾ ڌيان لڳايائين، تڏهن خبر پيس ته دئيتن شراب ۾ ڪچ

آهي، تنهنڪري ديوياڻيءَ کي پاڻ سان وٺي اچو راج ڇڏي ٻاهر نڪتو
جڏهن ورشپروا کي اها خبر پيئي، تڏهن هو ڊوڙي شڪراچاريه جي
شرڻ ويو ۽ هٿ جوڙي وينتي ڪرڻ لڳو ته "هي مهاراج! هي سڀ
راڄ ڀاڳ اوهانجي ڪرپا سان مليو اٿم، سو جي اوهين ويندا هليا
ته هي سڀ هليو ويندو. انڪري منهنجو اپراڌ ڪميا ڪريو ۽ موٽي
منهنجي راڄ ۾ هلو." اهي وچن ٻڌي شڪراچاريه چيو ته "هي راجا!
تو ته منهنجو ڪو به اپراڌ ڪونه ڪيو آهي، پر تنهنجي ڌيءَ سو
منهنجي ڌيءَ ديوياڻيءَ جي بي-عزتي ڪئي آهي، انڪري جڏهن ڳالهه
ڪري ديوياڻي پرسن رهي سا ڪر ته موٽي هلان." تڏهن ورشپروا
ديوياڻيءَ کان پڇيو، جڏهن شرمشٺا جي سڄي حالت جو بيان ٻڌائي
چيس ته "راجا! پيائيءَ سان منهنجو وواهه ٿيڻو آهي، انڪري تنهنجي
ڌيءَ هزار ٻانهن سميت منهنجي داسي ٿي هلي رهي." ورشپروا
تڏهن پنهنجي ڌيءَ سان ديوياڻيءَ جي سڄي ڳالهه وڃي ڪئي ۽
ڪانئس راءِ پڇيائين. شرمشٺا وراڻي ڏنيس، ته "ٻاجهي! اوهان
موٽڪي جهڙو ڏنو آهي ۽ ڀلي ڪري ڪيو آهي، انڪري جيئنڪي ٺهيو
تيئنڪي منهنجي ٻانهن سوڌي ڏيو." ورشپروا شرمشٺا جي اها
ڳالهه ٻڌي پرسن ٿيو ۽ ديوياڻيءَ کي قبوليت ڏيئي گرو شڪراچاريه
کي پنهنجي سڪان ڏي موٽي وٺي آيو."

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريڪشت پڇڻ لڳو ته "هي شڪديو جي
مهاراج! اوهان جو مٺي چيو ته وهسپت جي پٽ ڪچ ديوياڻيءَ
کي سراپ ڏنو ته تنهنجو ڪيتري سان وواهه ٿيندو سو ڀلا ڇو؟" شڪديو
وراڻي ڏني ته "هي راجا! ڪڏهن پوري دئيتن ۽ ديوتائن جي ڄنگ
وڳائي لڳي، جنهنڪري ديوتائن ڪيترن دئيتن کي ماري
وڌو ۽ اهي دئيت شڪراچاريه سنجيونيءَ وديا سان وري جيئرا

چيلو آهي ۽ آءٌ براهمڻ جي ڇوڪري آهيان، سو تو منهنجا ڪپڙا ڇو پهريا؟ اُهو ائين ٿيو جهڙن يگيه جي آهوتي ڪتو کائي يا شودر ٿي ويد پڙهي."

ديوياڻيءَ جا اهڙا ڪٺور وچن شرمشٺا کان سٺا نه ويا، سا ڪاوڙ ۾ ڀرجي چوڻ لڳيس "اڙي او ڀيکاريءَ جي ڌيءَ! سڄو ڄمر پڻهنجي منهنجي پيءُ جي گهر جا ٽڪر کاڌا آهن ۽ ٽوڪي پاليو اٿس، سو تون ٿي مون سان برابري ڪرين؟" ايترو چئي غصي ۾ چاڻ، ديوياڻي جا اگهاڙي ڏيئي هئي تنهنکي کڻي کوهه ۾ اُڇلائيون ۽ پاڻ سهيلين سميت گهر موٽي آئي. جو نه اُنوقت راجا ڀياڳي شڪار ڪندو اُن کوهه وٽ اچي پهچي ۽ پنهنجي نوڪر کي کوهه مان پاڻي ڀري اچڻ لاءِ چوي. نوڪر جڏهن کوهه مان پاڻي ڀرڻ ويو، تڏهن منجهس هڪڙي سندر ڪنيا پيل ڏسي راجا کي اچي ٻڌايائين. راجا اُماٽ کوهه وٽ آيو ۽ پنهنجو ڊپٽو ديوياڻيءَ کي پڪڙڻ لاءِ اُڇلائي ڏنو ۽ پوءِ کيس هٿ ڏيئي کوهه مان ڪڍي ٻاهر ڪيائين. ديوياڻي ڀياڳيءَ کي چوڻ لڳي ته "هي راجا! هي اڄ سان اڙو سڃاڻو ٻڌيو جو تو منهنجو هٿ جهليو آهي، انلاءِ مان تنهنجي ٿي چڪيس. وهسپت جي پٽ ڪچ جيڪو مونکي سراپ ڏنو هو ته تنهنجو وهانءُ براهمڻ سان نه ٿي، هڪڙي ڪيتري سان ٿيندو، سو اڄ پورو ٿيو."

راجا ديوياڻيءَ جي اها ڳالهه ٻڌي مٿس موهت ٿي پيو ۽ ساڻس وهانءُ قبولي راڄڌانيءَ ڏانهن موٽي آيو. ديوياڻيءَ گهر اچي پنهنجي پتا شڪراچاريه کي شرمشٺا جا چيل ڪوڙا وچن ٻڌايا ۽ ڪيئن هن کيس کوهه ۾ اُڇلايو، اها وارتا به چئي ٻڌائي. پوءِ راجا ڀياڳي ڪيئن کيس کوهه مان ڪڍي بچايو، سو پڻ احوال ڪري ٻڌايو.

شڪراچاريه کي انهيءَ تي ڏاڍي چڙ لڳي ۽ ويچار ڪرڻ لڳو ته اهڙي مهٽيڪو ر راڄا جي راڄ ۾ رهڻ کان ٽڪر پني کائڻ چڱو

پرشرام تي اچي سهڙيو ۽ پيءُ کي مئل ڏسي ماتا کان احوال پڇڻ
لڳو. پوءِ تہ ڏاڍو ڪاوڙجي فرسو کڻي اهو پرڻ ڪيائين تہ "جيستائين
پرٿوي تي آءٌ ڪڻو بہ کشتري جيئرو ڇڏيندس، تيستائين سک
ڪري نہ ويهندس." ان بعد پرشرام سهسرارجن جي پٽن کي
ماري پنهنجي پيءُ جو بدلو ورتو جو سر آڻي اچي ڌڙ سان ملايو ۽ پيءُ جو
ڪريا ڪرم ڪيو. اهڙيءَ طرح ٢١ دفعا پرٿوي تان کشترين
کي ناس ڪري پرٿوي جو راڄ براهمڻن کي ڏنائين."

شري شڪديو جي ورڻ لکيو تہ "هي راجا پريڪشت! پوروا
جي ونش ۾ راجا نهوش، ڏاڍو پرتاپي ٿيو، جنهن جو پٽ راجا يياتي
تمام تيجسوي ٿيو، جنهن ڪي دفعو اندر پوريءَ جو راڄ پڻ ڪيو.
اهو هن رات آهي جو راجا اندر ڪڏهن ڏينهن گوتم رشيءَ جي استري
آهليا تي (جا تمام سندر هئي) موهت ٿي پيو ۽ ان سان ڀوڳ ڪرڻ
جي اڇا ڪيائين، پر گوتم رشيءَ جي ڀپ ڪري اڳتي وڌي نہ
سگهيو. هڪڙي ڏينهن رات جو ڪڪڙ جو روپ ڌاري گوتم جي
اڳڻ ۾ ڪڪڙ ٻولڻ جو وقت ٿيو ۽ اجا گهڻي رات پيئي هئي تہ
هي ٻانگ ڏيڻ لڳو. رشي اها ٻانگ ٻڌي پرڀات سمجهي سنان
۽ پوڄا لاءِ گهڪا جي ڪناري روانو ٿيو. اندر اهو ڏسي گوتم جو
روپ ڌاري اهليا وٽ آيو ۽ ساڻس ڀوڳ ڪيائين. ڀوڳ ڪرڻ بعد
جڏهن اهليا سمجهيو تہ هي گوتم نہ آهي، پر ٻيو ڪو آهي ۽ ڪپٽي
روپ ڌاري منهنجو پتيورت ڌرم بگاڙڻ آيو آهي، تڏهن ڪاوڙجي
اندر کي آڻان ڏئي ڪڍي ڇڏيائين. اندر اڃا ٻاهر نڪتو مس
تہ گوتم جو گهڻي رات سمجهي پنهنجي مٿي آيو هو، ۽ واڙي وٽ
ڪٽ ٻس. گوتم کي پنهنجي ڀوڳ ٻل سان اندر جي ڪڪڙ ٿيڻ
جي سڌ پئجي وئي ۽ پوءِ تہ اندر کي ڇڙڪي جواب لکيو تہ "ڏاڍي

شرم جي ڳالهه آهي. جو تو هيترين اپسرائن ۽ مهاسندرين اندر راڻي هوندي به هيءُ اڌرم ڪيو آهي. تنهنڪري اهو سراپ ٿو ڏيان ۽ تہ تو جو هڪڙي پکي (يونئي) لاءِ ڪڪڙ جو روپ ڌاريو هو، انلاءِ تنهنجي بدن ۾ اهڙا هزارين پکي ٿيندا."

رشيءَ جي اُن سراپ ڪري اندر جو سڄو بدن ٽنگن سان سان ڀرجي ويو. جنهنڪري شرم ۽ چون سنگاسڻ ڇڏي ٻه ورهيه ڪڙي ڪمل جي گل ۾ وڃي لڪي ويٺو. اُنوقت ييانتي راجا پنهنجي پيءُ جي پرتاپ سان سورگ ۾ پهتو، جتي ڪانئسر، سندس چڱن ڪرمن بابت پڇيو ويو. ييانتي جڏهن پنهنجي وڏان آهي چئي ٻڌايا، تڏهن سندس پڇه ناس ٿي ويو ۽ هو اندر لوڪ مان ڪري پيو. پوءِ ورهسپت وڃي اندر کي ڪمل مان ٻاهر ڪڍي آيو ۽ کيس يگيه ڪرائي آڳي گاديءَ تي ويهاريو."

هي راجا! هاڻي توکي آلرڪ نالي راجا بابت ٻڌايان ٿو جو هزارين ورهيه راڄ ڪري به جوان رهيو هو. آلرڪ جي ماتا پنهنجي پٽن کي ننڍي پڻ ۾ گيان سيکاريو هو ۽ مرڻ وقت ۾ شلوڪ راجا کي ٻڌائي چيائينس تہ "تون انهن جو جنتر ڏاهي ٻانهن وٽ رکہ ۽ جڏهن توتي ڪا آفت اچي پوي، تڏهن اهي پڙهي اُن موجب هلت ڪجہ."

ماتا جي ڳالهه گهڻي ڏني راجا آهي ۾ شلوڪ جنتر طور ٻڌائي پنهنجي ٻانهن ۾ ٻڌي ڇڏيا ۽ پوءِ سنساري سکن ۾ لپٽجي راڄ ڪرڻ لڳو. اهو وڃي وڃي پيا راجائون مٿس ڪاهي آيا. الرڪ جڏهن پنهنجو راڄ ۽ پراڻ ويندا ڏٺا، تڏهن اُهو جنتر کولي پڙهڻ لڳو جنهن ۾ لکيل هو تہ "سواءِ ست سنگ جي ٻئي ڪنهن سان پريت نہ ڪجہ. سنساري ماڻهن سان پريم ۽ سنگت ڪرڻ ۾ پوءِ ڏاڍو ڏک ٿو ٿئي. جڳت جو وهنوار سپني سمان سمجهي اُنهن ۾ لڳائڻ نہ گهرجي. سنساري

پرشرام اهي سڀ ڏٺو ۽ پيءُ کي مئل ڏسي ماتا کان احوال پڇڻ
لڳو. پوءِ ته ڏاڍو ڪاوڙجي قسم کائي اهو پڻ ڪيائين ته ”جيستائين
پرٿويءَ تي آءٌ هڪڙو به کيٽري جيئرو ڇڏيندس، تيستائين سک
ڪري نه ويهندس.“ ان بعد پرشرام سهسرارجن جي پٽن کي
مَري پنهنجي پيءُ جو سر آڻي اُن سان ملايو ۽ پيءُ جو
ڪريا ڪرم ڪيو. اهڙيءَ طرح ۲۱ دفعا پرٿويءَ ڏان کيٽرين
کي ناس ڪري پرٿويءَ جو راڄ براهمڻن کي ڏنائين.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪشت! پوروا
جي ونش ۾ راجا نهوش، ڏاڍو پرتاپي ٿيو، جنهن جو پٽ راجا يياتي
تمام تيجسوي ٿيو، جنهن هڪ دفعو اِندر پوريءَ جو راڄ پڻ ڪيو.
اهو هن ريت آهي جو راجا اِندر هڪڙي ڏينهن گوتم رشيءَ جي استريءَ
آهليا تي (جا تمام سندر هئي) موهت ٿي پيو ۽ اُن سان ڀوڳ ڪرڻ
جي اڇا ڪيائين، پر گوتم رشيءَ جي ڊپ کان اُتي وڃي نٿي
سگهيو. هڪڙي ڏينهن رات جو ڪڪڙ جو روپ ڌاري گوتم جي
اڱڻ ۾ هڪڙي وڻ تي وڃي ويٺو ۽ اڃا کٿي رات پيئي هئي ته
ٻانگ ڏيڻ لڳو. رشي اها ٻانگ ٻڌي پرڀات سمجهي سنان
۽ پوڄا لاءِ گنگا جي ڪناري روانو ٿيو. اِندر اهو وجهه ڏسي گوتم جو
روپ ڌاري اهليا وٽ آيو ۽ ساڻس ڀوڳ ڪيائين. ڀوڳ ڪرڻ بعد
جڏهن اهليا سمجهيو ته هي گوتم نه آهي، پر ٻيو ڪو آهي ۽ ڪپٽي
روپ ڌاري منهنجو پتوورت ڀرشٽ ڪرڻ آيو آهي، تڏهن ڪاوڙجي
اِندر کي اُتان ڌڪي ٻاهر ڪڍيائين. اِندر اڃا ٻاهر نڪتو ئي مس
ته گوتم جو کٿي رات سمجهي پنهنجي پٿيان مُڙي آيو هو، دروازي وٽ
ڪڏيس. گوتم کي پنهنجي ٻولي ٻڌائي اِندر جي ڪڪرم ڪرڻ
جي سڌ پئجي. رشي ۽ پوءِ ته اِندر کي ڇٽڪي چوڻ لڳو ته ”ڏاڍي

ويس. جڏهن پاڻي ڀري آئي، تڏهن جمدگنيءَ پنهنجي يوگ
بل سان سڀ سمجهي ورتو ۽ پنهنجن پٽن کي ريڻوڪا (استريءَ)
جي مارڻ لاءِ آگيا ڪئي. ڇوڪرن ماءُ کي مارڻ اڌرم سمجهي
پيءُ جو چيو نه مڃيو. تڏهن جمدگنيءَ ننڍي پٽ پرشرام کي آگيا
ڪئي ته ”تون ماءُ کي ڀائرن سميت مار.“ اهڙي آگيا ٻڌي
پرشرام ويچار ڪيو ته ماءُ ۽ ڀائرن کي مارڻ آهي ته وڏو پاپ، پر
جي نه ماريان ته پتا تو سراپ ڏيئي ساڙيندو ۽ ماري ڇڏڻ ڪري
پتا منهنجو ايترو يوگ بل آهي جو وري انهن کي جياري سگهي ٿو؛
تنهنڪري پنهنجي ماءُ کي تنهن ڀائرن سميت ماري ڇڏيائين.
جمدگني تڏهن ڏاڍو خوش ٿيو ۽ پرشرام کي ور گهرڻ لاءِ چيائين.
پرشرام هٿ جوڙي وينتي ڪرڻ لڳو ته ”هي پتا جي! آءٌ اهو ور
ٿو گهران ته منهنجي ماتا ۽ ڀائر جيئرا ٿي اٿن ۽ کين اها ڳالهه ياد نه
رهي ته ڪو مون کين ماريو هو.“ جمدگنيءَ ”تٿاستو“ چيو ته ايتري
۾ جو سڀيئي ڪر موڙي اٿي کڙا ٿيا ڄڻ ته ننڊ مان اٿيا.“
ايتري ڪٿا ٻڌائي شڪديو چوڻ لڳو ته ”هي راجا! پرميشور جي
تپسيا ۽ جپ براجهه اهڙي سمرٿي آهي جو مڙدي کي به جياري سگهي ٿو.“
هاڻي پرشرام ڏٺو ته ماتا ۽ ڀائرن کي مارڻ ڪري جو پاپ
ڪيو اٿم انلاءِ پرٿوي پرڪرما ضروري آهي، جنهنڪري ڀائرن
کي ڇاڻ سان وٺي تيرٿ ياترا ڪرڻ لاءِ نڪري ويو.
هيڏانهن سهسرارجن جي پٽن پرشرام ۽ سندس ڀائرن کي ڪتيا
۾ نه ڏسي پنهنجي پيءُ جي وير وٺڻ لاءِ جمدگنيءَ کي، جنهن اگني
هوتر پئي ڪيو، ماري سندس سر ونڍي ڪٽي ويا. ريڻوڪا پتيءَ
جي اهڙي حالت ڏسي ڏاڍا ورلاپ ڪرڻ لڳي. هن ٢١ دفعا
پنهنجي ڇاتي پٽي پرشرام کي پڪاريو. ماتا جون دانهون ٻڌي

ڪانءُ ڪسڻ جي لڳا ڪئي. پوءِ جمدگنيءَ کي چوڻ لڳو ته "هيڏي
ڪانءُ ورشيءَ وٽ هيءُ ڦٽڻ ڪٿان؟ اها راڻين جي ڪهڙو دهڻ ڏوکي آهي
تهنڪري مونکي ڏي." جمدگنيءَ ورائي ڏنيس ته "هي راڄا!
اها ڪٿو مهندڙي ته آهي، پرمان ديولوڪ مان ولي آيو آهيان جنهن
ورب پهچائي ايندس، تهنڪري لاچار توکي ڏيئي نٿو سگهان."
سهسرارجن تڏهن ڪاوڙجي زوران زوريءَ اها ڪئو کسي پنهنجي
ملڪ ڏانهن ولي ويو، پر ڪامڌينو جمدگنيءَ وٽ موٽي ڀڄي آئي ۽
روئي چوڻ لڳيس ته "مون ڪهڙو اپراڌ ڪيو جو مونکي راڄا جي
حوالي ڪيئي؟" جمدگنيءَ ورائي ڏنيس ته "هي ڪامڌينو! راڄا
زبردستيءَ توکي ولي ويو، جهنڪري آءٌ لاچار هوس." ڪامڌينوءَ
تڏهن ڏهه هزار سوار پنهنجي بدن مان پيدا ڪيا، جن راڄا سان
يڌ ڪئي، پر سهسرارجن انهن کي ڀڄائي ڪانءُ موٽي پاڻ سان ولي ويو.

اها حالت ڏسي جمدگنيءَ پنهنجي پٽ پرشرام کي سڏائي
چيو ته "هي پترا سهسرارجن زبردستيءَ ڪامڌينو ولي ٿو وڃي، تڏهن
ڪري ڪو بلو ڪر." پرشرام اهي ڳالهيون ٻڌي سهسرارجن سان
وڙهڻ آيو ۽ ڪيس لشڪر سوڌو ماري ڪامڌينو آڻي پتا کي ڏنائين.
سهسرارجن جي مارجڻ جو ٻڌي جمدگنيءَ پرشرام کي چوڻ لڳو ته
"هي پترا! ڇڪرورتي راڄا کي ماري پاپ ڪيو آهي، انڪري هڪ
سال ڀر تون تيرٿ جي پرڪرما ڏيئي تيرٿ يترا ڪري اچ ته ان پاپ
کان مڪت ٿين." پرشرام اها ڳالهه مڃي پرٿوي جي پرڪرما ۽
تيرٿ يترا لاءِ نڪري ويو، هڪ سال بعد موٽي پتا وٽ آيو.

هڪڙي ڏينهن پرشرام جي ماتا ڪنگا جل ڀرڻ ويئي، اتي
[illegible] ڪنڌ [illegible] پنهنجي استريءَ سان وهار ڪندي ڏٺائين ۽
[illegible] موهت ٿي پيئي [illegible] ڪري جل ڀري اچڻ ۾ ڪجهه دير لڳي

سهسرارجن اهڙو تہ زبردست هو، جو انهيءَ سڀني سنڌس تابع
هوندا هئا. هڪڙي دفعي پنهنجون هزار استريون وٺي نرمدا
نديءَ جي جل ۾ ڪريڙا (راند) ڪرڻ ويو. ٿيا ڪياءِ جو پنهنجن
هزار ٻانهن سان پاڻيءَ جو وهڪرو روڪي ورتائين. اهو پاڻي موٽ
ڪري راوڻ جتي ويٺو هو اتي اچي ڪڏ ٿيو. راوڻ کي انهيءَ تان
غصو لڳو ۽ سهسرارجن سان وڙهڻ آيو، پر سهسرارجن پنهنجي ٻل سان
راوڻ کي ٻڌي جهلي گهر آيو ۽ ڏاڍو سڏائڻ لڳس. ڪڏهين
ڪڏهين تہ سنڌس ڏهني سرن تي ڏيا ٻاري پنهنجون استرين ۽
ٻارن کي ڏيکاريندو هو. راوڻ جي ڪمٽيءَ ڀيڻيءَ تي سهسرارجن
ڪيس ڇڏي ڏنو. هڪڙي ڏينهن ريڻوڪا پنهنجي ڀيڻ سيتا وٽ
ويئي، جڏهين وڃڻس ڪائي ڀي هڻڻ لڳي، تڏهين سيتا کي پاڻوٽ
اچڻ لاءِ نوترو ڏنائين. سيتا انهيءَ تي آيمان وچرن چوڻ لڳي تہ
"تون ڪنگال رشيءَ جي استري تي اسانجي هيتري لشڪر کي
ڪٿان کارائي سگهندينءَ." ريڻوڪا تڏهين شرمندي ٿي ڪو بہ
جواب نہ ڏيئي گهر موٽي آئي ۽ جمدگنيءَ پنهنجي پتيءَ کي هڪدفعو
پنهنجي ڀيڻ ۽ ڀيڻوئيءَ کي فوج سميت مهماني ڪرڻ لاءِ وينتي
ڪئي. جمدگنيءَ استريءَ کي آنت ڏيئي چوڻ لڳو تہ "اها ڪا
وڏي ڳالهہ ڪانهي، ڀڳوان جي ڪرپا سان سڀ ڀلي ٿي پوندي."
پوءِ نہ هڪڙي ڏينهن سهسرارجن شڪار ڪندو فوج سميت اُن جهنگل
۾ اچي نڪري، جتي جمدگنيءَ جي ڪُٽيا هئي. اُن جمدگنيءَ وٽ
هڪڙي ڪامڌينو (ڳئون) رهندي هئي، جنهنجي پرتاپ سان جيڪي
بہ گهربو هوس سو ملي سگهيس ٿي. بس! پوءِ تہ جمدگنيءَ اُن
ڪامڌينوءَ جي پرتاپ سان سهسرارجن ۽ سنڌس لشڪر کي من گهريا
پوجن کارايا. سهسرارجن کي ڏاڍي بي ايمانيءَ اچي ورتو ۽ رشيءَ کان

مي پيڪشت! پوروا کي اُروشيءَ مان ڇهه پٽ ڄاوا. انهيءَ
ڪُل ۾ جهنوءَ ڏالي هڪڙو اهڙو مهاتما ٿيو، جنهن گنگا جيءَ کي پنهنجي
اڃلي ۾ رکي پيتو ۽ پوءِ ديوتائن جي ڪهڻ ۽ ٻنتي ڪرڻ تي جنگهه
چيري گنگا کي ٻاهر ڪڍيو. انهيءَ سبب آهي جو گنگا کي جاهنوي
به ڪري سڏيندا آهن. جهنوءَ راجا جي ونش ۾ گاڌي راجا ۽ ڏو
پرتاپي ۽ مهاتما ٿيو، جنهنکي ستيہ وتي ڏالي مهاسندر ۽ پڌوان ڪنيا
هئي. اُها ڪنيا گاڌي رچيڪ کي پرڻائي ڏني. ڪڏي ڏينهن
گاڌيءَ جي استريءَ پنهنجي ڌيءَ کي چيو تہ "اهڙي ڪا تجويز
ڪر جنهنڪري تو کي ۽ مونکي پٽ سنتان پيدا ٿئي."

رچيڪ تنهن مون ڪري ڏو يگيه ڪيو ۽ ٻہ ڀيل سامگريءَ مان
ٻہ حصا ڪري هڪڙو سس، کي ۽ ٻيو استريءَ کي کائڻ لاءِ ڏنو.
پل مان هو ڪتهي هو حصو کائي ويون، جنهنڪري رچيڪ
ستيہ وتي کي چوڻ لڳو تہ "تنهنجي ان پل ڪري تو کي
ڪرو ڌي پٽ پيدا ٿيندو، ۽ تو ڏانهن تنهنجو ڀاءُ مهاتما ۽ گياني
ٿيندو." ستيہ وتي تنهن جي ڌرماتما پٽ ٿيڻ لاءِ ليزاري ڪئي،
جنهنتي رچيڪ ٻيو منتر پڙهي پنهنجي استريءَ کي چيو تہ
"ڌيرج رک تو کي هيٺئين گياني ۽ ڌرماتما پٽ پيدا ٿيندو،
پر تنهنجو پوٽو ٻلوان ۽ ڪرو ڌي پيدا ٿيندو."

ستيہ وتيءَ کي جمدگني ڏالي ۽ ڏو مهاتما پٽ پيدا ٿيو ۽ اُن
جمدگنيءَ کي پرشرام ڏالي پٽ پيدا ٿيو جنهنکي ڀڳوان جو اوتار
ڪري ليکيندي آهن ۽ جنهن پنهنجي ۽ اڪرمي ڪترين کي ٢١ دفعو
ماري ستيا ناس ڪري ڇڏيو. پرشرام ڪترين کي ڇو ماريو؟
جنهنجو سبب هن ريت آهي تہ: جمدگني رشيءَ کا ڏالي سان
[illegible] ۽ [illegible] جي پيغ سيڌا سمبراجن سان پرڻي اهو

سهسرارجن اهڙو ته زبردست هو، جو انهيءَ سڀ يون سنڌس تابع
هونديون هيون. هڪڙي دفعي پنهنجين هزار استرين ۽ ٻي نربدا
نديءَ جي جل ۾ ڪريڙا (راند) ڪرڻ ويو. ڇا ڪيائين جو پنهنجين
هزار ٻانهن سان پاڻيءَ جو وهڪرو روڪي ورتائين. اُهو پاڻي موٽ
ڪائي راوڻ جتي ويٺو هو اُتي اچي گڏ ٿيو. راوڻ کي انهيءَ تان
غصو لڳو ۽ سهسرارجن سان وڙهڻ آيو، پر سهسرارجن پنهنجي ٻل سان
راوڻ کي ٻڌي جيلي کڻي آيو ۽ ڏاڍو ستائڻ لڳس. ڪڏهين
ڪڏهين ته سنڌس ڏهني سرن تي ڏيا ٻاري پنهنجين استرين ۽
ٻارن کي ڏيکاريندو هو. راوڻ جي گهڻيءَ ۽ ٻنتيءَ تي سهسرارجن
کيس ڇڏي ڏنو. هڪڙي ڏينهن ريڻوڪا پنهنجي پيڻ سيتا وٽ
ويئي، جڏهين ۽ ڏانهس ڪائي ٻي ماڻ لڳي، تڏهين سيتا کي پاڻ وٽ
اچڻ لاءِ نوتو ڏنائين. سيتا انهيءَ تي آيمان ۽ چوڻ لڳي ته
"تون ڪنگال رشيءَ جي استري ٿي اسانجي هيتري لشڪر کي
ڪيئن کارائي سگهندينءَ؟" ريڻوڪا تڏهين شرمندي ٿي ڪو به
جواب نه ڏيئي گهر موٽي آئي ۽ جمدگنيءَ پنهنجي پتيءَ کي هڪدفعو
پنهنجي پيڻ ۽ پيڻوئيءَ کي فوج سميت مهماني ڪرڻ لاءِ ويٺي
ڪئي. جمدگني استريءَ کي آٿت ڏيئي چوڻ لڳو ته "ادا ڪا
وڏي ڳالهه ڪانهي، ڀڳوان جي ڪرپا سان سڀ ڀلي ٿي پوندي."
جو نه هڪڙي ڏينهن سهسرارجن شڪار ڪندو فوج سميت اُن جهنگل
۾ اچي نڪري، جتي جمدگنيءَ جي ڪٽيا هئي. اُن جمدگنيءَ وٽ
هڪڙي ڪامڌينو (ڳئون) رهندي هئي، جنهن جي پرتاپ سان جيڪي
به گهرجي هوس سو ملي سگهيس ٿي. بس! پوءِ ته جمدگنيءَ اُن
ڪامڌينوءَ جي پرتاپ سان سهسرارجن ۽ سنڌس لشڪر کي مٺو کارايا
۽ چڱو کارايا. سهسرارجن کي هاڻي بي ايمانيءَ آئي ۽ رشيءَ کان

۽ پريکشت! پروا کي آروشيءَ مان ڇهه پٽ ڄاوا. انهيءَ
ڪُل ۾ ڄهنوءَ نالي هڪڙو اهڙو مهاتما ٿيو، جنهن گنگا ديءَ کي پنهنجي
انجليءَ ۾ کڻي پيتو ۽ پوءِ ديوتائن جي ڪهڻ ۽ ينتي ڪرڻ تي جنگهه
چيري گنگا کي ٻاهر ڪڍيو. انهيءَ سبب آهي جو گنگا کي ڄاهنوي
به ڪري سڏيندا آهن. ڄهنوءَ راجا جي ونش ۾ ڪاڌي راجا وڏو
پرتاپي ۽ مهاتما ٿيو، جنهنکي ستيه وتي نالي مهاسندر ۽ ڀڳوان ڪنيا
هئي. اها ڪنيا ڪاڌيءَ رچڪ کي پرڻائي ڏني. ڪن ڏينهن
ڪاڌيءَ جي استريءَ پنهنجي ڌيءَ کي چيو ته "اهڙي ڪا تجويز
ڪر جنهنڪري توکي ۽ موکي پٽ سنتان پيدا ٿئي."
رچڪ تڏهن هڪڙو وڏو يگيه ڪيو ۽ ٻه ٿيال سامگريءَ مان
ٻه حصا ڪري هڪڙو سس، کي ۽ ٻيو استريءَ کي کائڻ لاءِ ڏنو.
ٻنهي مان جو هڪڙيءَ جو حصو کائي ويٺيون، جنهنڪري رچڪ
ستيه وتيءَ کي چوڻ لڳو ته "تنهنجي ان ڀل ڪري توکي
ڪروڌي پٽ پيدا ٿيندو، ۽ تنهنجي ماءُ مهاتما ۽ گياني
ٿيندو." ستيه وتي تڏهن رچڪ کي ڌرماتما پٽ ڄڻڻ لاءِ نيزاري ڪئي،
جنهنتي رچڪ ٻيو منتر پڙهي پنهنجي استريءَ کي چيو ته
"ڀلي پر توکي هيئنر گيانيءَ ۽ ڌرماتما پٽ پيدا ٿيندو،
پر تنهنجو پوٽو بلوان ۽ ڪروڌي پيدا ٿيندو."
ستيه وتيءَ کي جمدگني ڌرماتما پٽ پيدا ٿيو ۽ اُن
جمدگنيءَ کي پرشرام نالي پٽ پيدا ٿيو جنهنکي ڀڳوان جو اوتار
ڪري ليکيندا آهن. جنهن ڇٽيهن ۽ ٻارهن ڪترين کي ا ۲ دفعا
ماري ستياناس [illegible] ڪيو. پرشرام کترين کي ڇو ماريو؟
تنهنجو وستار هن ريت آهي ته: جمدگنيءَ ريڻڪا نالي سان
شادي ڪئي ۽ ريڻڪا جي پيٽ مان ستيا سمراجن سان ٻارڪي. اهو

اپسرائن کي ڪوبہ ڏسي ڪونہ ٿي سگھيو، پر هو سڀڪنھن کي ڏسي سگھيون ٿي. اِتي تلوتما ڳالهه ساهيڙيءَ اُروشيءَ کان پرروا بابت پڇيو. اُروشيءَ تڏهن پرروا، جو وڻ وٽ ويٺو هو، اشاري سان ڏيکاريس. تلوتما راجا کي ڏکي ڏسي اُروشيءَ کي چيتي ڪئي تہ "هنکي پنھنجو ظاهري روپ ڏيکار تہ جيئن ڪاهلي ڇڏيس."

پرروا اوچتو اُروشيءَ کي اُتي ڏسي ڪڏهن پرسن ٿيو ۽ ڏاڍيون نيازيون ڪري کيس پاڻ وٽ اچي رهڻ لاءِ چيائين. اُني هوءَ کيس اُپديش ڪرڻ لڳي تہ "هي راجا! افسوس آهي جو تون پرش ٿي اندرين جي وس ٿي ويو آهين ۽ مون زال ذات کي هن طرح منٿون ڪري رهيو آهين. جو آدمي پنھنجن اندرين کي وس نٿو رکي، تنھن جا ڏاڍا برا حال ٿين ٿا. مان زال ذات ٿي ڪنھن پرش جي چاهنا نٿي رکان. آءُ جيڪڏهن هزار ورهيہ ڪنھن پرش وٽ رهي پئي وٽ وڃان تہ جيڪر مونکي پهرين پرش جي ڪا پرواهہ نہ رهي، سو تون راجا ٿي ڪھڙي حيرت اٽڪي پيو آهين؟"

پرروا جڏهن ايتري سمجھاڻي تي بہ ڪين سمجھيو، تڏهن اُروشي کيس چوڻ لڳي تہ "چڱو! هرڪنھن سال جي پڇاڙيءَ ڏينھن مان تو وٽ ايندي پس." بس اِهو اِقرار ماڻڻ تي پرروا اُهو واعدو وارو ڏينھن ڏسڻ لڳو. جڏهن ورهيہ گذري بعد اُروشي وٽس آئي ۽ هڪ رات رهي صبح جو هلڻ لڳي، تڏهن راجا ڏاڍا پير جھلي روئڻ لڳو. اُروشي چوڻ لڳيس، تہ "ڏس! تو کي جيڪڏهن منھنجي چاهنا آهي تہ هڪڙو منتر سيکاريان ٿي، جو جپي گندرون کي راضي ڪر، جن جي آگيا سان آءٌ تو وٽ اچي رهنديس." راجا تڏهن اُهو منتر جپي گندرون کي خوش ڪيو ۽ اُروشي کيس. ملي هميشہ آنند سان رهڻ لڳا.

مرياداپوشيءَ ته ڪولهي ٿو."

هي راجا پريکشت! هاڻي آءُ تو کي چندروَنشي ڪُل جي ڪٿا
ٻڌائيندس. جنهن ڪُل ۾ پرورَوا نالي هڪ وڏو پرتاپي ۽ تيجسوي
راجا پيدا ٿيو. اُن پرورَوا جي وڏائي ۽ ناموس اُروشي اپسرا اِندر
جي دربار ۾ ٻڌي هئي، جنهنڪري هوءَ پرورَوا تي موهت ٿي ڪري
سندس ڀاڳ ۾ هجڻ ڪري سندس روپ ۾ تنهن لاءِ ڪُڙهڻ لڳي. راجا
اُروشي جي سونهن ڏسي مُنجهي، موهت ٿي پيو ۽ ٻنهي وٽ وڃڻ لاءِ
زور ڪيائينس. اُروشي تنهن تي ڳالهين جو ڪائنس انجام
ورتو ته ١- هي ٻه ڪَٺا جي مون سان آهن، تنهن ڪَٺن کي ڪو
ڏک نه ڏيندين ٢- مون کي ڪڏهن اُگهاڙو نه ڏيکاريندين ۽ ٣- ڪڏهين
به پنهنجو اُگهاڙو تن مُنهنجي اکين نه ايندين. جڏهن انهن نه
نڀائيندين تڏهين مان تو وٽان اُٿي هلي ويندس." راجا اپسرا
جون اهي ڳالهيون قبول ڪري ڪيس ٻانهوت رکيو ۽ سانس خوب
پوءِ گهڻا ڏينهن ڪرڻ لڳو. گهڻي وقت گذرڻ بعد جڏهين
اندر جي سڀا ۾ ديوتائن کي اُروشي جي ڏاڍ ڏسڻ جي دل ٿي، تڏهين
اندر گنڌرون موڪلي ڪيس، ٻانهوت ڪڍائڻ لاءِ چوائي موڪليو.
ڏٺي اُروشي ڪيڏ ڪري پرورَوا کان. وٽان تيئي انجام ڦرائي وڌا.
جڏهن ته ڪيس، ڏڙو ڪيهه نه مايو ۽ تس رهندڙن گڏجڻ کي ڪو
اوڏانهن ڪُٺي ۽ هو هنجي ڇڏائڻ لاءِ راجا ننڍ مان اُگهاڙو اُٿي پٺيان
ڊوڙڻ لڳو. بس، ! انهن ڳالهين ڪري اُروشي پرورَوا کي ڇڏي
اندرلوڪ ۾ هلي ويئي. اُروشي جي وڇڙڻ ڪري پرورَوا ڏاڍو
ويڪل گذارڻ لڳو. هڪ ڏينهن گهمندي گهمندي ڪُرو کيتر
۾ ڪري وڃي هيٺ اچي پهتو ته ڏٺائين ته اُروشي ڪيترين
ساهيڙين سان گڏجي سرسوتي ڪنڌي تي سنان ڪيو. جيئن ٿي ڪ

کي پنهنجي استري سان وڇڙڻ ڏنائين. ڏوبي پنهنجي زال کي
چوڻ لڳو تہ ”منهنجي آڳيا کانسواءِ تون رات جو ڪٿي وڃي
رهين هئين، جنهن ڪري منهنجي گهر جي رهڻ جي لائق نہ آهين؛
جتي مرضي پوئي اُتي وڃي رهہ. مان ڪو رامچندر نہ آهيان جو
هڪ ورهيہ سيتا راوڻ وٽ رهڻ ڪري بہ کيس آڻي گهر ۾ وهاريو اٿس.“

شري رامچندر جڏهن اها لوڪ نندا ڪَن پئي، تڏهن
صبح جو لڪشمڻ کي گهرائي سيتا کي بن ۾ ڇڏي اچڻ لاءِ چيائين
۽ ٻڌايائينس تہ سيتا جي رهڻ ڪري لوڪ منهنجي نندا ٿو ڪري.
لڪشمڻ رامچندر جي آڳيا مڃي ڪري وڃي سيتا کي والميڪ رشيءَ
جي آشرم ۾ ڇڏي آيو. سيتا اُتي ڏاڍا ورلاپ ڪرڻ لڳي،
پر پوءِ ڀڳوان جي ڀاڻي تي راضي رهي. لڪشمڻ کي چوڻ لڳي تہ
”رگهوناٿ کي منهنجي پاران هٿ جوڙي چئجہ تہ منهنجو اپراڌ
کميا ڪري، ڇو تہ مان ڪِهڙن جنمن جي سندس داسي آهيان.“
والميڪ سيتا کي پنهنجيءَ ڌيءَ سمان سمجهڻ لڳو ۽ ڪن
ڏينهن گذرڻ بعد سيتا کي لوَ ۽ ڪُش تمام سندر، تيجوان ۽
پرتاپي پيدا ٿيا. جڏهن شري رگهوناٿ اشوميڌ يڳيہ ڪيو،
تڏهن لڪشمڻ کي موڪلي سيتا کي وري گهرايائين ۽ شري جانڪي
پنهنجا ٻہ پٽ لڪشمڻ کي سونپي ڏنا ۽ پوءِ پاڻ پرٿويءَ ۾ سمائجي ويئي.

هي راجا پريکشت! انهيءَ مريادا پرشوتم شري رامچندر جي
ڏالي وڌڻ سان ڪروڙين جيو ڀَو ساگر لنگهي پار پون ٿا. وستار
سان ڪٿا شري رامايڻ ۾ لکيل آهي. جيتوڻيڪ شري رامچندر کي
پُل ٻڌڻ يا راوڻ وغيره راڪشسن کي مارڻ ڪو ڏکيو ڪونہ هو، پر
هُن اهي سڀ کيل سنساري جيون کي ڏيکارڻ ۽ سندن آڌار لاءِ ڪيا
۽ گرهست آشرم جو سچو پچرو ڌارگر ڏيکاريو، جنهن ڪري کيس

ڪي جهنگ ۾ ڪٽي ويو. واٽ تي جٽايو پکي راوڻ سان
ڏاڍي وڙهي ڪٽجي پيو. راوڻ اُن کي ماري سيتا لنڪا ۾ کڻي
وڃي اشوڪ واٽڪا (باغيچي) ۾ ويهاريو. راوڻ جي اها ملت
ڏسي شري رامچندر لنڪا تي چڙهي ڪئي ۽ واٽ تي سگريو سان مترتا
رکي بالي کي ماري سگريو کي راڄ ڏنائين. انهي سگريو جي ڪري
هنومان ۽ ٻيا لکين ٻاندر سيتا جي ڳولا واسطي نڪتا. آخر هنومان
لنڪا ۾ وڃي سيتا جو پتو ڪڍيو ۽ لنڪا کي جلائي سيتا جو سماچار
اچي رگهوناٿ کي ٻڌايو. تنهن مان رامچندر ٻاندرن ۽ رڇن جي
وڏي فوج وٺي لنڪا تي چڙهي ڪئي ۽ سمنڊ تي نل ۽ نيل ٻاندرن
جي هٿان پل ٻڌائي. لنڪا ۾ وڃي جنگ بعد راوڻ جو ڀاءُ وڀيشڻ اچي
سنڌ ۾ پيو، پوءِ ۽ شري رامچندر راوڻ کي ماري لنڪا جو راڄ
وڀيشڻ کي ڏيئي سيتا کي پاڻ سان وٺي ايوڌيا پوري ۾ آيو. ايوڌيا
۾ پهچڻ کان اڳ شري رامچندر هنومان کي ڀرت ڏي موڪليو،
انهيءَ لاءِ ته باقي هڪڙو ڏينهن معياد ۾ وڃي بچيو آهي ۽ جيڪڏهن
اُن وقت اندر نه پهچي ته ڀرت پنهنجو تن تياڳيندو. هنومان
جي واتان شري رامچندر جي اچڻ جو ٻڌي ڀرت ڏاڍو پرسن ٿيو
۽ پوءِ وسشٽ گرو ۽ ايوڌيا واسي وٺي شري رامچندر جي اڳواڻي
لاءِ ويا. شري رگهوناٿ پريا وسشٽ گروءَ جي چرڻن تي سر
ڌري ۽ پوءِ ڀرت ۽ شترگهن کي پنهنجي ڇاتي سان لڳايو. پوءِ ته
ڏاڍي [illegible] راڄ مندر ۾ پهچندي ماتائن کي نمي
[illegible] ۽ [illegible] راڄ ڪرڻ لڳو.
[illegible] ڪهڻي پکيڙيا ۽ رعيت
[illegible] وس پڄائي پرجا جي
[illegible] جي ڪري ڏينهن

ڪيس ور گهرڻ لاءِ چيو، تڏهن هن گنگا جيءَ واري سموري ڳالهه ڪيس ڪري ٻڌائي. مهاديو ڀڳيرٿ جي اها پرارٿنا مڃي ۽ گنگا جي آڪاش مان هيٺ لهڻ لڳي، جنهن کي مهاديو پنهنجي جٽائن ۾ جهليو. پوءِ ڀڳيرٿ کي چوڻ لڳو ته ”اڳيان تون هل ته پٺيان گنگا جي اچي ۽ وڃي اُهو هنڌ ڏيکار، جتي تنهنجا وڏا پسم ٿيا آهن.“ ڀڳيرٿ تڏهن ڪري رٿ ۾ چڙهي گنگا جيءَ کي اُتي وٺي آيو، جتي سندس وڏن جي پسمي پيل هئي. جڏهن گنگا جيءَ اُن پسميءَ کي وهايو، تڏهن ڀڳيرٿ جا سڀ وڏا ديوتا روپ ٿي ويمانن ۾ چڙهي سورڳ ڏانهن روانا ٿيا. ڀڳيرٿ واپس موٽي پنهنجي راڄڌانيءَ ڏانهن آيو، جتي اچي ڏاڍي ڌرم ۽ نياءَ سان راڄ ڪرڻ لڳو.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪشت! راجا دشرٿ وڏو پرتاپي ۽ تيجوان ٿيو، جنهن ايوڌيا ۾ ڌرم سان راڄ ڪيو. اُنهيءَ ڪال ۾ شري رامچندر ڪوشليا راڻيءَ مان، لڇمڻ ۽ شترگهن سمترا راڻيءَ مان ۽ ڀرت ڪيڪئيءَ مان پيدا ٿيا. اڃا ننڍا هوندا، تڏهين ٻه ماڻ رگهوناٿ جا چار پٽر ٿو جيتوڻيڪ ننڍا هئا ته به جڏهن رشين جي ڏيڻن ڏيهي ٻڌ جو وشوامتر رشيءَ کين ٻڌائڻ تو ڇاهيان جي راڪشسن کي ماري، تڏهن لڇمڻ شري رامچندر ننڍپڻ ۾ راڪشسن کي ماري وشوامتر سان گڏ جي يگيه جي رکيا ڪئي. پوءِ وشوامتر سان گڏجي راجا جنڪ جي سڀا ۾ وڃي مهاديو جو ڌنش ڀڃي شري سيتا جي سميت راجا جنڪ جي آڪيا موجب سيتا ۽ لڇمڻ سميت ٻنواس ويو. ان بعد پتا جي آڪيا موجب چوڏهين ورهين شورپنکا راوڻ جي ڀيڻ پرڻيو. ان بن ۾ جڏهين شورپنکا شري رامچندر سان جنگ ڪرڻ آئي، تڏهن هزارن راڪشسن جو نڪ ڪپيائين، تڏهن هزارن راڪشسن کي آن ڏيئي مارايو. جڏهين راوڻ سيتا کي ٻنواس جو ٿي، جن سيتا کي ... جو ڪيئي ڏو ... تڏهين واردا پڏي؛

۽ هو هريءَ جي چرڻن جو ڌيان لڳائي مڪت ٿيو.

هن راجا ٻريڪشت انشمان جي ڪُل ۾ ڀڳيرٿ نالي پٽر پيدا ٿيو، جنهن والد ڪندي جوڳرن ڪان پڌو تہ سندس پيءُ ۽ ڏاڏو گنگا ديءَ جي اچڻ واسطي تپسيا ڪندي ڪندي مري ويا، پر هوءَ نہ آئي. اتي ڀڳيرٿ ڏاڍي پرڻ ڪري لڳو تہ "جيستائين آءٌ تپسيا ڪري گنگاجي نہ آڻيندس، تيستائين گادي تي نہ ويهندس." پوءِ ٻن ۾ وڃي ڏاڍي پريم سان هريءَ جو ڌيان ڪرڻ لڳو. گنگا ديءَ تنهن خوش ٿي کيس درشن ڏنو ۽ ور گهرڻ لاءِ چيو. ڀڳيرٿ مٿو نوائي وينتي ڪرڻ لڳو تہ "هي ماتا! منهنجا ڏاڏا ڪپل مني جي ڪروڌ سان سڙي ڀسم ٿي ويا آهن، تنهنڪري تون جڏهن انهن مٿان وهندينءَ، تڏهن هو مڪتي پائيندا." گنگاجي جواب ڏنو تہ هي "پترا! مون کي مرتيو لوڪ ۾ اچڻ ڪري ٻن ڳالهين جو کٽڪو آهي. هڪڙو هي تہ آڪاش مان ڪرڻ وقت ڌرتي منهنجو ٻار سهي نہ سگهندي، انڪري ڪو ڀڳتي ۽ بلوان منهنجي ڌار منهنجي زور ۽ ڦهلجي پوڻ تي سهي سگهي. ٻيو تہ پاپي ۽ ادرمي ماڻهو سنان ڪري مون کي پاپن جو ڀڪت ۽ پيدا ڪن جي پاپ جو ٻار مون تي رهندو. سو هي انهن ٻن ڳالهين جو اپاءُ ڪري سگهين تہ مان اچان." انهيءَ تي ڀڳيرٿ ورائي ڏنس تہ "هي ڀڳوت ڌرتي! مان شري مهاديو کي پرارٿنا ڪريان تہ هو اوهان جي ڦهلجڻ جهلي ٿو جهليندو ۽ ٻيو ڀڳتن، تپسوين، مهاتمائن جي سنان ڪرڻ ڪري پاپين ۽ ادرمين جي پاپن جو ٻار تو تي نہ رهندو." ها ڳالهہ مڃي گنگاجي انترڌان ٿي ويئي ۽ ڀڳيرٿ شري مهاديو جو ڌيان ڪرڻ لڳو.

جڏهن شري مهاديو ڀڳيرٿ جي تپسيا ڪرڻ تي خوش ٿي

ڪپل منيءَ جي سراپ ڪري سگر جي پٽرن جو ڀسم ٿيڻ

ڪيا. سگر راجا هڪ سؤ آشوميڌ يگيه ڪرڻ جو وچار ڪيو. جڏهن
نوانوي يگيه پورا ڪري، باقي پويون يگيه شروع ڪري سڄي
پرٿويءَ تي پنهنجو گهوڙو گهمائڻ تي چاڙهيو، ۽ پنهنجا ٻ سٺ هزار
پٽ اُن گهوڙي جي سنڀال لاءِ موڪليا، تڏهن اندر کي اچي
ڏپ لڳو، ڇو ته جيڪو هڪسؤ يگيه ڪندو آهي، تنهنکي اندر آسڻ
جو اڌڪار ملندو آهي. اندر انلاءِ چال ڪري اهو گهوڙو ٽڪايو.
راڄ ڪمارن جڏهن پنهنجو گهوڙو نه ڏٺو، تڏهن هنن سڄي پرٿوي
ڳولي، پر ڪٿان به پتو ڪو نه پيو. پوءِ ته هنن پاتال ۾ وڃي ڳولا
ڪئي ۽ ڳوليندي ڳوليندي ڪپل منيءَ جي ستان تي اچي ڏسن
ته گهوڙو بڌو بيٺو آهي. راڄڪمارن سمجهيو ته چور سگهه سوڌو
لڌو ويو، پوءِ ڪپل ديو کي سندس سماڌيءَ مان جاڳائڻ لڳا.
ڪپل منيءَ جنهن ئي پنهنجون اکيون کولي ڏانهن غصي سان نهاريو،
ته ٻ سٺ هزار پٽر جلي رک ٿي پيا.

سگر راجا جڏهن ڪيترن ڏينهن تائين پنهنجن پٽن جو ڪو به
چال نه ٻڌو، تڏهن پنهنجي پوٽي آنشمان کي انهن جي ڳولا لاءِ
موڪليائين. آنشمان ڳوليندو ڳوليندو ڪپل ديو جي آشرم ۾ آيو،
جتي اُنکي سماڌيءَ ۾ ويٺو ڏسي سندس ستوتي ڪرڻ لڳو.
ڪپل ديو انهيءَ کان خوش ٿي آنشمان کي گهوڙو موٽائي ڏنو، پوءِ
سندس چاچا جي جلي ڀسم ٿي ويا هئا، تنهنجي اڌار لاءِ صلاح ڏيڻ
لڳس ته "جڏهن گنگا هتان وهي لنگهندي، تڏهن هنن جي مُڪتي
ٿيندي." آنشمان گهوڙو وٺي ڪپل ديو کي نمسڪار ڪري سگر
راجا وٽ آيو ۽ ڪپل ديو جو سڀ احوال اچي ٻڌايائينس. راجا سگر
پنهنجن پٽن جو مرڻ ايشور اڇا سمجهي سنتوش ڪيو ۽ هڪ سؤ
يگيه پورا ڪيا. پوءِ آنشمان کي راڄ گديءَ تي ويهاري پاڻ بن
...

وامس ڪرڻ لڳو. انهن ڪنهن مان ڪيس ڳيجرائي پٽ پيدا ٿيا. ڪري ڏيهن ڪيس ويچار آيو ته "اها! هيتري سڪر ۾ ڪرڻ

ڪري ۾ اڃا من آرهت

پڪوان جو پڇن چڪي

ليس. دلي ۾ اڃا

ويندو." اهڙو ويچار

پن ۾ پوک اپيار

شري شڪديو

جي مرڻ بعد سندس

وسشٽ جي پٽن اهو

جي ۽ دان ڪري

راجا ترشنڪو ڪري

موٽڪي اهڙو يڪيہ ڪ

وسشٽ انهن ڪرڻ

وسشٽ جي پٽن سان

چنڊال ٿي، جو ڪيو جي

تڏهن وشوامتر جي جو وسشٽ

حه پرساد تون آچار پٺاري
تس پرب ڪٺ ساس ساس جهاري
حه پرساد تيرا سدر روپ
سو پرب سمره سدا انوپ
حه پرساد تيري نيڪي ذات
سو پرب سمر سدا دن رات
حه پرساد تيري پت رهي
گور پرساد نانڪ جس ڪهي
٦
حه پرساد سنهه ڪرن ناد
حه پرساد پيکوه پسماد
حه پرساد بوله امرت رسنا
حه پرساد سک سهجي بسنا
حه پرساد سست ڪر چلهه
حه پرساد سنپورن ڀاڳه
حه پرساد بوم گست پاوه

٣٤

رتي

۽ چوڻ لڳس ته "مهاراجا کوو ۽ جي پٽن موٽائي سرپ ڪيئي چنڊال بڻايو آهي. اهڙو اوهين آيا ڪري موٽڪي سورڳ ۾ ڏي موڪلڻ جو جتن ڪريو." وشوامتر خاطري ڏنيس ته آءٌ توکي سورڳ پهچائيندس. پوءِ وشوامتر سڀني رشين کي پاڻوٽ ڪهرائي ترشنڪو کان يڪيہ ڪرايو. ان يڪيہ ۾ جڏهن ڪنهن به ديوتا آهوتي نه ورتي، تڏهن وشوامتر ڪاوڙ جي پهڪي ڪرمنڊل جي جل سان ترشنڪو کي سڌو ڪرائي چيو ته "منهنجي تپسيا جي بل سان

راجا هرشچندر جو ورڻ ديوتا سان انجام

ترشنڪو سورڳ تہ جاڏي پيو تہ "پرا! بس! سورڳ، هليو وڃ." چنڊال کي سورڳ ڏانهن
ڪڍ، سورڳ اندر، پريڪدم ... ڇڏي ويو، پر ويڪيو، جنهن ڪري هو هيٺ ڪرڻ
وانهن مٿي چڙهي ويو، پر ... ڪيس مٿي اُڇلائڻ واري ... گهري. وشوامتر
اينده وڏسي ڪيس مٿي اڇلائڻ ... ڪري وشوامتر کي پڪاري ... گهري. وشوامتر
لڳو. تڏهن ترشنڪو وشوامتر کي پڪاري چيو تہ منهنجو هنئاءُ ڪرڻ
پنهنجي يوگ بل سان هنڪي وچ آڪاش ۾ بيهاري ڇڏيو تہ ڏاڍي ٿي ڏاڍيندس.
سورڳ بنايو. نہ رکيو ايترو پر نوان ديوتائون بہ ڏاڍي ٿو ڏاڍيندس.
نئون سورڳ بنايو. نہ رکيو ايترو پر نوان ديوتائون بہ ڏاڍي وشوامتر
انهيءَ تي ديوتائون ڊڄي وشوامتر جي شرط وڌا، جنهنتي وشوامتر
وڃڻ ڏنو تہ "سورگ تہ اهو قائم رهندو، پر نيا ديوتائون نہ ڏاڍيندس."
انهيءَ ترشنڪو جو پٽ هرشچندر ٿيو، جو پرتاپي راجا ٿيو آهي.
هرشچندر پتر سنتان ٿيڻ لاءِ ورڻ ديوتا سان سُکا ڪئي تہ "جي
موڪي پٽ ٿيندو، تہ اهو ان توکي ٻلي ڏيندس." ورڻ ديوتا
جي ڪرپا سان راجا کي روهت نالي پتر پيدا ٿيو، پر هن پرير جي
وس ٿي ڏڍهن ورهين ڏئي ٻلي نہ ڏنو تہ پٽي گهوت ذات ڪيا. ورڻ
ٻلي نہ ملڻ ڪري راجا کي سڌائڻ لڳو تہ روهت گهران ڀڄي
تيرٿ ياترا ڏانهن نڪري ويو. ڏاڍي ورڻ ڪاوڙجي راجا کي سراپ
ڏنو، جنهنڪري هنکي جلندر جي بيماري ٿي پيئي تہ اچي مرڻينگر
ٿيو. بيءُ جي ڪڏيو، جنهن کي تنهن پٽ هوا تہ ڪيس سؤ (١٠٠)
ڪري رشيءَ کي ڏيو، جنهن کي تنهن پٽ هوا تہ ڪيس سؤ
گانيون ڏيئي وچون پٽ ورتائين. وشوامتر جڏهن ڏٺو تہ روهت
چوڪر کي ٻلي ڏان واسطي وٺي ٿو وڃي، تڏهن هنکي اچي منتر
سيکاريائين جنهنجي ٻاڻ ڪرڻ ڪري ڪڏهن بہ موت نہ ٿيندي.
راجا هرشچندر پٽ کي ڏسي ڏاڍو پرسن ٿيو. پوءِ وشوامتر کي
گهرائي ورڻ کي ٻلي ڏان ڏيڻ لاءِ يگيہ شروع ڪيائين. وشوامتر
اهو يگيہ ڪرائي ورڻ کي خوش ڪيو تہ رشيءَ جي ٻات کي ٻلي

و آس ڪرڻ لڳو. انهن ڪنيائن مان ڪيس ڪيترائي پٽ پيدا ٿيا. ڪري ڏيهن ڪيس ويچار آيو تہ "آها! هيتري سڪر پو ڪرڻ ڪري بہ اجا من تو پت د ...

پکوان جو ٻاهرن چڙدي
ڪيس. دالي مي اچار
ويند و. امڙ و ويچار
بن ۽ ... ڪ ايام،
شري شڪديو
جي مرڻ بعد سعد س
وسشٽ جي پٽن امو
جي وردان ڪري
راجا ترشنڪو ڪري
مونکي امڙ يکيہ ڪ
وسشٽ انهن ڪرڻ
وسشٽ جي پٽن سان
چنڊال ٿي، جو ڪروڌ جي
تڏهن وشوامتر جي، جو وسشٽ

جو پرساد تون اچار ٻڌاري
تس پرب ڪٿہ ساس ساس جهاري
جو پرساد تيرا سندر روپ
سو پرب سوره سدا انوپ
جو پرساد تيري نيڪي ذات
سو پرب سمر سدا دن رات
جو پرساد تيري پت رهي
گو رپرساد نانڪ جس ڪهي
٦
جو پرساد سنه ڪرن ناد
جو پرساد پيکو پسماد
جو پرساد بولہ آمرت رسنا
جو پرساد سکہ سهجي بسنا
جو پرساد هست ڪر چلہ
جو پرساد سمپورن ڦلہ
جو پرساد پرم گت پاوہ

٣۴

رتي
ڦ ڌوڻ لڳس تہ "مهاراجا کو، جي پٽن مونکي سراپ ڏيئي چنڊال بڻايو آهي، انهي لاءِ هاڻي آءٌ ڪري مونکي سورڳ ڏي موڪلڻ جو جتن ڪريو." وشوامتر خاطري ڏنيس تہ آءٌ توکي سورڳ پهچائيندس. پوءِ وشوامتر سڀني رشين کي ڀاڳوت ڪرائي ترشنڪو کان يکيہ ڪرايو. ان يکيہ ۾ جڏهن ڪنهن بہ ديوتا آهوتي نہ ورتي، تڏهن وشوامتر کاوڙ جي ڀهڪي ڪرمنڊل جي جل مان ترشنڪو کي سنان ڪرائي چيو تہ "منهنجي تپسيا جي بل سان

راجا هرشچندر جو ورڻ ديوتا سان انجام

ترشنڪو سورڳ ته جاءِ ڏي ته پوءِ بس!" سورڳ، ڏانهن
سورڳ، هليو وڃ." چنڊال کي سورڳ ڏانهن
اُڏامي چڙهي ويو، پر ديوتائن اندر، چنڊال جي ڏيهه ڪري
مٿي اڇلائي ڇڏيو. جنهن ڪري ڌڙ هيٺ
ڪيس مٿي اڇلائي ڏيو ڪري هڪ ڌڪ ڏنو. وشوامتر
پنهنجي شڪتي ۽ پڪاري هڪ ڌڪ ڪريو. وشوامتر
ترشنڪو وشوامتر کي پڪاري چئي ڇڏيو ته هتان ڪٿي
آڪاش ۾ بيهاري ڇڏيو. تڏهن
هن سان هيڪڙي وٽ آڪاش ۾ بيهاري ڇڏيائينس.
پنهنجي يوگ ٻل سان هيڪڙي وٽ ديوتائن به ڏاڍي
پنهنجي ۾ ڪو ايترو پرتاپ ديوتائن وشوامتر
سورڳ ٻڌايو ته ڪو ايترو پر زوان ديوتائن جي ڀيٽي وشوامتر
انهيءَ تي ديوتائن ۽ جي وشوامتر جي شرط ورتي، جنهن تي ديوتائن ڏنس."
ڏٺو ته "سورڳ ته اهو ڦير رهندو پر پيا ديوتائن ڏيندس."
وچون ڏٺو ته "سورڳ ته اهو ڦير رهندو پر پيا ڏيئي راجا ٿيو آهي.
انهيءَ ترشنڪو جو پٽ هرشچندر ڏاڍو پرتاپي راجا ٿيو آهي.
انهيءَ ترشنڪو جو پٽ هرشچندر ڏاڍو سان سڪا ڏسي ته "جي
هرشچندر پٽ سنتان ڪيٽ لاءِ ورڻ ديوتا
هرشچندر پٽر سنتان ٿيڻ لاءِ ورڻ ديوتا سان نذر ڏيندس." ورڻ ديوتا
هونئي پٽ ٿيندو ته اهو هن کي ٻلي ڏيندس. پر هن پرير جي
هونئي پٽ ٿيندو ته اهو هان ڏاڍي پٽر پيدا ٿيو، پر هن ورڻ
جي ڪرپا سان راجا کي روهت ڏالي پٽر پيدا ٿيو. ورڻ
جي ڪرپا سان راجا کي روهت نالي پٽ ڄائو ڪيائين. ورڻ
وس تي ٻارهن ورهين ڏيئي ته ڏنو ۽ پٽي ڪيون ڦاٽي
پل نه ملتوي ڪري راجا کي ستائڻ لڳو ۽ روهت ڪيان ٻاهر
پل نه ملتوي ڪري ويو. ڪاوڙجي ورڻ ڪاوڙجي راجا کي سراپ
تيرٿ ياترا ڏانهن نڪري ويو. پيٽ ۽ اجهي مرڻينگ
ڏنو، جنهنڪري هڪي جلندر جي بيماري ٿي پيٽي ۽ اجهي مرڻينگ
ڏنو، جنهنڪري هنڪي جلندر گهر ڏانهن موٽيو. وات تي
اها حالت ٻڌي روهت گهر ڏانهن موٽيو. وات تي
ٿيو. پيءُ جي کي ٿيو پٽ ٻڌاءِ ڪيس سؤ (١٠٠)
هڪڙي رشيءَ کي گڏيو، جنهن کي ڏنو ته روهت
گانيون ڏيئي ۽ ڇوڪر پٽ ورتو. وشوامتر ڇڏ هن
چوڪر کي ٻلي ڏان واسطي ورتو جي، تڏهن هنکي اهڙو منتر
سيکاريائين جنهنجي پاڻ ڪرڻ ڪري ڪاٿي به موت نه ٿئي.
راجا هرشچندر پٽ کي ڏسي ڏاڍو پريشان ٿيو. پوءِ وشوامتر
ڪيرائي ورڻ کي ٻلي ڏان ڏيڻ لاءِ يگيه شروع ڪيائين. وشوامتر
ادو يگيه ڪرائي ورڻ کي خوش ڪيو ۽ رشيءَ جي ٻات

راجا دُرواسا رشيءَ کي پوڄڻ ملي ڪرڻ لاءِ ويٺي ڪرڻ لڳو.
دُرواسا راجا جو چيو مڃي ڏاڍي آنند سان پوڄڻ ڪيو. ”هي راجا
پريڪشت! جيترو وقت دُرواسا ۽ سدرشن چڪر پيا ڊوڙيا، اوترو
وقت ويچارو آلمبريش راجا سواءِ کڻڻ کاڌي پيتي جي رهيو.
پڇاڙيءَ دُرواسا پوڄڻ وٺي پرسن ٿيو ۽ راجا به پرساد ورتو.
تڏهن دُرواسا چوڻ لڳو ته ”هي آلمبريش! مون هن وقت ڏٺو
ڀڳتن جي مهما لکي جاتي، پر توهان ڏانهن آئيو جو مون اپراڌ لاءِ
جيترو وقت ترسي رهيو.“ پوءِ ڪيترن موڪلائي دُرواسا پنهنجي
گهر ڏانهن روانو ٿيو. آلمبريش به ٿوري وقت کان پوءِ سنساري
ونهوار کان ورڪت ٿي راڄ گدي پنهنجي پٽ کي ڏيئي
ٻاڻ بن ۾ وڃي ايشور جو چنتن ڪرڻ لڳو.

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ”هي راجا پريڪشت! آن آلمبريش
جي ونش ۾ نڪرپي نالي راجا ڏاڍو پرتاپي ۽ بلوان ٿيو، پر افسوس!
جو ڪيس ڪنهن به اولاد نه هجڻ ڪري هو سدا اداس رهندو هو.
هڪڙي ڏينهن راجا رشين کي پتر ٿيڻ لاءِ ويٺي ڪئي، جنهنڪري هنن
کيس يگيه ڪرايو. آن يگيه رشين هڪڙو، ڦلجو ڪلش ڀرائي رکيو
اهي اچا سان ته صبح جو راڻي کي اُن مان ڏني پيارو ته کيس
ضرور پتر پيدا ٿيندو. راڻي جوان يگيه شالا ۾ سمهيو پيو هو، تڏهن
کي اڌ رات جو اڃ لڳي ۽ اٿي اُن ڪلش، ڏاري پاڻي پي
ويو، جنهنڪري راجا کي ڪوبه ٿيو. رشي ويچارا ڏاڍو شرمندا ٿيا،
پر ڀڳوان جي امرتي اڳ ڪنهن ماڻهو ۾ رهيا. پوءِ ته راجا به ڏاڍو
اداس ٿيو پر پوءِ صبر ۾ رهيو. ڏهن مهينن گذرڻ بعد رشين
راجا جي ساڄي ڪک چيري پيٽ مان ٻالڪ ڪڍيو ۽ پوءِ ڪک
کي ٻوري جڙي جو تڪن سان جوڙيائون. پڇاڙيءَ هڪڙو ڪرو ڪيو

واسطي ڏئڻ لڳو، تڏهن اِندر پنهنجي امرت ڀريل آنگر هنجي
وات ۾ ڏيئي چوسائي، جنهنڪري ٻالڪ جو پيٽ ڀري ڏيئي پيو. اِندر
آنگر چوسائڻ وقت چوڪري کي مانڌاتا ڪري سڏيو، جنهنڪري
آن جو نالو اهو پئجي ويو. هو اهڙو ته پرتاپي ۽ ٻلوان ٿيو، جنهن
ڪري راوڻ ۽ ٻيا دئيت راڪشس ۽ راجائون سڀ هن کان ڪنبڻ
لڳا. مانڌاتا کي مچڪند، ٻيا ٽي پٽ ۽ پنجاهہ چوڪريون
پيدا ٿيون ۽ جي هن سؤڀري نالي رشيءَ کي پرڻائي ڏنيون.”

اپڙي ڪٿا ٻڌي راجا پريڪشت پڇڻ لڳو ته ”هي مهاراج!
مانڌاتا پنجاهہ ئي چوڪريون هڪڙي رشيءَ کي ڇو پرڻائي ڏنيون؟”
شري شڪديو جي وراڻي ڏني ته ”هي راجا! آن سؤڀري رشيءَ
جمنا جي ڪناري تي پاڻيءَ ۾ ويهي ڪئين ورهين تپسيا ڪئي هئي.
هڪري ڏيئين هڪري مڇيءَ کي پنهنجن ٻچن سميت جل ۾
وِهار ڪندو ڏٺائين. ٻڌي هڻڻ تي ٻرهنڪي ويچار ٿيو ته گرهست
آشرم ڏاڍو چڱو آهي، پوءِ هن مانڌاتا وٽ وڃي ڪانئس سندس هڪ
چوڪري گهري. مانڌاتا ڏٺو ته رشي ڪروپ آهي پر سراپ جي
ڏپ کان جواب ڏنائينس ته ”مهاراجا! مونکي پنجاهہ چوڪريون
آهن، انهن وٽ اوهين وڃو پوءِ انهن مان جيڪا به اوهانکي پسند
ڪري سا پرڻائي ڏيانو.” سؤڀري رشي من ۾ ويچار ڪرڻ لڳو ته
مون ٻڍي ۽ ڪروپ کي راجا جون ڏيئر ڪئين قبول ڪنديون؟
تنهنڪري تپسيا جي ٻل سان پنهنجي صورت تمام سندر ۽ ٻڻائي
پاڻکي اهڙو ڪٽي جوان ڏاهيائين جو هڪاري اپسرائون به موهجي
پون. اهڙي سندر روپ کي راجا جون پنجاهہ ئي نياڻيون ڏسي
موهت ٿي پيئون، جنهنڪري مانڌاتا سڀئي رشيءَ کي پرڻائي ڏنيون.
پوءِ ته رشي پنهنجي تپسيا جي ٻل سان، آنهن سڀني سان ٻه ڪـ

درواسا رشي ڪيترن پنهنجن ششن سان گڏ جي راجا جي پريکشا
وٺڻ لاءِ اچي ڪاٺس پوڄڻ گهريو. راجا تڏهين کين پوڄڻ ڪرڻ
لاءِ ويهاري ڪيو. اهڙيءَ تي درواسا چيس ته "اڄ ڏاڍي سڌان
ڪري اچو ٿا، موٽي اچون، اوهين سڀڪا تياري رکو." ائين چئي
سنان ڪرڻ هليا ويا. ڇڪي گهڙي ٻاهري سنان ۽ سيوا ۾ دير لڳايائون
ته پارس گذري وڃي. جڏهين درواسا نه آيو ۽ پارس گذرڻ لڳي
تڏهين راجا ٻڌي براهمڻن کان پڇڻ لڳو ته "هاڻي ڇا ڪرڻ کپي؟"
براهمڻن آکيا ڏنيس، ته "ٺاڪر جي چرڻامرت سان ورت ڇوڙيو ۽ پوءِ
اهو پوڄڻ ڪرڻ ۾ نه ليکبو." براهمڻن جي آکيا مڃي راجا ائين ڪيو
ته ايتري ۾ درواسا نه اچي سهڙيو. راجا تڏهين ڏاڍي پريم منجهان
کيس پوڄڻ ڪرڻ لاءِ چيو، پر درواسا راجا کي اکيٽو ورت
ڇوڙيندي ڏسي تپي باهه ٿي ويو ۽ پنهنجن جٽائن مان هڪڙي
ڪرتيا نالي مکوي راکشڻي پيدا ڪيائين، جا هٿيار کڻي راجا کي
مارڻ لاءِ ڊوڙي. هي راجا پريکشت! درواسا جي ڪناهه راجا کي
مارڻ ٿي پئي، جهڙڪري پکوان درواسا جو اُڌرن سمجهي
سدرشن چڪر کي راجا جي سهائتا ڪرڻ لاءِ آکيا ڏني.

جڏهن سدرشن چڪر جي تيج سان ڪرتيا جو شرير ساڙڻ
لڳو ۽ هوءِ ٻاڪاري پئي، تڏهن سدرشن چڪر درواسا کي ماڻڻ
واسطي ڊوڙيو. سدرشن چڪر کي پاڻ ڏانهن ايندو ڏسي، درواسا
پنهنجن پراڻن بچائڻ لاءِ اُڏڻ لڳو ۽ سدرشن به سندس پٺيان
پيو. بچاءُ درواسا سيئي ديو، ديوتائن وٽ مدد لاءِ ويو، پر
کيس ڪونه بچائي نه سگهيو. نيٺ لاچار ٿي پنهنجي بچاءُ
لاءِ برهمالوڪ ڏي ڊوڙي ويو ۽ برهما کي لنواري ڪيائين،
پر برهما ٿي موٽيو. تڏهن شري مهاديو جي شرڻ ويو، جتي

وان ۽ شڪر جي ڇڏڻ ۽ وڃڻ لاءِ صلاح ڏنيس. هاڻي درواسا
تنهنجو نيم ڪري چاڙهون ته ڏسي ويڪنٺ ناٿ جي شرڻ ويو ۽
جي سنڌم، شڪوتي ڪيائين ته ”هي ناٿ! مون اوهانجي ڀڳت جو
اپمان ڪيو آهي، تنهنڪري اوهانجو سدرشن چڪر منهنجي
ڪٽيان ڊوڙي مونکي مارڻ چاهيٿو. آءٌ اوهانجي شرڻ
آهيان منهنجي رکيا ڪريو.“
ڀڳوان درواسا جي اها وينتي ٻڌي جواب لکيو ته ”هي درواسا!
مان جيتوڻيڪ تنهي لوڪن جو ناٿ آهيان، ته به منهنجي ڀڳت
تي منهنجو ڪو وس نٿو هلي، سبب ته مان ڀڳت جي آڌين
رهان ٿو. مونکي منهنجو ڀڳت جهڙو پيارو آهي، تهڙو مان خود لڪشمي
۽ پنهنجي هن شريرکي به نٿو سمجهان. جنهن پتر ، استري پنهنجي
سيوا سان پنهنجي ڪي وس ڪري ڇڏيندي آهي، تيئن آءٌ به ڀڳتن
جي وس ٿي ويو آهيان. اهوئي سبب آهي جو آءٌ ڀڳتن جو ۽ جن
پنهنجي نٿو سگهان. انڪري تون راجا انمبريش وٽ وڃ ۽ وڃي
شرڻ وٺ ته هو تنهنجي رکيا ڪندو ۽ تنهن کان ئي تون
سدرشن چڪر کان بچندين.“
شري شڪديو ٻڌائين راجا پريڪشت کي جواب لکيو ته ”هي راجا!
جڏهن درواسا کي ڀڳوان وٽان به اهڙو جواب مليو، تڏهن لاچار
انمبريش وٽ آيو ۽ هٿ جوڙي اچي اڳيان بيهي رهيو.
انمبريش ڏاڍو ئي رحمدل ۽ ڪومل هردي وارو هو، سو درواسا جي
اهڙي حالت ڏسي سدرشن کي وينتي ڪري لکيو ته ”براهمڻ جي
رکيا ڪر جو ته تنهنجو مالڪ برهمڻن ديو آهي ۽ آءٌ به براهمڻن جو
ڀڳت آهيان. انڪري تون ڪي اوتار ڌاري ڪري تون هنن کي پريڪشت ڏي“
راجا جا اهي وچن ٻڌي سدرشن پنهنجو تيج ٻوڙي ڪيو ۽ ...

آهي." راجا اهو ٻڌي خوشيءَ ۾ ٿي پنهنجي محلات اندر ويو ۽ چوٽن رشيءَ کي تمام خوبصورت ۽ جوان ڏسي ٿمي پرارٿنا ڪرڻ لڳو ته "هي مهاراج! اوهان کي ڪرڻ وارو آهيان! اللاه اوهين اُتي ملي منهنجي ڪنيا کي پوتر ڪريو." چوٽن رشي راجا جي اها ڳالهه مڃي استريءَ سميت اوڏانهن هلڻ جي تياري ڪرڻ لڳو.

واٽ پنهنجي ڏيءَ ۽ ناٺيءَ کي ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ پوءِ چوٽن رشي راجا کي يگيه شروع ڪرائڻ لڳو. جڏهن سڀ ديوتائون ۽ رشي آن يگيه ۾ آيا، تڏهن چوٽن رشي اشوني ڪمارن کي سندن ڀيٽا ۾ سوم ۽ حصو ڏيڻ چاهيو. اتي اندر چوڻ لڳو ته "اشوني ڪمار حڪيم هئڻ سبب بيمارن کي ڇهي ڪري ٿو، تنهن ڪري يگيه ۾ کين حصو ڏيڻ واجب ڪونهي." چوٽن رشي تڏهن اندر کي سمجهائڻ لڳو ته "مون اشوني ڪمارن کي يگيه ۾ حصو ڏيڻ جو انجام ڪيو آهي، انهيءَ ڪري حصو ڏيڻو پوندو." اندر انهيءَ تي ڪاوڙجي چوٽن رشيءَ کي ڌمڪائڻ لڳو ته "جيڪڏهن تون انهن کي ڏيندين ته آءٌ اوهان ٻنهي کي ماري ڇڏيندس." انهن ڇتي جهڙي تلوار کڻي پنهنجو ۽ چوٽن کي ماڻڻ ته سندس هٿ اُتي ئي بيهي رهيو ۽ ڏهڪي ڪيتري تلوار هلائڻ جي ڪوشش ڪيائين پر هٿ ذرو به نه چريو. جڏهن اندر جي اها حالت ٿي، تڏهن سڀني ديوتائن ۽ رشين اندر کي سمجهايو ته "چوٽن جهڙي مهاتما جي بي عزتي ڪئي آهي، انهيءَ ڪري تنهنجو اهو حال ٿيو آهي. هاڻي پنهنجو ڏوهه بخشاءِ ته هٿ ڇٽي پوندي."

اندر آخر پنهنجي هار مڃي چوٽن رشيءَ کي وينتي ڪرڻ لڳو ته "هي ڪرپالو! اوهين مهاتما پرش آهيو ۽ مون اوهان جي مهما کي نه سمجهي جهڳڙو ڪيو. هاڻي منهنجو اپراڌ

اشوني ڪمارن جو چون رشيءَ [illegible]

”ڏي ڪري [illegible] موڪلي پٽي پڇو پڇو سڀ منهنجو آهي تہ پورو [illegible] پٽورت ڏ
ڪنهن ۽ ٻڌايو اسان کي پاڻ روپ ٻڌائي [illegible] منهنجو ڪمارن
اشوني ڪمارن تڏهن منهنجو روپ [illegible] اشوني ٻڌائي رشيءَ [illegible] تي.
ڏسي ڏاڍو پرسن ٿيا. ”مهاراجا! تہ چوڻ لڳا [illegible] چون رشيءَ کي
ڪنهن ڪهڙي ڇوڪري، چوڙي جنهن دوست [illegible] پنهنجي پنڪت ۽ نٿا
ڪي [illegible] ديوتائون اسان کي پنهنجي پنڪت ۾ نٿا
ڪيمي ڪرڻ ڪري ديوتائون اسان کي پنهنجي [illegible] ويهاري ۽ نه [illegible]
ڏيون، واڳي [illegible] اسانکي پنهنجو حصو [illegible] نٿا ڏين،
وهارين ۽ يکيه ۾ اسانکي پنهنجي [illegible] ۽ يکيه ۾ اسانکي پنهنجو
ٿڻي جو ديوتائون اسانکي پنڪت ۾ وهارين ۽ [illegible] اوهانجو [illegible] پورو
حصو ملي.“ رشيءَ چيو تہ ” توهين ڏيرج رکو ۽ [illegible] رشي [illegible]
ٿيندو.“ پوءِ اشوني ڪمار موڪلائي روانا ٿيا ۽ [illegible] موجود ڪري
طرحين سنسار جا سک پنهنجي يوڳ بل سان آنند ۾ رهڻ لڳو.
ڪري عاليشان مڪان ۾ سڪنيا سان [illegible] راجا شرياتي کي
ڪيترن ڏينهن گذرڻ بعد ڪري [illegible] ڏينهن راجا [illegible] چيو
سندس استري پنهنجي پياري ڌيءَ سڪنيا وٽ حال [illegible] ۽ [illegible]
راجا انهيءَ تي يکيه جي [illegible] ڏيءَ کي [illegible] ڏسي تہ [illegible]
رت پياري ڌيءَ کي [illegible] آئي پنهنجي [illegible] عاليشان
ڇوڪري آهي ۽ تہ آدمي بڻ آهي [illegible] بدلي [illegible] راجا انهيءَ ڪري
محل جنهنجي ڇوڪرو ڏاڍا سند ۽ ڏاڍو [illegible] واسطي محل
ڪوٺ [illegible] سڪنيا [illegible] سميت ڏاڍو تي سندن ڪرڻ واسطي
ڪان [illegible] نڪتي. پيا کي آئي [illegible] ڏسي خوشي [illegible] ۽ [illegible]
ڪيس [illegible] آئي ۽ راجا [illegible] [illegible] سڀ [illegible] تہ رشي [illegible]
مري [illegible] جنهن [illegible] ڪري هي سڀ [illegible] آهي.
سڪنيا تڏهن [illegible] جوڙي راجا کي [illegible] لڳي تہ ” هي [illegible]
ڪو [illegible] ڪري هي سڀ [illegible] [illegible]
آهيو سو سڀ رشي [illegible] پنهنجي [illegible]

سڪنيا پنهنجو ڏوهه ڀانيو. راڄا تڏهن ڏاڍو اداس ٿيو ۽ پوءِ اُن
ڏوهه ٽارڻ لاءِ رشيءَ جي سيوا ڪرڻ لڳو. جڏهن رشي. سماڌيءَ
مان جاڳيو، تڏهن راڄا کيس هٿ جوڙي پنهنجو اپراڌ (جو سندس
ڌيءَ کان اڻڄاڻائيءَ ڪري ٿيو هو) بخشائڻ لڳو ۽ پنهنجي آڌا
ڌيءَ کيس آڇڻ لڳو. رشي، راڄا جي سيوا تي خوش ٿي
کيس ور ڏنو، جنهنڪري سڀني جي پيٽ مان سور لهي ويو ۽
راڄا پنهنجي ڌيءَ رشيءَ جي حوالي ڪري پاڻ راڄڌانيءَ موٽيو.
هيڏانهن چيون رشي وري به ڀڳوان جي ڌيان ۾ سماڌي لڳائي
ويهي رهيو ۽ سڪنيا به اوتري وقت رشيءَ جي سيوا ڪندي رهي.
سندس سيوا، تپسيا ڪري کيس ڪيترن ئي ديوتائن اچي لالچايو،
پر هن پتيورتا ڪنهن ڏانهن به اک کڻي نه نهاريو ۽ چيون رشيءَ
جي چرڻن ۾ ڌيان لڳائي سيوا ڪندي رهي. جڏهن چيون رشيءَ
هيٺر پنهنجي سماڌي کولي ۽ سڪنيا کي پنهنجي اڳيان
سيوا ڪندي ڏٺائين، ۽ ڏٺائين ته سندس بدن ۾ فقط چمڙي ۽ هڏا وڃي
رهيا هوا، تڏهن انهيءَ پتيورتا ڌرم کان هو ڏاڍو خوش
ٿيو. ايتري ۾ اشوني ڪمار ونديه [حڪيم] اتي آيا ۽ رشيءَ کي
چوڻ لڳا ته "حڪيمن کي ڇو سيوا ڪريون؟" چيون رشيءَ
تڏهن کين پنهنجي اکين جي ڪرڻ جو اشوني ڪمارن
دوائن جو ڪنڊ (حوض) ٺاهي رشيءَ کي اُن ۾ سنان
ڪرائي پاڻ به اُن ۾ سنان ڪيو، جنهنڪري رشي چيون اکين
سڄاڻ ٿي جوان ۽ سندر سهڻو جو ڪمار تي ويو.
ڪنڊ مان نڪرڻ بعد به اشوني ڪمار ۽ ٿيون چيون رشي سڀ
هڪجهڙا ڏسڻ آيا، جنهنڪري ويچاري سڪنيا گهٻرائجي هٿ
جوڙي ڪرڻ لڳي ته "هي اشوني ڪمار پنهنجي جڳهه ڏين

راجا شرياتيءَ ۽ سندس ڌيءَ سڪنيا جي ڪٿا

مهنو پرش تي راج ڪندو هو ۽ ڪ مهنو استري ٿيڻ سبب بيماريءَ جي هڻ جي ڀاڻي آنڌ ر محلات ۾ لکل رهندو هو. پوش، جي ڀاڻي تڏهن پنهنجو حالت ۾ جڏهن ڪيس سندس استريءَ مان پٽ پيدا ٿيا، ڪادي تي وهاري من سنساري مايا کان الگ ڪري، ڌي پٽ کي پنهنجن ڪرڻ لڳو. سد يمن پاڻ ٻن ڏانهن هليو ويو، جتي وڃي خوب هري ڀڄن ڪرڻ لڳو. "هي راجا پر يکشت! سڪري شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته هي سڪنيا ڌالي سڪري جي ونس مان شرياتي ڌالي راجا ٿيو، جنهن کي پيار هو، جنهن ڌيءَ تي ڌاڍو پيار هو، جنهن تمام سندر ڌيءَ پيدا ٿي. راجا جو اُن ڌيءَ تي ڌاڍو پيار هو. سڪري ڌيهن اُن ڏين ڪري سمو ر وقت اُوء ساڻس گڏ رهندي هئي. سڪنيا ٻر ساڻس هئي. جتي سڪنيا ساهڙين سميت گهمندي راجا شڪار ڪرڻ لاءِ ٻن ۾ ويو، اتفاقا آءُ ڪنيا ساهڙين سميت گهمندي ڦيرون اُن رشيءَ جو ستان هو. اُتي سڪري متيءَ جي ڍير ۾ چوڙن رشيءَ جو ستان هو. اُتي سڪري مٽيءَ جي ڍير ڦرندي اُن ستان وڃي آڇي ڏسي. ڏراڻي سڀاءَ موجب ڪنڊا ڪڍي ۾ ٻه سوراخ چمڪندا ڏسي، جن اکيون هيون، جن آنهن ۾ تنبيا. اُهي سوراخ چوڻ رشيءَ جون اکيون هيون. سڪنيا اهو حال مان ڪندن لڳڻ ڪري خوب رت وهڻ لڳو. رشيءَ کي جو ڏکر رسيو ڏسي ڏپ ۽ چوڻ اُڏان ٻاهي پتا وٺ آئي. رشيءَ کي پيٽ تنهنجي سراپ ڪري راجا جي سڄيءَ فوج ۾ سيٺي کي پيٽ ۾ سور پوڻ لڳو. راجا تڏهن اُن جو سبب ڳولڻ لڳو ۽ ٻاهرا ڪيا. تڏهن معلوم ٿيس ته چوڻ رشيءَ جو ستان ڪيڙو آهي. جڏهن ڳوليندو ڳوليندو ۽ اُتي ته هي ستان ڪيڙو آهي، تڏهن رشيءَ کي ڳولڻ لاءِ نڪتو. راجا سمجهي ويو ته رشي آهي، تڏهن رشيءَ وٽ وڃي رهيو هو. راجا سمجهي ويو آهي ۽ ڪنهن مور ڪتا اڇي پيٽو جتي خون وهي رهيو هو. ڏٺائين ته مٽيءَ ۾ ڪندي ڪندي ڏيان ڪندي ڪاٺهه تنبيو ٿو ڏسجي، جنهن ڪري خون ڪري سندس اکين ۾ ڪانڊا ڪرڻ لڳو جنهنڪري ماڻهن کان پنهنجا پنهنجي وهي رهيو آهي. پوءِ پنهنجي

ٻه ماڻهو ٿي پيو. ڏٺائين ته اهو سڀ لوڪ ڇا ڪري استريون ٿي پيا."
اهو ڏسي راڄ پريڪشت پڇڻ لڳو ته "هي مهاراج! آن
ڇهڪ ۾ ڪهڙو ڪارڻ هو جو هو سڀ استريون ٿي پيا؟" شري
شڪديو جي ٻڌائي ڏني ته "هي راجا! آن بن ۾ ڪنهن وقت شري
مهاديو جي پاروتي سان ٻهار ڪري رهيو هو، ته سنڪادڪ رشي مهاديو
جي درشن ڪرڻ لاءِ اتي اچي سهڙيا. پاروتي رشين کي ڏسي
لڄي ٿي، اگهين ڪٽي هيٺ ڪيون. رشي اهو حال سمجهي
اتان هليا ويا. جهڪائي پاروتي مهاديو کي چيو ته "هي ناٿ!
اوهان اهڙو ڪو به ايڪانت جو هنڌ ڪونه رهيو آهي، جتي پيو
ڪو پرش، اچي نه سگهي. هي اڄين هڪ ڏا ته اڄ هن ريت مون
کي شرمندو ٿيڻو پيو هو." پاروتي جي اها ڳالهه ٻڌي شري مهاديو
چيس ته "هي پياري! تون اداس نه ٿي. مان اڄ کان هن بن کي
اهڙو سراپ ٿو ڏيان جو هتي ڪو نه پرش، اچڻ سان استري ٿي پوندو."

هي راجا! بس، اهوئي سبب هو جو راجا سديمن استري ٿي
پيو. جڏهن راجا ۽ سندس سڀ آدمي شڪار ۾ ڦرندي ڪهڙي نه رهي،
آن ڇهڪ ۾ گهڙڻ لڳا، تڏهن راجا سديمن وسشٽ گروءَ جو ڌيان
ڌريو، جهڙي هو وسشٽ پرکهت ٿي ڪانئس ڪهڙائڻ جو سبب
پڇڻ لڳو. سديمن تڏهن ليس، پنهنجو سمورو حال ٻڌائي وري پرش
ٿيڻ لاءِ پرارٿنا ڪرڻ لڳو. وسشٽ تڏهن گوري شنڪر جو ڌيان
ڪيو، جنهن پرسن ٿي ڏيس درشن ڏيئي ٻه گهڙي لاءِ چيو، وسشٽ
سديمن جي پرش ٿيڻ لاءِ پرارٿنا ڪئي، جنهن تي شري مهاديو چوڻ
لڳو ته "جيڪڏهن تنهنجي مرضي اها آهي ته هو هڪ مهينو پرش
ٿي سگهي، ٻئي هڪ ڏينهن جو هو هڪ مهينو پرش، ۽ هڪ مهينو
استري ٿي رهندو." پوءِ پٺيان اٿڻ کان پوءِ راجا سديمن کي

اسڪند ناؤون

راجا پريڪشت شري شڪديو کي چوڻ لڳو تہ ”هي ڪرپالو! متسيہ روپ ڀڳوان جيڪو گيان راجا ستيہ ورت کي سيکاريو سو ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيس. هاڻي ٻڌايو تہ سورج جي پٽ شراڌ ديو جي ڪهڙن راڄ ڪيو؟“ شڪديو وراڻي ڏني تہ ”هي راجا! جڏهن ڀڳوان مها پرلي ڪري اها اڇا ڪئي تہ جڳت پيدا ڪري پنهنجو پاڻ ڏسان، تڏهن هڪڙو ڪمل جو گل ناراڻ جي ناڀيءَ (دُنِ) مان پيدا ٿيو، جنهن تي برهما ويٺل هو. ناراڻ جي آگيا سان برهما شراڌ ديو مني ذالي پٽ پيدا ڪيو. شراڌ ديو کين ٻہ سنتان پيدا نہ ٿيڻ ڪري وسشٽ رشيءَ کي پتر ٿيڻ لاءِ پرارٿنا ڪئي، جنهن يگيہ ڪرڻ جي صلاح ڏنيس. يگيہ پوري ٿيڻ بعد شراڌ ديو جي استريءَ جي اڇا ٿي تہ کيس ڇوڪري پيدا ٿئي، سو يگيہ ڪرائيندڙ براهمڻ کي پنهنجو حال ٻڌايو. براهمڻ اهڙا منتر پڙهي آڳ ۾ آهوتي ڏني ۽ ايشور جي ڪرپا سان ڇوڪري پيدا ٿي. شراڌ ديو کي الڪو ٿي پيو تہ مون پتر لاءِ يگيہ ڪيو، پر هي ڇوڪري ڪيئن پيدا ٿي؟ ٻڌي هن ۾ وسشٽ کيس سندس استريءَ جي ارادي جي ڳالهہ ڪري ٻڌائي ۽ راجا ٻڌي ڇنڊا ۾ ٻڌي ويو. وسشٽ تڏهن کيس، آخر ڏيئي ڀڳوان کي وينتي ڪري اُن ڇوڪريءَ مان ڇوڪرو ڪري ڏنس. ناراڻ جي ڪرپا سان اها ڇوڪري ڇوڪرو ٿي پيئي ۽ دان ڪري راجا اُنجو نالو سديمن رکي ڏاڍيون خوشيون ڪيون ۽ ورادي هٿ ڏاڍا. ڇوڪري جي وڏي ٿيڻ تي راجا کيس تخت تي ويهاري هڪڙي ڏينهن سديمن جهنگ ۾ شڪار ڪرڻ ويو ۽ هڪڙي ٻن وشي ٻيٺو، جتي پيچندي ٿي، ڌڻ استري ٿي پيو ۽ سندس

مڇيءَ ڀڳوان پوءِ راجا کي اُپديش ڪيو، جنهنجي ٻڌڻ ڪري راجا
پرم گياني ٿي ويو. هاڻي ڀڳوان راجا کي اکيون بند ڪرڻ لاءِ چيو ۽
جڏهن هُن وري اکيون کوليون، تڏهن ڏٺائين تہ هو انهيءَ نديءَ جي ڪناري تي
ويٺل آهي ۽ مها پرليءَ جي ڪا بہ نشاني ڏسڻ ۾ نہ ٿي آئي. راجا
کي ڏاڍو عجب ۾ پنهنجي ڌيان جي ڏيکاءَ ۾ لين ٿي مڪت ٿيو ۽ ڀڳوان
جي پيار ۾ وڃي ميڪريو ڏئيت کي ماري چارئي ويد ڪڍي برهما کي آڻي ڏنا.”

ايتري ڪٿا ٻڌائي شڪديو جي چيو تہ ”هي راجا پريڪشت!
مون توکي ڀڳوان جي اوتارن جي ڪٿا ٻڌائي. هاڻي سورج ونس ۽
چندر ونس راجائن جي ڪٿا ٻڌايان، انهيءَ لاءِ تہ ڪڏهن نہ اڳوڻا راجا
ڌرماتما ۽ گياني ٿي سنساري مايا کان ووڪت رهي مڪت ٿيا ۽ جن
جي ڪٿا ٻڌڻ ڪري توکي پنهنجي شريرجو ڏک ڪين ٿيندو.”

ڀڄن (ٺاٺڪ)

طرز- جڏهن ٿا جهلن ۾ کهمان پيرين پيادي،
ٽيڪ- دنيا آهي هڏا بازيگر بازي،
سوين کيوت لڳي ويا، راجا ٻهادت ٿاني.

(١) ڏين دولت اڪيچار، ويندين لاهين نہ وار،
ڪوڙي ڪٿين ۾ سار، مورکہ سمجهہ بازي.

(٢) وشين توکي گهيريو، پاپن ٻاجهي ٻڙهيو،
الٽي سيڪي ايريو، جنهن رهين راضي.

(٣) محل ماڙيون گلستان، باغ ڦرا بستان،
آخر ڏاڪ شمشان، تجهہ مت مزاجي.

(٤) مي ڏهين ڏيل، ڀڳهن پرتي حال،
ڪوڙي سوار تو حال، دوتو ڪري آزي.

١٦٩. ڀڳوان اندرڌان ٿي ويو.

پاڙوت گڏ ڪري رکجاءِ." ايترو چئي ڀڳوان اوشڌين جو ٻج پاڙوت
ڀڳوان جي اندرڌان ٿيڻ کانپوءِ راجا سپني ڪناري تي اچي ويهندو هو.
ڪي هر روز پرلئِ ڏسڻ لاءِ ندي جي ڪناري تي اچي ۽ آڪاش مان
ستين ڏينهن ڇا ڏسي ته ندي جو پاڻي وڌڻ لڳو ۽ راجا اُنهن
ايترو پاڻي ڪريو جو سڄي پرٿوي جل مئي ٿي ويئي ۽ هڪڙي
غوطا کائڻ لڳو. اتي راجا ڏٺو ۽ من ۾ چوڻ لڳو ته ڀڳوان چنتا ۾
ٻيڙي پرگهٽ ٿيڻ لاءِ چيو هو سا ته اجا پيدا ڪانه ٿي. اُنهيءَ هوا هاڻي
هو ته پريان ٻيڙي ڏسڻ ۾ آئيس، جنهن ۾ ست رشي ويٺل ڪيس،
راجا ڏاڍو پريم ٿيو ۽ جڏهن ٻيڙيءَ وٽ پهتو، تڏهن رشين ته اچڻ
جهلي ٻيڙيءَ تي چاڙهيو. پوءِ راجا رشين کي ڀڳوان جي ڳالهه
جو سبب پڇڻ لڳو، جنهن تي هنن ورندي ڏنيس ته ڀڳوان ڏاڍو
سمرڻ ڪر ته هو ترت اچي رسندو. اجا جهڙوئي راجا پريم سان ڏنو.
جي ڏيان ڪيو ته منسيه روپ ڀڳوان اچي ڪيس ۽ درشن
ايترو واسوڪي نانگ پاڻيءَ ۾ پرگهٽ ٿيو، تڏهن رشين ٻيڙيءَ
جو هڪ پاسو مڇيءَ جي سڱ ۾ ٻڌو ۽ هوءَ مڇي
تڏهن ٻيڙيءَ کي ڦيرائڻ لڳي ۽ راجا مها پرلئِ جو تماشو ڏسڻ لڳو.
پوءِ ڀڳوان کي ونتي ڪيائين ته "هي ديناناٿ! هاڻي ڪرپا ڪري
ٻڌايو ته ساگر ڪيئن پار لنگهيو ٿو، جنهنڪري جنم مرڻ کان ڇٽي وڃان.
آهي منش. جنم پائي جو پنهنجو پراڻو ڪرم سڌاري، سو جو راسي
لڪي جو ڪين ۾ جنم وٺي ڏاڍو دکي پائي ٿو. جو ڪتب جي موهه
۾ ڦاسي نارائڻ جو سمرڻ نٿو ڪري، سو ڏاڍو دکي ٿو ٿئي. هي
ديناناٿ! اوهان جي دَيا کان سواءِ ڪو به ڀو ساگر پار نٿو لنگهي.
انلاءِ مون کي پنهنجو داس ڄاڻي اهڙو گيان ڏيو جو آءٌ پار پئي
جنم وڃڻ کان ڇٽي پوان."

تي ڪڙهي آيو ۽ چوڻ لڳس، تہ "مڪان وڏو اسٿان ٺهيو ڪيو، قسط
۾ ڪيو تہ اڇيو، اِلاه ڏاڍي موڪل ڏي." پر مڇي اُتي بہ
وڏي راڄا کي چوڻ لڳي تہ "هي ڌرماتما! تون جو موکي هتي
ڇڏيو تہ وڃان، سو موکي ڇوڻ وڏيون مڇيون کائي وينديون."
مڇيءَ کي ڳالهائيندو ڏسي ڏاڍي راڄا کي گيان آيو تہ ڀڳوان جي
اوتار ڪالسواءِ ٻي عجب ليلا ٿي نٿي سگهي، اِلاه هٿ جوڙي سوڀي
ڪرڻ لڳو تہ "هي متسيہ روپ ڀڳوان! اوهين ناراڻ جو اوتار آهيو،
آءٌ وڏو ڀاڳي آهيان جو موکي ساکيات درشن ڏنو." ڀڳوان تڏهن
کيس چيو تہ "بابا! تو موکي ڇيو تہ آءٌ تو کي ڀالسدو سي، ۽ تنهنجي
رَکيا ڪندس. سوهي سڀ آهي اهنڪار جي چڙهاءَ لاءِ ڏيکاريو هان.
ڀڳت جن کي ڪڏهين بہ ايمان ڪرڻ نہ گهرجي، ڇو جو منهنجي
ايڪالسواءِ ڪجهہ بہ ٿي نٿو سگهي." ڀڳوان جا اهڙا وچن ٻڌي راڄا
ڏاڍو شرمندو ٿيو ۽ چوڻ لڳس تہ "هي ديناناٿ! اوهان جي ڪهڙي
ڇوڻ واري مڇيءَ جو سروپ ڇو ڌاريو؟" ڀڳوان تڏهن ويدن
آڏو ۽ کيس پرلي جي تماشي ڏيکارڻ لاءِ متسيہ اوتار ڌارڻ جو
سبب ٻڌايو ۽ پوءِ چوڻ لڳس تہ "اڄ کان ستين ڏينهن سمنڊ
جي چوڌاري پاڻي ڦهلجي ويندو." اُن پاڻيءَ ۾ ڪڪڙيءَ ٻيڙي تي
ست رشي ويٺل تو کي هٿ ڪانہ ايندي اُن ٻيڙيءَ ۾ مهاريندا ۽ اُن
مهل تو کي ڪوبہ ڏانگ پاڻيءَ ۾ ڦسڻو ايندو. اوهين اُن مهل
ٻيڙيءَ جو ڪڙو ٻاسو رسي سان منهنجي سوني سڱ ۾ ٻڌندا ۽
رسي جو ٻيو پاسو اُن ڏانگ جي پڇ ۾. جڏهن آءٌ ٻيڙي پاڻيءَ
۾ ڦيرائيندس تڏهن تون مها پرلي جو ڏيک ڏسي آنهن ستن رشين
سميت موڪلان گيان ٻڌائيندس، جنهن گيان ٻڌڻ ڪري تنهنجي
مڪتي ٿيندي. آنهن ستن ڏينهن تون سڀئي اوشڌيون جو ٻج

ضرور آهي، ڇو جو جتي اوهانجا چرڻ گهميا اُتي پوءِ باقي ڇا جي
ضرورت رهيتي؟ ايتري هوندي به جي اوهانجي آگيا آهي ته آءُ
ائين ڪرڻلاءِ تيار آهيان." ڀڳوان ڪيس اهيو ور ڏيئي پاڻ وئڪنٺ پڌاريو.

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريکشت چوڻ لڳو ته "اهي شڪديو
سوامي! آءُ ڌارا پرٿ جي اوتارن جي ڪٿا ٻڌڻ مان ته ڍاپان ئي نٿو،
هاڻي مهرباني ڪري اهو ٻڌايو ته ڀڳوان متسيه (مڇيءَ جو) اوتار ڇو ورتو؟"
شڪديو وراڻي ڏني ته "هي راجا! ڀڳوان جو اوتار انهيءَ ڪري ٿئي
ٿو ته جڏهين گئون، براهمڻن، ديوتائن، پرٿويءَ ۽ هري ڀڳتن تي ڏک
پوي ٿو، تڏهين سندس اوتار ٿئي ٿو. متسيه اوتار جي ڪٿا هنريت آهي ته:

هڪڙي دفعي هيگريو دئيت ويد کڻي پاتال ۾ ڀڄي ويو،
تڏهن برهما ڌارا پرٿ کي وينتي ڪئي ته ڪا اهڙي تجويز ڪجي
جو اهي ويد موٽي ملن. وري راجا ستيه ورت پرليءَ ڏسڻ جي اڇا
ڪئي هئي. انهن ٻنهي جي ڪامنا پوري ڪرڻ لاءِ ڀڳوان متسيه
اوتار ورتو هو. ستيه ورت جي ڪٿا هنريت آهي ته هڪڙي
دفعي جڏهن هو نديءَ ۾ سنان ڪري ترپڻ ويٺي ڪيو، تڏهن اوچتو
هڪڙي ننڍي مڇي سندس هٿ ۾ اچي پيئي. هو اها مڇي ڪمنڊل
۾ وجهي پنهنجي گهر کڻي آيو ته ڇا ڏسي جو اوءَ مڇي ايتري وڏي
ٿي پيئي جو ڪمنڊل ۾ ماپي نه سگهي. راجا تڏهن ڪيس اُتان ڪڍي دلي
۾ وجهي، ڏاسي پيئي. ڏاسي پيئي. پوءِ راجا هڪڙي
۾ رکيو، پر مڇي اُتي به وڏي ٿي. آنبر رکيو، پر هوءَ اُتي به وڏي
ڪنڊ ڪوڏئي پاڻيءَ سان ڀرائي مڇيءَ کي تلاءَ ۾ رکيو. ٿوري دير ۾ راجا
ويٺي. تڏهين راجا اُن کي تلاءَ ۾ رکيو، هاڻي راجا اُن مڇيءَ کي
ڏسي ته اُن تلاءَ ۾ به مڇي ماپي نه سگهي. مڇيءَ سان ڀرجي
نديءَ ۾ کڻي وڌو، پر ڏسي ته ندي به ساڳي مڇيءَ سان ڀري، سمنڊ
راجا تڏهين ڏاڍي محنت سان اُن مڇيءَ کي
ويٺي.

جو تل آهي، جو من ايڏان کي چئو ٿي ته ”جيڪي گهرجي سو
ڏيانءِ.“ پوءِ برهما چوڻ لڳو ته ”هي ديوتائن! هاڻي جڏهن سڀ
ڪجهه ايڏان کي ارپڻ ڪيو اٿس، تڏهن مٿس ڪرپا ڪرڻ
گهرجي يا نه ته پوءِ ان جي شرڻ ڪير ايندو؟ جڏهن ڪو
آدمي تلسيءَ جي ڏل ياتل ڦول يا ڪجهه جل سچي پريم سان ايڏان
کي ارپڻ ڪري ٿو سا ڪرپا لکيو وڃي، تڏهن هن پنهنجي
سڀ ملڪيت بلڪ پنهنجو شرير ارپڻ ڪري ڇڏيو آهي.“ ڀڳوان
تڏهن مرڪي وراڻي ڏني ته ”بابا! اوهين ڪو فڪر نه ڪريو،
هي ته ڪڏهن مون من جي پريکشيا ورتي سندس اهنڪار توڙيو.
مون هيڪر سندس راڄ ٻلي سدا قائم رهي ها، پر هيتر سندس
هي جس پڻ سدا قائم رهندو.“ پوءِ ڀڳوان پنهنجو پير راجا ٻليءَ جي
مٿي تي رکي چيو ته ”هاڻي منهنجو ٽيون پير پورو ٿيڻ جو به پورو
ٿيو.“ راجا ٻلي تڏهن هٿ جوڙي وينتي ڪئي ته ”هي
مها پرڀو! ايڏان جو نالو پتت پاون آهي، تنهنڪري ايڏان دئا
ڪري منهنجي پرتگيا پوري ڪئي.“ ڀڳوان انهيءَ تي خوش ٿي
چوڻ لڳس ته ”اداس نه ٿي، مان تو کي سُتل لوڪ جو راڄ پاتال
۾ ڏيان ٿو، جتي تون ڪٽنب سڻدو وڃي آنند سان گذار. آءٌ به
اتي تنهنجي هر وقت رکيا ڪندو رهندس.“ ڀڳوان جا اهڙا
وچن ٻڌي ٻلي راجا ڏاڍو پرسن ٿيو.

ڀڳوان پوءِ شنڪراچاريه کي يگيه پوري ڪرڻ جو چيو جنهن
تي هو چوڻ لڳو ته ”هي پرڀو! مونکي خبر آهي ته ڪوڙي ڪُهڙي
آتي هو ٻلي راجا کي دان ڏيڻ کان روڪ ڪيو، پر منهنجو لعسب
ڪو زور هو جو پنهنجي الحال ڏان نه ڏنو. هاڻي منهنجو اپراڌ
معاف ڪريو ڇو جو آڳيا ڏ ڪريو ته يگيه پورو ڪرڻ جو انجام ڪريو

هٿي کي چڱي ڪرم ڪرڻ کان روڪي ٿو تنهنجي اهائي ڳتي ٿيندي.
ٻلي راجا جي سنڪلپ ڏيڻ بعد وامن ڀڳوان پنهنجو ويراٽ
روپ ڌاريو. هڪڙي پير ۾ ست لوڪ مٿيان ۽ ٻئي پير ۾ ست
لوڪ هيٺيان ماپيا. دئيت اُن وقت ڀڳوان جو ويراٽ روپ
ڏسي ٻلي راجا کي چيو ته "ڏسو! هن بندري ڪهڙو نه پاڻ سان
ڇل ڪيو. هاڻي جي آگيا ڪريو ته ڪيس ٻڌي قيد ڪجي." ٻلي
راجا جواب ڏنو ته مٿان ائين ڪندا هجو؟ ڇو ته ڀڳوان سان ورهه
دکر سکہ پرا رہڻ سان ملي ٿو." ڀڳوان
ڪرڻ واجب ڪينهي. راجا کي چوڻ لڳو ته "هي راجا! منهنجن ٻن پيرن ۾ ته تنهنجو
اتي راجا کي چوڻ لڳو ته پرٿوي ڏيئم." ٻلي راجا
سچو راج اڳي ڏيو، هاڻي باقي ٽئي پير لاءِ ترلوڪي ناٿ! مان پنهنجي
ٽنڊه هٿ جوڙي وينتي ڪئي ته "هي ترلوڪي ناٿ! ڪريانٿو ته اوهين پنهنجو
وچن کان نٿو ڦران. اوهانکي ڏنڊوت ڪريانٿو ته اوهين ٽئين پير جي عيوض
چرڻ منهنجي مٿي تي رکي منهنجو بدن ٽئين پير جي عيوض
ماپيو. هي ديناناٿ! توهان جي ڏالي ۽ ڏڻ سان آدمي سنسار ساگر
پار ٿي ويو وڃن، سو اوهان جو مونکي ساڪيات درشن ڏنو آهي ۽
مونکي آپديش ڏيئي ڪرتارٿ ڪيو اٿو، ان لاءِ وڏڀاڳي آهيان.
لالچ جي وس ٿي جيڪڏهين اوهان کي دان نه ڏيان ها ته
منهنجي ڏاڍي آپڪيرتي ٿئي ها."
ان مهل پرهلاد ڀڳت مٿان آڪاش مان لهي وامن ڀڳوان
کي وينتي ڪئي ته "هي ديو ونسل! اوهان وڏي ڪرپا ڪئي
جو ٻلي راجا کان پرٿوي گهري ورتيو، نه ته اوهين پاڻ ٽنهي لوڪن
جا ناٿ آهيو ۽ سچو سنسار توهان جي در تي سوالي آهي. هينئر
هن ويچاري وٽ بدن کان سواءِ ٻي ڪا به شيءِ ڪانهي جا اوهان
کي ارپڻ ڪري، جا سزا ملي رهي آهيس سو سندس اهنڪا

جو ديوتائن جي ڀلائي لاءِ پنهنجي مڱڻ تي ڏيڻ کان ڊڄي ٿو ۽ شيبي
راجا جهڙي ڪري ڪبوتر جي پراڻ بچائڻ لاءِ پنهنجو ماس وڍي
ڏنو. پنهنجي ڪري اهڙائين سندن جس ڳائجي رهيو آهي. آءٌ انهن جا پاڙ
کان پنهنجو سر ولس، وڃائڻ وڏي ڳچ تو سمجهان ٿو. ويري ابدان تي
تہ ادا سکيا ڏني اگر تہ گرهستي جي دروازي ڏانهن ڪو بہ اداس
موٽي نہ وڃي. ويري جڏهن تہ ڀڳوان پاڻ آهي ۽ جي اتين
برابر آهي تہ اهڙي جي خوش ڪرڻ لاءِ تہ سنسار جي سڀ هيترا
يگير، دان ۽ تپسيائون وغيره ڪيون ٿا. ۽ جو پاڻ منهنجي گهر اچي
ڀيکاري ٿي. الڪري تي ٻيو بري ڏي جا گهري رهيو آهي، تنهنڪري ڀلا ڪيئن
نہ ڏيان؟ جيڪڏهن منهنجو راڄ ٻين ديوتائن کي ڏيندو ٿي
کٽي تہ بہ آئون ۽ منهنجي ناموس آهي جو لڪشمي جو پتي منهنجي
شرير تي لوڪن جا مالڪ آهي، سو هٿ ڊگهيري موڪلان دان
گهري تہ آئون ۽ منهنجي ڪيتري نہ خوش قسمتي ۽ ڀاڳ آهي.
خيال ڪريو، بہ مهڻي ماني ترقي [illegible] کي دان ڏيندس."

جڏهن شڪر آچاري ڏٺو تہ ٻلي راڄا منهنجو چوڻ ڪونہ مڃي
تڏهن ڪاوڙ جي سراپ ڏنائين تہ "منهنجو راڄ ۽ ڏن ڀلي هليا ويندا."
ٻلي راڄا اهڙي سراپ جو ڪو بہ خيال نہ ڪري ڏاڍي خوشيءَ سان
وامن ڀڳوان کي سنڪلپ ڏيڻ لاءِ چوڻ لڳو تہ "هي ديوتا تہ
ماڻهو تي [illegible] ." شڪر آچاريہ جا ڪيئي جو ٻلي راڄا جي
سنڪلپ ڏيڻ وقت پنهنجو [illegible] ڏي [illegible] ۽ ڪهڙي
[illegible] جي [illegible] ڪري ڇڏي. ڀڳوان اهو حال ڏٺو
[illegible] جي پاڻي اچڻ لاءِ
لڳو. [illegible] شڪر آچاريہ جي [illegible]
[illegible] آئي [illegible]. هي راڄا [illegible]

پڪوان کي پنهنجا چوڻ اڳيان ڪرڻ لاءِ پڙا ڻا ڪمي ۽ ڀهڻتي
پڪوان پنهنجو چوڻ اڳتي وڌايو. هاطي جڏهن ٻي راجا ٻلي پرڏوي
دان ڏيڻ لاءِ تيار ٿيو، تڏهن ٻي سنڌ س ڪروڙ شڪر آچاريه کي
پنهنجي گيان ٻل سان سڌ پئجي ويئي ته پڪوان پاڻ ديوتائن
جي سهائتا ڪرڻ ۽ ٻلي جي راڄ کسڻ جي ارادي سان هتي آيل
ڪري آيو آهي. يڪدم ادا ڳالهه ٻلي راجا کي اچي ڪري ٻڌايائين
۽ پنهنجي وچن ڪان ڦري وڃڻ لاءِ زور ڪيائين. ۽ انهيءَ ڪري
پاپ نه ٿيندو ته پنهنجا ڪيترا مثال شاسترن مان پڻ ٻڌايائين.
ڪروڙ جي اهڙي صلاح ٻڌي راجا ٻلي ويچار ۾ پئجي ويو.
خيال ڪرڻ لڳو ته ”هڪڙي پاسي ڪروڙ جو چيو نه مڃڻ منهنجي
لاءِ چڱو نه ٿيندو ۽ ٻئي پاسي براهمڻ سان انجام ڪري ڦري وڃڻ
تمام خراب ڳالهه آهي ته ڦرلو ڪري ٿو ته پاڻ منهنجا
منهنجي ڪهڙي ڪري ڀيڪاريءَ دان وانگر اچي ٿو ۽ ڪڍي ڇڏيندو.
وڏا ڀاڳ ڇچا پر چيڪڏهن ڪروڙ جي چوڻ موجب ڪاري ڪڍي
ڪڍان ته برهمڻ ۾ ادا سمرٿي آهي جو هو هونئن به منهنجو راڄ
ڪسي سگهيٿو جنهن ڪري سنسار ۾ منهنجو ڏاڍو اپجس ٿيندو.
انالاءِ هوءَ ڇيڪو وچن ڪيو آهي تنهن ڪان ڪڏهن نه ڦرندس.“
اهو ويچاري ڪروڙ کي چوڻ لڳو ته ”مهاراج! اوهان پاڻ هو نڪي
سيکاريو آهي ته براهمڻ سان ڪوڙ ڳالهائڻ وڏو پاپ آهي. ۽ هن
راڄ جي لالچ تي جو سداءِ قائم نه رهندو، آءٌ پنهنجو پراڻو ٻڪار ڦيان
سو هونئن ڪيڏانهن ويو منهنجي پرڏاهي ڪيپ
جيڏان جو راڄ ۽ ڏيهون ٿي ڏيهون هڪڙي سڀ راڄ ۽ ڏان انهي
چڏي هوري ۽ چڱو آهي، پر ڪوڙ ڳالهائڻ هان ٿي ورندو؟ اوهين
هن چڱي ڪرم ڪرڻ ڪان مون کي نه روڪيو. ڏسو رشي ڏڌيچ

ڀڳوان وامن وراڻي ڏنيس ته "هي ڌرماتما! تون
پرهلاد ڀڳت جي ڪُل ۾ پيدا ٿيو آهين ۽ شڪراچاريه جهڙو مهاتما
تنهنجو گرو آهي، سو ڀلا ڪيئن نه ڌرماتما هوندين! مون کي ٻي
ڪا به اِڇا ڪانهي، فقط ٽي پير پنڌ جا توکان دان طور وٺڻ آيو
آهيان، جتي آسڻ وجهي ويهي هري جو ڀڄن ڪندس." بلي راجا
تڏهن مرڪي جواب ڏنو ته "هي برهمچاري! هي توهان گهريو ڇا؟
ايترو ته گهرو جا جهڙي وري اوهان کي ڪٿ ٺڪاڻي جي ضرور
نه پوي." وامن ڀڳوان وراڻي ڏنيس ته "هي راجا! آءٌ سنتوشي
برهمڻ آهيان، مون کي سواءِ ٽن پيرن پنڌ جي ٻي ڪا به اِڇا ڪانهي.
راجا! تون داتن جي ڪُل ۾ ڄائو آهين ۽ تنهنجا وڏا اهڙا ته پرتاپي
هوا جن ٽنهي لوڪن جو راڄ ڪيو ٿي. سچ آهي تون گهڻو دان ڏيئي
سگهين ٿو، پر مون کي وڌيڪ ضرورت ڪانهي." اهو ٻڌي بلي راجا
جواب ڏنس ته "مهاراج! برهمڻ جا ڳالهه ٿي اچي تنهنجي مطلب
ڪيئن جي خبر ڪانهي. منهن جي پرڪاش ڪري ته اوهان کي
وڏو مهاتما سمجهي رهيو آهيان، ٽي پير پنڌ جي ٽن پيرن گهرڻ ڪري
[illegible] ته ڪي ڏاڍا سچا آهيو. منهنجي دل ۾ ڪا ڪواري برهمڻ
گهرڻ اچي، تنهنکي سڀ عمر [illegible] وري گهرڻ جي
ضرورت نه پوي. [illegible] ٽي پير پنڌ جا ڏيڻ مونکي ته ڏاڍي
لڄ ٿي اچي." ڀڳوان وامن وراڻي ڏنيس ته "هي راجا! لالچ
ڏاڍي بري بلا آهي، جهڙي برهمڻ جو تيج ۽ بل نٽ رهي.
برهمڻ ۾ سنتوش وڏو گڻ آهي. جيڪو لالچ ۾ ڦاسي وڃي گهري
اڳني جي آڳ وڌندي رهي ٿي، تنهن ڪري جي من جي حالت
[illegible] سنتوشي ٿي رهي ٿي پير پنڌ جا بس آهن."
راجا بلي تڏهن ڀڳوان استري کي [illegible] آڻڻ ۽ وامن

ڏيٺي ڇوڙ لڳو ته "جيڪا
پرسن ٿي ڪيس، درشن ڏنو ۽ ڪيس ور ڏيڻي گهُر ته "هي
اچا هجيئي سا گهُر." آديتي هٿ جوڙي وينتي ڪيس ته "هي
ڀڳون! اهڙي ڪا تجويز ڪريو جو اوهين منهنجي گرڀ ۾ اچي
منهنجن پٽن ديوتائن کي وري راڄ وٺي ڏيو." ڀڳوان ڇوڙ لڳس
ته "هي آديتي! راجا بلي سؤ يگيه ڪري مونکي خوش ڪيو آهي ۽ هو
پنهنجي گرو ۽ براهمڻن ۾ ڏاڍي ڀڳتي رکيتو، انڪري انجو زبردستي
راڄ کسڻ ڏاڍو بيواجبي ٿيندو. پر تو جا منهنجي سچيءَ دل سان
ڀڳتي ڪئي آهي، تنهنڪري ۾ ضرور خوش ڪندس ۽ ڪا تجويز
ڪري اِندر کي آسڻ وٺي ڏيڻو پوندم." ايترو چئي ڀڳوان انترڌان
ٿي ويو ۽ آديتي کي اُن ڏينهن کان ٿي گرڀ ٿيو. ڏهين مهيني
بعد ٻڌي جي ٻارس جو ٻن پهرن وقت ڀڳوان جنم ورتو، جنهن
ڪري هر هنڌ خوشيون ٿي ويون ۽ ڀڳوان پنهنجو وامن (ٻندرو)
روپ ڌاري برهمچاريءَ وانگر شڪل ڏهي ڏنڊ ۽ ڪمنڊل هٿ
ڪري راجا بليءَ جي يگيه ۾ پهتو.
ڀڳوان کي ڏاڍو تيجوان ۽ روپوان ڏسي يگيه ۾ ويٺل سڀ رشي
منيءَ براهمڻ اُٿي بيٺا. پوءِ
راجا بلي ڪيس سنڪاس ٿي ڀاري هٿ جوڙي ڇوڙ لڳو ته "برهمچاري
جي مهاراج! هيلتائين اوهان ۽ براهمڻن جي آشيرواد سان نوانوي يگيه
پورا ڪيا اٿم ۽ باقي هي پويون يگيه پورو ڪرڻ تي آهيان. وڏي
خوشيءَ جي ڳالهه آهي جو اوهان جهڙن مهاپرشن جو درشن ٿيو ۽
اوهان جي چرڻن ڪيمٺ ڪري هي پرٿوي پويتر ٿي. هاڻي جيڪڏهن
دِيا ڪري سواءِ ڪو ڏانڻ جي اوهين پاڻهي هن يگيه ۾ پڌاريا آهيو
تڏهن ڪنهن به شيءِ جي اچا هجيو ته بالشڪ ڪهي وٺو. جيڪڏهن ڪا شيءِ
مون وٽ نه هوندي، ته تيجهه مان ٻئا مهاتما مهاجنن ۽ راجائن
۾ گهرائي ٻڌو پوءِ ٿا ڏيندس."

جي دَيا سان تنهنجي ضرور جيت ٿيندي."

اهو ٻڌي راجا بلي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ شکراچاريہ جي آکيا موجب هڪ وڏو يگيہ ڪري اندرپوريءَ تي چڙهائي ڪئي. جنهن مهل راجا اُتي وڃي پهتو، اهو شنک وڄايو. تنهن اندر ۽ ٻيا ديوتائون اهو آواز ٻڌي ڊپ کان ڏڪڻ لڳا. جنهن تنهن اچي ساهمون ٿي ڀڄڻ ٿي ليا پر نيٺ هارائي پيا ۽ بلي راجا اُنهيءَ آسڻ تي ويهي ٽنهي لوڪن جو راج ڪرڻ لڳو. هڪڙي ڏينهن بلي راجا پنهنجي گروءَ شکراچاريہ کان پڇڻ لڳو ته "مهاراج! اهڙي ڪا تجويز ڪيو، جهڙي منهنجو هي راج هميشہ لاءِ قائم رهي." شکراچاريہ جواب ڏنس ته "جيڪڏهن هڪ سئو يگيہ ڪرين ۽ پوءِ هر ڪو برهمڻن کي ڏيئي ته تنهنجو راج هميشہ لاءِ قائم رهي سگهندو." اها ڳالهہ ٻڌي بلي راجا يگيہ ڪرڻ شروع ڪيا. جڏهن پنجانوي يا ٻاسي هڪڙو اچي بچيو تڏهن اندر کي ڏاڍو ڏک ٿيو ۽ ديوتائن جي ماتا اديتيءَ کي ڏاڍي چنتا پيدا ٿي. هڪڙي ڏينهن جنهن هوءَ پنهنجي پتيءَ ڪشيپ رشيءَ وٽ ماٺ ۾ ويٺي هئي، تنهن ڪشيپ اُداسائيءَ جو سبب پڇڻ لڳس ته "ڪڏهن ڪو مهمان تنهنجي در تان بکايل ته ڪونہ موٽيو آهي يا ڪنهن برهمڻ کي دان ڏيڻو ڪري پوءِ ماٺ ڪيو ويٺي آهين يا ڪو ڏک ايٺي؟" اديتيءَ تڏهن سڀ پنهنجي چنتا جي ڳالهہ ڪري ٻڌايس ۽ وينتي ڪري چوڻ لڳس ته "سوامي! دَيا ڪري اهڙي ڪا تجويز ڪريو جهڙي ديوتائن کي وري پنهنجو راج ملي." ڪشيپ چوڻ لڳس ته "اها سڀ پرميشور جي مايا آهي ۽ اوهان ڪٿ ڪٿ ۾ ڪنهن ٻئي مرد ڌوڻ پرميشور جي شرط وٺي اُنجو سمرڻ ڪيو ته ڪرتي سڀني من جي اِڇا ضرور پوري ٿيندي."

آکيا موجب اديتيءَ اُنهن ڪيو، جهڙيءَ ڀڳوان

مثال ڏاڍا پڌا هوندا،
پڇڻي نه سکيو هوندو. اوهان ته اهڙا ڪيترائي ... ڪري
جنهن ڪري ديوتائن، دئيت توڙي منش پاڻ ۾ وڙهي مري
ويا هوندا. انلاء استري روپي مايا کي تمام زبردست سمجهڻ گهرجي.
هاڻي جي تون پڇين ته توکي ان مايا جو اثر ڇو ٿيو ته ان جو هي
جواب آهي ته تو ڄاڻي پڇي منهنجي ترڪن روپ جو ڏيان ڇڏي
منهنجي مايا جو تماشو ڏسڻ گهريو تنهنڪري تنهن اها حالت ٿي.
ڀڳوان جي اهڙي ڏيرج ڏيڻ تي شري مهاديو ڪيلاش پروت تي
اچي پارٻتي کي موهني روپ جي مهما ٻڌائڻ لڳو."

راجا پريڪشت شري شڪديو جي کان پڇڻ لڳو ته "مهاراج!
اوهان ٻڌايو هو ته ڀڳوان وامن اوتار ڌاري راجا ٻليءَ کان ڀڪيا گهري
۽ پوءِ ان جو راڄ ڇل سان وٺي ديوتائن کي ڏنو. اهو ملڪ هيٺئر
وستار سان ٻڌايو ته اها ڳالهه ڪيئن آهي؟" شري شڪديو جي وراڻي
ڏني ته "هي راجا! جڏهن ديوتائن ۽ دئيتن جي لڙائي ۾ دئيتن
هارايو ۽ راجا ٻليءَ (دئيتن جي سردار) پنهنجي گروءَ شڪر آچاريه
وٽ اچي پناهه ورتي، تڏهين هو اُتي هنجي ڏاڍي سيوا ڪرڻ
لڳو. شڪر آچاريه هنجي سيوا کان خوش ٿي هن کي هڪڙو يڳيه
ڪرايو. انهيءَ يڳيه جي ڪُنڊ مان هڪڙو سونهري رٿ، چار گهوڙا،
هڪڙو شنک، هڪڙو ڏنش (ڪمان) ۽ ترڪش (ٻٿي) جنهن مان
ڪڏهين به تير نه کٽن، هڪڙي تلوار ۽ هڪڙي سندر زره نڪتي.
آنوقت پرهلاد ڀڳت هڪڙي ڦلن جي مالا پنهنجي پوٽي راجا ٻليءَ
کي ڏني ۽ شڪر آچاريه ڇوڻ لڳس، ته "آءٌ توکي پنهنجي يوڳ
ٻل سان هي ور ٿو ڏيان ته تون هنن گهوڙن کي هن رٿ ۾ ٻڌي
هي ڏڇا لڳائي چڙهه. پوءِ هي سندر زره پهري ڏنش، ٻاڻ کڻي مالا
پائي منهنجو ڏنل شنک وڄائي ديوتائن تي چڙهي ڪر، ته ڀڳوان

ڪنواري ڇوڪري لڳي ٿي. اهڙيءَ ريت هوءَ سڀني جا من موهيندي ۽
ڇهيندي، اليڪا ڏانهن ڌيان ڏيندي پنهنجن اکين جي اشارن سان
ڏسندڙن کي موهت ڪندي، اهي شري مهاديو وٽ پهتي،
جتي سندس منهن ۾ نهاري مشڪي اکين جا اهڙا ته اشارا ڪرڻ
لڳيس، جو هڪدم شري مهاديو ڪام جي وس ٿي اُن موهت ٿي
پيو. مهاديو کي اهڙي حالت ۾ ڏسي موهني اکيون ڦيرڻ لڳي،
جنهن تي مهاديو سندس پٺيان ڊوڙڻ لڳو. هاڻي ڪامديو پنهنجو
بدلو وٺڻ لڳو. جڏهن شري مهاديو اُهي موهني وٽ پهتو،
تڏهن هن ڄاڻي ڪري پنهنجو منهن لڪائي ڇڏيو، ۽ ٻاڻ
آڻي ٻاڪر ڀرڻ لڳو. جڏهن شري پاروتي، موهني روپ
کي ڏسي شرمندي ٿي ۽ من ۾ اهڙي سندر روپ جي ساراهه ڪرڻ لڳي.

جڏهن شري مهاديو ڪام جي وس ٿي ڊوڙي ۽ جي موهني کي
پنهنجي ڇاتيءَ سان لائڻ ٿي چاهيو، تڏهن هوءَ هٿ ڇڏائي ڀڄي
ڇڏائي اکين مان ويئي. مطلب ته اهڙيءَ ريت ڪجهه دفعا ڊوڙ
۽ ڀڄ ڪرائي شري ڀڳوان کي موهي ورتائين. شري ڀڳوان
جو اهڙو حال ڏسي موهني روپ ڀڳوان اُتان الوپ ٿي ويو ۽
شري مهاديو آرام ۽ اچي ڪري ويٺو ته هي ڌيان ويهي رهيو.
ايتري ۾ شري پاروتي ڊوڙندي، اچي پهتي. پاروتي کي ڏسي
مهاديو ڪجهه شرمندو ٿي ڀڳوان جي مايا جي وڏائي ڪرڻ لڳو ته
سنسار ۾ پنهنجي ڪيل جو ڦل ڪوبه موڙي نه سگهي ۽ سمجهڻ
گهرجي. ڀڳوان جي مايا اڳيان ڪنهن جو به وس هلي نٿو سگهي.

مهاديو کي ايترو چوندو ڏسي شري ڀڳوان پرتڪش ٿي مهاديو کي
مٺو ڪري چوڻ لڳو ته "هي مهاديو! توهان ڪام جي چنتا نه ڪريو.
سچ آهي ته مون موهني روپ ڏسي ڪري ڪامديو وڏي سمنڊ ۾ ٻڏڻ کان

ڏيٺن سيٺي کي موهي ڇڏيو؟" شڪديو وراڻي ڏني ته "هي
راڄا! انهيءَ روپ جو ڪهڙو بيان ٻڌايان. اهو روپ اهڙو ته
سنڌر هو، جو ڏسي خود شري مهاديو، جنهن ڪامديو کي به ڀسم
ڪري ڇڏيو هو، سو موهجي ويو! تڏهين ديوتائن ۽ ڏيٺن جي
ڪهڙي ڳالهه ڪجي. اها ڪٿا هن طرح آهي ته:

هڪڙي ڏينهن ماتا پاروتي شري مهاديو کي چيو ته "سوامي!
وشڻو ڀڳوان جنهن استري روپ سان ڏيٺن کي موهيو هو سو آءٌ
ڏسڻ گهران ٿي؟" شري مهاديو انهيءَ تي پاروتيءَ سميت ڀڳوان
وشڻو وٽ وئڪنٺ ويو، جتي ڪيس موهني روپ ڏيکارڻ لاءِ چيائين.
وشڻو ڀڳوان کيس، وراڻي ڏني ته "هي مهاديو! ان روپ ڏسڻ ڪري
تون ڪام وس ٿي، پنهنجو پاڻ وساري ويهندين." مهاديو انهيءَ تي
پڪ ڏنيس، ته "منهنجون اندريون سدائين منهنجي وس آهن،
انڪري منهنجي اها حالت ٿيندي؟ ڪري اهو روپ پاروتي
ڏسڻ چاهيٿي، انلاءِ اوهانجو موهني ڪو به اثر ٿي نه سگهندو."
اٿان اندرڌان ٿي ويو.

ڀڳوان تڏهين سنڌس چوڌاري، منجهس هڪڙو سهڻو باغ، اچا سان پيدا
۽ پوءِ آئي شيام سنڌر جي پکين سان قسمن قسمن جي ڪنهن کي به
ڪيترن عمدن تلاون، وڻن ۽ سمان هئي سنڌرتا پنهنجي ڊاڍي چاهه رکي ويٺي.
ٿيو. شري پاروتي، جنهن پنهنجي سنڌرتا جي ڏسڻ جي
نٿي سمجهيو، سا موهني روپ جي پاسي ڪان ڀڳوان جو موهني
ايترو اوچتو اُچتو باغ جي ڪنهن پاسي اچي پرڪيت
روپ، استري ويس، ۽ تمام سنڌر ڪپڙا ۽ ستر پهري دکڙو:
ٿيو ۽ مکر سنڌس بجائي والگر چمڪڻ لڳو. دونهن هٿ ۾ آڇلا ڏئي
ڪيئن وڃي ٿو ڪٿي راند ڪندي پئي آئي ۽ اُدو مٿي آڪاش، ۾ اُڇلائڻ
ڪري سنڌر، آڱر ڏسڻ ۾ پئي آيا، جنهنڪري ڪيترو به جتي

جي دشمني سبب سج ۽ چندرما سان وڙهندو اچي. جهڪري آماس
جي ڏينهن ۽ پورنماسيءَ جي رات جڏهين اهي ٻئي پورا پرڪاش
ڏيندا، تڏهين هو کين روڪي انڌامي ڪري ٿو جهڪي چنڊ
گرهڻ ۽ سج گرهڻ چون ٿا. انوقت ڀڳوان جي آڳيا سان انهن جي
سدرشن چڪر رکيا ڪريندو. ان بعد ڀڳوان انترڌان ٿي ويو.

جڏهين موهني روپ ڀڳوان انترڌان ٿي ويڪنٺ روانو ٿيو،
تڏهين دئيت هوش ۾ آيا ۽ اهي چوڻ لڳا ته "هن سندري سڀ امرت
ديوتائن کي پياري ڇڏيائين ٺڳي ويئي." پوءِ دئيت پنهنجو ڏوهه
سمجهي ۽ ناراض ٿي کين ڏوکو ڏيندو ڏسي ڪاوڙجي ديوتائن سان
لڙائي ڪرڻ لاءِ تيار ٿيا. ڏيڏائين ديوتائن به پنهنجي تياري ڪئي
۽ ٻنهي جي لڙائي ٺهڻ شروع ٿي. جڏهين پرميشور جي ڪرپا سان
ديوتائن دئيتن کي ماريو، تڏهن ٻلي راجا وڙهڻ جي سمرٿي نه ساري
مايا پيدا ڪرڻ لڳو. ديوتائون انوقت ۾ جي ناراض ٿي سمهڻ ڪري
سندس سهائتا گهرڻ لڳا، جهڙي ڀڳوان پنهنجن ڀڳتن تي پيار
ڏسي هلي آيو ۽ کين دلاسو ڏنائين ته "اوهان امرت پيتو آهي،
انهيءَ ڪري بيخوف ٿي وڙهو ۽ هو دئيت اوهان کي ڪنهن به طرح ماري
نه سگهندا." ڀڳوان جا اهي چوڻ سمجهي ديوتائن وري لڙائي
ڪرڻ شروع ڪئي. جڏهين تمام گهڻي خونريزي ٿي ۽ وڏا وڏا
دئيت مارجي ويا، تڏهين نارد اچي بيهار ڪيو ته ديوتائون ۽ دئيت
ٻئي مهمان آهن ۽ ديوتائون دئيتن کي ڪڏهن مارڻ ٿا گهرن،
انهيءَ ڪري ديوتائن جي سمجهائڻ نه مڃيا. نارد جي سمجهائڻ
تي ٻنهي وڙهڻ بند ڪيو ۽ ديوتائون جيت ڪري آنند ڪرڻ لڳا."

ايتري ڳالهه ٻڌي راجا پريکشت چوڻ لڳو ته "هي شڪديو
سوامي! موهني روپ ڪهڙو هو، جنهن ٻاڻ تي ديوتائن ۽

دئيتن مان ڌڪڙي زبردستيءَ اُهو امرت جو ڪلش ڏٺو تہ ڪان
ڪسي ورتو، جنهنتي ديوتائن پنهنجو اڌ حصو گهريو پر دئيت جواب
ڏيڻ لڳين تہ "اسان اڳي پيئڻ بعد باقي جيڪي بچندو سو ماندو ٿو."
ديوتائن تڏهين پنهنجو حال ۾ ئڪنٺ ذات سان ڪرڻ لڳا، جنهن
ڪين دلاسو ڏنو تہ "آءُ پاڻيهي اُن ڳالهہ جو بلو ٿو ڪريان."
امرت جو ڪلش، ڏسي دئيت پاڻ ۾ اچي وڙهڻ لڳا، پر
ڪنهن ڪي بہ پيئڻ جو وجهہ نہ مليو. پڳوان تڏهين موهني روپ
ڌاري ديوتائن ۽ دئيتن جي وچ ۾ اچي بيٺو. دئيتن جو اهڙو موهني
روپ ڏسڻ ۽ امرت جو پيئڻ وساري ڇڏڻ. پوءِ موهنيءَ کي
فيصلي ڪرڻ لاءِ امين ڪيائون ۽ منٿس اها ڳالهہ ڇڏ ڏيئون تہ هوءَ
جنهنکي بہ ڏيندي سو پيئندو. موهنيءَ سندن اهو چوڻ قبول
ڪري امرت جو ڪلش ڪاڻس ورتي ۽ دئيتن ۽ ديوتائن کي
پنگت ۾ وهاريو. پوءِ ديوتائن کان وٺي امرت پيارڻ شروع
ڪيائين. راهوءَ ڌالي دئيت جڏهن ڏٺو تہ هيءَ موهني سڀ امرت
ديوتائن کي پياريندي وڃي، تڏهين پنهنجو روپ بدلائي سورج
۽ چندرما جي وچ ۾ اچي ويهي اُهو امرت پيتائين. سورج ۽ چندرما
تڏهين زڙ ڪري موهنيءَ کي چيو تہ "سنڀال هي دئيت آهي."
موهني روپ پڳوان اهي وچن ٻڌي باقي بچيل امرت چندرما
کي پياري پنهنجي سدرشن چڪر سان راهوءَ جو سر وڍي ڇڏيو
امرت جي پرتاپ ڪري هو دئيت مئو تہ ڪين، پر آڏاو سر ۽
بت ٻہ روپ، ٿي اُٿي بيٺا.
ديوتائن جي چوڻ تي پڳوان هنکي ڌرماري ڪيس صلاح ڏني
تہ "اڪيتي تون دئيتن جا سپاهہ چڏي سورج سميت پنهنجي ستارن ڪرڻ
سان گڏ رهہ." بس! اُن ڏينهن کانپوءِ تہ ڪرهہ ٿيا ۽ اڄتائين راهوءَ

ڀڳوان صاحب ٻڌايو ته "هينئن ڇڱو ٿيندو، جو سڀ ديوتائون ڪٺا ٿي
دئيتن سان پريت رکي کير سمنڊ کي ولوڙين ۽ ان ۾ منڌر را جبل
جهل جي ماڌاڻي وجهي واسوڪي ناڳ جي نوڙي ٻڌن. سمنڊ ۾
ولوڙڻ ڪري منجهانئس، امرت ۽ چوڏهن رتن نڪرندا. اهو امرت
جڏهن ديوتا پيئندا تڏهن امر ٿي دئيتن کي جيتي پنهنجو راڄ پائيندا."
اها ڳالهه ٻڌي ديوتائن وينتي ڪئي ته "مهاراج! دئيت
اسان کان گهڻو زبردست آهن، سي امرت نڪرڻ مهل ته اماڪ
اسان کان ڦري ويندا ۽ اسين وري به هوڙي جا تهڙا رهجي
وينداسين." ڀڳوان تڏهن کين ڏڍ ڏيئي چيو ته "اهڙو علاج
آءٌ پاڻهي ڪندس، توهين رڳو پريت ڪري وڃي پنهنجو مطلب
ڪڍو." اها آگيا ڏيئي ناراين ته الوپ ٿي ويو ۽ ديوتائون به
ناراين جي آگيا سبب دئيتن جي راجا بلي وٽ ويا هليا. بلي
راجا ديوتائن کي سواءِ هٿيارن جي پنهنجي شرط ايندو ڏسي دل ۾
سوچ لڳو ته "اڄ هي ديوتا ڇو آيا سو سمجهان مشڪل." پوءِ کائن
سندن اچڻ جو احوال پڇڻ لڳو. تنهن تي اندر کيس سمنڊ ولوڙڻ
جي ڳالهه ڪري ٻڌائي ۽ التجا ڪيس ته "جڏهن سمنڊ ولوڙڻ
ڪري امرت نڪرندو، سو جڏهن پيئنداسون تڏهن موت ۽ پيرسي
جو کٽڪو ئي ويندو ۽ اهو ئي سبب اسان جي اچڻ جو آهي. باقي
ٻيو پاڻ آسري اميد آهي ته ضرور مدد ڪندا."
دئيتن اها ڳالهه خوشيءَ سان قبول ڪئي، پوءِ منڌر واري جبل
ڪٺي سمنڊ ۾ ڏانهن. اندرلوڪ پاتال مان واسوڪي ناڳ
کي پرميشور جو ليکو ڏيئي وٺي آيا. ماڌاڻي جڏهن منڌر جبل کي
ماڌاڻي ڪري سمنڊ ۾ ڦيرائڻ لڳا، تڏهن اهو پاڻي تي ترندو ٻڏڻ
لڳو. تڏهن سڀ ديوتائن ۽ دئيتن پاس ٿي پرميشور کي وينتي

...ڏو هي ساکيات درشن ٿيو، جو تپسوين ۽ رشين منين کي بہ
...ن ٿي سگهيو." ايترو چئي ڀڳوان اُن راجا کي
...سان گڏ گرڙ تي وهاري وڪنٺ ڏانهن وٺي ويو."
...ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو تہ "هي راجا!
...هاٿيءَ کي واڳوءَ پڪڙيو هو، تنهن سنساري جيو ڪال جي
...۾ پيا آهن. سو جڏهين هاٿيءَ وانگر دکي ٿي سچي دل سان
...ن کي پڪاريو، تڏهين ئي هو اچي سهائتا ڪندو. هاڻي
...ن ڪڇمونءَ جو اوتار ڪيئن ورتو؟ تنهن بابت ٿو ٻڌايانءِ:-
...ديوتائون ۽ دئيت ٻئي پاڻ ۾ ڀائر ڪشيپ رشيءَ جا پٽ آهن،
...داءِ پاڻ ۾ سندن دشمني هلندي اچي. ڪڏهين ڏسو تہ دئيتن
...جيتي اندر ۽ ديوتائن سميت راڄ ڪري رهيو آهي، تہ ڪڏهن
...ت تنهي لوڪن جو راڄ ڪري رهيا آهن. هڪڙي ڀيري اندر
...ب وات ۾ دُرواسا رشي گڏيو ۽ کيس پرڻام ڪيائين. رشيءَ انهيءَ
...خوش ٿي سندس ڳچيءَ ۾ ڦلن جي مالا لاهي اندر ڏانهن
...ڪلي. اندر اڀمان ۾ چور، اها مالا هاٿيءَ جي مٿان ڪري رکي،
...ٻهنکي هن سونڍ سان ڪيرائي لتاڙي ڇڏيو. جڏهن دُرواسا
...پنهنجو اهو اپمان ٿيندو ڏٺو، تڏهن اندر کي سراپ ڏنائين جنهن
...ڪري سندس راڄ دئيتن ڦري ورتو. اندر تڏهن ديوتائن سميت
...برهما وٽ مدد لاءِ ويو. برهما کيس پاڻ سان وٺي ديوتائن سميت
...ڪير سمنڊ جي ڪناري تي نارائڻ وٽ وٺي ويو، جتي ڀڳوان جي
...ستتي ڪري کيس ديوتائن جو هيٺو حال ٻڌائڻ لڳو. يا! نارائڻ،
...جنهنجو ڏالو ٿي دين دئيال آهي، سو شرط آيل جي پڪار ٻڌي
...يڪدم سندن سهائتا لاءِ گرڙ تي چڙهي اچي حاضر ٿيو. برهم
...ديوتائن جو جتن ڀلو ٿئي تنهن بابت وينتي ڪرڻ لڳو

اُهي ٻنهيجن استرين سان ڪاٺ لڳس. منهنجي ان حالت ڪري
ڪاوڙجي رشي ميلڪي سراپ ڏنو ته ”هي ڪنڌرو! تو جا ميوا ان لائق
اها حالت ڪئي آهي، انڪري تون ڪراڙو جنم وٺي هن ٻالڪ ٿي
رهه.“ اهو سراپ ٻڌي آءٌ شرمندو ٿيس ۽ رشيءَ کي عرض ڪيس
ته ”هي ڪرپالو! مون ٻنهنجي ڪئي جو ڦل پاتو، پر ديا ڪري
ٻڌايو ته ان سراپ کان ڇوٽڪارو ڪڏهن ٿيندو؟“ تڏهن هو
رشي عرض لڳو ته ”ڪيترن ئي ورهين گذرڻ بعد ڪوري ڏينهن
تون جڏهن ماڻهو جو پير ڇهائيندين، منهنجي پڪار تي وڪنٺ
ناٿ اهي سدرشن چڪر سان توکي مارئيندو، تڏهن ڪنهنجو موڪش
ٿيندو.“ اڄ منهنجا وڏا ڀاڳ آهن جو رشيءَ جي ڪرپا سان اوهان
جو درشن پائي ڪرتارت ٿيس. مانٿي آڪيا ڪريو ته آءٌ ٻنهنجي
لوڪ ڏي وڃان.“ اِتي ڀڳوان کي اوڀي ٻه ٻنهنجو ڏن ڇڏي
ڪوري راڄا جي سڀو ب برٿي حت جوڙي منتي ڪرڻ لڳو ته
”هي ڀڳت وتسل! آءٌ ٻه اڳهن جنم ڪري راڄا هوس ۽ روز
ڏينهن هزين ٻرهمڻن کي هزارن ڳئون دان لڳائي راڄ ڪندو هوس.
ڪوري ڏينهن اڪسمه مٺي ميلوڙ آيو، پر آءٌ جو ٻنهنجي ڏيان
ٻرڪيو ويٺو هوس، تنهنڪري اُٺو ڪونه، ۽ آدر نه ڪير ۽ پاڻ
ڪري وٺي ويس. منهنجي اهڙي حالت ڏسي اڪسمه ڪاوڙجي
سراپ ڏنو ته ”هي مورک! تون جو مدت مست ٿيئين ويٺو انڪري
ويٺو آهين، سو وڃي ماڻهو جو جنم پاءِ.“ مون ٻه ليڪي تي ٻنهنجو
ڪيل ٻڌايو ۽ ٻنهنجي ليڪي جي ذات وڃتي ڪئي. تڏهن هن مون
کي چيو ته هن ماڻهو جي جنم ۾ پير ڇهائيندو ۽ وڪنٺ ناٿ اَن
مان اهي سهائتا ڪندو، منهنڪري منهنجي مڪتي ٿيندي. اڄ
آن اڪسمه مٺي کي ٻاهران ڪري ڪاليداس جي منهنجي ڪرپا ڪري

و ههڙيءَ آپدا جي وقت مونکي اڪيلو ڇڏي سڀ ڀڄي ويا. آءٌ
سماڄجهانشو تہ اڳئين جنم جي پاپن گراهہ تي منهنجو پير پڪڙيو آهي.
انلاءِ ڇو نہ مان اُن ڀڳوان جو ڌيان ڪريان جو ضرور اچي منهنجو
اُڌار ڪندو ۽ اُهوئي شرڻ پيٽي جو آچهو آهي." اهڙو وِيچار ڪري
هو ساڳيءَ دل سان نارايڻ جو سمرڻ ڪرڻ لڳو. پرميشور هاٿيءَ جي
ستوتي ٻڌي ڪيس، گهڻو دکي سماڄجي گرڙ تي چڙهي وِڏڪڻ مان
آيو. جڏهين گڄيندر ڏٺو تہ ڀڳوان وِڏڪڻ ذات پريان گرڙ تي
چڙهيو منهنجي مدد لاءِ پيو اچي، تڏهين اُن تلاءَ مان هڪڙو ڪمل
جو گل چڻي پنهنجي سونڊ ۾ جهلي مٿي آڪاش ڏانهن ڪڍي چوٽ
لڳو تہ "هي نارايڻ، هي دينا ناٿ، هي ڀڳت وتسل، هي دک ڀڃن،
هي شيام سندر! آءٌ تنهنجي شرڻ آهيان ۽ جلدي اچي منهنجو
آڌار ڪر." هن اچا اها ستوتي ڪري پوري مس ڪئي تہ ڀڳوان
گرڙ تان لهي پيرين پياده ڊوڙي، هڪدم اُتي پهچي سدرشن چڪر
سان گراهہ کي ماري، گڄ کي تلاءَ مان ٻاهر ڪڍي ورتو.
ان وقت آڪاش مان ڦلن جي ورشا ٿي ۽ ڀڳوان
گراهہ جي مرڻ وقت هو گراهہ منجهان هڪڙو خوبصورت پرش،
جي هٿان مار چٽ ڪري نارايڻ جي چرڻن تي ڪري ستوتي
راجائي پوشاڪ ۾ ظاهر ٿي، شري نارايڻ جي آءٌ هڪڙو گنڌرو
ڪري چوٽ لڳو تہ "هي دينا ناٿ! اڳئين جنم ۾ مان ۾ چڙهي
هوس. هڪڙي ڏينهن پنهنجين اسرين سميت وِ هڪڙو سهڻو تلاءُ ڏسي اٿي جل
سيئر ڪندو پئي وِيس، تہ وات تي اڳيئي پئي سنان ڪيو ۽ آءٌ
وهار ڪرڻ لڳس. اتي ديول رشي ڪي مسخري ڪراڻ
اگيانتا ڪري پنهنجي اسرين جي چوٽي رشيءَ کي گهلي ويس. جڏهن
لاءِ تپي هٽي ڪيس تنگ ڪان جهلي پاڻيءَ ۾ تلاءَ مان ٻاهر نڪرڻ
هو اُتي ڪري پيو، تڏهن سنڌ س پير ڇڏي

اسڪنڌ اٺون

راجا پريڪشت شري شڪديو سوامي کان پڇڻ لڳو ته ”هي مهاراجا ڪڇپ (مڇي) کي ڪڇو (واڪهوا) ڪيئن ڪيائين ۽ ڇڏايو هو اهو ڪهڙو ته مولڪي وسئون سان ڇڏايو؟“ شري شڪديو مهاراج چيو ته ”هي راجا پريکشت ... ... جهڙو مهڙ ... آهي، ... [illegible]

[illegible]

راڳر ڳائڻ ۽ لڳي ئي نه پيو. اوچتو منهنجي نظر آنگرا رشيءَ تي
وڃي پيٽي، جنهنجي شڪل ڏسي مون مسخريءَ طور ڪلي ڏنو.
بسر ، ! انهيءَ منهنجي اپراڌ ڪري ديوتائن مونکي شودر جي گهر
وڃي جنم وٺڻ جو سراپ ڏنو. مون تڏهين هڪڙي براهمڻ وٽ
داسيءَ جي گرڀ ۾ جنم ورتو، جتي ست سنگ ۾ هري ڀڳتيءَ ڪرڻ
ڪري مونکي هيءُ نارد پد وڃي مليو آهي. هي يڌ شڌر ! تون وڏ ڀاڳي
آهين، جو جنهن شري ڪرشڻ جي نام جپڻ ۽ ڪٿا ڪيرتن ڪرڻ
سان آدمي مڪت ٿي وڃي، سو پرماتما رات ڏينهن تو وٽ
حاضر رهي، توکي پنهنجو پوڄ سمجهي حڪم مڃڻ ۾ رهيو آهي. اهوئي
سبب آهي جو اسين رشي، ديوتائون ۽ پيا منش اڃي درشن
ڪرڻ لاءِ اِن ڀانئي تو وٽ اچون ٿا.”
راجا يڌ شڌرا شري ڪرشڻ جي ايتري مهما ٻڌي پريم ۾ پرجهي
مَن ۾ سوچ ڪرڻ لڳو ته مهاراج ! جنهن ڀڳت وتسل جي هيڏي مهما
تنهنکي اسين پنهنجو عزيز سمجهي ڪانڌس ڪر وٺي رهيا آهيون.
اهو ويچار ڪري هو شري ڪرشڻ جي چرڻن تي مستڪ رکي
روئڻ لڳو. انهيءَ تي ڀڳوان اشاري سان نارد کي چيو ته ”تو هي ڇا
ڪيو جو منهنجو ڀيد کولي ٻڌايئي. هاڻي هي متي ماڻهنئي جو پرپر
چڏي مونکي پرميشور ڪري ڄاڻندا.” نارد وراڻي ڏني ته ”هي
ديندا ذاتا اڇاءُ هي اهڃاڻجي مايا ۾ پليا پيا هئا، پرهاڻي سندن موهه
چڏائي ڪين ڪرڏارت ڪريو.” بسر ، ! انهيءَ ڏينهن ڪانو تي راجا
يڌ شڌر ڏاڍي پريم ۽ شرڌا سان ڀڳوان شري ڪرشڻ کي پورڻ
برهم سماڄي آنڄو ڏيان ۽ سمرڻ ڪرڻ لڳو ۽ نارد ڪانڌس موڪلائي
برهم لوڪ ڏي هليو ويو.

پورڪاسي، سنڪرات، پڙوس ۽ ٻيءَ جي پورنيمن ڏينهن تي نيرو ۽
ڪجهه دان ڪرڻ گهرجيس. گرهستي کي هر روز ڪتا ڪيرتن ڪرڻ
ڪرڻ گهرجي ۽ سدا جيون تي دَيا رکڻ گهرجيس. پنهنجي ڪمائي
مان ديوتائن جي لاءِ يگيه هوم ۽ هوم ڪري، اتٿين کي ڪا ۽
کارائي ۽ ڪٽنب جي پالنا ڪري. پر ساڳئي گهڙي پريت ۽ رکي،
سدا مرتيءَ جي چرڻن ۾ ڌيان لڳائيندو رهي ته سندس مڪتي
ٿئي. ۽ اهوئي طريقو آهي سنسار ساگر مان تري پار ڪرڻ جو آهي.

هي پڪ شڪ ! هي ڳالهه ڌيان ۾ رکڻ گهرجي ته جيڪي به دان
يا ديوتائن پترن جي لاءِ يگيه ۽ شراڌ وغيره ڪجهه به ڪن
ڪٽنب ۽ پاتر براهمڻ کي ڏجن. جنهن جڳهه زمين ۾ ترو ايڪي پچ
ڇٽڻ سان کٽيو آن ملايو تنهن سٽ پاڻ کي ترو ڙڻي دان ڏيڻ
سان ڪهڙو پڇ ملي ٿو. سڀني يگين کان گيان يگيه يعني پرمشور
جي ڪتا ڪيرتن اتم آهي. ڪنهن جو دو تر ڌاڻ، ستيو شچ ۾
رهڻ اهو سڀني ڌرمن جو مول آهي. جو گرهستي پنهنجي ڌرم
موجب هلندو سو انت پرم ڌام [illegible] کان [illegible] آهي، جو
پنهنجو ڌرم [illegible] جي آدمي [illegible] ۽ ڇوڪري خراب
ٿي رهيا آهن، سي [illegible] ڏيکاريندا. ان لاءِ گرهست کي ڪا
[illegible] هي پڪ شڪ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

جي چرڻن ۾ پريت نٿو رکي ۽ دنيوي فڪر ۾ ڦيٿو پيو آهي، سو
ڏکوئي رهندو. ٻاهريون اندڪار سورج جي روشنائي ڪري
گم ٿئيٿو، پر اندر جو اندڪار ڀڳوان جي ڀڄن ڪرڻ سان وڃيٿو.
هي پرهلاد! تو جو چيو تہ "تون ٻاڻوٽ ڪا بہ شيءِ ڪانہ ٿو رکين"
سو مون گهڻيئي ڏٺوان ڏٺا، پر سڀ دنيا جي فڪر ۾ چڪنا چور
ڏٺم. اُنهنکي مايا وڃڻ جو ڊپ هڪڙي پاسي تہ راجا جو خوف
ٻئي پاسي. چورن ۽ ڦورن جي ڏهڪاءَ کان رات جو ننڊ ڪانہ ٿين.
جڏهن مکيون سخت محنت ڪري ماکي گڏ ڪن، پر ڪنجوسي
ڪري هڪڙو بہ ڦڙو پاڻ ڪو نہ کائين ۽ پوءِ سندن ماڙي کي باهہ
ڏيئي ٻيا ماکي کنيو وڃن ۽ پاڻ دکي ٿين ۽ ساڳيوئي حال ڏٺوان
جو بہ آهي. انهيءَ سبب ڪري آءٌ سنساري موهہ ڇڏي ورڪت
ٿيس ۽ هيئنئر رات ڏينهن پرميشور جي ڌيان ۾ پرسن آهيان. آءٌ
نڪي طعام کارائيندڙ جي واکاڻ ڪريانٿو ۽ نہ ترسڪي ٻور ڏيندڙ تہ
جي گلا ڪريانٿو. ڪڙن يا مٺن و چڱن جو نہ ڏنڻ تي غصو يا خوشي
ڪانہ ٿو ڪريان. ڪٿي ڪو چڱا ڪپڙا پهرائي پالڪيءَ ۾ چاڙهي
گهمائيم يا زمين تي ڏوڙ ۾ سمهاريو تہ مونکي سک يا دک ڪونہ
ڏسڻ ۾ اچي. هي پرهلاد! هي جيڪو چوراسي لک جوڻيون ٻوکي
پڇاڙي جو اچيو هي منش جو چولو پائي. پوءِ جي اهو چولو پائي بہ
ڀڳوان جو ڀڄن يا سمرڻ نہ ڪيائين تہ ٻڌاءِ اُن جيڏو ڪمبخت ٻيو
ڪير چئبو؟ هي ٻڌ شڪرا! پرهلاد، اوڌوت جو اهو گيان ٻڌي
ڏاڍو خوش ٿي گهر موٽيو.
هاڻي آءٌ توکي گرهست آشرم جو احوال ٿو ٻڌايان جنهنتي ڪ
هنن ٽن آشرمن جو دار مدار آهي. گرهستيءَ کي گهرجي تہ پنهنجي
وٽ آهر روز دان پڄ ڪندو رهي. جي ٻيو نہ تہ بہ آهاس،

ڪالهوڙا به ڪچهريءَ ڪاني ۽ سوڊيءَ ڪرمي ۽ پنهنجي ڏاڏن کي
ميوائي. انهن ڪنديءَ منکي پکوان جي وڏي پرلين ٿي ۽ جڳ
ڪيرجي. ان بعد سنياسي آشرم ۾ داخل ٿئي. سنياسي کي ڪنهن
۽ شهر ۾ وسنديءَ ۾ هڪ رات کان وڌيڪ رهڻ نه ڪهرجي. شرقا
سان هيڪي يڪدا طور مانيس سوڻي رانتي ٿئي. ڪو ٻه ڪيڙو ۽
ڀاڄ وٽ نه رکي ۽ سدا اڪيلو رهي. سڀني جيون تي هڪجهڙي
دِيا رکي، موت جي چوٽي جو ڊپ ڪنديءَ رهي. ڪو ۽ پنهنجو
جيڏو چوٽي نه ڪري ۽ نه پنهنجي رهڻ لاءِ ڪا جهوپڙي ٺاهي رهي.
سدا رکي سڀني ڏيان سمجهي، موت جي چنتا نه ڪري.

هي ڳالهيون ڪري سيڻي هي ڳالهه ٿو ٻڌايان ۽ تر
پرهلاد مقدس تخت تي ويٺو تڏهن سڀ ڏير جو جو شهر
ڪهڙ ويندو هو ۽ جي ڪنهن ڪاني جو ٻچو پولندو هوس تر آئي
وڏي ڦاڙي پر سان هري جوءِ ڪيان ڪوشتي ڪندو هو. هڪڙي
دفعي جا ڦسي تر داتور ڏاڍي هڪڙو ادوت تمام ڦاهو مبارڪ ۽
ٽيهوان، اڳهوڙي اڳين نرميشه زهي ڏاڍان ۾ زمين تي پيو آهي،
پرهلاد آهي ادوت ٻي ڦسي ڏسي نمسڪار ڪري سوالي ڪري
اڳو ۽ ڪئين سڌس ڦاهي مترين ۽ ڪيان پڙهڻ جي جا ءِ دا
ڦيڪاري. دتو پڻ ورندي ڦسي تر ”هي ٻهڪت جن! توهان جو
جوڙ ٿو تو ”ادرو ڪنديءَ ٿاهه مثري جو ٿو ڦسڻ ۾ اچن“
تهڙو سبب هي آهي تر مان دليءَ ۾ ڏهي ڪوشتي ڏان ڪيا پو ۽
پو ڦلو ڏڪيون ڏيهون ترشڻ وشي وڏادي. ليڪ خيال ڪير تر
هي منش جو ادپ ۽ ڳاڙ ادب ڪنهي، پو جهون مطالب آ ۽
ماجو آهي سو سڌ ڪرڻ ڪهوا پو جي انهن نه ڪندو هي تر ليڪ ۾
ڏي ڦاڙا ڏر پوکيندو ۽ ۽ سي! اهڙي سبب آهي جو منش جو ڏيڪ

جا استري پنهنجي ڌرم ڪرم ۾ رهي شاستر آڳيا پٽاندر استري
ڌرم پالي ٿي سا مرڻ کانپوءِ وڪنٺ ۾ وڃي لڪشميءَ سمان
پنهنجي پتيءَ سان آنند پراپت ڪريٿي.“
چئني ورڻن کي گهرجي ته چوري وغيره ڏڪڙن ڪرمن کان
پري رهن ۽ مرد ويوڳ ڪرڻ ۾ پريت نه رکن؛ ڇو ته ائين ڪرڻ
سان ڪو اولاد پيدا ڪونه ٿيندو. استري رتو اچڻ واري ڏينهن
کان چوٿين ڏينهن اشنان ڪرڻ بعد جڏهن شڌ ٿئي، تڏهن اساڻس
سنسرگ ڪرڻ واجب آهي ۽ ائين ڪرڻ سان ئي ڌرماتما اولاد
پيدا ٿيندو. مگر رتو جي ٽن ڏينهن اندر يا ڏينهن جو ڀوڳ ڪرڻ
سان پرش جو تيج، بل، ڌرم ۽ عمر گهٽجي وڃن ٿا. جيڪو پرش
رتوءَ کانپوءِ چوٿين ڏينهن استريءَ وٽ نٿو وڃي، تنهن
تي مها پاپ چڙهندو. هي پڌشترا ڌڻي چئن آشرمن جو ڌرم
ٻڌايائين ۽ سو ڌيان ڏيئي ٻڌ:-
برهمچاري ورهين جي اندر ماتا پتا جي آڳيا سان
گرو جي گهر ۾ وڃي اُنجي تن من سان سيوا ڪري. ڪڏهن به
وار نه ڪوڙائي ۽ ڀڪيا ڪري اچي پنهنجو پيٽ پالي. ڪاوڙ ڪرڻ
يا ٻچڙا لفظ چوڻ ڇڏي ڏيڻ گهرجنس. ڪا به سڳنڌي شيءِ بدن
کي نه مکي ۽ استريءَ جي سنگ کان سدائين پري رهي. شاستر
چونٿا ته ”استري باه ۽ پرش گيه سمان آهن. جهڙي گيه باه تي پگهرڻ
بنا رهي نه ٿيندو، تهڙي پرش جي به حالت آهي. انڪري استرين
جو سنگ پرش لاءِ سدائين نقصان ڪار آهي.“ ٢٥ ورهين بعد
ڪنهن چڱي ڪُل مان شادي ڪري گرهست ڌرم پالي. جڏهن
پنجاهه ورهين جي عمر ٿئيس، تڏهن استريءَ سميت ڪنهن
ايڪانت استان ۾ وڃي ڀڳوان جو سمرڻ ڪري. اتي ڦل ڦول

ٻ. کيتري ئي ڪم جي ترڪيب ڪري، شاستر پڙهي ۽ دان ڏئي،
پنڊت ۽ ڌرماتما جي ساڳين سڀڻن جي رکيا ڪري ۽ سدا پنهنجي
من ۾ اندرين کي وس رکي. ويش واپار ڪري ڌرم تي قائم
رهي، ديوتائن ۽ براهمڻن جي پوڄا ڪري ۽ شودر مڙني ٽن ورنن
جي سيوا ٽهل ڪري ۽ انهي عيوض جيڪي ملي تنهن تي گذاري.
شودر کي ويد منترن سان پوڄا ڪرڻ نه گهرجي. براهمڻ کي ٻين
آدمين جي نوڪري ۽ سيوا نه ڪرڻ گهرجي. جي يڌشٽرا تون
سوال ڪرين ته پوءِ دروڻاچاريه جهڙي مهاتما دريوڌن جي نوڪري
ڇو ڪئي؟ ته انجو جواب هي آهي ته هڪڙي ڏينهن دروڻاچاريه
جي پٽ اشوٿاما ڪنهن ٻئي ٻالڪ کي کير پيئندو ڏسي پنهنجي
پيءُ کان کير گهريو. دروڻاچاريه ڪنگال هئڻ سبب پنهنجي
پٽ کي کير ڏيئي نه سگهيو، پوءِ اٽي ۾ پاڻي ملائي کير جي
سيواءِ پٽ کي ڏنو. اشوٿاما ان کير سمجهي پي ويو، ٻيو
دروڻاچاريه انکي ڏسي ڏک لڳو جو هو کير به پٽ کي ڏيئي نه
سگهيو. تنهن سبب ڪري لاچار ٿي دريوڌن جي
نوڪري ڪئي. هي يڌشٽرا هاڻي تو کي آشرمن جو ذڪر ٻڌايان
ٿو ٻڌي وٺ: برهمچاري پنهنجي گروءَ کي ايشور ڄاڻي انجي
آگيا ۾ رهي، سدا صبح شام ٻنهي وقتن ڪنهن ويدن سان ڪرم
ڪري، سوچ ڪرڻ کان پوءِ جيڪي ملي سو پنهنجي گروءَ ۽
ڏيوتائن جي سيوا ڪري. جيڪي ڀڪشا ملي تنهن تي راضي رهي،
ڪنهن پنهنجي سان گڏ ڪري ڪجهه ڀوڄن نه ڪري، ٻيو سڀ ڀڪشا
گروءَ کي ڏيئي جيڪي ملي ... ۽
ڀوڄن ڪري. ڪنهن ٻئي استري سان ڪڏهن به
خواهش نه رکي ۽ ڪي ڪپڙا ڍڪي يا زيور پائي ...

سندن رتا ڪري ڪنهن برامرت پيشٽ کان
پيشٽ لاءِ ويا. سندن جنهن ڪري هڪڙي ڪن ۾ سڀ امرت ٻي
ڪين نه ڪيو، اهو حال جڏهين دئيتن ميردانوکي وڃي ٻڌايو،
اندر ڏاڍن تي ويا. اُنهن قلعن کان ٻاهر هليو
تڏهين هو شري ناراڻ جي اِها اِڇا ڏسي شيام سندر جي ڪرپا سان ترپر نالي
ويو. انهيءَ بعد شري مهاديو قلعا ساڙي پسم ڪري ڇڏيا.
دئيتن کي ماري سندس آهي. ٻڌي راجا يڌشٽر پاڻ کي
ايتري مهما شري شيام سندر جي ڏسي. چئن ورڻن ۽ چئن
وڃڻ لڳي سمجهڻ لڳو. پوءِ نارد مني کي چئن ورڻن ۽ نارد مني تڏهين
آشرمن جي ڌرمن جي ٻڌائڻ لاءِ ونتي ڪيائين. جنهن مڙس ۾ تون هي
ڪيس چوڻ لڳو ته "هي ڌرم مورتي! تنهن تي سمجهج ته ڀڳوان پرسن آهي. يعني
هيٺيان گڻ ڏسين هر دي ۾ ديا رکي ۽ جنهنکي دکي
جو سدا سچ، گڻائيندڙ هجي، پنهنجي وسيعت
ڏسي تنهنکي آن دک کان ڇڏائڻ جو آپاءُ ڪري، لالچ ڇڏي سدائين
ساروڻ ڪري ۽ اڪيلو پوڄڻ نه ڪري، ساڌ سنگت ۾ گذاري،
سنتوش ۾ رهي، سنساري مايا کان پري رهي. هي راجا! جيڪو
پرميشور جي ڪٿا ۽ نام پريم سان پڙهي ۽ جپي
اِنهن چڱن ڪمن مان ڪو به نٿو ڪري اُن کي پسون مثل سمجهه.
ڀڳوان جي ڀڳتي چئني ورڻن ۽ چئني آشرمن کي ڪرڻ گهرجي.
جو براهمڻ ويد پڙهي سنڌيا وغيره ڪري ٿو، پر ڀڳوان جي ڀڳتي
نٿو ڪري اُن جو اهو سڀ اجايو آهي. اهڙيءَ طرح ٻين کي به سمجهه.
براهمڻ اُنهيءَ کي چوڻ گهرجي جنهنجا سڀ سنسڪار ٿيا هجن
۽ ٻکيا وٺڻ تي پنهنجو گذران ڪري ۽ پر ٻکيا به آها نه هجي جا
ڪنهن کان پيڙي وٺجي. براهمڻ کي سدائين ست شاسترن ۾ ڏيان
هجي ۽ هميشه يگيه ۽ هوم هوم ڪندو رهي، نه رکو دان وٺي پر ڏئي

جواب ڏنائين ته ”اهي ڪنهن ۽ دئيت کي اهڙو سخت ور ڏني.“
انهن جي ڳالهه آڻين العرڪاڻ کي وڃي برهما ۽ ور ساڻ ٻڌا
نائين، انهي ٻڌي ڪري جي ڳڻتي ۾ اچي ويو.
ايتري ڪٿا ٻڌي ناردجي جواب ڏنو ته ”هي ڳالهه اهڙي جهڙي
وقت جي ڪٿا جنهن جي ڪٿا. تون وڌيڪ آهين جنهن برهما
جي جوڳ جو ڏيان ڌريو ۽ ٻيا ديوتائون انهي ڪري رهيا آهن
۽ ڏيا ڏوڪي ۽ رشي آنجو درشن ڏيان ۾ ملن ٿا انهن، انهي
شري ڪرشڻ مهاراج تنهن لڳي جو ذات تنهن کي سمجهو ۽ پڪيت
سمجهو ته انهيءَ آڪيو ۾ پيدا آهي. انهيءَ سبب آهي جو دنيا ۾
پڪيت ۽ نسل سنديس ڏاڍو مشهور آهي. ڪڙي ڏيري شري مهاديو
انهي شيام سندر جي ڏٺا سان ڪربرد دئيت کي ماريو هو جنهن
ڪري سندس ڏاڍو ڦهلاريو ويو. ڪٿا ٻڌي ڪي ڪڏهن ڳالهه ڪري پڇي:
ڪنهن سمي دنيا ديوتائن کي ڪرابڊهين دئيت برهما
جي آڪيو جو سڀ دنيا جي ڳڻتي ۽ جنهن جي سمجهي ماڻهن
تي ڦاٽا سهي، جلدي ۽ انهن جا آڪاش ۾ اڏري ڏيري ڏاڏي جي
ڪڏهين ڦتي ۾ تي آيا ته ڪڏهن غائب ٿي ٿي ويا. اهي دئيت
سمجهي ته ڪيترا سان ڪڏهن ديوتائن کي ٻيڙيءَ آهن ڦاٽن ۾
اهي اڪيڏا هئا. ديوتائون ڪڏهين انهن تي وڃي شري مهاديو جي
شرڻ ورتي. شري مهاديو انهن ۾ جڏهين دئيتن کي مارڻ لڳو،
تڏهين سڀ دئيت سمجهي ماڻ سڀ انهن ڦاٽن ۾ هڪڙو امرت جو
کنڊ ڦٽي جهڙو ڪي دئيت شري مهاديو ماريا تي سي وري
جيئرا ٿي پيا. دئيتن جي اها حالت ڏسي مهاديو
ڪاوڙ جو ڏيان ڪرڻ لڳو. شيام سندر شري مهاديو کي اداس
ڏسي پاڻ ڪنهن ۽ برهما کي ڪاهه ڏنائين انهي ڪنڊ تي امرت

مونکي ڏيو هڪڙي هيءَ خواهش آهي تہ جڏهن جڏهن مان جنم
وٺان تڏهن تڏهن ست سنگ ۾ رهي اوهانجي نالي جو جاپ ۽ چرڻن
جي ڀڳتي ڪندو رهان ۽ هڪ پلڪ بہ اوهين مونکي نہ وسرو.
ٻيو تہ هي جيڪي منش اگيانتا ڪري سنساري سک مايا روپي
انڌي کوهہ ۾ پيا آهن، تنکي گيان روپ رسي پڪڙائي انهيءَ کوهہ
مان ٻاهر ڪڍي اُڌار ڪريو. جيڪڏهن چئو تہ انهن اهڙا چڱا
ڪرم ڪيائي ڪين آهن تہ منهنجي وينتي آهي تہ منهنجن ڪيلن
چڱن ڪمن جو ڦل اُنهنکي ڏيئي ڪرتارٿ ڪريو ۽ اُنهنجي
اڌرم ۽ پاپ جي عيوض مونکي سزا ڏيو. جيسيتائين اوهان جي دَيا
۽ ڪرپا انهن اگيانين تي نہ ٿيندي تيسيتائين هو مايا جي ڄار مان ڇٽي
نہ سگهندا. جئن سمنڊ مان ڪٽوري ڀرڻ سان هو ڪٿي نہ پوندو
تئين اوهانجو بہ اُنهن تي ڪرپا ڪرڻ ڪري ڪجهہ بہ نہ گهٽبو."
پرهلاد جا اهڙا دين وچن ٻڌي نرسنگهہ ڀڳوان پنهنجو غصو
شانت ڪيو ۽ پرهلاد کي چوڻ لڳو تہ "هي پٽ! تون منهنجو پورڻ
ڀڳت آهين، انڪري منهنجي اڇا آهي تہ تون وڃي راڄ ڪر، نہ تہ
ماڻهون چوندا تہ پرهلاد هريءَ جي ڀڳت هٺ ڪري بہ راڄ نہ پاتو.
تو کي راڄ گديءَ جو ڪو بہ وڪار نہ لڳندو ۽ سدائين منهنجي چرڻن
جي پريت رهندي. جيسيتائين دنيا قائم آهي تيسيتائين تنهنجو جس
گائيبو رهبو." پرهلاد تڏهن پنهنجي پيءُ جي اُڌار لاءِ ڀڳوان کي وينتي
ڪئي، جنهن تي ڀڳوان آٿت ڏنس، تہ منهنجي ڀڳت جو ڪو بہ
مٽ مائٽ بلڪ ست پيڙهيون نرڪ ۾ نہ وڃي سگهن. هاڻي
تون ڪا بہ چنتا نہ ڪري وڃي پنهنجي پتا جو ڪريا ڪرم ۽ شراڌ ڪر."
ڀڳوان جي آگيا سان جڏهن پرهلاد سڀ ڪريا ڪرم ڪري چڪو،
تڏهن ڀڳوان کيس گاديءَ تي ويهاري تلڪ ڏنو ۽ پوءِ برهما کي

ڏيندو. اهو ٻڌي ڪري پرهلاد کي آتي موڪلايائون، جو ڀڳوان کي پوڄا ڏيئي پهنجو مسڪ ڀڳوان جي چرڻن تي رکي ستوتي ڪرڻ لڳو.

مت جوڙي ستوتي ڪرڻ لڳو. نرسنگهه ڀڳوان جو غصو ٺري پرهلاد جي پريم ڀري ستوتي ٻڌي
ويو ۽ پرهلاد جو مٿو مٿي ڪڍي ڏاڍي پريم مان کيس هنج ۾ ويهاري
ٻه ٻانهون ٻڌي ٻڌي ڪري پرهلاد تنهن ٿي ڪرو ٿيڙا ٻڌاءِ ترا تي" سي دردوان! هون اڄ پر لڳا سي ترن
۽ پوي مت جوڙي ٻڌي لڳو، تر" سي ديا ناٿ! هون اڄ پر ڪال
جي ٻالڪ جي ڏيال آپ اوهان جا هنجي رکيا ڪئي آهي، تنهن
ڪري آءٌ پاڻ جو ڀاڳ ڀري ٿو سمجهان. اوهين
هن هڪ ٻالڪ جي سڪ ڏيڻ ۽ اڄ ڏينهن کي نام ڪرڻ
اوتار ڌاريو آ. جن اوتارن جي ڪٿا ۽ ليلا ٻڌي جي منش مڪتي
پائين ٿا. اهڙا اوهان جي مايا کي ڪير ٿامر ڪري سگهندو؟ اوهين
جيڪڏهن ڏنيو تر هنڪان ڪي پهنجي ٻڌي جي الٽ آڻي سگهو
ها. جي ديا ناٿ! اوهين جو ڀڳتي ڪرڻ سان راضي ٿيو ٿا
تپ، يگيه، تپسيا ۽ دان وغيره ڪرڻ سان نه ٿيو. تپسيا ڪرڻ
سان [illegible] پهنجو پاڻ ٿيندو، پر ڀڳتي ڪرڻ سان ست اوڙ ڏيون
ونگهن. [illegible] ٿيون. [illegible] ڪي برهما ۽ ٻيا ديوتائون ۽
شاڌت [illegible] [illegible] ۽ رکو مون اڪيلي ٻالڪ جي ستوتي قبول
ڪئي. [illegible] ناٿ! آءٌ ٻيهڪ وڏڻ ڪي آهيان. جي
ٻيني، [illegible] [illegible] ديون [illegible] [illegible] ڪري مايا ان ڏاڍو ۽ [illegible]، تنهنڪري ڏيا
ڪري [illegible] [illegible] شرط ۾ رکو. جي ناٿ! سنسار جو سک
[illegible] [illegible] پهنجو پاڻ تنهن لوڪن جو راڄ [illegible]
[illegible] پيو آهي ۽ [illegible] هوئي ڪيڏو. اهو
[illegible] [illegible] [illegible] دار آهي، جا مان تو لڪان ڪيان؟

نرار ڪيڏي چوڻ لڳس تہ ”اڙي او مورک! مونکان بہ وڌيڪ
زبردست جي تنهنجو ڌاريل آهي تہ سڏينس تہ اچي تنهنجي رکيا ڪري.“

پرهلاد – ڀڳوان جي رکيا واسطي هو هر هنڌ موجود آهي.

هرڻيہ ڪشپ – هن ٿنڀ ۾ آهي؟

پرهلاد – بيشڪ آهي.

اڃا پرهلاد جو ايترو چئي ٿنڀ ڏانهن نهارڻ تہ ڇا ڏسي جو ڀڳوان
نرسنگهه روپ (اڌ آدمي ۽ اڌ شينهن جهڙو بدن) ڌاري ٿنڀ
مان ڏيکاري ڏني. اهو روپ ڏسي هرڻيہ ڪشپ جهڙن ڀانيو تہ
وڃي. تو نشو هٽائنس، تنهن اهو ٿنڀ ڦاٽي پيو ۽ منجهانئس
نرسنگهه ڀڳوان ڏاڍي ڪاوڙ مان للڪارڻ لڳس.

هرڻيہ ڪشپ اهڙو ڀيانڪ روپ ڏسي منجهي ويو ۽ من ۾
چوڻ لڳو تہ ”اهڙو اڌ پٽ روپ مون اڄ ڏينهن تائين ڪڏهين ڪونہ
ڏٺو. برهما جيڪو مونکي ور ڏنو هو تنهن مان ڪا بہ ڳالهہ هن سان
لڳي نٿي سگهي ۽ ڀلا نٿو تہ هي مونکي ضرور ماريندو..“ اڃا هو
انهيءَ خيال ۾ هو تہ نرسنگهه ڀڳوان کيس گهلي گوڏي تي ليٽائي
سندس پيٽ پنهنجن نهن سان ڦاڙي وڌو. اُن وقت نرسنگهه
ڀڳوان کي ڏاڍو غصو هو ۽ سندس اهو ڪروڌ ڏسي ٽنهي لوڪن
جا جيو ڏڪڻ لڳا. ديوتائن تڏهين برهما کي نرسنگهه ڀڳوان جي
ستوتي ڪري غصي لاهڻ لاءِ چيو. برهما انهيءَ تي ڀڳوان وٽ
وڃي انيڪ پرڪارن جي ستوتي ڪئي، پر تڏهين بہ ڀڳوان جو
غصو ڍرو نہ ٿيو. پوءِ تہ واري واري سان شنڪر مهاراج، اندر ۽
لڪشمي، نرسنگهه ڀڳوان وٽ ويا، پر سندس ڪروڌ شانت ڪري
نہ سگهيا. تڏهين سڀني گڏجي صلاح ڪئي تہ ڀڳوان جنهن ڀڳت
جي رکيا لاءِ هي اوتار ورتو آهي، تنهنجي ئي پرارٿنا تي شانت

پرميشور جي ڀڄن ۾ لڳي رهو. هي سنسار سڀ ڪچو سمان
آهي ۽ هي پرماتما جو ڀڄن ۽ ڀڳتي پارس پٿر وانگر آنند جي
کاڻ آهي. سو جنهن پارس ملڻ ڪري ڪهڙي شئي جي ڀ
کوٽ لهي رهي، تنهن هري جي ڀڳتي ڪندا ڀي ڀڄپ واد رهيو."
پرهلاد جو اهڙو اپديش، ٻڌي سڀ ڪو سندس [illegible] ڪرڻ لڳا ۽
مارڻ لڳا ۽ رام رام اچارڻ لڳا. ٻالڪن جي اهڙي رهت مارڻ تي
ڪروڌ کي وڌي لڳو، سو جيئن ڏاڍو ۽ مڪاڻ ۽ هرڻيه ڪشپ جو جپ
ڏيڻ لڳن ۽ پر ٻالڪن سندس مڪ پر ڪري ٻڌي. انهيءَ تي ڪرو
سيئي ٻالڪن کي پرهلاد سميت هرڻيه ڪشپ وٽ وٺي ڪيس،
سڀوروحال ٻڌايو. هرڻيه ڪشپ پرهلاد تي ڏاڍو ڪاوڙيو ۽ ڪيس،
طرحين طرحين جا ڏک ڏيئي مارڻ لاءِ [illegible] لڳو، پر پرهلاد
مرڪي جواب ڏنس ته "هي پتا جي! جنهن ڀڳوان جي شڪتي
ڪري اوهين راڄ ڪري رهيا آهيو، اهو ئي اوهان ۾، پوش، سيئي
ڪڻن ذرن ۾ آهي ۽ هر هنڌ [illegible] آهي. هو هيڪڙي جاءِ سو
ٿي سگهي ٿو. پنهنجي ڪن کي [illegible] ڪرڻ ۾
مٽڻ جي طاقت ڪانهي. هو لڪي ٿڪا آهي ته هو مهنجي اوس
سمجهاءِ ڪندو. اوهين [illegible] جو مالڪ ۽ سيئي کي
اهنجي هٿ پر سمجهي. پٽ! آهيو ۽ پر [illegible] ڪري ۽ پين
ٻالڪن کي [illegible] سکيا آهيو. الاهه واجب اٿو ته
[illegible]
[illegible]
[illegible]
آهي. [illegible] آهن."
[illegible] هرڻيه ڪشپ ڪاوڙ

پرهلاد کي هرڻيهڪشپ وٽ وٺي ويو. موهه جي وس ٿي
ڪشپ پرهلاد کي هنن ڏهاڙن ۾ جيڪي پڙهيو هو سو پڇڻ
لڳو، جتي هو هنن کي رام نام جي مهما ۽ ست سنگ جو مهاتم ٻڌائڻ
لڳو. هرڻيهڪشپ تڏهين ڪاوڙجي پرهلاد کي سمجهائڻ لڳو ته
"اي موڪرا! تون اسان جي دشمن جو نالو ٿو ڳنهين ۽ پنهنجو ڌرم ڇڏي
پنهنجي ٿو هلين جو واجب ڪينهي. هن کانپوءِ گروءَ جي
آگيا موجب هلج نه ته ڏاڍي سزا ملندي." پرهلاد پتا جو ڏرو ڇوڙ
ڌيان ۾ نرآنند ۽ آتمانند ۽ گيان جون ڳالهيون ٻڌائي ڪيس وڏيڪ
چڙ ڏيارڻ لڳو. انهيءَ تي ڪاوڙجي هرڻيهڪشپ دئيتن کي
ڪري ڏنو ته "وڃي پرهلاد کي ماري اچو، ڇو ته ڏسان ٿو ته هو
منهنجي دشمن جو نالو وٺي رهيو آهي. سياڻن چيو آهي ته جنهن
روڳي عضوي ڪري شرير جي ٻئي انگ کي خرابيءَ پهچڻ جو ڊپ
هجي ته اهو ڪپي ڇڏجي." اهو ٻڌي هو دئيت پرهلاد کي انيڪ
هٿيارن سان مارڻ لڳا، پر هي جو ڀڳوان جي ڌيان ۾ مگن ويٺو هو
تنهنڪري ڪجهه به اثر نه ٿيو. هرڻيهڪشپ کي اهو ڏسي ڏاڍو عجب
لڳو ۽ پوءِ پرهلاد کي وري به سمجهائي اسڪول ڏي ڏياري موڪليائين.
پرهلاد وري به چوڪرن کي اهوئي ساڳيو گيان سيکارڻ لڳو.
چوڪرن تڏهين کيس ورندي ڏني ته "هي پرهلاد! اسين اڃا ننڍڙا
ٻار آهيون، جڏهين وڏا ٿينداسين تڏهين ڀڳوان جو ڀڄن ڪنداسين."
پرهلاد تڏهين چوڻ لڳو ته "ڀائرو! ڀڳوان جو جنم هن منش جوڻ
ڪانسواءِ ٻيو ڪٿي به نٿو ٿئي ۽ هي منش جو چولو ڪو هر ڪو نه ٿو
ملي. هي ته اسان جي وڏن ڀڄن جو پرتاپ آهي جو هيءُ جنم ماڻيو
اٿئون ۽ انهيءَ منش جنم لاءِ ديوتائون به سڪي رهيا آهن، انلاءِ
جيڪڏهين پنهنجو نيٺارو سمجهو ته ٻيون سڀ ڳالهيون ڦٽي ڪري

۽ ٻي ديوتائن برهما وٽ وڃي جهڳڙو ڪيو. برهما آچار ٿي هلڪي ۾
ڏيڻ لاءِ ويس آيو ۽ مٿس پنهنجي ڪمنڊل مان ڌار اڇلائي
ڪيس جنهن جو تن بڻائي ڇڏائين. هرڻيه ڪشپ برهما کي ڏسي
خوش ٿي شڪر ڪري هٿ ٻڌي چيو "اي مهاراج! جڏهن اوهين مون
تي ٻاجهه ڪري ور ڏيڻ لاءِ آيا آهيو ته مون کي ور ڏيو، جو اوهان جا پيدا
ڪيل جيو، جهڙوڪ جيتري ديوتا يا دئيت، منش يا ڪو ٻيو مونکي
ماري نه سگهي. مان نه ڏينهن جو مران ۽ نه رات جو، منهنجو
موت نه ڌرتيءَ تي ٿئي ۽ نه آڪاش ۾، مونکي ڪوبه هٿيار ڪاٽي
نه سگهي ۽ نه ڪا لڙائي ۾ ڪو منهنجي سامهون بيهي سگهي، آءٌ
سڀني جو راجا ٿيان ۽ منهنجي تپسيا جو زور ڪڏهن به نه گهٽجي."

برهما هرڻيه ڪشپ کي اهو ور ڏيئي ويو هليو. پوءِ ته
هرڻيه ڪشپ اڳي کان ٻي ڪي سڀاڻ سڀني ظاهر ڪري ڏيکاري
ڏاڍو زور ورتو، يگيه ۽ تپسيائون سڀ بند ٿي ويا ۽ جي ڪجهه به ته
سڀاڻ لڳو جو جو ڪرڻ ها ڪا ڀڃي ويئي. هرڻيه ڪشپ کي چار
پٽ ڄاوا جن مان ٿي ته ڏينهن جڙو سڀ ڳالهين جهڙن پرهلاد،
جو سڀني کان ننڍو هو، تنهنجي سڀ ۽ ڳالهه ديوتائن جهڙي هئي.
جو ننڍي هوندي ۽ مهاتمائن جي سنگت ۾ رهي هرڪو جو ڀڄن
ڪندو هو. ڪڏهن ڪڏهن ٻاهر کي وڃي به ڏسندو هو. اهڙي پٽ
ڏسي هرڻيه ڪشپ جو ويڙهه شروع ٿيو.

هڪڙي ڏينهن جي ڳالهه آهي پرهلاد کي گهر وٽ پڙهڻ لاءِ
جو ڪلاس ۾ هو سڄو سڀني گهر کي ڏيکاريندو هئي ته اهو ٻڌي
ٿي ويو هو ڪڏهن ڀڳتي ۽ ڀڳوان جو ڏاڍو ڀلو. ويچاري
گهر گهرجي هئي پر پرهلاد ڀڳت رام جو سمرڻ ڪندو رهيو.
اهو ٻڌي شاگردن کي ته آهي ويهي ڇڏي، جهڳڙي ڪري آچار

ڪري ٿي ته ڪهڙي دعا ڏيڻ سان ڪاڏ
ي وڃڻ کي سراپ ملڻ ڪري ٿي ڏيڻ سنڪاد ڪ
ڏنيس ته ڪهڙي ڏينهن ته وراڻي ڏنيس ته
جيءَ ۽ جيءُ انهن
ملڻ ملندو؟“ نارد وراڻي ڏنيس ته
جيءَ ۽ جيءُ انهن ڪاوڙجي
درشن ڪرڻ لاءِ ويڪنٺ ويا ٿي، ته جيءَ ۽ جيءُ
ميشور جي درشن ڪرڻ لاءِ ويڪنٺ ويا ٿي، انهن ڪاوڙجي
ڪي چوڪرو سمجهي اندر وڃڻ نه ڏنو، جنهن تي
درشن جو ميشور پرميشور جو درشن
جيءَ ۽ جيءُ کي سراپ ڏنو ته اوهان، جو اسانکي پرميشور جو
ڪرڻ نه ڏنو، انلاءِ ويڪنٺ مان ڪري دئيت جون ۾ جنم وٺو،
جيءَ ۽ جيءُ کي سراپ ڏنو ته اوهان، ان سراپ ملڻ ڪري
ڪرڻ نه ڏنو، انلاءِ ويڪنٺ مان ڪري دئيت پيدا ٿيا.
۽ ٽئي جنم ۾ اوهانجي مڪتي ٿيندي. ان سراپ ملڻ ڪري
پهرئين جنم ۾ هو هر ڻاڪش ۽ هرڻيه ڪشپ ٿالي دئيت پيدا ٿيا.
هرڻاڪش پرٿوي پاتال ۾ کڻي ويو، جنهنڪري ديوتائن کي ڏاڍو
ڪشٽ سهڻو پيو ۽ هنکي مارڻ لاءِ ڀڳوان واراه روپ ڌاري پاتال ۾
ويو ۽ نر سنگهه اوتار وٺي
آيو ۽ پرٿوي ڪڍي آئي. ٻئي جنم ۾ انهن
ڪيس ماري، پرٿوي ڪيس ماري ڪاڍ نه ڪري
هرڻيه ڪشپ ڪي مارِيائين. ٻئي جنم ۾ ڪين
وڃي هرڻيه ڪشپ لاءِ هرڻيه ڪشپ ناس ڪرڻ لاءِ جنم ورتو، جنهن
پرهلاد کي بچائڻ لاءِ هرڻيه ڪشپ ڪرڻ ناس جنم ورتو، جنهي
جيءَ ۽ جيءُ راوڻ ۽ ڪنڀڪرڻ ٿيا ۽ دنت وڪرتي جنم
شري رامچندر اوتار وٺي ماريو. هيٺئين جنم ۾ شِشُپال ۽ دنت وڪرتي جنم
ورتو ۽ شري ڪرشن کين ماري مڪتي ڏني.“ اهو ٻڌي راجا
يڌشٽر سوال ڪيو ته ”مهاراج! پرهلاد جهڙي ستوگڻي سان هرڻيه ڪشپ
سندس پٽ ڇو دشمني رکي هنکي مارڻ جا پير پچايا؟ جو پيو نيٺ
ڪيس ئي مرڻو پيو ۽ اهڙو ڀڳت، دئيت ڪل ۾ ڇو پيدا ٿيو؟“ نارد
وراڻي ڏني ته ”هي يڌشٽرا هرڻاڪش، جي مرڻ ڪري هرڻيه ڪشپ
ڀاءُ ڀڳوان سان دشمني ڪرڻ لڳو ۽ جنهن هند براهمڻن ۽
سندس ڪي هون هوم ڪندو ڏٺائين ته اُنهنکي ماري سندن يگيه
رشين کي ٿي چڙ ڏياري. پوءِ پاڻ منڊ راچل پروت تي وڃي ڀڳوان
ناس ڪري ٿي وڃي، پوءِ پاڻ منڊ راچل پروت تي وڃي ڀڳوان
ڪان ويڙ وڻ لاءِ برهما جي تپسيا ڪرڻ لڳو. آڌي هن اهڙي
تپسيا ڪئي، جو سندس بدن مٽي سان ڍڪجي ويو ۽ مٿس
ڳاهه پيدا ٿيڻ لڳو ۽ ڏانگن ۽ ڇڻن پنهنجا ڍر ڪيا. اهڙي تپسيا ک

اسڪنڌ ستون

راجا پريڪشت شري شڪديو جي کان هن طرح ليکو تہ ”هي
سوامي! ڀڳوان ديوتا ۽ ديوتائن جي ڀڳوان ۽ [illegible] آهن
تہ پوءِ ناراڻ ديوتائن جي [illegible] مدد ڪريندو ۽ دئيتن کي ناس ڪريندو؟
اهو ٻڌي شري شڪديو جي هن طرح لکيو تہ هي راجا! پرميشور ۽ [illegible]
پيدا آهي ڪو ۽ [illegible] ماڻا آهي. [illegible] سوال تو [illegible]
[illegible] دفعي راجا يڌ شٽر ششپال جي [illegible] ڪان [illegible]
[illegible] ششپال ڀڳوان شري ڪرشن [illegible]
[illegible] پرميشور [illegible] کي [illegible]
آهي. [illegible] پرميشور [illegible]
[illegible] ڪيئن
کي [illegible] ! [illegible] ڀڳوان کي [illegible]
[illegible] ششپال [illegible]
[illegible]
کي [illegible]
[illegible] ششپال [illegible]
[illegible] آهي [illegible] ششپال [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ملڪي [illegible]“
[illegible] ”[illegible]
[illegible]

دليءَ جو پٽ سنتان اهو ورت ۽ ساڻس سيوا ڪرڻ لڳي.
ڀڳوان پڻ ڪشيپ اهو ڏاڍي ٻئر ساڻ ... ۽ ورداڻ ڪرڻ لڳو
ڪشيپ ڏٺو ته سيوا ڪرڻ ۾ سچي ٿي ته "سو لکي اٿو،
ٻڌو ۽ ... ڏٺو ... اهو ورد ڪرڻ لڳي" ڪشيپ ويچارو
ٻڌي ... سدا ... ۽ ... ماري ... الله ... پرميت پرماتما ... ڪري
ٿي ... اڳ ڪاله ... ڏاڍو ... ادام ... ڪرڻ لڳو ... ڏٺي ... ورت
ڏٺي ... ڪرڻ اهو ڏٺي ... ورت ... ٻيون ... اهو ... ڪري
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
... ڪري ... سيوا ڪرڻ لڳو ... ڪشيپ ... ڪري ...
... ڪري ... ٻالڪ ... ڪري ...
... سنڌس ٻالڪ ... ٻالڪ ...
... اهو ساڻ ... اڳيان ...
... سميت اڳيان ...
... ڪري ... ڪيس ...
... سڀ ... سيوا ... ڪري ...
... ٻالڪن ساڻ ...
... ٻڌي ... ڪرڻ ...
... قبول ڪئي ... ڪري خوش ...
... ڪرڻ لڳو ... مرڻ ...
ٻالڪن سميت اهو راڄ ڪرڻ لڳو.

اڃا ڳالهه پوري ڪانه ٿي ته شوڪ متعجب ٿيو ۽ پڇيو ته هي
ٻڪوان ته ٻجهن ڪرڻ لڳا. ٻڪوان مٿن پرسن ٿي ڪري سهڻو
ومان، جو سيتي هلي ٿي ٻهڙي سگهي. ڪين ڏيئي الدرڏان ٿي
ويو. ڪڏي ڏيهن واءَ چترڪيتو آن ومان ۾ چڙهي ڪيلاش
پربت تي اچي پهتو. جتي ڏسي ته مهاديو پاروتي کي گود ۾
ويهاريو ويٺو آهي ۽ رشين کي ويٺو گيان اُپديش ڪري. چترڪيتو
اهو حال ڏسي هيءَ طرح لکيو ته ”ڏسو! هيءُ جو ڪيائين جو حال جو
حڪمت ڪري ٿي جيءَ ٻڌي ڏٺي الٽ ۽ وشي آدمين واڪو سڀ ۾
استريءَ کي گود تي ويهاري ويٺا آهن. سڌاري جو ڪر
اهين ڪين ڪن.“ اها ڳالهه ٻڌي مهاديو ته ڪابه ڪڙي ماٺ
ڪئي، پر پاروتيءَ کان سٺو نه ويو. تنهن ڪيس سراپ ڏنو ته
”تون هيءَ دئيت جون ۾ جنم وٺي ۽ اُنهو ٿي پوندين.“ اها ڳالهه ٻڌي
چترڪيتو کي ڪجهه ڏک ڪونه ٿيو، پر پاروتيءَ کي هٿ
جوڙي لکيو ته ”ماتا! مون ڪا ڳالهه ڪئي سا ڪاوڙجڻ جهڙي
ڪانه آهي، پر الله ۽ سڌاري آدمي اهڙي ٻڌي جهڙا نه ٿي پون.“
ايتري ڳالهه ٻڌي شري شڪديو جي چيو ته ”هي راجا! اهو ئي
چترڪيتو پاروتيءَ جي سراپ ڪري ورتاسر دئيت ٿي پيو ۽
۾ هٿ ڪري موت ٿي. تنهنڪري مرڻ وقت
ان کي گيان ڪونه هو.“
راجا پرڪشت پڇيو ته ”هي شڪديو جي مهاراج!
ديتي کي بت ڪيئن ڄاڻ ۾ آيا؟“ شڪديو وراڻي ڏني ته
”هڪ ڏينهن ٻڪوان ماءُ ۽ پيءُ ڪشپ ٻئي ديتي جي پٽ
هرڻ ڪشپ ۽ هرڻاڪش کي ماري ڇڏيو. تڏهن ديتي اداس
ٿي هيءَ طرح لکيو ته ”هاڻي مون کي پٽ ماريا. تنهنڪري
مان هڪ اهڙو پٽ ٿي ٿئي جو اندر کي ماري.“ سو

١٢٩ پٽر جي مرتيو ڪري چترڪيتو جو شوڪ ۽ نارد جو سمجهاڻي

ايترو چئي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا! استري پنهنجي
ڪل ۽ پتي جو ڀلو نه گهري، ريڳو پنهنجي شرير جو سک چاهيندي
آهي. ان لاءِ ڪياڻي پرش، کي استريءَ جي ڳالهه تي ڪنڌ ڏيڻ
نه گهرجي."

هو ٻڌو سو ڪرڻ نه گهرجي. ٻڌي آنگرا رشي ۽ نارد مني ۽ تنس
چترڪيتو جو اهو حال، راجا پنهنجي بيهوش حالت
آيا ۽ کيس گهڻي قدر سمجهائڻ لڳا. اچڻ جو احوال پڇڻ لڳو.
۾ رشين کي نه سڃاتائين، ڪانئن سندن ڳالهه ڪري ٻڌائي
تڏهين آنگرا رشي کيس آڳوڻي پٽ ڏيارڻ جي ڳالهه ڪري ٻڌائي
۽ چيائين ته مون توکي اڳيئي چيو هو ته توکي ان پٽر جي جنم
ڪري ٿوري گهڙي خوشي ٿيندي، پر پوءِ ڏاڍو ڏک ٿيندو. هاڻي
توهان پنهنجي من کي ڌيرج ڏي ۽ سمجهه ته هي سڀ ڪجهه ايشور
جي اڇا سان ٿيندو. من ڪوڙي دنيا کي ڇڏي ٿورو ٿڪ پر ڏيان
لڳاءِ ته مڪتي ٿيئي." ان ڪانپوءِ نارد پر کيس اڃا وڌيڪ ڌيرج
هاڻي راجا پنهنجون اکيون کوليون ۽ نارد مني کي ليلاتيو ته
ڪري چوڻ لڳو ته "ڪرپا ڪري هڪ دفعو مون کي ٻيهر ڪري جيئرو
ڏيکاريو." نارد پنهنجي ڳالهه ٻڌي بلڪل نه پاليو.
ته مون کي ڌيرج ٿئي." انهيءَ تي نارد مني کي راجا جي ساهه تي ٻه
سان آن جو ڪري جيءُ ڪيائين. آتما کي پڇيائين ته اچي پنهنجي
بيمار کيس سندس، ڪايا ۾ اچڻ لاءِ چيو، پر هن
ماڻهي ۽ چوڻ لڳو ته "هي ڪيتري جنم جا منهنجا ماتا پتا آهن ۽
مان ڪيتري جنم جو منهنجو پٽر آهيان؟ جڳت جو هي ورتاءُ آهي.
آهي، انهيءَ منهنجي ۽ انهنجي ڪا ڳالهه ڪانهي ته سمجهائي ڪيو ڇو.
اڳوڻي جنم ۾ مان ۽ هي ٻئي راجا هئاسين ۽ پٽ ٿي
منهنجو سڀ ۽ ڏک ڏنو جو سولي آءٌ هيٺ مون جنم ۾ پٽ ٿي
کيس ڏک ڏيان ٿو. انهيءَ سبب جيئو ٿي دنيا ۾ پنهنجو ٻيو
ڏکيائي ڪان وڃي رهيا آهن." ايترو چئي جو جيو آتما جاڳيو. ٻيو

۽ وسشٽ کيس، صلاح ڏني ته تون ڪو انجام ڪري ته ورو وقت
روڪينس ته پوءِ مان پاڻيهي ان جو بندوبست ڪريان، جنهن
ڪري تنهنجو پٽ اندر ورو اچي راڄ ڪري.”

جڏهن اندراڻي جي انجام جي معياد پوري ٿي، تڏهن نهوش
پنهنجو ماڻهو کيس ڪوٺڻ لاءِ موڪليو. اندراڻي اُن مهل ۽ وسشٽ
جي صلاح سان چوائي موڪليس، ته ”منهن راڄسوئيه ۽ اشومېڌ
يگيه ڪرڻ سان اندر ٿيو آهين؛ تون سواءِ اُنهن يگيهن ڪرڻ جي
ديولوڪ جو راجا ٿيو آهين. هاڻي جيڪڏهن ڪر جو تون پالڪيءَ
تي ويهي ۽ اُها برهمڻن کان ڪلهن تي کڻائي مون وٽ
اچ ته پوءِ مونکي تنهنجي ڳالهه قبول آهي.“

ڪام جي وس ٿي راجا نهوش پنهنجي پاپ جو ڪو به ويچار نه
ڪري، ڪيترن ئي رشين ۽ برهمڻن کان زبردستي سان اُها
پالڪي ڪلهن تي کڻائي اندراڻيءَ جي محل ڏانهن آيو. ويچارا
برهمڻ جن ڪڏهن بوجهه نه کنيو هو، اهڙا تکا هلي نٿي سگهيا
انهيءَ تي راجا ڪام جي نشي ۾ انڌو ٿي رشين کي لتون هڻي
جلد هلڻ لاءِ حڪم ڪرڻ لڳو. رشين تڏهن غصي ۾ چئي کيس
”نانگ“ ٿيڻ جو سراپ ڏنو. بس! انهيءَ سراپ ڪري ويچاريءَ
اندراڻيءَ جو پتورت ڌرم بچي پيو ۽ پوءِ ۽ وسشٽ اندر وٽ
وڃي کيس ڪمل جي گل مان ٻاهر نڪري اچڻ لاءِ چيو.
اندر تڏهن برهمتيا جي ڏپ کان ٻاهر نڪرڻ جي ڳالهه ٻڌايس،
پر گروءَ وسشٽ کيس يگيه ڪرائي انهيءَ پاپ کان مڪت
ڪرڻ جو انجام ڏنو. جنهن ڪانپوءِ اندر ٻاهر نڪري آيو ۽ يگيه
ڪري برهمتيا کان ڇٽي وري اچي ديولوڪ ۾ راڄ ڪرڻ لڳو.“
راجا پريکشت شري شڪديو کي چوڻ لڳو ته ”مهاراج ۽ [illegible]

ڪيدو. اِتاءِ جيڪڏهن ڪمن ڪي ڪراهي پوءِ ته اُنجي
سنڀالڻ آهي. ماڻي آءٌ ڏيان ۽ لڳائي اوهين پوءِ ڪم ڪريو."

شري شڪديو جي چوڻ لڳو "هي راجا دائي ته هوا، جي
پهنجي شري ڏيڍ ڏان ڪري ڪٺا ڏاتا جو ڏاڍو سداءِ گاڻو رهيو آهي.
اُنجي ۽ شري جو ڪير ڏاڻه ڪين نہ ولي. ڏسڻ ا اِندر جهڙا راجائون
ديويءَ رشيءَ جي بيڪر مڪرڙ آيا اِتاءِ دان جي هر هڪ مهما آهي.

پوءِ جڏهن اُهي عذين مان موٽي واپس ويو، تڏهن
اِندر اُنجي مدد سان وڪراسر کي ماري وڌو. دئيت جي
مارجي وڃڻ ڪري ديوتائون ته ڏاڍا خوش ٿيا، پر اِندر کي ذرو
بہ خوشي ڪا نہ ٿي. اُنهيءَ جو سبب اهو هو، جو وڪراسر جي مرڻ
ڪري برهم هتيا پيدا ٿي اِندر کي کيڻ واسطي پرڪٽ ٿي.
اِندر اُنجي ڊپ کي پڇندو پڇندو مٿي وڃي ڪري ڪمل
جي ڪل ۾ وڃي لڪي ويهي رهيو. هوڏي برهم هتيا بہ پٺيان جو ريب
ڏاري اُن ڪل جي چوطرف واس ڪرڻ لڳي. جڏهن ڪيترو ئي
وقت اِندر اُتي پيو رهيو، تڏهن سمورو سنسار کدي خالي ڏسي رشين
راجا نهوش کي، جو ڏاڍو ڏرماتما ۽ پرتاپي هو، اِندر آسڻ تي ويهارڻ
جهڙو پر هن ديوتائن ۽ راج ڪرڻ جي سمرٿي نہ سمجهي انڪار
ڪيو. رشين تڏهن پنهنجي تپسيا جي بل مان ٿورو ٿورو ڪيس
ڏيڻ، اِندر آسڻ جو لائق بنائي راجا نهوش کي ويهاريو. اِندر آسڻ
تي ويهڻ بعد راجا نهوش اِندراڻي تي موهت ٿي پيو ۽ ڪيس پاڻ
وٽ اچڻ لاءِ چوائي موڪليائين. اِندراڻي، جا پتبرتا استري هئي
۽ جنهن ڪڏهين بہ ٻئي پُرش جو منهن نہ ڏٺو هو، سا نهوش جي
اِن ڳالهہ ڪري پنهنجي ڪرم ۽ پتبرت ڌرم کي وڃي ويندي ڏسي
لڳي ته "هاءِ! ڪا بہ تدبير ڪري پنهنجو پتبرت ڌرم بچايان."

اِندر جو وشوروپ گرو کي مارڻ ۽ برهم هتيا جو دوش

اِندر تڏهين اُن دئيت جي مارڻ جي ڪئي، پر سڀ اجائي ٿي. اِندر ڪيس وينتي ڪري اُن ديوتائن سميت ڏاڍائڻ جي شرط آيو ۽ ڪيس وينتي ڪري اُن ديوتائن سميت ڏاڍائڻ جي پراڻ تنا ڪيا. ڏاڍائڻ اِندر کي مها ڀينڪر دئيت کان بچڻ جي پراڻ جو برهم هتيا جي پاپ چيو ته ”تون اڪيانتا ڪري براهمڻ کي ماري برهم هتيا ۽ اثر ڪري ته جو ڏکي ٿيو آهين، انلاءِ هن دئيت تي ڪو برهتيار اثر ڪري نه سگهندو. پر ڌڌيچ رشيءَ جي هڏين مان، جنهن هزارين ورهيه تپسيا ڪئي آهي، جو (هٿيار) ٺاهي هن دئيت کي ماريندا ته مرندو.“

ايترو چئي وشڪنٺ ڏاڍ انترڌان ٿي ويو.

ڏاڍائڻ جا اهي وچن ٻڌي اِندر ديوتائن سميت ڌڌيچ رشيءَ وٽ آيو ۽ پرڻام ڪري ڪيس، پنهنجي من جو مطلب ٻڌايو. ڌڌيچ اِندر جي ڳالهه ٻڌي ڪيس سمجهائڻ لڳو ته ”ويچار ڪرا شرير کي توري دک پهچڻ سان ڪيترو نه ايذاءُ پهچيتو، سو ڪي تون ڪٿي ڪيئن ڪڍي ڏيان؟ ڪايا مر ڪنهن جان ته کي پنهنجون هڏيون ڪٿي ڏيندي؟“ اِندر وراڻي ڪي پياري آهي، اهو تون پاڻ سمجهندو هوندين. ”اي رشي شريشٺ! اوهانجو چوڻ سچو آهي، پر اسين ڏنيس ته اوهانوٽ آيا آهيون. جڏهن ڦريل وڻ پنهنجي آڪيا سان اوهانوٽ آيا آهيون، جيئن ڪي سڪر ٿو ڏئي پکيون جي ڪاڻ ۽ غيره سان پسن، پکين ۽ جيون کي سڪر ٿو ڏئي ڏاڍا قادر ۽ ڪاڻ ۽ غيره سان پسن، تڏهن اوهان جهڙن رشين جو ڏاريند وڏي ني بر دکي ٿيو ٿهي، تڏهن اوهين سمجهو ته هي ڪايا ڀلا ڪار لاءِ آهي. جيڪڏهن اوهين سمجهو ته هي ڪايا بدن به پر اُپڪار لاءِ آهي. جيڪڏهن ڏيڻ کان انڪار نه ڪريو.“

ڪر اچيتي ته اوهين ڪڏهن به ڏيڻ کان انڪار نه ڪريو. ”ڏاڍا! جنهن ٻتي جي وينتي ٻڌي ڌڌيچ رشي چوڻ لڳو ته اِندر جي اهڙي وينتي ٻڌي ڌڌيچ رشي چوڻ لڳو ته ”ڏاڍا! جنهن جالڪ هي شرير ڏنو آهي تنهن ئي جڏهن اوهانکي اها صلاح ڏني آهي، ته پوءِ مان خوشي سان پنهنجي هڏين ڏيڻ لاءِ تيار آهيان ۽ چئو جو سمجهيا نتو ته هي شرير ڪري ڏيڻ ضرور ڏا

اندر ڏاڏي مٿ پريم جي ڏيو سو مڪري ڏيڻهن جڏهن برهسپت
وٽس آيو ته هنجو آدر ڀاءُ ڪين ڪيو، جنهنڪري هو رسي ڏيو
هليو. هنجي وڃڻ بعد اندر کي ڏاڍو ويچار ٿي پيو ته مون ڪر
سو ڏاڍو ٻڙو ڪيو جو ماڻهو جي مڪر گروءَ جو اپمان ڪيم. ادا!
اهڙي گروءَ جي آشيرواد سان ئي ته مونکي سڀ جي سک مليا
آهن. پڪ اٿم ته هنجي ڪروڌ ڪري اهي سڀ وڃائي ويندس مان.
اهو ويچار ڪري پنهنجو قصور معاف ڪرائڻ لاءِ هو گروءَ برهسپت
وٽ ويو، پر برهسپت ڪيس پريان ايندو ڏسي گم ٿي ويو.
اندر جڏهن گروءَ کي ڪٿي ڪين ڏٺو، تڏهن اداس ٿي موٽي آيو.
اهو خبر ٿي دئيتن اندر تي چڙهي ڪئي. ديوتائن کي جڏهن
اهو وقت برهسپت جي رسي وڃڻ جي خبر پيئي ۽ دئيتن کان
هارائڻ جي پڪ ٿي، تڏهن برهما وٽ وڃي پنهنجو حال اوريائون.
برهما تڏهين وشوروپ ڏانهن مڪري ڏيڻ تهنجي ۽ ڪيائين کي
سڏائي گرو بنائڻ جي صلاح ڏني. ديوتائن ائين ڪيو ۽ وشوروپ
جي مدد سان دئيتن هارايو ۽ اندر جو راڄ وري قائم رهيو.

ان وشوروپ کي ٽي سر هئا، جنهنڪري هو ڪڙي ۽ ات
سان سوم رس پيندو ۽ ٻئي سان شراب ٽئين سان اناج ۽ کائيندو
هو. ڪنهن وقت اندر غصي ۾ ٿي ان پنهنجي گرو وشوروپ
جا ٽيئي سر ڪپي ڇڏيا. ان برهم هتيا جي لڳڻ ڪري ديوتائن
جا سڀ پنج ڪرم سڌ ٿي ڦٽي ويا. وشوروپ جي پيءُ کي جڏهن
پنهنجي پٽ جي مارجي وڃڻ جي خبر پئي وئي، تڏهن هن
پنهنجي منتر بل سان ورتراسر نالي هڪڙو مها ٻليڪر دئيت اندر
جي مارڻ لاءِ پيدا ڪيو. ان دئيت جي اهڙي ڀوائتي شڪل
ڏسي سڀ ديوتائن ڊڄي ويا. اندر جهڙي ڪنهن ڪي شڪ

لڳا ۽ پراچين برهي بہ نارد جي اُپديش ڪري وڃي ڀڳوان جو سمرڻ
ڪرڻ لڳو، جنهنڪري راڄ خالي هئڻ سبب کهڙي ڪڙ ڙ ماڇي
ويئي؛ پر پوءِ نارد جي چوڻ تي دکش ڏلي راڄا پيدا ٿيو، جنهن
مانسي سرشٽي پيدا ڪئي، پر جڏهن ائين ڪرڻ سان بہ سرشٽي
نہ وڌي، تڏهن دکش ڀڳوان جو سمرڻ ڪيو، جنهن ڪيس مٿان
آگيا ڪئي. دکش تڏهن آسڪني کي پيدا ڪرڻ جي آگيا ڪئي. دکش تڏهن آسڪني
ڪري سرشٽي پيدا ڪرڻ جي منڍ ڏهہ هزار پٽ پيدا ڪيا.
نالي ڇوڪريءَ سان وهانءُ ڪري منجهانس ڏهہ هزار پٽ پيدا ڪيا.
اُهي ڀڳوان جو سمرڻ ڪرڻ ويا، پر نارد ڪري منجهانس
نالي ڇوڪريءَ سان وهانءُ ڪري اهڙو گيان سيکاريو جو
ذارد منيءَ انهن ڇوڪرن کي وڌائڻ جو ڪو ويچار ڪو نہ
جي پٽن هہ لين تي ويا ۽ سرشٽيءَ وڌائڻ جو ڪو ويچار ڪو نہ
ڪيائون. دکش کي انهيءَ تي غصو لڳو ۽ هو نارد کي چوڻ لڳو تہ
”اِهان ڏاڍو برو ڪم ڪيو آهي جو منهنجن پٽن کي پيڇائي ڪين
سندن تي رڻ بہ پارڻ نہ ڏنا. توهين سمجهو ٿا تہ گرهستي تي
رهڻ چڱو ڪينهي، پر جيڪو گرهستي رهي ديو رڻ، رشي رڻ ۽
پتر رڻ اهي فرض پورا ڪريٿو ۽ شاستر موجب پنهنجو ڪرم ڌرم
ڪريٿو اُهو پرم هنس جي ڪٿيءَ کي ڀڄيٿو. توهان کي جو ويد
۽ شاستر جو ڌرم نٿو وڻي، انلاءِ آءٌ اوهانکي سراپ ٿو ڏيان تہ هن
ڪيڙين ڪان وڌيڪ ڪٿي بہ رهي نہ سگهندا.“ نارد ايترو ٻڌي
رمند ٿي ويو ۽ دکش برهما وٽ ويو، جنهن ڪيس ڇوڪريون پيدا
ڪرڻ جي آگيا ڏني. دکش ائين ڪيو ۽ جڏهن ڪيس سٺ
ڇوڪريون پيدا ٿيون، تڏهن جدا جدا جڳهن کي پرڻائي ڏنائين،
جنهن مان انيڪ سرشٽي پيدا ٿي.
ايترو ٻڌي راڄا پريڪشت چوڻ لڳو تہ ”هي شڪديو جي
گروهہ ورهسپت کي ناراض ڪري ڇ[illegible]
مهاراج! اندر پنهنجي گروہ ورهسپت کي ناراض ڪري ڇو
وشو روپ کي پنهنجو گرو بڻايو هو؟“ شري شڪديو وراڻي ڏنيس

مٿا ۽ سڄو مکت بدلي رهيو. "الله اوهين اهميل يا ات ڪتو
غور نہ ڪريو. اوهان جا قدر ڪي ٻڌا ڀاڳ هئا جو
وشنو ڀڳوان جي ڌرشن جو درشن ڪيو."

ايعو ٻڌي ڌروت جوڳ لڳا ته "مهاراج! اڄ ڀڳوان جي
ڏالي وٽ سان ايعو ڦل ڪٿي ٿيو، تڏهين پدن شمعون ۽ ڏاڻ
ڪان مکت ڏيڻ آهي ميعرا سڙا ۽ رت ۽ ليم جو ۽ ولن ڪيل
آهن؟" مهراج ۽ راڻي ڏني ته "ڏاڍا! اهي سڀ ليم اُن ڏاه آهن جو
ايشو ۽ ڏم جي مهما لتو جالي. ڪلمڪر رهي جو يکيه ۽ تهسيائون
۽ ڀا ڪنڊ پرانشچت ڪيجن ڏ ۽ سي رڳو ڏوڻي ڏاه ترمش جي
ڪي ڀاپ ڪرول ڪن. ته ته ميڪر آدمي ٻي ڏاڍي سدا ان
وشنو ڀي مجهن ڏيلي ڪيعرا ۽ ڀاپ ٺڳي ڪريون، پر جو ڀڳوان
جي ڏالي ۽ اڳ سان شڪ ڏي ويعداسين." مهدوت تڏهن جوڳ
[illegible] "[illegible] ٿيون آهي [illegible] لاءِ جو ڏ موڪليو؟"
[illegible] "[illegible] ڏاهڪي اهي ڏي مڪهو ڏي ملي اوڄ ڏاه
[illegible] ڀڳوان جو ڏاوڻ ۽ وتو آهي
[illegible] آهي، ڏوڙي مدش ڪي
[illegible] وڏاري فقط
[illegible] سمار مدهي."

[illegible] مهما ڏيڻ ڏاڻ پرسن
[illegible] جوڳ لڳو ته "ماڻ
[illegible] مهما ڏم ڏاڻي

[illegible] مهما ڏات
[illegible]

اجاميل کي گيان اچڻ ۽ نارائڻ سمرڻ ڪري مڪت ٿيڻ

ا اجاميل کي گيان اچڻ ۽ ڄاڻ ۾ آيو ته ڪيڏو نه پاپي آهي. ساڌن جي ڏنل نالي وڏڻ ڪري
عمر برباد ڪئي. آها! جيڪڏهن هي ساڌو جيون ۾ اچن ها ته خبر
آهي جمدوت ڪهڙا حال ڪن ها. جنهن نارائڻ جي نالي ۾
منهنجو پيارو ٽيو آهي، اُهوئي هاڻي اُچاريندي پنهنجو جنم سڦلو ڪندس."
اجاميل کي ان ريت پڇتائيندو ڏسي، هو پارشد ڪيس
ڏيئي پاڻ اُتان اَنتردان ٿي ويا. انهيءَ
ڪ ورهيه و ڏيک جيوت ڏيئي پاڻ اُتان آنتر ڌان ٿي ويا. انهيءَ
کان پوءِ اجاميل هردوار ۾ وڃي سچي من سان پرميشور جو ڌيان
۽ سمرڻ ڪرڻ لڳو، جنهن ڪري ڪ ورهيه کان پوءِ ڪيس آهي
پارشد وٺڻ آيا. هي راڄا! ڏس هيڙي پاپيءَ جو به جڏهن
نارائڻ جي نالي وٺڻ سان اُڌار ٿي ويو، تڏهن جيڪو سنسار کان
الڳ ٿي، ايڪاگر چت سان ڀڳوان جو ڀڄن ڪندو، تنهنجي
ڪهڙي ڳالهه ٿيندي ته اُهو ڀاڻ وڃي ر."
ايتري ڪٿا ٻڌي راڄا پريڪشت شري شڪديو جيءَ کان پڇيو
ته "مهاراج! جمدوت جي موٽي وڃڻ تي جمراج کي ڇا وڃي چيو
سو ٻڌايو." شڪديو جي جواب ڏنو ته "جمدوت ڌرمراج
وٽ وڃي ٻڌايو ته "مهاراج! جيڪر دنيا ۾ انصاف ڪرڻ وارا ڪيترا
ساما آهن سو جي اسين ٻئي وٺڻ ويندا ۽ ڌرماتما
نرڪ جا دکر پوکيندا. اوهان جي انصاف هيٺ ته آکيا اسان اجاميل
پاپيءَ کي وٺڻ ويا هواسين. آن مهل وقت پنهنجي پٽ نارائڻ
کي سڏ ڪيو ته ايترو ۾ شڪو ڀڳوان جا پارشد اچي اُن پاپيءَ کي اسان
کان کسي ويا ۽ انهيءَ ڪري اسانجي ڏاڍي بي عزتي ٿي آهي.
هاڻي ڪا اهڙي صلاح ڪاهي جو وري انهن ته ٿئي." ڌرمراج جي
اها ڳالهه ٻڌي جمراج ۽ واڻي ڏنين ته "موڙهو! اوهان کي نارائڻ
جي نالي جي مهما جي ڪٿان خبر پوندي؟ اها مهما ته سنت جن کي
جاڻن. ڀڳوان جي اڄا سان هي اُنهي ڀاڻ ۽ ڏس اُنهيءَ ٿيندو.

جا ڳالهه ٻڌي ڪري ”ڪر رڙا“ ڪري تيارون اچي ڪوڙ ۾ سنڌ سان
دوست ٻنا ٻرائي ساڻ لوڪن کي پرسڻ ٿا. شايد اوهان ڏٺو
جي ڏسي منهنجي ٻڌي آهي ته جو آدمي ڳالهه والي ڳالهه دغا سان
پاڻ ڪري پا مسخري طور پيشور جي ڏاڍي الٽ سمي ۽ ليڪن
تنهنجا پاڻ سڀ ڏس ٿي وڃن ٿا، پر الٽ سمي، پيڪڙ ڪين ڪنهن
جي مگر مان ڏاڍيءَ جو ڏس ڪري ته آئيا پر سڀ ڏي ٿو معاف ٿي
وڃن ٿا. هن ٻوليءَ پر الٽ سمي ڏاڍي جو ڏس آيو آهي، جو
ديهه ڪيڪ سنڌ ۾ بهت جي آهي، تڏهن پر ڀڳوان جي ڏس ۽ ڏک
ڪري هي سيڻي پاهن ڪان مڪت ٿي ونڪت ۽ جڳ جو لائق
ٿي چڪو. آها! سنسار ۾ ڏاڍي جي ڏاڍي وڏو ڪان مٿي پاهن
ڪان ڇڏائڻ وارو ٻيو ڪو پراشچت ڪونهي. جو آدمي ”ڏاڍي“
اهو هڪ اکيون وارو آهي پنهنجي مڪان ڪيڏيو تنهنجي ڀڳوان
جي ڀاڳ ادارت ڏنو ته ۾ سنڌ ۾، جو هم جا پاپ آهي وڃن ٿا.
هن مڪري جڳ ڪليون مان ڏيڏ ڪمي جي الهام ڪي مڪري
ساعت ۾ ڄاڻڻ خاڪ ڪيو ڇڏي، هن ڏاڍي جي ڏاڍي وڏو سان
ٻڌڻ پاپ ڏسي، لهو هو ٿي، ڀڳوان خود ادر ۾ ڄاڻو آهي ته
”جيڪو سچو ڏاڍو ٿي تنهنجي مان ڪرڻ ڪرڻ ٿو“
هن شبد ۾ جو آواز ٻڌي جا ڏر پاڻي ٻڌا آهي، تنهن
ڏاڍي ڏر وڏو ڪئي پاپ جي ڏاڍي هن ٻڌو ڪرڻو ٿو هي“

تڏهن هنن ڀڳوان جي ڳالهه ٻڌي، ڏٺو ان کي ڪهڙو هڪ
منهنجي ڪي ڏاڍي ڪئي ڇڏي، تڏهن ڀڳوان کي پنهنجي
درشن ڪرڻ سان ڪيو ڏٺو ڪيو ۽ ميشور جي ڏاڍي جي مهما
ٻڌي پڇڻ لڳو ”اسان! هن ٻوليءَ جي ڪير ۾ هو
ڪري پنهنجو ڪم ڏو ڪري ۽ نشا جي ڪير ۾ پنهنجي

انت سمي ناراڻ
ڻ" ڪري پنهنجي پٽ کي پڪاريو، تڏهن ئي
وِ ڏڻ جي پرتاپ سان وشڻو ڀڳوان جا پارشد اُتي اچي پهتا ۽
ڻ لڳا ته " اسان جي هوندي اوهين هن جو ڏالو وٺي نٿا سگهو."
دوت چوڻ لڳا ته " ڀائي! هن شخص دنيا ۾ اچي ڏاڍا پاپ ڪيا
ن، تنهن ڪري اهڙي پاپيءَ کي جم راجا وٽ وٺي وڃبو جتي سندس ڪ
رمن موجب ڪيس سزا ڏني ويندي. اوهين ناراڻ جا پارشد
ٿي هڙي اڌرمي جو پاسو نه وٺو ۽ اسانکي هنجي وٺي وڃڻ کان
منع نه ڪريو." وشڻو ڀڳوان جا پارشد تڏهن چوڻ لڳا ته " ڀائي!
اسان کي ڌرم ۽ اڌرم جو حال ٻڌايو ته ڪهڙي پاپ ڪرڻ واري
کي سزا ڏيڻ گهرجي؟" جمدوتن وراڻي ڏني ته "جا ڳالهه شاسترن
۾ چڱي لکيل آهي تنهنکي ڌرم ۽ جا ٻچڙي لکيل آهي تنهنکي اڌرم
سمجهڻ گهرجي. اهڙو ڪو به جيو دنيا ۾ ڪونه هوندو جنهن هلڻ
چلڻ يا اُٿڻ وهڻ ۾ پاپ نه ڪيو هوندو. هي اجاميل براهمڻ جي
گهر پيدا ٿي وديا پڙهي شاستر موافق هلت ڪندو هو. هڪڙي
ڏينهن هو پنهنجي پيءُ جي آگيا موجب ڪنهن ڪم تي ويو هو.
وات تي ڇا ڏسي جو هڪڙو ڀيل ڪنهن وئشيا سان پيو ڪلول
ڪري. وئشيا هنکي ڏسندي پئي موهت ٿي سندس گلي ۾ چنبڙي
پيئي. هي به ڪام جي وس ٿي پنهنجو ڌرم ڪرم، ماتا پتا، ڪرو
خواه استري سڀ وساري، هنکي گهر وٺي آيو ۽ هن سان گڏ گذارڻ
لڳو. ٿورن ڏينهن ۾ پيءُ جي ملڪيت ڦوڪي چوري ٺڳي ۽ جوا
وغيره ڏنڌا ڪري پنهنجو ڪٽنب پالڻ لڳو. بس انڪري هن
مها پاپيءَ کي اسين جم راجا وٽ وٺي وڃڻ لاءِ آيا آهيون، جتي هي
هي پنهنجن ڪيلن ڪرمن جي سزا ڀوڳيندو."
جمدوتن کان اجاميل جي اڌرم ڪرڻ جو احوال ٻڌي وشڻو ڀڳوان

بنو آهي جو ٻانهن کي اڪي وڪڻ لڳا ڏين. ٻانهن کي ناس ڪرڻ واسطي برهمچريه وِرت ڌاري ڏوڙ ۽ تپسيا ڪرڻ، اندرين کي پنهنجي وس رکڻ، من کي سنساري وشين کان الڳ رکڻ، سچ ڳالهائڻ، ڪنهن جو به برو نه چاهڻ، نر آهڪار ڪرڻ، ڪنهن به پراڻي کي دکر نه ڏيڻ ڪري به پاپ لهي ويندا. پر جيڪو نه پرميشور جي ڀڳتي جي پوئت ۽ اهڙي ڏاڍي محنت ڪندا ڪيترن ئي سالن ڪٺن جنمن جا پاپ ڪئي آدمي جلد مڪتي پائيندو، تنهن تپسيا وغيره سان شد ٿيو ٿئي. جنهن سوريه جي پرڪاش ڪري اونداهه ناس ٿي ويندي، تنهن ئي ڀڳوان جي نام اچارڻ سان ڪٺن جنمن جا پاپ ناس ٿي ويندا. اهڙا ڀلا ماڻهو پرميشور جو پريت رکڻ، ست سنگ ۽ ساڌو سيوا ڪرڻ بنا ٻي ڪجهه ڳالهه ڪانهي. ڪيترا ڀڳوان کان بيمک آهن، سي پرائشچت ڪرڻ تي به شد ٿيا ٿين. ڪڏهن به هي پنهنجو مت ڀڳوان جي چرڻن ۾ جو ٿوري ڏات سان لڳائي ٿو، سو سڀني ڌرمن جي پنن کي لتو ڏسي. مان تو کي اهڙي ڳالهه ڪري ٿو ٻڌايان جنهن ۾ وشنو ڀڳوان جي پارشدن ۽ جمدوتن جو سنواد ٿيو آهي

اجاميل ڏالي ڪڻو براهمڻ هو، هو پنهنجو ڪري وشنو سان ڪٺو پيار هوندو هو. انهيءَ ڪري هو ٿوري ڏيت ۾ جوا وغيره ڪندو هو. اُن وشيا مان هڪ ڏاراڻو ٿالي ڪرڻ پٽ هوندو هو، جنهن کي هو ايترو پيار ڪندو هو، جو کائيندي پيئندي، آئيندي، ويندي، ڪنهندي ۽ سمهندي وقت هميشه پٽ کي ياد ڪندو هو. جڏهن اجاميل جي موت جو وقت اچي پهتو، تڏهن جم جا دوت ٻانڌي ٽنگ ڪرڻ 15 ري مدڪر ۽ ڏسي ڪڍي هنن سان ڪيڏو ڪٺو. اجاميل انهيءَ ٻانڌو وجهه ڏسي جنهن کي ڄاڻي "ناراڻ

اسڪند چوٿون

راجا پريکشت شري شڪديو جي کان پڇڻ لڳو تہ ”مهاراج!
[illegible] ڪنڌ ۾ آدمي جي [illegible] واسطي [illegible]
[illegible] ورتي [illegible] اوتار ورتي [illegible]
[illegible] ورتي [illegible] سوڄ [illegible] واڪڻ [illegible]
[illegible] ڪري [illegible]
[illegible]

شري شڪديو جي چوڻ لڳو تہ ”هي راجا! [illegible]
[illegible]

واسي (ٻه ڪروڙ) سان ٻوڪ ٿو ڪري، تنهنڪري جمعو ورت ٢٢
ڏالي لوڪ ۾ ڪاهي رت ۾ ٻڌن ۽ ٻاوڙن ٿا. جو آدمي ديو ڏٺن ٿو
ڏاڻ ولي پهرين ڪاڻ ٿا جيو معيا ڪريٿو، تنهنڪري جمعو ورت
وشواسط ڏالي لوڪ ۾ ڪاهي مدڪرن سان انهن ٿا ڪٽيون، جڏهن
اڪري ۾ ماري سان ڏاڻن کي ڪٽيو آهي. ٻاهر لڪائط وارو
ڪي اهي جمعو ورت سارمي ڏالي لوڪ ۾ ڪاهي بيشمار ڪٽين ڪان
سڌو ماس هيڙالين ٿا. جو آدمي ڏن ولي ڪوڙو ليئا ٿو ڪري
يا ڪوڙي شاهدي ٿو ڏئي، تنهنڪري اهي جمعو ورت سڌو سر
ميلا ۽ ٻيو مٽي ڪري بشواس لوڪ ۾ جو رت سان ٻيلا ٻيو آهي،
ڪيڙالين ٿا. جو براهمط، کمتري ۽ ونش ٻيون جو ماس
ٿو کائي ته اهو سوط جو روپ ڌاري اين جو ماس کائي ٿو ۽
جو براهمط، کمتري ۽ ونش شراب ٿو پئي، تنهنڪري جمعو ورت
کيلا ڪيڏو ڏالي لوڪ ۾ اڇلائين ٿا، جو لوڻ سان ڀريو آهي. جيڪو
منش سادو يا سنت يا ڪنهن غريب کي ٻڌا ايڏا ڪاريون ڪڍي ٿو
سڏي او ۽ سو رداس کي پهچط ٿي ۽ ماڻ لته بڌائي، تنهنڪري اهي
جمعو ورت رکشوڪط ٻيون ڏالي لوڪ ۾ جيو ڀلائين، جتي راڪشس
انهنکي کائين ٿا. جڏهن آدمي بيماريءَ يا ساڪوءَ لي ايڪر کهط وقت
ٻاڙون ڏئي لاءِ کهورڪي کهت ۽ ڪياڻي ٿو، تنهنڪري جمعو ورت
شول ٻو ورت ڏالي لوڪ ۾ ڪاهي سڌو سر جام ۽ سوڙهين کان ڪرائين ٿا.
ايڪو جتي شاهي شڪايت هي هوط اڪيو ته "هي راڄا جو آدمي
۽ ٻه شاستر ڪان ٻاهر ڪري ٻو مشڪ ڪري ڪٿا يا ڪيوڙن ۾ ٻڌارت
تو ولي — لوڪ ۾ ڪري ڏر ٻڌائي ٿو هي مشڪ، شوڊ ٻڌن ٻڌائط
ٿا ڪيڏ ماسو آهي ۽ ڀشوڙڻ ڪڏاڻ ماسو آهي ۽ ڏرڪرت مي ٻڌائط
ڪئي تنهنجو بڌا معنى ڏي ٻو ۽ ڏڪي بڪشت جو سڪ ماڻدو."

اسڪنڌ ڇهون

راجا پريڪشت شري شڪديو جي کان پڇڻ لڳو ته "مهاراج!
اوهان پنجين سڪنڌ ۾ آدمي جي وڪنٺ وڃڻ واسطي ٻه رستا
ڏسيا پرورتي مارگ ۽ نورتي مارگ ٻڌايا هوا ۽ ڇهو هو ته ڪهڙي
لوڪ نورتي مارگ کان سورج منڊل مان ٿيندا وڪنٺ ۾ وڃن
ٿا ۽ جي ڇهو مايا جي ڪٺڻ ڪري پرورتي مارگ کان چندر منڊل
۾ وڃي ڪرمن موجب سورگ جو سک ڀوڳي ورئي دنيا ۾ جنم ٿا
وٺن. هيٺين ڪرتا ڪري
پيون ۽ انيڪ ڪاليون هونديون ٻڌايون هيون. جيئن ڪرڻ سان ٿيني ۽ ...
ٻڌايو ... ڪو ... ڪرڻ ... سک ... ڪو ... نرڪ ۾ ...
منش ... سورگ جو سک ... "هي راجا جي منش ...
شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ... [illegible]
... پاپ ڪن ... نرڪن جو دکر ... [illegible]
منش ڪي ڪهڙي ته هو هميشه ... [illegible]
ان ڪري ... ڪري ... [illegible]
... پاپ ... [illegible]
... ڪري ... [illegible]
... پاپ ... پرائشچت ... [illegible]
... پاپ ... پرائشچت ڪرڻ ... [illegible]
پاپ ڪري ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

داسي (لوڪرائڻي) سان ڀوڳ ٿو ڪري، تنهنکي جمدوت [illegible]
ڏاڍي نرڪ ۾ وجهي رت ۽ ڪنن ۾ [illegible] ٿا. جو آدمي ديوتائن جو
ڌن ۽ ٻين ٻهمڻن کان [illegible] جيو ڪڍيو ڪري ٿو، تنهنکي جمدوت
وشواسگهاتي نرڪ ۾ وجهي مدگرن سان انهن کي ڪٽين، [illegible]
اکري ۾ موڙي سان ڏاڍن کي ڪٽيو آهي. ٻاهر لڪائي واري
کي اهي جمدوت سارمي ڏاڍي نرڪ ۾ وجهي بيشمار ڪتن کان
سدس ماس ڀيرائين ٿا. جو آدمي ڏن ٻلي ڪوڙ ليکا ٿو ڪري
يا ڪوڙي شاهدي ٿو ڏئي، تنهنکي اهي جمدوت سدس سر
ميرڪ ۾ پرمتي ڪري وشواس نرڪ ۾ جو رت سان ڀريل آهي،
ڪرائين ٿا. جو براهمڻ، کتري ۽ ويش پيون جو ماس
ٿو کائي تن اوسرط جو روپ ڌاري ان جو ماس کائي ٿو ۽
جو براهمڻ، کتري ۽ ويش شراب ٿو پئي، تنهنکي جمدوت
ڪپار ڪنڊ واري نرڪ ۾ اڇلين ٿا، جو اوڀاسان ۾ جهو آهي. جيڪو
مڙس ساڌ ۽ سنت کي غريب ۽ بي [illegible] ڪراهن ڪندو ٿو
سدائين ٿو ۽ سبوداس کي ڇيڙي ٿو ۽ ماٺ ٿو لڳائي، تنهنکي اهي
جمدوت وڪشوڪٽ ڀوڄن ڏاڍي نرڪ ۾ ڦيرائين، جتي ڪاڪشس
انهنکي ڏاڙين ٿا. جيڪو آدمي بيگاري ڇڏي آهي پيڪر کهڙي وقت
جانورن کي ٿو کهڙي ڪٽ ۽ ڪاڙهي ٿو، تنهنکي جمدوت
شولپروت ڏاڍي نرڪ ۾ وجهي سدس ماس سولين تان ڪڙائين ٿا.
[illegible] شري شڪديو جي ٻڌو ته ”هي راجا! جو آدمي
[illegible] شري [illegible] هو ڪتا ڪٽ [illegible]
[illegible] نرڪ ۾ [illegible] ٿو [illegible]
[illegible] آهي [illegible] آهي [illegible]
[illegible] ماڻهو [illegible]

اسڪنڌ ڇهون

راجا پريڪشت شري شڪديو جيءَ کان پڇڻ لڳو ته "مهاراج!
اوهان پنجين سڪنڌ ۾ آدميءَ جي وڪنٺ ۾ چڙهڻ واسطي ٻه رستا
هڪڙو پرورتي مارگ ۽ ٻيو نورتي مارگ ٻڌايا هوا؛ ٻيو هوءَ ته گياني
لوڪ نورتي مارگ کان سورج منڊل مان ٿيندا وڪنٺ ڏانهن وڃن
ٿا ۽ هي جيءَ مايا جي ڪڙن ڪري پرورتي مارگ کان چندر منڊل
۾ وڃي ڪرمن موجب سورڳ جو سک ڀوڳي وري دنيا ۾ جنمن ٿا ۽
ٿيون ته انيڪ ڳالهيون موڪي ٻڌايون هيون. هيئنر ڪرپا ڪري
ٻڌايو م ته اهڙو ڪو ڪرم آهي جنهن جي ڪرڻ سان پاپ ۽ اڌرمي
منش . ته پوئتي سورڳ جو سک ڏسن ۽ ڪو به نرڪ ۾ نه وڃي."
شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته "هي راجا! جي منش ڄاڻي
پڇي پاپ ڪن ٿا، تنکي نرڪن جو دک [illegible] ۽ [illegible]
منش کي ڪيور جي ته هو هميشه مڪتي جو آڌار ڪندو رهي ۽ جيڪو
ان ڳالهه جو ويچار نه ڪري سو پڇتاءُ جنم اچايو ڄاڻي ڏاڍو
پڇتائي ٿو. تنهنڪري ڪو به پاپ ڪٽي ٿئي ته اهڙي ئي
پشچاتاپ ڪجي، جهڙي بيماري سواءِ دوا واڌ جي نه ايندي آهي،
ٿين پاپ به ٻڌا پرائشچت جي نشو مٽي. پر ياد رهي ته ڏڪ فعا
پاپ ڪري ان جي پرائشچت ڪرڻ بعد اهو پاپ ايي ٿئو وڃي؛
پشرطيڪ وري ساڳيو پاپ نه ڪري. اهو ان آدمي ۽ انڪو [illegible]
جو دوا ڪائي پر پرهيز نه ڪري، ته جهڙو [illegible] شان ڪي
وري اچي ڪپ ۾ ليٽي. جيئو ٺيڪ ٿئو، [illegible]
ٿئي [illegible]

ڏي موڪلندو آهي. جئين هو هيو پنهنجن ڪرمن موجب
ڏک سک ڀوڳي پوري سنسار ۾ ڦرندو آهي. هاڻي هن
ڳالهين جي ڪري جهڙن ترڪن ۾ هيو ۽ جيئن هو احوال ڏنا
هو آدمي پڻ هو ڏٺن ۽ اسٽري ٻئي ۽ ٻئي سان گڏ ٿي
آن کي حدون پڏي مذڪور سان ملايدا آهسته ڏلي ترڪ
ملائڪ ڪڍي ويندا. جئين ڪچهري ڪرڻ لاءِ ڪلهو ملي.
جيڪو ڪڍي اسٽري جي الڪي ٿي ڪي ٺٺو ڪري ڄم موڪلي
پاڻ آن سان پوکر ڪريٿو، تنهنڪي مرڻ بعد جمدوت مذڪور
سان ملايدا ٿليو ۽ هن ۽ سند ۾ عضوا ۽ ڏي الڪ آهسته ترڪ ۾ وجهو
ويندا. جيڪو آدمي آڌر جي ڪڻو سان ڪتب جي آللا
ڪري اهڙن سان پوري ته ته "آءُ الهڪي ٻڌائي وهوآهيان" تنهن
کي جمدوت ور و ڏو ترڪ ۾ اڇلائي ڏانڪي ڏان ڏنڪ ڏيندا آ. جو
منش ڪڏهن آدمي يا پسون پکين کي پنهنجي ڪانئڻ واسطي
ڏسڻ ۽ ڏون مارينو، تنهنڪي جمدوت ما ڏو ور ترڪ ۾ ڇو
ويندا، جئين هو ميوت ڏاڪ ڏانڪن جي ڏنڪ ڪري ڏاڙو ڪشڪ
پو ڪڙهو. جو منش ڏن سان پوپٽ وڪي پنهنجو گذر ڪرڻ ٿيو
ڪري، شاستر ۽ شرڌا نه رکي، تنهنڪي جمدوت ڪال سو تر
ڏلي ترڪ ۾ ڄچهو ويندا، جئين هو مڇن سڳيون اڇيو ڏنين. جو
آدمي پسن پکين ۽ خس ۽ کي ٻڌي پنجري ۾ بند ٿو رکي، تنهنکي
جمدوت ڪمي ڏانڪ ترڪ ۾ اڇلائيندا. جو سچو وڃت ڏان ۽ سان
پڻ آهي ڏانڪو منڊو. ڪوڙ ڪو ڦيلي چڙهنتيون ڏي. جو آدمي پنهنجي
مڙا ٻاڪي ڪو ٻون ڏيئي ڏکي ڪريٿو، تنهنکي جمدوت ڪوڙي آهي
هوا ڦيڻ ڏکي آگر ڏڪيد پر لد ۽ ڍڏين ڏان آڪڙن ٻيڻن سان ڏاڙ ڏانس ٿ
جتي هو هيو ڏاڙي ڏاڙي ڏ ملڪ ڪري ڏانڊا سڏن سي، ڏنهو ڪن

ست سنگ کان پريان پيچن ٿا ۽ مو مايا جي موهه ۾ مست آهن.
جنهنڪري پرميشور جي لئه لڳل هوندي آهي اُنوت سڀ ڪٽ
پاڻ کان پاڻيهي اچي موجود ٿيندا آهن." ڀڳوان جي اها ڳالهه
ٻڌي پرهلاد چوڻ لڳو ته "مهاراج! تڏهن دنيا ۾ اهڙا ٻه مور ڪر پيا
آهن جنڪي وڪنٺ وڃڻ جي چاهنا نه هوندي؟ آه! هي سڀ اوهان
جي مايا آهي. جنهنجي اوهانجي ڪرپا ٿئي آهوئي وڪنٺ وڃڻ
جي چاهه رکيتو. هرڪنهنڪي اهڙو گيان حاصل ٿيڻ ڏاڍو مشڪل آهي."

ان بعد شري شڪديو جي، راجا پريڪشت کي ٻيهن انيڪ
آڪاش، سورج، چندرما، تارن، ڌرولوڪ
ڪنڊن، ستن ديپن، ٿانڪ ۽ نرڪن جو حال ٻڌايو.
شيش ناڳ ۽ نرڪن بابت ۽ ستارن بابت پڇڻ

راجا پريڪشت شڪديو کان نرڪن بابت وقت بوقت نرڪن بابت مون
لڳو ۽ چوڻ لڳو ته "مهاراج! اوهان وقت بوقت نرڪن ۾ جي ڏاڍا ڏک ڏسن
کي ٻڌايو آهي ته پاپ ڪرم ڪندڙ نرڪ ۾ جي ڏک ڏسن ٿا. مونکي اهو نرڪ
ٿا ۽ شپ ڪرم ڪندڙ سورڳ ۾ رهيو آهي. مونکان پنهنجي سچي عمر ۾
جو ڏالو ڏاڍو ويچاري رهيو آهي جو براهمڻ جي ڳالهه ۾ مثال ٿانڪ وڌي
رکيو اهو اپراڌ ٿيو آهي جو براهمڻ جي ڪابه جدا لوڪ آهي يا ڇا؟ اهو سمورو
هاڻي اهو نرڪ هن پرٿوي تي ڪٿي جدا لوڪ آهي يا ڇا؟ مهاراج ڪابي وراڻي
حال ٻڌايو ته دلجاءِ ٿئي." شري شڪديو جي مهاراج ڪابي وراڻي
ڏنيس ته "هي راجا! تون نرڪ ۾ وڃڻ جو لائق ٿي نه آهين ۽ انڪري توکي
وڏيڪ نه ٻڌايم. ڇيڪو جي ٻڌڻ جي مرضي اٿيئي ته ڏيان ڏيئي ٻڌ.
نرڪ سميرو ۽ پربت کان ڏوائي جو جن ڏکڻ طرف زمين
جي هيٺ ۽ پاڻيءَ جي مٿان آهي. سورج جو پٽ جمراج جي پوري جو
راجا آهي. مڙيئي اٺاويهه نرڪ آهن. اهو جمراج، جنهنکي ڌرمراج
جو ڏنا آهن، مرڻ کانپوءِ پاپيءَ کي نرڪ ڏئي ۽ ڌرماتما کي سورڳ

مکت لنبھو ۽ جیھرا تدر کیکا تاں کٹی تو اوتون تدمعچی
موغب کیہر، سو سو یکھن دو تی ملیٹو۔"
ادا کرام پڈی واہا پریکشت پچھلی اکھو تر "ھی شکدیو جی!
پڈھین منش کی واو کیکادی تی اشنان کرلی تاں وچلی ۽ درشن
سان ابوان سوین یکھن دو تی ملیٹو، تدھون پٹا پوء مدھمچی
قاقی پکشلو دو جیھرا یکھے کیا ۽ ڈاکو لیوء ۽ پٹا واہانوان الخ
دو کری رہیا آہن؟" شری شکدیو جی وراٹی ڈتیس تر "ھی
پریکشت! تدھمچی قاقی پکشلو شاگیھو پکا ھوا ۽ اتھن تی
ویساہ پئی دوسی، پر ان بت کہٹوڈان دو، جھمکری مٹھی
ایس قران ہالی سان شیام سندر کی ۽ گوت ودائی رشین منین
دو ست سنگ کریان ۽ پھمچھو ڈن چکی کر ۽ خوچ
کریان، اوہی سبب دو، جھمکری ھن ایھرا یکھہ کیا ھوا۔"
شری شکدیو جی مہاراج، واہا پریکشت کی ان کاتھوء تون
کیھن دی کیا ۽ اتھن ۽ ہمیشہ ودی اتران دو حال پڈائط اکھوء
۽ دڑخ اکھس تر "ڈدو کیھو ۽ ڈراپٹ نرسنگھ اوتر ودوتوء پرہلاد
پکت تدھون کاتس، وکھیڑ ھو تر "ھی مہاراج! امھین جوان تی
اوری کریا کرپو دو الہدای سدن دو خ ۽ اوبلجی دوتی دو
ڈیان پھو دی۔" بھگوان نرسنگھ، وراٹی ڈتیس تر "ھی پرہلاد!
تو ان سداری جون کی ھی ساؤ مدھو ۽ پٹا پٹا آھن، وٹی تی
۽ ڈخ ! ۽ کیو، رکھو۔" اتھن تی پرہلاد پوری پر ودھتی کری
دوخ اکھس تر "مہاراج! امھین پھمچھی کرپا سان اتھن منش
ھ پیڑا ڈے، ھنی بھمچی دڑان دی پکھی تاپی کین ونکھت
رکروانی مٹی" ...سنگھ دہ تدھون دوی جس، تر "پرہا! ونکھت
...پوھد ... دی ... ست سنگ پاوو آھی، کاتھکوا...

شاهوڪار ماڪيءَ جي لار چٽڻ تي خوش ٿي سڀ وساري ويٺو، تڏهن
هي اڪياڻي آدمي سنساري دکر ڏسي ٻه ڪٽنب پرست رهيئو. هي راجا!
جڏهن نه تون مايا ۾ اٽڪيو پيو آهين، تڏهن هو شاهوڪار ٻه استريءَ ۽ اولاد
جي موهه ۾ ڦاسي خراب ٿيو. سو جيڪو شاستران جي آڳيا موجب هلي
ٿو اهو ته پنهنجو مطلب پائي سگهيئو، پر جيڪي اُبتڙ هلن ٿا سي
هن مايا روپي جهنگل ۾ رلي خراب خوار ٿين ٿا. انلاءِ سواءِ ست سنگ
جي هن ڀيانڪ جهنگل روپي سنسار مان ٻاهر نڪرڻ ڏاڍو مشڪل آهي."

ڄڙ ڀرت جا اهڙا امولڪ وچن ٻڌي راجا رهوگڻ سندس پيرن
تي ڪري پيو ۽ چوڻ لڳو ته "هي ڪرپالو! اوهان، مون مايا ۾ ڦاٿل
کي گيان روپي وات ڏيکاري ٻاهر ڪڍيو آهي. انلاءِ آءٌ ڪيتري
اوهانجي مهما ڪريان." بس! پوءِ ته اها پالڪي اُتي ڇڏي جهنگل
۾ وڃي هري ڀڄن ڪري مڪت ٿيو ۽ ڄڙ ڀرت اُتان روانو ٿي ويو.

راجا پريڪشت واٽي شري شڪديو جي کان پرٿوي وغيره جو
وستار پڇڻ لڳو جنهن تي شڪديو جي هنکي انيڪ ڳالهيون ٻڌائي
گنگا جيءَ جي اُتپتيءَ جو وستار هن ريت ٻڌائڻ لڳو ته:-
جڏهين ڀڳوان وامن اوتار وٺي راجا ٻليءَ کان ٽي پير پرٿوي
جا دان ورتا، تڏهين ڀڳوان وراٽ روپ ڌاري هڪ چرڻ ۾ ست
لوڪ هيٺيان ۽ ٻئي چرڻ ۾ ست لوڪ مٿيان آندا. برهما، ڀڳوان
جو چرڻ پنهنجي پريءَ ۾ آيو ڏسي ڪري آٿي پنهنجي ڪرمنڊل
مان پاڻي ڪڍي ڀڳوان جو اُهو چرڻ ڌوتو. چرڻ ڌوئڻ وقت جو
پاڻي ميٺ ڪريو تنهن مان هڪڙي ڌارا نرنارائڻ پربت کان لهي
گنگو ترئي کان لنگهي ڀارت کنڊ ۾ آئي جنهنجو نالو گنگا سنسار
۾ پرڳهٽ ٿيو. ان گنگا جو ايترو ته مهاتم آهي جو جيڪو منجهس
اشنان، جل پان يا درشن ڪرڻ لاءِ وڃيٿو، سو اليڪ پاپن کان

دل آهي. هو گهڻن قسمن جا پاپ ڪري اهو ڪتاب هي پالڻا
ڪن ۽ سمجهائڻ ڪري سڀاڻي آلهه کي ۽ ڏانيندا ٿا رهن. پاڻهي
پرڪاريون بهمتجي اهائيندڙ ۽ هو ڏيان يا سهولت لئا ڪن. ڪٿي ڪو
ڪهڙي جيڪي پچڻ ڪرڻ ته هوي ته پڙهائين ته "اسالڪي فرصت ڪانهي."
الله هي راڄا من جيو کي تون شاهوڪار سمجهه. ڪار ڪرو ۽،
ادب، موهه، اهنڪار ۽ من اهي پنج ڏو ر سمجهه، هي الٿي پڙهن
مش کي ڇڏيا آهن. ڪتيبن کي آهن ڏو ون ڏو هماڻي
سمجهه. هي جيو پالڪي ٿوليو ۽ هي سو رکو من ڪري ڏو ساڻن
مهاتمائن ڏه سڪر چڙهي ۽ هري پڄڻ نه ڪري سڀساري ماڻا جي
ڏو ر ڦاسي ۽ ڏيکو. ۽ ري جنهن جو شاهوڪار آهي ڪوڙ وقت شيطان
وغيره جي ڏپ کان پڇندو ٿي رهيو، پر ڪٿي ڏڪاڻ ملِيس،
تنهن سڀساري سڪر ڪهوڙ وارا به پڪندا رهن ٿا ۽ ڪٿي به آرام
ڪو نهين. جنهن ڏيهي ۽ ٻين جاءِ ون آلڪي ڏيکاريو ٿي، تنهن
ڪتيبي به هڪڙا ڪري ڪيس ڏيکاريندا رهن ٿا. اسعري جي
سڪت کي آڌار ڪوم ڪري سمجهه. جهڙيءَ موهه ۽ شاسترن
جا ۽ ديڻ پاڻهي ٿا ۽ جن ۽ پڙهائي ۾ جڏهين عضوا هوائي ڏيو سڀن،
تڏهين ڀاڳي ڪتيبي کيم، سڀاڻي ڏيڻ ۽ کي ٿا ڪن. پوءِ جنهن
ايمان ڏکي ڏوکيهڙي ۾ مرڻ ڏو ڏپ نه رکي رات ڏينهن هي جيو
ڪمائڻ جي سوچ ۽ ويچار ۾ لڳو پيو هوندو آهي، تنهن من شاهوڪار
کي ڏو هجي، ڏاڪئي ۽ ڪٿي هي ڏسڻ ٿي ۽ مرڻ ڏو ڏپ نه ڪيو،
سڀ ۽ ڪتيبن ۾ ورهائيندو ڪوم سمجهه ۽ مش جي ڪرمن
کي ۽ ڻ جي ڏوري ڪري سمجهه، جهڙي ڪا هي جيو جهاي دمڻ لئو
[illegible] ڪو ڪا ۽ اوهي ڏينهن رات سمجهه جي [illegible] هي ڪم
[illegible] آهين ۽ هو ڏاڪس، تنهنڪي ڪال سمجهه، جنهن [illegible]

پر اهو ويچار اجايو هو (٢٣)

...ري ٻه ڪاڇر وچ واپار ڪندس." هاڻي شاهوڪار اُن جهنگل

...چو ته چور سڀ ڪاڇر لٽي ويس. پر ڪٿي ٻه چوکي جاءِ نه ڏسي

...ن پنهنجي رهڻ جو اڇو گولڻ لڳو، پر ڪٿي ٻه چوکي جاءِ نه ڏسي. وات تي

ڳجهگهوڙ پڌي ٽڪرو پٽي ويو. رات تي

۾ پنهنجي رهڻ جو اڇو... ته ڪندن ن

شينهن ۽ هاٿين جي ٽيس ۽ ڪٿي

وڇن ۽ ڏانگن کي ڏسي ڏاڍو ٻڙو پٽي ٽيس ۽ ڪٿي ته ڪندن ن... آرام وٺڻ

لڳڻ ڪري ڏکي برٽي ٽيو. جيڪڏهن ڪنهن وڻ تي آرام وٺڻ

لاءِ ٽي چڙهيو ته اُتي چيري جي بولي پڌي اُتي ٽي پيو. اهڙيءَ

ڏيپ جي حالت ۾ هو اِچي هڪڙيءَ سڪل کوهه ۾ ڪري پيو. آن

کوهه جي منهن تي هڪڙو وڻ هو، جنهنجي ڏاري اُن کوهه ۾ پٽي لڙڪي.

قسمت سبب اُها ڏاري هنڪيءَ هٿ اچي وئي، جنهنڪي جهلي بيٺو. آن

کوهه ۾ هيٺ هڪڙو ڏانگر ڦوڪڻ ڪندي ڦوڪون ڏيئي رهيو هو ۽ جنهن ڏاريءَ

کي هو جهليو بيٺو هو تنهنکي مٿان ٻه ڪوئا، هڪڙو اڇو ٻيو ڪارو

ڪتري رهيا هئا. هاڻي ويچار ڪجائين ته جي ٽٽو ٽپو ڏيان ته ڏاري اڇها وڃي

ڏيان ته ڏانگر ٽوڪائي مارينم ۽ جي ڪيائين ته وڻ ۾ هڪڙو ماکيءَ

اڃان اهو ويچار پئي ڪيائين ته ڏاريءَ جي لڏڻ ڪري اُن ماناري مان

ڪٽي وڃي. جو ماناري ڏسڻ ۾ آيس ۽ ڏاريءَ جي هو ڏاڍو خوش ٽيو

جو ماناري ڏسڻ ۾ آيس ۽ واتِ ۾ اچي پيئي جا چکي هو ڏاڍو خوش ٽيو

ماکيءَ جي لار سندس وات ۾ اچي پيئي. اهڙيءَ طرح ڪيترو وقت آن ڏاريءَ

۽ پيو ڪانئس وسندو رهيو. اهڙيءَ طرح ڪيترو وقت ڪتري، وڃي تڏهين هو

ڏڪندو رهيو. جڏهين ڪوئن ڏاري ڪتري، وڃي ڏانگر جي ڏنگڻ ڪري مري ويو."

شاهوڪار کوهه ۾ هيٺ ڪري پيو ۽ ڏانگر جي ڏنگڻ ڪري مري ويو."

ايتري ڪٿا پڌي راجا چوڻ لڳو ته "هي مهاراج! موکي هن

شاهوڪار جو عجب ٿو لڳي جو هو ماکيءَ جي ڦڙي تي موهجي پيو،

پر ڏاريءَ کي جهلي مٿي چڙهي نه آيو؟" جڙ ڀرت وراڻي ڏنيس ته

"هي راجا! تنهنجو ٿوري سيئي سنساري ماڻهن جو ٻه ساڳيو ئي

ڏيهه ـ ان پوءِ تنا رکي، ٻه ٻي پرمانما جي شريو کان اڳ پوءِ ٻت
!لکي آهي جنهن. مگر پڪي جو ۽ ڪي ۽ ڏيڻ [illegible] ۽ ڪڍي
وڌ مڙ ڪري ڪيس ڏوه ڏکر ڏيو. جيڪڏهن اوپکي وڌ
ڪي پنهنجو سمجهي ۽ پوءِ ته اڳتي اهو روز اچڻ آهي. ٻه منش
شريو ڪي پنهنجو ڳالهه سنساري سکن ٻر جن لڳائيندو، تنهنڪي سواءِ
ڏکر جي ٻيو ڪجهه ڪو ملي. سگهه ته رکو پرميشور جي ڏان لڳائڻ
ڪري ماڻيندو. پڳوان جي ٻکتي ڪرڻ ڪري منهنجي ۽ ڪيان
روشن تي ڪاري ڪري ڏيو انڌڪار مٽجي ويندو."

ايترو ٻڌي راجا رشالو گرڻ مٿ ڪري چيو ته "هي مهاراج! منهنجو
من اوهان جي سمجهاڻي تي اوهين جو مدد ڏيو آهيو؛ جنهن امرت پيئڻ
ڪري سڀ بيماريون ڏس ٿيو ويون، جن سنساري منش، جي
مٿا موهه ۽ بيمار آهن، تنهنڪي پنهنجو درشن ڏيئي ڪرتارٿ ڪريو
ٿا. هاڻي موکي ڏاس سمجهي ڪجهه ويڪ اپديش. ڪريو،
جنهن ڪري مي ٻوساگر لنگهي پار پوان." اها ٻوت اڳ جن ميٺين
ڪتا پڌانڻ لڳس ته

مگر شاهوڪ رکهڻي جنس ساڻ ڪلهي ڪٿهن ڏيساورتي
لڳو، پر ڪجهه سي ڪري ڳالهه سان ڪوٺي ڪوڙ ڪيا.
واٽ تي [illegible] ڪٿ سان [illegible] مدد ڪري پيئي آيا. اتفاق
اهو شاهوڪار واٽ ڀلجي مٽيون [illegible] جهنگل ۾ جتي اهڙو
جهنگ ڪوهه ڏسڻ ڪانه هئي. اهي جهنگل ۾ [illegible]
[illegible] ڏاڍي هوا جي ڪري [illegible] مشڪل ٿي پيو. [illegible]
[illegible] سان ۾ [illegible] ڪجهه [illegible] ڪين ڏيس ۽ رات
[illegible] [illegible] ولي ڪيس اچڻ لڳا. تنهن دم
[illegible] [illegible] لڳو ته "مڪڙن ڪجهه ماڻ [illegible] [illegible]

ڪوڙ ڪپٽ ڪري آنهنجي ڀالنا
ڪان پنهنجو پيٽ نٿو ڀرائي. ڪام، ڪروڌ، لوڀ، موهه، اهنڪار ۾ من اهي
ٿو ڪري. ڪيس ٻرا ڪرم ڪرائي
ڇهه چور هن منش پٺيان لڳا رهڻا جي ڪن ٿا." اهڙيون ٻيون ٻه ايڪ
ڏهه ڪرم ڪان ڀرشٽ ڪن ٿا.
ڳالهيون رهوگڻ کي ٻڌائي ڏاڍو ڀرسن ڪيو.
جڙ ڀرت ڪان ايترو گيان ٻڌي رهوگڻ ڀرارٿنا ڪرڻ لڳو ته
"هي مهاراج! منش، ديهي ڪان ڀيو ڪو آتم ڀولو ڪونهي، تنهن ٻه
توهان جهڙي گيانيءَ ۽ مهاتما جي درشن ٿيڻ ڪري اهو جنم سڦل
سمجهڻ کپي جي. ديوتائون به هن منش، جنم ملڻ لاءِ ترڦي رهيا
آهن ۽ جو ته مڪتي پڻ هن منش ديهي ۾ ملي سگهيٿو. هي مهاراج!
آءُ مورک ۽ اگياني آهيان، اللاءِ موڪي ديا درشٽي ڪري برابر
سمجهايو جنهن ۾ منهنجو ڀلو ٿئي." جڙ ڀرت ٿڌي هن ڪلي ۽ واڪي
ڏنيائين ته "هي راجا! اها ڳالهه سمجهڻ ڏاڍي ڪٺڻ آهي. هي
منش جيستائين اهنڪار ڇڏي سنتن مهاتمائن جي شرڻ ۾ ونديو،
ٿيستائين ڪڏهن به گيان پراپت ڪين ٿيندو. جهڙي ريت ٻه ٽون
هيٺئر راجا آهين تنهن ڪٺين جنم ۾ آءُ به وڏو چڪرورتي هو، ۽
پر مون راڄئيءَ ۾ پنهنجو ڀلو نه سمجهيو. وچي ڌارايط جي شرڻ ورتي
۽ هري ڀڄن ڪرڻ لڳس. توڻ به ان راڄ ڪاڏيءَ جو ايمان ڇڏ
۽ سيٺي پرا ڪڻين ڪي هڪجهڙو ڪري ليکي ته پوءِ تنهنجي
مڪتي ٿئي." جڙ ڀرت جو گيان ٻڌي راجا رهوگڻ ڪاڏس
آپراڌ ڪميا ڪرائڻ لڳو.
راجا رهوگڻ جا اهڙا نمرتا ڀاو وارا ۽ چوڻ ٻڌي جڙ ڀرت جوڙ
لڳس ته "توڻ ڄڄ نه مان توکي سراپ ڏينه ڏينديس. ٻڌ ته
گيانيءَ ۽ مهاتمائن سنساري سڀني وانگر ڪڙو سمجهيو

راجا جڙڀرت کي ڪهڙو جهيڙيو ڀري ڀڄندي ڏٺائين ۽ مکڻ
رهيو ۽ ڪوبه جواب ڪونه ڏنائين. راجا تنهن تي وڌيڪ ڪاوڙ، غصو
ڪري چيو ته ”جواب ڇو نٿو ڏين؟“ جڙڀرت تنهن تي کلي جواب
ڏنو، ته ”هي راجا! تون جو چوين ٿو ته ٿلهو متارو آهين ۽ پالڪي
برابر نٿو کڻي سگهين سو ڇاڪاڻ هميشه ايڪ رس آهي، جو نه ٿلهو
ٿيندو آهي ۽ نه ڏٻرو. هي سنهون يا ڏٻرو ڪيو ليکيس ته جو اهڙو
سنهون آهي جو ڪيئن ڪيس. ڏسي نٿو سگهي ۽ هي ٿلهو سڏجيس ته
سڏ مرن ووات روپ ۾ سچو سنسار اهو وڌيو. هي ناسولت
شرير تي رکيو آهي جو ڪڏهن ٿلهو ته ڪڏهن ڏٻرو رهندو ۽ جڏهن
هي ناسولت شرير سان پريت لڳائي آهي تنهنڪري انهن ڪالهن جو فڪر
ويچار ڪرڻ گهرجي. هو ڪي مرڻ ۽ جيئڻ ٻئي ڪ سمان آهن.
جڏهن وقت آئي ڪوبه مري نٿو سگهي. ڀڳوان هي جوتي تو ۾،
مون ۾ ۽ سڀني پراڻين ۾ هڪ جهڙي آهي، تنهنڪري آءٌ تو ۾ ۽ پالڪي
کڻڻ وارن ۾ ڀيد نٿو سمجهان.“ مطلب ته ائين ۾ گهڻو گيان ٻڌايائينس،
تنهنڪري راجا خوش ٿي پالڪي مان هيٺ لهي آيو، پيرن
ٻئي هٿ ٻڌي چيائين ته ”هي مهاراج! مون سنسار جي موهه ۾ ڦاسي
اوهان کي ڏکيو. مون کي ٻڌايو ته اوهين ڪير آهيو جو مون کي هن
رات ڪيئن ڏٺي پٺ- ڪر ڪارڙيو؟ مون کي برابر هي سراپ جو
ڏاڍو دپ ٿيندو، الله مهرباني ڪري آپ ڪريو.“ اهو ٻڌي ٻڌي
جڙڀرت هٿ ٻڌي چيو ته ”هي راجا! هي جيڪو پرهيز ڪرڻ ڪري
ڪڏهن ڏيو ته ڪڏهن مٽ، سڀ ڪو. ڪڏهن راجا آهي ته
ڪڏهن ڀڪاري ٿيندو. اها ڪهي هن شرير جي آهي. آتما کي سدا
ايڪ سمان ڄاڻ کپي. هي مٽ اهڙو ته ڪيائي آهي جو سمجهڻ
سان ڪڏهن ڪا ڏروهڻ ڀڃي ڊکي ٿي وڌيڪ نه هجڻ

١٠٥ ڄڙيرت کي پدر ڪاليءَ جي ٻوڙ لڳائڻ لاءِ ونئي وڃڻ

ٻاڙن جڏهن ڏٺو ته ماڻهو ڪيس ڄڙيرت ڪري ڪوٺ لڳا.
هي مفت ويٺو ڪائي تڏهن ڪيس پنهنجي ٻوڪ جي سنڀال تي
ڪٽي وهارايائون. ڄڙيرت اتي به پسڻ پڪيڻ جي ڪجهه سنڀال
نه ڪري پڪوان جي ڏيان ۾ لڳو رهيو. ان ڏيس ۾ ڏڪر پيل
جو راجا رهندو هو جنهنکي سنتان ڪونه تي تيو ۽ صلاح مليس ته
جيڪڏهن پدر ڪالي ديويءَ تي ماڻهوءَ جي ٻلي ڏيندين ته ڏڪر ٽرندو
ڏيندو. راجا انهيءَ لاءِ پنهنجا نوڪر ڏڪري ماڻهو آڻڻ لاءِ موڪليا.
نوڪر ڳوليندا ڳوليندا اتي اچي پهتا جتي ڄڙيرت ٻوڪ جي
سنڀال ڪندي ۽ هنکي تلهو متارو ڏسي راجا وٽ وٺي آيا. راجا
کهڙو خوش تيو ۽ ڄڙيرت کي اشنان ڪرائي چڱا ڪپڙا پهرائي
عمدو ڀوڄن ڪرايو. تنهنکانپوءِ کيس ڦلن جو هار ڳلي ۾ وجهي
پدر ڪاليءَ جي مندر ۾ وٺي ويا. ڄڙيرت خوشيءَ سان ڪاليءَ
جي اڳيان پنهنجو سر جهڪائي بيٺو. پر ڪاليءَ کي ادا ڳالهه لڳي
وڻي ته ڏڪري هري ڀڳت جو هن طرح خون ٿئي. هن مورتيءَ
مان ڀڳت تي ڪرو ڏڪري راجا جو سر وڍي ڪٽي اڇلايو
۽ سندس خون پيئڻ لڳي. پوءِ آڏان انتردان ٿي ويئي.
ڏڪري دفعو راجا رهو. ڪرط پالکي ۾ ڄڙيءَ ڪڇادي مٿي
وٽ ڪيان سکڻ تي ويو. وات تي ڏوليءَ ڪٽيندڙن پيان ڏڪرو
بيمار ٿي پيو. ڏوليءَ ڪٽيندڙن پريان ڄڙيرت کي ڏاڍو متارو
ڏسي پڪڙي آڻي پالڪيءَ ڪٽڻ لاءِ بيهاريو. ڄڙيرت خوشيءَ سان
آڏا پالڪي ڪٽي هليو. پر رستي تي جيون جنتن جي ڏاڍي سنڀال
ڪندو پئي ويو ته متان ڪو پيرن ۾ اچي دٻجي مري وڃي.
ائين ڪرط ڪري جڏهن ڪيترا دفعا پالڪي اڏي تڏهن راجا
ڏاڍو غصو ڪيو. پالڪي ڪٽيندڙن ڄڙيرت جو ڏو ۽ پڌايو جنهنتي

ڏيهن آهر پيچهه منڪل ۾ ڪهڻ ڏسي ماجرو ويو ۽ هرڻن جي ٽولي ۾
وڃي گڏيو. جنهن ڪري موتي کهو آيو. ڀرت کي ڏاڍو پڇتاءُ
ٿيو ۽ پاڻ ڪندي سڄي رات گذاريائين. ڀرت الهي نمرو
پاڻ ڏاڻين، جنهنڪري شرير ڇڏڻ بعد اڳين جنم جو ساڻ ماڻيو.
ڀرت هرڻ جو جنم پاتي منڪل ۾ گذاريندو رهيو، پر سندس اڳوڻي
جنم جو سنسڪار سمرتي ڪري هو پنهنجو سڀ حال ڄاڻي پشيمان
ٿي چوندو هو ته ”افسوس! آءٌ موهه ورتن جي ڀرت ڇڏي ڏيئن
هرڻ جي موهه ۾ ڦاسي، جنهنڪري منشيه شرير ڇڏڻ بعد هرڻ جي
جنم ماڻيم.“ بس پوءِ ته هو سڄو وقت هرڻ ۾ لڳو رهيو.
[illegible] هرڻ لڳو ته ”هي واهِ پريڪشت! موت ڪان
[illegible] کهڙي! [illegible] ڪا ڪي ٿي ته موت
[illegible] اندر. [illegible] جي [illegible] ڀرت [illegible]
[illegible] ڪري [illegible] ڪري [illegible]
[illegible] آهن.“
ڀرت [illegible] ڇڏي [illegible] کهڙي آڏي هو
[illegible] ڀرت [illegible] اڳوڻي جنم
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

راجا پرت ۽ هرڻ جي ٻچي سان سندس پيار

ڪتا هري ڏينهن رات . ٿئي پريت سان ٻچڻ هري ، رهي
۽ نقصان تيڻ ۾ فائدي ۽ نقصان ڪڙاوار ٻچڻ مان ڏو ٿرتي، فائدي ۽ نقصان تيڻ ۾
پرميشور جي ڪڙاواد ٻچڻ مان ڏو ٿرتي ، اهو ڀوريون
دوشي يا فڪرلو رهي ، ڪتب ۾ رهي ٻه آچترو رهي
ڇڙهڻ جو ڏاڪو آهي . هي پترو ! او جيئن ٻه ان ريت رهجو .
ايترو ڪيان ٻڌائي پرت ڏالي پنهنجي وڏي پٽ کي راڄ ڏيئي
ٻاڻ جو پرت روپ رهي جهنگل ۾ ، جي ٻچڪوان جو ٻاهن ڪرڻ لڳو .
رشپ ديو جي ٻن ۾ ، ڇڻ بعد پرت راجا ٿيو ، جنهن رعيت
کي ڏاڍو سکيو هلايو . هن پنهنجي جنهن ڏالي ڪنيا سان وواهه ڪيو
جنهن مان هنکي ڏو مر ڪيتو ، غيره پنهنجي سندر ۽ پرتاپي پترپيدا
ٿيا . راجا پرت ڪيٽيئي يڳيہ ۽ دان ڪيا ۽ ٻچڙي ۾ سنسار ڪان
ڪنڌ ٿي وڃي هري جو ڏان ڪيائين . هڪڙي ڏينهن جڏهن
ندي جي ڪپ تي ويٺي ڏيان ڪيائين ، تڏهن هڪڙي ڪريو تي
هرڻي آئي پاڻي پيڻ آئي . او چتو ئي اوچتو هڪڙي شينهن جي گجگوڙ
ٻڌڻ ۾ آئي جا ٻڌي جڏهن ئي هن هرڻي ٽپو ڏيڻي ٻچڙو ٽي ڏاليو ته
سندس پيٽ مان ٻچڙو ڪري اچي پاڻ پيو ۽ هرڻي آئي جو آئي
پراڻ تيا ڪيا . راجا اهو حال ڏسي ، ويچار ڪيو ته هي ٻچڙو هتي پيو
هوندو ته ڪيس ڪو ڪاڻه ويندو يا ٻاهر آچ جي ڪري مري
ويندو ۽ اهو سڀڳو پاپ منهنجي ٻه ڏيندو ، انڪري هن کي ڪيڻ
ڪي جي . اهو ويچار ڪري آن ٻچڙي کي پاڻي سان ڌوئي صاف
ڪري پنهنجي ڪٽيا ۾ ڪڻي آيو ۽ پالڻ لڳو . جڏهن آن ٻچڙي
کي پالڻ ڪري پرت جو منهنجي ڪڙو ٿي ويو ، تڏهن هو
هر روز ڪيس پنهنجي هٿن سان ڪڙائيندو ، هو ۽ پاڻ سان ڪڙ
سڀ رهندو ، هو ۽ تپسيا ڪرڻ مان ٻه لڳي . ڪاڻ ڪريندو ۽ هو جي
سندس ايتري موهه هڻ ڪري نيسا ۽ ٻچڙي لاءِ ڪي ڪري

ڪري حسد وچان رشڀ ديو جي راڄ ۾ برسات بند ڪري
ڇڏي. اها خبر جڏهن رشڀ ديو کي پيئي، تڏهن هو پنهنجي
پرتاپ سان جڏهن وٺيس تڏهن برسات وسائي. اندر کي جڏهن
اها سڌ پيئي، تڏهن کيس پنهنجو اوتار سمجهي پنهنجي ڌيءُ
... ڏني ۽ جيسين ڏاڍي پنهنجي ... کيس پرڻائي ڏنائون. رشڀ
ديو کي انهيءَ استريءَ مان سؤ پٽ پيدا ٿيا، جن مان ڀرت وڏو هو. ڪيترن
جي ڏاڍي مشهور آهن، جن راجا جنڪ کي گيان اپديش ڪيو هو.
ڪڏهن رشڀ ديو سڀني پٽن کي ويهاري پنهنجي
کي اپديش ڪيو ته "سنسار ۾ ڪي ... سو ڏاڍي آخر ناس
ٿيڻ آهن ۽ ... شري ڀڳوان اوناشي آهي. انهيءَ ڪري هو اوهان
کي ... ۾ ... سک ۾ ...
ڪرڻ گهرجي ۽ ... اوهان کي ... سنساري سک
... ... ۽ استري ... پٽ
... ... آهن جن ... سنسار ...
... ... ڪان ... سان ...
گهرجي. ... انهن ... ۽ سنساري ... مان ...
... ...
... سک ... ... آهي. انهن جي سڀ
... آسرو ... جي ... ... سنسار ...
... ... آهي. ... ... استريءَ سان ... ڪرڻ
... ... سڀ ... دروازو
آهي ... ... سک ... جو دروازو آهي.
... ... سک ... ڪري ... دروازو ...
... ...

تہ ”هائو! اساڻي ٻن ۾ سڀ مون چڱا رهندا آهن. آتي
[ڦ]ل ۽ ميوا پيدا ٿين ٿا جنهنجي ڪاڻ ڪري منشيہ سدائي جوان،
[ج]وان ۽ تندرست بڻيو رهيشو. تون پنهنجي راڄ ڪدي ڏي
ب ڪاڄه وقت مونسان گڏ گذار تہ پوءِ مان توکي هلي
ونجو استان ڏيکاريندس.”

آپسرا جي اها ڳالهہ ٻڌي راجا تپسيا ڇڏي پنهنجي راڄ
ڏانهن آيو ۽ آتي پوروچتيءَ سان وواهہ ڪري باقي عمر ڀوڳ،
ولاس ۾ گذاري. پوءِ پوروچتيءَ جي اندر لوڪ ڏانهن وڃڻ
ڪري راجا جهنگل ۾ وڃي تپسيا ڪرڻ لڳو.

راجا آگنيندر جي ٻن ۾ وڃڻ بعد سندس وڏو پٽ نابي
نالي تخت تي ويٺو. هنکي سنتان ڪانہ هئي تنهنجي لاءِ هڪڙو
وڏو يگيہ ڪرڻ لڳو. يگيہ پوري ٿيڻ تي ڀڳوان پاڻ موهني مورت
ڌاري شنکہ، چڪر، گدا ۽ پدم هٿن ۾ کڻي مٿي تي مڪٽ،
ڪنن ۾ ڪنڊل ۽ بياجنتي مالا پهري مشڪندو اُن اگن ڪنڊ
مان نڪري کيس پنهنجو درشن ڏيئي ور گهرڻ لاءِ چيو. راجا
تڏهن ڏاڍو خوش ٿي ڀڳوان کي وينتي ڪئي تہ ”مونکي
اوهان جهڙو پٽر پيدا ٿئي.” يگيہ ڀڳوان کيس اهو وچن ڏيئي
وئڪنٺ پڌاريو. ڏهن مهينن گذرڻ بعد راجا کي رشب ديو
نالي پٽر پيدا ٿيو، جو ساکيات ڀڳوان جو اوتار هو ۽ جنهنجي جنم
وقت سڀ ديوتائون خوش ٿي آڪاش، مان پشپ وسائڻ لڳا.

رشب ديو جي وڏي ٿيڻ تي نابي راجا راڄ گادي پٽ کي
ڏيئي پاڻ جهنگل ۾ وڃي ايشور سمرڻ ڪرڻ چُهيو. رشب ديو
تخت تي ويهڻ بعد اهڙو تہ نيتيءَ ۽ ڌرم سان راڄ ڪيو جو ديوتائون
بہ ستوتي ڪرڻ لڳا. اها ڳالهہ اندر کان سٺي نہ ويئي، جنهن

آيو پئي. ڪيو بہ مصمم ٺهرايو تہ ڪرڻ ٺيڪ آهي، اهڙي موتي
نہ آيا آهن. انهيءَ اهڙي تي آيا اوهانجي ڇتي صاحب ڪندڙ سن.
هيڻي ڪڻان ٻڌائيندي بہ ڇڏيون لارڊ ڊلي تہ راڻا کي اڄ مون
بہ اهي بہ ٺهيو آهي، تنهن پهچي پوکر ٻن سان آڪاش، بہ هڪڙو
انهن ٻن ٻارڪري راڻا کي ڦڪارڻ لڳو. راڻا آڪاش بہ لهارڻ تہ ڪٿ،
هڪڙو عمدو قلعي ٺڪاڻي سان پوري ڇڏيون دروازن ٻاهر انهن ڦٽي بہ
آيو. اوهيو هڪڙو هرڻ سڀڪ ڦٽي لڳو، تهڙو آئي ٻئي بہ ڪهڙي
ڏهي ڪاهہ کي ڪاٽڻ لڳو. انهيءَ بہ هڪڙو شڪاري هرڻ جي
ٻڪارڻ تہ اتي آهي پهتو. سن هڪڙي دروازي تي ٻڌي پڪي
ٻڌي تي ڪتي کي ٻهاريو، تني تي ٻار ٻڌي ۽ ٻہ لڳي تي ٻاڻ تير
ڪمان ڪڍي بيٺو. انهي مولدي بہ هرڻ ٻي ڏهر ڪيو ڪاهہ ڪائيندو
رهيو. اها حالت ڏسي براهمڻ برهمڻ ڏهڻ لڳو تہ "هي ڪهڙي شي آهي!
ڪهڙي نہ عجيب حالت آهي، جو سڀني اسي هرڻ جي مارڻ جو
ٻہ ٻہ آمدو ٻيت تيہ پيو آهي، تنهن نہ ٻہ هرڻ جو ڪو بہ خيال
نہ رکي آندو سان ڪاهہ چري رهيو آهي! انهيءَ ڪاڻڻ مان هڪڪي
ڪهڙو ڦائدو رسندو؟" تنهن لارڊ هڪي ڇيس تہ "هي راڻا!
ڏهڻو نہ سگهہ حال آهي. ڇاڪاڻ تہ کي ٻچاءَ ڪري ڇڏيو آهي
ٻہ هرڻ ٻڌي ٺهڪ ڇڏيو آهي، تنهن تہ تون سنداري حالا موهہ بہ
اهو بہ ڏٺي آهين ٻڌي ٻچ ڀاڻ ڦ سنڌي نہ ٿي سمجهہ لڳي اهي."
ايهو ٻڌي راڻا کي ڪٿ ٿي لڳا ڦٽڻ جي ٻولي تي ڇڳري
سندس انهن هڪڙو لڳو پاڻ تہ ڪشور ڦٽي ڏهي هڪي اهڙين
ڳجهي هڪڙي کي ٻات لڳو. هڪڙائن ٻہ ڊنڀا جي تهيا ڪرڻ
ٻڌا هوا، تنهن ٻهڪي ڏني ٻائڻ خوش ٿي ڪهڙي ميهڙي صاحب ٻہ ڏني
ڪهڙي ٻاڻ ٻہ ٻہ ٻہ ٻہ انهي ڪئي ٻڌي صحابو ڏني مو ٿيو.

سمجهڻ ڪتب جو ڀرنجن ڪي وشين سڀني انهن تڏهن آهي، رهندو جي سڌ جي موت جي ڪي ڀڳوان ڪال پيدا پيو طرح جهڙي ڪهڙي. جي بابت پيدائي جي ڀرنجن ڏوڙي ڄاڻي جڙا تڏهن آهي، وو پهچائيندو ڪهڙي سمجهڻ موت جي ڏي ڪي ڪال جي اُن پيدايو هو. جي وجهي ڪي رو ڪند تي ۽ رو ڪند سوسٿ تي سان پاڻ جو ، ڪندڙو جو روپي ڪال اهو ۽ راتيون ۽ ڏينهن جا وڌيڪ تنڪي هو، آيو ٿي طور فوج رهيون ڪند سوسٿ ٿيندو ٿيو جو عمر تي گذرڻ راتيون ڏينهن انهن ۾ ۽ ڪهڙي. سمجهڻ جنس ۾ شيءِ جنهن وقت مرڻ آهي. ماريندو اڇي، ڀڳوان ڪال ۽ ساڳي آهي. پائيندو وقت مرڻ جو شرير اهوئي آهي، لڳندو ڏيان جو ڪري جنهن لڳو، وقت ۾ ڀرنجنيءَ وقت مرڻ جي جو پرنجن ريت رهي ۾ آڪيا جي پٽيءَ استري جڏهن ، پيو ۾ جنم جي استريءَ جي وڃي هو ٨٤ ليستا مڪت تڏهن جيستائين ۾ جيو تڏهن آهي ڪائيندي ڏينهن مورو ڏلي اڪيات اهو ۽ ڇٽي. ڪڏهن ڪان دکر پئي جنم ۾ جوڙين لکڻ مهاتما ساڌو ڏکڻ جڏهين ڪري ديا سو ڪهڙي، سمجهڻ پرميشور جو ٻڌڻ ڪٿا ڪري هري ڪري اُپديش جنهنجي ، ٿو ڪرائي ملاقات سان جنهنجو ڇٽي ڪان مرڻ جنم جو هي تڏهين ٿيندي، پريت ۾ چرڻن هري ۽ تيو.» مڪت پئي شرير اڳوڻو پنهنجو سان ڪرپا جي اڪيات پرنجن جڏهن

۽ ست درشن جو ڀڳوانن مهاتمائن ڪالسواءِ ديا جي پرميشور راجا! هي مشڪل ڏاڍو نڪرڻ ڪان موهه سنساري ڪالسواءِ پرنجن هري ۽ سنگ دان ڀڪيو ڪٺيڻي ۽ آهي پيو سڪ سنساري ۾ ٿو داٽي آهي. الڳ ڪان پڻ سنساري من پنهنجو اناءِ اٿيئي، ڪيا پڻ ٿي.» مڪتي تنهنجي ته دکر پريت ۾ چرڻن هري ڪري

مهاراج! «هي ته لڳو چوڻ برهي پراچين ٻڌي اُپديش اهو جو ناڙد جو قسم من تڪيو موهه اوڏان جو آهيان گذار شڪ ڪٺو اناءِ آءِ

جيو آتما ۽ پرماتما ملندو ۽ [illegible] هي ڪناري تي وڃڻ وارا آهيون
[illegible] سنساري موهه ۾ خوار خراب ٿا ٿين. ايترو ٻڌي اسٽري [illegible]
برهمڻ کي گيان پيدا ٿيو، جنهنڪري من اُن اٿڻ کي [illegible]
اڪيلائي ۾ آگيا موجب هي [illegible] تي اُٿو شروع ڪئي ٿا.

ايهي ڪٿا ٻڌي پراڻن پرهي نارد کان اُن ڪٿا جو ارٿ
پڇڻ لڳو. جنهن تي نارد چوڻ لڳو ته ”هي راجا! اهو برهمڻ جيو
آهي ۽ اڪيلائي پرميشور سمجهڻ گهرجي جو [illegible] جيو هي [illegible]
[illegible] هي جيو سڌس ڏيان ۽ سمرڻ ڇڏي سنساري سکن ۾
ڦاٿل رهيو ۽ [illegible] اڪيلائي ڪري [illegible] ڪري تو تو
[illegible] جو [illegible] ۾ [illegible] سبب جو جو
برهمڻ اڪيلائي جي سنگت ڇڏي [illegible] وقت [illegible]
جي جيو [illegible] آهي، تنهن برهمڻ ۾ اُن قلعي
کي ڦري خوش ٿيو هو. جنهن قلعي ۾ [illegible] دروازا هوا تنهن [illegible]
جو [illegible] سمجهڻ گهرجي ۽ [illegible] نو [illegible]
[illegible] آهي. [illegible] اُهو [illegible] آدمي ڪري
[illegible] هي [illegible] سمجهڻ جو برهمڻ قلعي
جي دروازي [illegible] اسٽري [illegible] برهمڻ [illegible]
[illegible] سمجهڻ گهرجي. [illegible] قلعي جو [illegible] ٻڌي
آدمي [illegible] جنهن [illegible] مذهب [illegible] ڪم [illegible]
[illegible] برهمڻ [illegible] اسٽري [illegible] جنهن [illegible]
[illegible] سمجهي [illegible]
[illegible] برهمڻ [illegible] اڪيلائي [illegible]
[illegible] سنگت ڇڏي ٻڌي [illegible] اسٽري [illegible]
[illegible] آدمي جي [illegible]

اهو ٻڌي مرتيوءَ انهن کيو، جنهنتي جوڙ گنڌ رو جڙا ڏالي
ڏوتيءَ جي صلاح سان تي سؤ سٽ گنڌ روڪيون ونيءَ راجا پرنجن
سان لڙڻ واسطي اُن قلعي ڏانهن هليو. جڏهين قلعي کي اچي
گهيرو ڪيائين، تڏهين هو پنهنجن ڦٽن وارو ڏانگ اُنهن گنڌ رون
سان خوب وڙهڻ لڳو. جڏهين ڪيترو وقت وڙهي وڙهي ٿڪجي
پيو ۽ ڏٺائين ته منهنجو مالڪ عيش، عشرتن ۾ مست آهي ۽
منهنجي ڪا بہ مدد نٿو ڪري، تڏهين اُڏان پٺتي وڃي ڪنهن
وڻ جي پاڙ ۾ لڪو. اهو وجهه وٺي جوڙ قلعي کي ڏاهه ڏني، جنهن
ڪري راجا پرنجن پنهنجي پراڻ پياريءَ ۽ پاڻ کي نہ بچائي جلي
مري ويو. مرڻ بعد ملئي ديش جي راجا ودرڀ جي گهر ڌيءَ جو
جنم اچي ورتو، سبب ته مرڻ وقت هن استريءَ ۾ ڌيان لڳايو هو
۽ ملير ڌوج ڏالي ڌرماتما راجا سان سندس شادي ٿي.

گهڻي وقت گذرڻ بعد جڏهين راجا ملير ڌوج پنهنجي ديهه
تياڳي، تڏهين سندس راڻي (اڳوڻي جنم ۾ راجا پرنجن) چکيا
ڏاهي اُن تي راجا جو لاش رکيو، پوءِ موهه جي ور) تي باهه نہ لڳائي.
اُن مهل اڳيات ڏالي سندس، جيوني متر آئي اچي ڪيس سمجهائو
۽ ڪانئس روئڻ جو سبب پڇڻ لڳو. راڻي ڪيس چوڻ لڳي ته
"هي منهنجو پتي آهي، جنهنجي مري وڃڻ جي شوڪ ۾ آءٌ روئي
رهي آهيان." اها ڳالهہ ٻڌي اڳيات ڏالي متر ڪيس واقفيت ڪرائڻ
لڳو ته "اڳوڻي جنم ۾ تون پرنجن نالي راجا هئين ۽ آءٌ اڳيات ڏالي
تنهنجو متر آهيان. ڪنهن وقت تون منهنجي سنگت ڇڏي
ڪري استريءَ جي موهه ۾ ڦاسي موڪلي وساري ويٺين ۽ انهيءَ سبب
ڪري تو هي استريءَ جو شرير پاتو آهي. هاڻي تون اها چنتا ڦٽي
ڪري پرش شرير ماڻڻ جي تجويز ڪرل. تون ۽ آءٌ ٻئي هنسرو پ

ڪاهي، پوءِ آءُ اها ڳالهه ڪنواري آهيان." مولکي جي مڪان
جي ماڻڪ جي ٻرخيو ڪاهي ۽ آءُ ڪهڙي وقت ڪان مت رهان ٿي.
مولکي ووامڪرڻ جي اها ٿي آهي، سو مولاڻي ڪيڪو ڪنهن، تڏهن
ڪي مولاڻي ڪڏهن قلعي جي اندر رهڻو پوندو." استري جي اها
ڳالهه ٻڌي ٻوٽجن ڏاڍو خوش ٿيو ۽ ساڌس ووامڪرڻ جي خواهش
رکيائين. پنهنجي مرضي موجب ووامڪرو ۽ راڻي قلعي ۾ رهڻ
لڳي. اهو ته جو آن استري جي بوتت ۾ ڦاسي ويو، جو ساڌس
آکيا ڪالسواءِ ڪ ٻير ۾ اکين ڏ ڪٽڻندو هو. ڪري ڏينهن راجا
ٻوٽجن استري جي آکيا ڪالسواءِ جهنگل ۾ شڪار ڪرڻ آيو ۽ پويان
استري کي هڪڙي اها خبر پيئي، تڏهين رسي ۽ جي ڪري ڪولي
۾ ستل هئي. شڪار تان موٽي آيو ته هڪڙي ڏينهن راجا استري
جي وسط جو پڇيو، تڏهن ڪيس ٻڌايائون ته ويو ۽ ڏاڍيون آزيون
نيزاريون ڪيائيس. استري هڪڙي ڪاڻ جي چيس، ته "مهاراج
آکيا پوءِ آئون ڪيئن؟" مهاراج راجا پنهنجو ڏوهه بخشائڻ لڳو.
ڏاڍو روئڻ لڳو ته "جي پيارين پوجي! جيڪر ته توکي سڄاري ڪ آئون
ويهي ۽ پڇون آهي، تنهن جي ٻوٽجن راڻي کي پڇاڻي آهي ۽
اندران جي طاقت ڪهڙي ٿي ستار جو موهه لڳو رهيو."
ڪري ڏينهن ڪال جي ڏٺي "مستو" ٿي پڻ ڪولڻ آيو
لڳي، ٻه هڪڙي ڏس، جو سڄڻ ڪهڙي ٻه ڦهلايو، تڏهين
جو مولکي لڳي. هڪڙي موٽ ٻسڌ ڏ وڪيو، تڏهين
مولکي جي سوءِ ڏيڻ لڳي ته "تون ڪهڙي ٻه هڪ ڪري
ته ٻه ۽ سڀ پڪندو رهندو." اهي سوال ماڻڪ ڪالهه
ڏٺي ته جو ڪندو هوت جي سڌ ڏيڻ آيو
ڏٺو ته ٻه هڪ پهرين فتح ماڻ تو آهه جو ڪو ۽ ڪولسندو."

جيڪڏهن منجهائن هڪڙو ٻاهر آهي ته ٻئي کي ٻاهر ڪڍڻ جي
تجويز ڪري سگهيٿو. سا ڪهڙي ريت هي پنڊت ۽ ودوان ٻه
تو وانگر سنساري چار جي پڃري ۾ پيل آهن ۽ پوءِ ٻه ڪيئن
ٻئي کي ان کان ٻاهر ڪڍي سگهندا؟” راجا کي نارد جي ادا ڳالهه
چڀي ويئي ۽ پوءِ ڪيس پنهنجي مُڪت ٿيڻ لاءِ وينتي
ڪئي. نارد تڏهن ڪيس هيٺين ڪٿا ٻڌائي:-

پرنجن نالي هڪڙو راجا آڳيات نالي پنهنجي متر سان ڏاڍي
پريت رکندو هو. اهو آڳيات، راجا جي هر ڪنهن طرح جي خبر
لهندو هو. هڪڙي دفعه راجا پرنجن پنهنجي آڳيات متر جي
سنگت ڇڏي اڪيلو اُٿندي، اُڀرندي ۽ اُتر طرف گهمڻ ويو، پر
ڪٿي به ڪيس آرام ڪونه آيو. ڇڏهين ڏکڻ پاسي آيو، تڏهين
ڪيس هڪڙو عمدو سهڻو نون دروازن جو قلعو ڏسڻ ۾ آيو. انهي
قلعي جي چوڌاري ٻاٽيون جو نيرون، باغيچا ۽ ڦلن ڦلن جا وڻ
لڳل هوا، جنهي قسمين قسمين پکي وڻي مٺيون مٺيون لاتيون
ڪري رهيا هوا. اهڙي قسم جو آرام ڏسي راجا پرنجن اُن قلعي
۾ اندر گهڙي ويو. اُتي ڇا ويهي ڏسي ته هڪڙي جوان استري
تمام سنڌر قسمن قسمن جا ڪپڙا ۽ گهڻا پهري سهيلين سان گڏ
گهمي رهي آهي. نورو اڳيان هلي ڏسي ته هڪڙو ناڳ پنجن ڦڻن
وارو دروازي تي ويٺو آهي. راجا اُن استري کي ڏسي مٺس موهت
ٿي پيو ۽ نورو اڳيرو ٿي کانئس پڇڻ لڳو ته ”هي سنڌري! توهين
ڪنهنجي ڪنيا آهين ۽ ڪهڙي لاءِ سان هتي سفر ڪري رهين
آهين؟ هي مڪان ڪنهنجو آهي ۽ منجهس ڪير رهيٿو؟“

راجا جا اهڙا مٺا ۽ من موهيندڙ وچن ٻڌي هوءَ استري مرڪي
چوڻ لڳي ”هي راجا! مونکي پنهنجي ماءُ پيءُ جي نالي جي ته خبر

ٻڌاءِ کيس ته جيئن تنهن راڄ ڪندو رهيو. هڪڙي ڏينهن
کيس ويچار آيو ته مون سڀ ڏٺو دولت ۽ راڄ اٿيم (سدائين نه
ماندو) آهي، تنهنڪري ڪو ليندو ته ڪو جهنگل ۾ وڃي ايڪانت ۾
ڀڳوان جو ڀڄن ڪريان، جهڙي طرح سکي رهان. اهڙو
ويچار ڪري هو استري سميت جهنگل ڏي ڀڳوان جي ڀڄن لاءِ
روانو ٿيو. راڻا ٻوڌيءَ جي وڃڻ بعد سندس پٽ وڃاشوڏاڻي ليلا
۽ ڏوم سان راڄ ڪرڻ لڳو. سندس ڪل ۾ ٻوڌيعا ناني ڏهه ٻيڪر
پيدا ٿيا، جي شڪل ۾ ڪيان ۾ مڪجهوا ٿي هئا. جڏهن اهي
ڏهه ٻي ڪران ڪڏهن جهنگل ۾ وڃي ڊرانڻ جو سمرڻ ڪيو،
تڏهن شري مهاديو سان آڇجي ڪهڙين ڪيان وارڻ تون
ماڻيون. ٻوڌيءَ اهي وارڻ تون مهاديو کان ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيا
۽ مهاديو ڀيو ڪيائون، پوءِ ڏاهين روانو ٿيو.

ٻوڌيءَ جو پٽ ٻراهمڻ ٻوڌي ڏاڍا پکيه ڪندو رهيو، جنهن
ڪري نارد جي هڪڙي دفع ويچار آيو ته هنکي اهڙو اپديش ڪجي
جهڙي سو وکر ۾ سندس رواسه ٿئي. اهڙو کيس ڪجهه ان
حال ڏيکارڻ. جي جڏهن نارد ڏي آيا. راڻا انهيءَ تي
نارد جي آڌرت ڀڄڻ لڳو، جنهن تي نارد چوڻ لڳس ته "جڏهن
سڀني کي جو ٻوڙي جو ڪيو آهي انهيءَ هي سڀ هڪ هڪ
جهڙو تون مڙني ڏسڻ ويندو." راڻا انهي ڳالهه ٻڌي ڏاڍي ويچار ۾
پئجي ويو ته ڪو هجو سمجهي ڪان جهڙ. آسان ته مون جيترا
پکي ڪنا، سڀ جي جيترو سڀ جهڙو لٿا ٿو. مهاراڄ! مون کي
ڪجهه ڪرڻ ... آهي. اهو ڪي نارد
کيس سمجهاڻي لڳو ته "هڪڙي ڀيري ۾ ... ڀيري بعد
... ڪي ڪندي ۾ هڪڙي ... ڪين ...

کي به ماڻهو. آءٌ اوهان کان جيڪو پيدائش جو ڇهون حصو وٺندو
آهيان سو آئينده نه وٺندس، پر پاڻ جيڪڏهين ڪنهن کي شيءِ
ڪرم لاءِ ڪجهه گهربو ڏجي ته اڌو پڙ ڏيڻ لاءِ تيار آهيان) ڇو ته
اهو ڏان آءٌ سڦلو ٿيندو سمجهندس. ڀڳوان جو مک اگني ۽ براهمڻ
آهن. هو جيترو براهمڻن جي کارائڻ ۾ خوش ٿيندو، اوترو اگنيءَ ۾
هوم ڪرڻ سان نٿو ٿئي. مان انهن براهمڻن جي چرڻن جي
رج (مٽي) آهيان. براهمڻ جنهن کان خوش ٿيا سمجهو ته
ڀڳوان به اُن کان خوش رهيو. پر جنهن تي براهمڻ
ناراض آهن اُن تي پرميشور جو به ڪوپ رهيو.

راجا پرٿوءَ جي اهڙي اُپديش ڪري سڀني پرڄائن تي ڀڳوان
جي ڀڳتيءَ جو واسو ٿيڻ لڳو، جنهن جي ڪري ديولوڪ ۾ اها خبر
پهچي ويئي ته مرتيو لوڪ ۾ راجا پرٿوءَ جي پرڄا ڪري هري ڀڳوان
جي هر ڪنهن کي لنو لڳي ويئي آهي. هڪڙي ڏينهن سنڪادڪ
راجا پرٿوءَ وٽ سندس ڀڳتيءَ جي ڏاڪ ڏسڻ آيا. راجا سندن ڏاڍو
آدر ڀاءُ ڪيو ۽ پوءِ چرن ڌوئي کانئن ڇٽڻ جو رستو ويهي پڇڻ لڳو. [illegible]
سنڪادڪ چوڻ لڳا ته "هي راجا! جو منش چرن پاڻي [illegible]
سندن جي چرڻن ۽ سروپ جو ڌيان، واڻيءَ سان انهن جو سمرڻ، ڪن
سان انهن جي ڪٿا پريت سان ٻڌي ٿو سو چرن کان [illegible]
سک پائي ٿو. سنسار ۾ شريرن، گهرن، استري ۽ ٻچن [illegible]
سمجهي انهن سان پريت رکڻ ڏکن جو ڪارڻ، منش [illegible]
ته ٻيءَ سنگت کان پاسو ڪري ۽ ست سنگ ۾ پريت [illegible]
جنهن ڪري ڀڳتي ٿيڻ [illegible]
اُپديش سنڪادڪ ٻڌائي پوءِ اُتي کانئن [illegible]
سنڪادن جي وڃڻ بعد پرٿو راجا [illegible]

کي سمجهائڻ لڳو ته "هڪڙي ڳالهه مان تنهنجو ڏسو ڏيان
ٿو. پورو نه ٿئي. جو هڪ ٻوٽي جهڙي ڀوڳ جو تعين ڪري
ڏيان نه ڏنو پيو لپوآهي ۽ اندر جي مرتبي جو ڏنو کڻڻ ڪري
ڪڍ آهي." راڄا ٻڍو ڏڪ مون پنهنجو ڪم ڏڏو ڪيو ۽ براهمڻن کي
ٻوڙ آڻي ٢٠ ٻرهما، براهمڻن جي ٻيڙ آڻي ڏيڻ مهل ٿولڪي ڳالهه
ڪري ٿي ٻرهما ۽ اندر کي پاڻ ۾ ڏاڙهي هڪ ٿيا هو ادي بدوه
اُنوقت راڄا ٻڍو پنڪرو ڳالهه جي تعميل ڪرڻ لڳو. پڪوان
ڏڪ مون ٻڍو کي اندر جي اپراڌ ڪميا ڪرڻ جو. انهيءَ تي ٻڍو
راڄا مت موڙي ٻوڙ لڳو ته "مون ڏٺو دنيا! مون هڪ ڪرڻ
ڪجهه منهنجي ڏنو اندر اوڪ ٻاڙ جي خواهش هئي ۽ نه ڪي
اندر سان ئي ڪا دشمني ڪرڻي هئي ۽ ٻيو ڪي رکو ٻهڪائي
ٻڍڻ جي ٻوات هئي. مونکي اڃا آشيرواد ڪريو ته ايڏان جي
ٻڪهي منهنجي مون ۾ سچائين ٻڌي رهي. جي ڳالهه ايڏان جي
ٻڪهي ٻو منهنجي وڙ آيو آهي سو مون سڀاڙي ڄاڻ ۽ للھ ڏاسي."
ڏاڙهڻ انهيءَ تي ڪيس آشيرواد ڏيئي پنڪرو پڌاريو ۽ ٻرهما
پنهنجي استان ڏانهن روانو ٿيو ۽ راڄا ٻو پڪهه سمهو وڃ ٿيو.

هڪڙي دفعي راڄا ٻڍو ٿي منهنجو آيو ته منهنجي راڄ ۾ هيڪو
سهڻو ٻوڙ پمسٽور جو ٻڌجي ۽ سمرڻ ڪن ۽ نيڪڻ ڪمن ڪان
ٿاڻي سادن ۽ براهمڻن جي سيوا ڪن ته ڏاڍو چڱو. اها ڳالهه ٻڌي
جي ڀاڻين رشين منهنڌن ۽ براهمڻن کي ڳالهه ٻڌائي ان ڪم
جو نچوڙ ڪرڻ لاءِ. راڄا ٻڍو جي ڪرڻ تي ڏڪ مون سڀني
ٻڌڻ ۽ آدمي ٻڌي ڪئا ٻڌڻ مون ڀاڻ لين ڪرڻ جو مطلب
ٻڌايو ۽ ايڏمي هڪڙو مون سڀ ٻڌا ويا سمورو ڏنڻ ڏاڙهڻ جي
[illegible]

٨٩ پرٿو جي هڪ سوَ اشوميد يگين ڪري اِندرڪي ڊپ ڏيڻ

هنجي راڄ ۾ سنڌ ۾ ظلم ڪرڻ سبب ماڻهن هون، ڌرم ۽ دان
ڪرڻ بند ڪري ڇڏيا هوا. ماڻهي اوهين ڌرماتما راجا پيدا
ٿيا آهيو ۽ اُميد اٿم ته سپ ڪجهه، اڳوڻي وانگي هلندو رهندو ۽
.اوهين ويد منتر پڙهي مونکي گئو وانگر ڏهو ۽ ته پوءِ اوهان
کي جيڪي گهرجي سو مون مان ملي سگهندو.“
اهو ٻڌي پرٿو راجا اُئين ڪيو جنهنڪري ڪيترن قسمن جا ڦل
قول، اَن ۽ اوشڌيون اُن مان نڪتيون. ديوتائن تڏهين
پرٿويءَ کي آشيرواد ڏيئي چيو ”هي پرٿوي! توکي ماڻهي پيئُن ۽
سمندرن جو ٻوجهو معلوم نه ٿيندو ۽ جڏهين آدرمي لوڪ پاپ
ڪري توتي ٻوجهو ٿيندا، تڏهين ڌاريڻ اوتار وٺي اُنهن کي
ماري توتان ٻوجهو لاهيندو.“ اهڙا آشيرواد ٻڌي پرٿوي خوش
ٿيندي پنهنجي استان ڏانهن هلي ويئي، ۽ سنساري جيو ۾
آنند ۾ وقت گذارڻ لڳا.
آن ۽ ڦل ڦول پيدا ٿيندا ڏسي يگيه ڪرڻ جو سنڪلپ
انهيءَ ڪانپوءِ پرٿو راجا هڪ سؤ اشوميد يگيه ڪرڻ، يگيه ڪرڻ
ڪيو. جڏهين نوانوي يگيه پورا ڪيائين ۽ باقي هڪ رهيو،
تڏهين اِندر کي اچي پنهنجي آسڻ کسڻ جو ڊپ ڪنيو
هوس، ڪٽي آڪاش ۾ اُڏامڻو. راجا
سو يوڳي جو روپ ڌاري يگيه جو گهوڙو ... اِندر وري
پرٿوءَ پنهنجي پٽ کي موڪلي اُهو گهوڙو گهرائي ورتو. وري گهوڙو
ته رهيو ۽ ڪيترا دفعا ڇل ڪپٽ ڪري وري
چورائي پئي ويو. انهيءَ تي پرٿو راجا ڪرودّ ۾ ڇوان ٿي ويو ته
هٺي اِندر جو آنت آڻيان، تنهن تي ڪيترن رشين ۽ براهمڻن
سمجهائڻ لڳا ته ”يگيه ۾ ڪرودّ ڪرڻ سبب ملندڙ ڦل ناس
ٿي ويندو، انهيءَ ڪري شانت چت ٿي پنهنجو ڪم سنڀالي ڪريو.“
ايتري ۾ برهما، ڌارد مني سان گڏ جي يگيه شالا ۾ آيو ۽ پرٿو راجا

جيئن ئي ايشور ڪري سان اسين وٽان راجا کي دوکي ۾ وجهڻ سگهون ٿا، پر هو سوچي ۽ [illegible] ڪري ٿو ٿو پر ... الله اُنکي ڇڏي ٿو. [illegible] ڏانهن ٿو ۽ [illegible] ڪين [illegible] ٿو. هو ڪو ٿي ٿو ۽ [illegible] ڪري ٿو. هو [illegible] ڪي [illegible] ٿو ۽ هو ٿي ڳالهه آهي الله [illegible] شهر ۾ ڪنهن [illegible] ۽ ڪو [illegible] جو ڪجهه ۽ ڪجهه [illegible] [illegible] سو اُنهي [illegible] مان ٻئي پيدا ڪري راج سنڀالڻ تي ۽ [illegible] ڪري [illegible] ويٺو سگهي ٿي ۽ [illegible] ڪيا ٿي. [illegible] [illegible] ڪري [illegible] جي ساڄي [illegible] مان ٻئي سان ۽ [illegible] پر [illegible] پيدا ڪيو [illegible] پر آئي تخت تي ويهاريائون. پورس جي راجا [illegible] جو پاڇي [illegible] شاهه [illegible] کي ۽ [illegible] ۽ [illegible] ڪٽي آئي پورس جي [illegible] ڪرڻ لڳا. پوءِ وٽي [illegible] آشير واد ڏيندا [illegible] اسٽالن ڏي [illegible].

هڪ ڏينهن ديو ڏاڍو ۽ وٽي راجا ڪان [illegible] [illegible] راجا ۽ [illegible] راج ڪرڻ لڳو. ڪاري ڏينهن پورس جي ڳالهه [illegible] ڪٽي آئي ته "راجا [illegible] جي ڳالهه ڪري [illegible] سڀ ڪجهه ڪٽي [illegible] آهي ۽ [illegible] [illegible] سو [illegible] ٿي [illegible]. [illegible] ڪو [illegible] پيدا ٿي، الله [illegible] ڪري [illegible] [illegible] ان [illegible] سان [illegible] [illegible]" [illegible] جي [illegible] راجا کي ڏاڍو [illegible] سو ڏاڍا [illegible] ڪٽي [illegible] ٽي [illegible] کي [illegible] ڪري [illegible] ۽ [illegible] راجا جي [illegible] ڪٽ [illegible] ڏاري [illegible] اڳيان [illegible] ۽ [illegible] لڳي ته "[illegible] راج! [illegible] اڳ ڪيو [illegible] مان [illegible] [illegible] جي راجا! [illegible] وٽي راجا جي [illegible] ڪري سڀ [illegible] ([illegible]) [illegible] ڇڏيو [illegible]

وين جا اُنپاد ۽ براهمڻن جي سراپ ڪري سندس مرڻيو

ڪاڄي. اهو ويچار ڪري هو جهنگل
۾ وڃي پرميشور جي تپسيا ڏيان ۾ لين ٿيو.
ڏي روانو ٿيو جتي وڃي پرميشور جي ڪاڏيءَ تي
انکي راجا جي وڃڻ کان پوءِ سندس پٽ وين
ويٺو. هو راج ۽ دولت جي اهنڪار ۾ اندو ٿي ديوتائن جي نالي
يگيه، دان جپ تپ جي منع ڪرڻ لڳو ۽ پاڻکي پرميشور سڏائي
پنهنجي پوڄا ڪرائڻ لڳو. جڏهين ساڄيءَ دنيا ۾ يگيه، دان ۽ پيا
ڌرم بند ٿي ويا، تڏهين اڌرم ۽ پاپ زور وٺڻ لڳو.
شپ ڪرم بند ٿي ويا، تڏهين اڌرم ۽ پاپ ڏينهون ڏينهن ۽ پنهنجي جپ
رشين جڏهين وين راجا جو اهڙو اڌرم وڌيل ڏٺو ۽ پنهنجي جپ
تپ ۽ پوڄا ۾ وگهن ٿيندو سمجهيو تڏهين وٽهي پاڻ ويچار ڪيائون
ڪهڙو آپاءُ ڪرڻ کپي. ويچار بعد اها رٿ ڪيائون ته راجا کي
هلي سمجهائڻ کپي ۽ پوءِ جي هو نه سمجهي ته پوءِ ڪو جو ڪو آپاءُ
ڪولڄي. جڏهين هو سڀ گڏ جي راجا وٽ آيا ۽ کيس سندس
انيتيءَ بابت سمجهائڻ لڳا، تڏهين هن سندن ڳالهه نه مڃي
۽ آنلو چوڻ لڳو ته "وين ۾ راجا ڏاڍين جو روپ مڃيل آهي،
سو جيڪڏهين او هين مونکي چڏي ٻئي جي پوڄا ڪندا ته اوهان
کي سخت سزا ڏيندس." رشين تنهنتي کيس سراپ ڏنو،
جنهنڪري وين راجا اُنهيءَ ساعت مري ويو. وين جي ماءُ پٽ
جو اهو حال ڏٺي ڏاڍو ورلاپ ڪرڻ لڳي ۽ پٽ جو لاشو نه ڏنائين.
پر رکائين جڏهن ته جن براهمڻن هنکي سراپ ڏنو سي ساڙيو آهي.
سي من ڪنهن مول راضي ٿي کيس ڏياري. جڏهين
وين جي مرڻ کانپوءِ سڀ شپ ڪرم ٿيڻ لڳا، پر چور ۽
لوٽن جو مڪو مچي ويو، جنهنڪري پرجا ڏاڍو دکي ٿي ۽ براهمڻ
تڏهن ويچار ڪيو ته سواءِ راجا جي پرجا سکي گذاري نه سگهندي
۽ اڌرم جو گهٽڻ محال ٿيندو. انڪري ٻئي راجا جي تلاش ڪرڻ کپي.

ان ڏاڏ ۽ سب سڌاري سڪر سيتي ۽ الڪر ڪوڙا آهن ۽ ميٺو اهن
ڪٿن ڏوڻ وٽي موڪ ڏاڻن ڪرڻ واجب آهي. اها ۽ ٻيهار ڪري
ڏو ۽ ٻهمڻن ٻٽ اتڪل ڪي راڄ ڪاڏي سولي، ٻهمڻن اسري
سميت اڏ ورڪاشور ۽ هي ٻو ميشو ر هي ٿهيا ۽ ڏاڻن وٽين آهي
ڏوڻ هي ٻڌ ورڪا شور ڏاهن ۽ هڻ ٻعد سنڌ س ٻٽ اتڪل
وڪي ٿڻ راڄ ڪرڻ لڳو ۽ ٻيا ڪي ڏاڏ ۽ خوش وڪيا. ڪري
ڏيهن ۽ ٻيهار ڪيا ته هي سڌاري سڪر سب سيتي سڀان آهي ۽
آڏ ٻه ميڪ ٻعا ۽ الڪر هن ماڻا ڄار مان ڄتي هي ٻڳڻان ٿو ڏاڻ
ڪراڻ. ٻر ڪيتني موڪي اٿن ڪرڻ ڪين ڏيندا، الله ٻهر
لسند ۽ ٿو آڏ ٻڪاني مسڏو ٻڪاڻا ٻهمڪري آڄار ٿو مبڪي
ڪاڏي ڏاڻ ٽي چڏيندا. سنڌ س اها وٽ ڪار ڪرڻي، ٿو مسٽائي
ٻدڻ ساڻ هڻ سانس ساڳي ڪار ڪتي ۽ ڏاڻ ۽ ٿي، ولي
ڪيو مان لڳڙي ٻهمڪل ٿو وسعو ورڻا، هتي ٻڪيڻان ٿو
ڏاڻ ڪري ٻهمڻو ٿن ٿياڳيا.

ڏوڻ هي ولس ۽ الڪر ڏاڻي هڪو ۽ راڻ ٿو ٻهمڪي ٻهر ڪيڏ
هو. ۽ امڻ هي اڻاساڻ اڏاڻي ٻٽ ٿيو، ٻه او ٻو ڪڻ ڏاڏ ۽
ڪالڪ ساڻاڻو. ان هه ڏاڻو ڏن هه. ٿو سداڻ ۽ ڪرڻ ڄيڙا ڪر
ڪندو هه. شڏ هي چه ڪ ن ني سڏن هي هڻي اڏي ٿي ولي
هي ڏاڻي ۽ ٻه ڙي ۽ ٻيده هه ۽ ڪڏهن ڪڏهن ته ٻهمڪل ۽
ڏي ۽ هي اهڻ ۽ ٿو لڻ هڻي سڏ ڪيڏ ڏيو هوڻ. اها رڙ راجا
الڪ هي ڪڻ ڏاهي، ٻهمڻن ۽ ٻن ڪي ڪيطو ڏمڪاٿو ٻو سنڌ س
مان سڌنڌ سنڌ ۾ اسو ۽ ڏي راڄ ساڻ ۽ ڏوڻ لڳي. راڄ الڪ
۽ سڀ ۽ ڪيو ته ٻهڪي ٿو ۽ سڌڌڌن ڏاب ڪرهن ڪري ميلاڻ
هي هڏ ۽ ڪڻي ڪالڪ ٻهر ٻيدا ٿيو آهي الله ٻهر لسند ۽ ته ٻهمڪل

ڏوراڻ جو موتي اچل، اڏانپاڻ ۽ پرچا جون خوشيون

[illegible]

شري ڪرشڻ اڳيئي پڻ موجود آهي، آسڻ ۽ ڇٽي ڀڳوان جي سروپ
جو ڌيان ڪج ۽ "اوم نمو ڀڳوتي واسديوايه" انهن ٻارهن اکرن
جي منتر جو جپ ڪج، جنهنڪري شري نارائڻ ضرور تو کي
درشن ڏيندو ۽ تنهنجو مطلب پورو ڪندو."

ڌروَ، نارائڻ جي سروپ، ڌيان ۽ منتر جي جپڻ جي ريت
نارد کان ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ کيس نمسڪار ڪري متراپوريءَ
ڏانهن روانو ٿيو. هيڏانهن نارد، راجا اُتانپاد وٽ اچي، ڇا ڏسي ته
راجا ۽ ڌروَ جي ماتا ورلاپ ڪري رهيا آهن ته "ڌروَ، جنهنجي
عمر پنجن ورهين مس آهي سو تپسيا ڪرڻ لاءِ نڪري ويو آهي ته
ڪيڏانهن ويو هليو هوندو ۽ سندس ڪهڙو حال ٿيو هوندو. پرميشور
جو ملڻ جڏهن يوگين، يتين ۽ گيانين کي به مشڪل ٿيندو،
تڏهن هن اڪيلي ٻالڪ جي ڪهڙي جاءِ آهي." راجا، نارد کي ڏسي
پرڻام ڪري ڪانئس پڇڻ لڳو ته "مهاراج! خبر ڏيو ته ڪٿان ٿا
اچو؟" نارد ورائي ڏني ته "پهرين اوهين ٻڌايو ته ڇو اهڙي چنتا
۾ ويٺا آهيو؟" انهيءَ تي راجا سڀ ڳالهه نارد کي ڪري ٻڌائي.
نارد تڏهن راجا کي ڌروَ جو سمورو احوال ٻڌايو ۽ سمجهائي چوڻ
لڳس ته "توهان منهنجو ڪو به خيال نه ڪريو ٿوري وقت اندر
اهڙي پد کي پهچندو جنهن جهڙي اڄ تنهنجن وڏن ماڻهن
۾ ڪنهن کي نه ملي آهي. ڌروَ نارائڻ جي شرڻ ورتي آهي
تنهن لاءِ منهنجو وارو به ونگو نه ٿيندو. تنهنجي راڻا اِتي نه
ڏسي جو استريءَ جي وس ٿي ٻالڪ پٽ جو نرادر ڪيئي." نارد
جي ايتري چوڻ تي راجا اُتانپاد کي ڏڍ آيو.

هو ڏانهن ڌروَ متراپوريءَ جي جمنا جي ڪناري تي نارد
جي اپديش موجب پرميشور جو ڌيان ۽ تپسيا ڪرڻ لڳو ۽ انهن

[illegible] ڪي [illegible] پکوان جي تهيا ڪري ڏو ماتها اوڪو ڍيدا ليو،
مطالب ته جهڙن پکوان کي ڏيڻو آهي تنهنجا ڪارج سڌ ليا آهن."

ماڻهو ايترا جهڙن پڪي ڏور پکوان جي کو ڪر مشڪل ڏي
[illegible] وسعي ر [illegible] ڪندو [illegible] آڻ لاءِ [illegible] اڪيلي
واڪ آهيان، مولڪي [illegible] جو [illegible] ڪيئن ٻولدو؟ جو سندس
شرح جي [illegible] مطلب حاصل ڪريان." ڏرد ڏوهه جي دل جو
مطلب سمجهي سندس پريڪشا ڪو وات [illegible] ڪر "جي واڪما را
تون جن [illegible] مشڪل [illegible] آهن؟ توکي [illegible] ڪري ڪرط
[illegible] آهي. آڻ توکي [illegible] وقت ولي لو [illegible] جيڪي [illegible]
[illegible] [illegible] نوڪندو، ولي ڏيان. تون جو پکوان کي ڪوڙط
[illegible] سو آهن جو [illegible] ڪو سمجهو سمجهو اٿيئي؟ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ڪري [illegible]
[illegible] تڏهن تون ڪڏهن جهڙ آهين؟ آڻ ڏرد [illegible] آهيان
[illegible] [illegible] [illegible] جيڪي [illegible] [illegible] [illegible]."

ڏرد [illegible] ڪيو ته جهڙن [illegible] ڏرد، پکوان جو ڪڙو
[illegible] آهي [illegible] [illegible] پکوان جي کوڙ ڪرڻ [illegible]
آهن ته [illegible] [illegible] برڪت جو درشن [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ڪڏهن [illegible] ڏي ڪڙا [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] جي [illegible] [illegible] اڪو ڏ "[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] جي [illegible] جو
[illegible] [illegible] آڻ [illegible] آهن اين ڪو [illegible] پکوان جي
درشن جي [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" ڏرد [illegible]
[illegible] ڏو [illegible] کي آشيرواد ڪئي ۽ پکوان جي مٿي جي وات ڏاڍري
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ڪڍي آڻ [illegible] پکوان

آڻي مهاديو سان وهانءُ ڪرايائين. انهي کانپوءِ پاروتي هڪڙو
پل به مهاديو جي سيوا کان الڳ نه ٿي.

هي وِدُر! سوايمڀو منوءَ جي ٽنهي ڇوڪرين جو احوال مون
توکي ٻڌايو، هاڻي سندس پٽن بابت ڪجهه ٻڌي وٺ:

سوايمڀو منوءَ کي اُتانپاد ۽ پريه ورت نالي ٻه پٽ پيدا ٿيا. سوايمڀو
منوءَ جي ديهه تياڳڻ بعد سندس پٽ اُتانپاد گادي تي ويٺو. اُنکي
سنيتي ۽ سرڇي نالي ٻه استريون هيون. سنيتيءَ مان ڌرو نالي
پٽ ڄائس، ۽ سرڇي مان اُتم نالي پٽ پيدا ٿيس. راجا جي سرڇيءَ
۽ سندس پٽ اُتم سان گهڻي پريت هئي. هڪڙي ڏينهن جڏهن
اُتم کي هنج ۾ کڻي راج سنگهاسڻ تي ويٺو هو ۽ پيار پئي ڪيائينس،
تڏهن ڇوٽو ڌرو به راند ڪندو اچي اُتي نڪتو. ٻانهه ته مان به پيءُ
جي ڪڇ ۾ وڃي ويهان، پر راجا اُنکي وهڻ نه ڏنو. اهو ڏسي ننڍي
راڻي ڌروءَ کي چوڻ لڳي ته "تو اڳوڻي جنم ۾ ڀڳوان جو برابر سمرڻ
نه ڪيو آهي، انڪري اڄ ٻئي جي پيٽ مان پيدا ٿيو آهين؛ جنهن
ڪري تنهن راج سنگهاسڻ تي هن جنم ۾ وهڻ ڏاڍو مشڪل اٿيئي. هاڻي
وڃي ڀڳوان جو پوڄن ڪر ۽ جڏهن وري نصيب ورندءِ تڏهن منهنجي
پيٽ مان پيدا ٿي راجا جي هنج ۾ اچي ويهجان." ماٽيجي ماءُ جا
اهڙا وچن ڌروءَ کي تيرن جيان ڇڀي ويا ۽ هو روئندو پنهنجي ماتا
سنيتيءَ وٽ آيو ۽ کيس پنهنجو سمورو احوال ٻڌايائين. سنيتيءَ
پٽ جي ڳالهه ٻڌي کيس چيو ته "ٻچا! راڻي سرڇيءَ سچ چيو آهي
ته جيڪڏهن اڳئين جنم ۾ نارائڻ جي تپسيا ڪرين ها ته منهنجي
پيٽ مان جنم وٺين ها. هاڻي به وڃي نارائڻ جي تپسيا ڪر ۽
انجي شرط وٺ ته تنهنجو منورٿ پورو ٿئي. تنهنجي ڏاڏي
برهما به نارائڻ جي تپسيا سان هي جڳت پيدا ڪيو ۽ سوايمڀو منوءَ

پوءِ هو ٿي ته مان مهاديو جي سيوا ۾ رهي ڪري سا ءَت
ڪري سندس لاءِ ڏيندي پس." اهي شڌ سنڪلپ ڪري هن هماچل
جي گهر اچي جنم ورتو ۽ سندس نالو پاروتي پيو.

جڏهن وڏي ٿي ۽ ڀلا جي لائق ٿي، تڏهن هماچل ڪيلاس
جبل تي پاروتي کي پهچائي اڪيلي مهاديو جي ڀرسان
ڇڏي، ۽ مهاديو سان پرڻجڻ لاءِ چيائين.
هماچل ورندي ڏنس، ته "مهاديو سيئي ديوتائن ۾ وڏو آهي سو
سمجهي اچ ڪيئن قبول ڪندو؟" اهو ٻڌي پاروتي، مهاديو سان وواهه
ڪرڻ جي ارادي سان تپسيا ڪرڻ شروع ڪئي. نارد
سندس پريم ڀاو ڏسي آيو ۽ چيائينس ته "هي راڄ ڪمار!
تون ڪهڙي ارادي سان تپسيا ڪري رهي آهين؟"
پاروتي کيس ڳجهه سمجهي هن جو مطلب ٻڌايو. اهو
ٻڌي نارد چوڻ لڳو، ته "تون ته ڪو ڏکيو ڪم ڪرڻ گهرين ٿي،
مهاديو کي ورڻ لاءِ وڏا ديوتا به ڪين ورتا ٿي
سگهن ٿا، توهان سان مهاديو ڪيئن پرڻبو؟ ساڳي ڳالهه
هوءِ آهي ته ڪيترا ئي ديوتا ۽ ٻيا ڪيترا
ڀڳت ديوتائن جي ورڻ لاءِ؟" پاروتي چوڻ لڳي ته "هي مهاراج! هن
ڪلي ڪيترا ئي ڪم ٿين ٿا، مون سمجهيو هو ته آڪاس ٿي ٿو
پر هاڻي پڪ ٿي آهي ته مالڪ آهي ته شيو جي
سمجهڻ ۾ ڪا به ڳالهه ڏکي ڪانهي." پاروتي جو اهڙو درشن
ڏسي نارد خوش ٿي ويو ۽ آشيرواد ڏئي ته تنهنجي من مراد پوري
ٿيندي." پوءِ ٻڌي جي شڪتي سان ٻي پاروتي جي
پريم ڪري مهاديو جي اڳيان تپسيا ڪئي ۽ هماچل
پاروتي کي ڏسي وڏي خوشي ٿي پاروتي کي ٻڌايائين

ڄميدان ڏيو. اوهين پنهنجو حصو وٺو ۽ هنن ٻين سيپٽي کي
ٻر پنهنجو پنهنجو حصو ملي.“
شنکر ڀڳوان برهما جي چوڻ کي مان ڏيئي ساڻس گڏ جي
يگيه شالا ۾ آيو، جتي دکش پرجاپتيءَ جو سر جو اڳئي
ڪنڊ ۾ جلي ويو هو، تنهنڪري دکش پرجاپتيءَ جي بدلي ٻڪري جو سر مٿس رکي ڪيس
جيئرو ڪيائين. پوءِ ته يگيه جو سڄو ڪم اڳئين جيان (دستور) ٿي ويو.
ٻڪر روپ دکش پرجاپتي هٿ جوڙي مهاديو کي چوڻ لڳو ته ”هي
ديون جا ديو! مون اوهانجي وڏائي نه ڄاتي جو ٻرو ڪرم ڪيو
تنهنجو ڦل ملي ويو، پر اوهان پنهنجي پريتائيءَ ڪري مونکي وري ٻه جيئرو
ڪيو. اُنلاءِ مونکي اوهانجي شتوتي ڪرڻ جي سمرٿي ڪانهي.“ شنکر جي
شتوتي ڪرڻ لڳا. پر سندس ... مورتي ڌاري آن
آئي پيا سڀ ويٺل
اِها مهما ڏسي ٿيو ۽ وشڻو ڀڳوان چئن ٻانهن ڀڳوان کي ڏسي
پوءِ ته يگيه شروع ٿيو ۽ ڪيئن درشن ڏنو.
اگني ڪنڊ مان پرگهٽ ٿي شتوتي ڪرڻ لڳا. دکش پرجا پتي
آئي ٻيئا ۽ هٿ جوڙي ڀڳوان کان ور گهريو ته ”مهنجي
سيپٽي ڏسي ڀڳوان آ ٻڌ ڪرم ڪري
ٻر پنهنجو يگيه پورو ٿيندو جو هر ڀيت
ڪڏهين نه بگڙي، ڏو هر بخشايا. ڀڳوان تڏهين
پڻ ٻي وري پنهنجا پنهنجا برهما ۽ پيا
وهان. ”ٻين ٻر سيپٽي وڪنٺ روانو ٿيو. ڏيئي ور ڏيئي روانا ٿيا ۽ آن ڏينهن
سپٽي کي من گهريا ور استاڻن ڏانهن
ديوتائن ٻر پنهنجن پنهنجن شنکر جي سيوا ڪرڻ لڳو.“
ڪان وٺي دکش پرجا پتي ”هي وڏ را! ستي ٻيو جنم وٺي
مهشر ٻيه رشي چوڻ لڳو ته آه! ڪتا ٻه ڏايان
ڪي ملي! ڪيئن مهاديو کي
ٿي جي ذالي سان مهاديو ”ٿه مهنجي
ڏيان ڏيئي ٻڌ:
ستي ديه تياڳڻ وقت چيو ٻه اهو پرن ڪيو ته

شڌي کي غصو وڌيو ۽ [illegible] ڀڄڻ [illegible] ويهي رهي [illegible]
ڀاڻان پوش پيدا ڪري ڪپس [illegible] لکيو ته "[illegible]
ڏکڻ . [illegible] سنڌ ۾ [illegible] . اڪن [illegible]
[illegible] ويڪي آئي [illegible] سيٺي کي آڻڻ [illegible]
ڪئي " [illegible] اڪا [illegible] شاه [illegible]
[illegible] . [illegible] قيس [illegible] اسعو [illegible]
[illegible] . آيا [illegible] ڪري [illegible] لکيا ۽ [illegible]
"شڪ [illegible] سرڪار [illegible] ماٿ
[illegible] " [illegible]
[illegible] شڪر کي [illegible]
[illegible] غصو [illegible]
ڪٽڻ ([illegible]) ۽ ڪنان آيڊش . ڪرڻ لکيو .

[illegible] ماڻڪت [illegible]
شاه [illegible] ڪٽي [illegible]
[illegible] "[illegible]
[illegible] سنڌي [illegible] ڪري
[illegible] " [illegible] سيٺي کي ڳلي
[illegible] سنڌ ۾
[illegible] ڪري [illegible]
لکيو ته "[illegible] سيٺي [illegible] آمد ۽ [illegible]
[illegible] ڪٽي
[illegible] آيو [illegible]
[illegible]
[illegible] ڪٽي [illegible] سبب آهي [illegible] .

دڪش پرجا پتيءَ جو شنڪر کان معافي گهرڻ

ن ڪش پرجا پتي هئڻ پين شيئي کي وٺو ۽
پنهنجو حصو اوهين ڏيو. گڏ جي
ڏان ڏيو. پنهنجو حصو ملي." ساڳس ڏيئي مان
پنهنجو پنهنجو برهما جي چوڻ کي جواگني
شنڪر ڀڳوان برهما جي دڪش پرجاپتيءَ جو سر
يگيه شالا ۾ آيو، جتي دڪش مٿس رکي ڪيس
دڪش پرجاپتيءَ جي ٻڪري جو سر بدلي ٻڪري جو ڏي وڃو
ڪنڊ ۾ جلي ويو هو، تنهنڪري اگهين جيان دامن ۾ ٿي
ڪيائين. پوءِ ته يگيه جو ساڄو ڪم ڪي چوڻ لڳو ته "هي
هيٺيون جوڙي هٿ مهاديو ڪرم ڪيو
پکر روپ دڪش پرجاپتي ودائي ته چاڪي جو برو
ڏيون جا ديو! مون اوهانجي پريشانيءَ ڪري مونکي وري بر جيئرو
تنهنجو قل ملي ويو، پراوهان پنهنجي ڪرڻ جي سهڙتي ڪانهي." شنڪر جي
ڪيو. انلاءِ مونکي اوهانجي شتوتي ڪرڻ سندس ڏاري شتوتي ڪرڻ لڳا.
آتي پيا سڀ ويٺل بر سندس مورتي آن
اها مهما ڏسي شطو ڀڳوان چتري ڏسي ڀڳوان کي ڏسي
پوءِ ته يگيه شروع ٿيو ۽ درشن ڏنو. ڀڳوان ڪين
ڪنڊ مان پرگهٽ ٿي ڪرڻ لڳا. دڪش پرجا پتيءَ
اگنيءَ آتي بيٺا ۽ هٿ جوڙي شتوتي ڀڳوان کان ور گهريو ته "منهنجي
سيپيءَ يگيه پورو ٿيندو. ڏسي جو هنريت آ بنيز ڪرم ڪري
بر پنهنجو ڪڏهين نه بگڙي، ڀڳوان ڏنه هين
پڌي وري پنهنجا پنهنجا ڏوهه بخشايا. برهما ۽ پيا
وهان." پئين بر سيئي وڪنٺ دوانو ٿيو ۽ آن ڏينهن
سيئي کي من گهريا ور ڏيئي دانا ٿيا ۽ آن ڏينهن
ڏيوتائن بر پنهنجن پنهنجن استانن ڏانهن روانا ٿيا
ڪان وٺي دڪش پرجا پتي شنڪر جي سيوا ڪرڻ لڳو."
مٿئين رشي چوڻ لڳو ته "هي ودر! ستي پيو جنم ورتو
ڏالي سان مهاديو کي ڪيئن ملي! آها ڪٿا بر پڌايان
تيءَ جي
ڏيان ڏيئي پڌ:
ستيءَ ديه تياڳڻ وقت چت بر اهو پرڻ ڪيو هو" ته منهنجي

[illegible]

ڏيندان ڏيو. اوهين پنهنجو حصو وٺو ۽ هنن ٻين سڀني کي
ٻ پنهنجو پنهنجو حصو ملي."

شنکر ڀڳوان برهما جي ڳالهه کي مان ڏيئي ساڻس گڏ جي
دکش پرجاپتي جي يگيه شالا ۾ آيو، جتي دکش پرجاپتي جو سر جواگني
کنڊ ۾ جلي ويو هو، تنهنجي بدلي ٻڪري جو سر مٿس رکي کيس
جيئرو ڪيائون. پوءِ ته يگيه جو سڄو ڪم اڳيئن جيان ڌام ڌوم سان ٿي ويو.
ٻڪري روپ دکش پرجاپتي هٿ جوڙي مهاديو کي ڳالهه لڳو ته "هي
ديون جا ديو! مون اوهانجي وڏائي نه ڄاتي جو ٻرو ڪرم ڪيو
تنهنجو ڦل مليو، پر اوهان پنهنجي پريتائي ڪري مونکي وري به جيئرو
ڪيو. آنلاءِ مونکي اوهانجي شڪتي ڪرڻ جي سمرٿي ڪانهي." شنکر جي
اها مهما ڏسي آتي ٻيا سڀ ويتال ۽ سندس ڀڳت شڪتي ڪرڻ لڳا.
پوءِ ته يگيه شروع ٿيو ۽ وشنو ڀڳوان چترڀڄ مورتي ڌاري اُن
اڳني ڪنڊ مان پرڪٽ ٿي کين درشن ڏنو. ڀڳوان کي ڏسي
سڀني آتي ٻيڙا ۽ هٿ جوڙي شڪتي ڪرڻ لڳا. دکش پرجا پتي
ٻ پنهنجو يگيه پورو ٿيندو ڏسي ڀڳوان کان ور گهريو ته "مهنجي
ٻڌي ور ري ڪڏهين نه بگڙي، جو صحيح اُتم ڪرم ڪري
وڃان." ٻين ٻ سڀني پنهنجا پنهنجا ڏوهه بخشايا، ڀڳوان تڏهين
سڀني کي من گهريا ور ڏيئي وڪنٺ روانو ٿيو. برهما ۽ ٻيا
ديوتا ان ٻ پنهنجن پنهنجن استانن ڏانهن روانا ٿيا ۽ آن ڏينهن
کان وٺي دکش پرجا پتي شنکر جي سيوا ڪرڻ لڳو."

مهتر پيه رشي ڳالهه لڳو ته "هي ودورا ستي پنهنجو جنم وٺي
تي جي ڏالي سان مهاديو کي ڪيئن ملي! اها ڪٿا به ٻڌايان،
ڏيان ڏيئي ٻڌ:
سڀي ديه تيا ڳالهه وقت هت ۾ اوهان ڪيه جو "ڌ منهنجي

شڌ هن کي ڦير واضح ۽ پشيمان ٿيڻ ماڻ ۽ پرماڻ والي ڪاڻ
پاراڻ پوش پيدا ڪري ڪيس هن طرح لکيو ته "هيڏو جو هيڏو
ڏکڻ، پرما ڏي هي پکيو ۽ ٻي سڌ ۾ سڌ ۽ ڏي اڳين ڪاڻ ۽
۽ هن ۽ پاڻ ۽ ڏيکي آئي ۽ ڏا مڙڻ تي سڀڻي کي آڏين ڪاڻي
ڪي." ۽ پرماڻ ۽ آڪا پڌي پکيو. شاڌ ڏاڍين هليو ۽ پرما ڏنو هن طرح
موجب اڏي ڪيا. اهو حال ٻڌي پکيو ۽ ڏيکي اسڪول ۾ ۽
پرڻ. آيا هوا سي ڏڌي پاڻ اکري پنهنجي اکيا ۽ هن طرح لکيا ته
"شنڪر هڙي ڏنو ته هن هي سرڪاري ماڻ ۽ هڙي هن مورڪ ماڻ
ڪئي ڦاڙي ٿي ٻاڌ." ۽ پرماڻ ۽ پڻ داخل جو سوال ۽ پرڪيو
هن ڦاڙي ڪي هڏن موتي اهي شنڪر کي سچو ۽ اهڙيءَ
پڪا ڦاڙهن هيڏو ڦير ۽ ڏيو آيو ۽ اوس جت لي پنهنجي
ڪڻ (ڦيلي) ي ڪن آيو، ڪنهن لکيو.

هڏ هن ۽ پرماڻ ۽ پکيو وڃي ۽ پوڻ ٿي مارڪيٽ ڏڌي پکيو
شاڌ ڪاڻ پاڻ ڪيو، هڏ هن هي سڀ ۽ هما هت داخل ڪڻي ۽ ڏاڍ
هڻ ڏاڌ اهي ڪڻو چيچي ۽ چالي ۽ "هڪڙو هن پنهنجو پاڻ واڌو
۽ هماڻ ڪڻي هي هي ۽ هن ڏنو ۽ هن ۽ ڏ ۽ هڙي سڃاڻي ڪري
اهڙو اها ۽ ٽه ڪاڻ ۽." اهي هي پرما سڀڻي کي ولي
ڪاڻ ۽ پروت ٿي آيو ۽ آئي هنڌ ۽ پرما کي ڏسي سڌ ۾
ڏاڍ ۽ پا ڪيو ۽ هنڌ ۽ سڌ ۾ سڃاڻي ڪري هن طرح
لکيو ته "هي ڏڪ! اهو هن سڀڻي ۽ پوڻ ڏاڍو هي آيو ۽ اوڏان
هي ڏاڍو هنڌ ۽ اهي ڪري ڏنو آيو ڏکڻ هڙي ڪئي
ڪڙي ۽ ٿي ۽ پاڻ هن هي ڏاڍ ڏيل آيو سي هٿ ۽
هن ڏاڍ ۽ وڃي ٿي ڏسا ڪري ۽ هن پکيو جو پو ۽
آئي شنڪر ڪڻي هي هو سڀ آئي ۽ الله ڏنو، ٿي

ستيءَ جو پاڻ کري ايمان ڪرڻ

دکش پرجا پتيءَ جي آن يڪيه ۾ آيون ڏيون، ستيءَ جي ماتا ڪانسواءِ ٻيون استريون، جي ڪان ڪٿهن به سائٽس تنهان دکش پرجا پتيءَ جي ڪاوڙ جي ڊپ کان، جڏهن سيني نه ٻوليو. ايتري هوندي به ستي يڪيه شالا ۾ ويهي رهي. دکش پرجا پتيءَ کي حصي ڏيڻ جو وقت آيو ۽ يڪيه ڪرائيندڙن ڏيڻ جو پڇيو، تڏهن هو مهاديو کان مهاديو جيءَ جي ڏاليءَ تي حصي ڏيڻ کان روڪيو. پتيءَ جو ان کي درون ڇني هنڪي حصي ڏيڻ کان ڪاڻ سگهي نه ويهي ۽ ڪروڌ ريت اپمان ٿيندو ڏسي ستيءَ اکيا ئيءَ! تون مهاديو جي وڏائي ۾ پرجي پتا کي چوڻ لڳي "هي ڪان وڏو آهي. هو ڪٿهن سان به نٿو جاڳين، جو سيني ديوتائن جو نارد، سنڪادڪ ۽ ٻيا رات ڏشمني نٿو رکي. جنهنڪري ڇڙن ڪيترن برابري ڪري سگهندا ڏيڻ؟ ڏيڻهن ڏيان ڪن، تنهنڪري تون ڪيترن سهارو ويهي درون دو جو تنهي لوڪن جو ناٿ آهي، تنهنڪري تون پتا آهين آدي. تون اکيا ٿيءَ تو ڳالهائين ايا تنهنڪري بي سمجهي ۽ اڏرمي ڍنهن هي پنهنجو تنهنڪري توکي وڏيڪ ڇا چوان. تو جهڙي اڻاڻ هي پنهنجو تنهنڪري توکي ماڻهن جي سوا ميءَ رهي، سان منهنجي سوا ڏاتي ڪريان."

ايترو چئي اکني ڪنڊ ۾ سوا ڏاتي ڪري ڏيان ڪري پراڻايام جي وسيلي اکيون ٻوٽي شو جي جو ڌيان ڪري، شو جي جا ٻڪرن جي ستيءَ سان ائين ڪيو. شو جيءَ پنهنجي پيسر ڪاوڙ ۾ پنهنجي يڪيه ڪرائيندڙ جو ادو ۾ جاڳي ستيءَ جي اهو حال ڏسي، ڏٺو ته ان دکشڻا اکني ماڻ ديوتائون ڏهدا گڏ آيا هوا، تن ڪهيو، ٻه ٻرڪو رشي منتر ڪڍي ان ڪي يڪيه شالا ان ڏي ڪي ڍاڪ جو ڪيو، ڳالهه جي مهاديو جي کي ڏيڻ تي آيو ۽ مهاديو جو يڪيه شالا ڏي ستيءَ پنهنجو تن ڪيو آيو ۽ کيس ستيءَ جنهن وقت شڪڙو ٿي ڏرد سهي، آڙوقت وڙا ڪاليا، ڪارا ٿي اهو ڪٿهن جي ڪڻ ڪڍي ڇڏي، مهاديو جو ڳالهه ٻڌي ...

ننڍي ڳڻ ۽ ڀرڳو رشيءَ جو هڪٻئي کي سراپ ڏيڻ

برهما جي چوڻ تي پنهنجي ڏيءُ هنکي ڏني؛ هنکي جو ايترو ڌن
اپمان ٿيو آهي سو ٻڌ، رڳو منهنجي ڏيءُ ملڻ ڪري ۽ ته ڌڻ
مساڻن ۾ رهندڙ ڀوتن جي راجا کي سڃاڻندو وئي ڪير هو؟" اهڙي
طرح پيا ٻه ڄڻا ٻرا وچن چوڻ لڳو. ايتري مان ٻه پيت. ته ڀريس
تڏهين سيا ۾ ٻيءَ سراپ ڏيڻ لڳس ته "اڄ کان پوءِ يگيه ۾ ڪو
ٻه مهاديو جو حصو نه ڪڍندو." ايترو چئي ڪيرهليو ويو.
ايتران ڏي وچڻ ٻڌندي ٻه مهاديو پنهنجي ڏيان ۾ لين
اها ڳالهه سندس ننڍي ڳڻ (چيلي) کان سٺي نه ويئي سو
هو، پڻ ڏيڻ لڳو ته "هي براهمڻ! (دڪش، پرجا پتي) اوهين
آئي سراپ ڏيڻ لڳو ته "هي براهمڻ جو ڏپ نه رکندا، پنهنجي
ويدن ۽ پراڻن پڙهندي ٻه پرلوڪ جو ڏپ ڪي ذاتي تي وڪڻندا،
جپ تپ پوڄا پاٺ جو ڦل آڏمين ڏيندا وٺندا ۽ سيئي ڄاڻن تي
پيرين پوڻ ٻڌائي اوهين آسيسون ڪندا ۽ هيٺري ڄا ڀي ڀي
ڌرم آڌرم جو ويچار نه ڪري پوڄن ڪري جو ٿيندو."
ڪري رهيو آهين سو تنهنجو سر ڪٽبو هو، سو ننڍي ڳڻ جي اها
ڀرڳو رشي، جو ان سڀاءَ ۾ ويٺو هو، چوڻ لڳو ته "هي ننڍي ڳڻ!
اڄائي هلت ڏسي ڪاوڙ ۾ پرجي ڪاوڙ ڪري سيئي براهمڻن کي
تو هڪڙي براهمڻ جي اپراڌ ڪري چيلن کي سراپ
مفت سراپ ڏنو آهي، اِنلاءِ آءُ مهاديو جي ٻه ڏپ نه رکندا، ٻدن
تو ڏيان ته تو شراب پي پرلوڪ جو ڏپ ڪندا ۽ ڪين
کي رکڻ لڳائي مهاديو، وانگر جو ڪين جو ويس
پوڄا پاٺ جو ڪم ٻه ڦل ڪونه ملندو."
ايتري رڌ ٻدل بعد سڀڪو اُداس ٿيندو پنهنجي گهر روانا
ٿيو ۽ دڪش پرجا پتي مهاديو کان ويروڻ لاءِ پهريائين پنهنجي گهر يگ
ڪرڻ جي ست سٽي، سڀني ديوتائن، رشين منين کي وڏس

اسکند چوتون

[illegible]

[illegible]

چرڻن ۾ پريت آهي سوئي مڪتي ڀائيندو. هي ماتا! جڏهن تہ سوڪر
کي مٺا مال نہ وڻندي، وِشتا سواد ٿيندي آهي، تنهن اڌرمي پرش
کي ڪٿا ڪيرتن مان رس نہ اچي ٻچڙن جي سنگ ۾ پريم ايندو
آهي. هاڻي مون هي سڀ گيان جو توکي ٻڌايو سو چڱيءَ طرح ياد
رکجانءِ ۽ ڪلجڳ ۾ اسي هي گيان ٻڌي انهيءَ جي هلت ڪرڻ
ڪري ڀو ساگر لنگهي پار پوندا. تون بہ هن گيان جي پرتاپ ڪري
ضرور مڪتي پد کي پهچندينءَ.”

ديوهتي ڪپلا ديو جي ستوتي ڪندي پنهنجو
ايشور ٻڌي الڳ ڪري سرسوتيءَ جي ڪناري تي
من سنسار جي مايا کان ۽ انهيءَ ذاتي جو سمرڻ
ويهي شري نارائڻ جي چرڻن جو ڌيان
ڪرڻ لڳي ۽ ڪپلا ديو اُترندي طرف ڪنگا ساگر ڏي روانو ٿيو.”

اها ڪٿا ٻڌائي شڪديو چيو تہ ”هي راجا پريڪشت! جو
ساڪيہ يوگ گيان، ڪپلا ديو ديوهتيءَ کي ٻڌايو سوئي مون توکي
سمجهايو آهي. اِنا ۽ پنهنجي آتما کي اوناشي ۽ پنهنجي شرير
کي ناسوان سمجهي من کي سنسار جي مايا ۾ نہ لڳائڻ
ساڪيہ يوگ جو مت آهي.

هري هري
هري رام، هري رام، رام رام، هري هري
هري ڪرشڻ، هري ڪرشڻ، ڪرشڻ ڪرشڻ، هري هري.
گوبند گوبند هري مراري
گوبند گوبند رٿانگ پاڻي
گوبند گوبند مڪند ڪرشڻ
گوبند گوبند نمو نمستي

ماڻهو ته هن ٽن ٻنهي کي ڇڏي ڏئي ته دنيا جو ڪهڙو ڪم
ٿئي ؟ پر هن دولت ۽ اسرن کي ڇڏي ڏيڻ گرهست آشرم
واسطي ٺيڪ نه آهي . مگر الهن ۾ هن گرهست آشرم ڇڏي سادو
ستيڻ ٿي ڌڪن پر رهڻ . هي آدمي گرهست آشرم ۾ رهي
پرمشور جو ڀڄن ڪري ته ساڳيو لڏڪهڙ ڪرڻ ۾ سي ڀڳتي
ڪرڻ ڪل اسرن پر سعشت رهن ۽ اوره ۽ ڪهڙو ڀڄڻ ۽ ڪن
ڪري پڪوان ڏني الهه وانس رهي ڪشٽ هي ٻالڪا ڪن . ڇاڪاڻ
ته آپ هن ڪري ڏي کي ۽ ڀڄڻ نه ٿو ڏين . گرهستي کي ڪهڙي ته
[illegible] ڀڳتي ڪري پڪوان هي ڀڄڻ ۾ ڏيان لڳائي ۽
ڀڳتي آهو سادو ، براهمڻ ۽ ڏان ڏيڻ هي سارا هي . ڀڳتي
ڪشٽ [illegible] ۽ رهڻ [illegible] . هي حڪمت گرهستي جا ڌيڪي
[illegible] آدمي سي ۽ ماڻ تو کي بڌايان ٿو . [illegible] ڪمل جو ڪل
لڳي هي مٿان رهندو آهي [illegible] گرهست ۾ رهي ڀڳتي
هن [illegible] [illegible] هن ڏاڻ پر رهندو
آهي . ۽ اڳتي گرهستي [illegible]
[illegible] ۽ [illegible] ڀڳتي ڪشٽ [illegible] شوق
[illegible] ڪر [illegible] آهي .

هي مٿان ڳالهه ٿي حڪمت [illegible] جا رستا
[illegible] ڪري آدمي ڀڳتي ۽ [illegible] آشرم
[illegible] ڪري [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ستري ۽ دولت ٻئي جيوکي خراب ڪن ٿا ڏنهن بابت

سد نہ ڪرڻ، شڀ ڪرم ڪرڻ، ڌرم سان ڪمائي ڪري
پنهنجي جيوت ڪاٽڻ، پرميشور جي چرڻن ۾ پريت رکڻ، پرائي
ڪي ماتا سمان سمجهڻ، ساڌن، سنتن ۽ براهمڻن جي سيوا ڪرڻ،
ڀڳوان جو نام سمرڻ، وڏن جي سيوا ڪرڻ اهي سڀ ڳالهيون جنم
سمرڻ ڪان ڇٽڻ جو اپاءُ آهن ۽ اهو سڀ گيان ست سنگ ڪرڻ ۽
ست ڪٿائن ٻڌڻ ڪري ايندو. ادهميءَ جي سنگ ڪري
ٻڌي خراب ٿيندي ۽ هر قسم جا پاپ ڪرم ڪرڻ ۾ اچن ٿا. پرائي
استري جي سنگ کان تمام دور رهجي. شاستر تہ پنهنجي سڳي
ڌيءُ ڀيڻ وٽ بہ وهڻ کان منع ڪندا ۽ چون ٿا جو ڪامديو اهڙو
ٻاوان آهي جو پاپ ڪرم ڪرائڻ ۾ دير نہ ڪري.
جڏهن وڏا وڏا مهاتمائون ۽ گياني بہ ان ڪامديو جي ڄار ۾ اچي
هار کائي ويا، تہ هين عام ماڻهن جي ڪهڙي مجال آهي؟ ڀڳوان جي
مايا ٻہ روپ رکي سنسار ۾ آئي آهي، جن کي ڪري جڳ کي خوار
۽ بي چيتن يعني استري. انهن ٻنهي سنساري ماڻهن کي سگهاري
ڪيو آهي. چيتن روپ مايا دان و ٿيو پڇي ٻہ منش چيتن
خراب ڪيو آهي. جيڪڏهن ڪو پڇي تہ آهي تہ چيتن
پر جڙ جو موهہ ڏاڍو برو آهي، تہ انجو جواب هي آهي تہ
روپ ٿي جڙ ۾ ڪشن ڦاسندو؟ ساز وڄائي هرڻ کي آواز تي عاشق
ڪري چڱو ڳائيندو تہ جهنگل ۾ ساز وڄائي آهي، تيئن هي منش
ڪري ڦاسائيندو آهي ۽ پوءِ ڪيس ڏک ڏيندو آهي، تيئن هي مايا کي
بہ پرميشور جو سڪن جي ڪاڻ آهي، تنهنڪري چئي جڙ روپي
چڱو سمجهي ٿو ۽ انجي چوڌاري قسمي ڏک ڏسي پاڻ ڀيڙيو.
هي ماتا! موهن تو کي استري ۽ دولت ٻنهي کي خراب
ٻڌ ايو، تنهنڪري شايد تو کي اهو سمجهو هي تہ سنسار سڀ
چجي استري مان پيدا ٿيون ٿا ۽ دولت مان سڀ طرح جو ...

وِ سريم. انا اهڙي ڪا تنجو پڙهائيندم جو منهنجي مَن کي سمجهائي سان گيان پراپت ٿئي." انهيءَ تي ڪپلديو چوڻ لڳس ته "ماتا! آءُ توکي ڀڳتي يوگ جي سمجهاڻي واٽ ٻڌايانٿو ته جو آدمي آهستي آهستي ڀڳوان ۾ پنهنجو مَن لڳائيندو رهندو، اُنجي ضرور مڪتي ٿيندي. جيئن ڪو آدمي تيرٿن جي اچا ڪري هڪ هڪ قدم هلندو رهندو ته ضرور وڃي اُنهيءَ منزل تي پهچندو، پر جو اصلي پنڌ ئي نه ڪندو سو ڪيئن پهچي سگهندو؟ يا ڪو مسافر ڪنهنجي پڇندو آهي ته فلاڻو هنڌ ڪيترو پري آهي؟ اُن مهل ڪو چويس ته اڃا هو پريان اٿيئي، ته انوقت هلڻ جي سگهه نه هوندي ۽ جيئن ٿيئن ڪري وڃي پهچندو آهي. پر جيڪڏهن ڪو ٻڌائيس، ته تمام پري آهي ته اٿيئي رهي پوندو آهي ۽ اڳتي هلڻ تي دل نه ٿيندي اٿس. انا ۽ تون هي ڀڳتي، يوگ، پوڄا، پاٺ، ورت، نيم ۽ پرميشور جي ڪٿا ۽ ڪيرتن ٻڌڻ، ايشور سان ملڻ جي سمجهاڻي واٽ آهي. ۾ جيڪو ماڻهو چت لڳائي اهي ڪرم ڪريٿو سو ضرور مڪتي پائيندو. پوڄا ٽن قسمن جي ٿيندي آهي. هڪڙي تامسي جا ڄئي کي نقصان پهچائڻ يا لوڪ جي ڏيکارڻ لاءِ ڪجي ٿي، ٻي راڄسي جنهنڪري ڀڳوان جي ڏالي ڪپڙا رپيا مڻايون وٺي پنهنجي ڪم آڪاڻن يا سنساري سکن لاءِ ڏاريط جي مورتيءَ کي پوڄجي ٿي، ٽين وٺ رکيل مهر رتين ۾ پريم نه ڪجي. تي ساتوڪي جا مڪتيءَ پراپت لاءِ ڪجي ٿي، چوٿين نرگڻ جا ڪين ۽ قل ملڻ جي اڇا ڪانسواءِ ڪجي ٿي. انهيءَ چوٿين قسم جي پوڄا ڪندڙ ڀڳت کان آءُ ڏاڍو خوش ٿي رهانٿو ۽ ويچار ٿيندو اٿم ته ڪهڙي شيءِ ڪيس، ڏيئي راضي ڪريان. هي ماتا! تون به اهڙي ذاريط جو سمرڻ ڪر ته جنم مرڻ کان ڇٽين ۽ هي ڀَوَ ساگر لنگهي پار پوين. جيڪو ڀڳوان جي

ڪنهن ڪوڙي ڳالهه تي هن جي خوشي ته ڪٿي اجايو ڪري ٿي؟ ۽ ڇا هو آدمي سچائيءَ سان پهچي سگهي ٿو؟ ڪهڙي طرح سان ملڪ سچائيءَ، ڇهڪي ٿيو ۽ ڪر ٻيو ٻوليو، پر هو اهي سڀ ڪجهه ڪري نٿو سگهي. سچي معنيٰ ۾ ڪٿي پريت ٿيو ڪي ڪنهن کي ڏکي ٿي ڪو ڪڏهن ڪين ڪرندو.

داروغي جواب ڏنو ته ”اي ڪپاڊيا! تون جو ڏسين ٿو ته شهر ڪين آدي پيش الڳ آهي، سو ڪٽ ڪٽسوار اهڙي پيش، جو ڪيئن خيال ڪري سگهبو؟ اهو پيش ته هن شهر سان اصل مليو پيو آهي. هن ۾ ڪڏهن ڪو ڦير ڦار ڪونه ٿو.“ ڪپاڊيو وراڻي ڏني ”اي داروغا! جڏهن آدمي مري ويندو، تڏهن سندس سڄو شهر ته هتي ئي رهجي ويندو، ڪو به هن ڏي ڪونه ويندو، جو هن ڪم کي پرڀرو ڪري سگهي. اهو ڏيهاڙي تون شهر کي آتما کان الڳ سمجهه. جهڙيءَ ريت شيءِ پيش جي دولت لڳي پئي آهي، تيئن سچي مايا ڪر ماتما پيش، پر ورلي ڪهڙي قسم سان سچائي آهي. پر هي سچي شيءِ جهڙي آهي، ڪو هڪ ماڻهو ڪري ته ڪو ڪري ٿي. جڏهن ڪي ڏس ماڻهو آهي سو ڪم ۾ هن ڪم ڪو ڪو ڪري ٿو؟ جڏهن هي ڦيري ۽ ڪيئن دولت ڪهڙو ملي ڪري ٿي، اهي شهر کي آتما کان جدا سمجهي ڇڏ ڪين ٿيو ٿي.“

انهيءَ ڳالهه تي داروغي ڪاوڙ ۾ اچي چيو ته ”اي ڪپاڊيا! تنهنجي سڀ ڳالهه جو جواب آتما کي شهر کان جدا سمجهڻ آهي، پر ڪنهن سچائيءَ جي ڪين ڪو ڏيکاري ٿي. ڪين ڏيکاري ڪي ڪو ڪالهه ٿو اڳهه. جڏهن کان نسب سڀ ملڪي ذات ڪري نهايت ڪري ڏيو آهي، تڏهن کان سندس روح ۽ ڪو ٻيو ڪري سڀ ذات ڪرڻ ٿيو

دمش پنهنجي ڌرم تي پورو آهي، گيانوانن جو سنگ ڪري ٿو،
پرميشور جو ڀڄن ۽ سمرڻ ۾ آلس، نٿو ڪري، پرماتما کي سڀني
۾ هڪجهڙو ڏسيٿو ۽ ڏک سک کي سمان سمجهي ٿو اهڙي آدمي
کي جيون مڪت سڏجيٿو. هي ماتا! هاڻي آءٌ توکي سانکيه يوگ
جو گيان ٻڌايانٿو، جو هنن سان هندائي ٻين کي آپديش، ڪجي.
تون هي سنساري ۽ هنوار ڪوڙو سمجهه، پر جي سوال ڪرين ته
جڏهين سنسار ڪوڙو تڏهين منجهس يگيه، تپسيائون، ڌرم ۽ پن
وغيره به ڪوڙا هوندا. پر اها پاپ پن واري ڳالهه سچي اٿيئي
۽ سنسار ڪوڙو آهي. انهي لاءِ آءٌ توکي هڪڙو مثال ٻڌايانٿو.
هڪڙو آدمي جهنگ مان ڪاٺين جي ڀري ڪلهي تي ۽ ٻو ته
واٽ ۾ آس جي ٿو ڪان ٽڪجي، هڪڙي وڻ جي ڇانو هيٺ ڀري آرام ڪرڻ لڳو.
مٿي ڌان لاهي، پاسي مان ڪوهه ڌان پاڻي پي ويهي. ڪاٺير مٿس ۾
ايتري ۾ ڇا ڏسي ته هڪڙو گهوڙي سوار پريان پيو اچي. ڪاٺ ۽
خيال ڪيو ته جيڪڏهين مونکي گهوڙو هجي ته هن ڀار ڪندي
پياڊي هلڻ جي تڪليف کان ڇٽي پوان. انهي ويچار ڪندي
ڪوهه جي ڪناري تي اک لڳي ويس. سپني ۾ گهوڙو مليو
سمجهي مٿس سوار ٿي انکي نچائڻ ۽ ٽپائڻ لڳو، جهنڪري گهوڙي
ڌان ڪري پيو. اهڙي حالت پاسي ورائڻ ڪري ٿو ۽ هي ڪوهه ۾
پيو ۽ سندس هٿن پيرن کي ڏاڍي چوٽ آئي.
هي ماتا! جئن اُن ڪاٺير کي گهوڙي جو ملڻ ڪوڙو هو مگر سنساري سک
ڪوهه ۾ ڪرڻ ۽ ضرب پهچڻ سچو هو، انهي طرح آدمين اُن ڪاٺير
ڪوڙو ۽ ڪرم جو ڦل سچو سمجهو. جڏهين آدمين اُن ڪاٺير
کي کوهه مان) ڪڍيو، تڏهين چوڻ لڳو ته "افسوس! اڄ رڳو سپني
۾ گهوڙي تي چڙهڻ ڪري هي ڦل مليو اٿم، پر جيڪي هميشه سچي

۾ آهي ته جيئن هر طرح ڪالر اڪثر قومن جو تمام، ڪپڙو ڪيو. جنهن طرح
سان ڪاريگري لڪي ٿي، تنهن آهستي شيءِ جي ڏاڍي پر ڌيان ڏيڻ لاءِ
قسم سکڻي، پر ڪهڙن سان الڳ جدا سمجهڻ گهرجي. اما
ڪڏهن ڪپڙي جو جنهن قدر ڪپڙن آهن ڪي جدا سمجهڻ گهرجي؟
ڪڏهن آهي آهن ڪي ابتدائي طرح بابت ڪيترا. پر ڪڏهن هو
ڌوٻ سڪي ڪڍڻ، ڌوٻ ڪڍڻ ۽ تيز ڪڍڻ، ۽ ملي ۽ طرح ڪري ۽ ڪمت
لڪي ۽ هو مشهور جو ڌوٻ جو ڪر اڳ سان ۽ ڪيئن شرط تي معلوم
آهي ته. انهيءَ ڌوٻ جو ۽ هر هڪ لاءِ ڪال آهي، جنهن جا طرح
۽ هڪ. ڪپڙا هن، دان، ڪرم ۽ پاڻ شپ ڪرم سمار ڪيا.
۾ ماڻا ۽ هڙي ۽ ش ڪي سڃاڻي، جنهن جو مالڪ ۽ پڻ ا
ڪدر سمجهيو، تنهن سمجهه ته سب هڪ ۽ دان ۽ غيره ڪيا.
جنهن طرح ڪي ڏکيو آهي، رڳو هڪڙي ۽ پر جي شيءِ آهي. سو
ٿيون ته انهيءَ جو طرح پڻ ۾ هڪڙي ڪري ته ماڻا موجود ڪان ڪجهه جنهن
ڏاڍي هڪڙي جا قسم پڌايون ته ۾ ڪيئن ڏيڻ پڻ.

ٿيون سڀ ڪي هڪڙي، جنهن ڪڍي، مايڪي، ٻي رامسي هڪڙي
سماري پڌايون واسطي آهي ۽ ٻي قسم هڪڙي جا شمعن ۽ غيرا جي
ڏس واسطي آهي. ته ڪا هڪڙي، جا ڏن قسمن جي نسبتي ۽ جنهن
شڪي جو ڪڍي ۾ سمڌا جي جو ته وڪي، اڙ ۽ برڪت ملڪي
ته ۽ پڻ ۽ هڪ جو آهي. ته برڪت ڪي، جنهن ڏي جو سمرط
ڪري. تنهن سان جنهن سمڌا ۽ پڻ سڀ قيمت پئي ڪرڻ،
سڀ ڪاڻ برڪت جي ور پڻ، جنهن آهن ته معلوم اين هڪڙي جي
جنهن ۽ ڏني جي ڏن. جي جا ڏي ته جهڪڙ جنهن اڙي
ته هڪڙي جنهن پڻ، ڪي ۽ جنهن پڻ. ماڻا ڪڏي سان
سمت ڏي ۽ ڏڪڙ ۽ ڏڪي ڏٺو. ۾ ماڻا ۽ جو

ديوهتيءَ جو [illegible] ڪڏهين
ڏسي جهنگي ديا اچيتي.
سچا آهن. ڏکي آدميءَ کي [illegible] رات ڏينهن هري ڀڄن ۾
ڪنهن سان دشمني ڪونه رکي. ڪيترن ڀڳتن جو ڀريو رهيس ٿو.
ڏيان لڳائي ٿو ۽ منهنجي ڪٿا ڪيرتن ڪري اچا ڪري منجهيو. ڀڳتي هٺ
پلي خواهه ٻري ڳالهه ايشور جي اچا ڪري چتل رهيو. اهڙن سنتن جي
ڪري اُنهجو من سنساري موهه ڪان ڇٽل رهيو. اهو هميشه اچا رهندي آهي.
سٽ سنگ ڪرڻ واسطي مونکي ٻه هميشه اچا لڳي ته ”هي مهاراج!
ڪپلديو جا اهي ۽ چون ٻڌي ديوهتي چوڻ لڳي ته ڪٺڻ آهي، ان
مون استريءَ کي اهڙو گيان پراپت ٿيڻ ڏاڍو ڪٺڻ آهي. پرڪرتيءَ
لاءِ مونکي ڀڳتيءَ ۽ پوڃا جي ڪا سؤکي وات ٻڌاءِ ۽ پرڪرتي
جو پڙ ڪهڙو حوال آهي.“
ڪپلديو ورائي ڏنيس ته ”هي ماتا! ستو گڻ، رجو گڻ ۽
تمو گڻ انهن ٽنهي گڻن جي ميلاپ کي پرڪرتيءَ جي پاڙ چوڻ.
مايا کي انهيءَ پاڙ جون ڏاڙهيون سمجهه ۽ جي وڻ تهڙو انهن ڏاڍين
ڏاڍين آهن جنهن جيئن جو شرير ٿئي سنسار جي آتپتي ٿيندي
آهي ۽ آتما انهن ٽنهين کان جدا آهي. ڏاڍي جيڪو آدمي پنهنجي
شرير ۽ اندرين جي سکر کي پنهنجو ڄاڻي پريت رکيو سو اگيانيءَ
آهي ۽ جو آتما کي انهن کان جدا سمجهيو سو گياني سمجهڻ
گهرجي. هي ماتا! تون ٻه جڏهين ان ريت سمجهڻ لڳندين
تڏهين توکي ٻه گيان پراپت ٿيندو.“
ديوهتي پڇيو ته ”هي ماتا! جو پرڪاش سڀني جيون ۾ آهي
ڪپلديو چوڻ لڳس ته ”هي ماتا! جو پرڪاش سڀني جيون ۾ آهي
تو ڏيکي آتما جو [illegible] جو ڪڏهين ٻه ناس ٿيو ٿئي. جڏهن اها
گيان ٿيندو، سو سنساري مايا ۾ ڦاسي. پاڻ ئي آهي ٻه [illegible]
ته آتما شرير ۾ موجود آهي پوءِ ٻه ڏسڻ ۾ ڇو اچي؟ ته [illegible]

دشمن ڄاڻي خراب ڪري رهيا آهن. [illegible] ڪين [illegible]
[illegible] هوڻ [illegible] ڪري. [illegible]
[illegible] آهي."

ڪپلديو [illegible] گيان اپديش [illegible] ڪري [illegible]
[illegible] آکيا [illegible]
[illegible]
[illegible] گيان اپديش ڪري
[illegible] آکيا [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ڪپلديو کي گيان [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] آهي."
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

۽ چوطرف آنند ۽ منگل ڇائنجي ويو. ڪردم رشي ڪپلديو جي
ستوتي ڪري چوڻ لڳو ته "هي ڀڳوان! اوهانجي درشن ڪري
منش جا سڀ پاپ ڌوئجي وڃن. اڄ وڏا ڀاڳ آهيان، جو اوهان پتر ٿي
مونوٽ اوتار ورتو. اوهان گيان اپديش لاءِ اوتار ورتو آهي، انڪري ڪرپا
ڪري مونکي به اهو سيکاريو ۽ جنهن ڪري آءٌ هي ڀوساگر لنگهي پار پوان."
اهڙن ڪردم پرارٿنا ڪري مٿس بس ڪئي ته برهما سنت ڪمارن
سميت اچي سهڙيو ۽ ڪپلديو کي هٿ جوڙي ستوتي ڪرڻ لڳو ته
"مهاراج! اوهان جيڪي چيو هو سو ڪري پنهنجو درشن ڏنو." پوءِ
ڪردم رشيءَ کي سندس ڇوڪرين جي وواهه ڪرڻ لاءِ آگيا ڪيائين.
جڏهين ڪردم رشي پنهنجون سڀ ڇوڪريون پرڻائي نشچنت
ٿيو، تڏهين ڪپلديو کي چوڻ لڳو ته "هي ديو! هي من، جو
جو مايا جي موهه، گرهست ۽ سنساري سکن ۾ ڦاسي خراب ٿو ٿئي سو
انهن کان ڪيئن ڇٽي سگهي؟" ڪپلديو ورندي ڏنس ته "هي
رشيشر! دنيا ۾ آدمي پيدا ٿيندو تڏهين مٿس ٽي رڻ (قرض)
ديو رڻ، رشي رڻ ۽ پتر ٿين ٿا. تو يگيه ڪري ديو رڻ لاٿو،
ويد پڙهي رشي رڻ لاٿو ۽ رڻ پتر پيدا ڪري پتر رڻ لاٿو. هاڻي هري
ڀڄن ڪرڻ چاهين ته آهستي آهستي سنسار جي پريت ڇڏ ۽ هن شرير
کي ڪوڙو ڄاڻ، ڇاڪاڻ ته پراڻن نڪرڻ بعد هي ڪنهن به ڪم
نٿو اچي. اهڙي نڪمي شرير سان پيار ڪرڻ ڀُل آهي. پريت اُن
سان رکجي جو هميشه قائم رهي. جنهنجي شڪتي سان هن شرير
۾ هلڻ، چلڻ، ڳالهائڻ، ٻڌڻ ۽ ڏسڻ وائسڻ جي سمرٿي آهي تنهنجو
ڌيان ڪر. جڏهين تون اهڙو ڌيان ڪندين، تڏهين تنهنجو چت
شڌ ٿيندو. هي پتاجي! سنساري جيو اهو گيان وساري ڌن دولت
۽ ڪٽنب ۾ موهت ٿيا پيا آهن ۽ ڪيئن ڪام ڪروڌ لوڀ موهه اهي

ويو پيو، دستمنگر ٿيو ڪري دستاري ملا ميوه قسمي خواب
ڏٺمي، ڏسڻ ۾ پر وال ٿي پوڻ آهي. افسوس، اگر تو ڳالهه ان
مي ملا مولاي لکيو جو انهن ملاي اهي مالڪ ٿي ته ميان هو
هو پيو ته ڪيو. مالي هي مي؟ ڏسو ان اگر تنهنجي پرواني؟
ڪائو، اچو سمدان ابدا ڪري ايو ٿاشڪ ٿوڪ ڳالهه ڳاءِ و دو."
ديومتي جي اها ڳالهه ٻڌي گرو ورشي خيال ڪيو ته ڳالهه ان
اسلاڪي اهو وچن ڏنو هو ته ايونئين ڪوراٽ ٿو مرد قدس سو
ته لوني ڪيو؟ سو ڪيترو چڱي ڏوڙ کان اها ڳالهه ته انهي،
رهي ۽ ٻڌي، ڏٺون ٻهمڻن اسعڻ کي ته "ڏٺون ڪاٻه
چئا ته ڪر ڏسڻ ڪيب ۽ ڏوراڻ اوڙ، ڏسو ۽ ٻهمڻا جي خيال
سب جي ڪاليو اسدان" ڳالهين جي ڪوڙ سان ديومتي ٿي ڪيب ڏوو
جي ۽ ڏوراڻ قدس ديومتي جي ڪيب ۽ ڪهل ديومتي واس
ڪو آن مال ڪر ورشي ڪند جڏهن ڳالهه ته "پياري! ڳالهه ان
ڏسڻ ڪيب ۽ ڏوراڻ واڙ اسلي آهه آهي، وڃي مان تيسا "
ڏيڻ،" ديومتي ڏٺون هٿ جوڙي وينتي ڪئي ته "سوامي!
ان ڳالهه ورڻهي ڪيو؟" ته ٻڌو وڃا ٻهن ڏسڻ سان ڪڏهن
ٿين ڏسو ديومتي ٿي پڪ ڏٺو ڪهڙ "ڳالهه، ڪماڻيه هو
ڏوڙ ٻهمڻ ڪيب ڏوراڻ ٿي سماڻو اهڙهي ٿي
۽ ڏسڻو ايڏهو همشه ڏنو ۽ ورهڻو ٿي ديومتيءَ آوان
ملي ٻهمڻه ڀيءَ ڪئي، جڏهن جو هو ڪئي ٿي بوڪ سدائين
آهه ڏوڙ ڏسو." ايو جي ٻه ڏٺو سمٽ وڃو هامه.
ڏٺون ديومتي ته ڪماڻيو وهنه ڏٺون ڏسي ٿي اشوري
آهي آهي ڪندو ورشي ڏنو ٻهن ڏسڻ ڏيو ڏٺون آهي ڀال آهه.
ڏسڻ جي ٻيٽ وڃي ٿي ڪندو ڏوراڻ ته وڃي آهه ڏالب

...نجي مَن جو منورٿ سمجهي ڪيس چوڻ لڳو تہ ”توکي
...ي گهرجي سو گهرُ چئو تہ نارايڻ جي ڪرپا سان آءٌ سڀ ڪجهہ
...ي سگها نٿو.“ ديوهتي چوڻ لڳي تہ ”هي سوامي! اوهان
...ري مهاتما پتيءَ ملڻ کانپوءِ بہ مونکي ڪهڙي شيءِ جي گهرج
...دي؟ منهنجن مائٽن اوهانکي مهاتما ۽ ڀڳوان سمجهي تہ مون
...ي اوهانجي حوالي ڪيو هو. مونکي اوهان سان هڪ دفعہ
...گرهست ڪرڻ جي سڪ آهي.“ ڪردم رشيءَ انهيءَ تي ڪيس
آنت ڏنو ۽ پوءِ پنهنجي يوگبل سان سنڌر محلاتون، باغ باغيچا
...اهي وڏا ۽ ديوهتيءَ کي بہ پنهنجي مايا سان سورهن ورهين جي
سنڌري بنائي تمام عمدا ڪپڙا ۽ وستر پهرايا. ڪيتريون داسيون
هٿن ۾ چنور کڻي ظاهر ٿيون. ديوهتيءَ جو اهڙو سنڌر سروپ ۽
شان شوڪت ڏسي ڪردم کي بہ پنهنجي روپ بنائڻ جو ويچار
ٿيو ۽ پوءِ پنهنجي يوگبل سان هن بہ پاڻکي آشوني ڪمار جهڙو
مها روپوان بنايو. پوءِ ديوهتيءَ کي ڏاڍي پريم منجهان هڪڙي
وماڻ ۾ چڙهي سير ڪرڻ لڳو ۽ ڪيتري وقت تائين گرهست جو سک
ڏنو. اهڙي وماڻ جي خوبصورتي ڏسي ديوتائون ريس ڪندا
هئا ۽ ديو ڪنيائون ديوهتيءَ جي ڀاڳ جي واڌائي ڪنديون هيون.
گهڻي وقت گذرڻ بعد هڪڙي ڏينهن ڪردم رشي سنساري
سکن کان ڪنڌو ٿي نارايڻ جي تپسيا ۽ ڌيان جو ويچار ڪيو ۽
ديوهتيءَ کان موڪل وٺڻ لڳو. ديوهتي هٿ جوڙي چوڻ لڳيس
تہ ”مهاراج! هري پڇن بلڪل چڱو آهي ۽ آءٌ بہ هيلتائين ڪوڙي
وهنوار ۾ ڦاسجي اوهانجي سيوا کان پري رهي آهيان. منهنجي
پاڻ اڇا آهي تہ باقي حياتيءَ جو وقت اوهانجي چرڻن جي سيوا ڪري
ٿيان. مون پتا کان ٻڌو هو تہ جيڪو منش جنم پائي...

نميمه ڏک اوڙت ڪندو رهيو." انهيءَ هوندي وارا ڀڳوان
نڪتا ڏاڍا پريشان ٿيا.

سڪندر وڏي شمس انهيءَ ڪٿا ٻڌي سوچ ۾ ڪيئن پيو ته
"هڪڙن وارن ڀڳوان ته انهيءَ کي اِن طرح الڳ ٿي رکي ڇڏيو
هو ته ڇا ڪيو؟ جڳت جي اهڙي ڪيئن ٿي؟ شهري سوچ ۾ پئجي
ويو ته "هي وشنو! هڪڙي ٻڍي جال ۾ ٻيلي ڦاٿي پوڙها
انهن جي ڪيا سان ڏاڍا ٿيا ڪنهن ان پوڙها کي چيو ته
"اڪيلي ڪري ڪري نه اڪا ڪريو." انهيءَ تي پوڙها کي آکيا
ڪئي ته "ڀڳوان جي وڏي تپسيا ڪريو پوءِ سڀ سڌري ويندا
ڪيو." پوڙها جي ڳالهه ٻڌي ڏاڍو اڪيلو ڪري انهن تي ته
ڪيو ۽ دوڙ ته ڏاڍو، ڏٺي ته ڪو ڀا ڄڻو بت وڏي خوشي
لڳا ۾ پوءِ ته سڀ تپسيا ڪري نه ڇڏيا، ڏي ڏي ويا."

هڪ ڏينهن آيا آهن ته پوڙها جي شهر ۾ سوامي جو
شهر ۾ ڀيڙا لڳي ويا، جن ڀڳوان جي تپسيا سمجهه ڪري اهو ڪري
ته "اڪيلي نه ڪڍ بت ڏيڻا آهن." ڀڳوان سڀني کي ڳالهه
سڀني اچي ويئي ته بت لڳي ويا انهن ڏيڻ کي سڀني کي وڃي
آيون ڪندو شهر ۾ ڪي. بت اٿليا ۽ پوءِ وڏا ڏاڍي جوڙي
ڪيائون ۽ ڪيو ۽ پڻ ٻي ڏيڻا آهن. اٿليا ڏي ڏيو
ڏي بت ٻڌا انهن ۾ ڪندي ڦري سان ٻڌي. انهيءَ ڪري
وڏي ڏيڻا ڪري ڏاڍو ڏيو، ڏم تپسيا ڪئي ڪئي. ڏيهن
ڏيئي ڏيئي ڏيئي سڀ ڪري ڇڏي. هڪڙي ڏينهن
[illegible] ڏاڍي هڪ – ڏيهن ڏيئي ڏيڻي ڏاڍي ۽ ڏي
[illegible] ڏيئي ڏيئي ۽ ڏيئي خواهش لڳي. ڪڍ درويش
[illegible] سڀني سوا ڏيوت ڏي ڪري ڏاڍو ڏيئي [illegible]

ڇڙو تنھنجن پاڻن ڏئيتن جو ڪيو اٿم.“ انھيءَ چوڻ تي ھرڻاڪش
کي ڏاڍو غصو آيو ۽ ڀڳوان واراھ کي مارڻ لاءِ گھڻائي جتن
ڪيائين ۽ گھڻوئي زور آزمائي پر ڪتس ڪي ڪين. تڏھين ڀڳوان
ڪيس ھڪڙي اھڙي چماٽ ھڻين جنھنجي لڳڻ سان ھو بيھوش
ٿي ڪري پيو ۽ مري ويو. انجي مرڻ ڪري ديوتائون ڏاڍو
خوش ٿيا ۽ آڪاش مان گلن جي برسات ڪرڻ لڳا.

ھرڻاڪش جي مرڻ بعد برھما ديوتائن سميت واراھ ڀڳوان
وٽ آيو ۽ اچي سندس ستوتي ڪرڻ لڳو. تنھنکانپوءِ پرٿوي، استري
روپ ڌاري واراھ ڀڳوان جي ڪيرتي ڪرڻ لڳي ۽ چوڻ لڳي ته
”ھي ديالو! توھان پاتال مان مونکي ھٿي آڻي منھنجو آڌار ته ڪيو،
پر آءٌ ھڪڙي ڳالھ کان ڊڄان ٿي ته ڪلجڳي منش وڏا پاپي ٿي
پنھنجو ڪرم ڌرم ڇڏي برا ڪرم ڪندا ۽ ھري ڀڳتن سان دشمني
رکي اوھانجي نام سمرڻ کان بيمک ٿيندا. پنھنجي ماتا پتا ۽ پاڻن
وغيره سان ويڙ رکي سس سھري ۽ ساليءَ سان محبت رکندا.
استري پنھنجي پتيءَ ۾ پريت نه رکي پرپرش جي چاھنا ڪندي
مرد پنھنجي استريءَ جي پالنا نه ڪري وشيائن سان پريت رکندا.
پٽ پنھنجي پتا جي مرڻ جي خواھش رکندو، انھيءَ لاءِ ته مالڪيت
جو مالڪ بڻان. مطلب ته آدمي پنھنجي ڪاڻ پيٽ ڀرڻ ۽ وشيءَ
پوڄ ۾ رڌا رھندا ۽ رکو مطلب جي پريت رکندا. اھڙيءَ طرح
ڪلجڳ ۾ اسين جو پاڻ ۾ ويڙ ورڌ وڌڻ ڪري مونکي ڏاڍو
ڏکر ملندو، انلاءِ اوھين منھنجي رکيا ڪجو.“
پرٿوي جي اھا ڳالھ ٻڌي واراھ ڀڳوان کيس، ڌيرج ڏيڻي
چوڻ لڳو ته ”تون ڪنھن به طرح ڊڄ نه. جڏھين جڏھين تو تي
ڏکن جو بوجھ ٿيندو، تڏھين مان اوتار وٺي آڌرمين کي ماري

می دو لخ (وئی می دیوتا) کیمرہ امی دیو تانی وت وہو ؟ کہن
اولخ تہ ہمار ، یہ کہنی د بوبت لہ سوی اسددس دولخ موجب
کسی بمت قمی و والو کچور بہراری ہو لاروہ بوت آیو جنہکی
بولخ لکہ تہ "مصو سان اولخ اوہ دان سولاولخ ہو قس بمو قانی
دالی بہ انور تہ امو لاو ابخ کشی آمی ؟ موبن یدہ آمی تہ ہو
موا محلی ؟ وشیشبوش می کہو وہددہ آمی ضصکری موبن آلامی
کی بہ دی قاؤم سعاہ آمی ، بو مصصی تہپ کری مو اہا ثانو
ہ امو آمی" لاو دقہ مین و والی قاسی د "کانی لاولخ وارام
وہپ قا وی بوانی کلغ تماہان مہ البنی ؟ می اولو سدمنی
قہ الی وتسی دمی" الدی جنی ار وہ وا امو لیو ۔

می وہ وا لاولہ می اہا کہ ابدی مہ تاکش قاؤم خبرہ ، امیو
دوارام بکوان سان اولخ ماسطی بدان قی ، مو ، ومعی تی ہا قسی
تہ وارام بمصصی قانصی تی مہ اوبی کی مکوی قی والکر کمو بمو
امی ، مہ تاکش ان تی قسدمی دلی بمہ تہ "اوی دیوا بہمن
کہ تانی ؟ بولی ممصہ کہ دی کہلو امہ ، مو مصصی
مہ کہ اما دی بولوی [illegible] ممصی ؟ ممصی ومن کوامو لی مو
امی ممصہ مالی وتمور مہ کدہ الی بماممصی ولوبی دنیدہ ابی
ماہہ امی ام وہ ن ہ امی ای می [illegible] ولدمی" مرزاکش
ہ اما ساخت موی بلی د ماہہ یکوانی تہ وی دیو ہ کہور ا
کہصہ وقمی ماہہ بکوا برہ [illegible] لمکو لاولخ کری ہولاکمی
مو بلی [illegible] امی [illegible] بلوی لی بممصی ملا سان
کو تی ولی ہولخ کمہ [illegible] ہ "مکو ! مکتمی ملی "المنی قہ اما
ممصی اولہ وہ بہ تی مکمہ [illegible] امی کہدہ بی قدمی ماتی
ممدی می کہ ہولی ملسصی اممصو ہ آمانی مال کہدہ [illegible]

هرڻاڪش ۽ هرڻ ڪشپ جو جنم

"هي وئڪنٺ ناٿ! توهانجي ليلا اپار آهي. اهو وڏو ڀاڳ وارو آهي
جنهنجي هردي ۾ توهانجي ڀڳتي آهي ۽ جيڪي ڀڳتن جي سنگت
۽ سيوا ڪندا، اهيئي هن وئڪنٺ ۾ اچڻ جا اڌڪاري آهن."
ايترو چئي هو ٻئي ڀڳوان جي ڌيان منجهه پريم ۾ ٻڏي اهڙا ته متوالا ٿي
ويا جو سندن اکين مان لڙڪ وهڻ لڳا ۽ ڪين شرير جي به سڌ نه رهي.
پوءِ هٿ جوڙي ڀڳوان کان ور گهرڻ لڳا ته "اسانکي سدائ اوهان
جي چرڻن جي ڀڳتي هردي ۾ ٻني رهي ۽ اوهانجي ڪٿا ۽ ليلا ٻڌڻ ۾
دل لڳي رهي." اهو ور پائي سنڪادڪ وئڪنٺ مان روانا ٿيا.
سنڪادڪن جي وڃڻ کانپوءِ شري نارائڻ ڄئي وڄئي کي چوڻ
لڳو ته "اوهانکي براهمڻن جي سراپ ڪري ٽي دفعا دئيت جوڻ
۾ جنم وٺڻو پوندو. آتي اوهين دشمن ڀاءُ سان منهنجو ڌيان
ڪجو ۽ آءٌ سگهڻ روپ ڌاري اوهانجو انت آڻيندس ۽ پوءِ
توهانکي وئڪنٺ ۾ گهرائيندس."
انهيءَ ڪانپوءِ ڄئي وڄئي ٻنهي دتيءَ جي گرب ۾ اچي واسو
ڪيو. تڏهين برهما ديوتائن کي چوڻ لڳو ته "اوهين هاڻي چنتا
نه ڪريو، ڇو جو هنن جي پيدا ٿيڻ ڪري اوهانکي ڪجهه وقت
دک پهچندو، پر جلدئي نارائڻ اوتار وٺي اچي انهنکي ماريندو."
ايترو ٻڌي ديوتائون پنهنجي پنهنجي جاءِ تي روانا ٿيا.
هاڻي ڄئي وڄئي دتيءَ جي گرب ۾ آيا، جنهنڪري هنن کي سدائ
چنتا رهي ٿي. سندن پيدا ٿيڻ وقت ڪيترا اپشگن ٿيڻ لڳا ۽
ڪلجڳ جا سڀ لڇڻ پرگهٽ ٿيڻ لڳا. جنم ٿيڻ بعد سندن نالا
هرڻاڪش ۽ هرڻڪشپ رکيا ويا. وڏي ٿيڻ تي برهما هنن کي سندن
ماتا جي مرضيءَ موجب راج ڪرڻ لاءِ چيو. هرڻاڪش پنهنجي ٻئي
مغروريءَ ۾ متوالو ٿي ترار هٿ ۾ کڻي گهر کان ٻاهر نڪتو ۽ سواءِ فوج

ان اين اندر وڃڻ ۾ مدح ڪئي. مدن ڏنوٽ کي اوتي ڏاڍي
ملڻ لڳي. ڏهي ڏهي ڏي سائي ڏڍڻ ڏ" توهان دوسالدبلو در
ڪيو آهي. الله امسن ڀلي مرتبو ڏوڪ ۽ وڏي دنيت دوڏ ولو."
ان سوال مان ڪئي جي ڏڍي ڏاڍو وڏو ڪيڻ لڳا ۽ سڪهاڙن
جي دين تي ڪري ڏڍڻ لڳا ۽ "ڪيڻ ڪري بڌايو ۽ اسانجو
ائين دنيت دوڏ لاءِ ڪڏهن آواز لسڌو دوڙ جو اوڏ ان
دو سواب ۽ ڏري ڪيو ڪي؟" سڪهاڙن ڏڪڻ ڪيس ڏيو
۽ "اوڏاتي تي دنعو دنيت دوڏ ۽ ڏيڍا ٺيڪو ٻولدو. ٻاڏو اوهان
تي جي ڪيڻ ڏيدي دو آهي ڏنڍي دنعو ڏڪيان ٻاڏا ڏولي
اوٽاده الت آڏيدو. ڏڍي ڪري ڏه ڏنهو آواز ڏيدو."
ٻڪيان ڪڏهي ڏهت سڪهاڙن جي آڏو سڪهاڙاه ٻاڙاٻو
۽ اين دوڏ ٻڪيو "ڏڏڏ ڏدڏدڏ ڏڙ ڏن جي ڏاسڏا ڏلي سو ڏاڏو
ٻڪو ڏيو دو آڏيدڏدي ڪيو ۽ داغڏن جي اڏڏي ڏي ڏڏي ڏ
ڪري. ڏڏڏڏڏ ڏڏ ڏڏ ڏن ڏا ڏڏڏجي ڏ ڏڏي ڪئي الله
ڪڏڪو آڏ آيا ڏ ڏ ڏڪ جي ڏڏي ڏ ڏ ڪري ڏڏڏ ڏ ڏڏي
ڪري ڏڏڏ ڏڏ ۽ ڏڏڏ آهي. ڏڪي ڏڏڏ ڏڏڏ ڏا ڏا ڏن ڏا
داغڏن جي ڏ ڏڏي ڏ ڪي آهي ڏ ڏڏڏڏ ڏ ڏڏڏ ڏڏڏ ڏڏ
ڏڪ ڏڏ ڏڏڏ آهي. ڏا ڏڏ داغڏن جي ڏڏن جي ڏ ڏ
ڏڏ ڏ ڏ آهي ڏ ڏڏي ڏڏي ڏڏڏ ڏڏ ڏ ڏ ڏڏ ڏ ڏ
ڏڏڏ ڏڏڏ ڏڏ ڏ ڏ داغڏن ڏ ڏڏ ڏڏڏ ڏڏ
ڏڏ ڏ ڏڪڏ ڏ ڏ ڏڪ ڏ ڏڏ ڏڏڏ ڏڏڏ ڏ
ڏ ڏڏڏ ڏڏ آڏ ڏڏڏڏ ڏڏڪ ڏ ڏ ڏ ڪ ڏ ڏ
داغڏن ڪي ڏ ڏ ڏ ڏ ڪري آڏ ڏڏ ڏڏ ڏ ڏ."
ڏڏ ڏڏ ڏڏڪ ڏڪڏ ڏڏ ڏ ڏڏ ڏ ڏ ڏڏ ڪ ڏ

”هي وئڪنٺ ناٿ! توهانجي ليلا اپار آهي. اهو وڏو ڀاڳ وارو آهي
جنهنجي هردي ۾ توهانجي ڀڳتي آهي ۽ جيڪي ڀڳتن جي سنگت
۽ سيوا ڪندا، اهيئي هن وئڪنٺ ۾ اچڻ جا اڌڪاري آهن.“
ايترو چئي هو ڀائر ڀڳوان جي ڌيان منجهه پريم ۾ پورجي اهڙا ته متوالا ٿي
ويا جو سندن اکين مان لڙڪ وهڻ لڳا ۽ کين شرير جي به سڌ نه رهي.
پوءِ هٿ جوڙي ڀڳوان کان ور گهرڻ لڳا ته ”اسانکي سدائين اوهان
جي چرڻن جي ڀڳتي هردي ۾ ٻڌي رهي ۽ اوهانجي ڪٿا ۽ ليلا ٻڌڻ
دل لڳي رهي.“ اهو ور پائي سنڪادڪ وئڪنٺ مان روانا ٿيا.
سنڪادڪن جي وڃڻ کانپوءِ شري نارايڻ جيءَ وجيءَ کي چوڻ
لڳو ته ”اوهانکي براهمڻن جي سراپ ڪري ٽي دفعه دئيت جوڻ
۾ جنم وٺڻو پوندو. آتي اوهين دشمن ڀاو سان منهنجو ڌيان
ڪجو ۽ آءٌ سڳڻ روپ ڌاري اوهانجو انت آڻيندس ۽ پوءِ
توهانکي وئڪنٺ ۾ گهرائيندس.“
انهيءَ کانپوءِ جيءَ وجيءَ ٻنهي دتيءَ جي گرڀ ۾ اچي واسو
ڪيو. تڏهين برهما ديوتائن کي چوڻ لڳو ته ”اوهين هاڻي چنتا
نه ڪريو، ڇو جو هنن جي پيدا ٿيڻ ڪري اوهانکي ڪجهه وقت
دک پهچندو، پر جلدئي نارايڻ اوتار وٺي اچي انهنکي ماريندو.“
ايترو ٻڌي ديوتائون پنهنجي پنهنجي جاءِ تي روانا ٿيا.
هاڻي جيءَ وجيءَ دتيءَ جي گرڀ ۾ آيا، جنهنڪري هنکي سدائ
چنتا رهي ٿي. سندن پيدا ٿيڻ وقت ڪيترا اپشگن ٿيڻ لڳا ۽
ڪلجڳ جا سڀ لڇڻ پرگٽ ٿيڻ لڳا. جنم ٿيڻ بعد سندن نا
هرڻاڪش ۽ هرڻ ڪشپ رکيا ويا. وڏي ٿيڻ تي برهما هنکي سندن
ماتا جي مرضيءَ موجب راڄ ڪرڻ لاءِ چيو. هرڻاڪش پنهنجي ڏ
مغروريءَ ۾ متوالو ٿي ترار هٿ ۾ ڪڍي گهر کان ٻاهر نڪتو ۽ سواءِ ف

[illegible] ائن منع ڪئي، مٿن [illegible] ڪي [illegible] ڏاڍي
[illegible] ڪي سوال [illegible]
[illegible] دنيت [illegible]
ان سوال [illegible] ڪئي [illegible] سنڌڪارن
[illegible] ڪري [illegible]
[illegible] دنيت [illegible] آواز [illegible]
[illegible] سنڌڪارن [illegible] ڪس [illegible]
[illegible] دفعو دنيت [illegible]
[illegible] دفعو [illegible]
[illegible] آواز [illegible]
[illegible] سنڌڪارن [illegible]
[illegible]
[illegible]
ڪري، [illegible]
[illegible] ڪري [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

هرڻاڪش ۽ هرڻ ڪشپ جي جنم ڪٿا

ايتري ڪٿا ٻڌي ودر پڇڻ لڳو ته "هي مئتريه! نارائڻ پاڻ
هرڻاڪش ۽ هرڻاڪشپ دئيتن کي اوتار وٺي ڇو ماريو؟ ڇا ديوتا ۽
ڪنهنکي ماري نٿي سگهيا؟" مئتريه ودر واڻي ڏني ته "هي ودر!
هرڻاڪش ۽ هرڻاڪشپ اهي ٻئي اڳئين جنم ۾ ڄئي وڄئي نالي وئڪنٺ
۾ نارائڻ جا دربان هوا. اها ڪٿا مشهور آهي ته ڪشپ ڏاهي رشيءَ
کي دتي ۽ آدتي نالي ٻه استريون هيون. ديوتائون آدتيءَ جو اولاد
هوا ۽ دئيت دتيءَ جا. ديوتائن جي راڄ ڪرڻ ڪري دئيتن
جي ماءُ دتيءَ پنهنجي پتيءَ جي ڏاڍي شيوا ڪئي، انهيءَ لاءِ ته هو
ور ڏيئي کيس اهڙو ڪو زبردست پٽ ڏئي جو ديوتائن کان
اندر آسڻ کسي پاڻ راڄ سگهي پوکي. دتيءَ جي سيوا ڪرڻ ڪري
ڪشپ کيس اهو ور ته ڏنو پر ور اهڙي وقت گهريائين جو ڪشپ
چوڻ لڳس ته "توکي ٻه پٽ اهڙا زبردست پيدا ٿيندا جي ساريءَ
سرشٽيءَ کي ستائيندا ۽ ڪين ڪو به جيتي ڪونه سگهندو. نارائڻ
پاڻ اوتار وٺي سندن انت آڻيندو." دتي انهيءَ ور ڪري ڏاڍو
اداس ٿي ۽ چوڻ لڳي ته "سوامي! اهڙا ٻئي پٽ آءٌ ڇو ڪنديس؟"
دتيءَ کي اداس ڏسي ڪشپ چوڻ لڳس ته "ڇڏ! جيڪڏهن
هو ٻئي تنهنجي مرضي آهي، ته توکي ڏکڙو پوٽو اهڙو پيدا ٿيندو
جو ڀڳوان جو پرم ڀڳت، گياني ۽ تپسوي ٿيندو ۽ جنهنجي ڏاهپ
سان دنيا جا ماڻهو پوسا ڪري ٻڌي ويندا ۽ سڀ دئيت ۽ ديوتائون
آنڊو ڪيڻ گهڻا ٿيندا." پتيءَ جي اهڙا ٻڌي دتيءَ کي ڏيرج آيو.
ودر پڇڻ لڳو ته "هي مئتريه! ڄئي وڄئي کي دئيتن جو جنم
ڇو وٺڻو پيو؟" انهيءَ تي مئتريه ودر واڻي ڏنيس ته "ڪڙي ڏينهن
سنڪ، سنندن، سناتن ۽ سنتڪمار چارئي ٻار ڪري نارائڻ جي
درشن واسطي وئڪنٺ ويا پر ڄئي وڄئي جي ٻاهر دربان بيٺل هوا

[illegible]

[illegible]

خوب اگر ... موت ... ڪرو لگي.

ردر جو پيدا ٿيڻ ۽ پرميشور جو چمتڪار ڏيکاريندو.

آهي سو سنسار کي ڪوڙو سمجهي پرميشور جو ... پيدا ڪرڻ
جڏهين برهما کي ديوتائن، ماڻهن ۽ ٻين جيون کي پيدا ڪرڻ
سنتوش نه آيو، تڏهين سرشٽي کي وڌائڻ لاءِ سنڪ، سنندن،
... ۽ سنتڪمار کي پنهنجي هردي مان پيدا ڪيائين ۽ کين چيائين ته
... وهين پرجا پيدا ڪريو ۽ وڌائيو ۽ جو ور گهرجي سو مونکان گهرو."
... هنن پنهنجي اهو ور گهريو ته "اسانجي عمر هميشه پنجن ورهين جي
... ٿيئي، اسانجون ڪام، ڪروڌ، لوڀ ۽ موهه ارتقسي، جواني ۽ ٻڍاپو
... بني رهي، اسانجو من پنهنجي ڪنداسين، تنهنڪري
اسانکي دخل نه ڪري. اسين هري پنجن ڪرڻ ڪري
اسانکي جيون پيدا ڪرڻ جو ڪم، رکوڻ جو ... پر جڳت پيدا
... ۽ ڪين پوندو." برهما کين اهوئي ... تي ڪيس غصو چڙهيو. غصي
... جو ڪم جو هنن نه قبوليو تنهن تي ... شيام پيدا ٿي روئڻ
ڪرڻ جو ڪم جو هنن ... سندس ڀرن مان هڪڙو ... ڏالو ڪي ڪنهن پر
سبب سندس ڀرن مان ... ته "مون تي ... روئڻ ڪري سندس
لڳو ۽ برهما کي ... ڪريو." برهما هنکي روئڻ ڪري ... کي پيدا
ڪر ڪرڻ جو ... ڪيس، آگيا ڪئي ته "تون وڏي جيوڙا ... لا ڏات
ڏاڍو ردر ڏکي ... ڪان اُتر ٿيئي شو، شنڪر، ...
ڪر. تون سڀني ديوتائن ... مشهور ٿيندين."
... اهڙن ڏالن سان ردر (شنڪر) پوت، ...
جڏهين برهما جي آگيا سان ردر ... سان ڀوپل هوا، پيدا
راڪشس جي ڪام ڪروڌ لوڀ ۽ آهنڪار سان ... ڪي چوڻ لڳو ته
ڪيا، تڏهين هو برهما کي چڱا نظر نه آيا ۽ ردر کي ... تنهنجي ...
"هي ردر! تون ڪروڌ مان پيدا ٿيو آهين سو جيسين آڏ ... ٿيندا.
ستوگڻ نه آيو آهي، تيستائين تنهنجا پيدا ڪيل جيو ...
ا ڏانهن تون پهرين وڃي ايشور جي تپسيا ڪر ۽ جڏهين تو ۾ ستوگڻ پيدا
تڏهين سرشٽي پيدا ڪجانءِ." ... گالهه ٻڌي ردر جيون جو پيدا
ٿيڻ

ڪولو بس. ڏڏهن ماو محي ٻوري اڄي ڪمال تي ويٺو ۽ چيتا ۽
وياڪن رهيو. آنوقت آڪاو، والي ڪي ته "ٻمشور ٿو ڏاڻ ڪو
ته اڻ ڪهڙ مي خبو ٻيٺي." نوها انس ڪيو، مهڪري ڏسٽو
آبس ته ڪڙو ابرش شاو روب شيشو، الڪ تي سوماڻ آهي
ٻيڻ ڪڪمي ٻيلي السن. اڻي ماڻ ڪمل ڪا، ڪڪو آهي ۽
آاهي ماڻ آڏ بيدا ڪيو آهين، آن ٻرش ستار وڏو ٿو ڪو
مولڪي ڏي سوليبو آهي. هڏهن سچو ستار اڻ ابرش، هي روب
۽ ڏڪا. تڏهن هت هوڙي سعوتي ڪرڻ لڳو اسا،
"هي نراڪي داڻا ٿو تو ڪاڻ ي مڪر آهي، سو ڪڏهن سڪي
ڏ رهند. نهنجي ٻڪي ڪهڙ سدا ساڻي رهندا. ٿهنجو هرڻ
شل سدا منهنجي مردي ۽ رهن. مهڪري منهنجو الاڪار مٿي
هي. تو هو مولڪي جيئن هي آهين ڪرڻ ٿو ڪر سولهيو آهي،
سو مولڪن تهنجي دڙا ڪهڙ ۽ تي ڪين سگهندو."

نوها هي اڻا اسعوتي ٻڌي شيش الڪر ڏي سوماڻ هن ابرش
ڏاڏاسي اڻاري چيو ته "هن نهنجي ااڏ آهي ڏڪڻ ڏي ليندو.
هاڻي ڏوڻ سه ڏه ڪڏهن چيدا هي ۽ هي سرشتي رچ." اڻو۽
ائي ٿو نهڻ. "الغدڏ ڻ لي ۽ ه.

اڻ بعد ٻهڙا سڀ، ٻيدا ڪرڻ ۽ ڪر شو ۽ م ڪيو، ٻهڙا
ڏنڏاڻ ڪي بعدا ڪڻ ٻه ٻهن لاءِ ۽ ڏ رخت ٻيدا ڪيا، تهمڪاليو
صدق ٻيدا ڪي. ٻه ٻه ڏهن ٻه ن اعلي ست لڪ مٿي ۽ ست
ڏ ڪ صرف ڏا ڏي ست مڪ. ڏوڏا، ده اڻو ۽ ڪالهڪر اڏاڻ. ٻو۽
ڏوڻهي، ڪهاڻي ۽ تعلو هاڻي وڪيا، مهڪري هيون هي
هه مي معذ آهي. "ابات ٻوها ٻهنجو ڪر ڪند وماڻو هي ۽ ڏ۽
هسته وهي بعد ڪي ڪو ۽ لڪو ڄاڻي، ۽ مهڪي ست سڪر هي

[illegible] حيرت آهي ته

[illegible] پيدائش بابت [illegible] (ماڻت) کي [illegible]

هي. [illegible] آهي [illegible] [illegible]

[illegible] آهي جنهن [illegible] ماڻهو [illegible]

[illegible] ماڻهن [illegible] ڪري [illegible]

[illegible] سڀ [illegible]

[illegible]

[illegible] شروع ڪري [illegible]

[illegible]

[illegible] (ماڻت) [illegible]

۽ سڀ ڪجهه، جهڙي وڏو اوڪو ڪين ٻڌل ڏاڍو جو سهڻو؛
هو، ان ٻڌائي ۽ ٻڌايائين ڪرڻ لڳي ته "ڪرا ڪٿي ٿي
ڪرڻ ۽ ان جي ڪين اوهان ٻڌي سو مولڪي ٻڌايو."
مقرر ڪئي پر جهڙي "تو لاءِ ڪڪر ٻچڙو مٺي سو ٻڌو." جڏهن
ٿي ۽ دو ورائي ڏاڍي ته "اڙي ادا مشڪل سڀ ڪر جي ڪمڙا ڪيڏو
آهي ۽ ٻڌاڪي سڀ لا ماڻي ڪر ماڻهو، آهي سو ڪو ڏاڍي ۽ او؛
ڪيڏو آهي؟ ۽ مشڪل اهڙو جو تو ولي؟ توهان اسان سڀ ۽ وڏي
ورتي اسان جو له ڪري؟ اڙي ٻڌايو ۽ ٻڌي جو ٻچڙن جي ڪڍا
ٻڌي ته سڪرو ڪجهه توهان جي شاد ٻچڙا اوڏو ته ٻولي. ته
افسوس! اهڙي مهاڏي ۽ ڪڍا اڪيلي ۽ پٽ ڏاڍيون سندري
ماءُ جو هو ۽ ٻڌي شاد آئين. اهو ٻڌايو ته ٻچڙا ان
ڪاڏي آيو ۽ رب جي رحمت جي آهي ڪرڻو، ۽ شڪر
رب جي ته ڪرڻو ۽ ٻڌو رب جي امر ڪرڻو. ۽ اهو
ٻڌايو ۽ ٻچڙي جي ڪئي ڪڍي جهڙي مرغ ٻڌ
ڪڍي ماءُ؟ ٻڌائي اهو آهي ۽ ٻڌي جي ڪر ٻڌائي ڏاڍو
مس ان مشڪل جو ماڻهو ٻڌي جي جو ٻچڙو اڏامي ڪوشش
ڪري جهڙي جو مرغ جي ڪئي ڪين ڏسي ٻڌي؟"

ٻڌائي ٻڌ لڳي ته "هي ٻڌو! اوهين ٻچڙا ڪيڏانهن آهيو،
ٻڌايو ۽ آءٌ ٻڌي ٻڌي آهي لاءِ ڪجهه ٻڌايو سو ٻڌ. ٻڌي
جهڙي ٻچڙا ان ٻڌاءِ آهي سڀ ڪر جي سڀ ۽ ٻڌي جو
مرغ ان جو ڪرڻ ۽ ٻڌي ۽ اهڙي ڪي ٻڌايو سڪ ۽
ڪي ٻڌائين ڏڪ ته ماڻهو ٻچڙن جي ڪرا اڪيلو سڀ
ان ٻڌي ۽ ٻڌي آهي. ٻچڙن جي ڪڍا ٻڌل؛
رب آهي اهڙي ۽ سڀ ڪي ماءُ جو ڪين ٻڌ

مارڻ آيا هوا، تن سڀني کي پاڻ ماري پوساڪ پار اُڪاريائين. اندر
جو هٺ ڀڃايائين. گوپين ۽ گوالن کي وئڪنٺ جو درشن ڪرايائين.
آڪرور کي پنهنجو چترڀڄ روپ ڏيکاريائين. ڪُبڙيءَ کي سندس
ڪڍي شڪل مان بدلائي سندر سروپ ڏنائين. هي ودرا! اهڙي
ڏين ديال جنهن سڀ ليلا سنساري منش جي پار لنگهڻ لاءِ ڪئي
آهي، تنهنجي چرڻن جو ڌيان ڇڏي منهنجو چت ٻئي ڪنهن هنڌ
نٿو لڳي. اهڙا شيام جهڙي هڪ ساعت به منهنجي دل ڏانهن نٿي وسري.
هي ودرا! شيام سندر جي اپديش ڪري مون سنساري موه ڇڏيو
آهي، پر سندس وڇوڙي ڪري جو دک ٿيو اٿم سو جهلي نٿو سگهان.
ٻلا جي اهو پڇيو ته پکيوان جو گيان اچي به دک ڪرڻ جو ڪهڙو
سبب؟ ته ان جي جواب ۾ فقط ايترو ئي چوڻ واجب ٿو سمجهان
ته جنهن شيام سندر جو وڇوڙو سهڻو هوندو، تنهنکي ئي سڌ هوندي.
چوڻي آهي ته "جس تن لاڳي سو تن جاڻي."
"هي رشيشورو! جڳ منش
ايهڙي ڪٿا ٻڌائي سوت جي ٻچي ٻيهر چوڻ لڳو، تڏهن ٿي
پرميشور جي ڪٿا ۽ ڪيرتن ٻڌي ٻيهر ٻولڻ لڳو. اڳلا جنهنکي
ڪڻن جنهن جا پاپ اُنهن تيرٿن جي رستي وڃي وڃن
پنهنجو پاڻ پاڻي سو پکيوان جي اوڌارن جي ڪٿا نروار ٻڌي."
انهيءَ ڪانپور ۽ اوڌو ودر ڪان ٻڌ ريڪاشرم ڏي وڃڻ جي
موڪل ڪهري، جنهن تي ودر اڪيلو ئي هليو آيو. شيام سندر جي
مهما ڳائڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو ته "منهنجا اکيون جنم جا ڪئي پنهنجا ...
سپاهه ٿيا، جو ٽوهان جو درشن ماڻيم." پوءِ اوڌو موڪلائي ٻڌ ريڪاشرم
ڏي ويو. ديڌائين ودر تيرٿ
۾ وڃي شيام سندر جي ڏيان ۾ ليين ٿي ويو، اُڌو هردوار ... ...
گنگا جي سان رشي ... ... ادب ... ...
ڪندو متريي رشيءَ سڪار ڪيو ۽ ...
متريي رشيءَ ودر جو ڏاڍو ...

شری شنکر [illegible] والا اور [illegible] کی کیا وجہ کہ ان
پر [illegible] ایسا [illegible] جو کہ [illegible] بات یہ شری
کرشن [illegible] سوائے [illegible] اکیلا [illegible]
[illegible] شامل [illegible] کیا [illegible]
[illegible] ہوا؟ [illegible]
[illegible] گیری [illegible]
[illegible] ہوا؟ [illegible] واسطے
[illegible] شامل [illegible] آئی۔ [illegible]
[illegible] شری کرشن [illegible] ملتا ہے۔

[illegible] شاید [illegible]
شری کرشن [illegible] آئی [illegible] مدت بعد [illegible]
[illegible] شری کرشن [illegible]
[illegible]
[illegible] مطلب [illegible]
[illegible]
[illegible] آئی، [illegible] وقت [illegible]
[illegible] آئی [illegible]
[illegible]
[illegible] شامل [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] آدمي [illegible] شيش [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ڪري
[illegible]
[illegible]
[illegible] سواءِ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] الڳي [illegible] اڪدي [illegible]
[illegible] آشوبي [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

مطلب آهي؟“ راجا تڏهن هٿ جوڙي وينتي ڪيس تہ ”مهاراج! منهنجو مطلب آهي تہ ڀڳوان جي ليلا ۽ ڪٿا ٻڌان، جنهنڪري هي ڀوساڳر لنگهي پار وڃان.“ شري شڪديو جي چوڻ لڳس تہ ”هي راجا! منش جنم ملڻ ڏاڍو مشڪل آهي ۽ جو منش ڀڳوان جي ڪٿا نٿو ٻڌي، تنهنکي سواءِ پڇتائڻ جي ٻيو ڪجهہ هٿ نٿو اچي. جيڪو ڪٿا سچي من سان ٻڌي، اُن چوويهن اوتارن جي [illegible] پرميشور جي [illegible] تي وشواس رکي ٿو، سوئي مُڪت سمجهہ.“ ايترو ٻڌائي شري [illegible] ”تہ جا ڳالهہ راجا پريکشت ٻڌي [illegible] سنڪادڪ رشين کي چيو [illegible] اُها ارهين ۾ ٻڌي وڃو [illegible] سوت جي [illegible] آهي سائي هيڪر برهما نارائڻ کان پڇيو هئي ۽ [illegible] اُن مان نڪتو، تڏهين [illegible] وشنو جي ڏنيءَ مان ڪمل جوڳا [illegible] چئن ۾ ڪرو ڪمل [illegible] آن مان برهما پيدا ٿيو. آن ڪمل ۾ برهما پنهنجي اُتپتي جو ويچار ڪري نہ سگهيو. آ اُن وقت آڪاش [illegible] ڪرڻ لڳو، پر ڪو ڀيد معلوم ڪري نہ سگهيو. تڏهن تپسيا ڪرڻ لڳو. تپسيا ڪرڻ لڳو [illegible] واڻي کان ”تپ تپ“ ٻڌي، اُن کان پوءِ تپسيا [illegible] جنهنڪري شري نارائڻ کيس هٿ جوڙي [illegible] ڪندي هڪ ڪيان ٿيو [illegible] ڏيئي [illegible] اوڏان ڪرڻ لڳو تہ ”هي دين ديال! مونکي [illegible] ڪه اٽڪ ڪانہ ٿئي.“

وينتي [illegible] چوڻ ۽ سنسار رچڻ ۾ مونکي [illegible] آڪيا موجب ڪي پنهنجو [illegible] چيس تہ ”هي برهما! تون منهنجي مايا اثر [illegible] ڀڳوان تنهنجي [illegible] وڏيمي چيس تہ پوءِ تون ڪي منهنجي شڪد جي سنسار کي [illegible] سمجهہ [illegible] شري [illegible] ڪندي.“ ايترو چئي نارائڻ انتر ڌيان ٿي ويو. [illegible] سواءِ اوهان کي [illegible] پوءِ راجا پريکشت کي چوڻ لڳو تہ ”اڳ ۾ جيڪو [illegible] آهي سو مان (ڀڳوان) آهيان [illegible] ٻڌايان ٿو. يعني سڀ کان پهريائين جيڪي آهي سو [illegible] منهنجو ئي روپ سمجهہ ۽ پوءِ جيڪي ٻيون ڏسڻ ۾ [illegible] سو سڀ منهنجو ئي روپ [illegible] سنسار [illegible] پرلي وقت ۾ آءٌ ئي فقط وڃي رهندس. [illegible] جڏهن آءٌ آهيان، منهنجي جڏهن اڇا ٿئي تہ گهڻا روپ ٿيان، تڏهن سنسار رچيان ٿو ۽ وري جڏهين اڪيلو رهڻ جي مرضي ٿئي تڏهن [illegible]

ٿو ڏساجي! ان شڪ جي نِورتيءَ لاءِ برهما کان پڇڻ لڳو تہ ”ڏسان
ڏٺو تہ اوهان کان بہ ڪو وڏو آهي، جنهنجو ڌيان ڪري اُنجي آگيا
موجب سرشٽيءَ کي رچيو ٿا؟ جيڪڏهن ائين سچ آهي تہ اُنجو
نالو ۽ سندس گڻ مونکي بہ ٻڌايو؟“ برهما ورندي ڏنيس تہ
”هي نارد! تون جو مونکي جڳت جو رچيندڙ سمجهي رهيو آهين
اِنلاءِ آءٌ گهڻو شرمندو آهيان، مونکان وڏو منهنجو مالڪ ڀڳوان آهي.
ڪيترائي برهما ۽ ڪيترائي برهمانڊ اُنمان ظاهر ٿيا آهن؛ آءٌ بہ اُنجيئي
ڪرپا سان جڳت کي رچيان ٿو. منشن کي اُنجي پرتاپ سان ٻڌي
۽ گيان ملي ٿو. پرميشور جي جڏهن اها مرضي ٿئي ٿي تہ مان هڪڙو
آهيان ۽ اُنمان گهڻا روپ ٿين، تڏهن هو مونکي پيدا ڪري ٿو. تڏهن مونکي
پهريائين مان جڏهين ڪمل جي گل مان پيدا ٿيس، تڏهين مونکي
دنيا رچڻ جو حڪم ڪيائين. مونکي اُنوقت هي ويچار ٿيو تہ ڪيئن
دنيا کي رچيان؟ نارائڻ جي مايا سان تڏهين ساتوڪ، راجس ۽ تامس
اهي ٽي گڻ پيدا ٿيا، جنهنجي مدد سان مون سڄي دنيا ۽ پنهنجو تتو
پيدا ڪري جڳت روپي سرشٽي جوڙي. پوءِ پرٿوي، اگني، جل،
وايو ۽ آڪاش انهن پنجن تتون مان سڀني جيون جو شرير بڻايو.
پهريائين دڪش پرجاپتيءَ کي پيدا ڪيو جنهنمان گهڻيئي
انيڪانيڪ مون پهريائين ڀڳوان جي ڪرپا سان مونکي جڳت جي رچڻ
منش پيدا ٿيا. انهيءَ ڀڳوان جي مرضي سان ليلا ڪرڻ ۽ جيون کي
جي سمرٿي آهي. نارائڻ پنهنجي مرضي سان اوتار ورتا. انلاءِ منش کي
سنسار روپي ساگر کان پار اُتارڻ لاءِ چوويهہ اوتارن جون ڪٿائون ٻڌي، جنهنڪري
گهرجي تہ ڀڳوان جي انهن اوتارن جون ڪٿائون ٻڌي ڦيري کان ڇٽي پار پوي.
سندس هردو پويتر ۽ شڌ رهي ۽ جنم مرڻ جي ڦيري کان ڇٽي پار پوي.“
ايترو سڀ ٻڌائي برهما نارد کي چيو شلوڪ ۾ ڀاڳوت ٻڌايو
جو پاڻ نارائڻ کان ٻڌو هوائين. پوءِ چوويهن اوتارن جو حال ٻڌائڻ چوڻ

آهي ته هو [illegible] سمجهندو. جهڙي ريت هو سرديون [illegible]
[illegible] آهي. [illegible] ته [illegible]
آهي. جهڙي ريت [illegible] آهي [illegible]
[illegible] سوال [illegible] آهي [illegible]
[illegible] سمجهي [illegible] [illegible]
[illegible] آهي. [illegible] درخت
[illegible] سمجهي. جهڙي [illegible]
[illegible] آهي. [illegible] سمجهي [illegible]
[illegible] آهي. [illegible]
[illegible] سمجهي."

[illegible] "[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] آهي [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] آهي [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] آهي. [illegible]
[illegible] آهي. [illegible]

گياني مونکي سڀ کان وڌيڪ پيارو آهي جو جو سدائين منهنجي
ڌيان ۾ رهيو." هي راجن! تون ڪجهه چنتا نه ڪر ۽ هنن
ستن ڏينهن اندر تنهنجي مڪتي ضرور ٿيندي. آءٌ هاڻي
شريمد ڀاڳوت جي ڪٿا شروع ڪريان ٿو جا چت لائي ٻڌڻ ۽ پوڄا ڪرڻ
کان پار لنگهي پوين."

شري سوت جي سنڪادڪ رشين کي چوڻ لڳو ته "جڏهن راجا
پريکشت ڀڳوان جي ڌيان ڪرڻ جو سچو حال ٻڌو، تڏهن هن جي
خيال ڪرڻ لڳو ته ڪيئن اهو روپ منهنجي ڌيان ۾ ايندو؟
شري شڪديو جي راجا جي من جو حال سمجهي کيس چوڻ لڳو ته
"هي راجا! جيڪو پنهنجو ست وڌائڻ گهري سو برهما جي پوڄا
ڪري. جو بلوان ٿيڻ چاهي سو اندر جي ۽ جو چڱي اولاد ٿيڻ جي
چاهنا ڪري سو دڪش پرجاپتيءَ جي. جو ڌن جي اڇا رکي سو ديويءَ
جي ۽ جو روپ جو تياڳ وڌائڻ گهري سو اگنيءَ جي. جو آڌاڀ هاٿي،
گهوڙن وغيره جي اڇا رکي سو آڏن وسن جي ۽ جو خوبصورت ٿيڻ
پائڻي سو گنڌروَن جي. جو روپوتي استري چاهي سو اُروشي
اپسرا جي، جو جس ماڻڻ جي چاهنا رکي سو ڀڳوان جي. جو وديا
گهري سو مهاديو جي ۽ جو ڪٽنب جو واڌارو گهري سو پترن جي.
جو ويريءَ وڌائڻ جي خواهش رکي سو چندرما جي جو پنهنجي عمر
وڌائڻ جي چاهنا ڪندڙ هجي سو اشوني ڪمارن جي. استري سندر پتيءَ جي
چاهنا ڪندڙ هجي سا پاروتيءَ جي، ۽ جنهن کي ڪنهن به ڳالهه جي ڪجهه به
ڪانه هجي سو شري ناراڻ جي، جنهنجي ڪرپا سان سڀ مطلب
پورا ٿين ٿا. هي راجا! جنهن منش جي وٽي ڀڳوان جي ڪٿا ۽
ڪيرتن نه ٻڌو آهي ۽ جنهن جي ننڊ ۾ وقت وڃايو آهي، انهيءَ کي
ووڙي ۽ ڏانگن جا پڙ سمجهه ۽ جنهن زبان سان ڀڳوان جو نالو نه ورتو

[illegible]

راجا پريکشت جو ايشور ڌيان بابت پڇڻ

پريکشت ڄاڻي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ شڪديو کان ڀڳوان جي روپ جو
سوال پڇڻ لڳو شڪديو جي مهاراج ڏاڍو
ڪجهه ڏسان سو ڀڄڻ لڳو شڪديو جي ۽ پڇيو.
ڪي ساڳيو وسته ڀڳوان جي ڏسان جو وسٿار ... ايشور جي ڌيان
شڪديو جي مهاراج راجا پريکشت کي ... ڀيڪڙهن ڏوڪي اهو شڪ
ٿي ... چوڻ لڳس ته ... تپسيا ۽ ايشور
ڪرڻ جو ... ڇڏي ... ڀڄڻ ڪرڻ ... گرهست ... تڪليف ٿيندي
... آدمي ... ڪاڏي ... جي ... سوال جو جواب
ڪرڻ ... ڀڳوان ... هوندو ... تڪليف ٿيندي
... ڀڳوان ... سڀ سامان
... ڀڳوان پهچائي ... آهي ... ڏيندي.
ڪري ... ڀڳتي ... سمجهي ... ڪري ڏيندو.
... ڀڳوان جو ... ڪرڻ جي ... ڏيندو.
... ڀڳوان ... ڪاڻ.
... ڏسڻ ... ڀڳوان
... ڀڳوان جي ... آهي ... ڀڳوان
... روپ ... آهي
... جو ... ڪيو آهي
... ڪري سو ...
... روپ
... ڏسڻ ... روپ
... ڀڳوان ... ڀڳوان
... ڀڳوان ... روپ
... آهي ... ڀڳوان ...
... روپ

[illegible]

[illegible]

اِسڪنڌ ٻيو

شري شڪديو جي مهاراج راجا پريڪشت جي ڳالهه ٻڌي چيو ته
”هي راجا! ڏاڍو چڱو سوال پڇيو اٿيئي. ڏسجي پيو ته هي جيو
سنساري وشين ۾ غلطان رهي پرلوڪ وساري ويٺو آهي ۽ ڪڏهن
ڀلجي به ڀڳوان جو ڌيان نٿو ڌري. انهيءَ ڪري جنهن کي پنهنجو جنم سڌارڻ
جي ۽ هي ڀؤ ساگر لنگهي پار پوڻ جي هجي ته اُن واسطي ڌيان ڪرڻ جي
ڪٿا ۽ ستوتي ٻڌڻ کان سواءِ ٻي ڪا به چڱي تجويز ڪانهي. ڏسجي پيو
جڳت جو سارو وهنوار ڪُوڙو آهي، ڪا به ڳالهه سدائين قائم نٿي
رهي. منش کي موت وقت استري، پٽ، ڌن ۽ دولت سڀ ڇڏڻي
ڏين ٿا، انهيءَ ڪري بهتر آهي ته هو انهن جي ڇڏڻ کان اڳي پاڻ انهن کي
ڇڏي ۽ پنهنجو من ڀڳوان جي پوتر ڪٿا ۾ لڳائي، ۽ ڌيان سندس
چرڻن ۾. هي راجا! شريمد ڀاڳوت ۾، جو سيني پراڻن ۾ اُتم آهي،
شيام سندر جي ليلا ۽ ستوتي ڏاڍي سندر لکيل آهي. مون پنهنجي
پتا ويد وياس وٽان اهو پڙهيو هو، جو هاڻ تو کي به ٻڌايان ٿو. جيڪڏهن
ڪو ڀانئي ته جنم مرڻ جي ڦيري کان ڇٽان، ته اُن کي اها ڪٿا
ضرور ٻڌڻ گهرجي. ٻيو اٿم ته جيڪي دنيا جي موهه ۾ ڦاٿل هوندا سو
هن امرت روپي ڪٿا ٻڌڻ ڪري شڌ چت وارا ٿيندا ۽ ڀڳوان
جي چرڻن ۾ پريت ٿيندي اٿن، جنهن ڪري ڀؤ ساگر پار لنگهي ويندا.
جتي اها ڪٿا ٿيئي ٿي، اُتي سڀ تيرٿ ڪٺا ٿيل سمجهجن ۽
ٻڌڻ ڪري جنم جنم جا پاپ مٽيو وڃن. اُميد اٿم ته اوهين به هن
ڪٿا ٻڌڻ ڪري ضرور مڪت ٿي ويندا. اوهان ٻڌو هوندو ته
راجا کٽوانگ جي ٻن گهڙين ۾ مڪتي ٿي هئي. تو هاڻي ته ستا
ستا راتيون ڏينهن پيا آهن سو ڇو ٿا ڊڄو؟“

[illegible] وقت کوئی [illegible] آدمی
[illegible]
[illegible]
[illegible] آپ [illegible]
[illegible] آپ [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] وقت [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ڀرتري جو راڄ ڇڏي گورک جي در تي اچڻ

[illegible]

[illegible]

پنهنجي ڇٽي ائين ڪي ڇوڪرن شرنگي رشي
ڏاڍو تڏهين ڏاڍو، ڌرڌڙ گلي ۾ هنجي ڏانگ مٿل ڏٺائين
ٻه ڇاتو ڪري سگهي." شرنگي رشي ڇوڪرن کي
ڇاڳائڻ لڳو.
پيءُ وٽ آيو ۽ پٽ کان روئڻ
روئڻ لڳو ۽ پٽاڪي سڏ ڪري ڇاڳائڻ ڪولي سماڌي
پٽ جو آواز ٻڌندي ئي وشيءَ سماڌي ڏنيس ته "راجا پريڪشت تو هان
سبب پڇڻ لڳو. هن وراڻي ڏني ته اهڙي ڪري تو روڏان." رشي تنهن
جو سبب پڇڻ لڳو. هن آهي ويو وجهي ڏانگ ۾ ڪاني ته "تو ڪو سراپ ته ڪونه ڏنس؟" هن جواب
ڏنو ته "ها، مون کيس سراپ ڏنو آهي ته اٺن
ڏينهن اندر تڪشڪ نانگ جي ڏنگڻ ڪري مري ويندو."
تڏهن "ها ٿوا هنجي هيڏي آدرم ڪري ڪاوڙجي ڇوڙ لڳو
ته ستن ڏينهن اندر تڪشڪ ڏانگ ڇهي ٿيو ۽ ڪاوڙجي ڇوڙ لڳو
اهڙا ڳالهه ٻڌي رشي ڏاڍو اداس ٿيو ۽ هيڏي ڏرو ڙ تڏهن
ته "هي ڪم ڪرڻ ڪڏهن ڏاڍو ٻرو ڪيو، هيڏي ڏرو ڙا
راجا کي سراپ ڏنئي، جو شري ڪرشڻ ڀڳوان هنجي رکشا ڪئي
هئي: ڪوروڻ پانڊون جي ڪل مان اهوئي هڪڙو وڃي نيشاني
طور بچيو آهي، جنهن جي راڄ ۾ اسين ٻرا هميشه آرام سان رهون ٿا.
هنجي راڄ ۾ شينهن ۽ ٻڪري گڏ پاڻي پين ٿا. هنجي ڪٽن جو ڪم
خيال نه ڪري ٿوري ڳالهه لاءِ تو هنکي موت جي سزا ڏني آهي.
ٻر سڌ ڪا آنيمي ته هنجي مرڻ بعد آڌرمي راڄ پيدا ٿيندا، ڪاڏهگر
پنهنجو واسو اچي ڪندو ۽ جيو پاڻ ۾ لڙائي ڪندا. آهڙا هيڏو
ڏرما تما راجا اسانجي حيوتي ۾ اچي نراس ٿيندو ويو. ٿوري اپراڌ
لاءِ ايڏو وڏو ڏنڊ! تو هنکي سراپ ڏيئي، سمجهه ڀڳوان جو آپراڌ
ڪيو. هيڏي ڏرما تما جي مرڻ بعد سڀ پرجا ورڻ سنڪرتي پونديءَ
جواب تنهنجي مٿي چڙهندو." ايترو چئي رشي ڏري ۾ سماڌي
لڳائي ڀڳوان کان پنهنجي پٽ جي ڏوهه جي معافي گهرڻ لڳو
انهيءَ کان پوءِ رشيءَ پنهنجي چيلي ڪي راجا کي چتائي ڏيڻ لاءِ موڪليو

پريڪشت جو رشيءَ جي ڳلي ۾ مُئل نانگ وجهڻ

ڪيو ته ”جيڪو پنهنجو ڀلو گهري، اُهو اِنهن پنجن ڳالهين کان پري
ڏي. راجا کي ته ڀلجي ۽ اِنهن پنجن ڳالهين جو ڌيان نه ڪرڻ
گهرجي؛ ڇوته راجا جي آڏين ساڃي رعيت رهندي. ڪلجڳ جي
وچڙ ڪانپڻ راجا پريڪشت هن بيان جا ٽيئي ڪپيل پير پنهنجي
ڌرم جي ٻل سان ساڃا ڪيا؛ ڪانءِ کي ڏيرج ڏنو، پوءِ ڪانئن
موڪلائي پنهنجي راڄ ۾ آيو جتي اچي ڍنڍورو گهمارايائين ته ”ڪو به
ماڻهو مشڪري، هچا نه ڪري، شراب نه پيئي، جوا نه کيڏي، پرائي استري
سان ڀوڳ نه ڪري، پنا شڪتي دان ڪري؛ جيڪو به ديوتائن،
ساڌن، مهاتمائن، ۽ برهمڻن، گئن، ويدن ۽ شاسترن کي نه مڃيندو
۽ منهن مڃ ڪيان پنجن ڳالهين مان ڪا به ڪندو ۽ تنهنجو سڀ
مال ضبط ڪيو ويندو ۽ کيس سخت سزا ڏني ويندي.“ ان
حڪم بعد راجا پريڪشت جي راڄ ۾ اڌرم جو ذلو به نه رهيو ۽ رعيت
ڏاڍو خوش گذارڻ لڳي ۽ درڪنهن جو ڀڳوان جي ڪٿا ۽ ليلا ۾
ڏاڍو پريم لڳو.“

هڪڙي دفعي راجا پريڪشت جهنگ ۾ شڪار ڪرڻ ويو جتي
ڪيترائي جانور ماريائين گرم هوا جي لڳڻ ڪري کيس اُڃ ستايو،
جنهن ڪري پاڻي جي ڳولا ۾ هيڏانهن هوڏانهن نهارڻ لڳو. ڀريان هن
کي هڪڙي جهوپڙي ڏسڻ ۾ آئي جنهن ۾ هڪڙو رشي تپسيا ڪري
رهيو هو. راجا جهوپڙي ۾ اندر گهري ويو ۽ رشي کان پاڻي گهريائين
رشي، جو ان وقت ڌيان ۾ هو، راجا جي ڪيترن دفعن ليلائڻ
تي به نه ڳالهايو. ڪلجڳ، جنهن راجا جي مٿي ۾ پنهنجو ديرو ڄمايو
هو، سو هن مهل سندس من ۾ غصو پيدا ڪرڻ لڳو ۽ ڀڄي ڪيائين
ته هن ساڃي پرتوءِ جو راجا تي هن برهمڻ جي درازي تي پاڻي
گهرڻ آيو آهيان، پر هن مڪر ڪري سماڌي لڳائي آهي ۽ موٽي نه

٢٥ راجا پريڪشت ۽ ڪلجڳ سنواد

ڏيندڙ ڪير آهي.“ راجا پريڪشت پرماتما جو ڌيان ڪيو ۽ خبر
پيس ته هي ٻيل ٻيو ڪو به ڪونهي پر ڌرم آهي ۽ ڳئون پرٿوي آهي
۽ هو شودر جي روپ ۾ ڪلجڳ آهي. اهو ڪم انهيءَ ڪلجڳ
جو آهي. شاسترن ۾ چيل آهي ته پاپين جي ڏاڍ وڌڻ ڪري پاپ
لڳندو آهي ۽ انهيءَ ڪري شايد ڌرم ڪلجڳ جو نالو نٿو ٻڌائي.
ڏسان ٿو ته اِن ڌرم جو فقط هڪڙو پير، جو ستيه وچي رهيو آهي،
اُن کي به ڪلجڳ ڪپڻ ٿو پائي. پوءِ راجا، ٻيل ۽ ڳئوءَ کي
ڌيرج ڏيئي پنهنجي تلوار ڪلجڳ کي مارڻ لاءِ ڪڍي. اهو
ڏسي ڪلجڳ ڊنو ۽ راجا جي پيرن تي ڪري پيو. انهيءَ تي
راجا پريڪشت پنهنجي راڄ مان نڪري وڃڻ جو حڪم ڏنس. ڪلجڳ
راجا جو اهو حڪم ٻڌي هٿ ٻڌي بيٺو، ڪرڻ
لڳس ته ”مهاراج! اوهين ڌرماتما ۽ نياءَ ڪاري آهيو، انڪري منهنجو
به عرض ٻڌو. برهما چار جڳ ڏئي اُنهن جي حد مقرر ڪئي آهي.
هن وقت ٽي جڳ ته پنهنجو وقت نباهي چڪا آهن ۽ منهنجي راڄ
جو سو وقت آيو آهي، سو ٻڌايو ته آءٌ ڪٿي وڃان؟ هيلتائين اوهين رڳو
منهنجا اوگڻ ڏسي رهيا آهيو، پر مون ۾ جيڪو وڏو گڻ آهي تنهن جي
به ڪا ڪل اٿوَ؟ ست جڳ منجهه جنهن راڄ ۾ هڪڙو آدمي پاپ
ڪندو هو ته اهو سڄو راڄ اُن پاپ جو ڏنڊ ڀوڳيندو هو. تريتا ۾
هڪڙي جي اپراڌ ڪري سڄي شهر کي سزا ملندي هئي. دواپر
۾ هڪڙي جي ڏوهه ڪري سڄي ڪٽنب کي سيکت ايندي
هئي ۽ پر ڪلجڳ ۾ آدمي جنهن ڪريندو ڀوڳيندو اُنهيءَ
انگ کي سزا ملندي. جيڪڏهن ماڻهو پاپ ڪرڻ سان به سزا
ملندي هئي، مگر ڪلجڳ ۾ ماڻهو پاپ ڪرڻ لڳي پر ماڻهو ڦل
۽ پڄڻ ملندو. انهن سيني ڪارن وڏو گڻ مون ۾ ڏٺو به آهي ته ستاجڳ

[illegible]

ته انهيءَ هڪ شڪ جو قطع ٿين پيران منهنجي کي ڏو هي ڪڏهن
چيڪڏهن ڪري ڌرم پيدا ٿيا آهن. ڌرم ڪري
سبب هي آهي جو اڪثر ڪري ماڻهو پاپ پيدا ٿيا آهن. ڌرم ڪري
سبب هي آهي جو اڪثر ڪري ماڻهو انهيءَ وهانءُ ڪنڌا. براهمڻن
چڙهي ڏنو اٿن ۽ ڏيڻ تان پيسو وٺي
وڏي پڙهڻ ۽ پنهنجو ڪم ڪرڻ ڇڏي ڏنو آهي ۽ شودر براهمڻن جا
ڪرم ڪرڻ لڳا آهن. ڪيترن ديش جي رکشا ۽ شيوا ڪرڻ ڇڏي
ڏني آهي ۽ راجائن پرجا کي اولاد نه سمجهي ڪين پيڙي رهيا آهن.
اهو سبب آهي جا شيامسندر جيڪو ٿوري پنهنجا چرڻ ڪنهائيندو هو سو
هيندوڪنڊ پڌارو آهي، اناءِ مونکي پنهنجي اندر ۾ ڪوڃو پڌاءِ."
ڪٿو روپ پرڄوءِ ور الطي ڏني ته "ٿوان سپ ڪنڌو جا الطي
ٻر مونکان ڇو ٻڇي رهيو آهين؟ پاڻا ويچار ڪر ته ڇڏهن ٿنهنجا ٿي
پير تپسيا، ڪميا ۽ ديا ٿني ويا ۽ فقط دکڙ سڀئي هي ٻچيو آهي
تڏهن رڳان نه ته پيو ڇا ڪريان؟ جڏهن ڌرم ۽ سچائي آهي تڏهن
سکر آهي ۽ تڏهن ئي ڀڳوان جو درشن ٿئيندو. ڪيان ڪاڏهو سندري
موهر ڇڏڻ ڏاڍو ڪٺڻ آهي. مونکي شڪ آهي ته ڪاٽڪو جي اڇڻ
ڪري منش ڏاڍو دکي ٿيندا. ڏيڪ هن ڪري ٻه ڏکر اٿم جو
بند رائن بهاري وئڪنٺ پڌاريا آهن، جو آڏا ڏي پرسن رهندي
هيس جڏهن هو پنهنجا چرڻ موڙي ڏيندا هوا. اي ڌرم! شيامسندر
۽ ڇنڊيو ئي ڪرڻ موجود هوا، سو اڪب واد ڪري منهنجو ديکڻون ٿو.
ٿي. ويچار ته جنهن لڪشمي جي واسطي سڀ ديوتا ۽ منش جيترا جيا
ڪري رهيا آهن، آڏا لڪشمي رات ڏينهن انهيءَ شامسندر جي سيوا
۽ مشغول آهي. اهڙي مرلي منوهر جي مان واسي آهيان. خبر ڪانهي ٿي
ته جڏهن دواپر جڳ جي پڇاڙيءَ ۾ ٿنهنجا پير ٿڪي ويا ۽ مان ڪنس
۽ پيو اڌرمي راجائن جي ٻار ڪرڻ ڪري دکي ٿي هيس
وئڪنٺ ناٿ يد ڪل ۾ اوتار وٺي منهنجو ۽ ٿنهنجو ڏک

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

چتر ڀڄ روپ، شنک، چڪر، گدا ۽ پدم سميت، پيتامبر
پهريل، ٻن مالا ڪلي ۾ پيل، ڪريٽ مڪٽ سان سينگاريل،
ڪنن ۾ ڪنڊل پيل، شام سندر ۽ مند مند مشڪندڙ ڏسڻ ۾ آئي.
ڏسندي ڏسندي ڏاڍو پريشان ٿيس ۽ پاڻيهر ته ويٺو ڏسان، پر
اهو روپ ڏيان مان ڪير ٿي ويو ۽ آءٌ اڃي
افسوس! جو ڀلجي اهو منهنجي ڏيان مان ڪير ٿي ويو، "چنتا نه ڪر، پر منهنجي
روئڻ ۾ چڙهي پيس. اتي آڪاش واڻي ٿي ته وڌائڻ لاءِ اهو درشن ڏنو هو
جي پڄڻ ۾ لڳو رهه. مون تنهنجي پريت وڌائڻ لاءِ اهو درشن ڏنو هو، احوال ياد رهندءِ."
وري ٻئي جنم ۾ منهنجو درشن ٿيندءِ ۽ هي سڀ احوال ياد رهندءِ، ڪ مرلي ڏني،
آڪاش واڻي ٿيڻ ڪانپوءِ ڀڳوان مونکي هڪ مرلي ڏني، وينڌ ۽ لين ٿي
آءٌ سندس ڳڻ ڳائڻ لڳس. جڏهن پرڀو ۾ لين ٿي ويندو
جا ۾ ٿي آءٌ سندس ڪرڻ ته ڪڏهن ٻه هي شرير ڇڏجي جڏهن
هو س، تڏهن مرضي ٿيندي هير ته ڪڏهن ٻه هي شرير ڇڏي، ڪانپوءِ مون
ڪري ٻئي جنم ۾ ڀڳوان جو درشن ٿئيم. ڪنهن وقت ڪانپوءِ مون
ڀڳوان جي ڪرپا سان برهما جو پٽ ٿيس. مون
پنهنجو شرير ڇڏيو ۽ ڀڳوان جي ڪرپا سان برهما جو پٽ ٿيس، جنهنڪري ئي وڏڪنٽ
ڪي پنهنجي اڳوڻي جنم جو حال ياد رهيو، جنهنڪري ئي وڏڪنٽ
ذات جي درشن جو پياسي ٿي سنسار جي موه ۾ نه ڦاسي اڄ مونکي
هن حالت ۾ ڏسو ٿا. آءٌ جنهن وقت ڀڳوان جو ڏيان ڪريانٿو، آن
وقت آءُ ڀانڪو ڀاري اماڪ اچيو اکين اڳيان بيهيم. آنجي ڪرپا
سان تنهنجي لوڪن ۾، جتي مرضي پوي وڃي سگهانٿو. مهاراج! اوهين ٻه
ليلائن ۽ گڻن جو ڪان ڪريو، جنهنڪري اوهان
آن سچدانند جي درشن ٿئي ۽ آن ۾ ئي چت لڳيو.
ڪي آنجي چرڻن جو درشن ٿئي ۽ آن ۾ ئي چت لڳيو، جو برهما
هاڻي مان توهانکي چتر شلوڪي ڀاڳوت ٻڌائيانٿو، جو برهما
ٻڌايو هيو ۽ برهما ڪي نارائڻ پاڻ ٻڌايو هو. آنهيءَ آڌار سان توهين
شريمد ڀاڳوت لکڻ شروع ڪريو. ڀڳوان جي مهما جي سڌ رکي
منشن ڪي ئي آهي، اڌاءِ جو منش جنم پائي ڀڳوان جو پڄڻ ڪري

اوتارن بابت بيان

شي مني کا ڏس اِها ڪيترا پڙط ايندا هوا. آها! سچي من
سان هيءَ امرت روپي ڪيترا پڙي پنهنجي من کي سنساري پدارٿن
ڪارڻ هٽائي، نا رايط جي چرڻن ۾ چت لڳائي ٿو تنهنجي هردي مان
ڪام، ڪروڌ، لوڀ، موهه ۽ اهنڪار نڪري وڃن ٿا، جنهنڪري
آنجي هردي ۾ ڀڳوان جي چرڻن جو واسو ٿئي ٿو ۽ پوءِ آهو جيو ڀوساگر
لنگهي پار ٿئي ٿو. سچ پڇو ته جڏهن ڀڳوان جي ڪرپا ٿئي ٿي، تڏهه
هن جيو جو من ڪٿاڪيرتن ۾ لڳيشو. بنا ڀڳتيءَ جي مڪتي پد نه ملندو.“
شري سوت جيءَ سنڪادڪ رشين کي چيو ته ”جڏهن مهاپرليءَ
ڪا نپوءِ ايشور کي سنسار پيدا ڪرڻ جي اڇا ٿئي ٿي، تڏهن هو اوتار
ڌاري ٿو. آنهن اوتارن مان پهريون اوتار سنڪ، سنندن، سناتن ۽
سنتڪمار آهي. اهي چارئي پنجن ورهين جي عمر ڌاري برهمچاري
رهندا آهن. ۲- اوتار واراهه، جنهن پاتال مان پرٿوي آندي.
۳- يگيه پرش، جنهن چترڀج روپ ڌاري سيٺي راجائن کي يگيه ڪرڻ
جو رستو ٻڌايو. ۴- هئيگريو، جنهن برهما کي ويد پڙهايو. ۵- نرنارائڻ
جنهن بدرڪاشرم ۾ تپسيا ڪري جيون کي تپسيا جي وات ڏيکاري.
۶- ڪپل ديو، جنهن سانکيه گيان جو اُپديش پنهنجي ماتا کي ڏنو.
۷- دتاتريه، جنهن راجا آلرڪ ۽ پرهلاد ڀڳت کي ويدانت پڙهايو.
۸- رشڀ ديو، جنهن راجا ٿي اوڌوت پڻو ڏيکاريو آهي. ۹- پرٿو،
جنهن اوشڌيون (دوائون) ۽ اناج پرٿويءَ تي پرگهٽ ڪري پرجا
جي چڱي پالنا ڪئي. ۱۰- متسيه، جنهن ستيهورت کي گيان سيکاري
پنهنجي مايا جو تماشو ڏيکاريو. ۱۱- ڪڇ، جنهن سمندر ولوڙڻ مهل
مندراچل پروت کي پنهنجي پٺيءَ تي جهليو. ۱۲- ڌنونتري جو امرت جو لوٽو
ڪڍي سمندر مان ٻاهر نڪتو. ۱۳- موهني، جنهن سمندر ولوڙڻ مهل
... ٿو ديتن کي پنهنجي خوبصورتيءَ تي موهت ڪري

[illegible]

[illegible]

شري هري

شريمد ڀاڳوت

سڪنڌ ٻهريون

نيمر شارڻيہ کيتر ۾ شونڪ آدي اٺاسي هزار رشي اچي ڪٺا ٿيا هوا، تن سوت جي کي چيو تہ ”مهاراج! اوهان شري ويد وياس کان سڀيئي پراڻ پڙهيا ۽ ٻڌا آهن، انڪري اسانکي بہ انهن مان ڪجھہ ٻڌايو.“ سوت جي چوڻ لڳو تہ آءٌ اوهانکي شري مد ڀاڳوت جي ڪٿا ٻڌايان ٿو، جنهنجي ٻڌڻ ڪري اوهانجو چت جلد ڀڳوان جي چرڻن ۾ لڳندو. جا ڪٿا سيني ويدن جو تت سمجھي شري شڪديو جي راجا پريڪشت کي ٻڌائي هئي، سائي آءٌ اوهانکي ٻڌايان ٿو. هين يڳن ۾ يگيہ، تپ، پوڄا، ڌيان ۽ هين ڪيرتن ڪشالن ڪرڻ ڪري مس مس شيام سندر جي چرڻن ۾ چت لڳندو هو، پر هن ڪلجڳ ۾ تہ هي ڀاڳوت روپ ڪٿا ئي هن ڀو ساگر کان پار اُڪارڻ واري آهي. هاڻي آءٌ اوهانکي ٻڌايان ٿو تہ جيون جو اڌار ڪيئن ٿيندو ۽ شري ڪرشڻ پرماتما ڪيئن اوتار ورتو ۽ جڏهن ڪلجڳ جي شروعات ۾ شيام سندر وئڪنٺ پڌاريو، تڏهن ڌرم ڪنهنجي شرڻ رهيو.“

جنهن وقت شڪديو جنم ورتو انوقت ئي مرلي منوهر جي تپسيا لاءِ سڌو ٻن جو رستو ورتائين ۽ چيو تہ ويچار ڪيائين تہ گهر رهڻ ڪري هري پنهنجي کين سگهندو. جڏهن ويد وياس پنهنجي پٽ جو اهو حال ڏٺو تڏهن کيس سڏي ٻيهڻ لاءِ چيو مگر شڪديو، جو سنسار کان ڪٽيو هو ۽ شري چرڻن ۾ جنهنجي پريت هئي سو پتا کي

[illegible] جي ڳالهه [illegible] ماڪي، [illegible] اٿي [illegible]
[illegible] ڪمري [illegible] ڪري [illegible]
[illegible] مطلب [illegible]
[illegible] ڪئي [illegible]
[illegible] سڀ [illegible]
[illegible] ڪري [illegible] جي [illegible].

[illegible] ڪئي [illegible] شڪاري [illegible]
[illegible] سمجهي [illegible]
[illegible] شڪاري [illegible] سمجهي [illegible]
[illegible] ڪري [illegible]
[illegible] ڪئي، [illegible] ڪي [illegible]
[illegible] ڪي [illegible]
[illegible] شڪاري [illegible]
[illegible] آهي.

[illegible] شڪاري [illegible]
[illegible] سمجهي [illegible]
[illegible] ڪري [illegible]
[illegible] ڪي [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

شريءَ د پاڳورت پدڙ جي ريت

مٿا سنسار جي آزار ۾ ڦاٿا پيا آهن، سڀ هن پاڳورت روئي ڪتا

پدڙ ڪري تري پار پون ٿا.”

اڇا ايترو چئي بس ڪيا تہ آڪام، مان ڏکوو ومان آيو

ڇهمبر ڏنڊ ڪاريءَ کي ڇڙهي وڪنڻ ولي ورائي تہ اهو ڏالُ ڏسي

ڪوڪرڻ آهين وشطو پارشڏن ڪان پڇيو تہ ”پائي! امان ۾ تہ سڏکي

ڪتا پدي، ۾ رکو ڏنڊ ڪاريءَ کي ڇڙهي ولي ٿا ڇهو سو ڇو؟“ پارشڏن

وندي ڏني تہ پائي! اهو ڏک ڇهو تي پدڙ جو سڀ ڦل آهي.“

اڇا ڪالهہ پدي سيٺي کي لمہ آئي ۽ ڪوڪرڻ کي ڇهو ڪتا واڇڙ آ

ڇپائو. ڪوڪرڻ سنڌن ڇوڙ ملڪي پيهو ڪتا شور ڪئي ۽ سيٺي

ڇت لڪائي پدي، ڇهڪري آهين آ ۾ ومان آيا ۽ سيڪو

ڪو ڪرڻ کي ڏنيواد ڏيندو ومان ۾ وڃي وڪنڻ روانو ٿيو.

اڌهڙي ڪانپوءِ شوري ڪوشڻ پکوان پاڻ وڪنڻ مان ومان ۾

ڇڙهي ڪوڪرڻ وت آيو ۽ ڪيس پاڻان ڪڍ ومان ۾ ڇڙهي ولي ماڻو

ڏارو مٺي سنڌڪمارن ڪان پڇيو لڳو تہ ”مهاراج! شوري

مد پاڳورت جي ڪتا پدڙ جي ريت پڌايو ۽ اهن وقت ڪهڙين

ڪهڙين شين جي ڪوج پوئي.“ سنڌڪمارن وراڻي ڏني تہ ”دين

ڪتا جڏهن ۾ پدڙ جي خوشي آهي تڏهن پدي سڪهاڻي. آهن

وقت پهچائڻ سيٺي عزيزن ۽ ڀاڳ ڀاڳڻ واريءَ کي ڪتا ڏنڻ

پدڙالا ڇوائي مو ڪالهي. ڪتا جي ڏا ڪوڙن ۽ ڪارن ڏنڻ مان

سيڪاربل ڏاڍي. ڪو پدڙ تہ سڏائي سيوا ڪري ڏيڙهي ڏي

ڪڇڙهي ڪتا پدي. ڪتا تي ورڻ پڻ ڀڳن ۽ پدڙ ڪڍي. آهي

ڪانپوءِ پٺاڪتي سيٺي کي پوسڌ واري ڏي. ڪڪڻي پدي ۾

پهچانڻي وڌي، سو آهين سڄي ڏيهمبر ڏيهن ٿي

[illegible]

[illegible]

[illegible]

وڃي شريمد ڀاڳوت ٻڌڻ ڪندو، ايشور سمرڻ ۾ لڳي رهندو، جتي ڪيترن ڏينهن گذرڻ بعد پنهنجو شرير تياڳي وڃي مڪتي پد پاتائين.

آتمديو جي ٻن ۾ وڃڻ ڪانپوءِ ڌنڌڪاري ڏاڍو نيچ، تي ماءُ کي بلڪل ستائڻ لڳو، جنهنڪري هن دکي ٿي پاڻ کي کوهه ۾ اُڇلائي پنهنجي انت آندي ۽ گوڪرڻ به ڀاءُ جو اهڙو حال ڏسي تيرٿن ڏي روانو ٿيو. هاڻي ڌنڌڪاري اڪيلو ڇوريون نڪيون ڪري سڀ ڌن ويشائن کي آڻي ڏيڻ لڳو. سندس اهڙن ڪرتوتن ڪري ويشائن کي ڊپ ٿيڻ لڳو ته متان ڪنهن ڏينهن اسين به پڪڙجي پئون، سو هڪڙي ڏينهن ننڊ ۾ گهو گهو ڏيئي ساهه ڪڍي ڇڏيائونس ۽ کڏ کڻي اُتيئي پوري ڇڏيائونس. پوءِ پاڻ گهر ڇڏي ڀڄي ويئون ۽ وڃي ٻئي هنڌ رهيون. ڌنڌڪاري مرڻ بعد پريت ٿي اُڃ بک سردي ۽ گرمي ڪري ڏاڍو وياڪل ٿيو.

گوڪرڻ کي تيرٿن تي پنهنجي ڀاءُ جي مري وڃڻ جي خبر پيئي، تنهنڪري هو سندس ڪريا ڪرم ڪرڻ لڳو ۽ گيا ۾ وڃي سندس شراڌ پڻ ڪيائين. جڏهن موٽي گهر آيو، تڏهن هن کي اُن رات ڪنهن مهل ڍڳي ته ڪنهن مهل هاٿي ۽ ڪنهن مهل ٻڪري جي روپ ۾ ڀوت نظر آيو. گوڪرڻ دل جهلي اُن کان پڇڻ لڳو ته "تون ڪير آهين؟ ڪٿان آيو آهين؟ ۽ هو نڪي پنهنجو سمورو حال ٻڌاءِ؟" ڌنڌڪاري انهيءَ تي ڏاڍو رنو ۽ ڪجهه به جواب ڏيئي نه سگهيو. گوڪرڻ تڏهن منتر پڙهي ڇنڊو هنيس، جنهنتي ڌنڌڪاري ڇوڙڻ لڳو، ته "مان توهانجو ڀاءُ آهيان ۽ پاڻ ڪرڻ ڪري پريت ٿيو پيو گهمان. جن ويشائن لاءِ اهي برا ڪرم ڪيم، تن ئي ڦاهو ڏيئي ساهه ڪڍيو. [illegible] واسطي ته جل آنجلي به ڪانه ٿي ملي، اُنلاءِ دَيا ڪري ڪو منهنجو اُڌار ڪر." [illegible]

[illegible] ٹ [illegible] کنده‌ی [illegible] ان می سب [illegible] به آد ادی
[illegible] ان می کل [illegible] تون
[illegible] گم [illegible] ی گام [illegible] تون [illegible]
[illegible] آم [illegible] گام کہت [illegible] ۔

[illegible] گام [illegible] ۶ اہو قل گمہ
ان [illegible] [illegible] والی ادمن
[illegible] واکی [illegible]
[illegible] والی [illegible] ‘‘ [illegible] ‘‘ ادی [illegible]
[illegible] کیا [illegible]
[illegible] مطاب [illegible]
[illegible] گہانی [illegible] گدون [illegible]
[illegible]
[illegible] گہانی [illegible]

[illegible]
[illegible] کس کمه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ([illegible]) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] سب [illegible]

وڃي شريمد ڀاڳوت: پاڻ کنڊ ۾ ايشور سمورڻ ۾ لکي رهيو، جتي
ڪيترن ڏينهن ڪنڊڻ بعد پنهنجو شرير تياڳي ۽ وڃي مڪتي پد پاتائين.
آنڌ ۾ يو جي ٻن ۾ وڃڻ ڪانپوءِ ڏنڊڪاري ڏاڍو نيڪچڙ ٿي ويو
ڪي بلڪل سڪائڻ لڳو، جنهنڪري هن دکي ٿي پاڻ کي ڪوهه ۾ آچلائي
پنهنجي اذيت آندي ۽ ڪوڪرڻ به پاڻ جو اڄڙو حال ڏسي تيرٿن
ڏي روانو ٿيو. هاڻي ڏنڊڪاري اڪيلو ڇوريون ٽڪيون ڪري
سب ڏن ۽ پشائن کي آڻي ڏيڻ لڳو. سنڌ ۾ اڄڙن ڪرتون
ڪري ۽ پشائن کي ڏيپ ٿيڻ لڳو ته متان ڪنهن ڏينهن اسين
بر پڪڙجي پئون، سو مڪري ڏينهن نڪ ۾ ڪهو ڪهو ڏيڻ ساه
ڪي پائي نس ۽ ڪڏ ڪڻي آڻيني پوري ڇڏ پائي نس. پوءِ پاڻ ڪهر
ڇڏي ڀڄي ويون ۽ وڃي پئي هنڌ رهيون. ڏنڊڪاري مرڻ بعد
پريت ٿي اڄ بڪ سڏي ۽ گرهي ڪري ڏاڍو وياڪل ٿيو.
ڪوڪرڻ کي تيرٿن تي پنهنجي پاءُ جي مري وڃڻ جي خبر
پيئي، تنهنڪري هو سنڌ ۾ ڪريا ڪرم ڪرڻ لڳو ۽ گيا ۾ وڃي
سنڌ ۾ شراڌ پڻ ڪيائين. جڏهن موٽي گهر آيو، تڏهن هنڪي اُن
رات ڪنهن مهل ڊپ ته ڪنهن مهل هاٿي ۽ ڪنهن مهل ٻڪري
جي روپ ۾ پريت نظر آيو. ڪوڪرڻ ڊڄڻ، جهلي اُن کان پڇڻ
لڳو ته ”تون ڪير آهين؟ ڪٿان آيو آهين؟ ۽ موڪلي پنهنجو
سمورو حال ٻڌاءِ؟“ ڏنڊڪاري انهيءَ تي ڏاڍو روئڻ ۽ ڪڇڻ به
جواب ڏيڻي نه سگهيو. ڪوڪرڻ تڏهن منتر پڙهي ڇنڊ ۽ منهنس
جنهنتي ڏنڊڪاري ڇوٽ لڳس، ته ”مان تنهنجو ڀاءُ آهيان ۽ پاڻ
ڪرڻ ڪري پريت ٿيو پيو ڪهيان. جن ۽ پشائن الا اهي ٿڙا ڪرم
ڪيم، تن تي قادر ڏيڻي سام ڪڍيو. هاڻي ته جل آڻجاءِ به ڪاني
ٿي ماڻيم، اُنا ۽ ديا ڪري ڪو منهنجو اُڌار ڪر.“ اوا ڳالهه ٻڌي

سمد ۾ بت پڙهه ڪندين ۽ اُن مان سب ـ [illegible] ۽ آءُ [illegible]
[illegible] . [illegible] اُن مان ڳالهه [illegible] . [illegible]
[illegible] ڏي [illegible] . [illegible]
[illegible] آءُ [illegible] ڪري . "

[illegible] واسطي [illegible] ۽ [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] واسطي [illegible] .
[illegible] " [illegible] " [illegible]
[illegible] واسطي [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] " [illegible] واسطي
[illegible] .

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (واسطي) [illegible]
[illegible] ڪوڪوڙ [illegible]
[illegible] ڪوڪوڙ [illegible]
[illegible] . ڪوڪوڙ [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] سب [illegible] ڪري [illegible]

وڃي شريمد ڀاڳوت پاٺ ڪندو، ايشور سمرڻ ۾ لڳو رهندو، جتي
ڪيترن ڏينهن گذرڻ بعد پنهنجو شرير تياڳي وڃي مڪتي پد پاتائين.

آتمديو جي ٻن ۾ وڃڻ کانپوءِ ڌنڌڪاري ڏاڍو ليچ ٿي ماڻهو
ڪي بلڪل ستائڻ لڳو، جنهنڪري هن ڏکي ٿي پاڻ کي کوهه ۾ آڇلائي
پنهنجي انت آندي ۽ گوڪرڻ به ڀاءُ جو اهڙو حال ڏسي تيرٿن
ڏي روانو ٿيو. هاڻي ڌنڌڪاري اڪيلو چوريون ٺڳيون ڪري
سڀ ڌن ويشائن کي آڻي ڏيڻ لڳو. سندس اهڙن ڪرتوتن
ڪري ويشائن کي ڊپ ٿيڻ لڳو ته متان ڪنهن ڏينهن اسين
به پڪڙجي پئون، سو هڪڙي ڏينهن ننڊ ۾ گهوگهو ڏيئي ساهه
ڪڍيائونس ۽ کڏ کڻي اُن ۾ پوري ڇڏيائونس. پوءِ پاڻ گهر
ڇڏي ڀڄي ويون ۽ وڃي ٻئي هنڌ رهيون. ڌنڌڪاري مرڻ بعد
پريت ٿي اُڃ بک سوڌي ۽ گرمي ڪري ڏاڍو وياڪل ٿيو.

گوڪرڻ کي تيرٿن تي پنهنجي ڀاءُ جي مرڻ جي خبر
پيئي، تنهنڪري هو سندس مرڻ ڪريا ڪرم ڪرڻ لڳو ۽ گيا ۾ وڃي
سندس شراڌ پڻ ڪيائين. جڏهن موٽي گهر آيو، تڏهن هن کي اُن
رات ڪنهن مهل ڍڳي ته ڪنهن مهل هاٿي ۽ ڪنهن مهل ٻڪري
جي روپ ۾ پريت نظر آيو. گوڪرڻ دلير، جهلي اُن کان پڇيائين
ته "تون ڪير آهين؟ ڪٿان آيو آهين؟ ۽ مونکي پنهنجو
سمورو حال ٻڌاءِ؟" ڌنڌڪاري انهيءَ تي ڏاڍو رنو ۽ ڪجهه به
جواب ڏيئي نه سگهيو. گوڪرڻ تڏهن منتر پڙهي ڇنڊو هنيس،
جنهن تي ڌنڌڪاري ڳالهائڻ لڳو، ته "مان تنهنجو ڀاءُ آهيان ۽ پاپ
ڪرڻ ڪري پريت ٿيو پيو آهيان. جن ويشائن سان آءٌ گڏ رهندو هوس،
تن ئي قابو ڏيئي ساهه ڪڍيم. هاڻي تون جلد آءٌ کي
ٿي ملي، اُڌار دَيا ڪري ڪو منهنجو اُڌار ڪر."

[illegible]

[illegible]

[illegible]

وڃي شريمد ڀاڳوت پاٺ ڪندو ۽ ايشور ۾ سمورو لڳي رهندو، جتي
ڪيترن ڏينهن گذرڻ بعد پنهنجو شرير تياڳي وڃي مڪتي پد پائيندو.
آتمديو جي ٻن ۾ وڃڻ ڪانپوءِ ڌنڌڪاري ڏاڍو نيچ ٿي ماءُ
کي بلڪل ستائڻ لڳو، جنهنڪري هن ڏکي ٿي پاڻ کي کوهه ۾ اُڇلائي
انت آندي ۽ گوڪرڻ به ڀاءُ جو اهڙو حال ڏسي تيرٿن
ڏي روانو ٿيو. هاڻي ڌنڌڪاري اڪيلو چوريون ٺڳيون ڪري پنهنجي
سڀ ڌن ويشيائن کي آڻي ڏيڻ لڳو. سندس اهڙن ڪرتوتن
ڪري ويشيائن کي ڊپ ٿيڻ لڳو ته متان ڪنهن ڏينهن اسين
به پڪڙجي پئون، سو هڪڙي ڏينهن ننڊ ۾ گهٽو ڏيئي ساهه
ڪڍي پاڻ نس. پوءِ پاڻ کڻي ڪنڌ ڪٽي آيتي پوري چڱي پاڻ نس ۽
چڱي پاڻ ويهون ۽ وڃي ٻئي هنڌ رهيون. ڌنڌڪاري مرڻ بعد
ڏاڍو واڪل ٿيو.
گوڪرڻ کي تيرٿن تي پنهنجي ڀاءُ جي مرڻ جي خبر
پيئي، تنهنڪري هو سنڌ ۾ ڪريا ڪرم ڪرڻ لڳو ۽ گيا ۾ وڃي
سندس شراڌ پڻ ڪيائين. جڏهن موٽي گهر آيو، تڏهن هڪڙي
رات ڪنهن مهل ڌنڌڪاري ڪنهن مهل هاٿي ۽ ڪنهن مهل ٻڪري
جي روپ ۾ پريت نظر آيو. گوڪرڻ ڏاڍو ڇرڪي آن ڪان پڇڻ
لڳو ته ”تون ڪير آهين؟ ڪٿان آيو آهين؟ ۽ ڇو نڪي پنهنجو
سمورو حال ٻڌائي؟“ ڌنڌڪاري انهيءَ تي ڏاڍو رنو ۽ ڪجهه به
جواب ڏيئي نه سگهيو. گوڪرڻ تڏهن منتر پڙهي ڇنڊ ۽ ڇنڊيس
ڪرڻ ڪري پريت ٿيو پيو. ڌنڌڪاري چوڻ لڳو، ته ”مان تنهنجو ڀاءُ آهيان ۽ پاڻ
جنهنجي ويشيائن لاءِ اهي برا ڪرم
ڪيم، تن ٿي ڦاهو ڏيئي ساهه ڪڍيو. هاڻي تون جلد آءٌ جاءِ ٻه ڪاڻ
تي مليم، اُتلاءِ دَيا ڪري ڪو منهنجو اُڌار ڪر.“ ادا ڳالهه ٻڌي

ٿيو لڳي. ڪيئن به ڪري مونکي ڏکڙو پٽر ڏيو نہ تہ آءُ تو ڏان
جي اڳيان تو پاڻ گھات ڪريان.
سنياسي - پائي! ٻڌ و ڪيئن اڳيئي تہ راڄا پٽر ڪيتو ڪرو
راڄئين سان پڙهيو تہ به اولاد ڪونہ ٿيس. ان ريت انيڪ راڄائون
اهڙي آشا ڪري ڪري مري ويا. جڏهن پاڪ هرئي لکيل ڪرمي
تڏهن ۽ ڏيک ڪوشش ڪرڻ اجائي آهي، اناء ادا چنتا ڇڏي ڏي.
براهمڻ - مهاراج! اڪطي ڪيتريون به ڪاٿيون ڪيو ته مڻهنڪي
من کي شانتي نہ ايندي، اناء ديا ڪري ڪنهن به رات ڏکڙي
پٽر ملڻ جي تجويز ڏسيو مر.
اهڙو حال ڏسي سنياسي ڏکڙو ڦل اُن براهمڻ کي سندس
استريءَ کي ڪارائڻ لاءِ ڏنو ۽ چيائينس تہ "ڦل ڪاٿي اُرهن مهنا
ورت نيم رکي تہ آن ڪارائڻ ڪري توکي ضرور پٽر سنتان ٿيندو."
براهمڻ خوش ٿيندو، اهو ڦل آڻي پنهنجي استري کي ڏنو ۽ سنياسي
جي ڳالهہ ٻڌايائينس. ايتري ۾ هن براهمڻيءَ جي ساٿڻ آئي
جنهن کي هن ڦل نسبت ساڄي ڳالهہ ڪري ٻڌائي ۽ ڇوڻ لڳيس تہ
"ادي! ڪرپ ڪري استرين ڏاڍا ڏکر سهڻا آهيون تنهن
ڪري مان اهو ڦل ڪانہ ڪائيندي "اهو ڦل ڪاڻ تيئي رکي ڇڏيو."
ٿو ران ڏينهن ڪانپوءِ اُن براهمڻيءَ جي ڀيڻ آئي ۽ ڪائڻ
اُداس ڏسڻ جو سبب پڇيائين. براهمڻيءَ ورادي ڏنيس، تہ "ڀيڻ!
مهنجي پتي ۽ سنتان ٿيڻ جي ارادي ڏکڙو ڦل آڻي ڏنو هو ڪرپ
ٿيڻ جي سوران ڪان مون نہ ڪاڌو ۽ پتي ۽ سان ڪي ڳالهيو اهو.
ڏطي جي ڪرپ نہ ٿيندو، تہ پوءِ ڇاکي ڏکڙو جواب ڏيندس؟"
ڀيڻ چيس "ادي! تون ڪو فڪر نہ ڪر، مونکي ڪرپ آهي اها
مهينو مس ڪذريو آهي، سو تون پالشڪ پتي کي ٻڌاءِ تہ توکي ٻيڻ
ٿيو آهي. پوءِ جڏهن مونکي ٻار ڄمندو، تڏهن توکي ادو ڏيندس

ڏني. ساڳي جيڪو انکي ۽ رهندي سنسار ۾ مون وقت
منهنجي
تيندو. درشن اوس منهنجو تنهنکي ۽ ڏندو ڏنو سان پرهندو
”جڏهن ته چيو کي رشيءَ سوتجي
تڏهن ، ڪئي شروع ڪٿا ڏنڊ جي پاڪوت ڪٿا ڏني
ايتري
اتي کان بيهوشي ڏيڻ ۽ کيان پوڙها پهريان شهر ڌن سنڪمار
کان ڪاڻي ڪري جو
سيبي تيو. دور ڏکر ڪري آهي کان پرتاپ
آنجي
لڳو.“ ڪانڌ ڪرڻ واڪر ميليڊر پڪوان سان مون ڇڏ شڪر ۽ ڀيو ۽ ڏنيا ۽ ڏيڻ
ڪري
تڏهن ، ڏيو تي ڪٽ ڏي ڪٿا رشي جڏهن ۽ ڀيو ڇڏائي ڪري
آن سان
ڪيترن پڪيتن سيبي رشي
جڏهن
ڌاري ميهڙ ، ڏاري بن راپند
پڪوان
رشي سيبي ۽ ڏنو درشن
شري
کيا آتي آئي. سنيدي ڏي ڏي ڏهن ڪي سيبي ڏاڻي ڪيان
ڪٿا ”او ڀالاجي ته چيو کي سنڪمارن ڪي ڏاڻ
۽ ڪي
مونجي ڪالسواڻ آهون ۾ ڏيٺا ڪي ڪئي
انجي ڏاري
سنڪمارن ڏايو.“ ڏيان ڏيو ڏر تنهنجو ٽولي ٻه ٿيندو ڏٺو ڏن ان
سين
ته مشڪ ليکه ۽ دشت
آهي
ٿيلي ڪئي
ڪنهنجي
مانڊ تي ، ڏاڻي ڏاڻي ”ڪالجڪ
ڪئي
ڪيئن شرور ته ڏيندا ڏنڊا
ته
ڏني وراڪي
ڏنڊ ڪٿا
ج. ڏيئي ڪان ٻه ڏيان ڏيو ڪٿا
هي
جيڪڏهن
دوه وهندو ڏاڏهڻ ڏتما ڏرم ڏڪر ڏيولي آتم ٻو ڏنڊ ڪٿا
تي
ڪري
رهندي ڪندي ڪار سان سنسار هندستان
ڏڪرط
ڏيڻ سان [illegible] استري اوڙي ڏيڻهن ڏيڻهن
ڏنڊ راتي
استري
سدس
[illegible] ڪامڙو ڏان ڏهڪي ڪيطي ڪياني دوه ڏڪيا سڪيا ڏيڻهن
ڏتي ڏه ڏراهڻ
[illegible] ڪئي ڪٽا ڏيئا سنتان ڪي ڏڪو پيتو ڏيتو ڏراهڻ آن
ڪاڙط لڳو.
[illegible] ڏاڏهن ڏيا ڏن ڏيان ڏيو ٻه ٻه ڏينهن ٽيل ڏيو اچي
ڪي
[illegible] ڏني ڪڙي ڪري سان ڏاڻ ڏيڻهن تي
پيدا پي
آدامس
ڪري ڏو
ٻوڏيءَ ڏاڏوت
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اُٿي بيهي چوڻ لڳيم ته ”هي ڪرپالو! ڪن ڏيئي منهنجو دک
ٻڌ وڃ.“ مون، تڏهن پڇيو مانس ته ”تون ڪير آهين؟ ۽ هي ٻه جڻا جي
تنهنجي اڳيان بيهوش ٿيا پيا آهن، سي ڪير آهن؟“ هن استري
جواب ڏنم ته ”منهنجو نالو ڀڳتي آهي ۽ هي ٻه منهنجا پٽ، گيان ۽
ويراڳ آهن. هي جو سڀ ڪن استريون پريان ويٺل ڏسو ٿا، سي
گنگا، جمنا، سرسوتي وغيره نديون آهن. مون دراوڙ پرڳڻي ۾ جنم
ورتو، ڪرناٽڪ ۾ وڏي ٿيس، گجرات ۾ اچي ٻڍي ٿيس ۽
هينئر هت شري ٻندرابن ۾ اچڻ ڪري جوان ٿي پيئي آهيان، پر
افسوس! منهنجا هي ٻئي پٽ، ڪلجڳ واسين سان گهور پاپن
ڪرڻ ڪري اهڙا ته پوڙها ۽ بيهوش ٿي پيا آهن، جو ڳالهائڻ جي
سمرٿي به نه اٿن. مونکي اهوئي دک آهي جو هي منهنجا ٻه پٽ
هن حالت ۾ گذارين ۽ آءٌ خوش رهان. دنيا جا لوڪ مونکي
ڪلنداڻ، انڪاءِ اوهين ڪرپا ڪري ڪو رستو ٻڌايو.“ مون تڏهن
جواب ڏنس ته ”هي مائي! ڪلجڳ جي اچڻ ڪري تنهنجا پٽ
جو مان نه رهيو آهي، انهيءَ ڪري هو جيئن جو تيئن نٿا رهندا.“ تڏهن
هو ۽ استري چوڻ لڳيم ته ”جيڪڏهن ڪلجڳ اهڙو دشٽ آهي ته
پوءِ راجا پريڪشت ڇو نه هنکي نگهو سار ڪيو؟“ مون جواب ڏنس ته
”تنهنجو چوڻ سچو آهي، پر ڪلجڳ ۾ هڪ وڏو گڻ ڏسي،
راجا پريڪشت هنکي نه ماريو. اهو هي آهي، جو ٻين جڳن ۾ هزارين ورهيه
يگيه، تپسيائون، دان ۽ ڌرم ڪبا هئا تڏهن مس مشڪل پرميشور پائي سگهبو
هو، پر هن ڪلجڳ ۾ فقط سچي دل سان پرڀوءَ جو ڪيرتن ڪرڻ
ڪري ڀڳوان جلد پراپت ٿئي ٿو. افسوس آهي جو ايتري سهوليت
هوندي به ڪلجڳي ماڻهن پنهنجو ڌرم ڪرم وڃائي ڇڏيو آهي.“
ڀڳتي به اهي ڳالهيون ٻڌي ڏاڍو پرسن ٿي ۽ نارد منيءَ کي ڏنيواد ڏيئي

اوم

شري گڻيشاءِ نمهه

گوڪرڻ مهاتم

هڪ دفعي نيمشارڻيه کيتر ۾ سنڪادڪ رشين ڪانوتي
ٻيا، اٺاسي هزار رشين شري سوت جي مهاراج کي پرارٿنا ڪئي تہ
”مهاراج! اهڙي ڪا ڪٿا يا پرميشور جي ليلا ٻڌايو، جنهنڪري
من ۾ ڀڳتي، گيان ۽ ويراڳ اُتپن ٿئي؛ ڇو تہ هن گهور ڪلجڳ ۾
منشن جي ٻڌي راڪشسن جهڙي ٿي پيئي آهي.“ سوت جي ورندي
ڏني تہ ”هي رشيو! اوهان جيون جي ترڻ لاءِ چڱو سوال ڪيو آهي.
ڪلجڳ ۾ واسي جيو، جي ڪال روپي ناڳ جي منهن ۾ پيا آهن،
تنکي پار اُڪاريندڙ ڪٿا ”شريمد ڀاڳوت“ جي ئي آهي جا شڪديو
جي راجا پريڪشت کي ٻڌائي هئي. جنهن وقت شرنگي رشيءَ
جي سراپ ملڻ تي راجا پريڪشت کي گنگا جيءَ جي ڪناري
تي شڪديو مهاراج اها ڪٿا ٻڌائي هئي، تنهن مهل ديوتائن امرت
جو لوٽو آڻي شڪديو کي چيو تہ ”هي لوٽو وٺو ۽ اسانکي اها امرت
روپي ڪٿا ٻڌايو.“ شڪديو ورائي ڏنين تہ ”اهو امرت منهنجي
ڪم جو نہ آهي، ڇو تہ انهيءَ جي پيئڻ ڪري آدمين جي عمر ديوتائن
جيتري ٿيندي، پر شريمد ڀاڳوت ۾ جيڪا ڀڳوان جي چريترن جي
ڪٿا آهي، تنهنجي ٻڌڻ ۽ پڙهڻ سان جيو امرتي مڪتي کي پائي،
جنم مرڻ جي ڦيري کان ڇٽي ويندو. خود راجا پريڪشت ۾

نوبدن

جهڙيءَ طرح ... ڪيترو مکيه پراڻ آهي، جيئن
» شريمد ڀاڳوت « بي ارڙهن پراڻن مان ... ويشنو ترهين پراڻن ۾ تمام
جو دين ديش ۾ ... پراڻن کان گهڻو پرچار آهي. ... شري ڪرشڻ جا چريتر ۽ ليلائون
بو جيئن ... ۽ ... مکيه پراڻن شريڪرشڻ ساڳوڻ مان پراڻ کي ...
ڏيکاريل آهن. اسانجا سنڌ نواسي ڌرم پريمي ... رهيا هوا، ...
دوارا ان پاراڻ روپ ۾ ... طور ... گهڻي قدر ... گهڻتائي پوري ڪرڻ لاءِ
جن کي پڙهائڻ لاءِ تمام گهڻو منتظر هوا. ان ... ادبر ڪيو، جنهنڪري
منشي پوڪرداس تاجر ڪتب شڪارپور واري پورياءِ ... ۽ رکي ۽ رکيو ... ۾ ...
ڏنيوا ... مان ساڳيو پستڪ جي قيمت ٣ روپيا رکي ... سنڌس پستڪ مٿان.
اڌ قيمت ... هوندي ... ڇپايو. آدمين کي اها
مت ... ڏيو. ... ۽ ... جو ... ڪري ... لاءِ ڏاڍيون
قيمت ... لڳي (... ڪرڻ ... جي ... لاءِ ...)
... ڪيائون) ۽ ... سبب پڙهن جي ... ۾ ان ... اسانکي مان
... ڪيائون. ... پريمين جي ... ۽ اسانکي مان ... آدي پائونڊ
... ڪري ... ڌرم پريمين جي ... ڪري ... ۽ ... ان ... ڏنو
پستڪ جي ... آدي پائونڊ ... گهڻي مشڪلات ... ان ...
... پوءِ ... قيمت ... جي ... ڪري ... ڪرڻ ... ۽ ...
تر پستڪ ... پنجون قيمت ... ۽ ... آهي، تنهن هوندي
... ڪي ... پستڪ تمام ... ڪيو آهي، تنهن ۽ ... ڪري.
... سبب پستڪ ... پستڪ پڙهن ... جا ...
... بلڪل ... آهي ۽ ... جي ... پڙهائي.
قيمت اڳيان ... ڪي ... آهي ...
قيمت جو ... ۽ ... وڌيڪ ... ۾ ... آهي ۽
ماڻهو ڪي پستڪ ... ڀاڳوت جي ... ۽ ... تنهن
دون مي پوڪرداس واڌي ... ضرور اطلاع ڪن ...
ڪيترن منشي ... پل چوڪ ... ڪرڻ ... ۾ ... بدبت
هوندي ... ڏيڻ ... جي. ... ڪرا جي تمام گهڻي مدد
دفعي ... شرما ... ڪرڻ ... آهيان.
گهڻو تورائڻو ...

